

കെരളീയന്റെ
അത്മ ശാസ്ത്രം.

ശ്രീരാമവർഗ്ഗനാഥപി.

കേരളീയൻ
അത്ഥശാസ്ത്രം.

(മലയാളഭാഷാവിവർത്തനം.)

കോച്ചി

മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയിൽനിന്നു

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു.

രൂപം ൫.൦൦.

മഥുര.

തൃശ്ശിവപേരൂർ

രാമായണമുദ്രാലയത്തിൽ

അച്ചടിച്ചത്.

(പകർപ്പവകാശം കമ്മിറ്റിക്കു മാത്രം.)

വില ക. ൩]

[മുൻപുപ്രക.

FOREWORD

India has been famous all the world over for the contribution she has made to the world's wealth of literature and philosophy; but, it remains to be shown that even in the field of political speculation our ancients were not without their own ideas of internal organisation and inter-state intercourse. The average European student of social thought has heard of the great Manu—the Solon of ancient Hindu polity; but it is only orientalists who will have heard of the name of Kautilya and his Arthasastra which occupies a position in Hindu political speculation comparable only to the "Republic" of Plato and the "Politics" of Aristotle in classical antiquity, and which in point of acuteness and clear grasp of facts is matched perhaps only by "The Prince" of Machiavelli. The "Arthasastra" presents the same baffling variety and complexity which characterise all early attempts at scientific speculation. Like the Darśanas which, from a modern point of view, combine a mixture of curious speculation on Physics, Psychology, Logic, Ethics and Metaphysics, the Arthasastra is a sustained effort at treating in an exhaustive if not thoroughly systematic manner a variety of social, economic and political problems in the light of antecedent historical evolution and contemporary political and inter-state organisation. In stating his problems and attempting their solution Kautilya shows a measure of

political sagacity and businesslikeness which have at times led unsympathetic or undiscerning critics to charge him with frank immoralism. But, any average student of ancient Indian History will be able to show that Kautilya, if he was only the social philosopher of his age and failed to rise to the political idealism of Plato, was a faithful interpreter of the social traditions and the economic and political aspirations of his epoch

In point of exhaustiveness it is doubtful if there is any work by western thinkers which can equal the "Arthasastra". To the uninitiated the outlines are invisible on account of the wealth of details; but, the work follows a line of logical classification and sequence which will be clear to the close student. The magnitude of the undertaking is sufficient excuse for any small degree of looseness of arrangement; and this is more than made up by the cogency and practical sagacity of Kautilya's reasoning. In the mouth of an age which has witnessed the European conflagration of 1914 and the gradual frustration of the hopes that were raised about the possibilities of international brotherhood, the charge of immoralism against the Arthasastra must taste a little stale and insipid.

The Cochin Malayalam Improvement Committee has laid the whole of Kerala under a deep debt by their laudable efforts at placing within the reach of the ordinary man in the street a translation of this invaluable work which has so far remained inaccessible to the non-Sanscritist. I

have glanced through the pages of the book as a whole and carefully read through some of the most important chapters and I have been struck by the simplicity and directness of style, the faithfulness with which it follows the original, and the brevity and purity of diction which characterise the translation. Not being a Malayalam scholar I am not competent to say anything authoritative about the literary graces of the work which are obvious only to the trained eye of the expert literary critic. But, even independent of the literary quality of the translation, the translator has accomplished a task the intricacy and magnitude of which are sufficient to repulse anyone but the most patient and painstaking research scholar. Mr Moosad deserves the warmest thanks of all lovers of India and her traditional culture and the unqualified praise of all scholars and Sanscritists. I commend this translation to all those who are interested in upholding the name of India in the world of letters and in the field of political achievements.

<p>TRICHUR, 29th January, 1935.</p>	<p>I. N. MENON, M. A., B. Litt. (Oxon.) DIRECTOR OF PUBLIC INSTRUCTION, COCHIN GOVERNMENT.</p>
---	--

ആ മുഖം.

(രണ്ടാം.)

ഇന്ത്യാരാജ്യം ലോകത്തിലുള്ള സാഹിത്യവിജ്ഞാന സമ്പത്തുകൾക്കു നൽകിയിട്ടുള്ള വിപുലസംഭാവനയെക്കുറിച്ച് ലോകമൊട്ടുക്കു സുപ്രസിദ്ധമാണ്; എന്നാൽ, നമ്മുടെ പുസ്തകരചനാർ ആന്തരസംഘടനയേയും പരസ്പരസംഗ്രാഹഹാരത്തേയും കുറിച്ച്, രാജ്യകാൽപ്പചിന്തകളിൽ പോലും സ്വന്തമനോധർമ്മങ്ങളില്ലാത്തവരായിത്തന്നിട്ടില്ലെന്ന് ഇനിയും തെളിയിക്കേണ്ടതായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. സാമുദായികശാസ്ത്രചിന്തകനായ ഒരു സാധാരണ ആംഗ്ലയൻ പുരാതനഹിന്ദുരാജനീതിക്കൊരു “സോളൻ” ആയിരുന്ന സാക്ഷാൽ മനുവിനെക്കുറിച്ച് കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കും; എന്നാൽ കൗടീല്യനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തേയും കുറിച്ച് പൗരസ്ത്യ പ്രപഞ്ചിതന്മാർ മാത്രമേ കേട്ടിട്ടുണ്ടാവുകയുള്ളൂ. ഗ്രന്ഥപ്രാചീനതയിൽ പേരറ്റൊമ്പിന്റെ “റിപ്പബ്ലിക്” എന്ന ഗ്രന്ഥത്തോടും അരിസ്റ്റോട്ടലിന്റെ “പോളിറ്റിക്സ്” എന്ന ഗ്രന്ഥത്തോടും മാത്രം താരതമ്യപ്പെടുത്താവുന്ന ഒരു ഹൈന്ദവരാജ്യകാൽപ്പചിന്തയുടെ നിലയെന്താണ് “അർത്ഥശാസ്ത്രം” ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നത്. വിഷയഗ്രാഹണത്തിന്റെ വൈശദ്യത്തിലും നൈഷ്ഠ്യത്തിലും അതു മാക്യാബെല്ലിയുടെ “ദി പ്രിൻസ്” എന്ന ഗ്രന്ഥത്താൽ മാത്രം പക്ഷേ തുലിതമായിരിക്കാം. എല്ലാ ശാസ്ത്രചിന്തകളിലുമുണ്ടാകുന്ന പ്രാരംഭശ്രമങ്ങളിൽ ഭ്രാന്തിജനകമായ വൈവിധ്യവും കഴിപ്പാലും സഹജമായികാണുന്നതുപോലെ ഈ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിലും പ്രത്യക്ഷമായിക്കാണാവുന്നതാണ്. തത്ത്വശാസ്ത്രം, മനശ്ശാസ്ത്രം എന്നിവയിലും ന്യായം, ധർമ്മം, അഭൗതികം എന്നീ ശാസ്ത്രങ്ങളിലും ഉള്ള വിജാതീയചിന്തകളുടെ ഒരു സങ്കലനമായി ആധുനികരീ

ത്വാ സങ്കല്പിച്ചുപോരുന്ന ദർശനങ്ങളെപ്പോലെ അർത്ഥശാസ്ത്രവും, അതീതചരിത്രപരിണാമത്തെയും രാജ്യങ്ങൾ തമ്മിൽ കായ്ക്കുവാനുണ്ടായുള്ള സമകാലീനഘടനയേയും അപേക്ഷിച്ച്, സാമുദായികവും സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയവുമായുള്ള വിവിധവാദവിഷയങ്ങളെ നിഷ്പഷ്ടനിയമിതരീതിയിലല്ലെങ്കിലും കൃത്യമായ ഒരു സമ്പ്രദായത്തിൽ ഉപപാദിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു നിരന്തരപരിശ്രമമാകുന്നു. കെഷിലുൻ തന്റെ പുസ്തകങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിലും അദ്ദേഹം ഒരു സിദ്ധാന്തപക്ഷങ്ങളെ സ്ഥാപിക്കുന്നതിലും മുമ്പെങ്കിലും നിർവ്വനാഭരോ അനഭിജ്ഞനാഭരോ ആയ വിമർശകന്മാരെ തന്റെ മേൽ പ്രത്യേകമായ അധർമ്മീകരണം ആരോപിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നോ രാജനീതി വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തെയും കായ്ക്കുവാനുണ്ടായുള്ള പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ കെഷിലുൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തെ പ്രധാനസാമുദായികചിന്തകൻ മാത്രമാകയാൽ പേറോറിയന്റെ രാഷ്ട്രീയാദർശംവരെ കയറ്റുവാൻ സാധിച്ചില്ലെന്നു വരികിലും അദ്ദേഹം അക്കാലത്തെ സാമുദായികപാരമ്പര്യങ്ങളുടേയും സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ അഭിപ്രായങ്ങളുടേയും ഒരു വിശദീകരണപാത്രമായിരുന്നു എന്നു തെളിയിക്കുവാൻ പ്രാചീനചരിത്രചരിത്രത്തിൽ സാമാന്യജ്ഞാനസുദ്ധായ ഏവനും സാധിക്കുന്നതാണ്.

നിഷ്പഷ്ടതയിൽ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തോടു കിടപിടിക്കുവാൻ പാശ്ചാത്യചിന്തകന്മാരാൽ പ്രണീതമായ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഗ്രന്ഥം ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. അതിനടിമയായവർക്ക് അന്തർദ്വിഷയബാഹുല്യംകൊണ്ട് ഇതിലെ ആസൂത്രണങ്ങൾ അഭ്യർത്ഥിച്ചായിത്തീർന്നേക്കാം. എന്നാൽ, ഒരു സൂക്ഷ്മപരിശോധകന് ഈ ഗ്രന്ഥം വ്യക്തമായ ഗണവിഭജനത്തിന്റെയും പൈശ്ചാപത്യയോജനത്തിന്റെയും പദ്ധതിയെ അനുസരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു സ്പഷ്ടമായിരിക്കും. ഉദ്യമത്തിന്റെ വിശാലത വിഷയസംവി

ധാനത്തിലെ ഏതു നിസ്സാരശൈലിയിലുണ്ടെന്നും തക്കതായ പരിഹാരമായിരിക്കുന്നതാണ്. ഈ ശൈലിയിൽ കെട്ടിയിടുന്നതിന്റെ സാധ്യതയുള്ളതായ ഉപപാദനരീതിയുടെ പ്രായോഗികപാടവത്താലും പ്രഭാവത്താലും വേണ്ടതിലധികം പരിഹരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. 1914-ൽ യൂറോപ്പിലുണ്ടായ വേലാശാസ്ത്രപരമായ ജനതാപരമായ സാമ്പത്തികമായിട്ടുള്ളതിന്റെ സാമ്പത്തികമായിട്ടുള്ളതിന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിന്റെ പേരിൽ ആരോപിച്ചിട്ടുള്ള ധർമ്മവിരുദ്ധതയോടൊപ്പം അല്പം പശ്ചാത്താപം നീരസവുമായി തോന്നുവാനിടയുണ്ട്.

സംസ്കൃതനാടകങ്ങളിൽ ഇത്തരംതരം അനഭിപ്രായമായി കിടന്നിരുന്ന ഈ അമൂല്യഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു വിവർത്തനം സാധാരണ നാടോടികളുടെ പിടിയിൽപ്പോലും പെട്ടെന്നുവരുന്ന പ്രശംസനീയമായ ശ്രമംകൊണ്ടു കേരളത്തെ മുഴുവനും കൊച്ചി മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണ കമ്മിറ്റി അതൃപ്തം പ്രണവലമാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഈ പുസ്തകത്തിലെ ഭാഗങ്ങളിൽക്കൂടി ആകമാനം ഒന്നു കണ്ണോടിക്കുകയും പ്രധാനാധ്യായങ്ങളിൽ ചിലതു ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിക്കുകയും ചെയ്തതിൽ ഇതിലെ ഭാഷാരീതിയുടെ സാരവും ആജ്ഞാപനവും മൂലത്തെ അനുസരിക്കുന്നതിലുള്ള വിശ്വാസനീയതയും, വിവർത്തനത്തിന്റെ പ്രത്യേകഗുണമായ ശൈലീശുദ്ധിയും സംക്ഷിപ്തതയും എന്റെ ശ്രദ്ധയെ പ്രത്യേകിച്ചും ആകർഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു ഭാഷാപണ്ഡിതനല്ലാത്ത സ്ഥിതിക്ക് വിദഗ്ദ്ധസാഹിത്യവിമർശകന്മാരുടെ സുശിക്ഷിതാക്ഷികൾക്കുമാത്രം പ്രത്യക്ഷമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ സാഹിത്യീയാത്മകളെക്കുറിച്ച് പ്രമാണസാഹിത്യം എന്തെങ്കിലും പറയുവാൻ ഞാൻ അർഹപ്പെട്ടു. എന്നാൽ വിവർത്തനത്തിലെ സാഹിത്യഗുണത്തെ അപേക്ഷിക്കാതെ നോക്കിയാൽത്തന്നെ, ഏറ്റവും ക്ഷമാശീലനും

ക്ഷേമസഹിഷ്ണുവുമായ ഒരു ഗവേഷകപണ്ഡിതനൊഴികെ ഏതൊരുത്തനേയും പരാജയപ്പെടുത്താൻ മഹത്വവും വൈഷമ്യവുമുള്ള ഒരു പ്രവൃത്തിയാണ് ഈ വിവർത്തനം സാധിച്ചിട്ടുള്ളത് എന്ന് സ്പഷ്ടമാകും. ശ്രീമാൻ മുസ്സത്, ഇന്ത്യയേയും അതിലെ പരമ്പരാഗതസംസ്കാരത്തേയും സ്നേഹിക്കുന്ന എല്ലാവരുടേയും ഹൃദയപൂർവ്വമായ അഭിനന്ദനങ്ങളേയും എല്ലാ പണ്ഡിതന്മാരുടേയും സംസ്കൃതപക്ഷപാതികളുടേയും അവിശിഷ്ടമായ പ്രശംസയേയും അറിയിക്കുന്നുണ്ട്. സാഹിത്യലോകത്തിലും രാഷ്ട്രീയസിദ്ധിവിഷയത്തിലും ഇന്ത്യയ്ക്കുള്ള യശസ്സിനെ നിലനിർത്തുന്നതിൽ ഉത്തമമായ എല്ലാവരോടും ഈ വിവർത്തനത്തെ ഞാൻ പുകഴ്ത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ബ്രജീവപേരൂർ } ഐ. എൻ. മേനോൻ,
എം. എ., ബി. ലിറം. (മാസ്റ്റർ)
29 ജനുവരി 1985 } കൊച്ചിഗവൺമെന്റ് വിദ്യാഭ്യാസവകുപ്പ്

~~~~~

പ്രസ്താവന .

കൗടില്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിന് ഈ ഭാഷാവിവർത്തനം തെയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളതു പഞ്ചാബ് സംസ്കൃതപുസ്തകശാലയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ മൂലപുസ്തകം, തിരുവിതാംകൂർ ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു മഹാമഹാപാലായ ടി. ഗണപതിശാസ്ത്രി അവർകളുടെ വ്യാഖ്യാനത്തോടു കൂടി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ പുസ്തകം, മൈസൂർ ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ ശ്രീമാൻ ആർ. ശാമശാസ്ത്രി ബി. എ., എം. ആർ. എ. എസ്സ്' അവർകളുടെ ഇംഗ്ലീഷ് തർജ്ജമ എന്നിവയെ ആധാരമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. തിരുവിതാംകൂർ ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു ഇതിനിടയിൽ ഖണ്ഡശഃപ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന പ്രാചീനഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തിലെ മുദ്രിതാംശവും പാലിയം ഗ്രന്ഥത്തിലെ അമുദ്രിതാംശവും ചില പ്രകരണങ്ങളിൽ ഈ വിവർത്തനത്തിനു സഹായമായിട്ടുണ്ട്.

ഭാഷാവിവർത്തനം പ്രായേണ പഞ്ചാബ് സംസ്കൃതപുസ്തകശാലക്കാരുടെ മൂലത്തെ അനുസരിച്ചാണു പോകുന്നതു്. എന്നാൽ, യുക്തതരമെന്നു തോന്നിയ ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ അതിനെ വിട്ടു ഗണപതിശാസ്ത്രികളാൽ സ്വീകൃതമായ പാഠത്തെ അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അർത്ഥനിർണ്ണയത്തിൽ ശാസ്ത്രികളുടെ വ്യാഖ്യാനത്തെയും ഇംഗ്ലീഷ് തർജ്ജമയെയും കഴിവുള്ളതോളം പിൻതുടർന്നിട്ടുണ്ട്. ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ അവയെ വിട്ടു മൂലാനുസന്ധാനത്താൽ സമ്യക്ബുദ്ധമായ സ്വമനോധർമ്മത്തെ ആസ്പദമാക്കിയിട്ടില്ലെന്നു മിശ്രം.

മുഖത്തിലെ സാങ്കേതികപദങ്ങൾ വിവർത്തനത്തിൽ അങ്ങനെയെന്ന എടുക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. അത്യാ

വശ്യമെന്നു തോന്നിയ ഘട്ടങ്ങളിൽ അപയുടെ അർത്ഥം വിചരിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിഷമസ്ഥലങ്ങളിൽ വിഷയവിശദീകരണത്തിനുപേണ്ടി സംക്ഷിപ്തമായ വിവരണങ്ങൾ അഭിഷ്കരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള സാങ്കേതികപദങ്ങളും അപയ്ക്കു യോജിച്ച ഇംഗ്ലീഷുപദങ്ങളും അകാരാദിക്രമത്തിൽ ചേർത്തു സവിസ്തരമായ ഒരു പദാർത്ഥാനുക്രമണികയും തെളുപ്പമാക്കിവെക്കുന്നുണ്ട്. അതിൽത്തന്നെ ഇംഗ്ലീഷുപദങ്ങൾ അകാരാദിക്രമത്തിൽ ചേർത്ത് അപയുടെ സ്വഭാവപദങ്ങളും ചേർക്കുന്നുണ്ട്. ആയതു ഇതിനെ തുടർന്നുകൊണ്ട് അടുത്ത അദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാനാണ് കമ്മിറ്റി തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

വിഷയത്തിന്റെ വൈപുല്യവും വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തിന്റെ വൈരക്ത്യവും വ്യാഖ്യാനങ്ങളിലെ വൈവിധ്യവും കാരണം ഈ ഭാഷാവിവർത്തനത്തിൽ പല വീഴ്ചകളും അബദ്ധങ്ങളും വന്നിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. അപയെ ഗുണദോഷവിവേകികളായ പണ്ഡിതന്മാർ ദയാദൃഷ്ട്യം പരിശോധിച്ചു മൂണ്ടിക്കാണിച്ച കമ്മിറ്റിയുടെ ഈ ഉദ്യമത്തെ ഫലവത്താക്കിത്തരുമാറാകണമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റി സെക്രട്ടറി,
ഓജീവപേരൂർ,
8-7-1110.

എന്ന്,
കമ്മിറ്റി-ക്ലർക്കി
പണ്ഡിതർ
കെ. വാസുദേവൻ മുസ്സത്.

ശ്രീ കേരളീയൻ അത്മശാസ്ത്രം

വിനയാധികാരികൾ - ഒന്നാമധികരണം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

ഓം

ശ്രീകൃഷ്ണഹസ്തതികൾക്കു നമസ്കാരം

പുഥിവിയിലെ ലബ്ധിയെപ്പറ്റിയും പാപനത്തെപ്പറ്റിയും ഏതെല്ലാം അത്മശാസ്ത്രങ്ങൾ പൂർവ്വാചാര്യന്മാർ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടോ അതെല്ലാം ചുരുക്കിയെഴുതിയാണ് ഈ അത്മശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം മിക്കതും നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇതിലെ പ്രകരണങ്ങളും അധികരണങ്ങളും ഇന്നതെല്ലാമാണെന്നു കാണിക്കാം.

൧. വിദ്യാസമുദേശം, ൨. വൃദ്ധസംയോഗം, ൩. ഇന്ദ്രിയജയം, ൪. അമാത്യോൽപത്തി, ൫. മന്ത്രിപുരോഹിതോൽപത്തി, ൬. ഉപധകൾ വഴിയായി അമാത്യന്മാരുടെ ശൈലചാരശൈലങ്ങളാണു, ൭. ഗുരപുരുഷോൽപത്തി, ൮. ഗുരപുരുഷപ്രണിധി, ൯. സ്വവിഷയത്തിലെ കൃത്യാകൃത്യപുരുഷരക്ഷണം, ൧൦. പരവിഷയത്തിലെ കൃത്യാകൃത്യപുരുഷാപഗ്രഹം, ൧൧. മന്ത്രാധികാരം, ൧൨. കൃത്യപ്രണിധി, ൧൩. രാജപുത്രരക്ഷണം, ൧൪. അവതലപ്പുത്തം, ൧൫. അവതലനില്ക്കു വൃത്തി, ൧൬. രാജപ്രണിധി, ൧൭. നിശാന്തപ്രണിധി, ൧൮. ആത്മരക്ഷിതകം. ഇങ്ങനെ വിനയാധികാരികൾ ഒന്നാമധികരണം.

൧ ജനപദവിനിവേശം, ൨. ഭൂമിച്ഛിദ്രവിധാനം, ൩. ഒറ്റവിധാനം, ൪. ഒറ്റനിവേശം, ൫. സന്നിധാന്തനിവേശകർമ്മം (കരംപിരിച്ച ശേഖരിച്ചവെങ്കൽ), ൬ സമാഹരണസമുദയപ്രസ്ഥാപനം (ഖനികളിൽനിന്നു ഭാഗ്യം ശേഖരിച്ചവെങ്കൽ), ൭. അക്ഷപടലത്തിൽ ഗണനികൃതാധികാരം, ൮. യുക്തപാത്രസമുദയപ്രസ്ഥാനയനം, ൯. ഉപയുക്തപരീക്ഷ, ൧൦. ശാസനാധികാരം, ൧൧. കോശപ്രവേശ്യരത്നപരീക്ഷ, ൧൨. ആകരകർമ്മാന്തപ്രവർത്തനം, ൧൩. അക്ഷശാലയിൽ സുവർണ്ണാധ്യക്ഷൻ, ൧൪. വിശിഖയിൽ സൗവർണ്ണികപ്രചാരം, ൧൫. കോഷാഗാരാധ്യക്ഷൻ, ൧൬. പണ്യാധ്യക്ഷൻ, ൧൭. കപ്യാധ്യക്ഷൻ, ൧൮. ആയുധാഗാരാധ്യക്ഷൻ, ൧൯. തുലാമാനാപരതാലം, ൨൦. ദേവകാലമാനം, ൨൧. ശുക്ലാധ്യക്ഷൻ, ൨൨. സൂത്രാധ്യക്ഷൻ, ൨൩. സീതാധ്യക്ഷൻ, ൨൪. സുരാധ്യക്ഷൻ, ൨൫. സുനാധ്യക്ഷൻ, ൨൬. ഗണികാധ്യക്ഷൻ, ൨൭. നാഡ്യക്ഷൻ, ൨൮. ഗോധ്യക്ഷൻ, ൨൯. അശ്വാധ്യക്ഷൻ, ൩൦. ഹസ്താധ്യക്ഷൻ, ൩൧. രഥാധ്യക്ഷൻ, ൩൨. പത്മധ്യക്ഷൻ, ൩൩. സേനാപതിപ്രചാരം, ൩൪. മുദ്രാധ്യക്ഷൻ, ൩൫. വിവീതാധ്യക്ഷൻ, ൩൬. സമാഹരണപ്രചാരം, ൩൭. ഗുഹപതിവൈദേഹകതാപസവ്യാജനരായപ്രണിധികരം, ൩൮. നാഗരികപ്രണിധി. ഇങ്ങനെ അധ്യക്ഷപ്രചാരം രണ്ടാമധികരണം.

൧. വ്യവഹാരസ്ഥാപന, ൨. വിവാദപദനിബന്ധം, ൩. വിവാഹസംയുക്തം, ൪. ദാഹാദിഭാഗം, ൫. നാസ്തകം, ൬. സമയനപാകർമ്മം, ൭. ജ്ഞാദാനം, ൮. ഔപനിധികം, ൯. ദാസകർമ്മകരകല്പം, ൧൦. സംഭ്രമ സമുദാനം, ൧൧. വിതീതകീതാനുശയം, ൧൨. ദത്താനപാകർമ്മം, ൧൩. അസാമിവിക്രയം, ൧൪. സപസാമിസഞ്ചയം,

ഒന്നാം അധ്യായം

൧. സാഹസം, ൧൩. ചാക്രാതൃഷ്യം, ൧൭ ദണ്ഡപാ
തൃഷ്യം, ൧൮ ഭൂതസമാഹാരം, ൧൯. പ്രകീർ്തനങ്ങൾ.
ഇങ്ങനെ ധർമ്മസ്ഥീയം മൂന്നാമധികരണം.

൧. കാരുര്യരക്ഷണം, ൨. വൈദേഹകരക്ഷണം,
൩. ഉപനിപാതപ്രാപാരം ൪. ഗ്രന്ഥജീവിരക്ഷ, ൫.
സിന്ധവീചനാദിദാഹദാഹചക്രാശനം, ൬. ര
ജാരുപദാഭിഗ്രഹം, ൭ ആശുതകപരീഷ, ൮. വാ
ക്യകർമ്മാനന്ദം, ൯. സത്യാധികരണരക്ഷണം, ൧൦. ഏ
കാംഗധാവിഷ്ണുതം, ൧൧. ശുദ്ധവിക്രമേയകൃപം, ൧൨
കന്യാപ്രകർമ്മം, ൧൩. അതിചാരദണ്ഡം. ഇങ്ങനെ കഷ്ട
കരോധനം നാലാമധികരണം

൧. ദാസ്യകർമ്മം, ൨. കേരളാഭിസംഹരണം,
൩. ഭൂതഭരണീയം, ൪. അനുജീവിവൃത്തം, ൫. സമന്ത
ചാരികം, ൬. രാജ്യപ്രതിസന്ധാനം, ൭ ഏകകരം ത്വം.
ഇങ്ങനെ യോഗ്യതയ്ക്കനുയോജ്യമാധികരണം.

൧. പ്രകൃതിസമ്പത്തുകൾ, ൨. രത്നവ്യവഹാരികം. ഇ
ങ്ങനെ മദ്ധ്യലക്ഷണ-ആറാമധികരണം

൧. ഷഡ്ഗുണസമുദായം, ൨. ക്ഷേത്രസമാഹൃതി
വിചാരം, ൩. സംഭൂതയുഗ്മി, ൪. സമന്തീനശ്ചായാ
നാദൈപ്പരിഷ്കൃത ഉപാധിവിചാരം, ൫. പീനസന്ധി
പരം, ൬. വിമുക്താനന്ദം, ൭. സന്ധായംസനം, ൮. വി
മാന്യവാനം, ൯. സന്ധായായനം, ൧൦. സംഭൂതപ്രയാ
ണം, ൧൧. രാത്യാഗമിക്രന്താദൈപ്പരിഷ്കൃത അഭിഗ്രഹ
മിത, ൧൨. പ്രകൃതികളുടെ ഷഡ്ലോഭവിരാഗഹേതു
കൾ, ൧൩. സാമവാചികവിചരിമൾ, ൧൪. സംഹി
തപ്രയാണികം, ൧൫. പരിപണിതാപരിപണിതാപസൂത
സന്ധികൾ, ൧൬. ദൈവധീഭാവത്തിലുള്ള സന്ധിവിക്ര
മങ്ങൾ, ൧൭. രാത്യാഗ്മി, ൧൮. അനുഗ്രാഹമിക്രവി

വിനയാധികാരികൾ

ഒന്നാമധികരണം

ശേഷങ്ങൾ, ഹർ. മിത്രഹിരണ്യഭൂമികർമ്മസന്ധികൾ,
 ൨൦. പാഷ്ട്വിഗ്രാഹചിന്ത, ൨൧. ഹീനശക്തിപുരണം,
 ൨൨. ബലവാനാടു വിഗ്രഹിച്ചു' ഉപരാധത്തിനുള്ള
 ഹേതുക്കൾ, ൨൩ ദണ്ഡോപനതൃത്തം, ൨൪. ദണ്ഡോ
 പനായിരൂത്തം, ൨൫. സന്ധികർമ്മം, ൨൬. സന്ധിമാ
 ക്ഷം, ൨൭. മദ്ധ്യമവരിതം, ൨൮. ഉദാസീനവരിതം,
 ൨൯. മന്യവലവരിതം. ഇങ്ങനെ ഷാസ്തൃണ്യം ഏഴാ
 മധികരണം.

൧. പ്രകൃതിവ്യസനവർഗ്ഗം, ൨ രാജരാജ്യങ്ങളുടെ
 വ്യസനചിന്ത, ൩. പുഷ്പവ്യസനവർഗ്ഗം, ൪. പീഡനവ
 ള്ഗം, ൫. സ്തംഭവർഗ്ഗം, ൬. കോശസംഗ്രഹവർഗ്ഗം, ൭. ബല
 വ്യസനവർഗ്ഗം, ൮. മിത്രവ്യസനവർഗ്ഗം. ഇങ്ങനെ വ്യസനാ
 ധികാരികൾ എട്ടാമധികരണം.

൧. ശക്തിദശകാലബലാബലാജ്ഞാനം, ൨. യാ
 ത്രാകാലങ്ങൾ, ൩. ബലാപാദാനകാലങ്ങൾ, ൪. സ
 ന്നാഹളണങ്ങൾ, ൫. പ്രതിബലകർമ്മം, ൬. പശ്ചാൽ
 കോപചിന്ത, ൭. ബാഹ്യാഭ്യന്തരപ്രകൃതികാപപ്രതീകാ
 രം, ൮. ഷയവ്യയലാഭവിപരിമർ, ൯. ബാഹ്യാഭ്യന്ത
 രാപത്തുകൾ, ൧൦. ദൃഷ്ടശരയുസംയുക്താപത്തുകൾ, ൧൧
 അർദ്ധാനന്ദസംയുക്താപത്തുകൾ, ൧൨ അവയുടെ
 ഉപായവികല്പനീലികൾ. ഇങ്ങനെ അഭിയാസ്യർക
 ൾം ഒമ്പതാമധികരണം.

൧. സ്തംഭസംചാരനിവേദം, ൨. സ്തംഭസംചാരപ്രചാ
 ണം, ൩. ബലവ്യസനാവസ്ഥാദശരണ്ടണം, ൪. കൂടയ
 ലധികച്ചങ്ങൾ, ൫. സ്വസൈന്യോത്സാഹനം, ൬. സ്വ
 ബലാന്യബലവ്യായാഗം, ൭. യുദ്ധഭൂമികൾ, ൮. പരത്യ
 ശ്ചരഥഹസ്തികർമ്മങ്ങൾ, ൯. ബലാഗ്രത്താൽ പക്ഷക
 ക്ഷോരസ്വവൃഹവിഭാഗം, ൧൦. സാരഫല്ലബലവിഭാ

ഒന്നാം അധ്യായം

ഗം, മമ പത്മപാദമഹസ്തിയുദ്ധങ്ങൾ, മൗ. ദണ്ഡ
ഭോഗമണ്ഡലാസംഹതച്ചുഹവ്വഹനം, മൗ. അതിനു
പ്രതിവ്യാഹസ്ഥാപനം. ഇങ്ങനെ സംഗ്രാമികം പത്താ
മയികരണം.

മ ദോഷാപാദാനങ്ങൾ, ൨ ഉപാശ്ലുഭണ്ഡം, ഇങ്ങ
നെ സംഖ്യയും പതിനൊന്നാമയികരണം.

മ. ഭൂതകർമ്മം, ൨. മന്ത്രയുദ്ധം, ൩. സേനാമുഖ്യവ
ധം, ൪. മണ്ഡലപ്രാസ്ഥാനം, ൫ ശത്രുാഗ്നിരസപ്ര
ണിധികൾ, ൬. വീരധാരാപ്രസാരധാരം, ൭ യോഗാ
തിസന്ധാനം, ൮ ദണ്ഡാതിസന്ധാനം, ൯. ഏകവിജ
യം. ഇങ്ങനെ ആഖ്യായിപസം പത്തുണ്ടാമയികരണം.

മ. ഉപജാപം, ൨ യോഗധാരണം, ൩. അപസ
പ്തപ്രണിധി, ൪. പര്യപാസനകർമ്മം, ൫. അപമർദ്ദം, ൬.
ലസ്തപ്രശമനം. ഇങ്ങനെ ഒറ്റുലംഭോപായം പതിമൂന്നാ
മയികരണം.

മ പരമപ്രായോഗം, ൨. പ്രലംഭം, ൩. സ്വ
ബലാപഹ്ലാതപ്രതീകാരം. ഇങ്ങനെ ഔപനിഷദികം
പതിനാലാമയികരണം.

മ. തന്ത്രയുക്തികൾ. ഇങ്ങനെ തന്ത്രയുക്തി പതി
നഞ്ചാമയികരണം

ശാസ്ത്രസമുദ്ദേശം—പതിനഞ്ച് അധികളെന്നങ്ങൾ,
ഭൂതകർമ്മം അധ്യായങ്ങൾ, ഭൂതകർമ്മം പ്രകരണങ്ങൾ.

സുഖധീനായമായ് തത്ത്വം

പദാർത്ഥങ്ങളെ മൂലമായി

ഗ്രന്ഥവിസ്തരമില്ലാതി.

ശാസ്ത്രം കൈമുറപ്പാക്കുന്നതിനാൽ.

കൈമുറപ്പാക്കുന്നതിനാൽ,

വിനയാധികാരികളെന്ന ഒന്നാമയികരണത്തിൽ,

മാതൃകയി എന്ന ഒന്നാമധ്യായം.

രണ്ടാം അധ്യായം.

ഒന്നാം പ്രകരണം. വിദ്യാനുഭവദൂരം

ആ നവീഷികീ കീ സ്ഥാ പ ന.

വിദ്യകളെന്താൽ ആനവീഷികീ, ത്രയി, വാങ്ങ്, ഭണ്ഡനീതി എന്നിവയാണ്.

ത്രയിയും വാങ്ങ്യും ഭണ്ഡനീതിയുമാണ് വിദ്യകളെന്ന് മനുശിഷ്യന്മാർ പറയുന്നു. അവയുടെ പക്ഷത്തിൽ, ആനവീഷികീ ത്രയിയുടേതെന്ന ഒരു ചകഭേദമാണ്.

വാങ്ങ്യും ഭണ്ഡനീതിയും എന്ന രണ്ടു വിദ്യയുള്ളതും എന്ന് ബുദ്ധസ്തുതിശിഷ്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അവയുടെ മതത്തിൽ, ത്രയി എന്നതു ലോകരാത്രയവിയെന്ന വാക്ക് ഒരു സംവരണം (രക്ഷ) മാത്രമാകുന്നു.

ഭണ്ഡനീതിയാണെന്ന വിദ്യയുള്ളതും എന്നും ശ്രദ്ധിക്കുക. നാൽ. ഭണ്ഡനീതിയിൽത്തന്നെ എല്ലാ വിദ്യകളുടേയും സാരങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നാണ് അവയുടെ പക്ഷം.

വിദ്യകൾ നാലുതന്നെയാണെന്നാണ് കൊടിലുമതം. വിദ്യകളുടെ വിദ്യാതത്വമെന്നത് അവകൊണ്ടു ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളെ അറിയാമെന്നുള്ളതുതന്നെയാണല്ലോ.

സാരംബ്രം, ദീർഘം, ലോകായതം ഇവയാണ് ആ നവീഷികീ. ധർമ്മധർമ്മങ്ങൾ ത്രയിയിലും, അർത്ഥാനർത്ഥങ്ങൾ വാങ്ങ്യിലും, നയാപനയങ്ങൾ ഭണ്ഡനീതിയിലും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇവയിലെ ധർമ്മധർമ്മാദികളുടെ ബലാബലങ്ങളെ യുക്തികളാൽ ആനവീഷണം ചെയ്യുകൊണ്ട് ആനവീഷികീ ലോകത്തിനുപകരം ചെയ്യുന്നു; വൃസനം വരുമ്പോഴും അഭ്യുദയം വരുമ്പോഴും വികാരം ഭവിക്കാത്തവിധം ബുദ്ധിയെ നിലനിർത്തുന്നു; പ്രാണ, വാക്കു, പ്രവൃത്തി ഇവയ്ക്കു നൈപുണ്യമുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഒന്നാം പ്രകരണം

മൂന്നാം അധ്യായം

വിജ്ഞാത' വിദ്യകൾക്കെല്ലാം
 ക്രിയയ്ക്കെല്ലാമുപായമായ്
 ധർമ്മങ്ങൾക്കു ശ്രയസ്സുമാ-
 യാനപീഠിയി ജയിപ്പാത
 കേരളീയന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികരിക്കുന്ന
 മനോമതികരണത്തിൽ, വിദ്യാസമുദായത്തിൽ, ആനപീ
 ക്ഷികീസ്ഥാപന എന്ന രണ്ടുപ്രകാരം.

മൂന്നാം അധ്യായം

തൃതീയസ്ഥാപനം.

സാമം, ജ്ഞാത' യജ്ഞസ്സംഗ്രഹം എന്ന വേദങ്ങളാ
 ണെ' തൃതീ എന്നതു്. അഥർവ്വവേദവും, ഇതിഹാസവേദ
 വും വേദങ്ങൾതന്നെ. ശിഷ്യകൂട്ടം, പ്രകരണം, നിജ
 ക്തം, യജ്ഞസ്സ', ജ്ഞാത' എന്നിവ വേദാംഗങ്ങൾ

ഈ തൃതീയൻ ഉപദേശിക്കുന്ന ധർമ്മം നാലു വർണ്ണ
 ണർക്കും നാലാ മൂന്നു വർണ്ണർക്കും സ്വധർമ്മസ്ഥാപനം ചെയ്
 യുന്നതിനാൽ ഉപകരിക്കുന്നു

ബ്രാഹ്മണന്റെ സ്വധർമ്മം അധ്യയനം, അധ്യാപനം,
 യജനം, യാജനം, ദാനം, പ്രതിഗ്രഹം എന്നിവ; ക്ഷത്രിയ
 ന്റെതു് അധ്യയനം, യജനം, ദാനം, ശല്യാജീവം, പ്രാ
 ണിപാലനം എന്നിവ; വൈശ്യന്റേതു് അധ്യയനം, യ
 ജനം, ദാനം, കൃഷി, പാശുപാലം, വാണിജ്യം എന്നി
 വ; ശൂദ്രന്റേതു് പിണുതികളുടെ ശ്രമം, പാൽ, ശി
 പ്തികൾ, കശീലവകൾ എന്നിവ

മുഹൂർത്തന്റെ സ്വധർമ്മം സ്വകർമ്മം ചെയ്യുപോയി
 ക്കുക, തുല്യരായും ഭിന്നഗോത്രക്കാരായുള്ള ചരണ വിധാ
 ങ്ഗം ചെയ്യുക, ഇതുകാലങ്ങളിൽ ഭാഷ്യാഗമനം ചെയ്യുക,

ദേവന്മാർക്കും പിതൃക്കൾക്കും അതിഥികൾക്കും ഭൃത്യന്മാർക്കും അന്നാദികൾ നൽകുക, അതിന്റെ അപരോഷംകൊണ്ടു ഭക്ഷണം കഴിക്കുക എന്നിവയാണു്.

ബ്രഹ്മചാരിയുടെ ധർമ്മം സ്വായുര്യം, അഗ്നികർമ്മം, അഭിഷേകം (ത്രിഷുവന്നസ്നാനം) ഭിക്ഷാപ്രതി, ഗുരുവിന്റെയും ഗുരുവില്ലാത്തവർക്കും ഗുരുപുത്രന്റെയും സബ്രഹ്മചാരിയുടെയും അടുക്കൽ പ്രാണാധിപനത്തോളമുള്ള വൃത്തി എന്നിവയാണു്.

വാനപ്രസ്ഥന്റെ ധർമ്മം ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിക്കുക, ഭൂമിയിൽ ശരിക്കുക, ജടയും തോലും ധരിക്കുക, അഗ്നിദഹനം ചെയ്യുക, ത്രിഷുവന്നസ്നാനം ചെയ്യുക, ദേവതകളേയും പിതൃക്കളേയും അതിഥികളേയും പൂജിക്കുക, ചന്ദ്രന്റെയൊക്കെയും ആഹാരം ചെയ്യുക എന്നിവയാണു്.

പരിവ്രാജകന്റെ ധർമ്മം ഇന്ദ്രിയസംയമം, കർമ്മങ്ങളാണുമാനുഷികായു, അകിഞ്ചനതപം, സർവ്വസംഗപരിത്യാഗം, പല രൂപങ്ങളിൽനിന്നും ഭിക്ഷുവാണി ഉപജീവിക്കുക, വനവാസം, ബാഹ്യവും ആഭ്യന്തരവുമായുള്ള ശൌചം എന്നിവയാണു്.

അഹിംസ, സത്യം, ശൌചം, അനന്യത, ആനന്ദം, സ്വയം, ഷമം എന്നിവ എല്ലാവർക്കും സാധാരണമായിട്ടുള്ള ധർമ്മങ്ങളാകുന്നു.

സ്വധർമ്മം സ്വർഗ്ഗത്തിന്നും നിത്യസുഖത്തിന്നും കാരണമാകും. അതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ ലോകം സാക്ഷ്യം വന്നു നശിക്കുമെന്നാകും.

ജനങ്ങൾക്കു് സ്വധർമ്മത്തെ

തുപൻ തെറ്റാതെ നോക്കണം;

സ്വധർമ്മം കാക്കുകിൽ സൗഖ്യം

മുണ്ടാകുമെന്നാകുന്നു.

ഒന്നാം പ്രകരണം

നാലാം അധ്യായം

നന്മതും ദയുറപ്പിച്ചും
കാത്തും വസ്ത്രാശ്രമങ്ങളെ
ത്രയിയാൽ പാലിതം ലോകം
തെളിയും; ഷഡമാന്റിടം.

കേരളീയന്മാർ ജന്മശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരിക
കൂടുന്ന ജനാധികാരത്തിൽ, വിദ്യാസമൃദ്ധ
രായി, ത്രയിസ്ഥാപന എന്ന മൂന്നാമദ്ധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

വാർത്താദണ്ഡനീതിസ്ഥാപനം.

വാർത്ത എന്നാൽ കൃഷിയും, പാശുപാല്യവും, വാണി
ജ്യവും ആകുന്നു; അതു ധാന്യം, പശു, ഹിരണ്യം, കപ്യം,
വിഷ്ണി എന്നിവയെ നൽകി ഉപകാരം ചെയ്യുന്നു. വാ
ർത്താലുണ്ടാകുന്ന കോശദണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടു രാജാവു
സ്വപക്ഷത്തേയും പരപക്ഷത്തേയും സ്വാമത്തമാക്കുന്നു.

ആനവീഴ്ചി, ത്രയി, വാർത്ത എന്നിവയുടെ യോ
ഗക്ഷേമത്തിന്നു സാധനമായിട്ടുള്ളതത്രെ ദണ്ഡം. അതി
ന്റെ നീതിയാണു' ദണ്ഡനീതി. അലസ്സമായ ഐ
ശ്വര്യം ലഭിക്കുവാനും, ലസ്സമായതിനെ രക്ഷിക്കുവാനും,
രക്ഷിതമായതിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനും, വർദ്ധിച്ചതിനെ
സൽപാത്രങ്ങളിൽ അർപ്പിക്കുവാനും ദണ്ഡം പ്രയാജന
പ്പെടുന്നു. അതിന്നധീനമായിട്ടാണു' ലോകയാത്ര നട
ക്കുന്നത്. ആകയാൽ, ലോകയാത്ര നടക്കേണമെന്നി
ച്ഛിക്കുന്ന രാജാവു' എപ്പോഴും ദണ്ഡത്തെ പ്രയാഗിച്ചും
കൊണ്ടിരിക്കണം.

ജനങ്ങളെ വശത്താക്കുന്നതിന്നു ദണ്ഡംപോലെ ഇ
ത്ര നന്നായിട്ടു മറെറാന്നില്ലെന്നു' ആചാര്യന്മാർ പറയു
മി.

നും. 'അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ്' കെരടിലുന്റെ പ.ജം. തീണ്ണമായ ഭണ്ഡംചെയ്യുന്ന രാജാപ്പു പ്രജകളുടെ വെറുപ്പിന്നു പാത്രമാകും. മുദവായ ഭണ്ഡം ചെയ്യുന്നവനെ അ വർ തിരസ്കരിക്കയും ചെയ്യും. അഹതപാലെ ഭണ്ഡം പ്രയാഗിക്കുന്നവൻ മാത്രമേ പൂജ്യനാകയുള്ളൂ. വേണ്ടതുപോലെ അറിഞ്ഞു പ്രയാഗിക്കുന്നതായാൽ ഭണ്ഡം പ്രജകളെ ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളോടിണക്കും; കാമക്രോധങ്ങൾ കാരണം അറിവുകൂടാതെ ഭണ്ഡത്തെ പിഴച്ചു പ്രയാഗിച്ചാൽ അതു വാനപ്രസ്ഥന്മാരെയും പരിപ്രാജകന്മാരെയുംകൂടി കോപിപ്പിക്കും; ഗൃഹസ്ഥന്മാരെക്കോപിപ്പിക്കുമെന്നു പിന്നെപ്പാരയങ്ങളുണ്ടോ? ഭണ്ഡം തീരെ പ്രയാഗിക്കാതിരുന്നാലോ അതു മാന്യസ്ത്രായ * തെ ചെയ്യും; ഭണ്ഡധരനായിട്ടൊരാളില്ലാതിരുന്നാൽ ബലമേറിയവൻ ബലം കുറഞ്ഞവനെ ഗ്രസിച്ചുകളയും. ശരിയായ ഭണ്ഡംകൊണ്ടു രക്ഷിക്കുകകാരണമാണ് 'ഭർപ്പുലനായ വനം ബലവാനാകുന്നതു'.

ചതുർത്ഥാശ്രമം ലോകം
 നൂപൻ ദഭണ്ഡന കാക്കകിൽ
 സ്വധർമ്മകർമ്മരതമായ്
 നിജസ്ഥാനത്തിരുന്നിടും.

കെരടിലുന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരിക
 മെന്ന ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, വിദ്യാഭ്യാസഭേദശക്തികൾ,
 വർത്താഭണ്ഡനീതിസ്ഥാപന എന്ന നാലാമധ്യായം.

* മാന്യസ്ത്രായം=വഹിയ മാന്യം കലരിയ മാന്യത്തെ വിഴുങ്ങുന്നതുപോലെ ബലവാൻ ഭർപ്പുലനെ ഭോധിക്കുക.

അഖ്യാം അധ്യായം.

രണ്ടാം പ്രകരണം. വൃദ്ധസംഘമം.

അതുനകാണ്ടു, ദണ്ഡത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയിട്ടാണ് മറ്റു മൂന്നു വിദ്യകളും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ദണ്ഡമാകട്ടെ വിനയമൂലമായിത്തന്നാൽ മാത്രമേ ജീവിക്കുകയോഗ്യനായവനെക്കുറിച്ചുള്ള സാധിച്ചിരിക്കുകയുള്ളൂ.

കൃതകമെന്നും സ്വാഭാവികമെന്നും രണ്ടുവിധത്തിലാണ് വിനയം. ക്രിയ ശാസ്ത്രത്തെ മാത്രമല്ലാതെ ഭവ്യമല്ലാത്തതിനെ വിനയിക്കുകയില്ലല്ലോ. ശുശ്രൂഷ, ശ്രവണം, ഗ്രഹണം, ധാരണം, വിജ്ഞാനം, ഉപഹാരം, അപോഹം, തത്ത്വം എന്നിവയിൽ ബുദ്ധിക്ക് അഭിനിവേശമുള്ളവനെ മാത്രമേ വിദ്യ വിനയിക്കുകയുള്ളൂ; അങ്ങനെയല്ലാത്തവനെ വിദ്യ വിനയിക്കുകയല്ല; വിദ്യകളുടെ വിനയവും നിയമവും അതാതു വിദ്യയുടെ ആചാര്യനെ പ്രമാണിച്ചാകുന്നു.

ചെറുകുടുംബം കഴിഞ്ഞാൽ ലിപിയും സംഖ്യാനാമവും അഭ്യസിക്കണം. ഉപനയനം കഴിഞ്ഞാൽ ശിഷ്യന്മാരായ ആചാര്യന്മാരിൽനിന്നു ശ്രവിയും ആനന്ദീകരിയും, അധ്വേഷനാരിൽനിന്നു വാർത്തയും, വാക്കിലും പ്രയാഗത്തിലും നൈപുണ്യമുള്ള ഗുരുക്കന്മാരിൽനിന്നു ദണ്ഡനീതിയും പഠിക്കണം.

പതിനാറു വയസ്സു തികയുന്നതുവരെ ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിക്കണം. അതിനു ശേഷം ഗോഭാഗം (കേശാന്തകർമ്മം) ചെയ്തു വിവാഹം കഴിക്കണം. വിനയത്തിന്റെ വൃദ്ധിക്കുവണ്ടി വിദ്യാവൃദ്ധന്മാരുമായി നിത്യവും സഹവാസം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കണം. അതാണു വിനയത്തിനു മൂലം.

പകൽ സമയത്തെ മൂന്നായി ഭാഗിച്ചു' ആദ്യത്തെ ഭാഗം മുഴുവൻ ഹസ്തിവിദ്യ, അശ്വവിദ്യ, രഥവിദ്യ, ആയുധവിദ്യ എന്നിവയിൽ അഭ്യാസം ചെയ്യണം. മൂന്നാമത്തെ ഭാഗത്തിൽ ഇതിഹാസത്തെ കേട്ടു പഠിക്കണം. ഇതിഹാസമെന്നാൽ പുരാണം, ഇതിവൃത്തം, ആഖ്യായിക, ഉദാഹരണം, ധർമ്മശാസ്ത്രം, അർത്ഥശാസ്ത്രം എന്നിവയാകുന്നു. അർഹാരാത്രത്തിന്റെ ശേഷമുള്ള ഭാഗത്തിങ്കൽ മുൻപു പഠിക്കാത്ത വിദ്യകളെ ഗ്രഹിക്കുകയും, ഗ്രഹിച്ചതിനെ പരിചയിക്കുകയും, അപ്പുമാത്രം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളതിനെ വീണ്ടും വീണ്ടും പഠിച്ചു' ഉപസ്ഥിതി വരുത്തുകയും വേണം.

ശ്രുതംകൊണ്ടു പ്രയത്നമുണ്ടാകുന്നു; പ്രയത്നംകൊണ്ടു യോഗം സിദ്ധിക്കുന്നു; യോഗത്തിൽനിന്നു ആത്മാവായും ഉളവാകുന്നു. ഇങ്ങനെയാണു വിദ്യയുടെ സാമർത്ഥ്യം.

വിദ്യയാൽ വിനയം നേടി
പ്രജാവിനയനിഷ്ഠനായ്
സ്വർഭൂതഹിതൻ രാജാ
പാരടച്ചു ഭരിച്ചിടും.

കേരളീയർക്കു അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികമെന്ന
ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, വൃദ്ധസംയോഗമെന്ന
അദ്ധ്യായം.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

മൂന്നാം പ്രകരണം. ഇന്ദ്രിയജയം.
അരിഷ്ടധർമ്മശൃത്യം

വിദ്യാവിനയകാരണമായിട്ടുള്ളതു ഇന്ദ്രിയജയമാകുന്നു. അതിനെ കാമം, ക്രോധം, ലോഭം, മാനം, മദം,

മൂന്നാം പ്രകരണം.

ആറാം അധ്യായം.

ഹഷം എന്നിവയുടേ ത്യാഗംകൊണ്ടു സമ്പാദിക്കേണ്ടതാണ്. ഇന്ദ്രിയജയമെന്നാൽ കണ്ണും, ചെപ്പും, ചെപ്പുസ്സും, ജിഹ്വ, ബ്രാഹ്മണം എന്നീ പാണ്ഡുവർണ്ണങ്ങൾ ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം എന്നീ വിഷയങ്ങളിൽ അവിപ്രതിപത്തി (വിരോധം ഉടലെടുക്കുവാനുള്ള പ്രവൃത്തി)യാകുന്നു. അഥവാ ശാസ്ത്രാത്മാനുസൃതമാണ് ഇന്ദ്രിയജയമെന്നും പറയാം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഈ ശാസ്ത്രമെല്ലാംതന്നെ ഇന്ദ്രിയജയമത്രെ.

ശാസ്ത്രവിരുദ്ധമായി പ്രവൃത്തിക്കുന്നവനും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിച്ച കീഴടക്കാത്തവനുമായ രാജായു, ചതുസ്സു മുദ്രപത്മസ്തയായ ഭൂമിയെ വാഴ്ത്താൻതന്നെയാവാലും, പൊടുന്നനവെ നശിച്ചുപോകും. ഇതിന്നു ഭിഷ്ണുനാഥപിതൃഃ—ഭോജഭോഗം വാണിജ്യം ദാസ്യകൃത്യം രാജായു ക്രമത്താൽ ബ്രാഹ്മണകന്യകയെക്കുറിച്ചു ആസക്തനായിട്ടു ബന്ധുക്കളോടും രാജ്യത്തോടുംകൂടി നശിച്ചു; വിദ്വേഷാധിപതിയായിത്തന്നെ കരാജനെന്ന രാജായും അങ്ങനെയെന്നെ നശിച്ചു. കോപത്താൽ, ജനമയയെന്ന രാജായു ബ്രാഹ്മണരോടു കലഹിച്ചു ബന്ധുക്കളോടും രാജ്യത്തോടുംകൂടി നശിച്ചു; അപ്രകാരംതന്നെ താലജംപുരനെന്ന രാജായും ഭിഷ്ണുനാഥരോടു കലഹിച്ചു നാശമടഞ്ഞു. ലോഭത്താൽ, ഐളൻ എന്ന രാജായു ചതുസ്സുങ്ങളുടെ ധനം അപഹരിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടു നാശം പ്രാപിച്ചു; സുചിരദേശാധിപതിയായ അജമ്പിര എന്ന രാജായും അതേ കാരണത്താൽതന്നെ നശിച്ചു. മാനത്താൽ, രാജാൻ പരപതിയെ അപഹരിച്ചിട്ടു മടക്കിക്കൊടുക്കാതെ

---

* ശാസ്ത്രം ഇന്ദ്രിയജയത്തിന്നു കാരണമാകയാൽ കായ്കാരണങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ അഭേദപരമാർത്ഥം ശാസ്ത്രംതന്നെ ഇന്ദ്രിയജയമെന്നു വ്യവഹരിക്കേണ്ട അർത്ഥമുണ്ട്.

നശിച്ചു; ഭക്ത്യാധനനും രാജ്യത്തിൽനിന്ന് അംശം കൊടുക്കാതെ നശിച്ചുപോയി. മദത്താൽ, ധാരാളമായെന്ന രാജ്യ സമ്പത്തുങ്ങളെയും അപമാനിച്ചു നശിച്ചു; ഹേ ഹയാധിപതിയായ കാഞ്ചീകൃഷ്ണനും അപ്രകാരംതന്നെ നശിച്ചുപോയി. ഹർഷത്താൽ, വാതാപി എന്നവൻ അഗസ്ത്യമഹർഷിയെ ആക്രമിച്ചാൻ പുറപ്പെട്ട മരണമടഞ്ഞു; വൃഷ്ണി സംഘവും ദൈവപായനനെ ആക്രമിച്ചാൻ തുനിഞ്ഞു നശിച്ചുപോയി.

ഇദ്വൈതാനന്ദം മറുമരം -
 രജിതേന്ദ്രിയരാം നൃപൻ
 അരിഷഡപഗ്നമോറാർ
 ബന്ധുരാജ്യസമേതരായ്;
 ഒഴിച്ച ശത്രുഷഡഗ്നം
 വശിയും ജാമദഗ്നനും
 നാഭാഗനാമംബരീഷൻ -
 താനും വാണാരതനകനാർ.

കൗടീല്യൻ അർഹശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരിക
 മെന്ന ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, ഇന്ദ്രിയജയത്തിൽ,
 അരിഷഡപഗ്നഗുണമെന്ന ആമേധ്യായം.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം

രാജാവിവൃത്തം.

ആകയാൽ, രാജാവ് അരിഷഡപഗ്നങ്ങളെ അകറ്റി ഇന്ദ്രിയജയത്തെ സാധിക്കണം; വൃദ്ധ സംസ്ഥാനംകൊണ്ടു പ്രജയെ ഉത്തേജിപ്പിക്കണം; ചാരനെക്കൊണ്ടു ചക്ഷുസ്സിന്റെ കാഴ്ച നിവൃത്തിക്കണം; ഉത്ഥാനം (നിരന്തരമായ ഉദ്യോഗം)കൊണ്ടു യോഗക്ഷേമങ്ങളെ സാധിക്ക

മൂന്നാം പ്രകരണം

ഏഴാം അധ്യായം

ണം; കാർത്ത്യായനശാസനംകൊണ്ടു പ്രജകളെ സ്വധർമ്മങ്ങളിൽ പ്രവൃത്തിപ്പിക്കണം; വിദ്യോപദേശംകൊണ്ടു വിനയത്തെ ഉണ്ടാക്കണം; അർത്ഥസംയോഗംകൊണ്ടു ലോകരുടെ പ്രീതിയെ സമ്പാദിക്കണം; ഹിതംകൊണ്ടു ലോകയാത്രയെ നിർവ്വഹിക്കുകയും വേണം.

ഇപ്രകാരം ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ വശപ്പെടുത്തിയ രാജാവു പരസ്പരീയേയും പരമവൃത്തേയും പരഹിംസയേയും പരിത്യജിക്കണം. ഉചിതമല്ലാത്ത ഉറക്കം, അനാചിതവിഷയങ്ങളിൽ ലാലട്ട, അസത്യഭാഷണം, ഔലൃത്യം തോന്നിക്കുന്ന വേഷം, അർത്ഥസംയോഗത്തിന്നു വിപരീതമായ നടപടി, അധർമ്മത്തേയും അനർത്ഥത്തേയും ഉദ്യയാക്കുന്ന ഇടപാടു എന്നിവയും വർജ്ജിക്കണം.

ധർമ്മാർത്ഥങ്ങൾക്കു വിരോധം വരാത്തവിധത്തിൽ വേണം കാമത്തെ സേവിക്കുവാൻ. കാമമേ വേണ്ടെന്നു വെച്ചു കേവലം സുഖരഹിതനായിരിക്കുവാനും പാടില്ല. അഥവാ അന്യോന്യോഘ്രയമായിട്ടുള്ള ത്രിവർഗ്ഗത്തെ (ധർമ്മം, കാമം, മോക്ഷം) സമമാശ്രവണം സേവിക്കുകയുമാകാം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളിൽവെച്ചു ഒന്നിനെ മാത്രം അധികമായി സേവിച്ചാൽ അതു മറ്റു രണ്ടിനേയും, തന്നേയും പീഡിപ്പിക്കും.

ത്രിവർഗ്ഗത്തിൽ ധർമ്മവും കാമവും അർത്ഥത്തെ ആസ്പദിച്ചുള്ളവയാകയാൽ അർത്ഥംതന്നെയാണു 'പ്രധാനമെന്നാണു' കെഴുതിലുറൻറ അഭിപ്രായം.

രാജാവു ആചാർത്യാനന്ദരേയോ അമാത്യന്മാരന്ദരേയോ പരമമായ മത്യാദി (അലംഘ്യമായ അതിര') ആയിട്ടു കല്പിക്കണം. അവർ അദ്ദേഹത്തെ അപായസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു നിവർത്തിപ്പിക്കണം. രഹസ്യസ്ഥലങ്ങളിലെപ്പൊരുമാറ്റംകൊണ്ടു രാജാവു കാർത്യങ്ങളിൽ പ്രമാദം വരുത്തുന്നതാ

വിനയധികാരികൾ

ഒന്നാമധികരണം

യിക്കണ്ടാൽ മരായ (പുരുഷമാനം), നാളിക (കാലമാനം) എന്നിവയാകുന്ന കടിഞ്ഞാണുകൊണ്ടു അടുത്തുവെക്കുന്ന അസഹ്യപ്പെടുത്തുകയും വേണം. *

തുണയവേണ്ടാണു രാജ്യത്വം,
 ഒറ്റപ്പെട്ടതും നടന്നിടാ;
 ആകയാൽ സമീപനാദൈ
 വെച്ചു നേർക്കുക തന്മതം.

കൊടിയുണ്ടു് അതർക്കത്തിൽ, വിനയധികാരികളെന്ന
 ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, ഇന്ദ്രിയജയത്തിൽ രാജാവി
 വൃത്തമെന്ന ഏകദേശം.

ഏറ്റവും അധ്യായം.

നാലാം പ്രകരണം, അമാത്യന്മാർപതി.

സഹപാരികളെ അമാത്യന്മാരായി നിശ്ചയിക്കേണമെന്ന ഭാരതദാമൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. കാരണം, അവരുടെ ശൈലവും സാമർത്ഥ്യവും കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതാകയാൽ അവർ രാജാവിന്നു വിശ്വാസ്യന്മാരായിക്കുമെന്നു തുടരുന്നു.

അതായതെന്നു വിശദമാക്കുൻ. അവർ കൂടെക്കൂട്ടിച്ചവരായാൽ രാജാവിനെ അനാദരിച്ചേക്കും. രാജാവിനോടൊത്തു ഇഹ്വതായ കാർത്യങ്ങളിൽ ഏല്പിട്ടുള്ളവരായാ, അവർ അടുത്തത്തിന്റെ ശീലത്തിലും വൃത്തിയിലും (ശീലക്കുടിലും) സമാനന്മാരായതുകൊണ്ടു് അവരെ അമാത്യന്മാരാക്കണമെന്നാണു വിശദമാക്കുന്റെ പ

* മരായ, നാളിക എന്നിവയെക്കൊണ്ടു സമയം ഇത്രയെന്നു മനിയടിച്ചറിയിച്ച രാജാവിനെ ഉണർത്തണമെന്നു കാൽപയ്യം.

നാലാം പ്രകരണം

എട്ടാം അധ്യായം

കുറും. അവർ, തങ്ങളുടെ മൺമറിയുന്നവനാണു രാജാ
വെന്നുള്ള ഭയം കാരണം അദ്ദേഹത്തോടു' അപരാധം പ്ര
വൃത്തിക്കുയില്ല.

ഇതു രണ്ടുപേർക്കും സമാനമായിട്ടുള്ള ഭോഷമാണെന്നു പരാശരൻ പറയുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അമാ
ത്യാന്മാർ തന്റെ മൺമറിയുവാവരാണെന്നുള്ള ഭയം കാര
ണം, അവരുടെ പ്രവൃത്തികൾ നല്ലതായാലും ചീത്തയായാ
ലും, രാജാവിനു അവയെ അനുസരിച്ചേക്കും

എത്രപേരോടു രാജാവു
തന്റെ ഗൃഹവും കമിപ്പിന്തോ
അക്കമ്മത്താലത്രപേർക്കും
വശ്യനാമവശൻ വുപൻ.

ആകയാൽ, രാജാവിന്നു പ്രാണാപായകരങ്ങളായ ആ
പത്തുകളിൽ ഉപകാരം ചെയ്തുകൊടുത്തവരാരോ അവരെ
അമാത്യാന്മാരാക്കണമെന്നാണു' പരാശരമതം. കാരണം,
അവരുടെ സ്നേഹം കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതുതന്നെ.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു പിശുനൻ പറയുന്നു. അവർക്കു
ള്ളതു ഭക്തിയാണു', ബുദ്ധിമുട്ടണമല്ല. അതും സംബന്ധി
ച്ചുള്ള ജോലികളിൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടിട്ട അതിൽനിന്നു
ള്ള ശമ്പളംപറ്റിപ്പറയുന്ന കറവുകൂടാതെയോ കൂടുതലായോ
ചെയ്യുന്നതാരോ അവരുടെ ഗുണം കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതാക
യാൽ അവരെ അമാത്യാന്മാരാക്കണമെന്നാണു പിശുന
ന്റെ അഭിപ്രായം.

അതുകൊണ്ടു കൌണപദാന്തൻ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,
അവർ മറ്റുള്ള അമാത്യാന്മാർക്കുപോലും അപരാധം
ആയതുകൊണ്ടു പിതൃപിതാമഹന്മാർ മുതൽക്കുതന്നെ പാ
രമ്പരയ്ക്കുകൊണ്ടു അമാത്യാപദവിയിലുള്ളവരെ വേണം അ

മാതൃന്ദാരരാക്കുവാൻ എന്നൊരു അർത്ഥത്തിന്റെ അർത്ഥം പ്രായം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അവരുടെ അപദാനം (പ്രാപ്തി) കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടുതന്നെ. അവർ സഗന്ധരൂപം (ചിരപരിചയം) ഉള്ളവരായാൽ ദൈവരാക്കു രാജാവും ദ്രോഹംചെയ്താൽ കൂടിയും അർത്ഥത്തെ വിട്ടുനടക്കുകയില്ല. മനുഷ്യരല്ലാത്തവരിലുംകൂടി ഇതു കാണുന്നുണ്ട്. പത്തുകൾ സഗന്ധമല്ലാത്ത ഗോപനത്തെ വിട്ടു സഗന്ധമായ കൂട്ടത്തിൽ ചെന്നുചേരുന്നുണ്ടല്ലോ.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു വാത്യാധി പറയുന്നു. പാരമ്പര്യവഴിക്കുള്ള അമാത്യാന്മാർ സാമീയുടെ വകയായിട്ടുള്ള സർപ്പവും അപഹരിച്ചു സാമിയെപ്പോലെ നടക്കും. അതുകൊണ്ടു നീതിയന്തരം നവീനന്മാരായവരെ വേണം അമാത്യാന്മാരാക്കുവാനെന്നാണ് അർത്ഥത്തിന്റെ പക്ഷം. നവീനന്മാരായ അമാത്യാന്മാർ ദണ്ഡധരനായ രാജാവിനെ യമനെപ്പോലെ വിചാരിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്നു പിഴ ചെയ്യാതിരിക്കും.

അപ്രകാരമല്ലെന്നു ബാഹുദന്തീപുത്രൻ. ശാസ്ത്രത്തെ നാണെങ്കിലും പ്രവൃത്തി കണ്ടു പരിചയിക്കുവാൻ കാൽക്കൽ വിഷാദത്തെ പ്രാപിക്കും. അതുകൊണ്ടു അഭിജ്ഞം (കലീനത), പ്രജ്ഞ, ശൈലം, ശൈത്യം, സാമീകൃതി എന്നീ ഗുണങ്ങളുള്ളവരെ അമാത്യാന്മാരാക്കണം. കരണം ഈ വിഷയത്തിൽ ഗുണത്തിന്നാണ് പ്രാധാന്യമെന്നതുതന്നെ.

എല്ലാവരുടെ പക്ഷവും യുക്തമാണെന്നാണ് കേശകീല്യമതം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, കാൽസാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടു പുരുഷസാമർത്ഥ്യത്തെ കയ്പിക്കാവുന്നതാണ്. പക്ഷെ, മറ്റു സാമർത്ഥ്യംകൂടി നോക്കുകയും വേണം.

അമാത്യജ്ഞവും നാഷി-

ദ്രേശകാലങ്ങൾ കർമ്മവും

അമാത്യരാജാമിവരെ-

യെല്ലാം; മന്ത്രികളാക്കേലോ.

കേരളീയന്റെ അർത്ഥശ്രദ്ധയിൽ, വിനയോധികാദികളെന്ന
 ഒന്നാഭയികരണത്തിൽ, അഭ്യർത്ഥനാർത്ഥത്തി
 എന്ന എട്ടാമദ്ധ്യായം.

ഒമ്പതാം അധ്യായം.

അഞ്ചാം പ്രകരണം മന്ത്രിപുരോഹിതാൽപത്തി.

ജാനപദൻ (നാടുവാക്യം) ആയിരിക്കുക, അഭിജാതനായിരിക്കുക, സ്വപഗ്രഹൻ (ജനസമ്മതൻ) ആയിരിക്കുക, കൃതശിപ്പൻ (കലാവിദ്യകളുടേ സിദ്ധവൻ) ആയിരിക്കുക, ചക്ഷുഷ്ഠൻ (ശാസ്ത്രചക്ഷുസ്സോടു കൂടിയവൻ) ആയിരിക്കുക, പ്രാജ്ഞനായിരിക്കുക, ധാരയിഷ്ഠവായിരിക്കുക, ദാഷനായിരിക്കുക, വാഗ്മിയായിരിക്കുക, പ്രഗല്ഭനായിരിക്കുക, പ്രതിപത്തിമാൻ (പ്രതിഭാശക്തിയുള്ളവൻ) ആയിരിക്കുക, ഉത്സാഹയുക്തനായിരിക്കുക, പ്രഭാവയുക്തനായിരിക്കുക, ക്ലേശസ്ഥനായിരിക്കുക, ശുചിയായിരിക്കുക, മൈത്രൻ (മിത്രഭാവത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നവൻ) ആയിരിക്കുക, ഭൂഷഭക്തിയായിരിക്കുക, സുശീലസ്ഥനായിരിക്കുക, ബലവാദനായിരിക്കുക, ആദരാഗ്രഹനായിരിക്കുക, സത്ത്വയുക്തനായിരിക്കുക, സ്തംഭോപപലൂഹീനനായിരിക്കുക, സംപ്രിയൻ (കാഴ്ചയിൽ പ്രീതിതരുന്നവൻ) ആയിരിക്കുക, വൈരങ്ങൾ ചെയ്യാത്തവനായിരിക്കുക എന്നിവയാണു് അമാത്യസമ്പത്തു്. ഈ ഗുണങ്ങളിൽ നാലിലൊന്നു കറഞ്ഞവൻ മധ്യമനും, പകുതി കറഞ്ഞവൻ അധമനാകുന്നു.

മേൽപറഞ്ഞ ഇന്നുള്ളിൽവെച്ചു ജനപദതപവും സ്വപഗ്രഹതപവും ആപ്തനാരിൽനിന്നു പരീക്ഷിച്ചറിഞ്ഞുണ്ടതാണ്. ശിപ്പവും ശാസ്ത്രചക്ഷുഷ്യാതപവും സമാനവിദ്യന്മാരായവരോടു ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കണം. പ്രാണ, ധാരണാശക്തി, ദാഷ്യം എന്നിവ പലതരം പ്രവൃത്തികളിൽനിന്ന് അറിഞ്ഞുണ്ടതാണ്. വാശിതപവും, പ്രാഗല്ഭ്യവും, പ്രതിഭാശക്തിയും സംഭാഷണത്തിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കണം. ഉത്സാഹവും പ്രഭാവവും ഭൂതസഹതപവും ആപത്തു നേരിടുന്നവർ പരീക്ഷിച്ചറിഞ്ഞു ശരഭം, മൈത്രതപം, ദുഃഭക്തിതപം എന്നിവ സംവ്യവഹാരം കൊണ്ടറിയാനും. ശീലം, ബലം, ആരാഗ്യം, സത്തപം, സ്തംഭഹീനത, അചാപല്യം എന്നിവ സഹവാസികളിൽ നിന്നറിഞ്ഞു. സംപ്രിയതപവും അന്വൈരിതപവും പ്രത്യക്ഷപരീക്ഷകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കണം.

രാജ്യത്തി എന്നതു പ്രത്യക്ഷംകൊണ്ടും പരമാർഷം കൊണ്ടും അനുമാനംകൊണ്ടും ചെയ്യുണ്ടതാകുന്നു. തന്നെത്താൻ കണ്ടതു പ്രത്യക്ഷം; പരന്മാർ പറഞ്ഞറിഞ്ഞതു പരമാർഷം; ചെയ്തുകഴിഞ്ഞതിൽനിന്നു ചെയ്തുകഴിയാത്തതിനെ ഉചരിക്കുന്നതു' അനുമാനം. രാജാവിന്നു ഒരു സമയത്തു' അനേകം പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുണ്ടതായും അവ അനേകദേശങ്ങളിൽവെച്ചു നടത്തുന്നുണ്ടതായും വരുന്നതുകൊണ്ടു ദേശകാലാത്രയും വരാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി പരമാർഷമായുള്ള കാര്യത്തെ അമാത്യന്മാരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇതാണ് അമാത്യകർമ്മം.

ഉദിതാദിതം - അദ്ധ്യായ ക്വശീലങ്ങളോടു കൂടിയവ

* ഉദിതോദിതങ്ങളായ ക്വശീലങ്ങളെക്കുറിച്ചു നോക്കുകയും പിഴയാക്കുകയും ക്വശീലങ്ങളെക്കുറിച്ചു. ഉദിതാദിതം, അസ്തമിതാസ്തമിതം, ഉദിതാസ്തമിതം, അസ്തമിതോദിതം എന്നീ ക്വശീലങ്ങൾ നാലുവിധമുണ്ട്.

ആറാം പ്രകരണം

പത്താം അദ്ധ്യായം

നും, ഷഡംഗമായ് വേദവും ദൈവമായ നിമിത്തശാസ്ത്രവും ഭണ്ഡനീതിയും നല്ലവണ്ണം പഠിച്ചിരിക്കുവാനും, ദൈവകൃതങ്ങളും മനുഷ്യകൃതങ്ങളുമാകുന്ന ആപത്തുകളെ അഥ്യാമന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഉപായങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഒഴിക്കുന്നവരായിട്ടുള്ളവനെ പുരോഹിതനാക്കണം. അദ്വൈതത്തെ, ഔചാത്യനെ ശിഷ്യനെന്നുപോലയും, പിതാവിനെ പുത്രനെന്നുപോലയും, യജമാനനെ ഭൂതൃനെന്നുപോലയും രാജാവും അനുചരിക്കുകയും വേണം.

ബ്രഹ്മം വർദ്ധിപ്പിച്ചു, മന്ത്രി
മന്ത്രത്താൽ രക്ഷിച്ചെടുത്ത
ശാസ്ത്രശാസ്ത്രമഴിഞ്ഞു
വെല്ലാത്തതിനെ വെന്തിട്ടും.

കേരളീയന്മാർ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ,
വിനയാധികാരികളെന്ന നേരമധികരണത്തിൽ,
മന്ത്രിപുരോഹിതന്മാർപതി എന്ന വേതാമധ്യായം.

പത്താം അദ്ധ്യായം.

ആറാം പ്രകരണം

ഉപധകര വഴിയായി അമാത്യാന്മാരുടെ
ശൈലമാക്കപ്പെടുന്നതും.

രാജാവും, മന്ത്രിയുമാകും പുരോഹിതന്മാരുംകൂടി അമാത്യാന്മാരെ ആദ്യം അപ്രധാനങ്ങളായ അധികരണങ്ങളിലിരുത്തിയിട്ട്, ഉപധകര വഴിയായി പരിശോധിക്കണം.

അയാജ്യനായ ഒരുവനെ യാഗവും വേദാധ്യയനവും

ചെച്ചിപ്പാൻ രാജാവു പുരാഹിതനാടു കല്പിക്കുക; കല്പന സമ്മതിക്കാതിരിക്കുന്ന പുരോഹിതനെ രാജാവു സ്ഥാനത്തുനിന്നു നീക്കുക; സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനായ പുരാഹിതൻ ശപഥം ചെയ്ത സത്രികൾ (ഒത്തരം ഗ്രന്ഥപുരുഷന്മാർ) വഴിയായി ഓരോ അമാത്യനേയും ഭേദിപ്പിക്കുക:— “അധർമ്മികനാണ് ഈ രാജാവ്. ഇരിക്കട്ടെ; ഇദ്ദേഹത്തിന്നു പകരം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ തന്നെ കലത്തിൽ പിറന്ന ഒരുവനേയോ, അവരുദ്ധനായിരിക്കുന്നവനേയോ, കലീനനും ഏകപ്രഗ്രഹനും (തനിക്കു താൻ പോന്നവൻ) ആയുള്ള ഒരു സാമന്തനേയോ, ആടവികനേ (അടവീപതി)യോ, ബേപാദികൻ (നടവാദിതൻ) ആയ ഒരുവനേയോ, ആരവെങ്കിലും ധർമ്മികനായ ഒരാളു നമുക്കു രാജാവായി വാഴിക്കുന്നു. എല്ലാവർക്കും ഇതു സമ്മതമാണ്. അങ്ങനെയെ പക്ഷം എങ്ങനെ?” എന്നു ചോദിക്കുക. അമാത്യൻ ഇതിന്നു മറുത്തു പറഞ്ഞാൽ അവൻ ശ്രമിയാകുന്നു. ഇതാണ് ധർമ്മാപധ.

അസൽപ്രതിഗ്രഹം(നിന്ദ, സപീകാരം) കാരണം അവളിപ്പന്നായ സേനാപതി, സത്രികൾ വഴിയായി ഓരോ അമാത്യനേയും, ധാരാളം ധനംനൽകാമെന്നു പറഞ്ഞു, രാജാവിനെ നശിപ്പിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുക:— “എല്ലാവർക്കും ഇതു സമ്മതമാണ്. അങ്ങനെയെങ്ങനെ?” അമാത്യൻ ഇതിനെ പ്രത്യുച്ഛാനം ചെയ്താൽ അവൻ ശ്രമിയാകുന്നു. ഇതാണ് അർത്ഥാപധ.

അന്തഃപുരത്തിൽ വിശ്വാസപാത്രമായും സർക്കരിക്കപ്പെടുന്നവളായുമിരിക്കുന്ന പരിവ്രാജിക (ഒത്തരം സന്യാസിനി)ചെന്നു ഓരോ മഹാമാത്രനെ (പ്രധാനാമാത്യനെ) യും ഭേദിപ്പിക്കുക:— “രാജമഹിഷി അങ്ങനെയുള്ള സമാഗമത്തിന്നു ഉപായം കണ്ടുവെച്ചു. അങ്ങനെ കാമിച്ചു

ആറാം പ്രകരണം

പാതാം അധ്യായം

കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങയ്ക്കു ഇതിൽനിന്നു വലിയ ധന ലാഭമുണ്ടാകും” ഇതിന്നു വഴിപ്പെടാതെ അമാത്യൻ മറ്റു ഈ പരഞ്ഞാൽ അവൻ ശ്രമിച്ചാകുന്നു. ഇതാണു കാര്യോപായം.

പ്രവഹണം * (വിനോദയാത്ര) അന്നുവെണ്ടി ഒരുമാത്രം എല്ലാ അമാത്യന്മാരെയും വരുത്തി ഒരുമിച്ചു കൂട്ടുക. അതുകണ്ടു ശങ്ക തോന്നി രാജാവു പരമരെയെല്ലാവരെയും അവദേവിക്കുക. അപ്പോൾ, മുഖ്യതന്നെ രാജാവിനാൽ ഭവദേവിക്കപ്പെട്ട ഒരു കാപടികുല്യാത്രൻ (മരാത്രനെ എന്നുവേഷണനടക്കുന്ന ശുശ്രൂഷക്കാരൻ) മേൽപ്രകാരം അത്ഥമനസ്സോടെ പഠിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും അതാത് അമാത്യനേയും ഭേദപ്പെടുക:—“അസൽക്കാരങ്ങളിൽ പ്രവൃത്തിക്കുന്നവനാണു് ഈ രാജാവു്. നമുക്കിദ്ദേഹത്തെ പൊഴുന്നനവെ വെച്ചു മറ്റൊരാളെ പകരം വെട്ടിക്കൊല്ലാം. എല്ലാവരും ഇതു സമ്മതമാകുന്നു. എങ്ങനെയാണു് അങ്ങയുടെ പക്ഷം?” അമാത്യൻ ഇതിനെ പ്രത്യാഖ്യാനം ചെയ്താൽ അവൻ ശ്രമിച്ചാകുന്നു. ഇതാണു കാര്യോപായം

മേൽപറഞ്ഞവയിൽ ചട്ടു ധർമ്മോപായയിൽ ശുദ്ധനാരായണനെ ധർമ്മസ്ഥിതം, കണ്ടുകരോധനം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച അധികാരങ്ങളിൽ നിയമിക്കണം. അതേമോപായയിൽ ശുദ്ധനാരായണനെ സമാഹർത്താവിന്റെയും സന്നിധാതാവിന്റെയും നിമന്ത്രകർമ്മങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കണം. കാര്യോപായയിൽ ശുദ്ധനാരായണനെ ബാഹ്യ

---

* പ്രവഹണം=ശ്രീധർമ്മമായിട്ടുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലേക്കും, ഇവിടെ അതിന്നു ലക്ഷണങ്ങൾ വിവരണങ്ങൾ എന്നർത്ഥം.

മായും ആഭ്യന്തരമായുള്ള വിഹാര * ങ്ങളെ (ക്രീഡാ സ്ഥാനങ്ങളെ) രക്ഷിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ഏല്പിക്കുന്നു. ഭയോപധയിൽ ശുദ്ധനാരായണനെ രാജാവിന്റെ ആസ്ഥാനകാര്യങ്ങളിൽ നിയമിക്കണം. എല്ലാ ഉപധകളിലും ശുദ്ധനാരായണനെ വേണം മന്ത്രിമാരാക്കുവാൻ. എല്ലാ ഉപധകളിലും അശുദ്ധനാരായണനെ ഖനികൾ, ഭവ്യവനങ്ങൾ, ഹസ്തിവനങ്ങൾ, കർമ്മാണങ്ങൾ എന്നിവയിൽ നിയോഗിക്കാം.

ധർമ്മാർത്ഥകാമഭീശുദ്ധം
 രാജഭേദാദര തുലോചിതം
 അതാതുജാലികൾക്കുക്കാരം
 മെന്നാണാ ചാതുശാസനം.
 അമാത്യശുദ്ധിയിൽ നൃപൻ
 തന്നെയും ദേവിഭയേയമേ
 ലക്ഷ്യമാക്കൊല്ലപധകൾ -
 ഒന്നെ കൈകീഴ്ചുടർന്നു
 വിഷത്താൽ ജലമെന്നോണം
 ഭക്ഷിപ്പിക്കൊല്ലഭയേന;
 ഏറെദൃഷ്ടിക്കിലവന
 മരുന്നില്ലെന്നു വന്നിടും.
 നാലുമട്ടുള്ളപധയാൽ
 കലക്കിത്തീർത്താ മതി
 ധൃതിയിൽ സ്ഥിതയായ് നിന്നി -
 ടുന്താമത്താതൊഴിഞ്ഞുടാ.

---

* വിഹാരശബ്ദത്തിന്നു ലക്ഷണവും വിഹാരസംഗനമായ സ്രീകർമ്മ എന്നു വ്യാഖ്യാനമാകയാൽ അർത്ഥം പറയുന്നു.

ഏഴാം പ്രകരണം

പതിനൊന്നാം അധ്യായം

അതിനാൽ ബാഹ്യനായുള്ള
ഭൂഷണ ലക്ഷ്യമായ്തു പൻ
അമാത്യരെസ്സൂത്രികളാൽ
പരീക്ഷിക്കണമെല്ലാഴും.

കൊടിയുടൻ അയ്യംശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികളെന്ന
മനോമധികരണത്തിൽ, ഉപധകർ വഴിയായി അമാത്യന്മാ
രുടെ അശേഷംശേഷമെന്നും എന്ന പരോക്ഷധ്യായം.

പതിനൊന്നാം അധ്യായം.

ഏഴാംപ്രകരണം. ശ്രദ്ധപുരുഷോൽപത്തി.
സംസ്ഥാൻപിത്തി.

ഉപധകർ വഴിയായി അമാത്യവർഗ്ഗത്തെ സംശോ
ധിച്ചതിനുശേഷം രാജാവിന്നു ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാരെ ഉൽപാദി
പ്പിക്കണം. കാപടികൻ, ഉദാസ്ഥിതൻ, 'മഹപതിവ്യ
ഞ്ജനൻ, വൈദേഹകവ്യഞ്ജനൻ, താപസ്യവ്യഞ്ജനൻ എ
ന്നിവരും സൂത്രികൾ, തീക്ഷ്ണന്മാർ, രസദന്മാർ, ഭിക്ഷുകി
കൾ എന്നിവരുമാണു ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ.

കാപടികനെന്നാൽ പരന്മാരുടെ മർമ്മമറിയുന്നവ
നും പ്രഗല്ഭനുമായ മഹാത്മൻ (ശിഷ്യൻ) ആകുന്നു. അവ
നെ ധനമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു മന്ത്രി
പരവ്യു:-“നീ രാജാവിനെയും എന്നെയും പ്രമാണമാ
ക്കി, ആക്കെന്തു' അകുശലം (ഭുങ്ക്വടി) കാണുന്നുവോ
അതപ്പോൾത്തന്നെ അറിയിക്കണം.”

ഉദാസ്ഥിതനെന്നാൽ പ്രവൃദ്ധപ്രവൃദ്ധസിത (സ
മ്പ്രാസഭൃഷ്ട)നും പ്രശ്നശൈലങ്ങളുള്ളവനുമായ പുരു
ഷനാകുന്നു. അവൻ വാർത്തകൾക്കു കൈക്കൊള്ളുന്ന

വിനയാധികാരികം

ഒന്നാമധികരണം

ഭൂമിയിൽ ധാരാളം ഹിരണ്യത്താഴും അന്യോവാസികളോടുംകൂടി പ്രവൃത്തിചെയ്തിട്ടു. അതിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ഫലംകൊണ്ടു പ്രവൃത്തിനാരാധയി വരുന്നവർക്കുപുറം അന്നവും വസ്ത്രവും പാപ്പിടവും നൽകുകയും ചെയ്തു. അവരിൽവെച്ചു വൃത്തികാമനായവരെ ഇങ്ങനെ ഭേദിപ്പിച്ചു. — “നിങ്ങൾ ഈ വേഷത്തോടുകൂടിത്തന്നെ നമുക്കു രാജകാര്യം അനുഷ്ഠിക്കുവിൻ. ഭക്തയും ചേതനയും (ജീവിതവും ശബളയും) നൽകുണ്ടു കാലത്തു ഇവിടെ വന്നുകൊരവിൻ.” ഇപ്രകാരം എല്ലാ പ്രവൃത്തിനാരാധം താനൊത്തളം വെട്ടിയതെയും ഭേദിപ്പിക്കും.

ഗൃഹപതിവൃജനനെന്നാൽ വൃത്തിഷ്ടീണനും (ഉപജീവനത്തിന്നില്ലാതെ ക്ലേശിക്കുന്നവൻ) പ്രാണാശയചയുക്തനായ കഷ്ടനത്രെ. അവൻ കൃഷിപ്പാണിക്കായി കൊടുത്ത ഭൂമിയിൽ മേൽപ്രകാരം ചെയ്തു.

വൈദ്യോകവൃജനനെന്നാൽ വൃത്തിഷ്ടീണനും പ്രാണാശയചയാനുമാന വാനജകനാകുന്നു. അവൻ വാണിജ്യത്തിനായി നൽകിയ ഭൂമിയിൽ മേൽപ്രകാരം ചെയ്തു.

താപാവൃജനനെന്നാൽ വൃത്തികാമനായ മുഖ്യനോ ജടിലനോ ആണ്. അവൻ നഗരസമീപത്തിൽ മുഖ്യഭരം ജടിലഭരം ആയ ഒട്ടേറെ ശിഷ്യരോടുകൂടി പാപ്പുറപ്പിച്ചു. ഒന്നു രണ്ടു മാസം കൂടുമ്പോളൊരിക്കൽ കുറച്ച ശാകമോ യവസമൃദ്ധിയോ (പുൽച്ചുരുള്) മന്ത്രമ പ്രകാശമായിട്ടു ഭക്ഷിക്കാറു. ഗൃഹമായിട്ട് ഇഷ്ടമായ ആഹാരം കഴിക്കുകയുമാകാം. വൈദ്യോകന്റെ ശിഷ്യന്മാർ ഇദ്ദേഹത്തെ സമീധയാഗങ്ങൾ (അത്തുതസിദ്ധികൾ) ഉള്ളവനെന്നു നിലയ്ക്കു പൂജിക്കണം. സ്വന്തം ശിഷ്യന്മാർ “ഇദ്ദേഹം സിദ്ധനും സാമധികനും ഭാവിഫലമറിവു

എഴാം പ്രകരണം

പതിനൊന്നാം അധ്യായം

നവൻ) ആണ് എന്നു പ്രസിദ്ധമാക്കുകയും വേണം. സമേധാശാസ്ത്രീ (ഭാവിപ്പെറ്ററി അറിവാനുള്ള ആശ) യോടെ വരുന്നവരുടെ അംഗചേഷ്ടകൊണ്ടും ശിഷ്യന്മാർ കാട്ടുന്ന സംഭാഷണങ്ങളും അവരുടെ അഭിജ്ഞകർമ്മങ്ങളെ (തറവാട്ടുകാരുടെയെ) ഇദ്ദേഹം വിവരിച്ചു പറവൂ. അല്ലാതെ, അഗ്നിദാഹം, ചോരഭയം, ട്രഷ്യക്ക് (രാജദോഹി കരക്ക) വധം, തൃഷ്ടക്ക് ദാനം എന്നിങ്ങനെ പറവൂ. ഇന്നേക്കുതന്നെ ഇന്നു കാൽ ഇന്നോ നാളയോ നടക്കുമെന്നും, ഇന്നു കാൽ രാജാവിനെ ചെന്നുചെന്നും ചൊല്ലി തനിക്കുള്ള വിദേശപ്രവൃത്തിജ്ഞാസവും കാണിച്ചു. ആ പറഞ്ഞതിനെ ശ്രദ്ധരായ സത്രികൾ സ്ഥിരീകരിക്കുകയും ചെയ്തെന്നും.

ശൌര്യവും പ്രൗഢിയും വാമിതപുരുഷന്റെ ഉപാധാർത്ഥം രാജാവിന്റെനിന്നു ഭാഗ്യലാഭവും മന്ത്രിസഭയോടു ഉണ്ടാകുമെന്നു പറവൂ. മന്ത്രി അവർക്കു വൃത്തികൾക്കും (ജീവിതവും പ്രവൃത്തിയും) നൽകി താപസൻ പറഞ്ഞതിനെ സഹലമാക്കുകയും വേണം. ആർക്കു തക്ക കാരണമുണ്ടായിട്ടു രാജാവിന്റെ നേരെ കൃദ്ധരായിരിക്കുന്നുവോ അവരെ മന്ത്രി ചന്ദനമാനങ്ങൾ നൽകി ഒതുക്കണം. അകാരണമായി ക്രോധിച്ചവരേയും രാജദോഷം ചെയ്യുന്നവരേയും തൃപ്തിദണ്ഡം (ശ്രദ്ധവധം)കൊണ്ടു ശിക്ഷിക്കുകയും വേണം.

രാജാവിന്നു ചന്ദനമാനങ്ങൾ
നൽകിച്ചുജീച്ചിതത്തുകിൽ
രാജാപജീവിതശൈലത്തെ
യറിയും സംസ്ഥാനത്തിവ.

കൈശിഖ്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയോധികാലികമെന്ന
കനാമധികരണത്തിൽ, ശ്രദ്ധവൃഷ്ടോൽപ്പത്തിയിൽ
സംസ്ഥാനാചാര്യൻ എന്ന പതിനൊന്നാമധ്യായം.

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം.

എട്ടാം പ്രകരണം. ശ്രദ്ധപുരുഷപ്രണിധി.

എവർ അസംബന്ധിക(ഉറവരില്ലാത്തവർ)കളും രാജാവും തീർച്ചയായും ഭവിക്കണമെന്നായിട്ടുണ്ടോ ലക്ഷണം, അംഗവിദ്യ, ജംഭികവിദ്യ (ചെപ്പുടിവിദ്യ), മായാഗതം(ഇന്ദ്രജാലം), ആശ്രമധർമ്മം, നിമിത്തശാസ്ത്രം, സന്തരചക്രം (ശകനശാസ്ത്രം) എന്നിവയോ സംസ്കൃതവിദ്യകളോ (കാമശാസ്ത്രം മുതലായവ) പഠിക്കുന്ന അവരാകുന്നു സത്വകരം.

യാചചിലർ ജനപദത്തിൽപെട്ട പൂരനാഥം ആത്മാവിനെക്കുറിക്കാത്തവരും ദ്രവ്യത്തിനുവേണ്ടി ആനയോടോ വൃാളത്തോടോ എതിർത്തു യുദ്ധംചെയ്യുന്നവരുമായിട്ടുണ്ടോ അവരെത്ര തീർപ്പുമാർ.

യാചചിലർ ബാധകളിൽ സ്നേഹമുദ്രാഗുനാദം ക്രൂരനാഥം അലസനാഥമായിട്ടുണ്ടോ അവരാണ് രസദന്മാർ (വിഷംകൊടുക്കുന്നവർ)

ദരിദ്രയും വിധവയും പ്രാഗല്ഭ്യം വൃത്തികാമയുമായി അന്തഃപുരത്തിൽ സൽക്കരിച്ചൊഴുകുന്നവളായിട്ടുള്ള യാതൊരു ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ മഹാമാത്രന്മാരുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുമോ അവളത്രെ പരിവ്രാജിക (ഭിക്ഷുകി).

പരിവ്രാജികയെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ മൂണ്ഡസ്ത്രീകളും വൃഷലികളും പറയപ്പെട്ട്— ഇങ്ങനെ സഞ്ചാരമാർ.

അവരെ രാജാവു സ്വവിഷയത്തിൽ (തന്റെ നാട്ടിൽ) മന്ത്രിമാർ, പൂരാഹിതന്മാർ, സേനാപതികൾ, യുദ്ധരാജാവു, ദൈവാരികന്മാർ, അന്തർവേശികന്മാർ (അന്തഃപുരാധികൃതന്മാർ), പ്രശാസ്താവു (ദണ്ഡാധികാരി), സമാഹത്താവു, സന്നിധാതാവു, പ്രദേഷ്ടാവു (കണ്ട

കശോധനാധികാരി), നായകൻ, പെരുൻ (പുരമുഖ്യൻ), വ്യാപാരികൻ, കാർത്തികൻ, മന്ത്രിപരിഷദധ്യക്ഷൻ, ദണ്ഡപാലൻ, ഭട്ടപാലൻ, അന്തപാലൻ, ആടവികൻ എന്നിവരുടെ അടുക്കൽ ഏതേതെ (വിശ്വം സ്വ) മായ ദേശവും വേഷവും ശിപ്പവും ഭോഷയും അഭിജ്ഞവും അപദേശിച്ചുകൊണ്ടു ഭേതിക്കും സാമന്ത്രിയ്ക്കിന്നു മനുസരിച്ചു ചാരാരോഹി വിടണം.

അവരുടെ (മന്ത്രിമാർ മുതലായവരുടെ) ബാഹ്യമായ ചാരത്തെ മരഗ്രാഹികളായും ഭൂഗാരകഗ്രാഹിക (വെള്ളക്കിണിയെടുക്കുന്നവർ) ഭൂയും വൃജനഗ്രാഹികളായും പാദകാഗ്രാഹികളായും ആസനഗ്രാഹികളായും യാനഗ്രാഹിക (അന്തോളം ചൂടുന്നവർ)ളായും വാഹനഗ്രാഹിക (കുതിരയെ നോക്കുന്നവർ)ളായും അവരുടെ അടുക്കൽപെരുമാറിയുംകൊണ്ടു തീർപ്പുവാൻ അറിയണം. അതിനെ സത്രികൾ സംസ്ഥകളിൽ അപ്പിക്കയും വേണം.

സുദന്മാരായും ആരാജികന്മാ (പലഹാരപ്പണിക്കർ) രായും സ്താപകന്മാരായും സംവാഹകന്മാരായും ആസ്തരകന്മാരായും കപ്പലന്മാ (പുരകന്മാർ) രായും പ്രസാധകന്മാരായും ഉദകപരിചാരകന്മാരായും പെരുമാറുന്ന രസദന്മാരും കുണ്ഡൻ, വാമനൻ, കിരാതൻ (കുശൻ), മൂകൻ, ബധിരൻ, ജഡൻ, അസ്ഥൻ എന്നിവരായി നടിക്കുന്നവരും നടൻ, നാടകൻ, ഗാമനൻ, വാദകൻ വാഗ്ഗീവനൻ (വിദ്വേഷകൻ), കശീലവൻ എന്നിവരെന്നു നടിക്കുന്നവരും, സ്ത്രീകളും അവരുടെ ആഭ്യന്തരചാരത്തെ മനസ്സിലാക്കണം. അതിനെ ഭിക്ഷുകികൾ സംസ്ഥകളിൽ അറിയിക്കുകയും വേണം. സംസ്ഥകളിലെ അന്തേവാസികളും സന്തകൾ വഴിയായും എഴുത്തുവഴിയായും ചാരസഞ്ചാരത്തെ ചെയ്യണം. എന്നാൽ സംസ്ഥാന്തേ

വിനയാധികാരികൾ

ഒന്നാമധികരണം

വാസികളോ അവരോ തമ്മിൽ തമ്മിൽ അറിയുകയുമുണ്ടാകട്ടെ.

ഭിക്ഷുകികൾക്കു അകത്തു കടപ്പാൻ തടസ്സമുള്ള പക്ഷം ഭാഗ്യവാന്മാരുടെ പരമ്പരയോ, മാതാപിതൃവൃന്ദനരോ (അന്തഃപുരത്തിൽ പെരുമാറുന്നവരുടെ അച്ഛനമ്മമാരായി നടിക്കുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ), ശില്പകാരികൾക്കോ, കശീലവന്മാരോ, ദാസികളോ ഗീതം, പാട്ടും, വാദ്യഭാഷണം എന്നിവ മുഖേനയോ ശ്രദ്ധാലവ്യം വഴിക്കോ സംജ്ഞകൾ വഴിയായോ ചാരത്തെ നിർവ്വഹിക്കണം. ഉടൻതന്നെ ആക്കുങ്കിലും ദീർഘദൂരമാണെന്നോ ഉന്മാദമാണെന്നോ അഗ്നിഭയമോ വിഷഭയമോ നേരിട്ടവരെന്നോ വ്യാജം പറഞ്ഞ ശ്രദ്ധമായി പുറത്തു പോകരുത് വേണം.

മൂന്നു ചാരന്മാർ ഒരുവിധത്തിൽ ഒരു സംഗതി പറഞ്ഞാൽ അതു വിശ്വസിക്കണം. എന്നാൽ അഭീഷ്ടവിനിപാതം (ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞതിനെ പിന്നീടു മാറിപ്പറയുക) കണ്ടാൽ അവർക്കു ശുഷ്കിംഭധൗരം പ്രതിഷേധമോ (ജോലിയിൽനിന്നു പിരിയൽ) വിധിക്കുകയും വേണം.

കണ്ടകശോധനത്തിൽ പറയപ്പെടുന്ന അപസപ്തന്മാർ പരരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനിധിയിൽ കൃതവേതനന്മാർ (ശമ്പളക്കാർ) രാത്രിട്ടു സമ്പാതനിശ്ചാരം ചെയ്യാൻവേണ്ടി താമസിക്കണം. അവർ ഉദ്യേഷതനന്മാർ (രണ്ടിടത്തുനിന്നും ശമ്പളം വാങ്ങുന്നവർ) ആകുന്നു.

ഭായ്യാപുത്രരെ രക്ഷി-

പ്പാക്കണമീയഭയവേതനന്മാരെ

അവരാൽ ശത്രുപ്രഹിതരെ-

യറിയോ, മവരേയമതുവിധിക്കാതാൽ.

ശര്യ, മിത്ര, മുദാസീനൻ,
 മധ്യനീ നാലുപരിലും
 നിരോധിക്ക ചരന്മാരെ,
 തതീർത്തു പരിനേട്ടിലും.
 അന്തർഗൃഹത്തിൽക്കെട്ടിക്ക
 കണ്ണുവാമനാഷ്ട്രങ്ങളെ
 ശിപ്തകുരിശ്വീകരം, മുകൾ,
 പാല ദ്രേച്ഛഗണത്തെയും.
 വണിക്യംസ്ഥകൾ ഒട്ടത്തിൽ,
 ഒട്ടാനെ സിദ്ധതാപസർ,
 കഷ്ടകോടാസ്ഥർ രാഷ്ട്രത്തിൻ,
 രാഷ്ട്രാന്ത ഗോപിതം ചരർ.
 കാട്ടിൽ ചരന്മാർ കാട്ടാളർ
 ശ്രമണാടവകാടികൾ
 മാറാർ ചെങ്കിനരിഞ്ഞീടാ-
 നോട്ടവാരിവരപരം
 ചാരസഞ്ചാരികൾ, സംസ്ഥർ,
 ഗ്രന്ഥഗ്രന്ഥരിതവധം
 ശത്രുവിൻ ചാരരെക്കൊന്നാ-
 മമ്മട്ടുജ്ജ്വരചരന്മാർ.
 അകൃത്യരമാന്മാരാഷ്ട്ര-
 മുഖ്യരെക്കൊതുക്കാരണാൽ
 മാറാറെമാററിവാൻ കൃത്യ-
 രാക്കിയന്തത്തിൽ നിർത്തണം

കൊടിയുടൻ അത്ഥമാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികരിക്കുന്ന
 കനാകധികരണത്തിൽ, സഞ്ചാരോൽപത്തി—ഗുഹ്യപക്ഷേപ്തനിധി
 എന്ന പന്ത്രണ്ടാമധ്യായം.

പതിമൂന്നാം അധ്യായം

ഒമ്പതാം പ്രകരണം.

സപ്തവിംശതത്തിലെ കൃത്രകൃത്യപരീക്ഷണം.

മഹാമാത്രന്മാരിൽ അപസപ്തന്മാരെ വിട്ടതിനുശേഷം രാജാവ് പൗരജാനപദന്മാരെയും അപസപ്തിക്കണം.

സത്രികൾ ഈരണ്ടുപേരായിട്ടു തീർത്തങ്ങളിലും സഭകളിലും ശാലകളിലും പൂഗ(സമാജ)ങ്ങളിലും ജനസമവായങ്ങളിലും വെച്ചു വിവാദം ചെയ്തു:— “സപ്തഗുണസമ്പന്നനാണ് ഈ രാജാവെന്നു കേൾക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു ഒരു ഗുണവും കാണുന്നില്ല. പൗരജാനപദന്മാരെ ദണ്ഡകരങ്ങൾ (പിഴയും നികുതിയും) കൊണ്ടു പീഡിക്കുകയാണിദ്ദേഹം ചെയ്യുന്നത്” എന്നൊരു സത്രി പറയൂ.

അവിടെവെച്ചു ഇതിനെ ആർ അനുസരിച്ചു പറയുന്നുവോ അവരേയും, ആ പറഞ്ഞ സത്രിയേയും മറുപത് പ്രതിഷേധിച്ചു:— “പണ്ടു മാന്യന്മാരായതാൽ പീഡിതരായ പ്രജകൾ വൈവസത്രമനുവിനെ രാജാവാക്കി. ധാന്യത്തിൽ ആറിലൊന്നും, പണുത്തിൽ പത്തിലൊന്നും, പൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നുള്ള ഭാഗമായിക്കുപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ ഭാഗത്താൽ ഉപജീവനം കഴിച്ചുകൊണ്ടു രാജാക്കന്മാർ പ്രജകളുടെ യോഗക്ഷേമങ്ങളെ പുലർത്തുന്നു. ദണ്ഡകരങ്ങളെ പിരിക്കാത്ത രാജാക്കന്മാർ പ്രജകളുടെ പാപത്തെ സ്വീകരിക്കുകയും, അവരുടെ യോഗക്ഷേമങ്ങളെ കെടുത്തുകളയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു, ആ രണ്ടുകന്മാർ കൂടിയും ഉന്മാദത്തിന്റെ (പെറുക്കിയെടുത്ത ധാന്യത്തിന്റെ) ആറിലൊരു ഭാഗം “നൂരാദന്നം നമ്മെ രക്ഷിക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്നുള്ള ഭാഗമാണിതു” എന്നു വിചാരിച്ചു രാജാവിന്നു സമർപ്പിക്കുന്നു. പ്രത്യക്ഷമായിട്ടു

ഒമ്പതാം പ്രകരണം

പതിമൂന്നാം അധ്യായം

തന്നെ ഹോഡ(ഭണ്ഡ).യും പ്രദാനവും ചെയ്യുന്നവരായ രാജാക്കന്മാർ ഇന്ദ്രന്റെയും യമന്റെയും സ്ഥാനമാകുന്നു. അവരെ അവമാനിക്കുന്നവർക്ക് ദൈവികമായ ദണ്ഡും കിടിയുണ്ടാകും. ആകയാൽ രാജാക്കന്മാരെ അവമാനിക്കരുതു". ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു ഷഭരജനങ്ങളെ പ്രതിഷേധിച്ചു. രാജാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള കിംവദന്തിയേയും സത്രികൾ മനസ്സിലാക്കണം.

ആർ രാജാവിന്റെ വക ധാന്യവും പശുക്കളും ഹിരണ്യവും ആശ്രയിച്ചു ജീവിക്കുന്നുവോ അവർക്കും, ആർ അദ്ദേഹത്തിനു വ്യസനത്തലും അത്യാവയത്തിലും അവയെ നൽകി ഉപകരിക്കുന്നുവോ അവർക്കും, ആർ അദ്ദേഹത്തിനോടു കോപിച്ചുവശമായ ബന്ധുവിനെയോ രാഷ്ട്രത്തെ യോ കോപത്തിൽനിന്നു നിവർത്തിപ്പിക്കുന്നുവോ അവർക്കും, ആർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ എതിർക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു അമിതനെ (ശത്രുവിനെ)യോ ആടവികനെയോ തടുക്കുന്നുവോ അവർക്കും അദ്ദേഹത്തോടുള്ള തുഷ്ടാതുഷ്ടതയെ (പ്രീതി പ്രീതികളെ) മൂഢധജകിലാപഞ്ചധാരികളായ ഗ്രന്ഥപുരുഷന്മാർ മനസ്സിലാക്കണം. തുഷ്ടരാചരിക്കുന്നവരെ രാജാവു അർത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ചു. അതുഷ്ടരെ അവരുടെ തുഷ്ടിക്കു വേണ്ടതിനെക്കൊടുത്തും സാമം പ്രായാഗിച്ചും പ്രസാദിച്ചു. അതല്ലെങ്കിൽ അവരെ തമ്മിൽ തമ്മിലും സാമന്തൻ, ആടവികൻ, തൽക്കലീനാവതലൻ (ആകലത്തിൽ ജനിച്ചു അവതലനായ്ക്കുള്ളവൻ) എന്നിവരിൽനിന്നും ഭേദിച്ചു. എന്നിടം സന്തോഷിക്കത്തവരെ ദണ്ഡകരങ്ങൾ പിരിക്കുവാൻ ധികാരപ്പെടുത്തി നിയമിച്ചിട്ടു ജനപദവിഭവം (ഭേദശോധനം) പ്രവർത്തിപ്പിച്ചു. വിദഗ്ദ്ധരായവരെ ഉപാംശുഭണ്ഡം (ഗ്രന്ഥധനം)കൊണ്ടോ ജനപദഭേദം വഴി

വിനയാധികാരികം

ഒന്നാമധികരണം

ക്കേ സാധിപ്പിച്ചു. അതല്ലങ്കിൽ, അവരുടെ പുത്രന്മാരെയും ഭാര്യാമന്ദരെയും രക്ഷിപ്പാനുദ്ദേശ്യമായിട്ട് അവരെ ആകരകന്മാന്മാരുള്ളിൽ (ഖനികളിൽ) പാർപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ ചെയ്യാത്തപക്ഷം അവർ ശത്രുക്കൾക്കു് ആസ്വദമായ ക്ഷമെന്നു ഭയപ്പെടണം.

കുലന്മാർ, ലുബ്ധന്മാർ, ഭീതന്മാർ, അവമാന്ദരികന്മാർ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവരാകട്ടെ ശത്രുക്കൾക്കു കൃത്യർ (ശത്രുക്കളുടെ ഭേദപ്രയോഗത്തിൽപ്പെടുന്നവർ) ആകുന്നു. അങ്ങനെയുള്ളവരുടെ പരസ്പരാഭിസംബന്ധത്തെയും, അവർക്കു ശത്രുവിനോടോ ആടവികനോടോ ഉള്ള പ്രതിസംബന്ധത്തേയും കാത്താണികന്മാർ (ദാസ്യന്മാർ), നൈമിത്തികന്മാർ, മൗഢ്യന്തികന്മാർ എന്നിവരുടെ വേഷം ധരിച്ചു പെരുമാറുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ മനസ്സിലാക്കണം.

അവർ തുഷ്ടരായാൽ അത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ചു. അതുഷ്ടന്മാരെ സാമദാനഭേദഭേദങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഒതുക്കുകയും ചെയ്യൂ.

നാട്ടിൽ പ്രധാനരായാലും

ക്ഷുദ്രരായാലുമുഴിപൻ

പദരോപജാപമേൽക്കാതെ

കൃത്യാകൃത്യരെ നോക്കണം.

കോടിലൂടെ അത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികമെന്ന

ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, സ്വവിഷയത്തിലേ

കൃത്യാകൃത്യാപക്ഷരക്ഷണമെന്ന പതിമൂന്നാമധ്യായം.

പതിനാലാം അധ്യായം.

പത്താം പ്രകരണം.

പരവിഷയത്തിലെ കൃതകൃത്യപ്രാജ്ഞപത്രം.

കൃതകൃത്യപ്രാജ്ഞപത്രം സ്വവിഷയത്തിലേതു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. പരവിഷയത്തിലതാണിനി പറയേണ്ടത്.

അനന്തരം കൊടുക്കാമെന്നു വാശാനം ചെയ്തിട്ടു വിപ്രലാപ്യ (വഞ്ചിത) നായവൻ, ശിപ്പത്തിലോ ഉപകാര (ധനോൽപാദകമായ പ്രവൃത്തി)ത്തിലോ തുല്യമായി കാരികളായ ഇരുവരിൽ വെച്ചു വിമാനിതനായവൻ, (ഒപ്പം മാനിക്കാതെ താഴ്ന്നു ചെട്ടവൻ), വല്ലഭാവരധൻ (രാജസംവകനാരാൽ തടുക്കപ്പെട്ടവൻ), സമാജയപരാജിതൻ (ജയിച്ചവരുത്തിയിട്ട് ധിക്കരിക്കപ്പെട്ടവൻ), പ്രവാസാപതാപൻ (ദേശാന്തരത്തിൽപ്പാറ്റിച്ച ഭ്രമിപ്പിക്കപ്പെട്ടവൻ), ധനാഗ്രയം ചെയ്തിട്ടു അലസ്യകാതു (കാതും ലഭിക്കാത്തവൻ) നായവൻ, സ്വധർമ്മം ചെയ്യുന്നതിൽനിന്നു ഭയം മുതലായവയിൽനിന്നു ഉപരജനായവൻ, മാനാധികാരദൃഷ്ടൻ (ബഹുമതിയിൽനിന്നും അധികാരത്തിൽനിന്നും നീക്കപ്പെട്ടവൻ), കല്യാണാഹിതൻ (രാജാജ്ഞാൽ വീടുകാരാൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടവൻ), പ്രസഭാഭിമുഖസ്ത്രീകൻ (ബലാൽക്കാരമേ ഭാഷാധർമ്മം ചെയ്തവൻ), കാലാഭിനൃണ്ണൻ, പാരാകരുണിതൻ (വിചാരമേ കൂടാതെ ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടവൻ), മിത്യാപാരചാരിതൻ (മിത്യാപാരങ്ങളിൽനിന്നു വിലക്കപ്പെട്ടവൻ), സർവ്വസ്വമാഹാരിതൻ (എല്ലാ മുതലുകളും കണ്ടുകൊട്ടിയവൻ) ബന്ധനപരിപ്ലിഷ്ടൻ, പ്രവാഴിതബന്ധുചാരിട്ടുള്ളവൻ — ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്നവർ ക്രമവർഗ്ഗമാകുന്നു.

സ്വയമുപഹതൻ (തന്നത്താൻ ഭക്ഷണം മൂലം കെട്ടുപായവൻ), വിപ്രകൃതൻ, പാപഭയോഭിഖ്യാതൻ (ഭയവൃത്തികൾ പരസ്യമായവൻ), തുല്യഭോഷഭോഷാഭിഗ്നൻ (തന്നെപ്പോലെ കററംവെള്ള മാരാതവനെ ഭണ്ഡിക്കുന്നതു കണ്ടു പേടിച്ചവൻ), പശ്യാത്തഭ്രമി (ഭ്രമിപിടിച്ചുകുടിക്കിവൻ), ഭരണ്ഡപനതൻ (തടവിൽപ്പിടിച്ചു കൊണ്ടുപന്നവൻ), സർവാധികരണങ്ങളിലും ഇത്തന്നെ ജോലിചെയ്തിട്ടു സഹസാപചിതാത്മ (പെട്ടെന്നു വളരെ ധനം സമാദിച്ചവൻ)നായിട്ടുള്ളവൻ, തൽക്കലീനോപാശാസ്യ (അപ്രകാരം ധനധാനായ ഒരാളുടെ മുതലിനെ പിൻതുടരുന്നവൻ), രാജപ്രദിഷ്ഠൻ, രാജഭേഷി (രാജാവിന്നു ഭക്ഷണിക്കുന്നവൻ) — ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്നവർ ഭീതവർഗ്ഗമാകുന്നു.

പരിഷീന്നൻ (ധനമെല്ലാം നശിച്ചവൻ), അത്യാത്തസ്വൻ (അധികം ധനം കെട്ടിച്ചവൻ), കദർബ്ബൻ (കൃപാർഹൻ), വൃസനി (ഭയംകുറഞ്ഞവൻ), അത്യാഹിത്യവഹാൻ (അതിരുകടന്ന ഇടപാടുള്ളവൻ) — ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്നവർ ലുപ്തവർഗ്ഗമാകുന്നു.

ആത്മസംഭാവിതൻ (സ്വാഭാവിമാനി), മാനകാമൻ, ശത്രുപൂജാമഷ്ടിതൻ (ശത്രുവിനെ മാനിച്ചതിൽ അമർച്ചയുള്ളവൻ), നീലൈലാപാരിതൻ (താഴ്ന്നനിലയിൽ മാനിക്കപ്പെട്ടവൻ), തീഷ്ണൻ (തീഷ്ണസ്വഭാവൻ), സാഹസികൻ, ഭോഗാസത്തുഷ്ടൻ (സുഖമനുഭവിച്ചിട്ടു തൃപ്തിവരാത്തവൻ) — ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്നവർ മാനിപർഗ്ഗമാകുന്നു.

അവരിൽപ്പെട്ടു ഏതൊരുവൻ ഏതൊരു കൃത്യപാപത്തിൽ ഭക്തിയുള്ളവനോ അവനെ ആ പാപത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളെന്ന നിലയ്ക്കു മുമ്പയുടേിലവ ഏതനായ ഗുണപരമമായൊരാളെങ്കിലും ഭേദിപ്പിക്കണം. “മദാസനായാടുള്ള

പത്താം പ്രകരണം

പതിന്നാലാം അധ്യായം

ഒരൊന്നു മത്തനായ പാപ്പാനാൽ അധിഷ്ഠിതനാകുമ്പോൾ കണ്ടു വന്നു കണ്ടുപിടിച്ചും മട്ടിക്കുന്നതെങ്ങനെയോ അങ്ങനെ, ശാസ്ത്രചക്രസ്ഥിത്വം അന്ധനായ ഈ രാജാവു് പെരജാനപദവയെ വധിച്ചാനാജനെയെടുത്തു. ഇദ്ദേഹത്തെപ്പിടിച്ചുനിൽക്കുവാൻ ഒരു പ്രതിഹത്തിയെ വരുത്തിയാലല്ലാതെ സാധിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇദ്ദേഹത്തോടു അമഷം (അരിശം) ചെങ്കുലം” എന്നിങ്ങനെ ശുദ്ധപട്ടത്തെ ഭേദിച്ചിട്ടു.

“ഭീതനായ ഒരു സ്വർണ്ണം ആരിൽനിന്നു തന്നിടുകയും വരുമെന്നു കാണുന്നപോൾ അപകൾ വിഷയത്തെ വമിക്കുമല്ലോ. അപ്രകാരംതന്നെ നിന്റെ പേരിൽ ഭോഷശങ്കയുള്ളവനായ ഈ രാജാവു നിങ്കൽ തീർച്ചയായും ക്രോധമാകുന്ന വിഷയത്തെ വിസജ്ജിക്കും. ആകയാൽ നീ മറ്റൊരാൾക്കു പൊയ്ക്കൊണ്ടുകൊ” എന്നിങ്ങനെ ഭീഷണിയെ ഭേദിച്ചിട്ടു.

“ശാഗണികളുടെ (നായകികളുടെ) പശു നായകർക്കു മാത്രമേ കറക്കുകയുള്ളൂ, ബ്രാഹ്മണർക്കു കറക്കില്ല. അതുപോലെതന്നെ ഈ രാജാവു സത്താവും പ്രജയെയും വാക്യശക്തിയുമില്ലാത്തവർക്കു കറക്കുള്ളൂ (ധനംകൊടുക്കുള്ളൂ), ആത്മഗുണസമ്പന്നന്മാർക്കു ഒന്നും കൊടുക്കുകയില്ല. ഇന്നു രാജാവു പുരുഷവിശേഷമറിഞ്ഞുവന്നാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ പോയ്ക്കൊള്ളു” എന്നിങ്ങനെ ലുബ്ധപട്ടത്തെ ഭേദിച്ചിട്ടു.

“ചണ്ഡാളരുടെ ഉദപാനം (കിണറു) ചണ്ഡാളർക്കു മാത്രമേ ഉപയോഗ്യമായൊരു മരയുള്ളൂ, മറ്റുള്ളവർക്കു് ഉപയോഗിപ്പാൻ പാടില്ല. അച്ചുപ്പുറത്തു നീചനായ ഈ രാജാവും നീചന്മാർക്കു മാത്രമേ ഉപയോഗ്യൻ (സേവ്യൻ) ആകയുള്ളൂ, നിന്നെപ്പോലെയുള്ള ആകുന്മാർക്കു സേവി

പ്രാൻ കൊള്ളിച്ചു. ഇന്ന രാജാവു പുരുഷവിശേഷമറി
യുന്നവനാണ്; അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ പോയാലും”
എന്നിങ്ങനെ മാനിവാഴ്ത്തേ ഭേദിച്ചിപ്പു.

അവരങ്ങനെയെന്നായി.
സ്തംഭിച്ചാൽ സ്വരക്കുറിപാൽ
സത്യം ചെയ്യിച്ചു തൻചാരം.
രൊത്തു കാട്ടേച്ചു യോജയൽ.
സാമദാനങ്ങൾകൊണ്ടു.
നാട്ടിൽ കൃത്യരെ നേടണം;
അകൃത്യരെല്ലെടുത്താൽ
പരദാഷങ്ങൾ കാട്ടിയും.

കൊഴിച്ചുന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികമെന്ന
ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, പരവിഷയത്തിലെ
കൃത്യകൃത്യപക്ഷം ഗ്രഹമെന്ന പതിനഞ്ചാമധ്യായം.

പതിനഞ്ചാം അധ്യായം.

പതിനൊന്നാം പ്രകരണം.

മന്ത്രാധികാരം.

സ്വപക്ഷങ്ങളുടേയും പരപക്ഷങ്ങളുടേയും ഉപഗ്ര
ഹം (കീഴ് വരുത്തൽ) ചെയ്ക്കുതിന്നുശേഷം രാജാവു കാട്ടാ
രംഭങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കണം.

മന്ത്രം ചെയ്ക്കുതിന്നുശേഷമേ ഏതു കാട്ടും ആരംഭി
ക്കാവൂ മന്ത്രത്തിനുള്ള ഉദ്ദേശം (സ്ഥലം) സംവൃതവും,
സംസാരിക്കുന്നതിനെ പുറത്തേക്കു സ്രവ്വിപ്പിക്കാത്തതും,
പക്ഷികളാൽക്കൂടി കാണാൻ സാധിക്കാത്തതുമായിരിക്ക
ണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ശുക്ലം(തത്തകൾ)ഉറപ്പും

നൂൽ

പതിനൊന്നാം പ്രകരണം

പതിനഞ്ചാം അധ്യായം

ശാരീരിക (നൈമനകര) ഉറപ്പും ശാരീരിക ഉറപ്പും മറ്റു തീർത്ഥാടനങ്ങളിലും മറ്റും ഭേദിക്കപ്പെടുന്നതായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. ആകയാൽ മന്ത്രാഭിഷേകത്തിൽ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന (മന്ത്രത്തിനായി വിളിക്കാത്തവർ) നായിട്ടുള്ളവർ പ്രവേശിക്കരുത്. മന്ത്രഭേദം ചെയ്തവനെ ഉച്ഛേദിച്ചു കളയണം.

മന്ത്രാഭിഷേകം ഭൂതന്റെയും അമാത്യാന്റെയും ഇംഗിതാകാരങ്ങളാൽക്കൊണ്ടു സംഭവിക്കുന്നതാണ്. ഇംഗിതമെന്നാൽ അനുഗ്രഹാപുത്രി (സ്വാഭാവികമല്ലാത്ത മേയ്ക്ക) യാകുന്നു. ആകാരമെന്നാൽ ആകൃതിഗ്രഹണ (മുഖത്തെ വർണ്ണാഭിഷേകം) യാകുന്നു.

മന്ത്രത്തിന്റെ സംവരണ (ഭാഗവതം) യും മന്ത്രത്തിൽ ആയുക്കന്മാരായ പുരുഷന്മാരുടെ രക്ഷണ (സൂക്ഷിക്കൽ) യും കാര്യകാലം വരുന്നതുവരെ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. മന്ത്രത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടവർക്കുണ്ടാകുന്ന പ്രമാദം (അനവധാനത), മദം, സുഷുപ്തപ്രലാപം (ഉറക്കത്തിൽ പറയൽ), കാമം മുതലായവയാൽ ഉത്ഭവിക്കും (മന്ത്രഭേദം) സംഭവിക്കും. പ്രജ്ഞനായിരിക്കുന്നവനോ, അവത (അവമാനിക്കപ്പെട്ടവൻ)നോ ആയ പുരുഷനും മന്ത്രത്തെ ഭേദിക്കുന്നു. ആയതു കൊണ്ടു് അപരാധത്തിനെല്ലാം മന്ത്രത്തെ രക്ഷിക്കണം.

മന്ത്രഭേദമെന്നതു് രാജാവിന്റെയും അദ്ദേഹത്താൽ ആയുക്കന്മാരായ പുരുഷന്മാരുടെയും യോഗക്ഷേമങ്ങളെ കെടുകുന്നതാകുന്നു. ആയതു കൊണ്ടു് രാജാവും ഗുഹ്യമാകും വണ്ണം ഏകനായിത്തീർന്നു മന്ത്രിക്കണമെന്നു ഭാരതപാണ്ഡൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. മന്ത്രികൾക്കും ചില മന്ത്രികളുണ്ടാകും; അവർക്കും മറ്റു ചില മന്ത്രികൾ ഉണ്ടാകും. ഇങ്ങനെയുള്ള മന്ത്രിപരമ്പര മന്ത്രത്തെ ഭേദിക്കും.

ചെമ്പ്രാൻ നിനച്ചിടും കർമ്മം
മൊന്നുമന്യൻ ഗ്രഹിക്കാലോ
തുടങ്ങീട്ടേ കഴിഞ്ഞിട്ടോ
ചെമ്പ്രാൻ മാത്രം ഗ്രഹിച്ചിടാം.

ഏകനായിട്ടുള്ള മന്ത്രത്തിന്നു സ്ഥിതിവരികയില്ലെന്നു വിശാലാക്ഷൻ. രാജവൃത്തി എന്നതു പ്രത്യക്ഷത്തെയും പരോക്ഷത്തെയും അനുമാനത്തെയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതാണല്ലോ. അനുപലബ്ധത്തിന്റെ (അറിയാത്തതിന്റെ) ജ്ഞാനം, ഉപലബ്ധത്തിന്റെ നിശ്ചയം, നിശ്ചിതമായതിന്റെ ബലാധാനം, അത്ഥദൈവധർമ്മങ്ങൾ (ഇതോ അതോ ചെമ്പ്രങ്ങളെന്ന സംശയം വരുന്നതതു്) സംശയച്ഛേദനം, ഏകദേശദൃഷ്ടമായതിന്റെ ശേഷോപലബ്ധി എന്നിതെല്ലാം മന്ത്രികളെക്കൊണ്ടു സാധ്യമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. ആകയാൽ ബുദ്ധിപൂർവ്വമായ മന്ത്രികളോടുകൂടി, മന്ത്രത്തെ ചെയ്യണം.

അന്നാദരിക്കാല്ലാരേയും,
കേരഭക്കണ്ണം സൂക്ഷ്മാക്ഷരം,
എടുക്കണം സാരവത്താം
വാക്യം ബാലൻ കഥിക്കിലും.

ഇതു മന്ത്രജ്ഞാനം മാത്രമാണു്, മന്ത്രരക്ഷണമല്ല എന്നു പരാശരശിഷ്യന്മാർ. രാജാവിന്നു് ഉദ്ദിഷ്ടമായ കാർത്യ്യം എന്തോ അതിന്നു പ്രതിരൂപക (സദൃശം) മായുള്ള ഒരു കാർത്യ്യത്തെ അദ്ദേഹം മന്ത്രിമാരെടു ചോദിച്ചു. “ഇന്നകാർത്യ്യം ഇന്നവിധം കലാശിച്ചു, അല്ലെങ്കൽ ഇന്നവിധം കലാശിക്കണം എങ്കിൽ എങ്ങനെ പ്രവൃത്തിക്കണം” എന്ന്. അവർ എങ്ങനെ പറയുമോ അങ്ങനെ പ്രവൃത്തിക്കയും ചെയ്യൂ. ഇപ്രകാരമായാൽ മന്ത്രോപലബ്ധിയും മന്ത്രസംവരണവും ഭവിക്കും.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു വിശദീകരിക്കുന്നു. കാര്യത്തെ ചുരുക്കി നോക്കി നോക്കുന്നതോ നോക്കുന്നതോ ആയ നിലയിൽ ചോദ്യങ്ങൾ മന്ത്രിമാർ അനാദരത്തോടുകൂടി മറുപടി പറയുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ കാര്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യും. അതു ദോഷമാണ്. അതുകൊണ്ട് ചുരുക്കത്തിൽ കാര്യങ്ങളിൽ ഏതൊക്കെ ഉണ്ടെന്നു അഭിപ്രായങ്ങൾ (സമതന്ത്രം) ആയിട്ടുള്ളതെ അനുഭവത്തോടുകൂടി മനസ്സിലാക്കേണ്ടതുമാണ്. അപരമായി മന്ത്രിക്കുന്നതായാൽ രാജാവിന്നു മന്ത്രവുമായി മന്ത്രാലയത്തിലും സിദ്ധിക്കും.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു പറയുകയും അപ്രകാരം ചെയ്താൽ അനാദരമാകും എന്നും. ആകയാൽ മൂന്നോ നാലോ മന്ത്രികളോടുകൂടി വന്നു മന്ത്രിക്കുവാൻ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഒരാളോടു മാത്രം മന്ത്രിക്കുന്നതായാൽ അർത്ഥശൂന്യം (അർത്ഥശൂന്യം) വരുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതായി വരില്ല. ഒരു മന്ത്രിയെ ഉള്ളവെങ്കിൽ അയാൾ തന്റെ ഇഷ്ടമനുസരിച്ചു പറയാതെ തടസ്സവും കൂടാതെ പ്രവൃത്തിക്കും ചെയ്യും. രണ്ടോ പന്ത്രണ്ടോ മന്ത്രികളെ അനുഭവിക്കുന്ന അനുഭവത്തിലും കൂടി യോജിപ്പാൽ വശീകരിക്കും; ഇതവതം തമ്മിൽ വിരോധമാവാലോ നശിപ്പിക്കും ചെയ്യും. മൂന്നോ നാലോ മന്ത്രികളുണ്ടെങ്കിൽ അങ്ങനെയുള്ള മഹാദോഷം നോക്കുന്നു (മറ്റുള്ള) മാനം വളരെപ്പണിപ്പെട്ടും മാത്രമേ സംഭവിക്കുകയുള്ളൂ. സംഭവിച്ചാൽ അതന്നെയും ദോഷം ഉപപന്ന (പരിഹാരരഹിതമായുള്ളതു്)മായി ഭവിക്കും ചെയ്യും. നാലിലധികം പേർ മന്ത്രിമാരുണ്ടായാൽ അർത്ഥശൂന്യം വളരെ ക്ലേശമേ വരികയുള്ളൂ. മന്ത്രത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിന്നും രാജ്യത്തെ ക്ലേശിക്കേണ്ടിവരും. ആകയാൽ ദേശത്തിന്നും കാലത്തിന്നും കാര്യത്തിന്നും തക്കവണ്ണം ഒരു മന്ത്രിയോടുകൂടിയോ

രണ്ടുപുരകളിലൂടെയും ഏകനായിട്ടോ തന്റെ സാമത്വം പോലെ മന്ത്രിയുണ്ടാകുന്നു.

കാൽക്കളുടെ ആരംഭപോലും, പുനഃസംസ്ഥാപനം, ഭേദകാലവിഭാഗം, വിനിപാതപ്രതീകാരം, കൽക്കള സിദ്ധി എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചുഗുണങ്ങളുണ്ടായിരിക്കണം' മന്ത്രി. അവയെ മന്ത്രികളോടുകൂടിയായിത്തീർത്താൽ എല്ലാവരും കൂടിയും ചോദിക്കണം. ഓരോരുത്തരുടെയും മതത്തെ കാരണങ്ങളാൽക്കൊണ്ടു പട്ടാഭിമാനമില്ലാത്ത പ്രവൃത്തികളും വേണം. അവർക്കുതന്നെയും (കാൽക്കളത്തിലേക്കായി) പിന്നെ കാലത്തെ അതിക്രമിക്കരുത്. വളരെദീർഘമായ കാലം മന്ത്രിക്കരുത്. താനങ്ങോട്ട് അപകാരം ചെയ്താൽ വിചാരിക്കുന്നതാക്കാ അവരുടെ പക്കത്തുണ്ടാകും രാജ്യം' മന്ത്രിക്കരുത്.

മന്ത്രിപരിഷത്തിൽ പന്ത്രണ്ടുമാസത്തോളം നിശ്ചയിക്കണമെന്നു' മനുശിഷ്യന്മാർ; പതിനാറുപേരെയാണു' വേണ്ടതെന്നു ബ്രഹ്മസൂത്രശിഷ്യന്മാർ; ഇരുപതുപേർ വേണമെന്നു ശുക്രശിഷ്യന്മാർ; തന്റെ സാമത്വത്തിന്നു തക്കവണ്ണമെന്നു കൈശികമതം.

ആ മന്ത്രിമാർ രാജാവിന്റെ സ്വപക്ഷത്തെയും പരപക്ഷത്തെയും കുറിച്ചു ചിന്തിക്കണം. കാൽക്കളുടെ അകുതാരം (ചെങ്കിട്ടില്ലാത്തതു ആരംഭിക്കുക), ആരണ്യോദയം, അനുഷ്ഠിതവിശേഷം (ചെങ്കിട്ടു കഴിഞ്ഞതിന്നുവിശേഷസംസ്കാരങ്ങൾ വരുത്തുക), നിയോഗസമ്പത്തു' (രാജാവിധി) എന്നിവയെല്ലാം മന്ത്രികൾ ചെയ്യണം. രാജ്യം തന്റെ അടുത്തുള്ള മന്ത്രികളോടുകൂടി കാൽക്കളം നോക്കണം. അടുത്തില്ലാത്തവരുമായി പരസ്പരം പ്രേഷണം മുദ്രവന മന്ത്രികളെയും വേണം.

ഇന്ദ്രന്റെ മന്ത്രിസഭ ആയിരം ഋഷിമാർ ചേർന്നിട്ടു

നീമ.

പത്രങ്ങൾ പ്രകരണം

പതിനാറാം അധ്യായം

ജിതാകന്നം. അപരാജിതം അഭേദത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ.
അതുകൊണ്ടാണ്, 'പ്രാസം'യത്തിൽ പ്രകൃഷ്ട (രണ്ടു കണ്ണുള്ള
വൻ) നായ ഇത്രനെ സാഹസ്യം എന്ന് പറയുന്നതു്.

ആദ്യവികാസമായ കാൽ വരുമ്പോൾ രാജാ'യ്ക്ക് മന്ത്രി
കളെയും മന്ത്രിപരിഷത്തിനേയും വിളിച്ചുകൂട്ടി സംസാരി
ക്കണം. അതിൽപ്രകൃഷ്ട യാതൊന്നിനെ ഭൂയിഷ്ഠന്മാർ
(ഭൂരിപക്ഷക്കാർ) കാൽസിലികരമായി പറയുമോ അത്
അനുഷ്ഠിക്കുകയും വേണം. അനുഷ്ഠിക്കുമ്പോൾ,

തൻ ഗുഹ്യം പരർ കാണൊല്ലാ,
താൻ കാണു പരഗുഹ്യം;
മൂടണം തൻ തുറന്നുള്ളൊ-
രംഗത്തെക്കുമ്മമന്നപോൽ.
സംജനത്തിൻ ശ്രാദ്ധമുണ്ടാ-
നാശാശ്രിതനനന്ദനാം;
അപ്പോൾ ശ്രാദ്ധം ഗ്രഹിക്കാത്തൊൻ
മന്ത്രം കേൾപ്പാനനന്ദനാം.

കൗടില്യന്റെ അത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികളെന്ന
ഒന്നാധികരണത്തിൽ, മന്ത്രാധികാരികളെന്ന
പതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

പതിനാറാം അധ്യായം.

പത്രങ്ങൾ പ്രകരണം.

ഭൂതപ്രണിധി.

മന്ത്രത്തെ ഉദ്ധാരണം (നിദ്ധാരണം) ചെയ്തതിന്നു
ശേഷം ഭൂതപ്രണിധിയെ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു.

അമാത്യസമ്പത്തു തികഞ്ഞ ഭൂതൻ നിസ്സംശയാർത്ഥൻ (കാൽപ്പങ്ങൾ യുക്തംപോലെ പറയാൻ അധികാരമുള്ളവൻ) ആകുന്നു. അതിൽ നാലിലൊന്നു ഗുണംകുറഞ്ഞവൻ പരിമിതാർത്ഥൻ (നാല്പത്തിയേക്കാരും കാര്യം കൃത്യമായ മുദ്രിക്കപ്പെട്ടവൻ); പക്ഷി ഗുണങ്ങൾ കുറഞ്ഞവൻ ശാസനാർത്ഥൻ (ശാസനപത്രം കൊണ്ടുപോകുന്നവൻ).

യാത്രയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന യാനം, വാഹനം, പുരുഷന്മാർ, പരിവാഹം (ഉപകരണം) എന്നിവ വേണ്ടാറിധം ഒരുക്കു ട്ടി തയ്യാറാക്കിയതിനുശേഷം ഒത്തൻ പുറപ്പെടണം. “സ്വാ മിഭൂതൈശ്ചാസനം പരനോഭ ഇന്നവിയം പരയണം; അ വൻ ഇന്നപ്രകാരം മറുപടി പറയും; അതിനു ഇന്നതാ ണ് പ്രതിവാക്യം; ഇന്നവിയം പറഞ്ഞു പരനെ വഞ്ചി ക്കണം” എന്നിങ്ങനെ പരിശ്വാശിച്ചുകൊണ്ടുവരണം പോ കവാൻ. പരവിഷയത്തെ ചെ അടവീപാലന്മാർ, അന്തഃപാ ലന്മാർ, പുരമുഖ്യന്മാർ, രാഷ്ട്രമുഖ്യന്മാർ എന്നിവരുമായി ഒത്തൻ പ്രതിസംസർഗ്ഗ (മൈത്രി) തെ പ്രാപിക്കണം. അ വിടെ തന്റെയും പരന്റെയും സൈന്യങ്ങൾക്കു സ്ഥാ നം (നിഃവശം), യുദ്ധപ്രതിഗ്രഹം (യുദ്ധംചെയ്തൽ), അ പസാരം (മാറ്റിപ്പോകൽ) എന്നിവയ്ക്കുള്ള ഭൂമികളെ ഒത്തൻ നോക്കി മനസ്സിലാക്കണം. ഭഗ്ഗ്വരാഷ്ട്രങ്ങളുടെ പ്രമാണ ത്തെയും സാരം, വൃത്തി, ഗുഹ്വരി, മരിക്കും എന്നിവയെയും ഒ തൻ അറിഞ്ഞു.

പരധിഷ്ഠാനത്തിൽ അനുവാദം വാങ്ങിയിട്ടുവേണം കൃത്യൻ പ്രവേശിക്കുവാൻ. പ്രവേശിച്ചാൽ പ്രാണപായം വരുമെന്നു കണ്ടാൽക്കൂടിയും സാമിശാസനത്തെ അദ്ദേഹം കച്ചിച്ചതുപോലെ പറയുകയും വേണം. വാക്കിലും മുമ്പത്തും ദുഷ്ടിയിലുമുള്ള പ്രസാദം, വാക്യപൂജനം, ഇഷ്ടപരിപ്രദം (കുശലപ്രദം), ഗുണകഥാസംഗം, ആസന്നാസ

പത്രങ്ങളും പ്രകരണം

പതിനാറാം അധ്യായം

നം (അരികത്തിത്തുള്ളക), സൽക്കാരം, ഇഷ്ടകാർയ്ക്കത്തിൽ സ്മരണം, വിശ്വാസപ്രാപ്തി എന്നിവ പരൻ സതുഷ്ടനായാലുത്തയും ഇവിന്റെ ദാവാദീനം അതുഷ്ടനായാലുത്തയും ലഭിക്കാമെന്നു. അതുഷ്ടനായാലുത്തയും ഭൂതൻ ഇങ്ങനെ പറയൂ:--“ഭൂതമുഖരാജാ രാജാധിപാർ. ഇവിടുന്നു: മറ്റു രാജാക്കന്മാരും ഇവിൽ സമന്മാരാണ്. അതുകൊണ്ടു ഭൂതന്മാർ ആയുധങ്ങളാണിക്കണ്ടാൽ ശൂരിയും യജമാക്കുമായതിനെപ്പറയണം. അവരിൽ ചെപ്പ് അന്താ വ.പായിക (ചണ്ഡാളന്മാർ) ഉായിട്ടുള്ളവർകൂടിയും അവധ്യരത്രെ. ബ്രാഹ്മണരായാലോ പിന്നെ പൗരങ്ങളുമില്ലല്ലോ. പരന്റെ വാക്കാണ് ഇതു. ഇതു ഭൂതധർമ്മമാകുന്നു.”

തന്നെ വിദ്യയുക്താരിരിക്കുന്നിടത്താലുംകാലം ഭൂതൻ പരസന്നിധിയിൽ വാദിക്കണം. പൂജചെങ്കൽ അഹങ്കരിക്കരുതു്. പരന്മാരിൽ ബലിതപം വിചാരിക്കരുതു്. അനിഷ്ടവാക്യത്തെസ്സഹിക്കണം. സ്ത്രീകളേയും മദ്യത്തേയും വഞ്ചിക്കണം. ഏകനായിട്ടു ഉറങ്ങാകൂ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സൂചുന്മാരും മത്തന്മാരുമായിട്ടുള്ളവരുടെ അന്തസ്സതങ്ങൾ പരന്മാർ മനസ്സിലാക്കുന്നതായിക്കണ്ടിട്ടുണ്ടു്.

കൃത്യപക്ഷങ്ങളുടെ ഉപജാപം, അകൃത്യപക്ഷങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധപ്രദാനിധാനം, പ്രകൃതികൾക്കു സപാമീയുടെ പേരിലുള്ള രാഗാപരാധങ്ങൾ, മന്ത്രം എന്നിവ താപസവൈദേഹകവ്യങ്ങളെന്നാൽ വഴിക്കു ഭൂതൻ മനസ്സിലാക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അവരുടെ അന്തഃപാസികളായ ചികിത്സകവ്യങ്ങളെന്നാൽ, പാഠ്യണ്ഡവ്യങ്ങളെന്നാൽ എന്നിവർ വഴിക്കേ ഉദ്യേവേതനന്മാർ വഴിക്കോ അവയറിയണം. അവർക്കു സംസാരിച്ചാൽ തരപ്പെടാത്തപക്ഷം അവർ യാചകന്മാരായും മത്തന്മാരുടെയും ഉന്മാത്തന്മാരായും സൂചുന്മാരായും ചെപ്പു

ന്ന പ്രലാപങ്ങളെക്കൊണ്ടോ പുണ്യസ്ഥാനങ്ങളിലും ദേവ
 ഗൃഹങ്ങളിലുമുള്ള മിത്രങ്ങൾ, സംജാതാഭരങ്ങൾ എന്നിവ
 കൊണ്ടോ ചാരമറിയണം. അറിഞ്ഞാൽ അതിനു തക്കവ
 ണ്ണം ഉപജാപം പ്രവേശനിയ്ക്കണം ചെയ്യണം.

പരൻ തന്റെ പ്രകൃതികളുടെ പരിമാണത്തേപ്പറ്റി
 ചോദിച്ചാൽ ഭൂതൻ അതു പറയരുത്. “എല്ലാം ഇവി
 ടേയ്ക്കുറിവുണ്ട്” എന്നേ പറയാവൂ. അല്ലാത്തപക്ഷം കു
 രൂസിദ്ധിക്കു തക്കവിധം പറയണം.

കാർത്ത്യം സാധിക്കാതെ തന്നെ തടഞ്ഞുനിർത്തുന്നതാ
 യാൽ ഭൂതൻ ഇങ്ങനെ ശങ്കിക്കണം -- “എന്റെ സ്വാമി
 ക്കു ദ്വന്ദ്വസനം രത്നസന്നമാൗഘം കണ്ടിട്ടോ, തന്റെ വ്യസ
 നത്തെ പരിഹരിപ്പാൻ കരുതിയിട്ടോ, പാഷ്ട്വിഗ്രഹ
 (ശത്രുമിത്രം) നേടാൻ ആസാര (ശത്രുമിത്രമിത്രം) നേ
 ടെയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടുവിപ്പാൻ മോഹിച്ചിട്ടോ, അന്തഃകോപമു
 ഉവാക്കുവാനോ ആടുകനെ പട പുറപ്പെട്ടുവിപ്പാൻ
 ആഗ്രഹിച്ചിട്ടോ, മിത്രത്തെയോ ആകുന (പുഷ്പതോമി
 ത്രം) നെയോ ഹനിപ്പാൻ വിചാരിച്ചിട്ടോ, തനിക്കു പര
 നോടുള്ള വിഗ്രഹത്തെയാ അന്തഃകോപത്തെയോ ആട
 വികനേയോ പരിഹരിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടോ, സ്വാമിയുടെ
 സംസിദ്ധമായ യാത്രാകാലത്തെക്കുറിച്ചാൻ കരുതിയി
 ട്ടോ, സമ്പ്രകൃപ്തപഞ്ചഭൂതങ്ങൾ സംഗ്രഹിക്കുവാനോ ബ
 ലസമുത്ഥാനം ചെയ്യാനോ ആഗ്രഹിച്ചിട്ടോ, തന്റെ
 സൈന്യങ്ങൾക്കു എതിരിടുവാൻ പററിയ ദേശകാലങ്ങ
 ലെ പ്രതീക്ഷിച്ചിട്ടോ, എന്റെ പേരിൽ വല്ല അനാദര
 മോ സന്തോഷമോ തോന്നിയിട്ടോ, സംസ്കാരബന്ധ
 ങ്ങളെ കോർക്കിയിട്ടോ, എന്തുകൊണ്ടായിരിക്കും ഇദ്ദേഹം
 എന്നു ഉപരോധിക്കുന്നത്?”

ഉപരോധത്തിനുള്ള കാരണമറിഞ്ഞാൽ പിന്നെ

പന്ത്രണ്ടാം പ്രകരണം

പതിനാറാം അധ്യായം

പാഷകയൊ ഏഴിരതുപാരികയൊ ചെറുതാം. ഇഷ്ടമായ വല്ല പ്രയോജനമുണ്ടെന്നു കണ്ടാൽ താമസിക്കണം. അനിഷ്ടമായ സ്വാമിശാസനം പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ബന്ധമോ വധമോ വരുമെന്നു ഭയം തോന്നുന്നപക്ഷം, പരൻ വിട്ടയയ്ക്കാതിരിക്കിലും, ഭൂതൻ മടങ്ങിപ്പോരണം. ഇല്ലെങ്കിൽ ബന്ധനത്തിൽപ്പെട്ടേക്കും.

പ്രേഷണം, സന്ധി പാലിക്ക,
പ്രതാപം, മിത്രസംഗ്രഹം,
ഉപജാപം, മിത്രഭേദം,
ഗുഡഭയപ്രവരണം,

ഹരിക്ക ബന്ധരണങ്ങൾ,
ചാരജ്ഞാനം, പരാക്രമം,
സമാധിയിൽ വിമോചിക്,
യോഗങ്ങൾ നിർവ്വഹാർക—

ഇച്ഛാന്നതഭൂതഭൂതൻ
കർമ്മ ശാസ്ത്രജ്ഞനമ്മതം.
സ്വഭൂതരെക്കൊണ്ടിവയെ—
ചെച്ചിരിക്കേണമതേവിധം

പ്രതിഭൂതാപസപ്തനാർ
പ്രയോഗിക്കുന്നതൊക്കെയും
ഗുഡാഗ്രാഹചരദാരം
നൂപൻ സൂക്ഷിച്ചു കാക്കണം.

കൊലിച്ചുതൻ അയ്യംശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികളെന്ന
നോമധികരണത്തിൽ, ഭൂതപ്രഭുനിധി എന്ന
പതിനാറാമധ്യായം.

പതിനേഴാം അദ്ധ്യായം

പതിമൂന്നാം പ്രകരണം.

രാജപുത്രരക്ഷണം.

രക്ഷിതനായ രാജാവ് ആസന്നാഭരിൽനിന്നും പരമേശ്വരൻ നും ഭാര്യയെ രക്ഷിക്കും. മന്നാമതു ഭാര്യയെ ഉൾക്കൊള്ളിയിൽനിന്നും പുത്രന്മാർക്കിന്നിന്നുമാണ് രാജാവിന്നു രക്ഷ വേണ്ടതു്. ഭാര്യരക്ഷണം നിശ്ചിതപ്രണിധിയിൽ പറയുന്നതാണ്. പുത്രരക്ഷണം ഇവിടെ പറയാം.

ജനനംകുറയ്ക്കുന്നതന്നെ രാജപുത്രന്മാരെ രക്ഷിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, രാജപുത്രന്മാർ ഞങ്ങളെ ഉന്നപോലെ ജനകനെ ഭജിക്കുന്നവരാണ്. അവരുടെ പേരിൽ പിതാവിന്നു സ്നേഹമുറയ്ക്കുന്നതിന്നുമുമ്പെ ഉപാധിഭയം (ഗ്രഹാധിപം) ചെയ്യുകയാണു് നല്ലതെന്നു് ഭാര്യപാലൻ പറയുന്നു.

അതു നൃശംസവും അഭ്യർത്ഥനയും ക്ഷത്രിയജാതിന്റെ വിനാശമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. അതിനാൽ അവരെ ഒരു സ്ഥാനത്തു് അവരോധിക്കുകയാണു് ഭേദം.

അഹിഭയമാണിതെന്നു പരാശരശിഷ്യന്മാർ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, വിക്രമഭയത്താലാണു് പിതാവു തന്നെ രോധിക്കുന്നതെന്നു വിചാരിച്ചു കമാരൻ അടുക്കൽവെച്ചു തന്നെ വിക്രമത്തെ ചെല്ലേക്കും. അതുകൊണ്ടു് അന്തപാലശ്ശത്തിൽ പാർപ്പിക്കുന്നതാണ് നല്ലതു്.

* ഒരഭ്യർത്ഥനയാണിതെന്നു പിശുനൻ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അതുതന്നെ പ്രത്യാപത്തി (സമീപപ്രാപ്തി) ക്കകാരണമായിക്കേരളത്തിൽ രാജപുത്രൻ അന്തപാലനെ ബന്ധു

* ഉൾക്കൊണ്ടാൽ മുട്ടനാട്. അതിൽനിന്നെന്നപോലെയാണു് യാത്ര കഴിഞ്ഞു. മുട്ടവാൻ തുടങ്ങുന്ന ഉൾക്കൊണ്ടാൽ പിന്നോട്ടു് അറുപതു പ്രതിപദിയാകും സമീപപ്രാപ്തിയെന്നു് വക്ഷണമാണു്.

പതിമൂന്നാം പ്രകരണം

പതിനേഴാം അധ്യായം

വായിക്കൂട്ടം. ആകയാൽ സ്വദേശത്തുനിന്നകന്നുള്ള സാമന്തന്മാർ കോട്ടയിൽ പാർപ്പിക്കുന്നതാണു നല്ലതു്.

വത്സസ്ഥാനമാണിതെന്നു കൌതുകപരമം. ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ വത്സനെക്കൊണ്ടു പശുവിനെക്കുറക്കുന്നതുപോലെ സാമന്തൻ ഇവന്റെ പിതാവിനെ കുറക്കും. അതുകൊണ്ടു രാജപുത്രനെ മാത്രമേ സ്വയംകൈക്കൊള്ളുക വശത്തിൽ വസിപ്പിക്കുകയാണു ഭേദം.

ധർമ്മസ്ഥാനമാണിതെന്നു വാതവ്യായി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ധർമ്മത്തെക്കുറിച്ചു അഭിമതം കൌശികനുമെന്നപോലെ ഇവാനുക്കു മാതൃബന്ധം കൂടെ യാചിച്ചുതുടങ്ങും. അതിനാൽ രാജപുത്രനെ ഗ്രാമ്യധർമ്മങ്ങളിൽ ആസംഗിപ്പിക്കുകയാണു വേണ്ടതു്. സുഖത്താൽ ഉപതപ്തനായ പുത്രൻ പിതാവിനെ ദോഷിക്കുകയില്ല.

ജീവവർണ്ണമാണിതെന്നു കൌടില്യമതം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അറിവിതന്നായ പുത്രനോടു കൂടിയ രാജകുലം, ലുപ്തജന്മമായ മരണാനുപാധം, പരന്മാർ ആക്രമിക്കുമ്പോഴുക്കു മുറിഞ്ഞുപോകും. ആയതാൽ രാജമഹിമയിന്നു തുല്യമതിയാകുമ്പോൾ ഔന്നതിക്കു കര ഇന്ദ്രനും ബൃഹസ്പതിയും ഭേദമതയാക്കിട്ടുള്ള പാവസ്സുവെ ഹോമിക്കണം *; ഗർഭിണിവാകുമ്പോൾ കൌമാരദൂതൻ (ബാലവൈദ്യൻ) ഗർഭം നോക്കും സുഖപ്രസവത്തിനും വേണ്ടുന്ന പ്രയത്നം ചെയ്യണം; പ്രസവിച്ചാൽ പുരോഹിതൻ പുത്രസംസ്കാരത്തെ ചെയ്യണം; പുത്രൻ അധ്യയനത്തിന്നു സമർത്ഥനായിത്തീർന്നാൽ നിപുണനായൊരു ആചാര്യന്മാർ വിനയിക്കുകയും ചെയ്യണം.

* കൗടില്യ പുരാഹ്ലികളുണ്ടാവാൻ ഇത്രനേരം ബുദ്ധിയും വിദ്യയും സിദ്ധിച്ചാൽ ബൃഹസ്പതിയേയും ഉദ്ദേശിച്ചു വയരുകയാകാം കവയോണെന്നു സാരം.

സത്രികളിലൊരുവൻ രാജകുമാരനെ ഭൃഗു, ഭൃതം, മദ്യം, സ്രീ എന്നിവയിലേപ്പെടുത്തുവാൻ പിതാവിന്റെ നേരെ വിക്രമിച്ചു രാജ്യം കൈയ്ക്കുവാക്കുവാൻ പ്രലോഭിപ്പിക്കണമെന്നും, അതിനെ മററാത്ത സത്രി പ്രതിഷേധിക്കണമെന്നും ആർജീയന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ബോധമില്ലാത്തവരെ അങ്ങനെ ബോധിപ്പിക്കുന്നതു മഹാദോഷമാണെന്നു കൊടിലാമതം. ന്യായമായ ഭൂമിത്തെ ഏതതു വസ്തുക്കളെക്കൊണ്ടു ലേപിക്കുന്നുവോ അവയെപ്പോലും അതു ചൂണണയെപ്പോലും അതുപോലെ നവഞ്ചലിയായ രാജപുത്രനും അവനോടൊത്തുപോയ നമ്പോ അതിനെപ്പോലും ശാസ്ത്രാപദേശം പോലെ സ്വീകരിക്കും. ആകയാൽ ധർമ്മമന്മഥവും മാത്രമേ അവനു പദശിക്കാവൂ; അധർമ്മമന്മഥവും ഉപദേശിക്കരുതു്.

സത്രികളാകട്ടെ “മാറ്റിപ്പുത്ത” ആളുകളാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു രാജപുത്രനെ പാലിക്കുന്നു. യൌവനത്തിലുണ്ടാകുന്ന രാജപുത്രൻ പാശ്ചാത്യീകളിൽ മനസ്സുവയ്ക്കുന്നതായാൽ അതുവികളും ആത്മാവ്യാജനകളുമായ സ്രീകളെക്കൊണ്ടു രാത്രിയിൽ, കൂനാഗ്രാമങ്ങളിൽവെച്ചു അവനെ ഭയപ്പെടുത്തിക്കുന്നു; മദ്യകാമനായാൽ ശോകപാനം കൊടുത്ത് ഉദ്ദേശം ജനിപ്പിക്കുന്നു; ഭൃതകാമനായാൽ കാപടികപുരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടു ഉദ്ദേശിപ്പിക്കുന്നു; ഭൃഗുകാമനായാൽ പ്രതിരോധക (ചോര) വൃഷണന്മാരെക്കൊണ്ടു ഭയപ്പെടുത്തിക്കുന്നു; പിതാവിന്റെ നേരെ വിക്രമിച്ചാൻ ബുദ്ധി പോകുന്നതായാൽ “അങ്ങനെയൊക്കട്ടെ” എന്നു പറഞ്ഞു അവന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചൂന്നു “അപ്രാപ്തനീയ (ആക്രമിച്ചാൻ കഴിയാത്തവൻ) നാണരാജാവും. ശ്രമം വിവാനമായാൽ വധം നിശ്ചയം; സമ്പന്നമായാൽ നരകപാതയും സംക്രോശവും വരും.

പതിരുന്നാം പ്രകരണം

പതിനേഴാം അധ്യായം

പ്രജകൾ ഏകദേശാഭ്യവധം (മൺകട്ടകൊണ്ടെറിഞ്ഞു കൊല്ലൽ) ചെയ്തതൊന്നും വരാ" എന്നു പറഞ്ഞു ഭേദിപ്പിക്കണം.

വിരാഗനും പ്രിയനുമായിട്ടുള്ള ഏകപുത്രനെ രാജാവും ബന്ധനത്തിൽ വെക്കുന്നു. ബാഹുപുത്രനാണ് രാജാവാങ്കിൽ വിരാഗനായിട്ടുള്ളവനെ പ്രത്യന്തദേശത്തേക്കോ, ഗർബ്ബനാശയാ ഷണ്ഡനാശയാ ജാതനായോ ഒരു ശിശുവില്ലാത്ത അന്യവിഷയത്തിലേക്കോ അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ആത്മസ്വന്തനായ പുത്രനെ സേനാപതിസ്ഥാനത്തോ യുവരാജപദവിയിലോ ഇരുത്തുകയും ചെയ്യും.

ബുദ്ധിമാൻ, ആഹാര്യബുദ്ധി, ഭർബുദ്ധി എന്നിങ്ങനെ പുത്രഭേദങ്ങൾ. പഠിപ്പിച്ചാൽ ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളെല്ലാവിടക്കയും അനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ ബുദ്ധിമാൻ; ധരിച്ചാലും അനുഷ്ഠിക്കാത്തവൻ ആഹാര്യബുദ്ധി; അപായനിത്യവും ധർമ്മഭേദപരിജ്ഞാമായിട്ടുള്ളവൻ ഭർബുദ്ധി. അങ്ങനെയുള്ളവൻ രാജാവിന്നു ഏകപുത്രനാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം അവിന്നൊരു പുത്രനുണ്ടാകുവാൻ പ്രയത്നിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ പുത്രികാപുത്രന്മാരെ * ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കണം. പൂലനോ വ്യാധിതനോ ആണു രാജാവെങ്കിൽ മാതൃബന്ധു, കല്പൻ, ഇണയെന്നായ സാമന്തൻ എന്നിവരിൽ ഒരുവനെക്കൊണ്ടു ക്ഷേത്രത്തിൽ ബീജോൽപ്പാദനം ചെയ്യണം. എങ്ങനെയായാലും അവിനീതനായിട്ടുള്ള ഏകപുത്രനെ രാജ്യത്തിൽ സ്ഥാപിക്കരുതു്.

* പുത്രികാപുത്രന്മാർ: "അന്യരോ യോജാതമേപുത്രഃ സമേവ ആഭവിഷ്യതി" (ഇവളിലുണ്ടാകുന്ന പത്രൻ എനിക്ക് പുത്രനായിരിക്കും) എന്നു നിശ്ചയിച്ച വിവാഹംചെയ്തു കൊടുത്ത പുത്രിയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന പുത്രന്മാർ.

പലപുത്രരിൽവെച്ചുകൻ -
തന്നെ രോധിക്കണം നൂപൻ;
വാഴേണം പുത്രഹിതനും -
യാപത്ത്യാതിരിക്കുകിൽ.
പുത്രരിൽ ജ്യേഷ്ഠനായുള്ളോൻ
രാജ്യം വാഴുന്നതുതമഃ;
അല്ലെന്നാകിൽക്കലത്തിന്നു
രാജ്യം കപ്പിച്ചു നൽകിടാം.
കലനംമുണ്ടാർ വാണീടിൽ
മാറനാരുമാൻ ഹിവിച്ചിടാ,
വരാ രാജവ്യസനാ -
മരാജത ചുമാനീടാ.

കൊടിയുതൽ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികമെന്ന
ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, രാജപുത്രരക്ഷണമെന്ന
പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം.

പതിനെട്ടാം അധ്യായം.

പതിനാലും പതിനഞ്ചും പ്രകരണങ്ങൾ.
അവതലപുത്രയും, അവതലപുത്രയുടെ വൃത്തിയും

കൃഷ്ണവൃത്തിയായ രാജപുത്രൻ തനിക്കുനൂപമല്ലാത്ത
ജോലിയിൽ നിരൂക്കനായാൽ, അതുകൊണ്ടു പ്രാണാബ്ധം
ധമോ പ്രകൃതികോപമോ പാതകമോ വരാതിടയില്ലാത്ത
പക്ഷം, പിതാവിനെ അനുസരിച്ചു നടക്കണം. പുണ്യ
മായ ജോലിയിൽ നിരൂക്കനായാൽ അതു നടത്തുവാൻ
ഒരു പുരുഷനെ പിതാവിനോടു യാചിച്ചു വാങ്ങണം. അ
വനാൽ അധിഷ്ഠിതനായിട്ടു പിതാവിന്റെ ആദേശത്തെ
സവിശേഷം അനുഷ്ഠിക്കുകയും, അതിൽനിന്നുള്ള അഭിരു

പതിനാലാം പ്രകരണം

പതിനെട്ടാം അധ്യായം

പമായ ഹിഖ്യം ഔപായനികമാരുണ്ടാകുന്ന ലാഭ്യം
പിതാവിന്നു സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണം ഇങ്ങനെ ചെ-
സ്തിപ്പും പിതാവിന്നു സന്തോഷിക്കാൻ രിക്കയും മറ്റെന്തെ പത്ര
കലോ ഭാരങ്ങളിലോ അധികം സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്യു-
ന്നതായാൽ അദ്ദേഹത്തോടു രാജപുത്രൻ അരണത്തിലേ-
ക്കു പോകുന്നതാവാം മോദിക്കണം.

പിതാവിങ്കൽനിന്നു തന്നിന്ന ബന്ധനമോ വായമോ
ഭരിക്കുമെന്നു ഭയം തോന്നിയാൽ ന്യായപൂർത്തിയും ധർമ്മി-
കനും സത്യാവാദിയും അറിയാതെയും ആശ്രയിച്ചവ-
രെ സപീകരിച്ചു മാനിക്കുന്നവനാവിട്ടുള്ള സാമന്തനെ
ആശ്രയിക്കണം. അങ്ങനെ ഇരുന്നുകൊണ്ടു കോശദണ്ഡ-
ങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചിട്ടു, പ്രവീരനായ ഒരു പുരുഷനാവിട്ടു
കന്യാകാസംബന്ധവും അടുത്തുവാസഭാജനവും സഖ്യവും
ചെയ്തുകൊണ്ടു പിതാവിന്റെ നാട്ടിലുള്ള കൃത്യപ്രവൃത്തികളെ ഉ-
പഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യണം.

രാജപുത്രൻ ഏകചരണാകിൽ സാമന്തപാകം, മന്നി-
രാഗം എന്നിവ ചെയ്തോ സമന്തവും ചെയ്തുകൊണ്ടും കച്ചവ-
ടം ചെയ്തോ ആകരകർമ്മങ്ങളിൽ വേലചെയ്തോ ഉപ-
ജീവനം കഴിക്കണം. പാലസംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഭാഗ്യം,
ദ്രോഹിതകർമ്മഭാവിതങ്ങളെല്ലാത്തുള്ള ദോഷവും, ധനാ-
ഭ്യയായ വിധവയുടെ ഭാഗ്യം എന്നിവ ശ്രദ്ധമായി പ്ര-
വേശിച്ചു അപഹരിക്കുകയോ, കച്ചവടക്കാരുടെ കപ്പലുക-
ളിൽ കടന്നുകൂടി അവരെ മടന്നുസംഭോഗം (മയക്കുമര-
ന്നം) കൊടുത്തു വഞ്ചിച്ചു അവരുടെ ഭാഗ്യം അപഹരിക്കുക-
യോ ചെയ്യാം. അല്ലെങ്കിൽ പരഗ്രാമം കയ്യേറുന്നതിന്നു
പറയുന്ന ഉപായത്തെ പ്രയോഗിക്കാം. മുതാവിന്റെ
പരിജനങ്ങളെ ഉപഗ്രഹിച്ചു വേണ്ടുന്ന യത്നം ചെയ്തുകൊ-
ണ്ടാകാം. അതുവെല്ലെങ്കിൽ കാരുവിന്റെയോ ശിപ്പിയുടെ

യോ കശീലവന്റെയോ ചികിത്സകന്റെയോ വാഗ്ജീവനന്റെയോ പാഷണ്ഡന്റെയോ ശുപാപുണ്ടു വേണ്ടതു എന്നായി, അതേ വാഗ്ജീവനനാകുന്ന ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഉടുക്കാടും കൂടി മരിച്ചതിൽ പ്രവേശിച്ചു രാജാവിനെ ശസ്ത്രവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രഹരിച്ചിട്ട് ഇങ്ങനെ പറയണം:— “ഞാൻ ഇന്ന രാജകുമാരനാണ്. സഹഭോഗ്യമായിട്ടുള്ള ഈ രാജ്യം ഒരാൾതന്നെ യാചിച്ചു വാഴ്ത്താൻ പാടില്ല. അതിൽപറ്റു ആരെല്ലാം രാജ്യം ഭരിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ടെന്നുവോ അവരെ ഞാൻ ഭിന്നമായ ഭക്തവാനെന്ന നൽകി ഇതു വാഗ്ജീവനൻ ഒരാളാകുന്നു.”—ഇങ്ങനെ അവരുടേതു.

അവരുടേതായിരിക്കുന്ന മുഖ്യപുത്രനയാകട്ടെ അപസന്ധ്യൻ ചെന്നു ചേർത്തു രാജസന്നിധിയിലേക്കു ആനയിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിമചീനമായ മാതാപുത്രൻ കൂട്ടി കൊണ്ടുപോകുകയുമാകാം.

രാജാവിനാൽ തൃപ്തനായ അവരുടേതു ശുപാപുത്രന് ചെന്നു ശസ്ത്രവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഹനിക്കണം. തൃപ്തനല്ലാത്തവനെ തുല്യശീലകളായ സ്ത്രീകളിലോ മദ്യപാനത്തിലോ ഉപയോഗിച്ചോ പ്രസക്തനാക്കിയിട്ടു രാത്രിയിൽ പിടിച്ഛെട്ടി കൊണ്ടുവരുന്നതാകണം.

വന്നാൻ “മല്ലാപം നീ രാജാ”—

വെറു സാത്തം പറഞ്ഞാൻ

ഏകനായാരികത്താക്കി—

സ്തംഭരോധിക്കേണമുഴിപൻ.

വാളരെപ്പുതുരുണ്ടെങ്കി—

ലവരിൽമാർച്ചീനനെ

കളഞ്ഞീടുകയും വേണം—

മെന്നത്രേ ശാസ്ത്രനിബദ്ധം

കൊടിയുടേ അത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികമെന്ന

ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, അവരുടേതു

അവരുടേതു വൃത്തിയെന്ന പതിനെട്ടാമദ്ധ്യായം.

പത്തൊമ്പതാം അധ്യായം.

പതിനാറാം പ്രകരണം. രാജപ്രസിധി.

രാജാവും സമകൃത്യങ്ങളിൽ ഉത്ഥാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ അനുസരിച്ചു ഭൂത്യാമാരും ഉത്ഥാനംചെയ്യും; അദ്ദേഹം പ്രമാദശീലനായിരുന്നാൽ ഭൂത്യാന്മാരും പ്രമാദത്തെ പ്രാപിക്കും. ഭൂത്യാന്മാർ പ്രമത്തന്മാരാൽ സ്വാമിയുടെ കർമ്മങ്ങളെ ഭംഗിച്ചുകളയും; അപ്പോൾ അദ്ദേഹം ശത്രുക്കളാൽ വഞ്ചിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. ആകയാൽ അദ്ദേഹം ഉത്ഥാനം ചെയ്യണം.

രാജാവും അധസ്ഥിനരും രാത്രിയേയും നാഴികകളെക്കൊണ്ടു എടുത്തുമാറി ഭാഗിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അധസ്ഥിനെ മോശാപ്രമാണംകൊണ്ടും എടുത്ത് ഭാഗിക്കാം. ത്രിപൈതൃഷി (മൂവാൾ), പെരുന്തി (ഒരാൾ), ചതുരംഗല (നാലാരിൽ), മോശാമീനമായ മദ്ധ്യോഹനം എന്നിങ്ങനെ അധസ്ഥിൻ ആദ്യത്തെ നാലംശങ്ങൾ. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ പിന്നീടുള്ള നാലംശങ്ങളും പറയപ്പെട്ടു.*

അവയിൽവെച്ചു അധസ്ഥിന്റെ ആദ്യത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ രാജാവ് രഹസ്യമായി ചെയ്തയും ആയുധങ്ങളെക്കേൾക്കുകയും വേണം; രണ്ടാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ പെരുന്താനപദന്മാരുടെ കാര്യങ്ങളെ നോക്കണം; മൂന്നാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ സ്ഥാനഭോജനങ്ങളെ ചെയ്തയും സ്വാധ്യായം ചെയ്തയും വേണം; നാലാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ ഹിരണ്യം വാങ്ങിവെക്കുകയും അധ്യക്ഷന്മാരെ കാര്യങ്ങളിൽ നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്യണം; അഞ്ചാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ മന്ത്രിപരിഷത്തുമായി പത്രസന്ദ്രേഷണം വഴിക്കു കാര്യങ്ങൾ മന്ത്രിക്കുകയും ചാരന്മാ

* മത്സ്യഹസ്തിശരക്കും ചതുരംഗല, പെരുന്തി, ത്രിപൈതൃഷി; മോശാമീനമായ മിന്നാനും ഇങ്ങനെ നാലംശങ്ങളെല്ലാം സാരം.

രിൽനിന്നു ഗുഹ്യമായിട്ടറിവാൻ ഉള്ളതിനെ അറിയുകയും വേണം; ആറാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ സൈന്യവിഹാര മോ മന്ത്രമോ ചെയ്യണം; ഏഴാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ ഹസ്തികൾ, അശ്വങ്ങൾ, രഥങ്ങൾ, പദാതികൾ എന്നിവയെ പരിന്ദരമാക്കണം; എട്ടാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ സേനാപതിയോടു കൂടി ചിത്രമത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കണം. പകൽ കഴിഞ്ഞാൽ സന്ധ്യയെ ഉപാസിക്കണം.

രാത്രി ഒന്നാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ ശ്രദ്ധപൂർവ്വം നാരെക്കണ്ട സംസാരിക്കുക; രണ്ടാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ സ്നാനോജനങ്ങളും സ്നാധ്യായവും ചെയ്യുക; മൂന്നാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ തൃതീയാക്ഷരത്തോടുകൂടി കിടക്കുകയും നാലും അഞ്ചും അഷ്ടഭാഗങ്ങൾ കഴിവൻ ഉറങ്ങുകയും ചെയ്യുക; ആറാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ തൃതീയാക്ഷരത്തോടുകൂടി ഉണർന്ന ശാസ്ത്രത്തെയും അറിയുന്ന ഇതികത്തെ വ്യത്യയയും ചിന്തിക്കുക; ഏഴാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ മന്ത്രാലോചനയും ശ്രദ്ധപൂർവ്വം പ്രവർത്തനവും ചെയ്യുക; എട്ടാമത്തെ അഷ്ടഭാഗത്തിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു ചാതുര്യം അഭ്യസിക്കുകയും പുരോഹിതനോടും കൂടി പാണ്ഡിത്യമുള്ള പ്രതിഗ്രഹിക്കുകയും ചികിത്സകൻ, മാധവനാഥൻ (മടപ്പള്ളിവിചാരിപ്പുകാരൻ), മൗജ്ജാതികൻ എന്നിവരെക്കണ്ടുകയും ചെയ്യുക. പിന്നെ വരവുനോടുകൂടിയ യൗവനിയനേയും വൃദ്ധത്തേയും പ്രദക്ഷിണം ചെയ്ത് ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിലേക്കു പോകണം. ഇങ്ങനെയല്ലെങ്കിൽ തന്റെ ബലത്തിന്നു തക്കവണ്ണം രാത്രിയുടേയും അഹസ്ത്യന്തരയും ഭാഗങ്ങളെ വിഭജിച്ച് കാതുങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയുമാകാം.

ആസ്ഥാനസഭയിൽ ചെന്നാൽ കാതുരത്നമികളായി പരന്നവർക്കു ദ്വാരത്തിങ്കൽ തടസ്ഥമില്ലാതിരിക്കത്തക്കവിധം ഏല്പാട് ചെയ്യിച്ചിരിക്കണം. രാജാവിനെ ജനങ്ങൾ

ഈ കാണാൻ പ്രയാസമായതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു 'ആസന്നസേവകന്മാർ കാർത്യാകർമ്മങ്ങളെ വിപര്യയമായി ചെയ്തില്ലേ' എന്നു ചോദിച്ചു. അങ്ങനെ വന്നാൽ രാജാവിന്റെ പ്രകൃതികോപത്തിന്നു പാത്രമാകുമെന്നു ശത്രുവിന്നു വശഗണനയോ ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടു ദേവകാർത്ഥം, ആശ്രമകാർത്ഥം, പാപശമനകാർത്ഥം, പ്രോതിഷ്ഠകാർത്ഥം, പശുക്കർത്ഥം, പുണ്യസ്ഥാനകാർത്ഥം, ബാലകാർത്ഥം, വൃദ്ധകാർത്ഥം, വൃദ്ധിരകാർത്ഥം, വൃദ്ധനികാർത്ഥം, അനാഥകാർത്ഥം, സ്രീകാർത്ഥം എന്നീ ക്രമത്തിൽ രാജാവിന്നു കാർത്ഥങ്ങളെ നോക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ കാർത്ഥഗൗരവമനുസരിച്ചു ആത്യന്തികമായതിനെ അനുസരിച്ചു കാർത്ഥങ്ങൾ ക്രമപ്പെടുത്തി നോക്കുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല.

അടിമത്തകാർത്ഥങ്ങൾ
കാലംതെറ്റാതെ കേൾക്കണം
കാലംപോയാൽ കൃഷ്ണസാധു-
മാകാമെന്നു സാധ്യമാ.
വൈദ്യതാപസകാർത്ഥങ്ങൾ
ജ്ഞാതാലയിൽ ചൂതാൻ
പുരോഹിതാചാർത്ഥങ്ങൾ
തേറ്റു വെട്ടിച്ചു കേൾക്കണം.
ചെറു തപസ്വികാർത്ഥങ്ങൾ
ശത്രുവിദ്യയെ കൂടേ
അതെത്തൊഴുതുവിധം
മന്ത്രാദികൾ കാർത്ഥം.
വൃതം രാജാവിന്നു നമസ്സേ,
യജ്ഞം കാർത്ഥം നരസം,
ദക്ഷിണം സമഭൂമിതപം,
ദീക്ഷാഞ്ചമഭിഷേകം.

പ്രജാസുഖം സുഖം ഭൂപ-
 ന്നചർതൻ ഹിതമ ഹിതം
 ഹിതം തൻപ്രിയമല്ലാത്താൽ
 പ്രജാപ്രിയമത ഹിതം.
 ആകയാൽ നിത്യമുദ്യാഗി-
 മൃതം കേവലം നാമനം
 അർത്ഥത്തിൻ മൂലമുദ്യാഗ-
 മനുദ്യാഗമനർത്ഥം.
 നശിക്കുമുദ്യാഗിക്കാർത്തിൽ
 പ്രാപ്തം പ്രാപ്യമാത്രം
 ഉദ്യാഗിച്ചാൽ ഹലംകിട്ട-
 മർത്ഥസ്വസ്തുതിയും.

കൊടിച്ചുതന്ന അർത്ഥം സ്രുതിയിൽ, വിനയാധികാരികളെന്ന
 ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, രാജപ്രസിദ്ധി എന്ന
 പത്തൊമ്പതാമധ്യായം.

ഇരുപതാം അധ്യായം.

പതിനേഴാം പ്രകരണം.
 നിശാന്തപ്രസിദ്ധി.

വാസുവിദ്യാഭിജ്ഞന്മാരാൽ പ്രശംസിക്കപ്പെട്ട പ്രാദ-
 ശത്യം, പ്രാകാരപരിവാദപാരങ്ങളാകുകയും അനേകം
 കഷ്ടകരം (കെട്ടകരം) ഉൾ പരിവൃതമുമായാട്ട് അന്തഃ
 പുരത്തെ നിർമ്മിക്കണം. കോശമന്ദിരത്തിന്റെ വിധാന
 മനുസരിച്ച രാജാക്കന്മാർ വാസമഹം പണിചെയ്തി-
 ക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ഭിത്തികളിൽ ശുദ്ധരജാസഞ്ചാ
 രഭാഗങ്ങളുള്ളതായിട്ട് വൃത്താകൃതമായ മോഹനമഹം

പണിയിച്ചു. അതിന്റെ മധ്യത്തിൽ വാസഗൃഹം നിർമ്മി
 ള്ളിടന്നു. അല്ലെങ്കിൽ ആസന്നമാകുമാറു മരംകൊണ്ടു
 ചെമ്പുദൃവതമാരുടെ പ്രതിമകൾ കൊത്തിയ പീഡാന
 ദ്വാരാത്താഴ്ത്തിയിട്ടു, അനേകം സതംഗസന്ധാരണരും
 (തുരങ്കമാർന്നരും) ഉള്ളതുമായ ഒരു ഭൂമിഗൃഹം പണിയി
 ച്ചു അതിന്റെ മധ്യത്തിൽ വാസഗൃഹം നിർമ്മിച്ചിടന്നു.
 അല്ലെങ്കിൽ ഭിത്തിയിൽ ഗുഹമായ സോപാനങ്ങളോടു കൂ
 ടിയതോ സുഷ്ണമായ (ഉള്ളു പൊള്ളയായ) സ്തംഭത്തിലു
 ടെ പ്രദേശപസാരമാർഗ്ഗമുള്ളതോ അടിയിൽനിന്നു മുകളി
 ലേക്കു യന്ത്രംകൊണ്ടു ബന്ധിക്കപ്പെടുത്തോ ആയ ഒരു പ്രാ
 സാദം പണിയിച്ചു അതിന്റെ മധ്യത്തിൽ വാസഗൃഹമാ
 കന്നു. ഈ യന്ത്രബന്ധനം ആപൽപ്രതീകാരാർത്ഥമാ
 യി ആദ്യത്തെ ചെമ്പുദൃവ ആപത്തുവരുമ്പോൾ ചെമ്പു
 ദൃവോ ആടാം. സഹാധ്വാനിയം (തന്നെപ്പോലെ പരി
 ച്ചറിഞ്ഞ ശബ്ദമുള്ളതെന്നുള്ള ഭേദം) ശക്തിച്ചു മേൽപ്പറ
 ഞ്ഞ പരിൽ നിന്നല്ലാം ഭിന്നമായ വിധത്തിൽ വികസിച്ചു
 വാസഗൃഹം പണിയിക്കാവുന്നതാണ്.

മാനുഷാഗ്നി * കൊണ്ടു മൂന്നുപ്രാശ്നം അപസാധ്യ
 (പ്രദർശിണം) മായിട്ടു അന്തഃപുരത്തിൽ ഉഴിഞ്ഞാൽ
 അതിനെപ്പിന്നെ മനോരാഗ്നി ദഹിപ്പിക്കുകയില്ല; അവി
 ടേ മനോരാഗ്നി ജ്വലിക്കുകയുമില്ല. വൈദ്യുതഞ്ജം †
 റും പുറമെത്തും കൂടി കരകവാരി (ആലിപ്പഴത്തിൽനിന്നു)
 യൽ കഴിച്ചു ഭിത്തികളിന്മേൽ അച്ചാലും ആ അന്തഃപുര
 ത്തിൽ അഗ്നിബാധ വരികയല്ല.

* ശത്രുമരണാനന്തരം ബ്രഹ്മരോചിനാദോ ഭൂതികളെക്കുറേ
 കൂട്ടം അഗ്നിയിൽ കരിച്ചുപിടിച്ചുകൊണ്ടു കടന്നുണ്ടാകിയ അ
 ഗ്നിയാണു മാനുഷാഗ്നി.

† വൈദ്യുതഞ്ജം=ഇടിവെട്ടി വെന്ന കുത്തിന്റെ വെണ്ണി.

ജീവന്തി (ശരടപതിയൻ), ശോഭതാ (വെളുത്ത ശംഖ പൂപ്പം), മുഷുകം (മുളന്തിലാല), പൂപ്പവനാക (കണവീര തിന്മയെ ഇതികുണ്ണി) എന്നിവകൊണ്ടോ അക്ഷീബ (മഞ്ഞപ്പൂവുള്ള മുരിങ്ങ)തിന്മയ്ക്ക് മുളച്ചുണ്ടായ അശാത്ഥത്തിന്റെ ഇലകൊണ്ടോ അന്തഃപുരത്തിൽ രക്ഷചെയ്താൽ അവിടെ സപ്പങ്ങളോ മറ്റു വിഷങ്ങളോ ബാധിക്കുകയില്ല * . മാർജ്ജാരൻ, മയൂരം, നക്ഷലം, പുഷ്പം (പുളി മാൻ) എന്നിവയെ വളർത്തി ഗുഹത്തിൽ വിടാൻ അവ സപ്പങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും.

ശുക്രം, ശാരദിക, ഭംഗരാജൻ (ചെറുകരിൽ അഥവാ കടുമച്ചാത്തൻ) എന്നിവ സപ്പവിഷശങ്കയുണ്ടാകുമ്പോൾ ചിലയ്ക്കും; ക്രൈഞ്ചം (അന്നിൽപക്ഷി) വിഷസാമീപ്യമുണ്ടാകുമ്പോൾ മരിക്കും; ജീവജീവകം (ചെമ്പോത്തു) വിഷം കണ്ടാൽ തളരും; മത്തകോകിലം (മദകയിൽ) വിഷം കണ്ടാൽ ചാകും; ചക്രോരത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ വിഷംകണ്ടാൽ വിരാഗങ്ങളാകും. ഇപ്രകാരം കണ്ട അഗ്നിയിൽനിന്നും വിഷങ്ങളിൽനിന്നും സപ്പങ്ങളിൽനിന്നും വരാവുന്ന ദോഷങ്ങൾക്കു പ്രതിവിധി ചെയ്യണം.

അന്തഃപുരത്തിന്റെ പുഷ്പഭാഗത്തിങ്കലുള്ള കഷ്ടകളുടെ വിഭാഗത്തിൽ സ്രീനിവേശം (സ്രീകളുടെ ഇരിപ്പിടം), ഗർഭ സംസ്ഥ(ഗർഭിണികളുടെ സ്ഥാനം), വ്യാധിസംസ്ഥ (വ്യാധിയുള്ള സ്രീകളുടെ സ്ഥാനം), വൈദ്യപ്രത്യാഖ്യാതസംസ്ഥ (വൈദ്യനാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട രോഗിണികളുടെ സ്ഥാനം), വൃക്ഷസ്ഥാനം (ഉദ്യാനം), ഉദകസ്ഥാനം (ജലശയം) എന്നിവയാണ് വേണ്ടത്. അതിന്റെ ബാഹിർഗ

---

* ജീവന്ത്യാദി മുഷുകപയ്ക്കു നമുളളവയുടെ വേദം ഇലയുമാണുണ്ടാകേണ്ടതു്. ഇവയെക്കൊണ്ടു രക്ഷചെയ്തുക എന്നുവെച്ചാൽ മാലകകളിൽ അതിൽ വെയ്ക്കുകയാണെന്നു വ്യാഖ്യാതാവു പറയുന്നു.

ഈ കന്യകാപുരവും കുമാരപുരവും നിർമ്മിക്കണം. പുരാ
ഭാഗത്തിങ്കലുള്ള കഷ്ടാവിഭാഗത്തിൽ യഥാക്രമം അലങ്കാ
രഗൃഹം, മന്ത്രഗൃഹം, ആസ്ഥാനമണ്ഡപം എന്നിവയും
കുമാരസ്ഥാനം (പുരാജാവിന്റെ ഇരിപ്പിടം), അധ്യ
ക്ഷസ്ഥാനം എന്നിവയുമായിരിക്കണം. എല്ലാ കഷ്ടക
ളുടേയും മധ്യങ്ങളിൽ അന്തർലൂക്കിരുന്നെണ്ണം (അന്തഃപു
രാധികൃതന്റെ കീഴിലുള്ള സൈന്യം) കാവൽ നിൽക്കുക
യും വേണം.

അന്തർഗൃഹത്തിൽപ്പച്ചം സ്ഥവീരവായ പരിചാ
രിക പരിശോധിച്ചതിന്നു ശേഷവും വേണം രാജാവിന് ദേ
വിയെക്കാണ്മാൻ; ഒരു ദേവിയേയും രാജാവ് അങ്ങോട്ടു
ചെന്നു കാണരുത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ—ദേവീഗൃഹ
ത്തിൽ ഒളിച്ചിരുന്നിട്ട് ഭദ്രസനനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
ഭാരതാപു കൊന്നുകളഞ്ഞു; അമ്മയുടെ ശയ്യയിൽ ഒളിച്ചു
കിടന്നിട്ടു കരൂരരാജാവിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനും
ഹനിച്ചു. ലാജം തേനുകൊണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു വിഷംകൊ
ണ്ടു കഴിച്ചു കൊടുത്തിട്ടു കാശിരാജാവിനെ അദ്ദേഹത്തി
ന്റെ ദേവി നിഗ്രഹിച്ചു; വിഷവിഷ്ണുമായ നൃപുരംകൊ
ണ്ടു വൈരന്ത്യരാജാവിനേയും, വിഷവിഷ്ണുമായ മേഖലാ
മണികൊണ്ടു സൈനീരരാജാവിനേയും, വിഷവിഷ്ണുമായ
കണ്ണാടികൊണ്ടു ജാല്യമരാജാവിനേയും, വേണിയിൽ ശ
ര്യം ഒളിച്ചുവെച്ചു വിധൂരമനേയും അവരുടെ ദേവിമാർ
വധിച്ചുകളഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടു രാജാവു ഈ ആപൽ
സ്ഥാനങ്ങളെ പരിഹരിക്കണം.

രാജാവു തന്റെ ദേവിമാർക്കു മൃണ്മന്മാർ, ജടില
ന്മാർ, കഹകന്മാർ (ആഭിചാരം ചെയ്യുന്നവർ) എന്നി
വരോടും ബാഹ്യകളായ ദാസികളോടുമുള്ള പ്രതിസംസർഗ്ഗ്
ത്തെ പ്രതിഷേധിക്കണം. ദേവിമാരെ അവരുടെ കല്പ

നമു(ചാമുക്കർ)രും ഗർഭം, വ്യാധി, സംസ്ഥ (മരണം) എന്നിവയിലൊഴികെ കാണാൻ പാടില്ല. രൂപാജീവമാർ (വേശ്വരർ) തേച്ചുകുളിച്ച ശരീരശുദ്ധിയെ വസ്ത്രങ്ങളും അലങ്കാരങ്ങളും മാറിയിട്ട ഭേദിമാരെ പരിചരിക്കണം. മാതാപിതൃവൃന്ദന്മാരായി അശീതികന്മാർ (എൺപതു തികഞ്ഞവർ) ആയ പുരുഷന്മാരും പത്യാശൽകകൾ (അമ്പതു തികഞ്ഞവർ) ആയ സ്ത്രീകളും സ്ഥവിരന്മാർ, വർദ്ധരർ (ജണ്ഡർ), അഭാഗാരികന്മാർ എന്നിവരും അന്തഃപുരസ്ത്രീകളുടെ ശൈഖാശൈഖങ്ങളെ അറിയുകയും അവരെ സഹായിക്കുകയും ചിന്തിക്കൽ നിറുത്തുകയും വേണം.

സ്വസ്ഥാനുത്തരം വാഴ്വു,
പരസ്ഥാനത്തു ചെല്ലാലാ,
ബാഹ്യരോടുള്ള സംസർഗ്ഗം-
മാത്രന്തരമൊഴിക്കണം.

വരുന്നതും പോകുവതും-
മാകും ഭൂപ്രങ്ങളൊക്കെയും
ഇന്നിടത്തിനിന്നിടത്തേ-
ക്കെന്നറിഞ്ഞു യഥാമലൈ
ഓരോ ഭൂമിയിലും മുദ്ര-
യിട്ടു നിർണ്ണയപൂർവ്വകം
അകുടത്തക്കും പുറത്തക്കും
വിഭജനം ഭാഗരരജികൾ.

കേരളീയർക്കും അന്തർാസ്രത്തിൽ, വിനയധികാരികളെന്ന
ഒന്നുമധികരണത്തിൽ, നിശാന്തപ്രഭയിലി എന്ന
ഇതപരമാർഗ്ഗം.

ഇരുപത്തൊന്നാം അധ്യായം.

പതിനേടാം പ്രകരണം.

ആനന്ദരക്ഷിതകം.

രാജാവും ശയ്യയിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞുവാൻ ഉടനെ ധനപികളായ സുഗ്രീഹനന്ദരും അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിക്കണം. രണ്ടാം കക്ഷ്യയിലെത്തിയാൽ കഞ്ചുകാലം ഉഷ്ണീഷവും ധരിച്ചു വർദ്ധനയും അദ്ദേഹാർത്ഥം അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിക്കണം; മൂന്നാംകക്ഷ്യയിൽപച്ച കണ്ണും വാമനരും കിരാനമായ പരിചാരകനാർ സ്വീകരിക്കണം; നാലാംകക്ഷ്യയിൽപച്ച മന്ത്രികളും സംബന്ധികളും പ്രാസം (കന്യാ) കയ്യിലേന്തിയ ദ്വാരപാലനാൽ സ്വീകരിക്കണം.

പിതൃപിതാമഹനാർ മുതൽക്കുതന്നെ പാരമ്പര്യമുള്ളവരും മഹത്തായ സംബന്ധാനുബന്ധത്തോടു കൂടിയവരും വദ്യയദ്യസിപ്പവരും അനന്ദരക്ഷതം കർമ്മപരിചയമുള്ളവരായ ആളുകളെ രാജാവും തന്റെ ആസന്നനാർ (അംഗരക്ഷകന്മാർ) ആയി നിശ്ചയിക്കണം. അതർത്ഥമനുജ്ഞാ നൽകി സൽക്കരിക്കപ്പെടാത്തുള്ള അനുഭവശീലനേടയാ, സ്വദേശീയനെയെങ്കിലും അപകൃത്യോപമഹീത (അപകാരം ചെയ്തിട്ടു പിന്നെ സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടവൻ) നായിട്ടുള്ളവനോടോ ആസന്നനായി നിശ്ചയിക്കരുതു്. അന്യർക്കുശിക്ഷയെന്നും രാജാവിനേയും അന്യർക്കുശിക്ഷയെന്നും രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കണം.

ഗുപ്തമായ സ്ഥലത്തുപച്ച മാഹാനസിക്ൻ എല്ലാ പാകകർമ്മത്തെയും താനുനകം പ്രാപ്യം ആസ്വദിച്ചു നോക്കിയുകൊണ്ടു നടത്തിക്കണം. അതിനെ രാജാവും, ആദ്യം അഗ്നിക്കും പാലികൾക്കും ബലി നൽകിയിട്ട്, അങ്ങനെതന്നെ (മാഹാനസിക്നാൽ ആസ്വദിക്കപ്പെട്ടതിനുശേഷം) ഭക്ഷിക്കണം.

വിഷയകരമായ അഗ്നിയുടെ ജപാലയ്ക്കും പുകയ്ക്കും നീലനിറവും ശബ്ദശ്ലോകനവും ("ചടചട"പൊട്ടൽ) വതം; പക്ഷികൾ വിഷം കലന്ന് പദാർത്ഥം തിന്നാൽ ചരകം; വിഷയകരമായ അന്നത്തിന്റെ ഉഷ്ണാദി മയിൽക്കഴുത്തിനൊത്ത നിറത്തോടുകൂടിയിരിക്കയും, അന്നത്തിന്നു വേഗത്തിൽ ശൈത്യവും ഔവിണ്ടിയാലത്തെപ്പോലെ വൈഷ്ണവവും സോദകതപവും (വാതാൽ നീർവാശി) അല്ലിന്നതയും വരികയും ചെയ്യും. വൃജനങ്ങളിൽ വിഷം കലന്നാൽ അറയ്ക്കു പൊട്ടുന്ന വാർച്ച, ചീച്ചൽ, മാലിന്യം, അര, പടലം (പാട), വിച്ഛിന്നഭാവം (അരയും വൃജനവും തമ്മിൽ വേറിട്ടു കാണുക) എന്നിവയും ഗന്ധസ്വർസങ്ങൾക്കു നാശവും ഭവിക്കും; ദ്രവദ്രവ്യങ്ങളിൽ വിഷം കലന്നാൽ അവയുടെ നിറം ഹീനമായോ അതിരികതമായോ ഇരിക്കുകയും ദ്രവം, പടലം, സീമന്തം (പകുതിരിക്കൽ), ഉരുൾപരേഖകൾ എന്നിവ കാണുകയും ചെയ്യും. രസദ്രവ്യത്തിൽ ഈ രേഖ നീലമായും, പാലിൽ താമ്രമായും, മദ്യത്തിലും വെള്ളത്തിലും കറുത്തതായും, തൈരിൽ കരുവാളിച്ചതായും, തേനിൽ വെളുത്തതായുമിരിക്കും. ആർദ്രവ്യങ്ങളിൽ വിഷം പെട്ടാൽ അവയ്ക്കു ആശുപ്രഭാവനത (പെട്ടെന്നു വാടും), ഉൽപകപഭാവം (പാടം) എന്നിവ വരികയും അവയുടെ രസം നീലമായോ ശ്യാമമായോ ഇരിക്കുകയും ചെയ്യും. ശുഷ്കദ്രവ്യങ്ങൾക്കു വിഷം കലന്നാൽ ആശുശാതന (പെട്ടെന്നു പൊടിയുക) വും വൈഷ്ണവവും വതം. കർന്നപദാർത്ഥങ്ങൾക്കു വിഷം പെട്ടാൽ ഭൂതപദവും ഭൂഭുജകൾക്കു കഠിനതയും ഭവിക്കും. വിഷയകരമായ പദാർത്ഥത്തിന്റെ സമീപത്തു ചെല്ലുന്ന ഏകപ്രാണികൾ ചത്തുപോകയും ചെയ്യും. ആന്തരണപ്രാവരണങ്ങളിൽ (വിരിപ്പുകളിലും പുതപ്പുകളിലും) വിഷം പെട്ടാൽ കറുത്ത പുള്ളികൾ വീഴുകയും അ

പതിനെട്ടാം പ്രകരണം ഇരുപത്തൊന്നാം അധ്യായം

വയിലെ നൂലും രോമവും കൊഴിഞ്ഞുപോകയും ചെയ്യും. ലോഹമയങ്ങളായ വസ്തുക്കളിൽ വിഷം കലർന്നാൽ ചേദനം ചെയ്തുപോലേയും, മണിമയങ്ങളായ വസ്തുക്കളിലായാൽ മാച്ചു പററിയതുപോലേയും ഇരിക്കും; മണികളുടെ സ്നേഹവും രാഗവും ഇരുതലവും പ്രഭയും വസ്ത്രവും സൂര്യവും നശിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ വിഷയകുതലക്ഷണങ്ങൾ.

വിഷം കൊടുക്കുന്നവന്റെ മുമ്പം ശുശ്രൂഷയും ശ്വാമമായും ഇരിക്കും; അവന്നു വാക്തംഗം, വിചിത്രം, കോട്ടവായ, അതിമാത്രമായ വേപഥ, പ്രസ്ഥം, ബാഹ്യവിപ്രേക്ഷണം (പുറമെയുള്ളവയെ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടു നോക്കുക), ആവേഗം എന്നിവയും സ്വകർമ്മത്തിലും സ്വസ്ഥാനത്തും ഉറച്ചിരിക്കാത്തതുമുണ്ടാകും.

ആയതുകൊണ്ടു വിഷഹാരികളും വൈദ്യന്മാരും രാജാവിന്റെ അടുത്തു എപ്പോഴുമുണ്ടായിരിക്കണം.

വൈദ്യൻ ഔഷധാഗാരത്തിൽനിന്നു താനാസ്വദിച്ചുനോക്കി വിശുദ്ധമെന്നു കണ്ട ഔഷധം എടുത്തു, പാചകനും പേഷകനും താനും വീണ്ടും സ്വാദുനോക്കിയതിന്നു ശേഷം വേണം രാജാവിന്നു കൊടുക്കുവാൻ. രാജാവിന്നു വേണ്ട പാനവും പാനീയവും ഔഷധംകൊണ്ടുതന്നെ പറയപ്പെട്ടു.

കല്പകന്മാർ(ക്ഷരകന്മാർ)തും പ്രസാധകന്മാരും സ്നാനം ചെയ്തു ശുദ്ധവസ്ത്രം ധരിച്ചു കൈകഴുകി അന്തർവശികളുടെ കയ്യിൽനിന്നു മുഴുവനായും കഴിയത്തക്ക ഉപകരണം വാങ്ങി അതുകൊണ്ടുവേണം രാജാവിനെപ്പരിചരിക്കുവാൻ.

സ്നാപകൻ, സംവാഹകൻ, ആസ്ഥകൻ, രജകൻ, മാലാകാരൻ എന്നിവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ ദാസികളോ അവരുടെ മേൽനോട്ടത്തോടുകൂടി ശില്പികളോ ചെയ്യണം. ത

ന്റെ കണ്ണിൽ ഒപ്പിയിട്ടുവേണം രാജാവിനു വശ്യവും മാല്യവും കൊടുക്കുവാൻ. സ്നാനജലം, അനുലേപനം, പ്രഘഷ്ടം, മൂർച്ഛവാസം, സ്നാനീയം എന്നിവ തന്റെ വക്ഷസ്സിലും കൈകളിലും തേച്ചതിനുശേഷം വേണം കൊടുക്കുവാൻ. ഇതുകൊണ്ടു പരദേശത്തുനിന്നു വന്ന പദാർത്ഥങ്ങളും പറയപ്പെട്ടു.

കശീലവന്മാർ ശത്രുവും അഗ്നിയും വിഷവുമൊഴികെയുള്ള പദാർത്ഥങ്ങളുപയോഗിച്ചു മാത്രമേ രാജാവിനെ വിനോദിപ്പിക്കാവൂ. അവരുടെ ആത്മാദ്യ(വാദ്യ)ങ്ങളും അശ്വം, രഥം, ഗജം എന്നിവയുടെ അലങ്കാരങ്ങളും അന്തഃപുരത്തിനുള്ളിൽ സൂക്ഷിക്കുകയും വേണം.

മൗലപുരുഷന്മാർ ആദ്യം അധിഷ്ഠാനം ചെയ്ത യാനവാഹനങ്ങളിൽ മാത്രമേ രാജാവു കയറാവൂ; ആപ്തനായ നാവികൻ തുഴയുന്ന തോണിയിലേ ആരോഹണം ചെയ്യാവൂ; മറ്റൊരു തോണിയോടു കൂട്ടിക്കെട്ടിയതും വാതപേഗത്താൽ നയിക്കപ്പെടുന്നതുമായ തോണിയിൽക്കയറരുതു്. രാജാവു തോണി കടക്കുമ്പോൾ ഉദകസമീപത്തിൽ സൈന്യങ്ങൾ കാവൽ നിൽക്കുകയും വേണം. മത്സ്യഗ്രാഹന്മാർ പരിശോധിച്ച ശുദ്ധമാക്കിയ ജലംശയത്തിലേ രാജാവ് അവഗാഹംചെയ്യാവൂ; വ്യാജഗ്രാഹന്മാർ പരിശോധിച്ച ശുദ്ധമാക്കിയ ഉദ്യാനത്തിലേ പോകാവൂ. ലുബ്ധകരും ശപഗണികളും ചെന്നു ചോരഭയത്തേയും വ്യാജഭയത്തേയും ശത്രുഭയത്തേയും നീക്കി ശുദ്ധമാക്കിയ മൃഗയാരണ്യത്തിൽ മാത്രമേ ചലലക്ഷ്യവേധനം പരിചയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിപ്പോകാവൂ. ആപ്തന്മാരായ ശത്രുപാണികളാൽ പരിവൃതനായിട്ടേ സിദ്ധതാപസനെ സന്ദർശിക്കാവൂ; മന്ത്രിപരിഷത്തിനാൽ പരിവൃതനായിട്ടേ സാമന്തമൃതനെക്കൊന്നാവൂ; സന്നദ്ധനായി കതിരമേലോ

പതിനെട്ടാം പ്രകരണം   ഇരുപത്തൊന്നാം അധ്യായം

ആനപ്പുറത്തോ തേരിലോ കയറിയിട്ടേ സന്നദ്ധമായിട്ടുള്ള സൈന്യത്തെ സന്ദർശിക്കാവൂ. രാജാവും രാജധാനിയിൽ നിന്നു പുറത്തുപോകുമ്പോഴും രാജധാനിയിലേക്കു വരുമ്പോഴും രാജമാർഗ്ഗത്തിന്റെ ഇരുപുറവും ദണ്ഡികളെക്കൊണ്ടു ശസ്ത്രപാണികളും പ്രവൃജിതരും അംഗവൈകല്യമുള്ള വരുമായവരെ വഴി മാറ്റിയിട്ടേ ഗമിക്കാവൂ. പുരുഷസംഖ്യാധത്തിൽ (ആരംഭത്തിരക്കിൽ) രാജാവും പ്രവേശിക്കുകയുമാരുത്. സാമ്രാജ്യം, സമാജങ്ങൾ, ഉത്സവങ്ങൾ, പ്രവഹാണങ്ങൾ (വന്നോടയാത്രകൾ) എന്നിവയിൽ ദശവർഗ്ഗികരെ (പത്തു പടയാളികളോടുകൂടിയ പടത്തലവന്മാരെ) നിറുത്തിയിട്ടേ രാജാവും പോകാവൂ.

എച്ചുണ്ണും താനൊറ്റകാരാൽ
മാറ്റാൻതക്കൊത്തിടുന്നവോ
മാറ്റാതിൽനിന്നാമച്ചുണ്ണും
തന്നെക്കാക്കേണമുഴിപൻ.

കൊടിയുടൻ അർദ്ധശസ്ത്രത്തിൽ, വിനയാധികാരികളെന്ന
ഒന്നാമധികരണത്തിൽ, ആത്മരക്ഷികളെന്ന
ഇരുപത്തൊന്നാമധ്യായം.

വിനയാധികാരികൾ ഒന്നാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

അധ്യക്ഷപ്രചാരം. രണ്ടാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

പത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.

ജനപദനിവേശം.

മുമ്പു ജനാധിവാസമുണ്ടായിരുന്നതോ ഇല്ലാതിരുന്നതോ ആയ ജനപദത്തെ, പരദേശത്തുനിന്നു ജനങ്ങളെ അപവാഹനംചെയ്തോ സ്വദേശത്തുനിന്നു അഭിഷ്യാനവമനം ചെയ്തോ രാജാവിന്നിവേശിപ്പിക്കണം. അതിൽ ഭൂരിപക്ഷം ശുദ്ധത കഷ്ടകന്മാരുമായും, കുറഞ്ഞതു നൂറും കുവിഞ്ഞതു അഞ്ഞൂറും കുടുംബങ്ങളുള്ളതായും, ഒരു ക്രോശമോ (കാൽത്താജന, ആയിരം വിൽപ്പാട്) രണ്ടു ക്രോശമോ അതിർവിസ്താരമുള്ളതായും, ഭരണ്യോന്യാരക്ഷമായും ഗ്രാമത്തെ നിവേശിപ്പിക്കണം. ഗ്രാമങ്ങളുടെ സീമാന്തങ്ങളിൽ നദിയോ, കുന്നോ, കരടോ, ഗുഷ്ഠിയോ, ഇഹായോ, സേതുബന്ധമോ, ശാലുഖീപുഷ്പമോ, ശമീപുഷ്പമോ, ക്ഷീരവൃക്ഷമോ അതിരടയാളമായി സ്ഥാപിക്കുകയും വേണം.

എണ്ണൂറു ഗ്രാമങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ സ്ഥാനീയ (തലസ്ഥാനനഗരം)വും, നാന്നൂറു ഗ്രാമങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ ദോണമുഖവും, ഇരുനൂറു ഗ്രാമങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ ഖാപ്പുകിവും, പത്തു ഗ്രാമങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ചു സംഗ്രഹണവും സ്ഥാപിക്കണം.

ജനപദാന്തങ്ങളിൽ അന്തപാലഭക്തന്മാർ (കാവൽക്കോട്ടകൾ) സ്ഥാപിക്കണം. ജനപദപാദങ്ങളിൽ അന്തപാലന്മാർ കാവൽ നിൽക്കണം. അവയുടെ അന്തരാളങ്ങളെ വാഗ്ദൂരികന്മാർ, ശബരന്മാർ, പുളിന്ദന്മാർ, ച

ബാലന്മാർ, വനചരന്മാർ എന്നിവർ സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഔതിക്കുരം, ആമാതുന്മാർ, പുരാഹിതന്മാർ, ശ്രോത്രിയന്മാർ എന്നിവർ അഭിപ്രായകളായവരായ വസ്തുക്കൾ, ഭണ്ഡകങ്ങളെപ്പറ്റിവാക്കി, ബ്രഹ്മദേവമായിട്ട് കൊടുക്കണം. അധ്യക്ഷന്മാർ, സംഖ്യായകന്മാർ (കണക്കെഴുത്തുകാർ) തുടങ്ങിയവർക്കും ഗോപൻ, സ്ഥാനീകൻ, അനീകസ്ഥൻ, ചികിത്സകൻ, അശ്വമേധകൻ, ജപോക്തികൻ (ഓട്ടൻ) എന്നിവർക്കും വികൃതത്തിനും ആധാന (പ്രണയപ്പെടുത്തൽ)ത്തിനും അധികാരമില്ലാത്ത നിലയിൽ വസ്തുക്കൾ കൊടുക്കണം.

കരംകൊടുക്കുന്നവർക്കും കൃതഷ്ടേത്രങ്ങൾ (വിളഭൂമികൾ) ഐകപുരുഷികങ്ങൾ (ഓരോ പുരുഷന്റെ കാലത്തോളമുള്ളവ)യായിട്ട് കൊടുക്കണം. അകൃതഷ്ടേത്രങ്ങൾ കൃതഷ്ടേത്രങ്ങളാക്കിയാൽ അങ്ങനെ ചെയ്തവരുടെ കയ്യിൽനിന്നു അവ ഒഴിപ്പിക്കരുത്. കൃഷിചെയ്യാത്തവരുടെ കൈവശമുള്ള ഭൂമികൾ ഒഴിപ്പിച്ചെടുത്തു മറ്റുള്ളവർക്കു കൊടുക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ഗ്രാമഭൂതകന്മാരോ, വൈദേഹകന്മാരോ കൃഷിചെയ്തവരുമാകാം. ഭൂമി വാങ്ങിയവർ കൃഷി ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അവർ അപഹീനം (നഷ്ടം) നൽകണം. ധാന്യം, പശുക്കൾ, ഹിരണ്യം എന്നിവ കടമായിക്കൊടുത്ത രാജാക്കന്മാർക്കു കഷ്ടതകളെ സഹായിക്കണം; പിന്നീട് വർ അവയെ ക്ലേശംകൂടാതെ തിരികെ കൊടുത്തതിലും വേണം. ഭണ്ഡാരത്തിന്റെ വൃദ്ധിക്കുതക്കവിധം അവർക്കു അനുഗ്രഹവും പരിഹാരവും * നൽകണം; കോശത്തിന്നു കോട്ടംവരുത്തുന്ന അനുഗ്രഹപരിഹാരങ്ങളെ വ

* ഭൂമിയെ അധികം ഫലവത്താക്കുന്നതിനുള്ള സാധാര്യം അനുഗ്രഹം, കേടുതീർക്കുന്നതിനുള്ള പരിഹാരം.

പത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം

ഒന്നാം അധ്യായം

ഒഴിക്കണം. എത്രകൊണ്ടെന്നാൽ, അപ്പുകോശനായ രാജാച്ചു പെരജാനപദമാരെത്തന്നെ ഗ്രസിക്കും. ജനപദനിവേശം ചെയ്യുമ്പോൾത്തന്നേമോ, അല്ലെങ്കിൽ ജനങ്ങളുടെ നൂഗമനമനുസരിച്ചോ പരിഹാരം നൽകണം. പരിഹാരമായിക്കൊടുത്ത ധനം തിരികെ തന്നതീട്തവരെ അനുഗ്രഹം നൽകി അച്ചുനെന്നപോലെ രക്ഷിക്കുകയും വേണം.

ആകരകമ്മാന്തങ്ങൾ, ഭൂവുവനങ്ങൾ, ഹസ്തിവനങ്ങൾ, വ്രജങ്ങൾ, വണികപഥങ്ങൾ, ജലമാറ്റങ്ങൾ, സ്ഥലമാറ്റങ്ങൾ, പണ്യപത്തനങ്ങൾ എന്നിവയേയും രാജാവു സ്ഥാപിക്കണം. സഭാദകമോ ആഹാരാദക (വെള്ളം കെട്ടിത്തിരിക്കുന്നതു്)മോ ആയിട്ടുള്ള സേതു (ചിറ) കെട്ടിക്കണം. മറ്റുള്ളവർ ഭേദതുബന്ധിക്കുമ്പോൾ ഭൂമിയും, മാറ്റവും, മരവും, ഉപകരണവും നൽകി സാഹായ്യം ചെയ്തേ വേണം. പുണ്യസ്ഥാനങ്ങളോ ആരാമങ്ങളോ പണിയിക്കുന്നവർക്കും ഈ സാഹായ്യം ചെയ്തേണ്ടതാണ്. പലരുംകൂടി സംഘമാരിച്ചു സേതു ബന്ധിക്കുന്നതിൽനിന്നു് ഒരുവൻ ഒഴിഞ്ഞാൽ അവന്റെ കർമ്മകരമായും കാളകളും അവന്റെ പണി നടത്തണം. അതിൻ അതിന്റെ ചെലവിൽ ഒരു ഭാഗം വഹിപ്പാൻ ചുമതലപ്പെട്ടിരിക്കും; ഹലത്തിൽ ഭാഗഭാക്കായമില്ല. സേതുകളിലുള്ള മത്സ്യങ്ങൾ, പ്ലവങ്ങൾ, (മരക്കലപ്പുഷ്പികൾ), ഹരിതകങ്ങൾ, പാണ്യവസ്തുക്കൾ എന്നിവയുടെ സ്വാമ്യം രാജാവിന്നായിരിക്കും.

ഭാസന്മാർ, ആചിതകന്മാർ, ബന്ധുക്കൾ എന്നിവർ യജമാനൻ പറഞ്ഞതു കേൾക്കാതിരുന്നാൽ രാജാച്ചു് അവരെ വന്ദിച്ചുകൊടുക്കണം. ബാലന്മാർ, വൃദ്ധന്മാർ, വൃദ്ധിതന്മാർ, വൃശ്ണികൾ, അനാഥന്മാർ എന്നിവരെ

രാജാവു ചെലവുകൊടുത്തു ഭരിക്കണം. പ്രസവിക്കാത്ത സ്ത്രീയും പ്രസവിച്ചവളുടെ പുത്രന്മാരും അനാഥരാകുന്നവരും അവരെയും രാജാവുതന്നെ ഭരിക്കണം.

അനാഥനായ ബാലന്റെ ദ്രവ്യത്തെ അവനു വ്യവഹാരപ്രാപ്തി വരുന്നതുവരെ ഗ്രാമമുഖന്മാർ വല്യപ്പിക്കണം; ദേവദ്രവ്യത്തേയും അങ്ങനെതന്നെ. മക്കളേയും, ഭാര്യയേയും, അച്ഛനമ്മമാരേയും, വ്യവഹാരപ്രാപ്തി വരാത്ത സോദരന്മാരേയും, കന്യകമാരോ വിധവകളോ ആയ ഭഗിനിമാരേയും ശക്തിയുണ്ടായിട്ടും ഭരിക്കാതിരിക്കുന്നവർ പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം വിധിക്കണം. എന്നാൽ ഈ വിധി പതിതരായവരെ ഒഴിച്ചു മാത്രമാണ്. മാതാവോ കന്യകയോ പതിതയായാലും പുത്രൻ അവളെ ഭരിക്കണം. ഭാര്യ പുത്രന്മാർ പ്രതിവിധാനം ചെയ്യാതെ പ്രവൃത്തിക്കുന്നവനു പൂർണ്ണസാഹസദണ്ഡം വിധിക്കണം; സ്ത്രീയേ പ്രവൃത്തിപ്പിക്കുന്നവനും ശിക്ഷ അതുതന്നെ. ലുപ്തവ്യവായ (മൈഥുനശക്തി നശിച്ചവൻ)നായിട്ടുള്ളവനു ധർമ്മസ്ഥന്മാരോടനുവാദം വാങ്ങി പ്രവൃത്തിക്കാവുന്നതാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം അവൻ ബന്ധിക്കപ്പെടും.

വാനപ്രസ്ഥനൊഴികെയുള്ള ഒരു പ്രവൃത്തിവേഷനോ, സാധുവരംവണ്ണം ഏല്പെട്ടതിയതല്ലാത്ത ഒരു സംഘമോ, സാമൂഹിക (ജനപദക്ഷേമത്തിനുവേണ്ടി കൂട്ടായ്മ ചെയ്ത)മായിട്ടുള്ളതല്ലാത്ത ഒരു സമയാനുബന്ധമോ രാജാവിന്റെ നാട്ടിൽ ഉണ്ടായിരിക്കരുതു്.

ആരാമവിഹാരാർത്ഥമായിട്ടുള്ള ശാലകരം നാട്ടിൽ ഉണ്ടായിരിക്കരുതു്. നടന്മാർ, നർത്തന്മാർ, ഗായന്മാർ, വാദകന്മാർ, പാശ്ചീവന്മാർ, കശീവന്മാർ എന്നിവർ ജനങ്ങൾക്കു കർമ്മവിപ്ലവം ചെയ്യരുതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഗ്രാമങ്ങൾ നിരാശ്രയങ്ങളായി ഗ്രാമവാസി

ഇരുപതാം പ്രകരണം

രണ്ടാം അധ്യായം

കള്ളല്ലാം കൃഷിക്കുട്ടങ്ങളിൽ അഭിരതരായിരുന്നാൽ മാത്രമേ കോശം, വിഷ്ണി, ദ്രവ്യം, ധാന്യം, രസം എന്നിവയ്ക്കു നാട്ടിൽ വൃദ്ധിയുണ്ടാകയുള്ളൂ.

പരസൈന്യാഭവീഗ്രാസം
വ്യാധിദുഷ്ടീക്ഷപീഡയം
വ്യയക്രീഡകളും കൂടാ-
തൂഴിപൻ നാടു കാക്കണം.
ദണ്ഡവിഷ്ണികരാബാധം
വരാതേ കാക്കണം കൃഷി;
ചോരവ്യാളവിഷഗ്രാഹ-
വ്യാധിയെന്തേ പശുപ്രജം
സേവകന്മാർ, കാർമ്മികന്മാർ,
ചോരന്മാരന്തപാലകർ,
പശുക്കളും തീണ്ടിടാതെ
കാത്തിടേണം വണിപ്പിടം
ഇത്ഥം ഭൂപ്രദിപവനം
സേതുവാകരമെന്നിവ
കാക്കണം മുറുക്കുവയെ-
തീർക്കണം പുതുതായുമേ.

കുറുപ്പിലൂടെ അധ്വൈതത്തിൽ, അധ്വൈതപ്രധാനമെന്ന
ജ്ഞാമധികരണത്തിൽ, ജനപദനിവേശ
മെന്ന ജ്ഞാമധ്യായം.

രണ്ടാം അധ്യായം.

ഇരുപതാം പ്രകരണം. ഭൂമിപ്പിരിവിധാനം.

കൃഷിയോഗ്യമല്ലാത്ത ഭൂമിയിൽ പശുക്കൾക്കു വിവിധ
ങ്ങൾ (മേച്ചിൽസ്ഥലങ്ങൾ) രാജാവിന്നു വിട്ടുകൊടുക്കണം.

ബ്രാഹ്മണർ ബ്രഹ്മാരണ്യങ്ങളും (വേദാധ്യയനവനങ്ങൾ) സോമാരണ്യങ്ങളും (സോമയാഗത്തിനുള്ള വനങ്ങൾ), തപസ്വികൾക്കു തപോവനങ്ങളും, അപയിലെ സ്ഥാപരജംഗമങ്ങൾക്കു് അഭയം നൽകിയും കവിഞ്ഞതു ഒരു ഗോതരം (ഗവ്യതി, അരനാഴിക) വിസ്താരത്തിൽ തിരിച്ചും വിട്ടുകൊടുക്കണം.

അത്രതന്നെ വിസ്താരമുള്ളതായും, ഏകദേശമായും, ഖാതങ്ങൾ (കിടങ്ങുകൾ) ഉള്ളൊണ്ടു് ഗുച്ഛമായും, മധുരഫലങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ലതാഗുല്മങ്ങളും ഗുച്ഛങ്ങളും മുളുളിപ്പാത്ത മരങ്ങളും കണ്ടില്ലാത്ത ജലാശയങ്ങളുമുള്ളതായും, ദാനങ്ങളായ മൃഗങ്ങളോടും നാൽക്കാലികളോടും നഖദംഷ്ടകൾ മുറിച്ച വ്യാളങ്ങളോടും മാർഗ്ഗാധികങ്ങളും (മൃഗയാഗങ്ങൾ) ഉായ കൊമ്പനാനകൾ, പിടിയാനകൾ, കൊച്ചാനകൾ എന്നിവയോടും കൂടിയതായുമിരിക്കുന്ന ഒരു മൃഗവനം രാജാവിന്നു വിഹരിപ്പാനായിട്ടും ഉണ്ടാക്കിക്കണം.

ജനപദാന്തത്തിങ്കലോ അല്ലെങ്കിൽ ഭൂസ്ഥിതിയനുസരിച്ചു മറ്റൊരിടത്തോ സർപ്പാതിഥിമൃഗ(എല്ലാ മൃഗങ്ങൾക്കും ആതിഥ്യം നൽകുന്നതു്)മായിട്ടുള്ള മറ്റൊരു മൃഗവനവും സ്ഥാപിക്കണം.

കുപ്രവർത്തിൽപ്പറയുന്ന ദ്രവ്യങ്ങളോടൊന്നിന്നും വേറെവേറെ ഓരോ വനം നിർമ്മിക്കുന്നതിന്നും വിശേഷമില്ല.

ദ്രവ്യവനം സംബന്ധിച്ച കർമ്മശാലകളേയും അടവുകളേയും ദ്രവ്യവനങ്ങളിലെ ജീവനക്കാർ നിവേശിപ്പിക്കണം.

പ്രത്യന്തത്തിങ്കൽ ഹസ്തിവനത്തെ സ്ഥാപിക്കണം; അതിന്റെ രക്ഷ അടവീപാലന്മാർ ചെയ്യേണ്ടതാണു്. നഗവനാധ്യക്ഷൻ പശുതസമീപത്താ, നദീസമീപ

തോ, സരസ്സിന്റെ സമീപത്താ, അനുപദേശസമീപത്തോ ഉള്ള നാഗവനത്തെ (ഗജങ്ങൾ പെരുമാറുന്ന വനത്തെ), അതിന്റെ പശ്ചിമദശങ്ങളിലുള്ള ഗജങ്ങളുടെ പ്രാപശനിഷ്ഠമണങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി നാഗവനപാലന്മാരെക്കൊണ്ടു സരക്ഷിപ്പിക്കണം. ആനയെക്കൊല്ലുന്നവനെ വധിക്കണം. സ്വയമേതമായ ഗജത്തിന്റെ ദന്തങ്ങൾ രണ്ടും കൊണ്ടുവന്നു നൽകുന്നവനു രാജാച്ചു നാലേകാൽ പണം സമ്മാനം നൽകുകയും വേണം.

നാഗവനപാലന്മാർ ഹസ്തിപകന്മാരേയും പാദപശികന്മാരെ (ആനയ്ക്കു കാൽച്ചുങ്ങല വെക്കുന്നവർ) യും സൈമികന്മാ (സീമാധികൃതന്മാർ)രേയും വനചരന്മാരേയും പാരികന്മാരേയും തുണകൂടി, ഹസ്തിമൃഗപുരീഷങ്ങളുടെ ഗന്ധംകൊണ്ടു മറ്റു ഗന്ധങ്ങളറിവാൻ പറ്റാതാകുന്നതെത്തിയാൽ ഭല്ലാതകീശാഖകൾ (ചേരിൻകൊമ്പുകൾ)കൊണ്ടു മറയ്ക്കുക, അഞ്ചോ ഏഴോ ഹസ്തിവന്ധകിക (ആനയെപ്പിടിക്കുന്ന പിടികൾ)ളോടുകൂടി സഞ്ചരിച്ചു ആനയുടെ ശയ്യാസ്ഥാനങ്ങളിലെ പദചിഹ്നവും ലബ്ധവും (പിണ്ടി) പാതോദ്ദേശവും (കൊമ്പുകത്തിക്കളിമുടയാളം)നോക്കി ഹസ്തികലപകൃഗ്രം (ആനകൾ സഞ്ചരിക്കുന്നതിന്റെ പരമാവധി) കണ്ടുപിടിക്കണം. യുഗ്മചരൻ, ഏകചരൻ, നിരൂപൻ (കൂട്ടംതെറ്റിയവൻ) യുഗ്മപതി, വ്യാളൻ (ക്രൂരൻ), മത്തൻ, പോതൻ ബന്ധമുക്കൻ എന്നിങ്ങനെയെല്ലാമുള്ള ഗജങ്ങളെ അമ്പർ നിബന്ധം (ലക്ഷണം)കൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കണം. അനീകസ്ഥരായ പ്രമാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രശസ്തങ്ങളായ ലക്ഷണങ്ങളും ശീലവുമുള്ള ഗജങ്ങളെ പ്പിടിക്കുകയും വേണം.

രാജാക്കന്മാരുടെ ജയത്തിന്നു പ്രധാനസാധനം ഗജങ്ങളാണ്. ശത്രുക്കളുടെ സൈന്യവ്യഹാസം ഭഗ്നവും സ്തംഭിതവും മർദ്ദിക്കുന്നതു ഏറ്റവും വലിയ ശരീരത്തോ

ഭം പ്രാണഹരമായ പരാക്രമത്തോടും കൂടിയ ഗജങ്ങളോ
ണ്ടല്ലോ.

ശ്രേഷ്ഠം കലിംഗാംഗമേദി-

പ്രാച്യകാന്തരജം ഗജം

മധ്യം ദശാസ്താപരാന്ത-

ദേശജം ഗജജാതിയിൽ.

അധമം സൈന്യാഷ്ടദേശ-

ജാതം പാഞ്ചനദം തഥാ;

ഏദം പാനിയകുപ്പിച്ചാൽ

വീര്യം തേജസ്സു വേഗധം.

കൗടീല്യൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരകനെ

രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ശുഭിച്ഛിദ്രവിധാനമെന്ന

രണ്ടാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

ഭഗ്ഗ്വിധാനം.

ജനപദാന്തത്തിങ്കൽ നാലുദിക്കുകളിലും യുദ്ധത്തിന്നു
പറ്റിയ ദൈവകൃതമായ ഭഗ്ഗ്ത്തെ കല്പിക്കണം. അ
ന്തർദ്വീപമാ (നദിയുടെ ചുറ്റപ്പെട്ടത്) നിക്താവര
ദ്ധമാ (ആഴമുള്ള ജലാശയങ്ങളാൽ ഭംഗം) ആയ സ്ഥ
ലം ഓദകഭഗ്ഗ്; പ്രസ്തര(പാറ)മായോ ഗുഹയോ ആയി
ട്ടുള്ള സ്ഥലം പാവ്തഭഗ്ഗ്; ഉദകസ്തംബമീനമോ ഇരിന്ന
മോ (മണൽമയം) ആയ സ്ഥലം ധാന്യനഭഗ്ഗ്; ഖജന
(കാൽ വഴിക്കുന്നതു)മായ വെള്ളമുള്ളതോ സ്തംഭനാഹന
മോ ആയ സ്ഥലം വനഭഗ്ഗ്. അപയിൽ പച്ച നദീഭഗ്ഗ്

ഇരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

മൂന്നാം അധ്യായം

വും പച്ചതെളുപ്പും ജനപദത്തിങ്കലെ രക്ഷാസ്ഥാനമാകുന്നു; ധാനപനഭട്ടവും വനഭട്ടവും അടവിയിങ്കലെ രക്ഷാസ്ഥാനമത്രെ. അല്ലെങ്കിൽ അത് ആപത്തിങ്കൽ അപസാരസ്ഥാനവുമാകാം.

ജനപദമധ്യത്തിൽ സമുദയസ്ഥാന (മുതലെടുപ്പു സൂക്ഷിക്കുന്ന സ്ഥാനം) മായിട്ടു രാജാവും സ്ഥാനീയഭട്ടം നിർമ്മിച്ചിരിക്കണം. വാസ്തുശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരാൽ പ്രശംസിക്കപ്പെട്ടതായ ദേശത്തിൽ, നദീസംഗമത്തിങ്കലോ വെള്ളം ചരരതകയം, സരസ്സ്, തടാകം ഇവയിലൊന്നിന്റെ സമീപത്തിങ്കലോ, ഭൂസ്ഥിതിയനുസരിച്ചു ചുരുങ്ങിയോ ദീർഘമായോ ചതുരശ്രമോ ആയും, ചുറ്റും പ്രദക്ഷിണമായിട്ടു വെള്ളം ഒഴുകുന്നതായും, പണ്യവസ്തുക്കൾ കൊണ്ടുവന്നിറക്കുന്ന സ്ഥാനമായും, അംസപഥ (സ്ഥലമാറ്റം) തോടും വാരിപഥ തോടും കൂടിയതായുമാണ് സ്ഥാനീയം നിർമ്മിക്കേണ്ടത്.

അതിന്റെ ചുറ്റും ഓരോ ദണ്ഡു' ഇടവിട്ടു മൂന്നു പരിവകൾ (കിടങ്ങുകൾ) ഉണ്ടാക്കിക്കണം. അതു ക്രമത്തിൽ പതിന്നാലും പന്ത്രണ്ടും പത്തും ദണ്ഡു വിസ്താരത്തോടും വിസ്താരത്തിന്റെ മുകൾഭാഗത്തോ പകുതിയോ അടുത്തോടും മൂലത്തിങ്കൽ മുകളിലേതിന്റെ മൂന്നിലൊന്നു വിസ്താരത്തോടും കൂടിയും, മൂലത്തിങ്കൽ ചതുരശ്രാകൃതിയായും, കല്ലുപടുത്തതോ ഇരുപാർപ്പങ്ങളിൽ കല്ലും ഇഷ്ടകയും കൊണ്ടു കെട്ടിയതോ ആയും, ജലാന്തരത്തോളം കഴിഞ്ഞു കൂടുവാൻ ജലം തിരിച്ചു വെള്ളം നിറച്ചതും പരിവാഹം (വെള്ളം ഒഴുകുന്നതിനുള്ള ചാലുകൾ) കൂടിക്കൂട്ടമായും, ധാരാളം പത്തങ്ങളും ഗ്രാഹങ്ങളുമുള്ളതായുമിരിക്കണം.

പരിവകയിൽനിന്നു നാലു ദണ്ഡുകണ്, അടിയിൽ നിന്ന് ആറു ദണ്ഡു' ഉയരത്തോടും അതിലിരട്ടി വി

ഷ്ടഭേദ(വിസ്താര)ത്തോടും കൂടിയും അടിയിൽ അവതലമായും വലം (മതിൽവാട, മൺകോട്ട) പണിയിക്കണം. അതു് ഉൾപലയ(അടിയിൽ തടിച്ചും മുകളിൽ കൂത്തുമിരിക്കുന്നതു)മോ, മഞ്ചപുഷ്പ (അടിയിലും മുകളിലും ഒപ്പം വിസ്താരമുള്ളതു)മോ, കഷ്ടികദണ്ഡിക(അടിയിലും മുകളിലും വിസ്താരം കുറഞ്ഞു നടുവിൽ തടിച്ചതു്)മോ ആയും, മുകളിൽക്കൂടെ ആനകളേയും കാലികളേയും നടത്തിയും മുള്ളുള്ള ഗുല്മങ്ങളും വിഷവല്ലീപ്രതാനങ്ങളും വെച്ചുപിടിപ്പിച്ചും ഉറപ്പുവരുത്തിയതായുചിരിക്കണം. പാംസുശേഷം (കിടങ്ങു കീറിയ മണ്ണിന്റെ ബാക്കി)കൊണ്ടു വാസ്തുക്കീഴത്തെ നികത്തുകയും ചെയ്യാം.

വലത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തു് ഇഷ്ടകൊണ്ടു പ്രാകാരം (മതിൽ) പണിയിക്കണം. വിസ്താരം എത്രയോ അതിന്റെ ഇരട്ടിയാണതിന്നുയരം വേണ്ടതു്. പന്ത്രണ്ടു ഹസ്തത്തിന്നുമേൽ പരമാവധി ഇരുപത്തിനാലു ഹസ്തം വരെ ഓജമായിട്ടോ യുഗമായിട്ടോ ആണു് ഉയരത്തിന്റെ കണക്കു്. മകരഭാഗം രഥ ചക്രയ്ക്കു തക്ക വലുപ്പത്തിൽ സഞ്ചാരമാർഗ്ഗത്തോടുകൂടിയതായും കല്ലുകൊണ്ടോ ഇഷ്ടകൊണ്ടോ താലമൂലം (കരിമ്പനക്കുററി), മുരജം (മീഴാഴ്), കപിശീഷ്കം (കരങ്ങിന്റെ തല) എന്നിവയുടെ പ്രതിമകൾ നിരക്കെ പണിചെയ്തതായുചിരിക്കണം. തടിച്ച ശിലകൾകൊണ്ടു പടുത്ത ശൈലം (ശിലാമയ) മായും പ്രാകാരം പണിയിക്കാം. മരംകൊണ്ടു ഒരിക്കലും മതിൽ പണിയിക്കരുതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മരത്തിൽ അഗ്നി അവഹിതനാശിട്ടു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

മതിലിന്റെ മുകളിൽ അട്ടാലകം (കൊത്തളം) ഉണ്ടാക്കിക്കണം. അതു വിഷ്ടഭേദമതരശ്ര(നീളവും വണ്ണവും ഉയരവും സമമായതു)മായും ഉയരത്തിന്നു പാകമായ

ഇരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

മൂന്നാം അധ്യായം

അവശേഷപുനഃപാഠം (ഇരട്ടയാനുള്ള കൽപ്പട) ത്തൊടുക്കു
കിയതായുമിരിക്കണം.

രണ്ട് അട്ടാലകങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ മുപ്പതു ദണ്ഡ് ഇ
ടവിട്ട ഒരു ഹർച്ചും (മേൽപ്പുറ) രണ്ട് തലങ്ങൾ (മുറികൾ)
മുറ്റമുള്ളതും വിസ്താരത്തിന്റെ ഒന്നരയിരട്ടി നീളമുള്ളതുമായ
യിട്ട പ്രതാളി (വീഥി) യുണ്ടാക്കിക്കണം.

അട്ടാലകത്തിന്റെയും പ്രതാളിയുടേയും മധ്യത്തിൽ
മൂന്നു ധാരാളം നാക്കിരിക്കാനും പീഠാക്ഷിപ്തമലകൾ
(ദോരമുള്ള മരപ്പലക) തറച്ചതുമായിട്ടു ഇന്ദ്രകാശം (ഒരു
തരം മഞ്ചം) നിർമ്മിക്കണം.

അന്തരങ്ങളിൽ രണ്ട് ഹസ്തം വിസ്താരവും പാർശ്വ
ത്തിൽ വിസ്താരത്തിന്റെ നാലിരട്ടി നീളവും പ്രാകാര
ത്തിൽ എട്ടു ഹസ്തം നീളവുമുള്ളതായ ദേവപഥ (മതിലി
ന്മേൽനിന്നിറങ്ങിപ്പോകാനുള്ള ഗ്രന്ഥമാഗ്നം) യും നിർമ്മി
ക്കണം.

മതിലിന്മേൽ ഒരു ദണ്ഡോ രണ്ട് ദണ്ഡോ ഇടവിട്ട
ചാതുര്യക (കയറുവാനായിട്ടുള്ള പടവുകൾ) ഉം, മ
റ്റുള്ളവയ്ക്ക് ഗ്രാമിപ്പാൻ കഴിയാത്ത ഒരു സ്ഥലത്തു പ്രധാ
വിതിക (ഓടാപ്പോക്കുവാനുള്ള ചെറുമാഗ്നം) യും, നിഷ്ക
ഹദോരശതഭുജന്മാരുടെ സ്ഥിതി, നോക്കുവാനുള്ള പൊ
ത്തു) യും നിർമ്മിക്കണം.

കിടങ്ങിന്റെ ബഹിർഭാഗത്തു ജാനഭേജനികൾ (മുട്ട
മുറിക്കുന്ന മരയാണികൾ), ത്രിഭുജപ്രകരങ്ങൾ (മുറ്റത്തു
ലങ്ങൾ), കൂടങ്ങൾ (ഇരുമ്പാണികൾ), അവപാതങ്ങൾ
(പുല്ലുകൊണ്ടുടുതിയ കുഴികൾ), കണ്ടകപ്രതിസരങ്ങൾ (ഇ
രുമ്പുകൊണ്ടുള്ള മുരുകയറുകൾ), അമിപുഷ്പങ്ങൾ (ഇരു
മ്പുകൊണ്ടുള്ള പാറൈപ്പുകൾ), താലപത്രങ്ങൾ (ഇരുമ്പു
വരുകൾ), ശൃംഗാടകങ്ങൾ (ഇരുമ്പുക്കുലികൾ), ശ്വേ
ദഃഷ്ടകൾ (നാമ്പുല്ലികൾ), അഗ്നികൾ, ഉപസ്തം

നങ്ങൾ (കാലിക്കരിക്കുന്ന മരങ്ങൾ), പാടുകൾ (ഒറയ
കിഴികൾ), തമ്പരീഷങ്ങൾ (കാൽക്കാരക്കിഴികൾ),
ഉദപാനങ്ങൾ (ചുറ്റിക്കിഴികൾ) എന്നിവകൊണ്ടു മൂടി
യ ഒരു മരണമാഗ്നവും നിർമ്മിക്കണം.

പ്രാകാരത്തിന്റെ ഇരുഭാഗങ്ങളിലും വെട്ടി ഒന്നര
ഒണ്ഡു വിസ്താരമുള്ള ഒരു മണ്ഡപം നിർമ്മിച്ചു അതിൽ
ദപാരം (കോട്ടാലാതിൽ) ഉണ്ടാക്കിക്കണം; പ്രതാളീയ
കെട്ടി വിസ്താരം എത്രയും അതിന്റെ * ഷരതലാന്തര
(ആറിഞ്ചൊരു ഭാഗം വിസ്താരമുള്ളതു്) മാർച്ചാണു് ദപാ
രം വേണ്ടതു്. അഞ്ചു ദണ്ഡു മുതൽക്കു ഓരോ ദണ്ഡു
അധികമാക്കി എട്ടു ദണ്ഡുവരെ ചതുരശ്രമായിട്ടും, വി
സ്താരത്തിന്റെ ഷഡ്ഭാഗം അല്ലെങ്കിൽ അഷ്ടഭാഗം ആ
യൊരത്തിൽ (നീളത്തിൽ) ഭരധികമായിട്ടും ആണു് ദപാരം
പണിയേണ്ടതു്. ദപാരഗൃഹത്തിന്റെ തുല്യാനുസരണം (ത
ട്ടെകൾ) പതിനഞ്ചുപന്ത്രം മേതൽക്കു ഓരോപന്ത്രം അധി
കമായിട്ടു പതിനെട്ടു പന്ത്രംവരെ. സ്തംഭത്തിന്റെ പരി
ഷേപം (പരിധി) ഷഡായാമം (ആറു കയ്യുള്ള നീളത്തിന്റെ
ആറിഞ്ചൊരു); നിഖാതം (കുഴിച്ചിടുന്ന ഭാഗം) അതിലിര
ട്ടി; ചുളിക (ചുഴി) അതിന്റെ ചതുർഭാഗം.

പ്രതാളീയശരതലങ്ങളിൽ ആദിതലത്തെ അഞ്ചു
ഭാഗമാക്കി ഒരുഭാഗം ശാലയും, ഒരുഭാഗം വാപിയും, ഒരു
ഭാഗം സീമാഗൃഹമായിട്ടു വെട്ടിക്കണം. ശാലയുടെ പ

* പ്രതാളീയ ആരതലങ്ങളായി ഭാഗിച്ചു അവയ്ക്കു ധാരമാതി
ആറു കോണെന്നും അർദ്ധം നാളി, അതിന്റെ ആറിഞ്ചൊരു ചതുരത
ത്തിൽ വിസ്താരത്തിലാണു് വാതിൽ നിർമ്മിക്കേണ്ടതെന്നു വ്യാഖ്യാ
നാമു പറയുന്നു.

നട്ടവിളക്കു ഭാഗം വാപി. വാപിയുടെ ഇരുഭാഗങ്ങളിൽ ഭീഗവ
ചതുരകമായിട്ടു രണ്ടു ശാലകൾ. ശാലയുടെ അരതലത്തിൽ സീമാഗൃഹ
ങ്ങൾ—എന്നിങ്ങനെ വരാം. സീമാഗൃഹമെന്നാൽ രണ്ടു ശാലകളുടേ
യും രണ്ടു ഭാഗങ്ങളിൽ ചതുരശ്ജാണമായിട്ടുള്ള കോങ്കുഗൃഹമാകുന്നു.

ഇരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

മൂന്നാം അധ്യായം

തീലൊന്നു വിസ്താരത്തിൽ രണ്ടു പ്രതിമഞ്ചങ്ങൾ (മത്ത ഗജപ്രതിമയോടുകൂടി ഇഷ്ടകാമ്യമായ മഞ്ചങ്ങൾ) വേണം. അതിന്റെയും ഹസ്തത്തിന്റെയും ഇട ഉയരത്തിൽ പകുതി വിസ്താരമായ കണക്കിൽ തൂണുകൾ നാട്ടി ഒഴിച്ചിടുകയും വേണം.

ഉത്തമാഗാരം (മൂന്നാമത്തെ നില) അദ്ധ്വാന സ്തംഭമോ (ഒന്നര ദണ്ഡു വലുപ്പമുള്ളതു്) ത്രിഭാഗാന്തരമോ ആയിരിക്കണം. പാർപ്പങ്ങൾ ഇഷ്ടകൈകളെ കെട്ടുകയും, വാമഭാഗത്തു പ്രദക്ഷിണമായിട്ടുള്ള സോപാനവും മറ്റേ ഭാഗത്തു ശ്രദ്ധഭിത്തിസോപാനവും നിർമ്മിക്കുകയും വേണം.

തോരണശിരസ്സു രണ്ടു ഹസ്തം വിസ്താരമുള്ളതായിരിക്കണം. അതിന്റെ ത്രിപഞ്ചഭാഗം (അഞ്ചിൽ മൂന്നു) വലുപ്പമുള്ളവയായിട്ടു രണ്ടു കവാടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കണം. ഓരോ കവാടത്തിന്നു ഈരണ്ടു പരിവേഷങ്ങളും, ഒരു അരങ്ങി വലുപ്പമുള്ള ഇന്ദ്രകീലവും വേണം.

അണിദ്വാരം (മഹാകവാടപാർപ്പത്തിലുള്ള ക്ഷുദ്ര ദ്വാരം) അഞ്ചു ഹസ്തമുള്ളതായിരിക്കണം. നാലു ഹസ്തി പരിവേഷങ്ങളും ഉണ്ടായിരിക്കണം.

ദ്വാരനിവേശത്തിന്റെ അദ്ധ്വാനം വലുപ്പമുള്ളതും ദ്വാരമുഖത്തോടു സമമായ വിസ്താരമുള്ളതുമായിട്ടു ഹസ്തിനഖം (ആനക്കൽപ്പട) പണിയിക്കണം. അതിന്റെ സംക്രമം (പടയു്) അസംഹാതൃമായും, ഉദകഹീനമായ സ്ഥലത്തു മുമ്പയമായോ നിർമ്മിക്കണം.

പ്രാകാരസമമായ മുഖദ്വാരത്തോടുകൂടി ആ വിസ്താരത്തിന്റെ മുന്നിലൊരു ഭാഗം വിസ്താരമുള്ളതും ഗോധാമുഖം (ഉടുമ്പിന്റെ മുഖം) പോലെയുള്ളതുമായിട്ടു വേറെ ഒരു ഗോപുരവും നിർമ്മിക്കണം.

പ്രാകാരമധ്യത്തിൽ വാപിയും, വാപിയുടെ ചേർച്ച പോലെ പഷ്ടരിണി എന്ന ഭാരവും കല്പിച്ചു മുൻപറഞ്ഞതിന്റെ അധ്യക്ഷം (ഒന്നരത്തുളള) വലപ്പത്തിൽ അന്തരത്തോളം അന്നിഭാരത്തോളംകൂടി ചതുശ്ശാലമായിട്ടു കമാരീപുരമെന്ന ഭാരവും, രണ്ടു തലങ്ങളോടുകൂടി മുണ്ഡ ഹർമ്മമായിട്ടു മുണ്ഡകഭാരവും, ഭൂമിയുടെ സ്ഥിതിയും ഉച്ചത്തിന്റെ അവസ്ഥയുമാനുസരിച്ചു നിർമ്മിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ത്രിഭാഗാധികാരമങ്ങൾ (൧൭൫ വിസ്താരമുണ്ടോ അത്രയും അതിന്റെ മുന്നിലൊന്നും നീളമുള്ളവ) ആയിട്ടു ഭാഷാവാഹിനികളായ കല്പകളും നിർമ്മിക്കണം.

സൂക്ഷിപ്പിതവയിൽ കല്ല,
കൈക്കോട്ട, മഴ, യഷ്ടിയും,
മുന്ദുണ്ണി, മുൽഗരം, ദണ്ഡം,
ചക്രം, യന്ത്രം, ശതാഷ്ടിയും,
കാർമ്മാരികൾ, ശുദ്ധങ്ങൾ,
മുനകുത്ത മുളത്തരം,
ഉഷ്ണഗ്രീവ്യഗ്നിരോഗങ്ങൾ,
കുപ്യകപ്പേ വിധിപ്പത്രം.

കാഴ്ചയുടെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ഭട്ട്വചിയാനകെന്ന
മൂന്നാമധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

ഇതുപത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം.

ഭട്ട്വനിവേശം.

കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറ് മൂന്നു രാജമാർഗ്ഗങ്ങൾ, തെക്കുപടിഞ്ഞാറ് മൂന്നു രാജമാർഗ്ഗങ്ങൾ, ഇങ്ങനെയാണ് ഭട്ട്വത്തിന്റെ

വാസ്തവിഭാഗം. അതു പന്ത്രണ്ടു ദ്വാരങ്ങളോടും യുക്തമായവിധം വെള്ളം, ഭൂമി, പ്രച്ഛന്നമാഗ്നം എന്നിവയോടുംകൂടിയതായിരിക്കണം.

രജ്യം, രാജമാഗ്നം; ഭോജമുഖമാഗ്നം, സ്ഥാനീയമാഗ്നം, രാഷ്ട്രമാഗ്നം, വിവിതമാഗ്നം എന്നിവ നാലുഭേദം വിസ്താരമുള്ള പരമായിരിക്കണം. സംയാനീയ (പണ്യപത്തന)മാഗ്നം, വ്യാഹരമാഗ്നം, ശുശാന്തമാഗ്നം, ഗ്രാമമാഗ്നം എന്നിവയ്ക്കു ഏതു ഭേദം വിസ്താരം വേണം. സേതുമാഗ്നത്തിനും വനമാഗ്നത്തിനും നാലു ഭേദം; ഹസ്തിമാഗ്നത്തിനും ക്ഷേത്രമാഗ്നത്തിനും രണ്ടുഭേദം; രഥമാഗ്നത്തിന്നു അഞ്ചു അരതി; പശുമാഗ്നത്തിന്നു നാലു അരതി; ക്ഷുദ്രപശുമാഗ്നത്തിനും മനുഷ്യമാഗ്നത്തിനും രണ്ടു അരതി.

പ്രകൃഷ്ടവും ചതുർവൃത്തങ്ങളാലു ആശ്രയിക്കത്തക്കതുമായ വാസ്തവീകമാണ് രാജനിവേശം (കോവിലകം) പണിയിക്കേണ്ടതു്. വാസ്തവ്വദൈവത്തിന്നു വടക്കു നവഭാഗത്തിങ്കൽ യഥോക്തമായവിധം പ്രാജ്ഞവദോ ഉദ്യമവദോ ആയിട്ടു അന്തഃപുരം നിർമ്മിക്കണം.

അതിന്റെ പുഷ്പാത്തരഭാഗത്തു് ആചാര്യന്റെയും പുരോഹിതന്റെയും ഇജ്വാ (യജ്ഞം) സ്ഥാനവും തോയ (തീർത്ഥം) സ്ഥാനവും മന്ത്രികളുടെ പാപ്പിടവും, പുഷ്പദക്ഷിണഭാഗത്തു മഹാനസം, ഹസ്തിശാല കോപ്പാ

* വാസ്തവിനെ എൺപത്തൊന്നു പടമായിത്തീരിച്ചു കോപ്പുവിഭാഗം ചെയ്യാൽ അതിന്റെ മധ്യത്തിലുള്ള ഭയമു പടങ്ങളാണ് വാസ്തവ്വദൈവം. ഇദ്ദേഹംകോണിടലക്കു തലമെച്ചു കാലുകൾ രണ്ടും നിമിത്തികോണിലും വലത്തു കൈമട്ടു വായുകോണിലും ഇടത്തേതു അഗ്നികോണിലും കൈപ്പടങ്ങൾ മാറ്റിയും വേർത്തു മലൻ കിടക്കുന്ന ഒരു പുരുഷനാണ് വാസ്തു. പറയിൽ കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറും കരക്കുവടക്കും പതിപ്പത്തു സൂര്യം വരച്ചു എൺപത്തൊന്നു ഖണ്ഡങ്ങളുണ്ടാക്കിയാൽ നടുവിൽ ഒരു ഭയമു ഖണ്ഡങ്ങൾ കൂടിയതാണ് വാസ്തവ്വദൈവം.

ഗാരം എന്നിവയുമായിരിക്കണം. അതുകഴിഞ്ഞു കിഴക്കെ ദിക്കിൽ ഗന്ധം, മാല്യം, ധാന്യം, രസം എന്നിവയിൽക്കുന്നവരുടേയും പ്രധാനകാരുക്കളുടേയും അക്രമിയരുടേയും പാറ്റപ്പിടങ്ങളായിരിക്കണം.

ഭക്ഷിണപൂർവ്വഭാഗത്തു ഭണ്ഡാഗാരം, അഷ്ടപടലം, ശിപ്പികർമ്മശാലകൾ എന്നിവയും ദാഹിണപശ്ചിമഭാഗത്തു കുപ്പ്യഗൃഹം, ആയുധാഗാരം എന്നിവയും സ്ഥാപിക്കണം. അതുകഴിഞ്ഞു തെക്കുകിഴക്കിൽ നഗരാധ്യക്ഷഹാരികൻ, ധാന്യവ്യാപഹാരികൻ, കാർമ്മാണിക്, ബലാധ്യക്ഷൻ എന്നിവരും പക്ഷാപാതമദ്യമാസങ്ങൾ ചിൽക്കുന്നവരും രൂപാജീവകൾ (വേശ്യകൾ), താളാപചാരന്മാർ (താളവിദ്യക്കാർ) എന്നിവരും വൈശ്യരും താമസിക്കണം.

പശ്ചിമഭക്ഷിണഭാഗത്തു കഴുതകളുടെയും ഒട്ടകങ്ങളുടെയും ഗുഹ്വിസ്ഥാനവും കർമ്മഗൃഹവും (മരമുള്ള നടത്തുന്ന ശാല) പശ്ചിമോത്തരഭാഗത്തു യാനങ്ങൾ, രഥങ്ങൾ എന്നിവ സൂക്ഷിക്കുന്ന ശാലകളായിരിക്കണം. അതു കഴിഞ്ഞു പടിഞ്ഞാറെ ദിക്കിൽ ഉഷ്ണ (പട്ടന്തൾ), സൂര്യം, വേണം, ചന്ദ്രം, വർമ്മം, ശസ്ത്രാവരണം എന്നിവയുടെ പണി ചെയ്യുന്ന കാരുക്കളും ശുഭരും താമസിക്കണം.

ഉത്തരപശ്ചിമഭാഗത്തു പണ്യഗൃഹം, ഭൈഷജ്യഗൃഹം എന്നിവയും ഉത്തരപൂർവ്വഭാഗത്തു കോശം, ഗവാശപസ്ഥാനം എന്നിവയുമായിരിക്കണം. അതിന്നു പുറത്തു വടക്കുകിഴക്കിൽ നഗരഭവനം, രാജകുലഭവനം എന്നിവരും ലോഹകാരുക്കളും മണികാരുക്കളും ബ്രാഹ്മണരും വസിക്കണം. വാസ്തുവിന്റെ ചരിദാനലാസങ്ങളിൽ (വാസ്തുവിദ്യയിൽ) ശ്രേഷ്ഠനായവൻ പ്രവഹണികർ (വിദേശത്തുനിന്നുവന്ന വ്യാപാരികൾ) എന്നിവരുടെ സമൂഹങ്ങളും താമസിക്കണം.

പുരമദ്ധ്യത്തിൽ അപരാജിത, അപ്രതിഹതൻ, ജയനൻ, വൈജയന്തൻ എന്നിവരുടെ കോഷുക (കോവിൽ)ങ്ങളും ശിവൻ, വൈശ്ണവൻ, അശ്വിനീദേവകൾ, ശ്രീഭഗവതി, മദിര (വാതംനീദേവി) എന്നിവരുടെ ആലയങ്ങളും സ്ഥാപിക്കണം. ആ കോഷുക്കങ്ങളിലും ആലയങ്ങളിലും ദേശസ്ഥിതിയനുസരിച്ചു വാസ്തുഭേദത്താൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും വേണം.

പുറത്തിന്നു ബ്രഹ്മാ, ഐശ്വര്യം, യാമ്യം, സൈനാപത്യം എന്നീ ചാരുങ്ങൾ * നിർമ്മിക്കുകയും, പരിവയുടെ ബാഹിർഗത ആവിൽപ്പാടകന്നു ചൈത്ര്യവും (പൂജിതവൃക്ഷം) പുന്യാസ്ഥാനവും വനവും സേതുബന്ധവും പണിയിക്കുകയും, അമ്പയിൽ ദിക്സ്ഥിതിയനുസരിച്ചു ദിശോയ്ക്കുതാൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഉത്തരഭാഗത്തോ പൂർവ്വഭാഗത്തോ ശുശാന്തവാടം പണിയിക്കണം. വർണ്ണാത്മനാരുടെ ശുശാന്തം ദർശിണഭാഗത്താണു വേണ്ടതു്. അതിനെ അതിക്രമിക്കുന്നവന്നു പൂർവ്വസാമസദണ്ഡം ശിക്ഷ പാഷണ്ഡത്തടയും മണ്ഡാളത്തടയും പാപ്പിടം ശുശാന്തത്തങ്കലായിരിക്കണം.

കുടുംബികൾക്കു താമസിപ്പാൻ അമ്പയുടെ കർമ്മശാലയുടേയും ഭൂമിയുടേയും സ്ഥിതിയനുസരിച്ചു സീമയെ സ്ഥാപിക്കണം. അമ്പയിൽ അമ്പർ രാജാനുമതിവാങ്ങി പൂപ്പുവാടങ്ങൾ, ഫലവാടങ്ങൾ, ഷണ്ഡങ്ങൾ, കേദാരങ്ങൾ (വെലുകൾ) എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുകയും ധാന്യങ്ങളും പന്നുവസ്തുക്കളും ശേഖരിക്കുകയും വേണം. ദശകലീവാട (പത്തു കുടുംബങ്ങൾക്കൊന്നു വീതം) മാതിരി കൂപസ്ഥാനവും അമ്പക്കണ്ടായിരിക്കണം.

---

* ബ്രഹ്മാ=(വടക്കു) ബ്രഹ്മാവു ദേവതയായത്. ഐശ്വര്യം=(കിഴക്കു) ഇശ്വര്യം ദേവതയായത്. യാമ്യം=(തെക്കു) യമൻ ദേവതയായത്. സൈനാപത്യം=(പടിഞ്ഞാറ്) വരുണൻ ദേവതയായത്.

നൈ, സ്നേഹം, ധാന്യം, ഷാരം, ലവണം, ഭക്ഷണ
ജ്യം, ശുഷ്കശാകം, യവസം, വല്ലഭം (ശുഷ്കമാംസം),
തൂണും, കാഷം (വിറകു), ലോഹം, ചന്ദ്രം, അംഗാരം,
സ്നായ (നാര്), വിഷം, വിഷാണം, ദേണം, വക്രം,
സാരദാന്ത (കാതൽമരം), പ്രാഹരണം (ആയുധം), ആവര
ണം, അശ്വം എന്നിവ അനേകവർഷത്തെ ഉപയോഗത്തി
നുവേണ്ടതു ദർശനത്തിൽ ശേഖരിച്ചുവെക്കണം. അവയിൽ
നിന്നു പഴയതെടുത്തു പുതിയതു പകരം വെച്ചുകൊണ്ടിരി
ക്കുകയും വേണം.

ഹസ്തപ്രശരണപദാതികളെ അനേകം മുഖ്യന്മാരുടെ
കീഴിലായിട്ടു കോട്ടയിൽ നിറുത്തണം. അനേകം മുഖ്യന്മാ
രുടെ കീഴിലായാൽ അവർ പരസ്പരം ഭയപ്പെടുകനിമിത്തം
പരോപജാപത്തിൽ പെടുകയില്ല.

ഇപ്പറഞ്ഞ ദുഷ്ടസംസ്കാരം കൊണ്ടുതന്നെ അന്തഃപാല
ദുഷ്ടങ്ങളുടെ സംസ്കാരവും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

നാട്ടിനും നഗരത്തിനും
നാശം ചെയ്യുന്ന ധൂർത്തരെ
നാട്ടിൽ നിന്നൊത്തൊറ്റത്തെ
സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണെന്നു കരം.

കൊടിയുക്തൻ അയ്യപ്പശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ദുഷ്ടനിവേദനമെന്ന
നാലാമധ്യായം.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം.

സന്നിധാന്തരിചയകരം.

സന്നിധാന്താദു കോശഗൃഹവും, പണ്യഗൃഹവും, കോ
ഷാഗാരവും, കപ്യഗൃഹവും, ആര്യധാഗാരവും, ബന്ധനാ
ഗാരവും പണിയിക്കണം.

ചതുരശ്രാകാരമായിട്ടുള്ള ഒരു വാപി വെള്ളത്തി
ന്റെ നന്നു തുടങ്ങാത്തടത്തോളം ആഴത്തിൽ കുഴിപ്പി
ച്ച്, തടിച്ച് ശിലകളെക്കൊണ്ടു് ഇരു പാർപ്പങ്ങളും അടി
യും പടുത്തു്, അതിൽ കാതലുള്ള മരംകൊണ്ടു ഭൂമിസമമാ
യും മൂന്നു നിലകളോടും അനേകം മുറികളോടും കൂടിയും
ദേശ(മുകളിലെ നില)യും സ്ഥാന (നടുവിലെ നില)യും
തല (അടിയിലെ നില)യും കുടിമമായിപ്പടുത്തും ഏകദാ
രമായും യന്ത്രാലിതമായ സോപാനത്തോടും ദേവതാപ്ര
തിമ കൊത്തിയ പിധാനദാരത്തോടുംകൂടിയും ഒരു ഭൂമി
ഗൃഹം പണിയിക്കണം. അതിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തു് ഇരു
ഭാഗങ്ങളും അടച്ചു പ്രഗ്രീവ (മുഖപ്പുറ)യോടുകൂടിയും ഭാ
ണ്ഡവാഹിനിക (കലവറമുറികൾ)കൂടെ ചുറ്റപ്പെടുമിരി
ക്കുന്നതായിട്ടു ഇഷ്ടകൊണ്ടു കോശഗൃഹം പണിയിക്ക
ണം. അല്ലെങ്കിൽ ഉയർന്നി പ്രാസാദമാക്കിയും കോശഗൃ
ഹം നിർമ്മിക്കാം.

ഇതിന്നു പുറമേ, ജനപദാന്തത്തിൽ ആപൽക്കാല
ത്തെ ഉപയോഗത്തിന്നായിട്ടു അഭിത്യക്തപുരുഷന്മാ (മര
ണശിക്ഷ വിധിക്കപ്പെട്ട ആളുകൾ)രെക്കൊണ്ടു യുവനി
ധി എന്ന കോശഗൃഹവും ഉണ്ടാക്കിക്കണം.

പരീക്ഷാപുരകൾകൊണ്ടു സ്തംഭങ്ങളുണ്ടാക്കി, നാലുശാ
ലകളോടും ഒരു ദ്വാരത്തോടും അനേകം സ്ഥാനതലങ്ങളോ

ടുംകൂടി, ഇരുപറ്റയും തുറന്ന സ്കന്ദങ്ങൾ പടുത്ത അപസരങ്ങളോടുകൂടിയതായിട്ടു പണ്യഗൃഹം നിർമ്മിക്കണം.

പണ്യഗൃഹപോലെതന്നെയാണ് കോഷാഗാരവും നിർമ്മിക്കേണ്ടതു്.

ദീപലമായ അനേകം ശാലകളോടും അകത്തു ഭിത്തി കയ്യെ മറച്ചുകൊണ്ടു് അനേകം കഷ്ടകളോടുംകൂടിയാണ് കപ്യഗൃഹത്തിന്റെ പണി.

അതുതന്നെ ഭൂമിഗൃഹത്തോടുകൂടി പണിചെയ്താൽ ആയുധാഗാരമാകും.

ധർമ്മസ്ഥിയും (ധർമ്മസ്ഥനാക്കാൽ ദണ്ഡിക്കപ്പെട്ടവ ക്ഷുള്ളതു), മഹാമാത്രീയും (മഹാമാത്രനാക്കാൽ തടവിലാക്കപ്പെട്ടവക്ഷുള്ളതു) എന്ന രണ്ടുവിധം ഖണ്ഡനാഗാരവും വെച്ചേറെയായും സ്രീപുരുഷനാക്ഷുള്ള സ്ഥാനങ്ങളെ വേർതിരിച്ചും, പുറത്തേക്കു കടപ്പാൻ പാടില്ലാത്തവിധം ഇപ്പുങ്ങളായ കഷ്ട കളോടുകൂടിയും നിർമ്മിക്കണം.

ഇപ്പറഞ്ഞ എല്ലാ ഗൃഹങ്ങളും ശാല, ഖാതം (കുളം) ഉദപാനം (കിണർ), സ്നാനഗൃഹം എന്നിവയോടുകൂടിയവയും അഗ്നിത്രാണവും വിഷത്രാണവും മാലങ്കാരന്മാരെക്കൊണ്ടും കീരിക്കളെക്കൊണ്ടുമുള്ള രക്ഷയും ചെയ്തവയും സ്വദേവതമാരുടെ * പൂജയോടുകൂടിയവയുമായിട്ടു പണിയിക്കണം.

കോഷാഗാരത്തിൽ വഷ്ടമാനത്തിന്നുവേണ്ടി ഒരു അരത്തി മുഖവിസ്താരമുള്ളതായ ഒരു കണ്ഡം ഉണ്ടാക്കിക്കണം.

സന്നിധാതാവു് ആ വിഷയത്തിൽ പരിചയമുള്ള പുരുഷന്മാരാൽ അധിഷ്ഠിതനായിട്ടു പഴയതും പുതിയതും

* സ്വദേവതമാർ = കാശ്മീരത്തിന്നു രൈവരൂവണൻ, പണ്യഗൃഹത്തിന്നും കോഷാഗാരത്തിന്നും ശ്രീദേവതി, കപ്യഗൃഹത്തിന്നു വിശ്വകർമ്മവു്, ആയുധാഗാരത്തിന്നു യമു്, ഖണ്ഡനാഗാരത്തിന്നു വരണൻ.

മാംശ രത്നം, സാരം, ഫലി, കപ്യം എന്നിവയെ പ്രതിഗ്രഹിക്കണം.

അവയിൽ ചുവപ്പ് രത്നത്തെ സ്പന്ധിച്ച് ഉപധി (ചുവപ്പ്) ചെങ്കുത്തം ചെങ്കുത്തം ചെങ്കുത്തം ചെങ്കുത്തം ഉത്തമ സാഹസം ദണ്ഡം; സാരത്തിൽ ഉപധി ചെങ്കുത്തം രണ്ടുപക്ഷം മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം; ഫലി പട്ടണത്തിൽ ഉപധി ചെങ്കുത്തം കൊണ്ടുവന്നതും വേറെ അത്രയും കെട്ടിക്കുകയാണ് ദണ്ഡം.

രൂപദർശനാർ പരിശോധിച്ച് ഇരുപതെണ്ണ ബോധ്യപ്പെടുന്ന ശേഷം വേണം ഹിരണ്യം സ്വീകരിക്കുവാൻ. അതുപോലെ ഹിരണ്യത്തെ മോഴിച്ചുകളയണം. അതുപോലെ ഹിരണ്യം കൊണ്ടുവന്നവൻ പൂർവ്വസാഹസദണ്ഡം വിധിക്കുകയും വേണം.

ധാന്യം ശുദ്ധവും നവീനവുമായിട്ടുള്ളതു പൂർവ്വമായിട്ടുള്ളത് എടുക്കേണ്ടതാണ്. അതിന്നു വിപരീതമായി ചെങ്കുത്തം മൂലഭിജ്ഞം (കൊണ്ടുവന്നതിന്റെ ഇരട്ടി) ദണ്ഡം വസൂലാക്കണം.

ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ പണ്യവും കപ്യവും ആയുധവും സ്വീകരിക്കുന്നതിന്റെ വിധി പറയപ്പെട്ടു.

എല്ലാ അധികരണങ്ങളിലും യുക്തൻ (പ്രധാനായി കൃതൻ), ഉപയുക്തൻ (സഹകാരി), തൽപരൻ (കീഴ്ജീവനക്കാരൻ) എന്നിവർ ക്രമത്തിൽ ഒരു പണം, രണ്ടു പണം, നാലു പണം എന്നിങ്ങനെയുള്ള അപഹരണങ്ങളിൽ യഥാക്രമം പൂർവ്വസാഹസം, മധ്യമസാഹസം, ഉത്തമസാഹസം, വധം എന്നിവയാണു ദണ്ഡം. *

* പൂർവ്വസാഹസം, ചെങ്കുത്തം ചിന്ന അപഹരണം ചെങ്കുത്തം മധ്യമസാഹസം, ചിന്നയും ചെങ്കുത്തം ഉത്തമസാഹസം, ഉത്തമസാഹസം വിധിച്ചിട്ട് ചിന്നയും അപഹരണം ഉണ്ടാകെ വധം എന്നിങ്ങനെ ക്രമം കാണുക.

കോശത്തിൽ അധിഷ്ഠിതനായിട്ടുള്ളവർ ഭകാരാധി
ക്ഷേപം ചെയ്താൽ അവനെ പാതം (മരണശിക്ഷ) വിധി
ക്കുന്നു. അവന്റെ വൈയാധ്യത്വകാരന്മാർ (കീഴ്ജീ
വനക്കാർ) അല്പദണ്ഡം വിധിക്കുന്നു. അവർ അപഹ
രണം അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ അവരെ പരിഭോഷണം (അ
ക്കീതു) ചെയ്താൽ മതി.

ചോരന്മാർ അഭിപ്രധഷണം (തരണകവച്ചു) നടത്തി
യാൽ അവർ ചിത്രപാതം (ക്ലേശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കൊല്ല
ക) ആണു് ശിക്ഷ.

ആയതു കൊണ്ടു സന്നിധാതാവ ആപ്തമാരായ പുരു
ഷന്മാരാൽ അധിഷ്ഠിതനായിട്ടുവാനും നിവൃത്തിയുണ്ടാകാതെ
ഇടുപ്രപൃത്തികൾ ചെയ്യാൻ.

ബാഹ്യാഭ്യന്തരമാമായ
മൊരുനൂറാണ്ടു ചെൽകിലും
ധരിക്കേണം തപ്പലൊന്നു,
കാട്ടേണം വ്യയശേഷവും.

കേരളീയർക്കും അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, സന്നിധാന്തരിയയ കർമ്മമെന്ന
അഞ്ചാമധ്യായം.

ആറാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തിനാലാം പ്രകരണം.
സമാഹർത്തുസമുദയപ്രസ്ഥാപനം.

സമാഹാരാദ്ധ ഭക്തും, രാജ്യം, ഖനി, സേതു, വനം,
വ്രജം, വണികൃഷ്ണം എന്നിവയുടെ മേൽക്കനാട്ടും ചെ
യ്ക്കുന്നു.

നാമ

ഇരുപത്തിനാലാം പ്രകരണം

ആറാം അദ്ധ്യായം

ശുൽക്കം, ദണ്ഡം (പിഴ), ചൈതവം (അളവും തുകയും), നാഗരികൻ, ലക്ഷണാധ്യക്ഷൻ (കമ്മിറ്റിയിലെ അധ്യക്ഷൻ) മുദാധ്യക്ഷൻ, സുരാധ്യക്ഷൻ, സുനാധ്യക്ഷൻ, സൂത്രാധ്യക്ഷൻ, തൈലം, ഏതം, ക്ഷാരം, സൗഖ്യം, പഞ്ചസംസ്ഥ (പഞ്ചശാല), വേശ്യ, ഭൂതം, വാസ്തുക്കം, കാതശിപ്പിഗണന, ദേവതാധ്യക്ഷൻ എന്നിവയും ബാഹിരിക (കിതവന്മാർ) രോടു പുരദാരത്തിങ്കൽ പിരിക്കുന്നതുമാണ് ഒറ്റം.

സീത (കൃഷി), ഭാഗം (വിളനികുതി), ബലി, കരം, വണിക്ക്, നദീപാലൻ, തരം (കടത്തുച്ചലി), നാലം (കുപ്പൽച്ചലി), പട്ടനം (ചെറിയ നഗരം), വിവീതം, വർത്തനി (ഭാരദൂതി), രജ്ജു, ചോരരജ്ജു (ചോരബന്ധനത്തിന്നു ഗ്രാമക്കാർ അടയ്ക്കുന്ന നികുതി) എന്നിവയാണ് രാജ്യം.

ഡെപ്യൂട്ടി, വെള്ളി, വരും, മണി, മുത്തു, പവിഴം, ശംഖം, ലോഹം, ലവണം, ഭൂമിയാതു, പ്രസ്തരയാതു, രസയാതു എന്നിവയാണ് ഖനി.

പുഷ്പവാടം, ഫലവാടം, ഷണ്ഡം (തോട്ടം), കേശരം, മൂലവാപം (കിഴങ്ങിൻതോട്ടം) എന്നിവയാണ് സേതു.

പതു (ഗവയ) വനം, മൃഗവനം, ദ്രവ്യവനം, ഹസ്തിവനം എന്നിവ കൂടിയതാണ് വനം.

പശു, എരുമ, അജം, ആവി (കുറിയാട്), കഴുത, ഒട്ടകം, അശ്വം, അശ്വതരം, (കോവർ കഴുത) എന്നിവ കൂടിയതു വൃജം.

സ്ഥലമാറ്റവും ജലമാറ്റവും ഉൾപ്പെട്ടതാണ് വനിക്രമം—ഇങ്ങനെ ആയശരീരം.

മൂലം (മൂല്യം), ഭാഗം, വ്യാജി (വാശി), പരിഷം

(കുലി), ക്ലിപ്തം (സ്ഥിരനികുതി), രൂപികം (വർദ്ധിച്ചിരിക്കുതി), അത്യയം (പ്രഭു) എന്നിവയത്ര ആയമുഖം.

ദേവപുരു, പിതൃപുരു, ഭാനം, സ്വസ്തിവാചനം. അന്തഃപുരം, മഹാനന്ദം, ഭൂതപ്രവർത്തനം, കോഷാഗാരം, ആയുധാഗാരം, പാണ്യമുഹം, കപ്യമുഹം, കർമ്മാനന്ദം, വിഷ്ണി, പത്നി, അശ്വം, രഥം, ഗജം, ഗോമണ്ഡലം, പത്നവാടം, ഭൂഗവാടം, പക്ഷിവാടം, വൃഗവാടം, കരണ്യവാടം (വിരക്തപുര), തുണവാടം എന്നിവ വ്യവശരീരം.

രാജവർഷം, മാസം, പക്ഷം. ദിവസം, ഇവയ്ക്കു വ്യഷ്ടം എന്നു പേർ. വർഷം, ഹേമന്തം, ഗ്രീഷ്മം എന്നീ ജ്യോതിഷത്തിലെ പക്ഷങ്ങളിൽ മൂന്നാമത്തെയും ഏഴാമത്തെയും പക്ഷങ്ങൾ ദിവസാനന്തരം (ഓരോ ദിവസം കറഞ്ഞവ); ശേഷമുള്ള പക്ഷങ്ങൾ പൂർണ്ണങ്ങൾ. അധിമാസം എന്നതു വേറെയാകുന്നു. ഇങ്ങനെ കാലം.

കരണീയം, സിദ്ധം, ശേഷം എന്നിവയും ആയം, വ്യയം, നീധി എന്നിവയും സമരഹിതമായി നോക്കേണ്ടതാകുന്നു.

സംസ്ഥാനം (ഇത്ര പിരിയേണമെന്നുള്ള ക്ലിപ്തം), പ്രചാരം (പിരിയേണ്ടും ദേശം), ശരീരാവസ്ഥാപനം (ആയശരീരം ഇന്നത്തെ സ്ഥാപിക്കൽ), ആഭാനം (പിരിവ്), സമ്പ്രസാദയപിണ്ഡം (എല്ലാസമുദയങ്ങളും ആകത്തുക), സഞ്ചാരം (പിരിവിന്റെ വിധം) ഇതാണു കരണീയം.

കോശാച്ഛിതം, രാജഹാരം (രാജാവു നേരിട്ടു വാങ്ങിയതു്), പുരവ്യയം എന്നിവ പ്രവിഷ്ടം; പരമസംഭാസനാസ്കന്തം (മുൻകൊല്ലത്തിൽ പിന്മുറയെ ബാക്കിയായതു്), ശാസനമുക്തം (രാജശാസനപ്രചാരം വിട്ടുകൊടുത്തതു്), മുഖാസ്തപ്തം (വശാൽ വിട്ടുകൊടുത്തതു്) എന്നിവ

വ ആപാതനീയം. പ്രവിഷ്ട്യും ആപാതനീയവും കൂടി നതു സിദ്ധം.

സിദ്ധികർമ്മപ്രായോഗം, ദണ്ഡശാഘം (സൈന്യവ്യയശേഷം) എന്നിവ ആഹരണീയം; ബലാൽകൃതപ്രതിസ്തബ്ധം (രാജസേവകന്മാരുടെ സേവകൊഴികെ കൊടുക്കാതെ കഴിച്ചതു), അപസ്മരവും എന്നിവ പ്രശാദ്ധ്യം. ആഹരണീയവും പ്രശാദ്ധ്യവുമാണ് ശേഷം. ഇതിന്നു അസാരമെന്നും അപ്പസാരമെന്നുംകൂടി പേരുണ്ട്.

വരതമാനം, പര്യുഷിതം, അനുജാതം എന്നിങ്ങനെയാണ് ആയം. ദിവസംതോറും അനുവർത്തിച്ചുവരുന്നതു വരതമാനം; പരമസംവത്സരികം (സംവത്സരം കഴിഞ്ഞതു), പരപ്രചാരസംക്രാന്തം (മറ്റൊരാൾക്കുക്കുറിച്ചു മതലയിൽപ്പെട്ടതു) എന്നിവ പര്യുഷിതം; നഷ്ടപ്രസ്തുതം, ആയുക്കുദണ്ഡം (ആയുക്കു നാശമാകു പിരിക്കുന്ന പിഴ), പാശം (അധികമാക്കിയ കരം), പാരിവീണികം (നഷ്ടപരിഹാരം), ഔപായനികം, ധരകഗതകസം (ശത്രുസൈന്യത്തിൽനിന്നു യുദ്ധത്തിൽ കിട്ടിയതു), അപകൃതം (അന്യംനിന്നു കിട്ടിയതു), നിധി എന്നിവ അനുജാതം. വിഷേപദശേഷം, ദ്വാധിതശേഷം, അന്തരാഭരണശേഷം (മരാമതുപകയിൽ ബാക്കി) എന്നിവ വ്യയപ്രത്യായം; പന്ത്രണ്ടുവയസ്സുള്ളവരുടെ വികൃതത്തിൽക്കിട്ടിയ അഗ്രപൂർവ്വം, ഉപജ (വിദ്യന നിഷേധിച്ച വസ്തുക്കൾ വിററുകിട്ടിയതു), മാന്യമാനവിശേഷം (അളവിൽ കൂടുതൽ), വ്യാജി, ക്രിയസംഘർഷപൂർവ്വം എന്നിവയും ആയമാകുന്നു.

നിത്യം, നിത്യോൽപാദികം, ലാഭം, ലാഭോൽപാദികം എന്നിവ വ്യയം. ദിവസത്തോറുമുള്ളതു നിത്യം; ഒരു പക്ഷത്തിലോ മാസത്തിലോ സംവത്സരത്തിലോ ഉണ്ടാകുന്ന ലാഭത്തിന്നു വേണ്ടിയുള്ളതു ലാഭം; നിത്യത്തിൽനിന്നു

ജായതു നിത്യോൽപാദികഃ; ലഭത്തിൽനിന്നുണ്ടായതു ലാഭോൽപാദികം. ഇങ്ങനെ വ്യയം.

സഞ്ചാരത്തിൽനിന്നു ആയാവ്യയങ്ങളെ നീക്കി ശേഷിക്കുന്നതൊന്നു അതു നീവി. അതു പ്രാപ്ത (അടുത്തതു), അനുപുത (അടുത്തതു) എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു വിധം

ഇമ്മട്ടിലായ് സമുദയം
സമാഹർത്താ ച നോക്കണം;
ആയം കൂടുതലാക്കണം
വ്യയത്തെക്കുറവായുമേ.

കൊടിലുറുപ്പും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ന. മാഹർത്ഥസമുദയപ്രസ്ഥാപനമെന്ന രണ്ടാമധ്യായം.

ഏഴാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തഞ്ചാം പ്രകരണം.

അഷ്ടപടലത്തിൽ ഗാണനികൃയാധികാരം.

അഷ്ടപടലാധ്യക്ഷൻ പ്രാജ്ഞാലോകം ഉദയോദയോ ആയി, വിഭക്തങ്ങളായ ഉപസ്ഥാനങ്ങളോടും നിബന്ധപുസ്തകസ്ഥാനങ്ങളോടും കൂടിയതായിട്ട് അഷ്ടപടലത്തെ ഉണ്ടാക്കിക്കണം.

അവിടെ അധികരണങ്ങളുടെ സംഖ്യയും; ഓരോ അധികരണത്തിലുള്ള പ്രചാരം (പിരിയണ്ടും ദേശം), സഞ്ചാരം (പിരിയണ്ടും ധനം) എന്നിവയുടെ വിവരവും; കർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച അപരിചേക്ഷകളെ പ്രയുക്തയോഗത്തിൽ വൃദ്ധി, ക്ഷയം, വ്യയം, പ്രയാഗം (ഭ്രഷ്ടാൽ

പത്തി), വ്യാജി, യോഗം, സ്ഥാനം, വേതനം, വിഷ്ടി എന്നിവയുടെ പ്രമാണവും; രത്നങ്ങളും സാരങ്ങളും ഫലങ്ങളും കപ്യങ്ങളും സംബന്ധിച്ച അവയുടെ അഗ്രം, പ്രതിവസ്തകം (വസ്തമണം), പ്രതിമാനം, മാനം, ഉന്മാനം, അചമാനം, ഭാഷാ എന്നിവയും; ദേശങ്ങളുടേയും ഗ്രാമങ്ങളുടേയും ജാതികളുടേയും കുലങ്ങളുടേയും സംഘാതങ്ങളുടേയും കാർത്ത്യത്തിൽ ധർമ്മം, വ്യവഹാരം, ചാരിത്രം എന്നിവയുടെ സ്ഥിതിയും; രാജാപജീവികളുടെ കാർത്ത്യത്തിൽ അവരുടെ പ്രഗ്രഹം (ഉപചാരം), പ്രദേശം, ഭോഗം (ഉപായനം), പരിഹാരം (കരമൊഴിച്ചു), ഭക്തചരതനം എന്നിവയും; രാജാവിന്റെയും പത്നിമാരുടേയും പുത്രന്മാരുടേയും കാർത്ത്യത്തിൽ അവർക്കുള്ള ശതങ്ങൾ, ഭൂമികൾ, നിർദ്ദേശലാഭം (വിശേഷാൽപ്പലവിനുള്ളതു), ശതപാതികലാഭം (ഉൽപാതാചസരങ്ങളിൽ കൊടുക്കേണ്ടതു), പ്രതീകാരലാഭം (ചികിത്സിച്ചുപലച്ചു) എന്നിവയും; മിത്രരാജാവിന്റെ കാർത്ത്യത്തിൽ സന്ധിപ്രദാനം (സന്ധിപ്രകാരം കൊടുക്കേണ്ടും ഉച്ചം), അമിത്രന്റെ കാർത്ത്യത്തിൽ വിക്രമാദാനം (കീഴടങ്ങിയപ്പോൾ തരുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു ഉച്ചം) എന്നിവയും നിബന്ധപുസ്തകത്തിൽ ഏഴുതി സൂക്ഷിക്കണം.

അതിൽനിന്ന് എല്ലാ അധികരണങ്ങളിലേക്കുമുള്ള കരണീയം, സിലം, ശേഷം, ആയം, വ്യയം, നീചി, ഉപസ്ഥാനം (പരിശോധനസമയം), പ്രചാരം, ചരിത്രം (ആലാരം), സംസ്ഥാനം എന്നിവ പുസ്തകത്തിലെഴുതി കൊടുക്കണം.

ഉത്തമവും മധ്യമവും അധമവുമായിട്ടുള്ള കർമ്മങ്ങളിൽ യഥാക്രമം ഉത്തമമധ്യമാധമജാതിക്കാരായവരെ അധ്യക്ഷനാക്കണം. സാമുദായികന്മാരിൽപ്പലു അവർക്കു

പ്ലീകൻ(യോഗ്യനെന്നു തോന്നിയവൻ) ആയിട്ടുള്ളവനും ആരെ സ്വീകരിക്കാതെ കൈവിട്ടുകളഞ്ഞാൽ രാജാവിന്നു പശ്ചാത്തപിപ്പാനിടവരുമോ അപ്രകാരമിരിക്കുന്നവനുമായ ആളെ അധ്യക്ഷനാക്കണം.

അധ്യക്ഷന്റെ കർമ്മക്ഷേപ (പ്രവൃത്തിവൈകല്യത്താൽ വരുന്ന നഷ്ടം)ത്തെ അവന്റെ സഹഗ്രാഹികളും, പ്രതിഭുക്കളും (ജാമ്യക്കാർ), കർമ്മാപജീവികളും, പുത്രന്മാരും, ഭ്രാതാക്കളും, ഭാര്യാന്മാരും, പുത്രിമാരും, ഭൃത്യന്മാരും വഹിക്കേണ്ടതാണ്.

മുന്തറി അയസ്വതിനാലു അപേരാത്രമാണ് ഒരു കർമ്മസംവത്സരം. അതു ആഷാഢമാസത്തോടുകൂടി അവസാനിക്കുന്നതാണ്. സംവത്സരത്തിൽ ഉന്നമായിട്ടോ പൂർണ്ണമായിട്ടോ കർമ്മം ചെയ്തതെന്നു നോക്കി ഉന്നമോ പൂർണ്ണമോ ആയിട്ടു ശമ്പളം കൊടുക്കണം അധിമാസം വേറെ കണക്കാക്കുകയും വേണം.

അധ്യക്ഷൻ തന്റെ പ്രചാര (അധികാരസീമയിൽ പെട്ട ദേശം) തെ അപസ്കന്ധന്മാരാൽ അധിഷ്ഠിതമാക്കി ചെയ്യുന്നു. പ്രചാരത്തിലെ ചരിത്രവും സംസ്ഥാനവുമറിയാത്ത അധ്യക്ഷൻ അജ്ഞാനം കാരണം സമുദയത്തെ ഹനിക്കും; ഉത്ഥാനവും ക്ലേശസഹതപ്യമില്ലാത്തവൻ ആലസ്യംകൊണ്ടും, ശബ്ദാദികളായ ഇന്ദ്രിയാത്മങ്ങളിൽ സക്തനായവൻ പ്രമാദംകൊണ്ടും, സംക്ലോശത്തെയും അധർമ്മത്തെയും അനർത്ഥത്തെയും കുറ്റിച്ച ഭീരുവായവൻ ഭയംകൊണ്ടും, കാൽയാത്മികളാൽ അനുഗ്രഹബുദ്ധിയായവൻ കോപംകൊണ്ടും, വിദ്യയേയോ ഭൂവ്യന്തേയോ രാജസേവകന്മാരേയും ആശ്രയിക്കുന്നവൻ ദുഷ്ടംകൊണ്ടും, തുലാമാനങ്ങളിലും തക്കത്തിലും ഗണനത്താലും അന്തരം വരുത്തി ഉപധാനം ചെയ്യുന്നവൻ ലോഭംകൊണ്ടും സമുദയത്തിന്നു ഹാനിവരുത്തും.

അപ്രകാരമുള്ള അധ്യക്ഷന്മാർക്ക് ക്രമത്തിൽ, അവരെ കൊണ്ടുള്ള അർത്ഥനാശം എത്രയോ അതിന്റെ ഇരട്ടിയാണ് ദണ്ഡമെന്നു മനുശിഷ്യന്മാർ പറയുന്നു; എല്ലാ ദോഷങ്ങളിലും എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡമെന്നു പരാശരശിഷ്യന്മാർ; പത്തിരട്ടിയെന്നു ബൃഹസ്പതിശിഷ്യന്മാർ; ഇരുപതിരട്ടിയെന്നു ശൂകശിഷ്യന്മാർ; അപരാധത്തിന്നു തക്കവിധമെന്നു കൌടില്യമതം.

ഗണനികൃതങ്ങൾ (ഗണനാധികൃതന്മാരുടെ സമൂഹങ്ങൾ) ആഷാഢമാസത്തിൽ അഷ്ടപടലത്തിൽ എത്തണം. മുദ്രവച്ച പുസ്തകഭാഷ്യത്തോടും നീവിയോടുംകൂടി ആഗതരായ അവർ ഒരേമത്തു് ഒരുതലമുറ സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിനെ നിരോധിക്കണം. ആയം, വൃശ്ചികം, നീവി എന്നിവയുടെ അഗ്രങ്ങൾ (ആകുലകൾ) ആദ്യം കേട്ടറിഞ്ഞു നീവീദവും അടപ്പിക്കണം. നീവിയുടെ അന്തരവർണ്ണ (വിവരം കാണിക്കുന്ന പുസ്തകം) ത്തിൽ വാക്കാൽ പറഞ്ഞ ആയത്തിന്റെ അഗ്രത്തേക്കാൾ അധികമായോ വൃശ്ചികത്തിന്റെ അഗ്രത്തേക്കാൾ കുറവായോ വല്ലതും കാണുന്നപക്ഷം അതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദ്രവ്യം അധ്യക്ഷനെക്കൊണ്ടു കെട്ടിക്കണം; നേരെ മറിച്ചാണെങ്കിൽ അതു അധ്യക്ഷനാതെന്നു നൽകണം. നിശ്ചിതകാലത്തു വരാതിരിക്കുകയോ, പുസ്തകവും നീവിയും കൊണ്ടുവരാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്ക് അവരടയ്ക്കേണ്ടു നീവിയുടെ ദശബന്ധം (പത്തിരട്ടി) ദണ്ഡമാകുന്നു. കാശ്മീകൻ വന്ന സമയത്തു കരാനീകൻ (ഗണനാധികൃതൻ) പരിശോധനയ്ക്കു് ഒരുങ്ങാതിരുന്നാൽ അപന്നം പൂർവ്വസാഹസദണ്ഡം; വിപരീതമായാൽ കാശ്മീകനു ആ ദണ്ഡംതന്നെ ഇരട്ടി. മേൽപ്രകാരം പരിശോധിക്കപ്പെട്ട കുന്നത്തിനെ, മഹാമാത്രന്മാരെല്ലാവരും ഒരുതലമുറ പ്രചാരസമ (അധ്യക്ഷനോ

കൂട്ടുകെട്ടായിട്ടു രാജാവിനെക്കേൾപ്പിക്കണം. അവരിൽ വെച്ചു മന്ത്രവൈഷമ്യമില്ലാത്തവനും പൂമഗ്ഭൂതനായിട്ടുള്ളവനും അസത്വം പറയുന്നവനും ഉത്തമസംഹസഭന്യം നൽകുകയും വേണം.

ജീപ്തമായ ദിവസം പുസ്തകവും നീവിയും കൊണ്ടുവരുന്ന അധ്യക്ഷനെ ഒരു മാസം കാത്തിരിക്കണം. അതിനുശേഷം ഓരോ മാസത്തിന്നു ഇരുനൂറു പണം വീതം ദണ്ഡം വിധിക്കണം. ലേഖ്യവും നീവിയും അപ്പം മാത്രമേ ശേഷമായിട്ടുള്ളവെങ്കിൽ അങ്ങനെയുള്ളവനെ മാസം കഴിഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ അഞ്ചു രാത്രി കാത്തിരിക്കണം.

അഹോ രൂപ (നിശ്ചിതദിവസം) ത്തിൽത്തന്നെ കേശത്തോടുകൂടി കണക്കു കൊണ്ടുവന്ന അധ്യക്ഷനെ ധർമ്മം, വ്യവഹാരം, ചരിത്രം, സംസ്ഥാനം, സങ്കലനം, നിർമ്മിതനം, അനുമാനം, ചാരപ്രയോഗം എന്നിവകൊണ്ടു പരീക്ഷിക്കണം.

ഓരോ ദിവസം, പഞ്ചരാത്രം, പക്ഷം, മാസം, ചാതുർമാസ്യം, സംവത്സരം എന്നീ കാലങ്ങൾ പിടിച്ചു കണക്കിനെ പ്രതിസ്ഥാനയിരിക്കണം (ഒത്തുനോക്കണം). വ്യഷ്ടം, ദേശം, കാലം, മുഖം (ആയമുഖം), ഉൽപത്തി, അനുപത്തി, പ്രമാണം, ദായകൻ, ദാപകൻ, നിബന്ധകൻ (കണക്കെഴുതിയവൻ), പ്രതിഗ്രാഹകൻ എന്നിവയോടുകൂടി ആയത്തെ ഒത്തുനോക്കണം. വ്യഷ്ടം, ദേശം, കാലം, മുഖം, ലാഭം, കാരണം, ദേയം, യോഗം, പരിമാണം, ആജ്ഞാപകൻ, ഉദ്ധാരകൻ, നിധാതൃകൻ, പ്രതിഗ്രാഹകൻ എന്നിവയോടുകൂടി വ്യയത്തെ ഒത്തുനോക്കണം. വ്യഷ്ടം, ദേശം, കാലം, മുഖം, അനുവർത്തനം, രൂപം, ലക്ഷണം, പരിമാണം, നിക്ഷേപഭാജനം, ഗോപായകൻ (സൂക്ഷിപ്പുകാരൻ) എന്നിവയോടുകൂടി നീവിയേയും സ്ഥാനയിരിക്കണം.

രാജാവിന്റെ അന്തർത്തിൽ സംബന്ധിക്കാതിരിക്ക

ൻ

ഇരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

എട്ടാം അധ്യായം

യോ, ഭൗജ്ഞയെ പ്രതിഷേധിക്കുകയോ, നിബന്ധത്തിൽനിന്നു വിപരീതമായി ആയവ്യന്തത്തെ വികല്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവന്നു പൂർവ്വസംഹാരം ഭണ്ഡം. ക്രമഹീനമോ ക്രമവിരുദ്ധമോ അവിജ്ഞാതമോ (അറിവാൻ വയ്യാത്തവിധം) പുനരുകതമോ ആയിട്ടു വസ്തുവിനെ എഴുതുന്നവന്നു പന്ത്രണ്ടുപണം ഭണ്ഡം; നീവിയെ അവലേഖനം (കുറച്ചെഴുതുക) ചെയ്യുന്നവന്നു അതിന്റെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം; നീവിയെ ഭക്ഷിക്കുന്നവന്നു എട്ടിരട്ടി; നശിപ്പിക്കുന്നവന്നു അഞ്ചിരട്ടി ഭണ്ഡവും പ്രതിദാനവും; നീവിയെ സംബന്ധിച്ചു' അസത്യം പറഞ്ഞവന്നു സ്തേയഭണ്ഡം; പിന്നീടു അറിഞ്ഞിട്ടെഴുതിയാൽ സ്തേയഭണ്ഡംതന്നെ ഇരട്ടി; മറന്നിട്ടുപിന്നെ എഴുതിയാലും അതുതന്നെ.

ചെറുകുറുപ്പം പൊറുക്കണം,
തോങ്ങിപ്പു ചെറുറുപ്പിയിൽ,
മുതൽകൂട്ടീടുമധ്യസ്തൻ.
തന്നെ മാനിക്കണം നൂപൻ.

കൊടിലുന്റെ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രവാചകനെ
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, അക്ഷപഞ്ചത്തിൽ ശാണനി
കൃപാധികാരമെന്ന ഏഴാമധ്യായം.

എട്ടാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

യുക്താപഹൃതസമുദയപ്രത്യയനയനം.

എല്ലാ ആരംഭങ്ങളിലും മുമ്പിൽ വേണ്ടതു ധനമാണ്. അതിനാൽ രാജാവിനു ആദ്യം കോശത്തിന്റെ കാര്യാലോചനാ നോട്ടങ്ങളെ.

പ്രചാരസമുദേശി (നാട്ടിലെ സമുദേശി), ചരിത്രാനുഗ്രഹം (കീഴ്നടവഴി പാലിക്കൽ), ചോരനിഗ്രഹം, യുക്തപ്രതിഷേധം (അധ്യക്ഷനാമെ അഴിമതിയിൽനിന്നു വിലക്കൽ), സമ്പ്രസന്ധത്തു, പണ്യബാഹുല്യം (വാണിജ്യവൃദ്ധി), ഉപസർഗ്ഗപ്രമോക്ഷം, പരിഹാരക്ഷയം, ഹിരണ്യോപാമനം എന്നിവയാണു് കോശവൃദ്ധിക്കു കാരണങ്ങൾ.

പ്രതിബന്ധം, പ്രയോഗം, വ്യവഹാരം, അവസ്ഥാരം, പരിഹാപണം, ഉപഭോഗം, പരിവർത്തനം, അപഹാരം എന്നിവ കോശക്ഷയത്തിന്നു കാരണങ്ങളാകുന്നു.

സിദ്ധികളെ സാധിക്കാതിരിക്കുകയോ, അവതരിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയോ, പ്രവേശിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയോ ആണു് പ്രതിബന്ധം. അതിങ്കൽ പ്രതിവദ്ധമായ സംഖ്യയുടെ ദശബന്ധം അധ്യക്ഷനു ദണ്ഡം.

കോശവൃഷ്ടി വൃദ്ധിക്കായിക്കൊണ്ടു് പെരുമാറുന്നതു പ്രയോഗം; കോശവൃഷ്ടിയിൽക്കൊണ്ടു് പണ്യവ്യവഹാരം ചെയ്യുന്നതു വ്യവഹാരം. ഇവ രണ്ടിലും അതുകൊണ്ടുണ്ടായ ഫലത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം.

സിദ്ധമായ കാലത്തെ അപ്രാപ്തമാക്കിയോ, അപ്രാപ്തമായ കാലത്തെ പ്രാപ്തമാക്കിയോ ചെയ്തതാണു് അവസ്ഥാരം. അതിങ്കൽ അങ്ങനെ ചെയ്ത സംഖ്യയുടെ പഞ്ചബന്ധം ദണ്ഡം.

ഔപ്തമായ ആയത്തെ കുറയ്ക്കുകയോ വ്യയത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതു പരിഹാപണം. അതിങ്കൽ ഹീനമായ ദ്രവ്യത്തിന്റെ ചതുർത്ഥം ദണ്ഡം.

രാജദ്രവ്യങ്ങളെ സ്വന്തമായോ അന്യനാൾക്കു കൊടുത്തോ ഉപഭൂഷിക്കുന്നതു ഉപഭോഗം. അതിൽ രത്നോപഭോഗത്തിന്നു വധവും, സാരോപഭോഗത്തിന്നു മധ്യമസംഹാരവും, ഫലികപ്രോപഭോഗത്തിന്നു് ഉപഭുക്തദ്രവ്യ

ത്തോടുമിടി അത്ര ദ്രവ്യം വേറെ വസുലാക്കുകയുമാണ് ദണ്ഡം.

അന്യദ്രവ്യം പകരമായി വെച്ചു രക്ഷദ്രവ്യങ്ങൾ എടുക്കുന്നതു പരിവർത്തനം. അതിനെ ഉപഭോഗംകൊണ്ടുതന്നെ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

സിദ്ധമായ ആയത്തെ കോശത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാതിരിക്കുക, നിബദ്ധമായ വ്യയത്തെ കൊടുക്കാതിരിക്കുക, പ്രാപ്തമായ നീചിയെ വിസമ്മതിക്കുക ഇതാണ് അപഹാരം. അതിങ്കൽ അപഹൃതസംഖ്യയുടെ പന്ത്രണ്ടിരട്ടി ദണ്ഡം.

അധ്യക്ഷനാകു നാപ്തതുചിധം ഹരണോപായങ്ങളുണ്ട്. പൂർണ്ണസിദ്ധമായുള്ളതിനെ പിന്നെ അവതരിപ്പിക്കുക; പശ്ചാത്തസിദ്ധമായതിനെ മുൻപവതരിപ്പിക്കുക; സാധ്യത്തെ സിദ്ധമല്ലാതാക്കുക; അസാധ്യത്തെ സിദ്ധമാക്കുക; സിദ്ധത്തെ അസിദ്ധമാക്കുക; അസിദ്ധത്തെ സിദ്ധമാക്കുക; അപ്പസിദ്ധത്തെ ബഹുവാക്കുക; ബഹുസിദ്ധത്തെ അപ്പമാക്കുക; സിദ്ധമായ ഒന്നിനെ മറെറാന്നാക്കുക; ഒരുവനിൽനിന്നു സിദ്ധമായതിനെ മറെറാവുവനിൽ നിന്നാക്കുക; ദേയത്തെ ദാനംചെയ്യാതിരിക്കുക; അദേയത്തെ ദാനംചെയ്യുക; കാലത്തിങ്കൽ ദാനംചെയ്യാതിരിക്കുക; അകാലത്തിൽ ദാനംചെയ്യുക; അപ്പദത്തെ ബഹുവാക്കുക; ബഹുദത്തെ അപ്പമാക്കുക; ഒന്നു ദാനം ചെയ്തിട്ടു മറെറാന്നാക്കുക; ഒരാൾക്കു ദാനംചെയ്തതു മറെറൊരാൾക്കാക്കുക; പ്രവിഷ്ടത്തെ അപ്രവിഷ്ടമാക്കുക; അപ്രവിഷ്ടത്തെ പ്രവിഷ്ടമാക്കുക; മൂല്യം നൽകാത്ത കച്ചയെ പ്രവിഷ്ടമാക്കുക; മൂല്യം നൽകിയതിനെ പ്രവിഷ്ടമല്ലാതാക്കുക; സംക്ഷേപ(ഒന്നായിട്ടുള്ളതു)ത്തെ വിക്ഷേപമാക്കുക; വിക്ഷേപത്തെ സംക്ഷേപമാക്കുക; മ

ഹാഗ്ഗ്ലമായതിനെ അപ്പാഗ്ഗ്ലമായതുകൊണ്ടു പരിവർത്തനം ചെയ്യും; അപ്പാഗ്ഗ്ലത്തെ മഹാഗ്ഗ്ലംകൊണ്ടു പരിവർത്തനം ചെയ്യും; അഗ്ഗ്ലത്തെ സമാരോപണം ചെയ്യും; അഗ്ഗ്ലത്തെ പ്രത്യവരോപണം ചെയ്യും; രാത്രികളെ അധികമാക്കിച്ചേർക്കും; രാത്രികളെ കുറച്ചു ചേർക്കും; സംവത്സരത്തെ മാസവിഷമ (അധിമാസമുള്ളതു) മാക്കും; മാസത്തെ ദിവസവിഷമ (ദിവസം കുറഞ്ഞതു) മാക്കും; സമാഗ്ഗ്ലമവിഷമം (സംഖ്യ കൊടുക്കേണ്ടുന്ന പലരിൽ ചിലർ വരുമ്പോൾ വരാത്തവർക്കുകി ചെലവെഴുതുക); മുഖവിഷമം (ആയുധം മാറ്റി എഴുതുക); ധാത്രികവിഷമം (ധർമ്മം നൽകുന്നതിൽ സഖ്യ ഭേദപ്പെടുത്തുക); നിർവ്വർത്തനവിഷമം (ഒരു പ്രകാരം വേണ്ട പ്രവൃത്തി മറെറാരുവിധമാക്കുക); പിണ്ഡവിഷമം (സമൂഹികളിൽ ചിലരെ വിട്ടു മാറ്റിക്കുറോട്ടുമാത്രം സംഖ്യ പിരിക്കുക); വർണ്ണവിഷമം (വർണ്ണമാറ്റിച്ചേർക്കുക); അഗ്ഗ്ലവിഷമം (വിലയിൽ വ്യത്യാസം); മാനവിഷമം (അള പുതാപ്പു മാറ്റിച്ചേർക്കുക); മാപനവിഷമം (അളവിൽ വ്യത്യാസം); ഭാജനവിഷമം (പാത്രവ്യത്യാസം)—ഇങ്ങനെ ഹരണോപായങ്ങൾ.

അവയിൽ ഉപയുക്തൻ, നിധായകൻ, നിബന്ധകൻ, പ്രതിഗ്രഹകൻ, ദായകൻ, ദാപകൻ, മന്ത്രി, മന്ത്രിയുടെ വൈയാപൃത്യകരൻ (കർമ്മകരൻ) എന്നിവരോടു ഓരോരുത്തരോടായി ചോദിക്കണം. അസത്യം പറഞ്ഞാൽ അവർക്കും യുക്തനുള്ളതുപോലെ ദണ്ഡം വിധിക്കണം.

ഇതിന്നു പുറമെ ജനപദത്തിങ്കൽ, “ഈ അധ്യക്ഷനാൽ വഞ്ചിതരായിട്ടുള്ള പ്രജകൾ വിവരം ബോധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്” എന്നിങ്ങനെ ഉൽഘോഷണം (കൊട്ടി അറിയിക്കൽ) ചെയ്യണം. വിവരം ബോധിപ്പിക്കുന്നവർക്കു നഷ്ടത്തിന്റെ അവസ്ഥപോലെ ദണ്ഡം കൊടുപ്പിക്കുകയും

ഇരുപത്തൊരാം പ്രകരണം

എട്ടാം അധ്യായം

വേണമെന്നു ഓരോളം പേരിൽ ഒരിക്കൽത്തന്നെ അനേകം അഭിഭാഷകന്മാരായാൽ അവൻ അപവൃത്തമാനൻ (എല്ലാം സമ്മതിക്കത്തക്കവണ്ണം) ആണെന്നതിൽ പരമാർത്ഥമായിട്ടു (വിചാരണ ചെയ്തപ്പോൾ) എല്ലാവരിനും ഉത്തരവാദിയാകും * . ഓരോരുത്തരുടേയും ആഭിപ്രായത്തിൽ വ്യത്യാസമുള്ള പക്ഷം എല്ലാവരിലും വേറെ വേറെ തെളിച്ചം ചോദിക്കുകയും വേണം. മഹത്തായ അന്ധാരവാരത്തിൽ അപ്പഭാഗത്തിന്റെ കാര്യം തെളിഞ്ഞാൽ മുഴുവൻ ഭാഗത്തിനും അധ്യക്ഷൻ ഉത്തരവാദിയാകും.

പ്രതിപക്ഷം (നഷ്ടഭാഗം) കെട്ടിവെച്ച സൂചകൻ അന്ധം നില്ക്കുന്നവനായാൽ, അവൻ സൂചിപ്പിച്ചതന്നു വ്യതിയാനം ഷഷ്ടാംശം ലഭിക്കും; സൂചകൻ രാജ്യഭരണത്തിൽ പറ്റാത്തവനായാൽ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. ബഹുവ്യയത്തെപ്പറ്റിയ അഭിഭാഷകത്തിൽ അപ്പം മാത്രം നില്ക്കുന്നവനായാൽ നില്ക്കുന്നവന്റെ അംശം ലഭിക്കും; അഭിഭാഷകൻ മുഴുവൻ അനില്ക്കുന്നവനായാൽ അവന്നു ശാരീരമോ ധൈര്യമോ ആയ ദണ്ഡം ലഭിക്കും; അവൻ അനുഗ്രഹവാനാകയുമില്ല.

നില്ക്കുന്നവനായാൽ തൻ പാദം

തീർന്നു വാദി വിമുക്തനാം;

അഭിഭാഷകന്മാരായാൽ

ലാപ്തമാകും വധവും വരും.

കൊലിച്ചതും അന്ധരായാൽ, അധ്യക്ഷപ്രവാചകനെ

മണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടാൽ, യുക്തപദ്ധതിസമുദയ

പ്രകാരമെന്നതന്നെ എട്ടാമധ്യായം.

* അഭിഭാഷകൻ വിചാരണ ചെയ്ത തെളിഞ്ഞാൽ കുറവിലധികം അഭിഭാഷകന്മാരുടെയൊക്കെയൊന്നെ തെളിഞ്ഞാൽ തെളിഞ്ഞതെന്നതും.

ഒമ്പതാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തേഴാം പ്രകരണം

ഉപയുക്തപരീക്ഷ.

അമാത്യസ്വസ്തുജീവരെ ശക്തിയനുസരിച്ച് എല്ലാ കർമ്മങ്ങളിലും അധ്യക്ഷനാകുമായിട്ടു നിർദ്ദേശിക്കേണ്ടതാണ്. അവരുടെ കർമ്മങ്ങളിൽ നിത്യവും പരീക്ഷ ചെയ്യിക്കുകയും വേണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മനുഷ്യരുടെ മനസ്സ് അവ്യവസ്ഥിതമായതുകൊണ്ടുതന്നെ. മനുഷ്യർ കർമ്മങ്ങളെ സമ്പോല കർമ്മങ്ങളിൽ നിയുക്തരായാൽ വികാരത്തെ പ്രാപിക്കും. ആയതുകൊണ്ടു അധ്യക്ഷന്മാരുടെ കാർയ്യത്തിൽ കർത്താവ്, കരണം, ദേശം, കാലം, കാർയ്യം, പ്രാപ്തം (കർമ്മകര്യം), ഉദയം എന്നിവ പരീക്ഷിച്ചറിയണം.

അവർ അസംഹതന്മാരും (കൂട്ടുകെട്ടില്ലാത്തവർ) അവിഗ്രഹീതന്മാരും (വിരോധമില്ലാത്തവർ) ആയിട്ടു സ്വാമിസന്ദേശംപോലെ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യണം. സംഹതന്മാരായാൽ കർമ്മഫലത്തെ ഭക്ഷിക്കും; വിഗ്രഹീതന്മാരായാൽ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.

അധ്യക്ഷന്മാർ ആപൽപ്രതീകാരങ്ങളൊഴികെ ഒരു കാർയ്യവും സ്വാമിയെ അറിയിക്കാതെകൂടി ചെയ്യരുത്. അവരുടെ പ്രമാദസ്ഥാനങ്ങളിൽ, പ്രമാദംവന്ന ദിവസത്തെ വേതനവ്യയങ്ങളുടെ ഇരട്ടി അത്യായം (ദണ്ഡം) വിധിക്കണം. അവരിൽപച്ച യാതൊരുവനാണോ സ്വാമിയുടെ ആദേശംപോലയോ സവിശേഷമായോ കാർയ്യം ചെയ്യുന്നത് അവന്നു സ്ഥാനമാനങ്ങൾ നൽകുകയും വേണം.

ആയം കറഞ്ഞ അധ്യക്ഷൻ അധികമായ വ്യയം ചെയ്യുന്നതായാൽ ധനം ഭക്ഷിക്കുന്നുവെന്നും, നേരേമറിപ്പോ

ആയാനുരൂപമായ വ്യയത്തോടുകൂടിയോ ഇരുന്നാൽ ഭക്ഷിക്കുന്നില്ലെന്നും വിചാരിക്കാമെന്ന് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ, അപസർപ്പന്മാർക്കുവേണ്ടി മാത്രമേ അതികയ്യുള്ളൂവെന്നാണ് കേരളീയരുടെ അഭിപ്രായം.

യാതൊരുവൻ സമുദയത്തെ കുറയ്ക്കുന്നുവോ അവൻ രാജാക്കന്മാരെ ഭക്ഷിക്കുന്നു. ആ കുറയ്ക്കുന്നത് അജ്ഞാനാദികളാലാണെന്നിൽ അപനൈക്കാണ് അത് യഥാർത്ഥമായിട്ടു കെട്ടിക്കൊണ്ടു. യാതൊരുവൻ സമുദയത്തെ ദഹിപ്പിക്കുമായി ജനിപ്പിക്കുന്നുവോ അവൻ ജനപദത്തെ ഭക്ഷിക്കുന്നു. അവൻ ആ അധികമാക്കിയ ധനം രാജാവിന്നുതന്നെ കൊടുക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, അപ്പാപരാധത്തിൽ അപരാധത്തിന്നു തക്ക വസ്തു ദണ്ഡിക്കുകയും വേണം. യാതൊരുവൻ വ്യയത്തിന്നു നിശ്ചയിച്ച ധനത്തെ മുതൽകൂട്ടുന്നുവോ അവൻ പുരുഷന്മാർക്കു ഭക്ഷിക്കുന്നു. അവനെ കമ്മകരന്മാരുടെ കയ്യിൽ, ദിവസം, ദിവ്യം, മൂല്യം, പുരുഷവേദനം എന്നിവയുടെ അപഹാരങ്ങളിൽ യഥാപരാധം ദണ്ഡിക്കണം.

ആയതുകൊണ്ട് ഒരുപ്രകാരം ഏതധികരണത്തിൽ ശാസനസ്ഥനാകുന്നുവോ അവൻ ആ അധികരണത്തിലെ കർമ്മത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ്യത്തെയും ആയവ്യയങ്ങളേയും സവിസ്തരമായും സംക്ഷിപ്തമായും രാജാവിനെ അറിയിക്കണം.

മുഖഹരണം, താദാത്ഥ്യം, കർമ്മമായിട്ടുള്ള അധ്യക്ഷനാദി രാജാവ് വിചരിക്കണം. ആർ പിതൃപിതാമഹപ്രാപ്തമായ അർത്ഥത്തെ അന്യായമായി ഭക്ഷിക്കുന്നുവോ അവൻ മുഖഹരൻ; ആർ ഉണ്ടാകുന്നതുണ്ടാകുന്നതു ഭക്ഷിക്കുന്നുവോ അവൻ താദാത്ഥ്യം; ആർ ഭൂതന്മാരേയും ആത്മാവിനേയും പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അർത്ഥം ഉപച

യിക്കുന്നുവോ അവൻ കടയ്ക്കൻ. ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്നവൻ പക്ഷവാൻ(ബന്ധുപക്ഷമുള്ളവൻ) ആണെന്നിൽ അവന്റെ മുതൽ ആദാനം ചെയ്യരുത്. വിപരീതമാണെങ്കിൽ ധനമെല്ലാം രാജാവു പയ്യാദാനം (കണ്ടുകെട്ടുക) ചെയ്യണം.

മഹത്തായ ധനസഞ്ചയത്തിന്നധിപതിയായ യാതൊരുവൻ കടയ്ക്കനായിട്ട് അർത്ഥത്തെ സന്നിധാനം ചെയ്യുകയോ (നിഷേധിക്കുക), അവനിധാനം ചെയ്യുകയോ (സൂക്ഷിക്കുക), അവസ്രവിപ്പിക്കുകയോ (അയച്ചുകൊടുക്കുക) ചെയ്യുന്നുവോ—സന്നിധാനം സ്വപ്രകാരത്തിലും അവനിധാനം പെരജാനപദന്മാരിലും അവസ്രവണം പരവിഷയത്തിലും ചെയ്യുന്നുവോ—അവന്റെ മന്ത്രിപക്ഷം, മിത്രപക്ഷം, ഭൂത്വപക്ഷം, ബന്ധുപക്ഷം എന്നിവയേയും ഭവ്യങ്ങളുടെ ഗമനാഗമനങ്ങളേയും സൂത്രീ കണ്ടുപിടിക്കണം. ആരാണോ അവന്റെ ധനം പരവിഷയത്തിൽ പെരുമാറുന്നത് അവിനിൽ അനുപ്രവേശിച്ചിട്ടു സൂത്രീ അവന്റെ മന്ത്രത്തെ ഗ്രഹിക്കണം. മന്ത്രം നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കാൽ ശത്രുശാസനവ്യാജന അവനെ വധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ആകയാൽ സംഖ്യായകന്മാർ, ലേഖകന്മാർ, രൂപദൾകന്മാർ, നീഡീഗ്രാഹകന്മാർ ഉത്തരധ്യക്ഷന്മാർ എന്നിവരോടുകൂടിവേണം അധ്യക്ഷന്മാർ രാജാവിന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യാൻ.

ഹസ്തപ്രാരോഹന്മാർ, അശ്വാരോഹന്മാർ, മഹാരോഹന്മാർ എന്നിവരാണ് ഉത്തരധ്യക്ഷന്മാർ. അവരുടെ ശിഷ്യജ്ഞതം ശൈലപാതന്മാരുമായ അന്തേവാസികളെ സംഖ്യായകാദികളുടെ അപസർപ്പന്മാരാക്കണം.

എല്ലാ അധികരണവും അനേകം മുഖ്യന്മാരുടെ കീഴിലായും, അനിത്യ (അസ്ഥിരം)മായും വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം.

നുകന്നിപ്പായ്ക്കാൻ പണി നാവിൽ വീണാൽ
തേനായിട്ടെട്ടെ വിഷമായിട്ടട്ടേ;
സുപൻഡയതും പെരുമാറ്റവേദം
സ്വപിച്ഛിപ്പായ്ക്കാൻ പണിയത്രമത്രം.

നീക്കുള്ളിൽ നീക്കുന്നൊരു മീൻകലങ്ങര
ജലം കുടിക്കുന്നതറിഞ്ഞുകൂടാ;
അപ്പോലെ കാൽസ്ഥിതരായ യുക്ത-
രതം ഗ്രഹിക്കുന്നതറിഞ്ഞുകൂടാ.

അറിയാം ഗതി വാനിക്കൽ
പാറും പക്ഷികൾതന്റെയും
അറിയാവല്ലകുമ്പിടി
നടക്കും യുക്തർതൻ ഗതി.

തടിപ്പോരെ സുവിച്ഛിപ്പു,
മാറിവയ്ക്കു പ്രവൃത്തിയിൽ
അതം തിന്നാതെയും തിന്നാൻ
വമിച്ചീടുംപടിക്കുമേ.

അതം ഭക്ഷിക്കാതെ ഞായം
പോലേ പോയിപ്പതാരുവാൻ
സ്ഥിരരാക്കേണമവരെ
സുപൻ പ്രിയഹിതസ്ഥരെ.

കൊലിച്ചതും അയ്യപ്പസ്തത്തിൽ, അയ്യപ്പപ്രചാരകന
മണ്ടാകുകത്തത്തിൽ, ഉപയുക്തപക്ഷി എന്ന
വേദമേധ്യായം.

പത്താം അദ്ധ്യായം.

ഇരുപത്തെട്ടാം പ്രകരണം

ശാസനാധികാരം.

ശാസന (ലേഖ്യത്വം) അതിജ്ഞാൻ ആചാര്യന്മാർ ശാസനമെന്നു വ്യവഹരിക്കുന്നത്. സന്ധിവിഗ്രഹങ്ങൾ ശാസനമുഖങ്ങളായതുകൊണ്ടു രാജാക്കന്മാർക്കു ശാസനം പ്രധാനമാകുന്നു.

അതിനാൽ അമാത്യഗുണസമ്പന്നനും സൂക്ഷ്മചാര്യവേദിയും വേഗത്തിൽ വാക്യഗ്രഥനം ചെയ്യുന്നവനും കയ്യക്ഷരം നല്ലവനും ലേഖനവാചനനിപുണനുമായിട്ടുള്ളവൻ ലേഖകനായിരിക്കണം. അവൻ അച്ചഗ്രഥനസ്ഥായിട്ടു രാജശാസനം കേട്ടു ലേഖ്യത്വങ്ങളെ നിശ്ചയിച്ചു ലേഖം എഴുതണം. ഈശ്വര (പ്രഭു) നായിട്ടുള്ളവനു ദേശം, ഐശ്വര്യം, വംശം, നാമധേയം എന്നിവയും അനീശ്വരനായിട്ടുള്ളവനു ദേശനാമങ്ങളും ലേഖത്തിൽ എടുത്തു പ്രസ്താവിച്ചു ഉപചാരം ചെയ്യണം.

ജാതി, കുലം, സ്ഥാനം, വയസ്സ്, ശ്രുതം, കർമ്മം, സമ്പത്ത്, ശീലം, ദേശം, കാലം, യൗനോനുബന്ധം (ചാർച്ച) എന്നിവ വഴിപോലെ ആചോചിച്ചു അതാതാളുകളുടെ സ്ഥിതിക്കനുരൂപമായ വിധത്തിൽ വേഷം ലേഖം എഴുതുവാൻ.

അർത്ഥക്രമം, സംബന്ധം, പരിപൂർണ്ണത, മാധുര്യം, ഔദാത്യം, സ്പഷ്ടത എന്നിവയാണു് ലേഖഗുണങ്ങൾ. അവയിൽചെച്ചു് അർത്ഥത്തിന്റെ ആനുപൂർണ്ണി, അതായതു പ്രധാനമായ അർത്ഥം മുന്പെഴുതുകയാണു് അർത്ഥക്രമം. പ്രസ്തുതമായ അർത്ഥത്തിന്നു വിരോധം വരാതെകണ്ടു് അനന്തരാർത്ഥത്തെ അവസാനംവരെ എഴുതുന്നതു സംബന്ധം. അർത്ഥങ്ങളും പദങ്ങളും അക്ഷരങ്ങളും അന്യന്മാർ

തിരികെത്തന്നിരിക്കുക, ഹേതുദാഹരണമുപയോഗിക്കുക
 കൊണ്ടു് അതേമാപപാദനംചെയ്തു, പദങ്ങൾ അത്രാണ
 ത്തോയിരിക്കുക എന്നിവയെല്ലാമാണ് പരിപൂർണ്ണത. സ
 ഗമവും സുന്ദരവുമായ അർത്ഥത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ശബ്ദ
 ങ്ങളുടെ പ്രയോഗം മാത്രം. അഗ്രാമ്യശബ്ദപ്രയോഗം
 ഒഴിവാക്കും. പ്രസിദ്ധശബ്ദങ്ങളുടെ പ്രയോഗം സ്പഷ്ടത.

അകാരാദികളായി വർണ്ണങ്ങൾ അറുപത്തിമൂന്നാകു
 ന്നു. വർണ്ണങ്ങളുടെ സംഖ്യാതം പദം. അതു നാമം, ആ
 ഖ്യാതം, ഉപസർഗ്ഗം, നിപാതം എന്നു നാലുവിധം. അ
 വയിൽവെച്ചു നാമം * സത്തപത്തെ പറയുന്നതാകുന്നു. ലിം
 ഗവിശേഷം കൂടാതെ ക്രിയയെപ്പറയുന്നത് ആഖ്യാതം.
 ക്രിയയിലുള്ള വിശേഷങ്ങളെ ദ്രോതിപ്പിക്കുന്ന 'പ്ര' തു
 ങ്ങളിലെ ഉപസർഗ്ഗങ്ങൾ. ചകാരാദികളായ അച്ചു
 യങ്ങൾ നിപാതങ്ങൾ. അർത്ഥത്തെ പരിസമാപ്തമാക്കി
 പ്പറയുന്ന പദസമൂഹം വാക്യം. . കുറഞ്ഞതു് ഒരു പദവും
 കവിഞ്ഞതു മൂന്നുപദവും ചേർന്നു് പരപദത്തിന്റെ അർത്ഥ
 മനുസരിച്ചു വർഗ്ഗം (സമാസം) ചെയ്യണം. ലേഖത്തി
 ന്റെ പരിസംഹാരത്തെക്കാണിപ്പാൻ ഇതി (എന്ന) ശ
 ബ്ദമോ "വാചികമസ്യ" (ശേഷം പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുണ്ട്) എ
 ന്നോ അവസാനത്തിൽ ചേർക്കണം †

നിന്ദ, പ്രശംസ, പൂജ, ആഖ്യാനം, അർത്ഥന, പ്ര
 ത്യാഖ്യാനം, ഉപാലംഭം, പ്രതിഷേധം, ചോദന, സം
 ന്തപം, അഭ്യവപത്തി, ജർത്ഥനം, അനുനയം എന്നിങ്ങനെ
 പതിമൂന്നു കൂട്ടത്തിലാണു ലേഖങ്ങളിലെ അർത്ഥങ്ങൾ പ്ര
 വൃത്തികുന്നതു്.

* സത്തപമെന്നതുകൊണ്ടു് അതിഗുണദ്രവ്യങ്ങളെ ഗ്രഹിക്കണം.

† ലേഖാർത്ഥം നിരവശേഷമെങ്കിൽ ഇതിശബ്ദവും സാവശേഷ
 മെങ്കിൽ "വാചികമസ്യ" എന്നതും ചേർക്കേണ്ടെന്നു സാരം.

അവയിൽവെച്ച് അഭിജ്ഞനത്തെയും ശരീരത്തെയും കർമ്മത്തെയും കുറിച്ചുള്ള ദോഷവചനം നിന്ദ; അവയെ കുറിച്ചുതന്നെയുള്ള ഗുണവചനം പ്രശംസ; ഇതെങ്ങനെ എന്ന ചോദ്യം പൂർണ്ണ; ഇന്നപ്രകാരം എന്നുള്ളത് ആഖ്യാനം; തരണേ എന്നുള്ളത് അർത്ഥം; തരില്ല എന്നതു പ്രത്യാഖ്യാനം; ഇതങ്ങയ്ക്കുപിതമല്ല എന്നതുപാലംഭം; ഇന്നതു ചെയ്യരുത് എന്നതു പ്രതിഷേധം; ഇന്നതു ചെയ്യണം എന്നതു ചോദനം; “ഈനും അങ്ങനും ഒന്നാണ്, എന്തെല്ലാം അങ്ങയുടേതാണ്” എന്നുള്ള ഉപഗ്രഹം സാന്തപം; വ്യസനത്തിങ്കൽ സാഹായ്യം ചെയ്യാനുള്ള പ്രതിജ്ഞ അഭ്യവപത്തി; സദോഷമായ ഭവീഷ്യത്തിനെ കാണിക്കുന്നതു ഭർത്സനം. അനന്യം മൂന്നാധിമുണ്ട്. അർത്ഥകരണത്തിലുള്ളതൊന്ന്, അർത്ഥാതിക്രമത്തിലുള്ളതൊന്ന്, പുരുഷാദിവ്യസനത്തിലുള്ളതൊന്ന്.

പ്രജ്ഞാപനാലേഖം, ആജ്ഞാലേഖം, പരിഭാഗലേഖം, പരിഹാരലേഖം, നിഷ്പഷ്ടിലേഖം, പ്രാവൃത്തികലേഖം, പ്രതിലേഖം, സമുക്രമലേഖം എന്നിവയാണ് ശാസനങ്ങൾ.

“ഇന്നാൾ രാജാവിനോട് ഇന്നപ്രകാരം പറഞ്ഞു; അതിന്നു ഇന്നാധിപം മറുപടി പറഞ്ഞു. ആയാൾ പറഞ്ഞതിൽ തത്ത്വമുണ്ടെങ്കിൽ ആ സാധനം രാജാവിന്നു കൊടുത്താലും” എന്നോ, “ഇന്നാൾ രാജസമീപത്തിൽ അങ്ങയുടെ വരകാരം (നല്ല പ്രവൃത്തി) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു” എന്നോ മറ്റൊരു ഉള്ളതാണ് പ്രജ്ഞാപനാലേഖം. ഇതു പല വിധത്തിലുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. *

---

* പ്രജ്ഞാപനാലേഖം വെറും ഭരമിയിപ്പാകുന്നു. ഇതു ശത്രുക്കളെക്കുറിച്ചും ബന്ധുക്കളെക്കുറിച്ചും വരാം. ഉദാഹരണത്തിൽ ആദ്യത്തേതു ശത്രുവിനെക്കുറിച്ചും രണ്ടാമത്തേതു ബന്ധുവിനെക്കുറിച്ചുമാകുന്നു.

ഏതെങ്കിലും ഒരാൾക്കു, വിശേഷിച്ചും രാജഭൃത്യന്മാർ സ്വാമി ചെയ്യാൻപോകുന്ന നിഗ്രഹത്തെയോ അനുഗ്രഹത്തെയോ പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ട് എഴുതുന്ന ശാസനം ആജ്ഞാലേഖം.

യഥാർത്ഥമുള്ള ഗുണകീർത്തനത്തോടുകൂടി ആദരം കാണിച്ചുകൊണ്ടെഴുതുന്നതു പരിഭാസലേഖം. ഇത് ആധിസംഭവിക്കുമ്പോഴും പ്രീതിദാനത്തിങ്കലും രാജാവിന്റെ ഉപഗ്രഹങ്ങൾ (സ്വീകാരഹതൃക്കൾ) ആകുന്നു.

പ്രത്യേകം വല്ല ജാതിക്കാരോ, പുരങ്ങൾക്കോ, ഗ്രാമങ്ങൾക്കോ, ദേശങ്ങൾക്കോ രാജനിദേശമനുസരിച്ചു ചെയ്യുന്ന * അനുഗ്രഹത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതാണ് പരിഹാരലേഖമെന്ന് തജ്ജ്ഞനായിട്ടുള്ളവൻ അറിയേണ്ടതാണ്.

ഒരു കാൽപ്പം ചെയ്യുന്നതിന്നോ പാവുന്നതിന്നോ മറ്റൊരുവനിൽ തന്റെ നിസൃഷ്ടിയെ (പ്രാതിനിധ്യത്തെ) സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടെഴുതുന്നതു നിസൃഷ്ടിലേഖം. ഇതു വാചികലേഖം (വചനാധികാരം നൽകുന്നത്), നൈസൃഷ്ടികം (കരണാധികാരം നൽകുന്നത്) എന്നിങ്ങനെ രണ്ടുവിധം.

പല പ്രകാരമുള്ള ദൈവികവും മാനുഷവുമായ പ്രവൃത്തിയെ (വൃത്താന്തത്തെ) പാരമാത്മികമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതു പ്രാവൃത്തികലേഖം. ശാസനത്തെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പ്രവൃത്തി (ശുഭാശുഭരൂപേണ) രണ്ടുവിധമാണെന്ന് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു.

ലേഖത്തെ താൻ നല്ലവണ്ണം നോക്കി ഗ്രഹിക്കുകയും പിന്നെ രാജാവിനെ വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തി

* ഇത് അനുഗ്രഹം മൂന്നു വിധമെന്നു വ്യാഖ്യാനം ചെയ്യുന്നു. ഒന്നു കരകൊഴിവാക്കൽ, രണ്ടു സാഹായ്യദാനം, മൂന്ന് രണ്ടാം കൂടിയത്.

ട്ട്, രാജവചനമെങ്ങനെയോ നുങ്ങനെ എഴുതുന്ന പ്രത്യു
ത്തരമത്രേ പ്രതിലേഖം.

പഥികാത്മമായിട്ടു രക്ഷോപകാരങ്ങൾ ചെയ്താൽ
ശാസിച്ചുകൊണ്ടു രാജാവ് പ്രഭുക്കന്മാർക്കും അധികൃതന്മാ
ർക്കും എഴുതുന്ന ശാസനം സർവ്വഗ്രാഹ്യം. ഇതു മാറ്റത്തി
ലും ഭേദത്തിലുമെല്ലാംവെച്ചു എഴുതുന്നതാകുന്നു.

സാമം, ഉപപ്രദാനം, ഭേദം, ദണ്ഡം എന്നിവയാ
ണ് ഉപായങ്ങൾ. അവയിൽ സാമം ഗുണകീർത്തനം, സം
ബന്ധോപാഖ്യാനം, പരസ്പരോപകാരസന്ദർഭം, ആയ
തിപ്രദർഭം, ആത്മമാപനിധാനം എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു
വിധം. അഭിജനം, ശരീരം, കർമ്മം, പ്രകൃതി, വ്രതം, ദ്രവ്യം
തുടങ്ങി വാസ്തവത്തിലുള്ള ഗുണങ്ങളുടെ പ്രശംസയും ഇല്ലാ
ത്ത ഗുണങ്ങളുടെ സ്തുതിയുമാണു ഗുണകീർത്തനം. ജ്ഞാതി
ബന്ധം, യൌനബന്ധം, മൈത്രബന്ധം (ഗുരുശിഷ്യബ
ന്ധം), സ്രേയബന്ധം (യാജ്യാചാരബന്ധം), കല
ബന്ധം, ഹൃദയബന്ധം, മിത്രബന്ധം എന്നിവയുടെ കീ
ർത്തനം സംബന്ധോപാഖ്യാനം. സ്വപക്ഷപരപക്ഷങ്ങൾ
ക്കു പരസ്പരോപകാരം വരുത്തുന്നതിനുള്ള മാറ്റപ്രദർഭം
പരസ്പരോപകാരസന്ദർഭം. ഇന്ന കാൽ ഇന്നവിധം
ചെയ്താൽ നമുക്കു രണ്ടുപേർക്കും ഇന്ന ഗുണം വരുമെന്നുള്ള
ആശാജനനം ആയതിപ്രദർഭം. “ഞാനും അങ്ങയും ഒന്നു
തന്നെ. എനിക്കുള്ള ദ്രവ്യമൊക്കെയും അങ്ങയുടെ കാൽ
ങ്ങളിൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്താം” എന്നിങ്ങനെയുള്ള ആ
ത്മസമർപ്പണം ആത്മമാപനിധാനം.

ഉപപ്രദാനമെന്നാൽ അത്മമാപകാരമാകുന്നു. ശ
ങ്കാജനനവും നിർഭർത്സനവുമത്ര ഭേദം. വധം, പരിശ്ലേ
ശം, അർത്ഥഹരണം എന്നിവ ദണ്ഡം.

അകാന്തി, വ്യാഘാതം, പുനരുകതം, അപശബ്ദം;

കഥ

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

സംഖ്യയും എന്നിവ ലേഖദോഷങ്ങളാകുന്നു. അവയിൽ വച്ച് കള്ളപത്രകം (പത്രം മഷി പുരണ്ടു മലിനമായിരിക്കുക), അചാരവിഷമവിരാഗാക്ഷരത. 10 (അക്ഷരങ്ങൾ വടിവില്ലാതെയും നിരപ്പില്ലാതെയും തെളിയാത്തയുമിരിക്കുക) എന്നിവയാണ് അകാന്തി; മുന്മുട്ടിയിരിക്കുന്നതും പിമ്പെഴുതിയതിന്ന് അനുപത്തിവ്യത്യാസം; ഉക്തമായതിനെ ഭേദം കൂടാതെ വീണ്ടും പറയുന്നതു പുനരക്തം; ലിംഗമോ വചനമോ കാലമോ കാരകമോ അന്യഥാ പ്രയോഗിക്കുന്നതു അപരബ്ധം; അവഗ്ദ്ധത്തിൽ വഗ്ദ്ധകരണം, വഗ്ദ്ധത്തിൽ അവഗ്ദ്ധകരണം, ഗുണവിപര്യയം എന്നിവ സംഖ്യയും.

എല്ലാശാസ്ത്രങ്ങളും നോക്കി
പ്രയോഗങ്ങളറിഞ്ഞുമേ
നൃപർഷവേണ്ടിക്കെഴിചുൻ
ചൊന്നൊൻ ശാസനനിഷ്ഠനും.

കെഴിചുൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ,
അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന രണ്ടാമധികരണത്തിൽ,
ശാസനാധികാരമെന്ന പത്താമധ്യായം.

പതിനൊന്നാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.

കോശപ്രവേശ്യരത്നപരീക്ഷ.

കോശാധ്യക്ഷൻ കോശപ്രവേശ്യമായ രത്നം, സാരം, ഫൽഗു, കുപ്പം എന്നിവയേ തദവിഷയത്തിൽ നിപുണന്മാരായ കരണന്മാരൽ അധിഷ്ഠിതനായിട്ടു പ്രതിഗ്രഹിക്കണം.

താമ്രപണ്ണികം, പാണ്ഡ്യകവാടകം, പാശികൃതം, കൌലേയം, ചെരുന്നേയം, മാഹേന്ദ്രം, കാട്ട്മികം, സ്രോതസീയം, ഹ്രാദീയം, ഹൈമവതം എന്നിങ്ങനെയുള്ളവയാണ് മൌക്തികം. *

ശുക്തി (ചിപ്പി), ശംഖം, പ്രകീർണ്ണകം എന്നിവ മൌക്തികത്തിന്റെ യോനികൾ.

മസൂരകം, ത്രിപുടകം, ചുർക്കം, അർദ്ധചന്ദ്രകം, കഞ്ചകിരം, യമകം, കൗതുകം, ഖരകം, സിന്ധുകം, കാമണ്ഡലുകം, ശ്യാവം, റീലം, ഭൂമിധം എന്നിങ്ങനെയുള്ള മൌക്തികം അപ്രശസ്തമാകുന്നു. §

* താമ്രപണ്ണികം=പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തുള്ള താമ്രപണ്ണിനദിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. പാണ്ഡ്യകവാടകം=പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തുള്ള മലയപർവ്വതത്തിന്റെ ശിഖരമായ പാണ്ഡ്യകവാടത്തിലുണ്ടാകുന്നത്. പാശികൃതം=പാടലിപ്പുത്രത്തിനടുത്തുള്ള പാശിക എന്ന നദിയിൽ ജനിക്കുന്നത്. കൌലേയം=സിന്ധുദക്ഷിണത്തിൽ മയൂരഗ്രാമത്തിലുള്ള മല എന്ന നദിയിലുണ്ടാകുന്നത്. ചെരുന്നേയം=കേരളത്തിൽ മുരമിപ്പട്ടണത്തിനടുത്തുള്ള ചുണ്ണിനദിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. മാഹേന്ദ്രം=മഹേന്ദ്രപർവ്വതത്തിലുണ്ടാകുന്നത്. കാട്ട്മികം=പാരസീകദേശത്തുള്ള കട്ട്മാനദിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. സ്രോതസീയം=ബർമ്മദേശത്തുള്ള സ്രോതസ് നദിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. ഹ്രാദീയം=വെർണ്ണദേശത്തുള്ള കടലിടനാടു തൊട്ടുകിടക്കുന്ന ശ്രീകണ്ഠമെന്ന ഹ്രദത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. ഹൈമവതം=ഹിമാലയനിമിത്തമുണ്ടാകുന്നത്.

† ശുക്തിയുടേയും ശംഖത്തിന്റേയും അകത്തു തുളച്ചപ്പോൾ, വർഷിപ്പാൻ, മലയാളിയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ചന്ദനവെള്ളം എന്നിവ ചെട്ടാൽ അവ മൌക്തികമായിച്ചമയുന്നു. പ്രകീർണ്ണകമെന്നതുകൊണ്ടു വരം ഫടംഷ്ഠ, സിന്ധുദക്ഷിണ, ഗജമസൂകം, മുള, സപ്പശിരസ്സ് എന്നിവയെ ഗ്രഹിക്കണം.

§ മസൂരകം ചണ്ഡവയറിന്റെ ആകൃതിയോടുകൂടിയും, ത്രിപുടകം ത്രിപുടകമെന്ന ധാന്യയോടുകൂടി മൂന്നുകാരായും, ചുർക്കം ചുർക്കാരായും, അർദ്ധചന്ദ്രകം അർദ്ധചന്ദ്രാകാരായും, കഞ്ചകിരം കഞ്ചകാകൃതിയിലുള്ള പടവത്തോടുകൂടിയും, യമകം ഇരട്ടയായും, കൗതുകം കൗ

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

സ്ഥൂലം, വൃത്തം, നിസ്സൂലം (മുടില്ലാശ്ശയാൽ നിലത്തിരിക്കാത്തതു), ഭ്രാജിഷ്ട, ശേഷതം, ഗുരു, സ്തിശ്ലം, ദേശവിധം (വേണ്ട സ്ഥാനത്തു തുളയുള്ളതു) എന്നിങ്ങനെ യുള്ള മെഴുകുതികം പ്രശസ്തമാകുന്നു.

ശീഷ്കം (മധ്യത്തിൽ ഒരു വലിയ മുത്തും ഇരുപറവും ചെറിയ മുത്തുകളുമായിട്ടുള്ളതു), ഉപശീഷ്കം (മധ്യത്തിൽ വലിയതൊന്നും ഇരുപറങ്ങളിൽ ചെറിയതാരോന്നും എന്നിങ്ങനെ മുമ്മു നായി അനേകം മുത്തുകൾ കോർത്തതു), പ്രകാശധം (മധ്യത്തിൽ വലിയതൊന്നും ഇരുപറങ്ങളിൽ ചെറിയതീരണ്ടും എന്നിങ്ങനെ അയ്യഞ്ചായിട്ടുള്ള അനേകം മുത്തുകൾ കോർത്തതു), അവാലാടകം (മധ്യത്തിൽ ഒരു വലിയ മുത്തും ഇരുവശങ്ങളിൽ ക്രമത്തിൽ കൂശങ്ങളായ മുത്തുകളും കോർത്തതു), തരളപ്രതിബദ്ധം (സമവലിപ്പത്തിലുള്ള മുത്തുകൾ കോർത്തതു) എന്നിവയാണ് യഷ്ടികൾ (ഇഴമാലകൾ; സരങ്ങൾ)

ആയിരത്തെട്ടു യഷ്ടികൾ കൂടിയതു ഇന്ദ്രച്ഛന്ദം; അതിൽ പകുതിയുള്ളതു വിജയച്ഛന്ദം; നൂറു യഷ്ടികൾ കൂടിയതു ദേവച്ഛന്ദം; അറുപത്തിനാലുകൂടിയതു 'അദ്ധ്വാനം; അമ്പത്തിനാലുകൂടിയതു രശ്മികലാപം; മൂപ്പത്തിരണ്ടു കൂടിയതു ഗുച്ഛം; ഇരുപത്തേഴുകൂടിയതു നഷ്ടത്രമാല; ഇരുപത്തിനാലുകൂടിയതു അദ്ധ്വാനം; ഇരുപതുകൂടിയതു മണാവകം; അതിൽപ്പകുതി അദ്ധ്വാനാവകം.

ഇവതന്നെ മണിമധ്യങ്ങൾ (മധ്യത്തിൽ മാണിക്യം ചേർന്നവ) ആയാൽ അതാതു മണാവകങ്ങളായി ഭവിക്ക

കൊണ്ടു കവളിയപേരേലെ മുറിഞ്ഞോട്ടുകുടിയും, ലക്കം പത്തമ്പത്തും, സിക്തകം തെഴുകപോലെയാളു പള്ളികളോടുകൂടിയും, കാമസലകം കിണ്ടിയും ആകൃതിയോടുകൂടിയും, ശ്യാവം ശ്യാവനിറമായും, നീലം നീലനിറമായും ഭൂമിശ്വം അസ്ഥാനത്തിൽ തുളഞ്ഞോടുകൂടിയുമിരിക്കുന്നതാ

ന്നു * ഏകശീഷ്കം (ഒരേ വലിപ്പമുള്ള മുത്തുകൾക്കു തുല്യം) ആയിരുന്നാൽ അതു ശുദ്ധഹാരമാണ്. അതുപോലെതന്നെ ശേഷമുള്ളവയും (ഉപശീഷ്കാദികളും). അദ്ധ്വാനം മണിമധ്യമാത്രിഫലകമോ (മൂന്നു സ്വർണ്ണഫലകങ്ങളോടുകൂടിയതു) പഞ്ചഫലകമാ ആയാൽ അതു ഫലകഹാരമാകുന്നു. ശുദ്ധനായ ഏകാവലി (റെറയിഴ മാല)യ്ക്കു സുത്രമെന്നു പേര്. അതുതന്നെ മണിമധ്യമായാൽ യഷ്ടിയും, ഹേമമണിചിത്രം (സ്വർണ്ണത്തിൽ കെട്ടിച്ച മണികളോടുകൂടിയതു) ആയാൽ രത്നാവലിയും, ഹേമമണിമുക്താന്തരം (സ്വർണ്ണം, രത്നം, മുത്തു ഇവ ഇടകലർത്തിക്കൊണ്ടുള്ളതു) ആയാൽ അപചന്തകവും, സുവർണ്ണസുത്രാന്തരം (മധ്യത്തിൽ പൊൻരേലോടുകൂടിയതു) ആയാൽ സോപാനകവുമാകും. സോപാനകം മണിമധ്യമായാൽ (പൊൻരേലിന്റെ മധ്യത്തിൽ മണിയും കൂടിയുണ്ടായാൽ) മണിസോപാനകവുമാകും.

ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ശിരസ്സു, ഹസ്തം, പാദം, കടി എന്നിവയിലേക്കുള്ള കലാപങ്ങളും (റെറസ്സുരമായവ) ജാലകങ്ങളും (അനുകൂലങ്ങളുള്ളവ) ആയ മുക്താഭരണങ്ങളുടെ വികല്പങ്ങൾ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

കൗടം, മൌലേയകം, പാരസമുദ്രകം എന്നിങ്ങനെയാണു മണി (മാണിക്യം) ൮. ഇതു സൌഗന്ധികം (സൌഗന്ധികപുഷ്പസാദൈ ഇളംനീലം കലർന്ന ചുവപ്പുനിറമു

* ഇദ്വല്ലഭമാണവകം, വിജയപ്ലവമാണവകം ഇത്യാദി സംജ്ഞകളെക്കൊണ്ടു വ്യവഹരിക്കാമെന്നു നാം.

൮ കൗടം=മലയാളിയുടേയും കേരളീണസമുദയത്തിന്റെയും മധ്യത്തിലുള്ള കോടി എന്ന പ്രദേശത്തുണ്ടാകുന്നത്. മൌലേയകം=മലയാളിയുടെ ഒരു ഭാഗമായ കണ്ണീവനമെന്നുകൂടിപ്പേരുള്ള മൂല എന്ന പ്രദേശത്തുണ്ടാകുന്നത്. പാരസമുദ്രകം=സിംഹമുഖീപത്തിലെ രോഹണപർവ്വതത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

ജിതു), പത്തരാഗം (താമരപ്പൂവിന്റെ നിറമുള്ളതു), അ നവദ്വാരാഗം (കുങ്കുമവർണ്ണം), പാരിജാതപുഷ്പകം (പാരി ജാതപുഷ്പവർണ്ണം), ബാലസൂര്യകം (ബാലസൂര്യപ്രഭം) എ ന്നിങ്ങനെ ഭേദിക്കുന്നു.

വൈഷ്ണവ്യം ഉൽപലവർണ്ണം (രക്തോൽപലത്തിന്റെ നിറമുള്ളതു), ശിരീഷപുഷ്പകം (ശിരീഷപുഷ്പവർണ്ണം), ഉദ കവർണ്ണം, വംശരാഗം (മുളയിലയ്ക്കൊത്ത നിറമുള്ളതു), ശു കപത്രവർണ്ണം (കിളിത്തൂവലിന്റെ നിറമുള്ളതു), പൂഷ്യരാ ഗം (ഇളംമഞ്ഞനിറത്തിലുള്ളതു), ഗോമുത്രകം, ഗോമേദ കം (ഗോരോചനാവർണ്ണം) എന്നിവയാകുന്നു.

ഇന്ദ്രനീലം നീലാവലീയം (നീലരേഖകൾ നിറഞ്ഞ തു), ഇന്ദ്രനീലം (മയിൽപ്പീലിയുടെ നിറമുള്ളതു), കളായ പുഷ്പകം (കടലപ്പൂനിറം), മഹാനീലം (തനി കറുപ്പു), ജാം ബവാഭം (തൊവറപ്പഴത്തിൻനിറം), ജീമൂതപ്രഭം (മേഘ വർണ്ണം), നന്ദകം (ഉള്ള വെള്ളയും പുറം നീലവുമായിട്ടുള്ളതു), സ്രവനധ്വം (മധ്യത്തിൽനിന്നു വെള്ളം കിറിയുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നതു) എന്നിങ്ങനെ ഭേദിക്കുന്നു.

സ്തംഭികം ശുദ്ധസ്തംഭികം, മൂലാഭവർണ്ണം (നൈ കടഞ്ഞെടുത്ത തൈരിന്റെ നിറമുള്ളതു), ശീതവൃഷ്ടി (ചന്ദ്രകാന്തം), സൂര്യകാന്തം എന്നിവയാകുന്നു—ഇങ്ങനെ മണി കൾ.

ഘോഷശ്രമോ ചതുരശ്രമോ വൃത്തമോ ആയിരിക്കുക, തീവ്രമായ രാഗവും സംസ്ഥാനവും (ആരംഭത്തിൽ ചേർക്കുവാനുള്ള സ്ഥാനം) ഉണ്ടായിരിക്കുക, അച്ഛവും സ്തിഷ്ടവുമായിരിക്കുക, ഗുരുവായും അച്ഛിസ്സുള്ളതായുമിരിക്കുക, അന്തഗുതപ്രഭമായിരിക്കുക, പ്രഭാനലേപി (അടുത്തുള്ള വസ്തുക്കളിൽ പ്രഭ വ്യാപിക്കുന്നത്) യായിരിക്കുക എന്നിവയാണ് മണിഗുണങ്ങൾ.

രാഗവും പ്രഭയും മന്ദമായിരിക്കുക, സശക്തമായിരിക്കുക, പുഷ്പപ്പിരും (ഉള്ളിൽ പൂപ്പുള്ളതു) ആയിരിക്കുക, ഖണ്ഡമായിരിക്കുക, ഭൂമിഭം (അസ്ഥാനത്തിൽ തുളയുള്ളതു) ആയിരിക്കുക, രേഖാകീഴ്ന്നായിരിക്കുക എന്നിവ മണിദോഷങ്ങൾ.

വിമലകം, സസ്യകം, അജനമൂലകം, പിത്തകം, സുലഭകം, ലോഹിതകം, മൃതാശ്ശകം, ജ്യോതീരസകം, മൈലേയകം, ആഹിച്ഛതകം, കൂർപ്പം, പൂതികൂർപ്പം, സുഗന്ധികൂപ്പം, ക്ഷീരബകം, ശുക്തിമൂർന്നകം, ശിലാപ്രവാളകം, പൂളകം, ശുക്തപൂളകം എന്നിവ അന്തരജാതിമണികളാകുന്നു. *

ശേഷമുള്ളവ കാവമണികൾ (അധമങ്ങൾ) ആണ്.

സഭാരാഷ്ട്രകം, മധ്യമരാഷ്ട്രകം, കാസ്മീരരാഷ്ട്രകം, ശ്രീകടനകം, മണിമന്തകം, ഇന്ദ്രവാനകം എന്നിവ വക്രമണികൾ |

* വിമലകം വെള്ളത്തും മഞ്ഞത്തും, സസ്യകം സസ്യയോജനീയമായും, അജനമൂലകം നീലശ്യാവമായും, പിത്തകം പശുവിത്തത്തിനൊക്കെ നിറമായും, സുലഭകം വെള്ളത്തും, ലോഹിതകം നാലുപുറവും രക്തവണ്ണമായും, മൃതാശ്ശകം കറുപ്പുള്ള കറുത്തും, ജ്യോതീരസകം വെള്ളത്തു ചുറ്റും, കൈമലേയകം ചായിച്ചുനിറമായും, ആഹിച്ഛതകം കരുന്താഗമായും, കൂർപ്പം ഉള്ളിൽ മണലുള്ളതായും, പൂതികൂർപ്പം കെഴുകിൽനിറമായും, സുഗന്ധികൂപ്പം ചെറുപയറിൽ നിറമായും, ക്ഷീരബകം ക്ഷീരനിറമായും, ശുക്തിമൂർന്നകം നന്നാവണ്ണമായും, ശിലാപ്രവാളകം പവിഴനിറമായും, പൂളകം ഉള്ളിൽ കറുപ്പുള്ളതായും, ശുക്തപൂളകം ഉണ്ണു വെള്ളയായുമിരിക്കും.

|| സഭാരാഷ്ട്രകം=വിഭക്താഷ്ട്രത്തു സഭാരാഷ്ട്രമെന്ന ശേഷത്തുണ്ടാകുന്നതു. മധ്യമരാഷ്ട്രകം = കേരളത്തിൽ മധ്യമരാഷ്ട്രമെന്ന സ്ഥലത്തുണ്ടാകുന്നതു. കാസ്മീരരാഷ്ട്രകം=വാമാണസിയുടെ ചുറ്റുമുള്ള കാസ്മീരദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു ശ്രീകടനകം=ശ്രീകടപർവ്വതത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നതു. മണിമന്തകം=ഉത്തരദേശത്തിലെ മണിമന്തപർവ്വതത്തിലുണ്ടാകുന്നതു. ഇന്ദ്രവാനകം=കവിംഗദേശത്തു ഇന്ദ്രവനത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നതു.

മുതൽ

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

ഖനിയും* സ്ത്രോതസ്സും (വെള്ളച്ചാട്ടം) പ്രകീർണ്ണകവു
മൗഢ വക്രത്തിന്റെ യോനികരം.

മാർജ്ജാരനേത്രം, ശിരീഷപുഷ്പം, ഗോമൂത്രം, ഗോരോ
ചനം, ശുദ്ധേസ്തകികം, മാലതീപുഷ്പം എന്നിവയിലൊ
ന്നിന്റെ വർണ്ണമോ മറ്റു മണികളിലൊന്നിന്റെ വർണ്ണ
മോ ആയിരിക്കും വക്രത്തിന്റെ വർണ്ണം.

സ്ഥൂലം, ഇരു, പ്രഹാരസഹം (അടിപ്പാൽ പൊട്ടാ
ത്തതു), സമകോടികം (സമകോണം), ഭോജനലേഖി (പാ
ത്രങ്ങളിലിട്ടാൽ വരവീഴിക്കുന്നതു), തക്ഷ്ദ്രാമി (യന്ത്രമുഴി
ഞ്ഞാൽപോലെ തിരിയുന്നതു), ഭ്രാജിഷ്ണു ഇങ്ങനെയെല്ലാ
മിരിക്കുന്ന വക്രം ഉത്തമം.

നഷ്ടകാണം (കോന്നില്ലാത്തതു), നിരശ്രി (നിര
പ്പില്ലാത്തതു) പാശ്ചാത്യപുത്തം (ഒരു പാശ്ചാത്യത്തെക്കു
ടി ചിരിക്കുന്നതു) എന്നിങ്ങനെയുള്ള വക്രം അധമമത്രേ.

ആളുകന്ദകം, വൈവർണ്ണികം എന്നിവയാണു പ്രധാ
നം*. രക്തവർണ്ണം, പത്മവർണ്ണം എന്നിവ അതിന്റെ വ
ർണ്ണങ്ങൾ. കരഭം (കുമിളപ്പം), ഗളിണിക (മധ്യത്തിലി
ട്ടു) എന്നിങ്ങനെയുള്ള പ്രധാനം വർണ്ണമാകുന്നു.

സാതനദേശജമായ ചന്ദനം രക്തവർണ്ണവും ഭൂമിഗ
ന്ധിയുമായിരിക്കും. ഗോശീർഷദശത്തുണ്ടാകുന്നതു കാള
താമ്ര (കുറപ്പും ചുവപ്പും)വർണ്ണമായും മണ്ഡൂകന്ധിയായുമി
രിക്കും. ഹരിചന്ദനം ലൂകപത്രവർണ്ണമായും ആമ്ര (മാ
ങ്ങ)ഗന്ധിയായുമിരിക്കും. താർണ്യസം (തൂണസാനദീതീ
രജം) ആയ ചന്ദനവും അങ്ങനെതന്നെ. ഗ്രാമേതദേശ
ജമായ ചന്ദനം രക്തവർണ്ണമോ രക്തകാളവർണ്ണമോ ആ

---

* ആളുകന്ദകം = വർണ്ണരേഖകളുള്ള സമുദ്രത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായ അ
ളുകന്ദത്തിലുണ്ടാകുന്നതു, വൈവർണ്ണികം = യവനദീപതീൽ സമുദ്രത്തി
ന്റെ ഭാഗമായ വിവർണ്ണത്തിലുണ്ടാകുന്നതു.

യും ആട്ടുമൃഗത്തിന്റെ ഗന്ധമുള്ളതായുമിരിക്കും. ദേവസഭ എന്ന പ്രദേശത്തുണ്ടാകുന്ന ചന്ദനം രക്തവർണ്ണവും പന്നഗന്ധിയുമായിരിക്കും. ജാവകദേശത്തുണ്ടാകുന്നതും അങ്ങനെതന്നെ. ജോംഗകദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു രക്തവർണ്ണമോ രക്തകാളവർണ്ണമോ ആയും സ്തിശ്ലമായുമിരിക്കും. തെരുപദേശത്തുണ്ടാകുന്നതും അങ്ങനെതന്നെ. മാലേയദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു പാണ്ഡുരക്തമായിരിക്കും. കിചന്ദനം കൃഷ്ണവർണ്ണമായും അങ്കിളുപോലെ കാളവർണ്ണമോ രക്തമോ രക്തകാളമോ ആയുമിരിക്കും. കാലപച്ചതദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു അനവദ്യ(കങ്കമം)വർണ്ണമായിരിക്കും. കോശകരപവ്വതമെന്ന പ്രദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു കാളവർണ്ണമോകാളചിത്രവർണ്ണമോ രക്തവർണ്ണമോ രക്തകാളവർണ്ണമോആയിരിക്കും. ശീതോദകദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു പാമ്പവർണ്ണമോ കറുത്ത സ്തിശ്ലമായിട്ടുള്ളതോ ആയിരിക്കും. നാഗപച്ചതദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു തൃഷ്ണവും ശൈവലവർണ്ണവുമായിരിക്കും. ശാകലദേശത്തുണ്ടാകുന്നതു കപിലവർണ്ണമായിരിക്കും. *

ലഘു, സ്തിശ്ലം, അശ്വാനം (വേഗം ഉണങ്ങാത്തതു), സ്പിസ്തേഹാലപി (നൈപോലെ ഒട്ടുന്നതു), ഗന്ധസുഖം, തപ്തകിൽ വ്യാപിക്കുന്നതു, അനൽബണം, അവിരാഗി (ദ്രവ്യാന്തരയോഗത്തിൽ വർണ്ണഗന്ധരസങ്ങൾ മാറാത്തതു), ഉഷ്ണസ്വരം, ഓഹഗ്രാഹി (മൂടിനെ വലിച്ചെടുക്കുന്നതു), സുഖസ്വരണം എന്നിങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുകയാണ് ചന്ദനഗുണങ്ങൾ.

---

* ചന്ദനത്തിന്നു സാമനം തുടങ്ങി ഉൽപത്തിഭൂമികൾ പതിനാൾ. രക്താഭിയായി വർണ്ണങ്ങൾ കയറു. ഭൂമിഗന്ധാലായി ഗന്ധങ്ങൾ ആറു. ലഘുതപഃ തുടങ്ങി ഗുണങ്ങൾ പതിനൊന്നു. സാമനാഭിയായി ചാഞ്ഞു പതിനാറു ദേശങ്ങളിൽ ജാവകം, ജോംഗകം, തെരുപം എന്നിവ കാര്യമുപ (ആസ്താം) രാജ്യത്തേക്കു ചേർന്നു പ്രദേശങ്ങളാകുന്നു. ശേഷമുള്ളവ മലയപർവ്വതത്തിൽപ്പെട്ട പ്രദേശങ്ങളുമാണ്.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

അഗ്ര (അകിപ്)—ജോംഗകം കാളവണ്ണമാ കാള ചിത്രമോ (വെളുത്തുകുറുത്ത വരകളുള്ളതു) മണ്ഡലചിത്ര മോ (വെളുത്തുകുറുത്ത പുളികളുള്ളതു) 'ആയിരിക്കും; ജോംഗകം ശ്വാവവണ്ണമായിരിക്കും; പാരസ്മുദകം ചിത്രരൂപമായും ഉശീരത്തിന്റെയോ മുല്ലപ്പൂവിന്റെയോ ഗന്ധമുള്ളതായുമിരിക്കും.

ഇരു, സ്തിഷ്ഠ, പേശലഗന്ധി (ഭരദേശത്തേക്കു ഗന്ധം വ്യാപിക്കുന്നതു), നിഹാരി, അഗ്നിസഹ, അസംപ്ലതധൂമം (പുക ചിതറിപ്പോകാത്തതു), സമഗന്ധം (ഭരിച്ച കഴിയുംവരെ ദുരഗന്ധമുള്ളതു), വിമദ്ഗന്ധം (മദ്ദിച്ചാൽ ഗന്ധം പോകാത്തതു) എന്നിങ്ങനെയിരിക്കുകയാണ് അഗ്രഗുണങ്ങൾ.

തൈലപണ്ണികം (വെണ്ണനം)—അശോകഗ്രാമത്തിലുണ്ടാകുന്നതു മാംസവണ്ണവും പത്മഗന്ധിയുമായിരിക്കും. ജോംഗകദേശത്തുണ്ടാകുന്ന തുരകരപീതമായും ഉൽപലഗന്ധിയോ ഗോമൂത്രഗന്ധിയോ ആയുമിരിക്കും. ഗ്രാമേരുദേശം സ്തിഷ്ഠയും ഗോമൂത്രഗന്ധിയുമായിരിക്കും. സുവണ്ണകല്പത്തിലുണ്ടാകുന്നതു രക്തപീതവും മാതളനാരങ്ങയുടെ ഗന്ധമുള്ളതുമായിരിക്കും പൂണ്ണകദീപത്തിലുണ്ടാകുന്നതു പത്മഗന്ധിയോ നവനീതഗന്ധിയോ ആയിരിക്കും.

ഭേദശീലം (ചന്ദനദേശം *)—പാരലൈഹിത്യകം (കാമരൂപത്തിൽ ലൈഹിത്യമെന്ന നദിയിന്റെ തീരത്തിലുണ്ടാകുന്നതു) ജാതീകസുമവണ്ണമായിരിക്കും. ആന്തരവത്സം (കാമരൂപത്തിൽ അന്തരവതീനദിയുടെ തീരത്തു

* ഭേദശീലമെന്നാൽ കർപ്പൂരമെന്നു ചിലരും, അശോകമെന്നു ചിലരും, ശ്രീവാസകമെന്നു വേറെ ചിലരും, ചോഹിതലയെന്നെന്നു ഇനി ചിലരും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ണ്ടാകുന്നത് ഉൾപ്പെടുത്തുമായിരിക്കും. രണ്ടാം കഷ്ഠം (കൊട്ടം) ഗന്ധിയാകുന്നു.

കാലയകം (കരിഞ്ചെമ്പനം)—സപ്തസ്ഥി (ഭേദം) യിലുണ്ടാകുന്നത് സ്തിഷ്ഠപീതമായിരിക്കും; ഉത്തരപാർവ്വതത്തിൽ ഉത്ഭവിക്കുന്നത് രക്തപീതമായിരിക്കും.—ഇങ്ങനെ സാരങ്ങൾ.

ഇപ്പറഞ്ഞ തൈലപർപ്പിക, ഭേദശ്രീയും, കാലയകം എന്നിവ പിണ്ഡമാക്കുന്നതിനേയും കപാമമാക്കുന്നതിനേയും ധൃമമാക്കുന്നതിനേയും സഹിക്കുന്നതും ദ്രവ്യാന്തരസംയോഗത്തിൽ വികാരം വരാത്തതും യോഗാനുവിധായിയും (ഗന്ധയോഗങ്ങളിൽ ചേരുന്നത്) ആണ്. ഇവയ്ക്കു ചന്ദനത്തിനും അഗന്ധവിനുമുള്ള ഗുണങ്ങളുണ്ടാകുന്നു.

കാന്തനാവകം, പ്രൈയകം (പ്രിയകദേശത്തിലുണ്ടാകുന്നത്) എന്നിവയാണു് ഉത്തര (ഹിമവാൻ) പാർവ്വതത്തിലെ ചർമ്മം. അവയിൽവെച്ചു കാന്തനാവകം മയിൽക്കഴുത്തിന്റെ നിറത്തിലിരിക്കും; പ്രൈയകം നീലപീതരേപതരേഖകളോടുകൂടിയതാ ബിഷ്ടചിത്രമാ ആയിരിക്കും. ഇതു രണ്ടും എട്ടുഗുണം നീളമുള്ളതാകുന്നു.

ബിസി, മഹാബിസി എന്നിവയാണു് ദാദരശ്ശാമങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ചർമ്മങ്ങൾ. വർണ്ണവ്യക്തിയില്ലാത്തതും ഭംഗിയിലിരിക്കും (രോമങ്ങൾ നിറഞ്ഞതു) ചിത്രാകാരമായിട്ടുള്ളതു ബിസി; പരപരത്തും മിക്കതും വെളുത്തുമിരിക്കുന്നത് മഹാബിസി. ഇതുരണ്ടും പന്ത്രണ്ടുഗുണം നീളമുള്ളതായിരിക്കും.

ശ്യാമിക, കാളിക, കടളി, ചന്ദ്രാത്തര, ശാകല എന്നി

* ദാദരശ്ശാമങ്ങളെന്നാൽ ഹിമവാൻ പാർവ്വതത്തിൽ ഭേദമുള്ളവർ വസിക്കുന്ന പന്ത്രണ്ടു ശാമങ്ങളാകുന്നു.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

വ ആരോഹത്തിൽ * ഉണ്ടാകുന്ന ചർമ്മങ്ങളാണ്. കപിലവർണ്ണമോ ബിന്ദുക്കളേക്കൊണ്ടു ചിത്രമോ ആയിട്ടുള്ളതു ശ്രാമിക. കപിലവർണ്ണത്തോടോ കരപ്രാതവർണ്ണത്തോടോ കൂടിയതു കാലിക. ഇതു രണ്ടും ഏകംഗുലം നീളമുള്ളതായിരിക്കും. പരുഷയായും ഒരു ഹസ്തം നീളമുള്ളതായുമിരിക്കുന്നതു കദളി. അതുതന്നെ ചന്ദ്രചിത്ര (ചന്ദ്രാകാശങ്ങളായ വട്ടപ്പുള്ളികളോടുകൂടിയതു) യാതാൽ ചന്ദ്രാത്തര. കദളിയുടെ മൂന്നിലൊന്നു നീളത്തിൽ കോമണ്ഡലങ്ങളാൽ (വലിയ വട്ടപ്പുള്ളികളാൽ) ചിത്രമായും കണ്ണികകളുള്ളതായും അഭിനചിത്രമായും (മാന്തോൽപോലെ പുള്ളികളുള്ളതു) ഇരിക്കുന്നതു ശാകവ.

സാമൂരം, ചീനസി, സാമൂലി എന്നിവ ഖാൽഹവത്തിൽ ഇണ്ടാകുന്ന ചർമ്മങ്ങൾ. മുപ്പത്താഘ്രലം നീളമുള്ളതും അഞ്ചുനവർണ്ണപുമായിട്ടുള്ളതു സാമൂരം; രക്തകൃഷ്ണമോ ശ്വേതകൃഷ്ണമോ ആയതു ചീനസി; ഗോധൂമവർണ്ണത്തോടു കൂടിയതു സാമൂലി.

സാതിന, നളതുല, വൃത്തപൂച്ച എന്നിവയാണ് ഔദങ്ങൾ (ജലജീവികളുടെ ചർമ്മങ്ങൾ). സാതിന കൃഷ്ണവർണ്ണമായിരിക്കും. നളതുല നളപ്പല്ലിന്റെ പത്തിപ്പോലെ വെളുത്തിരിക്കും. വൃത്തപൂച്ച കപിലവർണ്ണമായിരിക്കും—ഇങ്ങനെ ചർമ്മജാതികൾ.

ചർമ്മങ്ങളിൽവെച്ചു മൂഴവും സ്തിശ്ചവും രോമബഹുളപുമായിട്ടുള്ളതാണ് ശ്രേഷ്ഠം.

ആചികം (ആട്ടരോമത്തുണി) വർണ്ണക്കൊണ്ടു തനിവെള്ളയോടോ തനിച്ചുവെപ്പായോ പത്തരക്കതായോ ഇരിക്കും. നിർമ്മാണംകൊണ്ടു ഖചിതം (തുന്നിയതു), വാനചിത്രം (ചിത്രാകൃതിയിൽ നെയ്തതു), ഖണ്ഡസംഘാത്വം

* ആരോഹം = ഹികാലയത്തിലെ ഒരു പ്രദേശം.

(ഖണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടു മടഞ്ഞുണ്ടാക്കിയതു), തത്തുവിച്ഛിന്നം (വലുപ്പംകൊണ്ടു നൂലുകൾ ചേർത്തുണ്ടാക്കിയതു) എന്നിവയാണു്. സ്വരൂപംകൊണ്ടു കുംബളം, കേശചപകം (ഇരട്ടത്താളം ധരിക്കുന്നതു്), കലമിതിക (ശിരസ്സാണാം), സൌമിതിക (ഗജാസ്തരണം), ഉരഗാസ്തരണം, വജ്രകും (വജ്രകുംബളം), തളിച്ഛകം (മെത്തയിരിപ്പ്), വാരവാണം (കുഞ്ചുകം), പരിസ്തോമം (പരമധാനി), സമന്തഭേദകം (പെട്ടെട്ട) എന്നിങ്ങനെയാണു് നൂറുകൾ.

ഇവയിൽവെച്ചു പിച്ഛില (വഴുത്തതു്)മായിരിക്കുന്നതും ആർദ്രമെന്നപോലെയിരിക്കുന്നതും സൂക്ഷ്മവും മൃദലുമായിട്ടുള്ളതാണു് ശ്രേഷ്ഠം.

അഷ്ടപ്പോതിസംഹാര്യ (ഏഴു ഖണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടു മടഞ്ഞുണ്ടാക്കിയതു്)മായും കൃഷ്ണവജ്രമായുമിരിക്കുന്ന ഭിംഗിസി എന്ന വർഷാഭരണം (മഴക്കുനീളി), അപസാരകം എന്നിവ നേപാളഭേദത്തുണ്ടാക്കുന്നതാണു്.

സംപുഷിക (കാലുറ), ചതുരശ്രിക, ലംബര (മറശ്ശീല), കടവാറകം (പട്ടന്തൽകൊണ്ടു നെല്ലു മറശ്ശീല) പ്രാവരകം (ഒരു ഭാഗത്തുമാത്രം തുമ്പുള്ള രോമാവരണം), സത്തളിക (ഒരുവക പരമധാനി) എന്നിവ ഭൂഗരോമത്തുണികൾ.

വാംഗകം (വാംഗഭേദത്തുണ്ടാകുന്നതു്) ശേപതവും സ്തിശ്ചാപ്പുമായ ഭക്തല (പട്ട്) മറകുന്നു. പെരഞ്ഞുകും (പ്രശ്നഭേദത്തുണ്ടാകുന്നതു്) ശ്വാമവസ്ത്രവും, മണിപോലെ സ്തിശ്ചാപ്പുമായിരിക്കും. സൌവജ്ഞകുസുമവും സൂര്യവജ്രവും മണിസ്തിശ്ചാപ്പുമായിരിക്കും. അച മണിസ്തിശ്ചോദകവാനം (ആൽ വെള്ളത്തിൽ നന്നച്ച മണിബന്ധം കൊണ്ടു വേർപെടുത്തി നെയ്യുന്നതു്), ചതുരശ്രവാനം (പട്ടന്തൽകൊണ്ടു മാത്രം നെയ്യുന്നതു്), വ്യോമിശ്രവാനം (മറന്തെലുകൾ കലർന്നു നെയ്യുന്നതു്) എന്നിവയാകുന്നു.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

ഇവയിൽവെച്ചു 'ഏകാംശുകം (ഉഴുംപാവും ഒറ്റയിഴയായിട്ടുള്ളത്)', അധ്യുദ്ധാംശുകം (ഒറ്റയിഴ ഉഴും ഈരെയ് പാവുമാറായാ, ഈരെയ് ഉഴും ഒറ്റയിഴ പാവുമാറായാ നെയ്ത്)', ദ്വ്യംശുകം (ഉഴും പാവും ഈരെയ് യായത്)', ത്ര്യംശുകം (ഉഴുംപാവും മുപ്പിഴയായത്)', ചതുരംശുകം (ഉഴും പാവും നാലിഴയായത്') എന്നിവ യഥാക്രമം ഇണക്കുറഞ്ഞ പരാകുന്നു.

ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് കാശിയിലും പുണ്യകദേശത്തുമുണ്ടാകുന്ന ദ്വേഷമുണ്ടായും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

മാഗധിക, പെരണ്ഡിക, സൗവർണ്ണകുഡ്യക, എന്നിവയാണ് പത്രോണ്ണകൾ (ചിലന്തിരൂലുകൾ). നാഗവൃക്ഷം, ലികചം (അയനി), ബകളം (ഇലഞ്ഞി), വടുവുക്ഷം എന്നിവ അവയുടെ രോണികൾ. നാഗവൃക്ഷത്തിലേലുണ്ടാകുന്നത് പീതവർണ്ണമായും, ലികചത്തിലുണ്ടാകുന്നത് ഗോധുമവർണ്ണമായും, ബകളത്തിലുണ്ടാകുന്നത് ശേപതവർണ്ണമായും, പിന്നത്തേതു നവനീതവർണ്ണമായുമിരിക്കും അവയിൽവെച്ചു സൗവർണ്ണകുഡ്യകമാണ് ശ്രേഷ്ഠം.

ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ കൌശേയ (പട്ടുരുൽപ്പഴുരുൽ)വും, ചീനദേശത്തുണ്ടാകുന്ന ചീനപട്ടങ്ങളും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

മാധുരം (മധുരയിലുണ്ടാകുന്നത്), അരുപരാനുകം (കൊരുന്നദേശത്തുണ്ടാകുന്നത്), കാലിംഗകം (കലിംഗദേശം), കാശികം, വാംഗകം (വംഗദേശം) വാത്സകം (വാത്സകമെന്ന കൌശാംബിയിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്), മാഹിഷകം (മാഹിഷ്വതി എന്ന കുന്തളരാജധാനിയിലുണ്ടാകുന്നത്) എന്നിങ്ങനെയുള്ള കാപ്പാസികം (പരുത്തിരുൽവസ്ത്രം) ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

ഇതിൽനിന്നുതന്നെ-
തന്റെയും കണ്ടുകൊള്ളണം
മാനം, മൂല്യം, ലക്ഷണവും,
ജാതി, രൂപം, നിധാനവും,
നവകര്മം, നവീകരം,
കർമ്മശുദ്ധി, മുപസ്തരം,
ദേശം, കാലം, പരീഭോഗം,
ഹിംസ്രപ്രതിവിധാനവും

കൊടിച്ചുതന്ന അയ്യംശാസ്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, കോശപ്രവേശനപരീക്ഷയെന്ന
പതിനൊന്നാം അധ്യായം.

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം.

മുപ്പതാം പ്രകരണം.

ആകരകർമ്മാന്തപ്രവർത്തനം.

ആകരാധ്യക്ഷൻ ശുദ്ധിശാസ്രവും * (ലോഹങ്ങളുടെ
ഉൽപ്പത്തിസ്ഥലമറിയാനുള്ള ശാസ്രം) ധാതുശാസ്രവും
(ധാതുക്കളിൽനിന്നു സാരമെടുക്കുന്നതിനെപ്പറയുന്ന ശാ
സ്രം) രസശാസ്രവും, പാകശാസ്രവും (സൂക്ഷ്മാദികളെ
പാകംചെയ്തു വർണ്ണാധികൃതം വരുത്തുന്നതിനെ പറയുന്ന
ശാസ്രം) മണിരോഗശാസ്രവും (മണികൾക്കു നാനാവർണ്ണ
ങ്ങളുണ്ടാക്കുവാനുതകുന്ന ശാസ്രം) പരിച്ഛിന്നൈവനായി
ട്ട്, ആ ശാസ്രങ്ങളറിയുന്നവരെ തുണകൂട്ടി, തദ്വിഷയ

* ശുദ്ധീകരണത്തിൽ ചെമ്പ്, ചെമ്പുകൊണ്ടുള്ള പലതരം പണിക
ളും ചെമ്പിനെ കനകരത്നമാദികളാക്കി മാറ്റുവാനുള്ള വിദ്യയും ഉപ
ദേശിക്കുന്ന ശാസ്രമാണ് ശുദ്ധീകരണശാസ്രമെന്നു പക്ഷാന്തരം.

മുപ്പതാം പ്രകരണം

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം

ത്തിൽ നൈപുണ്യമുള്ള കർമ്മകരന്മാരോടും ഉപകരണങ്ങളോടുംകൂടി, കിട്ടവും മുഷ (മുശ)യും അംഗാര (കരി)യും കസ്തൂര്യമാകുന്ന ലിംഗങ്ങൾകൊണ്ടു ഭൂതപൂർവ്വമായ ആകരണേയും, മണ്ണിന്റെ വണ്ണാധിക്യവും ഗൌരവാധിക്യവും ഉഗ്രഗന്ധരസതപാമാകുന്ന അടയാളങ്ങൾകൊണ്ടു ഭൂമിയാതു, പ്രസ്തരയാതു, രസയാതു എന്നിവയടങ്ങിയ നചീനമായ ആകരണേയും പരീക്ഷിച്ചറിവണം. §

അഭിജ്ഞാനോദ്ദേശങ്ങളായ (പണ്ടു രാജാക്കന്മാർ അടയാളപ്പെടുത്തിയ) പൂർത്തങ്ങളിലെ ബിലഭാരങ്ങളിലും ഗുഹകളിലും ഉപര്യുക (താഴ്വര) കളിലും ആലയ (ഇഹാഗൃഹ)ങ്ങളിലും നിഗ്രഹപാത (പാറകൊണ്ടു മുഖം മുടിയാ ഗുഹകൾ)ങ്ങളിലും ഉള്ളിൽനിന്നുറന്നു കിനിയുന്നവയും, ഞാവരപ്പഴംപോലെയോ മാമ്പഴംപോലെയോ പനമ്പഴംപോലെയോ പകപാറിമാങ്ങേടം (വെന്ത മഞ്ഞരംമുറി) പോലെയോ ഹരിതാലംപോലെയോ മനയോലപോലെയോ തേൻപോലെയോ ഹിംഗുലകം (ചായിലും) പോലെയോ പുണ്ഡരീകം (വെൺതാമരപ്പൂവ്) പോലെയോ ശുകപത്രംപോലെയോ മയൂരപത്രംപോലെയോ വണ്ണമുള്ളവയും, അതേവണ്ണമുള്ള വെള്ളവും ഓഷധികളും ചുഴന്നിട്ടുള്ളവയും, ചിങ്ങങ്ങളും (തൊട്ടാലൊട്ടുന്നവ), വിശദങ്ങളും, ഭാരികങ്ങളു(കനത്ത)മായ രസങ്ങൾ (ദ്രാവകങ്ങൾ) കാഞ്ചനികങ്ങൾ (കാഞ്ചനമടങ്ങിയവ) ആകുന്നു. ഇവ വെള്ളത്തിൽ ചേർത്താൽ എണ്ണപോലെ പരക്കുകയും, ചേറും ചപ്പിയും വലിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെയുള്ള കാഞ്ചനരസങ്ങൾ നൂറിരട്ടി

---

§ മണ്ണിനു വണ്ണാധിക്യമുണ്ടായാൽ ഭൂമിയാതുമ്പും, ഗൌരവാധിക്യം കണ്ടാൽ പ്രസ്തരയാതുമ്പും, ഉഗ്രഗന്ധഗന്ധങ്ങളുണ്ടായാൽ രസയാതുമ്പും അടിയിലുണ്ടെന്നു അറിവേണമെന്നു സാരം.

ചെമ്പിൻറയും വെള്ളിയുടേയും മേൽ ചേർത്താൽ അവയെ വേധിക്കും. *

തൽപ്രതിരൂപക (തത്സദൃശം) മായും എന്നാൽ ഉഗ്രങ്ങളായ ഗന്ധരസങ്ങളോടുകൂടിയതായുമിരിക്കുന്ന വസ്തു ശിലാജതു (കന്മടം) വാണെന്നറിയണം.

പീതവണ്ണങ്ങളോ താമ്രവണ്ണങ്ങളോ താമ്രപീതവണ്ണങ്ങളോ ആയിട്ടുള്ളവയാണു ഭൂമിധാതുക്കളും പ്രസ്തുതധാതുക്കളും. അവയിൽവെച്ചു മുറിച്ചാൽ നീലവണ്ണമായ രാജിക (രേഖകൾ) ഉള്ളവയാണോ മുൽഗം, മാഷം, കൃസരം (എറുംച്ചോറ) എന്നിവപോലെയുള്ള നിറത്തോടുകൂടിയോ ദധിബിന്ദുക്കളേററപോലെയും ദധിപിണ്ഡം (തയിർക്കട്ട)പററിയപോലേയും ചിത്രമായോ മഞ്ഞൾ, കടുക്ക, പത്മപത്രം, ശൈവലം (കുളഞ്ചണ്ടി), യകുത്തു്, പ്ലീഹ, അമ്പലും (കങ്കമം) എന്നിവയുടെ നിറത്തോടുകൂടിയോ, പൊടിച്ചാൽ ചുഞ്ചുവാലുക (നേരിയ മണൽ) പോലെയുള്ള രേഖകളും ബിന്ദുക്കളും സ്വസ്തിക (ത്രികോണരേഖ)വും ഗുളികകളും (ഒരുതരം കല്ലുകൾ) കലങ്ങുന്ന ഉള്ളതായും അതീവദീപ്തിയുള്ളതായും തീയിലിട്ടു തപിപ്പിച്ചാൽ പിളരാതെയും നരയും പുകയുമേറിയുമിരിക്കുന്നവയായുള്ളവ സുവണ്ണധാതുക്കളത്രെ. അവ പൊടിച്ചു ചെമ്പിലും വെള്ളിയിലും മുൻപോലെ ചേർത്താൽ അവയെ വേധിക്കും.

ശംഖം, കുപ്പുരം, സ്തൂതികം, ചെണ്ണ, കപോതം (മാടപ്രാച്), പാശാവതം (കാട്ടുപ്രാച്), വിമലകമണി, മയിൽക്കഴുത്തു് എന്നിവയുടേയോ സപ്തകമണി, ഗോരോചനം, ഗുളം, മത്സ്യണ്ഡിക (കണ്ടിപ്പൂക്കൾ) എന്നിവയുടേയോ കൊന്നപ്പൂവും താമരപ്പൂവും പാതിരിപ്പൂവും കളായ

* ഒരു തൂലാം ചെമ്പിലും ഒരു തൂലാം വെള്ളിയിലും ഒരേ പലം കാഞ്ചനീകരണം ചേർത്താൽ അവയെ ചൊന്നാക്കുകയാണു സംഭവം.

പ്പുച്ഛം, ക്ഷേമപ്പുച്ഛം, അതസിദ്ധുച്ഛം എന്നിവയുടേതോ വ
സ്ത്രത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്നവയും, ഇയ്യമോ അഞ്ജനമോ
കൂടിക്കലറും ഭഗ്ഗന്ധത്തോടു കൂടിയുമിരിക്കുന്നവയും, മുറി
ച്ചാൽ പുറം വെളുത്തും അകം കറുത്തും അല്ലെങ്കിൽ പുറം
കറുത്തും അകം വെളുത്തുമിരിക്കുന്നവയും, രേഖകളാലും
ബിന്ദുക്കളാലും ചിത്രമായിരിക്കുന്നവയും, മാർദ്ദമുള്ളവ
യും, തീയിലിടുതിയാൽ പൊട്ടാതേയും നാരയും പുകയുമേ
റിയുമിരിക്കുന്നവയുമായ ധാതുക്കൾ രൂപ്യ (വെള്ളി) ധാ
തുക്കളാകുന്നു.

എല്ലാ ധാതുക്കൾക്കും ഗുരുത്വം പെരുക്കുന്നോറും സ
ത്വം (ഉള്ളിലെ സാരം) ഏറായിരിക്കും.

അവയിൽ വച്ച് അശുഭങ്ങളോ (ധാതവന്തരമിശ്ര
ങ്ങൾ) മൂലഗർഭങ്ങളോ (സാരം വാരാതിരിക്കുന്നവ) ആയി
ടുള്ളവയെ തീർന്നു മുത്ര (ആനമുത്രം മുതലായവ)ങ്ങളിലോ തീ
ർന്നുണ്ടായ ഷാരങ്ങളിലോ ഭാവനം ചെയ്ത (നനച്ചുണ
ക്കുക)യോ, രാജവൃഷ്ണം (കൊന്ന) വടവൃഷ്ണം പീലുവൃഷ്ണം
എന്നിവയുടെ തൊലിയും പശുവിൻ പാത്തും, ഗോരോമ
നം എന്നിവയും മഹിഷം, കഴുത, കരഭം (കോവർകഴുത)
എന്നിവയുടെ മലമുത്രങ്ങളും കൂടി പിണ്ഡബന്ധമോ (അ
രച്ചുതട്ടുക) പ്രതീവാപമോ (പൊടിച്ചുവിതറുക) അവലേ
പമോ (അരച്ചുപുതുക്ക) ചെയ്താൽ അവ വിശുദ്ധങ്ങളായി
ട്ടു സാരത്തെ സ്രവിക്കും.

യവം, ഉഴിനം, എള്ള, പലാശം (പ്ലാശ്), പീലു ഇ
വയുടെ ഷാരത്തിലോ പശുവിൻ പാലും ആട്ടിൻ പാലും കൂ
ട്ടിയതിലോ ഇട്ടു കടളീകനം (വാഴക്കിഴങ്ങ്), വരൂകകനം
(കള്ളിക്കിഴങ്ങ്) എന്നിവ പൊടിച്ചു വിതറിയാൽ സ്വസ്ത
ത്തിനും വെള്ളിക്കും മാർദ്ദവം വരും.

തേൻ, ഏരുട്ടിമധുരം, ആട്ടിൻ പാൽ, എണ്ണ, നൈ,
ശക്കര, കിണപം (കജ്ജരൻ), കൗളി (കൂണ്) എന്നിവ

കൊണ്ടു മൂന്നു പ്രാവശ്യം സേചനം ചെയ്താൽ, കാഠിന്യം കൊണ്ടു നൂറുമായിരവുമായി പിളന്നിരിക്കുന്നതായാൽപ്പൂടി, പൊന്നും വെള്ളിയും മൂടുവായിത്തീരും.

പശുവിന്റെ പല്ലും കൊമ്പും പൊടിച്ചു ഉരുക്കിയ പൊന്നിലും വെള്ളിയിലുമിടുന്നതു മൂടസ്തംഭനം (മൂടുവായ തിനെ സ്തംഭിപ്പിക്കുന്നത്) ആകുന്നു.

ഭാരികവും സ്തിഷ്ഠവും മൂടുവുമായിട്ടുള്ള ഭൂമിധാതുവും പ്രസ്തരധാതുവും പിംഗലവർണ്ണമോ ഹരിതവർണ്ണമോ പാടലവർണ്ണമോ രക്തവർണ്ണമോ ആയിരുന്നാൽ അതു താമ്ര (ചെമ്പ്) ധാതുവാകുന്നു.

കാക്കയെപ്പോലെ മേഘകവർണ്ണമോ, കപോതവർണ്ണമോ, ശോഭോചനാവർണ്ണമോ ആയും ശ്വേതരേഖകളാൽ വ്യാപ്തമായും ഭഗ്ഗന്ധമാരുമിരിക്കുന്നതു സീസ (ഈരം) ധാതുവത്രെ.

ഉഷഃരം (ഉവർമണ്ണ) പോലെ ചിത്രവർണ്ണമോ വെൺ മൺകട്ടയുടെ വർണ്ണമോ ആയിട്ടുള്ളതു ത്രപു (വെള്ളീയം) ധാതുവാൺ.

കരുബവർണ്ണമോ (ശ്ലീഷ്ണശിലാവർണ്ണം) പാണ്ഡുരക്തവർണ്ണമോ സിന്ധുവാദ (കുരുനെച്ചി) പുഷ്പവർണ്ണമോ ആയിട്ടുള്ളതു തീർപ്പി (ഇരുമ്പു) ധാതുവാകുന്നു.

കാകാഞ്ചത്തിന്റെയോ ഭൂജപത്ര (പൂതണക്ക)ത്തിന്റെയോ നിറത്തോടുകൂടിയതു വൈകുന്തകധാതുവാകുന്നു.

അച്ഛവും, സ്തിഷ്ഠവും, പ്രഭോയുക്കവും, തീയിലിട്ടാൽ രണ്ടും പുറപ്പെടുന്നതും ശീതതീവ്രവും (വേഗത്തിൽ തണുക്കുന്നത്), രംഗം കുറഞ്ഞതുമായ ധാതു മണിധാതു (മണിയടങ്ങിയ ധാതു) വാകുന്നു.

ധാതുക്കളിൽനിന്നു ജനിക്കുന്നതിനെ (സപുഷ്പത്രപു

മുപ്പതാം പ്രകരണം

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം

ദിയെ) അവ സംബന്ധിച്ചുള്ള കർമ്മശാലകളിൽ സംസ്കരിപ്പിക്കണം.

കൃതഭരണ്യങ്ങളെ(സംസ്കൃതങ്ങളോടു സ്പഷ്ടമാക്കി) കൂടെ വ്യവഹാരത്തെ ഏകമുഖ(ഒരിടത്തുമാത്രമുള്ളതു) മാക്കി ചെല്ലയും, മറെറാരിടത്തു അവ നിർമ്മിക്കുകയോ വിൽക്കുകയോ വാങ്ങുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്ക് അത്ഭ്യയം (ദണ്ഡം) കല്പിക്കുകയും വേണം.

ആകരിക്കൻ(ആകരത്തിലെ കർമ്മകരൻ) അവിടെ നിന്നു അപഹരണംചെയ്താൽ, അപഹരിച്ചതു രത്തങ്ങളല്ലാത്തപക്ഷം, അതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദ്രവ്യം കെട്ടിക്കണം.

കള്ളനേയും അനിവൃഷ്ടോപജീവി (അനുവാദംകൂടാതെ ധാതുവ്യവഹാരംചെയ്യുന്നവൻ)യേയും ബന്ധിച്ചിട്ടു ആകരങ്ങളിൽ കർമ്മം ചെയ്യിക്കണം. ദണ്ഡോപകാരി (കാരാവാസത്തിന്നു പകരം പിഴയടയ്ക്കാൻ വിധിച്ചതിനെ അടയ്ക്കാത്തവൻ)യേയും അങ്ങനെ തന്നെ ചെയ്യണം.

വ്യയത്തിലും നടത്തിപ്പിലും ഭാരികമായ ആകരത്തെ ഭാഗമോ പ്രകൃയമോ (പാട്ടം) നിശ്ചയിച്ചു കൊടുക്കണം. ലാഘവികമായിട്ടുള്ളതിനെ താൻതന്നെ നടത്തിക്കുകയും വേണം.

ലോഹാധ്യക്ഷൻ ചെമ്പ്, ഇരമ്പ്, വെള്ളിയും, വൈകുന്തകം, തുരകും (പിച്ചള), വൃത്തം (ഒരുതരം ലോഹം), കംസം (ഓട്), താളം (വാദ്യോപകരണങ്ങൾക്കുള്ള ഓട്), ലോഹം (ഇരിമ്പ്) എന്നിവയുടെ കർമ്മാന്തങ്ങളെ നിർമ്മിക്കുകയും, ലോഹഭരണ്യവ്യവഹാരം നടത്തുകയും വേണം.

ലക്ഷണാധ്യക്ഷൻ (കമ്മട്ടത്തിലെ അധ്യക്ഷൻ) നാലിലൊരുഭാഗം (നാലുമാഷം) ചെമ്പും ഒരു മാഷം ഉരുക്കോ വെള്ളീയുമോ ഇരമ്പുമോ അഞ്ചനുമോ ഒന്നാം ചെ

തു രൂപരൂപ (വെള്ളിനാണു) മായിരിക്കുന്ന പണത്തേയും, അതിൽപകുതി വീതം ചേർത്ത അല്പപണത്തേയും, അതിൽപകുതി വീതം ചേർത്ത പാദ (കാൽപണം)ത്തേയും, അതിൽ പകുതിവീതം ചേർത്ത അഷ്ടഭാഗ (അരക്കൽ പണം)ത്തേയും നിർമ്മിക്കുന്നു. * നാലിലൊരുഭാഗം വെള്ളിചേർത്ത താമ്രരൂപ (ചെമ്പുനാണു) മായ മാഷകം, അല്പമാഷകം, കാകണി, അല്പകാകണി എന്നിവയും നിർമ്മിക്കുന്നു. ‡

രൂപദർശൻ (നാണുപരിശോധകൻ) നാട്ടിൽ വ്യവഹാരത്തിന്നു വേണ്ടതും കോശത്തിൽ വയ്ക്കേണ്ടതുമായ പണത്തിന്റെ യാത്രയെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തണം.

അസ്പഷ്ടഭേദമുള്ള ചു പണം നിർമ്മിക്കുന്നതായാൽ അതിന്റെ കത്താചു, ക്രേതാചു, വിക്രേതാചു, പരീക്ഷകൻ എന്നിവരോടു ഞാറിനെടുവീതം രൂപികവും, ഏറ്റാറിന്നഞ്ചുവീതം വ്യാജിയും, ഞാറിനെടുവീതം പാരീക്ഷികവും (പരിശോധനക്കുടി), ഇരുപത്തഞ്ചു പണം അത്യയവും വസുലാക്കണം.

ഖന്ദധൂഷ്ണൻ ശംഖം, വളം, മണി, മുത്തു, പവിഴം, ഷാരം എന്നിവയുടെ കർമ്മാന്തങ്ങളെ സ്ഥാപിക്കയും അവയുടെ പണനവ്യവഹാരം നടത്തുകയും വേണം.

ലവനാധ്യക്ഷൻ പാകമുക്തം (രാജകീയമായ പടന്നയിൽ വിളഞ്ഞതു), ലവണഭാഗം (പങ്കുവേിക്കെടുത്ത

* ഒരു പണത്തിന്നു പതിനാറുമാഷത്തുകയും, അതിൽ നാലുമാഷം ചെമ്പ്, പതിനൊന്നുമാഷം തെളി, ഒരു മാഷം ഉരുക്കു മുതലായവയെങ്കിലുമാണ്.

‡ നാലുമാഷം തെളിയും, പതിനൊന്നുമാഷം ചെമ്പും, ഒരു മാഷം ഉരുക്കു മുതലായവയെങ്കിലുമാണായിട്ടാണ് മാഷകത്തിന്റെ നിർമ്മാണം.

മുപ്പതാം പ്രകരണം

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം

പടന്നയിലുണ്ടായതു, പ്രകൃയം (പാട്ടത്തിന്നു കൊടുത്ത പടന്നയിൽ വിളഞ്ഞതു) എന്നിവ യഥാകാലം പിരിക്കുകയും അതിന്റെ വില്പനയിൽ മൂലവും, രൂപവും, വ്യാജി എന്നിവ വകകാണിക്കുകയും വേണം.

ആഗതൂലവണ (വിദേശത്തുനിന്നു വരുന്ന ഉപ്പു) ത്തിന്റെ ആരിലൊരു ഭാഗം രാജാവിനുള്ള അംശമായി നൽകണം. ഈ ഭാഗവും വിഭാഗവും മാനവ്യാജിയും നൽകിയിട്ടു മാത്രമേ ആ ഉപ്പു വിൽക്കാവൂ. ആരിന്നുമ്പുറീതം വ്യാജിയും, രൂപവും (ആരിന്നെടുവീതം), ആരിന്നെടുവീതമുള്ള രൂപികയും നൽകുകയും വേണം. ആഗതൂലവണം വാങ്ങുന്നവൻ ശുൽക്കവും, രാജപണ്യമായ ഉപ്പിന്റെ മേദ (വിപുനക്കോവു) ത്തിന്നനുസരിച്ചു വൈധരണവും (നഷ്ടപരിഹാരം) കൊടുക്കണം. രാജപണ്യമായ ഉപ്പു വാഷവാരുള്ളപ്പോൾ അന്യസ്ഥലത്തുനിന്നു വാങ്ങുന്നവൻ അറുനൂറുപണം അത്രയും കെടുകയുംവേണം.

വിലവണം (മണ്ണുകുടിയ ഉപ്പു) വിൽക്കുന്നവനും, വാനപ്രസ്ഥനൊഴികെയുള്ള അനിസൃഷ്ടോപജീവിയും (അനുമാതികൂടാതെ ഉപ്പുണ്ടാക്കുന്നവൻ) ഉത്തമസാഹസദണ്ഡം കെട്ടണം.

ശ്രോത്രിയന്മാർ, തപസ്വികൾ, വിഷ്ടികൾ (തൊഴിലാളികൾ) എന്നിവർക്കു ഭേദലവണം (ചോറിൽകൂട്ടാനുള്ള ഉപ്പു) ശുൽക്കം കൂടാതെ കൊണ്ടുപോകാവുന്നതാണ്. അതൊഴികെയുള്ള ലവണവസ്ത്രവും ജ്വാരവസ്ത്രവും കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ ശുൽക്കം നൽകുകയും വേണം.

ഏലംമൂലു, വിഭാഗങ്ങൾ,
വ്യാജീ, പരിവേ, മത്സ്യം,
ശുൽക്കം, വൈധരണം, ദണ്ഡം,
രൂപം, രൂപികയും തഥാ,

ധാതുവും, പണ്യവുംകൂടി-
 പ്പന്ത്രണ്ടാം ഖനിജം ധനം;
 സർപ്പപണ്യങ്ങളിൽ ഇപൻ
 ചെത്തേണം മുഖസംഗ്രഹം.
 ആകരപ്രഭവം കോശം,
 ദണ്ഡം കോശസമുത്ഭവം;
 കോശദണ്ഡങ്ങളാൽ പൃഥ്വി
 കൈവരും കോശഭൂഷണം.

കൗടീല്യന്റെ അയ്യംശസൂത്രീൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
 രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ആകരകർമ്മാപ്രവർത്തനമെന്ന
 പന്ത്രണ്ടാമത്വം.

പതിമൂന്നാം അധ്യായം.

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

അക്ഷരാലയിൽ സുവർണ്ണാധ്യക്ഷൻ.

സുവർണ്ണാധ്യക്ഷൻ സ്വർണ്ണംകൊണ്ടും വെള്ളികൊണ്ടും
 പണിയെടുക്കുന്നവർക്ക് പരസ്പരസംബന്ധം കൂടാതെയിരി-
 ക്കാവുന്നതും നാലു ശാലകളോടും ഒരു ദ്വാരത്തോടും കൂ-
 ടിയതുമായിട്ടു അക്ഷരാല (സുവർണ്ണാദികർമ്മശാല)യെ നി-
 ർമ്മിക്കണം.

വിശിഖ (പ്രധാനരത്നം)യുടെ മധ്യത്തിൽ ശിഖ
 ജന്തനം കീഴ്ന്നതും വിശ്വസ്തനുമായ സൗവർണ്ണികനെ *
 (സ്വർണ്ണശിപ്പിയെ) സ്ഥാപിക്കുകയും വേണം.

ജാംബുനദം (ജംബുനദിയിലുണ്ടാകുന്നത്), ശാത

* സ്വർണ്ണവും വെള്ളിയും മാറ്റം കൂതവികൃതം ചെയ്യുന്നതിൽ
 പലരണ്ടുപേർ ഒരു സഹായിക്കുകയാണ് സുവർണ്ണികന്റെ കൃത്യം

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം

പതിമൂന്നാം അധ്യായം

കുടും (ശതകുടുംബേച്ഛതത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്), ഹാടകം (ഹാടകമെന്ന ആകരത്തിൽനിന്നെടുക്കുന്നത്), വൈണവം (വേണപച്ഛതത്തിലുണ്ടാകുന്നത്), തുംഗശുഷ്കജം (സുവർണ്ണഭൂമിയിലുണ്ടാകുന്നത്) എന്നിങ്ങനെയും ജാതരൂപം (സുവർണ്ണമായിട്ടുതന്നെ ജനിച്ചത്), രസവിജം (രസയോഗംകൊണ്ടു പൊന്നാക്കിയത്), ആകരോൽഗതം (ആകരത്തിലെ ധാതുക്കളിൽനിന്നു സാരം വാററിയെടുക്കുന്നത്) എന്നിങ്ങനെയുമുള്ളതാണ് സുവർണ്ണം.

കിഞ്ചൽക്ക (താമരയപ്പി) വർണ്ണമായും മുഴുവായും സ്തിഷ്ഠമായും അനാദി (നിലത്തിട്ടാലൊച്ചപ്പെടാത്തത്) യായും ഭ്രാജിഷ്ഠവായുമിരിക്കുന്ന സുവർണ്ണമാണ് ശ്രേഷ്ഠം; രക്തപീതവർണ്ണമായിട്ടുള്ളത് മധ്യമം; കേവലം രക്തവർണ്ണമായിട്ടുള്ളത് അധമം.

ശ്രേഷ്ഠജാതിയിൽപ്പെട്ടവയിൽവെച്ചു പാണ്ഡുവർണ്ണവും ശേഠവർണ്ണവുമായിട്ടുള്ള സുവർണ്ണം അപ്രാപ്തകം (സ്വതേയുള്ള വർണ്ണം വരാത്തത്) ആകുന്നു. അതു ഏതു ദ്രവ്യത്തിന്റെ യോഗത്താലാണോ അപ്രാപ്തകമായിരിക്കുന്നത് അതിന്റെ നാലിരട്ടി ഇരയം വേർതിരിച്ചെടുത്താൽ (ഉരതിക്കഴിക്കണം). അപ്പോൾ സീസഗന്ധത്തോടുകൂടി പിളരുന്നതായാൽ ശുഷ്കപലങ്ങൾ (ചാണകവറളികൾ) കൊണ്ടു ധ്വജപനംചെയ്യണം. രൂക്ഷതയോടെ പിളരുന്നതായാൽ എണ്ണയിലും ചാണകത്തിലും മുക്കി വാർത്താൽ ആകരോൽഗതമായ സുവർണ്ണം ശുദ്ധിച്ചെടുത്താൽ സീസ

* ഉൽപത്തിസ്ഥാനഭേദത്താൽ ജാംബുനദിയിൽനിന്നു വരുന്നതും, ഉൽപത്തിപ്രകാരഭേദത്താൽ ജാതരൂപാദിയിൽനിന്നു വരുന്നതും വ്യക്തമാണ് സുവർണ്ണമെന്നു സാരം. ജാംബുനദിയിൽനിന്നും ഞാലാർപ്പുഴയ്ക്കുവരെയും, ശാതകുടുംബത്തിൽനിന്നും താക്കയല്ലിയോടും, ഹാടകത്തിൽനിന്നും വടക്കുഭാഗത്തിലുവരെയും, വൈണവത്തിൽനിന്നും കണ്ണികരപുഴയ്ക്കുവരെയും, തുംഗശുഷ്കത്തിൽനിന്നും മനയോലയോടും ഇല്ലാതായിരിക്കുമെന്നു അഭിപ്രായം പറയുന്നു.

ഗന്ധത്തോടെ പിളരുന്നതായാൽ പാകപത്രങ്ങൾ (നേരിയ ഓലകൾ) ഉറക്കി ചെത്തി ഗണ്ധികകളിൽ (പലകകളിൽ) വച്ചു അടിച്ചുതകർക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ കൂൺ, വളകനും എന്നിവയുടെ കൽക്കത്തിൽ നിക്ഷേപനം ചെയ്യണം.

തുഷോൽഗതം (തുഷപവൃത്തത്തിന്മേലുണ്ടായതു), ഗൌഡികം (ഗൌഡദേശത്തുണ്ടായതു), കാംബുകം (കാമതു പദേശത്തു ജനിച്ചതു), ചാക്രവാളികം (ചക്രവാളമെന്ന ആകരത്തിലുണ്ടാകുന്നത്) എന്നിവയാണ് വെള്ളി *. അവയിൽ വച്ചു ശേഷവും സ്തിശ്ലയും മുറുപ്പുമായിട്ടുള്ളതു ശ്രേഷ്ഠം. തദപിപരീതമായുള്ളതും ശ്ലോഭന (ഇഴപ്പ്) മുളളതും ചീത്തയാണു്. അങ്ങനെയുള്ളതിനെ നാലിലൊരുഭാഗം ഈയം ചേർത്തു് ഉഴുതിക്കഴിച്ചു ശുദ്ധീകര്യം ചെയ്യണം. മൂളിക (കമിള) പൂർണ്ണമായും അച്ഛമായും ഭ്രാജിഷ്ഠവായും ദധിവർണ്ണമായുമിതന്നാൽ ശുദ്ധമാകും.

ശുദ്ധമായി ഹാരിദ (മഞ്ഞൾ) വർണ്ണമായിരിക്കുന്ന സ്വർണത്തിന്റെ വർണ്ണകം (മാററു്) സുവർണ്ണം. ഒരു സുവർണ്ണം (പതിനാറുമാഷത്തുക്കം) പൊന്നിൽ തുല്യകാകണി (കാൽമാഷത്തുക്കം ചെമ്പു) ചേർത്തു അത്ര പൊന്നു കുറച്ചാൽ ഒരു വർണ്ണകം. ഇങ്ങനെ ഓരോ കാകണി ചെമ്പു കൂട്ടുകയും അത്രയ്ക്കു പൊൻ കുറയ്ക്കുകയുമായി നാലുമാഷത്തുക്കം ചെമ്പു തികയുവോളം ചെയ്താൽ ഓരോന്നിന്നും ഓരോ വർണ്ണകം.

* തുഷോൽഗതം പിളുകപ്പുവിന്റേയും, ഗൌഡികം തഗരപ്പുവിന്റേയും, കാംബുകവും ചാക്രവാളികവും മുല്ലപ്പുവിന്റേയും നിറം അതിരിക്കും.

¶ 16 മാഷത്തുക്കം പൊന്നിൽ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, $2\frac{1}{2}$, $2\frac{1}{2}$, 3, $3\frac{1}{2}$, $3\frac{1}{2}$, $3\frac{1}{2}$, 4 മാഷത്തുക്കംവിതം ചെമ്പുചേർത്താൽ പതിനാറു വർണ്ണകങ്ങൾ. ശുദ്ധവർണ്ണകം ൧൩^൪. ഇങ്ങനെ പതിനേഴു വർണ്ണകങ്ങൾ.

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം പതിമൂന്നാം അധ്യായം

സപ്തം തുടും ഉരച്ചിട്ടു പിന്നെ വസ്ത്രിക (പടിയാനി) ഉരയ്ക്കണം. ഉരകല്ലിൽ നിമ്നോന്നതമല്ലാത്ത പ്രദേശത്തുരച്ച സപ്തത്തിന്റെ നിക്ഷേപം എല്ലാത്തും സമമായ രാഗത്തോടുകൂടിയതായിരിക്കും. പരിമിത (ഉന്നി ഉരച്ചതു) ചും പരിലീല (നക്കി ഉരച്ചതു) ചും നഖാ.ന്തരത്തിൽനിന്നു പൊൻകാലിപ്പൊടി വിതറിയും കൊണ്ടുരച്ചതുമായ രേഖ ഉപധിയാണെന്നറിയണം.

ജാതിഹിംഗുകമോ (ജാതിച്ചായിലും) പുഷ്പകാസീ സമോ (മഞ്ഞച്ച ഹരിതാലം) ഗോമൂത്രത്തിൽ ഭാവനം ചെയ്ത പൊടിച്ച പൊടി കയ്യിന്റെ അഗ്രത്തിൽ പുരട്ടി അതുകൊണ്ടു തൊട്ടാൽ സപ്തം വെളുക്കും.

നിക്ഷേപം (ഉരകല്ലിലെ വരയുടെ നിറം) വരപ്പള്ളിയും സ്നിഗ്ദ്ധവും മൃദവും ഭ്രാജിഷ്ണവുമായിരിക്കുന്നതു ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

കലിംഗദേശത്തുണ്ടാകുന്ന കല്ലും, താപീനദിയിലുണ്ടാകുന്ന കല്ലും മുൽഗവണ്ണമായിരിക്കും. അതാണു ശ്രേഷ്ഠമായ ഉരകല്ല്. വണ്ണത്തെ സമമാകുവണ്ണം കാട്ടുന്നതായ കല്ലു സപ്തത്തിന്റെ ക്രയവിക്രയങ്ങൾക്കു നല്ലതാകുന്നു. ഹസ്തിച്ഛവികം (ആനത്തോൽപോലെ കറുത്തതു), സഹരിതകം (പച്ചനിറമായതു) എന്നിങ്ങനെയുള്ള കല്ല് പ്രതിരാഗി (ചീത്തപ്പൊന്നിന്റെയും വര നന്നാക്കിക്കാണിക്കുന്നത്) യാണ്. അതു വിക്രയത്തിൽ നല്ലതാകുന്നു. സ്ഥിരവും പതഞ്ചവും വിഷമവണ്ണവുമായ കല്ല് അപ്രതിരാഗി (നല്ല പൊന്നിന്റെയും വര ചീത്തയാക്കിക്കാണിക്കുന്നത്) യാണ്; അതു ക്രയത്തിൽ നല്ലതാകുന്നു.

മേകം (വെട്ടുവായ) സ്നിഗ്ദ്ധമായും സമവണ്ണമായും ശ്ലക്ഷ്ണമായും മൃദവായും ഭ്രാജിഷ്ണവായുമായിരിക്കുന്നതു ശ്രേഷ്ഠമത്രെ.

താപം (കാച്ചൽ) അകത്തും പുറത്തും സമവർണ്ണമാ
യും, താമരയല്ലിയുടേയോ കാരണ്ഡകപ്പൂച്ച (വാടാങ്കു
ഞ്ഞിപ്പൂച്ച) ത്തിന്റെറായാ വർണ്ണമാമിരിക്കുന്നതുത്തമം.
ശ്വാചും നീലവുമായിരിക്കുന്നത് അപ്രാപ്തകം.

തുലാപ്രതിമാനം പൗരവായുഷ്ഠപ്രകരണത്തിൽ
പറയുന്നതാണ്. അതിൽപ്പറയുപ്രകാരം തുക്കിയിട്ടവേ
ണം സപ്തർഷും വെള്ളിയും കൊടുക്കുകയും വാങ്ങുകയും
ചെയ്യാൻ.

അക്ഷരാലയിൽ അന്നായുക്ത (നിരോഗമില്ലാത്ത
വൻ)നായിട്ടുള്ളവൻ കടക്കരുത്. അങ്ങനെ കടക്കുന്നവ
നെ ഉദ്യോഗിക്കണം. ആയുക്തനാകിലും വെള്ളിയോ പൊ
ന്നോ കയ്യിലെടുത്തുകൊണ്ടു ശാലയിൽ കടന്നാൽ ഭയമു
പിഴയായിരിക്കണം. കാഞ്ചനകരുകൾ (പൊന്നുക്ക
കയും ശുദ്ധിച്ചെല്ലയും പരീക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്നവർ), പൂ
ഷതകരുകൾ (ഉള്ള പൊള്ളയായ പണ്ടങ്ങൾ പണി
യുന്നവർ), തപസ്വീകരുകൾ (സപ്തം പൊതിയുന്ന
വർ), തപനീയകരുകൾ (ശുദ്ധസപ്തം കൊണ്ടു പ
ണ്ടം പണിയുന്നവർ) എന്നിവരും ധ്വമായകന്മാർ (ഉലയു
തുന്നവർ), പരിചാരകന്മാർ, പാഠ്യധാരകന്മാർ (പുഴി
യരിക്കുന്നവർ) എന്നിവരും ഉടുത്ത വസ്ത്രം, കൈ, ഗു
ഹ്യാവയവങ്ങൾ എന്നിവ കടഞ്ഞിട്ടുവേണം ശാലയിൽ
കടപ്പാനും പുറത്തുപോകുവാനും. അപരങ്ങളെ എല്ലാ ഉ
പകരണങ്ങളും, അനിഷ്ടിതങ്ങളായ (മുഴുമാക്കത്ത) പണി
ത്തരങ്ങളും അവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കയും വേണം. സൗ
വർണ്ണികൻ പണിച്ചെയ്യിപ്പാണെടുത്ത സപ്തർഷും ചെമ്പുക
ഴിഞ്ഞ പണിത്തരങ്ങളും കരണന്മാരുടെ മധ്യത്തിൽപച്ച
തുക്കിക്കൊടുക്കണം. അതു രാവിലെ പണിക്കു കൊടുക്കു
മ്പോഴും വൈകുന്നേരം തിരികെ ഏല്പിക്കുമ്പോഴും കാന്താ
വിന്റെറയും കാരയിതാവിന്റെറയും മുദ്രകളോടുകൂടി വസ്തു
കയും വേണം.

മനസ്

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം

പതിമൂന്നാം അധ്യായം

ദേവപാണ്ഠ, ഇണം, കുടുകം എന്നിവയാണ് തട്ടാ നായുടെ പണികൾ. ദേവപണ്ണമെന്നാൽ കാലാപ്പണം (കല്ലുപതിക്കുക) മുതലായവയാണ്. ഇണമെന്നാൽ സൂത്രം (ആൽ) ഉണ്ടാക്കുക, വാനം (അരഞ്ഞാൻ മുതലായവയുണ്ടാക്കുക) തുടങ്ങിയവയാണ്. കുടുകമെന്നാൽ ഘനമായം സൂഷിരമായും പുഷ്പാദികൾ ചേർത്തതായുമുള്ള പണിയറകുന്നു.

കാലകർമ്മത്തിന്നു കല്ലിന്റെ അഞ്ചിലൊരു ഭാഗം പൊന്നിൽ കട്ടത്തുക്കയും, പത്തിലൊരു ഭാഗം കടുമാനം (പാകെട്ടു)കെട്ടി ഉറപ്പിക്കുകയും വേണം. ഈ കടുമാന ഭാഗം വെള്ളിയാണെങ്കിൽ നാലിലൊന്നു ചെമ്പും, സ്വർണമാണെങ്കിൽ നാലിലൊന്നു വെള്ളിയും കൂട്ടി സംസ്കരിച്ചാൽ കൂട്ടിൽനിന്നു രക്ഷിക്കും (കൂട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നിക്കുകയില്ല).

പുഷ്പതത്തിങ്കൽ കാലകർമ്മം ചെയ്യുന്നതിന്നു സ്വർണത്തെ അഞ്ചുഭാഗമാക്കി മൂന്നു ഭാഗം പരിഭാഷ്യ (കല്ലുമിശ്രിതം)വും രണ്ടുഭാഗം വാസ്തുക(പീഠം) വുമാക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ സ്വർണത്തെ ഏഴുഭാഗമാക്കി നാലുഭാഗം പരിഭാഷ്യവും മൂന്നു ഭാഗം വാസ്തുകവുമാക്കാം. *

തപഷ്ടകർമ്മത്തിന്നു (സ്വർണം പൊതിയുന്നതിന്നു) പൊതിയുന്നതു ചെമ്പാണെങ്കിൽ ശുദ്ധഭാഷ്യം സമം സ്വർണം കൂട്ടി സംയുഹനം ചെയ്യണം (അടിച്ചു യോജിപ്പിക്കണം); പൊതിയുന്നതു വെള്ളിയാണെങ്കിൽ ശുദ്ധഭാഷ്യം, ഘനമായംയും സൂഷിരമായും, പകുതി സ്വർണം കൊണ്ടു് അപലേപനം ചെയ്യണം (പൂശണം). അല്ലെങ്കിൽ വെള്ളിയുടെ നാലിലൊന്നു പൊൻപൊടിയും, വാ

---

* ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു അമിട്ടുന്ന കല്ലു വലിയതാണെങ്കിൽ കരുതുക.

ലുകയും (നേരിയ മണൽപ്പൊടി), ചായിലുപ്പൊടിയും, രസവും കൂടി ഉരുക്കിത്തേക്കണം. ‡

രപനീയം (ആരോഗ്യപ്രദമായിട്ടുള്ള സപ്തം) ജ്യേഷ്ഠവും നല്ല വസ്ത്രത്തോടും രോഗത്തോടും കൂടിയതുമായിരിക്കണം. ഗുണം കുറഞ്ഞ സപ്തമാണെങ്കിൽ സമം ഇരയം ചേർത്തു പാകപത്രപാകം (തകിടാക്കി ഉരുത്തിക്കഴിക്കുക) ചെയ്തു സൈന്ധവിക (സൈന്ധവപ്പൊടി) മണ്ണും ഉപ്പും കൂടിയതു ചേർത്ത് ഉഷ്ണപിപ്പിക്കണം. എന്നാൽ അതു നീലവസ്ത്രം, പീതവസ്ത്രം, ശോഭനവസ്ത്രം, ഹരിതവസ്ത്രം, ശുഭ്രവസ്ത്രം, കൗഠവസ്ത്രം എന്നിവയ്ക്കു പ്രകൃതിയാകും. മയിൽക്കഴുത്തിനൊത്ത നിറമുള്ളതും ശോഭനവും (മുറിച്ചാൽ മുറിവായ വെളുത്തീരിക്കുന്നതു) മിനുമിനുത്തിരിക്കുന്നതുമായ തീർപ്പും (ഉരുക്കു) പൊടിച്ചതു സപ്തത്തിൽ കറുകണി ഭാഗം (മാഹാണിഭാഗം) ചേർത്താൽ അതു സപ്തത്തിന്നു രാഗം (നീലാദിവസ്ത്രം ജനിക്കുന്നതിൽ രണ്ടാം) ആകും.

ഉപശുദ്ധം (അത്യന്തശുദ്ധം) ആയ താര(വെള്ളി)യും, അശുദ്ധമായ വെള്ളി അസ്ഥിതുമ്മത്തിൽ (എല്ലിൽ) പൊടിയും മണ്ണുംകൂടിയുണ്ടാക്കിയ മൂശയിൽ) നാലുപ്രാവശ്യം, സീസതുമ്മത്തിൽ (മണ്ണും ഇരയവും സമം ചേർത്തുണ്ടാക്കിയ മൂശയിൽ) നാലുപ്രാവശ്യം, ശുഭ്രതുമ്മത്തിൽ (ചരൽക്കല്ലിടിച്ചുണ്ടാക്കിയ മൂശയിൽ) നാലുപ്രാവശ്യം, കപാലതുമ്മത്തിൽ (മൺമൂശയിൽ) മൂന്നു പ്രാവശ്യം, ഗോമയതുമ്മത്തിൽ (ചാണകമൂശയിൽ) രണ്ടു പ്രാവശ്യം എന്നിങ്ങനെ പതിനഞ്ചു മൂശയിലുരുക്കി. സൈന്ധവിക ചേർത്തു ചുട്ടവിളക്കിയാൽ അതു നീലാദിവസ്ത്രങ്ങൾക്കു പ്രകൃതിയാകും. ശുദ്ധമായ വെള്ളി ഒരു കറുകണി മുതൽ ഓരോ

‡ ഇതു വെള്ളിപ്പാത്രത്തിൽ സപ്തം ചുട്ടുവെക്കണം ചെയ്യേണ്ടതു്.

മർദ്ദ

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം പതിമൂന്നാം അധ്യായം

കാകണി അധികമായി രണ്ടു മാഷത്തുകയും തികയുവോളം പതിനാറു മാഷം സ്വർണ്ണത്തിൽ ചേർക്കുകയും അത്രയ്ക്കു തുല്യ സ്വർണ്ണം കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെയാണ് രാഗം ചേർക്കുന്നത്. ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ സ്വർണ്ണം ശേപതരാരാകും.

ശുദ്ധിയെല്ലാ സ്വർണ്ണം മൂന്നുഭാഗം മുപ്പത്തിരണ്ടുഭാഗം ശേപതരാരം ചേർത്തു തുടങ്ങിയാൽ ശേപതലോചിതകം (വെള്ളച്ചുവപ്പ്) ആകും. ശുദ്ധിയെല്ലാ സ്വർണ്ണം മൂന്നുഭാഗം മുപ്പത്തിരണ്ടു ഭാഗം ചെമ്പുചേർത്തു തുടങ്ങിയാൽ പീതരാഗം (മഞ്ഞനിറം) ആകും. തപനീയത്തെ സൈന്ധവീകരേയ്ക്കു ചേർത്തു ചുട്ട് അതിൽ മൂന്നിലൊരു ഭാഗം രാഗം ചേർത്താൽ പീതരകത (മഞ്ഞച്ചുവപ്പ്) മാകും. ശേപതരാരം രണ്ടുഭാഗവും, ശുദ്ധിയെല്ലാ സ്വർണ്ണം ഒരു ഭാഗവും ചേർത്തു തുടങ്ങിയാൽ മുൽഗസ്വർണ്ണം (ചെറുപയറിൻ നിറം) വരും. കാളായസ (ഉരുക്ക) ത്തിന്റെ അർദ്ധഭാഗം (അതായതു രണ്ടുനത്തിനുവേണ്ടതിന്റെ പകുതി=സ്വർണ്ണത്തിൽ ആറിലൊന്നു) കൊണ്ടു സ്വർണ്ണത്തെപ്പൂശിയാൽ സ്വർണ്ണം കൃഷ്ണസ്വർണ്ണമാകും. ആ ഉരുക്കി രണ്ടു ചേർത്തു രണ്ടു പ്രാവശ്യം സ്വർണ്ണത്തിൽ തേച്ചാൽ സ്വർണ്ണം ശുക്ലപത്രസ്വർണ്ണമാകും. ഇപ്പറഞ്ഞതിന്റെയെല്ലാം ആരംഭത്തിൽ രാഗവിശേഷങ്ങളിൽ പ്രതിവർത്തിക (പടിയാണി) വെച്ചുകൊடுക്കുകയും വേണം.

ഉരുക്കും ചെമ്പും സംസ്കരിക്കേണ്ടും വിധവും നല്ലവസ്വർണ്ണം ധരിച്ചിരിക്കണം. വരും, മണി, മുത്തു, പവിഴം, രൂപം എന്നിവയുടെ അപന്യേയിമാന (കളുത്തുകൾ) വും വെള്ളി, സ്വർണ്ണം എന്നിവയിൽ അവയുടെ ബന്ധപ്രമാണങ്ങളും വേണ്ടവിധം അറിഞ്ഞിരിക്കണം.

രാഗസാമ്യം, ദ്വന്ദ്വസാമ്യം,
 പൂജ്യാസക്തി, സുസ്ഥിതി,
 സുമിശ്രിതം, മഹീതം,
 വിജ്ഞാത, സുധാർത്ഥ,
 അനുൽഖണതം, പ്രഭുവം,
 മധുരാകൃതി, സാമ്യം,
 മനോനാശപ്രീതിയിവ
 തപനീയഗുണങ്ങളാം.

കേരളീയരുടെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
 രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, അക്ഷരാര്യത്തിൽ സുദൃഢാധ്യ
 ക്ഷൻ എന്ന പതിമൂന്നാമധ്യായം.

പതിന്നാലാം അധ്യായം.

മുപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം.

വിശിഖയിൽ സൗഖ്യവർണ്ണികപ്രചാരം.

സൗഖ്യവർണ്ണികൻ പെരുമാറ്റാനുപദേശാർത്ഥമുള്ള
 വെള്ളിപ്പണിയും പൊൻപണിയും ആവേശനികളെ (ഇ
 രണ്ടു വേലമെഴുന്ന ശില്പികൾ) ക്ഷോഭ മെഴുതിക്ക
 ണം. അവർ നിശ്ചിതമായ കാലവും കാർത്യയനുസരിച്ചു
 പ്രവൃത്തി നടത്തണം. കാലവും കാർത്യവും നിശ്ചയിച്ചിട്ടി
 ല്ലെന്ന വ്യാജേന കാർത്യത്തെ അന്യഥാകരണം ചെയ്താൽ
 വേതനം നഷ്ടപ്പെടുന്നതിന്നു പുറമെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം കെട്ടു
 കയും വേണം. പണിതീരേണ്ടുന്ന കാലം തെറ്റിച്ചാൽ
 വേതനത്തിൽ നാലിലൊന്നു കുറയ്ക്കുകയും, അതിന്റെ ഇ
 രട്ടി ദണ്ഡം വിധിക്കുകയും ചെയ്യും.

യാതൊരു വർണ്ണവും തുടക്കമുള്ള നിക്ഷേപ (പണ

മുപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം

പതിനാലാം അധ്യായം

ചെസ്സാനുള്ള ലോഹം)മാത്രം ഏറ്റുവാങ്ങിയതു' അതേ വസ്തുക്കൾക്കും തുടങ്ങിക്കൊണ്ടും കൂടിയതന്നെ അതു പണികഴിഞ്ഞു എപ്പിടിക്കണം. കാര്യങ്ങൾ വന്നാൽക്കൂടിയും സാധനം അങ്ങനെയെന്ന കൊടുത്താൽ, ക്ഷീണവും (തേമാനം വന്നതു) പരിശീലനവും (മുറിഞ്ഞതു) ആകാത്തപക്ഷം, എപ്പിച്ചവർ തിരികെ വാങ്ങിക്കൊള്ളണം.

സുവസ്തും, പുൽഗലം (ധാതുപിണ്ഡം), ലക്ഷണം (മുദ്ര) എന്നിവയുടെ പ്രായോഗങ്ങളിൽ അറിവയണ്ടും സംഗതികൾ ആവശ്യനികൾ മുഖന മനസ്സിലാക്കണം.

പൊന്നിനും വെള്ളിക്കും ഒരു സുവസ്തത്തിന്നു (പതിനാറു മാണുക്കും) ഒരു കറുപ്പി (കാൽ മാണുക്കും) വീതം ക്ഷയം (കറുപ്പു) വകവെച്ചുകൊടുക്കണം ഒരു സുവസ്തം പൊന്നിൽ ഒരു കറുപ്പി ഉത്തരം അതിലിരട്ടി വെള്ളിയുമാണ് രാഗാത്മ്യമായിച്ചേർക്കേണ്ടതു്. അപ്പോൾ ആ ചേർത്ത മൂന്നു കറുപ്പിയുടെ ആറിലൊരു ഭാഗം (അര കറുപ്പി) ക്ഷയം വരും.

സുവസ്തത്തിന്നു ചുരുങ്ങിയതു ഒരു മാണു മാറ്റുക പൂർണ്ണ പൂർണ്ണസാധനം ദണ്ഡം; പ്രമാണം (തൂക്കം) കുറച്ചാൽ മദ്ധ്യസാധനം; തുലാപ്രമാണത്തിൽ വ്യാജംചെയ്താൽ ഉത്തമസാധനം; കൃതദണ്ഡത്തിൽ (പണികഴിഞ്ഞപണ്ടും) വ്യാജംചെയ്താൽ ദണ്ഡം അതുതന്നെ.

സുവസ്തത്തിന്നു കാണാത്തേയും അനുസ്ഥപത്തു വെച്ചു പൊൻപണിയും വെള്ളിപ്പണിയും ചെയ്യിച്ചാൽ ചെയ്യിച്ചവന്നു പത്രങ്ങളുപണം ദണ്ഡം. ചെയ്തവൻ സാധാരണ (അപരാധത്തിൽ നിന്നൊഴിച്ചുള്ളവൻ) ആണെങ്കിൽ അതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. അനപസാരനാ

* പണിയെടുക്കുന്ന സുവസ്തം കളവു മുതലുള്ളതെങ്കിലും കറുപ്പും കൂടാതെ വിട്ടുപോകാവുന്നവനെന്നു സാരം.

ണെങ്കിൽ അവനെ കണ്ടുകരോധനത്തിന്നായിക്കൊണ്ടയു
ണം. അങ്ങനെ വരുന്ന സംഗതിയിൽ കർത്താവിന്നു ഇരു
രൂപവും ഭവനമോ, പണച്ചേദനമോ (അഞ്ചുവിരലും
ചേർത്തുകൊണ്ടു) ആണു ശിക്ഷ.

തുലാപ്രതിമം രാജാജ്ഞം (തുടങ്ങുന്നതു തുലാസ്സും
പടിയും) പൊതുവാധ്യക്ഷന്റെ കയ്യിൽനിന്നു വിചക്ഷുവാ
ർണ്ണം. മറ്റൊരാളോടു വാങ്ങിയാൽ പറ്റാത്തപണം
ഭവനം.

ലേനം, ലേനസംഖിരം, സംയുക്തം (പൊതിച്ചിൽ
പ്പണി), അവലേപ്യം, സംലോകം (അടിച്ചവേല), ചാ
സിതകം (പൂച്ചുപണി) എന്നിവയാണു തട്ടാരുടെ കർമ്മം.

തുലാവിഷമം, അപസാരണം, വിസ്രാവണം, പേട
കം, പിതം എന്നിവയാണു വേലക്കാർക്കുള്ള ഹരണോപാ
യങ്ങൾ.

സന്നാമിനി (തട്ടുതാഴ്ന്നതു'), ഉൽകണ്ണിക (തട്ടയ
ന്നതു'), ഭിന്നമസ്തക (തല പൊളിഞ്ഞതു'), ഉപകണ്ണി
(തുളയുള്ളതു'), കശികൃ (തട്ടുകൾക്കു കേടുള്ളതു) സകടക
ക്ഷു (തട്ടുകളുടെ ചരടുപാകമല്ലാത്തതു'), പരിവേല്ലി (ഇ
ളക്കുള്ളതു'), അയസ്താന (അയസ്താനംചേർത്തു നിർമി
ച്ചതു') ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്ന തുലാസ്സുകൾ ഭേദമുള്ള
കുന്നു.

രണ്ടു ഭാഗം വെള്ളിയും ഒരു ഭാഗം ചെമ്പും കൂട്ടിയരു
ക്കിയതു ത്രിപുടകം. അതു പകരമിട്ടു ആകരോൽഗതമാ
യ സ്വർണ്ണം അപഹരിക്കും. ഇതു ത്രിപുടകാപസാരിതം.
ഇങ്ങനെതന്നെ ചെമ്പു പകരമിട്ടു സ്വർണ്ണം അപഹരിക്കു
ന്നതു ശുദ്ധാപസാരിതം വേല്പകം (ഉരുക്കും വെള്ളി
യും സമംചേർത്തുകൊണ്ടു മിശ്രലോഹം) വച്ചു സ്വർണ്ണം
അപഹരിക്കുന്നതു വേല്പകാപസാരിതം. പകുതി ചെമ്പും

മുപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം പതിനാലാം അധ്യായം

പകുതി പൊന്നും മുട്ടിയുരുക്കിയതു വെച്ചു സ്വർണ്ണമപഹരി
ക്കുന്നതു ഹേമാപസാരിതം.

മുകമുഷ, പൂതികിട്ടം, കരടകമുഖം (ചപ്പണ), നാ
ളീസന്ദംശം (കുടിഖ'), ജോംഗനി (ലോഹശലാക), സുവ
ച്ചില (തുവച്ചിലക്കാരം), ലവണം എന്നിവ തട്ടാൻമാർക്കു "ഇ
താണു സ്വർണ്ണം" എന്ന് പറഞ്ഞു സ്വർണ്ണമപഹരിപ്പാനു
ള്ള ഉപകരണങ്ങളാകുന്നു. പിണ്ഡവാലുകകൾ (ചെ
മ്പിന്റെയും വെള്ളിയുടേയും തരികൾചേർത്തു മൂശപിടി
പ്പിച്ച മണൽ) മുൻപുതന്നെ തീയിലിട്ട് അവയെ മൂശ ഉ
ടഞ്ഞു. തീയിൽ വീണ സ്വർണ്ണമെന്ന വ്യാജേന പെറുക്കി
യെടുക്കുന്നതും ഒരു ഹരണോപായമാകുന്നു.

പണികഴിഞ്ഞ പണ്ടങ്ങര പിന്നീടു തകിടുകൊണ്ടു
കെട്ടുമ്പോഴോ, തകിടിയിറക്കിയതിനെ പരീക്ഷിക്കുമ്പോ
ഴോ വെള്ളിത്തകിട് വെച്ചു സ്വർണ്ണത്തകിടു പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്നതാണു' വിശ്വാവണം. സ്വർണ്ണവാലുകകൾ (പൊൻ
മണൽ)ക്കു പകരം ലോഹപിണ്ഡവാലുകകൾ (ചെമ്പു
മണൽ) വെച്ചു പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്നതും വിശ്വാവണം
തന്നെ.

ഗാഢ(ഉറച്ചതു')യും അല്ലലാർച്ച (അയഞ്ഞതു')വു
മാണു' പേടകം. അതു' സംയുക്തവും അവലോപ്യവും
സംഘാത്യവുമായ പണികളിലാണു' ചെയ്യുന്നതു'. സീസ
രൂപം (ഈയപ്പണ്ടം) സുവർണ്ണപത്രം (പൊൻതകിടു)കൊ
ണ്ടു പുതയ്ക്കുമ്പോൾ ഈയത്തകിടിന്റെയും പൊൻതകിടി
ന്റെയും മിടയിൽ അഷ്ടബന്ധമിടുന്നതു ഗാഢപേടകം.
അതുതന്നെ പടലസംപുടങ്ങളിൽ (തകിടുകളുടെ മുഖങ്ങളു

* ആകാശാഗതമായ നല്ല സ്വർണ്ണം ഉടഞ്ഞ മൂശയിലുരുക്കി,
ലോഹകിട്ടം കളുവൻ ഉപ്പും കാരവുമിടുക എന്ന വ്യാജേന ത്രിപുടകം
തുടങ്ങിയ കുട്ടുവെള്ളിയിട്ടു, ലവണ മുതലായവകൊണ്ടു കാഠി "ഇത്ത
രത്തിലുള്ള സ്വർണ്ണമാണു" ഇതു ആകരത്തിൽനിന്നു കിട്ടുന്നതു" എന്നു പ
റഞ്ഞു അപഹരിക്കുമെന്നു സാരം.

ജിൽ) ചെയ്യുന്നതു അഭ്യദ്ധാതും, അവലേപ്യങ്ങളിൽ ചെയ്യുന്ന പേടകം തകിട് ഒറ്റയായി ചേർക്കുകയാ ഹരട്ട യായിച്ചേർക്കുകയാ ആണ്. ചെമ്പോ വെള്ളിയൊ ഉള്ളി ലിട്ട് പൊൻതകിടുകൊണ്ടു പുതയ്ക്കുന്നതാണ് 'സംഘാത്രങ്ങളിൽ ചെയ്യുന്ന പേടകം. ശുദ്ധീകരണം (ചെമ്പുപണ്ടം) ഒരഭാഗം പൊൻതകിടുകൊണ്ടു കെട്ടി കാച്ചിത്തുടച്ചു മിനുക്കുന്നതു സുപാശം. അതുതന്നെ രണ്ടഭാഗവും പൊൻ തകിടുകൊണ്ടു കെട്ടുന്നതു പ്രദീപ്തം. താമ്രതാരകവും (ചെമ്പുപണ്ടവും വെള്ളിപ്പണ്ടവും) രണ്ടു ഭാഗവും പൊൻതകിടുകൊണ്ടു കെട്ടുന്നതു' ഉത്തരവസ്ത്രം.

ഇപ്പറഞ്ഞ ഗാഢവും അഭ്യദ്ധാതും പുമായ രണ്ടു തരം പേടകവും താപം (ചൂടുക), നികഷം (ഉരയ്ക്കുക), നിർദ്ദൃഷ്ടം (ചെച്ചെടുത്തെ ഉരയുക), ഉല്പേഖനം (ചുരണ്ടുക) എന്നിവയെച്ചൊല്ലു കണ്ടുപിടിക്കണം. അഭ്യദ്ധാതുംതെ ബലാമൃത്തിലോ (ലന്തപ്പഴത്തിൻചാര) ഉപ്പുവെള്ളത്തിലോ കഴുകിയും പരിശോധിക്കാം—ഇങ്ങനെ പേടകം.

ഘനസുഷിരമായ പണ്ടത്തിൽ സ്വസ്തമൃത്തിക, സുസ്തവാലുക, ചായാലും എന്നിവ അരച്ചു കൽക്കം അകത്തിട്ടു കാച്ചിയാൽ ഉറച്ചുനിൽക്കും. ദ്രവമായ വാസ്തുക (പീഞ്ചസം)ത്തോടുകൂടിയ പണ്ടത്തിൽ സുസ്തവാലുകയും അരക്കും സിന്ധൂരവുമിട്ടു കാച്ചിയാൽ അതും ഉറച്ചുനിൽക്കും. ഈ രണ്ടിലും താപനമോ (കാച്ചുക) അവധപംസനമോ (മേടുക) ചെയ്യുന്നതാണ് ശുദ്ധിപരീക്ഷ. സപരിഭാഷ്യമായ പണ്ടത്തിൽ ഉപ്പും കടുരക്കരയും (മുളവായ ചരൽക്കല്ലു) ചേർത്തു കാച്ചിയാൽ ഉറപ്പും. അതിന്നു കൗമനം (ലന്തപ്പഴത്തിൻചാരിലിടുക) ആണ് ശുദ്ധി. അഭൂപടലം അതിലിരട്ടി വലുപ്പമുള്ള പടിയോടുകൂടിയ പണ്ടത്തിൽ ഇട്ട് അഷ്ടബന്ധമിട്ടാലുറച്ചുനിൽക്കും. ഉള്ളിൽ കാചം (അഭൂപടലം) മൂടിവെച്ചിട്ടുള്ള ആ

പണ്ടും ലൗകികത്തിൻ ചാറിലിട്ടാൽ കാമമില്ലാത്തതായ ഭാഗം താഴ്ന്നുനിൽക്കും. പടലാന്തരങ്ങൾ (മറുപല്ലു പടലങ്ങളും) ഉണ്ടെങ്കിൽ സൂചികൊണ്ടു കുത്തണം. ഘന ഡുഷിരങ്ങളായ പണ്ടങ്ങളിൽ മണി, വെള്ളി, സ്വർണം എന്നിവയിൽ പിക്കം പ്രവർത്തിക്കും * കാച്ചുകയും തകർക്കുകയും ചെയ്ത അതിന്റെ ശുദ്ധി—ഇങ്ങനെ പിക്കം.

ഇപ്രകാരം പല ഹരണോപായങ്ങളുള്ളതുകൊണ്ടു വരും, മണി, മുത്തു, പവിഴം എന്നിവയുടെ ജാതി, രൂപം, വർണ്ണം, പ്രമാണം, പുദ്ഗലം, ലക്ഷണം എന്നിവയെ സൗവർണ്ണികൻ നല്ലുപാലെ ധരിച്ചിരിക്കണം.

കൃതഭാഷ്യത്തെ പരീക്ഷിക്കുമ്പോഴും പഴയ പണ്ടത്തിന്റെ പ്രതിസംസ്കാരത്തിങ്കലും നാലു ഹരണോപായങ്ങളുണ്ടു്. പരികുടനം (തകർക്കുക), അവച്ഛേദനം (ചെത്തുക), ഉല്ലേഖനം (ചുരണ്ടുക), പരിമർദ്ദനം (തുടയ്ക്കുക) എന്നിവയാണവ. പേടകവ്യാജന (തകിട്ചേർത്തു നോക്കുക എന്ന വ്യാജന) പുഷ്പതമോ, ഗുണമോ (വള മുതലായതിന്റെ അംശം), പിടകമോ തകർന്നിവിട്ടുകയാണു പരികുടനം. ദ്വിഗുണവാസ്തവങ്ങളുടെ (പടിയിരട്ടിയായ പണ്ടങ്ങളുടെ) കാർത്തിൽ പൊൻപൂശിയ ഈയത്തകിടകത്തിട്ടു പൊൻതകിട്ടു ചെത്തിയെടുക്കുന്നതു അവച്ഛേദനം. ഘനങ്ങളായവയിൽ മൂച്ചയുള്ള ശസ്ത്രംകൊണ്ടു ചുരണ്ടുന്നതു് ഉല്ലേഖനം. ഹരിതാലം, മന്ദയാല, ചാമ്പിളം ഇവയിലൊന്നിന്റെ പൊടിയും കരുവിന്ദമെന്ന കല്ലിന്റെ പൊടിയും വസ്ത്രത്തിൽ റിതറി ആ വസ്ത്രംകൊണ്ടു തുടയ്ക്കുന്നതു പരിമർദ്ദനം. ഇതു ചെയ്താൽ പൊൻപണ്ടങ്ങളും

* നല്ല മണിക്ക പകരം കാമമണിയും, ദുഷാണിനു പകരം ധൈര്യം, നല്ല ചാണിനു പകരം ചീത്തചാണം ചേർത്തു മറ്റൊരു അപമാനിക്കുമെന്നു സാരം.

മർവ്വ

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

വെള്ളിപ്പണ്ടങ്ങളും തേഞ്ഞു തുക്കം കറയും; അവയ്ക്കു അവ തന്നും (മുറിവ്) വരികയുമില്ല.

സംയുഹ്വങ്ങൾ മേൽപ്രകാരം ഭഗവാകയോ ഖണ്ഡ മാകയോ ഛല്ലാമാകയോ ചെയ്താൽ അവയുടെ തുക്കം എത്രയെന്നു തത്സദൃശമായ മറ്റൊരു പണ്ടം തുക്കിനാക്കി അനുമാിക്കണം. അവലോചനയിൽ എത്രയാണോ മുറി ചെയ്തത് അത്ര അംശം പിന്നെയും മുറിച്ചെടുത്തു തുക്കം മറിയണം. വിരൂപങ്ങളായിത്തീർന്ന പണ്ടങ്ങൾ വളരെ പ്രാവശ്യം കാച്ചി വെള്ളത്തിൽ മുക്കണം.

അവശേഷം: (കയ്യടക്കം), പ്രതിമാനം (അപര്യവ്യാപ്തം), അഗ്നി (തീ), ഗണ്ഡിക (പലക), ഭണ്ഡിക (കുപ്പായം), അധികരണി (പാത്രം), പിന്ദരം (പീലി), സൂത്രം (തുലാസ്സ ചരട്), ചേലം (വസ്ത്രം), വോല്ലനം (മനോവ്യാപ്തപണം), ശിരസ്സ്, ഉത്സംഗം (മടി), മക്ഷിക (ഈച്ച), സ്വകാര്യേഷ (സ്വദേഹം നോക്കൽ), ഭൂതി (തോൽത്തുരുത്തി), ഉദകശരഭം, അഗ്നിഷ്വം (നെരിപ്പോഴ്), എന്നിവ പൊൻപണിക്കുരുടെ കാലം (വരണോപായം) ആണെന്നറിയണം.

വെള്ളിപ്പണ്ടങ്ങളിൽ വിശുദ്ധം (ഈയത്തിന്റെ ഗന്ധമുള്ളത്), മലഗ്രാഹി (മാറ്റേറിയത്), പരുഷം, പ്രസ്തീനം (കടുത്തത്), വിവർണ്ണം എന്നിങ്ങനെയുള്ളവ ഭൂഷമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണം.

ഏകം പണ്ടങ്ങൾ പുതുതം

പഴുതും മാറുകെട്ടുതും

പരീക്ഷിച്ചിടണം, തക്ക

ദണ്ഡവും നിശ്ചയിക്കണം.

കേരളീയന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന

രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, വിശിഖയിൽ സേവയണ്ണി

പ്രചാരമെന്ന പതിനാലാമദ്ധ്യായം.

പതിനഞ്ചാം അദ്ധ്യായം.

മുപ്പത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം.

കോഷാഗാരാധ്യക്ഷൻ.

കോഷാഗാരാധ്യക്ഷൻ സീത, രാജ്യം, ക്രിമിം, പരി
വർത്തം, പ്രാമിത്യം, ആപമിത്യം, സിംഹാനി, അ
ന്യജാതം, വ്യയപ്രത്യായം, ഉപസ്ഥാനം എന്നിവയെ
പ്പറ്റി ചിന്തിക്കണം.

സീതാധ്യക്ഷൻ കൊണ്ടുവന്ന കൊടുത്ത സമ്പ്രദർശന
ക(ധാന്യജാതി) മാണ് സീത.

പിണ്ഡകരം (ഗ്രാമത്തിന്നു മുഴുവനും കൂടിയ കരം),
ഷഡ്ഭാഗം (വിളവിന്റെ അംശമായ നികുതി), സേനാ
ഭരണം (സൈന്യച്ചെലവിലേക്കു ജനങ്ങൾ അടയ്ക്കുന്നത്*)
ബലി (ഭിക്ഷാഭരണം), കരം (വൃക്ഷനികുതി), ഉത്സംഗം
(വിശേഷസന്ദർഭങ്ങളിൽ പ്രജകൾ നൽകുന്ന ചൊലി),
പാർവ്വം (കൂടുതലാക്കിയ നികുതി) പാരിഹീണികം(കാലി
കൾ വിള തിന്നുന്നതിന്നു പിഴയാക്കിരിക്കുന്ന ധാന്യം)
ഔപായനികം(അടിയറ), കൌഷേയകം (ജലനികുതി)
എന്നിവ രാജ്യം.

ധാന്യമുഖ്യം, കോശനിഹാരം(വിലയ്ക്കുവാങ്ങിയ നെ
ല്ല്), പ്രയോഗപ്രത്യാദാനം (എടുവാൻ പിരിഞ്ഞ നെല്ല്)
എന്നിവ ക്രിമിം.

സമ്പ്രദർശനങ്ങൾ കൊടുത്തു മാറ്റമായി വാങ്ങിയ
ധാന്യം പരിവർത്തം

അന്യനോടു സാമിച്ചു വാങ്ങിയ ധാന്യം പ്രാമി
ത്യം.

---

* പടയാളികൾക്കു ജീവിയും കൊടുക്കുമ്പോൾ അവർ രാജാവി
ന്നു നൽകുന്ന അംശഭരണ ഭാഷാദീക.

അതുതന്നെ മടക്കിക്കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചു വാങ്ങിയതായാൽ ആപമിത്വകം.

കുട്ടികൾക്കും (നെല്ലുകൾക്കും), രോമകൾക്കും (പരിപ്പുക്കൾക്കും), സകുലകൾക്കും (പൊടിക്കൾക്കും), ശുശ്രൂഷകൾക്കും (പാനീയമുണ്ടാക്കൽ), പിഷ്ടകൾക്കും (മാവരയ്ക്കൽ) എന്നിവയ്ക്കു തജ്ജീവനന്മാരോടും, തൈലപീഡനത്തിന്നു് ഓരഭുന്മാരോടും ചാത്രികന്മാരോടും, കരിമ്പാട്ടി ശർക്കരയുണ്ടാക്കുന്നതിന്നു തദ്വജ്ജീവികളോടും പിരിക്കുന്ന തൊഴിൽനിന്നു സിംഹനിക.

നഷ്ടപ്രസ്തുതം (കളഞ്ഞു കിട്ടിയതും മറന്നു കിട്ടിയതും) തുടങ്ങിയുള്ളത് അന്യജാതം.

വിഷേപശേഷം, വ്യാധിതശേഷം, അന്തരാമംശശേഷം എന്നിവ വ്യയപ്രത്യായം.

ഉലാമാനാന്തരം (അളവില്ലാത്തതും തുക്കത്തിലുള്ള അന്തരം), ഹസ്തപൂരണം (കൈനിറച്ചുള്ളകൈയാലുണ്ടായ കൂടുതൽ), ഉൽകരം (അളന്നു ബാക്കിയായതടിച്ചു കൂട്ടിയത്), വ്യാജി, പര്യജിതം, പ്രാജ്ജിതം (അധ്യക്ഷന്റെ സാമത്വത്താൽ മുതൽകൂട്ടിയത്) എന്നിവ ഉപസ്ഥാനം.

ധാന്യസ്നേഹക്ഷാരലവണങ്ങളിൽ വച്ചു ധാന്യകല്പം സീതാധ്യക്ഷപ്രകരണത്തിൽ പറയുന്നതാണ്.

നൈ, എണ്ണ, വസ, മഷ്ട എന്നിവ സ്നേഹവർഗ്ഗം.

ഫാണിതം (കണ്ടിശ്ശക്കര), ഗുളി, മത്സ്യസ്യികയെന്ന ശർക്കര, കൽക്കണ്ടം എന്നിവ ക്ഷാരവർഗ്ഗം.

സൈന്ധവം (ഇരുപ്പ്), സാമുദം (മരക്കലുപ്പ്), വിഡം (വിളയുപ്പ്) യവക്ഷാരം (ചവൽക്കാരം), സൈവമ്യം (തുവച്ചിലു ഉപ്പ്) ഉത്തേദിജം (ഉവരുപ്പ്) എന്നിവ ലവണവർഗ്ഗം.

ക്ഷേതളം (തേൻ), മുന്തിരിങ്ങരസം എന്നിവ മധുവർഗ്ഗം.

കരിമ്പിൻനീര്, ഇഡം, മധു, ഫാണിനം, ജാംബവം (ഞാവൽപ്പഴച്ചാര്), പനസം (ചക്കപ്പഴച്ചാര്) ഇവയിലൊന്നു മേഷത്രംഗി (ആട്ടുകൊട്ടപ്പാല), കറുത്ത പിലിവേര് എന്നിവയുടെ കഷായത്തിൽ ചേർത്ത ഒരു മാസമോ ആറുമാസമോ ഒരു സംവത്സരമോ പഴകി ചിത്തിടം (ആനമോടക്കായ), ഉപ്പുറുത്ത (കാട്ടവെള്ളരിക്ക), കരിമ്പിൻതണ്ട്, മാങ്ങ, നെല്ലിക്ക എന്നിവ ഉരസിപ്പേർത്തതോ ചേർക്കാത്തതോ ആയിട്ടുള്ളതു ശുക്രവർഗ്ഗം (മുത്തപ്പുളി.)

വൃഷാർദ്ധം (മരപ്പുളി), കരമട്ടം (പിണമ്പഴം), മാങ്ങ, വിദലം (താളിമാതളങ്ങ), നെല്ലിക്ക, മാതളനാരങ്ങ, കോലം, ബദരം (ചിററിലന്തപ്പഴം), സൌവീരകം (പേരിലന്തപ്പഴം), പത്രാഷകം (പത്രാഷകവൃക്ഷഫലം) മുതലായവ ഫലാർദ്ധവർഗ്ഗം.

തൈര്, ധാന്യം (കാടി) തുടങ്ങിയവ ശുദ്ധവർഗ്ഗം.

തിപ്പലി, കരുമുളകു, മുക്കു, ജീരകം, കിരാതതിക്കം (പുത്തരിച്ചുണ്ട), ഗൌരസഞ്ചം (വെണ്ടകു), കസ്തുബ്ബ (കൊത്തമ്പാലമ്പരി), ചോരകം (ചണ്ണക്കിഴങ്ങ്), ദമനകം (ഉലുവ), മന്ദവകം, ശിശുകാണ്ഡം (മുരിങ്ങവേര്) മുതലായവ കടുവർഗ്ഗം.

ശുഷ്കമത്സ്യം, ശുഷ്കമാംസം, കന്ദങ്ങൾ, മൂലങ്ങൾ, ഫലങ്ങൾ, ശാകങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ ശാകവർഗ്ഗം.

ഈ പദാർത്ഥങ്ങൾ കോഷാഗാരത്തിൽ ശേഖരിച്ചതിന്റെ പകുതിഭാഗം പ്രജകൾക്ക് ആപൽക്കാലങ്ങളിൽ ഉപയോഗിപ്പാൻവേണ്ടി സൂക്ഷിക്കുകയും, പകുതിഭാഗം കാർത്യായനക്കുപയോഗിക്കുകയും, പഴയതെടുത്തു പകരം പുതിയതു വെച്ചു കയ്യിരുപ്പു പുതുക്കുകയും ചെയ്യണം.

കുഴപ്പങ്ങളും (കുതറിയവ) ചുരുക്കങ്ങളും (അരങ്ങിയവ) പിഴവുകളും (അരച്ചവ) ഭൂഷണങ്ങളും (വരുത്തവ) ആയ ധാന്യങ്ങളുടേയും, ആദ്യങ്ങളും ശുഭങ്ങളും സിദ്ധങ്ങളും (പാകം ചെയ്തവ) ആയ ധാന്യങ്ങളുടേയും വൃദ്ധിക്കയ്യപ്രമാണങ്ങളെ അധ്യക്ഷൻ നോക്കി അറിയണം.

വരകം നെല്ല് കഞ്ഞിയാൽ പകുതി സാരം (അരി) കാണും; ചെന്നെല്ലിനു അതിന്റെ എട്ടിലൊന്നു കുറയും; ചരകങ്ങൾ (പുല്ലും ചാമയും) ക്കു മൂന്നിലൊന്നു കുറയെ അരികിട്ടും; പ്രിയംഗു (തൈ) വിന്നു പകുതി അരിയും ഒമ്പതിലൊന്നു പെരുക്കവും കാണും; ഉദാരകച്ചെന്നെല്ലിനു തൈയെപ്പോലെ തന്നെ; യവവും ഗോതമ്പും നന്നച്ചു കഞ്ഞിയാൽ സമം അരി കാണും.

എള്ള, യവം, ചെറുപയര്, ഉഴുന്ന ഇവ അരങ്ങിയാൽ സമം അരി കാണും. ഗോതമ്പും അരങ്ങുകയും യവം വരുത്തു പൊടിക്കുകയും ചെയ്താൽ മുമ്പുള്ളിടത്തോളവും അതിന്റെ അഞ്ചിലൊന്നധികവും കാണും. കളായ ചമസി (ചണപ്പെടി) മുക്കാലം കാണും ചെറുപയറും ഉഴുന്നും പൊടിച്ചാൽ അല്പപാദാശം (നാഴിക്കാഴക്കു വീതം) കുറയും. ശൈബങ്ങളും (പൊട്ടിലിൽ വിളയുന്ന ധാന്യങ്ങൾ)ക്ക് അരങ്ങിയാൽ പകുതി അരികാണും. മസൂരം (പെരുഞ്ചുണ്ണപ്പയര്) അരങ്ങിയാൽ മൂന്നിലൊന്നു കുറയും.

ആമപിഷ്ടം (വേവാങ്ങ ഗോതമ്പും മുതലായതു), കല്ലാഷം (ഉഴുന്ന മുതലായതു) എന്നിവ അരച്ചാൽ ഒന്നു കൈന്നരവീതം പെരുക്കം യാവകം (ഉമികളുഞ്ഞ യവം) പൊടിച്ചാൽ ഇരട്ടിക്കും. പുലാകം (വെന്തചോര്), പിഷ്ടം (അരി അരച്ചത്) ഇവയും ഇരട്ടിക്കും.

കോമവം, ചരക, ഉദാരകം, തൈ എന്നിവയുടെ

മുപ്പത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം

പതിനഞ്ചാം അധ്യായം

അരി വെന്താൽ മൂന്നിരട്ടി ചോറു കാണം നെല്ലരിക്ക നാലിരട്ടിയും ചെന്നെല്ലരിക്ക അഞ്ചിരട്ടിയും ചോറുണ്ടാകും. തിമിതം (നന്നത്തു കെട്ട നെല്ലിന്റെ അരിവെച്ച ചോറ'), അപരാനം (വിളയാത്ത നെല്ലിന്റെ ചോറ') ഇവ ഇരട്ടിക്കും. വിരൂഡം (മുളച്ച നെല്ലിന്റെ അരി) കൂട രണ്ടരയിരട്ടി ചോറുണ്ടാകും.

ഭൃംശങ്ങൾക്ക് അഞ്ചിനൊന്നുവീതം വൃശ്ചി കാണം. കളായം (വട്ടച്ചണ) വറുത്താൽ ഇരട്ടിക്കും. ലാജം (മലർ), ഭ്രാജം (യവം വറുത്തത) എന്നിവയും അങ്ങനെ തന്നെ.

അതസിക്കരുവിന്നു ആറിനൊന്നുവീതവും വേപ്പിൻ കരു, കശക്കരു, മാങ്ങയങ്ങി, കപിതഥം (വിളാർമാവിൻ കരു) മുതലായവയ്ക്ക് അഞ്ചിലൊന്നുവീതവും എള്ള, കയ്യമ്പിൻകരു, ഇരിപ്പക്കരു, ഓടയരി എന്നിവയ്ക്ക് നാലിലൊന്നുവീതവും എണ്ണ കിട്ടും.

കറപ്പം (പരുത്തി), ക്ഷേരം ഇവയുടെ കറയ്ക്കൽ അഞ്ചുപലത്തിനൊരുപലം വീതം നൂലുണ്ടാകും.

അഞ്ചു ഭോണം (ഇരുപതാഡകം) നെല്ലിന്നു പത്തു ണ്ടാഡകം അരി വരുമാറുണ്ടാക്കിയ അരി കളഭഭോജനം (കുട്ടിയറയുടെ തീര); ഇരുപതാഡകം നെല്ലിന്നു പതിനൊന്നാഡകം വരുമാറുണ്ടാക്കിയ അരി വ്യാളങ്ങൾക്കു (കൊട്ടിയ ആനകൾക്കു) തീര; പത്താഡകം വീതമുണ്ടാക്കിയ അരി ഷെപവംവൃങ്ങൾ (പട്ടം കെട്ടിയ ആനകൾ) ക്കു തീര; ഒമ്പതാഡകം വീതമുണ്ടാക്കിയതു സാന്നാഹൃങ്ങൾ (പടയാനകൾ) ക്കു തീര; എട്ടാഡകം വീതമുള്ളതു കാലാരോപ്പകൾക്കു ഭോജനം; ഏഴാഡകം വീതമുള്ളതു സേനാമുഖ്യന്മാർക്കു ഭോജനം; ആറാഡകം വീതമുള്ളതു ദേവിമാർക്കും കുമാരന്മാർക്കും ഭോജനം; അഞ്ചാഡകം വീതമുണ്ടാക്കിയ അരി രാജാക്കന്മാരുടെ ഭോജനം; അതു അഞ്ചു

സ്വപരിശുദ്ധം (മുറിയാരിക്കുടാതെ കൊഴിച്ചെടുത്തത്) ആയിരിക്കയും വേണം.

അരി ഇടങ്ങളി ഒന്ന്, അരിന്റെ നാലിലൊന്നു പരിപ്പ്, പരിപ്പിന്റെ പതിനാറിലൊന്നു ഉപ്പ്, പരിപ്പിന്റെ നാലിലൊന്നു നൈ അല്ലെങ്കിൽ എണ്ണ—ഇതാണ് ഒരു ആയുർവ്വേദം (പ്രധാനമായും കൊടുക്കേണ്ടതും ഭോജനം). ഒരിക്കലും അരിയും, അരിന്റെ ആറിലൊന്നു പരിപ്പും, പരിപ്പിൽ പാതി നൈ അല്ലെങ്കിൽ എണ്ണയുമാണ് അവ്വേദം (അപ്രധാനമായും) കൊടുക്കേണ്ടത്. സ്രീകർമ്മ ഇതിന്റെ നാലിലൊന്നു കുറച്ചും, ബാലനായ് പകുതി കുറച്ചും കൊടുക്കണം.

മാംസപാകത്തിൽ, ഇരുപതു പലം മാംസത്തിന്നു സ്നേഹം അഥവാ നാഴിയും, ഉപ്പ് ഒരു പലവും, ക്ഷാരം ഒരു പലവും, കടുക്യോഗം (എരിവുസാധനം) രണ്ടു യഥാഭാഗം, തൈര് അഥവാ ഇടങ്ങളിയും ചേർക്കണം. ഇതുകൊണ്ടു തന്നെ മാംസം അധികമായിട്ടുള്ള യോഗങ്ങളും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ശാകാഭാജനം പാകംചെയ്യുന്നതിൽ മാംസപാകത്തിന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ ഒന്നരവിതം സ്നേഹമവലംബിക്കുക ചേർക്കണം. ഉണക്കിയ മാംസങ്ങളും ശാകങ്ങളും പാകം ചെയ്യുന്നതിന്നു ഉണക്കായുർവ്വേദം പറഞ്ഞ യോഗംതന്നെ ദ്രിശ്യമാക്കിത്തീർക്കണം.

ആനയുടേയും കുതിരയുടേയും തീരറയ്ക്കുള്ള വിധാപ്രമാണം തദ്യധ്യക്ഷപ്രകരണങ്ങളിൽ പറയുന്നതാണ്.

കാളികർമ്മ തീരറയ്ക്കു് ഒരു ഭോജനം ഉഴുന്നോ യവപുലകമോ (പുഴുങ്ങിയ യവം) കൊടുക്കണം. ശേഷമെല്ലാം കുതിരയ്ക്കുള്ളപോലെ തന്നെ. വിശേഷിച്ചു ഒരു തുലാം

മുപ്പത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം

പതിനാഞ്ചാം അധ്യായം

ഘോഷപിണ്ഡാക്ഷരമോ (വരട്ടപിണ്ഡാക്ഷരം), പത്താശകം കണകണ്ഡകമോ (മുറിയരിയും തുവിടും കൂടിയതു) കൂടി കറളകൾക്കു കൊടുക്കണം.

മഹിഷങ്ങൾക്കും ഒട്ടകങ്ങൾക്കും മേൽച്ചെറുന്നതുതന്നെ ഇരട്ടി കൊടുക്കണം. കഴുതയ്ക്കും പുളളിമാനിന്നും രോഹിതകമെന്ന മാനിന്നും അതുതന്നെ അര ദ്രോണം. ഏണം, കരഹം എന്നീ മാനകൾക്കു് ഓരോ ആവശകം. ആടു്, ഏളകം (ഏഴികം), വരഹം എന്നിവയ്ക്കു് അര ആവശകം, കണകണ്ഡകം ഇരട്ടിയുമാകാം.

ശപാക്കൾക്കു തീറ്റ ഒരിടങ്ങഴി ചോറ്. ഹംസം, ക്രൗഞ്ചം, മയിൽ എന്നിവയ്ക്കു ചോറ് അര ഇടങ്ങഴി. ശേഷമുള്ള മൃഗങ്ങൾക്കും പശുക്കൾക്കും പക്ഷികൾക്കും വ്യാളങ്ങൾക്കും ഏകദേശം (ഒരു ദിവസത്തെ തീറ്റ) കൊടുത്തു നോക്കി ഇതു വേണമെന്നനുമാക്കണം.

കരി, ഉമി എന്നിവ ലോഹപ്പണിക്കും ഭിത്തിയുടെ ലേപ്യ (തേപ്പ്) ത്തിന്നും കൊടുത്തയയ്ക്കണം. കണിക (കുററരി) ദാസമാക്കും കർമ്മകരന്മാക്കും സൂപകരന്മാക്കും ചോറാന്നപകരം കൊടുക്കണം. പിന്നെയും ശേഷിക്കുന്ന കുററരി ഔദനിക (അരിവെപ്പുകാർ) ന്മാക്കും ആപൂപികന്മാ (അപ്പപ്പണിക്കാർ) ക്കും കൊടുക്കണം.

തുലാമാനദോഷം (തുക്കാരം അളക്കാനുമുള്ള സാധനം), രോചനി (തിരികല്ല്), ദൃഷത്ത് (അമ്മിയും കുഴയും), മുസലം, ഉലൂഖലം, കുട്ടകയന്ത്രം (കുന്താണി), രോചകയന്ത്രം (ആട്ടുകല്ല്), പത്രകം (ചുരവ), ശൂപ്പം (മുറം), ചാലനിക (ചല്ലട), കണ്ഡാലി (കൊട്ടു; പിടകം (പെട്ടി), സംമാജ്ജനി (ചൂല) എന്നിവയാണു കോഷാഗാരാധ്യക്ഷൻ ശേഖരിക്കേണ്ടുന്ന ഉപകരണങ്ങൾ.

മാജ്ജകന്മാർ (നിലമടിക്കുന്നവർ), രക്ഷകന്മാർ,

മരണ

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

(കവേൽക്കാർ), ധാരകന്മാർ (ശുക്കന്മാരെന്നവർ), മായകന്മാർ (അളക്കുന്നവർ), മോപകന്മാർ (അളപ്പിക്കുന്നവർ), ഭായകന്മാർ (കൊടുക്കുന്നവർ), ദാപകന്മാർ (കൊടുപ്പിക്കുന്നവർ), ശലാകാപ്രതിഗ്രാഹകന്മാർ (കോൽക്കാർ), ദാസന്മാർ, കർമ്മകരന്മാർ എന്നിവരുടെ വർഗ്ഗമാണ് അധ്യക്ഷന്റെ കീഴിലിരിക്കേണ്ടും റിഷി (പണിക്കാർ).

പൊക്കത്തിൽ വയ്ക്കണം ധാന്യം,
 ജ്വാരം മൂടയിലാക്കിയും,
 കടത്തിലോ തൊട്ടിയിലോ
 സ്തോമമുപ്പു നിലത്തുമ.

കേരളീയന്റെ അയ്യംശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, കേരളാഗാരാധ്യക്ഷൻ എന്ന പതിനഞ്ചാമധ്യായം.

പതിനാറാം അധ്യായം.

മുപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം.

പഞ്ചാധ്യക്ഷൻ.

പഞ്ചാധ്യക്ഷൻ സ്ഥലത്തിലും ജലത്തിലുമുണ്ടാകുന്ന വയം സ്ഥലജലമാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ വരുന്നവയമായ പലവിധം പണ്യങ്ങളിൽ സാര (ബഹുമുല്യം)മായും ഫല്പ (അല്പമുല്യം) വായുമുള്ളവയുടെ അഗ്ലാന്തരവും (വിഭവ്യത്വാസം) പ്രിയാപ്രിയതയും അറിയണം. അവയുടെ വിഷേപം (നാട്ടിൽ പരത്തുക), സംക്ഷേപം (ഒരിടത്തു കൂട്ടുക), ക്രയം, വിക്രയം എന്നിവയുടെ പ്രയോഗകാലങ്ങളെയും അറിയണം.

യാതൊരു പണ്യമാണോ നാട്ടിൽ പരന്നിരിക്കുന്ന

മുപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം

പതിനാറാം അധ്യായം

ത് അതിനെ ഒരിടത്തായി സ്വരൂപിച്ചു വില കൗരനും. കയറിയ വില പ്രാപ്തമായാൽ (നടപ്പിൽവന്നാൽ) മറെറായ വില ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാം. സ്വഭൂമി ജങ്ങളായ രാജപണ്യങ്ങളുടെ വ്യവഹാരം ഏകമുഖം (ഒരിടത്തു മാത്രമുള്ളതു) ആയി നടത്തണം. പരഭൂമിജങ്ങൾ (അന്യദേശത്തുനിന്നു വന്നവ) ആയവയുടെ വില്പന അനേകമുഖം (അനേകസ്ഥലങ്ങളിൽ വച്ചു നടത്തുന്നതു) ആക്കണം. രാജം പ്രഭുകൾക്കു അനുഗ്രഹമാകമാറു വില്പിക്കുകയും വേണം. വലുതായ ലഭ്യമുണ്ടായാലും പ്രജകൾക്കു് ഒഴുപാലാതികം (പ്രീധാകരം) ആണെങ്കിൽ അതിനെ തടുക്കണം.

അജന്യപണ്യങ്ങൾ (എല്ലാപ്പോഴും വില്പനയുള്ളവ) ആയ ചരക്കുകളുടെ വികൃതത്തിൽ കാലോപരോധമോ, സങ്കലദോഷമോ (കൂട്ടിക്കഴുപ്പം) വരുത്തരുത്. രാജപണ്യത്തെ വൈദേശികന്മാർ (വാണിജക്കാർ) ക്ലേശമായ വില നിശ്ചയിച്ചു ചെലുത്തുമായി വിൽക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ല. അവർ നിശ്ചിതവിലയിൽ കുറച്ചു വിറ്റാൽ മേൽദാനരൂപമായ (കുറവിന്നനുസരിച്ചു) വൈധരണം കൊടുക്കുകയും വേണം.

അജ്ഞാ വിദ്വേഷം ചരക്കുകളിൽ പതിനാറിലൊന്നു മാനവ്യാജി (അളവവകാശം); തൂക്കി വിൽക്കേണ്ടും ചരക്കുകളിൽ ഇതപതിലൊന്നു തുലാമാനം (തുക്കവകാശം); എണ്ണി വിൽക്കേണ്ടവയിൽ പതിനൊന്നിലൊന്നു രാജാവിന്നുള്ള ഭാഗം.

പരഭൂമിജമായ പണ്യം സ്വഭൂമിയിലേക്കു കൊണ്ടു വന്നാൽ അതിനെ അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടി ആവാഹിക്കണം. അതു കൊണ്ടുവരുന്ന നാവികന്മാർക്കും സാത്ഥവാഹന്മാർക്കും ആയതിഷ്ഠയുമായിട്ടു (മേഖിലേക്കു ബാധകമ

ജ്ഞാതവിയം) പരിഹാരം (കരമിളവു) നൽകണം. ആ ഗതുകൾക്കു (പരഭൂമിയിൽനിന്നു വന്ന കുച്ചവടക്കാക്കു) ധനവിഷയത്തിൽ അനഭിയോഗവും (വ്യവഹാരംകൂടായ്) അനുവദിക്കണം. * എന്നാൽ അതിൽനിന്നു സഭ്യോ പകരികളെ (അവരുടെ പങ്കാളികളെ) ഒഴിവാക്കണം.

പഞ്ചാധിഷ്ഠാതാക്കൾ (രാജപണ്യശാലയിലെ വിദ്യാലയങ്ങൾ) വിവിധ ചരക്കുകളുടെ വില ഏകമുഖമായി ഏകദേശത്തോടു കൂടിയ കാഷ്ഠദോണി (മരവഞ്ചി)യിലാക്കി സൂക്ഷിക്കണം. അഹസ്സന്റെ എട്ടാമത്തെ ഭാഗത്തിൽ “വിവരതിത്ര, ബാക്കിയിത്ര” എന്ന കണക്കാക്കുകയും അത് അധ്യക്ഷനു ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കണം. തുലാമാസ ഭാഗ്യവും ഏല്പിച്ചു കൊടുക്കണം— ഇങ്ങനെ സ്വവിഷയത്തിലെ പണ്യകർമ്മം പഠനത്തു കഴിഞ്ഞു.

പരവിഷയത്തിലാകട്ടെ പണ്യപ്രതിപണ്യങ്ങളുടെ (വിൽക്കാനുള്ളതും പകരം കിട്ടുവാനുള്ളതുമായ ചരക്കുകളുടെ) ഗുണവും വിലയും തട്ടിച്ചുനോക്കി പരദേശത്തു കൊടുക്കേണ്ടുന്ന ശുൽക്കം, വർത്തി (മാസ്കരം), ആതിവാഹികം (വാഹനഭൂതി), ഗുല്യദേവ (സൈന്യസന്ദേശശുദ്ധം), തരദേവം (കടവുളവി), ഭക്തം (ഭക്ഷണമെച്ചമവ്) എന്നിവ നീക്കി ഉദയം (ചാലം) ഉണ്ടാകുമോ എന്നു നോക്കണം.

ലാഭമില്ലാത്തപക്ഷം ഭാഗ്യനിർമ്മാണം (തന്റെ ചരക്കു പരവിഷയത്തിലെത്തിക്കുക) ചെയ്താൽ, പണ്യത്തിന്നു പകരം പ്രതിപണ്യം വാങ്ങിയവയെങ്കിലും ലാഭമുണ്ടാക

---

* വിദേശക്കച്ചവടക്കാരുടെ ചേരിൽ സ്വദേശക്കച്ചവടക്കാർക്കും പിരിപ്പാണോ മറ്റോ വ്യവഹാരം കൊണ്ടുവരുന്നതിനെ തടയണമെന്നർത്ഥം.

മതിൻ

മുപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം

പതിനാറാം അധ്യായം

മോ എന്നു നോക്കുന്നു. ഉണ്ടാകുമെന്നു കണ്ടാൽ സാര (ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ലാഭം)ത്തിന്റെ നാലിലൊരംശം ചെലവുചെയ്ത്, ഭക്ഷണമായ മാറ്റുത്തിലൂടെ സ്ഥലവ്യവഹാരത്തെ (കരവഴിക്കുള്ള കച്ചവടത്തെ) പ്രയോഗിക്കണം. പരവിഷയത്തിലെ അടവീപാലന്മാർ, അന്തപാലന്മാർ, പുരമുഖന്മാർ, രാജമുഖന്മാർ എന്നിവരുടെ സഹായവും ലഭിച്ചാൽവേണ്ടി അപരമായി പ്രതിസംസ്കൃവും ചെയ്യണം.

വഴിയിൽവെച്ച് ആപത്തു സംഭവിച്ചാൽ സാരവസ്തുക്കളേയും ആത്മാവിനേയുമോ, ആത്മാവിനെ മാത്രമെങ്കിലുമോ മോചിപ്പിക്കണം. താൻ ഭേദിച്ച ഭൂമിയിൽ എത്തിച്ചേരുവാൻ സാധിക്കാത്തപക്ഷം രാജാവിനുള്ള എല്ലാ ഭയങ്ങളേയും കൊടുക്കാതെ കണ്ട് കച്ചവടം നടത്തണം.

ജലമാറ്റുന്നിടലായാൽ യാനഭാടകം (ഏററൂലി), പശുദനം (മാറ്റുഭോജനം), പന്ത്രപ്രതിപന്ത്രങ്ങളുടെ അർദ്ധമാണം (വിലയിലുള്ള താരതമ്യം), യാത്രാദാലം, ഭയപ്രതീകാരം, പന്ത്രപത്തനത്തിലെ ആചാരം എന്നിവ അറിയണം.

വ്യവഹാരം ചരിത്രത്താൽ-

ലാരിച്ചു നദിയുടെയും

പോണം ലാഭം കിട്ടുമിട-

തെല്ലാത്തൊഴിഞ്ഞാൽ.

കേരളീയന്മാർ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരത്തെ

രണ്ടാലധികരണത്തിൽ, പണ്ഡിതന്മാരുടെ എന്ന

പതിനാറാമധ്യായം.

പതിനേഴാം അദ്ധ്യായം.

മുപ്പത്തഞ്ചാം പ്രകരണം.

കുപ്യാധ്യക്ഷൻ.

കുപ്യാധ്യക്ഷൻ ഭവ്യവനപാലന്മാരെക്കൊണ്ടു കുപ്യം (തടിമരം മുതലായ മലഞ്ചരക്കുകൾ) കൊണ്ടുവരുവിക്കുകയും, ഭവ്യവനം സംബന്ധിച്ചുള്ള കർമ്മശാലകളെ നടത്തിക്കുകയും ചെയ്യണം. രാജാജ്ഞയോടുകൂടി ഭവ്യവനം വെട്ടുന്നവർക്കുള്ള കൂലിയും, ആപത്തുകൂലിലൊഴികെ ആജ്ഞകൂടാതെ വെട്ടുന്നവർക്കുള്ള ദണ്ഡവും കുപ്യാധ്യക്ഷൻ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തണം.

കുപ്യവർഗ്ഗമായിതു:—ശാകം (തേക്ക), തിനിശം (നിമി), ധനപനം (വിൽമരം), അജ്ജനം (മരുത്), മധുകം (ഇരിപ്പ), തിലകം (മഞ്ചാടി), സാലം (മുറൾ), ശിശുപ (ഇരുമുളി), അരിമേടം (കരിഞ്ഞാട്ട), രാജാദനം (പഴമുൺപാല), ശിരീഷം (വാക), ഖദിരം (കരിങ്ങാലി) സരളം (ചരള), താലം (കരിമ്പന) സജ്ജം (പയിൻ), അശ്വകണ്ഠം (വെൺപയിൻ), സോമവല്ലം (വെൺകരിങ്ങാലി), കോശാദ്രം (വാർമാവ), പ്രിന്ധകം (വേങ്ങ), ധവകം (ഞമ) മുതലായതു സാരദാന്തവർഗ്ഗം (കാതലുള്ള മരങ്ങൾ.)

ഉദജം, ചിമിരം, ചാപം, വേണ, വംശം, സാതിനം, കണ്ടകം, ദോല്യകം മുതലായതു വേണവർഗ്ഗം (മുളകൾ.) *

---

* ഉദജം=വലിയ ഇലയും തേന്തെ തൊലിയും പഞ്ചവത്സരം പൂർവ്വമുള്ള മുള. ചിമിരം=ഇളയില്ലാത്തതും തൊലി കിറഞ്ഞുമുള്ള മുള. ചാപം=ഇള കറുത്തതും പൂർവ്വം പത്തുതുള്ള മുള. വേണ=മുളയില്ലാത്തതും വില്ലുണ്ടാക്കുവാൻ നല്ലതുമായ മുള. വംശം=ഇള ചുരുങ്ങിയതും കയ്യ

മനന

മുപ്പത്തഞ്ചാം പ്രകരണം

പതിനേഴാം അധ്യായം

വേതം (ചൂരൽ), ശീകവല്ലി (ഹംസവല്ലി), വാരി (മരുതിൻപൂവുപോലെയുള്ള പൂവുകളോടുകൂടിയ വള്ളി), ശ്യാമലത (ത്രികോപ്പക്കൊന്നയുടെ മൃദുകതയുള്ള ഒരു വള്ളി), നാഗലത (നാഗജിഹ്വ) മുതലായതു വല്ലീവർഗ്ഗം (വള്ളികൾ).

മാലതി (മാഹുലാനി?), മുച്ച (മരുളി), അർക്കം (എരുക്ക്), ശണം (ചണം), ഗവേമുകം (നാഗബല), അതസി (അകഴി) മുതലായതു വൽക്കവർഗ്ഗം (തൊലികൾ).

മുഞ്ജം (മുഞ്ജപ്പല്ലി), ബൽബജനൂണം മുതലായവ രജ്ജുഭാഗധം (കയററുനാരുകൾ).

താലി (കൊടപ്പന), താലം (കരിമ്പന), ഭൂജം എന്നിവയുടേതു പത്രം (എഴുത്തേഴുതുവാനുള്ള ഓല).

കിംശൂകം (പ്ലാശ്ശ്), കസുഭം (കുരുമ്പ്), കങ്കമം എന്നിവയുടേതു പുഷ്പം.

കന്ദം, മൂലം, ഫലം മുതലായതു ഔഷധവർഗ്ഗം.

കാളകൂടം, വത്സന്നാഭം, ഹാലാഹലം, മേഘ തുംഗം, മുസൂ, കഷ്ടം, മഹാവിഷം, വേല്ലിതകം, ഗൌരാദ്യം, ബാലകം, മാർക്കം, ധൈര്യവതം, കാലിംഗകം, ദാരദകം, അജോലസാരകം, ഔഷ്ണകം തുടങ്ങിയവ സ്ഥാവരവിഷങ്ങളിൽ *.

കുളുഭം ഇട നീണ്ടുളിരികുന്ന മുള. സാതിനം=മുളള പെരുങ്കിയും വംശത്തക്കൾ ചെറുതായുളിരികുന്ന മുള. കണ്ടകം=ഗോതയുമണിപോലെയുള്ള മുളകളോടുകൂടിയ മുള. അല്ലകം=മടിച്ചുനീണ്ടു വലുതായും മുളില്ലാത്തയുളിരികുന്ന മുള.

* കാളകൂടം=അരയാടിചാപാലെ ഇലയുള്ള ഒരു വൃക്ഷത്തിൽനിന്നു പക്ഷത്തിലൊഴുകുക ഉണ്ടെന്ന പദം. വത്സയുഗം=ചതുഷ്കീടാവിഷം താരിപോലെയുള്ള ഒരു ചെടിയുടെ ഇല. ഹാലാഹലം=കുരുനെളിയിലോലെയ ഇലയായും നീലത്തളിരായും കാളപ്പൂവ്വിൽ മുലപോലെയുള്ള കായ്കളോടുകൂടിയുളിരികുന്ന ഒരു വൃക്ഷം. മേഘതുംഗം=ക

സപ്തങ്ങളും, കീടങ്ങളും അവതന്നെ ക്ഷേമം * ഒരു ജാതിയിലുള്ളവയും വിഷവർഗ്ഗം.

ഗോധ (ഉടുമ്പ്), സേരകം (ഉടുമ്പിലെ ഭേദം), ദപീപി (ചെറുപുലി), ശിഷ്ടമാരം (മുതല), സിംഹം, വൃശാഭം, ആന, പോത്ത്, ചമരം (കവരിമാൻ), സുമരം (എട്ടിമാൻ), ഖഡ്ഗം (വാൾമാൻ), ഗോമുഗം (മുത്തു), ഗവയം ഇവയുടെയും മറ്റുള്ള മൃഗപശുപക്ഷിവാർജ്യങ്ങളുടേയും തോൽ, അസ്ഥി, പിത്തം, സ്നായു (തൊമ്പ്), പല്ല, കൊമ്പ്, കളമ്പ്, വാല് എന്നിവ.

കാളായസം (കാരിരുമ്പ്), താമ്രം, വൃത്തം, കാംബ്യം (ഓട്), സീസം, ത്രപ (വെള്ളീയം), വൈകുന്തകം, ആരകുടം (പിച്ചള) എന്നിവ ലോഹങ്ങൾ.

വിദലമയമായും (പൊളിതുകൊണ്ടു മെടത്തവ) ഉത്തികാമയമായുമുള്ള ഭാഗ്യവും സംഗ്രഹിക്കണം.

അംഗാരം, തുഷം (ഉമി), സ്തം എന്നിവയും മൃഗപശുപക്ഷിവാർജ്യങ്ങളുടെ വാടങ്ങളും കാഷ്ഠതുണവാടങ്ങളും കവചങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടും.

വിഷുവജമൊട്ടുപോലെ കയ്യിലുള്ള ഒരു വൃക്ഷം. മുസ്സു=മുത്തങ്ങളെ കീഴടക്കുവാനായും ഉണ്ടാക്കുവാനായുമുള്ള മറ്റു തരം കീഴടക്കുക. കയ്യാ=കൈകളോടുകൂടിയുള്ള ഒരു രചനയുടെ കീഴടക്ക്. മറ്റൊരുകാരും മാനുഷവർണ്ണവും ചുവക്കുകാരായുള്ള ഒരു കീഴടക്ക്. വേലിക്കുക=കുറയ്ക്കുക ചുവക്കുക എന്ന ഒരു വേർ. ഗോമുഖം=ഒരു തരം കുറയ്ക്കുക കീഴടക്ക്. ബാലകം=തിച്ചുവെക്കുകയുള്ള ഒരു കീഴടക്ക്. മോശം=കരളിന്റെ മേമ്പോലോടുകൂടിയുള്ള ഒരു കീഴടക്ക്. മോശവയം=മീനാലയത്തിലുണ്ടാകുന്നതും മീനവചനവുമായ ഒരു രചനയുടെ ഇല. കാലിംഗകം=കാലിംഗദേശത്തുണ്ടാകുന്നതും യവകൃഷിയായ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ ഇല. മോശകം=മോശമെന്ന പേരായ ഒരു മരത്തിന്റെ ഇല. അമോലസാമകം=അമോലക്കായ. കേരളം=കേരളത്തിന്റെ മേമ്പോലോടുകൂടിയുള്ള ഒരു മരത്തിന്റെ ഇല.

* ഭവതിഷ്ടികാധികരണത്തിൽ പറയുന്നതുപോലെ സന്ധ്യയിലുള്ള കാരണവിശേഷമായ എന്നർത്ഥം.

ചന്നമ്പ

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം

പതിനെട്ടാം അദ്ധ്യായം

വൃത്തിക്കും പുരരക്ഷയ്ക്കും
 വേണ്ടും കർമ്മങ്ങളെക്കണ്ടും
 പുറത്തുമുള്ളിലും വേറായ്
 കപ്യാധ്യക്ഷൻ നടത്തണം.

കേശഭീഷ്മൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രധാരണ
 രണ്ടാകയാകണമതിൽ, കപ്യാധ്യക്ഷൻ എന്ന
 പരിഭാഷാമധ്യായം.

പതിനെട്ടാം അദ്ധ്യായം.

മുപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ആയുധഗാരാധ്യക്ഷൻ.

ആയുധഗാരാധ്യക്ഷൻ സാംഗ്രാമികയും (യുദ്ധത്തി
 നു വേണ്ടത്) ദൈർഘ്യകർമ്മികയും (ദുർഗ്ഗരക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടതു്)
 പരപരാഭിലാതികയും (ശത്രുപുരത്തെ എതിർക്കാൻ വേ
 ണ്ടത്) ആയ ചക്രം, യന്ത്രം, ആയുധം, ആവരണം (ചട്ട),
 ഉപകരണം എന്നിവയെ തന്നിർമ്മാണത്തിൽ നിപുണന്മാ
 രായ കാരുക്കളെക്കൊണ്ടും ശിപ്പികളെക്കൊണ്ടും അവയു
 ടെ തരം, പ്രമാണം (വെലുപ്പം), കാലം, വേതനം, ഫല
 നിഷ്പത്തി എന്നിവ തീർച്ചപ്പെടുത്തി പണിയിക്കണം.

അവയെ സ്വഭൂമികളിൽ സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്. സ്ഥാനപരിവർത്തനവും (സ്ഥലം മാറ്റുക) ആത്മപ്രവാ
 തപ്രദാനവും (വെയിലും കാരവും ഏല്പിക്കുക) പലപ്രാ
 വശ്യം ചെയ്തതും വേണം. ഉഷ്ണാവ് (പുഴിക്കും), ഉപ
 സ്തേഹം (വിയപ്പ്), കൃമി എന്നിവകൊണ്ടു ആയുധങ്ങൾക്കു
 കേടുവരുന്നതായിക്കണ്ടാൽ അവയെ അന്യപ്രകാരത്തിൽ
 സൂക്ഷിക്കണം. അവയുടെ ജാതി, രൂപം, ലക്ഷണം,

പ്രമാണം, ആഗമം (കിട്ടിയ വിധം), മൂല്യം, നിക്ഷേപം (വച്ചുസൂക്ഷിക്കേണ്ടും സാധനം) എന്നിവ അധ്യക്ഷൻ അറിഞ്ഞിരിക്കയും വേണം.

സമുത്തോഭം, ജാമദഗ്ദ്ധം, ബഹുമുഖം, വിശ്വാസം, ഷാതി, സംഘാടി, യാനകം, പഞ്ചന്യം, ബാഹു, ഉപബാഹു, അർബാഹു എന്നിവ സ്ഥിതയന്ത്രങ്ങൾ *

പാഞ്ചാഹിക, ദേവദണ്ഡം, സൂകരിക, മുസലയഷ്ടി, ഹസ്തിവാഹകം, താലവൃന്തം, മുൽഗരം, റുഖണം, ഗദ, സ്പഷ്ടതല, കിട്രാലകം, ആസ്സോടിമം, ഉൽഘാടിമം, ഉൽപാടിമം, ശതാല്പി, ത്രിശൂലം, ചക്രം എന്നിവ ചലയന്ത്രങ്ങൾ. ¶

* സമുത്തോഭം=ഭിത്തിയിന്മേലുള്ള ഗന്ധർവ്വമന്ത്രത്തിൽ വച്ചു തിരിക്കുന്നതും, ചുരുളവും കല്ലുകളെ വക്കിക്കുന്നതും, വഴിച്ചുകുത്തിന്റെ വലുപ്പമുള്ളതും, കൂടെ ഉപാഭൂതിയുമായ ചക്രയന്ത്രം. ജാമദഗ്ദ്ധം=മന്ത്രത്തിലുള്ള മന്ത്രത്തിൽ വലിയ ശരങ്ങൾ വച്ചു പൊഴിക്കുന്ന യന്ത്രം. ബഹുമുഖം=മതിൽക്കെട്ടിന്മേൽ വെക്കാവുന്നതും, മൂന്നു മുഖമുള്ളതും, ചർമ്മവരണത്തോടുകൂടിയതും, വില്ലാളികൾക്കിടന്നു ശരം പൊഴിപ്പാറുള്ളതുമായ യന്ത്രം. വിശ്വാസം=ശാപരത്തിന്റെ പുറത്തു വിവരത്തിലിട്ടിരിക്കുന്നതും, എതിരാളികളെ വേർപാട്ടി വീഴിക്കുന്നതുമായ ഒരു പരിധിയന്ത്രം. സംഘാടി=അട്ടാലകം മുതലായവയെ തീകത്തിച്ചു നശിപ്പിക്കുവാനുപയോഗിക്കുന്ന ഒരു നീണ്ട യന്ത്രം. യാനകം=മതിലിന്മേൽനിന്നു ശത്രുക്കളുടെ മേൽ ഏറിയാവുന്ന ഒരു കറുന്തടി. പഞ്ചന്യകം=തീ കെടുത്തുവാനുള്ള ജലയന്ത്രം. ബാഹു=ഒന്നിരുന്നെങ്കിലുമായി രണ്ടു സുരങ്ങൾ ചേർന്നിട്ടുള്ളതും, യന്ത്രവിശ്ലേഷണം ചെയ്യാൽ ശത്രുക്കളെ ഇരുകിടന്നുപോകുന്നതുമായ യന്ത്രം. ഉപബാഹു=ഉയർന്നിട്ടായിരിക്കുന്നതും, യന്ത്രവിശ്ലേഷണം ചെയ്യാൽ അടുത്തുവരുന്ന ശത്രുക്കളെ കൊല്ലുന്നതുമായ പെരയന്ത്രം. അർബാഹു=അതിൽ പകുതി വലുപ്പമുള്ളതും, അത്തരത്തിൽത്തന്നെയുള്ളതുമായ ഒരു യന്ത്രം.

¶ പാഞ്ചാഹിക=കുറുത്തു മുറുത്ത കൂരാക്കികൾ നിറച്ചു തറച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പലക. ഇതു ശത്രുക്കൾ കോട്ടയ്ക്കകത്തു കടക്കുന്നതിനെ നിരോധിപ്പാൻ വേണ്ടി പുറത്തു നിൽക്കുന്ന നീരിലോ സ്ഥാപിക്കുന്നു. ദേവദണ്ഡം=ക

ശക്തി, പ്രാസം, കന്നം, ഹാടകം, ഭിണ്ഡിപാലം, ശുദ്ധം, തോമരം, വരാഹകണ്ഠം, കണനം, കിപ്പണം, ത്രാസിക മുതലായവ ഹലമുഖങ്ങൾ (ഹലപേരളെ തീർന്നു ഗ്രന്ഥമായ ആയുധങ്ങൾ *)

തിൽക്കെട്ടിന്മേൽ സ്ഥാപിക്കുന്നതും ആണിതറയ്ക്കത്തക്കതായ ഒരു ഭംഗം. സൂകൃതികൾ=ആലങ്കാരങ്ങൾ തോലുകൾ=തൂണി പണിയിട്ടായ കോട്ടമതിലിന്മേൽ വയ്ക്കുന്നതും പുറത്തുനിന്നു ശത്രുക്കളെതിരുന്ന കല്ലുകൾ തട്ടുപുറങ്ങളായതും. മുസലയച്ചി=കരിഞ്ഞാലികൾ=ആണിക്കിതയും, മന കൂർത്തുമായ ശുദ്ധം. ഫസ്തിവാദകം=ആന വെറുപ്പനായിക്കൊണ്ടുള്ള കണയം. താലവൃന്തം=കാറ്റു ചീറ്റിക്കുന്ന വകു. മുൽഗരം=മുൾത്തടി. ദ്രവണം=മുൽഗരംപോലെയുള്ള മറ്റൊരു തടി. പൂപ്പുകുതലം=മുളയെറച്ച ഗഭ. കല്ലാലകം=കളങ്കാലി. ആസ്ഥോടിമം=നാലു തൂണുകളുള്ളതും, ചർമ്മവൃന്തവും, കല്ലു മണ്ണു എറിവാനുള്ളതായതും. തന്മാടിമം=മുൽഗരവൃന്തമായ തന്മാടിശേഷം. ഉൽപാടിമം=തൂണുകൾ പിളർക്കുവാനുള്ള ശൃംഗനയനും. ശതശ്ലി=തടിമുനീഞ്ഞ ആണികൾ തറച്ചതും, വണ്ടിയകുംപോലെ പട്ടയടിച്ചതും, മതിലിന്മേൽനിന്നു തട്ടുന്നതുമായതും. ത്രിശുദ്ധം=മുളയെറച്ച ശുദ്ധം.

* ശക്തി=വേല. ഇതു സർവ്വലോഹനിർമ്മിതവും, കരവീരത്തിനീലയുദ്ധ ആകൃതിയുള്ളതും, നാലു ഫസ്റ്റം നീളമുള്ളതും, മുട്ടിൽ ഗോസുതാകാരവുമായിരിക്കും. പ്രാസം=ഇരുപത്തിനാലാംഗുലം നീളമുള്ളതും, സർവ്വലോഹമായവുമായ ആയുധം, കന്തം=ഏഴോ ആറോ അല്ലോ ഫസ്റ്റം നീളമുള്ള ഭാരഭണ്ഡം. ഹാടകം=മുന്നോ നാലോ കൂർത്ത മുനകളോ കൂട്ടിയതും കന്തത്തോളം നീളമുള്ളതുമായ ത്രികണ്ടകളമെന്ന ആയുധം. ഭിണ്ഡിപാലം=കന്തംപോലെയുള്ളതും, അഗ്രത്തിൽ പരന്ന കന്തയെ പലകയോടുകൂടിയതുമായ ആയുധം. ശുദ്ധം=തല കൂർത്ത മുനകളോടുകൂടിയുപരിഷ്കരണവും, നീളം ഞക്കില്ലാത്തതുമായ ആയുധം. തോമരം=നാലോ നാലരയോ അല്ലോ ഫസ്റ്റം നീളമുള്ളതും, ശാകാരമായ ധാരയോടുകൂടിയതുമായ ഭണ്ഡം. വരാഹകണ്ഠം=പന്നികളുവിപോലെയുള്ള കണ്ഠികയോടുകൂടിയ ഭണ്ഡവിശേഷം. കണനം=ഇരുപതു കൂട്ടം ത്രികണ്ടകൾകൂടിയും, നടുവിൽ പിടിയുള്ളതും, ഇരുപതോ ഇരുപത്തിരണ്ടോ അംഗുലം നീളമുള്ളതുമായ ലോഹഭണ്ഡം. കിപ്പണം=കൈകൾ ആ പ്രയോഗിക്കാവുന്നതും, തുവൽവച്ചതുമായ ശരം. ഇതിന്റെ അ

താലം (പനകൊണ്ടുള്ളത്), മാപം (മുളകൊണ്ടുള്ളത്), ദാരവം (മരംകൊണ്ടുള്ളത്), ശാങ്ങ് (തുംഗംകൊണ്ടുള്ളത്) എന്നിവയാണ് ധനുസ്സുകൾ. ഇവ കർമ്മകം, കോദണ്ഡം, മൃണം എന്നിങ്ങനെ ഭേദിക്കുന്നു *

മുപ്പ്, എരുക്ക്, ചുണ്ണ, ഗവേലു, മുള എന്നിവയുടെ സ്തായൂക്കളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയവയാണ് തൊണുകൾ.

വേണം, ശരം (ചരക്കോലു), ശലാക, ദണ്ഡാസനം (അർദ്ധനാരാചം), നാരാചം എന്നിവയാണ് ശരങ്ങൾ. അവയുടെ മുഖങ്ങൾ ചേരുന്നങ്ങളായോ (മുറിക്കുന്നവ), ഭേദനങ്ങളായോ (കീറുന്നവ), താഡനങ്ങളായോ (ചോര പൊട്ടിക്കാതെ താടിക്കുന്നവ) ഇരുമ്പ്, അസ്ഥി, മരം എന്നിവകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയവയായിരിക്കും.

നിശ്ചിംശം (തലച്ചുവളുത്തത്), മണ്ഡലാഗ്രം (ചക്രാകാരമായ അഗ്രശാഖകളടിയത്), അസിയാഷി (നേതൃനീണ്ടിരിക്കുന്നത്) എന്നിവയാണ് ഖഡ്ഗങ്ങൾ. ഖഡ്ഗം (വാൾമാൻ), പോത്തു, ആന എന്നിവയുടെ കൊമ്പുകൊണ്ടോ മരംകൊണ്ടോ മുളകൊണ്ടോ ഉണ്ടാക്കിയവയാണ് തുരുക്കൾ (ഖഡ്ഗമുഷ്ടികൾ).

പരശു (വെൺമഴു), കുറാരം (മഴു), പട്ടസം (രണ്ടു തലസ്തംബം മുച്ചുന്നതായിട്ടുള്ള മഴു), ഖനിത്രം (കൈക്കോട്ട്), കുദ്രാലം, ക്രുകചം (ഇരുച്ചുവാളു്), കാഞ്ചല്ലോദനം (വലിയ മഴു) എന്നിവ ക്ഷുരകപ്പങ്ങൾ (കത്തികൾ).

യന്ത്രപാഷാണം (യന്ത്രംകൊണ്ടുണ്ടറിയുന്ന കല്ലു്), ഗോഷ്ഠണപാഷാണം (കവിണകൊണ്ടുണ്ടറിയുന്ന കല്ലു്), മുഷ്ഠിപാഷാണം (കൈകൊണ്ടുണ്ടറിയുന്ന കല്ലു്), രോചനി

ഗ്രന്തിന എന്നോ എട്ടോ പമ്പരോ കഷം തുക്കുമുണ്ടാകും. ഇതു നൂറു വികല്പാഭകലം ചേരും. രാസികപ്രാസാകരവും കടുമവെച്ചതുമായ മരായുധം.

* വില്ലുകൾ പ്രമാണലക്ഷണാദിഭേദത്താൽ കർമ്മകരീകളായി ഭേദിക്കണമെന്നു സാരം.

മുപ്പത്താറാം പ്രകരണം

പതിനെട്ടാം അധ്യായം

(തീരികല്പ്), ദീർഘ് (വെറുംകല്പ്) എന്നിവ കല്പകരം—
ഇങ്ങനെ ആയുധങ്ങൾ:

ചോരജാലിക, ലോഹപട്ടം, ലോഹകവചം, സൂത്ര കങ്കടം * എന്നിവയും മുതല, വാർമാൻ, ധേനുക്കം, ആന, കാള എന്നിവയുടെ തോലും കളമ്പും കൊമ്പും ചേർത്ത തൂണിവയുമാണ് വർമ്മങ്ങൾ:

ശിരസ്ത്രാണം (തൊപ്പി), കണ്ഠത്രാണം (കഴുത്തുപട്ട), കൂപ്പാസം (അലംബാഹുകം), കണ്ഠകം (കാൽമുട്ടോളം ഞാന്ന കപ്പായം), വാരവാണം (പാവടിയോളം ഞാന്ന കപ്പായം), പട്ടം (കയ്യില്ലാത്ത കപ്പായം), നാഗോദരിക (വിരൽപ്പട്ട), വേടി (ഒരുതരം ഭോഹാവരണം), ചർമ്മം, ഹസ്തികണ്ഠം (ആനയെ ചവിട്ടുവെച്ചപ്പോൾ പരിച), താലമൂലം (മരപ്പരിച), ധമനിക (ചരടുകൊണ്ടു മടഞ്ഞപരിച), കവാടം (വാതിൽപ്പരിച), കിടികം (തോലും മുളയും കൂട്ടി പണിചെയ്ത പരിച), അപ്രതിഹതം (ഹസ്തവാരകം), വലഹകാന്തം (ചുറ്റും ഇരുമ്പുകൊണ്ടു കെട്ടിയ ഹസ്തവാരകം) എന്നിവയും ആചരണങ്ങളാകുന്നു.

ആനത്തേർകുതിരകൾക്കുള്ള യോഗ്യാഭാഷായം (തെളിപ്പാത്രങ്ങളുപകരണം), ആലങ്കാരികം (അലങ്കാരോപകരണം), സന്നാഹകല്പനകരം (കോപ്പിച്ചുട്ടവാനുള്ള സാമഗ്രികൾ) എന്നിവ ഉപകരണങ്ങൾ. ഐന്ദ്രജാലികയും, ഔപനിഷദികയും (വിഷയമാദ്യപ്രയോഗത്തിനുള്ളതു) ആയ വസ്തുക്കളും ഉപകരണങ്ങളാകുന്നു.

* ലോഹജാലിക-ശിരസ്സും മേകകളുമുൾപ്പെടെയുപയോഗിക്കുന്ന മുതൽക്കുവീധം ഇരുമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വലുതായ ലോഹപട്ടം. ഇരുമ്പുപട്ടം മേക്കം അർദ്ധം മാത്രം മുട്ടുന്നതു്. ലോഹകവചം-ഇരുമ്പുപട്ടം. സൂത്രകങ്കടം-ആലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഉരുളപ്പട്ടം.

¶ കാഞ്ചനപട്ടയം നിറത്തോടുകൂടുക, തീയില്ലാത്തതായതിനാൽ

മന്നുവ

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

കുപ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള ആയുധകർമ്മാന്തങ്ങളിൽ

രജേഷ്ഠ, നിർമ്മാണാരംഭം,
നിഷ്പത്തി, യുവയോഗവും,
ദോഷം, ഗുണം, ക്ഷയം, നാശം -
മിവ നന്നായ് ഓരിക്കണം.

കേരളീലുഭൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരകത്തെ
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ആയുധാഗാരാധ്യക്ഷൻ
എന്നപരിഭാഷയാൽ

പത്തൊമ്പതാം അധ്യായം.

മുപ്പത്തേഴാം പ്രകരണം

ഉലാമാനപെരുതവം.

പെരുതവായുഷൻ (അളവും തൂക്കവും നോക്കുന്ന
അധ്യക്ഷൻ) പെരുതവകർമ്മാന്തങ്ങൾ (അളക്കുവാനും തൂക്കുവാനുമുള്ള ഉപകരണങ്ങൾ) ഉണ്ടാക്കിക്കണം.

പത്തു ധാന്യമാഷം (ഉഴുനമണി) അല്ലെങ്കിൽ അഞ്ചു ഗുഞ്ച (കുന്നി) ഒരു സുവണ്ണമാഷം. പതിനാറു സുവണ്ണമാഷം ഒരു സുവണ്ണം, അഥവാ കയ്. നാലുകയ് ഒരു പലം

എൺപത്തെട്ടു ഗൗരസംഖം (ചെറുകുടക്) ഒരു രൂപമാഷം. പതിനാറു രൂപമാഷം അല്ലെങ്കിൽ ഇരുപതു ശൈലവും (മഞ്ചോടി) ഒരു ധരണം.

ഇരുപതു തണ്ഡുലം (അരിമണി) ഒരു വജ്രധരണം.

യുജ്ജ്ഞാതികാട്ടുക മുതലായവ ഇത്രയൊക്കെയും വിഷയമുപയോഗം, ജലദൃഷ്ടി എന്നും ഇടങ്ങിയവ ഭാപനീഷദികവുമാകുന്നു. ഇവയെ പ്രയോജനം, ഭാപനീഷദികം എന്നീ അധികരണങ്ങളിൽ പഠയും.

മന്ത്രി

മുപ്പത്തേഴാം പ്രകരണം

പത്തൊമ്പതാം അധ്യായം

അര മാഷും, ഒരു മാഷും, രണ്ടു മാഷും, നാലു മാഷും, എട്ടു മാഷും, ഒരു സുവണ്ണം, രണ്ടു സുവണ്ണം, നാലു സുവണ്ണം, എട്ടു സുവണ്ണം, പത്തു സുവണ്ണം, ഇരുപതു സുവണ്ണം, മുപ്പതു സുവണ്ണം, നാലുതു സുവണ്ണം, ആറു സുവണ്ണം എന്നിങ്ങനെയാണ് സ്വർണ്ണത്തിന്റെ തുക.

ഇതുകൊണ്ടു ധരണങ്ങളും (വെള്ളിതൂക്കുന്നതിന്റെ ധരണങ്ങൾ) പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. *

പ്രതിമാനങ്ങൾ (തൂക്കപടികൾ) ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണോ, മറയരാജ്യത്തും മേകലരാജ്യത്തും ഉണ്ടാകുന്ന കല്ലുകൊണ്ടോ നിർമ്മിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ, പെട്ടെന്ന് നന്നായുകയോ അഴിക്കു പററുകയോ ചെയ്താൽ കനം കൂടുതലാകാതെയും കൂടുതലായാൽ കനക്കറച്ചു വരാതെയുമിരിക്കുന്ന വസ്തുക്കളെ പ്രതിമാനങ്ങളാക്കാം.

ആറംഗുലം മുതൽക്കു തുടങ്ങി ഓരോന്നിന് എട്ടു ടംഗുലം നീളവും, ഒരു പലം മുതൽക്കു തുടങ്ങി ഓരോന്നിന് ഓരോപലം ഇരമ്പും കൂടിവരുമാറ് പത്തു തുലാക്കോലുകൾ നിർമ്മിക്കണം. അവയെല്ലാറ്റിനും യന്ത്രത്തി

* അരമാരണം, ഒരുധരണം, രണ്ടുധരണം, നാലുധരണം, എട്ടുധരണം, പത്തുധരണം, ഇരുപതുധരണം, മുപ്പതുധരണം, നാലുതുധരണം, ആറുധരണം എന്നിങ്ങനെയാണ് വെള്ളിയുടെ തൂക്കമെന്നർത്ഥം. ധരണങ്ങളെക്കൊണ്ട് രൂപമാണങ്ങളേയും ഉപയോഗിക്കുന്നതിനാൽ അരരൂപമാഷം, ഒരുരൂപമാഷം ഇത്രാദിയേയും ഗ്രഹിക്കണം.

‡ ആറംഗുലം നീളത്തിൽ ഒരു പലം ഇരുപതുമാണോണ്, പതിനാലംഗുലം നീളത്തിൽ രണ്ടു പലം ഇരുപതുമാണോണ്, ഇരുപത്തിരണ്ടംഗുലം നീളത്തിൽ മൂന്നു പലം ഇരുപതുമാണോണ് ഒന്ന് എന്നു തുടങ്ങി നീളത്തിന്റെയും ഇരുമ്പിന്റെയും കണക്ക് ഉറപ്പാക്കുക വേണ്ടതാണ്. ഇതേയോതിൽ കൂടുതലായി പത്തുമാണോളം തുലാക്കോലിനു എഴുപത്തു ടംഗുലം നീളവും പത്തു പലമിയും വരും.

ന്റെ രണ്ടു തലയ്ക്കുലുമോ അഥവാ ഒരു തലയ്ക്കു മാത്രമോ ശിക്ഷ (തട്ട്) ഉണ്ടായിരിക്കണം.

മുപ്പത്തഞ്ചുപലം ഇരുമ്പുകൊണ്ടു എഴുപത്തിരണ്ടാം^൧ ലം നീളത്തിലാണ് സമവൃത്ത (സാധാരണ തുലാക്കോൽ) ഉണ്ടാക്കിക്കേണ്ടതു്. അതിന്റെ കടയ്ക്കുൽ അഞ്ചുപലം ഇരുമ്പുകൊണ്ടു മണ്ഡലം കെട്ടിച്ചു സമകരണം (തന്നെത്തു ണ്ടി) അടയാളപ്പെടുത്തണം. അതിൽനിന്നു മേൽപ്പൊട്ടു ക ഷോത്തരമായിട്ടു പലം വരേയും (കഷം, അരപ്പലം, മു ക്കാൽ പലം, പലം എന്നിങ്ങനെ) പൂലാത്തരമായിട്ടു പ തുപലംവരേയും (രണ്ടുപലം, മൂന്നുപലം ഇത്രാടി) അതി നുമേൽ പന്ത്രണ്ടുപലം, പതിനഞ്ചുപലം, ഇരുപതുപലം എന്നിപ്രകാരവും തൂക്കങ്ങൾക്കു പദങ്ങൾ (വരകൾ) വര യ്ക്കണം. ഇരുപതിനുമേൽ നൂറുവരെ പതിപ്പത്തുകുടിയ പ ലങ്ങൾക്കു പദങ്ങൾ വേണ്ടു. അക്ഷങ്ങളിൽ (അയ്യഞ്ചു കൂടുന്നതിൽ) നശ്രൂ (സ്വസ്തികരേഖ, പുളുടി) ഇടുകയും വേണം.

മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി (അതായതു എഴുപതു പലം) ഇരുമ്പുകൊണ്ടു തൊണ്ണൂറാറാം^൨ ലം നീളത്തിൽ പാരിമാണി (ഇരട്ടിത്തുലാക്കോൽ) നിർമ്മിക്കണം. അ തിൽ ശതപദ (നൂറുപലത്തിന്റെ വര) തിന്നുമേൽ * ഇ രുപതു്, അയ്മ്പതു്, നൂറു എന്നിങ്ങനെ വരകൾ വര യ്ക്കണം.

ഇരുപതു തുലാംകുടിയതു ഒരു ഭാരം.

പത്തുധരണംകുടിയതു ഒരുപലം. അങ്ങനെയുള്ള നൂറുപലം ആയമാനി (ആയം വേക്കുന്ന തുലാക്കോല്).

* മുൻപത്തെപ്പോലെ സമകരണംതൂക്കത്തി നൂറുപലംവരെ വര കൂട്ടി, അതിനുമേൽ എട്ടു സരക്കു.

അതിൽനിന്നു ബുദ്ധിപലം കുറഞ്ഞ (അതായതു തൊണ്ണൂറു ബുദ്ധി പലം) തുലാക്കേൾ വ്യാവഹാരികി (കൃയവിക്രയങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതു്); അതിൽനിന്നു ബുദ്ധിപലം കുറഞ്ഞതു (തൊണ്ണൂറു പലം) ഭാജനീ (ചെലവു തുക്കുന്നതു്); അതിൽനിന്നും അഞ്ചു പലം കുറഞ്ഞതു (എൺപത്തു ബുദ്ധിപലം) അന്തഃപുരഭാജനീ (അന്തഃപുരത്തിലേക്കു സാധനങ്ങൾ തുക്കിക്കൊടുക്കുവാനുള്ളതു്)

ഈ വ്യാവഹാരികി മുതലായവയ്ക്കു അദ്ധ്യയരണം വീതം (പതിപ്പുള്ളുകാണ്) കുറഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണ് പലം; ഈ രണ്ടു പലം കുറഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണ് ഉത്തരലോഹം (ഉണ്ടാക്കുവാനുള്ള ഇരുമ്പു്); ആറാം ഗുലം കുറഞ്ഞിട്ടാണ് നീളവും.

ആദ്യം പറഞ്ഞ രണ്ടു തുലാക്കോലുകൾക്കു (പാരിമാണിക്കും ആയമാനിക്കും), മാംസവും ലോഹവും ലവണവും മണികളുമൊഴികെയുള്ള വസ്തുക്കൾ തുക്കുമ്പോൾ, തുലാത്തിന്നു ബുദ്ധിപലം വീതം പ്രയാമം (മുട്ടത്തു്) ഇട്ടുകൊടുക്കണം.

കാഷ്ഠതുല (മരത്തുലാം) എട്ടു ഗണ്യം നീളമുള്ളതും, പദങ്ങളോടുകൂടിയതും, പ്രതിമാനങ്ങൾ (തുക്കുവാനുള്ള കട്ടിക്കല്ലുകൾ) ഉള്ളതും, മയൂരപദങ്ങളിൽ (മയൂരപദാകാരങ്ങളായ രണ്ടു സ്തംഭങ്ങളിൽ) ഇരുത്തിയതുമായിരിക്കണം.

ഇരുപത്തു ബുദ്ധിപലം വിറകു ഒരു പ്രസ്ഥം (ഇടങ്ങഴി) അരി വേവുന്നതിന്നു മതിയാകുന്നതാണ്. ഇതു് അതിൽ മുട്ടതലായും കുറവായുമുള്ള അരി വേവിക്കുവാൻ വണ്ടു വിറകിന്റെ പ്രദരം (മാനപ്രമാണം) ആകുന്നു.

ഇങ്ങനെ തുലാപ്രതിമാനം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ഇരുനൂറു പലം ഉഴുന്നു കൊള്ളുന്നതു് ആയമാനമായ ശോണം; നൂറി എൺപത്തേഴു പലം കൊള്ളുന്നതു വ്യാ

വഹാരികമായ ഭോണേ; ആറി എഴുപത്തഞ്ചുപലം കൊള്ളുന്നത് ഭാജനീയമായ ഭോണേ; ആറി അറുപത്തി രണ്ടര പലം കൊള്ളുന്നത് അന്തഃപുരഭാജനീയം.

അവയിൽ നാലിലൊന്നുവീതം കൊള്ളുന്നവയാണു് ആശുകം, പ്രസ്ഥം, കിഷുബം (നാഴി) എന്നിവ

പതിനാറു ഭോണകൂടിയതു വാരി; ഇരുപതു ഭോണകൂടിയതു കരേ; പത്തുകരേ കൂടിയതു വഹം.

ചാനം (അളവുതാപ്പ) തുഷ്പവും സാരമായ മരം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതും, സമവും (കടയും തലയും ഒപ്പമായതു), അളന്ന സാധനത്തിന്റെ നാലിലൊത്തഭാഗം ശിഖ (കുവു) യായി നിൽക്കത്തക്ക വിധമോ ഉള്ളിൽ ശിഖയോടുകൂടിയോ നിർമ്മിച്ചതുമായിരിക്കണം.

രസത്തിന്റെ (നൈ, എണ്ണ മുതലായതിന്റെ) അളവിനു് അന്തഃശിഖമായ താപ്പുതന്നെ പേണം.

സുര, പുഷ്പം, ഫലം, തുഷം, അംഗാരം, സുധ (കുമായം) എന്നിവയ്ക്കു ശിഖാമാനം (നിറപ്പ) മേൽചൊന്നതിന്റെ ഇരുമടങ്ങു വച്ചു കൊടുക്കണം.

ഭോണമെന്ന താപ്പിനു വില ഒന്നേകാൽപ്പണം; ആശുകത്തിനു മുക്കാൽപണം; പ്രസ്ഥത്തിനു ആറുമാഷകം; കിഷുബത്തിനു ഒരു മാഷകം. രസാദികൾ അളക്കുവാനുള്ള താപ്പുകൾക്കു ഇവയുടെ ഇരട്ടിയാണു വില.

പ്രതിമാനത്തിനു (തുക്കുവാനുള്ള പടികൾക്കു) എല്ലാറിനുംകൂടി വില ഇരുപതു പണം. അതിന്റെ മൂന്നിലൊന്നാണു് തുലാക്കോലിനു വില.

നന്നാലുമാസം കൂടുമ്പോൾ തുലാപ്രതിമാനങ്ങൾക്കു

* ഭോണത്തിന്റെ നാലിലൊന്നു് ആശുകം, ആശുകത്തിന്റെ നാലിലൊന്നു പ്രസ്ഥം, പ്രസ്ഥത്തിന്റെ നാലിലൊന്നു കിഷുബം എന്നു സാരം.

മുറുവ

മുപ്പത്തിത്താമ്രം പ്രകരണം

ഇന്ദ്രപതം അധ്യായം

പ്രതിവേധനം (പരിശോധന) ചെയ്യിക്കണം. പ്രതിവേധനം ചെയ്യിക്കാത്തതാൽ ഇരുപത്തുശേകാൽപണം ദണ്ഡം. പ്രാതിവേധനികമാവിട്ട് ദിവസാന്താദം ഓരോ കോകണി പൌതവാധ്യക്ഷന്നു കൊടുക്കണം.

നെയ്തിനു മുപ്പത്തിരണ്ടിലൊരു ഭാഗം തപ്പുചുറ്റി (ഉരുക്കുവോരി); എഴുത്തു അറുപത്തിനാലിലൊരു ഭാഗം വാരി. ദ്രവപദാർത്ഥങ്ങൾക്കൊക്കെയും അസ്തുതിയൊരു ഭാഗം മാനസ്രാവവും (വാച്ച്) കൊടുക്കണം.

കുബുബാലം (ഉരി), കുബുബാലതുഭാഗം (ശൃക്ക), കുബുബാലാലാഗം (ആഴക്ക) എന്നീ താപ്പകളും ഉണ്ടാക്കി കിണം.

എൻപത്തിനാലു കൂടുതൽ
വരകം നെയ്യുപ്പിൽ,
എണ്ണയുപ്പേതും നാലും—
പാടം പെട്ടിക രണ്ടിനും.

കേരളീയരും അന്യദേശീയരും, അധികാധികാരമെന്ന
രണ്ടാധികരണത്തിൽ, തുടരുന്നപ്രവൃത്തികളെന്ന
പ്രതിബദ്ധതയുമായും,

ഇരുപതാം അദ്ധ്യായം.

മുപ്പത്തിയെട്ടാം പ്രകീർത്തനം.

ഭേദകരപ്രമർശനം.

മാനാപ്പുഷ്പൻ ദേശകാലങ്ങളുടെ (ഭൂമിയുടേയും സമയത്തിന്റെയും) മാനത്തെ അറിയണം.

എട്ടു പരമാണുക്കൾ രഥചക്രവിപുലീ' (തേച്ചുകുത്തിയതിന്നു ചിതറുന്ന പൊടി); അവയെടുക്കിയതു ലി

ക്ഷ; ലിംഗം എടുക്കിയതു യുകാമധ്യം; യുകാമധ്യം എടുക്കിയതു യവമധ്യം; എടു യവമധ്യം അംഗുലം അല്ലെങ്കിൽ മധ്യവലുപ്പമുള്ള പുരുഷന്റെ മധ്യമാംഗുലിയുടെ മധ്യപ്രകടം (നടുവലുപ്പം) അംഗുലം.

നാലംഗുലംകൂടിയതു ധനുർഗ്രഹം; എട്ടംഗുലം കൂടിയതു ധനുർമുഷ്ടി; പന്ത്രണ്ടംഗുലംകൂടിയതു വിതസ്തി. അതുതന്നെ മായാപരത്വം ൧൦. പതിന്നാലംഗുലം കൂടിയതിന്നു ശമം, ഭംഗം, പരിരയം, പദം എന്നിങ്ങനെ പത്ത് വങ്ങൾ.

രണ്ടു വിതസ്തി അരണി. അതുകൂ പ്രാജാപത്യം (പ്രജാപതിസമ്മതം) ആയ ഹസ്തം. ഒരു ധനുർഗ്രഹം കൂടി കൂടിയ പ്രാജാപത്യഹസ്തമാണ് പൗരതവമാനത്തിലും വിവീതമാനത്തിലും കണക്കാക്കുന്ന ഹസ്തം ൧. ഒരു ധനുർമുഷ്ടിയുംകൂടി കൂടിയ പ്രാജാപത്യഹസ്തമാണ് കിഷ്ക അല്ലെങ്കിൽ കംസം.

നാലുതിരണ്ടംഗുലംകൂടിയതു തക്ഷഹസ്തം (ആശാരിക്കോൽ); അതാണ് ക്രാകചികന്മാരുടെ (വാൾകൊണ്ടു മരമീരുന്നവരുടെ) കിഷ്ക (കോൽ). സ്കന്ധാവാരം, ഭഗ്ഗം, രാജപരിഗ്രഹം (കോവിലകം) എന്നിവയുടെ അളവിനുള്ള കോലും അതുതന്നെ. അസ്തിതിനാലംഗുലം കൂടിയതാണ് കപ്യവനഹസ്തം (കപ്യവനം സംബന്ധിച്ച അളവുകോൽ).

എൺപതിനാലംഗുലം കൂടിയതു വ്യാമം (മാറ്റം). ഇതുകൊണ്ടാണ് രജ്ജുമാനവും (കയറിന്റെ അളവ്) വാ

൧ മായാപരത്വം = ശാസ്ത്രപ്രമാണം. ആളുടെ നിഴൽ തന്നിൽത്തന്നെ മറ്റൊരു വലുപ്പം.

൧ മരമുള്ളതെന്നതിലും കണക്കാക്കിയിട്ടില്ലാത്തതെന്നതിലും സഹിക്കുകയെന്നത് ഈ കാണ്ഡത്തിന്റെ അർത്ഥം.

മുപ്പത്തൊന്നും പ്രകരണം

ഇരുപതാം അധ്യായം

തപൈരന്യമനാപും (കുഴി താഴ്ന്നതിലെ നുള്ളുപ്പ്) കണക്കാക്കുന്നത്.

നാലരതികൂടിയതു ദണ്ഡം. അതിന്നു ധനുസ്സ്, നാളിക, പൈരന്യം എന്നിവ പകുതായങ്ങര. ഗാഢപത്രിയായ (വിശപകർമ്മാവിന്റെ മതപ്രകാരമുള്ള) ധനുസ്സ് ഒരു നൂറ്റൊട്ടും ഗുലമത്രെ. അതാണ് വഴിയുടേയും മതിലിന്റെയും അളവിന്നുപയോഗിക്കുന്നത്. അഗ്നിയെന്ന കാര്യങ്ങളിൽ കണക്കാക്കുന്ന പൈരന്യവും (പുരയ്ക്കമനം) അതുതന്നെ.

ആറുകുസം (ആററിതൊണ്ണൂറ്റിരണ്ടും ഗുലം) കൂടിയതാണ് ബ്രഹ്മദേവം (ശ്രോത്രിയന്മാർക്കു ദാനം ചെയ്യുന്ന നിലം), ആതിഥ്യം (അതിഥികൾക്കുള്ള സത്രം മുതലായതു) എന്നിവ അളക്കുന്നതിനുള്ള ദണ്ഡം.

പത്തുദണ്ഡം ഒരു രജ്ജു; രണ്ടു രജ്ജു ഒരു പരിഭേദം; മൂന്നു രജ്ജു ഒരു നിവർത്തനം.

ഒരു ഭാഗത്തുമാത്രം രണ്ടുദണ്ഡ് അധികമായിട്ടുള്ള നിവർത്തനം (അതായതു മുപ്പത്തിരണ്ടു ദണ്ഡു നീളവും മുപ്പതു ദണ്ഡു വീതിയുമുള്ള സ്ഥലം) ബാഹു; രണ്ടായിരം വില്ലു ഒരു ഗോമതം; നാലു ഗോമതം ഒരു യോജനം. ഇങ്ങനെ ദേശമനം പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഇനി കാലമാനം പറയുന്നു. തുടി, ലവം, നിമേഷം, കാഷ്ഠ, കല, നാളിക, മുഹൂർത്തം, പൂർവ്വഭാഗം, അപരഭാഗം, പകൽ, രാത്രി, പക്ഷം, മാസം, ജ്യോതി, അയനം, സംവത്സരം, യുഗം എന്നിങ്ങനെ കാലങ്ങൾ.

നിമേഷത്തിന്റെ നാലിലൊരുഭാഗം തുടി; രണ്ടു തുടി ലവം; രണ്ടു ലവം നിമേഷം; അഷ്ടനിമേഷം കാഷ്ഠ; മുപ്പതു കാഷ്ഠ കല; നാല്പതു കല നാളിക. അഷ്ടകിൽ നാലു മാഷണ്ണുക്കും സപ്തം അടിച്ചുനീട്ടി നാലംഗുലം നീളമുള്ള ശലാകയാക്കി അതു കൊള്ളത്തക്ക പ്രകാരത്തിൽ ഒരു കുടം

തുളച്ചാൽ ആദാരത്തിലൂടെ നാലാഡം വെള്ളം വാൻ പോകുവാൻ എത്ര സമയം വേണമോ അത്ര സമയമാണ് ഒരു നാളിക.

രണ്ടു നാളിക ഒരു മുളുത്തം. പതിനഞ്ചു മുളുത്തം ഒരു പകൽ. രാത്രിയും അങ്ങനെതന്നെ. ഇങ്ങനെ പകലും രാത്രിയും പതിനഞ്ചു മുളുത്തങ്ങളായിട്ടു വരുന്നതു ചൈത്രമാസത്തിലും ആശ്വജമാസത്തിലും മാത്രമാകുന്നു. അതിന്നുമേൽ ആറുമാസം കാലം പകലോ രാത്രിയോ രണ്ടിലൊന്നു മൂന്നു മുളുത്തം കൂടിയോ കുറഞ്ഞോ ഇരിക്കും.

മരയ എട്ടു പെരുന്തുമ്മാനം (തൊഴുത്തുററാറംഗുലം) ആയി നിൽക്കുമ്പോൾ പകലിന്റെ പതിനെട്ടിലൊരംശം കഴിഞ്ഞിരിക്കും. ആറു പെരുന്തുമ്മാനം (എഴുപത്തിരണ്ടംഗുലം) നിഴലാകുമ്പോൾ പതിന്നാലിലൊരു ഭാഗം കഴിയും. നാലു പെരുന്തുമ്മാനം (നാല്പത്തൊന്നംഗുലം) ആകുമ്പോൾ എട്ടിലൊരു ഭാഗം കഴിയും. രണ്ടു പെരുന്തുമ്മാനം (ഇരുപത്തിനാലംഗുലം) ആകുമ്പോൾ ആറിലൊരു ഭാഗം കഴിയും. ഒരു പെരുന്തുമ്മാനം (പത്തൊമ്പതംഗുലം) ആകുമ്പോൾ നാലിലൊരു ഭാഗം കഴിയും. എട്ടംഗുലം നിഴലാകുമ്പോൾ ത്രയോദശഭാഗം (പത്തിൽ മൂന്നുഭാഗം) കഴിയും. നാലംഗുലം നിഴലാകുമ്പോൾ ഏട്ടിൽ മൂന്നുഭാഗം കഴിയും. നിഴൽ ഇല്ലാതെയാകുമ്പോൾ മധ്യാഹ്നമാകുന്നു.

ഇങ്ങനെതന്നെ മധ്യാഹ്നശേഷമുള്ള പകലിനേയും അറിയേണ്ടതാണ്.

ആഷാഢമാസത്തിൽ മധ്യാഹ്നസമയത്തു നിഴൽ തീരെയുണ്ടാകയില്ല. അതിന്നു മേൽ ശ്രാവണം മുൽക്കുള്ള ആറുമാസങ്ങളിൽ * മാസം രണ്ടംഗുലം വീതം മധ്യാഹ്ന

* ശ്രാവണം, പ്രോഷ്യാദം, ആശ്വിനം, കാത്തികം മാർഗ്ഗശീകം, ചപരം എന്നിവയിൽ

മുപ്പത്തെട്ടാം പ്രകരണം

ഇരുപതാം അധ്യായം

ത്തിങ്കൽ നിഴൽ കൂടിക്കൂടി വരികയും, മാഘാദിമാസങ്ങളിൽ * മാസം രണ്ടോളം വീതം കുറഞ്ഞുകുറഞ്ഞു വരികയും ചെയ്തു.

പതിനഞ്ച് അഹോരാത്രം കൂടിയതു പക്ഷം സോമാപ്തായനം (ചന്ദ്രൻ വലിക്കുന്നത്) കൂറ്റപക്ഷം; സോമാവച്ഛേദനം (ചന്ദ്രൻ ഷയിക്കുന്നത്) കൂറ്റപക്ഷം. രണ്ടുപക്ഷം കൂടിയതു മാസം.

മുപ്പതു അഹോരാത്രം കൂടിയതു പ്രകാശമാസം (കർമ്മകരന്മാർക്കു ശമ്പളം കൊടുക്കുന്നതിൽ കണക്കാക്കുന്ന മാസം); മുപ്പതു അഹോരാത്രവും ഒരുഹോരാത്രത്തിൽ പകുതിയും കൂടിയതു സൗരമാസം; പകുതിയൊരു മുപ്പതു അഹോരാത്രം കൂടിയതു ചാന്ദ്രമാസം; ഇരുപത്തഴീഹോരാത്രം കൂടിയതു നാഷ്ട്രമാസം; മുപ്പത്തിരണ്ടുഹോരാത്രം കൂടിയതു മലമാസം (പടവഴിനങ്ങൾക്കു ജീവിതം കൊടുക്കുന്നതിൽ കണക്കാക്കുന്ന മാസം); മുപ്പത്തഞ്ചുഹോരാത്രം കൂടിയതു അശ്വവഹമാസം (കുതിരപ്പണിക്കാർക്കു ജീവിതം കണക്കാക്കുന്ന മാസം); നാപ്പതഹോരാത്രം കൂടിയതു ഹസ്തിവാഹമാസം (ആനപ്പണിക്കാർക്കു ജീവിതം കൊടുക്കുന്ന മാസം)

രണ്ടുമാസങ്ങൾ കൂടിയതു ജുതു. ശ്രാവണവും പ്രോഷ്യാപദവും വഷ് ണ്തു. ആശ്വയുജയും കാർത്തികവും ശരദുതു. മാഗ്ഗശീഷ്ടവും പൗഷവും ഹേമന്ത ണ്തു. മാഘവും ഫാൽഗുനവും ശിശിര ണ്തു. ചൈത്രവും വൈശാഖവും വസന്ത ണ്തു. ജ്യേഷ്ഠവും ആഷാഢവും ഗ്രീഷ്മ ണ്തു.

ശിശിര-മുതൽക്കുള്ള പൂന്നു ജുതുകൾ ഉത്തരായണം; വഷ്ം തുടങ്ങിയുള്ളവ ദക്ഷിണായനം.

* മാഘം, ഫാൽഗുനം, ചൈത്രം, വൈശാഖം, ജ്യേഷ്ഠം എന്നിവയിൽ.

രണ്ടുനങ്ങൾ കൂടിയതു സംവത്സരം. അഞ്ചു സംവ
ത്സരങ്ങൾ കൂടിയതു യുഗം.

ദിനമതിലുപതിലൊരു കൂ-
റാദിത്യൻ സംഹരിപ്പിതതുമൂലം
ഋതുനോടുമേറുമോരം-
ദിവസമിതേ മട്ട ചന്ദ്രനും ചെയ്തു.
ഇങ്ങനെ രണ്ടരയാണ്ടുകൾ
കൂടുമ്പോൾ വന്നിടുന്നിതധിമാസം
ഗ്രീഷ്മത്തിലാദിമം വരു-
മഞ്ചരം വർഷത്തിനൊടുവിൽ മൂററതും.

രക്ഷാധിപൻ്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ദേശകാലമൊന്നെന്ന
ഇത്യാദിപ്രകാരം.

ഇത്യാദിപ്രകാരം അധ്യായം.

മുപ്പത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.
ശുക്ലാധ്യക്ഷൻ.

ശുക്ലാധ്യക്ഷൻ മഹാദവാരത്തിന്റെ സമീപത്തു
കിഴക്കോട്ടോ വടക്കോട്ടോ മുഖമായിട്ടു ശുക്ലശാല (ചു
ങ്കപ്പര) സ്ഥാപിക്കുകയും, അവിടെ കൊടി നാട്ടുകയും
വേണം.

ശുക്ലശാലയിൽ നാലോ അഞ്ചോ ശുക്ലാദായി
കൾ (ചങ്കപ്പിരിവുകാർ) ഇരുന്നു ചാക്ക കൊണ്ടുവന്ന വ
ണിക്കുകളുടെ വിവരം എഴുതണം. അ.ചർ ആരാണ്,
എ.ചിട്ടത്തുകാരാണ്, ചരക്ക് എത്രയുണ്ട്, എവിടെയാ
ണ് അടയാളമുദയപ്പിച്ചത് എന്നീ വിവരങ്ങളൊന്നെഴു
തേണ്ടതു്.

മുപ്പത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം ഇരുപത്തൊന്നാം അധ്യായം

മുദ്രയില്ലാതെ ചരക്കുകൾ കൊണ്ടുവന്നവർക്ക് അവര കയ്ക്കേണ്ട സംഖ്യയുടെ ഇരട്ടി അത്യയം വിധിക്കണം. കള്ളമുദ്രയടിച്ചവർക്ക് ശുൽക്കത്തിന്റെ എട്ടിരട്ടി ഭണ്ഡം. ഭിന്നമുദ്രയാൽ മൂന്നു വലികനേരം ശുൽക്കശാലയിൽ തടഞ്ഞു നിറുത്തുകയാണെന്ന് ശിക്ഷ. രാജമുദ്രയെ മറ്റൊരാളോട് പേർ മാറ്റിപ്പേർക്കുകയോ ചെയ്താൽ ഒന്നേക്കാൽ പണം വഹനം (ഒരുതരം പിഴ) അടയ്ക്കണം.

കച്ചവടക്കാർ ചരക്കുകൾ ധനമുഖത്തിങ്കൽ വെച്ചിട്ട് അതിന്റെ പ്രമാണവും വിലയും വിളിച്ചു പറയണം:— “ഈ ചരക്കിന് ഇന്നു വിലയാണ്, വാങ്ങാനുള്ളതാണ്” എന്നു മൂന്നുവട്ടം വിളിച്ചു ചോദിച്ചിട്ട് ആവശ്യപ്പെടുന്നവർക്ക് കൊടുക്കണം. കോളുകാർ വളരെപ്പേർ വന്നു തിരക്കുകുന്നതായാൽ വില കയറ്റിക്കൊടുക്കുക. അങ്ങനെ കയറ്റിയ സംഖ്യ ശുൽക്കത്തോടുകൂടി രാജാവിന്റെ കോശത്തിൽ അടയ്ക്കണം.

ശുൽക്കത്തെ ഭയപ്പെട്ടു പണയപ്രമാണമോ വിലയോ കുറച്ചു പറഞ്ഞാൽ ആ പറഞ്ഞതിൽ കൂടുതലായിട്ടുള്ളതു രാജാവിന് ഹരിക്കണം; അല്ലെങ്കിൽ ആ കുറച്ചു പറഞ്ഞവൻ കണക്കുപ്രകാരമുള്ളതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ശുൽക്കം അടയ്ക്കണം. കെട്ടിവെച്ചിട്ടുള്ള ചരക്കിൽനിന്നു ഹീനമായതിനെ പ്രതിവർണക (മറയുക) മായിക്കാട്ടി അംഗാപകടനം ചെയ്തോ, സാരഭാഗ്യത്തെ ഹൽഗഭാഗ്യംകൊണ്ടു മറയ്ക്കുകയോ ചെയ്താൽ ഭണ്ഡം അതുതന്നെ ി

* “വെടികാസ്ഥാനേസ്ഥാനം” എന്നു മൂലം. ഇതിന്നു വെടികാസ്ഥാനത്തിങ്കൽ നിറുത്തുക എന്നും ചിലർ അർത്ഥമാക്കുന്നുണ്ട്. വെടികാസ്ഥാനമെന്നാൽ സമയം തെറ്റിവരുന്നവരെ നിറുത്തുന്ന സ്ഥാനമത്രേ.

¶ മറയുക കാണിച്ചതിനെക്കാൾ കൂടിയവതിന്നു കൂടുതലായി കിട്ടുന്ന വിലയോ, അല്ലാത്ത ചെങ്കോലോ എട്ടിരട്ടി ശുൽക്കമോ കെട്ടിക്കണക്കു

പ്രതിഭൂതാവിനെ (എതിരായ കോളകാരനെ) യെപ്പെട്ട ചരക്കിന്നു സ്വഭാവമുള്ള വിലയിൽ കവിഞ്ഞ വില പറഞ്ഞാൽ ആ വലിച്ചു വില രാജാവു ഹരിക്കുന്നു; അല്ലാത്തപക്ഷം ആ ചരക്കിന്മേൽ ഇരട്ടി ശുൽക്കം റ'സുലാക്കുന്നു.

മേൽപ്രകാരം വണിക്കുകൾ ചെയ്യുന്ന തെറ്റുകളെ അധ്യക്ഷൻ മുടിവച്ചാൽ അതുതന്നെ (മുടിവച്ചതുമൂലം വരുന്ന നഷ്ടം) എട്ടിരട്ടി കെട്ടിക്കുകയാണ് അധ്യക്ഷൻ ശിക്ഷ.

ആകയാൽ, ചരക്കുകൾ നല്ലവണ്ണം തുക്കിയോ അല്ലെന്നോ എണ്ണിയോ വേണം വിക്രയം ചെയ്യാൻ. ഹൽഹുലോണ്യങ്ങൾക്കും ആനുഗ്രാഹികങ്ങൾ (ശുൽക്കരാശിവാക്കിയ ചരക്കുകൾ) കും തക്ം (മരിച്ചവില) നിശ്ചയിക്കാം.

ശുൽക്കം തീർക്കാതെ ധ്വജമൂലം കടന്നു പോയവർക്കു അമ്പരടശ്ശേണ്ടുന്ന ശുൽക്കത്തിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം. അങ്ങനെ പോയവരുടെ വിചാരം പഥികത്വം (നഗരത്തിലേക്കു വരുന്നവർ) ഉൽപഥികത്വം (നഗരത്തിൽനിന്നു പോകുന്നവർ) * അറിയണം.

വൈവാഹികം, അനപായനം (കുടിപോകുമ്പോൾ കൊണ്ടുപോകുന്നത്), സൗപായനികം, യജ്ഞകൃത്യം (യജ്ഞത്തിന്നു കൊണ്ടുപോകുന്നത്), പ്രസവനൈമിത്തികം, ദേവപൂജാർത്ഥം, ചൗജ്ജോപനയനഗോദാനവ്രതദർശിണാദികളായ ക്രിയാവിശേഷങ്ങൾക്കുവേണ്ടി കൊണ്ടുപോകുന്നത് എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഭാഷ്യങ്ങൾ ശുൽക്കം കൂടാതെ വിട്ടയയ്ക്കണം. ആവക ആവശ്യങ്ങൾക്കു കൊണ്ടുപോകു

* പഥികത്വപഥികത്വേഷ്വരീകളായ ശുദ്ധപുരുഷന്മാരുടെ സാരം.

മദ്ധ്യമ

മുപ്പത്തെമ്പതാം പ്രകരണം ഇരുപത്തെട്ടാന്നാം അധ്യായം

നന്താണെന്നു വ്യാജം പറയുന്നവൻ സ്നേഹഭണ്ഡം (കുളിവിനുളള ഭണ്ഡം) വിധിക്കുകയും വേണം.

ശുൽക്കം തീർത്ത ചരക്കോടുകൂടി ശുൽക്കം തീർക്കാത്തതു കടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നവനും, ഒരു മുദ്രകാണിച്ചു രണ്ടാമതൊരു ചരക്കുകി കടത്തുന്നവനും, പണം, പൂക്കും ഭേദിച്ചു മുദ്രയില്ലാത്തവനും മുദ്രയുള്ളതിനോടുകൂടിയതു അപഹരിക്കുന്നവനുമായ വന്നിരിക്കുന്നു അപഹരിച്ച അപഹരിക്കുന്ന ചരക്കും പുറമെ അനുകൂലം അടപ്പിക്കുകയാണു ഭണ്ഡം.

ശുൽക്കസ്ഥാനത്തുനിന്നു ശോമയപലാലം (ചാണകവും വഴുത്താലും) പ്രമാണമാക്കിയിട്ട് * പണ്യഭാണ്ഡത്തെ അപഹരിക്കുന്നവൻ ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം.

രാജാവിനാൽ നിരോധിക്കപ്പെട്ട ശസ്ത്രം, വസ്ത്രം, കവചം, ലോഹം, തമഃ, രത്നം, ധാന്യം, പത്രക്കുരം എന്നിവയിലേതെങ്കിലും കടത്തിക്കൊണ്ടു പോകുന്നവൻ യഥാവാചുഷിതമായ (പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പ്രകാരമുള്ള) ഭണ്ഡം വിധിക്കുകയും, അപഹരിക്കാത്തപോകുന്നതിനെ പിടിച്ചടക്കുകയും വേണം. ആവക ചരക്കുകളിലേതെങ്കിലും ഭേദാന്തരത്തിൽനിന്നു കൊണ്ടു വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു കോട്ടയ്ക്കുപുറത്തുവച്ചുതന്നെ ശുൽക്കംകൂടാതെ വിറ്റുകൊടുക്കുകയും വേണം.

അന്തപാലൻ പണ്യം വഹിക്കുന്നതിന്നു (ചരക്കുക്കുറിയ ഭാരവണ്ടിക്കു) ഒന്നുകാൽപ്പണവും, ഒരാക്കളമ്പുള്ള ജന്തുക്കൾക്കു് ഒരു പണവും, പത്രക്കുരക്കു് അരപ്പണവും, കൂടേ പത്രക്കുരക്കു കാൽപ്പണവും, അംസഭാരത്തിന്നു (തലച്ചുമടിക്കു) ഒരു മാഷകവും വീതമുള്ള വർത്തി (മാട്, ശുൽക്കം)

---

* ചാണകവും വഴുത്താലും മീതെയിട്ടു സാരമായ പണ്യത്തെ ഒളിയിട്ടു വിറ്റു സാരം.

വസുലാക്കണം. നഷ്ടമോ അപാഘതമോ ആയ പാപ്യത്തെ അന്തപാലൻ പ്രതിവിധാനം ചെയ്യുകയും വേണം. *

വിദേശത്തുനിന്നു വന്ന വണിക്കുകളെ, അവർ കൊണ്ടുവന്ന സാമ്രാജ്യഭാഗങ്ങളും വേർതിരിച്ച്, അടയ്ക്കലും മുഴയും നൽകി, അന്തപാലൻ അധ്യക്ഷന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു വയ്ക്കണം. അതല്ലെങ്കിൽ വൈദികവൃന്ദങ്ങളെ (വണിഗ്വേഷധാരിയായ ശുദ്ധപുരുഷൻ) വിദേശത്തുനിന്നു വന്ന കച്ചവടക്കാരുടെ എണ്ണം രാജാവിനെ അറിയിക്കണം. ആ ഉപദേശമനുസരിച്ച രാജാവ്, ശുൽക്കാധ്യക്ഷനു താൻ സൂക്ഷ്മനാണെന്നു തോന്നിക്കുവാൻവേണ്ടി വിദേശത്തുനിന്നു വന്ന കച്ചവടക്കാരുടെ എണ്ണം അറിവുകൊടുക്കണം. അനന്തരം അധ്യക്ഷൻ ആ വന്നവരുടെ അടുത്തുചെന്നു “നിങ്ങളിൽ ഇന്നിന്നവന്റെ കയ്യിൽ ഇന്നിന്ന സാമ്രാജ്യവും ഫൽഗുഭാഗ്യമുണ്ട്. ഒന്നും മറച്ചുവെക്കരുത്. രാജാവിനു ഇങ്ങനെ ഒരു പ്രഭാവം (പരോക്ഷജ്ഞാനശക്തി) ഉണ്ട്” എന്നു പറയണം.

ഫൽഗുഭാഗ്യത്തെ നിഗ്രഹനം ചെയ്യുന്ന വണിക്കിനു ശുൽക്കത്തിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡ്; സാമ്രാജ്യത്തെ നിഗ്രഹനം ചെയ്യുന്നവന്റെ സൂക്ഷ്മാജ്യവും പിടിച്ചടക്കുകയും വേണം.

നാട്ടിനനന്തപ്രദം

ഫലഹീനവുമാം ചരക്കു തടയേണം

ശുൽക്കമില്ലെന്നു മുപകൃതി

പെരിയ ചരക്കിന്നു പുറപ്പിത്തിന്നുമേ.

കൊടിയുടെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രവാചന

രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ശുൽക്കാധ്യക്ഷൻ എന്ന

ഇരുപത്തൊന്നാമധ്യായം.

* കണ്ടുപിടിച്ചു കൊടുക്കുകയോ, കണ്ടുകിട്ടാത്തവക്കും കയ്യാൽ കൊടുക്കുകയോ വേണമെന്നർത്ഥം.

ഇരുപത്തിരണ്ടാം അധ്യായം.

ശ്രുൽക്കവ്യവഹാരം.

ബാഹ്യം, ആഭ്യന്തരം, ആതിര്യം * എന്നിങ്ങനെ യാണ് ശ്രുൽക്കവ്യവഹാരം. നിഷ്ക്രാമ്യം (പുറത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ കൊടുക്കുന്നത്), പ്രാപ്യം (അകത്തേക്കു കൊണ്ടുവരുന്നതിനാൽ കൊടുക്കുന്നത്) എന്നിവയാണ് ശ്രുൽക്കം.

പ്രവേശ്യങ്ങൾക്കു ശ്രുൽക്കം വിലയുടെ അഞ്ചിലൊത്താഗമാകുന്നു. എന്നാൽ പുഷ്പം, ഫലം, ശാകം, മൂലം, കന്ദം, വാല്മീക്യം (വല്ലീഫലം), വിജ്ഞാ, ഉന്നം, മണ്ണു, മണ്ണുമാംസങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കു വിലയുടെ ആറിലൊന്നാണ് ശ്രുൽക്കം.

ശംഖം, വജ്രം, മണി, മുത്തു, പവിഴം, ഹാരം എന്നിവയുടെ ശ്രുൽക്കം അവയുടെ കർമ്മം പ്രമാണവും കാലവും വേതനവും ഫലനിഷ്പത്തിയുമറിയുന്ന വിദഗ്ദ്ധന്മാരെക്കൊണ്ടു മതിപ്പിച്ചു തീരുമാനിക്കണം.

ക്ഷേമം (പരുക്കൻ പട്ട), ഭൂലം (നേരിയപട്ട), കൃമിതാനം, കങ്കടം (ഉരൾമരദം), ഹരിതാലം, മനുഷാല, ചാരില്യം, അഞ്ജനം, ലോഹം, വസ്ത്രധാതു എന്നിവയ്ക്കും ചന്ദനം, അകിലു, കുടുകം (മുളക്), കിണപം, ആവരണം എന്നിവയ്ക്കും സുര, ദന്തം (ആനക്കൊമ്പ്), അജിനം, ക്ഷേമഭൂലനികരങ്ങൾ (ക്ഷേമത്തിന്നും ഭൂലത്തിന്നും വേണ്ട ആലുകൾ), ആസ്തരണം, പ്രാവരണം, കൃ

---

* ബാഹ്യമെന്നാൽ കോട്ടയ്ക്കു പുറത്തുനിന്നു വരുന്ന ചരക്കുകളെ സംബന്ധിച്ചതും, ആഭ്യന്തരം കോട്ടയ്ക്കകത്തുണ്ടാകുന്നവയെ സംബന്ധിച്ചതും, ആതിര്യം വിദേശത്തുനിന്നു വരുന്നവയെ സംബന്ധിച്ചതാകുന്നു.

മിജാതം (പുഴുതൽപ്പട്ട) എന്നിവയ്ക്കും അഞ്ചെങ്ക (ആട്ടു രോമംകൊണ്ടും ഏഴ്കത്തിൻ രോമംകൊണ്ടും നെയ്യു കരിമ്പടം)ത്തിനും വിലയുടെ പത്തിലൊന്നോ പതിനഞ്ചിലൊന്നോ ആണ് ശുൽക്കം.

വസ്ത്രം, ചതുപ്പദം, ദപിപദം, സൂത്രം (ആല'), കാപ്പാസം, ഗന്ധദ്രവ്യം, ദൈവജ്യം (ഭേഷധം), കാപ്പം (മരം), വേണം, വൽക്കലം (മരവുരി), ചർമ്മം, മൂൽഭാഷ്യം (മൺപാത്രം) എന്നിവയ്ക്കും ധാന്യസ്പേഷാരലവണങ്ങൾക്കും മദ്യം, പകുറന്നം മുതലായവയ്ക്കും വിലയുടെ ഇരുപതിലൊന്നോ ഇരുപത്തഞ്ചിലൊന്നോ ആണ് ശുൽക്കം.

ശുൽക്കത്തിൽ അഞ്ചിലൊമ്പതാം ഭാഗത്തിങ്കൽ വച്ചു അന്നുപാലൻ വസൂലാക്കണം. അതു അവയെ കൊണ്ടുള്ള ദേശോപകാരമനുസരിച്ച് ആനുഗ്രാഹികമാക്കി സ്ഥാപിക്കുകയുമാകാം.

ജാതിഭൂമികളിൽ (ഉൽപത്തിസ്ഥലങ്ങളിൽ)വച്ചു പണ്യങ്ങളൊന്നും വിൽക്കുവാൻ പാടില്ല. വനികളിൽനിന്നു ധാതുക്കളോ പണ്യങ്ങളോ വാങ്ങിയാൽ അറ്റുറുപണം ഭണ്ഡം. പുഷ്പഫലവാടങ്ങളിൽനിന്നു പുഷ്പങ്ങളും ഫലങ്ങളും വാങ്ങിയാൽ അസ്തിതിനാലുപണം ഭണ്ഡം. ഷണ്ഡങ്ങളിൽ (തോട്ടങ്ങൾ)നിന്നു ശാകമോ മൂലമോ കന്നമോ വാങ്ങിയാൽ കാൽകറെ അഞ്ച് വത്തിരണ്ടു പണം ഭണ്ഡം. എല്ലാവക സസ്യങ്ങളും അവയുണ്ടാകുന്ന ദേശങ്ങളിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ അയ്യമ്പത്തിമൂന്നു പണം ഭണ്ഡമുണ്ട്; എന്നാൽ നെല്ലു കളുത്തിൽച്ചെന്നു വാങ്ങിയാൽ കൊള്ളുന്നവൻ ഒരു പണവും വിൽക്കുന്നവനു ഒന്നരപ്പണവും സീതാത്വയം (സീതാസംബന്ധിയായ പിഴ) വിശേഷവിധിയായും ഉണ്ട്.

മവു

നാപ്പതാം പ്രകരണം

ഇരുപത്തിമൂന്നാം അധ്യായം

പുതുതും പഴയതുമായി
പണ്യത്തിൽദേശജാതിമുറുപാലെ
ശുൽക്കവ്യവഹാരത്തിനു
ചേതം പിഴയും പിരിച്ചുകൊള്ളേണം.

കക്ഷിപ്രഭുക്കൾ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരകനെ
രണ്ടാമതികൾക്കുതരികിൽ, ശുൽക്കാധ്യക്ഷൻ—
ശുൽക്കവ്യവഹാരം എന്ന ഇരുപത്തിരണ്ടാമധ്യായം.

ഇരുപത്തിമൂന്നാം അധ്യായം.

നാപ്പതാം പ്രകരണം.

സൂത്രാധ്യക്ഷൻ.

സൂത്രാധ്യക്ഷൻ (ആൽആൽപ്പം നെയ്തും സഞ്ച
സ്ഥിച്ച അധ്യക്ഷൻ) സൂത്രം (ആൽ), ചമം, വസ്ത്രം, രജ്ജു
(കയറ്റ്) എന്നിവയുടെ വ്യവഹാരത്തെ തദപിഷ്ടത്തിൽ
നിപുണനാരായ പുരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കണം.

ഉഴണ്ണ (രോമം), വൽക്കം (നാര'), കാപ്പാസം, തുലം
(പഞ്ഞി), ശണം (ചണ), ക്ഷേരമം എന്നിവയെ വിധ
വകളെക്കൊണ്ടും ന്യംഗകളെ (അംഗവൈകല്യമുള്ള സ്ത്രീ
കൾ)ക്കൊണ്ടും കന്യകമാരെക്കൊണ്ടും പ്രവൃത്തിമാരെ
ക്കൊണ്ടും ദണ്ഡപ്രതികാരിണിളെ (തടവുകാരികൾ)ക്കൊ
ണ്ടും പൂജകളായ വേശ്യകളെക്കൊണ്ടും ദേവാലയോപ
സ്ഥാനം മാറിയ ദേവദാസികളെക്കൊണ്ടും മുറിച്ചിരിക്കണം.

അവർ ആൽക്കുന്ന ആലു ശുശ്രൂഷമോ(നേരിയതു')സ്ഥൂ
ലമോ (പരുത്തതു) മധ്യമോ (ഇടത്തരം) എന്ന സംഗതി
യും സൂത്രത്തിന്റെ ബഹുപുതയും നോക്കിയറിഞ്ഞു
അവർക്കു വേതനം കല്പിക്കണം. അരുവങ്ങാക്കുന്ന ആ

ലിന്റെ പ്രമാണം നോക്കി എണ്ണയും ആമലകോദപന്തനവും (തലയിൽത്തക്കവാനുള്ള നെല്ലിക്ക) കൊടുത്തു' അവരെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും വേണം.

വിശേഷദിവസങ്ങളിൽ പ്രതിപാദനവും (സമ്മാനദാനം) മാനവും (സൽക്കാരം) ചെയ്തു' അവരെക്കൊണ്ടുവേലചെയ്യിക്കണം. നൂലിനു ഗ്രാസം (കറച്ചു) വരികിൽ അതിന്റെ വിലയ്ക്കു തക്കവണ്ണം വേതനവും കുറയ്ക്കണം.

വസ്ത്രത്തിന്റെ കമ്മം (തരം), പ്രമാണം (വലുപ്പം), കാലം, വേതനം, ഫലനിഷ്ഠിതി എന്നിവ പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചു' കാര്യങ്ങളെ (നെയ്തുതൊഴിലുകാർ) കൊണ്ടു' അധ്യക്ഷൻ നെയ്തുപണി ചെയ്യിക്കണം. അവരുമായി അധ്യക്ഷൻ പ്രതിസംസ്കൃം (സഖ്യം) പ്രാപിക്കുകയും വേണം.

അവരെക്കൊണ്ടു ക്ഷേരം, ഭൂതലം, കൃമിതാനം, രാജവം (രജ എന്ന മാനിന്റെ രോമം), പരുത്തി എന്നിവ നൂൽക്കുന്നതും നെയ്യുന്നതുമായ കർമ്മാന്തരങ്ങൾ നടത്തിക്കുകയും, അവരെ ഗന്ധമാല്യദാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും മറ്റുള്ള ഉപഗ്രാഹികളെക്കൊണ്ടും ആരാധിച്ചു' പലതരത്തിലുള്ള വസ്ത്രങ്ങളും ആസ്ത്രരണങ്ങളും പ്രാപരണങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിക്കുകയും വേണം. കുങ്കടികകർമ്മാന്തരങ്ങൾ (ചട്ടയുടെ പണികൾ) അറിയുന്ന കരളശിപ്പികളെക്കൊണ്ടു' അവയും ചെയ്യിക്കണം.

അനിഷ്ടാസിനികളും (വീട്ടിൽനിന്നു പുറത്തിറങ്ങാത്തവർ) പ്രോഷിതധിവകളും (ഭത്താച്ച ഭേദാന്തരം പോയവർ) നൃംഗകളും കന്യകകളുമായ യൗവധീല സ്ത്രീകൾ സ്വപ്രയത്നത്താൽ ഉപജീവനം കഴിക്കേണ്ടവരായിട്ടുണ്ടോ അവരെ അധ്യക്ഷൻ സ്വദാസികൾമുഖേന അനുസരിപ്പിച്ചു പ്രീതിപ്പെടുത്തി അവരെക്കൊണ്ടു നൂൽനൂലുപണി ചെയ്യിക്കണം. അവർ നൂറുണ്ടാക്കിയ നൂലുകൊണ്ടു പ്രഭാത

മവു

നാപ്പതാം പ്രകരണം

ഇരുപത്തിമൂന്നാം അധ്യായം

സമയത്തു സൂത്രശാലയിൽ വന്നാൽ അധ്യക്ഷൻ ഭാണ്ഡ വേതനവിനിമയം (ആറു ആലും അതിന്റെ കൂലിയും കൈമാറാം ചെഷ്ട) ചെയ്യണം. അപ്പോൾ സൂത്രപരീക്ഷയ്ക്കു മാത്രം വേണ്ട വിളക്കേ ഉണ്ടാകാവൂ. അധ്യക്ഷൻ ആലും കൊണ്ടുവന്ന സ്രീയുടെ മുഖത്തു നോക്കുകയോ അന്യരും കൂത്തേക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുകയോ ചെയ്താൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം; വേതനദാനകാലം വൈകിച്ചാൽ മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം. എഴുത്ത പന്നിക്കു കൂലികൊടുത്താലും ഭണ്ഡം അതുതന്നെ.

വേതനം വാങ്ങിയിട്ടു പ്രവൃത്തി നടത്താത്ത സ്രീയുടെ അംഗുസന്ദേശം (പെരുവിരലിന്റെ അഗ്രം) ചെട്ടിക്കുളയണം. കൂലിവാങ്ങി ഭക്ഷിച്ചോ അപഹരിച്ചോ ഒളിച്ചോടിയോ പോകുന്ന സ്രീകൾക്കും ശിക്ഷ അതുതന്നെ. കർമ്മകരന്മാർക്കു അപരായത്തിന്നു തക്കവണ്ണം വേതനങ്ങളിൽ ഭണ്ഡം വിധിക്കുകയും വേണം.

രണ്ടുവർത്തകന്മാർ (കയറുപിരിക്കുന്നവർ), വർമ്മകാരന്മാർ (ചട്ട തുണന്നവർ) എന്നിവരുമായി അധ്യക്ഷൻ അടുത്തു പെരുമാറുകയും, അവരെക്കൊണ്ടു വരത്ര (കച്ചക്കയറ്റ്) മുതലായ വസ്തുക്കൾ ഉണ്ടാക്കിക്കുകയും വേണം.

വരാഹനത്തെപ്പൂട്ടുവാനും

വാഹത്തെക്കെട്ടുവാനുമായ്

ആൽ, നാരു, ചൂരൽ, മുളയെ.

ന്നിപയാൽ തീർക്കണം കയർ.

കൊടിലുടേൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന

രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, സൂത്രാധ്യക്ഷൻ എന്ന

ഇരുപത്തിമൂന്നാമധ്യായം.

ഇരുപത്തിനാലാം അധ്യായം.

നാപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം

സീതാധ്യക്ഷൻ.

സീതാധ്യക്ഷൻ (കൃഷ്ണാധ്യക്ഷൻ) കൃഷിതന്ത്രവും ഗുല്പ വൃക്ഷായുസ്സുവും (ചെടികളും വൃക്ഷങ്ങളും നട്ടുണ്ടാക്കി പരിപാലിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ശാസ്ത്രം) പഠിച്ചറിഞ്ഞവനായിട്ട് തത്ത്വജ്ഞാനാരാധനയെ തുണച്ചിട്ടി പുല്ലാവിധത്തിലുള്ള ധാന്യങ്ങൾ, പുഷ്പങ്ങൾ, ഫലങ്ങൾ, ശാകങ്ങൾ, കന്നുങ്ങൾ, മൂലങ്ങൾ, വാല്പികുങ്ങൾ (വല്ലീഫലങ്ങൾ), ചെങ്കുമം, പരുത്തി എന്നിവയുടെ വിത്തുകളെ യഥാകാലം ശേഖരിക്കണം.

ആവക വിത്തുകൾ, വളരെ ചാല് ഉഴുതതായ സ്വഭൂമിയിൽ ദാസന്മാർ, കർമ്മകരന്മാർ, ദണ്ഡപ്രതികർത്താക്കൾ (തടാകാർ) എന്നിവരെക്കൊണ്ടു വിതപ്പിക്കണം. അവർ കഷ്ടനയന്ത്രങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ, കന്നുകാലികൾ എന്നിവയെക്കൊണ്ടും കർമ്മാരൻ * (കരുവാൻ), കുട്ടാകൻ (ആശാരി), മേദകൻ † (വട്ടികൊട്ടകൾ മടയുന്നവൻ), രജ്ജുവർക്കൻ, സപ്പഗ്രാഹൻ മുതലായവരെക്കൊണ്ടും അസംഗം (തടസ്ഥമില്ലായ്മ) വരുത്തുകയും വേണം. അവർ കർമ്മഫലത്തിന്നു ഹാനി വരുത്തിയാൽ നഷ്ടത്തിന്നു തക്കവണ്ണം ദണ്ഡം വിധിക്കണം.

ജാംഗലദേശങ്ങൾ (വെള്ളം കുറഞ്ഞ സ്ഥലങ്ങൾ) ക്ഷേപത്തിനാദി ഭോജനവും, ആന്ത്രപദേശങ്ങൾ (ജലപ്രായദേശങ്ങൾ) ക്ഷേപത്തിൽ പകുതിയുമാണ് വഷപ്രമാണം (വിളച്ചു നന്നാവാൻ തക്ക മഴയുടെ അളവ്). ദേശവാപ

* കർമ്മാരൻ എന്നു പദമുണ്ടു. ആ പക്ഷത്തിൽ തെറ്റായതെന്നർത്ഥം.

† മേദകൻ എന്നു പദമാന്തരം. ആ പക്ഷത്തിൽ നാശമെന്നർത്ഥം.

മവുൻ

നാല്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം ഇരുപത്തിനാലാം അധ്യായം

ങ്ങൾക്കു വേണ്ട വർഷപ്രമാണമാവിതു:- അശ്വകദേശം (ആരട്ടദേശം)ത്തേക്കു പതിരുന്നൂറു ദ്രോണം; അമ്പത്തി (മാളവം) ദേശത്തേക്കു ഇരുപത്തിമൂന്നു ദ്രോണം; അപരാന്ത (കോരണം) ദേശത്തേക്കു അമിതം (കണക്കില്ലാതെ); ഹൈമന്യങ്ങൾ (ഹിമാലയപ്രാന്തങ്ങൾ)ക്കും കല്യവരപണ്ടം (അോട്ടവെള്ളം തിരിച്ചു കൃഷിചെയ്യേണ്ട ഭൂമികൾ)ക്കും കാലസ്ഥിതിസന്ധർപ്പ്. [¶]

ആവശ്യമുള്ള വർഷത്തിന്റെ മൂന്നിലൊരം പൂർവ്വപശ്ചിമമാസങ്ങളിലും (ശ്രാവണകാർതികമാസങ്ങളിൽ), ശേഷം രണ്ടുശതങ്ങൾ ഇടയ്ക്കുള്ള രണ്ടുമാസങ്ങളിലും (പ്രാഷ്പദം, ആശ്വയുജം എന്നിവയിൽ) പെച്ചുന്നതാണ് സൗമ്യമയുടെ (നല്ല സംവാസരത്തിന്റെ) ലക്ഷണം.

അങ്ങനെയുള്ള നല്ല സംവാസരത്തിന്റെ വരവ് ബൃഹസ്പതിയുടെ സ്ഥാനം (നില്പ്), ഗമനം (രാശ്യാന്തരസംക്രമം) എന്നിവകൊണ്ടും, ഗർഭധാനം കൊണ്ടും, ശുക്രന്റെ ഉദയം, അസ്തമയം (പാട), ചാരം [‡] എന്നിവ

---

* സന്നിധാന്യനിവയകർത്തിൽ പറഞ്ഞ വർഷമാനകണ്ഡത്തിൽ മഴപെയ്യേണ്ട വെള്ളം അളന്നാൽ എത്ര ദ്രോണം കാണുമോ അത്രയാണ് ദ്രോണപ്രമാണം.

¶ കൈമന്യങ്ങൾ എന്നതിന്നു ഹിമജലംകൊണ്ടു സസ്യങ്ങളെക്കൊന്നു പ്രദേശങ്ങളെന്നും വ്യാഖ്യാനം കാണുന്നു.

‡ ഗർഭധാനം = കാറം മുഴക്കുമുണ്ടായി ഭൂമിയുടെ ചിനയ്ക്കൽ. ഇതു കാഴ്ചശീർഷികളായ ആരമാസങ്ങളിലെ കണ്ണുപക്ഷപ്രതിപദം തുടങ്ങിയ നാലുദിവസങ്ങളിൽ മഞ്ഞു മുതലായതുണ്ടാവുകയാണ്. കാഴ്ചശീർഷികളും പെരുഷത്തിലും മഞ്ഞു, കാഘത്തിലും ഫാൽഗുനത്തിലും കാറം, ജലചന്ദ്രത്തിൽ കാറംകുലന്ന് മഴ, മൈശരത്തിൽ മിന്നലും കാറം കാറം മിന്നലോടുകൂടിയ മുഴക്കവും എന്നിവയെക്കൊണ്ടാകിൽ സ്വരൂപമെന്നു കാണുക.

‡ ശുക്രന്റെ ചാരം ആശ്വയുജമാസത്തിലെ പഞ്ചമി തുടങ്ങിയ ഒരു തീഥികളിൽ സഞ്ചരം.

കൊണ്ടും, സൂര്യന്റെ പ്രകൃതി, വികൃതി (പരിവേഷാദി) എന്നിവകൊണ്ടും അറിയാവുന്നതാണ്. സൂര്യജാതനിന്നാണ് സസ്യങ്ങൾക്കു ബീജസിദ്ധി (വിത്തുപിടിക്കൽ); ബൃഹദ്യുതിയിൽനിന്നാണ് സ്തംഭമകരിത (തണ്ടും ചിനച്ചും മുണ്ടാകൽ); ഭൂകൃതിൽനിന്നാണ് റുഷ്ടി.

ഏഴുനാൾ പെണ്ണതായ് മൂന്നു,
തുളളി നേർവെഴുത്തുതുട,
മണ്ണുഴമാവുവതു-
മിതരേ സമമാം മഴ.
വെയിൽ, കാരിവ കിട്ടും
കരീഷം * മൂന്നു ചേന്ദമ
എക്കാലം മഴപെയ്യുന്നി-
തക്കാലം വിളവേറീടും.

ഇങ്ങനെ മഴയുടെ സ്ഥിതിനിർണയിച്ച് അധ്യക്ഷൻ പ്രഭൃതോദകമോ (അധികം വെള്ളംകൊണ്ടു വിളയുന്നതു്) അല്ലോദകമോ ആയ സസ്യത്തെ വിതപ്പിക്കണം

ശാഖി (ചെന്നല്ല), ത്രീഫി (നെല്ലു്), കോഴവം, തിലം, പ്രിയംഗു (തൈ), ഉദാമകം, വരകം എന്നിവ പൂർവ്വാപങ്ങൾ (വർഷക്കാലത്തിന്റെ ആദിയിൽ വിതയ്ക്കേണ്ടവ) ആകുന്നു; മുൽഗം, മാഷം, ശൈബ്യം എന്നിവ മധ്യവാപങ്ങൾ; കസംഭം, മസൂരം, കലതം (മുതിര), യവം, ഗോതമ്പം, കളായം, അനേസി, സർപ്പം (കടുക്) എന്നിവ പശ്ചാദാപങ്ങൾ (ഒടുവിൽ വിതയ്ക്കേണ്ടവ). ഇങ്ങനെയല്ലെങ്കിൽ ജ്വലിക്കുകയോ സ്ഥിതിനോക്കി അതിന്നുതക്കവണ്ണവും സസ്യങ്ങൾ വിതയ്ക്കാം.

---

* കരീഷമെന്നാൽ ചാണകവർളി. 'കരീഷം മൂന്നു ചേന്ദ' എന്നതിന്നു മൂന്നുതവണയായി ചാണകം വരളിമാർ ഇടവിട്ടിടവിട്ടു എന്നർത്ഥം.

നാപ്പത്തെത്താനും പ്രകരണം ഇരുപത്തിനാലാം അധ്യായം

അധ്യക്ഷൻ ചിതപ്പിച്ചതു കഴിച്ച ബാക്കിയുള്ള സ്ഥലത്തു് അഭ്യസീതികന്മാർ (പകുതി ഓഹരിക്കു പണിയെക്കൊടുത്തവർ) കൃഷിയെക്കൊടുത്തു. അല്ലെങ്കിൽ വിളവിന്റെ നാലിലൊരംശമോ അഞ്ചിലൊരംശമോ എടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചവരായ സ്ഥവീര്യോപജീവികൾ (ആരംഭപ്രയത്നം മറ്റും ചെയ്യുന്നവർ) കൃഷിയെക്കൊടുത്തു. കൃഷിയെക്കൊടുത്തവർ ഭൂമിയുടെ വാങ്ങിയവർ, ആപത്തുകൾക്കുപാലിക്കുക, പണിയെക്കൊടുത്തവർ അനവസ്ഥിതരും (കൃഷി ചെയ്യാത്ത നിലത്തിൽ വിളയേണ്ടതിന്റെ അംശം) രാജാവിന്റെ ഇച്ഛപോലെ കൊടുക്കണം.

സ്ഥവീര്യക്കളിൽനിന്നു വെള്ളം കോർ നാച്ചുണ്ടാക്കുന്ന സസ്യങ്ങൾക്കു വിളവിന്റെ അഞ്ചിലൊരംശം രാജാവിന്നു ഉടകഭാഗം (നീർപാത്രം) കൊടുക്കണം. കാളത്തേക്കു തേടി നനച്ചുണ്ടാക്കുന്ന സസ്യങ്ങൾക്കു നാലിലൊരംശമാണ് ഉടകഭാഗം. ദ്രോണനാലുതും ചഴിക്കു വെള്ളം തിരിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന സസ്യങ്ങൾക്കു മൂന്നിലൊരംശമാണ് ഉടകഭാഗം. നദി, സരസ്സി, തടാകം, കൂപം എന്നിവയിൽനിന്നു വെള്ളം തേടിയുണ്ടാക്കിയ സസ്യങ്ങൾക്കു നാലിലൊന്നു ഉൽവാടം (ജലനികുതി) കൊടുക്കണം. *

കൃഷികർമ്മത്തിന്നു വേണ്ട വെള്ളത്തിന്റെ പ്രമാണമനുസരിച്ചു് അധ്യക്ഷൻ കൈദാരമോ (പാടത്തു വിതയ്ക്കേണ്ടത്) ഹൈമനമോ (ഹേമന്തത്തിൽ വിതയ്ക്കേണ്ടതു്) ഗ്രൈഷ്മികമോ (ഗ്രീഷ്മത്തിൽ വിതയ്ക്കേണ്ടത്) ആയ സസ്യത്തെ യുക്തംപോലെ വിതപ്പിക്കണം.

---

* ഭൂമിയുടേയും വെള്ളത്തിന്റെയും ഉടമസ്ഥൻ രാജാവായെന്നും, അവയൊഴികെയുള്ള വസ്തുക്കളിന്മേലേ കടംചികിൾ കൈമസ്ഥതയുള്ളവെന്നുമാണു് ശാസ്ത്രം. അതിനാലാണു് കടിയറമ്പന്മാർ സ്ഥവീര്യക്കളായതിൽനിന്നു വെള്ളം തേടിയുണ്ടാക്കിയ വിളയ്ക്കും രാജാവിന്നു നീക്കം കൊടുക്കേണ്ടതു്

കൃഷികളിൽവെച്ചു ശാഖി തുടങ്ങിയ നെല്ലുകൾ ഉത്തമമാകുന്നു. ഷണ്ഡം (തോട്ടം) മല്ലുമം. കരിമ്പ് അധമമത്രെ എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, കരിമ്പുകൃഷി പല കേടുകൾ വരാവുന്നതും വളരെ ചെലവു പിടിക്കുന്നതുമായതുകൊണ്ടുതന്നെ.

വല്ലീഫലങ്ങൾക്കു (വള്ളിയിൽ കാണുന്ന സസ്യങ്ങൾക്കു) ഫേനാപാതം (നീർമുഴുന്ന് നരയടിക്കുന്ന പ്രദേശം) ആണു് പിടിക്കുക തിപ്പലി, മുയിരി, കരിമ്പ് എന്നിവയ്ക്കു പരീവാഹാൻ തർ (വാർത്തുലുകളിലൂടെ വെള്ളം തേങ്ങുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ) ആണുത്തമം. ശാകമൂലങ്ങൾക്കു കൃപവർത്തപ്രദശങ്ങളും, ഹരിതകങ്ങൾക്കു ഹരണീവർത്തങ്ങളും (തോട്ടിന്നു തൊട്ട സ്ഥലങ്ങൾ), ലവങ്ങൾ (നുള്ളുന്ന സാധനങ്ങൾ), ഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ, ഭൈഷജ്യങ്ങൾ, രാമച്ചം, ഇരുവേല, പിണ്ഡാലുകും മുതലായവയ്ക്കു പാളികളും (തോട്ടവക്കുകൾ) ആണുത്തമം. സ്ഥല്യങ്ങളും (പഠവിൽ വളരുന്നവ) ആന്ത്രപ്രങ്ങളും (വെള്ളമുള്ള വയലിൽ വളരുന്നവ) ആയ ഓഷധികളെ ഔചിത്യംപോലെ സ്വഭൂമികളിൽ ഉണ്ടാക്കണം.

ധാന്യബീജങ്ങൾക്കു ഏഴിനാൾ തുഷാരപായനവും (മഞ്ഞുകൊള്ളിക്കുക) ഉഷ്ണശോഷണവും (വെയിലത്തുണക്കുക) ചെയ്യണം. കോശീധാന്യങ്ങൾക്കു മൂന്നുദിവസമോ അഞ്ചുദിവസമോ അവ ചെയ്യണം. കാഷയബീജങ്ങൾ (തണ്ടു നട്ടുന്നവ)ക്കു തേനും നെയ്യും ചാണകവും പന്നി നെയ്യുംകൂട്ടി ചേർത്തലേപം (വെട്ടുവായിൽപ്പൂശുക) ചെയ്യണം. കണ്ടങ്ങൾക്കു തേനും നെയ്യുംകൂട്ടി ചേർത്തലേപം ചെയ്യണം. അസ്ഥിബീജങ്ങൾ (അസ്ഥിയിൽനിന്നു മുളയ്ക്കുന്ന പരുത്തിക്കൊട്ട മുതലായവ) യ്ക്കു ചാണകം തേയ്ക്കണം. ശാഖികൾ (കൊമ്പുള്ള മരങ്ങൾ) ക്കു പശുവിന്റെ ഏ

മൻവ

നാപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം ഇരുപത്തിനാലാം അധ്യായം

ല്ലം ചാണകാമീട്ട ഗർഭദാഹം (കഴിമുടക) ചെയ്യണം. എല്ലാറ്റിനും കാലത്തിങ്കൽ ദൈവമൃദം (വളം) ചേർക്കുകയും വേണം. സസ്യങ്ങൾ മുളച്ചുവള വിരിഞ്ഞാൽ ഉണങ്ങിയ ചെറുമീൻ കള്ളിപ്പാലിൽപ്പുത്തു തളിക്കുകയും വേണം.

പരുത്തിക്കുടവും പാമ്പിൻ-

വളയും ചേർത്തു വേണ്ടപോൽ

പുകച്ച പുകയേറേറട-

തെടുത്തീടിലു പാമ്പുകൾ.

എല്ലാ വിത്തുകളും ആദ്യം വിതയ്ക്കുമ്പോൾ നീരിൽ പൊന്നിട്ട് അതിൽ ഒരുപിടി വിത്തു നനച്ചിട്ടുവേണം വിതയ്ക്കുവാൻ. വിതയ്ക്കുമ്പോൾ,

“പ്രജാപതയേ കാശ്യാപായ

ദേവായ ച നമഃ സദാ

സീതാ മേ ഋദ്ധ്യതാം ദേവീ

ബീജേഷു ച ധനേഷു ച”.

എന്ന മന്ത്രവും ചൊല്ലണം

ഷണ്ഡപാലകന്മാർ, വാടപാലകന്മാർ, ഗോപാലകന്മാർ, ദാസന്മാർ, കർമ്മകരന്മാർ എന്നിവർക്ക് പുരുഷപരിവാഹം (ആട്ടിനെ പ്രവൃത്തി) അനുസരിച്ച ഭക്തം (ചോറ്) കൊടുക്കണം. അപർക്ക് മാസം ഒന്നേക്കാൽപ്പണം വീതം ശമ്പളവും നൽകേണ്ടതാണ്. കാരക്കൾക്കും കർമ്മാനുപ്രായമായ ചോറും ശമ്പളവും കൊടുക്കണം.

പ്രശീണ്ണമായ (തനിയേകൊഴിഞ്ഞ) പുഷ്പഫലങ്ങൾ ദേവകർമ്മത്തിനായും നെല്ലും വമ്പവും ആഗ്രയണത്തിനായും ശ്രോത്രിയന്മാർ, തപസ്വികൾ എന്നിവർക്ക് കൊണ്ടു പോകാവുന്നതാണ്. രാശിമൂല്യം (കറാളിൽനിന്ന് അ

---

* വളം പൂവും കായമുണ്ടാകുന്ന കാലത്തെ വളച്ചോറും.

|| ഇതു പഴക്കേട് വരംതിരിച്ചാൽ വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

മുൻ

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

ടിയിൽ കൊഴിഞ്ഞുവീണ ധാന്യം ഉപജാപത്തികൾ (പെറ്റുകുട്ടിയെന്നെന്നെക്കൊണ്ടുപോയിക്കുന്ന താപസന്മാർ) കളം കൊണ്ടുപോകാം.

കാലം തെറ്റാതെ സമ്പ്രദി
 വിളഞ്ഞു കടത്തണം;
 കണ്ടത്തിൽ നിർത്താലോ വിഭാഗം
 നൊന്ത വഴുതാലോപാലമേ.
 നെൽക്കണ്ടകളുയർത്തീട്ടോ
 കുമ്പിട്ടീട്ടോ ചമയ്ക്കണം
 തമ്മിൽത്തമ്മിൽത്തൊടാതെയും
 മുകളിൽക്കണമറിയും.
 കളത്തിൽക്കണ്ട തീർക്കണം
 മണ്ഡലത്തിന്നുചുറ്റുമായ്;
 തീയൊഴിച്ചു നീർ കലണം
 ഭൂതൃപ്തം പെരുമാറണം.

കെട്ടിപ്പുറം അമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
 രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, സീതാധ്യക്ഷൻ എന്ന
 ഇരുപത്തിനാലാമധ്യായം.

ഇരുപത്തഞ്ചാം അധ്യായം.

നാപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം.

സുരധ്യക്ഷൻ.

സുരധ്യക്ഷൻ സുര, കിന്നപം എന്നിവയുടെ ചുവപ്പാക്കങ്ങളെ, തലപ്പിഷയത്തിൽ നിപ്പുന്നവാരായ ആളുക

* മണ്ഡലം-സംസ്കൃതധാന്യങ്ങൾ ചെട്ടിച്ചു കെട്ടിയവൻ കാളകളെ വട്ടത്തിൽ നെയ്തുന്ന ചാല*, കാളച്ചാല*.

നാപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം ഇരുപത്തഞ്ചാം അധ്യായം

ഒളിക്കൊണ്ടു്, ഭഗ്നത്തിലും ജനപദത്തിലും സ്തൂന്യാചാരത്തിലും വെച്ചു നട്ടത്തിക്കണം. ഇതു് ചിത്രയകയങ്ങളുടെ സൗകര്യമനുസരിച്ചു ഏകമുഖമായോ അനേകമുഖമായോ ചെയ്യിക്കാം. നിശ്ചിതസ്ഥലത്തല്ലാതെ അന്യസ്ഥലത്തു വെച്ചു് അപ നിർമ്മിക്കയോ മായചിത്രം ചെയ്തയോ ചെയ്യുന്നവയ്ക്ക് അറുനൂറുപണം പിഴയിടണം.

മദ്യത്തിന്നു ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു് അനിർണ്ണയനവും (പുറത്തു കൊണ്ടുപോകായ്) അനുവാദവും (ജനസംഘത്തിൽ കടത്തായ്) കല്പിക്കണം. ഇല്ലാത്തപക്ഷം കർമ്മകരന്മാർ പ്രവൃത്തികളിൽ പ്രമാദം ചെയ്യുമെന്നും, ആതുന്മാർ (സജ്ജനങ്ങൾ) മദ്യാദയെ അതിക്രമിക്കുമെന്നും, തീക്കുന്മാർ (ശൂരന്മാർ) അസ്ഥാനത്തിൽ ഉത്സാഹം കാണിക്കുമെന്നും യോചിക്കണം.

ജ്ഞാതശൈശവന്മാരായവയ്ക്ക് മദ്യം ലഭ്യത (അടയാളമിട്ടത്) മായം ആഴക്കു്, ഉരി, നാഴി, അരയിടങ്ങഴി, ഇടങ്ങഴി എന്നിങ്ങനെ അപ്ലമാത്രമായും പുറത്തുകൊണ്ടുപോകാം. അഥവാ, എല്ലാവരും അസഞ്ചാരികളായിട്ടു പാനശാലയിലിരുന്നതന്നെ വേണം കുടിക്കുവാൻ.

നിഷേധം (പണിചെയ്യാനല്ലിപ്പതു്), ഉപനിധി (സൂക്ഷിപ്പാനല്ലിപ്പതു്), പ്രയാഗം (പണയം വെച്ചതു്), അപാഘതം (കടുതു്) മുതലായി അനിഷ്ടോപനതങ്ങളായ ദ്രവ്യങ്ങളെ അറിവാൻ വേണ്ടി, ഉടമസ്ഥനില്ലാത്ത കുപ്യമോ ഹിരണ്യമോ ആരെങ്കിലും കൊണ്ടുവന്നതായിക്കണ്ടാൽ അതു കൊണ്ടു വന്നവനെ പാനശാലയുടെ പുറത്തു വെച്ചു വല്ലക്കാരനും പഠത്തു പിടിപ്പിക്കണം. അതിവ്യയകർത്താവും ആനും കൂടാതെ വ്യയം ചെയ്യുന്നവനുമായവനെയും പിടിപ്പിക്കണം.

കേടുവന്നതൊഴികെ യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള സുര

മുൻ

അധ്യക്ഷപ്രമാണം

രണ്ടാമധികരണം

യും വിലകുറച്ചോ കറലം നിശ്ചയിച്ചു കടമായോ കൊടുക്കരുത്. കേടുവന്നതിനെ അന്യസ്ഥിമത്തു കൊണ്ടുപോയി വില്പിക്കുകയോ, ദാസന്മാർക്കും കർമ്മകരന്മാർക്കും ദേവതനമായിട്ടു കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യണം. അല്ലെങ്കിൽ വാഹനങ്ങൾക്കു പ്രതിപാദനമായോ സുകരപോഷണാർത്ഥമായോ കൊടുക്കാം.

പാനാഗാരങ്ങൾ അനേകം മുറികളോടും കിടപ്പാനും ഇരിപ്പാനും വേറെ വേറെ ഉപകരണങ്ങളോടുംകൂടിയവയായും, പാനസ്ഥിമങ്ങൾ ഗന്ധമാലുജലങ്ങളുള്ളവയും ഇതുസൂക്ഷ്മമായും നിർമ്മിക്കണം.

ശുദ്ധപുരുഷന്മാർ പാനശാലകളിൽ പെരുമാറിയും കൊണ്ടു അവിടെ വന്നു കടിക്കുന്നവരുടെ നിത്യദൈനമിത്തികളായ ചെലവുകളെന്തെന്നും, ആഗതന്മാരും (വിശേഷാൽ വന്നവർ) ആരെനും അറിയണം. മദ്യം കുടിച്ചു മത്തരായി കിടന്നുറങ്ങുന്നവരുടെ ദേഹത്തിലുള്ള ആരോഗ്യം, വസ്ത്രം, ഹിരണ്യം എന്നിവയേയും അവർ അറിയണം. ആ വസ്തുക്കൾ നശിച്ചുപോയാൽ അവയും വേറെ അത്രയും പാനശാല വച്ചിരിക്കുന്ന വണിക്കുകൾ ദണ്ഡമായിട്ടടയ്ക്കണം.

വണിക്കുകൾ, അടച്ചുകിടക്കുന്ന മുറികളുടെ വിഭാഗങ്ങളിൽ രൂപസൗന്ദര്യമുള്ള സ്വദാസികളെ നിറുത്തി, അവർ മുഖന ആഗതന്മാർക്കു വാസ്തവ്യരോ ആയി മദപുണ്ഡരങ്ങുന്ന ആകൃതപാശങ്ങളെ (കാഴ്ചയിൽ യോഗ്യരെന്ന് തോന്നുന്നവരുടെ) അന്തസ്സം മനസ്സിലാക്കണം.

മേദകം, പ്രസന്ന, ആസവം, അരിഷ്ടം, മൈശരയ, മധ എന്നിവയിൽ വച്ചു:—

മേദകത്തിന്റെ യോഗം ഒരു ദ്രോണം വെള്ളം, അര ആധകം (രണ്ടിടങ്ങഴി) അരി, മൂന്നിടങ്ങഴി കിണപം (സുരാബീജം) എന്നിങ്ങനെയാണ്.

നാപ്പത്തിങ്ങാം പ്രകരണം ഇരുപത്തഞ്ചാം അധ്യായം

പിഷ്ടം (അരിമാവ്) പന്ത്രണ്ടാണ്ടുകൊണ്ടു കിണപം അഞ്ചിടങ്ങഴി, പുത്രക * അതിന്റെ തൊലിയും കായുംകൂടി ജാതിസംഭാരം—ഇങ്ങനെ പ്രസന്നാർത്ഥം.

കപിരം (വിളർമാവിൻ പഴം) ഒരു തുലാം, മാണിതം (നീർകണ്ടിശ്ശക്കര) അഞ്ചു തുലാം, തേൻ ഒരിടങ്ങഴി എന്നിങ്ങനെ ആസവയോഗം ഈ ദ്രവ്യങ്ങൾ കൂട്ടിയ മായ മാത്രയിൽനിന്നു കാലം വീതം കൂട്ടലൊഴെടുത്താൽ ഉത്തമം; കാലം വെട്ടെടുത്താൽ അധമം.

അരിഷ്ടങ്ങൾ ഓരോ രോഗത്തിന് ഓരോ വിധമാകുന്നു. അവയുടെ രോഗത്തിൽ വൈദ്യന്മാർതന്നെ പ്രമാണം.

മേഘശൃംഗി (ആട്ടുകൊട്ടപ്പാല) യുടെ തൊലി കഷായംവെച്ചു അതിൽ ഇളം പ്രതീയാപം ചേർത്തു തിപ്പലിയും കുരുമുളകും പൊടിച്ചും ത്രിഫല പൊടിച്ചോ സംഭാരം കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്നതു മൈത്രേയം.

ഇളം ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്ന ഏല്പാ മദ്യങ്ങൾക്കും ത്രിഫലപ്പെട്ടി സംഭാരം വേർക്കരുമാകാം.

മുദപീകാരസം (മുന്തിരിങ്ങരസം) തന്നെയാണു് മധു. അതിന്നു് ഉൽപത്തിദേശത്തിന്റെ ഭേദമാനുസരിച്ചു് കാപിശായനമെന്നും, ഹാരജൂരകമെന്നും പേർ പറയുന്നു.

തോൽകളഞ്ഞ ഉഴുന്നു് പച്ചയോ പുഴുങ്ങിയതോ അരച്ചതു് ഒരു ദോണം, അരിമാവു് ഒരു ദോണവും അതിന്റെ മൂന്നിലൊന്നും, മോരകാടി ഗണത്തിലെ മരുന്നുകൾ ഓരോ കഷം പൊടിച്ചു പൊടി സംഭാരം. ഇങ്ങനെ കൂട്ടുന്നതാണു് കിണപം.

പാറ (പാകഷിഴങ്ങ്), ലോസ്യം (പാച്ചോററിത്തൊലി), തേജോവതി (ചെറുപ്പുന്നയരി), ഏലാ വാലകു, മധു

* പുത്രകം=കാമരൂപദേശത്തുള്ള ഒരു വൃക്ഷം.

മൻവ

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

കം (എരട്ടിമധുരം) മധുരസ (പെരുങ്കരുമ്പവേര്), പ്രിയം
 ഗു (ഞാഴൽപ്പൂവ്), ദാരുഹരിദ (മരമഞ്ഞത്തൊലി), മ
 റിചം (കരുമുളക്), പിപ്പലി (തിപ്പലി) ഇവ അയ്യഞ്ചു
 ക്ഷം പൊടിപ്പിടുന്നതാണ് മേദകത്തിനും പ്രസന്നയ്ക്കും
 സംഭാരം. എരട്ടിമധുരം കഷായത്തിൽ കടശ്ശര (കഷാ
 ശ്ശര) ചേർത്ത് ആ കഷായം കൂട്ടിയാൽ മേദകത്തിന്റെ
 യും പ്രസന്നയുടേയും വർദ്ധന തെളിയും.

ചോരം (ഏലത്തരി), മിത്രകം (കൊടുവേലിക്കിഴ
 ങ്ങളുലിചെങ്കു), വിളംഗം (വിഴാലരി), ഗജപിപ്പലി
 (അത്തിത്തിപ്പലി) ഇവ ഓരോ കഷവും കുമ്പകം (അടയ്ക്ക),
 മധുരം, മുസ്സ (മുത്തങ്ങ), ലോധൂം ഇവ ഈരണ്ടുകഷവും
 കൂട്ടിപ്പൊടിച്ചു ചേർക്കുന്നതാണ് ആസവങ്ങൾക്കു സംഭാ
 രം. ഇതിലെ ഔഷധങ്ങൾ പത്തിലൊരു ഭാഗം ആസവ
 മുണ്ടാക്കുന്ന ദ്രവ്യങ്ങളിൽ ബീജബന്ധമായി കൂട്ടുകയും
 വേണം.

പ്രസന്നയുടെ കൂട്ടുപോലെത്തന്നെയാണു് ശ്ലേച്ഛസ
 ര എന്ന മദ്യത്തിന്റെയും കൂട്ട്. *

സഹകാരരസം (മാമ്പഴച്ചാറു) ചേർത്ത സുര സഹ
 കാരസുര; അതു രസം അധികമായിച്ചേർത്തതായാൽ ര
 സോത്തര; ബീജദ്രവ്യങ്ങളുടെ മാത്ര അധികമായിച്ചേ
 ർത്താൽ മഹാസുര; സംഭാരദ്രവ്യങ്ങളുടെ മാത്ര അധികമാ
 യിച്ചേർത്താൽ സംഭാരികി.

മോരക (പെരുങ്കരുമ്പവേര്), പലാശം (പ്ലാശിൻ
 തൊലി), പന്തുരം (പന്തുരകത്തിൻതൊലി), മേഷശൃം
 ഗി, കരഞ്ചം (ഉണ്ടിൻതൊലി), ക്ഷീരപ്ലക്ഷം (നാറ്റാമര

---

* എന്നാൽ ശ്ലേച്ഛസരയ്ക്കു ബീജബന്ധവും സംഭാരവും രോണതി
 രല്ലെന്നു വ്യവചാരവും പറയുന്നു.

നാല്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം ഇരുപത്തഞ്ചാം അധ്യായം

തൊലി ് ഇവയുടെ കയറായതിൽ കടശ്ശകുറയിട്ടു വ
ററിച്ച് ഉണക്കിപ്പൊടിച്ച് പാച്ചൊററിത്തൊലി, കൊടു
വേലിക്കിഴങ്ങ്, വിഴാലരി, പാടക്കിഴങ്ങ്, മുത്തങ്ങ, കപിം
ഗയവം (കടകപ്പാലയരി), മരമഞ്ഞത്തൊലി, ഇന്ദീവരം
(കരിജുവലക്കിഴങ്ങ്), ശതപുഷ്പ (ശതകുപ്പ); അപാമാംഗ്ഗം
(കടലാടിവേരു) സപ്തപണ്ണം (ഏഴിലാമ്പാലത്തൊലി),
നിംബം (വേപ്പിൻതൊലി), ആസ്താതം (ഏതക്കിൻവേര്)
ഇവയുടെ കൽക്കം കണ്ടുശുഷ്കരപ്പൊടിയുടെ പക്ഷതിവീതം
ചേർത്ത് അരച്ചുണക്കി പൊടിച്ചു ആ പൊടി നഖമകപ്പ
ട ഒരു മുഷി (ഒരുപിടി) ഒരു കുടം സൂരയിലിട്ടാൽ അതു
രാജയോഗ്യമാകുംവണ്ണം തെളിയും. ഇങ്ങനെ തെളിയി
ച്ച ഒരു കുടം സൂരയിൽ രസവൃദ്ധിക്കായിട്ടു അഞ്ചു പലം
നീർകണ്ടിശുഷ്കര ചേർക്കുകയും വേണം.

കുടംബികൾക്കു കൃത്യങ്ങളിലെ (വിചാഹാദി കൃത്യ
ങ്ങൾ) ആവശ്യത്തിന്നു ശേഷതസൂരയും, ഔഷധാത്മം അ
രിഷ്ടം മുതലായതും ഉണ്ടാക്കുവാൻ അനുവാദം ലഭിക്ക
ുന്നതാണ്.

ഉത്സവങ്ങൾ, സമാജങ്ങൾ, യാത്രകൾ (ദേവാസ്ത
വങ്ങൾ) എന്നിവയിൽ നാലുദിവസം സെതരികം (സൂരാ
ദിനം) ആയിട്ട് അനുവദിക്കേണ്ടതാണ് *. എന്നാൽ ആ
ദിവസങ്ങളിലും അനുവാദം കൂടാതെ കടിക്കുന്ന കർമ്മകര
ന്മാരോടു പ്രവഹണം (ഉത്സവസമാപ്തി) വരെ ഓരോ ദി
വസത്തേക്കും അത്രയും വരണകയും വേണം.

സൂരയുടേയും കിണ്ണപത്തിന്റെയും വിചാരം (കൂട്ടൽ)
സ്രീകളും, കട്ടികളുമാണ് ചെറുതുണ്ടതു'.

ഏ നാല്പാമരത്തൊലിത്തൊലി, ഇത്തി, അരയാടി, വേകാടി എ
ന്നിവയുടെ തൊലി.

* ആ ദിവസങ്ങളിൽ ഇഷ്ടംപോലെ സുരാപാനം ചെയ്യാൻ തട
സമുണ്ടാകരുതെന്നർത്ഥം.

അരാജപണ്ഡിതൻ (രാജകീയമല്ലാതെ സ്വനിർമ്മിതമായ മദ്യം വിൽക്കുന്നവർ) ആററിന്നഞ്ചുചീതം ശുൽക്കം അടയ്ക്കണം.

സുര, മേദകം, അരിഷ്ടം, മധു, ഫലാഭം (കരിമ്പനയിൽനിന്നും തെങ്ങിൽനിന്നും മറുമെടുക്കുന്ന മദ്യം), അമൃതം (പുളിമദ്യം) എന്നിവയുടെ വ്യവഹാരം ചെയ്യുന്നവരും ആററിന്നഞ്ചുചീതം ശുൽക്കമടയ്ക്കണം.

നാൾതോറും വിപുലം മാനം

ഹിരണ്യവാജിയും തഥാ

അരിഞ്ഞു വൈധരണാം

നിശ്ചയിച്ചു വേദോചിതം.

കൊല്ലിന്റെ അർദ്ധശതത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, സുരാധ്യക്ഷൻ എന്ന ഉത്പത്തഞ്ചാമധ്യായം.

ഇതപത്താറാം അധ്യായം.

നാല്പത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം.

സുനാധ്യക്ഷൻ.

സുനാധ്യക്ഷൻ (വധശാലാധ്യക്ഷൻ) അഭയം നൽകിയവ (കൊല്ലുവാൻ പാടില്ലെന്നു കല്പിച്ചവ) യും അഭയവനവാസികളുമായ ഭൃഗുക്കൾ, പശുക്കൾ, പക്ഷികൾ, മത്സ്യങ്ങൾ എന്നിവയെ ബന്ധിക്കുകയോ വധിക്കുകയോ ഹിംസിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഉത്തമസംഹാരദണ്ഡം കല്പിക്കണം. കുടുംബികൾ അഭയവനത്തെ പരിഗ്രഹിച്ചാൽ മധ്യമസംഹാരദണ്ഡം.

അപ്രവൃത്തവധം (കൊല്ലുക പതിവില്ലാത്തവ)യായ

നാല്പത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം ഇരുപത്തൊന്നാം അധ്യായം

മത്സ്യങ്ങളുടേയും പക്ഷികളുടേയും ബന്ധവധാഹിംസയിങ്കൽ കാൽക്കറെ ഇരുപത്തുപത്താം ഭണ്ഡം. അപ്രകാരമുള്ള മൃഗങ്ങളുടേയും പശുക്കളുടേയും ബന്ധവധാഹിംസയിങ്കൽ അതിവിരട്ടി ഭണ്ഡം.

പ്രപുത്തവധങ്ങളും അപരിശുദ്ധീകരണങ്ങളും (അഭയവനത്തിലല്ലാതെയുള്ളവ) ആയ മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നവരോടു ആറിലൊരു ഭാഗം രാജഭാഗമായി വസൂലാക്കണം. അപ്രകാരമുള്ള മത്സ്യങ്ങളേയും പക്ഷികളേയും കൊല്ലുന്നവരോടു പത്തിലൊരു ഭാഗമാ അധികമോ വാങ്ങണം. അപ്രകാരമുള്ള മൃഗങ്ങളേയും പശുക്കളേയും വധിക്കുന്നവരോടു ശുൽക്കമായി പത്തിലൊരംശമോ അധികമോ വസൂലാക്കണം.

പക്ഷികളേയും മൃഗങ്ങളേയും ജീവനോടുകൂടിപ്പിടിച്ചാൽ അവയിൽ ആറിലൊന്നു വീതമുള്ളവയെ അഭയവനങ്ങളിൽ വിട്ടേക്കണം.

സമുദ്രത്തിൽ ആന, കുതിര, ആൾ, കാള, കഴുത എന്നിവയുടെ ആകൃതിയോടുകൂടിയുള്ള മത്സ്യങ്ങളേയും സരസ്സുകളിലും നദികളിലും തടാകങ്ങളിലും തോടുകളിലുമുള്ള മത്സ്യങ്ങളേയും ക്രൈബ്ബം, ഉൽക്രോശം (കരശം), ദാത്യം ഹം (നത്തു), ഹംസം, ചക്രവാകം, ജീവജീവകം, ഭംഗരാജം (കരികിൽ), ചങ്കാരം, മത്തകോകിലം, മയൂരം, കിഷി, മദനപ്പക്ഷി, തത്ത എന്നീ വിഹാരപക്ഷികളേയും മംഗല്യങ്ങളായിട്ടുള്ള മറ്റു പക്ഷികളേയും മൃഗങ്ങളേയും കൊല്ലുകയോ ഉപയോഗിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതിൽനിന്നു രക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. രക്ഷിക്കാതിരുന്നാൽ അധ്വക്ഷനു പൂർവ്വസാധനം ഭണ്ഡം.

മൃഗങ്ങളുടേയും പശുക്കളുടേയും മാംസം അർപ്പോർത്തന്നെ കൊന്നതും എല്ലു കൂടാത്തതുമായിട്ടു വിൽക്കേണ്ട

താണ്. എല്ലോടുകൂടി വിറവാൽ പ്രതിപാതം (കറവ്) കൂട്ടിക്കൊടുക്കണം. തുലാഹീനം (തൂക്കത്തിൽ കുറഞ്ഞത്) ആയിട്ടു വിറവാൽ കുറഞ്ഞതിന്റെ എട്ടിരട്ടി വസുലാക്കണം.

വ്യക്തമായ മൃഗപശുക്കളിൽവെച്ചു വശസ് (മുലകുടിക്കുന്ന കുട്ടി), വൃഷം (കുററൻ), ധേനു (കറവപ്പശു) എന്നിവ അധ്യക്ഷമാകുന്നു. അവയെ വധിക്കുന്നവനും അത്ഭുത പണം ദണ്ഡം. വ്യക്തമായവയെത്തന്നെ ക്ലേശിപ്പിച്ചു കൊല്ലുന്നവനും അതുതന്നെ ദണ്ഡം.

വധശാലയുടെ അരികത്തുവെച്ചോ, ശിരസ്സു പാദവും അസ്ഥിയും കളഞ്ഞതോ ദുർഗ്ഗന്ധമുള്ളതോ സ്വയംമൃതമോ ആയ മാംസമോ വിൽക്കരുത്. അങ്ങനെ വിറവാൽ പത്രങ്ങളു പണം ദണ്ഡം.

ഭംഷ്ടമൃഗങ്ങൾ പശുക്കളു-
മത്തരമാം വ്യാജമന്യജാതികളും
അഭയവനം വിട്ടൊരിട-
ത്തെത്തിട്ടിൽച്ചുസ്സാവും വധാധമാകാം.

കുഴപ്പമില്ലാത്ത അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, സ്മാരാധ്യക്ഷൻ എന്ന
ജന്മപഞ്ചാംഗാധ്യക്ഷനും.

ഇരുപത്തേഴാം അധ്യായം.

നാപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം.

ഗണികാധ്യക്ഷൻ.

ഗണികാധ്യക്ഷൻ, ഗണികാകുലത്തിൽ പിറന്നവളോ അല്ലാത്തവളോ ആയി, രൂപമുണ്ടും യൌവനവും ശിശു

നാപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം ഇരുപത്തേഴാം അധ്യായം

നൈപുണ്യവും തികഞ്ഞ ചളയിരിക്കുന്ന സ്ത്രീയെ, ആയിരം പണം കൊടുത്തു ഗണികയാക്കിക്കൊള്ളേണ്ടതാണ്. കുടുംബത്തിൽ പകുതി കൊടുത്തു പ്രതിഗണനികയേയും സ്ഥാപിക്കണം. *

അപ്രകാരമുള്ള ഗണിക ദേശാന്തരംതക്ക പോകയോ മരിക്കുകയോ ചെയ്താൽ അപളുടെ മകളോ സോദരിയോ കുടുംബം ഭരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അപളുടെ മരുതാച്ഛ് മരണാവശ്യ പ്രതിഗണനികയാക്കി സ്ഥാപിക്കണം. അങ്ങനെ ആത്മീയാത്മപക്ഷം ഗണികയുടെ ധനത്തെ രാജാച്ഛ് ഹരിക്കണം.

സൗജാഗ്രത്തിന്റെയും അലങ്കാരത്തിന്റെയും വൃദ്ധിയനുസരിച്ച് ആയിരം പണംകൊണ്ടു് ഗണികകൾക്കു കനിഷ്ഠവോ മധ്യമമോ ഉത്തമമോ ആയ വാരം (നിയോഗം) കല്പിക്കണം. വാരത്തിന്റെ വിശേഷം കാണിപ്പാൻ വേണ്ടി മരതം, ട്രംഗാരകം, വൃജനം (താലപ്പനം), ശിബിക (പല്ലക്കു്), പീഠിക (സിംഹാസനം), രഥം എന്നിവയിൽ അവരെ നിയോഗിക്കയും വേണം. ‡

* ആയിരം പണം കൊടുക്കുന്നതു കുടുംബസ്ഥാപനത്തിനാണെന്നും, ആഭരണത്തിനാണെന്നും വ്യാഖ്യാതാക്കന്മാരുടെ ഇടയിൽ അഭിപ്രായഭേദമുണ്ടു്. കൊല്ലത്തിൽ ആയിരം പണം ശമ്പളമെന്നാണു് ഇംഗ്ലീഷുവിവരകരൻ പക്ഷം. കുടുംബത്തിൽ പകുതിയെന്നാൽ കുടുംബത്തിലെ മരാഴിമിന്റെയും പ്രതിഫലത്തിന്റെയും പകുതി എന്നർത്ഥം.

‡ കനിഷ്ഠവാരത്തിന്നു ആയിരം പണവും, മധ്യമവാരത്തിന്നു രണ്ടായിരം പണവും, ഉത്തമവാരത്തിന്നു മൂവായിരം പണവുമാണു് സാധ്യം. ഇതു അവരെ അതതു വാരങ്ങളിൽ നിയോഗിക്കുന്നതിന്നു മാണുവിന്നു കാണിക്കയാണെന്നു വ്യാഖ്യാതാവു പറയുന്നു. ഗണികയ്ക്കു നൽകേണ്ടുന്ന വേതനമെന്നു പക്ഷാന്തരവുമുണ്ടു്. കനിഷ്ഠവാരക്കാൽ മരതംഗാരകമെന്നും, മധ്യമവാരക്കാൽ വൃജനമെന്നും ശിബികാസ്ഥാനവും, ഉത്തമവാരക്കാൽ പീഠികാരഥങ്ങളിൽ പരിവരണം എന്നിങ്ങനെ വിശേഷങ്ങൾ.

സൗജാഗ്രഹം വന്ന ഗണികയെ മാതൃക (ഭോഗ്യ ഗണികയുടെ മാതാപു) ആക്കണം.

ഗണികയുടെ നിഷ്ഠയും (രാജദാസ്യമൊഴിയുന്നതിന്നു കൊടുക്കേണ്ട ധനം) ഇരുപത്തിനാലായിരം പണവും, ഗണികാപുത്രന്റെ നിഷ്ഠയും പന്ത്രണ്ടായിരം പണവുമാകുന്നു. ഗണികാപുത്രൻ എട്ടു വയസ്സുമുതൽക്കു രാജാവിന്നു കശീലവകമർമ്മം (പാടും കൂട്ടും) ചെയ്യണം.

ഗണികാദാസി ഭഗവതോ (ഭോഗാഹവയസ്സിനെ അതിക്രമിച്ചവരും) യാതാൽ കോഷാഗാരത്തിലോ മഹാനസത്തിലോ ജോലി ചെയ്യണം. അവർ ഒരു പുരുഷന്റെ അവരോധമാകുന്നിടത്തും ജോലിക്കു വരാത്തപക്ഷം മാസം ഒന്നുകാൽ പണം വീതം വേതനമടയ്ക്കണം.

ഗണികയുടെ ഭോഗം (പുരുഷഭയം), ദായം (പ്രീതിഭയം), ആയം, വ്യയം, ആയതി (ഭാവിയിലെ ആയവ്യയങ്ങൾ) എന്നിവയെ അധ്യക്ഷൻ എഴുതിവയ്ക്കണം. അവർ അതിവ്യയം ചെയ്യുന്നതിനെ അദ്ദേഹം വിലക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഗണിക, അമ്മയുടെ കയ്യിലൊഴികെ മറ്റൊരാളുടെ വശം ആരേണമെന്നു സൂക്ഷിപ്പാൻ കൊടുത്താൽ നാലേകാൽപ്പണം ദണ്ഡം; തന്റെ സ്വാപദായ (ധനം) തെരുവിൽക്കേരയോ പണമെടുത്തുകയോ ചെയ്താൽ അസ്തിതകൽപ്പണം ദണ്ഡം; പുരുഷനോടു വാക്യാഭ്യുക്തം (ചീത്തവാക്കു പറയുക) ചെയ്താൽ ഇരുപത്തിനാലു പണവും, ദണ്ഡപാദഭ്യുക്തം (ദണ്ഡമല്ലിക്കുക) ചെയ്താൽ അതിന്റെ ഇരട്ടിയും ദണ്ഡം; പുരുഷന്റെ കണ്ണുചേദനം ചെയ്താൽ അയ്യമ്പുതകൽപ്പണവും വേറെ ഒന്നുകാൽപ്പണവും ദണ്ഡമാകുന്നു.

അകാമയും കന്യകയുമായ ഗണികയിൽ പുരുഷൻ

നാല്പത്തിനാലാം പ്രകരണം ഇരുപത്തേഴാം അധ്യായം

സാഹസം പ്രകൃത്തിച്ചാൽ അവൻ ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം; സകാമയായ കന്യകയിലാണങ്കിൽ പൂർണ്ണസാഹസം ഭണ്ഡം.

അകാമയായ ഗണികയെ തടഞ്ഞുവെക്കുകയോ, നല്ലതന്നെ ചെയ്ത (പിടിച്ചുകൊണ്ടു പോവുക)യോ, മുറിയേറ്റിച്ച് വൃണപ്പെടുത്തി രൂപഹാസി വരുത്തുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ ആയിരം പണം ഭണ്ഡം. ഗണികയെ ദ്രോഹിക്കുന്നവനു അറുപ്തളുടെ സ്ഥാനവിശേഷമനുസരിച്ച് അറുവർക്കുള്ള നിഷ്ഠിയത്തിന്റെ ഇരട്ടിനോളം ഭണ്ഡം വേലിക്കുന്നതാണ്. *

രാജധാനിയിൽ അധികാരം കിട്ടിയ ഗണികയെ ഭണ്ഡപ്പെടുത്തുന്നവനു അറുപ്തളുടെ നിഷ്ഠിയത്തിന്റെ മൂന്നിരട്ടി ഭണ്ഡം. ഗണികയുടെ അമ്മയേയോ മകളേയോ രൂപദാസി (കോപ്പണിയിക്കുന്നവൾ) യേയോ ഭണ്ഡപ്പെടുത്തുന്നവനു ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം.

മേൽപ്പറഞ്ഞ ഏല്പാഅപരധങ്ങളും ഒന്നാമതു ചെയ്യുമ്പോൾ അതാതിനുള്ള ഭണ്ഡവും, രണ്ടാമതു ചെയ്യുമ്പോൾ അതിന്റെ ഇരട്ടിയും, മൂന്നാമതു ചെയ്യുമ്പോൾ മൂന്നിരട്ടിയും വിധിക്കണം. നാലാമതും അതേ അപരധം ചെയ്താൽ രാജാവിനു തോന്നിയതുപോലെ ഭണ്ഡം വിധിക്കാം.

രാജാക്കന്മാരുടേക്കൂടി വന്ന പുരുഷനെ ഗണിക അഭിഗമിക്കാതിരുന്നാൽ അവളെ ചുമട്ടുകൊണ്ടു ആയിരം

---

* നിഷ്കൃതദ്രവ്യം കവിഞ്ഞു് ഇരുപത്തിനാലായിരം പണമാകയാൽ അതിന്റെ ഇരട്ടിയായ നാല്പത്തേഴായിരംവരെ എന്നർത്ഥം. കനിഷ്ഠവാരത്തിലുള്ളവളെ ദ്രോഹിച്ചുവെങ്കിൽ ഇരട്ടി മയ്യമവാരത്തിൽപ്പെട്ടവളെ ദ്രോഹിച്ചാൽ, അതിലിരട്ടി ഉത്തമവാരത്തിലുള്ളവളെ ദ്രോഹിച്ചാൽ എന്നിങ്ങനെ വൃദ്ധികൂടും.

അടി അടിക്കുകയാണു് ശിക്ഷ. അതല്ലെങ്കിൽ അവർ അയ്യായിരം പണം പിഴയടയ്ക്കണം.

ഭോഗദ്രവ്യം വാങ്ങിയിട്ടു പിന്നെ പുരുഷനെ ഇഷ്ടപ്പെടാതിരിക്കുന്ന ഗണികയ്ക്കു് ഭോഗദ്രവ്യത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. വസതിഭോഗം (രാത്രി മുഴുവൻ വസിക്കുന്നതിനുള്ള ദ്രവ്യം) വാങ്ങിയിട്ടു വഞ്ചിക്കുന്നവർ, വ്യാധിയോ മറ്റു പുരുഷഭോഷമോ ഉണ്ടായിട്ടല്ലാത്തപക്ഷം, വാങ്ങിയതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം കൊടുക്കണം. ഗണിക പുരുഷനെക്കൊന്നാൽ അവളെ ചിതാപ്രതാപം (ആ പുരുഷന്റെ ചിതയിലിട്ടു ചൂടുക) ചെയ്യയോ, വെള്ളത്തിൽ മുക്കിക്കൊല്ലുകയോ ചെയ്യണം.

ഗണികയുടെ ആഭരണമോ, ധനമോ, ഭോഗദ്രവ്യമോ അപഹരിക്കുന്ന പുരുഷന്നു് അപഹരിച്ചതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം. തന്റെ ഭോഗദ്രവ്യവും ആയതിയും ഇന്നതെന്നും, തന്നോടു കൂടി വസിച്ചു പുരുഷൻ ഇന്നവനെന്നും ഗണിക അധ്യക്ഷനെ അറിയിക്കണം.

ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു തന്നെ നടൻ, നർത്തകൻ, ഗായകൻ, വാദകൻ, വാഗ്ജീവനൻ, കശീലവൻ, പ്ലവകൻ (ഏറാണിന്റേൽക്കളിക്കാരൻ); സൗഭികൻ (ഐന്ദ്രജാലികൻ), ചാരണൻ എന്നിവരുടേയും സ്ത്രീവ്യവഹാരികളുടേയും സ്ത്രീകളേയും ഗ്രന്ഥജീവകളായ സ്ത്രീകളേയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

അവരുടെ (നടനർത്തകാദികളുടെ) സംഘം ദേശാന്തരത്തുനിന്നു വന്നാൽ അഞ്ചുപണം പ്രേക്ഷാഭവതനം (വളിച്ചു പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള വേതനം) അടയ്ക്കണം.

രൂപാജീവകൾ (ഗണികകൾ) എല്ലാവരും തങ്ങളുടെ ഒരു ദിവസത്തെ ഭോഗദ്രവ്യത്തിന്റെ ഇരട്ടി മാസം തോറും രാജാവിന്നു കൊടുക്കണം.

ഗണികകൾ, ദാസികൾ, രംഗോപജീവിനികൾ എ

നാല്പതഞ്ചാം പ്രകരണം   ഇരുപത്തെട്ടാം അധ്യായം

ന്നിവരെ ഗീതം, ചര്യം, പാഠ്യം, റുത്തം, നാട്ട്യം, അക്ഷരം, ചിത്രം, വീണ, വേണം, മുദംഗം, പരചിത്താണാനം, ഗന്ധം, മാല്യം, സമ്മോഹനം, സംവാഹനം, വൈശികം (വേഷാന്തരം) എന്നീ വിദ്യകൾ പഠിപ്പിക്കുന്നവൻ രാജകീയധനത്തിൽനിന്നു ഉപജീവനം നൽകണം. അവർ ഗണികാപത്രന്മാരെ എല്ലാ താളാവധാരന്മാരിൽപച്ചം മുഖ്യന്മാരായ രംഗോപജീവികളാക്കിത്തീർക്കുകയും വേണം.

പല സംജ്ഞകൾ ഭാഷകളും
പഠിച്ചു തന്നാരിമാരെ വിട്ടിടണം
ഒറ്റനീയുക, കൊലചെയ്യുക,
തെറ്റിപ്പകയെന്നിവയ്ക്കു നാനാകരിൽ.

കേടിലുറൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
മഞ്ജാമധികരണത്തിൽ, ഗണികാധ്യക്ഷൻ എന്ന
ഇരുപത്തൊമ്പതാധ്യായം.

ഇരുപത്തെട്ടാം അധ്യായം.

നാല്പതഞ്ചാം പ്രകരണം.

നാവധ്യക്ഷൻ.

നാവധ്യക്ഷൻ (നാവികാധ്യക്ഷൻ) സ്ഥാനീയാദികളിൽ സമുദ്രസംയാനം (കടലോരം), നദീമുഖം എന്നിവയിലും ദേവസരസ്സ് (പ്രകൃതം ഉണ്ടായ കായൽ), വിസരസ്സ് (കഴിച്ചുണ്ടാക്കിയ കായൽ), നദി എന്നിവയിലുമുള്ള യാനമാറ്റങ്ങളെ മേൽനോട്ടം ചെയ്യണം.

അവയുടെ (സമുദ്രസംയാനാദികളുടെ) വേലാമുഖങ്ങളിലുള്ള ഗ്രാമങ്ങളിലെ നിവാസികൾ ക്ലൃപ്തമായ തെനികത! അടയ്ക്കണം; മത്സ്യബന്ധകന്മാർ തങ്ങൾക്കു കിട്ടുന്നതി

ന്റെ ആറില്പൊന്നു നൌകാഭാടകം (വല വീശുന്നതിന്നുള്ള നിമിത്തം) അടയ്ക്കണം; വഴിക്കുകൾ പട്ടണത്തിലെ പതിവുപ്രകാരമുള്ള ശുൽക്കഭാഗം നൽകണം; രാജകീയമായ കപ്പലുകളിലൂടെ വന്നിറങ്ങുന്നവർ യാത്രാവേതനവും അടയ്ക്കണം.

രാജകീയമായ വഞ്ചികൾ വഴിക്കു ശംഖങ്ങളും മുത്തുകളുമെടുക്കുന്നവർ നൌകാഭാടകമടയ്ക്കുകയോ, അല്ലാത്ത പക്ഷം സ്വന്തം വഞ്ചികളുപയോഗിക്കുകയോ ചെയ്യണം. അവയുടെ (ശംഖങ്ങളുടേയും മുത്തുകളുടേയും) അധ്യക്ഷന്റെ പ്രവൃത്തി ഖന്യധ്യക്ഷനെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടുതന്നെ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

പത്തനാധ്യക്ഷൻ നായമിച്ഛിട്ടുള്ള പണ്യപത്തനങ്ങളിലെ ചാരിത്രത്തെ (പതിവിനെ) നാവധ്യക്ഷൻ പാലിക്കണം.

മൃഗങ്ങളോ (ദിഗ്ഭ്രമം വന്നവ) വാതാഹതങ്ങളോ ആയിട്ടു കരയ്ക്കണമെന്ന കപ്പലുകളെ അധ്യക്ഷൻ പിതാവെന്നപോലെ അനുഗ്രഹിക്കണം.

ഉദകപ്രാപ്തമായ (വെള്ളം കടന്നു നന്നാത്ത) പണ്യത്തിന്മേലുള്ള ശുൽക്കം തീരെ വിട്ടുകയോ പകുതിയാക്കുകയോ വേണം. അങ്ങനെ കേടുവന്ന കപ്പലുകളെ പട്ടണത്തിലുള്ള കപ്പലുകളുടെ യാത്രാകാലങ്ങളിൽ വിട്ടയയ്ക്കണം.

അന്യസ്ഥലത്തേക്കു പോകുന്ന കപ്പലുകൾ സ്വഭൂമിയിലടുത്താൽ അധ്യക്ഷൻ ശുൽക്കം ചോദിക്കണം. ഹിംസ്രികകളും (അപായപ്പെടുത്തുന്നവ) ശത്രുരാജ്യത്തേക്കു ചേർന്നവയും പണ്യപത്തനചാരിത്രത്തെ ലംഘിക്കുന്നവയുമായ കപ്പലുകളെ നശിപ്പിക്കണം.

ഹേമന്തത്തിലും ഗ്രീഷ്മത്തിലുംമുടി താത്ക (തോണി കടക്കേണ്ടവ) ജ്വര മഹാനദികളിൽ ശാസകൻ (കപ്പി

നാപ്പത്തഞ്ചാം പ്രകരണം   ഇരുപത്തെട്ടാം അധ്യായം

ത്താൻ), നിയാമകൻ, ദാത്രശ്ശിഗ്രാഹകൻ (കത്തിയും ക
രമുമെടുക്കുന്നവൻ), ഉത്സേചകൻ (വെള്ളം തേവുന്ന
വൻ) എന്നിവരാണ് അധിഷ്ഠിതങ്ങളായ വലിയ വഞ്ചിക
ളെ വേണം പ്രയോഗിക്കുവാൻ. വഷാസ്താവിന്നികൾ
(വഷാത്തിൽ മാത്രം നിറയുന്നവ) ആയ ക്ഷുദ്രനദികളിൽ
ചെറുതോണികളെ പ്രയോഗിക്കണം. രാജദപിഷ്ടകാരി
കൾ കടക്കുന്നതിനെ ശങ്കിച്ചു അവയെ ബലതീർത്ഥങ്ങളെ
(കടവിൽ നിവരുന്നതായാകട്ടെ കൂടിയവ) ഉറപ്പി വസ്തുക്കളും
വേണം.

അകാലത്തിലും അതീർത്ഥത്തിലും നദി കടക്കുന്ന
വന്നു പുല്ല്യാശ്വസം ദംഗം. കാലത്തിലും തീർത്ഥത്തി
ലുപയോഗം അനുവാദം കൂടാതെ കടക്കുന്നവന്നു കാൽ
കുറെ ഇരുപത്തുപണം തരാത്യയ (കടത്തുപിഴ).

കൈവത്തകന്മാർ, കാഴ്ചഭാരന്മാർ (വിരക്ത ചുമട്ടു
കാർ), തുണഭാരന്മാർ (പുൽച്ചുമട്ടുകാർ), പുഷ്പാഭരണ
ന്മാർ, ഫലവാഹകന്മാർ, ഷണ്ഡവാഹകന്മാർ, ഗോ
വാഹകന്മാർ എന്നിവർക്കും, സംഭാവ്യന്മാരെ (കുറവുതന്നെ
സംശയിക്കുന്നവരെ) യും ഭൂതന്മാരെയും പിതൃക്കന്മാ
രും പോകുന്നവർക്കും, സേനാഭാഷ്യം കൊണ്ടുപോകുന്നവർ,
ചാരപ്രയാഗം ചെയ്യുന്നവർ എന്നിവർക്കും സ്വതന്ത്ര
ങ്ങൾ (സ്വന്തം തോണികൾ) വഴിക്കു പോകുന്നവർക്കും,
ആന്തപഗ്രാമങ്ങളിലേക്കു വിത്തുകളും ഭക്ഷണവും (ഭക്ഷ്യം)
ദ്രവ്യങ്ങളും ഉപസ്കരങ്ങളും കൊണ്ടുപോകുന്നവർക്കും അത്യ
യമില്ല.

ബ്രാഹ്മണർ, പ്രവ്രജിതന്മാർ, ബാലന്മാർ, വൃദ്ധന്മാർ,
വ്യാധിതന്മാർ, ശരസനാഹരന്മാർ, ഗർഭിണികൾ എന്നിവ
ർക്കു നാലധ്യക്ഷന്റെ മുദ്രകളോടുകൂടി നദീ കടക്കുന്നതിന്നു
വിരോധമില്ല.

കൃതപ്രാപനന്മാർ (സാധാരണമായി പ്രാവശിക്കാറുള്ളവർ) ആയ പാരവിഷയികന്മാരും സാമ്പ്രമാണന്മാരും (കുച്ചവടക്കാരുടെ പരിചിതന്മാർ) നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ വിരോധമില്ല.

പാലൻ, ഭരതൃഷയായ കന്യകൃഷയായ ധനത്തേയോ അപഹരിക്കുന്നവൻ, ശങ്കിതൻ, ആവിഗ്നൻ (സംഭ്രാന്തൻ), ഉദ്ഭാഷയികൃതൻ (അധികം ഭാരം ചുമന്നവൻ), തലയിലെ പെന്തംചുമട്ടുകൊണ്ടു മുഖം മൂടിയവൻ, സദ്യോഘ്രിതലിംഗിയോ (അടുപ്പാർന്നുവന്ന പരിവ്രാജകചിഹ്നം ധരിച്ചവൻ) അലിംഗിയോ ആയ പരിവ്രാജകൻ, അലംബ്യവ്യാധിതൻ ഭയവികാരി, ഗ്രാസമായിട്ടു സാരഭാഷ്യതയോ ശാസനത്തെയോ ആശ്വസത്തെയോ അഗ്നിയോഗ (വെടിമരുന്നു) തേയോ കൊണ്ടുപാകുന്നവൻ, വിഷഹസ്തൻ, മുദയില്ലാത്ത ദീഗ്ഖസഞ്ചാരി എന്നിവരെ അധ്യക്ഷൻ പിടിപ്പിക്കണം.

ക്ഷമപശുവിനും കൈച്ചുമടുള്ള ആൾക്കും കടവു കൂലി ഒരു മാഷകം; തലച്ചുമട്ടുകാരനും തോറച്ചുമട്ടുകാരനും പശുവിനും കുതിരയ്ക്കും രണ്ടു മാഷകം; ഒട്ടകത്തിനും പോത്തനും നാലു മാഷകം; ലാഘവാനത്തിന്നു അഞ്ചു മാഷകം; ഗോലിംഗ (ഇരത്തറം കാള ചങ്ങി) ത്തിന്നു ആറു മാഷകം; ശകുതത്തിന്നു ഏഴു മാഷകം. പണ്യവസ്തുക്കൾ ഒരു ഭാര (ഇരുപതു തുലാം) ത്തിന്നു കറൽ മാഷകം. ഇതു കൊണ്ടുതന്നെ ഭാഷ്യഭാരവും പറയപ്പെട്ടു. വലിയ നദികളിൽ കടച്ചുകൂലി ഇതിന്റെ ഇരട്ടിയാകുന്നു.

ആനപഗ്രാമങ്ങളിലെ നിവാസികൾ കടച്ചുകറൽ പൂർണ്ണമായ ഭക്ഷവേതനം (ഭോരും രമ്പളവും) കൊടുക്കണം. പ്രത്യന്തങ്ങളിൽ (അതിർത്തികളിൽ) കടച്ചുകാർ പൂർണ്ണവും ആതിഥാഹികവും (വാഹനവേതനം) വരുത്തണം.

നാപ്പത്താരാം പ്രകരണം ഇരുപത്തൊമ്പതാം അധ്യായം

നിയം പിരിക്കണം. മുദ്രകാതെ പോകുന്നവന്റെ ഭാ
ണ്ഡവും, അതിഭാരത്തോടു കൂടിയോ അകാലത്തിങ്കലും അ
തീർത്ഥത്തിങ്കലുമോ കഴക്കുന്നവന്റെ ഭാണ്ഡവും പിടിച്ചു
കളിക്കണം.

ആളും ഉപകരണവുമില്ലാത്തതോ സംസ്കരിക്കപ്പെ
ടാത്തതോ ആകുന്നിതിൽ വഞ്ചി മുങ്ങിപ്പോയാൽ നശിച്ചു
പോയ സാധനങ്ങളും ധനവും അധ്യക്ഷൻ ഉടമസ്ഥനാ
കൊടുക്കണം.

ആശ്വാസമേഴുപോയ' കാത്തി-
കത്തിലേഴാളുമാം നരം *
ജോലിക്കു തെളിവുകൾ,
നിത്യം പിരിവടയ്ക്കണം.

കൊഴിച്ചെണ്ന്ന അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രവാചകനെ
മരണം അധികരണത്തിൽ, നാവശ്യപ്പെടുന്ന
ഇരുപത്തൊമ്പതാം അധ്യായം.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം അധ്യായം.

നാപ്പത്താരാം പ്രകരണം.

ഗോധ്യക്ഷൻ.

ഗോധ്യക്ഷൻ § വേതനംപത്രാവികം, കരപ്രതി
കരം, ഭാഗാൽസൂക്ഷകം, ഭാഗാൽപ്രവിഷ്ഠകം, വ്രജപത്രി

* തരം=ആരം (തോണിക്കുളി) ക' വുംകൂടി തോണി കത്തുക
യും കൂടി പിടിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട കാലം ഇതാണെന്നർത്ഥം. ഈ കാ
ലം വർഷാസ്തമിനികളെ സംബന്ധിച്ച കാലമാണ്.

§ ഇവിടെ ഗോശബ്ദംകൊണ്ടു പശുക്കളെയും എരുമകളെയും
ഗ്രഹിക്കണം.

ഗ്രം, നഷ്ടം, വിനഷ്ടം, ഷീരശ്ചതസഞ്ജാതം എന്നിവയെ മേൽനോട്ടം ചെയ്യണം.

ഗോപാലകൻ, പിണ്ഡാരകൻ (എരുമപ്പേയ്യന്നവൻ), ദോഹകൻ (പാൽകറക്കുന്നവൻ), മന്ദാകൻ (തയർകടയുന്നവൻ), ലുപ്തകൻ (ദുഷ്ടഗുണമുള്ള അകരുന്നവൻ) എന്നിവർ ഹിരണ്യതാപാർ (പണം വേരുന്നതായിട്ടുള്ളവർ) ആയിട്ടു നൂറുനൂറു പേരെക്കൂടി (കറക്കുന്ന ഗോക്കളെ) രക്ഷിക്കണം. ഷീരാറ്റം കൂതാറ്റം വേരുന്നതായി നിശ്ചയിച്ചാൽ അവർ ചാലന്മാരെക്കൊന്നുകൂടും ഇങ്ങനെ വേരുന്നോപഗ്രാഹികൾ (വേരുന്നുകൊടുത്തു പോക്കുള്ള നോക്കിക്കൽ.)

ജരൽമു(വൃദ്ധപട്ടം), ധേനു, ഗളിണി, പരശുവഹി (കുററനെ തേടുന്ന പട്ടം), വസന്തരി (കുടിവററിയ കുട്ടി) എന്നിവയെ സമചിഭാഗമായിട്ടു നൂറെണ്ണം ഒരുവൻ പാലിക്കണം. അതിന്നവൻ എട്ടു വാരകൾ നെയ്യും, ഒരുപണം പച്ചപ്പൂവും (ചാലെയ്തിക്കൊടുക്കുന്ന പണം), അങ്കുരപ്പാലം (അടയൊളമുള്ള തോല') പ്രതിദിനം രാജാവിന്നു കൊടുക്കണം. ഇങ്ങനെ കരപ്രതികരം (കരം വാങ്ങി ഗോക്കളെ നോക്കിക്കൽ).

വ്യാധിത, നൃംഗ, അനന്യദോഹി (പരിചയപ്പെട്ടവനെപ്പോലെ അന്യനു കറപ്പാൻ കഴിയാത്തതു'), ദുർദ്ദാഹ (കറപ്പാൻ ചടക്കമുള്ളതു'), പൂതാഹി(മക്കൾ വാഴാത്തതു) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഗോക്കളെ സമചിഭാഗമായിട്ടു നൂറെണ്ണം വീതം ഓരോരുത്തർ പാലിക്കുകയും, അതിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗം രാജാവിന്നു നൽകുകയുംചെയ്യണം. ഇങ്ങനെ ഭൂഗോസ്വപ്തകം(ഉപയോഗമില്ലാത്ത തള്ളിവതു).

പരസൈന്യത്തിൽനിന്നും അടവിയിൽനിന്നുമുള്ള ഭയത്താൽ രാജകീയപശുക്കളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ച

നാപ്പത്താരം പ്രകരണം ഇരുപത്തൊമ്പതാം അധ്യായം

ഗോക്കുളെ നോക്കുന്നതിന്നു് പാലനധർമ്മനുസരിച്ചു കൂടി കര രാജാവിന്നു് അവയിൽനിന്നുള്ള ആയത്തിന്റെ പത്തിലൊരു ഭാഗം നൽകണം. ഇങ്ങനെ ഭാഗാനുപ്രവിഷ്ടകം (ഭാഗത്തിന്നു പരിപാലിക്കൽ.)

വത്സന്മാർ, വത്സതന്മാർ, മ്രുങ്ങ്ങ് (പൂട്ടുവാൻ തക്കവ), വാഹികൾ (ഭാഗവാഹിക്കുന്നവ), വൃഷ്ടന്മാർ (കുറന്മാർ), ഉഷ്യാക്കൾ (മുത്തനെത്തുകൾ) എന്നിങ്ങനെ കാളികൾ; യുഗധാഹിശകടവഹന്മാർ (നുകവും വാഹനവും വണ്ടിയും വലിക്കുന്നവ), പൃഷ്ടേന്മാർ (മണിപ്പോത്തുകൾ), സുനാമഹിഷന്മാർ (മാംസമാത്രോപയാഗികളായ പോത്തുകൾ), പുഷ്പസ്തംഭവാഹികൾ എന്നിങ്ങനെ മഹിഷന്മാർ; വത്സിക, വത്സതരി, പര്യോഹി, ഗളിണി, ധേനു, അപ്രജാത (പെറ്റിട്ടില്ലാത്തതു്), വന്ധ്യ എന്നിങ്ങനെ പശുക്കളും എരുമകളും. അവ പെറ്റുണ്ടാകുന്ന വത്സന്മാരും വത്സികകളും, പെറ്റിട്ടു ഒരുമാസമോ രണ്ടു മാസമോ പ്രായമാകുന്ന കാലത്തു് ഉപജ്ഞയിന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അക്കാലത്തു് അവയെ അങ്കനംചെയ്യണം (മുട്ടുവച്ചു് അടയാളപ്പെടുത്തണം) മൂട്ടത്തിൽ കൂടി ഒന്നരണ്ടുമാസം പല്ലുവിതങ്ങിയ അന്യപശുക്കളെയും അങ്കനംചെയ്യണം. അങ്കം (മുട്ടുവച്ച അടയാളം), ചിഹ്നം (സഹജമായ അടയാളം), വർണ്ണം, ശൃംഗാന്തരം (കൊമ്പുകളുടെ ഇടയകലം) എന്നിവയാണു് ഗോക്കളുടെ ലക്ഷണം. ഈ ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടി അധ്യക്ഷൻ ഉപജ്ഞകളുടെ വിചാരം നിബന്ധപുസ്തകത്തിൽ എഴുതണം. ഇങ്ങനെ വ്രജപട്ടം (വ്രജഗണനം.)

പോരന്മാർ കൊണ്ടുപോയത, അന്യയുഗ്മത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു്, അവലീനം (കൂട്ടത്തൊറ്റി കാണാതായതു്) എന്നിവ നഷ്ടം.

ചേര്, വിഷമസ്ഥലം എന്നിവയിൽ വീടേണോ വ്യാധിജരകരുകൊണ്ടോ ജലാശയത്തിൽ വീടേണോ ആഹാരദോഷംകൊണ്ടോ മൃതമായതും വൃക്ഷം, നദീതടം ഇവ വീടേണോ മരക്കാണ്ഡ തട്ടിയൊ പറയുകിച്ചൊ മുതിച്ചെടുത്തും ഈശാനൻ (ഇടിത്തീ), വ്യാളങ്ങൾ, സപ്തം, മുതല എന്നിവ നിമിത്തമായോ ചാട്ടതീയിൽ ചെന്നോ അപായപ്പെട്ടതുമാണ് വിനഷ്ടം. പാലകന്മാരുടെ പ്രമാണം കൊണ്ടു് വിനഷ്ടമായാൽ അചർ നഷ്ടം കൊടുക്കേണ്ടതാണ്.

ഇങ്ങനെ ഗോക്കളുടെ രൂപാഗ്രം (എണ്ണം) അറിയണം.

ഗോക്കളെ സ്വയമായി കൊല്ലുന്നവനും, കൊല്ലിക്കുന്നവനും, കക്കുന്നവനും, കളവു ചെയ്യിക്കുന്നവനും വധ്യനാകുന്നു.

പരപശ്രുക്കൾക്കു രാജപശ്രുക്കളുടെ അങ്കമിട്ട രൂപത്തെ പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്നവൻ പൂർവ്വസാഹസഭണ്ഡം അടയ്ക്കണം.

സ്വദേശീയപശ്രുക്കളിൽവെച്ചു് ചോരമൃതമായതിനെ വീണ്ടുകൊടുക്കുന്നതിന്നു ഓരോന്നിന്നോരോ പണം ഉടമസ്ഥൻ രാജാവിന്നു കൊടുക്കണം. പരദേശം പൂക്കുവയെ മോചിപ്പിച്ചുകൊടുത്താൽ അവയുടെ വിലയിൽപ്പകുതി രാജാവിന്നുള്ളതാണ്.

ബാലരും വൃദ്ധരും വ്യാധിതരുമായ പശ്രുക്കൾക്കു വേണ്ട ശുശ്രൂഷ ഗോപാലകന്മാർ ചെയ്യണം.

ലുബ്ധകന്മാരെക്കൊണ്ടും ശപഗണികളെക്കൊണ്ടും മോരഭയം, വ്യാളഭയം, ശത്രുഭയം എന്നിവയെ ഒഴിപ്പിച്ചതായ അരണ്യത്തിൽ ജതുവനാസരിച്ചു പകൻ പകന്നുകൊണ്ടു വേണം ഗോക്കളെ മേയ്ക്കുവാൻ.

നാപ്പത്താറാ പ്രകരണം ഇരുപത്താമ്പതാം അധ്യായം

നല്ല രണ്ടുളയും വ്യാളങ്ങളുളയും ഭയപ്പെടുത്തുവാനും ഗോചരാരപാതം (പശുസഞ്ചാരസ്ഥാനം) അറിയാനും വേണ്ടി തൃസന്നങ്ങളുടെ (പേടിയുള്ളവയുടെ) കഴിത്തിൽ ചെന്നുത്തുളം (മണി) കെട്ടേണ്ടതാണ്.

സമവും വിസ്തൃതവുമായ തീർത്ഥം (കുടവ്) ഉള്ളതും ചേറും മുതലയുമില്ലാത്തതുമായ വെള്ളത്തിൽ വേണം പശുക്കളെ ഇറക്കുവാൻ. അപ്പോൾ വിശേഷാൽ കാക്കകയും വേണം.

ചോരൻ, വ്യാളം, സപ്പം, മുതല എന്നിവ പിടിക്കുകയാലാ വൃശ്ചികരകളാലാ ഗോക്കൾ ചതുരപായാൽ ആ വിചരം ഗോപാലന്മാർ അധ്വഷണ അറിയിക്കണം അറിയിക്കാപ്പോന്നാൽ നൽകുപോയ എണ്ണത്തിന്റെ വില് അമ്പർ കൊടുക്കണം.

കാരണമുതമായ ഗോവിന്റെയും മാറിഷത്തിന്റെയും അങ്കചന്ദ്രവും, ആട്ടിന്റെയും കുറിയാട്ടിന്റെയും കുണ്ഡലാക്ഷണ (ചെവിയടയാളം)വും, കുതരയുടേയും കഴിതയുടേയും ഒട്ടകത്തിന്റെയും പുച്ഛം, അങ്കചന്ദ്രം എന്നിവയും അയയുടെ പാലകന്മാർ അധ്വഷണം കൊണ്ടുവന്നു കൊടുക്കണം. എല്ലാവരിന്റെയും ബാലചന്ദ്രം (രോമത്തോല'), ചന്ദ്രി, പിത്തം, സ്നായ, പല്ല, കുളമ്പ, കൊമ്പ, അസ്ഥി എന്നിവയും അധ്വഷണ വശം ഏല്പിക്കണം.

ഗോപാലകന്മാർ മാംസം പച്ചയായൊ ഉണക്കിയൊ വിൽക്കണം. മോര ശരക്കൾക്കും വരയാടുകൾക്കും കൊടുക്കണം. കുമ്പിക (പാട) സൈനികരുടെ ഭക്ഷണത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകണം. കിലാടം (കെട്ട തൈര്) വരട്ടപണ്ണാക്കു കുതിക്കുന്നതിന്നുപയോഗിക്കാം.

പശുവിനെ വിൽക്കുന്നവൻ എണ്ണമൊന്നിന്നു കാൽപണം വീതം രാജാവിന്നു കൊടുക്കണം.

വഷം, ശരത്ത്, ഹേമന്തം ഈ ഋതുക്കളിൽ ഗോക്കളെ രണ്ടുനേരവും കറക്കാം. ശിശിരം, വസന്തം, ഹൃഷ്ടം ഈ ഋതുക്കളിൽ ഒരു നേരമേ കറക്കാവൂ. അവയിൽ രണ്ടാമത്തെ നേരംകൂടി കറന്നാൽ കറന്നവന്റെ പെരുവിൽ 'മേദിക്കുകയാണ്' ഭയം. കറക്കേണ്ടുന്ന സമയം തെറ്റിച്ചാൽ കറയുന്ന പാൽ വകവച്ചു കൊടുക്കണം.

ഇതുകൊണ്ടു തന്നെ നസ്യകാലം (മൂക്കു തുളിക്കുകയും കാലം), മൃതുകാലം (ദമനകാലം), യുഗപിംഗന കാലം (നുകം പൂട്ടുണ്ടും കാലം), വർത്തനകാലം (ഉടയ്ക്കുണ്ടും കാലം) എന്നിവയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഒരു ദോഷം പശുവിൻ പാലിന്നു് ഒരു പ്രസ്ഥം നെയ്യുണ്ടാകും എരുമപ്പാലിന്നു പ്രസ്ഥത്തിന്റെ അഞ്ചിലൊത്തഭാഗം കൂടി അധികമായിക്കാണും. ആട്ടിന്റെയും കുറുയാട്ടിന്റെയും പാൽ ഒരു ദോഷത്തിന്നു ഒന്നരപ്രസ്ഥം നെയ്യുണ്ടാകും.

അഥവാ, എല്ലാപാലിന്നും നെയ്യുണ്ടാകുന്നതിന്റെ പ്രമാണം കടന്നുകാണുന്നതു തന്നെയാണു്. കാരണം, ഭൂമിയുടേയും പുല്ലിന്റേയും വെള്ളത്തിന്റേയും ഗുണമനുസരിച്ചു ഷീരഘൃതങ്ങൾക്കു വ്യക്തികാണമെന്നതുതന്നെ.

യുഗ്മവൃഷത്തെ (പശുക്കൂട്ടത്തിൽ നിൽക്കുന്ന കൂറ്റനെ) മറ്റൊരു വൃഷത്തെക്കാണ്ടു അവപാതനം (പൊരുതിക്കുക) ചെയ്യുന്നവനു പൂർവ്വസംഹാരം ഭയം; പൊരുതിച്ചു ഹനിപ്പിക്കുന്നവനു് ഉത്തമസംഹാരം ഭയം.

വർണ്ണമനുസരിച്ചു പശുപന്തായിച്ചേർത്തിട്ടു വേണം യുഗ്മത്തിൽ ഗോക്കളെ രക്ഷിക്കുവാൻ. ഉപനിവേശിക്കിനെ (മേയ്ക്കാനുള്ള ദിക്കിനെ) വിഭജിക്കുന്നതു അവയുടെ പ്രചാരം, ബലാനപയം, രക്ഷാസാമർത്ഥ്യം എന്നിവയനുസരിച്ചു വേണ്ടതാണു്.

നാപ്പുത്തറാം പ്രകരണം ഇങ്ങനെത്താമ്പതാം അധ്യായം

ആട്ടിന്നും കുറിയാട്ടിന്നും ആറാറു മാസം കൂടുമ്പോൾ
നരകം മുറിച്ചിരിക്കണം.

ഇതുകൊണ്ടു കുതിര, കഴുത, ഒട്ടകം, പന്നി എന്നിവ
യുടേയും യുഗങ്ങളെ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

മുക്കുതുളി വൃദ്ധയും അശ്വങ്ങളെപ്പോലെ ഭദ്രഗതി
യുള്ളവയും ഭാരം വഹിക്കുന്നവയുമായ കാളകൾക്കു തി
ന്മാൻ യവലം (പച്ചപ്പൂപ്പ്) അലംഭാരവും, തുണ (സാ
ധാരണ പൂപ്പ്) ആയാൽ അതിലിരട്ടിയും വേണം. വരട്ടപി
ണ്ണാക്കു ഒരു തുലാം; കണകുഞ്ചകം (മുറിയരിയും തവിടും
കൂടിയതു്) പത്താലംകം; മുഖലവണം (മുഖശോധനത്തിന്
ുള്ള ഉപ്പ്) അഞ്ചുപലം; നസ്യതൈലം (മുക്കിൽക്കയറ്റുവാ
നുള്ള എണ്ണ) ഒരു കുവുബം; പാനതൈലം (കുടിപ്പാന
ുള്ള എണ്ണ) ഒരു പ്രസ്ഥം; മാംസം ഒരു തുലാം; ദധി ഒരാല
കം; പശുപ്രമോളം പൂഴ്ത്തീയതോ ഒരു ഗോണം; പ്രതി
പാനത്തിന്നു് ഒരു ഗോണം പാലോ അര ആലംകം മദ്യമോ
രണ്ടിലൊന്നും, ഒരുപ്രസ്ഥം സ്നേഹവും, പത്തുപലം ക്ഷാര
വും, ഒരു പലം ശുംഗിവേര (ചുക്ക) വും കൊടുക്കണം.

അശ്വത്തരം, പശു, കഴുത എന്നിവയ്ക്കു മേൽപ്പറഞ്ഞ
തുതന്നെ നാലിലൊന്നു കുറച്ചും, പോത്തിന്നും ഒട്ടകത്തി
ന്നും കർമ്മകരബലീയദ്യങ്ങൾ (പൂട്ടുന്നകാളികൾ)ക്കും അതു
തന്നെ ഇരട്ടിയായും കൊടുക്കണം. കുറവപ്പശുക്കൾക്കു
മുകളിൽ പറഞ്ഞതുമായിപ്പറഞ്ഞതും ഇരട്ടി കൊടുക്ക
ണം. അവയ്ക്കുള്ള വിധാദാനം (തീറ്റകൊടുക്കൽ) ക
ർമ്മവും കാലവും ഫലവുമനുസരിച്ചാകുന്നു. പുല്ലും വെള്ള
വും ഏല്പാറിനും മതിയാവാതും കൊടുക്കാം.

ഇങ്ങനെ ഗോമണ്ഡലം പറയപ്പെട്ടു.

ഖരാശ്വയുഗത്തിന്നു കൂററമ്പൊ,

മജാവിധുഗത്തിന്നു പത്തു കൂററൻ,

നാലായിടം ഗോമഹിഷോഷ്ഠയുഥേ—
യുഥം തിരിച്ചീടുക നൂറുനൂറായ്.

കേടിലുതൻ അയ്യംശ്ശത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ഗോധ്യക്ഷൻ എന്ന
ഇത്പക്ഷത്തായതുകൊണ്ട്

മുപ്പതാം അധ്യായം.

നാല്പത്തേഴാം പ്രകരണം.
അശ്വാധ്യക്ഷൻ.

അശ്വാധ്യക്ഷൻ പണ്ഡിതാദികൾ, ക്രിയോപാഗതവ്യം, ആഹാരവസ്തുവും, ആജാതവും, സാഹായ്യകാഗതവും, പണസ്ഥിതവും, യാവൽക്കാലികവുമായിട്ടുള്ള * അശ്വങ്ങളുടെ കണക്ക് അവയുടെ കലം, വയസ്സ്, വണ്ണം, ചിഹ്നം, വർഗ്ഗം, ആഗമം എന്നിവയോടുകൂടി പുസ്തകത്തിൽ എഴുതിവെണം. അവയിൽവെച്ച് അപ്രശസ്തങ്ങളും നൃംഗങ്ങളും വ്യാധിതങ്ങളുമായവയെ രാജാവിന്നറിയിക്കുകയും വേണം.

അശ്വാധാരൻ (കുതിരക്കാരൻ) കുതിരയെ നോക്കുന്നതിന്നു മാസംതോറുമുള്ള ദ്രവ്യങ്ങൾ കോശാഗാരത്തിൽ നിന്നും കോഷാഗാരത്തിൽനിന്നും വാങ്ങി കാൽക്കൽ ചിന്തിക്കണം.

അശ്വാധ്യക്ഷൻ അശ്വങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിന്നു തക്ക

* പണ്ഡിതാദികൾ = പണ്ഡിതന്മാരിൽ നിന്നുവരുന്നവർ. ക്രിയോപാഗതം = വിവിധ വാങ്ങിയത്. ആഹാരവസ്തു = ഭക്ഷണത്തിൽ ചിലിച്ചുകൊടുക്കിയത്. ആജാതം = സ്വഭാവമുൾത്തിൽപ്പെട്ടത്. സാഹായ്യകാഗതം = സാഹായ്യത്തിന്നുവെച്ചുകിട്ടിയത്. പണസ്ഥിതം = പണയത്തിലിരിക്കുന്നത്. യാവൽക്കാലികം = മാൽക്കാലികം.

൨൧൯

നാലുത്തേഴാം പ്രകരണം

മുപ്പതാം അധ്യായം

നീളമുള്ളതും, അശുപങ്ങളുടെ നീളത്തിന്റെ ഇരട്ടി വിസ്താരമുള്ളതും, നാലു ദിക്കുകളിലേക്കും ദ്വാരങ്ങളോടും മധ്യത്തിൽ ഉപാവർത്തന (ഉരുളുവാനുള്ള സ്ഥലം) തോടും കൂടിയതും, പ്രഗ്രീവ (മുഖപ്പുറ) മുള്ളതും, ദ്വാരങ്ങളുടെ ഇരുപറങ്ങളിലും ഇരിക്കുവാനുള്ള ഫലകങ്ങളോടു കൂടിയതും വാനരൻ, മയൂരം, പൂഷതം (പുള്ളിമാൻ), നകുലം, ചക്രകാരം, ശുകം, ശാരിക എന്നിവയാൽ അധിഷ്ഠിതവുമായിട്ട് അശുശാലയെ നിർമ്മിക്കണം.

ഓരോ അശുപത്തിനും വേറെ വേറെ അതിന്റെ നീളമനുസരിച്ച ചതുരശ്രമായിട്ടുള്ള ഓരോ ശുണ്ണഫലകം (മിനുത്ത പലക) വിരിച്ചതും, തിന്നാൻ ഉള്ള സാധനം വെക്കുവാൻ പ്രത്യേകം കോഷ്ഠത്തോടുകൂടിയതും, മൃഗപുരീഷങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞു പോകുന്നതിന്നു സൗകര്യമുള്ളതുമായി പ്രാബുദ്ധമോ ഉദബുദ്ധമോ ആയിട്ടു സ്ഥാനം നിർമ്മിക്കണം. അശുശാലയുടെ ദിഗ്വിഭാഗം (ഇന്നു ദിക്കിൽ വേണമെന്നുള്ള വിഭാഗം) ശാലയുടെ വലുപ്പമനുസരിച്ചു കല്പിക്കുകയുമാകാം. ബഡവകൾ (പെൺകുതിരകൾ) കും വൃഷങ്ങൾ (ചവിട്ടുകുതിരകൾ) കും കിശോരന്മാർക്കുള്ള സ്ഥാനങ്ങൾ ഏകാന്തങ്ങളിൽ (അന്യോന്യം കണക്കാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ) ആയിരിക്കണം.

ബഡവ പ്രസവിച്ചാൽ അതിന്നു മൂന്നു ദിവസം ഓരോ പ്രസ്ഥം നൈ കടിക്കുവാൻ കൊടുക്കണം; അതിന്നു മേൽ പത്തുദിവസം ഓരോ പ്രസ്ഥം സകതു (അരിപ്പൊടി) പൂം, പ്രതിപാനമായിട്ട് സ്നേഹം (എണ്ണയോ നെയ്യോ) ചേർത്ത ഔഷധവും കൊടുക്കണം. അതിന്നു മേൽ വെന്ത ധാന്യവും, പച്ചപ്പുല്ലും, ജീതുവനുസരിച്ചുള്ള ആഹാരവും കൊടുക്കണം.

കിശോരന്മാർ (കുതിരക്കുട്ടികൾ) പ്രസവിച്ചു പത്തു ദിവസം കഴിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം ഒരു കഡുബം സകതു നാലി

ലൊന്നു നെയ്യുംചേർത്തു കൊടുക്കുകയും, ഒരു പ്രസ്ഥം പാൽ കൊടുക്കുകയും വേണം. ഇതാണ് അതിന്നു ആദ്യമാസം വരെ ആഹാരം. അതിന്നുശേഷം ഓരോ പ്രസ്ഥം യവം, മാസത്തോറും അരപ്രസ്ഥം വീതം അധികമാക്കിയിട്ട്, മൂന്നു വഷംവരെ കൊടുക്കണം. പിന്നെ നാലുവഷം തികയും വരെ ഒരു ദ്രോണം യവം കൊടുക്കണം. നാലു വഷമാ അഞ്ചുവഷം പ്രായമായാൽ കുതിര പൂർണ്ണപ്രമാണം (വെച്ചും തികഞ്ഞതു്) ആയി കർമ്മസ്ഥമായിപ്പരിണമിക്കും.

ഉത്തമാശ്വപത്തിന്റെ മുഖാ മുപ്പത്തിരണ്ടുംഗുലം വെച്ചു മുണ്ടായിരിക്കും; നീളം മുഖത്തിന്റെ വെച്ചുത്തേക്കുറു അഞ്ചിരട്ടി ഉണ്ടായിരിക്കും; ജംഘ (കണങ്കാൽ) ഇരുപതുംഗുലം; ഉത്സധം (ഉയരം) ജംഘയുടെ നാലിരട്ടി. മദ്ധ്യമാശ്വപത്തിന്നു മുഖാദികളുടെ പ്രമാണം ഉത്തമാശ്വപത്തിന്റേതിനേക്കാൾ മുമ്മൂന്നുംഗുലവും, അധിമാശ്വപതിന്നു അതിൽനിന്നും മുമ്മൂന്നുംഗുലവും കുറഞ്ഞിരിക്കും. ഉത്തമാശ്വപത്തിന്റെ പരിണാഹം (പരിധി) നൂറുംഗുലമാണ്. മധ്യമാശ്വപത്തിന്റേതു് അതിൽനിന്നു അഞ്ചിലൊരു ഭാഗവും, അധിമാശ്വപതിന്റേതു് അതിൽനിന്നു അഞ്ചിലൊരു ഭാഗവും കുറഞ്ഞിരിക്കും.

ഉത്തമാശ്വപതിന്നു ശാലി, വ്രീഹി, യവം, പ്രിയംഗു എന്നിവയിലൊന്നു അല്പശുഷ്കമായോ പകുതി വേവിച്ചോ, അതല്ലെങ്കിൽ ചെറുപയറോ ഉഴുനോ രണ്ടിലൊന്നു വേവിച്ചോ രണ്ടു ദ്രോണം കൊടുക്കണം. സ്നേഹം ഒരു പ്രസ്ഥം; ഉപ്പു് അഞ്ചുപലം; മാംസം അയ്യമ്പതു പലം. പിണ്ഡാശ്ലഭനത്തിനായി രസം രൊഹകമോ ദധി അതിലിരട്ടിയോ കൊടുക്കണം. പ്രതിപാനമായിട്ട് ഒരു പ്രസ്ഥം സുരയോ അതിലിരട്ടി പാലോ അഞ്ചുപലം ക്ഷാരം (ഗുളം മുതലായതു്) ചേർത്തു കൊടുക്കണം. ദീർഘമാർഗ്ഗസഞ്ചാരംകൊണ്ടോ ഭാരവഹനംകൊണ്ടോ ക്ലാന്നുള്ളതായ

നാല്പത്തേഴാം പ്രകരണം

മുപ്പതാം അധ്യായം

കുതിരകൾക്കു് ഖദുദനം (ആഹാരഗ്രഹണം) ചെയ്യാൻ വേണ്ടി അനുവാസന (സ്നേഹവസ്തി) മായിട്ട് ഒരു പ്രസ്ഥം സ്നേഹം കൊടുക്കണം. ഒരു കിഷുബം സ്നേഹം നസ്യകമ്മ് (മുക്കിൽക്കയറ്റുക) തിന്നാം കൊടുക്കണം. മൂടാതെ യവസം (പച്ചപ്പല്ല) അര ഭാരവും തുണമായാൽ അതിലിരട്ടിയും കൊടുക്കണം. കിടപ്പാൻ ആരത്തിന് വിസ്സാരത്തിൽ പുഞ്ചീലം (തൂണവിശേഷം) ഇട്ടു കൊടുക്കുകയും വേണം.

ഉത്തമാശുപത്തിനു പറഞ്ഞ ഈ ആഹാരാദികളെല്ലാം നാലിലൊരുഭാഗം കുറച്ചായിട്ട് മധ്യമാശുപത്തിനും, അതിന്റെ നാലിലൊരുഭാഗം കുറച്ചു് അധമാശുപത്തിനും കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ രത്നം (രഥം വലിക്കുന്നതു്), വൃഷം എന്നിങ്ങനെയുള്ള മധ്യമാശുപത്തെ ഉത്തമാശുപത്തോടു സമമായി ഗണിക്കേണ്ടതാണ്. അപ്രകാരമുള്ള അധമാശുപത്തെ മധ്യമസമമായിട്ടും ഗണിക്കണം. പെൺകുതിരകൾക്കും പാരശമങ്ങൾ (കോവർകഴുതകൾ) കുംഭേൽപ്പറഞ്ഞ ആഹാരാദികൾ നാലിലൊന്നു കുറച്ചും, കുട്ടിക്കുതിരകൾക്കു പകുതി കുറച്ചും കൊടുക്കണം—ഇങ്ങനെ വിധായോഗം.

വിധാപാചകന്മാർ (കുതിരയുടെ ഭക്ഷ്യസാധനം പഠിപ്പിക്കുന്നവർ), സൂത്രഗ്രാഹകന്മാർ (അശുപരിചാരകന്മാർ), മികിസ്തകന്മാർ എന്നിവർ കുതിരയുടെ ഭോജനത്തിൽ ഭാഗഭാക്കുകൾ.

യുദ്ധംകൊണ്ടോ, വ്യഥയികൊണ്ടോ, ജർകൊണ്ടോ, കമ്മംകൊണ്ടോ ക്ഷീണിച്ചവരായ കുതിരകൾ പിണ്ഡഗോചരികൾ (ആഹാരം കുഴിക്കുക മാത്രം ചെയ്യുന്നവ) ആയിരിക്കും. യുദ്ധത്തിനു കൊള്ളുരുതായ് കുതിരകളെ പെൺജാനപദന്മാരുടെ ഉപയോഗത്തിനു വൃഷങ്ങളാക്കി

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

ഖഡ്വകളിൽ പ്രജാജാപനത്തിനായി പ്രയോഗിക്കണം.

പ്രയോഗങ്ങളായ അശുപങ്ങളിൽവെച്ചു കാഞ്ചോളഭേദം, സിന്ധുഭേദം, ആരട്ടഭേദം, വനായുഭേദം എന്നിവയിൽ പിറന്നുണ്ടായ ഉത്തമങ്ങളാകുന്നു. ബാൽഹികഭേദം, പാപവയഭേദം, സൗഖീരഭേദം, തൈര്യഭേദം എന്നിവയിൽ ജനിച്ചവ മധ്യമങ്ങളാണ്. ശേഷമുള്ളവ അധമങ്ങൾ.

അവയെ (ഉത്തമങ്ങളായ അശുപങ്ങളെ) തീക്കുന്നോ ഭ്രൂമാ മന്ദമോ * എന്നുള്ളതനുസരിച്ചു സാന്നാഹ്യ (സാംഗ്രാമികം)യും ഔപവാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങളിൽ പ്രയോഗിക്കണം.

അശുപത്തിന്റെ ശരിയായ കർമ്മം സാന്നാഹ്യകർമ്മമാകുന്നു.

വൽഗനം, നീചൈക്രതം, ലംഘനം, ധോരണം, നാരോഷ്ടം എന്നിവയാണ് ഔപവാഹ്യങ്ങൾ.

അവയിൽവെച്ചു ഔപവേണകം, വർദ്ധനകം, യമകം, ആലീഡപ്തം, പൂർവ്വം, ത്രികമാലി എന്നിങ്ങനെ വൽഗനം ഭേദിക്കുന്നു.

* തീക്ഷ്ണം=ഏറവും തേജസ്സും സത്യാന്തരോക്തിയും ആവാതത്തെ ലോഭംപോലും സാഹിജ്യാന്തരമായിട്ടുള്ളത്. ഭ്രൂം=തേജസ്സും സത്യാന്തരോക്തിയും ആവാതംചെയ്യാൽ അതിന്നനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കുന്നതായുള്ളത്. മന്ദം=തേജസ്സും സത്യാവ്യക്തില്ലാത്തതും എററവുധികം ആവാതം ചെയ്തിട്ടുമാത്രം പണിയെടുപ്പിക്കേണ്ടതുമായുള്ളത്.

|| ഔപവേണകം=ഏറുകയെന്നർത്ഥം; യമം=വിസ്തൃതിയുള്ള മണ്ഡലമെന്നും. വർദ്ധനകം=അവർദ്ധനയെന്നർത്ഥം. ആലീഡപ്തം=അവർദ്ധനയുള്ള മണ്ഡലത്തെ അനുസരിച്ചു ചാക്കിത്തന്നതും യമകം=യമനയുള്ള മണ്ഡലങ്ങളിലുള്ള വൽഗനം. ആലീഡപ്തം

നാലുതേഴാം പ്രകരണം

മുപ്പതാം അധ്യായം

വർഗ്ഗനന്തരണ ശിരഃകണ്ഠവിശുദ്ധം (ശിരസ്സിനും കണ്ഠത്തിനും വികാരമില്ലാത്തതു്) ആയാൽ നീലൈശ്വരമാകും. ആയതു പതിനാറുവിധമാകുന്നു. പ്രകീർണ്ണകം, പ്രകീർണ്ണാത്തരം, നിഷ്ഠണ്ണം, പാശ്ചാത്യവൃത്തം, ഉഷ്മിമാഗ്ഗം, ശരഭക്രീഡിതം, ശരഭപ്ലീതം, ത്രിതാലം, ബാഹ്യാനുവൃത്തം, പഞ്ചപാണി, സിംഹായതം, സ്വാധുതം, ക്ലിഷ്ടം, ശ്ലാഘിതം, ബൃഹതിതം, പുഷ്പാഭികീർണ്ണം എന്നിവ നീലൈശ്വരമാഗ്ഗങ്ങൾ. *

കപിപ്ലവം (കരങ്ങൻ.വാട്ടം), ഭേകപ്ലവം (തവളച്ചാട്ടം), ഏകപ്ലവം (ഓറച്ചാട്ടം), എകപാദപ്ലവം (ഒറക്കാൽച്ചാട്ടം), കോകിലസഞ്ചാരി (കയിലിന്റേറതു

തം=ഒരു കാൽ മടകിയും മറ്റൊരാൽ നിവർത്തിയുമുള്ള കാട്ടം. പുഷ്പഗം=ശരീരത്തിന്റെ പുഷ്പഭാഗമായും ഇളകിപ്പൊങ്ങുള്ള കാട്ടം. ത്രികവാചി=ത്രികത്തെ (ദേഹപത്മം)യെന്നു മാത്രം ഇളകിപ്പൊങ്ങുള്ള കാട്ടം.

* പ്രകീർണ്ണകം=എല്ലാഗതിഭേദങ്ങളും കൂടിക്കലർന്നതു്. പ്രകീർണ്ണാത്തരം=എല്ലാഗതിഭേദങ്ങളും കലരും എന്നാൽ ഒരു ഗതി പ്രധാനമായുള്ളതു്. നിഷ്ഠണ്ണം=പുഷ്പഭാഗത്തെ നിഷ്ഠയമാക്കി നിറഞ്ഞിരിക്കാത്തുള്ള ഗമനം. പാശ്ചാത്യവൃത്തം=തിയ്യഗ്ഗതി (ഇന്ദ്രാഗമങ്ങളിലേക്കും ചരിഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഗമനം). ഉഷ്മിമാഗ്ഗം=തിരപോലെ ചാലാങ്ങിയും തറന്നുമുള്ള ഗമനം. ശരഭക്രീഡിതം=ശരഭമെന്ന മൃഗത്തിന്റെ ഗതിഭേദമുള്ളവയായ ഗതി. ശരഭപ്ലീതം=ശരഭത്തിന്റേറതെന്നപോലെ ചാരിച്ചാഴിക്കൊണ്ടുള്ള കാട്ടം. ത്രിതാലം=ത്രിപദഗമനം (മൂന്നുകാൽ മാത്രം ഉന്നിയുംകൊണ്ടുള്ള കാട്ടം). ബാഹ്യാനുവൃത്തം=(ഇടവലം തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഗമനം). പഞ്ചപാണി=മൂന്നുകാലുകൾ കരികാൽ ഉന്നയോൾ ഒരു കാൽ രണ്ടുപ്രാവശ്യം ഉന്നിയുംകൊണ്ടു അഞ്ചുകാലിനേലുള്ള കാട്ടം. സിംഹായതം=സിംഹതുല്യഗതി സ്വാധുതം=അതിദീർഘഗതി. ക്ലിഷ്ടം=പുറത്തു് ആളില്ലാതെയുള്ള പ്രജഗതി. ശ്ലാഘിതം=ദേഹത്തിന്റെ അഗ്രഭാഗം കനിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഗമനം. ബൃഹതിതം=ദേഹത്തിന്റെ പിൻഭാഗം കനിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഗമനം. പുഷ്പാഭികീർണ്ണം=ഗോമുത്രികഗമനം.

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

പോലെയുള്ള സഞ്ചാരം), ഉരസ്സും (കാലുകൾ മടക്കി മാറ്റി) നിലത്തു തൊടുമാറുള്ള സഞ്ചാരം), ബകചാരി (കൊററിയുടേതുപോലെയുള്ള സഞ്ചാരം) എന്നിങ്ങനെയാണ് ലംഘനം (ചാട്ടം)

കാങ്കം (കങ്കപ്പക്ഷിയുടേതിന്നു തുല്യം), വാരികാങ്കം (ഹംസതുല്യം), മാന്യരം (മന്യരതുല്യം), അർദ്ധമാന്യരം (മന്യരത്തിന്റെ അർദ്ധവേഗത്തോടുകൂടിയ മാന്യരം), നാകലം (നകലതുല്യം), അർദ്ധനാകലം (നകലത്തിന്റെ അർദ്ധവേഗത്തോടുകൂടിയ നാകലം), വാരാഹം (വരാഹതുല്യം), അർദ്ധവാരാഹം (വരാഹത്തിന്റെ അർദ്ധവേഗത്തോടുകൂടിയ വാരാഹം) എന്നിങ്ങനെ ധോരണം (കാൽപരിചോട്ടം)

സംജ്ഞാപ്രതികാരം (സംജ്ഞ കാണിക്കുന്നതിനാണു സരിച്ച ചേഷ്ട) എന്ന നാദരാഷ്ട്രകാണ്ഡത്തിന്റെ ഒരുപവാഹ്യങ്ങൾ.

ഉത്തമമധ്യമാധമങ്ങളായ അശ്വങ്ങൾക്ക് യഥാക്രമം ആരും, ഓർമ്പതും, പന്ത്രണ്ടും യോജനകളാണു ഒരു ദിവസം ഓടാക്കുന്ന വഴി. പുഷ്പവാഹ്യങ്ങളായ അശ്വങ്ങൾക്ക് അഞ്ചും, ഏഴരയും, പത്തും യോജനകളാണു ഓടാക്കുന്നതു.

വിക്രമം (ശന്നൈശ്ശമനം), ഭദ്രാശ്വാസം (നല്ലവണ്ണം ശ്വാസം വിട്ടുകൊണ്ടുള്ള മധ്യഗമനം), രേവതാഹ്വം (ഭാരം ചുമന്നുകൊണ്ടുള്ള ദ്രുതഗമനം) എന്നിവയാണു കൂതിരകളുടെ മറുപുരുഷം (ഗമനങ്ങൾ).

വിക്രമം, വൽഗിതം (മന്യവേഗമനം), ഉപകണ്ഠം (ചാടിക്കൊണ്ടുള്ള ഓട്ടം), ഉപജീവം (മധ്യവേഗത്തോടുകൂടിയ ഗമനം), ജവം (വേഗഗമനം) എന്നിവ ധാരകൾ (നടത്തങ്ങൾ)

നാപ്പത്തേഴാം പ്രകരണം

മുപ്പതാം അധ്യായം

അശ്വപുരുഷങ്ങളെ ബന്ധനോപകരണങ്ങളെ യോഗ്യമാക്കുന്നതിന്നും (അശ്വപുരുഷങ്ങളെ) ഉപയോഗിക്കുന്നതിന്നും യുദ്ധത്തിന്നുപയോഗിക്കുവാനുള്ള രഥാശ്വപുരുഷങ്ങളെ സുതന്മാർ ഉപയോഗിക്കുന്നു; അശ്വങ്ങളുടെ ശരീരം ചങ്ങലകളാൽ തടിക്കുന്നതിന്നുമുള്ള പ്രതിവിധിയേയും, ഇതുവന്നുസരിച്ചു വിഷയമായി കൊടുക്കുന്ന ആഹാരത്തേയും അശ്വചികിത്സകന്മാർ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

സുതന്മാർ, അശ്വപുരുഷന്മാർ, യാചസികൻ (പുല്ലുകൊടുക്കുന്നവൻ), വിധാപാർഷ്വകൻ, സ്ഥാനപാലൻ (ലായം കാവൽക്കാരൻ), കേശകാരൻ (മുടിഞ്ഞുനീളുന്നവൻ), ജാംഗലീവിത്തു (വിഷവൈദ്യൻ) എന്നിവർ താന്താങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികൾ ശരിക്കു ചെയ്തുകൊണ്ടു് അശ്വങ്ങളെ പരിചരിക്കുന്നു. അവർ സ്വകർമ്മങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചാൽ അവർക്കുള്ള ദിവസവേതനം കൊടുക്കുകയുണ്ടാകും.

അശ്വപുരുഷന്മാർ നീരാജന (ആരാത്രികം, തിരിയുഴിച്ചിൽ) ചെയ്താൽ ചികിത്സ ചെയ്യാനും ഉപയോഗം വരുമാറു് അവയെ ഓടിക്കുന്നവന്നു പറ്റാണ്ടു പണം ദണ്ഡം; ചികിത്സ ചെയ്യുന്നതിലും മരണം കൊടുക്കുന്നതിലുമുള്ള തടസ്സംകൊണ്ടു് വ്യാധി വർദ്ധിച്ചാൽ ചികിത്സചെയ്തവന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം; അവയിൽ (ചികിത്സചെയ്യുന്നതിലും മരണം കൊടുക്കുന്നതിലും) ഉള്ള ദോഷംകൊണ്ടു് അശ്വത്തിന്നു നാശം സംഭവിച്ചാൽ പത്തുപൂർവ്വം (ആ കുതിരയുടെ വില) കെട്ടുകയാണു് ദണ്ഡം.

അശ്വങ്ങളുടെ പരിചരണാദികളെ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ ഗോമണ്ഡലത്തിന്റേയും കഴുത, ഒട്ടകം, പോതു, ആട്ടു, കുറിമ്പുട്ടു എന്നിവയുടേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

അശുപ്രദംകൂടി നിന്നു രണ്ടു
കുളി, ഗന്ധസുമാർച്ചനും,
അമാവാസി കൂടേത്തു,
പെരുന്തുമിരിക്കാതിരുന്നതും,
അശുപിനത്തിങ്കൽ നവമി-
യ്ക്കുരംഭംവരികുമേകണമു;
യഥാർത്ഥത്തിലും വ്യാധി-
യിങ്കലും ശാന്തികർമ്മം.

കുളിപ്രദംകൂടി അന്തർഗാമിയിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, അധ്യക്ഷൻ എന്ന
മുപ്പതാം അധ്യായം.

മുപ്പത്തൊന്നാം അധ്യായം.

നാല്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

ഹസ്തപ്രയുക്തം.

ഹസ്തപ്രയുക്തം ഹസ്തിവനങ്ങളുടെ രക്ഷയേയും ദമനകർമ്മംകൊണ്ടു ക്ഷീണിച്ച ഹസ്തികൾ, ഹസ്തിനികൾ, കുളങ്ങളും എന്നിവയ്ക്കു വേണ്ട ശാല, സ്ഥാനം, ശയ്യ, കർമ്മം, വിധി (ആഹാരം), യവസം എന്നിവയുടെ പ്രമാണത്തെയും കർമ്മങ്ങളിലുള്ള നിരോധത്തെയും ബന്ധനോപകരണങ്ങളേയും യുദ്ധാലങ്കാരത്തെയും ചികിത്സകന്മാർ, അനീകസ്ഥന്മാർ (ഗജശിക്ഷകന്മാർ), പൈശ്വര്യകന്മാർ (കർമ്മകരന്മാർ) എന്നിവരുടെ വ്യക്തത്തെയും മേൽനോട്ടംചെയ്യണം.

ഹസ്തപ്രയോമത്തിന്റെ ഇരട്ടി * ഉയരവും വീതി

* ഹസ്തപ്രയോമമെന്നാൽ ആനയുടെ ഉദവികൾ നീളം. അത് യഥാർത്ഥ ഹസ്തമാകുന്നു. അപ്പോൾ അതിന്റെ ഇരട്ടി പതിനെട്ടു ഹസ്തം. പതിനെട്ടു ഹസ്തം അത് ഹസ്തിശാസ്ത്രം ഉയരവും വീതിയും വേണ്ടതെന്നർത്ഥം.

നാപ്പത്തെടും പ്രകരാനം മുപ്പത്തൊന്നാം അധ്യായം

യും നീളമുള്ളതും ഹസ്തിനീസ്ഥാനം അധികമായിട്ടുള്ളതും പ്രഗ്വിപത്തോടുകൂടിയതും കുമാരി * യോടു കൂടിയതുമായി പ്രാഞ്ചഖരമാ ഉദ്യോഖരമാ ആയിട്ട് ഹസ്തിശാല (ആനപ്പുറയി)യെ സ്ഥാപിക്കണം.

ശാലയിൽ ഹസ്തഗ്രായാമനസരിച്ച ചതുരശ്രമായും മിനുസമുള്ള ആളാനസ്തംഭം (കെട്ടുകുറി)ത്തോടും ഫലകാന്തര (പലകകൊണ്ടുള്ള മെതി) തോടുംകൂടിയതായും മൂത്രപുരീഷങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞുപോകത്തക്കതായുമുള്ള സ്ഥാനം (നിൽക്കുവാനുള്ള സ്ഥലം) നിർവ്വശിപ്പിക്കണം.

ആനയ്ക്കു കിടക്കുവാനുള്ള ശയ്യ, സ്ഥനത്തിനുള്ളത്ര വിസ്താരമുള്ളതും അതിൽ പകുതി അപഗ്രാഹ (ചെരിയവാനുള്ള ഉന്നതസ്ഥാനം) തോടുകൂടിയതുമായിരിക്കണം. സാന്നാഹൃത്തും ഔപവാഹൃത്തുമായവയ്ക്കു ഒറ്റത്തിന്റെ അകത്തും, ദമ്യങ്ങളും വ്യാളങ്ങളുമായവയ്ക്കു പുറത്തുമാണു് ശാല കല്പിക്കേണ്ടതു്.

അഹസ്തിൽ ഒന്നാമത്തെയും ഏഴാമത്തെയും അഷ്ടമഭാഗങ്ങൾ ആനയ്ക്കു സ്നാനകാലങ്ങളാകുന്നു; തദന്തരം വിധാകാലം (തീരറയുടെ കാലം); പൂർവ്വാനം ആനയുടെ വ്യായാമകാലവും, അപരാനം പ്രതിപാനകാലവുമാകുന്നു. രാത്രിയിൽ രണ്ടു ത്രിഭാഗങ്ങൾ (മുള്ളുകൾ) സ്വപ്നകാലങ്ങൾ; ഒരു ത്രിഭാഗം കിടപ്പാനും ഏഴാനല്ലാനുമുള്ള കാലം.

ഗ്രീഷ്മകാലത്താണു് ആനയെ പിടിക്കേണ്ടതു്. ഇത പതു വയസ്സു പ്രായമായ ആന ഗ്രാഹ്യൻ (പിടിക്കുവാൻതക്കവൻ) ആകുന്നു. ബിക്കൻ (മുലക്കുടിക്കുന്ന കുട്ടി), മൂ

* കുമാരി എന്നതു് ആളാനസ്തംഭത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തിങ്കൽ ആനയുടെ സുഖവ്യവസ്ഥയിന്നുവേണ്ടി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ശുദ്ധഭസ്മമാകുന്നു.

ഡൻ (ഹസ്തിനീസമാനദന്തൻ), മൽക്കണൻ (കൊമ്പില്ലാത്തവൻ), വ്യധിതൻ, ഗഭിണി, ധേനുക്ക (മുലകൊടുക്കുന്ന തള്ള) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ആനകളെ പിടിക്കരുത്.

ഏഴ് അരതി (ഹസ്തം) ഉയരം; ഒമ്പതു് അരതി നീളം; പത്തു് അരതി പരിണാഹം. യഥോക്തമായ പ്രമാണത്തോടു കൂടിയതും നാല്പതു വയസ്സു പ്രായമുള്ളതുമാത്രം ഗജം ഉത്തമമാകുന്നു. മുപ്പതു വയസ്സു പ്രായമുള്ളതു മധ്യമം; ഇരുപത്തഞ്ചു വയസ്സു പ്രായമായതു അധമം.

മധ്യമായ ഗജത്തിന്നു് ഉത്തമത്തിനുള്ളതിൽ കാലം ശം കുറച്ചും, അധമത്തിന്നു് മധ്യമത്തിന്റേതിൽനിന്നും കാലം കുറച്ചുമാണു് വിധാദാനം.

ആനക്കു് എത്ര അരതി ഉയരമുണ്ടോ ആത്ര ഭോണം അരിയാണു് തീരറയ്ക്കു വേണ്ടതു്. എണ്ണ അര ആഡകം; നൈ മൂന്നു പ്രസ്ഥം; ഉപ്പു് പത്തു പലം; മാംസം അമ്പതു പലം. പിണ്ഡപ്ലൂട്ടനത്തിന്നു് ഒരാഡകം രസമോ അതിലിരട്ടി ദധിയോ വേണം. ഷാരം പത്തുപലം പ്രതിപാനത്തിന്നു് ഒരാഡകം മദ്യമോ അതിലിരട്ടി പാലോ കൊടുക്കണം. മേൽത്തേയ്ക്കുവാൻ തൈലം ഒരു പ്രസ്ഥം; തലയിൽത്തേയ്ക്കുവാൻ തൈലം അതിന്റെ എട്ടിലൊന്നു (അർദ്ധപുഷ്പം); ഗജശാലയിൽ വിളക്കുവയ്ക്കുവാനും തൈലം അർദ്ധപുഷ്പംതന്നെ. കൂടാതെ യവസം രണ്ടു ഭാരവും, ശർപ്പം, (ബാലകൃണം) രണ്ടുഭാരം ഭാരവും, ശുഷ്കമൂലം രണ്ടു ഭാരവും കൊടുക്കണം. കഡംഗരം (ഇല, തളിര്) മുതലായതു് ഇത്രയെന്നു നിയമമില്ല.

ഏട്ടു് അരതി ഉയരമുള്ള ഗജത്തെ അത്യരാജമെന്നു പറയുന്നു. അതിനുള്ള ഭോജനം ഏഴരതി ഉയരമുള്ളതിന്നു പറഞ്ഞതുപോലെത്തന്നെയാകുന്നു. ആറര

നാപ്പത്തെടാം പ്രകരണം മുപ്പത്തിരണ്ടാം അധ്യായം

നിയം അഞ്ചരതിയും ഉയരമുളിയല്ല ഉയരത്തിന്റെ ഹസ്തിപ്രമാണമനുസരിച്ചു ഭോജനം നൽകണം.

ഖിന്നനെ ക്രീഡാർത്ഥമായി പിടിക്കപ്പെടുന്നതാണ്. അങ്ങനെ പിടിച്ചാൽ അതിനെ ക്ഷീരവും യവസ്യവും കൊടുത്തു വളർത്തേണ്ടതാകുന്നു.

സഞ്ജാതലോഹിത, പ്രതിച്ഛന്ന, സംഖിച്ഛപക്ഷ, സമകക്ഷ, വൃതികീർണ്ണമാംസ, സമതച്ഛതല, ജാതദ്രാണിക എന്നിവയാണ് ആനയുടെ ശോഭകൾ *

ഭദ്രനാ, മന്ദനാ, പിന്ന
മുഹൂർത്തലിംഗനാ
എന്നു നോക്കിത്തോലോല
പണിയിക്കേണ്ടതാണത്രെ.

കഷ്ടിച്ചാൽ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന രണ്ടാമതികരണത്തിൽ, ഹസ്തിയ്യക്ഷൻ എന്ന മുപ്പത്തൊന്നാം അധ്യായം.

മുപ്പത്തിരണ്ടാം അധ്യായം.

ഹസ്തിപ്രചാരം.

ഹസ്തികൾ അവയുടെ കർമ്മങ്ങളനുസരിച്ചു മൂന്നു, സാന്നാഹ്വൻ, ഔപവാഹ്വൻ, വ്യാജൻ എന്നിങ്ങനെ നാലു വിധമാകുന്നു.

* ആനകൾക്ക് അവസ്ഥാഭേദത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന ആകാശശോഭയെയാണ് ഇവിടെ ശോഭാപദംകൊണ്ടു് പറയുന്നത്. ഈ ശോഭ എഴു വിധമാകുന്നു. സഞ്ജാതലോഹിത=എല്ലാം തോലും മാത്രമുള്ള ഇളം പ്രായത്തിൽ ചോരയോടും തുടങ്ങിയ കനാകത്തെ അവസ്ഥയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ശോഭ. പ്രതിച്ഛന്ന=അല്പാല്പം മാംസമുണ്ടായി അസ്ഥിയെ മൂടിത്തുടങ്ങിയ അവസ്ഥയിലുള്ള ശോഭ. സംഖിച്ഛപക്ഷ=മാംസമേവം

അവയിൽപ്പെട്ടു ഭക്തൻ സ്തുസ്ഥഗതൻ (ചുമലിൽ കയറുന്നവൻ), സ്തംഭഗതൻ (സ്തംഭത്തിൽക്കെട്ടുന്നതിനെ സഹിക്കുന്നവൻ), വാരിഗതൻ (വാരിക്കഴിയിൽ വീണവൻ), അവപാതഗതൻ (പതനഗാത്രത്തിൽ പതിച്ചവൻ), യുഗ്മഗതൻ (യുഗ്മത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ) എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചുവിധം. ഭക്തനെ ഉപചരിക്കേണ്ടതു ബ്രഹ്മരൂപാലയമാകുന്നു.

സാന്നാഹ്യൻ ഏഴുവിധത്തിലുള്ള ക്രിയകളോടുകൂടിയവനാണു്. അവ ഉപവൃഥാനം, സംവൃത്തനം, സംശാന്തം, വധാവധം, ഹസ്തിയുദ്ധം, നാഗരാധനം, സാംഗ്രാമികം എന്നിവയാണു് *. സാന്നാഹ്യൻ ഉപവിചാരം

കൊണ് പാർപ്പങ്ങൾ മന്യുണങ്ങളായിട്ടുള്ള അവസ്ഥയിലുള്ള ശോഭ. സങ്കേകശൃംഗം=അവയവങ്ങളിലെല്ലാം മാംസം അത്യന്താനതിരീകരമായി ഉരുണ്ടിപ്പോട്ടുള്ള അവസ്ഥയിലെ ശോഭ. വൃത്തികീഴ്ത്താമം സംവിധേയമുള്ള മാംസാധിക്യംകൊണ് മുഴുവും മറുവിധമേകത്തു് കഴിഞ്ഞുപോയ അവസ്ഥയിലെ ശോഭ. സമതലതലം=തലതലമെന്നാൽ പൂജാസ്ഥിമുഖം ഇവയെല്ലാം. അവയ്ക്കു സമമായി മാംസം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള അവസ്ഥയിലെ ശോഭ സമതലതലം. അതദ്രാണികം=പൂജാസ്ഥിമുഖമെല്ലാം അതദ്രാണികം പാർപ്പങ്ങൾ ഉയർന്നു വന്നു് ദ്രാണി (തോണി) പോലെയായിട്ടുള്ള അവസ്ഥയിലുള്ള ശോഭ.

* ഉപസ്ഥാനം=പൂർവ്വകാര്യവും അപരകാര്യവും ഉത്തര്യവും മടക്കുകയും ചെയ്ത, ധ്യാനാദികളെ ആശ്രയിക്കുക മുതലായതു്. സംവൃത്തനം=കിടക്കുക, ഇരിക്കുക, കഴിവും ഉത്സാഹത്തോടുമുള്ള സ്ഥവങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുക മുതലായതു്. സംശാന്തം=ജ്ഞാനം, വക്രഗതി, ഗോമുക്തികംഗതി, ഭണ്ഡഗതി തുടങ്ങിയുള്ള ഗമനാഭേദങ്ങൾ. വധാവധം=ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, കൊമ്പ്, കരകൾ, കരകൾ, കരകൾ മുതലായവകൊണ് തേജകളെയും കർമ്മകളെയും ആർക്കുവേണ്ടു് പിടിക്കുകയും കൊല്ലുകയും ചെയ്ത. ഹസ്തിയുദ്ധം=ആനകളോടു നേരിട്ടെതിരിപ്പു് യുദ്ധം ചെയ്ത. നാഗരാധനം=നാഗരത്തിലുള്ള ദണ്ഡത്തിലെ ഗോ. കൂടും, അട്ടാലകം, പ്രതോളി മുതലായവയെ ഇഴിച്ചുകൊണ്ടുകൊണ്ടു് സാംഗ്രാമികം=മേല്പാത്തവയ്ക്കു പാതെ പല പ്രകാരത്തിലുള്ള യുദ്ധകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്ത.

നാല്പത്തെട്ടാം പ്രകരണം

മുപ്പത്തിരണ്ടാം അധ്യായം

കുഷ്ഠരക്തം (കററക്കുരു കെട്ടിക്കുക), ഗ്രൈവേയകർമ്മം (കണ്ണബന്ധം കെട്ടിക്കുക), യുഗ്മകർമ്മം (മറുഗുളങ്ങളുടെ യുഗ്മത്തിലാക്കി പണിയെടുപ്പിക്കുക) എന്നിവയാകുന്നു.

ഔപചാരികകർമ്മം എട്ടുവിധം: ആചാരണം, കണ്ണരൗപചാരിക, ധോരണം, ആധാനഗതികം, യഷ്ടപ്പുപവാഹം, തോത്രോപചാരിക, ശുദ്ധോപവാഹം, മാർഗ്ഗായുകം എന്നിങ്ങനെ *. ഔപചാരികയ്ക്കുള്ള ഉപവിധാരം ശാരദകർമ്മം, ഹീനകർമ്മം †, നാരോഷ്ടകർമ്മം (സംജ്ഞ പഠിപ്പിക്കുക) എന്നിവയത്രെ.

വ്യാജന്റെ ക്രിയാമാർഗ്ഗം ഒന്നുമാത്രമാണ്. അതിന്റെ ഉപവിധാരം ആയുർവ്വേദകരണം (പിടിച്ചു തളച്ചിട്ടുമാത്രം രക്ഷിക്കുക) ആകുന്നു. കർമ്മശക്തിതൻ (കർമ്മചെയ്യുവോൾ ശക്തിക്കുറവൻ), അചയലൻ (കർമ്മത്തിന്നു പറ്റാത്തയാൾ രോധിക്കപ്പെട്ടവൻ), വിഷമൻ (സ്ഥിരതയല്ലാതെ പ്രവൃത്തിക്കുന്നവൻ), പ്രഭിന്നൻ (മടംപൊട്ടിയ

* ആചാരണം=പൂർവ്വാചരകാര്യങ്ങളെ ഉയർത്തിയും താഴ്ത്തിയും മറ്റും നടത്തുക. കണ്ണരൗപചാരിക=മറ്റൊന്നുകൾക്കൊപ്പം പുറത്തു ആളെ കയറുവാൻ ശീലിപ്പിക്കുക. ധോരണം=ഒരു പുറംകൊണ്ടു കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യിക്കുക, ആധാനഗതികം=രണ്ടുതന്നെ ഗതികൾക്കുളളോടുകൂടി നടത്തുക. യഷ്ടപ്പുപവാഹം=വഴികൾക്കുളളതന്നെ എല്ലാ പണികളും ചെയ്യിക്കുക. തോത്രോപചാരിക=തോത്രം (വളർ)കൾക്കുളള കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യിക്കുക. ശുദ്ധോപവാഹം=ആയുധങ്ങളോടൊന്നുംകൂടിയതെന്നു സൂത്ര കർമ്മങ്ങളേയും ചെയ്യിക്കുക. മാർഗ്ഗായുകം=നായട്ടു ചെയ്യിക്കുക.

† ശാരദകർമ്മം=ശാരദയ്ക്കു അർപ്പിച്ച കർമ്മം. ശാരദയെന്നാൽ പ്രതിഭയില്ലാത്ത ഗുണമെന്നർത്ഥം. സ്ഥൂലൻ, കൃശൻ, ധോമിതൻ, പ്രാകൃതൻ എന്നിങ്ങനെ ശാരദൻ നാലുവിധമാകുന്നു. സ്ഥൂലനെ ചർച്ചിക്കുക, കൃശനെ സ്ഥൂലിപ്പിക്കുക, ധോമിതനെ അഗ്നിദീപ്തി വരുത്തുക, പ്രാകൃതന്റെ സപാസ്ഥം രക്ഷിക്കുക എന്നിവയാണു് ശാരദകർമ്മം—ഹീനതയെന്നാൽ വ്യായാമമില്ലാത്ത ഗുണമെന്നർത്ഥം. അപ്രകാരമിരിക്കുന്ന ഗുണത്തെ വ്യായാമം ചെയ്യിക്കുകയാണു് ഹീനകർമ്മം.

വൻ), പ്രഭിന്നവിനിശ്ചയൻ (മടംകൊണ്ട അന്ധനായ വൻ), മദഹേതുവിനിശ്ചയൻ (മദത്തിന്റെ ഹേതു അറിയാത്തവൻ) എന്നിങ്ങനെ വ്യാഖ്യാനമുണ്ടുണ്ട്.

കിയാവിപന്ന (ഭംഷ്ടകർമ്മമുഷിതൻ) നായ വ്യാഖ്യാൻ ശുദ്ധനെന്നും, സുഗ്രുതനെന്നും, വിഷമനെന്നും, സർവ്വഭോഷഭംഷ്ടനെന്നും ഭേദിക്കുന്നു.

ഹസ്തികളുടെ ബന്ധനാപകരണങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച കാര്യത്തിൽ അനീകസ്ഥന്മാർ പ്രമാണം. ആളാനം, ഗ്രൈവേയം, കക്ഷ്യ, പരായണം (പിടിച്ചുകയറുവാനുള്ള ധർ), പരിഷേഖപം (പാദപാശം), ഉത്തരം (ഉപരിതും വല) മുതലായവയാണ് ബന്ധനങ്ങൾ. അങ്കരം, വേണ (വടി), യന്ത്രം മുതലായതുപകരണം. വൈജയന്തി (പതാക), ക്ഷുരപ്രമാല (നഷ്ടപ്രമാല), ആസ്തരണം, കഥം (വസ്ത്രകുപ്പളം) തുടങ്ങിയവ ഭൂഷണങ്ങൾ. വർമ്മം, തോമരം, ശരാവാപം (ആവനാഴി), യന്ത്രം തുടങ്ങിയുള്ളതു യുദ്ധോപകാരം.

ചികിത്സകൻ, അനീകസ്ഥൻ, ആരോഹകൻ, ആധാരണൻ (പാപ്പാൻ), ഹസ്തിപകൻ (ഹസ്തിരക്ഷി), ഔപചാരികൻ, (പരിചാരകൻ), വിധാപാചകൻ, യാപസിക് (പുല്ലുകൊടുക്കുന്നവൻ), പാദപാശികൻ, കടീരക്ഷകൻ (പറ്റിക്കാപൽക്കാരി), ഔപശായികൻ (ശയനാധികൃതൻ) മുതലായവരാണ് ഹസ്തികളെ സ്തുഭ്ബസ്ഥിച്ച ഔപസ്ഥാധികന്മാർ (കർമ്മകരന്മാർ).

* ശുദ്ധൻ=കേവലം വാമുകന്മാർ; ഇവൻ ഹസ്തിശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന പതിനെട്ടു വ്യാഖ്യാനങ്ങളുള്ളവനാകുന്നു. സുഗ്രുതൻ=ചിന്താജ്ഞിയേറുന്നവൻ; ഇവനു പതിനെട്ട് ഭോഷങ്ങളുണ്ടാകും. വിഷകൻ=രോന്നിയ മിനിൽ കൊളകയും കണ്ടുകൊ കൊല്ലുകയും ചെയ്യുന്നവൻ; ഇവനു മുൻപാഞ്ഞ രണ്ടു വക ഭോഷങ്ങളുമുണ്ടായിരിക്കും. 'സർവ്വഭോഷഭംഷ്ടൻ'=എല്ലാ ഭോഷങ്ങളുംതികഞ്ഞവൻ.

പമ്പ

നാപ്പത്തെടും പ്രകരണം   മുപ്പത്തിരണ്ടാം അധ്യായം

ചികിത്സകൻ, കർഷകൻ, വിധാപാചകൻ എന്നിവർ് ഓരോ പ്രസ്ഥം ചോരും, ഓരോ പ്രവൃത്തി (അർക്കടന) എണ്ണയും, ഈരണ്ടു പലം ക്ഷാരലവണങ്ങളും കോഷാഗാരത്തിൽനിന്നു വാങ്ങാം. ചികിത്സകന്മാരൊഴികെയുള്ളവർ പതു പലം മംസംകൂട്ടിക്കൊടുക്കണം.

മാർഗ്ഗമനം, വ്യംധി, കർമ്മം, മദം, ജര എന്നിവ കൊണ്ടു ജ്യേഷ്ഠ ഗുളങ്ങൾക്കു ചികിത്സകന്മാർ വേണ്ട പ്രതീകാരം ചെയ്യണം.

സ്ഥാനത്തിങ്കലെ അശുദ്ധി, യവസം കൊടുക്കായ്ക്ക, നിലത്തു കിടത്തുക, അഭോഗത്തിങ്കൽ (അരുതാത്ത ഭാഗങ്ങളിൽ) അടിക്കുക, അന്യനെ പുറത്തു കയറ്റുക, അകാലത്തിങ്കൽ നടത്തുക, അഭൂമിയിങ്കലും അതീത്മത്തിങ്കലും ഇറക്കുക, തരുഷണ്ഡത്തിൽ കടത്തുക എന്നിവ അത്യന്യസ്ഥാനങ്ങൾ (ദണ്ഡിപ്പാൻ തക്ക കുറ്റങ്ങൾ) ആകുന്നു. ആവക കുറ്റങ്ങൾക്കുള്ള ദണ്ഡത്തെ ഔപസ്ഥായകാദികളുടെ ഭക്തവേതനത്തിങ്കൽനിന്നു പിടിക്കണം.

മുഖട്ടം നീരാജന,
ചാതുർമാസിക, ജുതുക്കൾസന്ധിയിലും,
ഭൂതബലി കൃഷ്ണസന്ധൗ,
സേനാനീപുഷ ശുക്ലസന്ധിയിലും.
മുഖപരീണാചത്തിൻ
ദിഗുണം വിട്ടിട്ടു കൊമ്പുകൾ മുറിച്ചു
നാഭേയത്തിനു രണ്ടര-
യാണ്ടായാൽ, പാർവ്വതത്തിനച്ചുണ്ടിൽ.

കൊടിലുക്കൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാകധികരണത്തിൽ, ഹസ്തപ്രയുക്തൻ—ഹസ്തിപ്രചാരം
എന്ന മുപ്പത്തിരണ്ടാംകുഴായം.

മുപ്പത്തിമൂന്നാം അധ്യായം.

നാപ്പാത്തൊമ്പത്—അയ്യത്തൊന്നു പ്രകരണങ്ങൾ.

രഥാധ്യക്ഷൻ, പത്മധ്യക്ഷൻ, സേനാപതിപ്രചാരം.

അശ്വാധ്യക്ഷനെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ രഥാധ്യക്ഷനേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

വിശേഷിച്ചു, രഥാധ്യക്ഷൻ രഥനിർമ്മാണത്തെ നടത്തിക്കുന്നു.

പുതു പുരുഷമാനം ഉയരവും പന്ത്രണ്ടു പുരുഷമാനം അന്തരം (വിസ്താരം) വുമുള്ളതാണ് ഉത്തമരഥം *. അതിൽനിന്നു ഓരോന്നിന്നു ഓരോ പുരുഷമാനം അന്തരം കുറഞ്ഞു ആറുപുരുഷമാനം അന്തരമാകുന്നതുവരെയായിട്ട് ഏഴുതരത്തിലാണ് രഥങ്ങൾ. †

ദേവരഥം (ഉത്സവങ്ങളിൽ ദേവനെ എഴുന്നള്ളിപ്പറന്നുള്ളതു്), പുഷ്യരഥം (മംഗളാവസരങ്ങളിൽ യാത്രചെയ്യാനുള്ളതു്), സാഗ്രാമികം (യുദ്ധത്തിനുള്ളതു്) പാരിയാണികം (സാധാരണ യാത്രയ്ക്കുള്ളതു്), പരപുരാഭിയാനികം (ശത്രുപുരത്തെ ആക്രമിപ്പാനുള്ളതു്), വൈനയികം (രഥചട്ടു പഠിപ്പാനുള്ളതു്) എന്നിങ്ങനെയുള്ള റഥങ്ങളേയും നിർമ്മിക്കണം.

ഇ ചുക്കൾ (ബാണങ്ങൾ), അസ്ത്രങ്ങൾ, പ്രചാര

---

* ഇവിടെ പുരുഷമാനമെന്നാൽ പന്ത്രണ്ടു ഗുലമാണ് ഗ്രന്ഥിക്കേണ്ടതു്. ആകയാൽ, ഉത്തമരഥത്തിന്നു ഉയരം 120 അംഗുലവും വിസ്താരം 144 അംഗുലവുമാകുന്നു.

‡ അന്തരം ഓരോ പുരുഷമാനംവീതം കുറയുന്നതനുസരിച്ച് ഉയരവും ഓരോ പുരുഷമാനംവീതം കുറയുമെന്നു അർത്ഥസിദ്ധമാകുന്നു. 11—10—9—8—7—6—പുരുഷമാനംവീതം അന്തരമുള്ളവയായി ആറും, ഉത്തമരഥം ഒന്നു കൂടി ആകെ ഏഴുവീഡമാണ് രഥങ്ങളെന്നർത്ഥം.

നൽ—മെ പ്രകരണങ്ങൾ മുക്തിമുന്നം അധ്യായം

ണങ്ങൾ (ആയുധങ്ങൾ), ആവരണങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ എന്നിവയുടെ രചനകളേയും സാരഥികൾ, രഥികന്മാർ, രഥാമന്മാർ എന്നിവരെ സ്പഷ്ടപ്പെടുത്തി നിയോഗിക്കേണ്ടതും വിധത്തെയും രാമായ്യക്ഷൻ അറിഞ്ഞിരിക്കണം. ഭൂതന്മാ (ശബളക്കർ) തും അഭൂതന്മാരുമായ ശിപ്പികൾക്കു പ്രവൃത്തികളിവസാനിക്കുന്നതുവരെ കൊടുക്കേണ്ടുന്ന ഭക്ഷവേതനത്തെയും, യോഗ്യന്മാരായ ശിപ്പികൾക്കു ആരംഭ (പ്രാരംഭപാത്രത്തിൽ നിന്നുള്ള രക്ഷണം) ചെയ്യേണ്ടതിനേയും, അർത്ഥം സമാനം നൽകേണ്ടതിനേയും രാമായ്യക്ഷൻ അറിയണം.

ഇതുകൊണ്ടു പത്മധ്യക്ഷനേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. വിശേഷിച്ചു, പത്മധ്യക്ഷൻ മൗലം (സ്ഥാനീയരക്ഷയുള്ളതു), ഭൂതം (വേതനത്തിന്നു നിറുത്തിയതു), ഗ്രേണി (ജനപദത്തിങ്കൽനിന്നു സംഘംചേർന്നു വരുന്നതു), മിത്രബലം, അമിത്രബലം, അടവീബലം എന്നിങ്ങനെയുള്ള സൈന്യങ്ങളുടെ സാരഥീകൃത (ശക്തിയും ശക്തിക്കറവും) യെ മനസ്സിലാക്കണം. നിമ്നയുദ്ധം (വെള്ളത്തിൽ വച്ചുള്ള യുദ്ധം), സ്ഥലയുദ്ധം, പ്രകാശയുദ്ധം, കൂടയുദ്ധം (കുപയുദ്ധം), ഖനകയുദ്ധം (ഭൂമി തുറന്നു അതിൽവെച്ചു ചെയ്യുന്ന യുദ്ധം), ആകാശയുദ്ധം, ദിവായുദ്ധം, രാത്രിയുദ്ധം എന്നിവയിൽ സൈന്യങ്ങളെ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനേയും അവർക്കു കമ്മങ്ങളിലുള്ള ആയോഗം (ആയുക്തത), അയോഗം എന്നിവയേയും പത്മധ്യക്ഷൻ അറിയണം.

അതിനെ, അതായതു ചതുരഗമായ ബലത്തിന്റെ അനുഷ്ഠാനത്തെ സംബന്ധിച്ചതിനെപ്പറ്റിയെന്ന, സർവ്വയുദ്ധങ്ങളിലും സർവ്വായുധങ്ങളിലും സർവ്വ വിദ്യകളിലും വിനീതനും ഹസ്തശുപരമാർത്ഥകളിൽ പ്രവൃത്തിയായിട്ടുള്ള സേനാപതി അറിഞ്ഞിരിക്കണം. വിശേഷിച്ചു, സേ

അധ്യക്ഷപ്രചാരം

രണ്ടാമധികരണം

നാപതി സ്വഭൂമി (സ്വസൈന്യങ്ങൾക്കു യുദ്ധംചെയ്യാൻ തക്ക സ്ഥലം), യുദ്ധകാലം, പ്രൗഢീകം (ശത്രുബലം) അഭിന്നഭേദനം (അഭിന്നമായ ശത്രുവുഹത്തെ ഭേദിക്കൽ), ഭിന്നസന്ധാനം (ഭിന്നമായ സ്വവ്യുഹത്തെ അണിചേർക്കൽ), സംഹതഭേദനം (സംഘടിതങ്ങളായ സൈന്യങ്ങളെ ചിതറിക്കൽ), ഭിന്നചയം (ചിതറിപ്പോയ സൈന്യങ്ങളെ വധിക്കൽ), ഭട്ടവധം (കോട്ട തകർക്കൽ), യാത്രാകാലം എന്നിവയേയും അറിയണം.

സ്വസൈന്യങ്ങൾക്കു നിപ്പാനും

പോകാനും പൊരുതാനുമേ

തൂയ്യധാജക്കൊടികളാൽ

കുപ്പിപ്പു വ്യുഹസംഘാതകരും.

കൊടികളാൽ അർശാശ്രത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന

രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, മധ്യായുധങ്ങൾ—വത്കൃത

കൾ—സേനാനാപതിപ്രചാരം എന്ന

മുപ്പത്തിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

മുപ്പത്തിനാലാം അദ്ധ്യായം.

അഷ്ടത്തിരണ്ടും അഷ്ടത്തിമൂന്നും പ്രകരണങ്ങൾ.

മുദ്രാധ്യക്ഷൻ, വിചീരാധ്യക്ഷൻ.

മുദ്രാധ്യക്ഷൻ * ഒരു മറപ്പകംവീടും വാങ്ങി മുദ്രകൾ കൊടുക്കണം.

മുദ്ര വാങ്ങിയവനും മാത്രമേ ജനപദത്തിൽ പ്രവേശി

* മുദ്രമെന്നാൽ ജനങ്ങളുടേയും കച്ചവടമുദ്രകളുടേയും പ്രവേശനത്തിൽ കർമ്മങ്ങളിൽ വിശ്വാസ്യതാസ്പഷ്ടമായി നൽകുന്ന രാജകീയവിധാനം. അതു കൊടുക്കുന്ന അധികൃതൻ മുദ്രാധ്യക്ഷൻ.

൧൯൦൦-൧൯൦൧ പ്രകരണങ്ങൾ മുപ്പത്തിനാലാം അധ്യായം

പ്ലാനും, അതിൽനിന്നു പുറത്തുപോകുവാനും പാടുള്ളു. മുദ്രയില്ലാതെ പ്രാവശിക്കുകയോ പോകയോ ചെയ്യുന്നവൻ, ജനപദനാണെങ്കിൽ, പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡമടയ്ക്കണം. അവൻ കൂടുമുദ്രകൊണ്ടിച്ഛാൽ പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം. തിരോജനപദ (അന്യനാട്ടുകാരൻ) നാണു കൂടുമുദ്ര ഉപയോഗിച്ചതെങ്കിൽ ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം.

വിവീതാധ്യക്ഷൻ (പശ്ചിമം മേയുന്ന മൈതാനങ്ങളുടെ അധ്യക്ഷൻ) മുദ്രകളെപ്പരിശോധിക്കണം. അദ്ദേഹം ഭയാന്തരങ്ങളിൽ (ചോരപരചാരാദികളെ ശങ്കിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ) വിവീതം സ്ഥാപിക്കുകയും, നിമ്നമികളിലും അരണ്യങ്ങളിലും ഉണ്ടാകുന്ന ചോരവ്യാളഭയങ്ങളെ നീക്കുകയും വേണം.

വെള്ളമില്ലാത്ത പ്രദേശത്തു കിണറുകൾ, സേതുബന്ധങ്ങൾ, ഉത്സങ്ങൾ (ഉറവു പുറപ്പെടുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ) എന്നിവയേയും പുഷ്പഫലവാടങ്ങളേയും വിവീതാധ്യക്ഷൻ സ്ഥാപിക്കണം.

ലുബ്ധകരം ശപഗണികളും പതിവായി അരണ്യങ്ങളിൽ ചുറ്റിസ്സഞ്ചരിക്കണം. അവർ തസ്തൂരന്മാരോ ശത്രുക്കളോ അടക്കുന്നതായിക്കണ്ടാൽ മലകളിലും മരങ്ങളിലും കയറിയോ വേഗത്തിലോടിയോ അവക്കു കണ്ടു പിടിച്ചാൽ കഴിയാത്തവിധം മറഞ്ഞു ശംഖശബ്ദമോ ഭിന്ദുഭിശബ്ദമോ പുറപ്പെടുവിക്കണം. ശത്രുക്കൾ അടവികളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ആ വിവരം അവർ മുദ്രകെട്ടിവിട്ടു ഗുഹകപോതങ്ങൾ (വളർത്തുപ്രാറുകൾ)മുഖേനയോ, ധൂമാ

|| കൂടുമുദ്രയുപയോഗിച്ചു സഞ്ചരിക്കുന്നവർ നേർവഴി വിട്ടു അരണ്യസമീപത്തുള്ള മൈതാനങ്ങളിൽക്കൂടെ പോകുവാനിടയുള്ളതിനാലാണു മുദ്രകൾ പരിശോധിക്കുവാൻ വിവീതാധ്യക്ഷനെ അധികാരപ്പെടുത്തിയത്.

ഗ്നിപരമ്പര * മുദ്രാലയം രാജാവിന്നറിവു കൊടുക്കുകയും വേണം.

ദ്രവ്യഹസ്തിവനാരക്ഷ,
വത്തനീ, ചോരരക്ഷണം,
സാർവ്വസംരക്ഷ, ഗോരക്ഷ-
വിവ നോക്കേണമായവൻ.

കെഴിപ്പുറം അർദ്ധശതകത്തിൽ, അധ്യക്ഷപ്രചാരമെന്ന രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, മുദ്രാധ്യക്ഷൻ-വിവിതാധ്യക്ഷൻ എന്ന മുപ്പത്തിനാലാമധ്യായം.

മുപ്പത്തഞ്ചാം അധ്യായം.

അസ്തിതിനാലും അസ്തിത്വത്തെയും പ്രകരണങ്ങൾ.

സമാഹർത്തൃപ്രചാരം, ഗുഹപതിവൈദേഹക
താപസവൃജനരായ പ്രണിധികരം.

സമാഹർത്താദ് ജന. ദത്തെ നാലായി വിഭജിച്ചിട്ടു, ഓരോ വിഭാഗത്തിലുമുള്ള ഗ്രാമങ്ങളെ ജ്യേഷ്ഠ (ഉത്തമം), മധ്യമം, കനിഷ്ഠം എന്നിങ്ങനെ തരംതിരിച്ച്, പരിഹാരകം (കരമാഴിവാതിട്ടുള്ളതു്), ആയുധീയം (ആയുധധാരികളെ പ്രദാനംചെയ്യുന്നതു്), ധാന്യപ്രതികരം (ധാന്യം കരമായിട്ടുള്ളതു്), പശുപ്രതികരം (പശുക്കൾ കരമായിട്ടുള്ളതു്), ഹിരണ്യപ്രതികരം (ഹിരണ്യം കരമായിട്ടുള്ളതു്),

* ലഘുക്കൾകൾ കാട്ടിൽ തീക്കത്തിക്കകത്തും പുകയ്ക്കുകയും ചെയ്തു, അതു കണ്ടാൽ ക്ലിപ്തമായ അകമ്പത്തിൽ വസിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ അതുപോലെ തീയും പുകയും കാണിക്കുക; ഇങ്ങനെ വനം മുതൽക്കു രാജധാനി വരെ പല സ്ഥലങ്ങളിലായി തീയും പുകയും അടയാളമായി കാണിക്കുന്നതിനെയാണു യുദ്ധഗ്നിപരമ്പര എന്നു പറയുന്നതു്.

പന്ത്രണ്ട്

രക്തം കൈ- പ്രകരണങ്ങൾ   മൂപ്പത്തഞ്ചാം അധ്യായം

കുപ്പുപ്രതികരം (കുപ്പുവസ്തുക്കൾ കരമായിട്ടുള്ളത്), വിഷ്ണുപ്രതികരം (തൊഴിലാളികൾ കരമായിട്ടുള്ളത്) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഗ്രാമാഗ്രങ്ങൾ ഇന്നിന്നവരെയെന്നും ഇത്രയത്രയെന്നും നിബന്ധപുസ്തകത്തിൽ എഴുതണം.

സമാഹർത്താവിന്റെ ആജ്ഞാപ്രകാരം ഗോപൻ (ഗ്രാമങ്ങളിലെ കണക്കെഴുത്താവൻ) അഞ്ചു ഗ്രാമങ്ങളുടെയും പത്തു ഗ്രാമങ്ങളുടേയും കാര്യം ചിന്തിക്കണം.

സീമാപരിച്ഛേദമനുസരിച്ചു ഗ്രാമങ്ങളുടെ പ്രമാണത്തെയും ഓരോ ഗ്രാമത്തിലുമുള്ള കൃഷ്ണം (കുഷിചെമ്പ്), അകൃഷ്ണം, സ്ഥലം (പാമ്പ്), കേദാരം (വയൽ), ആരാം (ഉപവനം), ഷണ്ഡം (വാഴ മുതലായവയുടെ തോട്ടം), ചാടം (കരിമ്പ് മുതലായവയുടെ തോട്ടം) വനം, വാഴ്വര (കടിയിരിപ്പ്), ചൈത്രം, ദേവാലയം, സേതുബന്ധം, ശുശാന്തം, സത്രം (ഉടുപ്പുര), പ്രപ (തണ്ണീർപ്പന്തൽ), പുണ്യസ്ഥാനം, വിചിത്രം, വെട്ടുവഴി എന്നിവയുടെ എണ്ണത്തോടുകൂടി ക്ഷേത്രാഗ്ര (ഭൂമിപരിമാണം) തെയും അനുസരിച്ചു ഓരോ ക്ഷേത്രത്തിനും തമ്മിൽത്തമ്മിലുള്ള മർദ്ദം (അവധി), അരന്ധ്രം, വഴി, പ്രമാണം (വെളുപ്പം), സംപ്രദാനം (ദാനവിവരം), വിക്രയം (വില്പനവിവരം), അനുഗ്രഹം, പരിഹാരം എന്നിവയേയും നിബന്ധപുസ്തകത്തിൽ എഴുതണം. ഗ്രാമങ്ങളേയും കുരദങ്ങൾ (കുരമടയ്ക്കുന്നവ) ഇത്ര, അകുരദങ്ങൾ ഇത്ര എന്നു കണക്കാക്കുകയും പുസ്തകത്തിൽക്കയറണം.

അവയിൽ നാലുവസ്തുക്കൾ ഇത്ര, കർഷകന്മാർ ഇത്ര, ഗോരക്ഷകന്മാർ ഇത്ര, വൈദ്യഭാഗകന്മാർ (കുച്ചവടക്കാർ) ഇത്ര, കാരുക്കർ ഇത്ര, കർഷകന്മാർ ഇത്ര, ദാസന്മാർ ഇത്ര എന്നും ആകെ ദഹിപ്പടന്മാർ (മനുഷ്യർ) ഇത്ര, ചതുരപ്പുടങ്ങൾ (കുലികൾ) ഇത്ര എന്നും ഇത്രയിത്ര ഹിരണ്യ

വും വിഷ്ടിയും ശുൽക്കവും ദണ്ഡവും (സൈന്യം) കൊല്ലത്തിൽ പുറപ്പാടുണ്ടെന്നും പുസ്തകത്തിൽ എഴുതണം.

ഓരോ കുടുംബത്തിലും സ്ത്രീകൾ ഇത്ര, പുരുഷന്മാർ ഇത്ര, ബാലന്മാർ ഇത്ര, വൃദ്ധന്മാർ ഇത്ര എന്നും കുടുംബത്തിലുള്ളവരുടെ കർമ്മം (തൊഴിൽ) എന്ത്, ചരിത്രം (ആചാരം) എന്തു, ആജീവം (ആയം) എത്ര, വ്യയം എത്ര എന്നുമുള്ള വിവരവും അറിയണം.

ഇപ്രകാരം ജനപദത്തിന്റെ ചതുർഭാഗത്തെ (നാലായി വിഭജിച്ചതിൽ ഒരു ഭാഗത്തെ) സ്ഥാനികൻ ചിന്തിക്കണം.

ഗോപന്മാരുടേയും സ്ഥാനികന്മാരുടേയും അധികാരസ്ഥാനങ്ങളിൽ പ്രദേഷ്ടാക്കന്മാർ (കണ്ടകശോധനാധികാരികൾ) കാർത്യകരണ (കണ്ടകന്മാരെ ദണ്ഡിക്കുക മുതലായത്) വും ബലിപ്രഗ്രഹ (കരത്തെ ബലംപ്രയോഗിച്ചു പിരിക്കുക) വും ചെയ്തുകൊടുക്കണം.

സമാഹർത്താവിനാൽ നിയമിക്കപ്പെട്ട ഗൃഹപതിവൃക്കനരായ ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ തങ്ങളെ ഏതു ഗ്രാമങ്ങളിലാണോ ഇരുത്തിയിട്ടുള്ളതു് ആ ഗ്രാമങ്ങളിലുള്ള ക്ഷേത്ര(ഭൂമി)ങ്ങളുടേയും, ഗൃഹങ്ങളുടേയും കുല (കുടുംബ)ങ്ങളുടേയും പരിമാണത്തെ അറിയണം. മാനം (നീളവും വീതിയും), സഞ്ചാരം (ഉൽപന്നം) എന്നിവയോടുകൂടി ക്ഷേത്രങ്ങളേയും ഭോഗം (കരം), പരിഹാരം എന്നിവയോടുകൂടി ഗൃഹങ്ങളേയും വെണ്ണം, കർമ്മം എന്നിവയോടുകൂടി കുലങ്ങളേയും അറിയണം. ഓരോ കുലത്തിലുമുള്ള ജംഘകളുടെ * ആകത്തുകയും അവരുടെ ആയവ്യയങ്ങളേയും അറിയണം. പ്രസ്ഥിതന്മാ (പുറമെ പോയ ചർ) ത്തും ആഗതന്മാ (പുറമെനിന്നു

* ജംഘയെന്നാൽ കാല്. ഇവിടെ ഇതിന്നു ലക്ഷണമുണ്ട് പരമേശ്വരകൾ അതായത് ആളുകളും കന്നുകാലികളുണ്ടെന്നർത്ഥം.

രൂ. 1000 പ്രകരണങ്ങൾ മുപ്പത്തഞ്ചാം അധ്യായം

വന്നവർ) തമായിട്ടുള്ള പരുടെ പ്രവാസത്തിനും വാസത്തിനുമുള്ള കാരണത്തെയും, അനന്തമൃതൻ (അനന്തകാരികളായ നന്തകാരികൾ) ആയിട്ടുള്ള സ്രീപുരുഷന്മാരുടെ പ്രവാസവാസകാരണത്തെയും, പരപ്രഭുക്കന്മാരായ ചാരന്മാരുടെ സഞ്ചാരത്തെയും അവർ മനസ്സിലാക്കണം.

ഇപ്രകാരംതന്നെ വൈദേഹകവ്യജ്ഞനരായ ഗുരൂപുരുഷന്മാർ സ്വഭൂമിജങ്ങളും ഖനികൾ, സേതുക്കൾ, വനങ്ങൾ, കർമ്മാന്തങ്ങൾ, ക്ഷേത്രങ്ങൾ എന്നിവയിലുണ്ടായ വയുമായ രാജപണ്യങ്ങളുടെ പരിമാണവും വിലയും അറിയാനും പരഭൂമിജങ്ങളും ജലമാഗ്നേയം സ്ഥലമാഗ്നേയം വന്നവയുമായിട്ടുള്ള സാരവും ഫലമായ പണ്യങ്ങളുടെ കൃത്യ ചിത്രങ്ങളിലുള്ള പരിമാണവും വിലയും മനസ്സിലാക്കണം. അപയുടെ ശുൽക്കം, വർത്തി, ആതിവാഹികം, ഗുല്മദായം, തരദായം, ഭാഗം, മാനം, പണ്യാഗാരം എന്നിവയുടെ പരിമാണവും അറിയാനും.

ഇങ്ങനെതന്നെ സമാഹർത്താവിനാൽ നിരോധിക്കപ്പെട്ട താപസവ്യജ്ഞനരായ ഗുരൂപുരുഷന്മാരും കഷ്ടകന്മാർ, ഗോരക്ഷകന്മാർ, വൈദേഹകന്മാർ എന്നിവരുടേയും അധ്യക്ഷന്മാരുടേയും ശൗചമാശൗചങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കണം. താപസവ്യജ്ഞനരുടെ ശേഷ്യന്മാരായ പുരാണചാരവ്യജ്ഞനന്മാർ * ചൈത്ര്യം, ചതുഷ്ഠിമം (നാലുകൂടുന്ന വഴി; നാൽക്കവല), ശൂന്യപദം, ഉദപാനം (കിണർ) (ദാ), നിപാനം, തീർത്ഥസ്ഥാനം, ആശ്രമം, അരണ്യം, ശൈലഗഹനം, വനഗഹനം എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചിട്ടു ചോരന്മാർ, അമരപുരുഷന്മാർ, പ്രചീര

* പുരാണചാരന്മാരെന്നാൽ വളരെക്കാലമായി കൂവുകൾ നടത്തിവരുന്ന പഴയ കള്ളന്മാർ. അവരുടെ വേഷംധരിച്ചുള്ള ഗുരൂപുരുഷന്മാർ പുരാണചാരവ്യജ്ഞനന്മാർ.

പുരുഷന്മാർ (കൊല മുതലായവ ചെയ്യുന്നവർ) എന്നിവരുടെ പ്രായശഃ, സ്ഥാനം, ഗമനം എന്നിവയേയും അവസ്ഥയ്ക്കു കാരണങ്ങളേയും കണ്ടുപിടിക്കണം.

സമാഹർത്താവുണർന്നുകൊ,

ഭേദം നാഭിനെ നോക്കണം;

തല്പരതയും സംസ്ഥകളും

മറ്റു സംസ്ഥകളും തഥാ.

കൊടിയുടൻ അയ്യപ്പസ്ത്രീയിൽ, അധ്യക്ഷപ്രവർത്തനം
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ ന.മാഹർത്താവുവരുംഗോപ
തിരവേദനകരാചസവ്യജനനായ പ്രണിധികർ
എന്ന മുപ്പത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം.

മുപ്പത്തൊന്നാം അധ്യായം.

അയ്യപ്പത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

നാഗരകപ്രണിധി.

സമാഹർത്താവ് ജനപദത്തെക്കൊണ്ടെന്നപോലെ നാഗരികൻ നഗരത്തെ ചിന്തിക്കണം. *

നഗരത്തിങ്കൽ ഗോപൻ പത്തു കുല (കുടുംബ) തങ്ങളേയോ, ഇരുപതു കുലങ്ങളേയോ, നാല്പതു കുലങ്ങളേയോ കുറിച്ചു ചിന്തിക്കണം. ആ കുടുംബങ്ങളിലുള്ള സ്ത്രീകളുടേയും പുരുഷന്മാരുടേയും ജാതി, ഗോത്രം, നാമം, കുടുംബം എന്നിവയോടുകൂടിയ ജംഘാഗ്ര (ജനസംഖ്യ)യും, അവരുടെ ആയുസ്സുകളും ഗോപൻ അറിയണം.

* സമാഹർത്താവ് ജനപദത്തെ നാലായി ഭാഗിക്കുന്നതുപോലെ നാഗരികൻ നഗരത്തെയും നാലുഭാഗമായിത്തീർച്ച കണ്ടുവിചാരം ചെയ്യണമെന്നു കാണുവതും.

അപ്രകാരംതന്നെ ഒറ്റത്തിന്റെ ചതുർഗുണത്തെ (നാലായിത്തിരിച്ചിൽ ഒരു ഭാഗം) സ്ഥാനികൻ ചിന്തിക്കണം.

നഗരത്തിലുള്ള ധർമ്മാവസ്ഥികൾ (ധർമ്മശാലാധികൃതന്മാർ) പാഷണ്ഡികളായ പഥികന്മാർ വന്നാൽ അവരുടെ വിവരം ഗോപനയോ സ്ഥാനികനേയോ അറിയിച്ചിട്ടുവേണം താമസിപ്പിക്കുവാൻ. സ്വയമായി പരീക്ഷിച്ചു വിശ്വാസം വന്ന തപസ്വികളേയും ശ്രോത്രിയന്മാരേയും മാത്രമേ അവർ താമസിക്കുവാൻ അനുവദിക്കാവൂ. കാര്യങ്ങളും ശിപ്പികളും തങ്ങളുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ വരുന്ന സ്വജനങ്ങളെ സ്വകർമ്മസ്ഥാനങ്ങളിൽ വേണം പാർപ്പിക്കുവാൻ. വൈദ്യഹകന്മാരും, അന്യോന്യം വരുന്ന പഥികന്മാരെ തങ്ങളുടെ കർമ്മസ്ഥാനങ്ങളിൽ മാത്രമേ വസിപ്പിക്കാവൂ. അവർ അഭ്യർത്ഥിക്കുകയാൽ അകാലത്തിങ്കലോ പന്യങ്ങളെ വിക്രയംചെയ്യുകയോ, വിക്രയംചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്ത വസ്തുക്കളെ വിൽക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതായാൽ ആ വിവരവും വൈദ്യഹകന്മാർ അറിയിക്കണം.

ശൈഷ്വരീകന്മാർ (മദ്യപ്രാപാരികൾ), പാകപമാംസികന്മാർ (പകപമാംസവ്യവഹാരികൾ), ഔദ്യോഗികന്മാർ (അന്നവിക്രയികൾ), വേശ്യാകൾ എന്നിവർ വിശ്വസ്തനെന്നറിവുള്ള ആളെ മാത്രമേ തങ്ങളുടെ കർമ്മസ്ഥാനങ്ങളിൽ പാർപ്പിക്കാവൂ. അങ്ങനെ പാർക്കുന്നവൻ അതിവൃത്തിചെയ്യുകയോ അത്യാഹിതമായ (മാത്രകവിഞ്ഞ്) കർമ്മം ചെയ്യുകയോ ചെയ്യുന്നതായാൽ ആ വിവരവും അവർ അറിയിക്കണം.

ചികിത്സകൻ ഏതെങ്കിലും ഗൃഹത്തിൽച്ചെന്ന് പ്രവൃത്തിക്കുമായിട്ടു വന്നചികിത്സ ചെയ്യുകയോ അപത്സ്യമായിട്ടുള്ള ചികിത്സ ചെയ്യുകയോ ഗൃഹസ്ഥാമി അങ്ങനെ ചെയ്തിക്ക

യോ ചെയ്താൽ ആ വിവരം ഗുഹസ്വഭാവമിതോ ചികിത്സകനോ ഗോപനനായോ സ്ഥാനികനേയോ അറിയിച്ചാൽ അപരാധത്തിങ്കൽനിന്നു മുക്തനാകും; അതു ചെയ്യാത്തപക്ഷം രണ്ടുപേരും ഒന്നുപോലെ അപരാധികളായിരിക്കും. ഏതു ഗുഹത്തിന്റെയും ഉടമസ്ഥൻ സ്വഗുഹത്തിൽനിന്നു പോകയോ സ്വഗുഹത്തിൽ വരികയോ ചെയ്തവരായ അപരിചിതന്മാരുടെ വിവരം ഗോപനേയോ സ്ഥാനികനേയോ അറിയിക്കണം. അതു ചെയ്യാത്തപക്ഷം ആ പോയവരോ വന്നവരോ ആ രാത്രിയിൽ ചെയ്യുന്ന ദോഷങ്ങൾക്കു ഗുഹസ്വഭാവമിതോ ഉത്തരവാദിത്വം. ക്ഷേമരാത്രികളിൽ (അപരാധം ചെയ്യാത്ത രാത്രികളിൽ) ഗുഹസ്വഭാവമിതല്ലെന്നും ദണ്ഡം കൊടുക്കയും വേണം.

പഥികന്മാരും ഉൽപഥികന്മാരും (തദ്ദേശവാസികളായ ചാരന്മാർ) നഗരത്തിന്റെ പുറത്തും അകത്തുമുള്ള ദേവാലയം, പുണ്യസ്ഥലം, വനം, ശ്മശാനം എന്നീ സ്ഥാനങ്ങളിൽ സമ്പന്നനായോ, അനിഷ്ടങ്ങളായ ഉപകരണങ്ങളെ ധരിച്ചവനായോ, ഉത്തരാണധീകൃത (അതിഭാരം ചുമന്നവൻ) നായോ, ആധിഗ (ഭീതൻ) നായോ, അതിനിമിത്തമെഴുന്നവനായോ അധപ്താനന്തനായോ കാഴ്ചയിൽ അപൂർണ്ണനായോ കാണുന്നവനെ പിടിക്കണം. അപ്രകാരമുണ്ടെന്നു നഗരഭൃന്തരത്നങ്ങളുള്ള ശൂന്യഗുഹം, ആവേശനം (ശിപ്പശാല), ശൈശ്വികഗുഹം, ഔദനികഗുഹം, പാകപമാംസികഗുഹം, ഭൂതാവാരം (ചുറ്റുകുളിക്കുരുടെ പാറ്റപ്പിടം), പാഷണ്ഡഗുഹം എന്നിവയിലും സംശയിക്കത്തക്കവരുണ്ടോ എന്നു ഗുരൂപുരുഷന്മാർ അന്വേഷിക്കണം.

ഗ്രീഷ്മത്തിൽ പകൽ മൂന്നാമത്തെയും നാലാമത്തെയും ചതുർഥാഗങ്ങളിൽ അഗ്നി കത്തിക്കുന്നതിനെ പ്രതിഷേധി

അയ്യമ്പത്തറ പ്രകരണം

മുപ്പത്തറ അധ്യായം

ക്കണം. ആ സമയത്തു അഗ്നിയെ ജ്വലിപ്പിക്കുന്നവർ അരക്കാൽ പണം അഗ്നിദണ്ഡം അടയ്ക്കണം. അഥവാ ആ സമയത്തു അധിശ്രവണം (പാകാർത്ഥമായ അഗ്നികർമ്മം) ഘൃതത്തിന്റെ ബഹിർഭാഗത്തുവെച്ചു ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ഇപ്പറഞ്ഞ രണ്ടു ചതുർഭാഗങ്ങളിൽ അഞ്ചു ഘടികരേനും എല്ലാ ഘൃതങ്ങളിലും കുറും (വെള്ളം നിറച്ച കുടം), ദ്രോണി (വെള്ളം നിറച്ച തോണി), നിശ്രോണി (കോണി), പരശു (മഴു), ശുക്ലം (മുറം), അങ്കുശം (തോട്ടി), കചഗ്രഹണി (പുരപ്പറത്തുനിന്നു വയ്ക്കേണ്ട വലിച്ചിറക്കുവാനുള്ള കൊടിവ), ഭൃതി (തോൽത്തുരുത്തി) എന്നിവ ഒരുക്കിവയ്ക്കാതിരുന്നാൽ ഘൃതസാമിജ്ജ കാൽപ്പണം ദണ്ഡം.

ഗ്രീഷ്മയുഗത്തിൽ തൃണകടങ്ങളെക്കൊണ്ടു മേഞ്ഞ വീടുകൾ പൊളിച്ചുമാറ്റേണ്ടതാണ്. അഗ്നിജീവികളെ (അഗ്നി ഉപയോഗിച്ചു പണി ചെയ്യുന്ന കരുവാൻ, തട്ടാൻ മുതലായവർ) ഒരേടത്തു ഒരുമിച്ചു വസിപ്പിക്കണം. ഘൃതസാമികൾ രാത്രിയിൽ പുറമെയെങ്ങും പോകാതെ സ്വഗൃഹദാരുങ്ങളിൽത്തന്നെ വസിക്കണം. രത്നകളിലും ചതുഷ്കമങ്ങളിലും നഗരദാരുങ്ങളിലും രാജപരിഗ്രഹങ്ങൾ (രാജകീയഗൃഹങ്ങൾ) ലീലും വെള്ളം നിറച്ചിട്ടുള്ള ആയിരം കുടവ്രജങ്ങൾ (കുടപംക്തികൾ) തയ്യാറുണ്ടായിരിക്കുകയും വേണം.

അഗ്നിപ്രദീപ്തമായ ഒരു ഘൃതത്തിലേക്കു ഉടനെ ഒളിച്ചെല്ലാതിരിക്കുന്ന ഘൃതസാമിക്കു 'പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം; അപ്രകാരം ചെയ്യുന്ന അവക്ത്രയി (വാടകക്കൊടുത്തു താമസിക്കുന്നവൻ) ക്കു് ആറുപണം ദണ്ഡം; നോട്ടക്കുറവു കാരണം ഘൃതങ്ങൾ തീ വെന്തുപോയാൽ അസ്തത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം.

പ്രാദീപികൻ (ഘൃതം കൊളുത്തിവയ്ക്കുന്നവൻ) അഗ്നി കൊണ്ടുതന്നെ വധ്വനാകുന്നു.

രത്നയിൽ പാഷ്ട (പൊടി) കൊണ്ടുപോയി ഇട്ടാൽ അരക്കുറുപ്പണം ദണ്ഡം; ചളിവെള്ളം വിട്ട രുചിയെ നിരോധിച്ചാൽ കുറുപ്പണം ദണ്ഡം; രാജമാസ്തിലാണ് ഇവ ചെമ്പുതെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം.

പുണ്യസ്ഥാനം, ഉദകസ്ഥാനം (കുളം മുതലായത്), ദേവാലയം, രാജപരിഗ്രഹം (രാജാവിന്റെ വക കെട്ടിടം) എന്നിവയിൽ മലചിസജ്ജനം ചെയ്താൽ ഒരു പണം മുതൽ ക്രമത്തിൽ ഓരോ പണം അധികമായിട്ട് വിഷാദം; ഈ സ്ഥാനങ്ങളിൽത്തന്നെ മൂത്രവിസജ്ജനം ചെയ്താൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ പകുതി ദണ്ഡം. എന്നാൽ ഭക്ഷേജ്യം (വിരോചനാദിയായ ഔഷധം) സേവിക്കുക കൊണ്ടോ വ്യാധികൊണ്ടോ ഭയംകൊണ്ടോ ആണ് ഉക്ത സ്ഥാനങ്ങളിൽ മലമൂത്രവിസജ്ജനം ചെയ്തതെങ്കിൽ ദണ്ഡമില്ല.

പൂപ്പ, ശവവ്, കീരി, സപ്പം എന്നിവയുടെ ശവങ്ങൾ നഗരത്തിനുള്ളിലെറിഞ്ഞാൽ മൂന്നുപണം ദണ്ഡം; കഴുത, ഒട്ടകം, കോവർകഴുത, കുതിര, പശു എന്നിവയുടെ ശവങ്ങൾ ഏറിഞ്ഞാൽ ആറുപണം ദണ്ഡം; മനുഷ്യശവങ്ങൾ നഗരത്തിനുള്ളിൽ പ്രക്ഷേപിച്ചാൽ അമ്പതുപണം ദണ്ഡം.

ശവഭാരത്തുകയെല്ലാതെ വഴിമാറി മറെറൊരു ഭാരത്തുകയെ ശവം കൊണ്ടുപോയവന്നു പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം; അങ്ങനെ കൊണ്ടുപോകുന്നതിനെ തടയ്ക്കാതിരുന്ന ഭാരപാലനാട് ഇതാരുറുപണം ദണ്ഡം; ശൂശാനത്തിലല്ലാതെ മറെറൊരു സ്ഥലത്തു ശവം മറച്ചുചെയ്യുവാൻ ഭാഗ്യപ്പെടുകയോ ചെയ്താൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം.

രാത്രിയിൽ ആറു നാഴിക രാവു ചെല്ലുമ്പോഴും ആറു നാഴിക പുലരുവാനുള്ളപ്പോഴും നഗരത്തിൽ യാമതൂക്കം

(സഞ്ചാരനിരോധസൂചകമായ വാദ്യഘോഷണം) ചെ
യ്ക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇതുശബ്ദം കേട്ടാൽ രാജഗൃഹത്തിന്റെ
സമീപത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവർ ഒന്നുകൊള്ളണം അ
ഷ്ടണതാഡനം (അകാലസഞ്ചാരഭണ്ഡം); ഇതു രാത്രിയു
ടെ പ്രഥമശ്വാമയനെയും അന്ത്യശ്വാമയനെയും മാത്രം സംബ
ന്ധിച്ചുള്ളതാണ്. മധ്യമയാമത്തിൽ രാജഗൃഹസമീപ
ത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചാൽ അതിലിരട്ടിയാണ് അഷ്ടണതാഡ
നം. നഗരബഹിർഭാഗത്തിങ്കലായാൽ ആദ്യം പരഞ്ഞതി
ന്റെ നാലിരട്ടിയാണ് ആ ഭണ്ഡം. രജനീയമായ സ്ഥ
ലത്തുവെച്ചും രജനീയമായ അടയാളം കണ്ടും കുററക്കാര
നെന്ന സംശയത്തിന്മേൽ ഒരുവനെപ്പിടിച്ചാൽ അപനെ
പരിശോധിക്കണം.

രാജകീയമായ കെട്ടിടങ്ങളിൽ അനുചരം കൂടാതെ
കുടുംബമെല്ലകയോ നഗരരക്ഷകളിൽ (മതിൽ, കൊത്തളം
മുതലായവയിൽ) കൗറുകയോ ചെമ്പാൽ മധ്യമസാഹസം
ഭണ്ഡം.

സൂതികാശുശ്ലിഷ്ഠ വേണ്ടിയോ, ചികിത്സയ്ക്കു വേ
ണ്ടിയോ, ശ്വേതിപരമാണത്തിനു വേണ്ടിയോ പോകുന്നവ
രേയും കയ്യിൽ വിളക്കോടുകൂടിപ്പോകുന്നവരേയും ഞാഗരി
കളായും (നഗരവാസികൾ സംഘാചേന്ദ്രം ചെല്ലേണ്ടതി
ന്റെ അടയാളമായ ചാദ്യം) കേട്ടു പോകുന്നവരേയും പ്രേ
ങ്കുകൾ (കാട്ടുകൾ) കാണാൻ പോകുന്നവരേയും അഗ്നി
ഭാഹം നിമിത്തമായിപ്പോകുന്നവരേയും മുക്കേളോടുകൂടി
പ്പോകുന്നവരേയും പിടിക്കുവാൻ പാടില്ല.

ചരരരാത്രികളിൽ (യഥേഷ്ടം സഞ്ചരിച്ചാൽ വിരോ
ധമില്ലാത്ത ഉത്സവാദികളിലെ രാത്രികളിൽ) പ്രാജ്ഞവേ
ഷ്ണാൻ, വിപരീതവേഷ്ണാൻ (പുരുഷവേഷം ധരിച്ച
സ്ത്രീകളും സ്ത്രീവേഷം ധരിച്ച പുരുഷന്മാരും), പ്രവൃത്തി

നാർ, ദണ്ഡും ശസ്ത്രവും കയ്യിലുള്ളവർ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ആളുകളെ പിടിച്ചു വിസ്തരിച്ചു ദോഷമനുസരിച്ചു ദണ്ഡിക്കണ്ടതാണ്.

അവാതുനായ ഒരുവനെ വാരണംചെയ്യുകയോ വാതുനായിട്ടുള്ളവനെ വാരണംചെയ്യാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന രക്ഷികൾക്കു മുൻപറഞ്ഞ അക്ഷണദണ്ഡത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡും; ദാസിയാ യ സ്ത്രീയെ അധിമേഹനം ചെയ്യുന്ന (ബലാൽ ഗമിക്കുന്ന) രക്ഷികൾക്കു പൂർണ്ണസാഹസം ദണ്ഡും; ദാസിയല്ലാത്തവളെ അധിമേഹനം ചെയ്യുന്നവർക്കു മദ്ധ്യമസാഹസം ദണ്ഡും; മറ്റൊരാളെ ഭാര്യയാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളവളെ അധിമേഹനം ചെയ്യുന്നവർക്കു ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡും; കലസ്ത്രീയെ അധിമേഹനം ചെയ്യുന്നവർക്കു വധം ദണ്ഡം.

നഗരത്തിൽ ചേതനജീവികളെ സ്സംബന്ധിച്ചോ അചേതനങ്ങളെ സ്സംബന്ധിച്ചോ സംഭവിച്ച രാത്രിദോഷത്തെ രാജാവിനോടു പറയാതിരിക്കുന്ന നാഗരികനു ദോഷാനുരൂപമായിട്ടുള്ള ദണ്ഡം കല്പിക്കണം. രക്ഷികൾക്കു പ്രമാദം വരുവാൻ കാരണമായ സംഭവങ്ങൾ നേരിട്ടാലും ദോഷാനുരൂപമായ ദണ്ഡം വിധിക്കണം.

ഉദകസ്ഥാനങ്ങൾ, മാർഗ്ഗങ്ങൾ, മൈതാനങ്ങൾ, മരണപഥങ്ങൾ, വെളിപ്പാതകൾ, പ്രാകാരങ്ങൾ, രക്ഷികൾ (പരിപാലികൾ) എന്നിവയെ നോക്കുന്നത് നാഗരികൻ നിത്യവും ചെയ്യേണ്ടുന്ന കർമ്മമാകുന്നു. നല്ലതും പ്രസ്തുതങ്ങളും അപ്രസ്തുതങ്ങളും (സ്ഥാനത്തുനിന്നു തനിയെ പോയവ; ഗവാശപാലികൾ) ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടതും നാഗരികന്റെ കർമ്മമാകുന്നു.

ബന്ധനാഗാരത്തിൽ കിടക്കുന്നവരിൽപെട്ടു ബാലന്മാരും വൃദ്ധന്മാരും വൃശാധിതന്മാരും അനാഥന്മാരായ

പേർ

അയ്യപ്പത്തോറം പ്രകരണം

മുപ്പത്തോറം അധ്യായം

വരെ രാജാവിന്റെ ജാതനക്ഷത്രം (ജന്മനക്ഷത്രം), പെൺ
ജാമാസി എന്നീ ദിവസങ്ങളിൽ വിട്ടയക്കേണ്ടതാണ്.
സ്വന്തേ സദ്വൃത്തന്മാരും സംഗതിവശാൽ ഭണ്ഡമനുഭവി
ക്കുന്നവരുമായവരെ സമയാനുബന്ധം ചെയ്തിച്ച് അ
വരുടെ കുറ്റത്തിന്നു തക്ക ശിക്ഷയും ഭണ്ഡമായിട്ടു വസുലാ
ക്കേണ്ടതുമാണ്.

നാരംതോറുമോ പഞ്ചരാത്രം -
തിങ്കളോ ബന്ധനസ്ഥരെ
വിഭജനം പണിചെയ്യിച്ചോ,
ഭണ്ഡിച്ചോ, സംഖ്യ വാങ്ങിയോ.
നവീനരാജ്യലാഭത്തിൽ,
യുദ്ധരാജന്റെ വാഴ്ചയിൽ,
പുത്രജന്മത്തിലും ബന്ധ -
മോ ചന്ദനം ചെയ്യണം വൃപൻ.

കൊഴിച്ചുകൊണ്ട് അയ്യപ്പത്തോറത്തിൽ, അയ്യപ്പപ്രചാരമെന്ന
രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, നാഗരികപ്രണിധി എന്ന
മുപ്പത്തോറമധ്യായം.

അയ്യപ്പപ്രചാരം രണ്ടാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

ധർമ്മസ്ഥിതിയും മൂന്നാമധികരണവും.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

അസ്തുതേനാഴിം അസ്തുതേനാഴിം പ്രകരണങ്ങൾ.

വ്യവഹാരസ്ഥാപന, വിചാരപദനിബന്ധം.

ധർമ്മസ്ഥാനാർ (ധർമ്മാധികാരികൾ) മൂന്നുപേരും അമാത്യന്മാർ മൂന്നുപേരും ചേർന്ന് ജനപദങ്ങളുടെ സന്ധി, സംഗ്രഹണം, ഭരണമുഖം, സ്ഥാനീയം എന്നിവയിൽ വ്യവഹാരങ്ങളെ സുബന്ധിച്ച കാർഷ്വങ്ങൾ ചെയ്യണം.

* തിരോഹിതങ്ങൾ (പ്രജ്ഞനമായി ചെയ്തവ), അന്തരഗാരകൃതങ്ങൾ (മഹാന്തർഗാത്തികൾ വെച്ചു ചെയ്തവ), നകരകൃതങ്ങൾ (രാത്രിയിൽ ചെയ്തവ), അരണ്യകൃതങ്ങൾ (കാട്ടിൽ വെച്ചു ചെയ്തവ), ഉപധികൃതങ്ങൾ (വ്യാജമായിച്ചെയ്തവ), ഉപഹാരകൃതങ്ങൾ (വിജനസ്ഥലത്തു വെച്ചു ചെയ്തവ) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഇടപാടുകളെ സുബന്ധിച്ച വ്യവഹാരങ്ങളെ നിഷേധിക്കണം. അപയുടെ കർത്താവിനും കാരയിതാവിനും പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം ശ്ലോതാക്കർക്കു (സാക്ഷികൾക്ക്) ഓരോരുത്തർക്കും അതിന്റെ പകുതി ദണ്ഡം. ഗ്രാമധ്യക്ഷന്മാർ (വിശ്വാസ്യന്മാർ; നിഷ്പക്ഷന്മാർ) ആണെങ്കിലാകട്ടെ ദ്രവ്യവ്യവഹാരം (ദ്രവ്യഹാനി) മരത്രമേ ഉള്ളൂ.

* തിരോഹിതങ്ങൾ സ്വപ്രകീർത്തിയോടെ (ഉദാഹരണത്തിന് സമ്മർദ്ദം ചെയ്തത്), ദേശതിരോഹിതം (കുറ്റം സാക്ഷികളില്ലാതെ ചെയ്തത്), കാലതിരോഹിതം (കാലഹരണം വന്നിട്ടു ചെയ്തത്), ക്രിയാതിരോഹിതം (കരണമേഖല പരോക്ഷരായിരിക്കുക ചെയ്തത്), ദ്രവ്യതിരോഹിതം (പരോക്ഷമായ ദ്രവ്യത്തെക്കുറിച്ചു ചെയ്തത്) എന്നീ ഇടതി പലപ്രകാരമുണ്ട്.

എന്നാൽ, പരമാർത്ഥമായിട്ടുള്ള ആധികണ്ഠഗ്രഹണം * (വസ്തു പണ്യയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഋണാദാനം) സംബന്ധിച്ചവരായ, അവകമ്പുകരങ്ങളോ (ആക്ഷേപത്തിന്നിട നൽകാത്തവ) ഭൂയിട്ടുള്ള തിരോഹിതവ്യവഹാരങ്ങൾ സിദ്ധിക്കും (നിലനിൽക്കും).

ഭായം (ഭായവിഭാഗം), നിക്ഷേപം (മുദ്രവസ്തുക്കൾ സൂക്ഷിപ്പാനുള്ളവയും), ഉപനിധി (മുദ്രപുഴു സൂക്ഷിപ്പാനുള്ളവയും), വിവഹം എന്നിവയെസ്സംബന്ധിച്ച വ്യവഹാരങ്ങളും, വീട്ടിൽനിന്നു പുറത്തിറങ്ങാത്തവരായും വ്യാധിതന്മാരായും അമൃതസംസ്കൃത (സംജ്ഞാഹാനി വരാത്തവർ) ഉറച്ചിരിക്കുന്ന സ്ത്രീകളുടെ വ്യവഹാരങ്ങളും അന്തരഗാരകൃതങ്ങളാകിലും സിദ്ധിക്കും.

സാഹസം (കവച്ചു), അനുപ്രവേശം, കലാഹം, വിവാഹം, രാജനിയോഗം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വ്യവഹാരങ്ങളും, പൂർവ്വരാത്രവ്യവഹാരികളുടെ (രാത്രിപൂർവ്വഭാഗത്തിൽ ഇടപാടുചെയ്യുന്ന വേശ്യാശാസ്ഥികാദികളുടെ) വ്യവഹാരങ്ങളും രാത്രികൃതങ്ങളായാലും സിദ്ധിക്കും.

സാത്ഥം (വണിക്കാരും), ഗുരു (ഗോപന്മാർ), ആശ്രമം (താപസന്മാർ), വ്യാധാർ, ചാരണന്മാർ എന്നിവരുടെ മധ്യത്തിൽപെട്ട ചെങ്കു വ്യവഹാരങ്ങളും, വനചരന്മാരുടെ വ്യവഹാരങ്ങളും അരണ്യകൃതങ്ങളായാലും സിദ്ധിക്കും.

ശ്രദ്ധാജീവികളുടെ (വ്യാജസ്വസ്താദികൾക്കൊണ്ടു വ്യാപരിക്കുന്നവർ) വിഷയത്തിലുള്ള വ്യവഹാരങ്ങൾ ഉപധികൃതങ്ങളായാലും സിദ്ധിക്കും.

* ഖിലർ "അധികണ്ഠഗ്രഹണം" എന്ന പദമുപേക്ഷിച്ചു കവിയായും അന്യരും കണ്ഠത്തിൽ ഗ്രഹിച്ചിട്ടു ചെയ്യുന്ന ഇടപാട് എന്നർത്ഥം പറയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

മിഥസ്സമവായ (സ്രീപുരുഷന്മാരുടെ രഹസ്സബ്രയോഗം) വിഷയത്തിലുള്ള വ്യവഹാരങ്ങൾ ഉപഹാരകൃതങ്ങളായാലും സിദ്ധിക്കും.

ഇവയിൽനിന്നു വിപരീതങ്ങളായിട്ടുള്ള വ്യവഹാരങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുകയില്ല. അപ്രകാരം തന്നെ അപാരായവാനാരാൽ (അസംശയനാരാൽ) ചെയ്യപ്പെട്ട, അതായതു പിതാവിരിന്നെ പുത്രനാലും പുത്രൻ കാൽക്കും നോക്കിയിരിക്കെ പിതാവിനാലും നിഷ്കല(ചലഭ്രഷ്ടൻ)നായ ഭ്രാതാവിനാലും അവിഭക്താംശനായ കനിപ്പനാലും ഒത്തൊമ്പൊ പുത്രനെ കാൽക്കുമനായുള്ളപ്പോൾ സ്രീയാലും ദാസ്യൻ, ആചിതൻ (ഇടുവയ്ക്കപ്പെട്ടവൻ) എന്നിവരായും അപ്രാപ്തവ്യവഹാരൻ (വ്യവഹാരപ്രാപ്തി വരാത്തവൻ) ഭരതീയവ്യവഹാരൻ (വ്യവഹാരപ്രാപ്തികാലം കഴിഞ്ഞവൻ) എന്നിവരായും അഭിശസ്തൻ (പാപകർമ്മദൃഷ്ടിതൻ), പ്രവൃജിതൻ, വ്രംഗൻ, വ്യസനി (സ്രീമദ്ഭാദിവ്യസനമുള്ളവൻ) എന്നിവരായും ചെയ്യപ്പെട്ട വ്യവഹാരങ്ങളും സിദ്ധിക്കുകയില്ല. എന്നാൽ ഇതു നിഷ്കലവ്യവഹാരന്മാരായവരെ (വ്യവഹാരാധികാരം നൽകപ്പെട്ടവർ) ഒഴിച്ചുമാത്രമാണ് * . അചരിതവായും കൃദ്ധനോ, ആത്മനോ, മതനോ, ഉന്മാത്തനോ, അചന്ദ്രഹീതനോ (ദണ്ഡിതൻ) ആയിട്ടുള്ളവനാൽ ചെയ്യപ്പെട്ട വ്യവഹാരങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുകയില്ല. ഇവയെല്ലാറ്റിനും, മുകളിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരമുള്ള ദണ്ഡങ്ങൾ കന്തായ്, കാരയിതായ്, ശ്ലോതായ് എന്നിവയ്ക്കു വേറെ വേറെ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

എന്നാൽ താറതാങ്ങളുടെ വസ്തുതിയും ദേശത്തിലും

* മേൽപ്പറഞ്ഞ ചിത്രമത്പത്രാദികൾക്കു വ്യവഹാരാധികാരം അധികാരികളിൽനിന്നു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവരുടെ വ്യവഹാരങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുന്നതും.

ധർമ്മസ്ഥിതം

മൂന്നാമധികരണം

കാലത്തിലും സ്വകരണംകൊണ്ടു ചെയ്യപ്പെട്ടവയും, ചാരങ്ങൾ തികഞ്ഞവയും, ശുദ്ധമായ ദേശത്തോ (സാക്ഷികൾ) രോടുചുടിയവയും, രൂപലക്ഷണപ്രമാണഗുണങ്ങൾ ഒഴുങ്ങുമാറിട്ടുള്ളവയുമായ എല്ലാ വ്യവഹാരങ്ങളും സിദ്ധിക്കും. *

ഇവയുടെയെല്ലാം കരണം (പ്രമാണം), ഏദേശ (തീർത്ഥ) ഞ്ഞയും ആധി (പണയം) യേയും ഒഴിച്ചു, പശ്ചിമ (ഒടുവിൽ എഴുതിയതു) മാറിട്ടുള്ളതാണ് 'വിശ്വാസ്യ' മാതിരി സ്വീകരിക്കേണ്ടതു - ഇങ്ങനെ വ്യവഹാരസ്ഥാപനം.

സംവത്സരം, ജതു, മാസം, പക്ഷം, ദിവസം (തിഥി), കരണം (തിഥ്യഭാഗം), അധികരണം (വിചാരണ ചെയ്യുന്ന സ്ഥാനം), ജ്ഞം എന്നിവയേയും സമർത്ഥസ്ഥയെ (അർത്ഥസംബന്ധത്തെ) ചെയ്തവരായ വേദകാലപേദകന്മാരുടെ (വാദിപ്രതിവാദികളുടെ) ദേശം, ഗ്രാമം, ജാതി, ഗോത്രം, നാമം, കർമ്മം എന്നിവയേയും എഴുതിയിട്ടു വാദിപ്രതിവാദികളുടെ ചോദ്യങ്ങളെ അർത്ഥക്രമമനുസരിച്ചു ലേഖനം ചെയ്യണം. ലേഖനംചെയ്ത കഴിഞ്ഞാൽ അവയെ വഴിപ്രാപ്ത പരിശോധിക്കുകയും വേണം.

* അന്താർദ്ദേശ വർഗ്ഗത്തിലും ദേശത്തിലും ചെയ്യവ എന്നതിന്നു അനുബന്ധരന്തർ മുഖാന്തരവർ അനുബന്ധികളിൽവെച്ചു ചെയ്യവ, കർമ്മകാലികൾ കർമ്മകാലിസ്ഥാനങ്ങളിൽവെച്ചു ചെയ്യവ എന്നിവയാലിഹിതം അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാണ്. അന്താർദ്ദേശ വർഗ്ഗത്തിലും കാലത്തിലുമെന്നതിന്നു അഗ്രിവ്യവഹാരികൾ അഗ്രിയിൽ ചെയ്യവ, ദിവസവ്യവഹാരികൾ പക്ഷംചെയ്യവ എന്നിങ്ങനെ തുടങ്ങി അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കണം. ചാരങ്ങളെന്നാൽ എല്ലാകരണങ്ങളിലും അത്യന്താപേക്ഷികളായ സ്ഥാനം, കാലം, യുക്തകർമ്മങ്ങളെയും സാന്നിദ്ധ്യം മുഖേന സമുദായരങ്ങളെന്നർത്ഥം. രൂപം = ആകൃതി, ലക്ഷണം = തിരിച്ചറിവാനുള്ള വിധം, പ്രമാണം = അളവു, ഗുണം = ശുഭനീലപാദി. ഇവ വ്യവഹാരവിഷയമായ വസ്തുക്കളുടേതാകുന്നു.

മുൻപെഴുതിയ പാദത്തെവിട്ടു വേറെ ഒരു പാദത്തിലേക്കു സംക്രമിക്കുക *; മുൻപുപറഞ്ഞതിനെ പിൻപുപറഞ്ഞ അർത്ഥത്തോട് അഭിസന്ധാനം ചെയ്യാതിരിക്കുക ‡, അനഭിഗ്രാഹ്യ (അഭ്യുഷണീയം) മായിട്ടുള്ള പരവാക്യത്തെ ഭുഷിച്ചിട്ട് അതിനെസ്സമർത്ഥീകാതിരിക്കുക, ഭേദം (സാക്ഷിയെ) നിദ്ദേശിക്കാമെന്നു പ്രതിജ്ഞചെയ്തിട്ട് “നിദ്ദേശിക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ നിദ്ദേശിക്കാതിരിക്കുക, ഹീനഭേദം (പ്രതിജ്ഞചെയ്തതിനേക്കാൾ എണ്ണത്തിൽ കുറവായ സാക്ഷികളെ) യൊ അഭേദം (സാക്ഷിയോവാൻ പാടില്ലാത്തവനെ) യൊ സാക്ഷിയായിട്ടു നിദ്ദേശിക്കുക, നിദ്ദേശം ചെയ്തവരിൽ നിന്ന് അന്യനായ, സാക്ഷിയെ ഹാജരാക്കുക, ഹാജരായ സാക്ഷി താൻ കണ്ട അർത്ഥത്തെ പറയുമ്പോൾ “അങ്ങനെയല്ല” എന്നു പറഞ്ഞു അപസരിക്കുക, സാക്ഷികളാൽ നിണ്ണയിക്കപ്പെട്ട കാൽത്തെ സമ്മതിക്കാതിരിക്കുക, സംസാരിപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത സ്ഥലത്തുവെച്ചു സാക്ഷികളുമായി തമ്മിൽ സംഭാഷണം ചെയ്യുക—ഇവയെല്ലാം * പരോക്തവേദിക്കുകയാകുന്നു.

പരോക്തൻ (പരാജിതൻ) വ്യവഹാരപ്പെട്ട സംഖ്യയുടെ പഞ്ചബന്ധം (അഞ്ചിരട്ടി) ഭണ്ഡം; സ്വയംവാദിക്ക (സാക്ഷിയില്ലായ്മയാൽ പരാജിതനായവൻ) ഭണ്ഡബന്ധം ഭണ്ഡം; പുരുഷഭൂതി (അധികരണപുരുഷനാക്കുള്ള വേതനം) അഷ്ടമാംശം; പമിഭേദം (സാക്ഷികൾക്കുള്ള വഴിച്ചെലവ്) സാധനങ്ങളുടെ വിഭവനസരിച്ചു; ഇതു രണ്ടും നിയമൻ (പരാജിതൻ) കൊടുക്കേണ്ടതാണ്.

* വാക്പരമശ്യാമനോ ഭരോഃ ഐതിചിട്ടപിന്നേ ഭണ്ഡപരമശ്യാമനോ ഭരോഃ പറയുക.

‡ അല്പം പശുഹിരണ്യയാത്രങ്ങൾ എന്നോ ക്ലോഃ പറഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ ഹിരണ്യംമേത്രം എന്നോ ഭരോഃ പറയുക.

* പരോക്തവേദിക്കുക=പരജയവേദിക്കുക.

അഭിയുക്തൻ (വ്യവഹാരത്തിൽ പ്രതിവാദിയായവൻ) അഭിയോക്താവിന്റെ മേൽ പ്രത്യഭിയോഗം (എതിർ വ്യവഹാരം) ചെയ്യാൻ പാടില്ല. എന്നാൽ ഇതു കലഹം, സാഹസം, വണിക്യം എന്നിവയെ ഒഴിച്ചുമാത്രമാണ്. * ഒരുവനാൽ അഭിയുക്തനായിരിക്കുന്നവന്റെ പേരിൽ വേറെ ഒരുഭിയോഗം കൊണ്ടുവരുന്നതിനും പാടില്ല.

പ്രതിവാദിയുടെ പ്രത്യുകതി കേട്ടാൽ അതിന്നു് അന്നേദിവസംതന്നെ അഭിയോക്താവു് സമാധാനം പറയാതിരിക്കുന്നപക്ഷം ആയാൾ പരോക്തനായി ഭവിക്കും. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അഭിയോക്താവു് കാർഷ്ഠ്യനിശ്ചയം ചെയ്തു വന്നവനായതുകൊണ്ടുതന്നെ. അഭിയുക്തൻ അങ്ങനെയല്ല. അവൻ വാദിയുടെ വാദംകേട്ടു സമാധാനം പറയാതിരുന്നാൽ മൂലദിവാസമോ ഏഴുദിവസമോ പ്രതിവചനകാലം നൽകുന്നതാണ്. അതിന്നുമേൽ അവന്നു കറഞ്ഞതു മൂന്നുപണമോ കവിഞ്ഞതു പന്ത്രണ്ടുപണമോ ദണ്ഡം വിധിക്കും. മൂന്നുപണം കഴിഞ്ഞിട്ടും പ്രതിവചനം പറയാതിരുന്നാൽ അവന്നു പരോക്തദണ്ഡം വിധിക്കുകയും, അവന്റെ വകയായി എന്തെല്ലാം ഭവ്യങ്ങളുണ്ടോ അപ്രതിയിൽനിന്നു് അഭിയോക്താവിന്നു ചെയ്യേണ്ടതു കൊടുപ്പിക്കുകയും വേണം. പക്ഷെ പ്രത്യുപകരണങ്ങൾ (ജീവികാർത്ഥമായ പണികൾക്കുള്ള കരി, നുകം മുതലായ ഉപകരണങ്ങൾ) ഇതിൽനിന്നു് ഒഴിവാക്കേണ്ടതാണ്.

അതുതന്നെ (പ്രതിവചനം പറയാത്ത അഭിയുക്തനുളളതുതന്നെ) യാണു് അഭിയോക്താവിന്റെ സന്നിധിയിൽനിന്നു് നിഷ്പ്രതനം ചെയ്യുന്ന (ചാടിപ്പോകുന്ന) അഭി

---

* കലഹാദികളെസ്സഞ്ചേസിച്ചും വണിക്യംവാദികൾക്കും പ്രത്യഭിയോഗം ചെയ്യാൻ വിരോധമില്ലെന്നു താല്പര്യം.

യുക്തനുമുള്ള ദണ്ഡം. അഭിയാകരാവാണു് അങ്ങനെ നിഷ്പതനം ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ നിഷ്പതനസമയത്തുതന്നെ പരാജിതനായി ഭവിക്കും.

വ്യവഹാരം നിബ്ബിളമുപ്പാൾ മരിച്ചുപോകയോ വ്യസനി (ആപത്തിൽപ്പെട്ടവൻ) യായിത്തീരുകയോ ചെയ്ത അഭിയാകരാവിന്റെയോ അഭിയുക്തന്റെയോ ധനം സാക്ഷിവചനന്മാർ (സാക്ഷികളാൽ പറയപ്പെട്ട അവകാശികൾ) വാങ്ങിക്കൊള്ളണം.

അഭിയുക്തൻ പരാജിതനായാൽ അഭിയാകരാവു് പരാജയദണ്ഡം കെട്ടി അധിനെക്കൊണ്ടു് രാജാവിനുവേണ്ടി കമ്മം ചെയ്യിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ആധിയായിട്ടു് ഇഷ്ടമുള്ള മറ്റൊരുവനെ പ്രവേശിപ്പിക്കുകയുമാകാം. അങ്ങനെ കമ്മംകരണത്തിന്നായി നിയാഗിക്കുമ്പോൾ അവൻ രക്ഷോപസ്തങ്ങളായ രക്ഷകൾ * ചെയ്തതും വേണം. ഇപ്രകാരം കമ്മം ചെയ്യിക്കുന്നതു ബ്രാഹ്മണനെ ഒഴിച്ച ശേഷമുള്ളവരെ മാത്രമേ പാടുള്ളു.

ചതുർണ്ണാശ്രമോപേതം
ലോകാചാരങ്ങൾ കാക്കയാൽ
മായുന്ന ധർമ്മങ്ങൾക്കെല്ലാം
രാജധർമ്മം പ്രവർത്തകം.
വിവാദത്തിന്നു കാൽ നാലു:
ധർമ്മവും, വ്യവഹാരവും,
ചരിത്രം, രാജനിരമം—
പിൻപുള്ളതിനിതിൽ ഇലം.
അതിൽ സത്യസ്ഥിതിം ധർമ്മം,
സാക്ഷിസ്ഥം വ്യവഹാരവും,

* രക്ഷോപസ്തങ്ങളായ രക്ഷകൾ = ശിരസ്സിൽ കുത്തുവിതരുക മുതലായ രക്ഷാവിധികൾ.

ചരിത്രം പുനരുദ്ധസ്ഥിതി,
ശാസനം രാജഭണ്ഡനം.

ധർമ്മേണ കാക്കം ഭൂപന്ത
സ്വധർമ്മം സ്വസ്തുസാധകം;
മരിച്ചും രക്ഷ ചെയ്യാഞ്ഞാൽ
മിഥ്യാഭണ്ഡമണയ്ക്കിലും.

പുത്രജലം ശത്രുവിലും
ദോഷസ്വേദം സമമായ് കൃതം
ദണ്ഡമെന്നാണിഹപര-
ലോകരക്ഷകമോക്ഷകിൽ.

ധർമ്മത്താൽ, വ്യവഹാരത്താൽ,
സംസ്ഥയ്യാൽ, ന്യായഭർത്താൽ
ശാസിക്കിൽ ചതുരനോളി
ജയിക്കും ഭൂമിപാലകൻ.

സംസ്ഥയോടോ ധർമ്മശാസ്ത്രം-
ത്തോടോ രാജാനുശാസനം
വിരോധിക്കുന്നിടത്തർത്ഥം
ധർമ്മത്താൽ നിർണ്ണയിക്കണം.

ശാസ്ത്രം ധർമ്മന്ത്യായമോടു
വിരോധിച്ചവരും വിധേയ
ന്ത്യായം പ്രമാണമായിട്ടും
ശാസ്ത്രം തത്ര വില്പിച്ചുമാം.

ദോഷം കാണുക, ദോഷത്തെ
സ്വയമായ് സംവദിക്കുക,
ഇരുപക്ഷത്തിലും ചോദ്യം-
മുഖ്യവായിട്ടിരിക്കുക,

കാരണം കണ്ടെ, ശപഥം
മിവയാമത്സരധരം.

മുൻപിൻ ചാല്പിയാരത്നങ്ങൾ
വിരോധിച്ചിട്ടിരിക്കുക,
സാക്ഷിക്കു ദോഷമുണ്ടാക,
ചാരദാശഗ്രാഹിക്കുക
എന്നീ ചേതുക്കളുണ്ടാകിൽ
കല്പിക്കണം പരാജയം.

കൊടിച്ചുന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മമായെന്ന
ഭൂനാമധികാരത്തിൽ, വ്യവഹാരസ്ഥാപനം—
വിവാഹദാനിന്ധനം എന്ന
ഒന്നാമധ്യായം.

രണ്ടാം അധ്യായം.

അയ്യത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.

വിവാഹസംയുക്തം.

വിവാഹധർമ്മം, സ്ത്രീധനകല്പം, ആധിവേദനികം.

വിവാഹമാണ് വ്യവഹാരങ്ങളിൽവെച്ചു പ്രഥമമായി
ഉള്ളതു്. *

* വ്യവഹാരങ്ങൾ ഭൂതാദികൾ തുടങ്ങി വളരെയുണ്ടല്ലോ. ഭൂതാദികൾ
അതാണ് പ്രഥമമെന്നു മനു പറയുന്നു. വസ്തുസംബന്ധിച്ച വ്യവഹാര
കാണ് പ്രഥമമെന്നു ഭാഗ്യപക്ഷം. നിക്ഷേപമാണ് വ്യവഹാരങ്ങളിൽ
പ്രഥമമെന്നു ബ്രഹ്മസ്മൃതിയും. കൊടിച്ചുനാകളെ വ്യവഹാരങ്ങളിൽ
ഗുഹസ്ഥനാകാതും അധികാരമുള്ളതുകൊണ്ടും, ഗുഹസ്ഥനാകുന്നതിന്നു
കാരണം വിവാഹമാകുകകൊണ്ടും വിവാഹം സംബന്ധിച്ചുള്ള വ്യവ
ഹാരങ്ങൾക്കാണ് പ്രാധാന്യവും പ്രഥമത്വവും കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

കന്യകയെ അലങ്കരിച്ചിട്ട് വരണം കന്യകാദാനം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതു ബ്രാഹ്മം എന്ന വിവാഹം. സഹധർമ്മചക്ര (സഹധർമ്മചക്രം എന്ന മന്ത്രം) യോടെ ചെയ്യുന്ന കന്യകാദാനം പ്രാജാപത്യം. വരന്റെ കയ്യിൽനിന്നു ഗോമിഥുനത്തെ വാങ്ങിയിട്ട് കന്യകയെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നത് ആഷം. യൗണവേദിയുടെ മധ്യത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഋതപിക്വിനായിക്കൊണ്ടു് കന്യകയെക്കൊടുക്കുന്നത് ദൈവം. കന്യകയും വരനും സേപമുഴയുടെ സമ്മതിച്ച മിഥസ്സമവായം (അന്യോന്യസംയോഗം) ചെയ്യുന്നതായാൽ ഗാധ്യം. വരന്റെ കയ്യിൽനിന്നു ശുൽക്കം വാങ്ങിയിട്ട് കന്യകയെക്കൊടുക്കുന്നതായാൽ ആസുരം. ബലാൽക്കാരേണ കന്യകയെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതായാൽ രാക്ഷസം. കന്യക ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോഴോ മത്തയായിരിക്കുമ്പോഴോ അവളെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതായാൽ പൈശാചം.

ഇവയിൽവെച്ചു ആദ്യം പറഞ്ഞ നാലുവിധം വിവാഹങ്ങൾ പിതാവുപ്രമാണമായിട്ടുള്ളവയും ധർമ്മങ്ങളുമാണ്. ശേഷമുള്ളവ മാതാവും പിതാവും പ്രമാണമായിട്ടുള്ളവയത്രെ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവരിരുവരും കൂടിയാണല്ലോ കന്യകയുടെ ശുൽക്കത്തെ വാങ്ങുന്നത്. അവരിൽവെച്ച് ഒരാളില്ലെന്നുവരുമ്പോൾ മറ്റൊരാൾ കന്യാശുൽക്കം വാങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നു.

ദപിതീയശുൽക്കം (പ്രീതിവശാൽ കന്യകയ്ക്കു കൊടുക്കുന്ന ധനം) സ്ത്രീക്കുതന്നെ അവകാശപ്പെട്ടതായിരിക്കും. പ്രത്യാരോപണം (സന്തോഷംകൊണ്ടുള്ള ഭൂഷണാഭിദാനം) എല്ലാവർക്കും ചെയ്യാൻ വിരോധമില്ലാത്തതാണ്.

മൃത്തി (ഉപജീവനത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള ഭൂമി, ഹിര

ണ്ണം മുതലായത്), ആബന്ധ്യം (ദോഷത്തിൽ ബന്ധിക്കുന്ന ഭൂഷണാദികൾ) എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു വിധത്തിലാണ് സ്രീധനം വൃത്തിയുടെ സംഖ്യ കവിഞ്ഞത് രണ്ടായിരം പണമാകുന്നു. ആബന്ധ്യത്തിന് ഇത്രയെന്നു നിയമമില്ല.

സ്രീധനത്തെ തന്റെ പുത്രന്മാരുടേയും സ്ത്രീ (പത്രോത്സമാർ) മാരുടേയും ഭർമ്മ (പോഷണം)തിലും ഭർത്താവ് തന്റെ ജീവിതത്തിന്നു പ്രതിവിധി ചെയ്യാതെ ഭരണന്മാരെക്കു പോയിരിക്കുമ്പോഴും ഭാർത്യ്യം അനുഭവിക്കുവാൻ വിരോധമില്ല. പ്രതിരോധകൻ (പിടിച്ചു പറിക്കുന്ന കള്ളൻ), വ്യാധി, ദുരിക്ഷം, ഭയം എന്നിവയുടെ പ്രതികാരത്തിങ്കലും ധർമ്മകാർയ്ക്കത്തിങ്കലും ഭർത്താവിന്നും സ്രീധനം വിനിയോഗിക്കുവാൻ വിരോധമില്ല. ധർമ്മിഷ്ടങ്ങളായ വിവാഹങ്ങളിൽ (ബ്രാഹ്മാദികളായി ആദ്യം പറഞ്ഞ നാലു വിവാഹങ്ങളിൽ) കിട്ടിയ സ്രീധനത്തിന്നേൽ, ദമ്പതിമാർ രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടായതിന്നുശേഷമോ അവർ രണ്ടു പേരും ചേർന്നു മൂന്നു സംവത്സരം ഉപഭൂജിച്ചതിനുശേഷമോ ചോദ്യമില്ല. ഗാന്ധ്യം, ആസുരം എന്നീ വിവാഹങ്ങളിലെ സ്രീധനങ്ങൾ ഉപഭൂജിച്ചാൽ അവ രണ്ടും വൃദ്ധിയോടുകൂടി കൊടുപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. രാക്ഷസം, പൈശാചം എന്നീ വിവാഹങ്ങളിലെ സ്രീധനം ഉപഭൂജിച്ചാൽ സ്തേയദണ്ഡം നൽകുകയും വേണം—ഇങ്ങനെ വിവാഹധർമ്മം.

ഭർത്താവു മൃതനായാൽ, ധർമ്മകാമയായാരിക്കുന്ന സ്രീ അപ്പോൾത്തന്നെ ആഭരണം അഴിച്ചുവെച്ചിട്ട ശുൽക്കശേഷമുള്ളതും (അനുഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞ ബാക്കിയുള്ള ശുൽക്കത്തെ) ആഭരണശേഷത്തേയും വാങ്ങേണ്ടതാണ്. അവയെ വാങ്ങിയിട്ടു പിന്നെ മറ്റൊരു ഭർത്താവിനെ സ്വീകരിച്ചാൽ അതുരണ്ടും വൃദ്ധിയോടുകൂടി കൊടുപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ധർമ്മസ്ഥിതം

മൂന്നാമധികരണം

നം. കുടുംബകാമ (സന്താനലബ്ധിയെ ആഗ്രഹിക്കുന്നവരും) യാണെന്നിൽ ശപതൂരണം ഭർത്താവും നൽകിയതായ ധനം നിവേശ (അന്യഭൗതികസ്വീകാരം) കാലത്തിങ്കൽ അവരക്കു ലഭിക്കുന്നതാണ്. നിവേശകാലത്തെ ദീർഘപ്രവാസത്തെക്കുറിച്ച് പറയുമ്പോൾ വിവരിക്കുന്നതാണ്.

ശപതൂരന്റെ അഭിമതത്തിന്നു വിപരീതമായി നിവേശം ചെയ്യപ്പെട്ടാൽ അവരക്കു ശപതൂരണം ഭർത്താവും നൽകിയ ധനം പിടിച്ചുകേണ്ടതാണ്.

ഭർത്താവിന്റെ മരണശേഷം ഞ്ഞാതികളുടെ രക്ഷയിലിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ അവരുടെ കയ്യിൽനിന്നു വിട്ടു നിവേശത്തെച്ചെയ്താൽ അവരക്കു ശപതൂരണം ഭർത്താവും നൽകിയതായ ധനത്തെ ഞ്ഞാതികൾ തങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതുപോലെ ദാനം ചെയ്യണം.

* ന്യായപ്രകാരം അന്യപുരുഷനെ പ്രാപ്തമായ സ്ത്രീയുടെ ധനത്തെ അവളെ പരിഗ്രഹിച്ച പുരുഷൻ സംരക്ഷിക്കണം.

ഒരു സ്ത്രീ വിനാശനായാൽ (അന്യഭർത്താവിനെ സ്വീകരിക്കുന്നവളായാൽ) അവളുടെ പരിഭാവത്തെ (ഭർത്താവിനെ കൊടുത്ത ധനത്തെ) മടക്കിക്കൊടുപ്പിക്കണം. ധർമ്മകാമയായിരിക്കുന്നപക്ഷം അതുവരക്കു അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യാം. പുത്രവതിയായ സ്ത്രീ വിനാശനായാൽ സ്ത്രീധനം അവരക്കു കിട്ടുകയില്ല. ഒരു സ്ത്രീധനം അവളുടെ പുത്രന്മാർ ഹരിക്കണം. പുത്രഭരണാർത്ഥമായിട്ടു വിനാശനായാൽ സ്ത്രീധനത്തെ പുത്രന്മാർക്കുവേണ്ടി ശ്യാതീകരിക്കണം (വല്യപ്പിക്കണം). വളരെ പുരുഷന്മാരിൽനിന്നു അധന

---

* ശാസ്ത്രത്തിൽ നിത്യേനം ചെയ്യാൻ വിധിച്ചിട്ടുള്ള ദേവതാദികളെ സ്വീകരിച്ച സ്ത്രീയുടെ ഏകാന്തത.

കം പുത്രന്മാരുണ്ടായിട്ടുള്ള സ്ത്രീയുടെ സ്ത്രീധനം അവരുടെ പിതാക്കന്മാർ നൽകിയതുപോലെ അതതു പുത്രന്മാരുടെ പേരിൽ ഉറപ്പിക്കണം. കാമകാരണീയം (ഇഷ്ടംപോലെ വിനിയോഗിക്കാനുള്ളത്) ആയിട്ടുള്ള സ്ത്രീധനം കൂടിയും, അന്യജ്ഞാപിനെ സ്വീകരിക്കുന്ന സ്ത്രീ, പുത്രന്റെ കയ്യിൽ കൊടുക്കണം.

അപുത്രയായിട്ടുള്ള സ്ത്രീ വിധവയായിത്തീർന്നാൽ പതിശതനത്തെ പാലിച്ചുകൊണ്ടു (പാതിവ്രത്യം ദീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു) ഗുരുസമീപത്തിങ്കലിരുന്ന് ആയുഃക്ഷയംവരെ സ്ത്രീധനത്തെ നശിപ്പിക്കാതെ അനുഭവിക്കേണ്ടതാണ്. ആപത്തു സംഭവിക്കേണ്ടവരും ഉപയോഗിച്ചാനുള്ളതാണല്ലോ സ്ത്രീധനം അതു അവളുടെ മരണശേഷം ദായാദങ്കൽ (ഭൗതികന്റെ സപിണ്ഡങ്കൽ) ലയിക്കും. ഭർത്താവു ജീവിച്ചിരിക്കേണ്ടവരും ഭാര്യ മരിച്ചുപോയാൽ പുത്രന്മാരും പുത്രിമാരും സ്ത്രീധനത്തെ ഭാഗിച്ചെടുക്കണം. പുത്രന്മാരില്ലെങ്കിൽ പുത്രിമാർക്കു ഭാഗിച്ചെടുക്കാം. പുത്രിമാരും ഇല്ലെങ്കിൽ ഭർത്താവിനെടുക്കാം. ശുൽക്കം, അനാഥേയം (പിതൃഗൃഹത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടുവന്നത്) എന്നിവയും ബന്ധുക്കൾ കൊടുക്കത്തക്ക മറ്റു ധനങ്ങളും ബാധ്യപന്മാർ ഹരിക്കണം—ഇങ്ങനെ സ്ത്രീധനകുപ്പം.

അപ്രജായമാനായോ അപുത്രനോ വന്ധ്യയോ ആയ ഭാര്യയെ എട്ടുസംവത്സരവും, ബിന്ദു (ജീവനില്ലാത്ത കുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുന്നവൾ) ആയവളെ പത്തു സംവത്സരവും, കന്യാപ്രസവിനിയായവളെ പത്തുണ്ടു സംവത്സരവും പുത്രനുണ്ടാകുമെ എന്നു പരീക്ഷിക്കുവാൻ വേണ്ടി കാത്തിരിക്കണം. അതിനുശേഷം പുത്രാത്ഥിയായ ഭർത്താവു രണ്ടാമതൊരുവളെ വിവാഹം ചെയ്യാം. ഈ കാലനിയമത്തെ അതിക്രമിച്ചു പ്രവൃത്തിച്ചാൽ ശുൽക്കവും സ്ത്രീധനവും ആധിപേദനികത്തിൽ (രണ്ടാം വിവാഹത്തിന്നു കിട്ടുന്ന ധന

പുനർ

ധർമ്മീയം

മൂന്നാമധികരണം

ത്തിൽ) പകുതിയും ആദ്യത്തെ ഭാഗത്തു കൊടുക്കണം. ഇരുപത്തിനാലുപണംവരെ വരുന്ന ദണ്ഡം രാജാവിന്നു അടയ്ക്കുകയും വേണം. ശുൽക്കവും സ്രീധനവും ലഭിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ആദ്യഭാഗത്തു ശുൽക്കവും സ്രീധനവുമായിട്ട് ആധിപേദനികത്തിന്നു തുല്യമായ ധനവും തക്കതായ വൃത്തിയും കൊടുത്താൽ അന്നേകം സ്രീകളെ വേർക്കുന്നതിന്നും വിരോധമില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ സ്രീകൾ പത്രാർത്ഥമാരാകുകൊണ്ടുതന്നെ.

അന്നേകം വിവാഹംചെയ്ത പുരുഷന്റെ ഭാഗ്യമാക്കു ഒരേകാലത്തിങ്കൽ തീർത്ഥം (ഈതുപ്രാപ്തി) സംഭവിച്ചാൽ വിവാഹക്രമമനുസരിച്ച് ആദ്യം വിവാഹംചെയ്തവളോ ജീവൽപുത്രയോ ആയവളെ ആദ്യം ഗമിക്കണം.

തീർത്ഥത്തെ മറച്ചവയ്ക്കുകയും ഭർത്താവിനെ അഭിഗമിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്കു തൊണ്ണൂറാറുപണം ദണ്ഡം. പുത്രവതി, ധർമ്മകാമ, വന്ധ്യ, വിഷ, നീരജസ്സു (ഈതുപ്രാപ്തി മാറിയവൾ) എന്നിങ്ങനെയുള്ളവളെ അവൾ അകാമയാണെങ്കിൽ ഗമിക്കരുത്; പുരുഷൻ അകാമനാണെങ്കിലും ഗമിക്കരുത്. കഷ്ടിനിയോ ഉന്മത്തയോ ആയിട്ടുള്ളവളേയും ഗമിക്കരുത്. സ്രീയാകട്ടെ പത്രാർത്ഥത്തിന്നു വേണ്ടി അപ്രകാരമുള്ള ഭർത്താവിനേയും ഗമിക്കണം.

നീചനാസ്തീർവൻ, നാടുവിട്ടവൻ, രാജകീല്ബിഷി, പ്രാണാല്ലൻ, പതിതൻ, ങ്ഗീബ, നീളശൻ ത്യാജ്യനാം പതി.

കൊടിച്ചുകൊൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മീയകെന്ന മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, വിവാഹസംയുക്തത്തിൽ വിവാഹധർമ്മം—സ്രീധനകല്പം—ആധിപേദനികം എന്നു രണ്ടാമധ്യയം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ശുശ്രൂഷ, ഭയം, പാതഷ്യം, ദേവജ്ഞ, അതിചാരം,
ഉപകാരവ്യവഹാരപ്രതിപേക്ഷ.

പന്ത്രണ്ടു വയസ്സായ സ്രീ പ്രാച്യവ്യവഹാരയാകും; പതിനാറു വയസ്സായ പുരുഷനും വ്യവഹാരപ്രാച്യ വരും. അതിന്നുമേൽ ശുശ്രൂഷ ചെയ്യാതിരുന്നാൽ (ഗുരുജനങ്ങളെ അനുസരിക്കാതിരുന്നാൽ) സ്രീക്കു പന്ത്രണ്ടു വണം ദണ്ഡം; പുരുഷനും അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം.

ഒരു സ്രീക്കുള്ള ഭർമ്മ്യ (ചെലവിന്നുള്ള ധനം) ഇത്ര കാലത്തേക്കിന്നതെന്നു നിർദ്ദേശിക്കാതിരിക്കുമ്പോൾ അവർക്കുള്ള ഗ്രാസാച്ഛാദനം (അന്നവസ്രങ്ങൾ) ഓരോ ആറുക്കുമുള്ള വീതമനുസരിച്ചൊ സവിശേഷമായോ കൊടുക്കണം; കാലനിർദ്ദേശം ചെയ്തിട്ടുള്ള പാഷം അതുതന്നെ സംഖ്യ കണക്കാക്കി കൊടുക്കണം. ബന്ധവും (കൊടുപ്പാൻ ബാക്കിയായതു്) കൊടുക്കണം. ശുൽക്കം, സ്രീധനം, ആധിവേദനികം എന്നിവ അവർ വാങ്ങിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ ആയതിന്നും ബന്ധം കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. രാശിരകലത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയോ ഭാഗം വാങ്ങുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ പിന്നെ ഭാരതാവിന്റെ പേരിൽ ചെലവിന്നുള്ള അഭിയോഗം കൊണ്ടുചെല്ലുവാൻ പാടില്ല—ഇങ്ങനെ ഭർമ്മം.

ഭാർത്യ അധിനിവേശമായിരുന്നാൽ “നശ്യേ, വിനശ്യേ, നൃപശ്യേ, അപിരൂകേ (അച്ഛനില്ലാത്തവളെ), അമാതുകേ” എന്നിങ്ങനെ സംബോധന ചെയ്തു് വിനയം ഗ്രഹിപ്പിക്കണം. വേണമെങ്കിലും (മുളുപടി), കയറു്, കയ്യു് എന്നിവയിൽ ഒന്നുകൊണ്ടു് പുരുഷത്തിങ്കൽ മൂന്നു പ്രാവൃത്യം അടിക്കുകയും ചെയ്യാം. ഇതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ വാക്യാനുഷ്ഠാനത്തിന്നും ദണ്ഡപാതഷ്യത്തിന്നുമുള്ള ദണ്ഡങ്ങളിൽ

പക്ഷതി ഭേദമായി വിധിക്കുന്നതാണ്. ഭേദായ് ച്ചാ ഹ്യവിഹാരങ്ങളിൽ ഏല്പിക്കുകക്കാരണം സ്രീകൃഷ്ണ ഈശ്വരനോടൊന്നിച്ച് ഭാരതത്തിലുടനീളം മേൽപ്പറഞ്ഞതുതന്നെയാണ് സ്രീകൃഷ്ണ ഭേദാവിഷയം പ്രയോഗിക്കുവാനുള്ളത്. എന്നാൽ അവളുടെ സംഗതിയിൽ അത്യന്തം (ഭയം) വാക്യാനുഷ്ഠാനം ഭയപരമായതിനുള്ളതികളും വിധിക്കുന്നതാണ്—ഇങ്ങനെ പറയുക.

ഭേദാവിനെ ഭേദിക്കുന്ന (വെറുക്കുന്ന) സ്രീ ഏഴ് ആത്മവർണ്ണന (ഈതുകാലങ്ങൾ) മുഴുവൻ ഭേദാവിനെ അഭിഗമിക്കാതിരുന്നതിനാൽ പിന്നെ അഭിഗമിക്കണമെന്നു തോന്നിയാൽ അപ്പോൾത്തന്നെ ആരോണം ഭേദാവിന്റെ കയ്യിൽ ന്യായമായിക്കൊടുത്തിട്ട് അന്യസ്രീയോടുകൂടി ശരിക്കും അഭേദത്തിന്റെ സമീപത്തു് പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി ചെയ്യണം. ഭേദായ് സ്രീയെ ഭേദിക്കുന്നതായാൽ ഭിക്ഷുകി, അനാഥം (സ്രീധനം സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ), ജ്ഞാതി എന്നിവരിൽ ആരുടെയെങ്കിലും ഗൃഹത്തിങ്കൽ ഏകയായി പാർക്കുന്ന ഭാര്യയുടെ സമീപത്തിൽ പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി ചെയ്യണം. ഭേദായ് അന്യസ്രീയോടുകൂടി സംഗമിക്കുകയോ സമ്പർക്കമായ അപസംഗം (ഭൃതിയെ) ഉപഗമിക്കുകയോ ചെയ്തതിന്നു അടയാളമുണ്ടായിട്ടും മിത്രവാദം ചെയ്യുന്നതായാൽ അദ്ദേഹം പരമപുണ്യം കൊടുക്കണം.

ഭാര്യയെ മോചിക്കുവാൻ ഇഷ്ടമില്ലാത്ത ഭേദാവിനെ തന്നെ ഭേദിക്കുന്ന ഭാര്യയേയോ, ഭേദാവിനെ മോചിപ്പാൻ ഇഷ്ടമില്ലാത്ത ഭാര്യയ്ക്കു തന്നെ ഭേദിക്കുന്ന ഭേദാവിനേയോ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. പരസ്പരം ഭേദമുണ്ടായാൽ മാത്രമേ അവർക്കു മോക്ഷം (മോചനം) ചെയ്താൽ പാടുള്ളൂ. സ്രീയുടെ വിപ്രകാരം (അപരാധം)

കൊണ്ടു പുരുഷന്റെ മോക്ഷത്തെ ഇച്ഛിച്ചാൽ അവളുടെ കയ്യിൽനിന്നു വാങ്ങിയ സ്രീധനം അദ്ദേഹം അവൾക്കു കൊടുക്കണം. പുരുഷന്റെ വിപ്രകാരം കാരണ സ്രീമോക്ഷത്തെ ഇച്ഛിക്കുന്നപക്ഷം അവളോടു വാങ്ങിയ സ്രീധനം കൊടുക്കേണ്ടതില്ല. ധർമ്മവിവാഹങ്ങൾക്കു (ബ്രാഹ്മാദിവിവാഹങ്ങൾക്കു) മോക്ഷം അനുവദിക്കുകയുമില്ല. — ഇങ്ങനെ ഭേദം.

ഭർത്താവിനാൽ പ്രതിഷേധിക്കപ്പെട്ട സ്രീ ഭക്തീധയിലും മദ്യക്രീഡയിലും ഏറ്റെടുക്കുന്നതായാൽ മൂന്നു പണം ദണ്ഡം കൊടുക്കണം. പകൽ, സ്രീകര നടത്തുന്ന പ്രേഷകളോ വിഹാരങ്ങളോ (ഉദ്യാനകീഡകര) കാമൊൻപോയാൽ ആറുപണം ദണ്ഡം; പുരുഷന്മാർ നടത്തുന്ന പ്രേഷാവിഹാരങ്ങളെ കാമൊൻപോയാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. രാത്രിയിലാണെങ്കിൽ ഇവയുടെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. ഭർത്താവുറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോഴോ മത്തനായിരിക്കുമ്പോഴോ ഗൃഹത്തിൽനിന്നു പുറത്തുപോകയാ ഭർത്താവിന്നു വാതിൽ തുറന്നുകൊടുക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്കു പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. രാത്രിയിൽ നിഷ്കാസനം ചെയ്താൽ അതിലിരട്ടി. സ്രീപുരുഷന്മാർ മൈഥുനാത്മമായിട്ട് അസഭ്യമായിട്ടുള്ള ശ്ലംഗാരചേഷ്ടകൾ കാണിക്കുകയോ, രഹസ്സിജൽവച്ചു അശ്ലീലസംഭാഷണം ചെയ്തയോ ചെയ്താൽ ഇരുപത്തിനാലു പണം സ്രീക്കു ദണ്ഡം; പുരുഷന് അതിലിരട്ടി. കേൾ, നീവി (മടിക്കത്തു), ദന്തം, നഖം എന്നിവയിൽപ്പിടിച്ച്യാൽ സ്രീക്കു പൂർണ്ണസാഹസം ദണ്ഡം; പുരുഷനാണെങ്കിൽ അതിലിരട്ടി. ശങ്കിതസ്ഥാനത്തുവച്ചു സംഭാഷണം ചെയ്താൽ പണത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു ശിക്ഷ ദണ്ഡം (അടിശ്ശിക്കു) വിധിക്കുന്നതാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന സ്രീകളുടെ രണ്ടു പാർവ്വതാഗങ്ങളിലും ഗ്രാമമധ്യത്തിൽവെച്ചു ചണ്ഡാലനെറക്കൊണ്ടു അയ്യഞ്ചടി അടിച്ചി

പുനഃപ്രസംഗം

ധർമ്മസ്ഥിതി

മുന്നമധികരണം

കുറുപ്പും. ഓരോ അടിക്കും ഓരോ പണം ശുദ്ധമായി കൊടുക്കുന്നപക്ഷം ഈ അടിശ്ശികയിൽനിന്നു ഒഴിവാക്കുകയും ചെയ്യാം. — ഇങ്ങനെ അതിവാരം.

അന്യോന്യം ഉപകാരവും ചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്നു നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സുപ്രസിദ്ധനായ ക്ഷത്രിയന്മാർ ഉപകാരമായിക്കൊടുത്താൽ പത്രങ്ങളുപയോഗം, സ്വയംഭരണവും കൊടുത്താൽ ഇരുപത്തിനാലു പണവും, സ്വയംഭരണമോ സ്വയംഭരണമോ കൊടുത്താൽ അമ്പത്തിനാലു പണവും സുപ്രസിദ്ധനായ; പുരുഷന്മാർക്കിടയിൽ അതിലിരട്ടി. അവരുടെ അഗതിയായ സുപ്രസിദ്ധനായ ക്ഷത്രിയന്മാർക്കാണ് ചെറുതെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിൽ പകുതിയാണ് ദണ്ഡം. പ്രതിഷ്ഠിതനായ പുരുഷന്മാരുമായി വല്ല ഇടപാടുകളും നടത്തിയാലും ഇപ്രകാരം തന്നെയാണ് ദണ്ഡം. — ഇങ്ങനെ ഉപകാരവ്യവഹാരപ്രതിഷേധം.

രാജഭരണാതി വാരണം

ഓ അനിഷ്ടമെന്നിവ

ചെല്ലാൻ സുപ്രസിദ്ധനായ

ലാഭവും സുപ്രസിദ്ധനേരിടും.

കുറുപ്പിന്റെ അർത്ഥസ്രോതസ്സിൽ, ധർമ്മസ്ഥിതികൾ

മുന്നമധികരണത്തിൽ, വിവരസംയുക്തത്തിൽ

ശുദ്ധം — മേൽപറഞ്ഞും — ഭരണം — അതിവാരം — ഉപകാര

വ്യവഹാരപ്രതിഷേധം എന്ന

മുന്നമധികരണം.

നാലാം അധ്യായം

നിഷ്ഠതനം, പശുനസരണം, ഹൃസ്വപ്രവാസം,
ദീർഘപ്രവാസം.

ഭർത്താവിന്റെ വിപ്രകാരം (അപരാധം) കാരണമായി
ദുഷ്ടനെ ഭർത്താവിന്റെ നിഷ്ഠതനം ചെയ്ത (പുറം
തെക്കേപ്പോയ) സ്ത്രീക്ക് ആറുപണം ദണ്ഡം; പോകരുതെ
ന്നു നിഷേധിച്ചിട്ടാണ് പോയതെങ്കിൽ പത്തുണ്ടു പണം.
പ്രതിവേശഗൃഹം (അയൽ ഗൃഹം) കടന്നുപോയെങ്കിൽ
ആറുപണം. പ്രാതിവേശികൻ, ഭിക്ഷു, വൈദ്യേഹകൻ
എന്നിവർ താമസിപ്പാൻ സ്ഥലമോ ഭിക്ഷയോ കൊടു
ക്കുകയോ അപരാധം പണ്ടും വാങ്ങുകയോ ചെയ്താൽ പ
ത്തുണ്ടുപണം ദണ്ഡം; ഗൃഹത്തിൽ കടക്കരുതെന്നു നിഷേ
ധിക്കപ്പെട്ടവരായ പ്രാതിവേശികാദികളോടാണ് ഈ വക
ഇടപാടുകൾ ചെയ്തതെങ്കിൽ പൂർണ്ണസാഹസദണ്ഡം. പരഗൃ
ഹങ്ങളെ (അയൽവക്കത്തുള്ള വീടുകളെ) അതിക്രമിച്ചു
പോയെങ്കിൽ ഇരുപത്തുനാലുപണം ദണ്ഡം. പരന്റെ
ഭാര്യയ്ക്കു, ആപത്തുകളിലൊഴുകുക, താമസിപ്പാൻ സ്ഥലം
കൊടുത്താൽ ആറുപണം ദണ്ഡം. വാരണംചെയ്തിട്ടോ
അറിയാതെകണ്ടോ ആണ് അവൾ വന്നതെങ്കിൽ ദോഷ
മില്ല.

പതിവിപ്രകാരം (ഭർത്താവിന്റെ അപരാധം) കാര
ണം ഭർത്താവിന്റെ ജ്ഞാതിയോ സുഖാവസ്ഥയോ (ഗൃഹ
സ്ഥാനം), ഗ്രാമികനോ, അനാധിയോ (സ്ത്രീധനം സൂ
ക്ഷിക്കുന്നവൻ) ആയ പുരുഷന്റേതോ, ഭിക്ഷുകിയോ ജ്ഞാ
തിയോ ആയ സ്ത്രീയുടേയോ ഗൃഹങ്ങളിലൊന്നിൽ പുരുഷ
ന്മാരില്ലാത്തപ്പോൾ പോകുന്നതിന്നു ദോഷമില്ലെന്നു ആചാ
ര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ജ്ഞാതിഗൃഹത്തിലേക്കു പോകു
ന്നതിൽ അവിടെ പുരുഷന്മാരുള്ള പക്ഷവും ദോഷമില്ലെ

ന്നാണ് കെഴടിച്ചുതരും. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സാധുജനത്തിന്നു ചേലം(വൃഭിചരണം)എങ്ങനെ സംഭവിക്കും? എളുപ്പത്തിൽ അതു അറിവാൻ കഴിയുന്നതുമാണല്ലോ. മരണം, വ്യാധി, വ്യസനം, ഗർഭം എന്നിവ നിമിത്തമായിട്ടു ജ്ഞാതികലഗമനം അപ്രതിഷിദ്ധം തന്നെയാണ്. ആവക നിമിത്തം പോകുന്ന സ്ത്രീയെ വാരണംചെയ്യുന്ന പുരുഷനു പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. എന്നാൽ ആവക നിമിത്തങ്ങളിലും സംഗതി മറച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നതായാൽ സ്ത്രീധനം പിടിച്ചടക്കുന്നതാണ്. ജ്ഞാതികൾ അവളെ സ്വഗൃഹത്തിൽ ഒളിച്ചിരുത്തുന്നതായാൽ അവൾ ചെല്ലെടുക്കുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണശേഷം നഷ്ടപ്പെടുന്നതുമാണ്—ഇങ്ങനെ നിഷ്കരണം.

ഭർതൃഗൃഹത്തിൽനിന്നു നിഷ്കരിച്ചിട്ടു മറ്റൊരു ഗ്രാമത്തിലേക്കു പോയാൽ പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം കൊടുക്കേണ്ടതും സ്വാപ്നഭരണം (ഭർതാവിന്റെ കയ്യിൽ ന്യാസമായി കൊടുത്തിട്ടുള്ള ആഭരണം) നഷ്ടപ്പെടുന്നതുമാണ്. ഗമ്യനായ (കൂടെപ്പോകാവുന്ന) പുരുഷനോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടുപോയാൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം കൊടുക്കേണ്ടതും ഭർമഭരണം (ചെലവിന്നു കൊടുക്കൽ), തീർത്ഥഗമനം (ഏതുകാലത്തിങ്കൽ ഗമിക്കൽ) എന്നിവയൊഴികെ ഭർതാവുമായിട്ടുള്ള സൂത്രധർമ്മങ്ങൾക്കുമുള്ള അധികാരം ഇല്ലാതാകുന്നതുമാണ്. അങ്ങനെ ഒരു സ്ത്രീയെ ഗ്രാമാന്തരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്ന പുരുഷൻ, അവൻ സ്ത്രീക്കു തുല്യമായ ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവനാണെങ്കിൽ, പൂച്ചസാഹസം ദണ്ഡം. പാപീയാൻ (ശ്രേഷ്ഠതകുറഞ്ഞവൻ) ആണെങ്കിൽ മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം. ബന്ധുവാണു കൊണ്ടുപോകുന്നതെങ്കിൽ ദണ്ഡമില്ല. എന്നാലും കൊണ്ടുപോകരുതെന്നു വിലക്കീട്ടു പിന്നെ കൊണ്ടുപോകുന്നതായാൽ പകുതി ദണ്ഡം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. മാഗ്ഗത്തിങ്കലോ വ്യന്തരത്തിങ്ക

ലോ (വഴിയിൽനിന്നുവിട്ട സ്ഥലം) ഗ്രന്ഥപ്രദേശത്തേക്കു ഗമിക്കുന്നതായാൽ മൈഥുനാർത്ഥമാണ് അതെന്നു മനസ്സിലാക്കണം. ശങ്കിതനോ പ്രതിഷിദ്ധനോ ആയ പുരുഷനോടു കൂടി പത്മനാഭസരണം (വഴിയിൽ പിൻതുടന്നു പോവുക) ചെയ്താൽ സംഗ്രഹണമാണ് അതെന്ന് അറിയണം. * താളാപചരൻ, ചാരണൻ, മത്സ്യബന്ധകൻ, ലുബ്ധകൻ, ഗോപാലകൻ, ശൗണ്ഡികൻ എന്നിവരുടേയും പ്രാപ്തസ്ത്രീകന്മാരായ (സ്ത്രീകളോടു കൂടി സഞ്ചരിക്കുന്നവരായ) മറ്റുള്ളവരുടേയും സ്ത്രീകൾക്കു പത്മനാഭസരണം ദോഷമാകയില്ല. എന്നാൽ അവരിലും ഭർത്താവിന്റെ പ്രതിഷേധമുണ്ടായിട്ട ഒരു സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടുപോകുന്ന പുരുഷനും അങ്ങനെ പോകുന്ന സ്ത്രീക്കും പകുതി ദണ്ഡം വീതം വിധിക്കുന്നതാണ്—ഇങ്ങനെ പത്മനാഭസരണം.

ഘൃതപ്രവാസികളായ (വേഗം മടങ്ങിവരാമെന്നു നിശ്ചയിച്ച ദേശാന്തരത്തേക്കുപോയ) ശൂദ്രൻ, വൈശ്യൻ, ക്ഷത്രിയൻ, ബ്രാഹ്മണൻ എന്നിവരുടെ അപ്രജാതമായ (പ്രസവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത) ഭാര്യമാർ സംവത്സരോത്തരമായ കാലം * ഭർത്താവിന്റെ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കണം; പ്രജാതമാരാണെങ്കിൽ സംവത്സരാധികമായ കാലം പ്രതീക്ഷിക്കണം. പ്രവാസകാലത്തേക്കു വേണ്ടതു പ്രതിവിധാനം ചെയ്തിട്ടാണ് ഭർത്താക്കന്മാർ പോയിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടികാലം പ്രതീക്ഷിക്കണം. പ്രതിവിധാനം ചെയ്യാതെ ഭർത്താവു ദേശാന്തരത്തേക്കുപോയ സ്ത്രീ

* സ്ത്രീസംഗ്രഹണത്തിനുള്ള ദണ്ഡം കല്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

* ശൂദ്രന്മാർ ഒരു സംവത്സരവും, വൈശ്യന്മാർ രണ്ടുസംവത്സരവും, ക്ഷത്രിയന്മാർ മൂന്നുസംവത്സരവും, ബ്രാഹ്മണന്മാർ നാലുസംവത്സരവുമാണെന്നർത്ഥം.

കുളി ധനവാന്മാരായ അവരുടെ ബന്ധുക്കൾ കവിഞ്ഞു നാലോ ഏട്ടോ സംവത്സരംകാലം ഭരിക്കണം. അതിന്നുമേൽ യഥാഭജനമായിട്ടുള്ളതിനെ വാങ്ങിയിട്ടു വിട്ടയക്കണം.

വിദ്യാധ്യയനത്തിനുവേണ്ടി ദേശാന്തരത്തേക്കു പോയ ബ്രാഹ്മണനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപ്രജാതയായ ഭാര്യ പത്തു സംവത്സരവും, പ്രജാതയായിട്ടുള്ളവർ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരവും പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കണം. രാജപുരുഷനെ ആയുഃ ക്ഷയവരേയും പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കണം. അങ്ങനെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നതിനുശേഷം സമർപ്പനയായ പുരുഷങ്കൽനിന്നു ഗർഭം ധരിച്ചു പ്രജാതയായാൽ സ്ത്രീ അപവാദത്തെ പ്രാപിക്കയില്ല. ബന്ധുക്കളുടേതിൽ സ്വന്തത്തില്ലാതിരിക്കയും സുഖാവസ്ഥയാൽ തങ്ങളുടെ രക്ഷയിൽനിന്നു വിട്ടയക്കുകയും ചെയ്താൽ ജീവിതനിർവ്വഹണത്തിനുവേണ്ടി സ്ത്രീക്കു യഥേഷ്ടം ഒരു പുരുഷനെ സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്; ആ പത്നിയായിരുന്നാൽ ആപന്നിപാരണത്തിനായിക്കൊണ്ടും പുരുഷനെ സ്വീകരിക്കാം.

ധർമ്മവിവാഹമനുസരിച്ചു വേരുകളെപ്പട്ട കുമാരിയായ ഭാര്യ, തന്നോടു പറയാതെ ദേശാന്തരത്തേക്കു പോയ ഭർത്താവിനെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വർത്തമാനം കേൾക്കാത്ത പക്ഷം, ഏഴു തീർത്ഥങ്ങൾ (ഋതുക്കാലങ്ങൾ) പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കണം; വർത്തമാനം കേൾക്കുന്നപക്ഷം ഒരു സംവത്സരം പ്രതീക്ഷിക്കണം. വിവരം പറഞ്ഞിട്ടു ദേശാന്തരംപോയ ഭർത്താവിനെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വർത്തമാനം കേൾക്കാത്ത പക്ഷം, അഞ്ചു തീർത്ഥകാലവും വർത്തമാനം കേൾക്കുന്നപക്ഷം പത്തു തീർത്ഥകാലവും പ്രതീക്ഷിക്കണം. ശുൽക്കത്തിൽ ഏതാനും ഭാഗംമാത്രം തന്നെ ദേശാന്തരം പോയ ഭർത്താവിനെ, വർത്തമാനം കേൾക്കാത്തപക്ഷം മൂന്നു തീർത്ഥ

കാലവും കേരക്കുന്നപക്ഷം ഏഴു തീർത്ഥകാലവും കാത്തിരി
ക്കണം. ശുൽക്കം മുഴുവനും കൊടുത്തിട്ടു പ്രോഷിതനായ
ജ്ഞാവിനെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവരം കേൾക്കാനുപ
ക്ഷം അഞ്ചു തീർത്ഥകാലവും, കേരക്കുന്നപക്ഷം പത്തു തീ
ർത്ഥകാലവും പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കണം. അതിന്നുശേഷം ധർമ്മ
സ്ഥാനത്തുനിന്നു അനുവാദത്തോടുകൂടി യഥേഷ്ടം മറ്റൊരു
പുരുഷനെ പരിഗ്രഹിക്കാം. തീർത്ഥാപരോധം (ഈതു
കാലത്തെ ഉപരോധിക്കൽ) ധർമ്മധർമ്മമാണെന്നാണു കൌ
ടില്യന്റെ അഭിപ്രായം.

ദീർഘപ്രവാസം ചെയ്തിട്ടു പ്രവൃത്തിക്കുകയോ മരിച്ചു
പോകയോ ചെയ്തവന്റെ ഭാര്യ അപ്രജാതയാണെങ്കിൽ
ഏഴു തീർത്ഥകാലവും പ്രജാതയാണെങ്കിൽ ഒരു സംവത്സര
വും പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കണം. അതിന്നുമേൽ പുത്രാത്ഥമായി
ട്ട് ജ്ഞാവിന്റെ സോദരനെ പരിഗ്രഹിക്കാം. ഭർതൃസോ
ദരന്മാർ വളരെപ്പേരുണ്ടെങ്കിൽ അടുത്ത സോദരനെ, അ
ല്ലെങ്കിൽ ധാർമ്മികന്റെ ഭരണനിപുണനോ കനിയുണോ
അഭാര്യാനോ ആയിട്ടുള്ള സോദരനെ ഗമിക്കണം. ജ്ഞാവി
ന്നു സോദരനില്ലാത്തപക്ഷം അസോദര്യനോ, സപിണ്ഡ
നോ, കല്യനോ ആയിട്ടുള്ളവനെ ഗമിക്കണം. അങ്ങനെയു
ള്ളവർ അധികം പേരുണ്ടെങ്കിൽ അവരിൽ പച്ചു് ആസന്ന
നായിട്ടുള്ളവനെ ഗമിക്കണം. ഇതുതന്നെയാണു് ക്രമം.

ഇദ്ദായാദരെ വിട്ടുള്ള

വേദനം ജാമകർമ്മം;

ജാമസ്രീദാതുവേത്താക്കൾ—

ക്കുതിൽ സംഗ്രഹദണ്ഡനം.

കേടേടിലുപേന അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മധർമ്മകേന മൂന്നു
കഥികരണത്തിൽ, വിവാഹസംയുക്തത്തിൽ, നിഷ്കരണം—
പഞ്ചമസംയുക്തം—ഈസപ്രവാസം—ദീർഘപ്രവാസം എന്ന
നാലാം അധ്യായം.

അഖ്യാതം അധ്യായം.

അപരതം പ്രകരണം.

ദായവിഭാഗം—ദായക്രമം.

പിതൃമാന്മാരായ പുത്രന്മാർ, പിതരും മാതാവും ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, അനീശ്വരന്മാർ (അസ്വതന്ത്രന്മാർ) ആകുന്നു. അവർ, മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ കാലശേഷം, പിതൃഭവ്യങ്ങളുടെ ദായവിഭാഗം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. സ്വയമാജ്ഞിതമായ ഭവ്യം ഭാഗിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. എന്നാൽ സ്വയമാജ്ഞിതഭവ്യം പിതൃഭവ്യത്തിൽനിന്നുണ്ടായതാണെങ്കിൽ ഭാഗിക്കാം.

അവിഭക്തോപഗതന്മാർ (ഭാഗിക്കാതെ മരിച്ചുപോയവർ) ആയിട്ടുള്ളവരുടെ പുത്രന്മാരും പൗത്രന്മാരും, നാലാം പുരുഷാന്തരംവരെ, പിതൃഭവ്യത്തിൽനിന്നു അംശം കിട്ടുവാൻ അവകാശികളാകുന്നു. നാലാം പുരുഷാന്തരംവരെ പിണ്ഡം അവിച്ഛിന്നമായി ഭവിക്കുന്നു. വിച്ഛിന്ന പിണ്ഡന്മാരായാൽപ്പിന്നെ എല്ലാവരും സമമായിട്ടു സ്വത്തിനെ ഭാഗിക്കണം.

പിതൃഭവ്യമില്ലാതെയോ ഉള്ളതു ഭാഗിച്ചിട്ടോ ഏക കുടുംബമായിജീവിച്ചുപോരുന്നവർ പിന്നെയും ഭാഗം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ആ ഭാഗത്തിൽ, യാതൊരുവന്റെ പ്രയത്നത്താൽ ഭവ്യം വർദ്ധിച്ചുവോ അവന്നു രണ്ടാംശം ലഭിക്കുന്നതാണ്.

അപുത്രനായിട്ടു മരിച്ചുപോയവന്റെ ഭവ്യം സോഭ്യന്മാരായ ഭ്രാതാക്കന്മാരോ സഹജീവികളോ ഹരിക്കും. കന്യകമാക്കും അതു ഹരിക്കാവുന്നതാണ്.

പുത്രവാനായിട്ടു മരിച്ചുപോയവന്റെ മിക്കമം(ദായം) ധർമ്മീഷ്ടവിവരങ്ങളിൽ ജനിച്ച പുത്രന്മാരോ, പുത്രന്മാരില്ലെങ്കിൽ പുത്രിമാരോ ഏകക്കേണ്ടതാണ്. പുത്രന്മാരും പു

ത്രിമാന്ദ്യമില്ലാത്തപക്ഷം, അച്ഛൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്നെടുക്കാം. - അച്ഛനില്ലാത്തപക്ഷം ഭ്രാന്താക്കുമരോ, അവതമില്ലെങ്കിൽ ഭ്രാന്തപുത്രന്മാരോ അതിന്നവകാശികളാകാം. പിതാവില്ലാത്ത അനേകം ഭ്രാന്താക്കുമരങ്ങളെങ്കിൽ അവർ സമമായി ഭാഗിക്കണം. അപ്രകാരമുള്ള ഭ്രാന്താക്കുമരങ്ങളെ പുത്രന്മാർ പിതാവിങ്കൽനിന്നു ഓരോ അംശം ലഭിക്കുന്നതാണ് * . സോദൃച്ഛന്മാരായ ഭ്രാന്താക്കുമരർ അനേകം പിതാക്കുമരങ്ങളെ മക്കളാണെങ്കിൽ അവർ പിതാവിങ്കൽ നിന്നാണു ദായവിഭാഗം. മരിച്ചുപോയ ഒരാളുടെ പിതാവും, ഭ്രാന്താവും, ഭ്രാന്തപുത്രന്മാരുമുണ്ടെങ്കിൽ അവരിൽ ആദ്യപറഞ്ഞവരുള്ളപ്പോൾ രണ്ടാമതു പറഞ്ഞവർ അംശഗ്രഹണത്തിൽ സ്വതന്ത്രന്മാരല്ല. ജ്യേഷ്ഠനുള്ളപ്പോൾ കനിഷ്ഠനും ഇങ്ങനെതന്നെ.

ജീവദ്രവിഭാഗത്തിൽ (താൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുന്ന ഭാഗത്തിൽ) പിതാവ് പുത്രന്മാരിൽ ഒരുവനു വിശേഷം കല്പിക്കരുത്. പുത്രന്മാരിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരുവനെ അകാരണമായിട്ട് നിശ്ചിജ്ജിക്കുക (ഭാഗം കൊടുക്കാതിരിക്കുക) യും ചെയ്യരുത്. പിതാവിന്നു ധനമൊന്നുമില്ലാത്തപക്ഷം പുത്രന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠന്മാർ കനിഷ്ഠന്മാരെ അനുഗ്രഹിക്കണം. എന്നാൽ ഇത് ആ കനിഷ്ഠന്മാർ ദർശ്യതന്മാരെല്ലെങ്കിൽ മാത്രമേ ചെയ്യേണ്ടതുള്ളൂ.

ഭവ്യാവകാശികൾക്കു വ്യവഹാരപ്രാപ്തി വന്നതിന്നു

* ഉദാഹരണം—മൂന്നു ഭ്രാന്താക്കുമരർ സ്വതന്ത്ര ഭാഗിക്കാതെ ഒരു മുഴുപായി. അവരിൽ ജ്യേഷ്ഠനും മൂന്നു പുത്രന്മാരും മധ്യമനും രണ്ടു പുത്രന്മാരും കനിഷ്ഠനും ഒരു പുത്രനുംകൂടി ആകെ ആറു പുത്രന്മാരുണ്ട്. ഇങ്ങനെ വരുമ്പോൾ ഭാഗിക്കുവാനുള്ള ഭവ്യാ ആംശമായി ഭാഗിക്കുകയില്ല. അവരുടെ പിതാക്കന്മാർക്കു മൂന്നംശമായി കാഴ്ചിച്ച് അതിൽ ഒരു അംശം ജ്യേഷ്ഠന്മാർ മൂന്നു പുത്രന്മാർക്കും, ഒരംശം മധ്യമന്റെ രണ്ടു പുത്രന്മാർക്കും, ഒരംശം കനിഷ്ഠന്റെ ഒരു പുത്രനും കൊടുക്കുന്നതാണ്.

ശേഷമാണു വിഭാഗം ചെയ്യേണ്ടതു്. അതിന്നു മുൻപു ഭാഗിക്കുന്നതായാൽ അപ്രാപ്തവ്യവഹാരന്മാരായവർക്കുള്ള അംശം അവർക്കു വ്യവഹാരപ്രാപ്തിവരുന്നതുവരെ ഭേദവിശുദ്ധമായിട്ടു് (ഈണബാധ്യതകൂടാതെകണ്ടു്) മാതൃബന്ധക്കുടിയേറ്റോ ഗ്രാമവൃദ്ധന്മാരുടേയോ കയ്യിൽ സ്ഥാപിക്കണം. പ്രോഷിതൻ (ദേശാന്തരം പോയവൻ) ആയവനുള്ള ഭാഗവും ഇങ്ങനെയെന്നു ചെയ്യണം. അസന്നിവിഷ്ണുനാർ (വിവാഹം കഴിയാത്തവർ) ആയിട്ടുള്ളവർക്കു വിവാഹം കഴിഞ്ഞവർക്കു വേണ്ടിവന്നേടത്തോളം നൈവേശനികം (വിവാഹപ്പെട്ടവർ) നൽകണം. കന്യകമാർക്കു് അപ്രകാരംതന്നെ പ്രാദാനികവും (പെണ്ണൊടൊന്നുവേണ്ട ഉപ്പും) കൊടുക്കണം.

ഈനവും മുതലും രണ്ടും സമമായിട്ടു ഭാഗിക്കേണ്ടതാണു്. നിഷ്കിഞ്ചനനാർ (മുതലൊന്നുമില്ലാത്തവർ) വെള്ളം കൊണ്ടുവരുന്ന പാത്രങ്ങൾ കൂടിയും ഭാഗിക്കേണ്ടതാണെന്നു ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. ഇതു ചെറും ചെറുമാണെന്നാണു് കൌടില്യന്റെ പക്ഷം. എന്തു കൊണ്ടെന്നാൽ, ഉള്ളതായ അർത്ഥത്തെയൊന്നല്ലോ ഭാഗിക്കുന്നതു്; ഇല്ലാത്തതായ അർത്ഥത്തിന്നു ഭാഗമില്ല. *

ധർമ്മസ്ഥനാർ മുഖാന്തരം ഭാഗം ചെയ്യുമ്പോൾ സാമാന്യമായ (എല്ലാവർക്കും സമമായ) അർത്ഥം ഇത്രയുണ്ടെന്നും അതിന്നു് പ്രത്യംശം (ഓരോരുത്തർക്കും വരുന്ന അംശം) ഇത്രയാണെന്നും സാക്ഷികളുടെ മുമ്പാകെ സ്പഷ്ടമായിപ്പറഞ്ഞിട്ടു വിഭാഗം ചെയ്യിക്കണം. ഭവ്വിഭക്തമോ (സമമല്ലാതെ ഭാഗിച്ചതു്) അന്യോന്യപാഠതമോ (തമ്മിൽത്ത

* ന്യായപ്രകാരം വിചാരിച്ചാൽ വിചയില്ലാത്തതോ ആയ സകലവിധ ഉപ്പുങ്ങളും ഭാഗിക്കേണ്ടതായിരിക്കെ “വെള്ളപാത്രങ്ങൾ കൂടിയും” എന്നു വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലെന്നാണു് കൌടില്യന്റെ ഹേതു.

അറുപതാം പ്രകരണം

അഞ്ചാം അധ്യായം

മരിൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടത്) അന്തഃവിതരണം (മറച്ചവയ്ക്കുപ്പെട്ടത്) അവിജ്ഞാതത്വപരണമോ (അറിയാതെ കിടന്നിട്ട്) അറിഞ്ഞു പിടിച്ചത്) ആവിട്ടുള്ള ദ്രവ്യത്തെ പിന്നെയും ഭോഗിക്കണം.

അഭാവാദകമായ (അവകാശിയില്ലാത്ത) ദ്രവ്യത്തെ, സ്ത്രീയുടെ ജീവിതനിർവ്വഹണത്തിന്നു വേണ്ടതും മരിച്ചവന്റെ പ്രേതകാര്യത്തിന്നു വേണ്ടതും കഴിച്ചു, രാജാക്കന്മാർക്കു കൊടുത്തു. എന്നാൽ ഇതു ശ്രോത്രിയന്മാരുടെ ദ്രവ്യത്തിന്നു ബാധകമല്ല. ശ്രോത്രിയദ്രവ്യത്തിന്നു അവകാശികളില്ലാതെ വന്നാൽ അതു ത്രൈവിദ്യന്മാർക്കു (മൂന്നു വേദങ്ങളിലും അധീതികളായവർക്കു) ഭാഗം ചെയ്യണം.

പതിതനായവൻ, പതിതനായിത്തീർന്നു ജനിച്ചവൻ, ക്ലീബൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർക്കു ദ്രവ്യംകൊടുത്തിന്നു അവകാശമില്ല. ജഡൻ, ഉന്മത്തൻ, അന്ധൻ, കഷ്ടി എന്നിവർക്കും അങ്ങനെയെന്നു. എന്നാൽ ആ ജഡാദികൾ വിവാഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവരുടെ ജഡതപാദിദോഷമില്ലാത്ത മക്കൾക്കു അംശം ലഭിക്കും. മറ്റുള്ളവർക്കു അന്നവസ്ത്രങ്ങൾ മാത്രമേ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. അതും പതിതന്മാരായവരെ ഒഴിച്ചുമാത്രം.

അജഡാദികൾ വേട്ടിട്ടു
ബീജശക്തി നശിക്കുകിൽ
ബാധ്യവന്മാർ ജനിച്ചിട്ടു
പുത്രരാരാഭോഗികൾ.

കേശലിപുത്രൻ അയ്യപ്പസ്ത്രത്തിൽ, യക്ഷസ്ഥിയകളെ
മൂന്നുകുടിയറക്കത്തിൽ, ഭായവിഭാഗത്തിൽ ഭായ
കൂടം എന്ന അഞ്ചാം അധ്യായം

ആനന്ദ അധ്യായം.

അംശവിഭാഗം.

ഒരു സ്ത്രീയുടെ പുത്രന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനുള്ള അംശം ബ്രാഹ്മണക്കു് ആകുകയും; ക്ഷത്രിയക്കു് കുതിരകൾ; വൈശ്യക്കു് പശുക്കൾ; ശൂദ്രക്കു് കുറിയാടുകൾ. കാണാലിംഗങ്ങളായിട്ടുള്ള (ഒരു കണ്ണുപൊട്ടുക തുടങ്ങിയ അംഗവൈകല്യമുള്ളവ) ആകുകയും മുതലായവ പുത്രന്മാരിൽ മധ്യമനുള്ള അംശമാണു്; ഭിന്നവസ്ത്രങ്ങൾ (പല നിറങ്ങളോടു കൂടിയവ) ആയിട്ടുള്ളവ കനിപ്പനുള്ള അംശമാകുന്നു. നാൽക്കു ലികളില്ലാത്തവക്കും രണ്ടങ്ങളൊഴിച്ച ശേഷമുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളുടെ പത്തിലൊരു ഭാഗം ജ്യേഷ്ഠനു് അധികാംശമായിട്ടെങ്കിലും. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ സ്വധാപാശം (പിതൃകർമ്മമാകുന്ന പാശം) ബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളവനായ തുകൊണ്ടുതന്നെ—ഇങ്ങനെയാണു് ഉശനസ്സിന്റെ മതപ്രകാരമുള്ള വിഭാഗം.

അച്ഛൻ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന പരിവാപ (ഉപകരണങ്ങൾ) ത്തിൽനിന്നു യാനവും ആഭരണവും ജ്യേഷ്ഠാംശം; ശയനവും ആസനവും ഭൂക്കുറുംബ്രവും (ഉണ്ണുന്ന ഓട്ടുകിണ്ണം) മധ്യമാംശം; കറുത്ത ധാന്യവും ആയസവും (ഇരുമ്പുകൊണ്ടുള്ള വസ്തുക്കൾ) ഗൃഹോപകരണവും കാളയും വണ്ടിയും കനിപ്പാംശം. ഇവ കഴിച്ച ശേഷമുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളോ ദ്രവ്യമോ എല്ലാ പുത്രന്മാർക്കും സമമായിട്ടു ഭാഗിക്കണം. ഭഗിനിമാർ അഭായാദകൾ (ദായത്തിൽ അംശം കിട്ടുവാൻ അവകാശമില്ലാത്തവർ) ആണു്. എന്നാൽ അവർക്കു് അമ്മ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന പരിവാപത്തിൽനിന്നു ഭൂക്കുറുംബ്രവും ആഭരണവും ലഭിക്കുന്നവകാരമുണ്ടു്.

ജ്യേഷ്ഠൻ മാനുഷഹീനൻ (പൈതൃകമില്ലാത്തവൻ) ആണെന്നിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിൽനിന്നു മൂന്നിലൊരു ഭാഗം

വും, അന്യായവൃത്തിയോ ധർമ്മകാർയ്യങ്ങളെ കൈവെടിഞ്ഞ വന്നോ ആണെങ്കിൽ നാലിലൊരു ഭാഗവും മാത്രമേ അവന്നു ജ്യേഷ്ഠാംശമായി ലഭിക്കയുള്ളൂ. കാമചരൻ (തോന്നിയതുപോലെ നടക്കുന്നവൻ) ആണെങ്കിൽ ജ്യേഷ്ഠാംശം മുഴുവനും നഷ്ടപ്പെടുന്നതുമാണ്.

ഇതുകൊണ്ടു മധ്യമന്റെയും കനിഷ്ഠന്റെയും കാര്യം പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. മധ്യമകനിഷ്ഠന്മാരിൽപ്പോലും മാനുഷോപേതനായിട്ടുള്ളവന്നു മേൽപ്പറഞ്ഞ ജ്യേഷ്ഠാംശത്തിൽനിന്നു പകുതി ലഭിക്കുന്നതാണ്.

ഒരച്ഛൻ അനേകം സ്ത്രീകളിൽ ജനിച്ച പുത്രന്മാരിൽപ്പോലും, അമ്മമാരുടെ ഇടയിൽ ഒമ്പതാം സംസ്കൃത (ബ്രാഹ്മാദിവിധിപ്രകാരം വേട്ടവർ) യാണ് മറ്റൊരു വർഗ്ഗം അസംസ്കൃതയാണ് എന്നോ ഒരവർ കന്യ (വിവാഹത്തിന്നു മുമ്പ് അക്ഷതയോനി)യാണ് മറ്റൊരാൾ കൃതക്രിയ (വിവാഹത്തിന്നു മുമ്പു ക്ഷതയോനി)യാണ് എന്നോ വ്യത്യാസമില്ലാത്തപക്ഷം, പൂർവ്വജനനം കൊണ്ടാണ് ജ്യേഷ്ഠത്വം തീർച്ചയാക്കേണ്ടതു് * . ഒരു സ്ത്രീ ഇരട്ട പെറ്റവളായ രണ്ടു പുത്രന്മാരുടേ ജ്യേഷ്ഠത്വവും പൂർവ്വജനനംകൊണ്ടാണ് തീരുമാനിക്കേണ്ടതു്.

സ്വതൻ (ബ്രാഹ്മണിയിൽ ക്ഷത്രിയന്നു പിറന്നവൻ), മാഗധൻ (ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യന്നു പിറന്നവൻ), വ്രാത്യൻ (ഉപനയനംചെയ്തതെ വിവാഹം ചെയ്ത ബ്രാഹ്മണന്നു സവണ്ണസ്ത്രീയിൽ പിറന്നവൻ), മമകാരൻ എന്നിവരുടെ അനേകസ്ത്രീജാതന്മാരായ പുത്രന്മാർക്കു് ഐശ്വര്യം

* അമ്മകാർയ്യ വ്യത്യാസമുള്ളപക്ഷം പൂർവ്വജനനംകൊണ്ടല്ല മകാവിന്റെ ഭേദംകൊണ്ടാണ് ജ്യേഷ്ഠത്വം കണക്കാക്കേണ്ടതു്. സംസ്കൃതയായ മകാവിന്റെ പുത്രന്നു ഉത്തരകാലത്തിൽ ജനിച്ചാലും അസംസ്കൃതയുടെ പുത്രനെ അപേക്ഷിച്ചും, കന്യാപുത്രന്നു കൃതക്രിയയുടെ പുത്രനെ അപേക്ഷിച്ചും ജ്യേഷ്ഠത്വം ഉണ്ടെന്നർത്ഥം.

(ആളുടെ ശക്തി) അനുസരിച്ചാണ് ഭായവിഭാഗം *. ശേഷമുള്ളവർ ഐശ്വര്യവാനായവനെ ആശ്രയിച്ചു ജീവിക്കണം. എല്ലാവരും അനീശ്വരന്മാരല്ലെന്നതിൽ സമമായിട്ടു ഭാഗിക്കണം.

ഒരുവനു നാലുവണ്ണങ്ങളിലും വിവാഹം ചെയ്ത പുത്രന്മാരുണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവരിൽവെച്ച ബ്രാഹ്മണീപുത്രനു നാലംശവും, ക്ഷത്രിയാപുത്രനു മൂന്നംശവും, വൈശ്യാപുത്രനു രണ്ടംശവും, ശൂദ്രാപുത്രനു ഒരംശവുമാണ് കിട്ടുവാനവകാശമുള്ളത്. ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട്, ക്ഷത്രിയനു മൂന്നു വണ്ണങ്ങളിലുള്ള പുത്രന്മാരുടേയും വൈശ്യനു രണ്ടു വണ്ണങ്ങളിലുള്ള പുത്രന്മാരുടേയും അംശവിഭാഗം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ൮

ബ്രാഹ്മണന്റെ സ്വത്തിന്മേൽ അനന്തരാപുത്രനു (അടുത്ത വണ്ണത്തിലെ സ്ത്രീയിലുണ്ടായ പുത്രന്) തുല്യമായ അംശം ലഭിക്കും. ക്ഷത്രിയവൈശ്യന്മാരുടെ സ്വത്തിന്മേൽ അനന്തരാപുത്രന് അർദ്ധാശമേ ലഭിക്കുകയുള്ളു. § ൮

* കാര്യം നോക്കുവാൻ ശക്തനായിട്ടുള്ളവരോ അവനുമാരുടെ ഭാഗമുള്ളവനായ്ക്കും.

൮ ക്ഷത്രിയനു മൂന്നു വണ്ണങ്ങളിലും പുത്രന്മാരുണ്ടെങ്കിൽ പിതൃഭവ്യം ആറംശമായി ഭാഗിച്ചു ക്ഷത്രിയാപുത്രനു മൂന്നംശവും, വൈശ്യാപുത്രനു രണ്ടംശവും, ശൂദ്രാപുത്രനു ഒരംശവും നൽകണം; വൈശ്യനു രണ്ടു വണ്ണങ്ങളിലും പുത്രന്മാരുണ്ടെങ്കിൽ മൂന്നംശമായി ഭാഗിച്ചു രണ്ടാംശം വൈശ്യാപുത്രനും ഒരംശം ശൂദ്രാപുത്രനു. കൊടുക്കണമെന്നർത്ഥം.

§ ബ്രാഹ്മണനു സ്വവണ്ണത്തിലും അനന്തരാപുത്രനായ ക്ഷത്രിയവണ്ണത്തിലും പുത്രന്മാരുണ്ടെങ്കിൽ ക്ഷത്രിയാപുത്രനു ബ്രാഹ്മണീപുത്രനുള്ളതായ അംശം ലഭിക്കും. ക്ഷത്രിയനു സ്വവണ്ണത്തിലും വൈശ്യവണ്ണത്തിലുകൊണ്ടു വൈശ്യനു സ്വവണ്ണത്തിലും ശൂദ്രവണ്ണത്തിലുകൊണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടെങ്കിൽ രണ്ടാമതു പറഞ്ഞ വണ്ണങ്ങളിലെ പുത്രന്മാർ ആദ്യപുത്രനുള്ള അംശത്തിൽ പകുതിയേ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ.

പ്രവൃത്തി

അറുപതാം പ്രകരണം

ഏഴാം അധ്യായം

നാൽ മാനുഷോപതനായ പുത്രൻ തുല്യം കല്പിക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ല.

സവണ്ണവും അസവണ്ണമായ രണ്ടു ഭാഗ്യമാരിൽ ഏകപുത്രൻ മാത്രമേ ഉള്ളവെങ്കിൽ ആ പുത്രൻ പിതാവിന്റെ എല്ലാ ദ്രവ്യത്തെയും ഹരിക്കുകയും, ബന്ധുക്കളെ (പിതാവിനാൽ ഭരിക്കപ്പെടേണ്ടവരെ) ഭരിക്കുകയും ചെയ്യണം. എന്നാൽ ബ്രാഹ്മണൻ പാരമ്പര്യമായിട്ടുള്ള (ശ്രീ ഭൃത്യീയിൽപ്പിറന്ന) പുത്രൻ, താൻ പിതാവിന്റെ ഏകപുത്രനാണെന്നിരിക്കിലും, പിതൃദ്രവ്യത്തിൽനിന്നു മൂന്നിലൊരംശം മാത്രമേ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. ശേഷം രണ്ടംശങ്ങൾ പിതൃകൃത ചെയ്യേണ്ടുന്ന കാരണത്താൽ പിതാവിന്റെ സപിണ്ഡനോ ആസ്ഥാനമായ കല്യാണോ (സോദകൻ) ഹരിക്കേണ്ടതാണ്. അങ്ങനെ ആരുമില്ലെങ്കിൽ പിതാവിന്റെ ആചാര്യനോ ശിഷ്യനോ ആ രണ്ടംശങ്ങൾക്കു അവകാശികളായിരിക്കും.

തൽക്ഷേത്രത്തിൽ നിയോഗത്താൽ

മാതൃബന്ധു, സഹോത്രനോ

പുത്രൻതന്നെ അനിച്ഛിച്ചിട്ട്

ദ്രവണായേകിടാം ധനം.

കൗടില്യന്റെ അയ്യംശാസ്യത്തിൽ, ധർമ്മമായതൊക്കെ

നാശിയാക്കേണ്ടതിൽ, ഭാഗ്യവിശാഗത്തിൽ, അംശവി

ഭാഗമെന്ന ആദർശപ്രായം.

ഏഴാം അധ്യായം.

പുത്രവിഭാഗം.

അന്യന്റെ പരിഗ്രഹത്തിൽ ഉത്പാദിക്കപ്പെട്ട ഖീജം (ഒരുവന്റെ ഭാഗ്യത്തിൽ മറ്റൊരാളവന്നുണ്ടായ പുത്രൻ) ക്ഷേത്രീയുടെ (അവളുടെ ഭർത്താവിന്റെ) തന്നെ ഖീജമാ

നെന്നു് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. മാതാപു' ഭൃത്യ (ഭവ; ബീജാധാരമാത്രം) വാണെന്നും, 'രേതസ്സു' ആരുടെയോ അവന്റെറയാണു് സന്താനം എന്നും മറുപടി ലഭ്യമാകുന്നു. രണ്ടും ഉള്ളതാണെന്നു് ഒരു കൌടില്യമതം.

വിവാഹസംസ്കാരം ചെയ്തിട്ടുള്ള ഭാര്യയിൽ താൻതന്നെ ഉൽപാദിപ്പിച്ച പുത്രൻ ഒരസന്ദേഹം; ഒരസന്ദേഹം തുല്യനാണു് പുത്രികാ പുത്രൻ; സഹോദരനോ അന്യഗോത്രനോ ആയ ഒരുവനെ നിയോഗം ചെയ്തു് അദ്ദേഹത്താൽ സ്വക്ഷേത്രത്തിൽ ഉൽപാദിതനായ പുത്രൻ ക്ഷേത്രജനൻ. ക്ഷേത്രജനനെ ഉൽപാദിപ്പിച്ചവനു് മറെറായ പുത്രൻ ഇല്ലെങ്കിൽ അവൻ രണ്ടു പിതാക്കന്മാരോടും രണ്ടു ഗോത്രങ്ങളോടുംകൂടിയവനായിരിക്കയും, രണ്ടു പിതാക്കന്മാരുടേയും പിതൃകർമ്മത്തിന്നും സ്വത്തിന്നും അവകാശിയായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. ബന്ധുക്കളുടെ ഗൃഹത്തിൽവെച്ചു് ഗൃഹജാതൻ (ഭരതനിയോഗം കൂടാതെ ഗൃഹമാന്ത്രിജനിച്ചവൻ) ഗൃഹജനൻ; അവൻ ക്ഷേത്രജനോടു തുല്യനാകുന്നു. ബന്ധുവാനാൽ (മാതാപിതാക്കന്മാരാൽ) ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട പുത്രൻ അപധിച്ഛേദ; അവനു് ആർ നാമകരണാദിസംസ്കാരം ചെയ്യുവോ ആയാളുടെ പുത്രനാണു് അവൻ. കന്യകയായിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു സ്ത്രീക്കുണ്ടായ പുത്രൻ കാന്തിനൻ; ഗർഭമുണ്ടായിരിക്കുമ്പോൾ വിവാഹം കഴിഞ്ഞ സ്ത്രീക്കു പാറുന്ന പുത്രൻ സഹോദരൻ; പുനർവിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട സ്ത്രീയുടെ പുത്രൻ പൌരണഭവൻ *. ഇവ

* പൌരണഭവൻ മൗല്യജനകകൗടില്യ മൂന്നധിധത്തിൽ വരും. ധിവാഹം കഴിഞ്ഞു അക്ഷയയോനിയാതെക്കിടക്കയിൽനിന്നു വീഴുകയും കയൽ കരോരവനു് വിവാഹസംസ്കാരമേതോടുകൂടി നൽകപ്പെട്ടവൻ, അയാളുടെ ഉപേക്ഷിച്ച് അന്യപക്ഷേപന സ്വീകരിച്ചവൻ, അതാവുമരിച്ചതിനുശേഷം സ്വപിണ്ഡനോ സമർപ്പണോ ആയ ഒരുവനു് അന്നു ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ എന്നിവയെ പൌരണഭവന്റെ അമ്മ മൂന്നധിധത്തിൽ വരാം.

രിൽവെച്ചു സ്വയംജാതനായ ഔരസപുത്രൻ പിതാവിന്റെയും ബാഹ്യകുളികേയം ഭാര്യാദൻ . (മുതലവകാശി) ആകുന്നു. പരജാതനായ പുത്രൻ സ്വസ്തൃന്താവിന്റെ മാത്രം ഭാര്യാദനായിരിക്കും; നാനാ ബാഹ്യകുളികളെ ഭാര്യാദനാക്കിയല്ല. മാതാപിതാക്കളോരോൾ മന്ത്രാദികപുച്ഛമായിട്ട് ഭരണനായ (നൽകപ്പെട്ട) പുത്രൻ ദത്തൻ; അധൻ ഔരസപുത്രനോടു തുല്യനാകുന്നു. സ്വമനുസ്സാലോഭാ ബാഹ്യകുളികളെ ചപദേശപ്രകാരമോ പുത്രനായിട്ടു വന്നവൻ ഉപഗതൻ; പുത്രനായി അധികാരപ്പെടുത്തപ്പെട്ടവൻ കൃതകൻ; വിധികൊടുത്ത അനുനോടു ചാടിയവൻ ക്രീതൻ.

ഔരസനായിട്ടൊരു പുത്രനുണ്ടായാൽ സവസ്തൃന്താരായി വേറെയുള്ള പുത്രന്മാർ പിതൃദൃഗ്യത്തിന്റെ മുന്നിലൊരംഗം മാത്രമേ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ *. അസവസ്തൃന്താരായ പുത്രനാക്കാകട്ടെ ഗ്രാസാദ്യുദനാ മാത്രമേ കിട്ടുകയുള്ളൂ.

ബ്രാഹ്മണ കുടിയൽ നാലുളുടെ അടുത്ത ചസ്തത്തിലുണ്ടായ പുത്രന്മാർ സവസ്തൃന്താരം, അടുത്തതിന്റെ പിറ്റാത്തെ വസ്തൃത്തിലുണ്ടായവർ അസവസ്തൃന്താരമാകുന്നു. ബ്രാഹ്മണൻ വൈശ്യനിലുണ്ടായ പുത്രൻ അബലന്; ശൂദ്രനിലുണ്ടായവൻ നിഷാദൻ അല്ലെങ്കിൽ പാരശ്വൻ. ക്ഷത്രിയൻ ശൂദ്രനിലുണ്ടായ പുത്രൻ ഉഗ്രൻ. വൈശ്യൻ ശൂദ്രനിലുണ്ടായ പുത്രൻ ശൂദ്രൻതന്നെ. അചരിതവ്രതന്മാരായ (ഉപനയനം ചെയ്യാത്തവർ) ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രിയവൈശ്യന്മാരിൽനിന്നു സവസ്തൃസ്രീകളിലുണ്ടായ പുത്രന്മാർ വ്രാതന്മാരാകുന്നു—ഇങ്ങനെ അനുലോമന്മാർ.

ശൂദ്രകൾനിന്നു പ്രതിലോമന്മാരായിട്ടു ജനിച്ച് പുത്രന്മാർ യഥാക്രമം ആയോഗവനം, ക്ഷത്തനം, ചണ്ഡാല

* മുന്നിൽ ഒന്നംഗം ഔരസന്നിരിക്കുമെന്നർത്ഥം.

നമാകുന്നു. വൈദ്യകൾനിന്നു മേൽപ്രകാരം ജനിച്ചവർ മാഗധനം, വൈദ്യേഹകനമത്രെ. ക്ഷത്രിയകൾനിന്നു മേൽപ്രകാരം ജനിച്ചവൻ സുതൻ *. പൌരാണികനായിട്ടുള്ള സുതനും മാഗധനം ഇവരിൽനിന്നു ഭിന്നനാകുന്നു. അദ്ദേഹ ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടും ക്ഷത്രിയരെക്കൊണ്ടും ഉൽക്കണ്ഠിതനാണ്. ഇവരാരും പ്രതിലോമന്മാർ. പ്രതിലോമന്മാരുണ്ടാകുന്നതു രാജാവ് സ്വധർമ്മത്തെ അതിക്രമിക്കുക കാരണമായിട്ടാകുന്നു.

ഉഗ്രകൾനിന്നു നിഷാദസ്ത്രീയിൽ പിറന്ന പുത്രൻ കഷ്ടൻ; വിപരീതമായവൻ (നിഷാദകൾനിന്നു ഉഗ്രകന്യകയിൽ പിറന്നവൻ) പുൽക്കുസൻ. വൈദ്യേഹകകന്യകയിൽ അംബഷുകൻനിന്നു ജനിച്ചവൻ വൈണ്യൻ; മരിച്ച (അംബഷുസ്ത്രീയിൽ വൈദ്യേഹകകൾനിന്നു) ജനിച്ചവൻ കശീലവൻ. ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയിൽ ഉഗ്രകൾനിന്നു ജനിച്ചവൻ ശപാകൻ. ഇവരും ഇതുപോലെയുള്ള മറ്റു സങ്കരജന്മാരും അന്തരാളന്മാർ (സമ്മിശ്രജാതികൾ) എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഇവരിൽച്ചെറു വൈണ്യൻ കർമ്മവശാൽ രഥകാരണെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. അന്തരാളന്മാർക്കു താന്താങ്ങളുടെ ജാതിയിൽ മാത്രമേ വിവാഹം പാടുള്ളൂ. പൂർവാപരഗാമിത്വവും (പൂർവ്വജാതിക്കാരൻ അപരജാതി സ്ത്രീയെ ഗമിക്കുക) പൂർവ്വാന്മാരുടെ ആചാരത്തെ അനുവർത്തിക്കുകയുമാണവരുടെ സ്വധർമ്മങ്ങളായി സ്ഥാപിക്കേണ്ടതു്. അഥവാ ചണ്ഡാലന്മാരാരാഴിച്ചുള്ള എല്ലാ അന്തരാളന്മാരും ശൂദ്രസ്വധർമ്മക്കാരും (ശൂദ്രതുല്യമായ ധർമ്മത്തോടു കൂടിയ

* ഇങ്ങനെ വൈദ്യയിൽ ജനിച്ചവൻ ആയോഗവനം, ക്ഷത്രിയയിൽ ജനിച്ചവൻ ക്ഷത്തനം, ബ്രാഹ്മണിയിൽ ജനിച്ചവൻ ചണ്ഡാലനം, വൈദ്യനും ക്ഷത്രിയയിൽ ജനിച്ചവൻ മാഗധനം, ബ്രാഹ്മണിയിൽ ജനിച്ചവൻ വൈദ്യേഹകനും, ക്ഷത്രിയനും ബ്രാഹ്മണിയിൽ ജനിച്ചവൻ സുതനാകുന്നതാണ്.

പുസ്തകം

ധർമ്മസമീപം

മുന്നാമധികരണം

ബന്ധമില്ലാത്ത ഗുഹങ്ങളെക്കുറിച്ചു മറ്റേ ഗുഹത്തിന്റെ ചുമരിൽനിന്നു രണ്ടരത്തിലോ മൂന്നു പദമോ വിട്ടിട്ടു പാടത്തിൽ (അടിയിൽ) ബന്ധനം ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടു. ഗുഹാചിതമായിട്ടുള്ള അമ്പത്തരം (കുപ്പ), ഭൂമി (വെള്ളം പോകാനുള്ള ഓവ്), ഉടപാണം (കിണർ) എന്നിവ അവയ്ക്കു പറിയ സ്ഥാനങ്ങളിലല്ലാതെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളൂ. എന്നാൽ ഇതു, പ്രസവിച്ച പത്തുദിവസം കഴിയുന്നതുവരെയുള്ള സൂരികാകൃപത്തെ (വേതുവെള്ളക്കുഴി) ഒഴിച്ചുള്ളവയ്ക്കു മാത്രമേ ബാധകമാകയുള്ളൂ. ഈ വിധിയെ തെറ്റിച്ചുനടന്നാൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം.

ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ കല്യാണകൃത്യങ്ങളിൽ (വിവാഹം മുതലായ അടിയന്തരങ്ങളിൽ) ഉണ്ടാക്കുന്ന വിരകപുര, ആചാരം (വെള്ളക്കുഴി), ജലമാറ്റം മുതലായവയുടെ കാര്യവും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

അയൽഗുഹത്തിന്റെ ഭിത്തിയിൽനിന്നു മൂന്നു പദമോ ഒന്നര അരത്തിലോ വിട്ടു വേണം ഉടകമാറ്റം (ഓവ്) നിർമ്മിക്കുവാൻ. അതു ഗാഢപ്രസൂതമായോ (തടസ്സം കൂടാതെ ഒഴുകത്തക്കതു്) പ്രസവണത്തിൽ (വരിവെള്ളച്ചാലിൽ) ചെന്നു വീഴത്തക്കതോ ആയിരിക്കണം. ഇതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ അസ്ത്വത്തിനാലു പണം ഭണ്ഡം.

അയൽഗുഹത്തിന്റെ ഭിത്തിയിൽനിന്നു ഒരു പദമോ ഒരരത്തിലോ വിട്ടിട്ടുവേണം ചക്രിസ്ഥാനം (കോഴി മുതലായവയുടെ കുണ്ടു), ചതുഷ്ഠസ്ഥാനം (നാൽക്കുലികളുടെ തൊഴുത്തു്), അഗ്നിപ്പു (അടുപ്പു്), ഉദജസ്ഥാനം (വെള്ളപ്പീപ്പിയുടെ സ്ഥാനം), രോചനി, കുട്ടനി എന്നിവയെ സ്ഥാപിക്കുവാൻ. ഇതിനെ അതിക്രമിച്ചാൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ഭണ്ഡം.

രണ്ടു വാസ്തുക്കൾ (ഗൃഹങ്ങൾ) അടുത്തടുത്തായി ചെന്നാൽ, അവ ഏതുവിധമുള്ളവയാവാലും, രണ്ടിനും തമ്മിൽ ഒരു കിഷ്കവേദ മൂന്നു പദമോ അന്തരിക (ഇട) വിടേണ്ടതാണ്. രണ്ടു ഗൃഹങ്ങളുടേയും നീപ്രങ്ങൾ (ഇറകൾ) ഒരു തമ്മിൽ നാലംഗുലം ഇടവിടുകയോ, അല്ലാത്തപക്ഷം ഇറ സമാത്രസമാധി (ഒന്നു മറെറാന്നിന്മേലേക്കു കയറി നിൽക്കുന്നതായി) നിമ്മിക്കുകയോ വേണം. രണ്ടു ഗൃഹങ്ങളുടേയും അന്തരികയാൽ ഖണ്ഡപല്ലാതമായിട്ട് (അടയ്ക്കുപറമ്പും തുറക്കുവാനുമാവിട്ട്) ഒരു കിഷ്ക വലുപ്പമുള്ളതായ ഭൂമിദാരുത്തെ ഒന്നനോക്കുന്നു കൂട്ടിച്ചുട്ടാത്തവിധത്താൽ ഉണ്ടാക്കിക്കണം. വെളിച്ചം കിട്ടുവാൻ വേണ്ടി ഉൾപാലാഗ്നതു ചെറുതായ ഒരു വാതായനം (ജനവാതാൽ) ഉണ്ടാക്കിക്കണം. [അതുകൊണ്ട് അടുത്ത ഗൃഹത്തിലേക്കു തുടങ്ങുന്നമുള്ളപക്ഷം അതു അടച്ചിടേണ്ടതാണ്. *] ഗൃഹങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥന്മാർ ഒത്തുചേറിട്ട് യഥേഷ്ടമാകും വണ്ണം ഗൃഹങ്ങൾ പണിയിക്കുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല. എന്നാൽ ഒരാൾക്കൊരാൾക്കു അനിഷ്ടമായിട്ടുള്ള പണിയെ വാരണം ചെയ്യണം.

വശത്തിന്റെ ബാധയില്ലാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി വാനലടി (വാനന്ത്യുടെ) മുകളിൽ മറയ്ക്കേണ്ടതായുള്ള ഭാഗത്തെ തൂണുകൾകൊണ്ടു മേയുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ അപ്രകാരം മേഞ്ഞ ഒരു ചെറുഭാഗത്തിനെ നിമ്മിക്കുകയോ വേണം. ഇതാണു അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം. രാജമാർത്തിലേക്കും തെന്തിലേക്കും അഭിമുഖമായിട്ടുള്ളവയാഴികെ, അയൽ ഗൃഹക്കാർക്കു വിരോധമാകത്തക്കവിധം വാതിലുകളോ വാതായനങ്ങളോ നിർമ്മിച്ചു അവർക്കു ഉപദ്രവമുണ്ടാക്കിയാലും ഇതുതന്നെ.

* ഇതു ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നില്ല.

ണ്ഡം. ഖാതം (കഴി), സോപാനം (കല്പം), പ്രണാളി (ജലനിർഗമമാർഗ്ഗം), നിശ്ശ്രേണി (കോണി), അവസ്ഥരം എന്നിവയുടെ ഭാഗങ്ങളെക്കൊണ്ടു പുറമെയുള്ളവയ്ക്ക് ബാധവരുത്തുകയോ, മറുജീവനു തന്റെ സ്ഥലം ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ തടസ്സം വരുത്തുകയോ ചെയ്താലും ദണ്ഡം ഇതുതന്നെ.

പരഗൃഹത്തിന്റെ ഭിത്തിയെ വെള്ളം വിട്ടു നാശപ്പെടുത്തുന്നവനു പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. മലമൂത്രങ്ങളെക്കൊണ്ട് പരഗൃഹത്തിലെ ഭിത്തിക്കു കേടുവരുത്തിയാൽ അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം. മഴപെയ്യുമ്പോൾ കെട്ടിനിൽക്കുന്ന വെള്ളം പ്രണാളീദപാരേണ പുറത്തേക്കു വിടേണ്ടതാണ്. അതു ചെയ്യാതിരുന്നാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം.

ഒരു ഗൃഹത്തിൽ നിശ്ചിതകാലാവധിക്കുശേഷം ഉടമസ്ഥന്റെ നിഷേധമുണ്ടായിട്ടും കൂട്ടാക്കാതെ താമസിക്കുന്ന അവകൃയിസ്തം (വാടകക്കാരനും) നിശ്ചിതകാലാവധിക്കുമുമ്പിൽ അവനെ റിരസിക്കുന്ന ഉടമസ്ഥനും തമ്മിൽ വാക്പാഠശ്ചം, സ്തേയം, സാഹസം (ബലാൽക്കാരം), സംഗ്രഹണം (സ്രീസംഗ്രഹണം), മിത്യാഭോഗം എന്നിവയുണ്ടാകാത്തപക്ഷം, രണ്ടുപേക്കും പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. ക്ലൃപ്തമായ കാലത്തിന്നു മുമ്പിൽ വീടുപേക്കിച്ചുപോകുന്നവൻ ഉടമസ്ഥന് വഞ്ചാവക്രയം (സംവത്സരം തികയുന്നതുവരെയുള്ള വാടക) കൊടുക്കുകയും വേണം.

ഏല്പാവയ്ക്കുംകൂടിയുള്ള ഗൃഹത്തിന്റെ സംരക്ഷണത്തിൽ ഒരുവൻ സാഹായ്യം ചെയ്യാതിരിക്കുകയോ ആ ഗൃഹത്തിന്റെ സാമാന്യമായ (ഏല്പാവയ്ക്കും കൂടിയുള്ള) ഉപഭോഗത്തെ ഉപരോധിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതായാൽ അവനു പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. സർവ്വസാമാന്യമായ ഗൃഹത്തിന്നു നാശംവരുത്തുന്നവന് അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം.

രഹസ്

അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ഒമ്പതാം അധ്യായം

ദഹരം, മുററം, കുപ്പയഗ്നി-
ശാല, കുട്ടനശാലയും,
തൂറുന്ന സപ്പുസ്ഥലവും
സപ്പുസാമാന്യഭോഗ്യമാം.

കുഴപ്പമുള്ളതും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മീയരെന്ന
മുനാമധികരണത്തിൽ, വാസ്തവത്തിൽ,
ഗ്രഹവാസ്തവം എന്ന എട്ടാമദ്ധ്യായം.

ഒമ്പതാം അധ്യായം.

വാസ്തുവികര്യം, സീമാവിവാദം, ക്ഷേത്രവിവാദം,
മർദ്ദാഭാസ്ഥാപനം, ബാധാബാധികം.

ജ്ഞാതി, സാമന്തൻ, ധനികൻ (കടംകൊടുത്തവൻ)
എന്നിവരാണു ക്രമത്തിൽ * ഭൂമിപരിഗ്രഹങ്ങളെ (വസ്തു
വഹകളെ) വിലയ്ക്കു വാങ്ങുവാൻ അർഹന്മാർ. അവരെക്കു
ഴിച്ചു പുറമെയുള്ളവർ അതിന്നുപരതയല്ല.

അയൽപക്കക്കാരായ നാപ്പതു ഗ്രാമക്കാർ വിൽക്കു
വാൻ പോകുന്ന ഗ്രാമത്തിന്റെ മുൻഭാഗത്തു ഒത്തുചേർന്നു
“ഈ ഗ്രാമം വിൽക്കുവാൻ പോകുന്നു” എന്നു വിളിച്ചുപറ
യണം. വിൽക്കുവാൻ വിചാരിക്കുന്നതു ക്ഷേത്രം, ആരാ
മം, സേതുബന്ധം, തടാകം, ആധാരം എന്നിവയിലേതാ
ണെന്നുവെച്ചാൽ അതിന്റെ മർദ്ദാഭകളിൽ (അതിരുക
ളിൽ) നിന്നിട്ട് അതിന്റെ അതിരുകളു കളെ നിർദ്ദേശിച്ചു

* ക്രമത്തിൽ എന്ന വാർത്തയുകൊണ്ടു വാസ്തുവികര്യത്തിൽ മ
ന്നുള്ള വിശദതാവിഷയം അന്തരീക്ഷം, അവകാശിച്ചാൽ സാമ
ന്തന്മാർക്കും, അവരെയും കഴിച്ചാൽ വിശദതാവിഷയം കടം കൊടുത്തവ
ർക്കും വാങ്ങുവാൻ അധികാരമില്ലെന്നതാണ്.

കൊണ്ടു സാമന്തന്മാരായ ഗ്രാമവൃദ്ധന്മാർ കേൾക്കെ “ഈ സ്ഥലം ഇന്നു വിലയ്ക്കു വാങ്ങുവാനാളുണ്ടോ” എന്നിങ്ങനെ മൂന്നുപ്രാവശ്യം ഉറക്കെ വിളിച്ചുചോദിക്കണം. അതിനുശേഷം മറ്റുള്ളവരുടെ തടസ്സമില്ലാതിരുന്നാൽ കേതാവിനു് അതു വാങ്ങാവുന്നതാണ്. കേതാക്കന്മാർ തമ്മിൽ സുലിച്ചു വില വലിച്ചിപ്പിച്ചാൽ ആ വലിച്ചിപ്പിച്ച വില ശുൽക്കത്തോടുകൂടി രാജാവിന്റെ കോശത്തിലേക്കു പോകേണ്ടതാണ്. വിക്രയത്തിൽ പ്രതിക്രോഷ്ടാവ് (ലേലത്തിൽ വിളിക്കുന്നവൻ) ആരോ അവനാണു ശുൽക്കം അടയ്ക്കേണ്ടതു്. അസ്വാമി (ധനമില്ലാത്തവൻ) പ്രതിക്രോശം (ലേലംവിളി) ചെയ്താൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം. പ്രതിക്രോശനം കഴിഞ്ഞാൽ ഏഴുദിവസം കഴിയുന്നതുവരെ പ്രതിക്രോഷ്ടാവ് (ലേലത്തിൽക്കൊണ്ടവൻ) വരാത്തപക്ഷം പ്രതിക്രഷ്ടൻ (ആരോടു ലേലത്തിൽ വാങ്ങുന്നുവോ അവൻ) വേറെ ഒരാൾക്കു വിൽക്കുന്നതിനു വിരോധമില്ല. പ്രതിക്രഷ്ടൻ ഇതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ വാസ്തുവിഷയമായ വിക്രയത്തിങ്കൽ ഇരുനൂറുപണം ദണ്ഡം; വാസ്തുചൊഴിച്ചുള്ള മറ്റു ദ്രവ്യങ്ങളുടെ വിക്രയത്തിങ്കലാണെങ്കിൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം— ഇങ്ങനെ വാസ്തുവിക്രയം.

രണ്ടു ഗ്രാമങ്ങളുടെ സീമയെക്കുറിച്ചു വിവാദം നേരിട്ടാൽ സാമന്തന്മാരോ, അഞ്ചു ഗ്രാമങ്ങളിലോ പത്തു ഗ്രാമങ്ങളിലോ വസിക്കുന്ന വൃദ്ധന്മാരെ പരിശോധിച്ചു, സ്ഥാവരങ്ങളോ കൃത്രിമങ്ങളോ ആയ സേതുക്കൾ (സീമാചിഹ്നങ്ങൾ) കല്പിച്ചിട്ടു വാദം നിർണ്ണയിക്കണം. വൃദ്ധന്മാരായ കുടുംബന്മാരോ, ഗോപാലകന്മാരോ, പൂർവ്വജ്ഞികന്മാരോ (മുൻകൈവശക്കാർ), സ്ഥലത്തിന്നടുത്തു് അതിമിന്നെ സ്സംബന്ധിച്ചറിവുള്ളവരായിട്ടുള്ള ഒന്നോ അധികമോ ആ

പുനർ

അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ഒമ്പതാം അധ്യായം

ഓരോ സീമാസൂത്രങ്ങൾ ഇന്നിന്നവയാണെന്നു നിശ്ചയിക്കുകയും, പിന്നെ വിപരീതവേഷം ധരിച്ചു സ്ഥലത്തുചെന്നു സീമയെക്കാണിക്കുകയും ചെയ്യണം. ആദ്യം നിശ്ചയിച്ച അഭയാളങ്ങൾ കഠിനാത്തപക്ഷം അവർക്ക് ആയിരം പണം ദണ്ഡം. സീമയെ നിഷ്കരിച്ചതിനുശേഷം അതിനെ അപമാരിക്കുകയോ സീമാചിഹ്നങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്ക് അതുതന്നെ ദണ്ഡം. സേതുവും, ഭോഗവും (കൈവശം) തീരെ നശിച്ചുപോയിട്ടുള്ള വഹികളെ രാജാവ് ജനങ്ങൾക്കുപകാരം വരുമാറു വിഭജിക്കണം.

ക്ഷേത്രങ്ങളുൾപ്പെടെ വിവാദത്തെ സാമന്തന്മാരായ ഗ്രാമപഞ്ചായങ്ങൾ നിഷ്കരിക്കണം. അവർ രണ്ടു പക്ഷക്കാരായി വന്നാൽ ഏതു പക്ഷത്തിലാണോ ശുചികുടും ജനസമ്മതന്മാരുമായ അധികം പേർ ചേർന്നിരിക്കുന്നത് ആ പക്ഷമാനുസരിച്ചു നിഷ്കരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ മധ്യമപക്ഷമാനുസരിച്ചു രണ്ടു ഭാഗത്തേക്കും സമമായി വിഭജിക്കണം. ഇതു രണ്ടും കഷ്ടികൾ സമ്മതിക്കാത്തപക്ഷം വാദത്തിൽപ്പെട്ട വാസ്തു രാജാവിന്നെടുക്കാം. പ്രനാശസ്ഥാനികം (ഉടമസ്ഥനെ കാണാത്തതു്) ആയ വാസ്തുവും രാജാവിന്നെടുക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ ജനങ്ങൾക്കുപകാരമാകുമാറു് വിഭജിക്കുകയുമാകാം.

ഓരോളം വാസ്തുവിനെ മറെറൊരാൾ ബലാൽക്കാരേണു കൈവശപ്പെടുത്തിയാൽ സ്തേയദണ്ഡം; കാരണമുണ്ടായിട്ടു കൈവശപ്പെടുത്തിയാൽ അവന്റെ പ്രയാസം (ദേഹദണ്ഡം), ആജീവം (അനുഭവം) എന്നിവയെ സംഖ്യകൊണ്ടു കണക്കാക്കി ബന്ധം (ജ്ഞാധനം കഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ളതു്) ഉടമസ്ഥനു കൊടുക്കണം. മകുടാദയെ അപഹരിച്ചാൽ പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം; മകുടാദയെ ഭേദിച്ചാൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം.

ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ തപോവനം, വിവീതം, മഹാപഥം (പെരുവഴി), ശ്ലാഘനം, ദേവാലയം, യജ്ഞസ്ഥാനം, പുണ്യസ്ഥാനം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവാദങ്ങളേയും പറ്റത്തു കഴിഞ്ഞു—ഇങ്ങനെ മര്യാദാസ്ഥാപനം.

എല്ലാ വിവാദങ്ങൾക്കും കാരണം സാമന്തന്മാർ (അയൽവാസ്യന്മാരിന്റെ ഉടമസ്ഥന്മാർ) ആയിരിക്കും. * അതിൽവെച്ചു വിവീതം, സ്ഥലം, കേദാരം (വനം), ഷണ്ഡം, ഖലം (നെല്ലു കൊയ്തവെച്ചു മെതിയ്ക്കുന്ന കളി), വേളം (ഗൃഹം), വാഹനകോഷം (ഗവാശപാദിസ്ഥാനം) എന്നിവയിൽ മുൻപു മുൻപു പറഞ്ഞവ പിൻപു പിൻപു പറഞ്ഞവയിൽനിന്നുള്ള ആഖ്യാനത്തെ (പീഡയെ) സഹിക്കണം.

ബ്രഹ്മരണ്യം, സോമാരണ്യം, ദേവാലയം, യജ്ഞസ്ഥാനം, പുണ്യസ്ഥാനം, എന്നിവയൊഴികെ എല്ലാ സ്ഥലപ്രദേശങ്ങളിലുമുള്ള ജലാധാരം, പരിവാഹം, കേദാരം എന്നിവയെ ഉപയോഗിക്കുമ്പോൾ പരദേശത്തുനിൽ കൃഷി ചെയ്യുണ്ടാക്കിയ വിളയ്ക്കു ഹിംസചെയ്താൽ അതു ചെയ്തവൻ നഷ്ടത്തിന്നു തക്കതായ മൂല്യം കൊടുക്കണം. കേദാരം, ജഗദാരം, സേതുബന്ധം എന്നിവയ്ക്കു തമ്മിൽത്തമ്മിൽ ഹിംസ ചെയ്താൽ നഷ്ടം വന്നതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം.

പിന്നീടുണ്ടാക്കിയതായ അധരതടാക (താഴത്തെ ഭൂമിയിലുള്ള തടാകം) ത്തിലെ വെള്ളംകൊണ്ടു് ഉപരിതടാകത്തിലെ വെള്ളത്താൽ നനച്ചിരുന്ന കേദാരത്തെ ആപ്താവനം ചെയ്യരുതു്. പിന്നീടുണ്ടാക്കിയ ഉപരിതടാകത്തിലെ വെള്ളംകൊണ്ടു മുൻപുതന്നെയുള്ളതായ അധരതടാകത്തിലെ പൂരാസ്ത്രാവത്തെ (പ്രവാഹസ്രുതിയെ) തടുക്കുക

* അയൽ വാസ്യ ഉടമസ്ഥന്മാർ പീഡചെയ്യുന്നതിനാലാണ് വാസ്യസംബന്ധമായ വിവാദങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതെന്നു സാരം.

വർണ്ണന

അരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ഒമ്പതാം അധ്യായം

യുദ്ധമതു'. എന്നാൽ, മൂന്നുവർഷം കാലമായിട്ടു കൃഷിക്കു വെള്ളം തിരികുവാൻ ഉപയോഗിച്ചു വരുന്നില്ലാത്ത തടാകത്തെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇതു ബാധകമല്ല. ഈ വിധിയെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ പൂർണ്ണസാഹസം ഭംഗം. തടാകത്തെ വാമനം (വെള്ളം മുഴുവൻ ചോർത്തു വരിക്കുക) ചെയ്താലും ഭംഗം ഇതുതന്നെ. ആപത്തുകുളിപ്പൊഴിക്കെ അഞ്ചു സംവത്സരകാലം ഉപയോഗിക്കാതെ ഉപേക്ഷിച്ചു കൽത്തുറ സേതുബന്ധത്തിന്മേൽ അതിന്റെ ഉടമസ്ഥനുള്ള സ്വാമ്യം നശിച്ചുപോകുന്നതാണ്.

കൃഷിസ്ഥലത്തിന്റെ ആവശ്യത്തിന്നു തടാകങ്ങൾ, സേതുബന്ധങ്ങൾ എന്നിവ പുതുതായി നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ അഞ്ചു സംവത്സരത്തേക്കു പരിഹാരം അനുവദിക്കേണ്ടതാണ്; കേടുവന്നു ഉപയോഗിക്കാതെ കിടന്നിരുന്നവയെ കേടുപാടി നവീകരിക്കുമ്പോൾ നാലു സംവത്സരത്തേക്കു പരിഹാരം നൽകണം. സമുപാത്രശാങ്ങ് (തൂണാദികളെക്കൊണ്ടു നികന്നവ) ഉായ അവയെ നവീകരിക്കുമ്പോൾ മൂന്നു വർഷത്തേക്കു പരിഹാരം നൽകണം. സ്ഥലത്തിന്റെ സ്വാമ്യത്തെ ആധാനം ചെയ്യുമ്പോഴും വികൃതം ചെയ്യുമ്പോഴും ഉള്ള നവീകരണത്തിങ്കൽ രണ്ടു വർഷത്തേക്കു പരിഹാരം നൽകണം.

വാതപ്രാപ്യത്തിമം (കാരുകൊണ്ടു വെള്ളം തേങ്ങി നനയുന്നതു), നന്ദ്രായതനം (കാളത്തേക്കു തേവി നനയുന്നതു), നിബന്ധായതനം (സേതുബന്ധത്തിൽനിന്നു വെള്ളം തിരിച്ചുനനയുന്നതു), തടാകം (തടാകജലത്താൽ നനയുന്നതു) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഭൂമികൾക്കും കേദാരം, ആരാരം, ഷണ്ഡവാപം എന്നിവയ്ക്കും അന്ധയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന സസ്യവർണ്ണങ്ങളുടെ ആധിക്യവും ഭാഗത്തിന്റെ ആധിക്യവുമനുസരിച്ചു തടാകസേതുക്കളുടെ ഉടമസ്ഥനാക്കു

ധർമ്മവീര്യം

മൂന്നാമധികരണം

അംശം നൽകണം. മറ്റുള്ളവർക്കു അവരിൽനിന്നുള്ള ഉപകാരത്തിന്റെ അവസ്ഥപോലെ നൽകേണ്ടതാണ്.

തടാകങ്ങളും സേതുബന്ധങ്ങളും കേടുവന്നാൽ അവ കൊണ്ടു നന്നായ്ക്കേണ്ടുന്ന ഭൂമിയെ പ്രകൃതം, അവക്രമം, ആധി എന്നിവ വഴിക്ക് അനുഭവിക്കുന്നവരും, ഉണ്ടാകുന്ന ഫലത്തിന്റെ ഭാഗം കൊടുക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു അനുഭവിക്കുന്നവരും, സൗജന്യമായി അനുഭവിക്കുന്നവരും പ്രതിവിധി ചെയ്യണം; ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അതിനാൽ വരുന്ന നഷ്ടത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം വിധിക്കുന്നതാണ്.

തന്നെയ്യുഴം തെറ്റി

സ്സേതുജലത്തെത്തിരിക്കിലാറുപണം;

പരതെയ്യുഴത്തിങ്കൽ

പ്രതിരോധം ചെയ്തില്ലം തഥാദണ്ഡം.

കൊടിലുന്റെ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മവീര്യമെന്ന

മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, വാസ്തവത്തിൽ, വാസ്തവ

വികൃതം—സീമാവിചാരം—ക്ഷേത്രവിചാരം—

മയ്യേദംസ്ഥാപനം—ബാധാബാധികം

എന്ന ഒരുതാമസ്യം.

പത്താം അദ്ധ്യായം.

അറുപത്തൊന്നും അറുപത്തിരണ്ടും പ്രകരണങ്ങൾ.

വിവീതക്ഷേത്രപഥഹിംസ, സമയാനപാകമ്.

കൃഷികർമ്മത്തിനുവേണ്ടി മുമ്പുപയോഗിച്ചു വരുന്ന ജലമാറ്റത്തെത്തടക്കുകയോ, അനുചിതമായ ജലമാറ്റത്തെ നിർമ്മിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനു പൂർണ്ണഹിംസ ദണ്ഡം. അന്യന്റെ ഭൂമിയിൽ സേതു, കൂപം, പുണ്യസ്ഥാ

നം, ചൈത്രം, ഭേദാലയം എന്നിവ നിർമ്മിക്കുകയോ പൂർണ്ണവൃത്തമായിട്ടുള്ള ധർമ്മസേതുവിനെ പണയപ്പെടുത്തുകയോ വിൽക്കുകയോ പണയപ്പെടുത്തുവാനും വിൽക്കുവാനും പ്രേരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം. അങ്ങനെയുള്ള ഇടപാടുകളിൽ സാക്ഷികളായിരിക്കുന്നവൻ ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം. എന്നാൽ, കേടുവന്ന് ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന ധർമ്മസേതുവിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇതു ബാധകമല്ല. അങ്ങനെയുള്ള ധർമ്മസേതുവിനെ നന്നാക്കിക്കുവാൻ ഉടമസ്ഥനായില്ലാത്തപക്ഷം ഗ്രാമവാസികളോ പുണ്യശീലന്മാരായിട്ടുള്ളവരോ (ധർമ്മിഷ്ഠന്മാർ) അതിനെ സംസ്കരിച്ചു നേരെയാക്കണം.

പഥിപ്രമാണം (വഴികളുടെ മാനം) ഭക്തിനിവേശപ്രകരണത്തിൽ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അപയിൽവെച്ചു ക്ഷേപപുരുമാഗ്നത്തേയും മനുഷ്യമാഗ്നത്തേയും രോധിക്കുന്നവൻ പരോഷപണം ഭണ്ഡം; മഹാപുരുപഥ (ഗവാശാദിമാഗ്നം) ന്റെ രോധിക്കുന്നവൻ ഇരുപത്തിനാലു പണം; ഹസ്തമാഗ്നത്തേയും കൃഷിഭൂമിയിലേക്കുള്ള മാഗ്നത്തേയും രോധിക്കുന്നവൻ അയ്യത്തിനാലുപണം; സേതുമാഗ്നത്തേയും വനമാഗ്നത്തേയും രോധിക്കുന്നവൻ അറുനൂറുപണം*. ശ്മശാനമാഗ്നത്തേയും ഗ്രാമമാഗ്നത്തേയും രോധിക്കുന്നവൻ ഇരുനൂറുപണം; ദേശമുഖമാഗ്നത്തെ രോധിക്കുന്നവൻ അഞ്ഞൂറുപണം; സ്ഥാനീയമാഗ്നം, രാജ്യമാഗ്നം, വിവീതമാഗ്നം എന്നിവയെ രോധിക്കുന്നവൻ ആയിരം പണം. ഈ മാഗ്നങ്ങളെ അതികുറുത്തു (ഉഴുതു വെച്ചു) റവസ്സുകൾ ചെയ്താൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ നാലിലൊന്നു

* അറുനൂറുപണംകൊണ്ടു കാണുന്നതു യുക്തിക്കു യോജിക്കുന്നില്ല. അതു ഭണ്ഡസംഖ്യയുടെ വൃദ്ധിയിൽ ക്രമരഹിതമായിത്തീരുന്നു.

உதாரண

ധർമ്മസ്ഥിതിഃ

മൂന്നാമധികരണം

വീതം ഭണ്ഡം; ഉഴുതു കൃഷിപ്പണി ചെയ്താൽ പുരസ്കാരമാകുന്ന ഭണ്ഡങ്ങളാണെന്നു.

വിത്തുവിതയ്ക്കേണ്ടകാലത്തു ശേഷവും കയ്യിൽക്കൂടി എപ്പി
ച്ചു കൊടുക്കാത്ത ശേഷമാകുന്നു (നിവൃത്തിയെന്നത്) ഏറ്റ
വെള്ളിയിട്ടു കൂടിയിട്ടുള്ളതെ ഉപേക്ഷിച്ചുകൊടുക്കുന്ന ഉപ
വാസന (കയ്യിൽ) പറ്റിക്കൊടുക്കുന്നു എന്നും. എന്നാൽ
ശേഷമുണ്ടായ, ഉപനിവൃത്തി (മോശാദികളിൽ നിന്നുള്ള
പ്രിയ), അവിഷ്കാരം (സഹിഷ്ണുവായുള്ള രോഗം മുത
ലായതു) എന്നിവ നിമിത്തമായിട്ടാണ് അങ്ങനെ ചെയ്ത
തെങ്കിൽ ദണ്ഡമില്ല.

കരദന്മാർ (കരം കൊടുക്കുന്നവർ) ഭൂമിയെ പണയം കൊടുക്കുകയോ വിൽക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത് കരദന്മാർക്ക് മാത്രമേ പാടുള്ളൂ. ബ്രഹ്മദേയികന്മാർ (ബ്രഹ്മദേയമായ ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥന്മാർ) അവയെ പണയപ്പെടുത്തുകയോ വിൽക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത് ബ്രഹ്മദേയികന്മാർക്ക് മാത്രമേ പാടുള്ളൂ. ഇതിന്നു വിപരീതമായിച്ചെങ്കിൽ പൂർണ്ണസാഹസം ദണ്ഡം. കരദനായിട്ടുള്ളവൻ പണയമോ വിക്രയമോ വഴിയായി അകരദഗ്രാമത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു പാർപ്പിച്ചാലും ഇതുതന്നെ ദണ്ഡം. കരദഗ്രാമത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാലാകട്ടെ അവന്നു വിക്രേതാവിന്റെ നാലാം ഒഴികെയുള്ള ഏല്പാ ഭൂമിയിലും പ്രാകാശം (സ്വാതന്ത്ര്യം) ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഭൂമിയെ വിറ്റവൻ നാലാംകൂടി വിൽക്കുന്നപക്ഷം അതു ഭൂമി വാങ്ങിയവന്നു മാത്രമേ കൊടുക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ. അനാദേയമായ (ഒഴിപ്പിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത) നിലത്തിൽ ഉടമസ്ഥൻ കൃഷിചെയ്യാതിരിക്കുമ്പോൾ മറ്റൊരാളെ അന്തരദവാങ്ങി കൃഷിചെയ്താൽ, അവൻ അഞ്ചുസംവത്സരം അനുഭവിച്ചതിനുശേഷം താൻചെയ്ത പ്രയാസത്തിന്നു നിഷ്ക്രയം (പ്രതിഫലം) നൽകേണ്ടതാണ്.

ങ്ങിരിട്ടു തിരികെ കൊടുക്കണം. അകരമന്ദാർ സ്വഗ്രാമം വിട്ടു പരഗ്രാമത്തിൽ വസിക്കുന്നതായാൽ അവർക്കു ഭൂമിയുടെ ഭാഗം മാത്രമേ ഉണ്ടാകയുള്ളൂ.

ഗ്രാമകാർയ്യത്തിനായി ഗ്രാമികൻ (ഗ്രാമമുഖ്യൻ) വല്ല ഭിക്കിലേക്കും പോകുമ്പോൾ ഉപവാസന്മാർ ഉൾക്കൊള്ളിക്കണമെന്നും അനുഗമിക്കണമെന്നും ഗ്രാമികൻ പോകുന്ന ഓരോ യോജനയ്ക്കു ഒന്നരപ്പണം വീതമുള്ള ഭണ്ഡം കൊടുക്കണം. സ്നേഹനോ പാരദാരികനോ അല്ലാത്ത ഒരുവനെ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു ആട്ടിക്കളയുന്ന ഗ്രാമികൻ ഇരുപത്തിനാലു പണം ഭണ്ഡം; അങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന ഗ്രാമക്കാർക്ക് ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം. ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു നിരസിക്കപ്പെട്ടവൻ വീണ്ടും അതിൽ പ്രവേശിച്ചാലുള്ള ഭണ്ഡം അധിഗമനത്തിൽ * പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഓരോ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നും ആറു വിൽപ്പാടു വിട്ടു നാലുപുറവും സ്തംഭങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഉപസാലം (ഉപപ്രാകാരം; ചെറിയ മതിൽ) നിർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്.

പശുക്കൾക്കു മേയേണ്ടതിനായി വിവീതം, മാലം (ഉയർന്ന ഭൂതലം), വനം എന്നിവ ഓരോ ഗ്രാമത്തിലും തിരിച്ചുകൊടുത്തു ഗ്രാമജനങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കണം. വിവീതത്തിൽ വന്നു തിന്നുപോകുന്ന ഒട്ടകങ്ങൾക്കും പോത്തുക്കൾക്കും ഓരോന്നിന്നു കാൽപ്പണം വീതം വസുലാക്കണം; പശുക്കൾക്കും കുതിരകൾക്കും കഴുതകൾക്കും അരക്കാൽപ്പണം വീതം; ക്ഷുദ്രപശുക്കൾക്കു മോഹാണിപ്പണം വീതമേ വാങ്ങാവൂ. തിന്നുകഴിഞ്ഞിട്ടു പിന്നെയും വിവീതത്തിൽ തന്നെ കിടക്കുന്ന ഒട്ടകം പുതലായവയ്ക്കു മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടിവീതം ഭണ്ഡം വസുലാക്കണം; രാത്രിയിൽ

* അതിഗമനം=പ്രവേശനം. മുകളിൽ പരാമർശിച്ചവയെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞ ഭണ്ഡങ്ങളെന്നതാണ് ഇതിന്നു ഭണ്ഡമെന്നു അർത്ഥം.

വിവീതത്തിൽത്തന്നെ കിടക്കുന്നവയ്ക്കു നാലിരട്ടി വീതം വസുലാക്കണം. എന്നാൽ ഗ്രാമത്തിലെ കൂറൻ, ദേവൻ, കൂറൻ, പ്രസവിച്ചിട്ടു പത്തുദിവസംകഴിയാത്ത ധേനു, വൃദ്ധവൃഷ്ടങ്ങൾ, ഗോവൃഷ്ടങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കു ദണ്ഡം വിധിക്കുവാൻ പാടില്ല. പത്തു മുതലായവ സസ്യങ്ങളെ തിന്നു നശിപ്പിച്ചാൽ നശിച്ചതിന്റെ വില ആകെച്ചുള്ള ഉൽപത്തിയുടെ തോതുകൊണ്ടു കണക്കാക്കി അതിന്റെ ഇരട്ടി ഉടമസ്ഥനു കൊടുക്കണം. വിവീതത്തിന്റെ സ്വാമിയെ അറിയിക്കാതെ അതിൽ പശുക്കളെ മേയ്ക്കുന്നവനു പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. വിവീതത്തിൽ മേച്ചിരുന്ന പശുക്കളെ സ്വാമിയുടെ അനുവാദം കൂടാതെ അതിൽനിന്നു കൊണ്ടു പോകുന്നവനു' ഇരുപത്തിനാലു പണം ദണ്ഡം. അതിൽപ്പകുതി അവയെ പാലിക്കുന്നവക്കും ദണ്ഡം. അതു തന്നെയാണു ഷണ്ഡത്തെ (വാഴ മുതലായവയുടെ തോട്ടത്തെ) പശുക്കൾ തിന്നുന്നതിനും ദണ്ഡം. വാടം (വേലി) പൊളിച്ചു തോട്ടത്തിൽ കടന്നു തിന്നാൽ അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം. ഗൃഹം, കളി, വലയം (കുണ്ട) എന്നിവയിലുള്ള ധാന്യങ്ങളെ പശുക്കൾ തിന്നാലും അതുതന്നെ ദണ്ഡം. കന്നുകാലികൾ വിളുതിന്നുന്ന എല്ലാ സംഗതിയിലും നഷ്ടം വകവെച്ചു കൊടുക്കുകയും വേണം.

അഭയവനത്തിലെ മൃഗങ്ങളോ പരിഗൃഹീതങ്ങളായ മൃഗങ്ങളോ സസ്യങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കുന്നതായാൽ സ്വാമിയെ വിവരം അറിയിച്ച് അവയെ ഉപദ്രവമേല്പിക്കാതെ പ്രതിഷേധിക്കണം. പശുക്കളാണെങ്കിൽ കയറും വടിയും ഉപയോഗിച്ചു വാരണംചെയ്യണം. മറ്റുപ്രകാരത്തിൽ അവയ്ക്കു ദണ്ഡമേല്പിച്ചാൽ ദണ്ഡപാതശ്ച്യത്തിനുള്ള ദണ്ഡങ്ങൾ വിധിക്കുന്നതാണ്. പ്രാർത്ഥനാമന്ത്രങ്ങളോ (എതിരിടുന്നവ) മുമ്പു ജനങ്ങളോ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുള്ളവയ്ക്കു ആയ

വയെ എല്ലാ ഉപായങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചു' ഇതുകി അയയ്ക്കണം—ഇങ്ങനെ ക്ഷേത്രപഥഹിംസ.

ഗ്രാമത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള ഒരു പ്രവൃത്തി ചെയ്യാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടു പിന്നെ അതു ചെയ്യാതിരിക്കുന്ന കഷ്ടതകളുള്ള ദണ്ഡം ആ ഗ്രാമക്കാർക്കുതന്നെ എടുക്കാവുന്നതാണ്. * അങ്ങനെയുള്ള കഷ്ടത കർമ്മം ചെയ്യാതിരുന്നാൽ കർമ്മവേതനത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡമടയ്ക്കണം. അവന്റെ വേതനത്തിന്നു ഗ്രാമക്കാരെല്ലാവരും കൊടുക്കേണ്ട ഹിരണ്യത്തെ ഒരുപൻ കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ പ്രത്യാശത്തിന്റെ (ഓരോരുത്തനും വരുന്ന അംശത്തിന്റെ) ഇരട്ടിയും, പ്രവഹണങ്ങളിൽ (ഗോഷ്ടീഭോജനാദികളിൽ) ഭക്ഷ്യപേയങ്ങൾ കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ അതിന്റെ ഇരട്ടിയും കൊടുക്കണം.

എല്ലാവർക്കുംകൂടി കാണാൻ വേണ്ടി നടത്തുന്ന പ്രേക്ഷയിൽ (നാടകം മുതലായ കാഴ്ചയിൽ) ഒരുപൻ അംശം കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ അവനോ അവന്റെ ആളുകളോ അതു കാണാൻ പാടില്ല. പ്രജ്ഞനമായിട്ടു കേൾക്കുകയോ കാണുകയോ ചെയ്താൽ വീരപ്രകാരം താൻ കൊടുക്കേണ്ട അംശത്തിന്റെ ഇരട്ടി കൊടുക്കണം; സർപ്പം ഹിതമായ ഒരു കർമ്മത്തിൽ ഒരുത്തൻ പ്രതിബന്ധംചെയ്താൽ അവനും സ്വാംശത്തിന്റെ ഇരട്ടി കൊടുക്കണം.

സർപ്പഹിതമായ കർമ്മത്തെച്ചെയ്താൻ ഒരുത്തൻ പറയുന്നതായാൽ അവന്റെ ആജ്ഞയെ മറുത്തവർ അനുസരിച്ചു നടക്കണം. അതുചെയ്യാതിരുന്നാൽ പരസ്പരപ്രഹരണം ദണ്ഡം. സർപ്പഹിതമായ കർമ്മം പറയുന്നവനെ എല്ലാവരും 'ഇതുചേർന്നു' ഉപദ്രവിച്ചാൽ അവരോരോരുത്തർക്കും ആ അപരാധത്തിനുള്ള ദണ്ഡത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. അ

* അതു രാജാവിനു കലാപ്രദാനമല്ലെന്നു സാരം.

ധർമ്മീയം

മൂന്നാമധികരണം

ങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നവരിൽവെച്ചു വിശിഷ്ടൻ (ശ്രേഷ്ഠൻ) ആയിട്ടുള്ളവൻ ദണ്ഡവും വിശിഷ്ടമായിട്ടുള്ളതും. ബ്രാഹ്മണങ്കൽനിന്നു തുടങ്ങിയാണ് ഇവരുടെ (സാമയികന്മാരുടെ) ജ്യേഷ്ഠത്വം കണക്കാക്കേണ്ടതു്. സാമയികന്മാരിൽ വെച്ചു ബ്രാഹ്മണവർണ്ണക്കാർ തങ്ങൾക്കിച്ഛയില്ലാത്തപക്ഷം പ്രവഹണങ്ങളിൽ കർമ്മംചെയ്യേണ്ടതില്ല. എങ്കിലും അപക്വ് അശം ലഭിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ദേശസംഹാരം, ജാതിസംഹാരം, കലസംഹാരം എന്നിവയ്ക്കുള്ള സമയത്തിന്റെ (ചുട്ടായി ചെയ്യുന്ന വ്യവസ്ഥയുടെ) അനപാകർമ്മവും (അപരിത്യാഗം; അപശ്വാനുഷ്ഠാനം) പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

രാജാവും, കൂട്ടായ് നാട്ടിനു
ഹിതമാം ചിറ, പാലവും,
ഗ്രാമശോഭാരക്ഷകളും
ചെയ്തോർക്കു ഹിതമേകണം.

കൊടിലുതേൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മീയമെന്ന
മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, വാസുകത്തിൽ,
വിവിതക്ഷേത്രപഥഹിംസ-സമരാനുവാകർമ്മം
എന്ന പഞ്ചമധ്യമം.

പതിനൊന്നാം അധ്യായം.

അറുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം.

ജ്ഞാദാനം.

ഏറ്റു പണത്തിന്നു ധർമ്മമായ മാസവൃദ്ധി (മാസപ്പുലിശ) ഒന്നേകാൽപ്പണം വീതം; വ്യാപാരാദികവൃദ്ധി (കച്ചവടപ്പുലിശ) അഞ്ചുപണം വീതം; കാന്താരഗന്ധാദികൾ (കാന്താരമാഗ്നാദികൾ) ചമക്കു കൊണ്ടുപോയി വ്യാപരിക്കുന്ന

അദ്വൈതീയനാം പ്രകരണം അതിന്നൊന്നാം അധ്യായം

വന്നിരിക്കുകയുടെ) പലിശ പത്തുപണം വീതം; സാമുദ്രനാ
രുടെ (കടൽക്കരപ്പുറക്കാരുടെ) പലിശ ഇരുപതുപണം
വീതം. ഇതിൽനിന്നു കവിഞ്ഞു പലിശ വാങ്ങിയാൽ കർത്താ
വിന്നും കാരയിതാവിന്നും പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം; അതി
ലെ സാക്ഷികൾക്കു ഓരോരുത്തന്നും അതിൽപ്പകുതിവീതം
ഭണ്ഡം. രാജാവു' അധോഗക്ഷേമവാഹൻ (പ്രജകളുടെ
യോഗക്ഷേമമനുഭവിക്കുന്നവൻ) ആയിരിക്കുമ്പോൾ
ധനിക (കടംകൊടുക്കുന്നവൻ) നെറയും ധാരണിക (ക
ടംവാങ്ങുന്നവൻ) നെറയും ചരിത്രത്തെ നോക്കിയിട്ടുവോ
ണം ഇടപാടുകൾ ചെയ്യാൻ.

ധാന്യവൃദ്ധി (നെൽപ്പലിശ) സസ്യങ്ങളുടെ നിഷ്പ
ത്തികാലത്തിങ്കൽ ഉപാധ്വം (ഒന്നരവരെ) യാകുന്നു. അതി
ന്നുചേർ മൂലകരണം (റിലത്തരമാക്കൽ) കൊണ്ടു മാത്ര
മേ വലിക്കുകയുള്ളൂ *. മൂലകരണത്തിങ്കൽ പ്രക്ഷേപ (മുത
ലോടുകൂട്ടിച്ചേർത്ത പലിശ) ത്തിന്റെ വൃദ്ധി ഉദയ (മുതലി
ന്റെ പലിശ) ത്തിന്റെ പകുതിയ വരുവാൻ പാടുള്ളു †.
ധാന്യവൃദ്ധി, അതു വാങ്ങേണ്ട കാലത്തു വാങ്ങാതിരു
ന്നാൽ, ഒരു വഷത്തേക്കുള്ളതു മാത്രമേ കൊടുക്കേണ്ടതുളളൂ.

* മനല്ലിനു പലിശ കൂട്ടേണ്ടതു സസ്യനിഷ്പത്തികാലത്തോളമാക
ണം. വാങ്ങിയതു എന്നായിരുന്നാലും അതിന്നു സസ്യനിഷ്പത്തികാലം
വരെയ്ക്കു പകുതി പലിശ ഉദം. പിന്നെയും പലിശ കൂട്ടേണ്ടിവന്നാൽ
അതുവരെയുള്ള പലിശയോടുകൂടിയ ധാന്യം വിലയിരുത്തി പണമാക്ക
കയും, ആ പണത്തിന്നു ഇതു വീതം പലിശ എന്ന് വ്യവസ്ഥചെയ്യയും
വേണം. ഇങ്ങനെയല്ലാതെ സസ്യനിഷ്പത്തികാലത്തിന്നു മേൽ ധാന്യ
മാക്കിട്ടു പലിശ കൂടുവാൻ പാടില്ലെന്നു താൽപര്യം.

‡ ധാന്യത്തെ വിലക്കുകയോക്കുമ്പോൾ മൂലധാന്യത്തിന്റെ വില
യും വൃദ്ധിധാന്യത്തിന്റെ വിലയും കൂടിയ ഒരു സംഖ്യയാണല്ലോ ഉ
ണ്ടാവുക. ഇവയിൽ വൃദ്ധിധാന്യത്തിന്റെ വിലയ്ക്കു മൂലധാന്യത്തിന്റെ
വിലയ്ക്കുള്ള പലിശയുടെ പകുതിയിലധികം പലിശ വരുവാൻ പാടി
ല്ലെന്നു സാരം.

ധർമ്മീയം

മൂന്നാമധികരണം

ചിരപ്രവാസം ചെയ്തയോ, സംസ്കൃതീകൃതക (കൊടുക്കാതെ ഇരട്ടം കൂട്ടുക) യൊ ചെയ്തവൻ അപ്രകാരമുള്ള ധാന്യത്തിന്റെ വിലയുടെ ഇരട്ടി കൊടുക്കണം. ആദ്യം പലിശ നിശ്ചയിക്കാതെ പിന്നീട് പലിശ ചോദിക്കുകയോ, ആദ്യം നിശ്ചയിച്ചതിനെക്കാൾ പിന്നീട് പലിശ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയോ, മൂല്യം (മൂലധനം) തന്നെ പലിശയും കൂടി കൂടിയേടത്തോളമുണ്ടെന്നു സാക്ഷികളെക്കൊണ്ടു പറയിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ ബന്ധമതുറ്റുണം (മൂലധനത്തിന്റെ നാലിരട്ടി) ദണ്ഡം. കൊടുത്തതിന്റെ നാലിരട്ടി സംഖ്യയ്ക്കു സാക്ഷികളെ തെളിയിക്കുന്നതായാൽ അത്രമതുറ്റുണം (സാക്ഷികൾ പറയുന്നതായ ആ ഇല്ലാത്ത സംഖ്യയുടെ നാലിരട്ടി) ദണ്ഡം. അപ്രകാരമുള്ള ദണ്ഡത്തിന്റെ മൂന്നിലൊരംശം ആദാതാവും (കടംവാങ്ങി വൻ), ശേഷം ഭാഗങ്ങൾ പ്രദാതാവും (കടംകൊടുത്തവൻ) കൊടുക്കേണ്ടതാണ്.

ദീർഘസത്രത്തിൽ (വളരെക്കാലത്തേക്കുള്ള യാഗത്തിൽ) ഏല്പട്ടവൻ, വ്യാധിപിടിപെട്ടവൻ, ഗുരുക്ഷവാസത്താൽ ഉപരോധിക്കപ്പെട്ടവൻ, ബാലൻ (വ്യവഹാരപ്രാപ്തിവരാത്തവൻ), അസാരൻ (ലോകരീതി അറിയാത്തവൻ) എന്നിങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കുന്നവർ കൊടുത്തുതീക്കേണ്ടതായ ഋണത്തിന്നു പലിശയില്ല. ഋണം വീട്ടിത്തീക്കുവാൻ തെങ്ങുമ്പോൾ അതു വാങ്ങാത്തവൻ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. കാരണം പറഞ്ഞിട്ടാണ് വാങ്ങാതിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ അതു മേലാൽ പലിശ കൂടാതെ അന്യനായ ഒരു പുരുഷന്റെ കയ്യിൽ എല്പിക്കേണ്ടതാണ്.

വത്തുസംവത്സരം കാലം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടതായ ഋണം തിരിച്ചു വാങ്ങുവാൻ പാടില്ല. എന്നാൽ ബാലൻ, വൃദ്ധൻ, വ്യാധിതൻ, വൃസനി, പ്രോഷിതൻ എന്നിവരെ

അർദ്ധപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

സഞ്ചന്ധിപ്പും ദേശത്യാഗംചെയ്ത രാജ്യവിഭ്രമം (നാട്ടു നന്മം) എന്നീ സംഗതികളിലും ഈ വിധി ബാധകമല്ല.

ജ്ഞം വാങ്ങിയവൻ മരിച്ചുപോയാൽ കസീദം (പലിശയോടു കൂടിയ ജ്ഞം) അവന്റെ പുത്രന്മാരോ, മികമഹരന്മാരായ (മുതലിനെ പിൻതുടരുന്ന) ദായാദന്മാരോ, സഹഗ്രാഹികളോ (കടംവാങ്ങുന്നതിൽ കൂടുതലായവർ), ജാമ്യക്കാരോ കൊടുത്തു തീർക്കണം. ഇപ്രകാരമല്ലാത്ത പ്രാതിഭാപ്യം (ജാമ്യം) സാധുവാകുന്നതല്ല. ബാലന്മാരുടെ പ്രാതിഭാപ്യം നിസ്സാരമാകുന്നു. ദേശകാലങ്ങളെ നിദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലാത്ത (ഇന്ന സ്ഥലത്തു്, ഇന്നകാലത്തു് തിരികെ കൊടുക്കാമെന്നു നിശ്ചയിക്കാത്ത) ജ്ഞം അതുവാങ്ങിയവന്റെ പുത്രന്മാരോ, പൌത്രന്മാരോ, മുതലവകാശികളായ ദായാദന്മാരോ കൊടുത്തു തീർക്കണം. ദേശകാലങ്ങളെ നിദ്ദേശിക്കാത്തതും ജീവിതം, വിവാഹം, ഭൂമി എന്നിവയെ പ്രാതിഭാപ്യപ്പെടുത്തിയും ഒരുവൻ വാങ്ങിയ കടം അവന്റെ പുത്രന്മാരോ പൌത്രന്മാരോ വഹിക്കേണ്ടതാണ്.

പല ജ്ഞങ്ങളുടെ സമപായത്തിൽ ഒരുത്തന്റെ പേരിൽ രണ്ടു കടക്കാർ ഒരേ കാലത്തു് അഭിയോഗം ചെയ്താൻ പാടില്ല. എന്നാൽ കടം വാങ്ങിയവൻ സ്വദേശം വിട്ടുപോകുവാൻ പുറപ്പെടുന്ന സംഗതിയിൽ ഇതു ബാധകമല്ല. പല ജ്ഞങ്ങളുമുള്ളപ്പോൾ അവ വാങ്ങിയതിന്റെ ക്രമത്തിൽ ഓരോന്നും വീട്ടേണ്ടതാണ്. അല്ലെങ്കിൽ, രാജാവിനുള്ള ദ്രവ്യത്തേയും ശ്രോത്രീയനുള്ള ദ്രവ്യത്തേയും ആദ്യം വീട്ടുകയുമാകാം.

ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർ തമ്മിലോ, പിതാവും പുത്രനും തമ്മിലോ, അവിഭക്തന്മാരായ ഭ്രാതാക്കന്മാർ തമ്മിലോ വാങ്ങിയതായ ജ്ഞം അസാധ്യം (വ്യവഹാരം ഉണ്ടാവിരിക്കുവാൻ വയ്യാത്തതു്) ആകുന്നു.

കഷ്ടകന്മാർ, രാജപുരുഷന്മാർ എന്നിവരെ പ്രവൃത്തി സമയങ്ങളിൽ അഭിയോഗം സംബന്ധിച്ചു പിടിക്കുവാൻ പാടില്ല. ഭർത്താവിന്റെ കടത്തിന്നു് അതു തീർക്കുവാൻ ഏറ്റുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായാ ഭാര്യയേയും പിടിക്കുവാൻ പാടില്ല. എന്നാൽ ഇതു ഗോപാലകന്മാരുടേയും, അർദ്ധസീതികന്മാരുടേ (ചിട്ടവിൽ പകുതിക്കു പണിയെടുക്കുന്നവർ) യും സ്ത്രീകളെ ഒഴിച്ചുമാത്രമാണ്. ഭർത്താവാകട്ടെ ഭാര്യ വാങ്ങിയ കടം തീർക്കാതെ പോകുന്നതായാൽ, തീർക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽക്കൂടി, അവനെ പിടിക്കാവുന്നതാണ്.

ധനികന്റെ വാദത്തെ ധാരണികൻ സമ്മതിക്കുന്നതായാൽ ധൃവഹാരനിണ്ണയും ഉത്തമമാകുന്നു. സമ്മതിക്കുന്നില്ലെങ്കിലാകട്ടെ അതിങ്കൽ സാക്ഷികൾ പ്രമാണമാണ്. സാക്ഷികൾ പ്രാത്യയികന്മാരും (വിശ്വാസ്യന്മാർ) ശുദ്ധികളും സമ്മതന്മാരും ആയിരിക്കണം. മുരുങ്ങിയതു മൂന്നു സാക്ഷികൾ ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങനെയിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇരുകക്ഷികളും സമ്മതിക്കുന്നപക്ഷം രണ്ടു സാക്ഷികളായാലും മതിയാകുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഒരിക്കലും ഒരു സാക്ഷി മാത്രമാകുവാൻ പാടില്ല.

സ്വാലൻ, സഹായൻ (കൂട്ടുകാരൻ), ആബദ്ധൻ (തടവുകാരൻ), ധനികൻ, ധാരണികൻ, ശത്രു, ന്യംഗൻ, ധൃതദണ്ഡൻ (ദണ്ഡമനുഭവിച്ചവൻ) എന്നിവരെ സാക്ഷികളാക്കുവാൻ പാടില്ല. മുൻപു് അധ്യവഹാര്യന്മാരായി പറയപ്പെട്ടവരും * സാക്ഷികളാവാൻ പാടില്ല. രാജാവു്, ശ്രോത്രിയൻ, ഗ്രാമഭൂതകൻ, കഷ്ടരോഗി, വ്രണമുളളവൻ, പതിതൻ, ചണ്ഡാലൻ, കന്ധിതകർമ്മം ചെയ്തവൻ,

* അധ്യവഹാര്യന്മാരായി പറയപ്പെട്ടവർ = ഭാര്യഭർത്താക്കന്മാർ, പിതാപുത്രന്മാർ തുടങ്ങി തമ്മിൽ അമ്മയിൽ വ്യവഹാരം ചെയ്താൽ പാടില്ലാത്തവരെന്നു മുൻപു പറയപ്പെട്ടവർ.

അറുപതിമൂന്നാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

അന്ധൻ, ബധിരൻ, മൂകൻ, അഹംവാദി (ഞാൻ സാക്ഷിയാകുമെന്നു പറഞ്ഞു വന്നവൻ), സ്രീ, രാജപുരുഷൻ എന്നിവർക്കും സാക്ഷികളാകുവാൻ പാടില്ല. സ്വച്ഛന്ദാർ ഒഴിച്ചുള്ളവരെ വേണം സാക്ഷികളാക്കുവാൻ.

എന്നാൽ പാശ്ചാത്യം, സ്തേയം, സ്രീസംഗ്രഹണം എന്നിവയിൽ ശത്രുവും, സ്വാലനം, സഹായനം ഒഴികെയുള്ളവർക്കും സാക്ഷികളാകാം. രഹസ്യാവ്യവഹാരങ്ങളിൽ യദൃച്ഛയാ സംഗതി കേട്ടോ കണ്ടോ അറിഞ്ഞ ഒരു സ്രീയോ ഒരു പുരുഷനോ സാക്ഷിയാവുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല. എന്നാൽ അപ്രകാരം സാക്ഷിയാവുന്നതു രാജാവിനെയും താപസനെയും ഒഴിച്ചുള്ളവർക്കു മാത്രമേ പാടുള്ളൂ.

സ്വാമികൾ ഭൂതന്മാർക്കും, ഭൂതപിക്ഷകൾ ആചാര്യന്മാർക്കും ശിഷ്യന്മാർക്കും, മാതാപിതാക്കന്മാർ പുത്രന്മാർക്കും, നിഗ്രഹം (ബലാൽക്കാരം) കൂടാതെ സാക്ഷ്യം വഹിക്കാം; മറ്റുള്ളവർ അവർക്കും (ഭൂതാദികൾ സ്വാമ്യാദികൾക്കും) സാക്ഷ്യം വഹിക്കാം. ഇപ്പറഞ്ഞവർ പരസ്പരം ചെയ്യുന്ന അഭിധോഗങ്ങളിൽ ഉത്തമന്മാരായവർ (സ്വാമി, ഭൂതപിക്ഷ തുടങ്ങിയവർ) പരാജിതന്മാരായാൽ അഭിയുക്ത സംഖ്യയുടെ പത്തിരട്ടിയും, അവരന്മാർ (ഭൂതശിഷ്യാദികൾ) പരാജിതന്മാരായാൽ അഞ്ചിരട്ടിയും മറ്റേവർക്കു കൊടുക്കണം—ഇങ്ങനെ സാക്ഷ്യാധികാരം.

ബ്രാഹ്മണരേയും, ഉദകംഭി (ജലകംഭി) നെയും അഗ്നിയേയും മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ടു വേണം സാക്ഷികളെ സ്വീകരിക്കുവാൻ. അവിടെവെച്ചു ബ്രാഹ്മണനായ സാക്ഷിയോടു “സത്യം പറയൂ” എന്നു പറയണം. ക്ഷത്രിയനോ വൈശ്യനോ ആയ സാക്ഷിയോടു “അസത്യം പറഞ്ഞാൽ നിനക്കു് ഇഷ്ടാപുത്തങ്ങളുടെ * ഫലം കിട്ടുകയില്ല, കലവും

* ഇഷ്ടാപുത്തങ്ങൾ = ഇഷ്ടവും പുത്തവും. ഇഷ്ടമെന്നാൽ യാഗം; പുത്തം കപതംകൊടിനീക്കണം.

കയ്യിലെടുത്തു' ശത്രുവിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഭിക്ഷാത്ഥിയായിട്ടു നീ പോകയും ചെയ്യും" എന്നു പറയണം. ശുഭനാശ്വാക്ഷിയോടു് "അസത്യം പറഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾ ജന്മമരണാന്തരത്തിങ്കൽച്ചെല്ലു പുണ്യത്തിന്റെ ഫലം രാജാവിനു പോകും. രാജാവിന്റെ പാപം നിങ്ങൾക്കും കിട്ടും. ദണ്ഡവും നിങ്ങളെ പിൻതുടരും. പിന്നീടെങ്കിലും, കാണ്ഡകയും കേരുകകയും ചെയ്തതുപോലെ സത്യം അറിവുകയും ചെയ്യും. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു മന്ത്രണം ചെയ്തു സത്യത്തെ പറയുവിൻ" എന്നു പറയണം.

ഏഴു ദിവസം കഴിഞ്ഞിട്ടും സാക്ഷികൾ സത്യത്തെ പറയാതിരുന്നാൽ അപകട ഓരോ ദിവസത്തേക്കു പന്ത്രണ്ടു പണം വീതം ദണ്ഡം. മൂന്നു പക്ഷങ്ങൾക്കു ശേഷം സാക്ഷികൾ സത്യം ബോധിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയും വേറെ വിധത്തിൽ വാസ്തവം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്താൽ സാക്ഷികൾ അഭിഭാഗാദിപ്രകാരം മുഴുവനും കൊടുക്കണം.

സാക്ഷികളുടെ വാക്കുകൾക്കു തമ്മിൽത്തമ്മിൽ വ്യത്യാസം കാണുന്നതായാൽ ഏതുപക്ഷത്തിലാണോ ശുദ്ധികളും ജനസമ്മതനാരുമായ അധികം പേരുള്ളതു് ആ പക്ഷത്തെപ്പിടിച്ചു നിർണ്ണയം ചെയ്യണം. അതല്ലെങ്കിൽ മധ്യപക്ഷത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതിനും ചിരോധമില്ല. അതിനെ ഇരുകക്ഷികളും സമ്മതിക്കാത്തപക്ഷം അഭിഭാഗാദിപ്രകാരം രാജാവിനെടുക്കാം. സാക്ഷികൾ അഭിഭാഗത്തിൽ പറയുന്നതിനെക്കാരും ദ്രവ്യസംഖ്യ കുറച്ചു പറയുന്നപക്ഷം അഭിഭാഗാദി (വാദി) അഭിഭാഗത്തിൽ അധികമായിപ്പറഞ്ഞ ദ്രവ്യത്തിന്റെ ബന്ധം അടുത്തുണ്ണം. സാക്ഷികൾ ദ്രവ്യസംഖ്യ അധികമായിപ്പറഞ്ഞാൽ ആ അധികമായ സംഖ്യ രാജാവിനെടുക്കാം. അഭിഭാഗാദിവിന്റെ ബാഹിര്യം (വിസ്തൃതി) കാരണം ദുഃശ്ശതമോ (നേരെ കേൾ

അറുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

ക്കപ്പെടാത്തതു്) ഭർച്ചിവിതമോ (റോരെ എഴുതപ്പെടാത്തതു്) ആയിട്ടുള്ളതും പ്രേതാഭിനിവേശം (ബന്ധുരണഭവത്താലുള്ള മനോഭ്രമം) നിമിത്തം വേണ്ടതുപോലെ എഴുതിയിട്ടില്ലാത്തതുമായ വ്യവഹാരത്തെക്കണ്ടാൽ അതിന്റെ നിസ്തൃതം സാക്ഷികളെ പ്രമാണിച്ചിട്ടുതന്നെ ചെയ്യണം.

സാക്ഷികൾ ബാലിശ്യം കാരണം ഇടപാടിന്റെ ഭേദം, കാലം, കാര്യം എന്നിവയെപ്പറ്റി വേറെ വേറെ ചോദിക്കുമ്പോൾ മാറി മാറി പറഞ്ഞാൽ ക്രമത്തിൽ * പുരുഷസാഹസം, മധ്യമസാഹസം, ഉത്തമസാഹസം എന്നീ ഭേദങ്ങൾ അവർ വിധിക്കേണമെന്നു് ഉരണസ്സിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ പറയുന്നു.

കൂടസാക്ഷികൾ (കള്ളസ്സാക്ഷികൾ) ഇല്ലാത്തതായ ഒരർത്ഥത്തെ ഉള്ളതായിക്കല്പിക്കുകയോ, ഉള്ളതായ അർത്ഥത്തെ ഇല്ലാതെക്കണ്ടാക്കുകയോ ചെയ്താൽ ആ അർത്ഥത്തിന്റെ പത്തരട്ടി അവർ ഭണ്ഡം വിധിക്കേണമെന്നു മനു ശിഷ്യന്മാർ.

ബാലിശ്യം നിമിത്തം വാസ്തവമായ സംഗതിയെ വിസംവദിക്കുന്നവരായ സാക്ഷികളെ ചിത്രശാരതം (ചിത്രവധം) ചെയ്യേണമെന്നു ബുദ്ധസ്സതിശിഷ്യന്മാർ.

‘അരുതെന്നു കൌടില്യമതം. ധ്രുവന്മാരായ \$ സാക്ഷികളെയൊന്നു് വിസ്തരിക്കേണ്ടതു്. അങ്ങനെയുള്ളവർ സംക്ഷുത്തിന്നു വിളിച്ചിട്ടു സാക്ഷ്യം പറയാതിരുന്നാൽ അവർക്കിരുപത്തിനാലു പണം ഭണ്ഡം വിധിക്കണം; ധ്രുവന്മാരല്ലാത്തവർക്കു അതിൽപ്പകുതിയും വിധിക്കണം.

---

* ഭേദം: കാരാദിപ്പാഠങ്ങൾക്കു പുരുഷസാഹസം; കാലം കാരാദിപ്പാഠങ്ങൾക്കു മദ്ധ്യമസാഹസം, കാര്യം കാരാദിപ്പാഠങ്ങൾക്കു ഉത്തമസാഹസം എന്നു അർത്ഥം.

\$ ധ്രുവന്മാർ=ഇടപാടു നടന്നതിന്റെ അയൽപക്കത്തുള്ള നല്ല കടംബങ്ങൾ.

ദേശകാലസമീപസ്ഥ-
 രായോരൊസ്സാക്ഷിയാക്കണം;
 ദൂരസ്ഥാനാഗതന്മാരെ
 സ്വാമി പാക്യാൽ വരുത്തണം.

കൊലിച്ചതും അതുംശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മീയമെന്ന
 മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, ഇന്നാക്കേണ്ടതെന്ന
 പരിഹാസമധ്യം.

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം.

അറുപത്തിനാലാം പ്രകരണം
 ഔപനിധികം.

ഇന്നത്തെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു തന്നെ ഉപനിധി (സു
 ക്ഷിപ്താനേലിച്ച ദിവ്യം) യേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. *

ശര്യസൈന്യമോ ആടവികസൈന്യമോ വന്നു ഭക്തി
 നേരയും രാഷ്ട്രത്തേയും നശിപ്പിക്കുക, പ്രതിരോധകന്മാർ
 ഗ്രാമത്തേയും സാർവ്വ (വനിക്ലംഘം) തേയും വ്രജത്തേ
 യും നശിപ്പിക്കുക, ചക്രയുക്തമായ (രാജ്യത്തിന്നൊട്ടാകെ
 യുള്ള) നാശം സംഭവിക്കുക, ഗ്രാമമദ്ധ്യത്തിൽ അഗ്നിബാ
 ധയോ പെള്ളിച്ചൊക്കുമോ ഉണ്ടാവുക, അഗ്നിബാധയിൽ
 അനിഹാതൃങ്ങളായ (നീക്കംചെയ്യാൻ സാധിക്കാത്ത) വ
 സ്തുക്കളെക്കഴിച്ച് കുപ്യവസ്തുക്കളെ കുറഞ്ഞതാനുമാത്രം നീ

* ഇന്നും അതൊരു പ്രകാരം അതു വാങ്ങിയവർക്ക് പുത്രാദി
 കൾ ഉണ്ടാകുകയുണ്ടെന്നുമാത്രം, കൊടുക്കേണ്ടവർക്ക് സാക്ഷിവാക്യാ
 ദികളെ പ്രമാണമാക്കി ധർമ്മന്മാർ കൊടുപ്പിക്കേണ്ടതെന്നും പറഞ്ഞു
 വേറേ അതുപ്രകാരം ഉപനിധിയെ സംബന്ധിച്ചും ചൊല്ലേണ്ടതെന്നു
 തൽപര്യം. ഉപനിധിയെപ്പോലെതന്നെ ആധികരണവും ഗ്രഹിക്കേ
 ണ്ടതാകുന്നു.

ക്കും ചെയ്യാതിരിക്കുകയോ ദ്രവ്യങ്ങളുടെ ഏതാനും ഭാഗം നീക്കം ചെയ്തപ്പോഴേയ്ക്കു ജപാലാവേശംകൊണ്ട് ഉപദേശം നേരിടുകയോ ചെയ്താൽ കപ്പൽ വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോകയോ അതിൽ കള്ളന്മാർ കടന്നു കൊള്ളിച്ചെടുത്തോ ചെയ്താൽ എന്നീ സംഗതികളിൽ സ്വയമുപദേശം (ആ നാരദൻ കിട്ടിയവൻ) നായവൻ ഉപനിധിയെ മടക്കിക്കൊടുക്കേണ്ടതില്ല. ഉപനിധിയെ സ്വന്തം ആവശ്യത്തിന്നു ദയാഗിക്കുന്നവൻ ദേശകാലാനുസൃതമായ ഭോഗവേതനം (അഴക്ക കൂലി) അതിന്റെ ഉടമസ്ഥനും, പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം രാജാവിനും കൊടുക്കണം. അനുപദേശിച്ചതുകൊണ്ട് ഉപനിധിയായ ദ്രവ്യം നശിച്ചുപോകയോ ചീത്തയായിപ്പോകയോ ചെയ്താൽ ഉടമസ്ഥൻ നഷ്ടം വെച്ചുകൊടുക്കുന്നതിന്നു പുറമെ, രാജാവിന്നു ഇരുപത്തിനാലുപണം ദണ്ഡമടയ്ക്കുകയും ചെയ്യണം. മറ്റൊരു പ്രകാരത്തിൽ നിഷ്ഠതനം (അനുസ്ഥലത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോവുക) ചെയ്താലും ഇരുപത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം. ഉപനിധി ഏറ്റുവാങ്ങിയവൻ മരിച്ചുപോകയോ ആപത്തിലകപ്പെടുകയോ ചെയ്താൽ അതു തിരികെ ചോദിക്കുവാൻ പാടില്ല. ഉപനിധിദ്രവ്യത്തെ പണയപ്പെടുത്തുകയോ, വിക്രയം ചെയ്തോ അപവൃതനം ചെയ്താൽ (നിഷേധിച്ചു പറയുക) യോ ചെയ്താൽ ആ ദ്രവ്യത്തിന്റെ നാലിരട്ടി ഉപനിധാതാവിന്നു കൊടുക്കുകയും അതിന്റെ അഞ്ചിലൊന്നു രാജാവിന്നു ദണ്ഡമായി കൊടുക്കുകയും വേണം. ദ്രവ്യത്തെ പരിവർത്തനം (മാറ്റം) ചെയ്തയോ അനുസ്ഥലത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകയോ ചെയ്താൽ അതിന്റെ വിലയ്ക്കു തുല്യമായ ദ്രവ്യം കൊടുക്കണം.

ഇപ്പറഞ്ഞതു കൊണ്ടുതന്നെ ആധി (പണയദ്രവ്യം) നശിക്കുകയോ, സ്വയം ഉപദേശിക്കുകയോ, വിക്രയം ചെയ്തയോ, സ്വന്തം ആവശ്യത്തിന്നു പണയം വയ്ക്കുക

ധർമ്മസ്ഥിരം

മൂന്നാമധികരണം

യോ, അപഹരിക്കുകയോ ചെയ്താലുള്ള വിധിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

സോപകാരമായ (അനുവേദമുള്ളതായ) ആധി ഒരിക്കലും നശിക്കുകയില്ല; അതിന്റെ മൂല്യം വലിക്കുകയുമില്ല. നിരുപകാരമായ ആധി നശിച്ചുപോകയും, അതിന്റെ മൂല്യം വലിക്കുകയും ചെയ്യും. [എന്നാൽ ഇതു് നിസ്തർക്കം (ഉപയോഗിക്കുവാനനുവാദം) ഉള്ളതിനെ ഒഴിച്ചുമാത്രമാണ്.] *

ആധിനായിക്കൊടുത്ത ദ്രവ്യത്തെ മടക്കിവാങ്ങുവാൻ ഞങ്ങളിവന്ന ഉടമസ്ഥൻ അതു മടക്കിക്കൊടുക്കാതിരുന്നാൽ അങ്ങനെ ചെയ്തവൻ പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. പ്രയോജക (ജ്ഞാതാവ്) ന്റെ അസന്നിധാനത്തിങ്കൽ, ഗ്രാമവൃദ്ധന്മാരുടെ കയ്യിൽ നിഷ്ഠ്രയം (പ്രതിമൂല്യം) സ്ഥാപിച്ചിട്ട് ആധിയെ മടക്കി വാങ്ങാറുണ്ടെന്നതാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം, നിഷ്ഠ്രയം സ്ഥാപിക്കുന്നതോടുകൂടി മേലാൽ പലിശയില്ലാത്തധിയും ആധിക്ക് വില കണക്കാക്കിയോ, ആധിക്ക് നാശവും വിലക്കാരും വരികയില്ലെന്നു കരണം (രേഖ) ചെയ്യിച്ചോ അതു് അധിടെത്തന്നെ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ല. വിനാശം ഉചിക്കുമെന്ന ഭയമുണ്ടായാൽ ധർമ്മസ്ഥന്മാരുടെ അനുവാദം വാങ്ങി ധാരണികന്റെ (അധമസ്തന്റെ) മുമ്പിൽവെച്ച് വലിച്ചു വില്പിക്കുകയും ചെയ്യാം. അതുമല്ലെങ്കിൽ ആധിപാലന്റെ (പണയ സാധനം സൂക്ഷിക്കുന്നവന്റെ) അഭിപ്രായം പ്രമാണിച്ച് പ്രവൃത്തിക്കാം.

സ്ഥാവരമായിട്ടുള്ള ആധി പ്രവാസഭോഗ്യം (പ്രയ

* അടയാളത്തിനകത്തുള്ള വാക്യം ചില മൂലഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നില്ല. നിരുപകാരമായ വസ്തു ഉപയോഗിക്കുവാൻ അനുവാദംവാങ്ങുകയെന്നത് അനുഭാവ്യമാകയാൽ ഇതു പ്രകടിപ്പുമായിരിക്കണം.

അറുപത്തിനാലാം പ്രകരണം പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം

അം ചെയ്ത് അനുഭവിക്കാവുന്നതു്; ഭൂമി മുതലായതു്), ഹെ
ലഭോഗ്രം (സ്വപ്രയത്നം കൂടാതെ ഫലമനുഭവിക്കാവുന്ന
തു്) എന്നിങ്ങനെ ഭേദിക്കുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള ആജീവ
ത്തെ (ആധിയെ) പ്രക്ഷേപവൃദ്ധിമൂലം (പലിശ കൂട്ടുകയാ
ലുള്ള മൂല്യവൃദ്ധി) കൂടാത്തവിധത്തിലും സ്വതേയുള്ള മൂല്യ
ത്തിന്നു ക്ഷയം വരാത്തവിധത്തിലും പ്രത്യുല്പിക്കണം. അ
നുവാദം കൂടാതെ ആധിയെ ഉപഭൂജിക്കുന്നവൻ താനനുഭ
വിച്ചുകത്തോളമുള്ളതിന്റെ മൂല്യം കൊടുക്കുകയും ബന്ധം
(ദണ്ഡം) രാജാവിന്നു നൽകുകയും വേണം. ആധിയെ
സ്സംബന്ധിച്ച ശേഷമുള്ള സംഗതികൾ ഉപനിധിയെപ്പറ
ഞ്ഞുകൊണ്ടു തന്നെ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ആദേശം (മറെറാറാൾക്കു കൊ
ടുപ്പാനുണ്ടിച്ച ഭവ്യം), അനാധി (മറെറാരു സ്ഥലത്തു
എത്തിച്ചുതരുവാൻ ഏല്പിച്ച ഭവ്യം) എന്നിവയും പറ
ഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. അനാധിയുംകൊണ്ടു പോകുന്നവൻ 'വ
ണിക്ലംഘ്യാത്താടൊരുമിച്ചു പോയി ചോരന്മാർ പിടിച്ചു
പറിച്ചുപിടുകയോ നിർദ്ദരിക്കപ്പെട്ട സ്ഥലത്തു എത്തുവാൻ
സാധിക്കാതെ വരികയോ ചെയ്താൽ അനാധിയെ അവ
നോടു ചോദിക്കുവാൻ പാടില്ല. അവൻ മാർഗ്ഗമധ്യത്തിൽ
വെച്ചു മരിച്ചുപോയെങ്കിൽ അവന്റെ ദായാദനം അതിന്നു
തെരവാദിയാകയില്ല. ശേഷം ഉപനിധിയെപ്പറഞ്ഞതു
കൊണ്ടുതന്നെ പറയപ്പെട്ടു.

യാചിതകം (എരുവൽ വാങ്ങിയതു), അവിക്രീതകം
(വാടകയ്ക്കു വാങ്ങിയതു) എന്നിവ വാങ്ങുമ്പോൾ യാതൊ
രുവിധത്തിലിരുന്നുവോ അതേ വിധത്തിൽത്തന്നെ മടക്കി
ക്കൊടുക്കണം. ഭ്രൂഷം (വീഴ്ച) പറുകയാലോ ഉപനിവാ
നം നിമിത്തമോ പറഞ്ഞുവെച്ച ദേശകാലങ്ങളെത്തെറ്റി
ച്ചു കൊടുക്കുകയോ നശിച്ചുപോകയോ ചീത്തയാകയോ

ചെല്ലാൽ വാങ്ങിയവൻ ഉത്തരവാദിയാകയില്ല. ശേഷം ഉപനിധിയെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

വൈയാവൃത്യവിക്രയം (ചില്ലറ വില്പന) എങ്ങനെ എന്നാൽ—വൈയാവൃത്യകരന്മാർ തങ്ങളുടെ സ്വാമി നിർദ്ദേശിച്ച സ്ഥലത്തും സമയത്തുംവെച്ച് പണ്യത്തെ വിൽക്കുകയും, വിറ്റുകിട്ടിയ മൂല്യവും ലാഭവും കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. [ശേഷം ഉപനിധിയെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു *] സ്ഥലകാലങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചാൽ, പണ്യം തന്ന കാലത്തെ വില കണക്കാക്കി പരിഹരിക്കുന്നതായ (കുറഞ്ഞ) വിലയും ലാഭവും കൊടുക്കണം പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചതുപോലെയാണ് വിൽക്കുന്നതെങ്കിൽ ഇതു രണ്ടും കൊടുക്കേണ്ടതില്ല, വില മാത്രമേ കൊടുക്കേണ്ടു. അലപതനം (വിലയിടിവു) കാരണം കുറച്ചു നേരിട്ടാൽ കുറഞ്ഞതിന്നനുസരിച്ചു വില കുറച്ചുകൊടുക്കാൻ മതി. സംവ്യവഹാരികന്മാരുടെ (അനുപണ്യങ്ങളെ വിറ്റു ജീവിക്കുന്നവർ) വിഷയത്തിൽ, അവർ വിശ്വാസ്യന്മാരും രാജാവിനാൽ വിലക്കുപ്പെടാത്തവരുമായിരിക്കുമ്പോൾ, ഭ്രഷ്ടവും ഉപനിപാതവും കാരണം നശിക്കുകയോ കുറഞ്ഞുപോകയോ ചെയ്ത പണ്യത്തിന്റെ വിലയുംകൂടി അവർ കൊടുക്കേണ്ടതില്ല. ദേശകാലാന്തരങ്ങളായ (അനുദേശത്തും അനു കാലത്തും വിൽക്കുവാൻ ഏല്പിക്കപ്പെട്ടവ) പണ്യങ്ങൾക്കൊക്കട്ടേ ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ കഴിച്ചുള്ള വിലയും ലാഭവും കൊടുക്കുകയും വേണം. പണ്യങ്ങൾ പലതുമുണ്ടെങ്കിൽ അവയുടെ പ്രത്യംശവും കൊടുക്കണം. ശേഷം ഉപനിധിയെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു—ഇങ്ങനെ വൈയാവൃത്യവിക്രയം:

നിക്ഷേപവും ഉപനിധിയെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പറ

* ഇതു പ്രസിദ്ധമായിരിക്കണം.

അറുപതിനാലാം പ്രകരണം പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം

ഞതു കഴിഞ്ഞു. ഒരാൾ നിക്ഷേപിച്ചതായ നിക്ഷേപം മറ്റൊരാൾക്ക് ഏല്പിച്ചുകൊടുത്താൽ അങ്ങനെ ചെയ്യവൻ നഷ്ടം കൊടുക്കേണ്ടി വരും. കാരാക്കൾ നിക്ഷേപത്തെ അപഹരിക്കുന്നതിൽ അവരുടെ പൂർണ്ണാപദാനവും (പൂർണ്ണവരിതം) നിക്ഷേപമേല്പിച്ചു കൊടുത്തവരുടെ വചനവും തന്നെ പ്രമാണം. കാരാക്കൾ സ്വതന്ത്രതന്നെ അശുചിസ്വഭാവക്കാരാണ്. അവരുമായിച്ചെയ്യുന്ന നിക്ഷേപധർമ്മം കരണപൂർണ്ണ (രേഖാമൂലം) മാതിരി ചെയ്തതും പരാജയപ്പെടും. കരണാധീനമായ നിക്ഷേപത്തെ കാരാ നിക്ഷേപിച്ചു പറയുന്നതായാൽ, നിക്ഷേപസ്ഥാനം രഹസ്യമായി അപേക്ഷിച്ചു ധർമ്മസ്ഥാനങ്ങളുടെ അനുവാദം വാങ്ങി, താൻ നിക്ഷേപം കൊടുക്കുമ്പോൾ ഗുണമായ ഭിത്തിയിൽ ഇരുത്തിയെന്ന സാക്ഷികളെ ഹാജരാക്കുന്നതാണ്.

വനമധ്യത്തിൽവെച്ചോ യാത്രാമധ്യത്തിൽവെച്ചോ വിശ്വാസത്തിന്മേൽ മറ്റൊരും കാണാതെക്കുടി വൃദ്ധനും രോഗിയുമായ ഒരു വൈദ്യേഹകൻ കൃതലക്ഷണമായ (മുദ്രവച്ച) ഒരു ദ്രവ്യം ഒരാളുടെ കയ്യിൽ നിക്ഷേപിച്ചു പോയിരിക്കാം. അവന്റെ പ്രതിഭാസം (സന്ദേശം) അനുസരിച്ചു അവന്റെ പുത്രനോ ഭ്രാതാവോ വന്നു ആ നിക്ഷേപം യാചിക്കും. അപ്പോൾ നിക്ഷേപം കൊടുത്തവെങ്കിൽ അതു വാങ്ങിയവൻ ശുദ്ധിവരും; കൊടുത്തില്ലെങ്കിൽ നിക്ഷേപം കൊടുക്കുന്നതിന്നു പുറമെ, സ്നേഹദണ്ഡം അടയ്ക്കുകയുണ്ടാകും. ദുരയാത്ര പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വിശ്വാസനായ ഒരുവൻ ഒരാളുടെ കയ്യിൽ മുദ്രവച്ചതായ ഒരു ദ്രവ്യത്തെ നിക്ഷേപിച്ചു പുറപ്പെട്ടിരിക്കാം; പിന്നീട് കാലാന്തരത്തിൽ അവൻ മടങ്ങിവന്നു നിക്ഷേപം ആവശ്യപ്പെടും. അപ്പോൾ അതു കൊടുത്തവെങ്കിൽ വാങ്ങിയവൻ ശുദ്ധിയാകും; മറിച്ചായാൽ നിക്ഷേപവും സ്നേഹദണ്ഡവും

കൊടുക്കേണ്ടി വരും. നിഷേധം ഏറ്റുവാങ്ങിയവന്റെ ഗൃഹത്തിൽ യാത്രാക്കുലക്കുണമോളം ഭവ്യം കണ്ടെത്തിയാൽ അതു പ്രശ്നാനയിക്കുകയും ചെയ്യാം. ബാലിശപ്രായനായ ഒരുവൻ രാത്രിയിൽ വിലപിച്ച ഒരു ഭവ്യവും കൊണ്ടു പോകുമ്പോൾ രാജദായികൾ (രാജപുരുഷന്മാർ) പിടിച്ചുവെങ്കിലോ എന്ന് ഭയപ്പെട്ട് ആ ഭവ്യം മറ്റൊരാളുടെ കയ്യിൽ എല്പിച്ചുപോയിരിക്കാം. ആ നിഷേധപ്ലാഗ് സംഗതിവശാൽ ബന്ധനാഗാരത്തിൽ പെടുകയും ഭവ്യം ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തേക്കാം. അപ്പോൾ കൊടുത്തുവെങ്കിൽ അയാൾ ശുചിയാകും; ഇല്ലെങ്കിൽ നിഷേധവും സ്തേയദണ്ഡവും കൊടുക്കേണ്ടിവരും.

ഒരുവന്റെ കൈവശമുള്ള ഒരു ഭവ്യം കണ്ടു പ്രത്യഭിജ്ഞാനമുണ്ടായി അയാളുടെ ഗൃഹത്തിൽച്ചെന്നിട്ട് ഒരാൾ ആ ഭവ്യത്തേയും അതു കൊടുത്ത ആളേയും ആവശ്യപ്പെട്ടേക്കാം. രണ്ടിലൊന്നു കൊടുക്കാത്തപക്ഷം മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യണം.

ഈ സംഗതികളിൽ ഭവ്യങ്ങളുടെ ആഗമത്തെക്കുറിച്ചാണ് പ്രതിവാദികളോടു ധർമ്മസ്ഥിനാർ ചോദിക്കേണ്ടത്. അയാൾ പറയുന്ന സംഗതിയെ വ്യവഹാര (ന്യായ)ങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഉപഖിംഗനം (അന്തരം) ചെയ്താലും, അഭിയോക്താവിന് അഭിയുക്തഭവ്യം നിഷേധിക്കുവാൻ തക്ക സാമർത്ഥ്യം (യോഗ്യത) ഉണ്ടോ എന്ന് നോക്കുകയും വേണം.

ഇതുകൊണ്ട് മിഥസ്സമയവും (രഹസ്സികത്വമുള്ള സന്ധ്യോം; ഗാന്ധർവ്വവിവാഹാദി) പറയപ്പെട്ടു.

൩൧൫

അറുപത്തഞ്ചാം പ്രകരണം

പതിമൂന്നാം അധ്യായം

ദേശം, കാലം, സംഖ്യം-
 രൂപങ്ങളുമോതിവച്ച സാക്ഷിയൊടും
 വെളിവാറും ചെയ്തീടണം-
 മിടപാടുകൾ നിജജനത്തിലന്വരിലും.
 കൊഴിച്ചുതന്ന അയ്യംശസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മീയരെന്ന
 മൂന്നുമധികാണത്തിൽ, കറപനീധികരെന്ന
 പത്തുണ്ടാകയാതും.

പതിമൂന്നാം അധ്യായം.

അറുപത്തഞ്ചാം പ്രകരണം.

ദാസകർമ്മകരകല്പം.

ഉദാദാസനെ (ചോറുകൊടുത്തു പോരുന്ന ദാസനെ) ഒഴിച്ചു' ആയുജീവിതനായും വ്യവഹാരപ്രാപ്തി വരാത്തവനായുള്ള ഒരു ശുഭനെ അവന്റെ സ്വജനം വിക്രയം ചെയ്തയോ പണയപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യുന്നതായാൽ പത്തുണ്ട പണം ദണ്ഡം; അപ്രകാരമുള്ള ഒരു വൈശ്യനെ അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം; ക്ഷത്രിയനെയായാൽ മൂന്നിരട്ടി; ബ്രാഹ്മണനയാണെങ്കിൽ നാലിരട്ടി. സ്വജനമല്ലാത്തവനാണു' മേൽപ്രകാരം ചെയ്തതെങ്കിൽ അതു ചെയ്തവനും ക്രൈതാക്കൾ (വാങ്ങിയവർ) ക്ഷം ശ്രോതാക്കൾ (സാക്ഷികൾ)ക്ഷം യഥാക്രമം പൂർവ്വസാഹസം, മധ്യമസാഹസം, ഉത്തമസാഹസം, വധം എന്നിവ ദണ്ഡങ്ങളാകുന്നു *

മുഖ്യന്മാർക്ക് (അനാതുന്മാർക്ക്) തങ്ങളുടെ സന്താന

* ശുഭനെ ആയതും ചെയ്താൽ പൂർവ്വസാഹസവും വൈശ്യനെയായാൽ മദ്ധ്യമസാഹസവും, ക്ഷത്രിയനെയാണെങ്കിൽ ഉത്തമസാഹസവും, ബ്രാഹ്മണനായാൽ വധവുമാണ് ദണ്ഡങ്ങളെന്നു കാല്പ്യം

തെ വിൽക്കുകയോ പണയപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യുന്നതിൽ ദോഷമില്ല. എന്നാൽ ആയുനായിട്ടുള്ള ഒരു വസ്തു ഒരിക്കലും ദാസത്വം വരുത്തുവാൻ പാടില്ല. അഥവാ, കുടുംബത്തിന്നു ബന്ധനമോ ആയുനാരായ അനേകപേക്ഷ ആപത്തോ സംഭവിക്കുമ്പോൾ ആയുനായ ഒരുവനെ അവന്റെ സ്വജനങ്ങൾ ആധാനംചെയ്താൽ (പണയപ്പെടുത്തിയാൽ) നിശ്ചയം (പ്രതിമൂല്യം) സ്വന്തമാക്കിച്ച് അങ്ങനെ ആധാനം ചെയ്യപ്പെട്ടവരിൽപ്പോലും ബാലനായിട്ടുള്ളവനേയോ സാഹായ്യദാനം ചെയ്തിട്ടുള്ളവനേയോ ആദ്യം നിഷ്കയിക്കണം (മോചിപ്പിക്കണം.)

ആയുധാതാവിന് (തന്നെത്താൻ പണയപ്പെടുത്തിയവൻ) ഒരിക്കൽ നിഷ്കൃതിതനായാൽ (ചാടിപ്പോയാൽ) അവൻ പിന്നെ എന്നെന്നും ദാസനായിരിക്കും; മറ്റൊരാളെത്താൻ ആധാനം ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ രണ്ടു പ്രാവശ്യം നിഷ്കൃതിതനായാൽപ്പിന്നെ എന്നെന്നും ദാസനായിരിക്കും; രണ്ടുപേരും (തന്നെത്താൻ പണയപ്പെടുത്തിയവനും അന്യനാൽ പണയമാക്കപ്പെട്ടവനും) ഒരിക്കലായാലും അന്യദേശത്തെക്കു പോയെങ്കിൽ എന്നെന്നും ദാസനായിത്തന്നെയായിരിക്കും.

ദാസന്റെ ധനം അപഹരിക്കുകയോ അവന്റെ ആയുതപത്തെ അപഹരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവന് അദ്ധ്യക്ഷനും (ആയുന്റെ വിക്രയാധാനങ്ങളിൽ പറഞ്ഞതിന്റെ പകുതി ദണ്ഡം) വിധിക്കണം. പണയമായിക്കൊടുക്കപ്പെട്ടവൻ വാങ്ങിയവന്റെ ദോഷത്താൽ ചാടിപ്പോകയോ, മരിച്ചുപോകയോ, വ്യസനിയാൽ തീരുകയോ ചെയ്താൽ അവന്റെ മൂല്യം ആധാതാവിന്നു ലഭിക്കേണ്ടതാണ്.

ആധാനം ചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു പുരുഷനെക്കൊണ്ട് ര

അറുപത്തഞ്ചാം പ്രകരണം പതിമൂന്നാം അധ്യായം

വം എടുപ്പിക്കുകയോ മലമുത്രങ്ങളും ഉച്ഛിഷ്ടവും (എച്ചിൽ) എടുപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതായാലും, അങ്ങനെയുള്ള സ്ത്രീകളെ നഗ്നസ്നാപനം (നഗ്നമായി കുളിപ്പിക്കുക), ദണ്ഡപ്രയണം (വടികൊണ്ടടിക്കുക), അതിക്രമണം (ചാരിതട്ടുവേണം) എന്നിവ ചെയ്യുന്നതായാലും അപര വാങ്ങുമ്പോൾ ധനികൻ കൊടുത്ത മൂല്യം നശിച്ചുപോകുന്നതാണ്. ധാത്രി (ഉപമാതാഴ്), പരിചാരിക, അദ്ധ്വാനീതിക (കർക്കശ്വരീ), ഉപചാരിക എന്നിങ്ങനെയുള്ള സ്ത്രീകളെയാണ് മേൽപ്രകാരം ചെയ്തതെങ്കിൽ തൽക്ഷണംതന്നെ അവരുടെ ദാസ്യം വേർപെടുന്നതാണ്. ഉപചാരകവൃത്തിയെ ചെയ്യുന്ന അഭിജാതനായ ദാസനോടു് അതിക്രമം പ്രവൃത്തിച്ചാൽ അവൻ അപക്രമണം (ഓടിപ്പോകുക) ചെയ്യുന്നതിൽ ദോഷമില്ല.

ധനികൻ തന്റെ അധീനതയിലിരിക്കുന്ന ധാത്രിയേയോ ആഹിതിക (ആധാനം ചെയ്യപ്പെടുവരും) യെയോ, അപരക്കിങ്ങോട്ടു കാമമില്ലാത്തപക്ഷം, ഗമിച്ചാൽ പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം; പരവശയായിരിക്കുന്നവളെയാണ് മേൽപ്രകാരം ചെയ്തതെങ്കിൽ മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം. കന്യകയോ ആഹിതികയോ ആവചളെ തന്നത്താൻ ഭുഷിപ്പിക്കുകയോ ഭുഷിപ്പിക്കുന്നതിന്നു് മറ്റൊരുവനെ പ്രേരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്താൽ അവൻ കൊടുത്ത മൂല്യം നഷ്ടപ്പെടുന്നതും, ശുഭവും ഭാജാവിന്നു ശുൽക്കത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡവും കൊടുക്കേണ്ടി വരുന്നതുമാണ്.

ആത്മവിക്രയിയുടെ (തന്നത്താൻ വിറ്റവന്റെ) സന്തതി ആകുലയായിത്തന്നെ ഇരിക്കുമെന്ന് അറിയേണ്ടതാണ്. ആത്മവിക്രയി തന്റെ സഹായിയുടെ പ്രവൃത്തിക്കു വിരോധം വരുത്തെ സ്വവാദിച്ച ധനം അവന്റെതായിത്തന്നെ ഇരിക്കും. അവന്നു പിതാവിന്റെ ദായം ല

ഭിക്ഷുകയും ചെയ്യും. സ്വാമിയോടു വാങ്ങിയ മൂല്യം മടക്കിക്കൊടുത്താൽ അമ്പൻ ആയുസ്സും ലഭിക്കുന്നതുമാണ്. ഇതുകൊണ്ട് ഉദരഭാസനേയും ആഹിതനേയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു *.

ആന്തവിക്രയിക്കു ഭംഗ്യമോചനം ലഭിക്കുന്നതിനും ഈ നിഷ്ഠയുദ്യോഗം അവൻ വാങ്ങിയിട്ടുള്ളതിന്നനുരൂപമായ സംഖ്യയാകുന്നു. ഭണ്ഡപ്രണീതൻ (ഭണ്ഡം വിധിക്കുകയാൽ ഭാസനാക്കപ്പെട്ടവൻ) കമ്മ്ചെയ്തു ഭണ്ഡത്തെ തീരേക്കണ്ടതാണു്.

അഭിജാതനായിട്ടുള്ള ധ്വജാഘ്രതൻ (യുദ്ധത്തിൽ പിടിച്ചു ഭാസനാക്കപ്പെട്ടവൻ) താൻ എത്രകാലം കർമ്മം ചെയ്തതായോ അതിന്നനുരൂപമായിട്ടുള്ള ഒരു മൂല്യം നിശ്ചയിച്ചു ആ മൂല്യത്തിന്റെ പകുതി കൊടുത്താൽ ദാസ്യത്തിൽനിന്നു മോചിക്കുന്നതാണ്.

എറണാകുളം (സംസ്ഥാനത്തിൽപ്പെട്ടു പിറന്നവൻ), ഭാര്യഗതൻ, ലക്ഷ്മൻ, ക്രീതൻ എന്നിങ്ങനെ പല പേരിലായി ഭാഗ്യം, അവൻ എട്ടു വയസ്സു തികയാത്തവനും ബന്ധുവെന്നും അകാശമാണിരിക്കുമ്പോൾ, നീചമായ പ്രകൃതിയിൽ നിത്യംഗിക്കുകയോ വിഭജനത്തിൽ വിട്ടുകൊടുക്കുകയോ ആധാരം ചെയ്യുന്നവനും അവനെ വാങ്ങുന്നവനും വാങ്ങുന്നതിൽ സാക്ഷിയായിരിക്കുന്നവനും പൂർണ്ണസാധനം ദണ്ഡം. ഗർഭിണിയായ ഒരു ഭാഗ്യം ഗർഭഭരണത്തിനുവേണ്ടി പ്രകൃതി കൊടുക്കുന്ന വിട്ടുകൊടുക്കുകയോ ആധാരം ചെയ്യുന്നവനും ഗർഭിണിയായ ദണ്ഡം ഇതാണ്.

✽ ഉദ്യോഗസ്ഥനും ആഫീസനും സ്വപ്രയത്നത്താൽ സമ്പാദിച്ച ധനവും പിതൃഭായവും ചെലിയുന്നതിനും മൂലവും കെടുകയാൽ ദാസ്യത്തിൽ നിന്നും മോചിക്കുന്നതിനും അധികാരമുള്ളതെന്നു താല്പര്യം.

നൂഹൻ

അറുപത്തഞ്ചാം പ്രകരണം

പതിമൂന്നാം അധ്യായം

ദാസൻ അനുരൂപമായ നിശ്ശയം കൊടുക്കുമ്പോൾ അവനെ മോചിപ്പിച്ചു. ആയുനാക്കിയെപ്പോലുള്ള സ്വാമിക്ക് പത്രങ്ങളു പണം ദണ്ഡം. അകാരണമായി തടഞ്ഞ് ചെയ്യുന്നതായാലും ദണ്ഡം അതുതന്നെ.

ദാസന്റെ സ്വത്തിനു ജ്ഞാതികളാണ് അവകാശികൾ. ജ്ഞാതികളില്ലെങ്കിൽ സ്വാമി അവകാശിയാകും.

സ്വാമിക്കു തന്റെ ദാസ്യത്വം പുത്രൻ ജനിച്ചാൽ അവനും അവന്റെ അമ്മയും ദാസ്യത്തിൽനിന്നു വേർപെടുവരായിത്തീരും. അങ്ങനെയുള്ള മാതാവ് ഗൃഹാധികാരമായിട്ടു കടംബകാരുടെ മിന്നിക്കുന്നവളാണെങ്കിൽ അവളുടെ മാതാവും ഭ്രാതാവും സോദരിയും അദാസരായി ഭവിക്കുന്നതാണ്.

ദാസനേയോ ദാസിയേയോ ഒരിക്കൽ നിശ്ശയംകൊടുത്തു വീണ്ടെടുത്തിട്ടു പിന്നെയും വികൃതം ചെയ്തതോ ആധാനം ചെയ്തതോ ചെയ്യുന്നവനു പത്രങ്ങളു പണം ദണ്ഡം. അവർ വികൃതാധാനങ്ങളെച്ചെയ്താൽ സ്വയം സമ്മതിച്ചിട്ടാണെങ്കിൽ ദണ്ഡമില്ല—ഇങ്ങനെ ദാസകുപ്പം.

കർമ്മകരന്റെ കർമ്മസംബന്ധത്തെ (കർമ്മം ചെയ്യുന്നതിൽ അവനും സ്വാമിയും തമ്മിലുള്ള ഏർപ്പാടിനെ) അടുത്തുള്ളവർ അറിയുന്നതിരിക്കാം. ഒരു കർമ്മകരനു സ്വാമിയുമായിപ്പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ച വേതനം ലഭിക്കുന്നതാണ്. പറഞ്ഞു നിശ്ചയിക്കാതിരുന്നാൽ പ്രവൃത്തിയുടേയും പ്രവൃത്തി ചെയ്ത കാലത്തിന്റെയും സ്ഥിതിക്കനുസരിച്ച വേതനം ലഭിക്കും. വേതനം നിശ്ചയിക്കാത്ത പക്ഷം കഷ്ടകനായ കർമ്മകരനു സസ്യങ്ങളുടേയും, ഗോപാലകനായിട്ടുള്ളവനു നെയ്യിന്റെയും, വൈദ്യേഹകനായിട്ടുള്ളവനു താൻ ചിറ്റ പണ്യങ്ങളുടേയും പത്തിലൊരു ഭാഗം വേതനമായിട്ടു ലഭിക്കും. വേതനം പറഞ്ഞു നിശ്ച

യിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലാകട്ടെ പറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ളതു കിട്ടുന്നതാണ്.

കാരുക്കൾ, ശിഷ്യികൾ, കശീലവന്മാർ, ചികിത്സകന്മാർ, വാഗ്ജീവനന്മാർ, പരിചാരകന്മാർ മുതലായിട്ടുള്ള ആശാകാരികന്മാരുടെ (ആശയനുസരിച്ചു കർമ്മം ചെയ്യുന്നവരുടെ) വശ്ശ്വമാകട്ടെ തദ്വിധനായ മറ്റൊരുത്തൻ ചെയ്യുന്നതുപോലെ കർമ്മം ചെയ്യുന്നുളളതും, കശലന്മാർ (വിദഗ്ദ്ധന്മാർ) കല്പിക്കുന്നവായുള്ള വേതനം അവർക്കു കൊടുക്കേണ്ടതുമാണ്.

കർമ്മവതനത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ സാക്ഷികൾ തന്നെ പ്രമാണം. സാക്ഷികളില്ലാത്തപക്ഷം കർമ്മകരന്മാരെക്കൊണ്ടു പണിയെടുപ്പിച്ചതാരോ അവനെ വിസ്തരിക്കണം. വേതനം നൽകാതിരുന്നാൽ സ്ത്രീയപ്രകാരം കൊടുക്കേണ്ടതിന്റെ പത്തിരട്ടിയോ, അല്ലെങ്കിൽ ആറുപണമോ ദണ്ഡം. വേതനം വാങ്ങിയ കർമ്മകരൻ അതിനെ നിഷേധിച്ചു പറഞ്ഞാൽ പന്ത്രണ്ടുപണമോ, അഥവാ വാങ്ങിയതിന്റെ അഞ്ചിരട്ടിയോ ദണ്ഡം.

നദീവേഗം, അഗ്നിജ്വാല, ചോരബാധ, വ്യാളപീഡ എന്നിവയിൽപ്പെട്ട സമയത്തു് ഒരുവൻ ആത്തനായിട്ടു തന്റെ സമുപദേശത്തെയും ഭാര്യപുത്രന്മാരേയും തന്നെയും അഭിമയാക്കിത്തരാമെന്നു മറ്റൊരാളോടു വിളിച്ചു പറയുകയും അവൻ ആയാളെ രക്ഷപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്താൽ അങ്ങനെ രക്ഷപ്പെട്ടവൻ രക്ഷിച്ചവനു കശലന്മാർ പറയുന്നതായ പ്രതിഫലം കൊടുത്താൽ മതിയാകുന്നതാണ്. ഇതുകൊണ്ടു് ഏല്പാസംഗതികളിലും ആത്തദാനത്തിനുള്ള അനുശയങ്ങൾ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

൩൨൧

അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

പതിന്നാലാം അധ്യായം

സംഗം തെളിയുകിൽ ജ്ഞാതം
പുഞ്ചലിപ്പൂക്കു പൂർണ്ണമിപ്പോൾ;
കൂട്ടിപ്പറഞ്ഞാൽ ദണ്ഡിക്കും
ദൈവമൃത്യും കാട്ടിയെങ്കിലും.

കൊല്ലിച്ചുതന്നു കർമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ
മുനാകുടിയെടുത്തതിൽ, മനുഷ്യകർമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ
പതിമൂന്നാം അധ്യായം.

— ' —

പതിന്നാലാം അധ്യായം.

— — —

അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

കർമ്മകരകല്പം, സംഭ്രമസമുത്ഥാനം.

വേദനം വാങ്ങിയിട്ടു കർമ്മം ചെയ്യാതിരിക്കുന്ന ഭൂത
കന്മാർ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം; കാരണം കൂടാതെയാണ് ക
ർമ്മം ചെയ്യാത്തതെങ്കിൽ സംഭ്രമിച്ചു കർമ്മം ചെയ്തി
ക്കണം.

അശക്തനാകുകൊണ്ടോ, കൃത്യകർമ്മത്തിന്നു നിശ്ചയ
ഗിച്ചതുകൊണ്ടോ, വ്യാധിയോ വ്യസനമോ സംഭവിക്കുക
കൊണ്ടോ ആണ് കർമ്മം ചെയ്യാത്തതെങ്കിൽ അനുശയ
മോ (മോചനം), അന്യനെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിപ്പാനനുവാദ
മോ ലഭിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ, അവന്റെ ചെയ്യാവുന്നതെങ്കിൽ
അന്യനെക്കൊണ്ടു കർമ്മം ചെയ്യിക്കുവാൻ ഉത്തരവിന്നു
(സാധിക്കട്ടെ) അധികാരം സിദ്ധിക്കും.

“നിങ്ങളും അന്യനെക്കൊണ്ടു കർമ്മം ചെയ്യിക്കരുത്;
ഞാൻ അന്യന്റെ പ്രവൃത്തി ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ” എന്നിങ്ങ
നെ രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ അവരോധം (സമയബന്ധം)
ചെയ്തിട്ടുള്ളപ്പോൾ കർമ്മം ചെയ്യിക്കാതിരിക്കുന്ന സാധി

ക്കും, ചെയ്യാതിരിക്കുന്ന ഭൂതകനും പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. വേതനം വാങ്ങിയവൻ സ്വാമിയുടെ കയ്ക്കും നിഷ്ഠാപനം (സമാപനം) ചെയ്യുന്നതിന്നുമുമ്പ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇച്ഛകൾക്കു മറുപടി നൽകേണ്ടതു കയ്ക്കും ചെയ്യരുത്.

കയ്ക്കും ചെയ്യാനാരുങ്ങി വന്ന ഭൂതകനെക്കൊണ്ടു സ്വാമി അതു ചെയ്യിക്കാതിരുന്നാൽ ആ കയ്ക്കും ചെയ്തതായിത്തന്നെ വിചാരിക്കണമെന്നു് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

അങ്ങനെയൊക്കെ കഴിഞ്ഞാൽ, ചെയ്തു പണിക്കാണു വേതനം, ചെയ്യാത്തതിന്നല്ല. അപ്പമെങ്കിലും ചെയ്യിച്ചിട്ടുപിന്നെ ചെയ്യിക്കാതിരിക്കുന്നതായാൽ ആ പ്രവൃത്തി ചെയ്തതായിട്ടുതന്നെ വിചാരിക്കാം. ദേശകാലങ്ങളെ തെറ്റിച്ചോ പറഞ്ഞതുപോലെയാല്ലോതെയോ ചെയ്തു പ്രവൃത്തി, സ്വാമിക്കു ഇഷ്ടമില്ലാത്തപക്ഷം, ചെയ്തതായി സമ്മതിക്കുകയില്ല. പരമേശ്വരത്തിൽ കൂടുതലായ പ്രവൃത്തി ഭൂതകനെക്കൊണ്ടു സ്വാമി ചെയ്യിച്ചുവെങ്കിൽ അവന്റെ പ്രയാസത്തെ നിഷ്ഠലമാക്കുവാനും പാടില്ല.

ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ സംഘഭൂതന്മാരുടെ (സംഘമായിച്ചേർന്ന് അന്യന്റെ പ്രവൃത്തിചെയ്യുന്നവർ) കാർത്യവും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. അവരുടെ ആധി (സമയബന്ധം) പ്രവൃത്തി മുഴുവിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ച കാലത്തിന്നുശേഷം ഏഴുദിവസത്തേക്കുകൂടി നിൽക്കുന്നതാണു്. അതിന്നുശേഷം മറ്റൊരു ഭൂതകസംഘത്തെ വരുത്തി പ്രവൃത്തി മുഴുവിക്കുവുന്നതാണു്. സ്വാമിയെ അറിയിക്കാതെകണ്ടു് ഒരുവനെ നീക്കുവാനോ കൂട്ടുവാനോ സംഘത്തിന്നധികാരമില്ല. ഇതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ സംഘത്തിന്നു് ഇരുപത്തിനാലു പണം ദണ്ഡം; അങ്ങനെ സംഘത്തിൽനിന്നു പോയവനു് അതിൽ പകുതി ദണ്ഡം—ഇങ്ങനെ ഭൂതകാധികാരം.

അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം പതിനാലാം അധ്യായം

സംഘട്ടതന്മാർ, സംഭ്രമസമുത്ഥാതാക്കൾ (സംഘമാ യിച്ഛേന്നു കൃഷി, കച്ചവടം മുതലായവ ചെയ്യുന്നവർ) എന്നിവർ അന്യോന്യം പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചതുപോലെ യോ, എല്ലാവരും സമമായിട്ടോ ലാഭത്തെ വിഭജിക്കണം.

കഷ്ടകന്മാരും കച്ചവടക്കാരുടെ, സസ്യങ്ങളുടെയോ പ ണ്യങ്ങളുടെയോ ആരംഭത്തിനും അവസാനത്തിനുമിട യിൽ ഒരുവൻ സന്ന (വ്യാധിതൻ) നായിത്തീർന്നാൽ അ വൻ ചെയ്തേക്കാത്തമുള്ള കർമ്മത്തിന്റെ പ്രത്യേകം കൊടു കണം. അവൻ തന്റെ പകരത്തിന്നു മറ്റൊരാളെ ആ ഹ്വയിച്ചുണ്ടെങ്കിൽ മുഴുവൻ അംശവും കൊടുക്കണം. പ ണ്യങ്ങളെല്ലാമെടുത്തു യാത്ര പുറപ്പെടുവാൻ ഭാവിക്കു നോരും ഒരുവൻ സന്നനായെങ്കിൽ അവന്റെ പ്രത്യേകം അപ്പോൾത്തന്നെ കൊടുക്കണം. ഏതു കൊണ്ടെന്നാൽ, വഴിയിൽ പണ്യങ്ങളുടെ സിദ്ധിയുമസിദ്ധിയും അനിശ്ചി തമാണല്ലോ. കൂട്ടായിട്ടുള്ള കർമ്മം ആരംഭിച്ചതിനാശേഷം സ്വസ്ഥനായിട്ടുള്ള ഒരുവൻ വിട്ടുപോയാലാകട്ടേ അവന്നു പറ്റാത്ത പണം ദണ്ഡം. സംഭ്രമസമുത്ഥാതാക്കളിൽവെച്ചു 'ഒരുവന്ന്' കൂട്ടത്തിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞു പോകുവാൻ സഹത ത്രാമില്ല.

കൂട്ടായിച്ഛേന്നു ചോരവൃത്തി ചെയ്യുന്നവരിൽവെച്ചു 'ഒരുവനെയാകട്ടെ, അവന്ന്' അയ്യോ! കൂട്ടക്കാർ കൊടു പ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള പ്രത്യേകവും കൊടുക്കാമെന്നു പറ ണ്തു പരിഗ്രഹിച്ചു' അവൻമുഖന മറ്റു ചോരന്മാരെ പിടിക്കുകയും, അവന്നു നിശ്ചയപ്രകാരം പ്രത്യേകവും അ ഭയവും നൽകുകയും വേണം. അവൻ പിന്നീട് ചോരക ൾം ചെയ്തയോ അഗ്രഭേദത്തെക്കു പോകയോ ചെയ്താൽ പ്രവാസനം (നാടുകടത്തൽ) ചെയ്യണം, മഹാപരാധ ണ്ടും ചെയ്താലാകട്ടെ ദൃഷ്ടിരെപ്പോലെ വധിക്കണം.

കൂട്ടായിച്ചേർന്ന യജ്ഞകർമ്മം ചെയ്യുന്ന യാജകന്മാർ തങ്ങളോരോരുത്തർക്കും പ്രത്യേകമായുള്ള പ്രചാരദ്രവ്യം (ദക്ഷിണ) ഒഴിച്ച ശേഷമുള്ള വേതനത്തെ പറഞ്ഞുനിശ്ചയിച്ചതുപോലെയാ, സമമായോ വിഭജിക്കണം. അഗ്നി ഷോമം മുതലായ കൃതുക്കളിൽ “ദീക്ഷണം” കഴിഞ്ഞതിനു മേൽ യാജകൻ സന്നാനായാൽ അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടേണ്ടതിന്റെ അഞ്ചിലൊരംശം ലഭിക്കും; “സോമവിക്രയം” കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷമായാൽ നാലിലൊരംശം ലഭിക്കും; “മധ്യമോപസത്തി” ലെ “പ്രചർഗ്ഗോപാസനം” കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷമാണെങ്കിൽ മൂന്നിലൊരംശം ലഭിക്കും; “മധ്യമോപസത്തു” കഴിഞ്ഞിട്ടാണെങ്കിൽ പകുതി അംശം ലഭിക്കും. സത്യമെന്ന കൃതവിൽ “പ്രാതസ്സവനം” കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷമായാൽ മൂക്കാലംശവും, “മാധ്യംഭിനസവനം” കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെയായാൽ മുഴുവൻ അംശവും യാജകനു ലഭിക്കും. മാധ്യംഭിനസവനം കഴിഞ്ഞാൽ ദക്ഷിണകളെല്ലാം കിട്ടിക്കഴിയുമല്ലോ. ബൃഹസ്സതിസവനമൊഴിച്ചുള്ളവയിലെല്ലാം സവനംതോറും ദക്ഷിണകൾ കൊടുക്കുന്നതാണല്ലോ. ഇതിനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അഹസ്തൃണദക്ഷിണകളുടെ കാര്യവും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

വ്യാധിതന്മാരാലിങ്ങീന്ന് ഭൂതകന്മാരുടെ കർമ്മങ്ങൾ പത്തഹോരാത്രം കഴിയുന്നതുവരെ ശേഷമുള്ള ഭൂതകന്മാർ നിർവ്വഹിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അവർക്കു വിശ്വാസമുള്ള മറ്റൊക്കെങ്കിലും അതു നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ല.

യജ്ഞകർമ്മം സമാപ്തമാകുന്നതിനു മുമ്പു യജമാനൻ വ്യാധിതനായിച്ചമഞ്ഞാൽ ജ്വരപിക്ഷകൾ കർമ്മത്തെ സമാപിപ്പിച്ചു ദക്ഷിണയെ ഏടുത്തുകൊള്ളണം.

യജ്ഞകർമ്മം അസമാപ്തമായിരിക്കുമ്പോൾ യാജ്യനെ (യജമാനനെ) തൃജിക്കുന്ന യാജകനും, യാജകനെ തൃജിക്കുന്ന യാജ്യനും പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം.

അറുപത്തേഴാം പ്രകരണം

പതിനഞ്ചാം അധ്യായം

അനശിതായ ശതമു,
വയസ്സാവാം സഹസ്രമു, *
മദ്യപൻ വൃഷലീകാന്തൻ,
ബ്രഹ്മപ്ലൻ, ഗുരുതപ്തഗൻ,
അസൽപ്രതിഗ്രഹരതൻ,
സ്നേഹൻ, നിന്ദിതയാജകൻ—
ഇമ്മട്ടത്തോരെയന്യോന്യം
തള്ളാം സങ്കരകാരണാൽ.

കൊടിയുതൽ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മവിജ്ഞാനം
മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, കർമ്മകല്പം—സംഭവസമുത്ഥാനം
എന്ന പതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

പതിനഞ്ചാം അധ്യായം.

അറുപത്തേഴാം പ്രകരണം.

വിക്രീതക്രീതാനുശയം.

ഒരു പാണ്യത്തെ വിക്രയംചെയ്തിട്ടു പിന്നെ കൊടുക്കാ
തിരിക്കുന്നവന്നു പണ്യങ്ങളു പണം ദണ്ഡം; എന്നാൽ ദോ
ഷം, ഉപനിപാതം, അവിഷ്കാര്യം എന്നിവയാലാണു കൊ
ടുക്കാത്തതെങ്കിൽ ഇതു ധ്വംസകമല്ല.

ദോഷമെന്നാൽ പണ്യത്തിനുള്ള കേടാകുന്നു; രാ
ജാവ്, ചോരന്മാർ, അഗ്നി, ജലം എന്നിവയിൽനിന്നു പ
ണ്യത്തിന്നു സംഭവിക്കാകുന്ന അനന്തമത്രേ ഉപനിപാതം;
പണ്യം ബഹുലുപ്തനാകുമോ (വളരെ മടങ്ങു വില ഇടി
ഞ്ഞതു) ആത്മകൃത്യമോ (രോഗിയന്മാർ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടത്)
ആയിരിക്കുകയാണ് അവിഷ്കാര്യം.

* ശതമു=൧൦൦ പശുക്കളുടെവത്. സഹസ്രമു=൧൦൦൦ പശു
ക്കളുടെവത്.

വണിക്കുകൾക്ക് ഒരു ദിവസമാണ് അനുശയ (വിരതിനേയോ വാങ്ങിയതിനേയോ മോചിപ്പിക്കൽ)ത്തിനുള്ള കാലം. കഷ്ടകനാൽ അതിനുള്ള കാലം മൂന്നു ദിവസം; ഗോരക്ഷകന്മാർക്ക് അഞ്ചു ദിവസം. വ്യാമിശ്ര വർണ്ണക്കാട്, ഉത്തമവർണ്ണക്കാട് വൃത്തിയെ (ജീവിതനിർവ്വഹണത്തിനനുതകുന്ന ഭൂമിയെ) വിക്രയംചെയ്യുന്നതിൽ ഏഴു ദിവസത്തെ അനുശയകാലമുണ്ട്.

ആതിഥാതികങ്ങൾ (കാലാതിപാതത്തെ സഹിക്കാത്തവ)യായ പണ്യങ്ങൾ അധികദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ അനുസ്ഥലത്തു കൊണ്ടുപോയി വിൽക്കുവാൻ പ്രയാസമുള്ളതുകൊണ്ട് അപണ്യം അതിന്നു വിരോധം വരാത്തവിധത്തിൽ അനുശയം കല്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടന്നാൽ ഇരുപത്തിനാലു പണമോ, അപ്രകാരം വിറ്റ പണ്യത്തിന്റെ വിലയിൽ പത്തിലൊരംശമാ ദണ്ഡം.

ഒരു പണ്യത്തെ വിലയ്ക്കു കൊണ്ടിട്ട് അതിനെ സ്വീകരിക്കാതിരിക്കുന്നവൻ, പണ്യത്തിന്റെ ദോഷമോ ഉപനിപാതമോ അവിഷ്കൃതമോ കാരണമായിട്ടല്ലാത്തപക്ഷം, പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. വിക്രേതാവിന്റെ സംഗതിയിൽ പറഞ്ഞതായ അനുശയംപോലെതന്നെയാണ് ക്രേതാവിന്റെയും അനുശയം.

വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടു ആദ്യത്തെ മൂന്നു വർണ്ണങ്ങൾക്കും (ബ്രാഹ്മണാക്ഷത്രിയവൈശ്യന്മാർക്ക്) പാണിഗ്രഹണം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് ഉപാചരണം (കന്യകയെ വേണ്ടെന്നുവെക്കൽ) സിദ്ധമാകുന്നു (സാധുവാകുന്നു). ഈ ദിക്ക് പ്രകർമ്മം (സംഘാഗം)വരെ കന്യകയെ ഉപാചരണം ചെയ്യാം. പാണിഗ്രഹണം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷവും

അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

പതിനഞ്ചാം അധ്യായം

സ്രീപുരുഷന്മാർക്ക് ഒരുപോലെയുള്ളതായ * ദോഷം ഉള്ളതായിരിക്കുന്നത് ഉപാവർത്തനം സിദ്ധമാകുന്നു. എന്നാൽ പ്രജാതപാദനം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഉപാവർത്തനം ചെയ്യാൻ പാടില്ല.

കന്യകസ്ത്വം ഒരുപോലെയുള്ളതായ ദോഷം ഉള്ളതിനെ പറയാതെ കണ്ടു അവളെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നവൻ തൊണ്ണൂറ്റാറു പണം ദണ്ഡം. അവൻ ശുൽക്കവും സ്രീധനവും മടക്കിക്കൊടുക്കുകയും വേണം. വരദോഷമുള്ളതിനെ പറയാതെ കണ്ടു കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നവൻ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം; അവൻ ശുൽക്കവും സ്രീധനവും നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യും.

ദപിപദങ്ങളുടേയും ചതുഷ്പദങ്ങളുടേയും വിക്രയത്തിൽ, കഷ്ടമുള്ളവയും മറ്റു വ്യാധികളുള്ളവയും അശുചികളുമായിട്ടുള്ളവയെ ഉത്സാഹവും ആരാഗ്യമുള്ളവയും ശുചികളുമാണെന്നു പറഞ്ഞു വിറ്റാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം.

ചതുഷ്പദങ്ങളുടെ ഉപാവർത്തനത്തിനു മൂന്നു പക്ഷം കഴിയുന്നതുവരേയും, മനുഷ്യരുടെ ഉപാവർത്തനത്തിന് ഒരു സംവത്സരം തികയുന്നതുവരേയും കാലമുണ്ട്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അത്രയും കാലംകൊണ്ട് അവയുടെ ശൈചര്യം ശൈചര്യമുള്ള അറിവാൻ സാധിക്കുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ.

കൊടുത്തൊന്നും കൊണ്ടുവരും

ദോഷം പറയാത്ത മട്ടിലായ്

* ഒരുപോലെയുള്ളവയെക്കേന്ദ്രബന്ധിച്ച്; സമാനതയിൽ വിശേഷം വരുത്തുന്നത് എന്നു അർത്ഥം. സ്രീകൃഷ്ണയോനിദോഷം മുതലായതും പുരുഷൻ ഭക്തവ്യം മുതലായതും ഒരുപോലെയുള്ളവകൾ.

ധർമ്മസ്ഥനാരംഭം

ചെയ്ത ചാനക്യങ്ങളിൽ.

കോശിയുക്തം അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മസ്ഥിരമെന്ന
മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, വിക്രിയകീരണശാസ്ത്രമെന്ന
പതിനഞ്ചാം അധ്യായം.

പതിനാറാം അധ്യായം.

അറുപത്തെട്ടു മുതൽ എഴുപതുതുടി പ്രകരണങ്ങൾ.

ദത്താനപാകം, അസാധാമിവിക്രയം,
സാധാമിസംബന്ധം.

ദത്തത്തിന്റെ (വാക്കാൽ ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ടതിന്റെ)
അപ്രദാനം ജ്ഞാതാനത്തെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു
കഴിഞ്ഞു. *

അവ്യവഹാരം (വ്യവഹാരായോഗ്യം) ആയ വസ്തു
ദത്തമായാൽ അതു അനുശയത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കും.
ഒരുവൻ തന്റെ സ്വസ്വത്തേയും ഭാര്യപുത്രന്മാരേയും
ആത്മാവിനെത്തന്നെയും ദാനം ചെയ്തപോയാൽ ആ ദാ
നം അനുശയത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കും. ഭുജനങ്ങ
ളിൽ സജ്ജനവുദ്ധ്യോ ധർമ്മദാനം ചെയ്താൽ അതും, ദൈവ
ഘാതികളായ കർമ്മങ്ങളിൻ ധർമ്മദാനം ചെയ്താൽ അതും
അനുശയത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കും. അനുപകാരിക
ളോ അപകാരികളോ ആയിട്ടുള്ളവരിൽ അർത്ഥദാനംചെ
യ്താൽ അതും, അനാഹജനങ്ങളിൽ കാമദാനം ചെയ്താൽ
അതും അനുശയത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കും. ഈ വക

* ദത്തമായ വസ്തു കൊടുത്തിട്ടില്ലെങ്കിൽ ജ്ഞാതനെയെന്നപോലെ
സാക്ഷാദികളെക്കൊണ്ടു നിർണ്ണയിച്ചു കൊടുപ്പിക്കേണ്ടെന്നു സഭാം

നവൻ

നവ്യ-ഓ പ്രകരണങ്ങൾ

പതിനാറാം അധ്യായം

സംഗതികളിൽ കശുലന്താരായ ധർമ്മസ്ഥനാർ, ഭാതാവിനും പ്രതിഗ്രഹീതാവിനും ദോഷം വരുവാനിടയില്ലാത്ത വിധത്തിൽ അനുശയത്തെ കല്പിക്കണം. *

ദണ്ഡമോ ആശ്രോശമോ അനന്തമോ നേരിടുമെന്നു പറഞ്ഞു ഭയപ്പെടുത്തി ഒരു പൻ മറെറാരുപടനാടു ഭയഭാനം വാങ്ങിയാൽ അതു വാങ്ങുന്നവനും കൊടുക്കുന്നവനും സ്ത്രേയദണ്ഡം വിധിക്കണം. പരഹിംസയിങ്കൽ രോഷഭാനം (ഹിംസകനു രോഷോൽപാദനം ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള ഭാനം), രാജാക്കന്മാരുടെ മേൽ ദുഷ്ടഭാനം (ദുഷ്ടോൽപാദനത്തിനായുള്ള ഭാനം) എന്നിവയിൽ ഭാതാവിനും പ്രതിഗ്രഹീതാവിനും ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം.

മരിച്ചുപോയ ഒരാളുടെ പ്രാതിഭാഷ്യം (ജാമ്യം), ദണ്ഡശേഷം, ശുൽക്കശേഷം, ആക്ഷികം (മുതുകളിൽ വാതുപറഞ്ഞ ഭാഷ്യം), സൗരികം (സുരാപാനം കൊണ്ടുണ്ടായ കടം), ക്രമഭാനം എന്നിവയെ അവന്റെ രികമഹരനായ പുത്രനോ ദയാദനോ, തങ്ങൾ കൊടുപ്പാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, കൊടുത്തുതീർക്കേണ്ടതില്ല—ഇങ്ങനെ ദത്താനപാകർമ്മം.

അസാമിവിക്രയം (ഉടമസ്ഥനല്ലാത്തവൻ ചെയ്യുന്ന വില്പന) എങ്ങനെയാണു്.— നഷ്ടാപഹൃതമായ ഒരു ദ്രവ്യം ഒരുവന്റെ കയ്യിൽക്കണ്ടാൽ അതിന്റെ സ്വാമി (ഉടമസ്ഥൻ) അവനെ ധർമ്മസ്ഥൻ മുഖേന പിടിച്ചിരിക്കണം. ധർമ്മസ്ഥനെ അറിയിച്ചിട്ടായാൽ ദേശകാലാതിക്രമം നേരിടുമെന്നു കണ്ടാൽ താൻതന്നെ പിടിച്ചു ധർമ്മസ്ഥന്റെ മുമ്പിൽ ഹോജരാക്കാവുന്നതാണു്. ധർമ്മസ്ഥൻ

---

* അധാരമെന്നാൽ മോചിപ്പിക്കൽ. ഈ വൃണികയിൽ പറയുന്ന മാനങ്ങളെല്ലാം ദുഷ്ടവരുടേതായവയാണു്. അങ്ങനെ ദുഷ്ടവരുടേതെന്നതു ധർമ്മസ്ഥനാർ മുഖേന വേണ്ടതാകുന്നു.

ദ്രവ്യം കൈവശമുള്ള അപസാരം “എപ്പിടെനിന്നാണ് നിനക്കിതു കിട്ടിയതു” എന്നു ചോദിക്കണം. അവൻ ആ ചാരകൃമത്തെ (ദ്രവ്യം തന്റെ കയ്യിൽ വന്ന കൃമത്തെ) കാണിക്കുകയും തനിക്കതു വിക്രയം ചെയ്തവനെ കാണിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നപക്ഷം ആ ദ്രവ്യം കൊടുത്താൽ മോചിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതാണ്. വിക്രേതാവിനെ കണ്ടെത്തുന്നപക്ഷം അവൻ ദ്രവ്യത്തിന്റെ മൂല്യവും സ്നേയഭണ്ഡവും കൊടുക്കേണ്ടിവരും. വിക്രേതാധ്വം അപസാരത്തെ (അപരാധമുക്തിയെ) കാണിച്ചാൽ അപസാരം വിട്ടുപോകാവുന്നതാണ്. അപസാരം ഇല്ലാതാകുന്നതുവരെ ഇങ്ങനെ വിട്ടുപോകാവുന്നതാകുന്നു. അപസാരത്തിന്നു അറുതിവരുമ്പോൾ ദ്രവ്യമൂല്യവും സ്നേയഭണ്ഡവും നൽകേണ്ടിവരും *

നഷ്ടവസ്തുവിനെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള സ്വകരണത്തെ (തന്റെ ഉടമസ്ഥതയെ കാണിക്കുന്ന രേഖയെ) പ്രദർശിപ്പിച്ചാൽ അങ്ങനെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നവന്നു നഷ്ടപ്രത്യാഹ്തമായ (കളഞ്ഞുകിട്ടിയ) ദ്രവ്യം ലഭിക്കുന്നതാണ്. സ്വകരണം കാണിക്കാതെ നഷ്ടമായ ഒരു വസ്തുവിന്മേൽ അവകാശം പറയുന്നവൻ അതിന്റെ അഞ്ചിരട്ടി ദണ്ഡം. ആ ദ്രവ്യം രാജാവിന്നു ചേരുന്നതുമാണ്. നഷ്ടാപാഹൃതമായ ഒരു ദ്രവ്യം രാജാവിനെ അറിയിക്കാതെ എടുക്കുന്ന സ്വാമിക്കു പൂർണ്ണസംഭാവനം ദണ്ഡം.

കളഞ്ഞുകിട്ടിയ ദ്രവ്യം ശ്രൽക്കൾക്കുവെച്ചിൽ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. മൂന്നുപക്ഷം കഴിഞ്ഞതിന്നുമേൽ അതു അ

---

* വിക്രേതാവിനുള്ള അപസാരം (അപരാധമുക്തി) തനിക്കതു വിക്രയംചെയ്തു മറ്റൊരാളെ കാണിക്കുകയാണല്ലോ. അവൻ വേറെ ഒരു വിക്രേതാവിനെക്കണ്ടിപ്പോൾ അവന്നും അപസാരം ലഭിക്കും. ഇങ്ങനെ ചുവട്ടിലേക്കു ചുവട്ടിലേക്കു പോയാൽ എപ്പോൾ വേറെ ഒരു വിക്രേതാവിനെ കാണിപ്പാൻില്ലാതെ വരുന്നുവോ അപ്പോൾ അപസാരമെന്നു അറുമിതരും.

ഭിസാര (അനേപുഷിക്കുന്നവൻ) നില്പാത്തതെന്ന നിലയിൽ രാജാവിനെക്കുറാം. സ്വകരണം ചെയ്താൽ ഉടമസ്ഥനും കൊടുക്കുകയുമാകാം. അപ്രകാരം ഉടമസ്ഥനും കൊടുക്കുന്ന വസ്തുക്കളിൽവെച്ച് ഭവിപദങ്ങൾ (രണ്ടു കാലുള്ളവ; ഭാസാദികൾ)ക്കു അഞ്ചുപണവും, ഒറ്റക്കുള്ളവയുള്ള ജീവികൾക്കു നാലുപണവും, ഗോമുഷിപ്പങ്ങൾക്കു രണ്ടുപണവും, ഏകപത്രക്കൾക്കു കാൽപണവും വീതം ഓരോ എണ്ണത്തിന്നു നിഷ്ഠയും കൊടുക്കണം. രത്നം, സാരം, ചർമ്മം, കപ്യം എന്നിങ്ങനെയുള്ള വസ്തുക്കൾക്കു വിലയുടെ നൂററിനഞ്ചുവീതമാണ് നിഷ്ഠയും.

ശത്രുസൈന്യത്താലോ ആക്രമിക്കുന്നാലോ അപമാനമായിട്ടുള്ള ഭവ്യങ്ങളെ രാജാവും വീണ്ടെടുത്താൽ അത് അതാതിന്റെ ഉടമസ്ഥനാക്കു കൊടുക്കണം.

ചോരഘതമായ ഭവ്യം തുറന്നുണ്ടായിട്ടും മുതൽ കിട്ടാതെ വന്നാൽ രാജാവും സ്വഭവ്യങ്ങളിൽനിന്നെടുത്തു് അതുടമസ്ഥനും കൊടുക്കണം. വീണ്ടെടുത്തു കൊടുക്കുവാൻ തനിക്കു ശക്തിയില്ലാതെവന്നാൽ സ്വയംഗ്രാഹം (സ്വയമായി ചോരനെപ്പിടിക്കൽ) മുഖേന വീണ്ടെടുപ്പിക്കുകയോ, നിഷ്ഠയും കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യണം.

ശത്രുരാജ്യത്തുനിന്നു വിക്രമം പ്രകടിച്ചു അപഹരിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന ഭവ്യത്തെ രാജാവും കച്ചിക്കുന്നതുപോലെ അതു കൊണ്ടുവന്നവന്നുദവിക്കാം. എന്നാൽ ആയുജീവിതനാരുടെ ഭവ്യങ്ങളും ദേവന്മാർ, ബ്രാഹ്മണർ, തപസ്വികൾ എന്നിവരുടെ ഭവ്യങ്ങളും ഒഴിച്ചുള്ള വസ്തുക്കൾ മാത്രമേ അങ്ങനെ അനുദവിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ—ഇങ്ങനെ അസ്വാമിവിക്രയം.

സ്വസ്വാമിസംബന്ധം (മുതലുടമസ്ഥത്വം) എങ്ങനെയാണാൽ:—ഉച്ഛിന്നദേശങ്ങളായ (സാക്ഷിയില്ലാത്തവ) ഭവ്യങ്ങൾക്കു ഭോഗാനുവൃത്തി തന്നെ സത്വത്തിങ്കൽ പ്രമാ

ണം *. ഒരുവൻ തന്റെ യാതൊരു ദ്രവ്യം അനുമാരണഭവിക്കുന്നതിനെ പത്തു സംവത്സരം കാലം ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നുവോ അവന്ന് അതിന്മേലുള്ള സ്വാമ്യം നശിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ബാലൻ, വൃദ്ധൻ, വ്യധിതൻ, വ്യസനി, പ്രോഷിതൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർക്കും ദേശസ്വാഗം (നാടു വിട്ടു പോകുക), രാജ്യവിഭ്രമം എന്നീ സംഗതികളിലും ഇതു ബാധകമല്ല.

ഇരുപതു സംവത്സരം അവിച്ഛിന്നമായി അന്യൻ കൈവശംവെച്ചുവന്ന വാസ്തു (ഗൃഹം) വിനെ മടക്കിച്ചോദിക്കുവാൻ പാടില്ല. എന്നാൽ, രാജാക്കന്മാർ സന്നിഹിതരല്ലാത്തപ്പോൾ, ജ്ഞാതികളോ ശ്രോത്രിയന്മാരോ പാഷണ്ഡന്മാരോ പരവാസ്തുക്കളിൽ താമസിച്ചിരുന്നാൽ അവ കൈവശബലം കൊണ്ട് അവർക്കു കിട്ടുന്നതല്ല. ഉപനിധി, ഭൂമി, നിധി, നിക്ഷേപം, സ്ത്രീ, സീമ, രാജഭവ്യം, ശ്രോത്രിയദ്രവ്യം എന്നിവയും ഇങ്ങനെതന്നെ.

ഒരു വാസ്തുവിൽ സ്ഥലം കുറവാണെങ്കിൽ അതിൽ വസിക്കുന്ന ആശ്രമികളോ പാഷണ്ഡന്മാരോ ആയവർ അന്യോന്യം ഉപദ്രവം വരാത്തവിധത്തിൽ താമസിക്കണം. അപ്പുറമായ ഉപദ്രവത്തെ സഹിക്കുകയും വേണം. പൂർവ്വഗതനായിട്ടുള്ളവർ നവാഗതൻ വാസപത്യാഭം (വാസാവകാശം) നൽകണം; നൽകാതിരുന്നാൽ അവനെ അതിൽനിന്നു നീക്കിക്കളയണം.

വാനപ്രസ്ഥൻ, യതി (സന്യാസി), ബ്രഹ്മചാരി എന്നിവർക്കു ക്രമത്തിൽ ആചാര്യൻ, ശിഷ്യൻ, ധർമ്മദാതാവ്, സതീർത്ഥ്യൻ എന്നിവർ രിക്തഹർമ്മാർ (ഓയാദന്മാർ)

---

* ഭോഗമെന്നാൽ കൈവശംവെച്ചുനടപ്പാക്കൽ. ഒരുവന്റെ കൈവശമിരിക്കത്തക്കതാണ് അവൻ ഉദമസ്ഥനാണെന്നതിന്നു പ്രമാണമെന്നർത്ഥം.

എഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം പതിനേഴാം അധ്യായം

ആയിരിക്കും. ഇവർ വിവാദപദങ്ങളിൽ അഭിപ്രായഗതിയിൽ പരാജിതനായാൽ പരാജയഭണ്ഡമായി എത്ര പണം അടയ്ക്കേണ്ടതോ അത്രഭിവസം അവർ രാജാവിനു വേണ്ടി ക്ഷപണം (ഉപാധാസം), അഭിഷേകം (സ്നാനം), അഗ്നികാർത്ഥം (ഹോമം), മഹാകൃത്യം (ചാന്ദ്രായണാഭിമഹാവ്രതം) എന്നീ ശ്രേയസ്സുരണ്ടുതര കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കണം. ഹിരണ്യവും സ്വർണവും വൈകുണ്ഠമീലാത്ത പാഷണ്ഡന്മാർ സാധുക്കളാകുന്നു. അവർ അഭിപ്രായഗതിയിൽ പരാജിതനായാൽ പരാജയഭണ്ഡത്തിനുപകരം ഉപധാസവ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു രാജാവിനെ ആരാധിക്കണം. എന്നാൽ ഇതു'പാരമ്പര്യം, സ്നേഹം, സാഹസം, സഹൃദയം എന്നീ കാരങ്ങളിൽ ഒഴിച്ചുമാത്രമാണ്'. അവയിൽ യഥോക്തങ്ങളായ ഭണ്ഡങ്ങൾ തന്നെ വിധിക്കണം.

പ്രവൃത്തിച്ച വൃഥാചാരം
ചെല്ലോരിൽഭണ്ഡമേററണം;
അധർമ്മഹതമാം ധർമ്മം
രാജാവിനെ ഹനിച്ചിടും.

കേഴിപ്പുഞ്ചേറു അയ്യപ്പസ്വരത്തിൽ, ധർമ്മവരകളെന്ന മൂന്നു
ഉധികരണത്തിൽ, ദത്താനപരകർമ്മം—അസാധാർമ്യം
കൃത്യം—സ്വസ്ഥപരിസംബന്ധം എന്ന
പതിനൊരുകല്യായം.

പതിനേഴാം അധ്യായം.

എഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം.
സാഹസം.

സാഹസം (വിടിച്ചുപറി) എന്നതു' അനപയത്തോടു (അനുഗമനം) കൂടിയ പ്രസഭകർമ്മം (ബലാൽഗ്രഹണം)

ആകുന്നു. * അനപയത്തോടു കൂടാത്തതായാൽ സ്നേഹമാകും. ഉടമസ്ഥനറിയാതെ ദ്രവ്യം എടുത്തു് അതിനെ നിഷേധിച്ചു പറയുന്നതും സ്നേഹംതന്നെ.

രത്നം, സാരം, ഫലി, കുപ്യം എന്നീ വസ്തുക്കളുടെ സാഹസത്തിങ്കൽ അവയുടെ വിലയ്ക്കു സമമായ ദണ്ഡം വിധിക്കേണമെന്നു മനുശിഷ്യന്മാർ; വിലയുടെ ഇരട്ടി ദണ്ഡമെന്ന് ഉശനസ്സിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ; അപരാധത്തിന്നു തക്കവിധമെന്നു കൈടലിച്ചു മതം.

പുഷ്പം, ഫലം, ശാകം, മൂലം, കന്ദം, പക്വാന്നം, ചർമ്മം, വേണം, മൺപാത്രം മുതലായ ക്ഷുദ്രദ്രവ്യങ്ങളെ സാഹസം ചെയ്താൽ പന്ത്രണ്ടുപണം മുതൽ ഇരുപത്തിനാലുപണംവരെ ദണ്ഡം; ഇരുമ്പ്, മരം, രജ്ജുദ്രവ്യം (കയറുപിരിപ്പാറുള്ള സാധനങ്ങൾ), ക്ഷുദ്രപശുവാടങ്ങൾ മുതലായ സ്ഥൂലദ്രവ്യങ്ങളെ സാഹസം ചെയ്താൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം മുതൽ നാല്പത്തെട്ടുപണം വരെ ദണ്ഡം; ചെമ്പ്, വൃത്തം (പിച്ചള), ഓട്, കാചം, ദന്തം (ആനക്കൊമ്പ്), പാത്രങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ള സ്ഥൂലദ്രവ്യങ്ങളെ സാഹസം ചെയ്താൽ നാല്പത്തെട്ടുപണം മുതൽ തൊണ്ണൂറാറുപണംവരെ ദണ്ഡം. ഇതാണ് പൂർവ്വസാഹസദണ്ഡം. മഹാപശുക്കൾ, മനുഷ്യർ, ദേഹ്യം (വയൽ), ഘ്രഹം, സ്വർണം, സ്വർണ്ണനാണ്യം, നേരിയ ചന്ദ്രം മുതലായ സ്ഥൂലദ്രവ്യങ്ങളുടെ സാഹസത്തിങ്കൽ ഇരുനൂറുപണം മുതൽ അഞ്ഞൂറുപണം വരെ ദണ്ഡം. ഇതാണ് മധ്യമസാഹസദണ്ഡം. സ്രീയേയോ പുരുഷനേയോ ബലാൽക്കാരേണ പിടിച്ചു ബന്ധിക്കുകയോ, മറ്റൊരാളത്തന്നെക്കൊണ്ടു ബന്ധിപ്പിക്കുകയോ, ബന്ധനത്തിലിരിക്കുന്ന അവരെ മോ

* അത്യുക്ത വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു ബലാൽക്കാരേണ അവനെയോ അവന്റെ കയ്യിലുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളെയോ പിടിച്ചുപറ്റിയെന്നതാണ് സാഹസമെന്നു അർത്ഥം.

ഏഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം പതിനേഴാം അധ്യായം

ചിപ്പിഴകേയോ ചെയ്യുന്നവൻ അഞ്ചുരൂപണം മുതൽ
കുറഞ്ഞതും പണംവരെ ദണ്ഡം. ഇതാണ് ഉത്തമസാ
ഹസദണ്ഡമെന്നു ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു.

യാതൊരുവൻ “ഞാനാണ് ഇതിങ്കൽ പ്രതിപത്താ
വ് (ഉത്തരവാദി)” എന്നു പറഞ്ഞു അന്യനെക്കൊണ്ടു
സാഹസത്തെ ചെയ്യിക്കുന്നുവോ അവൻ അപരാധാന്തരൂ
പമായി വേണ്ടതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം അടയ്ക്കണം; യാ
തൊരുവൻ “നീയത്ര ഹിരണ്യം ഉപയോഗിക്കുന്നുവോ അ
ത്ര ഹിരണ്യം ഞാൻതരാം” എന്നു പറഞ്ഞു മറ്റൊരു
നെക്കൊണ്ടു സാഹസത്തെ ചെയ്യിക്കുന്നുവോ അവൻ നാ
ലിരട്ടി ദണ്ഡം അടയ്ക്കണം.

യാതൊരുവൻ “ഞാൻ നിനക്കു ഇത്ര ദ്രവ്യം തരാം”
എന്നിങ്ങനെ ദ്രവ്യസംഖ്യ നിശ്ചയിച്ചു അന്യനെക്കൊണ്ടു
സാഹസം ചെയ്യിക്കുന്നുവോ അവൻ ആ നിശ്ചയിച്ച ഹി
രണ്യവും, അതിനു പുറമെ ദണ്ഡവും കൊടുക്കണമെന്നു
ബ്രഹ്മസ്മൃതിശിഷ്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അവൻ അ
ങ്ങനെ ചെയ്തിട്ടു തിന്നു കോപമോ മദമോ (മദ്യപാനത്താ
ലുള്ള ചിത്തഭ്രമം) മോഹമോ ആണ് കാരണമെന്നു വാദി
ക്കുന്നതായാൽ യഥോക്തമായ ദണ്ഡമാത്രം അവനെ
ക്കൊണ്ടു അടപ്പിക്കേണമെന്നാണ് കൌടില്യമതം.

എല്ലാ ദണ്ഡത്തിലും കൊറുവു
ആറിന്നെട്ടുള്ള രൂപവും,
ആറിൽക്കവിഞ്ഞ ദണ്ഡത്തിൽ
വ്യാജി ആറീന്നൊരഞ്ചുമേ.

പ്രജാദോഷബഹുതപത്താൽ
സുപദോഷം നിമിത്തമോ

ചെയ്യും രൂപം, വ്യാജിയിവ-
യധർമ്മം; ധർമ്മമുക്തവൽ.

കേരളീയന്മാർക്കു സംസ്കാരത്തിൽ, ധർമ്മവീര്യമെന്ന
മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, സാമസം എന്ന
പതിനൊന്നാമധ്യായം.

പതിനെട്ടാം അധ്യായം.

ഏഴുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.

വാക്യാനുഷ്ഠം.

ഉപവാദം (അംഗവൈകല്യാദികളെ പറയുക), കി-
രസനം (കഷോന്മാദാദികളുണ്ടെന്നു പറയുക), അഭിഭാഷ-
നം (ഭീഷണിവാക്ക്) എന്നിവയാണ് വാക്യാനുഷ്ഠം.

മൊളകെ ശരീരം, പ്രകൃതി (സ്രീപുരുഷാദിവിശ-
ങ്ങൾ), ശുഭം (അറിവ്), വൃത്തി, ജനപദം എന്നിവയിൽ
വച്ചു ശരീരത്തെ ഉപപദിച്ചുകൊണ്ട് കാണൻ (റെറക്ക-
ണ്ണൻ) ഖജൻ (മുടന്തൻ) മുതലായിട്ടുള്ള വാക്കുകൾ
പറഞ്ഞാൽ അതു സത്യമാണെങ്കിൽ മൂന്നു പണം ദണ്ഡം;
അസത്യമാണെങ്കിൽ ആറു പണം ദണ്ഡം. കാനനോ ഖ-
ജനനോ മന്ദറാ ആയിട്ടുള്ളവരെ ശോഭനാക്ഷൻ (സുന്ദര-
നേത്രൻ), ശോഭനദന്തൻ ഇത്യാദി വാക്കുകളെക്കൊണ്ട്
സ്തുതിനിന്ദചെല്ലാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. കഷ്ടരോ-
ഗി, ഉന്മാദി, ക്ലീബൻ ഇത്യാദിവാക്കുകളെക്കൊണ്ട് കന്യാ-
നം ചെല്ലാലും ഇതുതന്നെ ദണ്ഡം. സത്യമായിട്ടുള്ള നി-
ന്ദ, മിത്ഥ്യയായിട്ടുള്ള നിന്ദ, സ്തുതിനിന്ദ എന്നിവ തനിക്കു
സമന്തരായിട്ടുള്ളവരിൽ ചെല്ലാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം മുതൽ
ക്കു പന്ത്രണ്ടുപണം അധികമായിട്ട് ദണ്ഡം വിധിക്ക

ഏഴുപത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം പതിനെട്ടാം അധ്യായം

ണം *. വിശിഷ്ടനാരിൽ (തന്നെക്കാൾ യോഗ്യതയുള്ളവർ) ചെയ്താൽ ഇതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം; ഹീനനാരിൽ (തന്നെക്കാൾ താഴ്ന്നവരിൽ) ചെയ്താൽ സമനാരിൽ ചെയ്യുന്നതിന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ പകുതി ദണ്ഡം; പരസ്പരീകളിൽ ചെയ്താൽ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. എന്നാൽ പ്രമാദം, മദം, മോഹം മുതലായവ കാരണമായിട്ടാണ് ചെയ്തതെങ്കിൽ ഇപ്പറഞ്ഞ എല്ലാ ദണ്ഡങ്ങളും പകുതി ദീതമേ വിധിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ.

കഷ്ടം, ഉന്മാദം എന്നിവ ഉണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്ന കാർഷ്വത്തിൽ വികിരുകനാരും സമീപവാസികളായ ആളുകളുതന്നെ പ്രമാണമാകുന്നു. സ്ത്രീക്കു ഏതെങ്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നാൽ മൂത്രത്തിൽ ഫേനം ഉറിക്കാണുകയും, മലം വെള്ളത്തിൽ താഴ്ന്നുപോകയും ചെയ്യും.

ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രിയൻ, വൈശ്യൻ, ശൂദ്രൻ, അന്താവസാധി (ചണ്ഡാലൻ) എന്നിവരിൽ പച്ച പിൻപു പിൻപു പറഞ്ഞവർ മുൻപു മുൻപു പറഞ്ഞവരെപ്പറ്റി പ്രകൃത്യപവാദം (സ്ത്രീതപഃസ്തോടികളെസ്സംബന്ധിച്ച നിന്ദ) ചെയ്താൽ മൂന്നു പണം മുതൽക്കു മൂന്നു പണം അധികമായിട്ടുള്ള ദണ്ഡങ്ങൾ വിധിക്കണം; മുൻപു മുൻപു പറഞ്ഞവർ പിൻപു പിൻപു പറഞ്ഞവരെയാണ് പ്രകൃത്യപവാദം ചെയ്തതെങ്കിൽ ഈരണ്ടു പണം കുറവായിട്ടുള്ള ദണ്ഡങ്ങൾ വിധിക്കണം. കബ്രാഹ്മണൻ (നിന്ദനായ ബ്രാഹ്മണൻ) എന്നു തുടങ്ങിയ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു കർത്തവ്യം ചെയ്താലും ദണ്ഡം ഇതുതന്നെ.

ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു വാഗ്ജീവനന്മാരെപ്പറ്റി ശ്രുതോപവാദം (അറിവിനെ നിന്ദിക്കുക) ചെയ്യുക,

* സമ്യമായിട്ടുള്ള നിന്ദയിൽ പരസ്പര പണവും, മിത്യാനിന്ദയിൽ ഇരുപത്തിനാലു പണവും, സ്തുതിനിന്ദയിൽ മൂപ്പത്താലു പണവും ദണ്ഡമെന്നു തീർപ്പുള്ളതും.

കാര്യങ്ങളെയും കശീലവനാരേയും കുറിച്ച് വൃത്തുപവാദം (തൊഴിലിനെ നിന്ദിക്കുക) ചെയ്യുക, പ്രാഗല്ഭ്യണകന്മാർ (കിഴക്കെ ഹുണരാജ്യത്തുള്ളവർ *), ഗാന്ധാരന്മാർ മുതലായവരെക്കുറിച്ച് ജനപദോപവാദം (ദേശനിന്ദ) ചെയ്യുക എന്നിവയേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

യാതൊരുവൻ “നിന്നെ ഞാൻ ഇങ്ങനെ ചെയ്യും” എന്നു പറഞ്ഞു മറെറാരെത്തന്നെ ആംഗ്യംകൊണ്ടു അഭിഭാഷണം ചെയ്യുമോ അവനും വാസ്തവത്തിൽ ഭരണനും ചെയ്യാൻ വിധിക്കേണ്ടുന്ന ഭൂമിയിന്റെ പകുതി ദണ്ഡം വിധിക്കണം. ആംഗ്യംകൊണ്ടു ഭീഷണിപ്പെടുത്തിയതു പോലെ പ്രവൃത്തിച്ചാൽ അശക്തനായിട്ടുള്ളവൻ, കോപമോ മദമോ മോഹമോ കാരണമായിട്ടാണ് അങ്ങനെ പറഞ്ഞതെന്നു വാദിക്കുന്നതായാൽ അവനും പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം വിധിക്കണം. സ്വതഃ വൈരമുള്ളവനും അപകാരം ചെയ്യാൻ ശക്തനുമായിട്ടുള്ളവനാണ് മേൽപ്രകാരം പറയുന്നതെങ്കിൽ അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തോളം മത്സാദിക്കാരനായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിലേക്കു ജാമ്യം കൊടുക്കുകയും വേണം.

ദേശഗ്രാമങ്ങളെയും,

കലസംഘങ്ങളെയുമൊവിധാതന്നെ

ദേവദണ്ഡങ്ങളെയും

കുത്തിച്ചാൽ പൂർവ്വസാഹസാദി ദമം ‡

കുരിശിന്റെ അർദ്ധശതത്തിൽ, ധർമ്മസമീപം

മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, വാക്പരമപ്പള്ളി

പതിനേഴാം അദ്ധ്യായം.

* ഇതിന്നു “വണ്ഡവരപുരം” എന്നാണ് മാഷറികയിൽ അർത്ഥം പറഞ്ഞു കാണുന്നത്.

‡ ദേശഗ്രാമങ്ങളെയും നിന്ദയിൽ അധികം പൂർവ്വസാഹസം, മത്സാദിസാഹസം, ഉത്തമസാഹസം എന്നിവ ഭണ്ഡങ്ങളെന്നു അർത്ഥം.

പത്തൊമ്പതാം അധ്യായം.

ഏഴുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം.

ദണ്ഡപാഠശ്ചം.

സ്വർണം, അവഗ്രഹണം (ഓഷ്ഠക), പ്രഹരം (അടിക്കുക) ഇവയാണു് ദണ്ഡപാഠശ്ചം.

അന്യന്റെ നാഭിയുടെ താഴെയുള്ള അവയവങ്ങളെ കയ്യു്, ചട്ടി, ഭസ്മം, പൊടി എന്നിവകൊണ്ടു സ്വർശിക്കുന്നവനു മൂന്നു പണം ദണ്ഡം; അശുദ്ധങ്ങളായ അവയവക്കൊണ്ടുതന്നെയോ കാൽ, ഷീവിക (തുപ്പൽ) എന്നിവകൊണ്ടോ സ്വർശിക്കുന്നവനു് ആറുപണം ദണ്ഡം; മരട്ടി, മൂത്രം, പരീഷാ മുതലായവകൊണ്ടു സ്വർശിക്കുന്നവനു പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. നാഭിയുടെ മേലെയുള്ള അവയവങ്ങളിൽ മേൽ പറഞ്ഞവകൊണ്ടു സ്വർശിച്ചാൽ ഈ ദണ്ഡങ്ങൾതന്നെ ഇരട്ടി; ശിരസ്സിങ്കൽ സ്വർശിച്ചാൽ ഇവതന്നെ നാലിരട്ടി. ഇങ്ങനെയാണു് തനിക്കു സമന്മാരായവരിൽ സ്വർണംചെല്ലാലുള്ള ദണ്ഡം.

തന്നെക്കാരും വിശിഷ്ടന്മാരായവരിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞവയെച്ചെല്ലാൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ ദണ്ഡങ്ങൾ ഇരട്ടിയായിട്ടു വിധിക്കണം. തന്നെക്കാരും ഹീനന്മാരായവരിൽ ചെല്ലാൽ പകുതി ദണ്ഡങ്ങൾ മതിയാകുന്നതാണു്. പരസ്പരീകളിലായാൽ ഇരട്ടി വിധിക്കണം. പ്രമാദമദാമാഹാദികൾ കാരണമായിട്ടാണു ചെല്ലതെങ്കിൽ പകുതിതന്നെ മതി.

പാദം, വസ്ത്രം, കയ്യു്, തലമുടി എന്നിവയിൽപ്പിടിച്ചാൽ ക്രമത്തിൽ ആറുപണം മുതൽക്കു് ആറാറുപണം അധികമായിട്ടുള്ള ദണ്ഡങ്ങൾ കല്പിക്കണം. പീഡനം (ഞെക്കുക), ആവേഷ്ഠനം (ചുറ്റിപ്പിടിക്കുക), അഞ്ജനം (മഷിതേജ്ജുക), പ്രകഷണം (പിടിച്ചുവലിക്കുക), അധ്യാസനം

(മേൽക്കയറിയിരിക്കുക) എന്നിവ ചെയ്താൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം. നിലത്തുവീഴ്ന്നിരിക്കുന്നവൻ പൂർവ്വസാഹസത്തിന്റെ പക്ഷതി ഭണ്ഡം.

ഇത്രയും ഏതംഗംകൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണനെ അഭിഹ്വിക്കുന്നുവോ അയാളന്റെ ആ അംഗത്തെ മോദിച്ചുകഴിയണം; അവഗ്രസ്തം ചെയ്താൽ നിഷ്ഠയം (മോദിക്കുന്നതിന്നു പകരമായ ഭണ്ഡം) കൊടുത്താൽ മതി; സ്പർശിക്കുകയോ ചെയ്താൽ നിഷ്ഠയത്തിൽ പക്ഷതി കൊടുത്താൽ മതിയാകുന്നതാണ്. ഇതുകൊണ്ട് ചണ്ഡാലന്മാരുടേയും അതു ചികളായ മറ്റുജന്തുക്കളുടേയും കാര്യം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

കൈകൊണ്ട് അവഗ്രസ്തം ചെയ്താൽ മുതങ്ങിയതു മൂന്നു പാനമോ കവിഞ്ഞതു പന്ത്രണ്ടു പണമൊ ഭണ്ഡം; കാലുകൊണ്ടായാൽ അതിലിരട്ടി ഭണ്ഡം. ദുഃഖമുളവാക്കുന്നതായ ഒരു ദാഹംകൊണ്ടു അവഗ്രസ്തം ചെയ്താൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം. പ്രാണാപായം വരുത്തുന്ന വസ്തുവിനെ കൊണ്ടു അവഗ്രസ്തം ചെയ്താൽ മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം.

വടി, മൺകുട, കല്ല്, ഇരുമ്പുപടി, കയറു എന്നീ വസ്തുക്കളിലൊന്നുകൊണ്ടു രക്തം പുറപ്പെടുത്തുവാനോ ദുഃഖം (പരുഷം) ഏല്പിക്കുന്നവൻ ഇരുപത്തിനാലുപണം ഭണ്ഡം; രക്തം പുറപ്പെടുവിച്ചാൽ അതിലിരട്ടി ഭണ്ഡം. എന്നാൽ ദുഷ്ടരക്തം പുറപ്പെടുന്നതിന്നു ഇതു ബാധകമല്ല.

രക്തം പുറപ്പെടുവിക്കാതെകൊണ്ടു ആറു മുതപ്രായനാകുമാറു അടിക്കുകയോ, കൈകാലുകൾക്കു പരാഞ്ചിക (ഒടിച്ച് മുതലായതു) യെ അണിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം. കയ്യോ കാലോ പല്ലോ മുറിക്കുക, കാരോ മൂക്കോ മോദിക്കുക, ദുഷ്ടവ്രണങ്ങളൊഴികെയുള്ള വ്രണങ്ങളെ പിളർക്കുക എന്നിവ ചെയ്താലും പൂർവ്വസാഹസം തന്നെ ഭണ്ഡം. സകമി (തൂട) യൊ കഴുത്തോ മുറിച്ചെടുത്തു

നൂറ് ൧

എഴുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം പത്തൊമ്പതാം അധ്യായം

കു, കണ്ണുകൾ വൃണപ്പെടുത്തുക, വാക്കു പറയുന്നതിനും ദേഹം കൊണ്ടു പ്രവൃത്തിക്കുന്നതിനും ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിനും തകസ്ഥം വരുത്തുക എന്നിവ ചെയ്താൽ മദ്ധ്യമസാഹസ ദണ്ഡവും സമുത്ഥാനവ്യയവും (എഴുന്നേറ്റു നടക്കാനാകുന്നതുവരെയുള്ള ചികിത്സചെലവ്) അടപ്പിക്കണം. ദേശ കാലവിപത്തി * നേരിട്ടാൽ കുററക്കാരനെ കണ്ടുകശോധനത്തിനായിട്ടയയ്ക്കണം.

മഹാജനങ്ങൾ ഒത്തുചേർന്ന് ഒരുത്തനെ പ്രഹരിച്ചാൽ അതിൽപ്പെട്ട ഓരോരുത്തനും സ്വന്തം പേണ്ടതിന്റെ ഈട് ദണ്ഡം വിധിക്കണം.

കലഹം, അനുപ്രവേശം (കളുചുമുതലൊതുക്കുക) എന്നീ അപരാധങ്ങൾക്കു കാലം പഴകിയാൽ പിന്നെ അഭിരോഗംചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്ന് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അപകാരം ചെയ്തവനു മോക്ഷം (മോചനം) അനുവദിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നാണ് കൌടില്യമതം.

കലഹം സംഭവിച്ച അഭിരോഗങ്ങളിൽ ആരാണോ ആദ്യം ആവലാതി വോധിപ്പിക്കുന്നത് അവൻ ജയിക്കും; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ സങ്കടം സഹിച്ചാൻ വയ്ക്കാതാകുന്നവനാണല്ലോ അധികം വേഗത്തിൽ ഓടിവരിക. — എന്ന് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൌടില്യന്റെ അഭിപ്രായം. മുമ്പിൽവന്നവനായാലും ശരി, പിന്നീട് വന്നവനായാലും ശരി, സാക്ഷികളുണ്ട് പ്രമാണം. സാക്ഷികളില്ലാത്തപക്ഷം ഘാതം (അടികൊണ്ടുള്ള പരുക്കു്) കല. ൧൦, കലഹാപലിംഗനം (കലഹത്തിന്റെ ഉപഹാരം) കൊണ്ടോ പരമാത്മം നിണ്ണയിക്കണം.

---

* ദേശകാലങ്ങൾ ശരിപ്പെടുത്താൻ അപരാധിയെപ്പിടിച്ചാൽ സാധിക്കാതെവരുന്ന സംഗതിയിൽ കുററക്കെളിയിക്കുവാൻ കണ്ടുകശോധനത്തിനയയ്ക്കണമെന്നു താൽപര്യം.

ഘോരാഭിയോഗത്തിൽ പ്രതിവാദി അപ്പോരത്തെന്ന പ്രതിവചനം പറയാതിരുന്നാൽ അന്നേദിവസംതന്നെ അവൻ പശ്ചാൽക്കരം (പരാജയം) ഭവിക്കുന്നതാണ്.

കലഹത്തിങ്കൽവെച്ച് ദ്രവ്യത്തെ അപഹരിക്കുന്നവൻ പത്തു പണം ദണ്ഡം; കലഹകാരികൾ ക്ഷുദ്രകുദ്രവൃന്ദങ്ങൾക്കു ഹിംസ വരുത്തിയാൽ അവയും വേറെ അത്രയും അടപ്പിക്കുകയാണ് ദണ്ഡം. സ്ഥൂലകുദ്രവൃന്ദങ്ങൾക്കു ഹിംസ വരുത്തിയാൽ അവയും വേറെ അവയുടെ ഇരട്ടിയും അടപ്പിക്കണം. വസ്ത്രം, ആഭരണം, സ്വപ്നം, സ്വപ്നാനന്ദം, പാത്രങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കു ഹിംസ വരുത്തിയാൽ ആ സാധനങ്ങൾ വേറെ കൊടുപ്പിക്കുകയും പൂർവ്വസാഹസദണ്ഡം അടപ്പിക്കുകയും വേണം.

അന്യന്റെ ഘോരഭിത്തിയെ അടിച്ചു ഇളക്കുന്നവൻ മൂന്നു പണം ദണ്ഡം; അതിനെ മുറിക്കുകയോ പിളർക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ ആറു പണം ദണ്ഡം; വീഴ്ത്തുകയോ ഭഞ്ജിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം വിധിക്കുകയും, നാശം വന്നതു നേരെയോക്കുവാനുള്ള ചെലവും കൊടുപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണം. ദുഃഖമുളവാക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ അന്യന്റെ ഘോരത്തിൽ പ്രക്ഷേപിക്കുന്നവൻ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം; പ്രാണാപായം വരുത്തുന്ന വസ്തുക്കളെ പ്രക്ഷേപിക്കുന്നവൻ പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം.

ക്ഷുദ്രപന്ത്രക്കൾക്ക് വടി മുതലായവകൊണ്ട് ദുഃഖമുൽപാദിപ്പിക്കുന്നവൻ ഒരു പണമോ രണ്ടു പണമോ ദണ്ഡം; രക്തം പുറപ്പെടുവിച്ചാൽ അതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. മഹാപന്ത്രക്കൾക്കൊന്നെങ്കിൽ ഇപ്പറഞ്ഞ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരട്ടി ദണ്ഡം വിധിക്കുകയും, സമുത്ഥാനവ്യയം കൊടുപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണം.

നഗരത്തിലെ ഉദ്യാനത്തിൽ പൂച്ചുങ്ങളും ഫലങ്ങളും തണലും കൊടുക്കുന്നവയായുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെ പ്രരോഹ

൭൪൧൦ ൭൪൧൦ പ്രകരണങ്ങൾ

ഇരുപതാം അധ്യായം

ങ്ങളെപ്പോലെയായിട്ടുണ്ടു പണം; ക്ഷുദ്രശാഖകളെപ്പോലെയായിട്ടുണ്ടു പണം; വലിയ കൊമ്പുകൾ മുറിച്ചാൽ ഇരുപത്തിനാലു പണം; സ്തംഭം (തടി) മുറിച്ചാൽ പൂച്ച സാഹസം; മുഴുവനും മേലായിട്ടാൽ മധ്യമസാഹസം. പൂവും കായും തണലുമുള്ള ചെടികളെയും വളളികളെയുമാണു മേൽപ്രകാരം ചെമ്പുതെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ പകുതി ദണ്ഡം. പുണ്യസ്ഥാനം, താപാവനം, ശുശ്രൂണം എന്നിവയിലെ വൃക്ഷങ്ങളെ മേൽപ്രകാരം ചെല്ലാലും പകുതി ദണ്ഡംതന്നെ.

സീമവൃക്ഷങ്ങൾ, ചൈത്രങ്ങൾ,
കാഞ്ചാൻകൊള്ളുന്ന ശാഖികൾ,
രാജാരാമദ്രുമിവാ
മുറിച്ചാൽ ദിഗുണം ദമം.

കോടിലുറുപ്പും അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മമീയമെന്ന
മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, ദണ്ഡപാതകമെന്ന
പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം.

ഇരുപതാം അധ്യായം

ഏഴുപത്തിനാലും ഏഴുപത്തഞ്ചും പ്രകരണങ്ങൾ

ഭൂതസമാഹാരം, പ്രകീർണ്ണങ്ങൾ.

ഭൂതാധിപതി ഭൂതത്തെ (ചുരുക്കത്തിൽ) ഏകമുഖമാക്കിയെടുത്തു. ഗ്രന്ഥാജീവികളെ (ഗ്രന്ഥവൃത്തികളായ ചോരാദികളെ) അറിയുന്നതിനുവേണ്ടി, അന്യസ്ഥലത്തു ചുരുക്കിക്കുന്നവനു പത്തുണ്ടു പണം ദണ്ഡു കല്പിക്കുകയും വേണം.

ഭൂതം സംബന്ധിച്ചുള്ള അഭിധോഹത്തിൽ ജേതാവി

ന്നു (ഭൂതത്തിൽ ജയിക്കുന്നവന്നു) പൂർവ്വസാഹസഭണ്ഡവും പരാജിതന്നു മധ്യമസാഹസഭണ്ഡവും വിധിക്കേണമെന്നു ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. പരാജിതൻ ബാലി ശപ്രായനാകയാൽ തനിക്കു ജയം ലഭിക്കേണമെന്നു കാംക്ഷിച്ച് പരാജയം വരുന്നതിനെ ക്ഷമിക്കാത്തതിനാലാണു് ഇങ്ങനെ ചെയ്യേണ്ടതെന്നാണു് അവരുടെ യുക്തി *. എന്നാൽ ഇതങ്ങതെന്നാണു് കൊണ്ടില്യമതം. കാരണം, പരാജയം വന്നവന്നു് ഇരട്ടി ദണ്ഡം നിശ്ചയിക്കുന്നതായാൽ ആരുതന്നെ അഭിരോധത്തിന്നുവേണ്ടി രാജാവിന്റെ അടുത്തു ചെല്ലുകയില്ല എന്നതുതന്നെ. കിതവന്മാർ (മുതുകളിക്കാർ) പ്രായേണ കൂടേവനം (കള്ളിച്ചുതു്) കളിക്കുന്നവരായിരിക്കയും ചെയ്യും.

അവർക്കു് വ്യാജമില്ലാത്ത കറകണികളെയും (മുക്കിണികൾ) അക്ഷങ്ങളെയും (മുതുകൾക്കൾ) അധ്യക്ഷന്മാർ കളിസ്ഥലങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കണം. അവയല്ലാതെ വേറെയുള്ള കറകണികളും അക്ഷങ്ങളും ഉപയോഗിക്കുന്നതായാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. കൂടകർമ്മം (കപടമായിട്ടുള്ള കറകണികളുടെയും അക്ഷങ്ങളുടെയും നിർമ്മാണം) ചെയ്താൽ പൂർവ്വസാഹസഭണ്ഡം വിധിക്കുകയും, ജിതമായ ദ്രവ്യത്തെ പ്രത്യാദാനം ചെയ്തുകൊടുക്കുകയും ചെയ്യണം. ഉപധി (കളിക്കളിൽ വ്യാജപ്രയോഗം) ചെയ്താൽ സ്തേയദണ്ഡവും വിധിക്കണം.

മുതുകളിയിൽ വാതുവെച്ചു ജയിച്ച ദ്രവ്യത്തിൽനിന്നു ഞ്ഞറിന്നഞ്ചുവീതവും കറകണികൾ, അക്ഷങ്ങൾ, അരലകൾ (ചർമ്മപട്ടങ്ങൾ), ശലാകകൾ എന്നിവയുടെ അവ

---

* യുക്തി പരാജയം വന്നവൻ മുതുകളിയിൽ സാരസ്വതില്ലാത്തവനാണെന്നുള്ളതു് നിശ്ചയമാണല്ലോ. സാരസ്വതില്ലാത്തവൻ കളിക്കുമ്പോൾ അധർമ്മമായ വിധം കളിച്ചിരിക്കുവാൻ കാരണമുണ്ട്. അധർമ്മമായ ജയത്തിൽ തൽപരനാകയാലാണു് പരാജിതന്നു് ലിഗ്നമെണ്ണമെന്നു സാരം.

നൂർ

൭൪-൦ ൭൯-൦ പ്രകരണങ്ങൾ

ഇരുപതാം അധ്യായം

കൃത്യവും (വാടക), ജലം ഭൂമി കൽമം എന്നിവയുടെ കൃത്യവും അല്പക്ഷൻ വസ്തുലാക്കണം. ചുരുക്കുകൾ ആധാനം ചെയ്തയോ വികൃതം ചെയ്തയോ ചെയ്യുന്ന ഭവ്യങ്ങളെ അധ്യക്ഷൻ സ്വീകരിക്കണം. അഷ്ടദോഷം, ഭൂമി ദോഷം, ഹസ്തദോഷം എന്നിവയെ അധ്യക്ഷൻ പ്രതിഷേധിക്കാതിരുന്നാൽ അവയെ പ്രതിഷേധിക്കുമ്പോൾ താൻ വസ്തുലാക്കേണ്ടുന്ന ദണ്ഡത്തിന്റെ ഇരട്ടി അധ്യക്ഷൻ ദണ്ഡം.

ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് വിദ്യാവിഷയമായും ശിഷ്യവിഷയമായുമുള്ളതൊഴിച്ചു ശേഷമുള്ള എല്ലാവിധം സമാഹാരവും (പോരിനുവിളി) പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. *

പ്രകീർത്തിക്കുമാവിതു:—എരവൽ വാങ്ങിയതോ വാടകയ്ക്കു വാങ്ങിയതോ ആധാനമായി വാങ്ങിയതോ നിക്ഷേപമായി വാങ്ങിയതോ ആയ വസ്തുക്കൾ വാങ്ങുമ്പോൾ നിശ്ചയിച്ച സ്ഥലത്തും സമയത്തും കൊടുക്കാതിരിക്കുക, കൂട്ടായിച്ചേർന്നു നിശ്ചയിച്ച യാമത്തിലോ (രാത്രിയും) മരായയിലോ (മരയാനാളിക; പകലിന്റെ അ.ശം) ഒത്തു ചേർന്നിരിക്കേണ്ടതിൽ സ്ഥലകാലങ്ങളെ തെറ്റിച്ചു നടക്കുക, ബ്രാഹ്മണനാണെന്നു വ്യാജം പറഞ്ഞു ഇല്ലഭയമോ (സൈന്യസങ്കേതത്തെക്കടന്നു പോകുമ്പോൾ കൊടുക്കേണ്ട ദ്രവ്യം) തരഭയമോ (കടവുകൂലി) കൊടുക്കാതെ പോവുക, പ്രതിവേശം (അടുത്ത ഗൃഹം) അനുപ്രവേശം (അനന്തര ഗൃഹം) എന്നിവയിൽ ക്ഷണിക്കാതെ അതിന്നുപുറമുള്ള ഗൃഹങ്ങളിൽ ക്ഷണിക്കുക എന്നിവ ചെയ്താൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം.

സന്ദിഷ്ടമായ (അന്യനു കൊടുപ്പാനല്ല) വസ്തു

---

* ചിലവടങ്ങളും ചതുപ്പടങ്ങളുമായ പ്രാണികളെക്കൊണ്ടു പലരക്കിക്കണത്തിലും ഇതുതന്നെയാണു വ്യവസ്ഥയെന്നു സാരം.

വിനെ കൊടുക്കാതിരിക്കുന്നവനും, ഭ്രാതാവിന്റെ ഭാര്യയെ കൊക്കൊണ്ടു തൊടുന്നവനും, മറ്റൊരുത്തൻ ഉപരോധിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന ഗണികയെ ശ്ലയിക്കുന്നവനും, അന്യന്മാർക്കു നിന്ദ്യമായിത്തോന്നുന്ന പണ്യത്തെ വിൽക്കുന്നവനും, മുദ്രച്ചിട്ടുള്ള ഘൃഹത്തെ ഭേദിക്കുന്നവനും, അയൽപക്കത്തുള്ള നാപ്പതു കുടുംബങ്ങൾക്കുപദ്രവം വരുത്തുന്നവനും നാപ്പത്തെടുപണം ഭണ്ഡം.

കുലനീവി (കുടുംബത്തിനു പൊതുവിലുള്ള മൂലധനം) വാങ്ങിയിട്ടു നിഷേധിച്ചു പറയുക, സ്വച്ഛന്ദചാരിണിയായ വിധവയെ ബലാൽക്കാരേണ ഗമിക്കുക എന്നിവ ചെയ്യുന്നവനും, ആർക്കുതായ സ്ത്രീയെ സ്വശരിക്കുന്ന ചണ്ഡാലനും, അടുത്തുള്ളവൻ അടുത്തു വരുമ്പോൾ ഓടി ചെല്ലാതിരിക്കുകയോ അകാരണമായി ഓടിചെല്ലുകയോ ചെയ്യുന്നവനും, ശാക്യന്മാർ ആജീവകന്മാർ മുതലായവരെയോ ഗുരുകരെയോ പ്രവൃത്തിന്മാരെയോ ദേവപിതൃകാർക്കുള്ളിൽ ഉഴുന്നവനും നേരുപണം ഭണ്ഡം.

അനുവാദം കൂടാതെ ശപഥവാക്യാനുയോഗം (ധർമ്മസ്ഥന്മാർ മുന്മാകെ സാക്ഷികളെക്കൊണ്ടു സത്യം ചെയ്യിക്കുവാനുള്ള ചോദ്യം) ചെയ്യുന്നവനും, യുക്തന്റെ (അധ്യക്ഷന്റെ) പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്ന അയ്യക്കനും, ക്ഷുദ്രപശുക്കളുടെയോ വൃഷ്ണങ്ങളുടെയോ പുണ്യപത്തെ (ബീജശക്തിയെ) നശിപ്പിക്കുന്നവനും, ദാസിയുടെ ഗർഭത്തെ ദൈവധംകൊണ്ടു അലസിപ്പിക്കുന്നവനും പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം.

പിതാവ്-പുത്രൻ, ഭാര്യ-ഭർത്താവ്, ഭ്രാതാവ്-ഭഗിനി, അമ്മാമൻ-മരുമകൻ, ശിഷ്യൻ-ഗുരു എന്നിവരിൽ ഒരാൾ മറ്റൊരു ആളെ, അവൻ പതിതനല്ലാത്തപക്ഷം, ഉപേക്ഷിക്കുന്നതായാൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം. സാരഥി

നൂറ്

൭൪-ാം ൭൫-ാം പ്രകരണങ്ങൾ

ഇരുപതാം അധ്യായം

വാഹനാരോടുമിടി യത്രചെയ്യുന്ന ഒരാളെ അവർ ഗ്രാമമധ്യത്തിൽവെച്ച് ഉപേക്ഷിച്ചാൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം; വനമധ്യത്തിൽവെച്ചായാൽ മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം; വനമധ്യത്തിൽവെച്ച് ഭീഷണിപ്പെടുത്തി ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം. കൂടെ പുറപ്പെട്ടുപോയിട്ടുള്ള മറ്റുള്ളവർക്ക് അർദ്ധഭണ്ഡം.

ബന്ധിപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരാളെ ബന്ധിരക്കയോ ബന്ധിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനും, ബലനാശിറ്റുള്ളവനെ മോചിക്കുകയോ മോ.വി.പ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനും, വ്യവഹാരപ്രാപ്തിവരാത്ത ബാലനെ ബന്ധിക്കുകയോ ബന്ധിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനും ആയിരം പണം ഭണ്ഡം. ഇതിൽ ആളുടെയും അപരാധത്തിന്റെയും ഭേദമനുസരിച്ച് ഭണ്ഡത്തിലും ഭേദം ചെയ്യണം. തീർത്ഥയാത്രക്കാർ, തപസ്വി, രോഗി, വിശന്നു വലുത്തവൻ, ദാഹിച്ചു പൊരിഞ്ഞവൻ, വഴിനടന്നു തളന്നവൻ, തിരോജനപദൻ (വിദേശീയൻ), ഭണ്ഡംവദി (ഭണ്ഡമാരഭിച്ച് ക്ലേശിക്കുന്നവൻ), നിഷ്ഠിഞ്ചനൻ (യാതൊരു ധനവുമില്ലാത്തവൻ) എന്നിവരെയാണെങ്കിൽ അനുഗ്രഹം നൽകുകയും ചെയ്യണം.

ദേവന്മാർ (ദേവാലയാധികൃതന്മാർ), ബ്രാഹ്മണർ, തപസ്വികൾ, സ്രീകൾ, ബാലന്മാർ, വൃദ്ധന്മാർ, രോഗികൾ എന്നിവർ അനുഗ്രഹമാകുന്നിടത്തും സങ്കടമുണ്ടായിട്ടും ധർമ്മസ്ഥന്മാരുടെ മുമ്പാകെ ചെല്ലാത്തപക്ഷം അവരുടെ കാര്യങ്ങളെ ധർമ്മസ്ഥന്മാർ തന്നെ ചെയ്യണം. അവരുടെ ദ്രവ്യം ദേശകാലാതിപാതമോ ഭോഗച്ഛലമോ (നൈവശ്വത്യാസം) കാരണം അധികം വസൂലാക്കുകയുമരുത്. വിദ്യ, ബുദ്ധി, പെരുത്ത്വം; അഭിജ്ഞം (കലം), കർമ്മം ഏ

മുഖ്യ

ധർമ്മസ്ഥിതം

മൂന്നാമധികരണം

ന്നിവയുടെ ഉൽക്കണ്ഠ നോക്കി ധർമ്മസ്ഥാനം ആളുകളെ പൂജിക്കുകയും വേണം. *

ഇതും കാൽക്കൽ ധർമ്മസ്ഥൻ
സർവ്വഭാവസമാനരായ്
വിശ്വാസ്യരായ് ലോകഹിതം
രായിച്ചെയ്തു ചരലം വിനാ.

കാഴ്ചയ്ക്കും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ധർമ്മസ്ഥിയെന്ന മൂന്നാ
മധികരണത്തിൽ, മൂന്നാമധികരണം—പ്രകീർണ്ണങ്ങൾ
എന്ന ഉപപദമുമാകും.

ധർമ്മസ്ഥിതം മൂന്നാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

---

* വലിയ വിശ്വാസം, വലിയ ബുദ്ധിമാനം, വലിയ ചെറുപ്പം
മുഖ്യം, വലിയ കലിനാഥം, വലിയ കൽമം ചെറുപ്പം എന്നിവയെ
ആസന്നമാക്കി കർമ്മശാസ്ത്ര ബുദ്ധിമാനം എന്നെന്നേക്കുമേ സാക്ഷം.

കണ്ടകശോധനം. നാലാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

എഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

കാതകരക്ഷണം.

പ്രദേശാക്കന്മാർ മൂന്നുപേരോ, അമാത്യന്മാർ മൂന്നു പേരോ മേന്മ കണ്ടകശോധനത്തെ * ചെയ്യണം.

അത്യാപ്രതീകാരമാരും (നഷ്ടം സംഭവിച്ചാൽ പകരംചോദിച്ചാൽ തക്ക സ്ഥിതിയിലുള്ളവർ), കാരുഷ്യത്തെ ശാസിക്കുന്നവരും, ദേശപ്പെട്ട നിക്ഷേപാക്കളോടിക്കൈപ്പട്ടു ന്നവരും, സ്ഥവിത്തകാരുക്കളും (സ്വന്തം ധനംകൊണ്ടു് ആഭരണാദികളെ നിർമ്മിക്കുന്നവർ), ശ്രേണീപ്രമാണന്മാരും (ശ്രേണിയെ=തൊഴിൽ യോഗത്തെ പ്രമാണമാക്കിയവർ) ആയിട്ടുള്ള കാരുക്കൾ മാത്രമേ നിക്ഷേപത്തെ (പണിചെയ്യാനേല്പിക്കുന്ന ഭൂമി) ഏറ്റെടുക്കാവൂടെ പാടുള്ളൂ. അങ്ങനെ വാങ്ങിയ നിക്ഷേപത്തിന്നു സംഗതിവശാൽ നാശം സംഭവിച്ചാൽ ശ്രേണി അതിനെ ഭാഗം ഭാഗമായി മടക്കിക്കൊടുക്കുകയും വേണം.

കാരുക്കൾ ദേശവും കാലവും കാർയ്യവും പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുവേണം പ്രവൃത്തി ചെയ്യാൻ. ദേശകാലകാർയ്യങ്ങളെ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ള കാരണത്താൽ പണിക്കു കാലാതിക്രമം വരുത്തിയാൽ വേതനത്തിൻ നാലിലൊന്നു

---

* കണ്ടകകണക്ക് മുഖ്യ. മുഖ്യപോലെ ജനങ്ങൾക്കു ദ്രോഹം കാദികളായിട്ടുള്ള കാരുക്കൾ, വൈദേശികപാർശ്വദാശിനികൾ തുടങ്ങിയവരായാണു് പ്രകൃതത്തിൽ കണ്ടകമാക്കേണ്ടവരെന്നതു്, അവരുടെ ഉപദ്രവം ഇല്ലായ്മയെക്കുറിച്ചു കണ്ടകശോധനം.

കുറയ്ക്കുകയും, ചേതനത്തിന്റെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം വസ്തുലാക്കുകയും ചെയ്യണം. ഭ്രഷ്ടം, ഉപനിപാതം എന്നിവയൊഴിച്ചു് വല്ല കാരണങ്ങളാലും വരുന്ന നാശവും നിഷ്ഠവും അവിർവകചച്ച കൊടുക്കുകയും ചെയ്യണം. നിശ്ശേഷത്തിന്നു വിപരീതമായി പ്രവൃത്തി ചെയ്താൽ ചേതനം നശിക്കുകയും, അതിന്റെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം കൊടുക്കേണ്ടിവരികയും ചെയ്യും.

തന്ത്രവായനാർ (നെയ്ത്തുകാർ) വസ്ത്രം മുതലായതു നെയ്തുകൊടുക്കുവാൻ ഏറ്റുവാങ്ങിയ ആളിന്റെ തുക തെക്കൊരി നെയ്ക്കതിന്റെ തുക പത്തു പലത്തിന്നു പതിനൊന്നു പലമായിട്ടു വലിപ്പിച്ചുകൊടുക്കണം. ഈ വൃദ്ധിയിൽ കുറവുവന്നാൽ കുറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം. നെയ്ത ആളിന്നു് എത്ര വിലയുണ്ടോ അത്രയാണു് വാനവേതനം (നെയ്ത്തുകുലി). ക്ഷേമം, കൌശലം എന്നീ പട്ടകൾക്കു ആളിനുള്ള വിലയുടെ ഒന്നുക്കൊന്നരവീതവും പത്രോണ്ണ, കഞ്ചലം, ഭിക്ഷു എന്നിവയ്ക്കു വിലയുടെ ഇരട്ടിയുമാണു നെയ്ത്തുകുലി. നെയ്തുകൊടുത്ത വസ്ത്രം മാനഹീന (പറഞ്ഞതിനെക്കാൾ വലുപ്പം കുറഞ്ഞതു്) മായാൽ വലുപ്പത്തിൽ എത്ര അംശം കുറവുണ്ടോ അത്ര അംശം ചേതനത്തിലും കുറയ്ക്കുകയും, അതിന്റെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം വാങ്ങുകയും ചെയ്യണം. തുലാഹീന (തുകും കുറഞ്ഞതു്) മായാൽ കുറഞ്ഞതിന്റെ നാലിരട്ടി ഭണ്ഡം. സൂത്രപരിവർത്തനം (ആൽമാറുക) ചെയ്താൽ വിലയുടെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം. ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ ദിപിപടവാനവും (ഈ രെഴിനെയ്ക്കു്) പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഉഷ്ണാവാനത്തിൽ (ശോമംകൊണ്ടുള്ള നെയ്ത്തു്) തുലാത്തിന്നുപലംവീതം വിഹനനച്ചേദവും (ശുദ്ധീകരിക്കുമ്പോഴുള്ള കുറവും) അത്രതന്നെ രോമച്ചേദവും (നെയ്യു്

എഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ഒന്നാം അധ്യായം

വേദം രോമന്മാർക്കുണ്ടാകുന്ന കുറവ്) സംഭവിക്കുന്നതാണ്.

രജകന്മാർ (അലക്ഷകർ) മരപ്പലകകളിന്മേലോ മിന്നത്ത കല്ലുകളിന്മേലോ വേണം വസ്ത്രങ്ങൾ അലക്ഷവാൻ. അങ്ങനെയല്ലാത്തവയിൽ അലക്ഷുന്ന രജകന്മാർ വസ്ത്രത്തിന്നു സംഭവിക്കുന്ന നഷ്ടവും, ആറുപണം ഭണ്ഡവും കൊടുക്കണം.

മുഴുഗരമെന്ന ആയുധത്തിന്റെ അടയാളമുള്ള വസ്ത്രം ഒഴികെ മറ്റൊരു വസ്ത്രം രജകന്മാർ ഉടുത്താൽ അമ്പർ മൂന്നു പണം ഭണ്ഡം അടയ്ക്കണം. മറ്റുള്ളവരുടെ വസ്ത്രങ്ങൾ വീൽക്കുകയോ വാടകയ്ക്കു കൊടുക്കുകയോ പണയം വയ്ക്കുകയോ ചെയ്താൽ പത്തുണ്ടുപണം ഭണ്ഡം. വസ്ത്രങ്ങൾ മാറിയാൽ അമ്പയുടെ വിലയുടെ ഇരട്ടി ഭണ്ഡം കെട്ടുകയും, പകരമായിട്ടു പുതിയ വസ്ത്രം കൊടുക്കുകയും വേണം.

മുക്കുളാചരതം (പൂമൊട്ടുപോലെ ചെളിത്തതു്), ശിലാപട്ടശൃംഗം (ശിലാതലംപോലെ സ്തംഭമായതു്), ധൗതസൂത്രവണ്ണം (ഛാളിതമായ നൂലിന്റെ നിറത്തോടുകൂടിയതു്), പ്രമുഷ്ടശേഷം (അത്യന്ധവളം) എന്നിങ്ങനെയുള്ള വസ്ത്രങ്ങൾ ഒരു ദിവസം മുതൽക്കു ഓരോ ദിവസം അധികം താമസിച്ച് അലക്കിക്കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. *

തന്മാരാഗമായ (അല്ലമായ കാവിനിറം വരുത്തേണ്ടതു്) വസ്ത്രം അഞ്ചു ദിവസംകൊണ്ടും, നീലമായതു് (നീലനിറം വരുത്തേണ്ടതു്) ആറു ദിവസംകൊണ്ടും, പൂപ്പും ലാക്കും (അരക്കു്) മണിപ്പൂരാഗം എന്നിവയുടെ ചായമിട്ടേ

---

* വസ്ത്രങ്ങളുടെ അലക്കു് അവ കയ്യെടുപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ കേരള സംവിധാനമുഖമുമാകുന്നു. മുതൽക്കു നാലുവിധമാകുന്നു. മുക്കുളാചരതമായി അലക്കേണ്ട വസ്ത്രം ഒരു ദിവസംകൊണ്ടും, ശിലാപട്ടശൃംഗം രണ്ടുദിവസംകൊണ്ടും, ധൗതസൂത്രവണ്ണം മൂന്നുദിവസംകൊണ്ടും, പ്രമുഷ്ടശേഷവും നാലുദിവസംകൊണ്ടും അലക്കിക്കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നു് അർത്ഥം.

ണ്ടുന്ന വസ്ത്രവും, വളരെ പരികർമ്മം ചെയ്തു പണിപ്പെട്ടവ ചരിക്കേണ്ടുന്ന ജാത്യ (ശ്രേഷ്ഠം) മായ വസ്ത്രവും ഏഴു ദി വസംകൊണ്ടും രജകൻ അലക്കിക്കൊടുക്കണം. അതിൽ ക്ഷവിഞ്ഞു താമസിച്ചാൽ വേതനം നഷ്ടപ്പെടേണ്ടിവരും.

വസ്ത്രങ്ങളുടെ രാഗത്തെസ്സംബന്ധിച്ച വിവാദങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധേയമായതും (ആപ്തന്മാർ) കശലന്മാരുമായിട്ടുള്ളവർ വേതനത്തെ നിഷ്ണയിക്കണം. പരാധ്യങ്ങൾ (ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ) ക്ഷ് ഒരു പണവും, മധ്യമങ്ങൾക്ക് അരപ്പണവും, താഴ്ന്നതരത്തിലുള്ളവയ്ക്കു കാൽപ്പണവുമാണ് രാഗവേതനം (ചായം പിടിപ്പിക്കുവാനുള്ള കൂലി.)

സമൃദ്ധകങ്ങൾ (പരുക്കൻ) ക്ഷ ഒരു മാഷകമോ രണ്ടു മാഷകമോ ആണെന്ന് അലക്കുകൂലി. രക്തകൾക്ക് അതിന്റെ ഇരട്ടി. പ്രഥമനേജനത്തിൽ (കോടിയലക്കിൽ) വസ്ത്രത്തിന്റെ വിലയുടെ നാലിലൊരംശം കുറയുന്നതാണ്; രണ്ടാമത്തെ അലക്കിൽ അഞ്ചിലൊരംശം കുറയും. ഇതുകൊണ്ട് അതിന്നു മേൽപ്പോട്ടുള്ള അലക്കുകളിൽ വരുന്ന കുറവു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. *

രജകന്മാരെപ്പറ്റിപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് തുനവായന്മാരെ (തുന്നൽക്കാരെ) പറ്റിയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

സുവർണ്ണകാരന്മാരെക്കുറിച്ച് എങ്ങനെയെന്നാൽ:— അശുചികളായവരുടെ (വിൽക്കുവാനാകാത്തവരുടെ) കയ്യിൽനിന്നും, സൗഖ്യത്തിനോടു പറയാതെ സമൃദ്ധമായ (ആഭരണരൂപത്തിലുള്ള) ചെള്ളിയോ സ്വർണ്ണമോ വാങ്ങുന്നവർക്കു പത്രാണ്ടു പണം ഭണ്ഡം; വിശുദ്ധമായിട്ടുള്ള അറയെ വാങ്ങുന്നവർക്കു ഇരുപത്തിനാലു പണം ഭണ്ഡം.

---

* അലക്കുകാരൻ വസ്ത്രത്തിന്നു വരുന്ന വിലക്കുവിഹിതപ്പറഞ്ഞത് രജകന്റെ അപരധർമ്മാൽ വസ്ത്രത്തിന്റെ വില വസ്തുമാക്കേണ്ടി വരുമ്പോഴത്തെ ആവശ്യത്തിനാണ്.

എഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ഒന്നാം അധ്യായം

ചോരന്റെ കയ്യിൽനിന്നു സ്വർണ്ണമോ വെള്ളിയോ വാങ്ങുന്നവർക്കു നാലുതെട്ടുപണം ദണ്ഡം. പ്രച്ഛന്നമായോ, വിരൂപമാക്കിയോ, വില കുറച്ചോ വാങ്ങിയാൽ സ്തേയദണ്ഡം. കൃതഭോജനോപധി (പ്രണികഴിഞ്ഞ പണ്ടത്തിൽ വ്യാജം) ചെയ്താലും ഇതുതന്നെ ദണ്ഡം.

ഒരു സുവർണ്ണം (പതിനാറു മാഷത്തുക്കം) സ്വർണ്ണത്തിൽനിന്നു ഒരു മാഷത്തുക്കം അപഹരിക്കുന്ന സ്വർണ്ണകാരൻ ഇരുനൂറു പണം ദണ്ഡം. ഒരു ധരണം വെള്ളിയിൽനിന്നു ഒരു മാഷത്തുക്കം അപഹരിക്കുന്നവന്നു പത്രങ്ങളു പണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് അതിന്നു മേൽപ്പോട്ടുള്ള അപഹരണങ്ങളിലെ ദണ്ഡം പറയപ്പെട്ടു.

അസാരമായ (വർണ്ണം കുറഞ്ഞ) സ്വർണ്ണത്തിന്നു വണ്ണോൽക്കഷ്ണം തോന്നിക്കുക, യോഗം (മുട്ട) വേക്കുക എന്നിവ ചെയ്യുന്നവന്നു അഞ്ഞൂറുപണം ദണ്ഡം. ഈ സംഗതികളിൽ അപചരണം (തിയ്യിൽക്കാച്ചി അശുദ്ധിയെ കളയൽ) ചെയ്താൽ വർണ്ണത്തിന്റെ അപഹാരം എത്രയെന്നു അറിയാ ചൂന്നതാണ്.

ഒരു ധരണം വെള്ളികൊണ്ടുള്ള പണിക്കു ഒരു രൂപ്യമാഷകമാണു വേതനം; ഒരു സുവർണ്ണം സ്വർണ്ണകൊണ്ടുള്ള പണിക്കു അരക്കാൽ സുവർണ്ണമാഷകം വേതനം. പണിക്കാരന്റെ ശിക്ഷാവിശേഷം (ശിക്ഷവിദ്യകൾക്കുശലം) അനുസരിച്ചു പണിക്കുളവി ഇരട്ടി വദ്ധിപ്പിക്കാം. ഇതുകൊണ്ട് അധികം തൂക്കം വരുന്ന പണികളിലെ വേതനം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ചെമ്പ്, പിശുള, ഓട്, വൈകുന്തകം, ആരകൂടം എന്നിവകൊണ്ടുള്ള പണികളിൽ നൂറുപലംകൊണ്ടുള്ളതിന്നു അഞ്ചു പണമാണു വേതനം. ചെമ്പുകൊണ്ടു പണി ചെയ്യുമ്പോൾ പണിലൊരു ഭാഗം കുറച്ചു വരും. തൂക്കത്തിൽ ഒരു പലം കുറഞ്ഞാൽ കുറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി ദ

ണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് അധികം തുക്കമുള്ള പണികളിലെ കാര്യം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

സീസം, ത്രുവ എന്നിവയുടെ പിണ്ഡം പണിചെയ്ത വരുമ്പോൾ ഇരുപതിലൊരു ഭാഗം കുറച്ചു കാണും. അതിന്റെ പണിപ്പിടി ഒരു പലം തുക്കത്തിന് ഒരു കറകണിയാണ്. ഇരുപതു കട്ടികൊണ്ടുള്ള പണിയിൽ അഞ്ചിലൊരം കുറച്ചുവരും. അതിന്റെ പണി പലത്തിന്നു രണ്ടു കറകണി വീതമാകുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് അധികം തുക്കമുള്ളതിന്റെ കാര്യം പറയപ്പെട്ടു.

നിലവിലിരിക്കുന്ന അകോപ്യ (അഴിയ്യ) യായ പണയാത്രയെ (പണവ്യവഹാരത്തെ) ഭക്ഷിക്കുകയോ കോപ്യയായ പണയാത്രയെ ഭക്ഷിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന രൂപദർശനം (നാണുപരിശോധകൻ) പത്രാണു പണം ദണ്ഡം. വ്യാജി (രാജദ്രോഹമായ നൂറ്റിനാണുഭാഗം) കിഴിച്ചിട്ടുവേണം പണവ്യവഹാരത്തെച്ചെയ്യുവാൻ. ഒരു പണത്തിൽനിന്നു ഒരു മാഷകം എടുത്തു പറയുന്ന ലക്ഷണാധ്യക്ഷൻ പത്രാണുപണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് മേൽപ്പോട്ടുള്ളതിന്റെ കാര്യം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

കുടരൂപം (കള്ളനാണു) ഉണ്ടാക്കിക്കുകയോ, വാങ്ങുകയോ, കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ ആയിരം പണം ദണ്ഡം. കള്ളനാണുതെ കോശത്തിൽ അടയ്ക്കുന്നവൻ വയം ദണ്ഡം.

സമകപാംസ്യ (രത്നം കലൻ പൊടി) ചേറി രത്നമെടുക്കുന്നവൻ കിട്ടിയതിന്റെ മൂന്നിലൊരു ഭാഗം ലഭിക്കുന്നതാണ്. ശേഷം രണ്ടുഭാഗവും, കിട്ടിയ രത്നവും രാജാവിനുള്ളതാകുന്നു. രത്നത്തെ അപഹരിക്കുന്നവൻ ഉത്തമ സാഹസം ദണ്ഡം.

ഖനികരം, രത്നങ്ങൾ, നിധികരം എന്നിവ സ്വയമായിക്കണ്ടുപിടിച്ചു രാജാവിനെ അറിയിച്ചാൽ അറിയിക്ക

ന്നവൻ അതിന്റെ ആറിലൊരംശം ലഭിക്കും. അറിയിച്ചവൻ രാജഭരണകനാണെങ്കിൽ പത്തുണ്ടിലൊരംശമേ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. നിധികിട്ടിയത് ലക്ഷത്തിനു മേൽ പരന്നപക്ഷം അതു രാജാവിനു ഭേദമുണ്ടെന്നാണ്. അതിൽ കുറഞ്ഞുള്ള നിധികിട്ടിയാൽ കിട്ടിയതിന്റെ ആറിലൊരംശം രാജാവിനു കൊടുക്കണം. എന്നാൽ പെരുപ്പു പുരുഷികമായ (പൂർവ്വപുരുഷന്മാർ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ച) ഒരു നിധി ശുചിയായ ഒരു ജനപദനു കിട്ടിയാൽ അതു തന്റെതാണെന്നു തെളിയിക്കുന്നപക്ഷം അതു മുഴുവനും അവൻ എടുക്കാവുന്നതാണ്. തന്റേതാണെന്നു തെളിയിക്കാത്ത പക്ഷം അവൻ അഞ്ഞൂറു പണം ദണ്ഡം. പ്രച്ഛന്നമായി ഒട്ടെത്താൽ ആയിരം പണം ദണ്ഡം.

പ്രാണാബാധകരമായ രോഗത്തെ രാജാവിനെ അറിയിക്കാതെ ചികിത്സിക്കുന്ന ചികിത്സകനു രോഗി മരിച്ചപ്പോൾ പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം. കർമ്മപരായം (ചികിത്സയിലുള്ള നോട്ടക്കുറവ്) കൊണ്ടു മരണം സംഭവിച്ചാൽ മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം. മർദ്ദസ്ഥാനത്തു് അപകടമായ വിധം ശസ്ത്രക്രിയ ചെയ്താൽ അതിനെ ദണ്ഡപാതശ്ചുമായിട്ടു വിചാരിക്കണം. *

കശീലവന്മാർ വർഷക്കാലം മുഴുവൻ ജനപദങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കാതെ ഒരു സ്ഥലത്തു താമസിക്കേണ്ടതാണ്. ഒരു വൻ ചെയ്യുന്ന അതിരുകവിഞ്ഞ കാമദാനത്തെ (പ്രീതി കൊണ്ടുള്ള സമ്മാനത്തെ)യും ഒരുത്തന്നായിട്ടു വരുന്ന അതിപ്രതത്തെ (നഷ്ടത്തെ)യും അവർ വർജ്ജിക്കണം. ഇതി

---

* ഇലക്ഷനും ചെമ്പു മേവച്ചുതൻ മേൽ അഭിരോഗം നഷ്ടംകയും ശസ്ത്രക്രിയയോടുകൂടുകൊണ്ടു രോഗിയുടെ ഏതവയവം മുറിഞ്ഞു പോയോ മേവച്ചുതൻ ആ അവയവം മോദിക്കുകയും ചെമ്പോണെന്നു താൽപര്യം.

നൂറിനു

കണ്ടകശോധനം

നാലാമധികരണം

നെ അതിക്രിമിച്ചു നടന്നാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. ദേശം, ജാതി, ഗോത്രം, ചരണം (ശാഖ), മൈഥുനം (ഭവഭാവം) എന്നിവയ്ക്കു യോജിച്ചവിധത്തിൽ വേണം അദ്ധർ കാണിക്കളെ വിനോദിപ്പിക്കുവാൻ.

കശീലവനാദിപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ചാരണന്മാരേയും ഭിക്ഷുകന്മാരേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. അവരുടെ അപരാധങ്ങളിൽ ധർമ്മസ്ഥന്മാർ എത്ര പണം അപേരായം വിധിക്കുന്നുവോ അത്ര അടി ഇരുമ്പാടി കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് അവർ" ദണ്ഡം.

ഇവിടെപ്പറഞ്ഞതു കഴിച്ച് ശേഷമുള്ള ശിക്ഷകളുടെ കർമ്മങ്ങൾക്കുള്ള വേതനം ഉൾക്കൊണ്ട് കുറ്റിക്കേണ്ടതാണ്.

വാണിജകായകശീലവ-

ഭിക്ഷുകകുവകാദ്യർ പീഡകതപത്താൽ

ചോരാഖ്യ കൈവരാത്തൊരു

ചോരന്മാ, രവരെ വാരണം ചെയ്തു

കേടിലുന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടകശോധനമെന്ന നാലാമധികരണത്തിൽ, കണ്ടകരക്ഷണമെന്ന ഒന്നാമതായും,

രണ്ടാം അധ്യായം.

എഴുപത്തൊന്നു പ്രകരണം.

വൈദ്യേഹകരക്ഷണം.

സംസ്ഥാധ്യക്ഷൻ പണ്ഡിതസംസ്ഥയിൽ (പണ്ഡിതശാലയിൽ) ജന്മങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നവയും അവരുടെ വകയാണെന്നു തെളിയിക്കപ്പെട്ടവയുമായ പുരാണഭാഗങ്ങൾ

എഴുപത്തുപ്രകരണം

രണ്ടാം അധ്യായം

(പഴയ ചരക്കുകൾ) ആധാരമായി വാങ്ങുകയും വിൽക്കുകയും ചെയ്യണം. അളവിലും തൂക്കത്തിലും വ്യത്യാസം വരാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി തുലാമാനഭേദങ്ങളെ പരിശോധിക്കുകയും വേണം.

പാരിമാണി, ഭോണം എന്നിവയ്ക്ക് അരപ്പലം കുറഞ്ഞോ കൂടിയോ ഇരിക്കുന്നതിൽ ദോഷമില്ല; ഒരു പലം കുറവോ കൂടുതലോ ഉണ്ടായിരുന്നാൽ അധികൊണ്ട് വ്യവഹരിക്കുന്നവന് പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് ഒരു പലത്തിന്നു മേൽപ്പോട്ടുള്ള കൂടുതൽ കുറവുകളിലെ ദണ്ഡുദ്ധി പറയരു കഴിഞ്ഞു.

തുലാക്കോലിൽ ഒരു കഷം തൂക്കം കുറഞ്ഞോ കൂടിയോ ഇരിക്കുന്നതിൽ കുറവമില്ല; രണ്ട് കഷം കുറവോ കൂടുതലോ ഉണ്ടായാൽ ആറുപണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് കഷത്തിന്നു മേൽപ്പോട്ടുള്ള കൂടുതൽ കുറവുകളിലെ ദണ്ഡുദ്ധി പറയപ്പെട്ടു.

ആവകത്തിന്നു അരക്കഷം കുറഞ്ഞോ കൂടിയോ ഇരിക്കുന്നത് ദോഷമില്ല; ഒരു കഷം കുറഞ്ഞോ കൂടിയോ ഇരുന്നാൽ മൂന്നുപണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് കഷത്തിന്നു മേൽപ്പോട്ടുള്ള കൂടുതൽ കുറവുകളിലെ ദണ്ഡുദ്ധി പറയരു കഴിഞ്ഞു.

ഇതിൽനിന്നു മറ്റു പലതരത്തിലുള്ള തുലാമാനങ്ങളുടെ കാര്യം അനുമാനിച്ചുകൊള്ളണം.

കൂടുതലായിട്ടുള്ള തുലാമാനങ്ങളെക്കൊണ്ട് ചരക്കുകൾ വാങ്ങി കുറവായിട്ടുള്ള തുലാമാനങ്ങളെക്കൊണ്ട് വിൽക്കുന്നവന് മേൽപ്പറഞ്ഞ ദണ്ഡങ്ങൾ തന്നെ ഇങ്ങിനെയായിട്ടു വിധിക്കേണ്ടതാണ്.

ഗണ്യപണ്യങ്ങളിൽ (എണ്ണിവിളക്കുണ്ടു വസ്തുക്കളിൽ) വിലയുടെ എട്ടിലൊരം അപഹരിക്കുന്നവന് തൊണ്ണൂറാറു പണം ദണ്ഡം.

നൂതന

കണ്ടുകൾഗാനം

നാലാമധികരണം

മരം, ലോഹം, മണി എന്നിവയോ കയറ്, തോല്, മണ്ണ് എന്നിവയോ നൂല്, നാര്, രോമം, എന്നിവയോ കൊണ്ടുള്ള പണ്യങ്ങൾ ഉയന്നതരമാണെന്നു പറഞ്ഞു താഴ്ന്നതരമായവയെ വിൽക്കുകയോ ആധാനം ചെയ്തയോ ചെയ്യുന്നവന് അവസ്തുക്കളെ വിലയുടെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം.

സാരഭാഗ്യമാണെന്നു പറഞ്ഞു അസാരഭാഗ്യമോ, ഇന്നന്ധമലത്തുണ്ടായതാണെന്നു പറഞ്ഞു അവിടെയുണ്ടായതല്ലാത്ത ഭാഗ്യം, രാധായുക്ത (പ്രഭയുള്ളതു) മായ ഭാഗ്യത്തോടുകൂടി അങ്ങനെയല്ലാത്ത ഭാഗ്യമോ, വ്യാജമല്ലാത്തതിനോടുകൂടി വ്യാജമായ ഭാഗ്യം, ഒരു സമുദഗ്ദ്ധം (ചെപ്പ്) തുറന്നുകാട്ടി മറെറാന്നിലെ ഭാഗ്യമോ ഒരു പണത്തിൽ കുറഞ്ഞവിലയുള്ളതു വിൽക്കുകയോ ആധാനം ചെയ്തയോ ചെയ്യുന്നവന് അസ്തിതിനാലു പണം ദണ്ഡം. ഒരു പണം വിലയുള്ളതു അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം; രണ്ടുപണം വിലയുള്ളതു അങ്ങനെ ചെയ്താൽ ഇരുനൂറുപണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ട് മൂലച്ചിലിയിലുള്ള ദണ്ഡപൂലി പറയപ്പെട്ടു.

പലതുകൂടി ഒത്തുചേർന്നു കാര്യങ്ങളുടേയും ശിക്ഷിക്കുടേയും പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഇന്നക്കുറവാ അവരുടെ ലാഭത്തിന്നു കുറവോ അപയുണ്ടാക്കിയ വസ്തുക്കളുടെ ക്രയവിക്രയങ്ങൾക്കു തടസ്സമാവരുത്തുന്നതായാൽ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവർക്ക് ആയിരം പണം ദണ്ഡം.

വണിക്കുകൾ ഒത്തൊരുമിച്ചു പണ്യത്തെ വിൽക്കുവാനയയ്ക്കാതെ അവരോധിക്കുകയോ, അയ്യക്കമായ വിലയ്ക്ക് വിൽക്കുകയോ, വാങ്ങുകയോ ചെയ്യുന്നതായാൽ അവർക്ക് ആയിരം പണം ദണ്ഡം.

തുക്കുന്നവന്റെയും അളക്കുന്നവന്റെയും ഹസ്തദോഷംകൊണ്ട് ഒരു പണം വിലയുള്ള ദ്രവ്യത്തിന്നു എട്ടിലൊരു ഭാഗം വീതമുള്ള നഷ്ടം അളവിലും തൂക്കത്തിലുമുള്ള

അന്തരമായിട്ടോ ഭക്തിയുടേതിന്റെ ഗുണത്തിലുള്ള അന്തരമായിട്ടോ വരുത്തിത്തീർന്നവൻ' ഇതന്തരപണം ദണ്ഡം. ഇതുകൊണ്ടു ഇതന്തരപണത്തിന്നു മേൽപ്പോട്ടുള്ള ദണ്ഡവുമ്പിഴയെ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ധാന്യം, സ്നേഹം, ക്ഷാരം, ലവണം, ഗന്ധം, ദൈഷജ്യം എന്നീ ഭവ്യങ്ങളുടെ വിക്രയത്തിൽ വസ്തുസാമ്യമുള്ളവയും വില കുറഞ്ഞവയുമായവയെ ഉപധാനം ചെയ്യുന്നവൻ' പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം.

സംസ്ഥാധ്യക്ഷന്റെ കീഴിലുള്ള വിക്രേതാക്കൾക്കു' ഉപജീവനത്തിന്നു' അനുവദിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്തോ അത് അവർ മുഖേന ദിവസംതോറുമുള്ള വരവു കണക്കാക്കി ഉറപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ക്രേതാവിന്റെയും വിക്രേതാവിന്റെയും മധ്യത്തിൽവെച്ചു' ഉണ്ടാകുന്ന ലാഭം ആദായത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമായ ഒന്നാണ്. അങ്ങനെയുണ്ടാകുന്ന ലാഭം കൊണ്ടു' അവർക്കു' അധ്യക്ഷന്റെ അനുവാദം വാങ്ങി ധാന്യപണ്യങ്ങളെ ശേഖരിക്കുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല. അങ്ങനെയല്ലാതെ അവർ സമ്പാദിച്ചതെല്ലാം പണ്യാധ്യക്ഷന്റെതന്നെ വാങ്ങുകയും ചെയ്യണം. അവർ മേൽപ്രകാരം സമ്പാദിച്ചതുകൊണ്ടു' ധാന്യപണ്യാവിക്രയം ചെയ്യുമ്പോൾ അധ്യക്ഷൻ അത് പ്രജകൾക്കനുഗ്രഹമാകുമാറു' ചെയ്തിക്കണം.

മധ്യവർത്തികളായിട്ടുള്ളവർക്കു' ചരക്കു വാങ്ങുമ്പോൾ അനുവദിക്കപ്പെട്ട വിലയിൽക്കവിഞ്ഞ്' സ്വാഭാവികപണ്യങ്ങളിനേൽ ആറ്റുന്നവ്യയവും, വിദേശീയപണ്യങ്ങളിനേൽ ആറ്റുന്ന' പത്തുവീതവും ഒരു ലാഭം വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്താം. അതിൽക്കവിഞ്ഞ്' പണ്യങ്ങളുടെ ക്രയവിക്രയങ്ങളിൽ വില വർദ്ധിപ്പിക്കുകയോ, ആറു പണത്തിന്നുപണത്തിൽക്കവിഞ്ഞു ലാഭമെടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതായാൽ ഇതന്തരപണം ദണ്ഡം.

ഇതുകൊണ്ട് മൂല്യവ്യത്യാസത്തിലുള്ള ദണ്ഡവ്യത്യാസം പറയപ്പെട്ടു.

മൊത്തമായിട്ടു വാങ്ങിയ ചരക്ക് വിറ്റഴിയുന്നതെങ്കിലും ഒന്നാൽ അത് മൊത്തമായ ഒരു വില്പനയിൽ വിൽക്കുവാൻ പാടില്ല. അങ്ങനെയുള്ള പണ്യങ്ങൾക്ക് ഉപഹാരം സംഭവിച്ചാൽ പണ്യാധ്യക്ഷൻ അവയ്ക്ക് അനുഗ്രഹം നൽകേണ്ടതാണ്.

പണ്യങ്ങൾ വളരെയുണ്ടാകുമ്പോൾ പണ്യാധ്യക്ഷൻ സ്വപണ്യങ്ങളെയും ഏകമുഖമായിട്ടു വിൽക്കണം. അങ്ങനെ വിൽക്കുന്ന പണ്യങ്ങൾ വിറ്റഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് അത്തരത്തിലുള്ള മറ്റു പണ്യങ്ങൾ മറ്റുള്ളർ വിറ്റുപോകരുതെന്നു നിശ്ചയിക്കുകയും വേണം. ഏകമുഖമായി വിൽക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ച പണ്യങ്ങളെ വികേതാക്കൾ ദിവസവേതനം വാങ്ങി പ്രജകൾക്കനുഗ്രഹമാകമാറു വിൽക്കണം.

ദേശാന്തരിതങ്ങളും (അന്യദേശത്തുനിന്നു വന്നവ) ക്വാലാന്തരിതങ്ങളും (അന്യകാലത്തിങ്കൽ ശേഖരിച്ചവ) ആയ പണ്യങ്ങൾക്ക്

വ്യാപ്തമൂല്യം, പണ്യലബ്ധി,
ശുൽക്കം, വ്യത്യാസം, യവക്രയം,
അന്യവ്യയങ്ങളും നോക്കി
മൂല്യം തീർച്ചപ്പെടുത്തണം.

കേരളീയർക്ക് അത്യാശംസിക്കിൽ, കണ്ടുകശോധനമെന്ന
നാലാമധികരണത്തിൽ, കേവലദൈവകരണമെന്ന
ഒന്നാമതദ്ധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

എഴുപത്തെട്ടാം പ്രകരണം.

ഉപനിപാതപ്രതീകാരം

ദൈവവശാൽ സംഭവിക്കുന്നവയായിട്ട് എട്ടു മഹാജയങ്ങളുണ്ട്. അഗ്നി, ജലം, വ്യോധി, ദുർഭിക്ഷം, എലികൾ, വ്യാളങ്ങൾ, സ്പ്പങ്ങൾ, രക്ഷസ്സുകൾ എന്നിവയാണ് അവ. അവയുടെ ഉപദ്രവത്തിൽനിന്നു രാജാവു ജനപദത്തെ രക്ഷിക്കണം.

ഗ്രീഷ്മകാലത്തു ഗ്രാമജനങ്ങൾ ഗൃഹത്തിന്റെ ബാഹിർഭാഗത്തുവെച്ചു അധിശ്രയണം (പാകാത്ഥമായ അഗ്നിജാലനം) ചെയ്യാവൂ. അല്ലെങ്കിൽ ദശകലീരക്ഷകൻ (ഗോപൻ) നിദ്രേശിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു അധിശ്രയണംചെയ്യാം. അഗ്നിഭയത്തെ തടുക്കുവാനുള്ള വിധി നാഗരികപ്രണിധി എന്ന പ്രകരണത്തിലും, നിശാന്തപ്രണിധിയിൽ രാജഗൃഹത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നിടത്തും വിവരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അഗ്നിഭയം വരാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി പദ്യങ്ങളിൽ (വാചു മുതലായവയിൽ) ബലി (ഭൂതബലി), ഹോമം, സ്വസ്തിവാചനം എന്നിവ ചെയ്തു അഗ്നിയെ പൂജിക്കണം.

വഷാകാലത്തു അരുപഗ്രാമക്കാർ (ജലപ്രായമായ ഗ്രാമങ്ങളിലെ ജനങ്ങൾ) പൂരവേലയെ (വെള്ളപ്പൊക്കമുണ്ടാകുന്ന തീരപ്രദേശത്തെ) വിട്ടു താമസിക്കണം. ജലത്തിങ്കൽനിന്നു രക്ഷ പ്രാപിപ്പാനാവശ്യമായ മരം, മുള, തോണി മുതലായവയെ തെച്ചൊറാക്കിവെക്കുകയും വേണം. ജലപ്രവഹാരത്തിൽ ഒലിച്ചുപോകുന്ന ആളുകളെ അലാബു (ചുരങ്ങ), ഭൂതി (തൂത്തരി), പ്ലവം (പൊങ്ങുതടി), ഗണ്ഡിക (പലക), വേണിക (മുള) എന്നിവയിലൂടെ കരയ്ക്കുകയാണാം. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിന്നു പ്ലവഹീനനാർ (പ്ലവം കൈവശമില്ലാത്തവർ) ഒഴികെയുള്ളവർ തെങ്ങി

ചെല്ലാതിരുന്നാൽ അവയെ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡം. പട്ടു ദിവസങ്ങളിൽ നദീപുജകൾ ചെയ്യിക്കുകയും, മാന്യാദയാ ഗവേഷികളും വേദജ്ഞന്മാരും വഷ്ണുക്കൾ അഭിമുഖീകരിക്കുക (വിലക്കുക) യും ചെയ്യണം. ഇപ്രകാരംതന്നെ, വഷ്ണവ ഗ്രഹം (വഷ്ണുപ്രതിബദ്ധം) ഉണ്ടാകുന്ന കാലത്തു ശമീനാഥൻ (ഇന്ദ്രൻ), ഗംഗ, പട്ടുതം, മഹാകുച്ഛൻ (വരുണൻ) എന്നിവർ പുജകൾ കഴിപ്പിക്കുകയും വേണം.

വ്യാധിയെക്കൊണ്ടു പെട്ടെന്നു മരിക്കുന്നവരിൽ പരയുന്ന പ്രതിവിധികൾകൊണ്ടു നിവാരണം ചെയ്യണം. ചികിത്സകന്മാർ ഔഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടും, സിദ്ധന്മാരും താപസന്മാരും ശാന്തികർമ്മങ്ങൾ, പ്രായശ്ചിത്തങ്ങൾ എന്നിവയെക്കൊണ്ടും വ്യാധികൾക്കു പ്രതിവിധി ചെയ്യണം.

ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ മരകത്തിന്റെ (മാരി എന്ന മഹാവ്യാധിയുടെ) പ്രതിവിധിയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. അതിന്നു വിശേഷവിധിയായി തീർത്ഥാടനം (തീർത്ഥസ്നാനം), മഹാകുച്ഛവർണം (വരുണപുജ), ശുശ്രൂഷയിൽപ്പെട്ട പശുക്കളെക്കുറിക്കുക, കബന്ധദഹനം *, ദേവരാത്രി (ദേവനെ പൂജിച്ചുവെച്ചതിന്റെ മുമ്പാകെ രാത്രി ഉറക്കെഴിച്ചിരിക്കുക) എന്നിവയും ചെയ്യിക്കണം.

പശുവ്യാധിമരകത്തിൽ (പശുവ്യാധിയായിട്ടുള്ള മാരിയിൽ) അവയെ സ്നാനം മാറർത്ഥമസിപ്പിക്കുക, അർദ്ധനീരാചനം (അർദ്ധസ്നാനം) രാത്രിയുടെയും അർദ്ധരാത്രിയിൽ തിരയ്ക്കുക) ചെയ്തു, സ്വദേവതമാരെ പൂജിക്കുക § എന്നിവ ചെയ്യിക്കണം.

* കബന്ധദഹനം = അരിയരച്ചുതുകൊണ്ടു ഒരു കബന്ധത്തിന്റെ (ശീശ്ശിപ്പാത്ര മനുഷ്യന്റെ) പ്രതിമയുണ്ടാക്കി അതിനെ ശുശ്രൂഷയിൽപ്പെട്ടു കഴിപ്പിക്കുക.

§ സ്വദേവതമാർ = ഗവയന്മാർക്കു സുബ്രഹ്മണ്യൻ, അശ്വന്മാർക്കു അശ്വിനീദേവകൾ, ഗോക്കൾക്കു പശുപതി, മയിക്കൾക്കു വരുണൻ, കേരളകുഴുക്കൾക്കു വായു, ആടുകൾക്കു അഗ്നി എന്നിങ്ങനെയായാകുന്നു.

ഭിക്ഷു ബദ്ധധിക്കുന്ന കാലത്തു രാജാവ് പ്രജകളെ ബീജങ്ങളും (കൃഷിക്കു വേണ്ട വിത്തുകൾ) അന്നവും കൊടുത്തു സഹായിക്കുകയും, അവർക്ക് അനുഗ്രഹം നിൽക്കുകയും ചെയ്യണം. കോട്ടപണിയുക, ചിറകെട്ടുക എന്നീ മരമത്തുകൾ ഭിക്ഷിക്കാലത്തു പ്രജകൾക്കു ഭക്ഷണം കൊടുത്ത് അവരെക്കൊണ്ടു നടത്തിക്കുകയോ ഭക്ഷസംവിഭാഗം (ചോറു പകന്നു കൊടുക്കുക), ദേശനിഷേധം (ദേശത്തുള്ള ധനവാന്മാരുടെ കയ്യിൽ പ്രജകളെ ഏല്പിക്കുക) എന്നിവ ചെയ്തതായാ മിത്രങ്ങളായിട്ടുള്ള രാജാക്കന്മാരുടെ സാഹായ്യം ആവശ്യപ്പെടുകയോ കശനം (കൂടുതൽ നികുതി പിരിച്ചു ധനവാന്മാരെ കൃശന്മാരാക്കുക), വമനം (ധനവാന്മാരുടെ കയ്യിൽ കെട്ടിയിരിപ്പുള്ള ധനം പുറത്തു വരുത്തിക്കുക) എന്നിവ ചെയ്തതായാ വേണം §. അതല്ലെങ്കിൽ ഭിക്ഷിക്കാലത്തു രാജാവു തന്റെ പ്രജകളോടുംകൂടി, ധാരാളം സമ്പ്രദർശിപ്പിക്കണമെന്നായിട്ടുള്ള അനുരാജ്യത്തെയും പോകുന്നതിനും വിരോധമില്ല. സമുദ്രത്തിന്റെയോ കായലുകളുടേയോ തീരപ്രദേശങ്ങളിൽ താമസമാക്കുക, സേതുക്കളിൽ ധാന്യങ്ങൾ, ശാകങ്ങൾ, മൂലങ്ങൾ, ഫലങ്ങൾ എന്നിവ കൃഷി ചെയ്തെടുക്കുക, മൃഗപരിപക്ഷിവിയാളമനുസ്യങ്ങളെ വധിക്കുന്നതിന്നു് ഏല്പാടു ചെയ്യുക എന്നിവയും ഭിക്ഷിക്കാലത്തു രാജാവിനു ചെയ്യാവുന്നതാണു്.

മുഷികഭയമുണ്ടാകുന്ന കാലത്തു പുച്ഛകളേയും കീരീകളേയും ധാരാളമായി നാട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുവാൻ വിടണം. അവയെ പിടിക്കുകയോ കൊല്ലുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്കു പ

---

§ കർമ്മകരണാൽ തൽകാലം നാട്ടിൽ ഉപയോഗമില്ലാത്ത ജന്തുക്കളെ ദേശാന്തരത്തെയ്തല്ല മൃഗസംഖ്യ ചുരുക്കുകയും വലനമെന്നതു സഭിക്കുമുള്ള അനുരാജ്യത്തെയ്തല്ല ജനങ്ങളെ അയയ്ക്കുകയാണെന്നു് ഒരു വ്യാഖ്യാനം വരുന്നതു്.

നൂറുണ്ടു പണം ദണ്ഡവും കല്പിക്കണം. വനചരന്മാരെൊഴി
കെയുള്ളവർ തങ്ങളുടെ ശാക്കളെ നിഗ്രഹം (ബന്ധനം)
ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അവർക്കു പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം കല്പി
ക്കണം. ഏലികൾ ചത്തുപോകുന്നതിന്നു വേണ്ടി സൂ
ഹീഷീരം (കുളുപ്പാല്) പുരട്ടിയ ധാന്യങ്ങളോ, ഒരപനി
ഷദികപ്രകരണത്തിൽപ്പറയുന്ന യോഗങ്ങൾ ചേർത്ത ധാ
ന്യങ്ങളോ വിതറണം. മൃഷികൾ * എപ്പോഴുള്ളതായും വേ
ണം. സിദ്ധതാപസന്മാർ മൃഷികനിവാരണത്തിനുവേണ്ട
ശാന്തികർമ്മം ചെയ്യുകയും, പട്ട്ഭിചസങ്ങളിൽ മൃഷികപൂജ
കൾ ചെയ്യിക്കുകയും വേണം. ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു
തന്നെ ശലഭങ്ങൾ (പാറകൾ), പക്ഷികൾ, കൃമികൾ
എന്നിവയിൽനിന്നുള്ള ജയത്തിന്റെ പ്രതിവിധികളും പറ
ഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

വ്യാളഭയം (ഹിംസ്രമൃഗങ്ങളിൽനിന്നുള്ള ഭയം) ഉ
ണ്ടാകുന്ന കാലത്തു മദനരസം ചേർത്ത പശുക്കളുടെ ശവ
ങ്ങൾ തക്ക സ്ഥലങ്ങളിൽ എറിയണം. ചത്ത പശുക്കളു
ടെ കോഴും എടുത്തു അതിൽ മദനരസവും കോഴുവവും നി
റച്ചു അതിനേയും തത്തൽസ്ഥാനങ്ങളിൽ പ്രക്ഷേപിക്കാ
വുന്നതാണ്. പുണ്യകരം ശപഗണികളും കൂടപഞ്ജരങ്ങൾ
(കുളുക്കൂടുകൾ), കൂടാവപാതങ്ങൾ (കപടനിർമ്മിതങ്ങളായ
കുഴികൾ) എന്നിവയെ പ്രയോഗിച്ചു വ്യാളങ്ങളെ പിടി
ക്കണം. ആവരണം ധരിച്ചിട്ടുള്ള ആയുധപാണികൾ വ്യാ
ളങ്ങളെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്യണം. വ്യാളഭയം നേരിട്ടിട്ടു
ള്ള ആളുകളെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഓടിപ്പൊല്ലാത്തവന്നു പന്ത്ര
ണ്ടു പണം ദണ്ഡം. വ്യാളത്തെ കൊല്ലുന്നവന്നു സമ്മാന
വും പന്ത്രണ്ടുപണം തന്നെ. വ്യാളബാധാനിവാദനത്തി

* മൃഷികൾ = രാജാവിടുക്കാരും പ്രതിഭിനം ഇത്രയത്ര ഏലിക
കളു പിടിച്ചു ഇന്നു സ്ഥലത്തു നടക്കുമാക്കണമെന്നുള്ള വ്യവസ്ഥ.

മുന്നറി

എഴുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

മൂന്നാം അധ്യായം

നായി പട്ടുദിവസങ്ങളിൽ പട്ടുതങ്ങളെ പൂജിക്കുകയും വേണം. ഇതിനെപ്പറ്റത്തുകൊണ്ടു തന്നെ മൃഗസംഘങ്ങൾ, പക്ഷിസംഘങ്ങൾ, മുതലകൾ എന്നിവയിൽനിന്നുള്ള ഭയത്തിന്റെ പ്രതിവിധികളും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

സുപ്തഭയമുണ്ടാകുന്ന കാലത്തു വിഷാദാദികൾ മന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഔഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടും അതിന്നു പരിഹാരം ചെയ്യണം. അല്ലെങ്കിൽ പെരുന്താർ സംഘമായിച്ചെന്നു കണ്ണിൽപ്പെട്ട സുപ്തങ്ങളെയെല്ലാം കൊല്ലണം. അഥവാ പേടുന്നതാർ സുപ്തങ്ങൾക്ക് ആഭിചാരം ചെയ്തതും വേണം. പട്ടുദിവസങ്ങളിൽ സുപ്തങ്ങളെക്കൊണ്ടും ചെയ്യിക്കണം. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ജലജീവികളിൽനിന്നുള്ള ഭയത്തിന്റെ പ്രതീകാരങ്ങളും പറയപ്പെട്ടു.

രക്ഷസ്സുകളിൽനിന്നു ഭയമുണ്ടാകുമ്പോൾ അഥവായോഗത്തോടും മായായോഗത്തോടും രക്ഷാഘ്നങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യണം. പട്ടുങ്ങളിൽ വിതളിയിൽ (തറ), മരം, ഉല്ലാപിക (ഒരുതരം അപ്പം), ഹസ്തപതാക(ചെറുകൊടി), മംഗോപഹാരം(ആടിനെ അറുത്തു ബലികൊടുക്കുക) എന്നിവയെക്കൊണ്ടു ചെയ്തപൂജകളും ചെയ്യിക്കണം. എല്ലാ വിധത്തിലുള്ള രക്ഷാഘ്നാധികാരം നേരിട്ടുമ്പോഴും ആളുകൾ “നിങ്ങൾക്കു ഹവിസ്സിനെ ബലിതരാം” എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു വേണം രാപ്പകൽ സഞ്ചരിക്കുവാൻ.

എല്ലാവിധഭയങ്ങളിലും പീഡിതരായ ജനങ്ങളെ രാജാവിൽനിന്നുവെന്നപോലെ അനുഗ്രഹിക്കണം.

ദൈവികാപൽപ്രതീകാരം

ചെയ്തിടും സിദ്ധതാപസർ

൨൬൬

കണ്ടകശോധനം

നാലാമധികരണം

മായാഭോഗത്തുപരവരെ
തൃപൻ മാനിച്ചിരുത്തണം.

കെടിച്ചുപോയ അയ്യപ്പത്തിൽ, കണ്ടകശോധനമെന്ന
നാലാമധികരണത്തിൽ, ഉപനിപാതപ്രതീകരം
എന്ന മൂന്നാമധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

ഏഴുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.
ഗ്രന്ഥാജീവിരക്ഷ.

സമാഹർത്തൃപ്രണിധിയിൽ ജനപദരക്ഷണത്തെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അതിങ്കലെ കണ്ടകശോധനത്തെ ഇനി വിവരിക്കാം.

സമാഹർത്താവു് ജനപദത്തിങ്കൽ സിദ്ധന്മാർ, താപസന്മാർ, പ്രവ്രജിതന്മാർ, ചന്ദ്രവർമ്മന്മാർ (നാട്ടു ചുറ്റിപ്പറ്റു ജ്ഞാതരികുന്നവർ), ചാരണന്മാർ, ക്ഷത്രിയന്മാർ, പ്രജ്ഞാതന്മാർ (മായാവികാരം), കാർത്താവികന്മാർ (ജ്യോതിഷികന്മാർ), നൈമിത്തികന്മാർ (നിമിത്തങ്ങളെ പറയുന്നവർ), മൗഢാന്തികന്മാർ, ചികിത്സകന്മാർ, ഉത്തമന്മാർ, മൂകന്മാർ, ബധിരന്മാർ, ജഡന്മാർ (ഒന്നും അറിവില്ലാത്തവർ), അന്ധന്മാർ, വൈദേശികന്മാർ, കാരുക്കൾ, ശിപ്പികൾ, കശീലവന്മാർ, വേശന്മാർ (വേശ്യാന്തരവിൽപ്പെരുമാറുന്നവർ), ശൈലധികന്മാർ, ആപ്തവികന്മാർ, പാകപമാംസികന്മാർ, ഔഷധികന്മാർ എന്നിവരുടെ വേഷം ധരിച്ച ഗ്രന്ഥപുരുഷന്മാരെ എപ്പോഴുതന്നെ അവർ ഗ്രാമമുഖ്യന്മാരുടെയും അധ്യക്ഷന്മാരുടെയും നടപടിയിലുള്ള ശൈലാക്ഷേപങ്ങളെ അറിയുകയും വേണം.

ജനപദത്തിൽ യാതൊരുവനെ ഗ്രന്ഥജീവി (ഗ്രന്ഥ കർമ്മകൊണ്ടു ജനങ്ങളെ വഞ്ചിച്ചു ജീവിക്കുന്നവൻ) എന്നു ശങ്കിക്കുന്നുവോ അവനെ അവനോടു സവണ്ണനായ (സമാനനായ) സത്രിയെക്കൊണ്ടു അപ്സർപ്പിക്കണം. സത്രീ തന്നെ ശങ്ക തോന്നുന്ന ധർമ്മസ്ഥന്റെയും പൂജേച്ഛാവിന്റെയും അടുക്കൽ വിശ്വസ്തന്റെ നിലയിൽപ്പെരുമാറി അവനോടു പറവു:— “അഭിയുക്തനായിരിക്കുന്ന (അഭിയോഗത്തിൽ പ്രതിപാദിയായ) ഇന്നവൻ എന്റെ ബന്ധുവാണ്. അവനെ വന്നിട്ടുള്ള ഈ അനന്തം നീക്കിക്കൊടുക്കണം. ഇതാ ഈ ദ്രവ്യം സ്വീകരിച്ചുകൊൾക.” ഇതു കേട്ടു അവൻ അപ്രകാരം ചെയ്താൽ അവനെ ഉപദേശഹകൻ (ഉപദേശകുദ്യോഗം വാങ്ങുന്നവൻ) എന്ന കാരണത്താൽ പ്രവാസനം (നാട്ടിൽനിന്നു നീക്കം) ചെയ്യണം. ധർമ്മസ്ഥനെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ പ്രദേഷ്ടാക്കളേയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഗ്രാമകൂട (ഗ്രാമമുഖ്യൻ) നേരം അപ്രകാരനേരം കരിച്ചു ശങ്ക തോന്നിയാൽ സത്രീ പറവു:— “ഇന്നു മാഷ്യൻ ജാലും (ആലോചനകൂടാതെ പ്രവൃത്തിക്കുന്നവൻ) വളരെ ദ്രവ്യം കയ്യിലുള്ളവനാണ്. അവൻ ഇന്നൊരനന്തം സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. അതു നീക്കിക്കൊടുത്തു അവന്റെ ദ്രവ്യമെല്ലാം വാങ്ങിക്കൊൾക”. ഇതിന്നു വഴിപ്പെട്ട് അപ്രകാരം പ്രവൃത്തിച്ചാൽ ആ ഗ്രാമമുഖ്യനേയോ അധ്യക്ഷനേയോ ഉൽക്കോചകൻ (കൈപ്പളിക്കാരൻ) എന്ന കാരണത്താൽ പ്രവാസനം ചെയ്യണം.

സത്രീ കൃത്രിമമായി രോഗിയോഗത്തിൽ അഭിയുക്തനായിട്ടു കൂടസാക്ഷികളെക്കൂടി ശങ്കയുള്ളവരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു ധാരാളം ധനം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു അവരെ കൂടസാക്ഷ്യത്തിന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചു. അപ്പർ അപ്രകാരം ചെയ്താൽ അവരെ കൂടസാക്ഷികൾ എന്നു കുറഞ്ഞിന്ന പ്രവാസനം

ചെന്തു. ഇതുകൊണ്ടു കൂടശ്രാവണകാരകന്മാരെയും (കൂടസാക്ഷ്യം പറയിക്കണമെന്ന ഭൃത്യഭൃതന്മാൽ മറ്റൊരാളോടു ഇല്ലാത്ത സംഗതി പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നവർ) പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

യാതൊരുവൻ മന്ത്രയോഗങ്ങൾ, മൂലകർമ്മങ്ങൾ (ഔഷധപ്രയോഗങ്ങൾ), ശുശ്രൂണികങ്ങൾ (ശുശ്രൂണത്തിൽ വച്ചു ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങൾ) എന്നിവകൊണ്ടു സംവനനം (വശീകരണം) ചെയ്യുന്നവനാണെന്നു ശങ്കിക്കപ്പെടുന്നുവോ അവനോടു സത്രി പറവു:— “ഇന്നാളുടെ ഭാര്യയേയോ സ്നേഹയേയോ മകളേയോ ഞാൻ കാമിക്കുന്നുണ്ടു്. അവർ എന്നെ ഇങ്ങോട്ടും കാമിക്കണം. അതിന്നുവേണ്ടി ഈ ദ്രവ്യം വാങ്ങിക്കൊള്ളു്”. ഇതിന്നു വഴിപ്പെട്ടു് അവൻ അപ്രകാരം ചെയ്താൽ അവനെ സംവനനകാരകൻ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു പ്രവാസനം ചെയ്യണം. ഇതിനെപ്പറ്റത്തുകൊണ്ടുതന്നെ കൃത്യാശീലൻ (പിശാചിനെ ആവേശിപ്പിക്കുന്നവൻ), ആഭിചാരശീലൻ എന്നിവരേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

യാതൊരുവനെക്കുറിച്ചു രസം (വിഷം) ഉണ്ടാക്കുകയോ വാങ്ങുകയോ വിൽക്കുകയോ രസംചേർത്ത ഭക്ഷണങ്ങളോലും ആഹാരങ്ങളോലും വ്യവഹരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന രസദാനാണിവെന്നു ശങ്കിക്കുന്നുവോ അവനോടു സത്രി പറവു:— “ഇന്നവൻ എന്റെ ശത്രുവാണു്. അവനെ കൊന്നുതരണം. അതിന്നു് ഈ ദ്രവ്യം സ്വീകരിക്കാം”. ഇതിന്നു വഴിപ്പെട്ടു് അപ്രകാരം ചെയ്താൽ അവനെ രസദൻ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു പ്രവാസനം ചെയ്യണം. ഇതുകൊണ്ടു മദനയോഗവ്യവഹാരിയേയും (മദനയോഗം=മയക്കുമരുന്നു കൊണ്ടു വ്യവഹരിക്കുന്നവൻ) പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

യാതൊരുവൻ നാനാപ്രകാരത്തിലുള്ള ലോഹങ്ങളും ക്ഷാരങ്ങളും ആഹാരം (കരിക്കട്ട), ഭസ്മ (ഖല), സന്ദംശം

എഴുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം

നാലാം അദ്ധ്യായം

(കൊടില'), മുഷിക (ചുറ്റി), അധികരണി (മുട്ടി), ബിംബം (അച്ച'), ങ്കം (ഉളി), മുഷ (മുശ) എന്നീ വസ്തുക്കളും വളരെയധികം വാങ്ങുന്നവനും മഷി, സ്നേഹ, ധൂമം എന്നിവ കൈകളിലും വസ്ത്രത്തിലും കലർത്ത് അയോളപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവനും കർമ്മാർത്ഥങ്ങളെ (കർമ്മവർത്തനങ്ങളെ) പണിയായുധങ്ങളെല്ലാം കൈവശമുള്ളവനാകയാൽ കൂടുകൂട്ടുകാരൻ (കുളിനാണുമുണ്ടാകുന്നവൻ) ആണെന്നു ശങ്കിക്കപ്പെടുന്നവോ അവന്റെ അടുക്കൽ സൂത്രീ ചെന്നു ശിഷ്യന്റെ നിലയ്ക്കു പെരുമാറി അനുപ്രവേശിച്ചു (ഉള്ളകളികൾ അറിഞ്ഞു) രാജാവിനെ വിവരം ഗ്രഹിച്ചിട്ടു കൂടുകൂട്ടുകാരനാണെന്നറിഞ്ഞാൽ അവനെ പ്രവാസനം ചെയ്യണം. ഇവനെപ്പറ്റത്തക്കതുകൊണ്ടുതന്നെ സപ്തത്തിന്റെ രാഗമപഹരിക്കുന്ന കൂടുകൂട്ടുകാരന്മാരുടെ വാചാരിയേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ശുദ്ധാജീവർ പതിമൂന്നു
 ഭേദം പീഡനകാരികൾ;
 നാട്ടിൽനിന്നാടുകിവരെ
 യഥാ വാദനമേകുക.

കൊടിലന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടകശോധനയെന്ന നാലാമധികരണത്തിൽ, ശുദ്ധാജീവിതം എന്ന നാലാമദ്ധ്യായം.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം.

എഴുതാം പ്രകരണം.

സീദ്ധവൃത്തനരൈക്കൊണ്ടു മാനവപ്രകരണം.

സൂത്രപ്രയോഗം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം, സീദ്ധവൃത്തനരായ ശുദ്ധവൃത്തന്മാർ മാനവവിദ്യകൾ (മാണവന്മാർ

കുടുംബകേരളം) കൊണ്ടു മാണവന്മാരെ * പ്രലോഭനം ചെയ്യണം. പ്രസാധനം (ഉറക്കിടുക), അന്യധാനം (മറയുക), ദ്വാരാപോഹം (വാതിൽ തുറക്കുക) എന്നിവ ഇല്ലാത്ത മന്ത്രംകൊണ്ട് പ്രതിരോധകന്മാരേയും, സംവന്നന മന്ത്രംകൊണ്ട് പാരത്ഥ്യകന്മാരേയും (പരദാരസക്തന്മാരെ) പ്രലോഭിപ്പിച്ചു.

അവർ പ്രലോഭനംകൊണ്ടു ഉത്സാഹം തോന്നിപ്പറപ്പെട്ട മാണവന്മാരുടെ ഒരു വലിയ സംഘത്തെക്കൂട്ടി, രാത്രിയിൽ ഒരു ഗ്രാമത്തിലേക്കെന്നുദ്ദേശിച്ചു, മുൻകൂട്ടിത്തന്ന കൃതിമന്ത്രീപുരുഷന്മാരെ പറഞ്ഞു നിറുത്തിയിട്ടുള്ള മറ്റൊരു ഗ്രാമത്തിലേക്കു പോവൂ. അവിടെ ചെന്നെത്തിയാൽ പറവൂ:—“ഇവിടെ ചെന്ന് മന്ത്രത്തിന്റെ പ്രഭാവത്തെ കണ്ടുകൊൾക. മറ്റൊരു ഗ്രാമത്തിലേക്കു ഇപ്പോൾ പോകുവാൻ പ്രയാസമാണ്.” ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതിനുശേഷം ദ്വാരാപോഹമന്ത്രംകൊണ്ടു വാതിലുകൾ തുറന്നു “കടന്നുകൊൾവിൻ” എന്നു പറവൂ. പിന്നെ അന്യധാനമന്ത്രം ചൊല്ലി, ഉണർന്നതെന്നയിരിക്കുന്ന രക്ഷികളുടെ മധ്യത്തിലൂടെ മാണവന്മാരെ കടത്തിക്കൊണ്ടുപോവൂ. പ്രസാധനമന്ത്രംകൊണ്ടു രക്ഷികളെ ഉറക്കി അവരുടെ ശയ്യകളിൽക്കൂടെത്തന്നെ മാണവന്മാരെ നടത്തിപ്പു. പിന്നെ സംവന്നനമന്ത്രം ചൊല്ലി, പരദാരാധ്യക്ഷനകളായ സ്ത്രീകളെ ആ മാണവന്മാരോടു ചേർത്തു സന്തോഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

മേൽപ്രകാരം പ്രത്യക്ഷമായിത്തന്നെ മന്ത്രപ്രഭാവം കണ്ടറിഞ്ഞതിനുശേഷം സ്മരണാർത്ഥമായിട്ടു ആ മന്ത്രങ്ങളെ

* മാണവന്മാർ = കുടുംബകേരളം; പിടിച്ചുപറ്റി, പരദാരം എന്നിവയെക്കൂടി ഉൾക്കൊള്ളുന്നവരെന്നർത്ഥം.

എണ്ണതറം പ്രകരണം

അഞ്ചാം അധ്യായം

കൂടെ പുരാതനരണം * മുതലായവയേയും മാനവനാക്കുവ
ദേശിക്കണം.

മേൽപ്രകാരം പഠിപ്പിച്ച വിദ്യയുടെ പ്രയോഗത്തെ
കൃതലക്ഷണങ്ങളായ (തീരിച്ചറിവാൻതക്ക അടയാളത്തോ
ടുചുടിയ) ഉപയുക്തങ്ങളെ ഗുഹങ്ങളിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ മാനവ
നാരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കണം. അങ്ങനെ ഒരു ഗുഹത്തിൽ
അവർ പ്രവേശിച്ചാൽ അവിടെവെച്ച് അവരെ പിടിപ്പിച്ചു.
അതല്ലെങ്കിൽ അവർ മോചനം ചെയ്തു കൃതലക്ഷണങ്ങളാ
യ ഉപയുക്തങ്ങളെ കയ്യിൽക്കൊണ്ടു വിക്രിയം ചെയ്തയോ ആ
ധാനം ചെയ്തയോ ചെയ്യുമ്പോൾ പിടിപ്പിക്കുകയോ,
യോഗസൂത്ര (മദനയോഗങ്ങൾ ചേർത്ത മദ്യം) കൊടുത്തു മ
ത്തന്മാരാക്കിത്തീർത്തു പിടിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തുകൂടി. പി
ടിപ്പിച്ചാൽ അവരുടെ പൂർണ്ണപദാനം (പൂർണ്ണചരിത്രം) എ
ങ്ങനെയാണെന്നും, അവർക്കു ചോരകർമ്മത്തിൽ സഹായമായി
കൂട്ടിത്തരണമോ ചോദിക്കണം.

മേൽപ്രകാരംതന്നെ പുരാണചോരവൃത്തിയായ
ഗ്രഹപുരുഷന്മാരും ചോരന്മാരുടെ ഇടയിൽക്കടന്നുകൂടി
അവരെക്കൊണ്ടു ചോരകർമ്മം ചെയ്യിക്കുകയും അവരെപ്പി
ടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൂടി. അങ്ങനെ പിടിക്കപ്പെട്ട ചോര
ന്മാരെ സമാഹരിച്ചുവെച്ച് പെരുമാറ്റപരമാർക്കു കാട്ടിക്കൊ
ടുക്കുകയും, “ചോരഗ്രഹണത്തിനുള്ള വിദ്യയെ രാജാവു
പഠിക്കുന്നുണ്ട്; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരമാണ്
ഈ ചോരന്മാരെപ്പിടിച്ചത്; ഇനിയും ഞാൻ പിടിക്കുന്ന
തുമാണ്; നിങ്ങളുടെ ആളുകളൊരെങ്കിലും ഭിന്നഭവിക്കാതെ
യിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവരെ അതിൽനിന്നു വിടക്കണം.” എന്നു

* പുരാതനരണം = മനുഷ്യശിശി വരുത്തുന്നതിന്നു് ഒരു ഗുഹ. ഇ
തിന്നു് ഇപ്പോൾ, വോക്കം, തപ്പുറം, അടിക്കുക, ബ്രാഹ്മണഭോജനം എ
ന്നിങ്ങനെ അർത്ഥങ്ങളുണ്ട്. എല്ലാ മനുഷ്യരുടേയും ശിശിയിൽ ഇ
വ അപരിച്ഛിന്യങ്ങളാകുന്നു.

അവരോടു പറയുകയും വേണം. പെരുന്നാളിനാലുമാർക്കു വിശ്വാസം വരുവാൻ വേണ്ടി, ചാരന്മാർ മുഖേന ശത്രു (അകമഴി), പ്രാതാദം (മുടിക്കോല) മുതലായ ചില സാധനങ്ങൾ വല്ലവരും മോഷ്ടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാൽ അവയെക്കൂടിയും കൊണ്ടുവരുവിച്ചു ജനങ്ങൾക്കു കാട്ടിക്കൊടുത്തു “ഇതാ രാജാവിന്റെ പ്രഭാവം” എന്നു പറയണം.

ഇങ്ങനെതന്നെ പുരാണചോരന്മാർ, ഗോപാലകന്മാർ, വ്യാധന്മാർ, ശാഗ്നികൾ എന്നിവരുടെ വേഷം ധരിച്ച ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ വനചോരന്മാരുടേയും ആടവികന്മാരുടേയും ഇടയിൽ പ്രവേശിച്ച് അവരെ കൂടാക്കിത്തന്നുവും കുപ്യഭാഷയങ്ങളും ധാരാളം കൊണ്ടുപോകുന്ന സാത്ഥി വാഹനങ്ങളുടെ മാറ്റങ്ങളിലും വൃക്ഷങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും കടന്നു ചോരണം ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അപ്രകാരം ചോരണം ചെയ്യുമ്പോൾ അവരെ ഗ്രാമവാസികൾക്കു കണ്ടുപിടിച്ചുനിർത്തിയ സൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു കൊല്ലിക്കുകയോ, മരണരസം ചെൽ പരമദ്രവം (വഴിച്ചോറ്) ഭക്ഷിച്ചാൻ കൊടുത്തു മയക്കി പിടിച്ചിടുകയോ ചെയ്തു. അവർ ലോപ്തഭാരം (മോഷ്ടിച്ച ഭവ്യത്തിന്റെ ചുമടു) ചുമന്നും കൊണ്ടു ദീർഘമാഗ്ഗസഞ്ചാരം ചെയ്തു ക്ഷീണിച്ചു കിടന്നുണ്ടുമ്പോൾ പിടിച്ചിടുകയോ, പ്രവഹണങ്ങളിൽ (സന്തോഷസുഖകരമായ സഭ്യകളിൽ) യോഗസുര കൊടുത്തു മത്തന്മാരാക്കി പിടിച്ചിടുകയോ ചെയ്തുകൊണ്ടുവന്നു.

പിടിച്ചാൽ നാട്ടുകാർമുമ്പിൽ

സമാഹർത്താവു മുൻറിധം

നൂപന്റെ സർപ്പജ്ഞതപത്തെ

ചൊല്ലിക്കൊട്ടിക്കൊടുക്കണം.

കൊട്ടിച്ചതിന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടുകൾശേധനമെന്ന നാലാമധികരണത്തിൽ, സിദ്ധവൃത്തികൾക്കൊണ്ടു കാണാവുന്ന പ്രകാരം എന്ന അദ്ധ്യായമാണ്.

ആറാം അധ്യായം.

എണ്ണത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

ശങ്കരാരുപകർമ്മാഭിപ്രായം.

സിദ്ധവ്യഞ്ജനരെ പ്രയോഗിച്ചതിന്നു ശേഷം ശങ്ക,
രൂപം, കർമ്മം എന്നിവയെക്കൊണ്ടു ചോദനമെന്തെന്നു ഗ്രഹി
ക്കുന്നതിന്നു പ്രയത്നം ചെയ്യണം.

കടുബത്തിലെ പൂർണ്ണസ്വരൂപം അയിച്ചവൻ, നിർവ്വ
ശം (സ്വന്യാദൃശ്യം) കറഞ്ഞവൻ, ദേശവും ജാതിയും ഗോത്ര
വും നാമവും കർമ്മവും അപാരദവും (വ്യവഹാരം) മാറി
ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ, വൃത്തികർമ്മത്തെ (വൃത്തിരഹിതമായ
തൊഴിലിനെ) മറച്ചുവെക്കുന്നവൻ, മദ്യമാംസങ്ങളിലും ഭ
ഷ്യഭോജനങ്ങളിലും ഗന്ധമാലുക്കങ്ങളിലും വസ്ത്രാലങ്കാരങ്ങ
ളിലും അതിസങ്കീർണ്ണങ്ങളിലും, അതിവ്യയം ചെയ്യുന്നവൻ,
വേശ്യാസ്രീകളിലും മൃതുകളിലും മദ്യവ്യവഹാരികളിലും
അതിപ്രസക്തിയുള്ളവൻ, കൂടക്കൂടെ നാടിൽനിന്നു പോക
ുന്നവൻ, ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലവും പോകുന്ന ദേശവും ചെയ്യു
ന്ന കച്ചവടവും എന്തെന്നു അന്വന്തംകൂട്ടി ഗ്രഹിപ്പാൻ വ
യ്യാത്തവൻ, ഏകാന്ത(വിജനം)ത്തിലും വനത്തിലും നിഷ്ഠ
ക (ഉദ്യാനം)ത്തിലും അകാലത്തിങ്കൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ,
പ്രച്ഛന്നമോ, ആമിഷ (ഭുച്യം) മുളളതോ ആയ ദേശത്തു
പല പ്രാവശ്യം പോകയും മന്ത്രിക്കയും ചെയ്യുന്നവൻ,
പെട്ടെന്നുണ്ടായ ക്ഷതങ്ങൾക്കും വ്രണങ്ങൾക്കും ശുദ്ധമാ
യിട്ടു ചികിത്സ ചെയ്യുന്നവൻ, ഘോരനാശത്തിങ്കൽത്ത
ന്നെ നിത്യവും വസിക്കുന്നവൻ, അഭ്യധിഗമനം (ആരെ
ങ്കിലും വരുമ്പോൾ അവരുടെ നേരെ വേഗത്തിൽച്ചെന്നു
മടങ്ങിവരിക) ചെയ്തു ശീലമായവൻ, സ്ത്രീകളിൽ അതി
ലോലനായവൻ, പരപരിജനങ്ങളെയും പരസ്ത്രീകളേയും
പരഭവ്യങ്ങളേയും പരഘോരങ്ങളേയും കുറിച്ചു വളരെ പ്രാ

വശ്യം ചോദ്യം ചെയ്യുന്നവൻ, കത്സിതകർമ്മങ്ങൾക്കു ഉപജ്ഞാഗിക്കുവാനുള്ള ശത്രുക്കളിലും ഉപകരണങ്ങളിലും സംസാർ (പരിചയം) ഉള്ളവൻ, വിരാത്ര (അദ്ധ്വരം) അതിൽ ഗ്രഹമായിട്ടു ചുമരിന്റെ മറവിൽക്കൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ, വിരൂപങ്ങളായ ദ്രവ്യങ്ങളെ അദേശത്തിങ്കലും അകാലത്തിങ്കലും വിൽക്കുന്നവൻ, മനസ്സിൽ ചൈതന്യമുള്ള ചന്ദ്രോപാലെ ഓരോന്നു പ്രവൃത്തിക്കുന്നവൻ, ഹീനമായ കർമ്മത്താലും ജാതിയോടും കൂടിയവൻ, സ്വന്തം രൂപത്തെ മറച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ, ലിംഗി (യതി)യല്ലാതിരുന്നിട്ടും ലിംഗിചിഹ്നത്തെ ധരിക്കുന്നവൻ, ലിംഗിയായിരുന്നിട്ടും ഭിന്നമായ ആ ചാരം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ, മുൻപു ചോരകർമ്മം ചെയ്തിട്ടുള്ളവൻ, തന്റെ ഭക്ഷ്യമണ്ഡലമെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധനായവൻ, നാഗരികനേയൊ മഹാമാത്രനേയൊ കാണുമ്പോൾ ഉള്ളിച്ചുപോകുന്നവൻ, അനുച്ഛാപസനായിട്ടു (വീഴ്ചക്കിക്കൊണ്ടു) വല്ല സ്ഥലത്തും ഇരിക്കുന്നവൻ, ആ വിഗ്രഹം (ഭീതൻ), മെലിഞ്ഞും പകന്നുമുള്ള സ്വരത്തോടും മുഖവണ്ണത്തോടും കൂടിയവൻ, ശത്രുഹസ്തരായ ആളുകൾ വരുമ്പോൾ ഭയപ്പെടുന്നവൻ—എന്നിപ്രകാരമുള്ള ഒരുവനെക്കണ്ടാൽ അവൻ ഹിംസ്രൻ (ഘാതുകൻ), ചോരൻ, നിധിയോ നിഷേധമോ അപഹരിച്ചവൻ, മറ്റൊന്നെങ്കിലും ഒരു ഭക്ഷ്യയോഗം ചെയ്തവൻ, ഗ്രഹാജീവി എന്നിവരിലൊരുവനാണെന്നു ശങ്കിക്കണം. ഇങ്ങനെ ശങ്കാഭിഗ്രഹം.

രൂപാഭിഗ്രഹമായിതു്:—ഒരു ദ്രവ്യം നഷ്ടമാക (കൈമോശം വരിക)യോ അപഹൃതമാക (കള്ളൻ കൊണ്ടുപോക) യൊ ചെയ്ത അവിദ്യമാനമായാൽ തജ്ജാതവ്യവഹാരികളിൽ (ആ ജാതിയിലുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു വ്യവഹരിക്കുന്നവർ) വിവരം അറിയിക്കണം. അങ്ങനെ അറിയിച്ച ദ്രവ്യം അവരുടെ കയ്യിൽ വന്നിട്ട് അവരതു മാച്ചു

വെച്ചാൽ സാക്ഷിപ്രകാരമോ (കളിവിന്നു സഹായിച്ച കാര്യം) അവർക്കിരിക്കുന്നതാണ്. കയ്യിൽ വന്ന ഭാഗ്യം അന്ത്യന്റെ വകയാണെന്ന് അവർക്കിരിക്കുന്നതില്ലെങ്കിൽ അതിന്റെ അതിസ്തം (അപ്പുറം) കൊണ്ട് അവർക്കു മോചനം ലഭിക്കും. അവർ തങ്ങളുടെ കയ്യിൽ വന്ന പുരാണഭാഗ്യങ്ങളെ സംസ്ഥാപ്യക്കുന്നതിനുകൊടുക്കുന്നതെ ആധാരം ചെയ്തതായാ വിൽക്കുകയോ ചെയ്യരുത്.

അപ്രകാരം അറിയിക്കപ്പെട്ട ഒരു ഭാഗ്യം കിട്ടിയാൽ സംസ്ഥാപ്യക്കൻ രൂപാഭിമുഖീത (ആ ദ്രവ്യംകൊണ്ടുവന്നവൻ) നോക്കി “നിനക്കുചിന്തയിന്നാണിതു കിട്ടിയതു” എന്നു ചോദിക്കണം. അവൻ ദായാളം (ദായാദതപം) വഴിക്കു കിട്ടിയതൊ, ഇന്നാളിൽനിന്നു കിട്ടിയതൊ, വിലയ്ക്കു വാങ്ങിയതൊ, പുതുതായി ഉണ്ടാക്കിയതൊ, ആധിപ്രകാരം (പണയത്തിൽ മറഞ്ഞിരുന്നത്) മോ ആണ് എന്നും അതിന്റെ ദേശവും കാലവും സമ്പ്രദായവും അഗ്രം (വായു മൂലം)യും പ്രമാണവും ലഭിക്കുന്നതും വിലയും ഇന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞ് ആഗമസമാധി (ആഗമത്തിന്റെ=കിട്ടിയ പ്രകാരത്തിന്റെ സമർത്ഥനം) ചെയ്താൽ അവന്നു മോചനം ലഭിക്കും.

നാഷ്ടികനും (ദ്രവ്യം പോയവൻ; അഭിയാക്കതാവ്) അപ്രകാരംതന്നെ ബോധിപ്പിച്ചാൽ, അവരിൽ ആരാണോ മുൻപിലും ദീർഘകാലവും അതു കൈവശം വെച്ചുണ്ടു വിച്ചിരുന്നത, ആക്കാനോ ശുചിയായ ദേശൻ (സാക്ഷി) ഉള്ളതെ അവന്റെതാണ് ഭാഗ്യമെന്നു തീരുമാനിക്കണം. നാൽക്കാലികൾക്കും ദിപദങ്ങൾക്കുംകൂടി രൂപംകൊണ്ടും ലിംഗംകൊണ്ടും ഉള്ള സാമ്യം കാണുന്നുണ്ടല്ലോ; പിന്നെ ഒരേ യോനിഭാഗ്യംകൊണ്ട് ഒരേ കർത്താവ് പ്രണിക്കാരൻ നിർമ്മിച്ച കുപ്പാദരണഭാഗ്യങ്ങൾക്കു സാമ്യമുണ്ടാകുമെന്നു പറയുന്നതുണ്ടോ?

ആ രൂപാഭിമുഖീതൻ ആ ഭൂമ്യും താൻ ഇന്നാലോട് ഏതവൻ വാങ്ങിയതോ വാടകയ്ക്കു വാങ്ങിയതോ പണയം വാങ്ങിയതോ നിഷേധമായി വാങ്ങിയതോ 'സൂക്ഷിപ്പാൻ വാങ്ങിയതോ വൈയാവൃത്യഭർമ്മ(കർമ്മവേതനം)മായി വാങ്ങിയതോ ആണെന്നു പറയുന്നതായാൽ അപസാരൻ (ആരിൽനിന്നു കിട്ടിയതായിപ്പറഞ്ഞതുവോ അവൻ) അതു സമ്മതിക്കുന്നപക്ഷം അവൻ മുക്തനാകും. "അങ്ങനെ യല്ല" എന്ന് അപസാരൻ പറഞ്ഞുവെങ്കിൽ പരൻ (അപസാരൻ) അതു തനിക്കു തന്നതിന്റെ കാരണവും, താനതു വാങ്ങിയതിന്റെ കാരണവും, ഉപലിംഗനവും, ദായകൻ, ദാവകൻ, നിബന്ധകൻ (ലേഖകൻ), പ്രതിഗ്രാഹകൻ, ഉപദേശാവ് (ലേഖ്യം പറഞ്ഞുകൊടുത്തവൻ), ഉപശ്രോതാവ് (കേട്ട സാക്ഷി) എന്നിവയോടുകൂടി പ്രതിസമാനയിക്കണം (സമന്വിക്കണം.)

ഉജ്ജ്വലിതം (ഉപേക്ഷിച്ചത്), പ്രനാശം, നിഷ്പ്രതിതം (കൂട്ടം തെറ്റിയത്) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഒരു ദ്രവ്യത്തിന്റെ സംഗതിയിൽ രൂപാഭിമുഖീതൻ ദേശവും കാലവും ലാഭപ്രകാരവും തെളിയിച്ചാൽ അവന്നു ശുദ്ധി വരും. അതു മൂലനായാൽ ആ ദ്രവ്യവും, ദണ്ഡമായിട്ടു വേറെ അത്രയും കൊടുക്കണം. അതില്ലാത്തപക്ഷം സ്നേഹദണ്ഡം കൊടുക്കേണ്ടിവരും. ഇങ്ങനെ രൂപാഭിഗ്രഹം.

കർമ്മാഭിഗ്രഹമായിതു:— മോഷണം ചെയ്ത ഗൃഹത്തിൽ അദോരത്തിലൂടെ (വാതിലുൾക്കൂടെയല്ലാതെ) അകത്തു കടക്കുകയും പുറത്തുപോകയും ചെയ്തിരിക്കുക, ദോരത്തെ സന്ധി (തൂരങ്കം) കൊണ്ടോ ബീജം (വേധസാധനം) കൊണ്ടോ പൊളിച്ചിരിക്കുക, ഉത്തമാഗാരത്തിന്റെ(മേൽത്തട്ടിന്റെ) ജാലമോ വാതായനമോ നീവ്രമോ(മേൽപ്പുര) പൊളിച്ചിരിക്കുക, കയറുകയും ഇറങ്ങുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ ചുമരിന്മേൽ വെട്ടിപ്പറ്റേണ്ടാക്കിയിരിക്കുക,

പ്രൗഢമായ ദ്രവ്യനിഷ്പന്നത്തെ എടുക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഉപദേശംകൊണ്ടു മാത്രം അറിയാവുന്നവിധം ഉപഖനനം (ചുമരിന്റെ അരികിൽ നിഖം കഴിക്കുക) ചെയ്തു അന്തർഗതത്തിൽ വെട്ടിത്തുറന്നു പൊടിപടലങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിപ്പിക്കുക എന്നീ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടാൽ ചോരണം അഭ്യന്തരകൃത (അകത്തുവന്നു ചെയ്യപ്പെട്ടത്)മാണെന്നറിയണം. ഇതിന്നു വിപരീതമായ കണ്ടാൽ ബാഹ്യകൃതമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണം. രണ്ടിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളും സമ്മിശ്രമായി കണ്ടാൽ രണ്ടുഭാഗത്തു നിന്നും കൂടി ചെയ്തതാണെന്നും ധരിക്കണം.

അകത്തുനിന്നാണു ചോരണം ചെയ്തുള്ളതെന്നു തോന്നിയാൽ വ്യസനവും ക്രോധനങ്ങളാലു കൂടുകെട്ടുള്ളവനും തന്മൂലരോപകരണങ്ങൾ കൈവശമുള്ളവനുമായ ആസന്നപുരുഷൻ, ദർശനാലതിൽ ജനിച്ചവളൊ അന്യപുരുഷനിൽ ഭരസക്കയോ ആയ സ്ത്രീ, അപ്രകാരമെന്നെയിരിക്കുന്ന പരിചാരകൻ, അധികം ഉറങ്ങുന്നവൻ, ഉറക്കം വന്നു തളന്നവൻ, ആധികൊണ്ടു ക്ലാന്നനായവൻ, ഭയപരവശനായവൻ, വരണ്ടു ഇടറിയുമുള്ള സ്വപരത്തോടും മുഖവണ്ണത്തോടും കൂടിയിരിക്കുന്നവൻ, അനവസ്ഥിതൻ (തെസ്ഥമത്തു) ഉറച്ചിരിക്കാത്തവൻ), അതിപ്രചാപം ചെയ്യുന്നവൻ, ഉച്ചാരോഹണം (ഉയരത്തിൽ കയറുക) കൊണ്ടു ദേഹം ക്ഷോഭിച്ചിട്ടുള്ളവൻ, ചിരകിയും വ്രണപ്പെട്ടും പൊട്ടിയും മുറിഞ്ഞുമുള്ള ശരീരത്തോടും വസ്ത്രത്തോടും കൂടിയിരിക്കുന്നവൻ, കോറിയും കടിയുമിരിക്കുന്ന കൈകാലുകളോടുകൂടിയവൻ, തലമുടിയും നഖങ്ങളും പൊടി നിറഞ്ഞോ പറിഞ്ഞോ വളഞ്ഞോ ഇരിക്കുന്നവൻ, നല്ലവണ്ണം കൂട്ടിച്ചു കുരിയിട്ടവൻ, ദേഹത്തിൽ എണ്ണ പുരട്ടിയവൻ, അപ്പോൾ അന്നെ കൈകാലുകൾ കഴുകിയവൻ, പാസേ(പൊടി) വില്പം പിടിച്ചു (ചുട്ടിയുള്ള സ്ഥലം)ത്തിലും കറൽ പതിഞ്ഞു

കാണുന്നതിനോടു തുല്യമായ പദനിഷേപ (കാലടിപ്പാട്) മുളുളുവൻ, അടുക്കൽക്കൂടെ കടന്നുപോകുമ്പോൾ മുഷിതമുഹത്തിന്നുള്ളിലുള്ള പുഷ്പം, മദ്യം, ചന്ദനം, വസ്യക്ഷേദം, കുറിച്ചു എന്നിവയുടെ ഗന്ധത്തോടു തുല്യമായ ഗന്ധത്തേപ്പോഴിക്കുന്നവൻ ഇങ്ങനെയെല്ലാമുള്ളവരെ പരീക്ഷിക്കുകയും, തന്മൂലമേ പാരദാരികനോ ആണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഏവം ചോരരെയാരായ് വ്യ
ഗോപസ്ഥാനികയുക്തനായ്
അന്തഃസ്ത്രേ നാഗരികൻ,
പ്രദേഷ്ഠാപു പുറത്തു മ.

കരാരിലൂടെ അർശസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടകശോധനമെന്ന നാലാമധികരണത്തിൽ, ശങ്കരപക്ഷാഭിപ്രായം എന്ന അർത്ഥശാസ്ത്രം.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം.

എണ്ണത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം.
ആശുതുതകപരീക്ഷ.

ആശുതുതകനെ (പെട്ടന്നു മരിച്ചവനെ) ദേഹമാസകലം എണ്ണ പുരട്ടി പരീക്ഷിക്കണം. മലമുത്രങ്ങൾ പുറപ്പെട്ടും, കോഷ്ഠത്തിലും തലക്കിലും വായു നിറഞ്ഞും, കയ്യും കാലും വീങ്ങിയും, കണ്ണുകൾ മാഴിച്ചും, കഴുത്തിൽ അയോളത്തോടുകൂടിയുമിരിക്കുന്ന ആശുതുതകനെ ഞെക്കി വീപ്പു മുട്ടിച്ചു കൊന്നതാണെന്നറിയണം.

ഈ ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയും, വിശേഷിച്ചു കൈകളും തുടകളും സങ്കോചിപ്പിച്ചുമിരിക്കുന്നവനെ ഉദ്ബന്ധ ഫതൻ (വൃക്കിനെക്കുറിച്ചുള്ളവൻ) എന്നറിയണം.

നൂറൻ

എണ്ണത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം

എഴാം അധ്യായം

നൈകകളും കാലുകളും വയറും വീത്തും, അപഗതമായ (ഉജ്ജിലേക്കു വലിഞ്ഞ) കണ്ണുകളോടും ഉദപുത്തമായ (പുറത്തുകുതിയ) നാഭിയോടുംകൂടിയമിരിക്കുന്നവനെ അംശരൂപിതൻ (കഴുവേറിനെക്കാലുപ്പെട്ടവൻ) എന്നു ധരിക്കണം.

ഇടാം കണ്ണുകളും സ്തംഭിച്ചും, നാലുകിടച്ചും, വയറു ചീത്തുമിരിക്കുന്നവനെ ഉദകഹതൻ (വെള്ളത്തിൽ മുക്കി കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ) എന്നു മനസ്സിലാക്കണം.

രക്തംകൊണ്ടു നന്നത്തും പൊട്ടിയും വൃണപ്പെട്ടമിരിക്കുന്ന അവയവങ്ങളോടു കൂടിയുള്ളവനെ കാഷ്ഠശ്ചിഹതൻ (പടികൊണ്ടോ കയറുകൊണ്ടോ കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ) എന്നു വിചാരിക്കണം.

മുറിവേറും തകന്നുമുള്ള അവയവങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നവനെ അപശ്ചിപ്തൻ (ഉയരത്തിൽനിന്നുവീഴ്ന്നു കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ) എന്നറിയണം.

നൈകകൾ, കാലുകൾ, പല്ലുകൾ, നഖങ്ങൾ എന്നിവ ശ്വാമവണ്ണങ്ങളായും, മാംസവും രോമങ്ങളും തോലും അയത്തും, വായിൽ നൂറു പുരണ്ടമിരിക്കുന്നവനെ വിഷഹതൻ (വിഷംകൊടുത്തു കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ) എന്നറിയണം.

അതേ ലക്ഷണങ്ങളോടും, വിദശേഷിച്ച രക്തം തുറിച്ച ദംശ (കടിവായ) തോടുംകൂടിയിരിക്കുന്നവനെ സപ്തകീടഹതൻ (സപ്തങ്ങളിലോ മറ്റു സവിഷപ്രാണികളോ ലൊ കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ) എന്നു ധരിക്കണം.

വിഷിപ്തമായ (അങ്ങമിങ്ങം ചിതറിയലഞ്ഞ) വസ്യത്തോടും അവയവങ്ങളോടും കൂടിയും, വളരെ ഛട്ടിച്ചും, വിരേചിച്ചുമുള്ളവനെ മദനയാഗഹതൻ (മദനരസംകൊണ്ടു കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ) എന്നറിയണം.

ഇപ്പറഞ്ഞ പത്ത് ലോകജീവിയെക്കൊണ്ടു കാരണംകൊണ്ടു മരിച്ചവനെ തന്നെത്താൻ കൊലപ്പെടുത്തുകയോ, കൊ

ന്നതിന്നുശേഷം ദണ്ഡഭയം കാരണം കെട്ടിത്തൂക്കി കഴുത്തു മുക്കുകയോ ചെയ്തതാണെന്നറിയണം.

വിഷമതനായവന്റെ ഭോജനശേഷം (ഭക്ഷിച്ചു ദഹിക്കാതെ കിടക്കുന്ന ആഹാരം) പയസ്സിൽ * (പാലിൽ) ഇട്ടു പരീക്ഷിക്കണം. ഏദയത്തിൽനിന്ന് അപ്പഭാഗം കീറിയെടുത്തു തീയിലിട്ടാൽ അതു “ചടചട” എന്നു പൊട്ടുകയോ ഇരുചാപത്തിന്റെ നിറമുള്ളതാകയോ ചെയ്യുന്ന പക്ഷം വിഷമുണ്ടെന്നറിയണം. ശവം ദഹിപ്പിക്കുമ്പോൾ ദേഹം മുഴുവൻ ദഹിച്ചിട്ടും ഏദയം ദഹിക്കാതിരിക്കുന്ന പക്ഷവും വിഷമുണ്ടെന്നറിയണം.

വിഷമനെ അറിയുന്നതിന്, ഹതന്റെ വാക്യാനുഷ്ഠത്താലോ ദണ്ഡപാതാപ്യത്താലോ പീഡിതനായിട്ടുള്ള പരിചാരകൻ, ദഃഖത്തിൽപ്പെട്ടോ അനുപുരുഷനിൽ ആസക്തി പുണ്ടോ ഇരിക്കുന്ന സ്ത്രീജനം, ഹതന്റെ അഭാവത്തിൽ ദായനിറുത്തി (ദായം അവനു ചേരാതെ തനിക്കു ലഭിക്കൽ) യേയോ അവന്റെ സ്ത്രീജനത്തെയോ കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബന്ധു എന്നിവരെ അന്വേഷിക്കണം. ഹതാഭിബലന്റെ (കൊന്നു തൂക്കപ്പെട്ടവന്റെ) കാൽക്കൽക്കും അതുതന്നെ പരീക്ഷിക്കണം.

സ്വയമുദ്ബലൻ (തന്നെത്താൻ തൂങ്ങിച്ചുത്തവൻ) ആയവന്റെ സംഗതിയിൽ അപനാട് ആരെങ്കിലും അയുക്തമായ വിപ്രകാരം (ദ്രോഹം) ചെയ്തയുണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്നന്വേഷിക്കണം.

സ്ത്രീനിമിത്തമായ ദോഷം, ദായാദ്യം (മുതലവകാരം) കാരണമായ ദോഷം, കർമ്മസ്സഭ, പ്രതിപക്ഷദോഷം (ശ

---

* വിത്താധികാരികളുടെ ആത്മരക്ഷിതകല്പകരണത്തിൽ പറഞ്ഞ വിധിയനുസരിച്ചു പരീക്ഷിക്കണമെന്നർത്ഥം. ഇവിടെ ‘പേദയാഭി’ എന്ന മൂലത്തിന്നു ‘വയോഭി’ എന്നും ചാരാന്തരമുണ്ട്. ആപ്കൃത്തിൽ പരീക്ഷിക്കേണ്ട പരീക്ഷിക്കണമെന്നർത്ഥം.

എണ്ണത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം

എഴാം അധ്യായം

ശുദ്ധൈരം), പഞ്ചസംസ്ഥ (കച്ചവടം), സമുദായം (തൊഴിൽസ്ഥാലം) എന്നിവയോ വിവാദപ്പെട്ടുള്ളിലേക്കെങ്കിലുമൊന്നോ ആണ് എല്ലാവരും രോഷത്തിന് കാരണം. മോഷ്ടം നിമിത്തമായിട്ടാണ് ഫാതം (വധം) സംഭവിക്കുന്നത്.

തന്നെത്താനോ, താൻ നിശ്ചയിച്ച ആളുകളോടോ, ധനാർത്ഥമായിട്ടു ചോരന്മാരോടോ, സാദൃശ്യം കാരണം മറ്റൊരാളുടെ ശത്രുക്കളോടോ ഒത്തു വധിക്കപ്പെട്ടാൽ അതിനെപ്പറ്റി അറിയാൻ അടുത്ത ജനങ്ങളെപ്പറ്റിക്കണം. ആരാണ് അപനെ വിളിക്കുകയോ, അപന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരിക്കുകയോ, അവനോടൊത്ത് പോകുകയോ, അപനെ ഹതഭൂമി (കൊലസ്ഥലം) യിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുകയോ ചെയ്തതു് അവനോടു ചോദിച്ചു: —“ആരാണ് ഇവനെ ഇവിടെക്കൊണ്ടുവരികയോ കൊല്ലുകയോ ചെയ്തതു്? ആരെങ്കിലും ആയുധപാണിയാക്കിട്ടോ സംഗ്രഹമാനൻ (പ്രച്ഛന്നചാരി) ആക്കിട്ടോ ഉദധിഗതനായിട്ടോ നിങ്ങൾ കാണുകയുണ്ടായോ?” അപർ എങ്ങനെ പറയുന്നുവോ അങ്ങനെ വേണം പിന്നീടു് അന്വേഷണം നടത്തുവാൻ.

മൃതന്റെ മെരുിലേതാനം.

മുപഭാഗം, പരിച്ഛേദം,

വസ്ത്രം, വേഷം, മലങ്കാരം.

മിവ കണ്ടാകിലായവ

കൊടുത്താത്താടു ചോദിച്ചു

കുട്ടുപാപ്പുകൾ, ഹേതുവും,

വ്യവഹാരം, തൊഴിലിവ;—

പിന്നെച്ചെയ്യുക മാറ്റണം.

ഏവൻ കാമശ്രോധവശം,
 ലെവഭജാ പാപബുദ്ധിയോൽ
 തന്നെത്താൻ കൊലചെയ്യുന്നു
 രജ്ജുശസ്ത്രവിഷങ്ങളാൽ
 ചണ്ഡാലനെക്കൊണ്ടവരെ-
 ക്ഷയറാൽക്കെട്ടി വീഥിയിൽ
 വലിപ്പിപ്പി, തവക്കില്ലാ
 സംസ്കാരം പ്രേതകർമ്മവും.
 അറക്ക ബന്ധുവാരാനും
 പ്രേതകാളും കഴിക്കുകിൽ
 അതേ ഗതിയവനെന്നതും,
 വരം ജാതിപ്രചാരവും.
 യാജ്ഞാധ്യാപനവിവാ-
 ഹങ്ങളെ ഭൃഷ്ടനൊത്തു താൻ
 ചെമ്പ്ബോനാണ്ടാൽ ഭൃഷ്ടനാക-
 മവരായ് ചെല്ലുമെന്നും.

കഷ്ടിപ്പുറൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടകശോധനമെന്ന
 നാലാമധികരണത്തിൽ, അശുഭകരപരീക്ഷ എന്ന
 ഏഴാമദ്ധ്യായം.

ഐട്ടാം അധ്യായം.

എണ്ണത്തിമുന്നാം പ്രകരണം.

വാക്യകർമ്മാനുയോഗം. *

മുഷിതന്റെറയും (മുതൽ മോഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവന്റെ) ബാ
 ഹ്യനാദം ഭരതൃന്തരനാദമായ സാക്ഷികളുടെയും സന്നി

* വാക്യകർമ്മാനുയോഗം = വാക്യംകൊണ്ടും കർമ്മംകൊണ്ടുമുള്ള മോ
 ഭ്യം. വാക്യമെന്നാൽ വചനം, കർമ്മമെന്നു കൈകൃത (പ്രമാണം)

എന്തിനാണു പ്രകരണം

എന്നു അർത്ഥം

ധിയിൽവെച്ചു' അഭിശ്ശന്റെ (കുറും ആരോപിക്കപ്പെട്ടവന്റെ) ശേഷം, ജാതി, ഗോത്രം, പേര്, പ്രവൃത്തി, ധനം, സ്വരായൻ, വാസസ്ഥലം എന്നിവയെ ചോദിച്ചു. അതിന്നുത്തരമായിക്കിട്ടുന്ന സംഗതികളെ അപദേശങ്ങൾ (ഉപപത്തികൾ) കൊണ്ടു പ്രതിസമാനയിക്കുകയും (നൽകലോ ചിക്കുക) ചെയ്തു. അതിന്നു ശേഷം ചോരണം നടന്നതിന്നു തലേദിവസത്തെ അവന്റെ പ്രചാരവും (പെരുമാറ്റം) രാത്രിയിലെ നിവർസവും മറ്റുമായി അവനെ പഠിക്കുന്നതുവരെയുള്ള വിവരങ്ങളെല്ലാം ചോദിച്ചു. അതിൽ നിന്നു അപസാരം (അപരാധത്തിൽനിന്നു വിട്ടുപോവാൻ ഉള്ള കാരണം) കിട്ടിയാൽ അയാൾ ശുദ്ധനാകും. ഇല്ലാത്ത പക്ഷം അയാൾ കർമ്മപ്രാപ്തൻ (കർമ്മത്തിന്നു വിഷയീഭൂതൻ; അപരാധി) ആകും.

ചോരണം നടന്നിട്ടു മൂന്നുരാത്രി കഴിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം ശങ്കിതനെന്നു പിടിക്കുവാൻ പാടില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അങ്ങനെ പിടിച്ചാൽ വോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നതിന്നു യുക്തിയില്ലാതെ പോകുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ എന്നാൽ ഉപകരണം കാണുന്ന സംഗതിയിൽ ഇതു ബാധകമല്ല.

ചോരനല്ലാത്തവനെ ചോരനെന്നു വ്യാപരിക്കുന്നവനും, ചോരനായിട്ടുള്ളവനെ പ്രച്ഛാദനം (ഒളിപ്പിക്കുക) ചെയ്യുന്നവനും ചോരതൂല്യമായ ദണ്ഡം വിധിക്കണം.

ചോരനായ അന്ത്യൻ ചൈവരവും ദേവഷ്ടവും കാരണം കളവായിട്ടു തന്റെ പേരിൽ ആക്ഷേപം കൊണ്ടുവന്നതാണെന്നു തെളിയിച്ചാൽ അഭിശ്ശങ്കൻ ശുദ്ധനാണെന്നതാണ്. ശുദ്ധനായിട്ടുള്ളവനെ പരിവാസനം (തടങ്ങലിൽ വയ്ക്കുക) ചെയ്യുന്നവനു പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം.

ശങ്കാനിഷ്ഠനനോട് (ശങ്കയുണ്ടായിട്ടുള്ളതായവനെ പേരിപ്പോ അവനോട്) ഉപകരണം (ചോരണത്തിന്നുപയോ

ഗിച്ചിട്ടുള്ള സാധനം), മന്ത്രി (മന്ത്രാലോചനയിൽ സാഹായ്യം ചെയ്തവൻ), സഹായൻ (ചോരണത്തിൽ സഹായിച്ചവൻ), രൂപം (മോഷ്ടിച്ച ദ്രവ്യം), വൈയാഘ്രകരന്മാർ (മോഷ്ടിച്ച ദ്രവ്യത്തെ വിൽക്കുവാനും മറ്റും സഹായിച്ചവർ) എന്നീ വിവരങ്ങൾ ചോദ്യംചെയ്ത പുറത്തുവരുന്നതാണ്. അവയെ, ചോരകർമ്മത്തെ സംബന്ധിച്ച് മുഷിതഗ്രാഹത്തിൽ ആരെല്ലാം പ്രവേശിച്ചു എന്നും, ദ്രവ്യാദാനം ചെയ്തത് ആരെന്നും, അംശവിഭാഗം (ഓരോരുത്തർക്കുമുള്ള ഭാഗം) എങ്ങനെയെന്നും ചോദിച്ച് പ്രതിസമാനയിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഈ കാരണങ്ങളെ ശരിക്കു പറയാതെ വിപ്രലാപം (ഒന്നിനൊന്നു വിരുദ്ധമായിപ്പറയുക) ചെയ്യുന്നതായാൽ അവൻ ചോരനല്ലെന്നു ധരിക്കേണ്ടതാണ്. ചോരനല്ലാത്തവനും യദൃച്ഛയാ ചോരമാർഗ്ഗത്തിൽ കാണപ്പെടുവെന്നും, കണ്ടസമയത്തു് വേഷത്തിന്റെയും ആയുധത്തിന്റെയും ഭാഗ്യത്തിന്റെയും സാദൃശ്യംകൊണ്ടോ കളുപ്പുചെയ്ത ദ്രവ്യത്തിന്റെ ഉപാധം (സമീപസ്ഥിതി) കൊണ്ടോ അവൻ പിടിക്കപ്പെടുവെന്നും വരാമല്ലോ. താൻ ചോരനല്ലാതിരുന്നിട്ടും കർമ്മശ്ലേഷത്തെ ഭയപ്പെട്ടു “ചോരനാണ്” ഞാൻ” എന്നു പറഞ്ഞ മാന്യവ്യക്തിയെന്നു ഇതിന്നുഭാഹരണം. ആയതുകൊണ്ടു സമാപ്തകരണൻ (എല്ലാ തെളിവുകളുമുള്ളവൻ) ആയവനെ മാത്രമേ ദണ്ഡിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ.

അല്ലാപരാധൻ, ബാലൻ, വൃദ്ധൻ, വ്യാധിതൻ, മത്തൻ, ഉന്മത്തൻ, ക്ഷുത്തുകൊണ്ടോ തണ്ണീർദ്വാരംകൊണ്ടോ മാർഗ്ഗസഞ്ചാരംകൊണ്ടോ തളിർവൻ, അതിഭക്ഷണം ചെയ്തവൻ, ആചാരശിതൻ (ഭക്ഷിച്ചതു ഭവിക്കാതെയുള്ളവൻ), മുൻപുവൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവനിൽ കർമ്മത്തെ പ്രയോഗിക്കരുതു്.

ശങ്കിതനാണു തുല്യശീലന്മാർ, പുഷ്പലികൾ (വേശ്യകൾ), പ്രാവാദികന്മാർ (ചാടുഭാഷികൾ). കഥ പറയുന്നവർ, അപകാശം (താമസസ്ഥലം) കൊടുക്കുന്നവർ, ഭോജനം നൽകുന്നവർ എന്നിവരെക്കൊണ്ടു അപസംഗിപ്പിക്കുന്നു. ഹിരണ്യപരപഹാരത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലെയും അവരെ അതിസന്ധാനംചെയ്യാം.

ഭോജനം (അപരാധം) തെളിഞ്ഞവനെ കർമ്മം ചെയ്യിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഗർഭിണിയോ പ്രസവിച്ചിട്ട് ഒരു മാസമാകാത്തവളോ ആയ സ്ത്രീയെ കർമ്മം ചെയ്യിക്കരുത്. സ്ത്രീക്കു പുരുഷനുള്ളിൽ പകുതിയേ കർമ്മം പാടുള്ളൂ. അഥവാ സ്ത്രീയിൽ വാക്യാനന്തരം മാത്രം പ്രയാഗിച്ചാലും മതി. ബ്രാഹ്മണനും, വിദ്വാനായവനും, തപസ്വിക്കും കർമ്മം ചെയ്യിക്കേണ്ട സ്ഥാനത്തു സത്രിപരിഗ്രഹം* ചെയ്യിച്ചാൽ മതി. ഇവയെ അതിക്രമിച്ചു പ്രവൃത്തിച്ചാൽ കന്യാവിനും കാരയിതാവിനും ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം. കർമ്മംകൊണ്ടു മരണം വരുവാനിടയാക്കിയാലും ഭണ്ഡം ഇതുതന്നെ.

നാലുവിധം കർമ്മമാണ് നടപ്പിലുള്ളത്. ഭണ്ഡം (ഭണ്ഡംകൊണ്ടുള്ള അടി) ആദ്യം, കശ (ചൂരൽപ്രഹരം) ഏഴ്, ഉപരിനിബന്ധം രണ്ട് (കൈകൾ പിടുന്നാക്കം പിടിച്ചുചേർത്തു കെട്ടുകയും കൈകളും ശിരസ്സും ചേർത്തുകെട്ടുകയും), ഉദകനാളിക (മുക്കിൽ വെള്ളം പീച്ചിക്കൊടുക്ക) എന്നിവയാണവ.

ഇതീനു പുറമെ വലിയ പാപകർമ്മം ചെയ്തവർക്കു നവവേത്രവത (ഒമ്പതു ഹസ്തം നീളമുള്ള ചൂരൽകൊണ്ടുള്ള അടി) പന്ത്രണ്ടു, ഉത്തമവേഷ്ടന്മാർ രണ്ടുവിധം, നക്ഷത്രമാലവത (ഉണിൻവടികൊണ്ടുള്ള അടി) ഇരുപതു, തലങ്ങൾ

* സത്രികളെക്കൊണ്ടു പിടിപ്പിക്കുക=സത്രികൾ പിടിച്ച് അടുമിക്കും നാത്തി ക്ലേശിപ്പിക്കുക എന്നു സാരം.

(ഉള്ളൻകയ്യിലുള്ള അടി) മുപ്പത്തിരണ്ട്, വൃശ്ചികവന്ധങ്ങൾ രണ്ടുപിധം, ഉല്പണ്ണങ്ങൾ രണ്ടുപിധം, ഹസ്തസൂചി (കയ്യിന്റെ നഖങ്ങളിൽ സൂചികറുക), യവാഗ്രപീതൻ (കണ്ണാകുടിച്ചവൻ) ആക്കിനിറുത്തുക, കൈവിരലിന്റെ ഒരു പവ്വം (സന്ധി) പൊള്ളിക്കുക, നൈകുടിപ്പിച്ചു ഒരു കിവസം മുഴുവൻ വെയിലത്തു നിറുത്തുക, ശിശിര കാലത്തു ഒരു രാത്രി മുഴുവൻ ബൽബജാഗ്രങ്ങളിൽ (പച്ച പൂല്കളുടെ മുകളിൽ) കിടത്തുക എന്നിവയാണ് കർമ്മങ്ങൾ. ഇങ്ങനെ കർമ്മം പതിനെട്ടുപിധം *

ഇപ്പറഞ്ഞ കർമ്മങ്ങൾക്കുള്ള ഉപകരണം, അതിന്റെ വലുപ്പം, പ്രാഹരണം, പ്രാധാരണം (അപരാധിയെ കർമ്മത്തിന്നു നിറുത്തേണ്ട വിധം), അവധാരണം എന്നിവയെല്ലാം ഖരപട്ട ടിത്തിൽ നിന്നറിയേണ്ടതാണ്.

പലപ്രകാരമുള്ള കർമ്മങ്ങളിൽ ഓരോന്നും ഓരോ ദിവസം എടുത്തിട്ടുവേണം ചെയ്യിക്കുവാൻ.

മുമ്പുതന്നെ ചോരകർമ്മം ചെയ്തിട്ടുള്ളവൻ, മുൻകൂട്ടി

* ആദ്യത്തേതു നാലും ഇതു പതിനാലും കൂടി പതിനെട്ടുപിധം. ഇതിൽ ഉപവേഷ്ടക്കുന്നതാണ് തുടക്കം തമ്മിൽ കൂട്ടിക്കെട്ടുകയാണ്. രണ്ടു തുടക്കം കൂട്ടിക്കെട്ടുക, അതോടുകൂടി ശിരസ്സും വേരുകളെക്കൂടക എന്നിങ്ങനെ ഇതു രണ്ടുപിധം. വൃശ്ചികവന്ധങ്ങൾ=ഭയമുണ്ടാക്കുന്നതിലുള്ള കെട്ടുകൾ. ഏതൊക്കെയും ഏതൊക്കെയും പുറത്തുള്ള വേരുകളെക്കൂടക, വലത്തുകയും വലത്തുകയും അപ്രകാരം കെട്ടുക എന്നിങ്ങനെ ഇതു രണ്ടുപിധം. ഉല്പണ്ണങ്ങൾ=ഉറപ്പുപലംവന്നങ്ങൾ. കൈകൾ രണ്ടും കൂട്ടിക്കെട്ടി മുകളിൽ പിടിച്ചു തുങ്ങിക്കെട്ടുക, കൈകൾക്കു പുറകു രണ്ടുകാലുകളും കൂട്ടിക്കെട്ടി അപ്രകാരം തുങ്ങിക്കെട്ടുക എന്നിങ്ങനെ ഇതു രണ്ടുപിധം. യവാഗ്രപീതനാക്കി നിറുത്തുക എന്നതിന്നു വയറുനിറയെ കണ്ണാകുടിച്ചു മുതലിടുന്നതിന്നായത്ക്കു നിറുത്തുക എന്നർത്ഥം.

ടി ഖരപട്ടക്കൊണ്ട് ഖരപട്ടെന്ന ആവായ്കൊണ്ട് പ്രണീതമായ വേഷ്യൻസംസ്കാരങ്ങൾ ഒരു വ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണുന്നു.

നവു

എന്തിനാണിത് പ്രകാരം

എട്ടാം അധ്യായം

അറിവുകൊടുത്തു കീവച്ചു നടത്തുന്നവൻ, ഏകദേശഭൂമി
വ്യൻ (കുളുഭൂമിയിൽ ഏതാനും ഭാഗം ആര്യരെ കയ്യിൽ
കണ്ടുവെക്കുവാൻ), കർമ്മഹീനൻ (കുളുഭൂമിയിൽനിന്നു
പിടിക്കപ്പെട്ടവൻ), രൂപമാഹിതൻ (കുളുഭൂമിയിൽനിന്നു
പിടിക്കപ്പെട്ടവൻ), രാജകാശത്തെ അപഹരിക്കുന്നവൻ,
കർമ്മവ്യൻ (മഹാപരാധംകൊണ്ടു വധ്യനായവൻ) എ
ന്നിവരെ രാജാക്കന്മാർക്കു സമീപം മേൽക്കൂറുണ്ടാക്കി
മറ്റു പരമോ, ഏതാനും, ആചരിച്ചോ ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

ഏതപരാധത്തിലും പ്രാപ്തനെന്നു പീഡിപ്പിക്കുവാൻ
പാടില്ല. അതിന്നു പകരം ബ്രാഹ്മണനു വ്യവഹാരപതനം
(മറ്റുള്ളവരുമായി കൂടിക്കഴിയുന്നതിൽനിന്നുള്ള ഭ്രംശം)
വ്യക്തമാക്കുവാനായി നെറ്റിയിൽ അഭിശങ്കാങ്കം (ക
രണംചെയ്തതിന്റെ അടയാളമായ മുദ്ര) കുത്തിക്കുറയ്ക്കണ
മെന്നു. സ്ത്രീകളിൽ ശുദ്ധ്യ, മനുഷ്യവധത്തിൽ
കബന്ധം (തലയില്ലാത്ത മനുഷ്യഭാവം), ഗുരുതലമന
ത്തിൽ യോനി, സുരാപാനത്തിൽ മദ്യപാനം (ക
ളിയിൽകാപ്പ) എന്നിവയാണു ഓരോ അപരാധത്തിലും
ചെയ്തിരിക്കേണ്ടുന്ന അഭിശങ്കാങ്കം.

പാപിനും വിപ്രനേ മദം
കുത്തിശ്ശലാഷിച്ച ഭൂമിപൻ
പുറത്താക്കുകയോ ചെയ്വു,
ഖനിയിൽ പാപ്പൻകയോ

കുളുഭൂമിയിൽ അർദ്ധശതാബ്ദത്തിൽ, കണ്ടുകഴിയാനുള്ളതെ
ന്നാലും കണ്ടുകഴിയാനുള്ളതെ, വാക്യകർമ്മാനന്തരമെന്ന
എട്ടാമദ്ധ്യായം.

ഒമ്പതാം അധ്യായം.

എണ്ണത്തിനാലാം പ്രകരണം.

സൂർയാധികരണരക്ഷണം *

സമാഹർത്താവിനാൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട പ്രാദേശ്യാക്കന്മാർ ഒന്നാമതായി അധ്യാക്ഷരാദിയെയും അവരുടെ കീഴിലുള്ള പുരുഷന്മാരെയും നിയമനം ചെയ്യണം.

ഖനികൾ, സാരകർമ്മാന്തങ്ങൾ (സാരദ്രവ്യങ്ങളുടെ കർമ്മശാലകൾ) എന്നിവയിൽനിന്നു സാരദ്രവ്യമോ രത്നമോ അപഹരിക്കുന്നവനു ശുദ്ധവധം ഭണ്ഡം.

ഘർജ്ജിതവ്യങ്ങളുടെ കർമ്മാന്തങ്ങളിൽനിന്നു ഘർജ്ജിതവ്യമോ ഉപാസ്തരമോ (നിത്യാം ആവശ്യമുള്ള വസ്തു) അപഹരിക്കുന്നവനു പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം.

പണ്യഭൂമികളിൽനിന്ന് ഒരു മാഷകം (മാഹാണിപ്പണം) മുതൽക്കു കാൽപ്പണംവരെ വിലയുള്ള രാജപണ്യത്തെ അപഹരിക്കുന്നവനു പന്ത്രണ്ടുപണം ഭണ്ഡം; കാൽപണമുതൽ അരപ്പണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ഭണ്ഡം; അരപ്പണംമുതൽ മൂക്കാൽപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ മൂപ്പത്താറുപണം ഭണ്ഡം; മൂക്കാൽപ്പണം മുതൽ ഒരു പണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ നാലുപണംവരെ ഭണ്ഡം; ഒരുപണം മുതൽ രണ്ടുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം; രണ്ടുപണം മുതൽക്കു നാലുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം; നാലുപണംമുതൽ എട്ടുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം; എട്ടുപണംമുതൽക്കു പന്ത്രുപണംവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യം അപഹരിക്കുന്നവനു വധം ഭണ്ഡം.

---

* രാജാവിന്റെ വക എല്ലാ അധികരണങ്ങളിലുമുള്ള അധികൃതന്മാരും അന്യായകർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു നിവാരണം ചെയ്യുക.

നവുൻ

എണ്ണത്തിനാലാം പ്രകരണം

ഒമ്പതാം അധ്യായം

കോഷാഗ്രഹം, പഞ്ചാഗ്രഹം, കപ്യാഗ്രഹം, ആയുധാഗ്രഹം എന്നിവയിൽനിന്ന് മേൽപ്പറഞ്ഞവയുടെ പകുതി വിലയുള്ള കപ്യഭാഗ്യങ്ങളോ ഉപസ്തരങ്ങളോ അപഹരിച്ചാൽ മേൽക്കാണിച്ചവതന്നെയാണു് ഭണ്ഡങ്ങൾ; കോശാഗ്രഹം, ഭാഗ്യാഗ്രഹം, അഷ്ടശാല എന്നിവയിൽനിന്നാണെങ്കിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞവയുടെ നാലിലൊന്നു വിലയുള്ള ദ്രവ്യങ്ങൾ അപഹരിച്ചാലും ഈ ഭണ്ഡങ്ങൾതന്നെ ഇരട്ടി.

ചോരന്മാർക്കു് അഭിപ്രധർഷണം * (തൂണു കവച്ചു് സ്ഥാപിക്കുക) ചെയ്താൽ മിത്രഹാരം (മിത്രവധം) ഭണ്ഡം. ഇങ്ങനെ രാജപരിഗ്രഹങ്ങളിൽ (രാജാവിന്റെ കാര്യാലയങ്ങളിൽ) ഉള്ള അപഹരണം പറയപ്പെട്ടു്.

ബാഹ്യങ്ങളായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ദ്രോണം (വയൽ), കളം, ഗൃഹം, ആപണം എന്നിവയിൽനിന്നു പകൽനമയത്തു ആരംഭിക്കാതെ ഒരു മാഷകം മുതൽക്കു കാൽപ്പണംവരെ വിലയുള്ള കപ്യഭാഗ്യങ്ങളെയോ ഉപസ്തരത്തെയോ അപഹരിക്കുന്നവന്നു മൂന്നുപണം, അതല്ലെങ്കിൽ സപ്താംഗവും ചാണകം തേച്ചു അവലോഷണം (നഗരമുഴുവൻ കൊട്ടിപ്പോയിച്ചു നടത്തുക) ഭണ്ഡം. കാൽപ്പണം മുതൽക്കു് അരപ്പണവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളുപഹരിച്ചാൽ ആറുപണം, അഥവാ ദ്രോമുഴുവൻ ഗോമയഭൂസ്സും (ചാണകച്ചാരം) തേച്ചു അവലോഷണം ഭണ്ഡം. അരപ്പണമുതൽക്കു മുക്കാൽപ്പണംവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യമുപഹരിച്ചാൽ ഒമ്പതുപണം, അല്ലെങ്കിൽ ഗോമയഭൂസ്സും തേച്ചോ ശരാവമേഖല (ശരാവം=ചിരാതു കോൽതമ്പരട്ട്) കഴിഞ്ഞിരിക്കട്ടെ.

---

* അഭിപ്രധർഷണമെന്നതിന്നു രാജപുരുഷന്മാർ തന്നെയല്ല അപഹരണം, അധര്യഭട (ചോരന്മാരുകൾ) തലയിൽ വച്ചുകെട്ടുക എന്നു് വ്യാഖ്യാനം കേൾക്കണം.

യോ അവലോചനം ഭണ്ഡം. മുക്കൽപ്പണം മുതൽ ഒരു പണംവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യമപഹരിച്ചാൽ പത്രുണ്ടുപണം, അഥവാ മുഖ്യനന്ദോ (തലമൊട്ടയടിക്കുക) പ്രവൃത്തിനന്ദോ (നാട്ടിൽനിന്നു പുറത്താക്കുക) ചെയ്ത ഭണ്ഡം. ഒരു പണംമുതൽ രണ്ടുപണംവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യമപഹരിച്ചാൽ ഇരുപത്തിനാലു പണം, അഥവാ തല മുഖ്യനം ചെയ്തിച്ച ഇഷ്ടകാശകലംകൊണ്ടുനിന്നു പുറത്താക്കുക ഭണ്ഡം. രണ്ടുപണം മുതൽ നാലുപണംവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യമപഹരിച്ചാൽ മുപ്പത്താറു പണവും, നാലുപണം മുതൽ അഞ്ചുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ നാപ്പത്തെട്ടു പണവും, അഞ്ചുപണംമുതൽക്കു പത്തുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ പൂച്ചുസാഹസവും, പത്തുപണംമുതൽ ഇരുപതുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ ഇരുനൂറു പണവും, ഇരുപതുപണംമുതൽ മുപ്പതുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ അഞ്ഞൂറുപണവും, മുപ്പതുപണംമുതൽ നാപ്പതുപണംവരെ വിലയുള്ളതപഹരിച്ചാൽ ആയിരം പണവും ഭണ്ഡം. നാപ്പതുപണം മുതൽക്കു അയ്യതുപണംവരെ വിലയുള്ള ദ്രവ്യമപഹരിക്കുന്നവന്നു വധം ഭണ്ഡം.

പകലോ രാത്രിയിലോ മേൽപ്പറഞ്ഞവയുടെ പകുതി വിലയുള്ള ദ്രവ്യങ്ങൾ അന്തർാചിക (യാമന്തേരം കാചൽ നില്ക്കുന്നവൻ) നിൽ ബലം പ്രയോഗിച്ചു് അപഹരിക്കുന്നവന്നു മേൽപ്പറഞ്ഞ ഭണ്ഡങ്ങൾ തന്നെ ഇരട്ടി; പകലോ യാലും രാത്രിയിലായാലും ആയുധപാണിസാധിച്ചെടുന്ന് ബലാൽക്കാരേണ മേൽപ്പറഞ്ഞവയുടെ നാലിലൊന്നു വിലയുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളുപഹരിച്ചാലും ഇവതന്നെ ഭണ്ഡങ്ങൾ.

കുടുംബി, അധ്വക്ഷൻ, മുഖ്യൻ, സ്വാമി (സമാഹത്താച്ഛ) എന്നിവർ കൂടശാസനം (കപടലേഖ്യം), കൂടമുദ്ര എന്നിവ നിമ്മിച്ചാൽ ക്രമത്തിൽ പൂച്ചുസാഹസം, മധ്യമസാഹസം, ഉത്തമസാഹസം, വധം എന്നിവ ഭണ്ഡ

നൂറ്

എഴുത്തിനാലും പ്രകരണം

ഒമ്പതാം അദ്ധ്യായം

അറി. അഥവാ അപരാധത്തിന്റെ അപസ്ഥിതിയാലും
 ഓരോ ദണ്ഡം വിധിക്കാം.

ധർമ്മൻ വിവാദം ചെയ്യുന്ന പുരുഷനെ തടയണം
 (അതുംഗംകൊണ്ടു ഭയപ്പെടുത്തുക) ചെയ്താൽ, ഭയം (വാ
 ക്കൊണ്ടു ഭയപ്പെടുത്തുക) ചെയ്താൽ, അപസരിപ്പിക്കുക (പു
 രത്താക്കുക), അഭിഗ്രഹിക്കുക (മുറയ്ക്കുക) എന്നിവയി
 ലേതെങ്കിലും ചെയ്താൽ അവനെ പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം;
 വാക്യാനുഷ്ഠാനം ചെയ്താൽ ഇതുതന്നെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം. വി
 വാദം ചെയ്യുന്ന ആളോടു ചോദിക്കേണ്ടതു ചോദിക്കാ
 തിരിക്കുകയോ, ചോദിക്കേണ്ടാത്തതു ചോദിക്കുകയോ,
 ചോദിച്ചതിനെ സമാധാനം കേൾക്കാതെ വിട്ടുകളയുക
 യോ, ശിക്ഷിക്കുക (പറയേണ്ടതിനെ പഠിപ്പിക്കുക) യോ,
 മറന്നതിനെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തുകയോ, പൂർവ്വദാനം ചെയ്ത (പ
 രയേണ്ടതിന്റെ ആദ്യഭാഗം സൂചിപ്പിക്കുക) യോ ചെ
 യ്താൽ ധർമ്മൻ മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം. ദേശനോടു
 (സാക്ഷിയോടു) ദേയത്തെ (സമാധാനം നൽകേണ്ട സംഗ
 തിയെ) ചോദിക്കാതിരിക്കുകയോ, ദേയമല്ലാത്തതു ചോദി
 ക്കുകയോ, സാക്ഷിയെക്കൂടാതെ കാൽപ്പനിയെക്കൂടാതെ
 സാക്ഷിയെ ഹലം (വ്രാജം) പറഞ്ഞു തെറ്റിക്കുകയോ,
 വളരെനേരം കാത്തുനിൽക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ മടക്കി അയ
 ക്കുകയോ, മാർഗ്ഗപരമായ (വഴിക്കവഴിയായുള്ള) വാ
 ക്യത്തെ ക്രമം തെറ്റിക്കുകയോ, സാക്ഷികൾക്കു ബുദ്ധി
 സാഹായ്യം നൽകുകയോ, താത്കാലംതന്നെയോ (തീർച്ച
 പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞ) കാൽപ്പനിയെക്കൂടാതെ ചോദിക്കുക
 യോ ചെയ്താൽ ധർമ്മൻ ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം.
 ഒരിക്കൽ ദണ്ഡമനുഭവിച്ചിട്ടു പിന്നെയും ധർമ്മൻ അ
 പരാധം ചെയ്താൽ ഇരട്ടി ദണ്ഡം വിധിക്കുകയും സ്ഥാന
 തുനിന്നു നീക്കുകയും ചെയ്യണം.

ലേഖകൻ കുടുംബം പുറത്തുനിന്നു എഴുതാതിരി

ക്കുകയോ, പറയാത്തതിനെ എഴുതുകയോ, നേരെയല്ലാതെ പറഞ്ഞതിനെ നന്നാക്കി എഴുതുകയോ, നേരെപ്പറഞ്ഞതിനെ ചീത്തയാക്കി എഴുതുകയോ, അതേമാൽപത്തിയെ മാറിദ്ധരിക്കത്തക്കവിധം എഴുതുകയോ ചെയ്താൽ അവനു പൂർവ്വസാഹസഭണ്ഡമോ, അല്ലെങ്കിൽ അപരാധത്തിന്നു തക്കതായ ദണ്ഡമോ കല്പിക്കണം.

ധർമ്മസ്ഥനോ പ്രദേഷ്ടാവോ ഭണ്ഡ്യനല്ലാത്തവനു ഹിരണ്യഭണ്ഡം വിധിക്കുന്നതായാൽ അവരെക്കൊണ്ട് ആ വിധിച്ചതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം കെട്ടിക്കണം. ന്യായപ്രകാരം വേണ്ടതിൽ കൂടുതലായോ കുറവായോ ഉള്ള ദണ്ഡം വിധിച്ചാൽ അതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം വസൂലാക്കണം. ധർമ്മസ്ഥനോ പ്രദേഷ്ടാവോ ഭണ്ഡ്യനല്ലാത്തവനു ശാരീരദണ്ഡം വിധിച്ചാൽ അവക്കും ശാരീരദണ്ഡംതന്നെ വിധിക്കണം; അല്ലെങ്കിൽ ശരീരദണ്ഡത്തിനുള്ള നിശ്ചയത്തിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം വസൂലാക്കണം. ഉള്ളതായ അത്ഥത്തെ നശിപ്പിക്കുകയോ ഇല്ലാത്തതായ അത്ഥത്തെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയോ ചെയ്താൽ അതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം.

ധർമ്മസ്ഥനാൽ കല്പിക്കപ്പെട്ട ചാരക (റാണാവ്) ത്തിൽനിന്നോ ബന്ധനാഗാരത്തിൽനിന്നോ അപരാധികളെ പുറത്തു വിടുക, രോധത്തിലും (ചാരകത്തിൽ) ബന്ധനാഗാരത്തിലുമുള്ള അപരാധികളുടെ ശയനം, ആസനം, ഭോജനം, ഉച്ചാരസഞ്ചാരം (മുത്രപുരീഷോത്സർഗ്ഗത്തിനുള്ള സഞ്ചാരം) എന്നിവയ്ക്കു തദസ്ഥം വരുത്തുക എന്നിവ ചെയ്താൽ കർത്താവിനും കാരയിതാവിനും ക്രമത്തിൽ മൂന്നുപണം മുതൽക്കു മുമൂന്നു പണം അധികമായിട്ടുള്ള ദണ്ഡം വിധിക്കണം.

ചാരകത്തിൽനിന്നു അഭിയുക്കനെ മോചിപ്പിക്കുകയോ നിഷ്പ്രതിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനു മധ്യമസാഹസ

എണ്ണത്തിനാലാം പ്രകരണം

ഒമ്പതാം അധ്യായം

വും അഭിയോഗവും കെട്ടിക്കുകയും ചെയ്തും. ബന്ധനാഗാരത്തിൽനിന്നു അപ്രാധിയെ മോചിപ്പിക്കുകയോ നിഷ്കരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനു സർവ്വസാധാരണവും വധവും ഭണ്ഡം

ബന്ധനാഗാരാധ്യക്ഷനോടു പറയാതെ സംതലകനെ (ബന്ധനത്തിലിരിക്കുന്നവനെ) സഞ്ചരിപ്പിക്കുന്നവനു ഇരുപത്തിനാലുപണം ഭണ്ഡം; കർമ്മം ചെയ്യിക്കുന്നവൻ അതിലിരട്ടി; അന്യസ്ഥാനത്തേക്കു നയിക്കുകയോ അന്നപാനങ്ങളെ നിരോധിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവനു തൊണ്ണൂററു പണം ഭണ്ഡം; പരിശോധിപ്പിക്കുക (അടിച്ചു വേദനപ്പെടുത്തുക) യോ ഉൽക്കോചം (കൈക്കുലി) വാങ്ങുകയോ ചെയ്യുന്നവനു മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം; വേന്ധനസ്ഥനെ അടിച്ചു കൊല്ലുന്നവൻ ആയിരം പണം ഭണ്ഡം.

പരിഗൃഹീതയോ, ദാസിയോ, ആഹിതികയോ ആയ സംതലകയെ (ബന്ധനത്തിലിരിക്കുന്ന സ്ത്രീയെ) അധിചരിക്കുന്നവനു പൂർവ്വസാഹസം ഭണ്ഡം. ബന്ധനസ്ഥനായ ചോരഭാഗ്യയേതോ ഡാമരികന്റെ (യുദ്ധത്തിൽ പിടിക്കപ്പെട്ടവന്റെ) ഭാര്യയോ ഗമിക്കുന്നവനു മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം. ബന്ധനസ്ഥനായ ആളയെ (കുലസ്ത്രീയെ) ഗമിക്കുന്നവൻ ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം. സംതലനായ ഒരുവൻ സംതലയായ ഒരു സ്ത്രീയെ ഗമിക്കുന്നതായാൽ അവനെ അവിടെവെച്ചുതന്നെ വധിക്കുകയാണ് ഭണ്ഡം. അതുതന്നെയാണ് ആർക്കുതന്നെ ഒരു സംതലകയെ ബന്ധനാഗാരാധ്യക്ഷൻ ഗമിച്ചാൽ അവനും ഭണ്ഡമെന്നറിയണം. സംതലകയായ ഒരു ദാസിയെ ഗമിക്കുന്നതായാലാകട്ടെ പൂർവ്വസാഹസമാണ് ഭണ്ഡം.

ചാരകളെക്കൂടി കൈകളെ അതിൽ ഇരിക്കുന്നവനെ പുറത്തേക്കു വിടുന്നവനു മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം; ഭേദിച്ചിട്ടുവെന്ന് വിടുന്നതെങ്കിൽ വധം ഭണ്ഡം. ബന്ധന

മുൻ

കണ്ടുകൾക്കുവേണ്ടി

നാലാമധികരണം

ഗാരത്തിൽനിന്നു് അപരാധിയെ പുറത്തു വിടുന്നവനു് സ
ർവ്വസാധാരണവും വധവും ഭയം.

ആദ്യമതർച്ചനാരംഭം
ഭയത്താൽ ശുദ്ധിയെക്കണ്ടു;
ശുദ്ധിയെക്കണ്ടു പെരുകുന്ന
പദത്തെക്കണ്ടു.

കൊടുക്കുന്ന അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടുകൾക്കുവേണ്ടി
നാലാമധികരണത്തിൽ, സർവ്വധികരണത്തെക്കണ്ടു
ഭയത്താൽ ശുദ്ധിയും.

പത്താം അദ്ധ്യായം.

എന്നു തുടങ്ങാം പ്രകരണം.

എകാംഗവധനിഷ്ഠയും. *

തീർത്ഥാടകൻ (തീർത്ഥത്തിന്നുപുണ്യസ്ഥാനത്തിന്നു
നാശം വരുത്തുന്നവൻ), ഗ്രന്ഥിഭേദൻ (ബന്ധശേഷം ചെ
യുന്നവൻ), ഉപാധകൻ (ഉപാധാഗതനാണു പുര
പൊളിച്ചിറങ്ങുന്നവൻ) എന്നിവർ പ്രഥമോപാധത്തിൽ
സന്ദേശശേഷം (മുണ്ടാണിവിരൽ മുറിക്കുക) മോ അസ്തി
നാലു പണമോ ഭയം; രണ്ടാമത്തെ അപരാധത്തിൽ പ
ണശേഷം (കയ്യൊപ്പം വിരലുകളെല്ലാം മുറിക്കുക) നൂറു
പണമോ ഭയം; മൂന്നാമത്തെ അപരാധത്തിൽ ഭയം
പണമെന്നും വെട്ടിക്കളയുകയും നാലാമതു പണമോ ഭയം;
നാലാമത്തെ അപരാധത്തിൽ യഥേഷ്ടം വധിക്കുകയാ
ണു് ഭയം.

അയ്യത്തയ്യെ പണത്തിൽ താഴെ വിലയുള്ള കോഴി,

* ഏകാംഗവധത്തെക്കണ്ടു് ഹസ്തപാദാദിയായ ഭരംഗത്തെ മേലി
ക്കുക. അതിന്നു വകരക്കായിട്ടുള്ള ധനമെന്നും ഏകാംഗവധനിഷ്ഠയും.

നന്ദി

എണ്ണത്തെയും പ്രകരണം

പത്താം അധ്യായം

കീരി, പൂച്ച, നായ്, പന്നി എന്നിവയെ മോഷണം ചെയ്തതായും കൊല്ലുകയോ ചെയ്താൽ അസ്സത്തായ പണമോ നാശം സംഭവിക്കുമോ ഭയം. ചങ്ങാട് നാശം ചെയ്താൽ വനം ചരന്നാശമെന്നോ വകയായിട്ടുള്ളവയെന്ന് മേൽപ്രകാരം ചെയ്തതെങ്കിൽ ഇതിന്റെ പകുതി ഭയം.

പാശം (കെണി), ജാലം (വല), കൂടാപാതം (കപടഗത്തം) എന്നിവയിൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ട മൃഗങ്ങളായോ പശുക്കളായോ പക്ഷികളായോ വൃക്ഷങ്ങളായോ മത്സ്യങ്ങളായോ അപഹരിച്ചാൽ അപഹരിച്ചവയെക്കൊടുക്കുകയും, അവയുടെ വിലയോളം വരുന്ന ദ്രവ്യം അടയ്ക്കുകയും ഭയം.

മൃഗവനം, ദ്രവ്യവനം എന്നിവയിൽനിന്നു മൃഗങ്ങളായും വൃക്ഷങ്ങളായും അപഹരിച്ചാൽ നൂറുപണം ഭയം. ബിംബം (കളിപ്പാലകം), വിചാരമുപപാദകം (വിനോദാത്മമായിട്ടുള്ള മൃഗങ്ങളും പക്ഷികളും) എന്നിവയെ കക്കുകയോ കൊല്ലുകയോ ചെയ്താൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി ഭയം.

കാതുകളുടെയോ ശിപ്പിമുകളുടെയോ കശീല പന്മാരുടെയോ തപസ്വികളുടെയോ വകയായ ക്ഷുദ്രദ്രവ്യങ്ങൾ അപഹരിച്ചാൽ നൂറുപണം ഭയം; സ്ഥൂലദ്രവ്യങ്ങൾ അപഹരിച്ചാൽ അതിലിരട്ടി ഭയം. ക്ഷയിയുടെ ഉപയോഗത്തിനുള്ള ദ്രവ്യങ്ങളുപഹരിച്ചാലും ഇതുതന്നെ ഭയം.

മൃഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പാനുവാദം ലഭിക്കാത്തവൻ പ്രവേശിക്കുകയോ, കോട്ടമതിലിന്റെ ദ്വാരത്തിൽനിന്നു നിക്ഷേപമെടുത്തു പുറത്തു പോകുകയോ ചെയ്യുന്നവനു കന്ധരാവധം (കന്ധരകൾ=കാലിന്റെ പിൻഭാഗത്തുള്ള രണ്ടു പെരുന്തെരമ്പുകൾ മുറിക്കുക) ചെയ്തതായും ഇതനൂറു പണമോ ഭയം.

ചക്രയുക്തം (ശകടം), തോണി, ക്ഷുദ്രപശു എന്നി

മുൻപു

കണ്ടുകൾക്കുപുറം

നാലാമധികരണം

വയെ അപഹരിക്കുന്നവൻ' ഒരു കാൽ വെട്ടിക്കളയുക അല്ലെങ്കിൽ മൂന്നുരൂപണം ദണ്ഡം.

കാക്കണികരം, അഷ്ടങ്ങരം, അരലകരം, ശലാകകരം എന്നിവയെ കപടമായി നിർമ്മിക്കുകയോ ഹസ്തവിഷമം (ഹസ്തകേശശലംകൊണ്ട് ഉല്പത്തിക്കൽ വ്യാജപ്രയോഗം) ചെയ്തയോ ചെയ്യുന്നവൻ' ഏകഹസ്തവധം അല്ലെങ്കിൽ നാലുരൂപണം ദണ്ഡം.

സ്നേനൻ (ചോരൻ), പാരദാരികൻ എന്നിവർക്കു സ്ത്രീസംഗ്രഹണത്തിന്നു സാഹായ്യം ചെയ്താൽ സംഗ്രഹണത്തിന്നു വഴിപ്പെട്ട സ്ത്രീക്കു കണ്ണുനാസാച്ഛേദനമോ അത്തുരൂപനമോ ദണ്ഡം; സാഹായ്യംചെയ്ത പൂരുഷന്നു അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം.

ഒരു മഹാപശുവിനേയോ ദാസനേയോ ദാസിയേയോ അപഹരിക്കുകയോ പ്രേതജാണയത്തെ (ശവത്തിന്നു ലുളു വസ്ത്രാഭിധൃതനെ) വിൽക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവന്റെ രണ്ടു കാലുകളും മേടിക്കുകയോ അതുതുറുപ്പണമോ ദണ്ഡം.

ജാതികൊണ്ട് ഉൽകൃഷ്ടനായിട്ടുള്ളവരേയോ ഗുരുക്കന്മാരേയോ കൈകാലുകളെക്കൊണ്ടു ലംഘനം (താഡനം) ചെയ്തയോ രാജാവിന്റെ വകയായ യാനവാഹനാദികളിൽക്കയറുകയോ ചെയ്താൽ ഒരു കയ്യും ഒരു കാലും മുറിച്ചുകളയുകയോ എഴുതൂരൂപണമോ ദണ്ഡം.

താൻ ബ്രാഹ്മണനാണെന്നു പറയുന്ന ശൂദ്രനും, ദേവദ്രവ്യത്തെ അപഹരിക്കുന്നവനും, രാജദീപ്തമായ കാഴ്ചയും ചെയ്യാനുപദേശിക്കുന്നവനും, മറെറാരാളുടെ രണ്ടു കണ്ണുകളും പൊട്ടിക്കുന്നവനും യോഗാജ്ഞനം (വിഷയോഗം കൂട്ടിയ അജ്ഞനം) കണ്ണിലെഴുതിച്ചു അന്ധതപം വരുത്തുകയോ എണ്ണൂറു പണമോ ദണ്ഡം.

ചോരനെയോ പാരദാരികനേയോ ബന്ധനത്തിൽ

നന്ദി

എണ്ണത്തെയും പ്രകരണം

പത്താം അധ്യായം

നിന്നു മോചിപ്പിക്കുന്നവൻ, രാജശാസനമെഴുതുമ്പോൾ
 കല്പിച്ചതിൽനിന്നു ഉന്നമായോ അതിരികുമായോ എഴുതുന്നവൻ,
 കന്യകയേയോ ദാസിയേയോ അപമാനമേ ദേവ
 ത്തിലുള്ള സ്വർണ്ണത്തോടുകൂടി അപഹരിക്കുന്നവൻ, മൃഗവ്യ
 വഹാരം (കൂടിച്ചുവ്യാപാരം) ചെയ്യുന്നവൻ, വിമാംസം
 (അഭിഷേകമാംസം) വിൽക്കുന്നവൻ എന്നിവയുടെ ഏക
 തേക്കെയും രണ്ടു കാലുകളും മേടിക്കുകയോ തൊള്ളായി
 രം പണമോ ദണ്ഡം.

മനുഷ്യമാംസം വിൽക്കുന്നവനു വധം ദണ്ഡം.

ദേവന്റെ വകയായിട്ടുള്ള പശു, പ്രതിമ, മനുഷ്യൻ,
 ജേത്രം, ഗൃഹം, ഹിരണ്യം, സുവർണ്ണം (സ്വർണ്ണനാണ്യം),
 രത്നം, സന്ധ്യ എന്നിവ അപഹരിക്കുന്നവനു ഉത്തമസാ
 ഹസം അല്ലെങ്കിൽ ശുദ്ധവധം ദണ്ഡം.

ആൾ, കുറും, കാരണം, പിന്നെ -

ക്കുറുത്തിൻ ഗുരുലാഘവം,

ഭാവി, താദാത്ഥികാവസ്ഥ,

ദേശകാലങ്ങളെന്നിവ

നോക്കിപ്പറഞ്ഞതും നാട്ടാർ -

തന്റെയും മധ്യവർത്തിയായ്

ചെയ്തവു പ്രദേഷ്ടാവു ദണ്ഡം -

മുതലാധാരമധ്യമം.

കുടുംബത്തിന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കന്യകാശാധനത്തിൽ

അപമാനമേടിക്കുന്നതിൽ, ഏകദേശവധത്തിൽ ശുദ്ധം

എന്ന പദങ്ങളെക്കുറിച്ചും.

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം.

എണ്ണത്താറാം പ്രകരണം.

തൃശ്ശൂർമിത്രദണ്ഡകല്പം.

കലഹത്തിൽ പച്ച' ആളെക്കൊല്ലുന്നവന്നു ചിത്രശ്വാ
തം (ശ്ലേശിപ്പിച്ചു കൊല്ലുക) ദണ്ഡം; കലഹത്തിൽ പ്രഹരി
ക്കെടുത്തവൻ എഴു ദിവസത്തിനുള്ളിൽ മരിച്ചുപോയാൽ
പ്രഹരിച്ചവന്നു തൃശ്ശൂർമിത്രം (ശ്ലേശിപ്പിക്കാതെ കൊല്ലുക) ദ
ണ്ഡം; ഒരുപക്ഷത്തിനുള്ളിൽ മരിച്ചുപോയാൽ ഉത്തമസാ
ഹസം ദണ്ഡം; ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ മരിച്ചാൽ അഞ്ചു
രൂപണവും സമുത്തമനവ്യയവും ദണ്ഡം.

ആയുധംകൊണ്ടു മരണമുണ്ടാക്കുന്ന പ്രഹരിക്കുന്നവ
ന്നു ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം; മദ്യനിമിത്തമായിട്ടാണ് പ്ര
ഹരിച്ചതെങ്കിൽ ഹസ്തശ്ലോഭനം ദണ്ഡം; മോഹം നിമി
ത്തമാണെങ്കിൽ ഇരുരൂപണം ദണ്ഡം. എന്തു കാരണം
കൊണ്ടായാലും അടികൊണ്ടുവന്നു മരണം നേരിട്ടാൽ വ
ധംതന്നെ ദണ്ഡം.

പ്രഹരംകൊണ്ടു ഒരു സ്ത്രീയുടെ ഗർഭത്തെ പതിപ്പിക്ക
ുന്നവന്നു ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം; ഔഷധംകൊണ്ടു ഗർഭം
അലസിപ്പിക്കുന്നവന്നു മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം; പരിഷ്ക
രണം (പണിയെടുപ്പിച്ചു ശ്ലേശിപ്പിക്കുക) കൊണ്ടു ഗർഭത്തെ
പതിപ്പിക്കുന്നവന്നു പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം.

ബലാൽക്കാരംകൊണ്ടു സ്ത്രീയെയോ പുരുഷനെയോ
വധിക്കുന്നവൻ, ബലാൽക്കാരേണ സ്ത്രീയെ അഭിസരിക്ക
ുന്നവൻ, ബലാൽക്കാരേണ മറ്റുള്ളവരെ ഭയപ്പെടുന്നവൻ,
അവലോഷകൻ (അടിക്കുക, കൊല്ലം എന്നെല്ലാം ചോ
ഷിക്കുന്നവൻ), അഭയസ്തംഭകൻ (ബലാൽക്കാരേണ നഗര
ഗ്രാമാദികളെ ആക്രമിക്കുന്നവൻ), ഉപവേധകൻ (തൂര
ന്നു കവച്ചുചെയ്യുന്നവൻ) എന്നിവരെയും വഴിയിൽ വ
െച്ചോ വിശ്രമസ്ഥിമത്തു വെച്ചോ പാപികന്മാരുടെ ദ്രവ്യം ത
ട്ടിപ്പറിക്കുന്നവരെയും കർമ്മവിന്റെ വകയായ ആന, തേ

എണ്ണത്താരാം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

ര', കൂടിര എന്നിവയെ നശിപ്പിക്കുകയോ മോഷ്ടിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവരെയും ശുദ്ധത്തിന്റേപ്പേറ്ററി കൊല്ലണം. അപ്രകാരം കൊല്ലപ്പെട്ടവരുടെ ശവങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കുകയോ എടുത്തു കൊണ്ടുപോകുകയോ ചെയ്യുന്നതാരോ അവനും ആ ഭണ്ഡംതന്നെയോ, അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തമസാഹസഭണ്ഡമാ വിധിക്കണം.

ഹിംസ്രന്മാർ (കൊലചെയ്യുന്നവർ), സ്നേഹന്മാർ എന്നിവർക്കു ഭക്ഷണം, വാസസ്ഥലം, ഉപകരണം, അഗ്നി എന്നിവ കൊടുക്കുകയോ മറ്റുദാനം (ഗൃഹസംഗതികൾ പഠനത്തുകൊടുക്കുക) ചെയ്തതായാ വൈയാഘ്രതൃക്കർമ്മം (ദുത്വപ്രവൃത്തി) ചെയ്തതായാ ചെയ്യുന്നവർ ഉത്തമസാഹസഭണ്ഡം. ആളെ അറിയാതെയോണ അപ ചെയ്തതെങ്കിൽ പരിഭാഷണം (താക്കീതുചെയ്ത) ചെയ്താലും മതി. ഹിംസ്രന്മാരുടേയും സ്നേഹന്മാരുടേയും പുത്രന്മാരും ഭാര്യമാരും അവരുടെ മന്ത്രാലാചനയിൽ ഭാഗഭാക്കുകളാകാത്തപക്ഷം അവരെ വിട്ടയയ്ക്കണം; ഭാഗഭാക്കുകളാണെങ്കിൽ അവരെയുംകൂടി പിടിക്കണം.

രാജ്യകാമകൻ (രാജാധിപത്വം കയ്യാക്കുന്നവനെന്നു മോഹിക്കുന്നവൻ), അന്തഃപുരപ്രധാൻ (അന്തഃപുരത്തിൽ ബലാൽക്കാരേണ കടക്കുന്നവൻ), ആടവികനേയൊ ശത്രുരാജാവിനേയൊ രാജാവിനോടതിരിട്ടുവാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നവൻ, ഭഗ്നത്തിലും ജനപദത്തിലും സൈന്യത്തിലുമുള്ളവർക്കു രാജാവിനോടു കോപം ജനിപ്പിക്കുന്നവൻ ധ്വംസിക്കുന്നവനായുള്ളവരെ അലമ്പിലും കൊലകളിലും പരമം ചുറ്റിക്കൊല്ലേണ്ടതാകയാണു്. ബ്രാഹ്മണനാണു് ഈ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്തതെങ്കിൽ അവനെ തമസ്സിൽ * (ഇരുട്ടായിൽ) പ്രവേശിപ്പിക്കണം.

* “തമഃ പ്രവേശയേത്” എന്നു് മൂലം. “തമഃ പ്രവേശയേത്” എന്നു് പരാന്തരം കാണുന്നു. ഒരു പക്ഷത്തിൽ വെള്ളത്തിൽ തള്ളുന്നതെന്നർത്ഥം.

അമ്മയേയോ അച്ഛനേയോ പുത്രനേയോ ഭ്രാതാവിനേയോ ആചാര്യനേയോ തപസ്വിയേയോ കൊന്നവനെ തലയിലും തപക്കിലും പന്തം ചുറ്റി ദഹിപ്പിച്ചുകൊല്ലണം. അവരെ (അമ്മ മുതലായവരെ) ആക്രോശിച്ചാൽ (ദുഷിച്ചുപറഞ്ഞാൽ) പറഞ്ഞവന്റെ നാവു അരിഞ്ഞു കളയണം. അവരുടെ അവയവങ്ങളിൽ അഭിരദനം (കടിക്കുക) ചെയ്താൽ ഏതവയവത്തിൽ അതു ചെയ്തതോ ആ അവയവം കേടായിക്കളയണം.

‘യദച്ഛയാതിത്’ ഒരു പുരുഷനെ വധിച്ചവനും പശുവൃഥത്തേയും അശപത്തെയും ചോരണം ചെയ്തവനും ശൂദ്രവധം ദണ്ഡം. പന്തൽക്കരയാതെ പശുക്കളുള്ള കൂട്ടത്തെ വൃഥമെന്നറിയണം.

‘വെള്ളം കെട്ടിനിൽക്കുന്ന സേതുവിനെ വെട്ടിപ്പിളക്കുന്നവൻ’ ആ വെള്ളത്തിൽത്തന്നെ മുക്കിക്കൊല്ലുകയാണു ദണ്ഡം; വെള്ളമില്ലാത്ത സേതുവിനെ ഭേദിക്കുന്നവൻ’ ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം; ഭഗോൽസ്പഷ്ടകമായ സേതുവിനെ ഭേദിക്കുന്നവനു മധ്യമസാഹസം ദണ്ഡം.

വിഷം കൊടുത്തു മരണമാളെക്കൊന്ന പുരുഷനേയും, പുരുഷനേക്കൊന്ന ഗഭിണിയല്ലാത്ത സ്ത്രീയേയും വെള്ളത്തിൽ മുക്കിക്കൊല്ലണം. സ്ത്രീ ഗഭിണിയാണെങ്കിൽ പ്രസവിച്ചു’ ഒരു മാസം കഴിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം അവളെ മേൽപ്രകാരം ചെയ്യണം.

ഭർതാവിനേയോ ഗുരുവിനേയോ പ്രജയേയോ കൊന്നവരോ, അഗ്നിവിഷങ്ങളെക്കൊടുക്കുന്നവരോ, സന്ധിച്ഛേദികയോ (വാതിൽ വെട്ടിപ്പൊളിച്ചു കവച്ചുചെങ്കുലവരും) ആയ സ്ത്രീയെ കാളകളേക്കൊണ്ടു ചവുട്ടിച്ചു കൊല്ലണം.

വിവീതം, ഷഷ്ഠം, ഖലം (കളം), ഗൃഹം, ദ്രവ്യവനം, ഹസ്തിവനം എന്നിവയെ തീയിട്ടു ദഹിപ്പിച്ചവനെ തീയിലിട്ടു നിഗ്രഹിക്കണം.

എണ്ണത്താറം പ്രകരണം പതിനൊന്നാം അധ്യായം

രാജാവിനെ നിന്ദിക്കുന്നവൻ, മന്ത്രഭേദം (രാജകീയരഹസ്യം പുറത്താക്കുക) ചെയ്തവൻ, രാജാവിനെക്കുറിച്ച് അനിഷ്ടവാത്തകൾ പറഞ്ഞു പരത്തുന്നവൻ, ബ്രാഹ്മണരുടെ മഹാനുസത്തിൽക്കുടന്നു' അന്നം കട്ട ഭക്ഷിച്ചവൻ എന്നിവരുടെ നാവു വെട്ടിക്കളയണം.

അനായുധീയൻ (അ യുദ്ധജീവിതല്ലാത്തവൻ) ആയതെവൻ ആയുധങ്ങളേയോ ചട്ടകളേയോ ഫലം ചെയ്താൽ അവനെ അസുഷ്ടക്കൊണ്ടു വധിക്കണം; ആ യുധീയനായിട്ടുള്ളവനാണ് ഇതു ചെയ്തതെങ്കിൽ ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം.

ഒരുവൻ മറെറാവന്റെ ഹിംഗത്തെയും വൃഷണത്തേയും ഉപഹരിക്കുക (കെടുത്തുക) ചെയ്താൽ അവന്റെ ഹിംഗത്തേയും വൃഷണത്തേയും ചേർച്ചകളായണം. അന്യന്റെ ജീവപര്യേയും നാസികയേയും ഉപഹരിച്ചാൽ അതു ചെയ്തവനു സന്ദേശമേറ്റും ദണ്ഡം.

മഹച്ഛാസ്രങ്ങളിൽച്ചൊല്ലും
ചിത്രദണ്ഡങ്ങളാണിവ;
ധർമ്മമല്ലിഷ്ടപാപങ്ങൾ-
കൊല്ലാം ശുദ്ധവധം സൂതം.

കെടിച്ചതന്റെ അർദ്ധശാസ്രത്തിൽ, കണ്ടുകശോധനമെന്ന നല്ലകേധികരണത്തിൽ, ശുദ്ധ ചിത്രദണ്ഡകളെന്ന പകിന്നൊന്നുമധ്യം.

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം.

എണ്ണത്തേഴാം പ്രകരണം.

കന്യാപ്രകരണം.

അപ്രാപ്തഫലമായ (ജതുവാകാത്ത) സവണ്ണകന്യകയെ പ്രകരണം * ചെയ്യുന്നവനു ഹസ്തച്ഛേദനമോ നാണദപണമോ ദണ്ഡം; പ്രകരണംകൊണ്ടു കന്യക മരിച്ചുപോയാൽ വധം ദണ്ഡം. പ്രാപ്തഫലമായ കന്യകയെ പ്രകരണം ചെയ്യുന്നവനു മധ്യമംഗുലിയും പ്രദേശിനിയും (മുണ്ടാണിവിരൽ) വെട്ടിക്കളകയോ ഇരുനൂറു പണമോ ദണ്ഡം. കന്യാപിതാവിന്ന് അപഹീനം (നഷ്ടം) കൊടുക്കുകയും ചെയ്യണം.

അകാമയായിട്ടുള്ള കന്യകയിൽ സംസ്കൃതം ചെയ്യാൻ ആക്കം സഹതന്ത്രം ലഭിക്കുന്നതല്ല. സകാമയായ കന്യകയിൽ പ്രകരണം ചെയ്യുന്നതായാൽ പുരുഷനു അഞ്ചുത്തിനാലുപണവും, സ്ത്രീക്ക് അതിന്റെ പകുതിയും ദണ്ഡം. മറ്റൊരു പുരുഷൻ ശുൽക്കം കൊടുത്തു അവരോധിച്ചിട്ടുള്ള കന്യകയിലാണെങ്കിൽ പുരുഷനു ഹസ്തച്ഛേദനമോ നാണദപണമോ ദണ്ഡം. മറ്റൊരു പുരുഷനു ശുൽക്കം കൊടുക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടിവരും.

വരണം കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷം ഏഴാത്തവമായിട്ടും കന്യകയെ ലഭിക്കാത്തവന് അവളെ ശ്മിപ്പാൻ സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുമ്പോൾ കന്യാപിതാവിനു നഷ്ടം കൊടുക്കേണ്ടതുമില്ല. ജതുപ്രതിരോധം കാരണം പിതാവിനു കന്യകയുടെ മേലുള്ള സ്വാമ്യം പോയ്ക്കൊണ്ടുപോകുന്നതാണ്.

ജതുവായി മൂന്നുസംവത്സരം തികഞ്ഞിട്ടും വിവാഹം കഴിച്ചു കൊടുക്കാത്ത കന്യകയെ തുല്യൻ (സവണ്ണൻ) ആ

* പ്രകരണം = ഭർത്തവം; ക്ഷതയോഗിയാക്കുക എന്നർത്ഥം.

യ പുരുഷൻ ഗമിക്കുന്നതിൽ ദോഷമില്ല. മൂന്നുസംവത്സരം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഉല്പന്നല്ലാത്തവനും അനലക്ഷ്യതയായ (പിതാവിനാൽ ആഭരണങ്ങളെക്കൊണ്ട് അലങ്കരിക്കപ്പെടാത്ത) കന്യകയെ ഗമിക്കുന്നതിൽ ദോഷമില്ല. എന്നാൽ, അപ്രകാരം ഗമിക്കുന്നവൻ പിതൃദ്രവ്യം വാങ്ങുന്നതായാൽ സ്നേഹദണ്ഡം അടയ്ക്കേണ്ടിവരുന്നതാണ്.

അനൂനാണ് താനെന്നു നിദ്ദേശിച്ചു കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നവനു ഇതനുരൂപണം ദണ്ഡം. അകാമയായ കന്യകയിൽ അവനു സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരിക്കുന്നതുമല്ല. ആദ്യം ഒരു കന്യകയെ കാട്ടിക്കൊടുത്തിട്ടു പിന്നെ വേറെ ഒരു കന്യകയെ ഭാഗംചെയ്യുന്നവനു, ആ കന്യക ആദ്യത്തവളോടു തുല്യയാണെങ്കിൽ, നൂറുപണം ദണ്ഡം; തുല്യമല്ലെങ്കിൽ അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം. അവർ കമാരിയല്ലെങ്കിൽ (അനുപരിമഹീതയാണെങ്കിൽ) പ്രകാശം ചെയ്താൽ അയ്യത്തിനാലുപണം ദണ്ഡം അടയ്ക്കുകയും, വരനോടു ചാങ്ങിയ ശുൽക്കവും അവൻ ചെയ്ത വ്യയവും മടക്കിക്കൊടുക്കുകയും വേണം.

ഒരു കന്യകയെ ഒരുവനു ഭാഗം ചെയ്താൻ പറഞ്ഞുറപ്പിച്ചിട്ടു പിന്നെ നിരാകരിച്ചാൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ ദണ്ഡവും ശുൽക്കവ്യയങ്ങളും ഇരട്ടിയായിട്ടു കൊടുക്കേണ്ടിവരും.

പുരുഷന്റെ പ്രകാശത്തെക്കാണിപ്പാൻപേണ്ടി അനുരക്തത്തെ ഉപധാനം ചെയ്താൽ അങ്ങനെ ചെയ്ത കന്യകക്ക് ഇതനുരൂപണം ദണ്ഡം; മിത്യാവാദം ചെയ്യുന്ന(ക്ഷതയോനിയല്ലാത്തവളെ ക്ഷതയോനിയെന്നു കളിച്ചു പറയുന്ന) പുരുഷനും അതുതന്നെ ദണ്ഡം. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന സംഗതിയിൽ അവൻ ശുൽക്കവും വ്യയകർമ്മവും നഷ്ടപ്പെടേണ്ടതായി വരും. അകാമയായ കന്യകയിൽ സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കുന്നതുമല്ല.

സകാമയും സമനോജാതീയയുമായ ഒരു സ്ത്രീ മറ്റൊ

അ സ്രീയുടെ സാഹായ്യത്തോടു കൂടി ഒരു പുരുഷനാൽ പ്രകൃതം ചെയ്യപ്പെട്ടാൽ പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡമടയ്ക്കണം; സാഹായ്യം ചെയ്യുന്ന സ്രീക്ക് അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം. അകാശമായിട്ടുള്ള സ്രീയിൽ തന്റെ ഭാഗപൂർത്തിയായേണ്ടി ഒരു വൻ പ്രകൃതം ചെയ്യുന്നതിൽ സാഹായ്യകർത്രിയായ സ്രീക്കു നൂറു പണം ദണ്ഡം; ഈ സംഗതിയിൽ കന്യകയ്ക്കു ശുശ്രൂഷം കൊടുക്കുകയും ചെയ്യണം. തന്നത്താൻ (പിതാവിന്റെ അനുവാദമോ അനുപ്രേരണയോ കൂടാതെ) പ്രകൃതം ചെയ്താൽ ആ സ്രീ രാജദാസിയായി ഭവിക്കുന്നതാണ്.

ഗ്രാമത്തിന്റെ പുറത്തുവെച്ച് ഒരു കന്യകയെ പ്രകൃതം ചെയ്തതും, അങ്ങനെ ചെയ്തിട്ടു ചെയ്തില്ലെന്നു പറയുകയും ചെയ്യുന്ന പുരുഷനു മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടി ദണ്ഡം.

ബലാൽക്കാരണ കന്യകയെ അപഹരിക്കുന്ന പുരുഷന് ഇരുനൂറു പണം ദണ്ഡം; ദേഹത്തിൽ സ്വച്ഛന്ദമോണമുള്ള കന്യകയെയാണ് അപഹരിച്ചതെങ്കിൽ ഉത്തമസാഹസം ദണ്ഡം; വളരെപ്പൂർ കൂടി കന്യാപഹരണം ചെയ്താൽ അവാർക്കാരോരുത്തർക്കും ഇപ്പറഞ്ഞ ദണ്ഡങ്ങൾ വിധിക്കേണ്ടതാണ്.

ഗണികയുടെ മകളെ പ്രകൃതം ചെയ്യുന്നവന് അസ്തിതിനാലു പണം ദണ്ഡം. ഇതു കൂടാതെ, മാന്ദാവിനു ശുശ്രൂഷമായിട്ട് അവളുടെ ഭോഗദ്രവ്യത്തിന്റെ പതിനാറിരട്ടി കൊടുക്കുകയും വേണം.

ദാസന്റെയോ ദാസിയുടെയോ അദാസിയായിട്ടുള്ള മകളെ പ്രകൃതം ചെയ്യുന്നവന് ഇരുപത്തിനാലു പണം ദണ്ഡം; അവൾക്കു ശുശ്രൂഷവും ആബന്ധ്യവും കൊടുക്കുകയും വേണം. നിഷ്ഠിയാനുരൂപയായ (ദാസ്യമോചനംചെയ്

എങ്ങുതേടാം പ്രകരണം

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം

യുത്തക്ക) ദാസിയെ പ്രകരണം ചെയ്യുന്നവന്നു പന്ത്രണ്ടു പണം ദണ്ഡ്; അതു് അവൾക്കു വാല്യവും ആബന്ധ്യവും നൽകുകയും ചെയ്യണം.

കന്യാപ്രകരണത്തിന്നു സാഹചര്യം ചെയ്തതോ സ്ഥലം കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവന്നു കത്തുതുല്യമായ ദണ്ഡം വിധിക്കുന്നതാണു്.

പ്രോഷിതഭരതുകന്യായ ഒരു സ്ത്രീ വൃദിചാരം ചെയ്യുന്നതായാൽ അവളെ ഭർത്താവിന്റെ ബന്ധുവോ ഭൃത്യനോ സംഗ്രഹിക്കണം. അപ്രകാരം സംഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട അവൾ ഭർത്താവും വരുന്നതുവരെ പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടതാണു്. ഭർത്താവിന്നു ക്ഷമിക്കുന്നപക്ഷം രണ്ടുപേരും (അവളും ജാരനും) മോചിക്കപ്പെടും. ക്ഷമിക്കാത്തപക്ഷം അവൾക്കു കണ്ണുനാസാച്യേദനവും, ജാരന്നു വധവും ദണ്ഡം.

ജാരനെ ചോരനെന്നു പറയുന്നവന്നു് * അഞ്ഞൂറു പണം ദണ്ഡം. ഹിരണ്യം വാങ്ങി ജാരനെ വിട്ടയയ്ക്കുന്നവന്നു വാങ്ങിയ ഹിരണ്യത്തിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം.

കേശാക്ഷേപികം (തലമുടി തമ്മിൽ പിടിച്ചുവലിക്കൽ) കണ്ടാൽ സ്ത്രീസംഗ്രഹണമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാം. ശരീരോപഭോഗങ്ങളുടെ (ശരീരത്തിലുള്ള കുറി മുതലായവയുടെ) അടയാളം കണ്ടും, തപഃജാതവാദോടു (ആ വിഷയത്തിൽ പരിചയമുള്ളവരോടു) ചോദിച്ചും, സംഗ്രഹണിയായ സ്ത്രീയുടെ വാക്കു കേട്ടും സംഗ്രഹണത്തെ അറിയപ്പെടുന്നതാണു്.

ശത്രുസൈന്യങ്ങളാൽ അപഹരിക്കപ്പെട്ടവർ, ആടവികന്മാർ അപഹരിക്കപ്പെട്ടവർ, നദീപ്രവാഹത്തിൽ

---

* ജാരസംഗമത്തെ മറയ്ക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഗൃഹത്തിൽ ചോരൻ കണ്ടു എന്നു മറ്റൊരു പരയുന്നവന്നു് എന്നർത്ഥം.

ശ്ലോകം

കണ്ടുകൾക്കുവേണ്ടി

നാലാമധികരണം

കുറച്ചുകൊണ്ടുവരും, അതല്ലാത്തവരും, ദുഷ്ടതയ്ക്കു
 ലോ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടവരും, ആത്മനികർമ്മമായ രോഗത്തിൽ
 മരിച്ചു എന്നു വിചാരിച്ചു പരിത്യജിക്കപ്പെട്ടവരും എന്നി
 ങ്ങനെയുള്ള പരസ്പരം ആവക ആപത്തുകളിൽനിന്നു
 വീണ്ടെടുത്താൽ തമ്മിൽ പാണ്ടു നിശ്ചയിക്കുന്നതുപോ
 ലെ അവളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല. എ
 ന്നാൽ ജാതിവിശിഷ്ട (ഉയർന്ന ജാതിയിലുള്ളവരും), അകാ
 മ, സന്താനമുള്ളവരും എന്നിങ്ങനെയിരിക്കുന്ന സ്ത്രീയെ ആ
 പത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചവൻ നിശ്ചയം വാങ്ങി വിടുകൊ
 ട്ടുണ്ടാകുന്നു'.

ചോരപണം, നദീവേഗം,
 ദുഷ്ടത, ദേശവിദ്യ,
 ഇവയിലൊക്കെയും,
 കാട്ടിൽപ്പെട്ടുപോകുന്നവരും,
 മരിച്ചെന്നോത്തു കൈവിട്ടോ-
 ജ്ജീമമുള്ളവനായി
 വീണ്ടെടുത്താൽ യഥാപ്രകാരം
 ഭജിക്കാം, ദോഷമില്ലതിൽ.
 രാജസംജനസന്യക്ത,
 വർണ്ണാത്മക, യാമയം,
 സാപത്യം താരകനാൽ
 നിശ്ചയംകൊണ്ടു മോചിതം.

കേരളീയർക്ക് അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, കണ്ടുകൾക്കുവേണ്ടി
 നാലാമധികരണത്തിൽ കല്പനകൾക്കുവേണ്ടി
 പന്ത്രണ്ടാമധ്യായം.

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

എണ്ണത്തെട്ടാം പ്രകരണം.

അതിചാരദണ്ഡം.

ബ്രാഹ്മണനെ അപേക്ഷിച്ച് പാണ്ഡിത്യമുള്ളതോ അഭിഷിക്തനോ അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തമസാഹസം ഉണ്ടോ; ക്ഷത്രിയനെ മേൽപ്രകാരം ചെയ്യുന്നവൻ മധ്യമസാഹസം; വൈശ്യനെയാൽ പൂർവ്വസാഹസം; ശൂദ്രനെയാണെങ്കിൽ അസ്ത്രം ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നവനെ നിർവ്വസനം ചെയ്യുകയും വേണം.

അന്യന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ബലാൽക്കാരമെന്ന കടന്നു ചെല്ലുന്നവൻ പകലാണെങ്കിൽ പൂർവ്വസാഹസവും രാത്രിയിലാണെങ്കിൽ മധ്യമസാഹസവും ഉണ്ടാം. പകലാണെങ്കിലും രാത്രിയിലാണെങ്കിലും ആയുധപാണിയായിട്ടു പ്രവേശിക്കുന്നവൻ ഉത്തമസാഹസം ഉണ്ടാം. എന്നാൽ ഭിക്ഷു, വൈദ്യനാഥൻ, മന്ത്രി, ഉപനയൻ എന്നിവരും ആ പത്തു നേരിടവേദികൾ അധികം അടുത്തുള്ളവരും പ്രവൃത്തി പ്രവേശനം (ഗൃഹത്തിൽ സാധാരണയായി പ്രവേശിക്കാത്തവർ) ബലാൽക്കാരമെന്ന ഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അവരെ ദണ്ഡിക്കുവാൻ പാടില്ല. പ്രവേശിക്കുന്നതെന്നു പറഞ്ഞു കൂട്ടാക്കാതെയാണു പ്രവേശിച്ചതെങ്കിൽ ഇതു ബാധകവുമല്ല.

അർദ്ധരാത്രിയോ ശേഷം സ്വന്തം ഗൃഹത്തിന്റെ പരിവാരത്തിൽ (ചുമർ മതിൽ മുതലായവയിൽ) കയറുന്നവൻ പൂർവ്വസാഹസം ഉണ്ടാം; പരഗൃഹത്തിന്റെതിലായാൽ മധ്യമസാഹസം. ഗ്രാമത്തിലേയോ ആരാമത്തിലേയോ വേലിപൊളിക്കുന്നവനും ഉള്ളതെന്നു.

സാത്മികന്മാർ (സാത്മവാഹന്മാർ) ഗ്രാമത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ വസിക്കുന്നതു തങ്ങളുടെ കൈവശമുള്ള ധനം ഇത്രയെന്നു ഗ്രാമമുഖ്യനെ അറിയിച്ചിട്ടു പാടുള്ളു. അവരുടെ കയ്യിൽ അന്യസ്ഥലത്തേക്കയയ്ക്കാതെ കണ്ടിരിപ്പുള്ള ഭൂവും രാത്രിയിൽ മോഷ്ടിക്കപ്പെടുകയോ കാണാതെ പോകുകയോ ചെയ്താൽ ആയതു ഗ്രാമാധ്യക്ഷൻ കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. ഗ്രാമാന്തരങ്ങളിൽ വെച്ചാണ് മേൽപ്രകാരം ഭൂവും പോകുകയോ കാണാതെയോ കയ്യിൽ അതു വിവീതാധ്യക്ഷൻ വകവെച്ചു കൊടുക്കണം. വിവിതമില്ലാത്ത പ്രദേശങ്ങളിൽപ്പോലും മേൽപ്രകാരം സംഭവിച്ചാൽ ചോരരജ്ജുകൻ (ചോരന്മാരെ പിടിപ്പാൻ മുതലപ്പെട്ട അധികൃതൻ) ആയതു കൊടുക്കണം. ഈ ചകരക്കുകളൊന്നും ഉണ്ടാകാതെ നശിച്ചുപോയ ഭൂവുങ്ങളെപ്പറ്റി സീമാവരോധന്ന് (മോഷണം നടന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ അതിർത്തി കാക്കുന്നവൻ) അറിവുകൊടുക്കുകയും, അപൻ അന്വേഷിച്ചു പിടിച്ചുകൊടുക്കുകയും വേണം. സീമാവരോധന്റെയും അഭാവത്തിൽ പഞ്ചഗ്രാമിയോ (അഞ്ചു ഗ്രാമക്കാർ) ദശഗ്രാമിയോ (പത്തു ഗ്രാമക്കാർ) മോഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഭൂവും തിരഞ്ഞുപിടിച്ചു കൊടുക്കണം.

ഉറപ്പില്ലാത്തതായ ഘൃഹമോ, മൃഗം, മൃഗം (മൃഗത്തിലെ പലക) വസ്തുക്കളായ ശകടമോ, അനപാത്രമായ (ഉപപാധാരത്തിൽ ഉറപ്പിച്ചുവസ്തുക്കൾ) ശസ്ത്രമോ, അപ്രതിഷ്ഠനമായ (മറച്ചുകെട്ടാത്ത) കഴിയോ കൂപമോ കൂടാതെ മോ ഉണ്ടാക്കി ആളുകൾക്കു ഹിംസവത്തതിയാൽ ആയതു ഭണ്ഡപാത്രവ്യമാണെന്നറിയണം.

മരം മുറിക്കുക, ഭൂമിയിലായ നാൽക്കാലികളുടെ കൈ കയറഴിക്കുക, അദാന്തമായ വാഹനത്തെ ഓടിക്കുക, മരമോ മൺകട്ടയോ കല്ലോ വടിയോ ബാണമോ കൈകൊണ്ട് എറിയുക, ആനപ്പറത്തു കയറിപ്പോയെറിക്കുക എന്നീ

വ ചെയ്യുന്ന സമയത്ത് അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവർ “മാറുവിൻ” എന്നു പറയുന്നതായാൽ, ആ വൃഷ്ടാദികളെക്കൊണ്ടു സംഘട്ടനം വരുന്നതിന്ന് അവരെ ദണ്ഡിക്കുവാൻ പാടില്ല.

ആനയെ അങ്ങോട്ടു കോപിപ്പിക്കുകയാൽ അത് ഒരു വനെക്കൊന്നാൽ അപ്രകാരം കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ ആ ആനയ്ക്ക് ഒരു ദോഷം ചോരും ഒരു കടം മദ്യവും മാലുമാനുലേപനങ്ങളും കൊമ്പുകളിലെ ചോര തുടങ്ങുവാൻ ഒരു വസ്രവും കൊടുക്കണം *. ആന കത്തിക്കൊല്ലുക എന്നത് അശ്വമേധത്തിലെ അവിദ്വത്സാന്നത്തോടു തുല്യമാകയാൽ ഹന്താവായ ആനയ്ക്കു പാദപ്രക്ഷാളനവും ചെയ്യണം. ഉദാസീനനായിട്ടുള്ള ഒരുവനെ ആന കൊന്നാലാകട്ടെ യാതാവിന്ന് (ആനക്കാരനും) ഉത്തമസാഹസ്യം ദണ്ഡം.

കൊമ്പുള്ളതോ ദംഷ്ട്രകുളുളിതോ ആയ മൃഗം ആളെ കൊല്ലുമ്പോൾ അതിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ ചെന്നു വിടുവിക്കാത്തപക്ഷം അവന്നു പൂവുസാഹസ്യം ദണ്ഡം. “വിടുവിക്കണം” എന്നു പിളിച്ചുപറഞ്ഞിട്ടും വിടുവിക്കാതിരുന്നാൽ അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം.

മേൽപ്രകാരമുള്ള മൃഗങ്ങളെ അന്യന്മാരും ആക്രമിപ്പിച്ചു കൊല്ലിക്കുന്നവൻ ചത്തതിന്റെ വില കൊടുക്കുകയും, അതിലിരട്ടി ദണ്ഡം കെട്ടുകയും ചെയ്യണം.

ദേവന്റെ വകയായ പശു, കാള, കുററൻ, പശുക്കുട്ടി എന്നിവയുടെ പുറത്തു കയറുന്നവന് അഞ്ഞൂറുപണം ദണ്ഡം. അവയെ അന്യസ്ഥിഖത്തേയ്ക്കു ഓടിക്കുന്നവന് ഉത്തമസാഹസ്യം ദണ്ഡം.

---

* കൊല്ലപ്പെട്ടവന്റെ ബന്ധു ഇവ കൊടുക്കണമെന്നർത്ഥം. ആന കത്തിക്കൊല്ലുന്നതു പണ്യമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു ആനയെ കല്ലിച്ചുകുട്ടി കോപിപ്പിക്കുന്നതിനെയാണ് ഇതിപ്പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

രോമം, ദോഹം (കറാച്ച്), വാഹനം, പ്രജനനം എന്നിവിടങ്ങളിലുള്ള കർമ്മങ്ങൾക്കുള്ള അപഹരിച്ചാൽ അതിന്റെ വിലയും വേറെ അത്രയും ദണ്ഡം. ദേവകാര്യം, പിതൃകാര്യം എന്നിവയൊഴിച്ചു മറ്റൊരാൾക്കുതന്നെ അവയെ പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ ഇതുതന്നെ ദണ്ഡം.

ചക്രവർത്തി (വണ്ടി) അതിനു പൂട്ടിയ വാഹനങ്ങളുടെ മുക്കുകയറു മുറിയുകയോ, നുകം പൊട്ടുകയോ, വിചാരിക്കുന്നപോലോ നേരിട്ടോ പാണിമുക്കുകയോ വരികയോ, യാനങ്ങളുടേയും പശുക്കളുടേയും മനുഷ്യരുടേയും തിരക്കിൽ പെട്ടുകയോ ചെയ്യുന്ന സമയത്ത് ആക്കെങ്കിലും ഹിംസ നേരിട്ടാൽ വണ്ടിക്കാരനെ ദണ്ഡിക്കുവാൻ പാടില്ല. അങ്ങനെയല്ലാത്തപക്ഷം മാനുഷജീവികൾക്കു ഹിംസചെയ്താൽ യഥാർത്ഥമായ ദണ്ഡം അടയ്ക്കണം; മനുഷ്യരല്ലാത്ത പ്രാണികളെ ഹിംസിച്ചാൽ ആ പ്രാണികളെ കൊടുക്കുകയും വേണം. ഈ സംഗതിയിൽ യാതാവ് (വണ്ടി തെളിക്കുന്നവൻ) ബാലനാണെങ്കിൽ വണ്ടിയിലിരിക്കുന്ന സപാമിയെ ദണ്ഡിക്കണം. വണ്ടിയിൽ സപാമിയില്ലാത്തപക്ഷം വണ്ടിയിലിരിക്കുന്നവനെയോ, പ്രാപ്തവ്യവഹാരനായ യാതാവിനെയോ ദണ്ഡിക്കണം. ബാലൻ തെളിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതും ആളില്ലാത്തതുമായ യാനത്തെ രാജാവു ഹരിക്കണം.

ബാലൻ കൃത്യകൊണ്ടോ ആഭിമാനംകൊണ്ടോ മറ്റൊരുവനെ ഹിംസിക്കുന്നതായാൽ അയാളെയും കൃത്യഭിമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടുതന്നെ കൊല്ലണം.

ഭാഗ്യ ഭേദാവിനെ ഇച്ഛിക്കാത്തപക്ഷം അപമുഖ്യരുടെ പേരിലും, കന്യക വിവാഹാരത്നികളെ ഇച്ഛിക്കാത്തപക്ഷം അപമുഖ്യരുടെ പേരിലും, ഭേദാപ്ത ഭാഗ്യത്തെ ഇച്ഛിക്കാത്തപക്ഷം അവന്റെ പേരിലും സംവഹിക്കണം (വശീകരണപ്രയോഗം) ചെയ്യുന്നതു സാധുവാവിരിക്കും. മ

ററ സംഗതികളിൽ സംവനനംകൊണ്ട് ഉപദ്രവമുണ്ടാക്കിയാൽ മധ്യമസാഹസം ഭണ്ഡം.

മാതാവിന്റെയും പിതാവിന്റെയും സോദരിമാർ, മാതൃലഭാതു, ആചാര്യപത്നി, സ്ത്രീ (പത്രഭാതു), മകൾ, സോദരി എന്നിവരിലൊരൊക്കെയ്ക്കും ഗമിക്കുന്നവനു ത്രിഖിംഗാച്ഛദനവും (ഖിംഗാച്ഛം റുഷണങ്ങളും ഭോദിപ്പുക) വധവും ഭണ്ഡം. സ്ത്രീസകാമയായിട്ടാണു് ഇതു ചെല്ലാത്തതിൽ അവൾക്കും ത്രിഖിംഗാച്ഛദനം * തന്നെ ഭണ്ഡം. ദാസൻ, പരിചാരകൻ, ആചാരികൻ എന്നിവർ സ്വാമിനിന്റെ ഗമിക്കുന്ന സംഗതിയിലും ഇതുതന്നെ ഭണ്ഡം.

അല്പമായ (സ്വതന്ത്രയായ) ഒരു ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയെ ക്ഷത്രിയൻ ഗമിച്ചാൽ അവനു് ഉത്തമസാഹസം ഭണ്ഡം; ചൈത്രനാണെങ്കിൽ സർവ്വസ്വഹരണം ഭണ്ഡം; ശുഭനാണെങ്കിൽ കടാഗ്നികൊണ്ടു് ദഹിപ്പിക്കണം ‡. ഇല്ലാത്ത ക്ഷത്രിയാദികളിൽ ആരെങ്കിലും രാജഭാട്ടയെഴുതിച്ചാൽ കഭീപാകം (കിടാരത്തിലിട്ടു വരുന്ന കൊല്ലുക) ഭണ്ഡം.

ശുഭൻ ശപാകിയെ (ശപചമസ്ത്രീയെ) ഗമിച്ചാൽ അവനെ നെറ്റിക്കു കബന്ധാങ്കം കുത്തി നാടുകക്കൂട്ടുകയോ ശപാകജാതിയിലേക്കു തള്ളുകയോ ചെയ്യണം. ശപാകൻ ആയുധമായ സ്ത്രീയെ ഗമിച്ചാൽ അവനു വധവും, സ്ത്രീക്കു കണ്ണനുസാക്ഷേദനവും ഭണ്ഡം.

പ്രവ്രജിതയെഴുതിച്ചാൽ ഇരുപത്തിനാലുപണം ഭണ്ഡം. പ്രവ്രജിത സകാമയാകയാലാണു് ഗമിച്ചതെങ്കിൽ ഇതുതന്നെ അവൾക്കും ഭണ്ഡം.

* സ്ത്രീപക്ഷത്തിൽ ത്രിഖിംഗാച്ഛദനമെന്നതിന്നു ഭേദവും സൂനക്കുളം മേടിക്കുകയെന്നു താൽപര്യം.

‡ കർമ്മണാൽ പായ. പായിൽ കെട്ടിപ്പോയിത്തു ത്കൊളത്തി കൊല്ലുന്നതെന്നർത്ഥം.

രൂപാജീവയെ (ഗണികയെ) ബലാൽക്കാരേണ ഗമിച്ചാൽ പന്ത്രണ്ടുപണം ദണ്ഡം. വളരെപ്പുരുഷന്മാർകൂടിക്കൂടി സ്ത്രീയെ ഗമിച്ചാൽ ഓരോരുത്തർക്കും വെട്ടേറെ ഇരുപത്തിനാലുപണം വീതം ദണ്ഡം.

സ്ത്രീയെ അയാനിയിൽ ഗമിക്കുന്നവനു പൂർവ്വസാഹസം ദണ്ഡം. പുരുഷനെ അധിമേഹനംചെയ്യുന്നവനും അതുതന്നെ ദണ്ഡം.

തികുശ്ശ്യാനിഗനീചനം
പന്തിരണ്ടു പണം ദമം,
ദേവതാപ്രതിമായോദനം
ഗമിച്ചാൽ ദപിതൂണം സ്മൃതം.

അദണ്ഡ്യദണ്ഡനംചെയ്താ-
ലതിൻ ത്രിശൽഗുണം നൂപൽ
നൽകു വരുണനായ് നീരിൽ,
വിപ്രക്കു തദനന്തരം.

എന്നാൽ നൂപൽ ദണ്ഡാപ-
ചാരപാപം ശമിച്ചിടും,
നരരിൽ ഭരിതംചെയ്യും
നൂപക്കു വരുണൻ തമൻ.

കൗടില്യൻ്റെ അയ്യംശസൂത്തിൽ, കണ്ടകശോധനമെന്ന നാലാമധികരണത്തിൽ, അഭിധരദണ്ഡം എന്ന പതിമൂന്നാമത്വായം.

കണ്ടകശോധനം നാലാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

യോഗവൃത്തം അഞ്ചാമധികരണം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

ഏഴു ദിനാവതാരം പ്രകരണം.

ദാസ്യകർമ്മികം.

ദുഷ്ടതിലേയും രാജ്യതിലേയും കണ്ടകശാധനം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ഇനി രാജാവിനേയും രാജ്യത്തേയും ബാധിക്കുന്ന കണ്ടകമാരുടെ ശാധനത്തെപ്പറയാം.

രാജാവിനെ അപഗ്രഹിച്ചു' (അതിവർത്തിച്ചു) ജീവിക്കുന്നവരോ ശത്രുപക്ഷക്കാരോ ആയിട്ടു രാജ്യത്തിൽ യാചചില മുഖ്യന്മാർ (മന്ത്രിമാർ മുതലായവർ) ഉണ്ടോ അവരിൽ ഗ്രൂപ്പുപുരുഷന്മാരെ പ്രായാശിക്കുകയോ കൃത്യപുരുഷനെ ഉപഗ്രഹിക്കുകയോ ആണു' സിദ്ധി (ഉപായം). അങ്ങനെയുള്ളവരിൽ, മുൻപു പറയപ്പെട്ടതുപോലെയുള്ള ഉപജാപത്തെയാ, മുകളിൽ പാശ്ചാത്യരീതിയിൽ പറയുവാൻ പോകുന്നതുപോലെയുള്ള അപസർപ്പനയോ പ്രയോഗിക്കണം.

രാജ്യത്തിന്നുപാലാതകാരികളായിട്ടു യാചചില വല്ലഭന്മാരും സംഹതന്മാരായിട്ടു (കൂട്ടുകെട്ടാകൂ കൂടിയവർ) യാചചില മുഖ്യന്മാരുമുണ്ടോ അവർ പരസ്യമായി പ്രതിഷേധിക്കപ്പെടുവാൻ കഴിയാത്തവരും ദുഷ്ടന്മാരും (വല്ലഭന്മാർ) ആകുന്നു. അങ്ങനെയുള്ളവരിൽ ധർമ്മതൽപരനായ രാജാവ് ഉപാഹ്തദണ്ഡത്തെ (ഗ്രൂപ്പുപുരുഷനെ) പ്രയോഗിക്കണം.

ദുഷ്ടനായ മഹാമാത്രന്റെ അസൽക്കൃതനായ (മഹാമാത്രനാൽ മാനിക്കപ്പെടാത്ത) ഭ്രാതാവിനെ സത്രീ പറ

ശ്മശ്

ഭാരതവൃത്തം

അഞ്ചാമധികരണം

ഒരു പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ച രാജാവിനായി ഒരു കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തിപ്പു. രാജാവ് അവനെ കൃത്യമായ മഹാമാത്രന്റെ ഭൂമിയിൽ ഉപാധിയിൽ അവൻ അനുവാദം കൊടുത്തു കൃത്യന്റെ പേരിൽ വിളിച്ചിപ്പിച്ചു. അവൻ ആയുധംകൊണ്ടോ വിഷംകൊണ്ടോ വിളിച്ചിപ്പിച്ചു കൃത്യനെ വധിച്ചാൽ “ഭാരതവൃത്തകനാണിവൻ” എന്ന കാരണത്താൽ അവിടെവെച്ചുതന്നെ അവനെ കൊല്ലിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇവനെപ്പറ്റിയതുകൊണ്ട് മഹാമാത്രന്റെ പാരമ്പര്യമായിട്ടുള്ള പുത്രനെയും പരിചരിക്കാപുത്രനെയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു *.

അല്ലെങ്കിൽ കൃത്യനായ മഹാമാത്രന്റെ ഭാരതാവിനെ സത്രിപറഞ്ഞു പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു അവനെക്കൊണ്ടു മഹാമാത്രനോടു ദായത്തെ(തന്നിക്കുവകാശപ്പെട്ട ധനത്തെ) യാചിച്ചിപ്പിച്ചു. അവൻ രാത്രിയിൽ കൃത്യന്റെ ധനദാതാക്കൾക്കു കിടക്കകൾ മറ്റൊരുമുള്ള പാക്കുകൾ വെച്ചുവെക്കുകയും അവിടെ അവനെ ശ്രദ്ധയോടെ വധിച്ചു “അയ്യോ, ദായം യാചിച്ച ഇവനെ കൊലപ്പെടുത്തിയല്ലോ” എന്നു വിളിച്ചുപറയും. പിന്നെ രാജാവു കൊല്ലപ്പെട്ടവന്റെ പാക്കു സ്വീകരിച്ചു മറ്റവനെ (കൃത്യനെ) യും നിഗ്രഹിച്ചു.

അഥവാ കൃത്യന്റെ സമീപവർത്തികളെന്ന നിലയിലുള്ള സത്രികൾ ദായം യാചിക്കുന്ന ഭാരതാവിനെ കൊല്ലമെന്നു പറഞ്ഞു ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. പിന്നീടു രാത്രിയിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്തു *.

* രാജാവിന്റെ മുമ്പിൽ വരുത്തി, കൃത്യനായ പിതാവിന്റെ ഭൂമിയും അനുഭവിച്ചു കൊള്ളുവാൻ പറയിച്ചു, പിതാവിനെക്കൊല്ലുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു പിതൃവർത്തികളെന്ന നിലയ്ക്കു കൊല്ലിക്കണമെന്നു സാരം.

‡ രാത്രിയിൽ തീക്ഷ്ണനെക്കൊണ്ടു കൊല്ലിച്ചു, ദായംചോദിച്ചു കാരണത്താൽ കൃത്യൻ കൊന്നതാണെന്നു വരുത്തി, ആ കാരണത്താൽ കൃത്യനെക്കൊല്ലണമെന്നു സാരം.

ഓഷ്യൻ, മഹാമാത്രൻ എന്നിവരിൽപൂർവ്വം പുത്രനായിട്ടുള്ളവൻ പിതാവിന്റേറയോ പിതാവായിട്ടുള്ളവൻ പുത്രന്റെയോ ഭാതാവായിട്ടുള്ളവൻ ഭാതാവിന്റെയോ ഭാതുയുമായി സംസ്കൃതപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നു കണ്ടാൽ അവർക്കു രണ്ടുപേർക്കും തമ്മിൽ കാപടികൻ മുഖന കലഹം ജനിപ്പിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റിയും മേൽപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

അതല്ലെങ്കിൽ ഓഷ്യനായ മഹാമാത്രന്റെ ആത്മസംഭാഷിതനായ (തനിക്കുതാൻപോന്ന) പുത്രനെ സത്രി “വാസ്തവത്തിൽ അങ്ങനെയൊരാളുപുത്രനാണ്. ശത്രുക്കളാലാണ് അങ്ങനെ ഇവിടെ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്” എന്നു പറഞ്ഞു ഭേദിപ്പിച്ചു. അവൻ അതു വിശ്വസിച്ചു പുറപ്പെട്ടാൽ രാജാവും രാജസ്ഥലത്തുവെച്ചു അവനെ ബഹുമാനിക്കയും, “യുവരാജസ്ഥാനം ലഭിച്ചു നല്ല കാലമായിട്ടും നിന്നെ ഞാൻ യുവരാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്തതതു മഹാമാത്രനെ ഭയപ്പെട്ടിട്ടാണ്” എന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. പിന്നീടവനെ സത്രി മഹാമാത്രവധത്തിന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചു. അവൻ വിശ്വസിച്ചു മഹാമാത്രനെക്കൊന്നാൽ, പിതൃഘാതകനായിത്തീർന്നു എന്ന കാരണത്താൽ അവനേയും കൊല്ലിച്ചു.

അതല്ലെങ്കിൽ ഭിക്ഷുകി (ചാരസ്രീ) ഓഷ്യന്റെ ഭാതുനായ ചരീകരാണവശ്യങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ വിവിധ പ്രിയ അവയിൽ വിഷം കലത്തി ഭക്ഷണത്തിന്റെ നിലയ്ക്ക് കൊടുപ്പിച്ചു അതിസമ്പന്നം ചെയ്യണം. ഇങ്ങനെ ആദ്യപ്രയോഗം.

രാജഭിക്ഷുനായ ആടവികനേയോ പരഗ്രാമികനോ

ഈ കാപടികമുഖന ഉണ്ടാക്കിത്തന്ന കലഹത്തിൽവെച്ചു രണ്ടുപേരിലൊരുവൻ മറാവനെക്കൊന്നാൽ അവനേയും കൊല്ലിക്കൊള്ളുന്നതും.

രേയോ ഹനിപ്പാൻ വേണ്ടിയോ, കാനാരാഘൃതമായ ദേശത്തിങ്കൽ രാജ്യപാലനായും അന്തപാലനേയോ സ്ഥാപിപ്പാൻ വേണ്ടിയോ, കപിതമായിച്ചമഞ്ഞ ഒരു നഗരസ്ഥാനത്തെ ഇതുകൂടാൻ വേണ്ടിയോ, പ്രത്യന്തത്തിങ്കൽ രാജാവിനാൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന വസ്തുക്കളോടുകൂടെ സാർവ്വവാഹനാർ കൊണ്ടുപോകുന്ന ദ്രവ്യങ്ങളെ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടിയോ ഋഷ്യനായ മഹാമാത്രനെ, ശക്തി കുറഞ്ഞതും തീർണ്ണന്മാരാടിക്കുപന്നതുമായ സൈന്യത്തോടുകൂടി അയപ്പു. അവിടങ്ങളിൽവെച്ചു രാത്രിയിലോ പകലോ യുദ്ധം നടക്കുമ്പോൾ തീർണ്ണന്മാർ പ്രതിരോധകന്മാരുടെ (കൊള്ളിക്കാരുടെ) വേഷം ധരിച്ചു ഋഷ്യനെക്കൊല്ലുകയും, യുദ്ധത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ട എന്തെങ്കിലും പ്രസിദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്തു.

അതല്ലെങ്കിൽ വിനോദയാത്ര പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ രാജാവ് ഋഷ്യരായ മഹാമാത്രന്മാരെ കൂടിക്കാഴ്ചയ്ക്കായി വിളിപ്പു. അവർ രാജാവിനെക്കുറഞ്ഞ് പോകുമ്പോൾ ഗുഹശല്യനായ തീർണ്ണന്മാർ പരിവാരങ്ങളുടെ നിലയിൽ കൂടെപ്പോകണം. അവരോടുകൂടെ മഹാമാത്രന്മാർ രാജഗൃഹത്തിലേക്കു ചെന്നാൽ മധ്യമകക്ഷ്യ (നടുവിലെക്കെട്ട്) യിൽവെച്ചു, അകത്തേക്കു കടക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടി ആത്മവിചയം (ദേഹപരിശോധന) ചെയ്യിപ്പു. * അപ്പോൾ ചാരപാലന്മാരാണ് പിടിക്കപ്പെട്ട തീർണ്ണന്മാർ “ഓങ്ങാൾ ഋഷ്യനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടവരാണ്” എന്നു പറയൂ. ഈ സംഗതി ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പ്രസിദ്ധമാക്കിയിട്ട് ഋഷ്യ

---

* രാജാവിന്റെ മുഖിലേക്കു പോകുന്നതു ആയുധം കൂടാതെ വേണമെന്നാണ് വിധി. ആയുധമെങ്കിലും കയ്യിൽ ആയുധമുണ്ടെങ്കിൽ നോക്കുവാൻ വരുന്നവരുടെ ദേഹം പരിശോധിക്കുകയും പരിവൃത്തിയും.

റെ വധിക്കുകയും ചെയ്തു. അപരാധികളായ തീർത്ഥാടകർ പകരം വേറെ ചിലരെ കൊല്ലുകയും ചെയ്താൽ.

രാജാവ് നഗരത്തിന്നു പുറമെയുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിപ്പാൻ പോയിരിക്കുന്ന സമയത്തു ഭൂഷ്യരായ മഹാമാത്രന്മാരെ തന്റെ അടുത്തു താമസിപ്പിച്ചു ബഹുമാനിപ്പിച്ചു. അവരുടെ വാസസ്ഥാനങ്ങളിൽ രാത്രിയിൽ ദേവീവൃന്ദന (രാജഭാര്യയുടെ വേഷം ധരിച്ചവൾ) യായ ഭൃശീയെ പോകുവാൻ നിർബാധിച്ചു അവിടെവെച്ചു പിടിപ്പിക്കുകയും, പിടിപ്പിച്ചാൽ മേൽപ്രകാരം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു *

ഭൂഷ്യനായ മഹാമാത്രനോടു രാജാവിന്റെ സുദൻ "അങ്ങയുടെ ഭക്ഷ്യകാരൻ നല്ല വെപ്പുകാരനാണ്" എന്നിങ്ങനെ ചൂതിച്ചു ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളെ ചാമിപ്പു. നഗരത്തിൽ നിന്നു പുറത്തു ഒരിടത്തു വഴിയാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ അപ്രകാരം പാനീയവും യാചിപ്പു. എന്നിട്ട് അതിൽ രണ്ടിലും വിഷംചേർത്തു പ്രതിസ്പാദനത്തിനായി (സ്പാദനോക്തനായി) അവരെ (ഭക്ഷ്യവും പാനീയവും കൊടുത്തവരെ) കൊണ്ടുതന്നെ അവ ഉപയോഗിപ്പിച്ചു. ഈ സംഗതി പ്രസിദ്ധമാക്കി അവരെ (മഹാമാത്രനേയും അവന്റെ സുദനേയും) രസഭാരമെന്ന നിലയ്ക്കു വധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ആഭിചാരം ചെയ്യുന്നവനായ മഹാമാത്രന്റെ അടുക്കൽ സിദ്ധവൃന്ദനൻ ചെന്നു ലക്ഷണമൊത്ത ഗോധ (ഉടുമ്പ്), ഉമ്മം (ആമ), കർക്കം (ഞണ്ട്), മൂടം (കൊമ്പു മുറിക്കുന്ന മൃഗം) എന്നിവയിലൊന്നിന്റെ മാംസം ആഭിചാരഹോമം ചെയ്തു ഭക്ഷിച്ചാൽ മനസ്സിൽ വിചാരിക്കുന്നതു സാധിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു. മഹാമാത്രൻ

* ദേവീവൃന്ദനയായ ഭൃശീയെന്ന മഹാമാത്രൻ ദർശനിയകൾ മണന്നു പറകയും, അതു പ്രമാണിച്ചു മഹാമാത്രന്റെ പേരിൽ രാജഭാര്യയെന്ന മഹാപരയം ആരോപിച്ചു അവനെ കൊല്ലുകയും ചെയ്യുന്നതെന്നു സാരം,

അതു സമ്മതിച്ചു ആഭിമാനകരം തുടങ്ങിയാൽ വിഷം കൊടുത്തോ ലോഹമുസലങ്ങളെക്കൊണ്ട് അടിച്ചോ അവ നെക്കൊല്ലുകയും കർമ്മവ്യാപത്തു (ആഭിമാനകരത്തിങ്കലുള്ള തകരാറു) കൊണ്ടു മരിച്ചതാണെന്നു പ്രസിദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്തു.

ചികിത്സകവൃത്തനൻ ഓഷ്ഠനും ചികിത്സ ചെയ്യുമ്പോൾ അമ്പന്റെ വ്യാധി ദൈരാശ്ചികമാ (ഓഷ്ഠമത്താലുണ്ടായതു) അസാധ്യമാ ആണെന്നു പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു ദൈവജ്യാഹാരയോഗങ്ങളിൽ വിഷം ചേർത്തു കൊടുത്തു ഓഷ്ഠനെ നിഗ്രഹിച്ചു. അതല്ലെങ്കിൽ സുദൃഢവൃത്തനരോ ആരാളികവൃത്തനരോ ആയ ഗ്രഹപുരുഷന്മാരെ ഓഷ്ഠന്റെ അടുക്കൽ പെരുമാറിച്ച് വിഷംകൊണ്ടു ഓഷ്ഠനെ വധിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഉപനിഷൽപ്രതിഷേധം (ഉപനിഷത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ള ഓഷ്ഠപ്രതിഷേധം).

ഉഭയഓഷ്ഠപ്രതിഷേധം (രണ്ടു ഓഷ്ഠന്മാരെ ഒരുമിച്ചു പ്രതിഷേധിക്കൽ) എങ്ങനെയെന്നാൽ:—എവിടെ ഒരു ഓഷ്ഠനെ പ്രതിഷേധിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടോ അവിടെക്കു മറെറാരു ഓഷ്ഠനെ ശക്തി കുറഞ്ഞ സൈന്യത്തോടും ഏതാനും തീർത്ഥാടകന്മാരോടുംകൂടി അയച്ചു. അപ്രകാരം അയക്കപ്പെടുന്ന ഓഷ്ഠനും “ഇന്നു ഭക്തിയിൽ അല്ലെങ്കിൽ രാഷ്ട്രത്തിൽ ചെന്നു സൈന്യത്തെയോ ഹിരണ്യത്തെയോ ശേഖരിക്കുക; അല്ലെങ്കിൽ വല്ലഭമായ ഇന്നാളുടെ കയ്യിൽനിന്നു ഹിരണ്യം കൊണ്ടുവരികയോ വല്ലഭകന്യകയെ ബലാൽക്കാരേണ പിടിച്ചു കൊണ്ടുവരികയോ ചെയ്യുക; അല്ലെങ്കിൽ ഭക്തി, സേതു, വണിക്രമം, ശൂന്യനിവേശം (ശൂന്യസ്ഥലത്തിങ്കൽ ഹിരണ്യമാണെന്നു), ഖനി, ദ്രവ്യവനം, ഹസ്തിവനം, എന്നിവയിലൊന്നിന്റെ പ്രവൃത്തി നടത്തിക്കുക; അല്ലെങ്കിൽ രാഷ്ട്രപാലന്റെയോ അന്യപാലന്റെയോ കരമം നടത്തിക്കുക; ഇവ ചെയ്യുന്നതിൽ ആർ നിന്നെ പ്ര

ര്മാൻ

എണ്ണത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം

ഒന്നാം അധ്യായം

തിരേഷധിക്കകയോ സഹായിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുമോ അവനെ പിടിച്ച് ബന്ധിക്കണം" എന്ന കല്പനയും കൊടുപ്പു. അപ്രകാരംതന്നെ മറ്റുള്ളവർക്കും (ഔഷ്യാരായിട്ടുള്ള മരുവപ്പടക്കാർക്കും) "ഇവന്റെ അറിഞ്ഞതെ നിവാരണം ചെയ്യണം" എന്നിങ്ങനെ സന്ദേശമയ്യു. അവൻ ചെന്നത് ആ വകകുലാദിസ്ഥാനങ്ങളിൽ (സൈന്യശേഖരം മുതലായവയിൽ) ഏല്പിക്കുകയും പ്രതിരോധക്കാർ അവന്റെ കർമ്മത്തിന്നു വിരുദ്ധരായ വാത്തുക്കളെയും മൊയ്തുവോൾ വിവദമാനനായ ഔഷ്യാനെ തീർപ്പാക്കാൻ ശ്രമം പ്രയോഗിച്ചു ഗുഹമായി ഹനിച്ചു. ആ കരത്തിന്നു പ്രതിപക്ഷക്കാരായ ഔഷ്യാരെ രാജാവും നിഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഔഷ്യാങ്ങളായ പൂരങ്ങൾ, ഗ്രാമങ്ങൾ, കലാങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കു തമ്മിൽ സീമയോടോ ഭരണശക്തിയോ കളഞ്ഞയോ ഗുഹത്തിന്റെ അന്തർവീര്യയോ കഠിന്ദ്വാരാദി, ഞാൾ, ഉപകരണങ്ങൾ, സസ്യങ്ങൾ, വാഹനങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കു ഹിംസ വരുത്തിയതിനെക്കുറിച്ചോ കാഴ്ചകൾ, ഉത്സവങ്ങൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ചോ വാസ്തവത്തിലുണ്ടായതോ തീർപ്പാക്കാൻ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതോ ആയ കലാഹത്തിൽവെച്ച് തീർപ്പാക്കാൻ ആയുധം പ്രയോഗിച്ചു ഔഷ്യാരിൽ ചിലരെ കൊല്ലുകയും ആ കരം മറ്റുള്ളവരിലാരോപിച്ചാൽവേണ്ടി "ഇതാ ഇന്നാളോടു കലഹിക്കുന്ന ഇന്നിന്നവർ ഇന്നു പ്രകാരം ചെയ്യുന്നു" എന്നു വിളിച്ചുപറയുകയും ചെയ്തു. ആ കരത്തിന്നു മറ്റുള്ളവരെ നിഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഔഷ്യാരായ യാവചിലർക്കു തമ്മിൽ കലാഹം ജാതമുലമായിട്ടുണ്ടോ അവരുടെ വകയായ ഭരണശക്തിയും, കളുത്തും, ഗുഹാജാവും എന്നിവയെ തീർപ്പാക്കാൻ തീർപ്പുള്ളവരോ അവരുടെ ബന്ധുക്കൾ, സംബന്ധികൾ, വാഹനങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കും

ന്നിവിധത്തിൽ ആയുധം പ്രയോഗിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ട് മേൽ പ്രകാരമുള്ളതൊന്നു “ഇന്നാളുടെ നിയോഗത്താലാണ്” ഇങ്ങനെ ചെയ്തതു” എന്നു വിചിത്രം പറയൂ. ആ കുറ്റത്തിന്നു മറ്റുള്ളവരെ ദണ്ഡിക്കുകയും വേണം.

ഭക്തത്തിലോ രാഷ്ട്രത്തിലോ ഉള്ള പരസ്പരവിരോധികളായ ഭൂഷ്യരെ സത്രികൾ പറഞ്ഞു യോജിപ്പിച്ചു’ അന്യോന്യം ആവേശനികന്മാർ (ഗുഹാഗതന്മാർ; അതിഥികൾ) ആക്കിത്തീർക്കുകയും, ആ അതിഥിസൽക്കാരത്തിൽനിന്നു’ രസഭന്മാരായ ഗുഹപുരുഷന്മാർ മിലകു വീഷം കൊടുക്കുകയും, ആ കുറ്റം മറ്റുള്ളവരിൽ ചുമത്തി അവരെ നിഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യ’വു.

ഭീഷ്മകീ ഭൂഷ്യനായ ഒരു രാഷ്ട്രമുഖ്യനോടു ഭൂഷ്യനായ മറ്റൊരു രാഷ്ട്രമുഖ്യന്റെ ഭാര്യയോ സ്ത്രീയോ പുത്രിയോ അപനക്കാമിക്കുന്നതായി ഉപജാപം പറയൂ. അവൻ അതുപ്രകാരം സമ്മതിച്ചാൽ അവന്റെ കയ്യിൽനിന്നു, കാമിക്കുന്ന സ്ത്രീക്കു കൊടുപ്പാനുള്ള ആഭരണാവൃത്തി അവളുടെ സ്വാമിക്കു കാണിച്ചുകൊടുത്തു’ “ഇതാ ഇന്നു മുഖ്യപുരുഷൻ ഔഷധനത്താൽ ഉത്പിക്കുന്നതായിട്ട്” അങ്ങയുടെ ഭാര്യയോ സ്ത്രീയോ മകളോ കാമിക്കുന്നു” എന്നു പറയൂ. പിന്നെ ഭൂഷ്യരായ ആ രണ്ടു മുഖ്യന്മാർക്കു തമ്മിൽ രാത്രിയിൽ കലഹമുണ്ടാക്കിക്കുകയും മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരം പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യ’വു.

ഭൂഷ്യന്മാർ ദണ്ഡോപനതന്മാർ (വേലത്തിൽ കീഴടങ്ങിയവർ) ആയാൽ യുദ്ധരാജാവോ സേനാപതിയോ അവരുടെ ദേശത്തിൽ കുറച്ചുമാത്രം ആക്രമണം ചെയ്തിട്ട് ആക്രമണത്തിൽനിന്നു പിൻമാറണം. പിന്നെ രാജാവു’ ദണ്ഡോപനതരായ ആ ഭൂഷ്യരെത്തന്നെ, ശക്തികുറഞ്ഞ സൈന്യത്തോടും തീർപ്പുനോടോടും കൂടി ആ ദേശം ആക്ര

രൂപ

തൊണ്ണൂറാം പ്രകരണം

രണ്ടാം അധ്യായം

മിപ്പാൻ കല്പിച്ചയപ്പു അതിന്നുമേൽ എല്ലാ യോഗങ്ങളും മുൻപറഞ്ഞപോലെതന്നെ. *

മേൽപ്പറഞ്ഞപ്രകാരം വധിക്കപ്പെട്ട ഭൂഷ്യന്മാരുടെ പുത്രന്മാർ പിതൃഘാതം നിമിത്തം രാജാവിനെ നിന്ദിക്കുമ്പോൾ അവരിൽപച്ച യാതൊരാൾ യാതൊരു വികാരവും കൂടാതിരിക്കുമ്പോൾ അവന്നു പിതാവിന്റെ ഭായം ലഭിക്കുന്നതാണ്.

ഇപ്രകാരം ചെല്ലാൽ രാജ്യത്തിലുള്ള പുരുഷഭാഷങ്ങൾ അകലുകയും, രാജ്യവാസികളെല്ലാവരും രാജാവിന്റെ പുത്രപൗത്രന്മാരെ അനുസരിച്ചു നടക്കുകയും ചെയ്യും.

താദാത്ഥികായതികളിൽ
ക്ഷമയാ നിവിശ്വസനായ്
ചെയ്തു സ്വപരപക്ഷങ്ങൾ
രണ്ടിലും ഗുണമുണ്ടെന്നും.

കേടുകൾക്കു് അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, യോഗവൃത്തമെന്ന
അജ്ഞാതവൃത്തത്തിൽ, ഭാഷാകർമ്മികമെന്ന
മനോരമമായും.

രണ്ടാം അധ്യായം.

തൊണ്ണൂറാം പ്രകരണം.

കോശാഭിസംഹരണം.

അല്പകോശനായ രജാവു് അത്ഥകൃഷ്ടം സംഭവിക്ക

* ദേശാക്രമണത്തിനുപേരുന്ന മണ്ഡാപനകന്മാരായ ഭൂഷ്യരെ അസ്ഥായമായ തീക്ഷ്ണന്മാർ കൊല്ലുകയും, ആ കുറ്റം കരവരിൽ ആരോപിച്ചു് അവരെ രജാവു് നിഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യേണമെന്നു സാരം.

ന്ന കാലത്തു് അധികം കരം പിരിച്ചു കോശത്തെ വലിപ്പിക്കണം.

ദേവമാതൃകവും (വഷ്ടജലംകൊണ്ടു സസൃഷ്ടങ്ങളാകുന്നതു്) ധാരാളം ധാന്യം വിളയുന്നതുമായി വലിയതോ ചെറിയതോ ആയിട്ടുള്ള ജനപദത്തിൽനിന്നു ധാന്യത്തിന്റെ മൂന്നിലൊരംശമോ നാലിലൊരംശമോ ആവശ്യപ്പെടാം. മധ്യനിലയിലുള്ളതോ താഴ്ന്നതരത്തിലുള്ളതോ ആയ ജനപദത്തിൽനിന്നു് അതിലുണ്ടാകുന്ന ധാന്യത്തിന്റെ അവസ്ഥപോലെയും ആവശ്യപ്പെടാം.

ദുസ്സേവനം, സേതുക്കമ്മം, ഏന്നിവജ്ജം, ചണിക്രമം, ശൂന്യനിവേശം, ഖനി, ഭൂവുവനം, ഹസ്തിവനം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച കർമ്മങ്ങൾക്കും ഉപകരിക്കുന്നതോ ദേശത്തിന്റെ അതിർത്തിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതോ അല്ലമായ ധനോൽപത്തിയോടുകൂടിയതോ ആയിട്ടുള്ള ജനപദത്തിൽനിന്നു് അംശം ആവശ്യപ്പെടുവാൻ പാടില്ല.

നിവിശമാനൻ (തരിശുഭൂമിയിൽ കുടിപാത്തു കൃഷി ചെയ്യാൻ തുടങ്ങുന്നവൻ) ആയിട്ടുള്ള ചന്ദ്ര ധാന്യം, പശു, ഹിരണ്യം മുതലായവയെ രാജാവു ദാനം ചെയ്യണം. അവൻ കൃഷിചെയ്യുണ്ടാക്കുന്ന ധാന്യങ്ങളുടെ നാലിലൊരംശമോ, അല്ലെങ്കിൽ വിത്തിനും ഭക്ഷണമെല്ലാവിന്നും വേണ്ടതു കഴിച്ചു ശേഷമുള്ളതോ രാജാവു് വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്കുകയും വേണം.

കാട്ടിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ധാന്യത്തെയും ശ്രോത്രിയസ്വപ (ബ്രഹ്മസ്വപം) ന്നെയും അംശം ആവശ്യപ്പെടുന്നതിൽനിന്നു ഒഴിവാക്കണം. എന്നാൽ അതും അനുഗ്രഹം (മതിയായ മൂല്യം) കൊടുത്തു വാങ്ങുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല.

ഭൂമി കൃഷി ചെയ്യാതെ കിടക്കുന്നപക്ഷം സമാഹരണവിന്റെ ആരംഭാർ കർമ്മകാരാകൊണ്ടു ഗ്രീഷ്മകാലത്തിങ്കൽ വിതയ്ക്കേണ്ട ധാന്യങ്ങൾ വിതപ്പിക്കണം. പ്രമാ

തൊണ്ണൂറാം പ്രകരണം

രണ്ടാം അധ്യായം

ഭാവസ്ഥ (നോട്ടപ്പറ്റുകൊണ്ടു വരുന്ന നഷ്ടം)ത്തിന് ഇരട്ടി ദണ്ഡം ഈടാക്കുമെന്നു പറഞ്ഞു ബീജകലത്തിൽ വിത്തുകൊടുക്കുന്നതിന്നു ലേഖ്യം (രേഖ) . എഴുതിവാങ്ങുകയും വേണം. അങ്ങനെ വിതച്ചതായ് ബീജം വിളഞ്ഞു കൊയ്യാറാകുമ്പോൾ പച്ചയോ പഴുത്തതോ ആയ ധാന്യങ്ങൾ കഷ്കന്മാർ കൊയ്യുവാൻ പാടില്ലെന്നു വിലക്കണം. എന്നാൽ ശാകമുഷ്ടി, കടംഗമുഷ്ടി (കടംഗത്തിന്റെ നുള്ളിയെടുക്കുന്ന ധാന്യത്തിന്റെ മുഷ്ടി) എന്നിവയെ ഇതിൽനിന്നൊഴിവാക്കണം. ദേവപുഷ്പം പിതൃപുഷ്പം വേണ്ടിയോ പശുക്കളുടേയും ഭിക്ഷക്കളുടേയും ഗ്രാമദൂതകന്മാരുടെയും രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടിയോ രാശിമൂലത്തെ (കറയിൽനിന്നു കണ്ടത്തിൽ കൊഴിഞ്ഞ ധാന്യത്തെ) വിടുകയും വേണം.

മേൽപ്രകാരം കൃഷിചെയ്യുന്നതിൽ നിന്നു താൻ അറക്കിയ സസ്യങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്ന കഷ്കന്മാർ അപഹരിച്ചതിന്റെ എട്ടിരട്ടി ദണ്ഡം. അന്യൻ പണിചെയ്ത അറക്കിയ സസ്യത്തെ അപഹരിക്കുന്നവന്നു, അവൻ ആ പണി ചെയ്ത കഷ്കന്റെ സ്വയംസ്താനം എന്നെങ്കിൽ, അപഹരിച്ചതിന്റെ അഞ്ചിരട്ടി സീതാത്വം (കൃഷിഫലം അപഹരിച്ചതിന്നു ദണ്ഡം); പുറമെ ജലമെന്നെങ്കിൽ വധം ദണ്ഡം.

ധാന്യങ്ങളുടെ നാലിലൊരംശവും, വസ്തുക്കളുടെയും മൂലം (പഞ്ഞി), ലക്ഷ്യം (അരക്ക), ക്ഷേമം, വടക്കം, പത്തു, രോമം, കേശശേഖരം, ഷഷധം, ഗന്ധം, പുഷ്പം, ഫലം, ശാകം എന്നിങ്ങനെയുള്ള പഞ്ചമവ്യങ്ങളുടെയും മരം, മുള, മാംസം, പല്ലര (ശുഷ്കമാംസം) എന്നിവയുടേയും ആറിൽ ഒരംശവും രാജപുരുഷന്മാർ വസുലാക്കണം. ആനക്കൊമ്പ്, രോമ്യ എന്നിവയുടെ പകുതി വാങ്ങേണ്ടതും, അവയെ അനുവാദംകൂടാതെ വിൽക്കുന്നവന്നു പൂർവ്വസാഹ

ബദണ്ഡം കല്പിക്കേണ്ടതുമാണ്. ഇങ്ങനെ കർമ്മകന്മാരുടെ വിഷയത്തിലുള്ള പ്രണയം (അർത്ഥപ്രാർത്ഥന).

സ്വപ്നം, ചെങ്കി, വക്ത്രം, മണി, മുത്തു, പവിഴം, കരി, ആന എന്നിവയെക്കൊണ്ടു കച്ചവടംചെയ്യുന്നവർ ആദായത്തിൽ അസ്തിതിലൊരുഭാഗം കരം ചുമത്തണം. സൂത്രം, വസ്ത്രം, ചെമ്പ്, പിച്ചള, ഓട്, ഗന്ധം, ഭക്ഷണവും, മദ്യം എന്നിവ വ്യാപരിക്കുന്നവർ നാല്പതിലൊരുഭാഗം കരം. ധാന്യം, രസം, ലോഹം എന്നിവകൊണ്ടു വ്യാപരിക്കുന്നവർ ശകടവ്യവഹാരികൾക്കും മൂപ്പതിലൊരുഭാഗം കരം. കാലവ്യവഹാരികൾക്കും മാഹാകാരുക്കൾക്കും ഇരുപതിലൊരുഭാഗം കരം. ക്ഷുദ്രകാരുക്കൾക്കും വലുങ്കി (ശിപ്പി)പോഷകന്മാർക്കും പത്തിലൊരു ഭാഗം കരം. മരം, മുള, കല്ല്, മൃതഭാഗ്യം, പകുപന്നം, പച്ചക്കറി എന്നിവകൊണ്ടു കച്ചവടം ചെയ്യുന്നവർ അഞ്ചിലൊരുഭാഗം കരം. കശീലവന്മാരും വേദ്യാശ്രീകളും തങ്ങൾക്കു കിട്ടുന്ന വേതനത്തിന്റെ പകുതി കരമായിട്ടുടയ്ക്കണം.

അകർമ്മണ്യന്മാരായ (കർമ്മം ചെയ്യാതിരിക്കുന്ന) കച്ചവടക്കാർ മുതലായവരെക്കൊണ്ടു ഹിരണ്യകരം (ആളൊന്നുക്കു ഇത്രയെന്നു ക്ലൃപ്തമായ കരം) അടപ്പിക്കണം. അവരുടെ ഒരപരാധത്തെയും ഉപേക്ഷിച്ചു വിടുവാൻ പാടില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവർ സ്വന്തമായ ശമ്പളത്തെ അപരിഗ്രഹിതം (സ്വന്തമല്ലാത്തതു്) എന്നു നടിച്ച് വിക്രയം ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ വ്യാപാഹാരികളിലുള്ള പ്രണയം.

കോഴികളേയും പന്നികളേയും വളർത്തുന്നവർ തങ്ങൾക്കു എത്ര എണ്ണത്തെയോണോ വളർത്തുന്നതു് അതിന്റെ പകുതി രാജാവിന്നു കരമായിക്കൊടുക്കണം. ക്ഷുദ്രപശുക്കളെ വളർത്തുന്നവർ ജന്തുവിലൊരു ഭാഗം കൊടുക്കണം. ഗോക്കരം, മാഹിഷങ്ങൾ, അശ്വതരങ്ങൾ, കഴുതകൾ, ഒട്ടകങ്ങൾ എന്നിവയെ വളർത്തുന്നവർ പത്തിലൊരു ഭാഗം

തൊണ്ണറാം പ്രകരണം

രണ്ടാം അധ്യായം

വും കൊടുക്കണം, വേശ്യാപാഷകന്മാർ, ഏറ്റവുമധികം രൂപമുണ്ടവും യൌവനമുള്ളവരും രാജപ്രേഷ്യമാരുമായ വേശ്യാമാർ വഴിക്കു രാജധനത്തെ 'വുഡിപ്പിക്കണം. ഇങ്ങനെ യൌനിപോഷകന്മാരിൽ (ജീവികളെ വളർത്തുന്നവരിൽ) ഉള്ള പ്രണയം.

മേൽപ്രകാരം കൂടുതൽ കരം ആവശ്യപ്പെടുന്നത് ഒരു പ്രാവശ്യമേ പാടുള്ളൂ; രണ്ടു പ്രാവശ്യം അരുത്. ഇതു രാജാവു ആവശ്യപ്പെടാത്തപക്ഷം, സമാഹാരാവു വിശേഷാൽ ചല്ല കാൽപ്പത്തിനും ആവശ്യമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു പെര രജാനപദന്മാരാടു വരി തരുവാൻ അപേക്ഷിച്ചു. അങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചാൽ ആദ്യം യോഗപുരുഷന്മാർ (രാജപുരുഷവർത്തിൽപ്പെട്ട ആളുകൾ) അനുഗ്രഹമായ ധനം കൊടുപ്പു. അ ചരെ ദുഷ്ടാന്തമാക്കി രാജാവും പെര രജാന പദന്മാരാടു ധനം യാചിച്ചു. അതുപ്രകാരം ജനങ്ങൾ രാജാവിന്നു ചരി കൊടുക്കുമ്പോൾ അപ്പമായി കൊടുക്കുന്ന വരെ കാപടികന്മാർ നിന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു. ആവൃന്മാരോടു (ധനവാന്മാരോടു) അവരുടെ ധനസ്ഥിതിയനുസരിച്ചു ഹിരണ്യം ആവശ്യപ്പെടുന്നതിനും വിരോധമില്ല. സ്വചരന്മാർ (കഴിവുള്ളവർ) ഉപകാരാനുരൂപമായിട്ടു എന്തു തരുന്നുവോ അതിനെ രാജാവു സ്വീകരിക്കുകയും, അ ചർ ഹിരണ്യം തന്നതിന്നു പകരമായി സ്ഥാനം, കുട, വേഷ്ഠനം (തലയിൽക്കെട്ട്), മേളഭരണം എന്നിവ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു.

കൃത്യാകരന്മാർ (കൃത്യാശീലന്മാരുടെ വേഷം ധരിച്ച ഗ്രൂപ്പുപുരുഷന്മാർ) പാഷണ്ഡദ്രവ്യത്തെയോ സംഖ്യദ്രവ്യത്തെയോ ശ്രോത്രീയഭോഗ്യമല്ലാത്ത മറ്റു ദ്രവ്യത്തെയോ ദേവദ്രവ്യത്തെയോ കൊണ്ടുവന്നു, മരിച്ചപ്പോകയോ ഗുഹം വെന്തുപോകയോ ചെയ്ത ഒരാളുടെ കയ്യിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്നതാണിതെന്നു പറഞ്ഞു രാജാവിന്റെ കയ്യിൽ അർപ്പിച്ചു.

ദേവതാധ്യക്ഷൻ ദുർഗ്ഗതിന്നുള്ളിലും രാഷ്ട്രത്തിലുമുള്ള ദേവതമാരുടെ വകയായി അവിടവിടെ കിടക്കുന്ന ഭവ്യത്തെ ഒരേക്കൂട്ടം സ്വരൂപിക്കുകയും, അതിനെ രാജാവിന്റെ കയ്യിൽ അർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ദേവചൈത്ര്യം, സിദ്ധസ്ഥാനം, പുണ്യസ്ഥാനം, ഭരതമവം (ഭൂമിയിൽനിന്നു പൊട്ടിപ്പൊങ്ങിയ ലിംഗം) എന്നിവയെ രാത്രിയിൽ കൃത്രിമമായുണ്ടാക്കി, യാത്ര (ഉത്സവം)യും സമാജവും (ജനക്കൂട്ടം) നടത്തിച്ച് അപയെക്കൊണ്ടും ഉപജീവിപ്പു. അപ്രകാരംതന്നെ, ചൈത്ര്യത്തിലോ ഉപവനത്തിലോ ഉള്ള വല്ല വൃക്ഷത്തിന്മേലും അനാർത്തവ (ആകാലികം) മായി പൂഷ്പഫലങ്ങളുണ്ടായതായിക്കണ്ടാൽ അതിന്മേൽ ദേവതാഭിഗമനം (ദേവതയുടെ ആവേശം) ഉള്ളതായി പ്രസിദ്ധമാക്കിപ്പോകും.*

സിദ്ധവൃക്ഷനാൽ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്മേൽ മനുഷ്യരെ കരമായിത്തരവാൻ നിബ്ബന്ധിക്കുന്ന ഒരു രാജസ്ഥിന്റെ ഭയത്തെ പെരജാനപദനാൽ കപടമായിക്കാട്ടിക്കൊടുത്തു ധാരാളം ഹിരണ്യം വാങ്ങി അതിനെ നിവാരണം ചെയ്തു.

സുരംഗ (തൂരങ്കം) വച്ചതായ ഒരു കൂപത്തിൽ ഉള്ള പൊള്ളയായ ഒരു നാഗപ്രതിമയെ സ്ഥാപിച്ച് അതിൽ അനിയതശിരസ്സമായ (അനേകം ശിരസ്സുകളുള്ള) സ്പ്പത്തെ, അതു കാണാൻ വരുന്നവരോടു ഹിരണ്യം ഉപഹാരമായി വാങ്ങി കാട്ടിക്കൊടുപ്പു.

ചൈത്ര്യത്തിന്റെയോ മൺപുറിന്റെയോ ചിത്രത്തിൽ വല്ല സ്പ്പത്തെയും കണ്ടാൽ അതിനെ ഒരുജഡംചേ

* ഇപ്രകാരം ചെയ്യാൽ ജപ്പാനത്തെ ദേവവൈത്യാദികളിൽ ഈ ശാക്തസാന്നിധ്യമുണ്ടെന്നു ധരിച്ചു ജനങ്ങൾ ധാരാളമായിച്ചെന്നു ഭജനവും വഴിവാടും തുടങ്ങുമെന്നും, അങ്ങനെ കിട്ടുന്ന ധനം രാജാവിന്നെടുക്കേണ്ടതാൽപയ്യം.

തെ ആഹാരം കൈക്കൂട്ടത്ത് സംജ്ഞകളിൽ, ദേവതാസാ
ന്നിധ്യത്താൽ വന്നതാണ് ആ സുസ്ഥിമെന്ന പറഞ്ഞത് ശ്രീ
ധാരാപാശം (വിശ്വാസമുള്ളവർ) ഹിരണ്യോപഹാരം
വാങ്ങി പ്രദർശിപ്പിച്ചു. വിശ്വാസമില്ലാത്തവരെ ആചമ
നത്തതും പ്രോക്ഷണത്തിനുമുള്ള ജലത്തിൽ വിഷംചേർത്തു
മോഹിപ്പിക്കുകയോ അഭിതൃക്കനായ (വധ്യനായ) ഒരാളെ
പറയിക്കൊണ്ടു കളിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്ത ദേവതാശാപ
ത്താലാണ് അതു സംഭവിച്ചതെന്നു പറഞ്ഞു വിശ്വസിപ്പി
ക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്രകാരം കളിക്കപ്പെട്ടവനെ പൈ
നിഷദികത്തിൽ കാണുന്ന പ്രകാരം ചികിത്സിച്ചത് ആ വ
ഴിയായും ധനം ശേഖരിക്കാം. *

ബാഹ്യദൈവജ്ഞനാൽ ധാരാളം പണ്യപുഷ്പങ്ങളോ
ടും അന്തഃപ്രാണികളോടുംകൂടി കച്ചവടം ചെയ്തു. അ
വൻ പണ്യപുഷ്പങ്ങളുടെ വിലയും നിഷേധപാശവും (ധനി
കന്മാരാൽ സൂക്ഷിപ്പാനുപേക്ഷപ്പെട്ട ധനങ്ങൾ) പ്രയോഗ
ങ്ങളും (മറ്റുള്ളവരാൽ പലിശയ്ക്കു കൊടുക്കപ്പെട്ട ധന
ങ്ങൾ) കൊണ്ടു ധാരാളം ദ്രവ്യം കൈവശമുള്ളവനായിത്തീ
ന്നാൽ അപ്പോൾ രാത്രിയിൽ അവന്റെ ദ്രവ്യങ്ങൾ മോചി
തം ചെയ്തുകൊണ്ടു ചെയ്തു.

ഇതു കൊണ്ടുതന്നെ രൂപദർശൻ, സുവർണ്ണകാരൻ എ
ന്നിവർ രാജാവിന്നുവേണ്ടി കോശാഭിസംഹരണം ചെയ്യേ
ണ്ടതിനെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

നല്ല കച്ചവടക്കാരനെന്നു പ്രസിദ്ധി നേടിയ വൈ
ദ്യേഹകാശ്വജ്ഞനാൽ പ്രവഹണനിമിത്തമായിട്ട് ഏകവൽ
വാങ്ങിയോ വാടകയ്ക്കുവാങ്ങിയോ അനേകം വെള്ളിച്ചണ്ട
ങ്ങളും സ്വർണ്ണപ്പണ്ടങ്ങളും ശേഖരിച്ചു. അവയെല്ലാം ജന

* ദേവതാപ്രീത്യർത്ഥമെന്നു പറഞ്ഞു ദ്രവ്യോപഹാരം വാങ്ങുക
യും, വിഷചികിത്സ ചെയ്തു ദൃഢം സുഖപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം.

സമാജ്ഞിതം കാടിക്കൊടുത്തു' അഥ വിപ്ലവസ്താഭവയാ
 ന്നെന്നും വിപ്ലവ മടക്കിക്കൊടുക്കുമെന്നും പറഞ്ഞ
 ധാരാളം സ്വപ്നവും വെളിച്ചം ജനങ്ങളോടു കടമായി
 വാങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ രണ്ടു ദിവസമായിട്ടു് ചെറിയ
 ചുറ്റുപ്രദേശവും രാത്രിയിങ്കൽ മോഷണം ചെയ്യയും
 വേണം

ഓഷ്ഠം ധനവാഹാതമായിട്ടുള്ളവരുടെ അടുക്കൽ
 സാധുവീച്ചുണ്ടെന്നമളയ സ്ത്രീകളെ പ്രയാഗിച്ചു് അവരെ
 ഭ്രമിപ്പിക്കുകയും, ആ സാധുവീട്ടുക്കളിൽനിന്നു് തന്നെ സാ
 ധുവീട്ടുവെന്നെന്ന അപരാധത്തിന്നു ഓഷ്ഠരെപ്പിടിച്ചിട്ടു്
 അവരുടെ സ്വസ്വവും പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ചെലു്. അ
 തല്ലെങ്കിൽ ഓഷ്ഠവാഹത്തിലുള്ളവർ തമ്മിൽ വിവാദമുണ്ടാ
 കുമ്പോൾ രണ്ടു മാതൃക പ്രദർശിപ്പിച്ചു, അർദ്ധമുഖന വിവാ
 ദം ചെയ്യുന്നവരിൽ ഒരുവനെ വിധിക്കുകയുള്ളു കൊല്ലിക്ക
 കയും, ആ കുറ്റം മറ്റുള്ളവരുടെ പേർക്ക് ചുമത്തി അവ
 രുടെ സ്വസ്വവും പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ചെലു്.

അതല്ലെങ്കിൽ അഭിരുക്തനായ (ചലനനായ) ഒരുവ
 നെക്കൊണ്ടു പണ്യമോ ഹിരണ്യനിഃസ്വപമോ ജ്ഞപ്ര
 യോഗമോ ദായമോ ആർ, കുറെ അധികം ധനം തന്നെക്ക
 കിട്ടേണ്ടതു തരേണമെന്നു, വിശ്വസിപ്പിക്കേണ്ട സാക്ഷികളോ
 ളെങ്കിൽ ഓഷ്ഠനോടു അപേക്ഷിച്ചിട്ടു. അഥവാ ഓഷ്ഠനെ ത
 ന്റെ ദാസനെന്നോ അദ്ദേഹൻ സ്വയംതന്നെ മകളായോ
 തന്റെ ദാസിയോ ഭാര്യയോ ഏതൊരു അഭിരുക്തനെ
 കൊണ്ടു പറയിട്ടു. എന്നിട്ടു് അവനെ രാത്രി ഓഷ്ഠവാഹ
 ത്തിന്റെ ഉമ്മറത്തു കിടക്കുന്നതോ ഓഷ്ഠവാഹത്തിൽത്ത
 ന്ന മറെറൊരുത്തു വെച്ചിട്ടെന്നോ എപ്പോഴെങ്കിലും. അ
 പ്രകാരം വെളിക്കുന്ന അദ്ദേഹൻ തീർന്നു ശ്രദ്ധമായിച്ച
 ന്നു ഹനിക്കുകയും "സ്വന്തരംതന്നെയോ ആളുകളോടോ
 തമ്മിലോ വെളിക്കുന്ന ഇവനെ കൊലപ്പെടുത്തിയിരിക്കു

ന്നു” എന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട് ആ കുറ്റത്തിന്നു ട്രഷ്യന്റെ വകയായിട്ടുള്ള സർവ്വസ്വവും രാജാവു പിടിച്ചെടുക്കണം.

സീദ്ധപുഷ്പനാർ ട്രഷ്യന്റെ അടുക്കൽചെന്നു മാത്രം വിദ്യകളെക്കൊണ്ടു അവനെ പ്രാലാഭിപ്പിച്ചു. “അങ്ങനെയായിട്ടുള്ള നീധി കിട്ടുന്നതിന്നോ രാജാവിനെ വശീകരിക്കുന്നതിന്നോ സ്പീഷ്യളെയെങ്ങനെ ആകർഷിക്കുന്നതിന്നോ ശത്രുക്കൾക്കു വ്യാധി ജനപ്പിക്കുന്നതിന്നോ ആയുസ്സിനെ വലിപ്പിക്കുന്നതിന്നോ പുത്രനിലാത്തവയ്ക്കു പുത്രനുണ്ടാകുന്നതിന്നോ ചെയ്യേണ്ടുന്ന കർമ്മം എനിക്കറിവുണ്ട്” എന്നു പറവു. ട്രഷ്യൻ അതു വിശ്വസിച്ചു. അപ്രകാരം ചെയ്യാൻ സമ്മതിച്ചാൽ രാത്രിയിൽ ചൈത്രസ്ഥാനത്തിങ്കൽവെച്ചു ധാരാളം മദ്യമാംസങ്ങളോടും സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളോടും കൂടിയ ഉപഹാരത്തെ (ബലിന്ദ) ചെയ്യിച്ചു. അവിടെ എത്രപ്രപരിമിതമായ ഹിരണ്യം മുൻപുതന്നെ കഴിച്ചിട്ടില്ലാത്തവരായിരിക്കണം. മരിച്ച ഒരാളുടെയോ ഒരു ശിശുവിന്റെയോ ശവം മറച്ചുചെത്തിട്ടുള്ള സ്ഥലത്താണ് ഇതു ചെയ്യേണ്ടതു്. കർമ്മം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാൽ അവിടെനിന്നു ഹിരണ്യം കഴിച്ചെടുത്തു് ട്രഷ്യന്നു കാണിക്കുകയും അത്രയ്ക്കു മായ ഹിരണ്യം മാത്രമേ കിട്ടിയുള്ളവെന്നു പറക്കയും ചെയ്തു. “അധികമായ ഹിരണ്യം കിട്ടുന്നതിന്നുവേണ്ടി ഇനി ഒരു ബലിയുംകൂടി കഴിക്കേണ്ടതിന്നു ഇന്നു കിട്ടിയ ഈ ഹിരണ്യംകൊണ്ടു് നാളെ അധികമായ ഔപഹാരികത്തെ (ബലിദ്രവ്യത്തെ) വാങ്ങണം” എന്നും ട്രഷ്യന്നോടു പറവു. അതുപ്രകാരം അവൻ ആ ഹിരണ്യംകൊണ്ടു ഔപഹാരികത്തെ വാങ്ങുമ്പോൾ രാജപുഷ്പനാർ അവനെ പിടിക്കുകയും ചെയ്തു. *

* ഈ സംഗതിയിൽ അപരാധിയായ ട്രഷ്യന്റെ എല്ലാ സ്വത്തുക്കളും ഹരിച്ചു് രാജകേശവത്തിൽ വേക്കേണമെന്നു സന്ദർശനം ഉപവിഷേഷണമാകുന്നു.

അല്ലെങ്കിൽ മാതുവുണ്ടെന്ന (മരിച്ചു ഒരാളുടെ അമ്മയെന്നതിനയിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥസ്ത്രീ) “ഏന്റെ പുത്രനെ നീ കൊലചെയ്തു” എന്നു പറഞ്ഞു ബലികത്തറയായ ഋഷ്യനെ രാജപുരുഷന്മാർ കാട്ടിക്കൊടുത്തു. അവൻ രാത്രിയാൾ രവയുന്മേലോ വനയാൾ ചെമ്പുന്മേലോ വനമീഡ ചെമ്പുന്മേലോ കൊന്നവനാണിവൻ എന്നു പറഞ്ഞു തീർന്നു. അന്ധൻ സംസിദ്ധനായ അഭിത്യക്തനെ (വധഭണ്ഡം വിധിച്ചുപ്രകാരം വധിച്ചാണെന്നാക്കിയ ഒരുവനെ) കൊന്നു അവിടെ കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു.

ഋഷ്യന്റെ ഭൃതകവ്യുണ്ടെന്ന (ഭൃത്യനെന്നതിനയിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥപുരുഷൻ) തനിക്കു വേതനമായിട്ടു ഋഷ്യൻ നൽകിയ ഹിരണ്യത്തിൽ കള്ളനാണെന്നു ഇട്ടു അവൻ കൂടുകൂട്ടുകാരനാണെന്നു തെളിയിച്ചു. അതല്ലെങ്കിൽ കർമ്മകാരവ്യുണ്ടെന്നായ ഗ്രന്ഥപുരുഷൻ ഋഷ്യന്റെ ഗൃഹത്തിൽ പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്മാർ സ്നേഹനാർക്കും കൂടുകൂട്ടുകാരന്മാർക്കും ആവശ്യമുള്ളതായ ഉപകരണം അവിടെ ഒളിച്ചുവയ്ക്കും. അഥവാ ചികിത്സകവ്യുണ്ടെന്നു ഋഷ്യഗൃഹത്തിൽ അഗതി (വിഷഹരമായ ദൗഷധം) എന്ന വ്യാജന വിഷം സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കും. അതല്ലെങ്കിൽ ഋഷ്യന്റെ ബന്ധുവായിട്ടുള്ള സുഗ്രി ഋഷ്യഗൃഹത്തിൽ രാജാഭിഷേകത്തിനുവേണ്ട ഉപകരണവും അമിത്രന്റെ (ശത്രുരാജാവിന്റെ) ശാസനവും ഒളിച്ചുവയ്ക്കുകയും, രാജാഭിഷേകം ചെയ്യേണ്ടതിന്നു എന്തെല്ലാം ഉപകരണങ്ങളാണു വേണ്ടതെന്നു കാപടികമുദ്രവന മോദിക്കുകയും, മോദിച്ചൊരളള കാരണം ഇന്നതെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. *

മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരം ഋഷ്യന്മാരിലും അധർമ്മിക

* ഇതു സംഗതികളിലും അധർമ്മികളുടെ മനസ്സിൽ രാജകോശത്തിലേക്കു പയ്ക്കുവാനും ചെയ്യേണ്ടതെന്നു മുമ്പിടേണ്ടതാകുന്നു.

ശ്ലോകം

തൊണ്ണൂറ്റൊന്നാം പ്രകരണം   മൂന്നാം അധ്യായം

നാരിലും പ്രവൃത്തിക്കണം; അങ്ങനെയല്ലാത്തവരിൽ ഇപ്രകാരം പ്രവൃത്തിക്കുവാൻ പാടില്ല.

പഴുത്ത കറുപ്പുലാരാമം-
 തിരുത്തുന്നതിന്നുപോലുമേ
 എടുപ്പു പകുതാം ഭവ്യം
 രാജ്യത്തിന്നു ഭൂമിപൻ;
 പ്രജാകാവാം ജനിപ്പിക്ക-
 മാമഭ്യുത്തമം
 ആത്മോച്ഛേദം ഭയപ്പെട്ടി-
 ടുവന്നീശൻ ഗ്രഹിക്കാലാ.

കോടിലൂടെയും അധികാരത്തിൽ, യോഗ്യരായവരേ
 അധികാരത്തിൽ, കോടിലൂടെയും
 മേലേ മേലേയായും.

മൂന്നാം അധ്യായം

തൊണ്ണൂറ്റൊന്നാം പ്രകരണം.
 ഭൂതഭരണീയം.

ഭൂതഭരണീയം എന്നപദങ്ങളോടും ശക്തിയനുസരിച്ചു രാജാവ് സമുദയത്തിന്റെ (മുതലെടുപ്പിന്റെ) കാലം ചെലച്ചുചെയ്തു ഭൂതകർമ്മത്തെ (ഭൂതഭരണത്തെ) നടത്തണം. അഥവാ, കാര്യങ്ങൾ സംധിക്കുന്നതിന്നു ആവശ്യമുള്ളതോളം ഭൂതന്മാരെ നിയമിക്കണം. എന്നാൽ ആയശരീരത്തെ നല്ലവണ്ണം വാക്കിയിട്ടേ ഇതു ചെയ്യാവൂ; ധർമ്മത്തിന്നും അർത്ഥത്തിന്നും പീഡ വരുത്തുവാൻ പാടില്ല.

ഈപിക്ക്, ആധാരം, മന്ത്രി, പുരോഹിതൻ, സേനാപതി, യുദ്ധരാജാവ്, രാജമാതാവ്, രാജമഹിഷി എന്നിവർ.

ന്നിവർക്കു നാലുത്തൈയ്ക്കായിരം പണം വീതം ഭരണച്ചെലവു ചെയ്യണമെന്നാണ്. ഇത്ര ഭരണച്ചെലവു ചെയ്താൽ അവർക്കു അതുപറ്റിക്കിട്ടയാകാത്തവിധം നാനാപ്രകാരത്തിലുള്ള ആസ്വാദ്യവിഭവങ്ങളോടുകൂടി കഴിയുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്.

ദൈവാരികൻ, അന്തർവംശികൻ (അന്തർവംശികൃതൻ), പ്രശാസ്താവു, സമാഹർത്താവ്, സന്നിധാതാവ് എന്നിവർക്കു ഇതുപത്തിനാലായിരം പണം വീതം കൊടുക്കണം. ഇത്രയും ചെലവുചെയ്താൽ അവർ കർമ്മസ്ഥാനം (കർമ്മയോഗസ്ഥൻ) ആയിത്തീർക്കും.

രാജകുമാരൻ, കുമാരമാതാവ്, നായകൻ, പൗരവ്യാവഹാരികൻ, കർമ്മാന്താധികൃതൻ, മന്ത്രിപരിഷത്തിലെ അംഗങ്ങൾ, രാജപാലൻ, അന്തപാലൻ എന്നിവർക്കു പത്തീരായിരം പണം വീതം ഭരണച്ചെലവു കൊടുക്കണം. ഇത്ര ചെലവു ചെയ്താൽ അവർ സ്വാമികാർയ്ക്കുള്ളിൽ പരികരം വെമ്പിച്ചും ബലസാഹായ്യം ചെയ്തും സ്വകർമ്മങ്ങളിൽ ഏല്പിക്കുന്നതാണ്.

ശ്രേണീമുഖ്യന്മാർ, ഹസ്തിമുഖ്യന്മാർ, അശ്വമുഖ്യന്മാർ, രഥമുഖ്യന്മാർ, പ്രദക്ഷാക്കന്മാർ എന്നിവർക്കു എണ്ണായിരം പണം വീതം ഭരണച്ചെലവു കൊടുക്കണം. ഇത്രയും കൊടുത്താൽ അവർ സ്വവർഗ്ഗത്തിലുള്ളവരെ രാജകാർയ്ക്കു കൊണ്ടുവരുന്നതിൽ ഭാഗ്യരൂപമായിരിക്കും.

പത്മധ്യക്ഷൻ, അശ്വാധ്യക്ഷൻ, രഥാധ്യക്ഷൻ, ഹസ്തിധ്യക്ഷൻ, ഉച്ചവനപാലൻ, ഹസ്തിവനപാലൻ എന്നിവർക്കു നാലായിരം പണം വീതമാണ് ഭരണച്ചെലവ്.

രഥികൻ, അനീകസ്ഥൻ (ഗജചികിത്സകൻ), ചികിത്സകൻ, അശ്വചികിത്സകൻ, വലങ്കി (തക്ഷശ്രേഷ്ഠൻ) എന്നിവർക്കു ഏഴായിരപാപ്പകൗര്യം രണ്ടായിരം പണം വീതം.

ശബ്ദ

തൊണ്ണൂറൊന്നാം പ്രകരണം

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം

കാർമ്മാണികൻ, നൈമിത്തികൻ, മെച്ഛുന്തികൻ, പെരരാണികൻ, സൂതൻ, മംഗധൻ (സ്തുതി പാഠകൻ) എന്നിവക്കും പുരാഹിതന്റെ പരികർമ്മിക്കുകയും എല്ലാ അധ്യക്ഷന്മാർക്കും ആയിരം പണം വീതമാണു ഭരണമെടുപ്പു്.

ശിഷ്ടജ്ഞന്മാർ, പാദാതന്മാർ (പദാതികൾ) എന്നിവക്കും സംഖ്യായകന്മാർ (കണക്കെഴുത്തുകാർ), ലേഖകന്മാർ മുതലായ വ്യക്തികൾക്കും അഞ്ഞൂറുപണം വീതം.

കശീലവന്മാർക്കും ഇന്ദ്രാദിരാജ്യതുപണം വീതം; അവരിൽപ്പെട്ട തുല്യകരന്മാ (വാദ്യക്കാർ) രായവക്കും അതിലിരട്ടി. കാന്തക്കൾക്കും ശിപ്പികൾക്കും നൂററിമ്പതു പണം വീതം.

ചതുഷ്പദങ്ങളുടേയും ദ്വിപദങ്ങളുടേയും പരിചാരകന്മാർ, പാരികർമ്മികൻ (പരികർമ്മി), ഔപന്ഥായികൻ, പാലകൻ (ഗ്രന്ഥാലയക്കാരൻ), വിഷ്ണുസ്ഥകൻ (തൊഴിലാളികളുടെ മേൽനോട്ടക്കാരൻ) എന്നിവക്കും അറുപതു പണം വീതം വേതനം നൽകണം.

ആതുര്യക്കാരൻ (രാജാവിന്റെ സഹചാരികൾ), ആരോഗ്യക്കൻ (ഗജാഭരണക്കൻ), മാണവകൻ, ശൈലവകൻ എന്നിവക്കും എല്ലാവർക്കുമുള്ള ഉപസ്ഥായികൾക്കും (സേവകന്മാർ) ആചാര്യന്മാർ (ഇന്ദ്രഗീതാദികളെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്നവർ), വിദ്വാന്മാർ (ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ) എന്നിവക്കും അവരവരുടെ അഹരതപോലൈ കറഞ്ഞതു അഞ്ഞൂറുപണം മുതൽക്കു കവിഞ്ഞതു ആയിരം പണംവരെ പുജാവേതനം (ബ്രഹ്മമതിസംഭാവന) ലഭിക്കുന്നതാണ്.

മധ്യമനായ (എടത്തരക്കാരൻ) ദൂതന്മാരും അവൻ യാത്ര ചെയ്യുന്ന കാശ്മീരയോജനക്കു പത്തു പണം വീതം കൊടുക്കണം. പത്തു യോജനയിൽക്കവിഞ്ഞു യാത്രചെയ്താൽ

ആദ്യോജനാനന്ദം ഓരോ യോജനം മേൽപ്പറഞ്ഞതിന്റെ ഇരട്ടിവിതം കൊടുക്കേണ്ടതാണ്.

രാജസൂയം മുതലായ കൃതുക്കളിൽ രാജാവിന്റെ പ്രതിനിധിയായി സന്നിഹിതനാകുന്നവനു സമാനവിദ്യനാക്കു (വിദ്യകൊണ്ടു തുല്യനായ മറ്റുള്ളവക്കു) ജ്ഞതിന്റെ മൂന്നിരട്ടിയും, രാജാവിന്റെ സാരഥിക്കു ആയിരം പണവും വേതനം.

കാപടികൻ, ഉദാസ്മിതൻ, ഹൃദപതിവൃജനൻ, വൈദഗ്ദ്ധ്യവൃജനൻ, താപസവൃജനൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഗുഹപുരുഷന്മാർക്ക് ആയിരം പണം വീതവും ഗ്രാമഭൂതകൻ, നൃസി, തീർത്ഥാടകൻ, രസദൻ, ഭിക്ഷുകി എന്നിവർക്ക് അഞ്ഞൂറു പണം വീതവും വേതനം നൽകണം. ചാരസഞ്ചാരികൾക്കു (ചാരന്മാരുടെ പരിചാരകന്മാർക്ക്) ഇരുനൂറ്റമ്പതു പണം വീതമാ, അധ്വാനത്തിന്നനുസരിച്ചു വർദ്ധിപ്പിച്ചു വേതനം കൊടുക്കേണ്ടതാണ്.

മേൽപ്പറഞ്ഞ ഭൂതകന്മാരെ ആദ്യത്തോളം ആയിരമായിരമായോ വർദ്ധിപ്പിച്ചു, ഓരോ ശതവർഗ്ഗത്തിനോ ഓരോ സഹസ്രവർഗ്ഗത്തിനോ ഓരോ അധ്യക്ഷനെ നിശ്ചയിക്കുകയും, ആ അധ്യക്ഷന്മാർ സ്വവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്കു ഭക്ഷണം വേതനം എന്നിവ വാങ്ങിക്കൊടുക്കുകയും, അവരെക്കൊണ്ടു ആദരം (രാജാജ്ഞ), വിദേശം (മറ്റു പ്രദേശം) എന്നിവ നടത്തിക്കുകയും ചെയ്യണം. അവിഭക്തപത്തിജൻ (മറ്റു പ്രദേശങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ) രാജപരിഗ്രഹങ്ങൾ (രാജാവിന്റെ വക കാർഷ്വലയങ്ങൾ), വർഗ്ഗത്തിലും രാജ്യത്തിലുമുള്ള രക്ഷകർ എന്നിവയെ നോക്കുന്നതിൽ അവരെ നിരയാഗിക്കണം. അവർ നിത്യമുഖ്യന്മാർ (എല്ലാത്തോഴും മുഖ്യന്മാരുടെ കീഴിലിരിക്കുന്നവർ) ആയിരിക്കേണ്ടതും, അപ്രകാരമുള്ള മുഖ്യന്മാർ അനേകം പേരുണ്ടായിരിക്കേണ്ടതുമാണ്.

രാജാവിന്റെ കയ്യിൽ അനുഷ്ഠിച്ചുവരുന്ന കാലത്തു മരിച്ചുപോയവരുടെ പുത്രന്മാർക്കും ഭാര്യമാർക്കും ഭക്തവേതനം ലഭിക്കുന്നതാണ്. അപരിത്ഥച്ഛ് ബാലന്മാർ, വൃദ്ധന്മാർ, ദ്വന്ദ്വധിതന്മാർ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർക്കു രാജാവ് അനുഗ്രഹം നൽകേണ്ടതുമാണ്. ഭൃത്യന്മാർക്കു പ്രേതകൃത്യം, ദ്വന്ദ്വധിതകൃത്യം, സുതീകൃത്യം എന്നിവ സംഭവിക്കുമ്പോൾ രാജാവ് ധനദാനം ചെയ്യേണ്ടുവേണം.

അപ്പുകാരനായിട്ടുള്ള രാജാവ് ഭൃത്യന്മാർക്കു ധനം നൽകേണ്ട സന്ദർഭത്തിൽ കപ്യവസ്തുക്കളെയോ പശുക്കളെയോ കൃഷിസ്ഥലങ്ങളെയോ കൊടുക്കുകയും, ഹിരണ്യം കറച്ചുമാത്രം കൊടുക്കുകയും ചെയ്യണം.

ശുന്യമായ സ്ഥലത്തെ നിവേശിപ്പിക്കുവാൻ (കുടിപാക്കത്തക്കതാക്കിത്തീർക്കുവാൻ) പുറപ്പെടുന്ന രാജാവ് ഭൃത്യന്മാർക്കു ഹിരണ്യംതന്നെ കൊടുക്കണം, ഗ്രാമത്തെ കൊടുത്താൽ പോര. ഗ്രാമസംജ്ഞാതത്തിന്റെ (ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു പിരിയേണ്ട ഭാഗത്തിന്റെ) ഭാര്യയും വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തുന്നതിന്നു ചേർന്നിരിക്കുന്നു ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നത്.

അപ്രകാരംതന്നെ രാജാവ് ഭൃത്യന്മാർക്കും (സ്ഥിരശമ്പളക്കാർ) അഭൃത്യന്മാർക്കും കൊടുക്കുന്ന ഭക്തവേതനങ്ങളിലും അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസവും കയ്യിൽസാമത്രിയുമനുസരിച്ച് വ്യത്യാസം കല്പിക്കണം. അറുപതു പണം വേതനമുള്ളവന് ഒരാൾക്കും എന്ന തോതു വച്ച് ഹിരണ്യത്തിന്നനുരൂപമായ ഭക്തവും കല്പിക്കണം.

ആനന്തർക്കാലാദികുതിരപ്പടകൾ സന്ധിദിവസങ്ങൾ (വാവു മുതലായ ദിവസങ്ങൾ) ഒഴികെ എല്ലാ ദിവസവും സൂര്യോദയത്തിങ്കൽ ബഹിർഗതനായിട്ടു ശിപ്പിയോ ഗൃകളെ (കയ്പരിശീലനങ്ങൾ) ചെയ്യേണ്ടതാണ്. അവയിൽ രാജാവ് നിത്യസങ്കരനായിരിക്കേണ്ടതും, കൂടുകൂടെ അവരുടെ ശില്പത്തെ നോക്കി പരീക്ഷിക്കേണ്ടതുമാണ്.

ആയുധങ്ങളും ആവരണങ്ങളും രാജാവിന്റെ മുദ്ര ചു് ആയുധാഗാരത്തിൽ സൂക്ഷിക്കണം. മുദ്രാസംസ്കാരം (ആയുധം ധരിപ്പാൻ മുദ്രകൾ അനുവദിക്കപ്പെട്ടവനെ) ഒഴിച്ചു രേഷമുള്ള രാജപുരുഷന്മാരെല്ലാം ആയുധം കൂടാതെ മാത്രമേ നടത്തുകയുണ്ടാവൂ. ആയുധാഗാരത്തിലുള്ള ആയുധങ്ങളും ആവരണങ്ങളും നശിക്കുകയോ കാണാതാകുകയോ ചെയ്താൽ ആയുധാഗാരാധ്യക്ഷൻ അവയെ ഇരട്ടിയായിട്ട് കൊടുക്കണം. കേടുവന്നുപോയവയുടെ ശരിയായ കണക്കു വസ്തുതയും വേണം.

സാത്ഥികന്മാർ (സാത്ഥി ചാഹന്മാർ) ആയുധങ്ങളോടുകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്നതാകാൽ അന്തപാലന്മാർ പരിശോധിച്ചു അവരുടെ കൈവശമുള്ള ആയുധങ്ങളും ആവരണങ്ങളും പിടിച്ചെടുക്കേണ്ടതാണ്. ആയുധത്തോടുകൂടി പോകുവാനുള്ള മുദ്ര വാങ്ങിയിട്ടുള്ളവനെ വിട്ടയക്കുകയും വേണം.

രാജാധ്യ' യുദ്ധയാത്ര പുറപ്പെടുമ്പോൾ സേനയെ ഉദ്യോഗിപ്പിക്കണം. യാത്രാകാലത്തിങ്കൽ ചൈഭോധകവൃത്തിയുണ്ടാകാൻ ആയുധീയന്മാർക്കു ആവശ്യമുള്ള എല്ലാപണ്യങ്ങളും ഇരട്ടിയായി മടക്കിത്തരണമെന്നുള്ള നിശ്ചയത്തിന്മേൽ കൊടുക്കണം. ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ രാജാവിന്റെ വകയായ പണ്യഭൂതൃക്കൾ വിറ്റഴിയുകയും, ആയുധീയന്മാർക്കു കൊടുത്ത വേതനം മടങ്ങിക്കിട്ടുകയും ചെയ്യും.

മേൽപ്രകാരം ആയുധങ്ങളെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന രാജാധ്യ' കോശസംബന്ധമായും ധനസംബന്ധമായുമുള്ള വ്യസനത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതല്ല. ഇങ്ങനെ ഭക്തവേതനവികല്പം.

സത്രിവേശ്യാകാരുകൾ

ലവർ സൈനികവൃദ്ധന്മാർ

൪൩൭

തൊണ്ണൂറ്റിരണ്ടാം പ്രകരണം

നാലാം അധ്യായം

മടി കൂടാതാവുമ്പിത -

ശൈലപാശൈലങ്ങൾ നോക്കണം.

കുഴപ്പമില്ലാത്തതും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, യോഗ്യതകളെന്ന
അർത്ഥാധികരണത്തിൽ, ഭൂതകരണീയമെന്ന
മുന്നാമകരണം.

നാലാം അധ്യായം.

തൊണ്ണൂറ്റിരണ്ടാം പ്രകരണം.

അനുജീവിദ്യത്തം.

ലോകയാത്രയെ അറിയുന്നവനായ പുരുഷൻ ആണു
സ്വസ്ഥതും ദ്രവ്യപ്രകൃതിസ്വസ്ഥതുമുള്ള * രാജാവിനെ അദ്ദേ
ഹത്തിനു പ്രിയനും ഹിതനുമായിട്ടുള്ള ഒരാൾ ചഴിയാറി
ആശ്രയിക്കണം ഒരു രാജാവിനെപ്പറ്റി “താനിദ്ദേഹ
ത്തെ ആശ്രിപ്പാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നതുപോലെ ഇദ്ദേഹം വിറ
യത്തെ (വിദ്യാഭ്യാസസംയോഗത്തെ)യും ഇച്ഛിക്കുന്നുണ്ടു ;
ആഭിഗാമികളുണ്ടാകും † ഉള്ളവനാണു ഇദ്ദേഹം” എ
ന്നു വിശ്വാസം തോന്നുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ദ്രവ്യപ്രകൃതിസ്വസ്ഥ
ത്തില്ലാത്തവനാണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ ആശ്രയിക്കും.
എന്നാൽ ഒരിക്കലും ആത്മസ്വസ്ഥനല്ലാത്ത ഒരു രാജാവി
നെ ആശ്രയിക്കുവാൻ പാടില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,
അനന്തരവാനായ രാജാവിന്നിതിശാസ്ത്രത്തെ തിരസ്കരി
ക്കുകയോ അനന്തരവനായവനായി സഹവസിക്കുകയോ കാര

* ആത്മസ്വസ്ഥതയെന്നും ദ്രവ്യപ്രകൃതിസ്വസ്ഥതയെന്നും മുകളിൽ
കണ്ഡലയോനി എന്ന അധികരണത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതാണ്.

† ആഭിഗാമികളുണ്ടാകും എന്നതാണ് മണ്ഡലയോനിയിൽനി
ന്നറിയേണ്ടതാണ്.

ണം, രാജൈശ്വര്യത്തെ പ്രാപിച്ചാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഐശ്വര്യം നശിച്ചുപോകുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ.

ആത്മാാനന്ദ രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു സേവിപ്പാൻ അവസരം കിട്ടിയാൽ ശാസ്ത്രത്തെ സംബന്ധിച്ച അദ്ദേഹം ചോദിക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്കു സമാധാനം കൊടുക്കണം. അദ്വാദം പറയുന്ന ശാസ്ത്രസാരം പ്രകൃതിയിൽ പിഴയ്ക്കാതെ ഫലിച്ചുകൊണ്ട് മാത്രമേ തന്നിക്കു രാജസവിധത്തിൽ ലഭിച്ചാൻപോകുന്ന സ്ഥാനത്തിന്നു സ്ഥിരത കിട്ടുകയുള്ളുവല്ലോ. മതികർമ്മങ്ങളിൽ (ബുദ്ധിസാധ്യങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളിൽ) അഭിപ്രായംചോദിച്ചാൽ തൽക്കാലത്തിങ്കലും ഭാവിയിലും ധർമ്മാർത്ഥങ്ങൾക്കു വിശ്വാസംവരാത്തതും സാമന്ത്രിത്തോടു കൂടിയതും പ്രവീണന്മാർ. യോഗിച്ചതുമായ അഭിപ്രായത്തെ സങ്കേതമാക്കുകയാണു പായണം. താൻ രാജാവിന്റെ അനുജാധിപിയായിരിക്കണമെന്നു രാജാവു ആഗ്രഹിച്ചു പറഞ്ഞാൽ ഇങ്ങനെ ശാസ്ത്രമെന്തെന്നു:—“ചരിച്ചു നാശമാവാതെ പാർത്തുവെക്കുകയും അഭിപ്രായം ചോദിക്കുക, ബലവാന്മാരുടെ സാഹായ്യമുള്ളവരിൽ ദണ്ഡം പ്രയോഗിക്കുക, തന്നിക്കു ബലവാന്മാരുടെ സാഹായ്യമുണ്ടെങ്കിലും പെട്ടെന്നു (ആലോചനകൂടാതെ) ദണ്ഡം പ്രയോഗിക്കുക എന്നിവ അങ്ങനെ ചെയ്യരുത്. എന്റെ പക്ഷം, വൃത്തി, ഹൃദ്യം എന്നിവയെ അങ്ങുന് ഉപഹരിക്കുകയും അരുത്. കാമംകൊണ്ടോ ക്രോധംകൊണ്ടോ അങ്ങനെ അനുചിതമായി ദണ്ഡം പ്രയോഗിക്കുന്നതായിക്കണ്ടാൽ ഞാൻ സംതാ (അടയാളം) കാട്ടി അങ്ങയെ അതിൽനിന്നു വിളക്കും”.

രാജാവിന്റെ മുമ്പാകെ ചെല്ലുവാൻ അനുവാദം കിട്ടിയാൽ രാജാനുജീവികൾക്കു ചെല്ലാവുന്ന സ്ഥലത്തു പ്രവേശിച്ചു. ഇരിപ്പാൻ പറഞ്ഞാൽ രാജാവിന്റെ പാശ്ചാതിൽ അധികം അടുത്തും അധികം അകന്നുമല്ലാതെ ഇരി

രവൻ

തെങ്ങുറ്റിരണ്ടാം പ്രകരണം

നാലാം അധ്യായം

പ്പു. ഉയന്നതരത്തിലുള്ള ആസനത്തിലിരിക്കുക, വിഗ്രഹിച്ച് (വാദിച്ച്) പറയുക, അസുഖമായ വാക്കു പറയുക, അപ്രത്യക്ഷമാ അവിചാസ്യമോ അസത്യമോ. ആയ വാക്കു തെ പറയുക, ചിരിപ്പാൻ വിഷയമില്ലാത്തപ്പോഴും ഉറക്കേയും ചിരിക്കുക, ശബ്ദത്തോടു കൂടിയ വായുവിനേയും ഏവനത്തേയും (തുപ്പൽ) പ്രയാഗിക്കുക എന്നിവ ചെയ്യരുതു്. രാജസന്നധിയിൽ വെച്ചു അന്യനോടു സ്വകാര്യം പറയുക, ജനങ്ങൾ സംസാരിക്കുമ്പോൾ ദ്രവ്യപകരണം (രണ്ടിലൊരുഭാഗം ചന്ദ്രൻ പറയുക) ചെയ്യുക, രാജാവിന്റെ ദേഷ്യം ഉദ്ധരണയുടെ ഭാഗമായി ചെറുകഥകളെ വേഷമാക്കി പറയുക, രാജാവിനോടു മറുപടി പറയുക കാരണമുള്ളതല്ല എന്നു വിശിഷ്ടമായ രത്നത്തെ അഭ്യർത്ഥിക്കുക, ഒറ്റക്കണ്ണിട്ടു നോക്കുകയോ ചുണ്ടു കടിക്കുകയോ ചെയ്യുക, ഭൂകടികൾ (പുറകുവെക്കുക) ചെയ്യുക, രാജാവിനെ സംസാരിക്കുമ്പോൾ വാക്യാവലോചനം (ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു പറയുക) ചെയ്യുക എന്നിവയെ പഴിക്കുന്നു. ബലവാനെ സംബന്ധിച്ചവരോടു വിരോധം, സ്ത്രീകളോടു സ്ത്രീദ്രോഹം പ്രിയന്മാരോടു സാമാന്യരാജാവിന്റെ ദൂതന്മാരോടു രാജദ്രോഹന്മാരോടു രാജാവിന്റെ അപമാനന്മാരോടു ശഠിക്കുവാനോ (രാജാവിനാൽ ധനം പടിഞ്ഞാറുവശത്തു വെക്കുക) അനന്യന്മാരോടുള്ള സംസാരിപ്പുക, ഏകാന്തതയോടു (പലേ അർത്ഥങ്ങളിൽ വെച്ചു കൊള്ളുക കാര്യം മാത്രം അനുഷ്ഠിക്കുക), സംഘത്തിൽ സംബന്ധിക്കുക എന്നിവയെയും പഴിക്കുന്നു.

കാലംതെറ്റാതെ രാജാവിനും,
സ്വാർത്ഥം തൽപ്രിയമൊക്കുമേ,
പരാധിനം സമയനോക്കി,
ചെല്ലാൻവെ മഹാമന്ത്രികൾക്കു മുമ്പേ.

പൂജൻ പ്രിയഹിതം ചൊൽവു,
ചൊല്ലൊല്ലഹിതമാം പ്രിയം,
ഹിതമപ്രിയമായാലും
ചൊൽവു ചൊൽവാൻ കഥിക്കുകിൽ.

അഥവാ മരണമുറക്കാരവു;
ദേഹാശ്വാദികളെ വാഴ്ത്താലോ;
ദക്ഷരവീടിലും തള്ള -
പെട്ടാരുപ്രിയരായിടാം,

അനന്തമൃതം പ്രിയം നോക്കി
നടപ്പോർ പ്രിയരായിടാം;
കൂടുകുറ്റിരിപ്പു പാസ്വത്തിൽ,
വർജിപ്പു ഘോരഹാസവും;

ഘോരകാത്യം പരദപാര
ചൊൽവു സ്വയമുരയ്ക്കാലോ.
ക്ഷമിപ്പു ക്ഷിതിയെന്നോണം
ക്ഷമാവാൻ സ്വഹിതങ്ങളിൽ;

ചെയ്തു സ്വരജ്ഞം മുമ്പിൽ
കാത്യുണ്ണൻ രാജസേവകൻ,
രാജസേവകർതൻ വൃത്തി -
വഗ്നിവൃത്തിക്കു തുല്യമാം

ദഹിക്കുമഗ്നി ദേഹൈകം
ദേശം ദേഹം മുഴുക്കുന്തോ,
ഹനിക്കുമഥവാ ഘോരം
തുപാനാ സകുടുംബകം.

കേരളീയന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, യോഗവൃത്തമെന്ന
അഞ്ചാമധികരണത്തിൽ, അഞ്ചിവിവൃത്തമെന്ന
നാലാമദ്ധ്യായം.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

തമിഴ്നാട് നിന്നും പ്രകരണം.

സമയാചാരികൾ.

കർമ്മങ്ങളിൽ നിരോധിക്കപ്പെട്ടാൽ 'രാജാജീവി, തന്റെ രാജാവിൽ ചെലവുകളെല്ലാം കഴിപ്പ് ഉടയം ഉള്ളതായി കാണിച്ചു കൊടുക്കണം. ഭക്തന്മാരുള്ളിലും പുറത്തുള്ള കാര്യത്തെ ഗുഹ്യം (ഗോപ്യം), പ്രകാര്യം, ആത്യയികം (അഭിമാനരമായിച്ചെയ്യേണ്ടതു്), ഉപേക്ഷിതവും എന്നിങ്ങനെ തിരിച്ചു "ഇന്ന കാൽ ഇന്ന വിധം" എന്നിപ്രകാരം രാജാവിനെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്യണം.

രാജാവിന് മൃഗയാവിനാദത്തിലോ ദ്രുതഗതിയിലോ മദ്യപാനത്തിലോ സ്ത്രീവിഷയത്തിലോ ആസക്തനായിരിക്കുന്നു എന്നു കണ്ടാൽ അജാജീവി പ്രശംസിച്ചു പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹിതത്തെ അനുസരിക്കണം. എന്നിട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തു പെരുമാറി ആവക വ്യസനങ്ങളുടെ നിവാരണത്തിന്നു പ്രയത്നം ചെയ്യണം. ശത്രുക്കൾ ചെയ്യുന്ന ഉപജാപത്തിൽനിന്നും വഞ്ചനത്തിൽനിന്നും ശ്രദ്ധപ്രയോഗങ്ങളിൽനിന്നും രാജാവിനെ രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യണം.

സ്വാമിയുടെ ഇംഗീതാകാരങ്ങളെ നല്ലവണ്ണം നോക്കി മനസ്സിലാക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ബുദ്ധിമാന്ദാരായിട്ടുള്ളവർ മന്ത്രഗോപനത്തിന്നുവേണ്ടി കരമം, ദ്രോഹം, ഹിംസ, ദൈന്യം, വ്യവസായം (ഏതെങ്കിലും കാര്യത്തിലുള്ള ഉറപ്പ്), ഭയം എന്നിവയുടെ വിഷയത്തിൽ ഇംഗീതാകാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ദുഷ്ടവിചിന്താസം (ഉള്ളതും ഇല്ലാത്തതും ആയ ചയെ വിപരീതമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുക) ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ.

കാണുമ്പോൾ സന്തോഷം ഭാവിക്കുക, പറഞ്ഞ വാക്യത്തെ സ്വീകരിക്കുക, ഇരിപ്പാൻ ആസനം നൽകുക, വി

ജനത്തിൽവെച്ചു' കാണുന്നവളിടുക, ശങ്കാസ്ഥാനത്തിൽ അധികം ശങ്കിക്കാതിരിക്കുക, സംസാരിക്കുന്നതിൽ അഭിരുചി കാണിക്കുക, പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ട കാര്യം നോക്കി അറിയുക, പരമമായിട്ടുള്ളതിനെ പരമമായിട്ടു പറഞ്ഞാലും സഹിക്കുക, മനസ്സിതത്തൊടു കൂടി കാര്യങ്ങളെ കല്പിക്കുക, കൈകൊണ്ടു തടവുക, ധ്യാനിക്കേണ്ട സംഗതിയിൽ പരിഹാസിക്കാതിരിക്കുക, പാശാക്ഷത്തിങ്കൽ ഇണം പറയുക, ഭക്ഷ്യവിഷയങ്ങളിൽ നൃരിക്കുക, വിനോദങ്ങൾക്കു ഒരുമിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവുക, വൃശ്ചനം വരുമ്പോൾ സഹായിക്കുക, തൽക്ഷണികളെ (അവന്റെ താൽപര്യക്കാരെ) മാനിക്കുക, ഗുഹ്യം പറയുക, ബഹുമാനത്തെ വളർപ്പിക്കുക, അതർഭാഗം ചെയ്യുക, അനതർഭാഗം നിവാരണം ചെയ്യുക, എന്തിനെയെഴുന്നതായിക്കണ്ടാൽ രാജാവ് സത്യജ്ഞനായിരിക്കുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കണം.

ഇതുതന്നെ വിപരീതമായിക്കാണുന്നതാണ് അതുഷ്ടനായാലുള്ള ലക്ഷണം. കൂടുതലായുള്ള ലക്ഷണവും പറയാം:—കാണുമ്പോൾ കേറിക്കുക, പറയുന്നതിനെ കേൾക്കാതിരിക്കുമ്പോൾ പ്രതിഷേധിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുക, ഇരിപ്പാൽ ആസ്ഥാനം കൊടുക്കാതിരിക്കുകയും നേരെ നോക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുക, വണ്ണത്തിലും സ്വരത്തിലും വ്യത്യാസം വരിക, ദൈവത്തെക്കൊണ്ടു നോക്കുകയോ പുരികം ചുളിക്കുകയോ ചുണ്ടു കടിക്കുകയോ ചെയ്യുക, ദേഹം വിയർക്കുക, അസ്ഥാനത്തിങ്കൽ നെടുവീർപ്പുകളും ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുക, പരിമത്രം (പിറുപിറുക്കുക) ചെയ്യുക, കാരണംകൂടാതെ എഴുന്നേറ്റു പോവുക, തന്നെ ആദരിക്കാതെ അന്യനെ ബഹുമാനിക്കുക, ഭൂമിയിലോ ഗാത്രത്തിലോ വരയ്ക്കുക, അന്യനെ അടിക്കുക, വിദ്യയേയും വണ്ണത്തേയും ദേശത്തേയും നിന്ദിക്കുക, സമനിന്ദ (തന്നെപ്പോലെത്തന്നെ അന്യനെ നിന്ദിക്കുക) ചെയ്യുക, പ്രതിദോഷനിന്ദ (തന്നെപ്പോലെ ദോ

രാജാവിന്റെ അതുഷ്ടിയെ ഉച്ചരിക്കുന്നതിൽ അമാ
നുഷ്യന്മാരുടെയും (പക്ഷാഭൂതികളുടെ) കൂടി വൃത്തിവികാ
രത്തെ സേവകൻ ചിരിക്കുന്നു.

“ഇ ചൻ കുടും കെ.വക്കി ചെട്ടും നന്നണ്ണ” എന്ന് കണ്ടിട്ടു കാത്തുവന്നൻ രാജാവിനെ ഉപേക്ഷി മുപോയി*.

ഒക്തബർ ൧൯൫൭-ൽ അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്നതും ക
ണ്ടിട്ട് ഭരണാധികാരികൾക്കു കീഴിൽ അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്ന
ഉപാദ്ധ്യക്ഷനായിട്ട്.

[illegible]

§ കേരളവർദ്ധനവ് പകർന്നുപോയ അതിശയം സൂചിക്കുന്നതായും
അതിനെത്തന്നെ സേവകൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം നാലു മുറക്കുമ്പടിയിൽ

അന്നത്തിൽ തൃണം കണ്ടിട്ട് ചാരായണഗോത്രജനായ ദീർഘൻ രാജാവിനെ വിട്ടുപോയി. *

ഇതേന്മുണ്ട കാണുകയാൽ ഹോമേവൻ രാജാവിനെ പരിശ്രയിച്ചുപോയി ‡

ആന പെങ്കിം തളിച്ചു എന്ന കാരണത്താൽ കിഷ്കല്ലൻ രാജാവിനെ കൈവിട്ടുപോയി

പോകുമ്പോൾ ഒരു ക്രോഞ്ചപ്പക്ഷി പ്രക്ഷിപ്തമായി പറക്കുമ്പോഴായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം രാജാവ് അന്തഃപുരത്തിലിരിക്കുമ്പോൾ കണിക്ക് ചെന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം കവിതനായി അയാളെ ശകാരിച്ചു. അതു കേട്ടിട്ടു ക്രോഞ്ചപ്പക്ഷി പിന്നെ അയാൾ വരുമ്പോൾ അപ്രക്ഷിപ്തമായിപ്പറന്നു. ഇതു രാജകോപസ്പർശകരമായ ശകാരമെന്നു വിചാരിച്ചു കണിക്ക് ഉടനെ രാജ്യംവിട്ടുപോയി.

* മഗധരാജ്യത്തു ബാലനായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരുവായ്ക്കനായ ദീർഘൻ അപ്പന്റെ ബഹുമാനപാത്രമായ സേവകനായിരുന്നു. ദീർഘൻ വരുമ്പോൾ രാജമാതാവ് ഏഴുനോറു ബഹുമാനിക്കുക പതിവാണ്. അതു കണ്ടിട്ട് ഒരു ദിവസം ബാലരാജാവ് അമ്മയോടു എന്തിനാണ് ഈ ബ്രാഹ്മണനെ ഇത്ര ബഹുമാനിക്കുന്നത് എന്നു ചോദിച്ചു. പിതാവിന്റെ സേവകനായ അദ്ദേഹം പൂജ്യനാണെന്നു അമ്മ പറഞ്ഞത് പുത്രന് അത്ര രസിച്ചില്ല. അന്നു ദീർഘനു ചോരവിളയിൽ ഒരു ചുൽക്കൊടി ഇടുകയുണ്ടായി. ദീർഘൻ ചോരക്കൊന്നായ ദിഗ്ദ്ധൻ ഇതിൽനിന്നു താൻ തുണപ്രായനായിരിക്കുന്നു എന്നുതരിച്ചു ഉടനെ രാജാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു.

‡ അവന്തിരാജാവാായ അശ്വമേധൻ പുത്രനെ ഹോമേവൻ എന്ന വിപ്രൻ നീതിശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ ഒരു ദിവസം രാജാവിന്നു കിരുവുണ്ണക്കൊതി. ആ വിവരം ശ്രദ്ധവിയോധിപ്പിച്ചാൽ രാജപുത്രൻ ഒരു സൂത്രം പ്രയോഗിച്ചു. അയാൾ പതിവായി കളിച്ചുവരുമ്പോൾ രാജാക്കിയമുഖ് ചുമലിൽ ധരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. അന്നു മുഖ് ഇറേനെന്നെൻ പറഞ്ഞു ചുമലിൽ വസ്ത്രം ധരിക്കാതെയാൽ രാജപുത്രൻ കളിച്ചുവന്നത്. ഇതിൽനിന്നു രാജാവിന്റെ മനസ്സു മാറിപ്പോയതിൽ ഉറപ്പിച്ചു ഹോമേവൻ രാജ്യംവിട്ടുപോയി.

‡ വംശരാജാവായ ശതാനന്ദനു കിഷ്കല്ലൻ എന്ന മരുവായ്ക്കനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം രാജധൂമത്തിലേക്ക് പോകുമ്പോൾ പതിവു

രഥശാപത്തെ പ്രശംസിച്ചു എന്ന കാര്യത്തെക്കുറിച്ച്
പിത്രനൻ രാജ്യം വിട്ടുപോയി *

ശാപം കരയുന്നതു കണ്ടിട്ട് പിത്രനപുത്രനും രാജാ
വിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു.

രാജാവ് തനിക്കു തരേണ്ടുന്ന അത്ഥിമാനങ്ങൾക്കു്
അവശേഷപം (ചാനി) വരുത്തുന്നതായിക്കണ്ടാൽ അന്വർത്തി

യി കാര്യവിഷയം പട്ടാളത്തെ കറുത്തുനീക്കം ചെയ്തപ്പോൾ ചോരകൾക്കു്
തീക്കുണ്ടു്. ഒരു ദിവസം രാജാവ് അനൗപമത്തിരിക്കുമ്പോൾ ആചാര്യ
നെ ദ്രോഹിച്ചുപോയപ്പോൾ യുദ്ധം മന്ത്രിയായ അനൗപമൻ മനസ്സിലാക്കി.
അന്നു് ആചാര്യൻ വന്നപ്പോൾ അന്നു് തുറന്നുകൊണ്ടു് ഉറക്കി വെള്ളം പ
റുത്തുവെച്ചു ആചാര്യൻ മേൽ തളിച്ചു. ഇതു് ഒരു ദുഷ്ടകാര്യമായി
അതി കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ നാടുവിട്ടുപോകയും ചെയ്തു.

* ഉത്തരയിനീരാജാവായ പ്രജാപതിന്റെ പുത്രനെ പിത്രനൻ
എന്ന ആചാര്യൻ തീക്കിശാസ്ത്രം അഭ്യസിച്ചിരുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസം
അവസാനിച്ചപ്പോൾ രാജാവ് പിത്രനന്റെ ചേരിൽ കൂടിയിരുത്തി
അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വത്തുക്കൾ വിട്ടുകൊടുക്കുന്ന പുത്രനായിത്തീർന്ന
പ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച്, അതിനുശേഷം ആചാര്യൻ വന്നപ്പോൾ രാജ
പുത്രൻ കയറിയെപ്പറ്റിയ രഥത്തിൽ അറി അദ്ദേഹത്തോടു് “ഈ ഗു
രോ, ഈ കവിത ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു് മൂപ്പരുമോളം മാറ്റുന്നതാണു്”
എന്നിങ്ങനെ അശപത്തെ പ്രശംസിച്ചു. താനവിടെനിന്നു പോകണമെ
ന്നാണു് ഇതിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നതെന്നു മനസ്സിലാക്കി ഉടനെ പിത്ര
നൻ പോകയും ചെയ്തു.

പിത്രനപുത്രനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ
ശാസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം പഠിച്ചു് രാജാവിനെ സേവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അ
ദ്ദേഹം വലിയ വിചാറനാണെന്നു വിചാരിച്ച രാജാവ് അദ്ദേഹത്തെ രാ
ജാക്കിയും ചെയ്തപ്പോൾ. ഒരു ദിവസം രാജാവ് “പിത്രനപുത്രൻ പ
ണിതനാണെന്നു് കേൾക്കുകയും ബാലനാകയാൽ മന്ത്രിസ്ഥാനത്തെ അർഹിക്കുന്നി
ല്ല. പ്രായം തികഞ്ഞാൽ മന്ത്രിയാക്കാം. അതുവരെ ഇവനെ ബന്ധ
നത്തിൽ വെക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം ഇവൻ ചാടിപ്പോകേക്കാം” എ
ന്നു് മന്ത്രിച്ചു. അന്നു് അദ്ദേഹം രാജാക്കന്മാരിൽ വന്നപ്പോൾ അവിടെയു
ണ്ടായിരുന്നു. ശാപം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ കൂടിച്ചു ചാടുകയും, അ
തിൽനിന്നു രാജാക്കന്മാരെ അനുഭവിച്ചു് അദ്ദേഹം പോകയും ചെയ്തു.

വി അദ്ദേഹത്തെ പരിത്യജിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം രാജാവിന്റെ സ്വഭാവവും തന്റെ അപരാധവും നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ച് രാജകോപത്തിന്നു പ്രതിവിധി ചെയ്യണം. രാജാവു കോപിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏറ്റവും അടുത്ത മിത്രത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ല.

ചെയ്തു തൃസ്ഥനായ് മിത്രം
ദപാരാ ദോഷാപമാജ്ജനം;
പിന്നെസ്സേവിക്കയോ ചെയ്തു
മരിച്ചാൽ വന്നുകൊൾകയോ

കൊടിലുതൻ അയ്യപ്പസ്വാമിൻ, യോഗവൃത്തമെന്ന
അഞ്ചാമധികരണത്തിൽ, സമന്തമംഗലിക
മെന്ന അഞ്ചാമധ്യായം.

ആറാം അധ്യായം.

തൊണ്ണൂറ്റിനാലും തൊണ്ണൂറ്റിയും പ്രകരണങ്ങൾ
രാജപ്രതിസന്ധനം, ഏകൈശച്യം.

രാജവ്യസന (രാജമരണം) ത്തിങ്കൽ അമാത്യാൻ ഇങ്ങനെ പ്രതിവിധി ചെയ്യണം.

രാജാവിന്നു മരണഭയം വരുന്നതിന്റെ വളരെ മുമ്പുതന്നെ, അദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രിയതം ഹിതതരമായിട്ടുള്ള ജനങ്ങളോടാലോചിച്ച്, മാസത്തിലൊരിക്കലോ രണ്ടു മാസം കൂടുമ്പോളൊരിക്കലോ മാത്രമേ രാജാവിനെക്കുറഞ്ഞാൻ വരുന്നവരെ കാണാനനുവദിക്കാവൂ. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിൽ, രാജാവു് ദേശപീഡയെ അകറ്റുന്നതിന്നോ ശത്രുബാധയെ നിവാരണം ചെയ്യുന്നതിന്നോ ആയുസ്സു വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന്നോ പുത്രനുണ്ടാകുന്നതിന്നോ പേങ്ങിരിക്ക

ജ്ഞാതൃസ്വരൂപം ചൈവ്യാനാണന്നു കാരണം പറവു. രാജാവിനെക്കാണാൻ അനുരൂപമായ സമയത്തു് രാജവേഷധാരിയായ മറെറാരാളെ പ്രകൃതികൾക്കോ, മിത്രരാജാക്കന്മാരുടെയും അമിത്രരാജാക്കന്മാരുടേയും ഭൂതന്മാക്കും കാട്ടിക്കൊടുപ്പു. അപരോക്ത യഥാർത്ഥമായി ചെല്ലേണ്ടതായ സഭാജ്ഞാത രാജപുഷ്പങ്ങൾ അമാത്യന്മാരുവെ ചെലവു. ദൈവചാരികൻ, അന്തർദ്വേഷികൻ എന്നിവർ മുഖേന യഥോക്തമായിട്ടുള്ള രാജകൃത്യത്തെയും അനുവർത്തിപ്പു. അപകാരികളിൽ പ്രകൃതികൾക്കു സമ്മതമാകുമാറുള്ള കോപപ്രസാദങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ഉപകാരികളിൽ പ്രസാദത്തെ മാത്രമേ കാണിക്കാവൂ.

ദുഷ്ടന്മാരിൽനിന്നുള്ള പ്രത്യന്തത്തിലുള്ള കോശത്തേയും സൈന്യത്തേയും ആപ്തപുരുഷന്മാരുടെ മേൽനോട്ടത്തിൻ കീഴിൽ ഒരേ സ്ഥലത്തു സ്ഥാപിച്ചു. അപ്രകാരംതന്നെ രാജാവിന്റെ കല്യാണാർ, രാജകുമാരന്മാർ, മുഖ്യന്മാർ എന്നിവരേയും മറ്റുവല്ലകാരങ്ങളെയും പറഞ്ഞു ആപ്തപുരുഷന്മാരുടെ മേൽനോട്ടത്തിൻകീഴിൽ ഒരേസ്ഥലത്തു പാർപ്പിച്ചു.

ദുഷ്ടന്മാരോ അടവിയിലോ യാതൊരു മുഖ്യൻ ബന്ധുബലമുള്ളവനായിട്ടു് രാജാവിന്നു പ്രതികൂലം ആചരിക്കുന്നുണ്ടോ അവനെ വശീകരിക്കുകയോ, വളരെ അപരാധങ്ങൾ സംഭവിക്കാറുവന്ന ഒരു യാത്രയിൽ അയയ്ക്കുകയോ, മിത്രരാജാവിന്നു സാഹായ്യം ചെയ്താൽ പേണ്ടി മിത്രമുഹത്തിലേക്കയയ്ക്കുകയോ ചെയ്തു.

സാമന്തനായിട്ടുള്ള യാതൊരുവനിൽനിന്നു് ഭയം ശങ്കിക്കേണ്ടതായിക്കാണുന്നുവോ അവനെ ഉത്സവമെന്നോ, വിചാരമെന്തെന്നോ, ഹസ്തിബന്ധനം എന്നോ, അശപചണ്ഡം (കുതിരയെ ചാങ്ങുക) എന്നോ, ഭൂമിപ്രദാനം എന്നോ എന്തെങ്കിലും ഒരു കാരണം പറഞ്ഞു് അവഗ്രഹിക്കുകയോ തന്റെ മിത്രത്തെക്കൊണ്ടു് അപരനുമായി

നാട്ടുപ്രായമായ വിധം ഒരു സന്ധിചെയ്തിക്കുകയും ചെയ്തു. അതല്ലെങ്കിൽ അത് 'ആകാശികന്മാരോടോ അതിരൂന്നാടോ വൈരമുണ്ടാക്കിത്തീർത്തു. അതല്ലെങ്കിൽ അവന്റെ കലീനാനം അവരുടേതാണെന്നു അറിയിച്ചു. ഒരുവനെ അവന്റെ ഭൂമിയിലൊരു ഭാഗം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു അവനോടു വിരോധിച്ചിട്ടു.

രാജാവിന്റെ കല്പനാരേയും രാജകുമാരന്മാരേയും മുഖ്യന്മാരേയും വശീകരിച്ചിട്ട് രാജാവകാശിയായ കുമാരനെ രാജ്യത്തിൽ അഭിഷേകം ചെയ്തതായി കാണിച്ചു. ഭാഷ്യകമ്മികത്തിൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരം രാജ്യകണ്ടകന്മാരായിട്ടുള്ളവരെ ഉന്മൂലനാശനംചെയ്തു രാജഭാരം നടത്തുകയും ചെയ്തു.

സാമന്താദികളിൽവെച്ചു മുഖ്യനായിട്ടുള്ള ഒരുവൻ പുത്രനായി അഭിഷേകംചെയ്ത രാജാവിനോടു കോപിച്ചിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടാൽ മന്ത്രി "വത്ര, ഞാനങ്ങയെ രാജാവർക്കും" എന്നു പറഞ്ഞു "ആവാഹിച്ചു" അവനെ വധിച്ചിട്ടു. അഥവാ ആപൽപ്രതീകാരത്തിലെ വിധിയനുസരിച്ചു അവനോടു പ്രവൃത്തിച്ചു.

രാജാവിനു മരണം സംഭവിക്കുമ്പോൾ മന്ത്രി രാജഭാരം യുവരാജാവിങ്കൽ സമർപ്പിച്ചതിനുശേഷം മാത്രമേ രാജമരണത്തെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യാവൂ. ശത്രുവിന്റെ രാജ്യത്തുവെച്ചു രാജമരണം സംഭവിച്ചാൽ രാജാവിന്റെ ശത്രുവാണെന്നു നങ്കിക്കുന്ന മിത്രത്തെക്കൊണ്ടു "ശത്രുരാജാവുമായി സന്ധി ചെയ്തിച്ചു" അമാത്യൻ മടങ്ങിപ്പോരേണ്ടതാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം സാമന്താദികളിൽ ഒരുവനെ രാജാവെന്ന നിലയിൽ ഭക്തിയിൽ സ്ഥാപിച്ചു മടങ്ങിപ്പോരണം. അഥവാ കുമാരനെ രാജാവായിട്ടഭിഷേകം ചെയ്തു ശത്രുവിനെ ആക്രമിക്കണം. ശത്രു സ്ഥവിഷയ

ശ്ലോകം

നർത്തകൻ, നർത്തകി പ്രകടനങ്ങൾ

അഥവാ അധ്യായം

ഞെ ആക്രമിച്ചാലോകപ്പെട്ട യഥാർത്ഥമായിട്ടുള്ള ആപൽ പ്രതീകാരത്തെ അനുഷ്ഠിക്കണം.

മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരം രാജ്യപ്രതിസ്ഥാപനം ചെയ്തിട്ട് അമാത്യൻ രാജകുമാരനിൽ ഏകൈശ്യത്തെ (ഏകാധിപത്യത്തെ) സ്ഥാപിക്കണമെന്നാണ് കൗടില്യമതം.

അതു പാടില്ലെന്നു ഭാരദവാജൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. രാജാവിന് ആസന്നമരണനായിരിക്കുകയോ അമാത്യൻ രാജ്യകാഷ്ടിയാക്കി രാജകുലനാരേയും രാജകുമാരനാരേയും രാജ്യകുലനാരേയും തമ്മിൽത്തമ്മിലോ മുഖ്യന്മാരുടെ പേരിലോ വിക്രമിച്ചിട്ടു കൊല്ലിക്കുകയോ, കുലനാരെയും കുമാരനാരെയും മുഖ്യന്മാരെയും ഉപാഹ്തദണ്ഡം കൊണ്ടു കൊന്നു തന്നത്താൻ രാജ്യം അപഹരിക്കുകയോ ചെയ്തേക്കാം; രാജ്യംമൂലമായിട്ടു പിതാവു പുത്രനാരെയും പുത്രൻ പിതാവിനേയുംകൂടി ദ്രോഹിക്കുന്നു. പിന്നെ രാജ്യത്തിന്റെ ഏകനിയാമകനായ അമാത്യനാണോ അതു ചെയ്യാതിരിക്കുന്നത്? ആകയാൽ തന്നത്താൻ കൈവശം വന്നതായ രാജ്യത്തെ അമാത്യൻ തിരസ്കരിക്കുകയില്ല. സ്വയം കാമിച്ചവന്ന സ്ത്രീയെ പരിത്യജിക്കുന്നതായാൽ അവർ ശപിക്കുമെന്നാണല്ലോ ലോകോക്തി.

ഒരിക്കലേ വരൂ കാലം
കാലംകാക്കുന്ന മത്സ്യനിൽ,
പിന്നീടു കർമ്മം ചെയ്യാനായ'
മുതിർന്നാൻ കാലമെത്തിടം..

എന്നാണ് ഭാരദവാജന്റെ സ്വാഭാവികമായും.

എന്നാൽ ഇതു പ്രകൃതികോപത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതും ധർമ്മവിരുദ്ധവും അനൈകാർത്ഥികവും (അനീയതം) ആണെന്നാണ് കൗടില്യന്റെ അഭിപ്രായം ആയതു കൊ

ണ്ട്, അമാത്യൻ ആ ന.സമ്പന്നനായ രാജപുത്രനെ രാജ്യത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിക്കണം. ആഗ്രഹസമ്പന്നനായ ഒരു രാജപുത്രൻ ഇല്ലാത്തപക്ഷം, അമാത്യൻ വ്യസനിയായ രാജകുമാരനേയോ, രാജകന്യകയേയോ ഗഭീണിയായ രാജമഹിഷിയേയോ പുരസ്കരിച്ചു മഹാമാത്രന്മാരെ വിജിച്ചവരുത്തി അവരുടെ മുമ്പാകെവെച്ചു പറവു:—“ഏതാ ഇദ്ദേഹത്തെ നിങ്ങളുടെ കയ്യിൽ നിക്ഷേപമാറിട്ടു എല്പിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവിനേയും നിങ്ങളുടെ പരാക്രമത്തേയും ക്ഷമത്തേയും നോക്കുവിൻ. ഇദ്ദേഹം കേവലം ഒരു ധപജം (കൊടി) മാത്രമാണ്; നിങ്ങൾതന്നെയാണ് സ്ഥാമികൾ. ഞാനെന്നാണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു പറയുവിൻ”. മേൽപ്രകാരം പറയുന്ന അമാത്യനോടു യോഗപുരുഷന്മാർ “അങ്ങനെയുപദേശഗാമിയായിട്ടുള്ള ഈ രാജാവിനെക്കാരും ചാതുർവ്വണ്യത്തെപ്പരിപാലിപ്പാൻ അധികം അഹ്നായിട്ടു മറ്റാരാണുള്ളതു്” എന്നു പറവു. “എന്നാൽ അങ്ങനെതന്നെ” എന്നു പറഞ്ഞു് അമാത്യൻ ആ കുമാരനേയോ രാജകന്യകയേയോ ഗഭീണിയായ രാജമഹിഷിയേയോ അഭിഷേകം ചെയ്തു. ബന്ധുക്കൾ, സംബന്ധികൾ, മിത്രരാജാക്കന്മാരുടെയും അമിത്രരാജാക്കന്മാരുടെയും ഭൃതന്മാർ എന്നിവർക്കു അദ്ദേഹത്തെ കാട്ടിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ അമാത്യന്മാർക്കും ആയുധീയന്മാർക്കുമുള്ള ചെലവും ശമ്പളവും വർദ്ധിപ്പിക്കണം. “ഇദ്ദേഹം വൃദ്ധൻ (പ്രായം തികഞ്ഞവൻ) ആയാൽ ഇനിയും വർദ്ധിപ്പിച്ചതരം” എന്ന് അവരോടു പറയുകയും വേണം. ഇപ്രകാരംതന്നെ ഭൃതരിലും രാഷ്ട്രത്തിലുമുള്ള മുഖ്യന്മാരോടും പറയണം. മിത്രപക്ഷക്കാരും അമിത്രപക്ഷക്കാരായുള്ളിവരോടും അഹ്തപോലെ പറയണം. രാജ്യാഭിഷി

കനായ കുമാരന്റെ വിനയകർമ്മത്തിൽ (വിദ്യാധ്വരപനത്തിൽ) പ്രയത്നമെന്തെന്നും വേണം.

രാജകന്യയെ അഭിഷേകം ചെയ്താൽ. അവളിൽ സമാനജാതീയനായ പുരുഷൻനിന്നു പുരുഷപ്രജയെ ഉൽപാദിപ്പിച്ചു. ആ പുത്രനെ രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. മന്താവിന്റെ മനസ്സിനു ക്ഷോഭം വരാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി കലീനനും അർദ്ധസന്തപനം ഛാത്രനും ലക്ഷണയുക്തനായ ഒരു പുരുഷനെ മാതൃസമീപത്തിൽ താമസിപ്പിക്കുകയും വേണം. ഇതുകാലത്തിങ്കൽ ഈ രാജമാതാവ്.നെ പ്രത്യേകം രക്ഷിക്കണം. അമാത്യൻ സാധാരണമായിട്ടുള്ളതിൽ കവിഞ്ഞ യാതൊരു സുഖാനുഭവവും തന്റെ കാര്യത്തിൽ അംഗീകരിക്കരുത്. രാജാവിനു വേണ്ടിയാകട്ടെ യാനം, വാഹനം, ആഭരണം, വസ്ത്രം, ഭൂമി, മറ്റും മുതലായ പരിവാഹങ്ങളെ നിർമ്മിപ്പിക്കുകയും വേണം.

യുവാവായാലുള്ളറിവാൻ
യാചിച്ചു മന്ത്രി വിശ്രമം;
വിട്ടുപോവു മുഷിഞ്ഞാകിൽ,
തെളിഞ്ഞെന്നാലിരുന്നിട്ടു.

മടുത്താൽ മന്ത്രി സേവിപ്പു
വാനമാ ദീപ്തസത്രമോ
പുരരക്ഷാർത്ഥമായ് ഗൃഹ-
ധനാദിയെയുമച്ചതാൻ.

നൃപൻ മുഖ്യർവശത്തായും-
ലമാത്യൻ തൽപ്രിയാശ്രയാൽ
ഇതിഹാസപുരാണങ്ങൾ-
വഴിയായ് നീതിയോതിട്ടു.

യോഗവൃത്തം വശത്താക്കി -
 സ്തിലവൃത്തനരൂപനായ്
 ചെഴ്ത്തിപ്പു നുവനെക്കൊണ്ടു
 ഛായ്വരിൽ ഭാഗ്യകർമ്മികം.

കെഴിപ്പുതൻ അഞ്ചാമധികരണത്തിൽ, യോഗവൃത്തത്തെ
 അഞ്ചാമധികരണത്തിൽ, അച്ചുതൃതീയധാരണം -
 ഏകകകശ്ചം എന്ന
 അഞ്ചാമധികരണം.

യോഗവൃത്തം അഞ്ചാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

* മണ്ഡലയോനി. ആറാം അധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

തൊണ്ണൂറൊന്നാം പ്രകരണം.

പ്രകൃതിസ്വത്തുകൾ.

സ്വാമി, അമാത്യൻ, ജനപദം, ദുർഗ്ഗം, കോശം, ദണ്ഡം (സൈന്യം), മിത്രം എന്നിവയാണ് പ്രകൃതികൾ.

ഇവയിൽവെച്ചു സ്വാമിയുടെ സ്വത്തു് (ഗുണങ്ങൾ) ഏവയെന്നാൽ:— മഹാകലീനനായിരിക്കുക, ദൈവവും (പൂർവ്വജന്മസൂക്തം) ബുദ്ധിയും സത്തപും (ധൈര്യം) തികഞ്ഞവനായിരിക്കുക, പൂർവദശി (ജ്ഞാനപൂർവ്വമാർ മുഖേന കാഴ്ചക്കളിക്കാണുന്നവൻ) യായിരിക്കുക, ധാർമികനായിരിക്കുക, സത്യവാക്കായിരിക്കുക, അവിസംവാദകനായിരിക്കുക, കൃതജ്ഞനായിരിക്കുക, സ്ഥൂലലക്ഷൻ (വളരെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ) ആയിരിക്കുക, മാഹാത്മാഹരനായിരിക്കുക, ദീപ്തസൂത്രൻ (അധികം ആലോചിച്ചു സമയം കളയുന്നവൻ) അല്ലാതിരിക്കുക, ശക്യസാമന്തൻ (സാമന്തന്മാരെ ഒതുക്കുവാൻ ശക്തൻ) ആയിരിക്കുക, ദിവ്യബലിയായിരിക്കുക, ക്ഷമമല്ലാത്ത മന്ത്രിപരിഷത്തുള്ളിവനായിരിക്കുക, വിനയകാമനായ്ക്കുക എന്നിവ ആദിഗാമി

---

* മണ്ഡലകേനാൽ വിശിശിഷ്ട (സ്വാമി), ശത്രു, കയ്യമൻ, ഉദാസീനൻ എന്നിങ്ങനെ നാലുവകയെക്കൂടുകിയ രാജമണ്ഡലം. യോനിയെന്നാൽ അടുത്ത അധികരണത്തിൽ പറയുവാൻപോകുന്ന ഷാർദൂലയെ പ്രയോഗിക്കുവാൻ വിഷയം. സന്ധിവിശ്വാദിയായി പരസ്പരമഭ്യന്തരമുള്ള ഷാർദൂലയെ പ്രയോഗിക്കുന്നതു മണ്ഡലത്തിങ്കലാണ്.

കുറ്റങ്ങളും (മറുജീവനരെ സ്വസ്ഥനിധിയിലേക്കു ആകർഷിക്കുന്ന ഗുണങ്ങളും).

ശുഭതുഷ്ഠി (കേട്ടറിവാനുള്ള ഇച്ഛ), ശ്രദ്ധണം, ഗ്രഹണം, ധാരണം, വിജ്ഞാനം (വിശേഷജ്ഞാനം), ഉപഹാരം, അപേഹാരം, തത്ത്വചിന്തിച്ചേരണം എന്നിവ പ്രജ്ഞാഗുണങ്ങളും (ബുദ്ധിഗുണങ്ങളും).

ശൈത്യം, അമർഷം (അക്ഷമതപം), ശീലമൃത, ദാക്ഷ്യം എന്നിവ ഉത്സാഹഗുണങ്ങളും.

വാഗ്മിയായിരിക്കുക, പ്രഗത്ഭനായിരിക്കുക, സ്മൃതി (കീഴോലോചന)യും മതി (മേലോലോചന) യും ബലവുമാകുന്നതായിരിക്കുക, ഉദഗ്രൻ (മഹാശയൻ) ആയിരിക്കുക, സ്വവഗ്രഹനായിരിക്കുക, കൃതശിപ്പനായിരിക്കുക, അദ്ധ്യസനനായിരിക്കുക, ദണ്ഡാധികളെക്കൊണ്ടുള്ള ഉപകാരപങ്കാരങ്ങളിൽ ശാസ്ത്രദൃഷ്ടമായ പ്രതീകാരം ചെയ്യുന്നവനായിരിക്കുക, ലജ്ജാശീലനായിരിക്കുക, ആവത്തിലും പ്രകൃതി (സ്വസ്ഥാവസ്ഥ)യിലും അർത്ഥത്തെ വിനിമയംഗിക്കുന്നവനായിരിക്കുക, ദീർഘദർശിയായിരിക്കുക, ദൂരദർശി (ദൂരസ്ഥിതിങ്ങളായ കാര്യങ്ങളെ ചാരമുഷ്കസ്സുകൊണ്ടു കാണുന്നവൻ) യായിരിക്കുക, ദേശത്തെയും കാലത്തെയും പുരുഷകാര (പുരുഷപ്രയത്നം) തെയും കാര്യത്തെയും പ്രധാനമായിക്കരുതുന്നവനായിരിക്കുക, സന്ധിയും വിക്രമ(വിഗ്രഹം)വും ത്യാഗ (ദാനപ്രദായം) വും സംയമവും ചെയ്യേണ്ടതിനേക്കുറിച്ചും പരന്റെ ചിദ്രങ്ങളെക്കുറിച്ചും തിരിച്ചറിയുന്നവനായിരിക്കുക, സംവൃതൻ (ഇച്ഛമന്ത്രൻ) ആയിരിക്കുക, ഭീനാഭിഹാസി (ഭീനന്മാരെ പരിഹസിക്കുന്നവൻ) യല്ലാതിരിക്കുക, അവക്രമവും ഭൂകുടിനോടുകൂടാതെയും നോക്കുന്നവനായിരിക്കുക, കാമവും ക്രോധവും ലോഭവും സ്തംഭവും ചാപലവും ഉപതാപ (പ്രജാദോഷം) വും പൈശ്ചന്ത്യവും ഇല്ലാത്തവനായിരിക്കുക, പ്രിയമായും

തൊണ്ണൂറൊന്നാം പ്രകരണം

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

മനുഷ്യിതത്തോടുമിടയും ഉദാരമായും സംഭാഷണംചെയ്യുന്നവനായിരിക്കുക, വൃദ്ധോപദേശപ്രകാരമുള്ള ആചാരങ്ങളെ അനുസരിക്കുന്നവനായിരിക്കുക എന്നിവയാണ് 'ആത്മസ്വസ്ഥത്വ' (ആത്മഗുണങ്ങൾ).

അമാത്യസ്വസ്ഥത്വ മുൻപു * ചരണാകുഴിയിട്ടുണ്ട്.

മധ്യത്തിലും അന്ത്യത്തിലും സ്ഥാനം (ദർപ്പം) ഉള്ളതായിരിക്കുക, ആത്മധാരണയും (സദേശവാസികളുടെ ജീവിതത്തിനുവേണ്ട ധാന്ത്യാദികൾ വിചിത്രം) ആപൽക്കാലങ്ങളിൽ പരധാരണവും (പരന്മാരെ പോരറ്റുവാൻ വേണ്ട പദാർത്ഥങ്ങൾ വിചിത്രം) ആയിരിക്കുക, സുഹൃത്തുക്കൾ (തക്കതായ രക്ഷാസ്ഥാനങ്ങളോടുകൂടിയതു്) മായിരിക്കുക, സപാജീവം (പ്രയാസമുടാതെ കൃഷി മുതലായവ ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നതു്) ആയിരിക്കുക, ശത്രുദേഷി (ശത്രുക്കളെ ദേഷിക്കുന്നതു്) ആയിരിക്കുക, ശക്യസാമന്തമായിരിക്കുക, വളിനിലങ്ങളും പാഷാണപ്രദേശങ്ങളും മണൽപ്രദേശങ്ങളും വിഷമസ്ഥലങ്ങളും കണ്ടകജനങ്ങളും ശ്രേണികളും (രാജവാദോധികളായ ജനങ്ങളുടെ സംഘങ്ങൾ) വ്യാജമുഗ്ദ്ധനങ്ങളും ഇല്ലാത്തതായിരിക്കുക, കാഴ്ചയിൽ രമണീയമായിരിക്കുക, സീതയും (കൃഷിസ്ഥലം) ഖനിയും ഭവ്യവനവും ഹസ്തിവനവും ഉള്ളതായിരിക്കുക, ഗവ്യം (ഗോക്കൾക്കു ജീവിക്കുവാൻ നല്ലതു്) ആയിരിക്കുക, പൊരുഷേയം (പുരുഷപ്രയത്നത്തിനു പറിയതു്) ആയിരിക്കുക, ഇപ്തഗോചരം (ശത്രുക്കൾക്കു പ്രവേശിക്കാവുന്ന സ്ഥാനങ്ങളിൽ കാവലുള്ളതു്) ആയിരിക്കുക, പശുസമുദ്ധ്യമുള്ളതായിരിക്കുക, അദേവമാതൃകം (നദീജലംകൊണ്ടു വിളയുന്ന ധാന്യങ്ങളാൽ സംരക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു്) ആയിരിക്കുക, ജലമാഗ്നങ്ങളും സ്ഥലമാഗ്നങ്ങളുമുള്ളതായിരിക്കുക, വാ

* നേരുമിടകൾക്കും മയമുട്ടകൾക്കും നേരുമിടകൾ.

ലഭ്യനായ വിവിധപണ്ഡിതന്മാരുടെയും ഉപദേശികളുടെയും അഭിപ്രായം കേൾക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടും, ദൈവമാനന്ദം കരമാനന്ദം ധാരാളം ഉപേക്ഷിച്ചു പിരിയുന്നതായിരിക്കുകയും, കർമ്മശീലനാരായണ കർമ്മകർമ്മാഭിരുചിയതായിരിക്കുകയും, ബുദ്ധിമാനന്ദനായ സാമീകരം (ധനവാന്മാർ) ഉള്ളതായിരിക്കുകയും, താണ ജാതിക്കാർ ഏറെയുള്ളതായിരിക്കുകയും, രാജഭക്തരും ശുദ്ധമനസ്സുള്ള നിവാസികളോടുകൂടിയതായിരിക്കുകയും എന്നിവയാണ് ജനപദസമ്പത്തു (ജനപദഗുണങ്ങൾ.)

ഭക്തസമ്പത്തു മുൻപു * പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

പുഷ്പനാരായണ തന്നാൽത്തന്നെയോ ധർമ്മമനുസരിച്ചു സമ്പാദിക്കപ്പെട്ടതായിരിക്കുകയും, സാധനവും വെള്ളിയും ധാരാളമുള്ളതായിരിക്കുകയും, വിവിധങ്ങളും മഹത്തുക്കളുമായ മതങ്ങളോടും സാധനാനുഷ്ഠാനങ്ങളോടും കൂടിയതായിരിക്കുകയും, ദീർഘകാലം നിലനിൽക്കുന്ന ആപത്തിനേയും അനായത്ഥ (വരവില്ലായ്മ)യേയുംകൂടി സഹിക്കുന്നതായിരിക്കുകയും എന്നിവയാണ് കോശസമ്പത്തു (കോശഗുണം).

പിതൃപൈതൃകമാം (അച്ഛൻ മുതൽക്കു തുടങ്ങി പരമ്പരയാലുള്ളതും) ആയിരിക്കുകയും, നിത്യമായിരിക്കുകയും, വശ്യമായിരിക്കുകയും, സത്തുഷ്ടരാകാരരക്ഷാധിപം ഭരിക്കപ്പെടുന്ന പുത്രന്മാരോടും ഭാര്യന്മാരോടും കൂടിയതായിരിക്കുകയും, പ്രവാസകാലങ്ങളിലുംകൂടി ധനം നൽകപ്പെടുന്നതായിരിക്കുകയും, ഒരിക്കലും തടയപ്പെടാത്തതായിരിക്കുകയും, ക്ലേശസഹമായിരിക്കുകയും, വളരെ യുദ്ധങ്ങൾ ചെയ്തു പരിചയിച്ചതായിരിക്കുകയും, സുഹൃദ്യധനമുള്ള യുദ്ധങ്ങളിലും ആയുധവിദ്യകളിലും ഐക്യപണ്ഡിതനായിരിക്കുകയും, സാമീപ്യത്തെ വൃദ്ധിക്കു യങ്ങളിൽ ഒരുപോലെ ഭാഗഭാക്കുകയാൽ ദൈവവും (തന്നെ ഭാഗം) ഇല്ലാത്തതായിരിക്കുകയും, ഷട്ട്രിയബഹുമാ

* രണ്ടാമതുകരണത്തിൽ രണ്ടാമത്തെ അധ്യായം നോക്കുക.

യിരിക്കുക എന്നിവയാണ് ദണ്ഡസമ്പത്തു് (സൈന്യങ്ങളുടെ ഗുണങ്ങൾ).

പിതൃപൈതൃമഹമായിരിക്കുക, നിത്യമായിരിക്കുക, വശ്യമായിരിക്കുക, ദൈവധൃതില്ലാത്തതായിരിക്കുക, മഹത്തായിരിക്കുക, ലാഘവമം (എളുപ്പത്തിൽ സാഹസ്യത്തിന്നു പുറപ്പെടുന്നത്) ആയിരിക്കുക എന്നിവയാണ് മിത്രസമ്പത്തു് (മിത്രത്തിന്നു വേണ്ട ഗുണങ്ങൾ.)

അരാജവീജി (രാജവംശനല്ലാത്തവൻ) ആയിരിക്കുക, ലുബ്ധനായിരിക്കുക, ക്ഷുദ്രപരിവാരനായിരിക്കുക, സ്നേഹമില്ലാത്ത പ്രകൃതികളോടുകൂടിയവനായിരിക്കുക, അന്യായപ്രതിയായിരിക്കുക, അയുക്തൻ (അനുബന്ധൻ) ആയിരിക്കുക, വ്യസനിയായിരിക്കുക, നിരുത്സാഹനായിരിക്കുക, ദൈവപ്രമാണനായിരിക്കുക, ആലോചന കൂടാതെ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുന്നവനായിരിക്കുക, അഗതി (തോല്പിണത്താൽ ശരണമില്ലാത്തവൻ) യായിരിക്കുക, അസഹായനായിരിക്കുക, അധീരനായിരിക്കുക, എപ്പോഴും ഉപദ്രവിക്കുന്നവനായിരിക്കുക എന്നിവയാണു അമിത്രസമ്പത്തു് (അമിത്രന്നു്=ശത്രുവിന്നു് ഉണ്ടാകേണ്ട ഗുണങ്ങൾ). ഇപ്രകാരമിരിക്കുന്ന ശത്രുവിനെ നിഷ്പ്രയാസം ഉച്ഛേദിച്ചുകുളവാൻ സാധിക്കുന്നതാണു്.

അരിയെന്തു പ്രകൃതിക-

ഭൂതം തത്തൽഗുണങ്ങളും

പറഞ്ഞി,തിവ ഭൂപന്ന

1 സമ്പൽപ്രത്യംഗഭൂതരാം.

ഗുണമില്ലാക്കിലിവയെ-

ഗുണവത്താക്കമാത്മവർണ്യ

വലിച്ചിണങ്ങിയെന്നർപ്പം

ഹനിച്ചീഴുമെന്നാത്മവാൻ.

ഭക്തപ്രകൃതിയായ് ഞ്ഞീർന്നാൽ
ചതുരന്തേശനാകിലും
ഹനിക്കുമവ, രല്ലകിൽ
മാറാൻ കയ്യിലകപ്പെടും.

ആത്മപ്രകൃതിസമ്പത്തു
തികഞ്ഞോനല്ലനാകിലും
നയത്താൽ ഭൂമിനഖിലം
ജയിക്കും, ജ്ഞാനമാനിടാ.

കൊടിയുതൽ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, മണ്ഡലയോനി എന്ന
ആരാധനാവിധികളിൽ, പ്രകൃതിസമ്പത്തുകൾ ഉന്ന
കണമധ്യായം.

രണ്ടാം അധ്യായം.

തൊണ്ണൂറോഴം പ്രകരണം.
ശമവ്യായാമികം.

ശമം, വ്യായാമം എന്നിവയാണ് യോഗക്ഷേമങ്ങൾ
കുറവ് *.

ആരംഭിച്ച കർമ്മങ്ങൾക്കു ഫലത്തെപ്പറ്റിപ്പിക്കുന്നതു
വ്യായാമം; കർമ്മഫലങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നതിൽ ക്ഷേ
മം (വിപ്ലവിപ്ലാതം) ഉണ്ടാക്കുന്നതു ശമം. ഈ ശമവ്യാ
യാമങ്ങൾക്കു ഷഡ് ഗുണമുമാണ് കാരണം. ക്ഷയം (പൂർവ്വ

* യോഗമെന്നാൽ അദ്ധ്യക്ഷനായിട്ടുള്ള അർത്ഥത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം;
ക്ഷേമമെന്നതു ലക്ഷ്യമായിട്ടുള്ളതിന്റെ രക്ഷ. ഇവയ്ക്കു ശമം (സമാധാ
നം), വ്യായാമം (ശ്രദ്ധം) എന്നിവയാണു് കാരണങ്ങൾ. ഇവിടെ ശ്ര
ദ്ധം വിവരിക്കിയിട്ടില്ല. ആകയാൽ ശമം ക്ഷേമത്തിന്റെ കാരണവും,
വ്യായാമം യോഗത്തിന്റെ കാരണവുമാണെന്നു ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാണു്.

സ്ഥിതിയിൽനിന്നുള്ള കുറവ്), സ്ഥാനം (പൂർണ്ണസ്ഥിതിയിൽത്തന്നെ ഇരിക്കുക), വൃദ്ധി (പൂർണ്ണസ്ഥിതിയിൽനിന്നുള്ള കയറ്റം) എന്നിവയാണു് ഉദയങ്ങൾ (ഷ്വാർ'ഇണ്ണത്തിന്റെ ഫലങ്ങൾ).

ഷ്വാർ'ഇണ്ണത്തിന്നു ഫലമുണ്ടാക്കിത്തീർന്ന കർമ്മങ്ങളിൽവെച്ചു് മാനുഷം (മനുഷ്യകൃതം) ആയിട്ടുള്ളതാണു് നന്മയും, അപനന്മയും. ദൈവം (ദൈവകൃതം) ആയിട്ടുള്ളതത്രേ അന്മയും, അനന്മയും.

ദൈവവും മാനുഷവുമായിട്ടുള്ള കർമ്മമാണു് ലോകയാത്രയെ നയിക്കുന്നതു്. ഇവയിൽവെച്ചു് അദ്വൈതാൽ ചെയ്യിക്കപ്പെട്ടതു ദൈവം; അതുകൊണ്ടുള്ള ഇഷ്ടഫലസിദ്ധി അന്മ; അനിഷ്ടഫലസിദ്ധി അനന്മ. §

ദൈവമായിട്ടു ചെയ്യപ്പെട്ട കർമ്മ മാനുഷം. അതുകൊണ്ടു യോഗാഷ്ടമങ്ങളുടെ സിദ്ധി നന്മയും, അസിദ്ധി അപനന്മയുമാകുന്നു. അതു് ചിന്തയും (ചിന്തിപ്പാൻ കഴിയുന്നതു്) ആണു്. ദൈവമാകട്ടെ അചിന്ത്യമാകുന്നു. *

ആത്മസ്വസ്വത്തും ദ്രവ്യപ്രകൃതിസ്വസ്വത്തുക്കളും തികഞ്ഞു് നയത്തിന്നധിഷ്ഠാനമായിട്ടുള്ള രാജാവാണു് വിജിഗീഷു്. അദ്വൈതത്തിന്റെ ചുഴലവും മണ്ഡലീഭൂതന്മാരായി വർത്തിക്കുന്നവരും അടുത്ത ഭൂമിയുടെ നാഥന്മാരുമായ രാ

§ അദ്വൈതമെന്നാൽ കാണപ്പെടാത്തതെന്നർത്ഥം. ഇതു യർക്കനും അയർക്കനും ദണ്ഡുപ്രകാരത്തിൽ ഉണ്ടു്. യർക്കം ചെമ്പുതന്നാൽ അർത്ഥപരം തുടങ്ങി ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ള ഫലവും അയർക്കം ചെമ്പുതന്നാൽ അർത്ഥഹിനീ തുടങ്ങി അനിഷ്ടമായിട്ടുള്ള ഫലവും സിദ്ധിക്കും. ഇവയിൽ വെച്ചു് ഇഷ്ടഫലസിദ്ധിയെ അന്മ (ചാഗ്രം) എന്നും അനിഷ്ടഫലസിദ്ധിയെ അനന്മ (ചാഗ്രാക്ഷു) എന്നും പറയുന്നു.

* മാനുഷകർമ്മം ദൈവമായിട്ടു ചെയ്യപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു് അതിന്നു് ഇന്നവിധത്തിലുള്ള ഫലം വരുകയും മുൻകൂട്ടിച്ചിന്തിപ്പാൻ കഴിയും.

ജാക്കനാർ അരികളാകുന്നു. അപ്രകാരംതന്നെ അതിന്നടുത്ത ഭൂമിയുടെ അധിപനായ രാജാവു മിത്രവുമാകുന്നു *

അരിസമ്പത്തു തികഞ്ഞ സാമന്തൻ ശത്രുവാകുന്നു. അവൻ റ്റുഡനി (ഭൂഗുഹാദികളായ വൃസനങ്ങളുള്ളവൻ) ആയിരുന്നാൽ യാതാപ്രകാരം (ആക്രമിക്കപ്പെടുവാൻ) ആകാം. ആശ്രയഹീനനോ ആശ്രയങ്ങൾക്കു ബലമില്ലാത്തവനോ ആയിരുന്നാൽ ഉല്പേദനീയൻ (മുഖ്യപ്പെടും ചെയ്യേണ്ടവൻ) ആകാം. മറ്റൊരാൾ പീഡനീയനോ (പീഡിപ്പിക്കപ്പെടുവാൻ അർഹൻ) കർണീയനോ (ക്ഷീണിപ്പിക്കപ്പെടുവാൻ അർഹൻ) ആകാം. ഇങ്ങനെ അരിഭേദങ്ങൾ. ‡

അരിയെക്കഴിച്ചാൽപ്പിന്നെ മുൻഭാഗത്തുള്ള ഓരോ രാജ്യത്തിന്റെയും അധിപതികളായിട്ടുള്ള രാജാക്കന്മാർ മിത്രം (ബന്ധം), അരിമിത്രം (ശത്രുവിന്റെ ബന്ധം), മിത്രമിത്രം (മിത്രത്തിന്റെ ബന്ധം), അരിമിത്രമിത്രം (അരിമിത്രത്തിന്റെ ബന്ധം) എന്നിവരാകുന്നു. വിജിഗീഷുവിന്റെ പിൻഭാഗത്തുള്ള രാജ്യങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാരാകട്ടെ യഥാക്രമം പാർഷ്ണിഗ്രാഹൻ (പാർഷ്ണിയം=കാലിന്റെ മേമ്പിനെ കടന്നുപിടിക്കുന്നവൻ; അരിമിത്രം), ആക്രമൻ (വിജിഗീഷുമിത്രം), പാർഷ്ണിഗ്രാഹാസാരൻ (അരിമിത്രമിത്രം), ആക്രമസാരൻ (വിജിഗീഷുമിത്രമിത്രം) എന്നിവരാകുന്നു *

മേലേയും അട്ടേഷ്ടമാകയാൽ ഇത് സാധ്യമല്ല. എന്നു മേലിനും താഴെക്കും

* ജയേച്ഛവര്യപിപ്പംപെട്ടെന്ന രാജാവിന്നു വിജിഗീഷുവെന്ന പേരാണ്. വിജിഗീഷുവിന്റെ ചുറ്റും അടുത്തു കേൾക്കിക്കേുന്ന രാജ്യത്തിലെ രാജാവ് അരിയും, അതിന്നപ്പുറത്തുള്ള രാജ്യത്തിലെ രാജാവു മിത്രവുമാണെന്നർത്ഥം.

‡ ഇതിൽ ശത്രുക്കളുടെ വകഭേദങ്ങളെയാണ് പറയുന്നത്. സാമന്തശത്രു, യാതാപ്രകാരം, ഉല്പേദനീയൻ, പീഡനീയൻ അഥവാ കർണീയൻ എന്നിങ്ങനെയാണു് ശത്രുക്കളുടെ ഭേദങ്ങൾ.

* ശത്രുവിന്റെ അടുത്തരാജ്യത്തിലെ രാജാവുമിത്രം, തന്നെത്തന്നെ രാജ്യത്തിലെ രാജാവുമിത്രം, അന്നത്തന്നെ രാജ്യത്തിലെ രാജാവുമിത്രം

രത്നം

തൊണ്ണൂറോളം പ്രകരണം

രണ്ടാം അധ്യായം

വിജിഗീഷുവിന്റെ രാജ്യത്തിന്നു തൊട്ടടുത്ത രാജ്യത്തെ രാജാവും വിജിഗീഷുവിന്റെ തുല്യാഭിജനൻ (സമാനവംശ്യൻ) ആയിട്ടുള്ളവനും പ്രകൃത്യാമിത്രനാകയാൽ സഹജശത്രുക്കളാകുന്നു. വിജിഗീഷുവിനാൽ അങ്ങോട്ടു വിരോധിക്കപ്പെട്ടവനും വിജിഗീഷുവിനെ ഇങ്ങോട്ടു വിരോധിച്ചവനും കൃത്രിമശത്രു (ക്രിയകൊണ്ടു ശത്രുവാകുവാൻ) ആകുന്നു.

വിജിഗീഷുവിന്റെ ഭൂമിയിൽനിന്നു ഒരു ഭൂമി ഇടവിട്ടിട്ടുള്ള രാജ്യത്തെ രാജാവും, വിജിഗീഷുവിന്നു അച്ഛൻ വഴിക്കോ അമ്മ വഴിക്കോ പാർച്ചയുള്ള രാജാവും പ്രകൃത്യാമിത്രമാകയാൽ സഹജബന്ധുക്കളാകുന്നു. ധനത്തിന്നോ ജീവിതത്തിന്നോവേണ്ടി വിജിഗീഷുവിനാൽ ആശ്രയിക്കപ്പെട്ട രാജാവു കൃത്രിമമിത്രവാകുന്നു.

അരിയുടേയും വിജിഗീഷുവിന്റെയും ഭൂമിനന്നരനായിരിക്കുന്നവനും (രണ്ടു രാജ്യങ്ങളുടെയും സമ്പിയിലുള്ള ഭേശം വാഴുന്നവൻ), അപരിതപതം സംഹതന്മാൻ (സമ്പി ചെയ്തവൻ) ആയാൽ അപരെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിനും അസംഹതന്മാരായാൽ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിനും സമത്വനമായിട്ടുള്ള രാജാവു മദ്ധ്യമനാകുന്നു.

തുകിതും, അനന്തരാജ്യത്തെ രാജാവു അരിമിത്രകിതും എന്നിങ്ങനെ വിജിഗീഷുവിന്റെ പരോഭാഗത്തെ ഭണ്ഡലങ്ങൾ, വിജിഗീഷുവിന്റെ പുഷ്പാഗത്തു അടുത്തു തെടുക്കിക്കുന്ന രാജ്യത്തെ രാജാവു പാർശ്വഗ്രാഹൻ, അതിന്റെ പിന്നിലുള്ള രാജ്യത്തെ രാജാവു ആകൃഷ്ടൻ, അതിന്റെ പിന്നിലുള്ള രാജ്യത്തെ രാജാവു പാർശ്വഗ്രാഹണാഭൻ, അതിന്റെ പിന്നിലുള്ള രാജ്യത്തെ രാജാവു ആകൃഷ്ടസ്വരൂപം എന്നിങ്ങനെ ഓരോരുത്തരാണ്. വിജിഗീഷുവിന്റെ മുൻപിൽ ക്രമത്തിൽ അരി, കിതും, അരിമിതും, കിതുകിതും, അരിമിതുകിതും എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു പിൻഭാഗത്തു പാർശ്വഗ്രാഹൻ, ആകൃഷ്ടൻ, പാർശ്വഗ്രാഹണാഭൻ, ആകൃഷ്ടസ്വരൂപൻ എന്നിങ്ങനെ നാലു ഭൂതത്തിൽ വിജിഗീഷുവും കൂടി പത്തു ഭാജക്കന്മാരുടെ കാക്കം.

അരിയുടെയും വിജിഗീഷ്യവിന്റെയും മദ്ധ്യമന്റെയും പ്രകൃതികളിൽനിന്നു പുറമെയുള്ളവനും, മദ്ധ്യമനെക്കാരും ബലം കൂടിയവനും അരിവിജിഗീഷ്യമദ്ധ്യമന്മാർ തമ്മിൽ സന്ധി ചെയ്താലും ഇല്ലെങ്കിലും അവരെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥനും സന്ധി ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അവരെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ നിപുണനും ആയിട്ടുള്ള രാജാവ് ഉദാസീനനാകട്ടെ. ഇങ്ങനെ രാജപ്രകൃതികൾ.

വിജിഗീഷ്യ, മിത്രം, മിത്രമിത്രം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു രാജാക്കന്മാർ അവരോരോരുത്തരുടേയും അമാത്യൻ, ജനപദം, ദുഗ്ഗം, കോശം, ദണ്ഡം എന്നീ പ്രകൃതികളോടു ഒറ്റയൊറ്റയ്ക്കു ചേർന്നിട്ട് പതിനെട്ടു അവസ്ഥകളുള്ള മണ്ഡലം ആയിത്തീരുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് അരിയുടേയും, മദ്ധ്യമന്റെയും ഉദാസീനന്റെയും മണ്ഡലങ്ങൾ വേറെ വേറെ പറയപ്പെട്ടു. ഇങ്ങനെ മണ്ഡലങ്ങൾ നാല്. രാജപ്രകൃതികൾ പന്ത്രണ്ടും ദ്രവ്യപ്രകൃതികൾ അറുപതും കൂടി ആകെ ചുരുക്കത്തിൽ പ്രകൃതികൾ എഴുപത്തിരണ്ട്. *

മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകൃതികൾക്കു വേറെ വേറെ സമ്പത്തുകളും (ഗുണങ്ങൾ) ശക്തിയും സിദ്ധിയും ഉണ്ട്. ശക്തി എന്നാൽ ബലം; സിദ്ധി എന്നാൽ സുഖം.

ശക്തിയെന്നതു മന്ത്രശക്തി, പ്രഭുശക്തി, ഉത്സാഹശക്തി എന്നിങ്ങനെ മൂന്നുവിധം. മന്ത്രശക്തി എന്നതു ജ്ഞാനബലം; പ്രഭുശക്തി എന്നാൽ ഭകാരദണ്ഡങ്ങളുടെ ബലം; ഉത്സാഹശക്തി എന്നതു വിക്രമബലം.

* വിജിഗീഷ്യമണ്ഡലം, അരിമണ്ഡലം, മദ്ധ്യമണ്ഡലം, ഉദാസീന മണ്ഡലം എന്നിങ്ങനെ മണ്ഡലങ്ങൾ നാല്. അഭിമിത്രാഭികളായി പരമപ്പെട്ടവർ പത്തും മദ്ധ്യമോദാസീനന്മാരുംകൂടി ഒരേകെ രാജപ്രകൃതികൾ പന്ത്രണ്ട്. അവരോരോരുത്തർക്കു വെച്ചുവെ അമാത്യൻ, ജനപദം, ദുഗ്ഗം, കോശം, ദണ്ഡം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ദ്രവ്യപ്രകൃതികൾ അറുപത്. രാജപ്രകൃതികൾ പന്ത്രണ്ടും ദ്രവ്യപ്രകൃതികൾ അറുപതുംകൂടി ആകെ പ്രകൃതികൾ എഴുപത്തിരണ്ടെന്നു സാരം.

ഇപ്രകാരംതന്നെ സിദ്ധിയും മൂന്നുവിധമാകുന്നു. മന്ത്ര ശക്തികൊണ്ടു സാധിക്കാവുന്ന സിദ്ധി മന്ത്രസിദ്ധി; പ്രഭു ശക്തികൊണ്ടു സാധിക്കാവുന്ന സിദ്ധി പ്രഭുസിദ്ധി; ഉത്സാഹശക്തികൊണ്ടു സാധിക്കാവുന്ന സിദ്ധി ഉത്സാഹസിദ്ധി.

ഈ ശക്തികളും സിദ്ധികളും അധികമുള്ള രാജാച്ച് ശ്രേഷ്ഠനായി ഭവിക്കുന്നു; ഇവ കുറവായിട്ടുള്ള രാജാച്ച് ഹീനനും, തുല്യശക്തി (സമശക്തി) യായിട്ടുള്ളവൻ സമനമാകുന്നു. ആയതുകൊണ്ടു രാജാച്ച് ശക്തിയേയും സിദ്ധിയേയും തന്നിൽ ആവേശിപ്പിക്കുവാൻ പ്രയത്നം ചെയ്യണം. സാധാരണൻ (ശക്തിസിദ്ധികളെ ആത്മാവിൽ ആവേശിപ്പിക്കുവാൻ അശക്തൻ) ആയ രാജാച്ച് അവയെ പ്രയത്നപ്രകൃതികളിൽ (അമാത്യൻ, ജനപദം മുതലായവയിൽ) ഓരോന്നിലും ആനന്ദമുണ്ടായാ അഥവാ അവയുടെ ശുദ്ധിയെ അനുസരിച്ചോ ആവേശിപ്പിക്കുവാൻ പ്രയത്നിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ശത്രുവിനു ദുഷ്ടതയും അമിതമായായിട്ടുള്ളവർ മുഖേന ശത്രുവിന്റെ ശക്തിയേയും സിദ്ധിയേയും കുറയ്ക്കുവാൻ യത്നം ചെയ്യണം.

അഥവാ.— “എന്റെ ശത്രു ശക്തിയുക്തനാണെങ്കിലും മേഖിൽ വാക്താമ്യവും ഭണ്ഡപാതമ്യവും അർത്ഥമുണ്ടെന്നും ചെയ്തു് തന്റെ പ്രകൃതികളെ ഉപഹരിയ്ക്കും. അവൻ ഇപ്പോൾ സിദ്ധിയുക്തനാണെങ്കിലും മൃഗയാവിനോ ദന്തിലും ദൃതശീഡയിലും മദ്യപാനത്തിലും സ്ത്രീസേവയിലും പ്രസക്തനായിട്ട് പ്രമാദത്തെ പ്രാപിക്കും. അവൻ പ്രകൃതികളുടെ അപ്രീതിക്കു പാത്രമായി ഉപക്ഷീണനായി പ്രമത്തനായിത്തീരുകയും അപ്പോൾ എനിക്കവനെ ജയിപ്പാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും. സമ്പൂർണ്ണസമൃദ്ധങ്ങളോടുകൂടി ഞാൻ യുദ്ധത്തിന്നു ചെന്നതിനാൽ അവൻ ഏകനായി. ദുർഗ്ഗത്തിൽ അഭയം പ്രാപിക്കും. സൈന്യങ്ങൾ ധാരാളമുണ്ടെങ്കിലും മിത്രവും ദുർഗ്ഗവും ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു

തന്നു

മണ്ഡലയോനി

ആരാമധികരണം

എന്നിങ്ങ അവിനെ ജയിപ്പാൻ സാധിക്കും. മറ്റൊരു ശത്രുവിനെ ഉദ്യോഗിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ബലവാനായ ഒരു 'രാജാവ്' തന്നാൽ ഉദ്യോഗിക്കപ്പെടുന്ന ആ ശത്രുവിനെ ഹനിക്കുന്നതിൽ എന്റെ സാഹായ്യം ആവശ്യപ്പെടുകയും, അതിൽവെച്ചു കർമ്മഭാരം വിധിപ്പതി സംഭവിക്കുമ്പോഴൊ ഒരു മദ്ധ്യമന്റെ ആശ്രയം വരുമ്പോഴൊ എന്നിങ്ങ സാഹായ്യം നൽകുകയും ചെയ്യും." എന്ന് കാണുന്നപക്ഷം, ഈവക കാരണങ്ങളാലായാൽ തൽക്കാലം ശത്രുവിന്റെ ശക്തിയേയും സിദ്ധിയേയും ക്ഷയിച്ചിരിക്കാവുന്നതാണ്.

നേമിയേകാന്തരൂപം -

രണ്ടാമത്തെ രണ്ടാം

നേതാവു നാളിസ്ഥാനത്തു -

മാകണം ഇപ്രകാരമേ

ബലവാനാകിലും ശത്രു

നേതൃമിത്രാന്തരസ്ഥിതൻ

ഉദ്യോഗനായ് ഭവിച്ചീടും

മഥവാ പീഡനീയനാം.

അങ്ങിപ്പോൾ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, മണ്ഡലയോനി എന്ന

ആരാമധികരണത്തിൽ, ശത്രുവായാമികരണം

രണ്ടാമതും.

മണ്ഡലയോനി ആരാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

ഷാഡ്ഗുണ്യം ഏഴാം അധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

തൊണ്ണൂറൊട്ടും തൊണ്ണൂറൊമ്പതും പ്രകരണങ്ങൾ.

ഷാഡ്ഗുണ്യസമുദ്രേഃ, ക്ഷയസ്ഥാനവൃദ്ധി

നിശ്ചയം.

ഷാഡ്ഗുണ്യത്തിന്നു പ്രകൃതിമണ്ഡലമാണ് യോനി (വിഷയം.)

സന്ധി, വിഗ്രഹം, ആസനം, യാനം, സംശ്രയം, ദൈവധീഭാവം എന്നിവയാണ് ഷാഡ്ഗുണ്യം (ആറുഗുണങ്ങൾ) എന്ന് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു.

ദൈവഗുണ്യമേ (രണ്ടു ഗുണങ്ങൾ; സന്ധിയും വിഗ്രഹവും) ഉള്ളൂ എന്നു വാതവ്യാധി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. സന്ധിവിഗ്രഹങ്ങളെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഷാഡ്ഗുണ്യം ഉണ്ടാകുന്നു എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷം.

എന്നാൽ, ഇതു (സന്ധിവിഗ്രഹങ്ങൾ) അവസ്ഥാഭേദമനുസരിച്ചു ഷാഡ്ഗുണ്യം തന്നെയാണെന്നാണു് കൌകില്യമതം. *

അവയിൽവെച്ചു് സന്ധിയെന്നാൽ പണബന്ധം (ഉദാഹരണം); വിഗ്രഹമെന്നാൽ അപകാരം (ദോഹാചരണം); ആസനമെന്നാൽ ഉപേക്ഷണം (സന്ധി മുതലായവയെ ചെയ്യാതിരിക്കുക); യാനമെന്നതു് അഭ്യുച്ചയം || ശക്തി മുതലായവയുടെ അഭിവൃദ്ധി; സംശ്രയ

* സന്ധിവിഗ്രഹങ്ങൾക്കു അവസ്ഥാഭേദംകൊണ്ടു് സ്വരൂപഭേദമുണ്ടാകയാൽ അവയെന്നു് ആറായിപ്പിണക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ഗുണങ്ങൾ ആറുതന്നെയുണ്ടെന്നു് അഭിപ്രായം.

|| ശക്തി മുതലായവയുടെ അഭിവൃദ്ധി യാനം (യുദ്ധയാത്ര) പ്രതികരണമാണ്. കാരണകാര്യങ്ങൾക്കു് അഭേദം കല്പിച്ചിട്ടു് അഭിപ്രായ

മെന്നതു പരംപുഷ്പം (തന്നെയോ തന്റെ ദൃഢങ്ങളെ യോ പരന്ന് അധീനമാക്കുക); ദൈവധീഭാവമെന്നാൽ സന്ധിവിഗ്രഹങ്ങളെ രണ്ടിനെയും സ്വീകരിക്കുക § — ഇങ്ങനെ ആറു ഗുണങ്ങൾ.

പരനെക്കാൾ (ശത്രുവിനെക്കാൾ) ശക്തി കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നവൻ സന്ധിയെച്ചെയ്യണം; ശക്തികൂടിച്ചിരിക്കുന്നവൻ വിഗ്രഹത്തെച്ചെയ്യണം; “പരൻ ഏതെന്നയോ ഞാൻ പരനേയോ ഉപഹരിപ്പാൻ ശക്തനല്ല” എന്നു വിചാരിക്കുന്നവൻ ആസനത്തെച്ചെയ്യണം; പരനെക്കാൾ ഗുണാതിശയം (ശക്തിദേശകാലാദിഗുണങ്ങളുടെ ആധിക്യം) ഉള്ളവൻ യാനം ചെയ്യണം; ശക്തിഹീനനായിട്ടുള്ളവൻ സംശ്രയത്തെച്ചെയ്യണം; കാര്യം സഹായസാധ്യമാണെന്നിരിക്കുമ്പോൾ ദൈവധീഭാവത്തേയും സ്വീകരിക്കണം— ഇങ്ങനെ ഗുണാവസ്ഥാപനം.

അവയിൽപച്ച ഞാതൊരു ഗുണത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായാൽ “ഈ ഗുണത്തെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നാൽ എനിക്കു സ്വന്തമായ ഭക്തകർമ്മം, സേതുക്കർമ്മം, വണിക്രമകർമ്മം, ഉത്സൃണിവേശകർമ്മം, ഖനികർമ്മം, ദൃഢവനകർമ്മം, ഹസ്തിവനകർമ്മം എന്നിവയെച്ചെയ്യുന്നതിന്നും പരന്റെ ഈ വക കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിക്കുന്നതിന്നും സാധിക്കും” എന്നു വിചാരിക്കുന്നുവോ ആ ഗുണത്തെ ആശ്രയിക്കണം. ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനെ വൃദ്ധിയെന്നു പറയുന്നു.

അതാകുന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കാണേസത്യത്തിങ്കലല്ലാതെ അന്നും അതാകുന്നു ഇതിൽനിന്നു സിദ്ധിക്കുന്നുണ്ട്.

§ ദൈവധീഭാവം രണ്ടു വിധത്തിലുണ്ട്. രണ്ടു ശത്രുക്കളെ അടുക്കൽ രണ്ടു വിധത്തിൽ വാക്കുകൊണ്ടുമാത്രം ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്തു ഇഡവൃത്തിയായിട്ട് ഒന്നാമറിയത്തു ഭാവത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതാണ്. ഒരു ശത്രുവിനോടുതന്നെ സ്തുഷ്ടമായിട്ടു സന്ധിചെയ്തു ഇഡമായി ദ്രോഹം ആചരിക്കുന്നതു മറ്റൊന്നാണ്.

“എനിക്കുവേഗത്തിൽ വൃദ്ധി ഭവിക്കും, അധികമായ വൃദ്ധി ഭവിക്കും, വൃദ്ധ്യുദയം (വൃദ്ധിയുടെ അനുബന്ധം) ഭവിക്കും; പരന്ന് ഇതിന്റെ വിപരീതമാണ്” എന്നു കാണാൻ പരന്റെ വൃദ്ധിയെ ഉപപക്ഷിച്ചിരിക്കാം. എന്നാൽ തന്റെ വൃദ്ധി കാല കൊണ്ടും ഫലംകൊണ്ടും ഉദയംകൊണ്ടും പരന്റെ വൃദ്ധിയോടു തുല്യമായിരിക്കുന്നപക്ഷം സന്ധിയെത്തന്നെ അനുഷ്ഠിക്കണം.

യാതൊരു ഗുണത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായാൽ തന്റെ കർമ്മങ്ങൾക്കു ഉപഹാരം വരുമെന്നും പരന്റെ കർമ്മങ്ങൾക്കു അതു വരികയില്ലെന്നും കാണുന്നുവോ ആഗുണത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യരുത്; അതിനെക്കുറയുമെന്നു പറയുന്നു. “എനിക്കു അധികം ദീർഘമായ കാലംകൊണ്ടോ അല്പമായിട്ടോ വൃദ്ധിയാകുന്നുവെന്നുവെച്ചാ ആണു്-കുറയം വരിക, പരന്ന് ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമാണ്” എന്നു കാണുന്നപക്ഷം തന്റെ ക്ഷയത്തിൽ ഉപേക്ഷ ചെയ്യാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ തന്റെ ക്ഷയം കാലംകൊണ്ടും ഫലംകൊണ്ടും ഉദയംകൊണ്ടും പരന്റെ ക്ഷയത്തോടു തുല്യമായിരിക്കുന്നപക്ഷം സന്ധിയെത്തന്നെ ചെയ്യണം.

യാതൊരു ഗുണത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായാൽ സ്വകർമ്മങ്ങൾക്കു വൃദ്ധിയോ ക്ഷയമോ വരികയില്ലെന്നു കാണുന്നുവോ അതിനെ സ്ഥാനമെന്നു പറയുന്നു. “എനിക്കു അല്പകാലം മാത്രമേ സ്ഥാനം വരികയുള്ളൂ, വൃദ്ധിയെ അനുബന്ധിച്ചുള്ളതാണ് എന്റെ സ്ഥാനം; പരന്ന് ഇതിന്നു വിപരീതമാണ്” എന്നു കാണുന്നപക്ഷം സ്ഥാനത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കാം. എന്നാൽ തന്റെ സ്ഥാനം കാലംകൊണ്ടും ഫലംകൊണ്ടും ഉദയംകൊണ്ടും പരന്റെ സ്ഥാനത്തോടു തുല്യമായിരിക്കുന്നപക്ഷം സന്ധിയെത്തന്നെ അനുഷ്ഠിക്കണം—ഇങ്ങനെയാണ് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്.

ഇതു വിഭാഷിതമല്ല * എന്നു കെഴടിച്ചുതരും.

വിശേഷിച്ചു, “സന്ധിയെച്ചെങ്കൽ എന്നിങ്ങനെ മഹാ
ഫലങ്ങളായ സ്വകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് പരന്റെ കർമ്മ
ങ്ങളെ ഉപഹരിക്കാൻ സാധിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ മഹാ
ഫലങ്ങളായ സ്വകർമ്മങ്ങളെയോ പരകർമ്മങ്ങളെയോ ഉപ
ഭോഗിക്കുവാൻ സാധിക്കും; സമ്പിദ്യമായ വിശ്വാസം
കാരണം യോഗപ്രണിധിയും (ഗ്രൂപുഷ്ടിതീർത്താദിപ്ര
യോഗം) ഉപനിഷൽപ്രണിധിയും (വിഷയമാദിപ്രയോഗം)
ചെയ്തു പരന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിക്കുവാൻ സാ
ധിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ പരന്റെ കർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ആ
ളുകൾക്ക് അനുഗ്രഹപരിഹാരങ്ങൾ നൽകി കർമ്മസൗക
ര്യമുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയും അതുവെക്കു കർമ്മങ്ങൾക്കു അധി
കമായ ഫലലാഭം വരുത്തിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് ആ
വക ആളുകളെ നിഷ്ഠയാസം പരസന്നിധിയിൽനിന്നു നി
ഷ്ഠിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അതല്ലെങ്കിൽ പരൻ അധി
കം ബലവാനായ മറ്റൊരു ശത്രുവുമായിത്തുടങ്ങിയെ
സ്വകർമ്മഹാനിയെ പ്രാപിക്കും; അഥവാ പരൻ യാതൊ
രുവനോടു വിഗ്രഹിച്ചാൽ അയാളുമായിത്തുടങ്ങിയെ
അവനോടു ദീർഘകാലത്തുള്ള വിഗ്രഹം ഉണ്ടാക്കിത്തീ
ർക്കുവാൻ എന്നിങ്ങനെ സാധിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ അയാളുമായി
സന്ധിച്ചെങ്കിൽ എന്റെ ഒരു ശത്രുവിന്റെ ജനപദ
ത്തെ പരൻ പീഡിപ്പിക്കും; പരനാൽ പീഡിതമായിട്ടുള്ള
ഇവന്റെ ജനപദം എന്നെ ആശ്രയിക്കുകയും തന്നിമി
ത്തം എന്നിങ്ങനെ കർമ്മവൃദ്ധി വരികയും ചെയ്യും; അഥവാ ക
ർമ്മാരംഭങ്ങൾക്കു ക്ഷയം സംഭവിച്ചു സങ്കടത്തിൽപ്പെട്ടിരി

* വിഭാഷിക്കുന്നതിൽ വികല്പിതമെന്നർത്ഥം. ഇതു വിഭാഷിത
മല്ല എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ക്ഷയസ്ഥാനവൃദ്ധികളിലുള്ള സന്ധി മുത
ലായവയെക്കുറിച്ച് ആചാര്യന്മാർ പറഞ്ഞ അഭിപ്രായത്തിൽ കെഴടി
ച്ചു പക്ഷാന്തരമില്ലെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

രണ്ടാം ഭാഗം

നവം ൧൦, ൧൯൨൦ പ്രകരണങ്ങൾ

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

ഒരു പരൻ എന്റെ കർമ്മങ്ങളിൽ വിശ്രമം പ്രവൃത്തിക്കാത്തതുകൊണ്ട് അവനും പരസാഹാര്യത്താൽ കർമ്മങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മറ്റൊരാളും തമ്മിൽ സന്ധി ചെയ്തിച്ച് എനിക്കു കർമ്മവൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ ശത്രുവിനാൽ ഭേദിക്കപ്പെടാത്തതായ മണ്ഡലത്തെ ശത്രുമായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് എനിക്കു ഭേദിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അതല്ലെങ്കിൽ അതുകൊണ്ടു ശത്രുവിനെ ഭേദിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അഥവാ ദണ്ഡാധാരം (സൈന്യസാഹായ്യം) ചെയ്ത് ശത്രുവിനെ വശീകരിച്ച് അവൻ മണ്ഡലവാളത്തിനായി യത്നം ചെയ്യുമ്പോൾ മണ്ഡലത്തിന് അപനോടു വിദ്വേഷം ജനിപ്പിക്കുകയും വിദ്വേഷം ജനിച്ചാൽ മണ്ഡലത്തെക്കൊണ്ടുതന്നെ അവനെക്കൊല്ലിക്കുകയും ചെയ്യാൻ സാധിക്കും" എന്ന് വിചാരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ സന്ധിചെയ്തു വൃദ്ധിയെ സ്സമ്പാദിക്കണം.

“എന്റെ ജനപദത്തിൽ ആയുധീയന്മാരും ആയുധീയശ്രേണികളും അധികമുള്ളതുകൊണ്ടും ശൈഖദ്ദ്യം, വനദ്ദ്യം, നദീദ്ദ്യം എന്നീ ദ്വന്ദ്വങ്ങളുള്ളതുകൊണ്ടും പുറമെനിന്ന് ഇവിടേയ്ക്കു കടക്കുവാൻ ഒരു ഒരു ദ്വാരം മാത്രമുള്ളതുകൊണ്ടും സ്വാഭാവികമായിത്തന്നെ ഈ ജനപദത്തിനു പരന്റെ ആക്രമണത്തെ തടുത്തുനിൽക്കുവാൻ സാധിക്കും; അഥവാ ജനപദാന്തത്തിൽ ആക്കം ആക്രമിച്ചാൽ കഴിയാത്തതായ ദ്വന്ദ്വത്തിൽ ഇരുന്നിട്ട് എനിക്കു പരന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ വ്യസനങ്ങളാലും പീഡകളാലും ഉത്സാഹം ക്ഷയിച്ചുവശായിരിക്കുന്ന പരനു കന്ദോപാഖാതം വരുത്തുവാൻ ഇപ്പോൾ അവസരം വന്നിരിക്കുന്നു; അഥവാ മറ്റൊരു ശത്രുവിനാൽ വിഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പരന്റെ ജനപദത്തെ ഈപ്പാൾ എനിക്കു അപവാഹനം ചെയ്യാൻ സാധിക്കും”

എന്നു വിചാരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ വിഗ്രഹം ചെയ്തിട്ടു വൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കണം.

“എന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിക്കുവാൻ പരന്നൊരുവന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിക്കുവാൻ ഞാനോ ശക്തനല്ല, അവൻ വ്യസനവാന്മാണ്; അവനും ഞാനും തമ്മിൽ ശഠവും വരാഹവും തമ്മിലെന്നപോലെ ഒരു കലഹം സംഭവിച്ചാൽ സ്വകർമ്മാനുഷ്ഠാനം മനസ്സായ ഞാൻ വലിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും” എന്നു വിചാരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ ആസനത്തെ സ്വീകരിച്ചു വൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കണം.

“ശത്രുവിന്നു കർമ്മഹാനി വരുത്തുവാൻ യാനംചെയ്താൽ മാത്രമേ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. സ്വന്തം കർമ്മങ്ങൾക്കു വേണ്ട രക്ഷകൾ തക്കതായ വിധത്തിൽ ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്” എന്നു വിചാരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ യാനംചെയ്തു വൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കണം.

“പരന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിച്ചാൽ ഞാൻ ശക്തനല്ല. പരൻ എന്റെ കർമ്മങ്ങൾക്കു ഉപാലാതംചെയ്യുന്നതായാൽ അതിനെ നിവാരണംചെയ്യാനും ഞാൻ ശക്തനല്ല.” എന്നു വിചാരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ ബലവാനായ മറെരാരുത്തനെ ആശ്രയിച്ചു സ്വകർമ്മാനുഷ്ഠാനം ചെയ്തിട്ടു ക്ഷയത്തിങ്കൽനിന്നു സ്ഥാനത്തേയും, സ്ഥാനത്തിൽനിന്നു വൃദ്ധിയേയും പ്രാപിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കണം.

“ഒരുവനോടു സന്ധിച്ചെല്ലാൽ സ്വകർമ്മങ്ങളെ പ്രവൃത്തിപ്പിക്കുവാനും, മറെരാരുവനോടു വിഗ്രഹംചെയ്താൽ പരന്റെ കർമ്മങ്ങളെ ഉപഹരിക്കുവാനും എനിക്കു സാധിക്കും” എന്നു വിചാരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ ദൈവധീമാലമവലംബിച്ചു വൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കണം.

ഷാഡ്ഗുണ്യംകൊണ്ടു പ്രകൃതി-

മണ്ഡലത്തിങ്കൽ നേടണം

കിരണമുറം പ്രകാശം

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം

കുടുംബത്തിൽനിന്നും സ്ഥാനത്തെ സ്ഥാനത്തിങ്കന്നു വൃദ്ധിയും.

മകരവൃതം അയ്യപ്പത്തിൽ, ഷാബ്തുമാസം
ഏഴാമതിനെയൊന്നിന്, ഷാബ്തുമാസത്തോളം - കർമ്മസ്ഥാനമുണ്ടാ
യില്ലെന്നും എന്നു നന്നായെ.

ରଣେଠାଂ ଶ୍ରୀଧ୍ୟାୟଂ.

ഒരുവിതരം പ്രകരണം.

ஸம்பந்தவருத்தி.

സന്ധി ചെങ്കോലും വിഗ്രഹം ചെങ്കോലും തനിക്കു സംഭവിക്കുവാൻ പോകുന്ന വൃദ്ധി തുല്യമാണെന്നു കാണുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ സന്ധിയാണ്' ചെയ്തേണ്ടതു്. അവിടെ വിഗ്രഹം ചെങ്കോൽ ഷഡ്വം, ചുവം (അർത്ഥനാശം), പ്രവാസം, പ്രത്യയായം എന്നിവ സംഭവിക്കുന്നതാണ്.

ഇതിനെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ, 'ആസനം ചെയ്താലും യാനംചെയ്താലും വൃദ്ധി തുല്യമാണെന്നു വരുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ ആസനമാണ് അവലംബിക്കേണ്ടതെന്നു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

தெட்டையீடாவதை நம் பவனியிலும்கூடும் சந்திரனதை
 ஸபீகரித்தாலும், பூமியி ஸமமானை காணவேண்டு தெட்ட
 யீடாவதான் ஸபீகரிக்கின்றது. அதுகொள்ளேனாந்
 தெட்டயீடுதனாயிடுவதன் ஸபகம்வதை ப்ரியானமாயி
 தெய்யுநதுகொண்டு தனிச்சுதனையான் உபகாரம்வெ
 ய்க; சந்திரிதனாகவது பரமம் மாத்ரம் உபகரிக்கைய
 ளது, தனிச்சுபகரிக்கையிலு.

സാമന്തൻ (നായർവർക്കത്തുള്ള രാജാവിന്) എത്ര

ബലമുണ്ടോ അതിനേക്കാളധികം ബലമുള്ള മറ്റൊരു രാജാവിനെ വേണം ആശ്രയിക്കുവാൻ. സാമന്തനേക്കാളധികം ബലമുള്ള അന്യരാജാവിനെ ആശ്രയിക്കുവാൻ കിട്ടാത്തപക്ഷം സാമന്തനെത്തന്നെ ആശ്രയിച്ചിട്ടു കോശം, ദണ്ഡം, ഭൂമി എന്നിവയിലൊന്നുകൊണ്ട് അവന്തപകാരം ചെയ്യാൻ അദ്ദേഹൻ (കൊണ്ടപ്പൊത്തവൻ; അകന്നുനില്ക്കുന്നവൻ) ആയിട്ടു പ്രയത്നം ചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ രാജാക്കന്മാർക്കു തന്നേക്കാൾ ബലംകൂടിയവനായ മറ്റൊരു രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെല്ലുന്നത്, അവൻ ശത്രുവിനാൽ വിഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവനല്ലാത്തപക്ഷം, മഹത്തായിരിക്കുന്ന ദോഷമാണ്. അപ്രകാരം അകന്നുനിന്നു സേവിക്കുവാൻ ശക്യമല്ലെന്നു വരുന്നതായാൽ ദണ്ഡോപനതൻ (ദണ്ഡം കൊടുപ്പാൻ സമ്മതിച്ചു കീഴടങ്ങിയവൻ) എന്നപോലെ വർത്തിക്കണം.

മേൽപ്രകാരം ബലവാനായ സാമന്തന്റെ അടുക്കൽ സംഗ്രഹിച്ചു വർത്തിക്കുന്നവൻ ആ സാമന്തനു പ്രാണാപായകരമായ വ്യാധിയൊ, അന്തഃകോപമോ (പ്രകൃതികോപം) ശത്രുവൃദ്ധിയോ മിത്രവ്യസനമോ വന്നിരിക്കുന്നതായും തന്നിമിത്തം തന്നിക്കു വൃദ്ധി വരുവാനിടയുള്ളതായും എപ്പോൾക്കൊന്നുവോ അപ്പോൾ വ്യാധികാൽക്കുന്നതെന്നോ ധർമ്മകാൽക്കുന്നതെന്നോ എന്തെങ്കിലുമൊരു വ്യാജം പറഞ്ഞു് അവിടെനിന്നു ചിട്ടപോകണം. സ്വന്തം ദേശത്തിൽത്തന്നെയാണു് ഇരിക്കുന്നതെങ്കിൽ അങ്ങോട്ടു ചെല്ലുവാൻ അറിയിച്ചാലും പോകരുമെന്തു്. അല്ലെങ്കിൽ അവന്റെ ആസന്നവർത്തിയായിരുന്നിട്ടു ചരിദന്തർ കാണുമ്പോൾ പ്രഹരിക്കണം.

തന്നേക്കാൾ ബലവാനായ ഒരു പേരാൽ അഭിയുക്തനായിട്ടു അവരിരുപതുദേയും മധ്യത്തിൽപ്പെട്ടവൻ അവരിൽച്ചു് ആരാണോ രക്ഷാസമർത്ഥനായിട്ടുള്ളതു് അ

വന്നെ ആശ്രയിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ അവരിൽവെച്ച് ആരാണോ അധികം അകലാതിരിക്കുന്നത് അവനെ ആശ്രയിക്കണം. അഥവാ രണ്ടുപേരെയും സേവിച്ചു കപാല സംശ്രയൻ (കിഴിഞ്ഞു രക്ഷ യാചിക്കുന്നവൻ) ആയിട്ടു വർത്തിക്കണം. അവരിരുവരിൽവെച്ചൊരുവൻ മററവനെ മുഖച്ഛേദം ചെയ്യുന്നവനാണെന്നു രണ്ടു പേരെപ്പറ്റിയും വ്യാജം പറഞ്ഞു രണ്ടുപേക്കും തമ്മിൽ ഭേദം പ്രയോഗിക്കുകയും, ഇരുവരും തമ്മിൽ ഭേദിച്ചാൽ ഉപാഹ്തദണ്ഡം പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്യണം.

അഥവാ, ബലവത്തായ രണ്ടുപേരുടേയും പാർപ്പത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്തുകൊണ്ട് അവരിലാരിൽനിന്നാണോ ഭയം ആസന്നമായിക്കൊണ്ടുന്നത് അതിന്നു പ്രതിവിധി ചെയ്യണം. അല്ലെങ്കിൽ, ഒറ്റത്തെ ആശ്രയിച്ചിട്ടു ദൈവധീഭാവമവലംബിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം. സന്ധിയോ വിഗ്രഹമോ ചെയ്യേണ്ടതിനുള്ള ക്രമഹേതുക്കൾ (ശാസ്ത്രോക്തങ്ങളായ ഹേതുക്കൾ) അനുസരിച്ചു സന്ധിയോ വിഗ്രഹമോ ചെയ്തുകൊൾവാം. രണ്ടുപേരുടേയും ഓഷ്ഠന്മാർ, അമിത്രന്മാർ, ആടവികന്മാർ എന്നിവരെ വശീകരിക്കുകയും, രണ്ടുപേരിലൊരുവൻ വ്യസനത്തിൽ പെട്ടുനോക്കു മററവനോടു ചേർന്ന് അവരേക്കൊണ്ടു (ആ ഓഷ്ഠാദികളേക്കൊണ്ടു) തന്നെ അവനെ പ്രഹരിപ്പിക്കുകയും വേണം. രണ്ടുപേരോടും സന്ധിചെയ്തിട്ടു മണ്ഡലത്തെ ആശ്രയിച്ചു സ്ഥിതി ചെയ്തുകൊൾവാം. അല്ലെങ്കിൽ മധ്യമനേയോ ഉദാസീനനേയോ സംശ്രയിക്കുകയും, അവന്റെ സാഹായ്യത്തോടു കൂടി രണ്ടുപേരിലൊരുവനെ വശീകരിച്ചിട്ടു മററവനെയോ രണ്ടുപേരെയും തന്നെയോ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാം.

രണ്ടു രാജാക്കന്മാർക്കിടയിൽ ഒരുവനെ ഉച്ഛേദിക്കുന്നതായാൽ അവൻ മധ്യമോദാസീനന്മാരിൽ വെച്ചോ അവരുടെ പക്ഷത്തിലുള്ള രാജാക്കന്മാരിൽവെച്ചോ അധികം ന്യൂ

യവൃത്തിയായിട്ടുള്ളവനെ ആശ്രയിക്കണം. എല്ലാവരും ഒരുപോലെ ന്യായവൃത്തികളാണെങ്കിൽ ആരുടെ പ്രകൃതികൾ തനിക്കു സുഖം ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കുമോ അദ്ദേഹത്തെയും, എല്ലാവരും ഒരുപോലെ പ്രകൃതിപ്രീതിയുള്ളവരാണെങ്കിൽ ആരെ ആശ്രയിച്ചാൽ തന്നെ ഉദ്ധരിക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ അദ്ദേഹത്തെയും, അക്കാരുടെയും എല്ലാവരും തുല്യന്മാരാണെങ്കിൽ ആരോടു തനിക്കു പൂർവ്വപുരുഷാനുവൃത്തമായിട്ടുള്ള സംബന്ധമോ ആസന്നമായ (വിവാഹാദിനിമിത്തമായ) സംബന്ധമോ ഉണ്ടോ, ആക്ക് അധികം ശക്തിയുള്ള വളരെ മിത്രങ്ങളുണ്ടോ അദ്ദേഹത്തെയും ആശ്രയിക്കണം.

അന്യോന്യം പ്രിയമാം രണ്ടു-
പേരിലാരോ നിജപ്രിയൻ
അവനെസ്സംശ്രയിക്കേണ,-
മിതാണത്തമസംശ്രയം.

കൊടിച്ചകൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷാഡ്ഗുണ്യമെന്ന
ഏകാമധികരണത്തിൽ, സംശ്രയവൃത്തി എന്ന
രണ്ടാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റൊന്നാം രണ്ടാം പ്രകരണങ്ങൾ.
സമഹീനജ്ഞായാനാപൈരിയുള്ള ഗുണാഭിനിവേശം,
ഹീനസന്ധികൾ.

ശക്തിയെശ്ശബ്ദാദിപ്പാനിച്ചിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷു ഷാഡ്ഗുണ്യത്തെ ഉപയോഗിക്കണം. തനിക്കു സമനായിട്ടുള്ളവനോടും തന്നെക്കാൾ ജ്ഞായാൻ (അധികം ശക്തിയു

ജീവൻ) ആയിട്ടുള്ളവനോടും സന്ധിയെച്ചെയ്യണം. ഹീനനോടു (തന്നേക്കാരും ശക്തി കുറഞ്ഞവനോടു) വിഗ്രഹത്തെച്ചെയ്യണം. ജ്ഞാനമായിട്ടുള്ളവനോടു വിഗ്രഹിച്ചാൽ ഹസ്തിയോടു പാദയുദ്ധം (കാലാരംഭപ്പടയാളി ചെയ്യുന്ന യുദ്ധം) പോലെയാകും. സമനായിട്ടുള്ളവനോടു വിഗ്രഹിച്ചാൽ ഒരു ആമപാത്രം (പച്ചക്കലം) മറ്റൊരാളെ പാത്രംകൊണ്ടു മുട്ടിച്ചാലെന്നപോലെ രണ്ടുപേർക്കും ക്ഷയം സംഭവിക്കും. ഹീനനായിട്ടുള്ളവനോടു സന്ധിചെയ്താൽ കൂടാത്താടു മുട്ടിയ കല്ലെന്നപോലെ തീച്ചുയായും സിദ്ധിയെ (ജയത്തെ) പ്രാപിക്കും.

ജ്ഞാൻ സന്ധിചെയ്താൽ ഇച്ഛിക്കാത്തപക്ഷം അവനോടു ദണ്ഡോപനതന്റെ വൃത്തിയേയൊ, ആബലീയസത്തിൽ * പറയുന്ന യോഗത്തെയോ അവലംബിച്ചു പെരുമാറണം.

സമൻ സന്ധിയെ ഇച്ഛിക്കാത്തപക്ഷം അവൻ തനിക്കു എത്രത്തോളം അപകാരം ചെയ്യുന്നുവോ അത്രത്തോളം മാത്രം അവന്നങ്ങോട്ടും അപകാരം ചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, തേജസ്സ് (പരാക്രമം) ആണു സന്ധിചെയ്യുന്നതിന്നു കാരണമെന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. ചട്ടുപഴുപ്പിക്കാത്തതായ ലോഹം മറ്റൊരു ലോഹത്തോടുസന്ധിക്കുകയില്ലല്ലോ.

ഹീനനായിട്ടുള്ളവൻ എല്ലാ വിഷയത്തിലും അനുപ്രണതൻ (വണങ്ങിയവൻ) ആയിട്ടിരിക്കുന്നപക്ഷം അവനോടു സന്ധിയേച്ചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ദഃഖത്താലും അശ്വത്താലും ഉളവായിട്ടുള്ള തേജസ്സു കാട്ടുതീ

* ആബലീയസം = ബലവാനാൽ അഭിയുക്തനായ ദുഷ്ടന്റെ ചെയ്യേണ്ടതായ കൃത്യം. ഇതു പന്ത്രണ്ടാം അധികരണത്തിൽ പറയുവാൻ പോകുന്നുണ്ട്.

യെന്നപോലെ വിക്രമത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കും. വണങ്ങി വാഴുന്നവനോടു സന്ധിച്ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അവൻ മണ്ഡലത്തിന്റെ അനുഗ്രഹത്തിന്നു പാത്രമാകയും ചെയ്യും. |

സന്ധിച്ചെയ്താൽ “പരന്റെ പ്രകൃതികൾ ലുബ്ധതും ക്ഷീണതും അപകൃതരുമാകനിമിത്തമോ പരൻ പ്രയാദാനം (പ്രതിനിവർത്തനം) ചെയ്യുമെന്ന ഭയം നിമിത്തമോ എന്റെ കീഴിൽ വരികയില്ല” എന്നു കാണുന്നപക്ഷം ഹീനനായിട്ടുള്ളവൻ ജ്യായാനോടും വിഗ്രഹംതന്നെ ചെയ്യണം.

വിഗ്രഹം ചെയ്താൽ “പരന്റെ പ്രകൃതികൾ ലുബ്ധതും ക്ഷീണതും അപകൃതരുമാക നിമിത്തമോ വിഗ്രഹത്തെ ഭയപ്പെടുക നിമിത്തമോ എന്റെ കീഴിൽ വരികയില്ല” എന്നു കാണുന്നപക്ഷം ജ്യായാനായിട്ടുള്ളവൻ ഹീനനോടും സന്ധിച്ചെയ്തോ, വിഗ്രഹം കാരണമായി പ്രകൃതികൾ കണ്ടായിട്ടുള്ള ഉദ്ദേഗത്തെ ശമിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യണം. അപ്രകാരംതന്നെ രണ്ടുപേരും ഒരേസമയത്തു വ്യസനം വരുന്നപക്ഷം “എനിക്കുള്ള വ്യസനമാണു വലിയതു” പരന്റെ വ്യസനം ലഘുവാണു. അവൻ തന്റെ വ്യസനത്തിന്നു എളുപ്പത്തിൽ പ്രതിവിധിച്ചെയ്തു എന്നു എതിർക്കും” എന്നു കാണുന്നതായാൽ ജ്യായാനായിട്ടുള്ളവനും ഹീനനോടു സന്ധിച്ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്.

സന്ധിച്ചെയ്താലും വിഗ്രഹം ചെയ്താലും പരന്നു കൾനമോ (ശക്തിക്കുയം) തനിക്ക് ഉപചയ്യമോ (ശക്തിവൃദ്ധി) വരുമെന്നു കാണാത്തപക്ഷം ജ്യായാനായിട്ടുള്ളവനും ആസനത്തെ അലംബിക്കണം.

പരന്നുള്ളതായ വ്യസനം അപ്രതികാര്യം (പ്രതിവി

|| പരൻ വണങ്ങിയവപേക്ഷിച്ചിട്ടും അവനോടു സന്ധിച്ചെയ്താൽ പക്ഷം അവനു ഭയവും അമർച്ചയും ഉണ്ടാകുമെന്നും, അതിൽനിന്നു പരാജയപ്പെടുന്ന പക്ഷത്തേക്കും കൂടുതലിന്നൊക്കുമെന്നും, വണങ്ങിയവനോടൊന്നിടത്താൽ പ്രകൃതിമണ്ഡലം അവനെ സഹായിക്കുമെന്നും സാരം.

൪൭൭

൧൦൧-ാം, ൧൦൨-ാം പ്രകരണങ്ങൾ

മൂന്നാം അധ്യായം

ധിചെസ്താൻ സാധിക്കാത്തത്) ആണെന്നു കാണുന്നപക്ഷം ഹീനനായിട്ടുള്ളവനും യാനത്തെച്ചെയ്യണം.

തന്നിട്ട അപ്രതികാർഷ്യമായ വ്യസനം ആസന്നമായിട്ടുണ്ടെന്നു കാണുന്നപക്ഷം ജ്യായാനായിട്ടുള്ളവനും സംശ്രയത്തെച്ചെയ്യണം.

ഒരാളോടു സന്ധിയേയും മറ്റൊരാളോടു വിഗ്രഹത്തേയും ചെസ്താൻ കാർഷ്ടി വരുമെന്നു കാണുന്നപക്ഷം ജ്യായാനായിട്ടുള്ളവനും ദൈധീഭാവമവലംബിച്ചു വർത്തിക്കണം.

ഇങ്ങനെയാണു സമാഹീനജ്യായാനാറെല്ലാവരും ഷാഡ്ഗുണ്യത്തെ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതു്. അതിൽവെച്ചു വിശേഷമുള്ളതു് എങ്ങനെെന്നാൽ:--

ബലവാൻ പടയെക്കൂട്ടി-
യെതിർത്താൽ ദുഷ്ടൻ ധ്രുവൻ
കീഴടങ്ങു സന്ധി വെച്ചു
കോശഭാധാന്മഭൂതളാൽ.

താനിത്ര ദണ്ഡമല്ലെങ്കിൽ
വിഭവം ചേർത്തു ചെന്നുടൻ
സേവിച്ചീടേണമെന്നുള്ള
സന്ധിയാത്താമിഷം * മതം.

സേനാപതികമാരന്മാർ
തുണചെല്ലേണമെന്നതു്
പുരുഷാന്തരമം സന്ധി,
തിതുതാനാന്തരക്ഷണം ‡

* ആത്മാഭിഷം=ആത്മാവിനെ ആഭിഷം (രക്തം) ആക്കിക്കൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന സന്ധി എന്നർത്ഥം.

‡ ഇം സന്ധിക്കു പുരുഷന്മേസന്ധിയെന്നും ആത്മാക്ഷണസന്ധി എന്നും പേരുണ്ടു്. പുരുഷന്മേ=തന്നിട്ട പ്രകാരം വേറെ ചില ആളുകളെ സാഹായ്യത്തിന്നു കൊടുക്കുന്നതു്. ആത്മാക്ഷണം=ആത്മാവിനെ രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതു്.

താനേകനോ തന്റെ സൈന്യം-
താനോ ചെല്ലേണമെന്നത്
അദ്വൈതം * സന്ധി
ദണ്ഡമുഖ്യം നരകം.

ആദ്യം-യത്തിൽ മുഖ്യസ്ത്രീ-
ബന്ധനം, പശ്ചിമത്തിലോ
ശ്രദ്ധസാധനമിത്യേവം
ദണ്ഡോപനതസന്ധികൾ.

കോശദാനംകൊണ്ടു ശേഷം-
പ്രകൃതിപ്രതിമോക്ഷണം
പരിക്രമമതാം സന്ധി;-
യതുതന്നെ യഥാസുഖം

ബഹുസ്വന്തമായ നൽകു-
കൊന്നായിട്ടില്ലാത്തവ;
നൽകണം ദേശകാലങ്ങൾ
നിശ്ചയിച്ചെങ്കിലും;
സഹൃദാനത്തിനാൽ ഭാവി-
ക്ഷമം സ്രീബന്ധനാദരം
സുഖമുസന്ധി വിശ്വാസം-
മുഖമൈക്യമിതിൽ ദണ്ഡം.

ഇതിന്നു വിപരീതം പോൽ
കുപാല, മതിലേറെയും

* അദ്വൈതം = അദ്വൈതം എന്ന പദം അനേകമായിട്ടു (ആദ്യം
കാണുന്നത്) ശത്രുവിനാൽ കൊല്ലപ്പെടുന്നവന്റെ അവസ്ഥ കണ്ടും
സന്ധിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഈ സന്ധിമുഖം മനുഷ്യമുഖം എന്നും
നീക്കം ചെയ്ത സിദ്ധിക്കുന്നു.

¶ ആദ്യം പറഞ്ഞ രണ്ടു സന്ധികളിൽ അതായത് ആത്മകി-
ഷം, ആത്മകക്ഷണം (പ്രത്യക്ഷനോ) എന്നീ സന്ധികളിൽ മുഖ്യസ്ത്രീ
യെ ബന്ധനം ചെയ്യുന്നു (ആഗ്രഹിക്കുന്നതിനോ) പിന്നീട് പാ-
തത്തിൽ (അദ്വൈതസന്ധിയിൽ) ശ്രദ്ധപ്രദമായതായ ശത്രുവിനെ
അഭിമുഖീകരിക്കുന്നു. ഇല്ലാത്ത മൂന്നു ദണ്ഡോപനതസന്ധികളാകുന്നു.

അത്മാദാനം ചെല്ലുമുഖം
മതു ശാസ്ത്രനിഷിദ്ധമാം *
പൂർവ്വദത്തത്തിൽ ഹസ്തശ്ച-
കുപ്യം നൽകു ഗരാനിതം,
നൽകു തൃതീയത്തിലദ്ധം
കർമ്മജന്മമുദാഹരണം,
സ്ഥാനംചെയ്തു നാലിലേവം
കോശോപനതസന്ധികൾ ‡.
ഭൂമ്യേകദേശം നൽകീട്ടു
ദേശപ്രകൃതിരക്ഷണം
അഭിഷ്ടസന്ധി, ഗ്രന്ഥസ്ത-
നോപാലാതിക്കതിഷ്ടമാം;
അത്തസാരങ്ങളും ഭൂകൾ
മുഖമെന്യേ കൊടുപ്പതു

* ശത്രുവിന്നു കോശത്തെ ദാനംചെയ്യു സ്വാമ്യമാത്മാദികളായ ശേഷം പ്രകൃതികളെ മോചിപ്പിക്കുന്നതു പരികൃതസന്ധി; കോശം നൽകുന്നതു സേവകയുടേപോലെ സ്തുത്യങ്ങൾ (ഗന്ധവുകൾ) ആയിട്ടു മതി എന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സന്ധി ഉപഗ്രഹസന്ധി; അതുതന്നെ ഇന്നു ദേശത്തു് ഇന്നുകാലത്തു് ഇതു സംഖ്യ കൊടുക്കണം എന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടായാൽ അത്യയസന്ധി; സ്വാമ്യമായവിധത്തിൽ മോചിയിൽ ധനം നൽകുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു് ഇതുകക്കുകൾക്കും അതിൽ ഐക്യംവന്നു ചെല്ലുന്ന സന്ധി സുവർണ്ണസന്ധി (അപൂർണ്ണവണ്ണമുള്ളവയോളം ചേരുന്നതു); സുവർണ്ണസന്ധിയുടെ നേർവിചരീതമായിട്ടുള്ളതു കപാലസന്ധി (കപാലവണ്ണങ്ങൾക്കു കലത്തിന്റെ മറ്റുകൾ എന്നപോലെ ചേർന്നാൽ ചേരുന്ന സന്ധി).

‡ കേൽപ്പാത്ത പരികൃതസന്ധി, ഉപഗ്രഹസന്ധി, സുവർണ്ണസന്ധി, കപാലസന്ധി എന്നിവ കോശോപനതസന്ധികൾ (കോശോപനം മുഖേന ചെയ്യുന്ന സന്ധികൾ). ഇവയിൽ ആദ്യത്തേ മേനിൽ പരന്നു കല്പാഹസ്തശ്ചരങ്ങൾ ഗമം (കുട്ടിവിഷം) കലനവയായിട്ടു കൊടുക്കുകയും, മൂന്നാമത്തേതിൽ കർമ്മജന്മമുദാഹരണം പറഞ്ഞു കൊടുക്കുന്നതിൽ പകുതിമാത്രം കൊടുക്കുകയും, നാലാമത്തേതിൽ സ്ഥാനം (തരം തരം) എന്നു പറഞ്ഞു കല്പശോഭാസീനന്മാരെ ആശ്രയിച്ചു ഇരിക്കുക) ചെയ്യുകയും വേണമെന്നു സൂത്രം.

ഉച്ഛിന്നസന്ധിയാം, ശത്വം -
 വ്യസനാത്മിക്കതിഷ്ടമാം;
 ഫലംകൊടുപ്പാനേററിട്ടു
 ഭൂമിമോക്ഷമവത്രയം;
 ഫലത്തിലധികം നൽകും
 സന്ധിയാം പരിഭുഷണം;
 മുൻരണ്ടിലും കാത്തിരിപ്പു,
 ചെയ്തു താനാബലീയസം
 ഹിൻചൊന്നവയി,ലീവണ്ണം
 ദേശരൂപനതസന്ധികൾ ‡
 ഇമ്മൂന്നും ചെയ്തു തൻകൊത്ത് -
 ദേശകാലാനുരൂപമായ്
 ആബലീയസവ്യക്തം
 ഹീനസന്ധികളാണിവ *

കോടിലൂടെൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷഡ്ഗുണ്യമെന്ന
 ഏഴാമധികരണത്തിൽ, സമഹീനശ്ചായാനുരൂപോറി
 യുജ്ജ്ഞാഭിനിവേശം - ഹീനസന്ധികൾ എന്ന
 മൂന്നുചെയ്യണം.

‡ ആഭിഷ്ടസന്ധി, ഉച്ഛിന്നസന്ധി, അവക്രയസന്ധി, പരിഭുഷണസന്ധി എന്നിങ്ങനെ ദേശരൂപനതസന്ധികൾ (ദേശപ്ലണം മുഖേന ചെയ്യുന്ന സന്ധികൾ) നാലുവിധം. ഭൂമിയിൽ ഏകദേശംപരസ്പരം വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതു് ആഭിഷ്ടസന്ധി. ഇതു് ഇലപുരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടും വേലനന്മാരെക്കൊണ്ടും പരസ്പരം വഞ്ചിപ്പാൻ പുറപ്പെടുന്നവർക്കുണ്ടാവുന്നതാണ്. മൂലം (തലസ്ഥാനം) കൈവശംവെച്ചു സാക്ഷമല്ലാതെ കയ്യാകഴിഞ്ഞ ഭൂമി മുഴുവനും വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതു് ഉച്ഛിന്നസന്ധി. ഇതു പരസ്പരം വ്യപനകാർഷ്ഠ്യം ഹീനം. ഭൂമിയിൽനിന്നുള്ള ഫലം കൊടുക്കുന്ന പരസ്പര ഭൂമി കൈവശത്തിൽത്തന്നെ വെച്ചു ചെയ്യുന്ന സന്ധി അവക്രയസന്ധി. ഭൂമിയിൽനിന്നുള്ള ഫലത്തിൽക്കവിഞ്ഞു കൊടുക്കുന്ന നിത്യയിടക്കുന്നതു പരിഭുഷണം. ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ രണ്ടിലും പരസ്പരം വ്യസനം വരുന്നതിനെക്കുറിക്കുകയും, മറുഭാവത്തിൽ ആബലീയസം പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്യണം.

* ഇവിടെ പറയപ്പെട്ട ദേശരൂപനതസന്ധികളും, കോശരൂപനതസന്ധികളും, ദേശരൂപനതസന്ധികളുമെല്ലാം ഹീനസന്ധികൾ (ഫലംകൊടുത്തവർ ബലമേറിയവരോടു ചെയ്യുന്ന സന്ധികൾ) ആണെന്നു സദൃശം.

നാലാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനും മുതൽ ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനുമിടയിൽ പ്രകരണങ്ങൾ.

വിദ്യാഭ്യാസനം, സമ്പാദനം, വിദ്യാഭ്യാസനം,
സമ്പാദനം, സംഭവപ്രയാണം.

സമ്പാദനം വിദ്യാഭ്യാസനം ചെയ്യേണ്ടുന്ന ആസനവും യാനവും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

സ്ഥാനം, ആസനം, ഉപേക്ഷണം എന്നിവ ആസനമെന്നതിന്റെ പര്യായപദങ്ങളാകുന്നു. എന്നാൽ ഇവയ്ക്കു തമ്മിൽ അല്പം വിശേഷമുണ്ട്. അതെന്തെന്നാൽ; ഇണത്തിന്റെ ഏകദേശത്തിൽ (ശക്തിയുടെ അപ്രത്യക്ഷത) ഉള്ള ആസനം സ്ഥാനം; തനിക്കു വൃദ്ധിയെ പ്രാപിപ്പാനായിക്കൊണ്ടുള്ള ഇരിപ്പ് ആസനം; ഉപായങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കാതെത്തന്നെയുള്ള ഇരിപ്പ് ഉപേക്ഷണം.

സമ്പാദനം വിദ്യാഭ്യാസനം ചെയ്യേണ്ടുന്ന അരിയും വിദ്യാഭ്യാസനവും പരസ്പരം ഉപഹരിക്കുന്നതിന്നു അനുയോജ്യമായിരിക്കുമ്പോൾ വിദ്യാഭ്യാസനമോ (വിദ്യാഭ്യാസനം ചെയ്തിട്ട് സ്ഥാനമായിരിക്കുക) സമ്പാദനമോ (സമ്പാദനം ചെയ്തിട്ട് സ്ഥാനമായിരിക്കുക) ചെയ്യണം.*

എപ്പോൾ “എന്നിടം എന്റെ സ്ഥാനം സൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടോ മിത്രസൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടോ ആഭിമുഖീകരിക്കേണ്ട സൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടോ എന്റെ സമുന്നതം എന്തെന്നാൽ ജ്യായാനോ ആയ പരനെ പീഡിപ്പിക്കുവാൻ ശക്തിയുണ്ട്” എന്നു കാണുന്നുവോ അപ്പോൾ യാത്രാപ്രയാണമോ യാത്രാപ്രയാണമോ വേണ്ട പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തിട്ട് വിദ്യാഭ്യാസനം ചെയ്യണം.

“എന്റെ പ്രകൃതികൾ ഉത്സാഹമുള്ളവയും ചെറുകുതിമുള്ളവയും വൃദ്ധിയുള്ളവയുമാണ്; അവർ സ്വകർമ്മങ്ങളെ

---

* പരസ്പരം ചെയ്യുക ശക്തിയുള്ളതിൽ വിദ്യാഭ്യാസനവും, ശക്തികാണുന്നതിൽ സമ്പാദനവും ചെയ്യേണ്ടതെന്നു സാരം.

ഒരു തടവുകാരനെ അനുഷ്ഠിക്കുകയും പരന്റെ കയ്യിൽ ഉപഹരിക്കുകയും ചെയ്യും" എന്നു കാണുന്ന പക്ഷവും വിമുഹ്യാസനത്തെച്ചെയ്യണം.

"പരന്റെ പ്രകൃതികൾ പരനാൽ ദോഷിക്കപ്പെട്ടവരോ ക്ഷീണരോ (ഭക്തിക്ഷപീഡിതർ) ലുബ്ധരോ സ്വപൈന്യങ്ങളും ചോരന്മാരായും ആടവികനായും പീഡിതരോ ആയിട്ടാണിരിക്കുന്നത്; ഞാൻ ഉപജാപം പ്രായോഗിച്ചാൽ അവർ എന്നെ ആശ്രയിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ, എന്റെ വാത്ത് (കൃഷിയും പാശുപാലവും വാണിജ്യവും) സമൃദ്ധമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്; പരന്റെ വാത്ത് ക്ഷയിച്ചുപോകുന്നു. ആകയാൽ ഭക്തിക്ഷപീഡിതരായിച്ചമഞ്ഞ പരന്റെ പ്രകൃതികൾ എന്നെ ആശ്രയിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ എന്റെ വാത്ത് ക്ഷയിച്ചു പരന്റെ സമൃദ്ധമാകുമിരിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രകൃതികൾ അനുരക്തരാകയാൽ എന്നെ വിട്ടുപോകയില്ല. ആകയാൽ എനിക്കു പരനോടു വിഗ്രഹിച്ചു അന്റെ ധാന്യപശുചിരഞ്ചങ്ങളെ ആഹരിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അഥവാ എന്റെ പണ്യത്തിനുപാലാതം ചരത്തുന്ന പരപണ്യങ്ങളെ ഇവിടെനിന്നു പിന്തിരിപ്പിക്കുവാൻ എന്നിക്കു സാധിക്കും; പരനോടു വിഗ്രഹംചെയ്താൽ പരന്റെ വണിക്പഥത്തിൽനിന്നു സാരവത്തുകളായ പണ്യങ്ങൾ അവന്നു ഭവിക്കാതെ എന്റെ അടുക്കൽ വരും; വിഗ്രഹംചെയ്താൽ പരന്നു തന്റെ ദൃഷ്ട്യയേയും അമിത്രനേയും ആടവികനേയും നിഗ്രഹിച്ചാൻ സാധിക്കുകയില്ല; അല്ലെങ്കിൽ അവനോടു (ദൃഷ്ടാമിത്രാടവികരോടു) പരന്നു വിഗ്രഹം ചെയ്യേണ്ടതായി വരും *; അല്ലെങ്കിൽ

* ഇതേവകുപ്പാണെന്നു സമന്തം വിമുഹ്യാസനത്തെയാണു്. ഇനി പറയുന്നതു പ്യാതാനായിട്ടുള്ളവകൾയാണെന്നു് അറിവേണ്ടതാണു്.

രൂപം

൧൦൨—൧൦൭ പ്രകരണങ്ങൾ

നാലാം അധ്യായം

എനിക്കു മിത്രഭാവി ഉണ്ടായ മിത്രമുണ്ട്. ബലവാനായ പരൻ യുദ്ധത്തിന്നു വന്നാൽ അവൻ അല്പകാലംകൊണ്ടും അധികം ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ വരാതെയും മഹത്തരമായ അത്ഭുതത്തെ സമ്പാദിക്കും; അല്ലെങ്കിൽ ഗുണമുള്ള പരന്നു എളുപ്പത്തിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു കഴിയുന്നതുമായ ഭൂമിയെ ആക്രമിക്കുന്നതിന്നു സുസ്തൈര്യസന്ദോഹത്തോടുകൂടി എന്നെ ആദരിക്കാതെ പോകുവാൻ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പരൻ ഞാനിപ്പോൾ അവനോടു വിഗ്രഹിച്ചാൽ അങ്ങോട്ടു പോവുകയില്ല" എന്നു കാണുന്നപക്ഷം പരന്റെ ദുഃഖിയെ പ്രതിഹരിക്കുന്നതിന്നും തന്റെ പ്രതാപത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിന്നും വേണ്ടി വിഗ്രഹാധാരണം ചെയ്യണം.

സുസ്തൈര്യസന്ദോഹത്തോടുകൂടി അന്യന്റെ നേരെ യുദ്ധം ചെയ്യാൻ പുറപ്പെടുന്ന പരനോടു വിജിഗീഷുവിഗ്രഹത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടാൽ അയാൾ അങ്ങോട്ടു പോകാതെ വിജിഗീഷുവിന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞു ഗ്രസിച്ചുകൊള്ളും എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കരുതിയതും പരൻ വിജിഗീഷുവിന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞാലും വിജിഗീഷു ദൃഢനിശ്ചയത്തിൽ കേവലം കൾനം മാത്രമേ ചെയ്തുകൊള്ളൂ. വിഗ്രഹം ചെയ്യാത്താലാകട്ടെ പരൻ പോകുവാൻ പുറപ്പെട്ട അന്യരാജ്യത്തെ യുദ്ധ സമ്പാദിച്ചു ദുഃഖിക്കാതെ പൂർവ്വാധികം വൃദ്ധനായിത്തീർന്നിട്ടു വിജിഗീഷുവിനെ ഉദ്യോഗസ്ഥനാക്കും. എന്നതന്നെല്ലെ. വിജിഗീഷു പെട്ടെന്നു വിഗ്രഹത്തിന്നു പുറപ്പെടുകയാൽ അവിനാശം (വിനാശം സംഭവിക്കാത്തവൻ) ആയ പരന്റെ അഭിപ്രായം (പരൻ ആരു

§ മിത്രഭാവി-തന്റെ അന്ധനായതലത്തിൽ കൈപോലെ ഭാരം വെക്കും സമ്പന്നം ഉപകാരം ചെയ്യുന്നവനും കരുതിയതിലും വികാരം വരാത്തവനും ആപത്തിൽ സഹായിക്കുന്നവനായ മിത്രം.

ഒരു നേരെ യാനംചെയ്യാൻ പുറപ്പെട്ടവൻ അയാൾ) വിജിഗീഷുവിന്നു തീർച്ചയായും സാഹായ്യം നൽകുകയും ചെയ്യും. ആയതു കൊണ്ടു സർവ്വസന്ദോഹങ്ങളോടുംകൂടി അന്യരാജാവിന്റെ നേരെ യാനത്തിന്നൊരുങ്ങിയ പരനോടു വിശ്വാസനംതന്നെ ചെയ്യുന്നു.

വിശ്വാസനത്തിന്നു പറഞ്ഞ ചേതുകൾ നേരെ വിപരീതമായിട്ടു കാണുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ സമ്പരയാസനം (സന്ധിചെയ്തിട്ടു സപസ്ഥമായിരിക്കൽ) ചെയ്യണം.

വിശ്വാസനത്തിന്നു പറഞ്ഞ ചേതുകളെക്കൊണ്ടു' അല്പച്ചിതനായ (ശക്തപരമായ പ്രാപിച്ച) സമയത്തിങ്കൽ വിജിഗീഷു സർവ്വസന്ദോഹൻ (സർവ്വസൈന്യങ്ങളെ ചേർത്തു പുറപ്പെട്ടവൻ) അല്പാത്ത പരനോടു വിശ്വയാനം (വിഗ്രഹം ചെയ്തിട്ടുള്ള യാത്ര) ചെയ്യണം.

യാത്രാരിക്കൽ "പരൻ ഇപ്പോൾ വ്യസനിയാണു'; അയാന്റെ പ്രകൃതിവ്യസനം ശേഷമുള്ള പ്രകൃതികളെക്കൊണ്ടു പരിഹരിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല; സാധസൈന്യത്താൽ പീഡിതരായി സാമീയരെ പേരിൽ വിരക്തരായും കശിതരും നിരുത്സാഹരായും തമ്മിൽത്തമ്മിൽ ഇണക്കമില്ലാത്തവരായും തീർന്നിരിക്കുന്ന പരന്റെ പ്രകൃതികളെ ഇപ്പോൾ പ്രലോഭിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കും; അഗ്നിബാധകൊണ്ടോ വെള്ളപ്പൊക്കംകൊണ്ടോ മരകാശ്വാധികൊണ്ടോ ഭീഷ്മംകൊണ്ടോ യുഗ്മങ്ങൾക്കും കർമ്മകരന്മാർക്കും നിവയ (കോശം)ത്തിന്നും രക്ഷാവിധാനത്തിന്നും ദണ്ഡം സംഭവിച്ചിട്ടാണ് പരൻ ഇപ്പോൾ ഇരിക്കുന്നത്" എന്നു കാണുന്നപക്ഷം വിശ്വയാനം ചെയ്യണം.

"എന്റെ മിത്രവും ആകൃന്ദനും, ശൂരനും വൃദ്ധനും അനരകരുമായ പ്രകൃതികളോടുകൂടിയവരാണ്; പരനും പാണ്ഡിഗ്രാഹനും ആസാരനും ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമായ പ്രകൃതികളോടുകൂടിയവരുമാണ്; ആയതിനാൽ മിത്രത്തെ

കൊണ്ടു' ആസാരനേയോ ആകൃഷ്ടനെക്കൊണ്ടു' പാർഷ്ണി ഗ്രാഹനേയോ ആകൃഷ്ടിച്ചാൽ ഇദ്ദേഹം പരന്റെ നേരെ വിഗ്രഹിച്ചുപോകുവാൻ എനിക്കു സാധിക്കും" എന്നു കാണുന്നപക്ഷവും വിഗ്രഹാപ്രയാണം ചെയ്യണം.

വിഗ്രഹം ചെയ്താൽ സിദ്ധിക്കുന്ന ഫലം ഏകദാർശ്യവും (തനിശ്ശേകനും മാത്രമായിക്കിട്ടുന്നതു) അപ്രകാലസാധ്യവും ആണെന്നു കാണുന്നപക്ഷം പാർഷ്ണിഗ്രാഹനോടും ആസാരനോടും വിഗ്രഹം ചെയ്തിട്ടു പരന്റെ നേരെ വിഗ്രഹാപ്രയാണം ചെയ്യണം.

വിഗ്രഹാപ്രയാണത്തിന്നു പറഞ്ഞ ഹെതുക്കളുടെ വൈപരീത്യത്തിങ്കൽ സന്ധായായാനം (മറ്റു ചിലന്മാരുടേ സന്നി ചെയ്തിട്ടു പരന്റെ നേരെ യാനം ചെയ്തു) ചെയ്യണം. *

"ഞാനേകനായിട്ടു പരന്റെ നേരെ യാനം ചെയ്യാൻ ശക്തനല്ല, തീച്ചയായും യാനം ചെയ്യേണ്ടിയുമിരിക്കുന്നു" എന്നു കാണുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ തനിക്കു സമനോ തന്നേക്കാൾ ഹീനനോ തന്നേക്കാൾ ജ്യേഷ്ഠനോ ആയിട്ടുള്ള സാമാന്യവ്യക്തികളോടുകൂടിപ്പോന്നിട്ടു പരന്റെ നേരെ യാനം ചെയ്യണം. ഒരു ദേശത്തിങ്കലേക്കുണ്ടു യാനമെങ്കിൽ അംശത്തെ (ജന്മിച്ചാൽക്കിട്ടുന്ന ഫലാംശത്തെ) മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചും, അനേകദേശങ്ങളിലേക്കുണ്ടു യാനമെങ്കിൽ ഫലം നിശ്ചയിക്കുന്നതായും യാനം ചെയ്യണം. സാമാന്യവ്യക്തികളിൽ വെച്ചു' ആരെങ്കിലും ഒരുവൻ വരാത്തപക്ഷം നിശ്ചിഷ്ടമായ അംശത്തിന്നനുസരിച്ചു ദണ്ഡത്തെ (സൈന്യത്തെ) അയച്ചുതരികുവാൻ യാചിക്കണം. സംഭ്രാന്താഭിഗമനം (കൂട്ടത്തിൽപ്പോന്നുപോകൽ) കൊണ്ടു നിശ്ചയം (പ്രതിഫലം) കല്പിക്കുകയുമാ

* പാർഷ്ണിഗ്രാഹനോടും ആസാരനോടും സന്ധിയായിട്ടു പരന്റെ നേരെ യാനം ചെയ്യണമെന്നു സാരം.

ശ്ലുന

ഷാബ് ഗുണ്യം

ഏകാമധികരണം

കരം †. ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിക്കുന്നതു ലാഭം നിശ്ചിതമാണെങ്കിൽ അംശത്തെ നിശ്ചയിച്ചും, അനിശ്ചിതമാണെങ്കിൽ കിട്ടുന്ന ലാഭത്തിൽ അംശനിശ്ചേശം ചെയ്തും വേണ്ടതാണ്.

അംശം ദണ്ഡസമം പ്രോക്തം,

പ്രയാസസമമുത്തമം,

വിഭോപമൊ കിട്ടിപ്പോവാൽ,

പ്രക്ഷേപസമമോ തഥാ. *

കക്ഷിപുരൻ അയ്യപ്പസ്വാമിയിൽ, ഷാബ് ഗുണ്യമെന്ന ഏകാമധികരണത്തിൽ, വിഗ്രഹാസനം—സന്ധാരണസനം—
വിഗ്രഹാസനം—സന്ധാരണസനം—സംഭൂതപ്രയാണം
എന്ന നാലാമധ്യായം.

അർത്ഥം അധ്യായം.

ഒരുതരത്തെ മുതൽ ഒരുതരത്തിലുള്ളതായി പ്രകരണങ്ങൾ.

യാതൊരുവിധമായാണുപരിവർത്തിതമാകുന്നതെന്നു,

പ്രകൃതികളുടെ ഏകപോലെയിരുന്നതെന്നു,

സാമവായികവിപരീതം.

സാമന്തന്തരമായ രണ്ടു ശബ്ദങ്ങൾക്കു തുല്യമായ വ്യ

† ഇപ്പോൾ സമവായത്തിൽപ്പെട്ടു തന്നെ സമാധാനം ചെയ്യുന്നതിന്നു പകരമായി താനെങ്ങനെയും ആവശ്യമായി വരുമ്പോൾ സമവായത്തിൽപ്പെട്ടു സമാധാനിക്കുമെന്നു പ്രതിഫലം നിശ്ചയിക്കണമെന്നർത്ഥം.

* പക്ഷേ രണ്ടാം അർത്ഥം കൂട്ടായിട്ടുണ്ടെന്നു ചെയ്യുന്ന യുദ്ധത്തിൽ കിട്ടുന്നതായ ഫലത്തെക്കുറിച്ചു കർമ്മത്തിൽ ദണ്ഡസമം, പ്രയാസസമം, വിഭോപം, പ്രക്ഷേപസമം എന്നിങ്ങനെ നാലു പ്രകാരമുള്ളതാണ്, ദണ്ഡ

സനമുണ്ടായിരിക്കുമ്പോൾ അവരിൽവെച്ചു യാതവ്യന്റെ നേരെയാ, അതോ അമിത്രന്റെ നേരെയോ ആദ്യം യാനംചെയ്യേണ്ടത് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ ആദ്യം അമിത്രന്റെ നേരെ യാനംചെയ്യണം; അമിത്രനേക്കുയിച്ചതിന്നുശേഷം യാതവ്യന്റെ നേരെ യാനംചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അമിത്രനേക്കുയിച്ചാൽ യാതവ്യൻ വിജിഗീഷുവിന്നു സാഹായ്യം നൽകും; യാതവ്യനേക്കുയിച്ചാൽ അമിത്രൻ സ്വഹായിക്കുകയുമില്ല.

അധികം വ്യസനമുള്ള യാതവ്യന്റെ നേരെയോ, അതോ വ്യസനംകുറഞ്ഞ അമിത്രന്റെ നേരെയോ ആദ്യം യാനം ചെയ്യേണ്ടത് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ, അധികം വ്യസനമുള്ളവനെ ജയിപ്പാൻ അധികം സൗകര്യമുള്ളതുകൊണ്ട് അവന്റെ നേരെയാണു യാനംചെയ്യേണ്ടതെന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ, അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൌടില്യമതം. വ്യസനം കുറഞ്ഞ അമിത്രന്റെ നേരെയാണ് ആദ്യം പോകേണ്ടതു്. അവനുള്ള വ്യസനം ലഘുവാണെന്നിരിക്കിലും അഭിധോഗം ചെയ്യുമ്പോൾ അതു കൃച്ഛ്രമായി ഭവിക്കും. യാതവ്യനുള്ള അധികമായ വ്യസനം അഭിധോഗം ചെയ്യുമ്പോൾ അതിനേക്കാളും അധികമായില്ലെന്നാണെന്നിൽ അതു സത്യംതന്നെ. പക്ഷെ ലഘുവ്യസനമായ അമിത്രനോടു അഭിധോഗം ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അവൻ തനിക്കുള്ള വ്യസനത്തിന്ന് എടുപ്പത്തിൽ പ്രതിവിധിചെയ്തു യാതവ്യനോടു യോജിക്കുകയോ പാർഷ്ണിയെ ഗ്രഹിക്കുകയോ ചെയ്തുകൊള്ളും.

സമം=ഭാരോത്തമം=കുറഞ്ഞവനെ സൗസ്ഥിയിന്റെ തോതനുസരിച്ചു കൈമാറിയല്ലത്. പ്രതിസന്ധി=ഭാരോത്തമം ചെയ്തു അസ്ഥിയിന്റെ തോതനുസരിച്ച് കൈമാറിയല്ലത്. വിശേഷം=മറ്റോത്തമം പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവർതന്നെ എടുക്കുക. പ്രത്യേകസമം=ഭാരോത്തമം ഇറക്കിയ ധനത്തിന്റെ തോതുപ്രകാരം കൈമാറിയല്ലത്.

ഗുരുവ്യസനനും ന്യായവൃത്തിയുമായിട്ടൊരുവൻ, ലഘുവ്യസനനും അന്യായവൃത്തിയുമായിട്ടൊരുവൻ, വിരക്തരായ പ്രകൃതികളോടുകൂടിയവനായിട്ടൊരുവൻ എന്നീങ്ങനെ ഒരേസമയത്തു യാതാധ്വന്മാരായ പല പേരുള്ള പക്ഷം അവിൽ ആരുടെ നേരെയാണു് ആദ്യം യാനം ചെയ്യേണ്ടതു് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ വിരക്തപ്രകൃതിയായിട്ടുള്ളവന്റെ നേരെ ആദ്യം യാനം ചെയ്യണം. ന്യായവൃത്തിയായിട്ടുള്ളവൻ ഗുരുവ്യസനനാണെന്നങ്കിലും അവനോടെ തിരിടുമ്പോൾ പ്രകൃതികൾ അവനെ സ്ഥായിക്കും; ലഘുവ്യസനനാണെന്നങ്കിലും അന്യായവൃത്തിയായിട്ടുള്ളവനെ അവർ ഉപേക്ഷിക്കും; വിരക്തരായ പ്രകൃതികൾ ബലധനമായ സ്ഥാമിയയുക്തം ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും. ആയതു കൊണ്ടു വിരക്തപ്രകൃതിയായിരിക്കുന്നവന്റെ നേരെത്തന്നെ ആദ്യം യാനം ചെയ്യണം.

ക്ഷീണതും ലുബ്ധതമായ പ്രകൃതികളോടുകൂടിയ ഒരുവൻ, അപചരിതരായ (അപകാരം ചെയ്യപ്പെട്ട) പ്രകൃതികളോടുകൂടിയ ഒരുവൻ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു യാതവ്യന്മാരുള്ളപ്പോൾ അവരിൽ ആരുടെ നേരെയാണു് ആദ്യം യാനം ചെയ്യേണ്ടതു് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ ക്ഷീണലുബ്ധപ്രകൃതിയായിട്ടുള്ളവന്റെ നേരെയാണു് ആദ്യം പോകേണ്ടതെന്നു് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ക്ഷീണതും ലുബ്ധതമായ പ്രകൃതികളെ എളുപ്പത്തിൽ ഭേദിപ്പിക്കുവാനോ പീഠിപ്പിക്കുവാനോ സാധിക്കുമെന്നും, അപചരിതരായ പ്രകൃതികളെ അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നും, അവരിൽവച്ചു പ്രധാനഭൂതരായവരെ ഭേദിക്കുക മാത്രമേ അവരോടുപായമുള്ളവെന്നുമാണു് ആചാര്യന്മാരുടെ യുക്തി. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു് കൈടലുമാനം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ക്ഷീണതും ലുബ്ധതമായ പ്രകൃതികൾ സ്ഥാമിയുടെ പേരിൽ സ്നേഹമുള്ളവരാണെന്നു്

കുറിപ്പ്

മംഗളം — മംഗളം പ്രകരണങ്ങൾ

അദ്ധ്യായം അദ്ധ്യായം

ജിൽ അഥർ സ്വാമിഹിതത്തെ തെറ്റി നടക്കുകയില്ല. ഭേദപ്രയോഗത്തിൽ അഥർ പെടുകയുമില്ല. അനുരാഗമുണ്ടെങ്കിൽ സർവ്വഗുണങ്ങളും ഉള്ളതുപോലെയാകും. ആയതുകൊണ്ട് 'അപചരിതപ്രകൃതിയായവന്റെ നേരെയാണ്' ആദ്യം യാനം ചെയ്യേണ്ടതു്.

ബലവാനും അന്യായവൃത്തിയുമായിട്ടൊരുവൻ, ദുബ്ബലനും ന്യായവൃത്തിയുമായിട്ടൊരുവൻ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു ശത്രുക്കൾ യാതൊരുവനുമായിട്ടുള്ളപ്പോൾ ആരുടെ നേരെയാണ് ആദ്യം പോകേണ്ടതെന്ന ചിന്തയിങ്കൽ ബലവാനും അന്യായവൃത്തിയുമായവന്റെ നേരെയാണ് ആദ്യം പോകേണ്ടതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ബലവാനാണെങ്കിലും അന്യായവൃത്തിയായവൻ അഭിരുക്തനാകുമ്പോൾ പ്രകൃതികൾ അവനെ സഹായിക്കുവാൻ തയ്യാറാകുകയോ, പുറത്താകുകയോ, അയാന്റെ അമിതനെ ആശ്രയിക്കുകയോ ചെയ്യും. ദുബ്ബലനാണെങ്കിലും ന്യായവൃത്തിയായിട്ടുള്ളവൻ അഭിരുക്തനാകുമ്പോൾ പ്രകൃതികൾ അവനെ സഹായിക്കുകയും, അനുഗമിക്കുകയും ചെയ്യും.

ശിഷ്ടരേയപമാനിക്ക,
മാനിഷ്ടീകൃത ദുഷ്ടരെ,
അധർമ്മമായനചിത-
മായ ഹിംസകൾ ചെയ്യുക,
ധർമ്മാചിതങ്ങളായിട്ടു-
മാചാരങ്ങൾ മുടക്കുക,
അധർമ്മത്തെ പ്രവൃത്തിക്ക,
ധർമ്മത്തെത്താൻ വിവരക്കുക,
അകാര്യങ്ങളെ നഷ്ടിക്ക,
കാര്യങ്ങളെ ഹനിക്കുക,

ദേവങ്ങൾ ദാനംചെയ്താൽ,-
 യദേവങ്ങൾ ഹരിക്കുക,
 ദണ്ഡുരേട്ടുണ്ടിച്ഛിക്കാൽ,
 ദണ്ഡിച്ഛിക്കുദണ്ഡുരേ,
 അഗ്രാഹ്യരെപ്പിടിപ്പിക്ക,
 ഗ്രാഹ്യരെയൊഴിവാക്കുക,
 അനന്തകൃഷ്ണൻ ചെയ്താൽ,-
 യന്മൃഗങ്ങളെ ഹനിക്കുക,
 ചോരരക്ഷ നടത്താൻ;
 സ്വയം ചെയ്യുക ചോരണം,
 പെരുഷത്തെപ്പിടിപ്പിക്ക,-
 യുദ്ധം ഇല്ലാത്തതും,
 പ്രധാനരെ പ്രവീണ്ഡിക്ക,-
 യപമാനിക്ക മാന്യരെ,
 വൃദ്ധന്മാരെ വിരോധിക്ക,
 ചെറുതും വിഷമാന്യതും,
 കൃതം പ്രതികരിക്കാൻ,
 സ്ഥിതം ചെയ്യാതിരിക്കുക,
 പ്രമാദാലസ്യങ്ങൾ മൂലം
 യോഗക്ഷേമം കെടുത്തുക-
 ഇച്ഛിക്കുന്ന രാജദോഷങ്ങൾ-
 മൂലം പ്രകൃതികൾക്കുതൻ
 ക്ഷയപോലീരോഗങ്ങൾ
 ഉണ്ടാകുമെന്നും.

ക്ഷയം വന്നാൽ വരും ലോഭം,
 ലോഭം വന്നാൽ വിരാഗവും,
 വിരാഗരായാൽ ഹിംസിക്കും
 സ്വയമോ വിപ്രമാർഗ്ഗമോ.

ആയതുകൊണ്ടു രാജാവു പ്രകൃതികൾക്കു ക്ഷയലോഭം വിരാഗങ്ങൾ വരുവാനുള്ള കാരണങ്ങളെ ഒന്നിപ്പിക്കരുത്. സംഗതിവശാൽ ആവക കാരണങ്ങൾ ഉണ്ടായിത്തീർന്നാൽ അവയ്ക്കു ഉടൻതന്നെ പ്രതിവിധി ചെയ്തുകൊടുത്തേക്കാം.

പ്രകൃതികൾ ക്ഷീണമായി വരുന്നതിനോ, ചുണ്ണരായിത്തീരുന്നതിനോ, വിരക്തരായിച്ചുമയുന്നതിനോ ഏതിനാണു ഗുരുതരം കൂടുക എന്നു പറയാം. ക്ഷീണമായാൽ സ്വാമിയിൽനിന്നു പീഡനമോ ഉഷ്ണദനമോ ഭവിക്കുമെന്നുള്ള ഭയത്താൽ വേഗത്തിൽ ശത്രുവിനോടു സന്ധി ചെയ്യാനോ, സ്വാമിയോടു യുദ്ധം ചെയ്യാനോ, രാജ്യം വിട്ടുപോകുവാനോ ഉത്സാഹിക്കും. ചുണ്ണരായിത്തീർന്നാൽ ലോഭം നിമിത്തം അതുപുരായിട്ടു പരന്റെ ഭോജപായത്തിൽ അകപ്പെടും. വിരക്തരായിപ്പരിണമിച്ചാൽ സ്വാമിയുടെ നേരെ പരനോടുകൂടി യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടും *.

പ്രകൃതികൾക്കു സംഭവിക്കുന്ന ക്ഷയങ്ങളിൽ 'ചപ്പ' ഹിരണ്യധാന്യങ്ങളുടെ ക്ഷയം സർവ്വോപാലാതം വരുന്നതും പ്രതിവിധി ചെയ്യാൻ പ്രയാസമുള്ളതുമാകുന്നു. യുഗ്യാപുരഷക്ഷയം (കുതിരകളുടെയും ആളുകളുടെയും ക്ഷയം) ഹിരണ്യധാന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു തീർക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. ലോഭം ഐകദേശികവും (ഏകദേശത്തിൽ=ഏതാനും ചില പ്രകൃതികളിൽ മാത്രം ഉള്ളതു്), മുഖ്യമാർദ്ദവീനമായിട്ടുള്ളതും, പരന്റെ അർത്ഥങ്ങളെടുത്തുകൊള്ളുവാനുവദിച്ചാൽ തീർക്കുവാനോ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുവാനോ സാധിക്കുതുമാണ്. വിരാഗമാകട്ടെ പ്രധാനമായൊരു നിഗ്രഹം കൊണ്ടു മാത്രമേ തീർക്കുവാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, പ്രകൃതികൾ നിഷ്പ്രധാനർ (നേതാക്കന്മാരില്ലാ

* ക്ഷീണരായിരിക്കുക, ചുണ്ണരായിരിക്കുക, വിശക്തരായിരിക്കുക എന്നിവയിൽനിന്നു ഊഹാവുകയും ഗൗരവം കടവിൽപ്പറഞ്ഞതിന്നുണ്ടുള്ളതെന്നു സാരം.

ത്താൻ) ആയാൽമാത്രം അവരെ എളുപ്പത്തിൽ ഭരിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയും, അന്യനാക്ക് അവരെ ഭേദിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കാതെയൊക്കെയും ചെയ്യും. എങ്കിലും പ്രധാനമായും അഭാവത്തിൽ ആപത്തു വരുന്നതിനെ സഹിപ്പാൻ അവർ ശക്തിയുണ്ടാകയില്ല. പ്രധാനമായും ഉപഗ്രഹങ്ങൾ (ഉപഭാജനങ്ങൾ) ഉണ്ടായാലാകട്ടെ പ്രകൃതികൾ പരസ്പരം പല പ്രകാരത്തിൽ ഭേദിപ്പിക്കപ്പെടുകയും ഗുണമുള്ളതുകൊണ്ട് ആപത്തിനെ ശമിക്കുവാൻ ശക്തരാകയും ചെയ്യും. ൩

സാമവായികന്മാരുടെ കാർത്യത്തിൽ, സന്ധിക്കാ വിഗ്രഹത്തിന്നോ ഇടയാക്കുന്ന കാരണങ്ങളെ നല്ലവണ്ണം നോക്കി ശക്തിയും ശൈലവും ഉള്ളവരെ മാത്രമേ കൂട്ടിട്ടി യാനംചെയ്യാൻ പാടുള്ളൂ. ശക്തിമാനായിട്ടുള്ളവൻ പാർശ്വഗ്രാഹനെ ഒഴിക്കുന്നതിലും യാത്രാസാഹായ്യം നൽകുന്നതിലും ശക്തനാകും. ശുദ്ധിയായിട്ടുള്ളവൻ വിചാരിച്ച കാർത്യം സാധിച്ചാലും ഇല്ലെങ്കിലും പറഞ്ഞതുപോലെ നടക്കുകയും ചെയ്യും.

സാമവായികന്മാരിൽപച്ച ജ്യായാനായ ഒരുവനോടോ, അതോ സമന്മാരായ രണ്ടു പേരോടോ കൂട്ടുകിട്ട്പോകേണ്ടതു് എന്ന ചിന്തയിൽ സമന്മാരായ രണ്ടുപേരോ കൂട്ടുകിട്ട്പോകുന്നതാണ് അധികം നല്ലതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ജ്യായാനോകൂട്ടുകിട്ട്പേൻ പോകുന്നതായാൽ അവ

൩ പ്രധാനമാക്കി നിഗ്രഹിച്ചാൽ പ്രകൃതികൾ പരസ്പരം ഭേദപ്രയോഗത്തിന്നു വിധേയരാകയില്ല എന്ന ഗുണമുണ്ടെന്നിലും ആപത്തുവരുമ്പോൾ സഹിപ്പാൻ കഴിയാത്തതാൽ വിവിധീകൃതിനെ വിട്ടുപോകുന്ന ഭോഷയുണ്ടു്. നിഗ്രഹിക്കാത്തതാലാകട്ടെ ആപത്തിനെ സഹിപ്പാൻ ശക്തിയുണ്ടെന്നിലും ഭേദപ്രയോഗത്തിൽപ്പെടും. ഇങ്ങനെ രണ്ടു വിധത്തിലായാലും ഭോഷയുള്ളതുകൊണ്ടു് വിരോധം ക്ഷയപോഷങ്ങളെക്കൂടി അധികം അപകടമാണു് എന്നു സാരം.

രണ്ടാം

മറുപടി—മഹാ പ്രകരണങ്ങൾ

അഞ്ചാം അധ്യായം

മഹീതൻ (അശ്വകൃതൻ) ആയിട്ടു സഞ്ചരിക്കേണ്ടിവരും; സമന്തരായ രണ്ടു പേരോടുകൂടിയിട്ടായാൽ അതു വേണ്ട എന്നു തന്നെയല്ല, അതിസന്ധാനം (വഞ്ചനം) ചെയ്തിട്ട് തന്നിക്കു കൂട്ടുകാരെക്കാൾ ആധികൃതം കീട്ടിയാൽ അവരിൽ വരേയും എളുപ്പത്തിൽ തമ്മിൽപ്പിണക്കവാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും. അവരിലൊരുവൻ ഭയ്യനായിരിക്കുന്നപക്ഷം മററവനും വിജിഗീഷുവും കൂടിയാൽ അവനെ ഒരു ക്ഷവാദം ഭേദപ്രയോഗംകൊണ്ടു നിഗ്രഹിക്കുവാനും സാധിക്കുന്നതുമാണ്.

സമന്തരായ ഒരുവനോടുകൂടിയോ, അതോ ഹീനന്മാരായ രണ്ടു പേരോടുകൂടിയോ യാനം ചെയ്യേണ്ടതു് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ ഹീനന്മാരായ രണ്ടുപേരോടു കൂടിപ്പോകുന്നതാണ് അധികം നല്ലതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അവർ രണ്ടു കാര്യങ്ങൾ (പുരോഭാഗത്തിലും പിൻഭാഗത്തിലുമുള്ള രക്ഷകർ) ചെയ്യുന്നവരും വിജിഗീഷുവിന്നു വശ്യരുമായി ഭവിക്കും. * കാര്യസിദ്ധിയിങ്കലാകട്ടേ—

കാര്യം കഴിഞ്ഞാൽ ജ്യായാനി—
ലഗ്നചിതം ഭവിക്കുകിൽ
പ്രാജംചൊല്ലിപ്പോയായി
മാറു, വാഴ്ച വിപത്യയേ.

യത്താൽ മററിക്കളത്രത്തെ—
ത്താനം സൂത്രത്തിൽ മററിട്ടു;
കാര്യംകഴിഞ്ഞാൽസ്സമനിൽ—
നിന്നും ഭീതിഭവിച്ചിട്ടും.

* ഇതുവരുംപുറത്തു വിജിഗീഷു മറ്റു സമന്തരായവരോടു കൂടിപ്പോകേണ്ടുന്ന വിധിയാണ്. ഇനി മറ്റുള്ളവർ തന്നെ സാമാന്യരേപക്ഷിയായാലും വിജിഗീഷു ചെയ്യേണ്ടതിനെപ്പറയുന്നു.

കുറിപ്പ്

അദ്ധ്യായം

ആദ്യകാലം

കാലം ചെലുത്തു ജ്ഞാനം

സമന്തം മട്ടമറിപ്പും

വൃദ്ധിവന്നോന്നവിശ്വാസ്യൻ,

പ്രഭുവു ബുദ്ധിയെ മററിപ്പും.

ജ്ഞാനം തെല്ലേകിലും തന്നി-

ല്ലെങ്കിലും പോക തുഷ്ടനായ്

പിന്നെ ക്ഷീരപ്രഹാരത്താൽ

ദിഗ്ഗണ്ഡം കണ്ണുലാക്കണം.

സ്വയംനേതാ സൽക്കരിച്ചു

പിരിച്ചു സാമവായികാൻ

തോല്പിച്ചിടൊല്ല തോറ്റൊല്ല

മെന്നാൽ മണ്ഡലനാഥനാം.

കെട്ടിപ്പുറം അർത്ഥശൂന്യതയിൽ, അദ്ധ്യായമെന്ന ആദ്യകാലം

കരണത്തിൽ, അർത്ഥശൂന്യതയെപ്പറ്റിയുള്ള അഭിപ്രായം

അ—പ്രകൃതികളുടെ ക്ഷയലോഭവിരാഗമോത്തകൾ—

സാമവായികവിപരിമർദ്ദം എന്ന അർത്ഥമുമാകാം.

ആദ്യം അദ്ധ്യായം.

ഒരുതരത്തിലായിത്തീർന്നു പരമം പ്രകരണങ്ങൾ.

സംഹിതപ്രയാണികം, പരിപണിതാപരിപണി

താപസ്യതസ്സനികം.

വിജിഗീഷു രണ്ടാമത്തെ പ്രകൃതിയെ (അഭിപ്രായം) അ
ദ്യ പരമപ്രകാരം വായിക്കണം:—

സാമന്തനോടു “നീ ഇന്ന ദേശത്തേക്കു യാത്രചെയ്യുന്നു,
ഞാൻ ഇന്ന ദേശത്തേക്കു യാത്രചെയ്യുന്നു; രണ്ടു
സ്ഥലങ്ങളിലും കിട്ടുന്ന ഖാജം രണ്ടുപേർക്കും സമാനമായിരിക്കും.

കും" എന്ന് പറഞ്ഞു" അവനെ സംഹിതപ്രയാണത്തിൽ (അന്വേഷം സന്ധിചെയ്തു യാത്രവ്യന്മാരോടൊന്നിച്ച് വാൻ പോകുന്നതിൽ) ഏല്പിക്കത്തക്കതും, രണ്ടുപേർക്കും കിട്ടുന്ന ലാഭം സമമായി വരുന്നപക്ഷം സന്ധിയനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിപ്പൂ; ലാഭം സമമല്ലാതെ വരുന്നതായാൽ വിക്രമം ചെയ്യുകയും വേണം. *

സന്ധി, പരിപണിതവും (പ്രത്യേകം ഒരു വ്യവസ്ഥ യോടു കൂടി) അപരിപണിതവുമായിട്ടുണ്ട്. "നീ ഇന്നു ദേശത്തേക്കു യാനം ചെയ്യുന്നു, ഞാൻ ഇന്നു ദേശത്തേക്കു യാനം ചെയ്യും" എന്നുള്ള സന്ധി പരിപണിതദേശം (ദേശം വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ളതു്); "നീ ഇത്രകാലം പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നു, ഞാൻ ഇത്രകാലം പ്രവൃത്തി ചെയ്യും" എന്നുള്ളതു പരിപണിതകാലം (കാലം വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തി കൊണ്ടുള്ളതു്); "നീ ഇത്രത്തോളം കാര്യം സാധിക്കണം, ഞാൻ ഇത്രത്തോളം കാര്യം സാധിക്കാം" എന്നുള്ളതു പരിപണിതാർത്ഥം (കാര്യം വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ളതു്.)

ദേശവ്യവസ്ഥയെക്കുറിച്ചാൽ "ഗിരിദുർഗ്ഗത്തോടും വനദുർഗ്ഗത്തോടും നദീദുർഗ്ഗത്തോടും കൂടിയതോ, അടുവികളാൽ അന്ധിതമോ, അന്യദേശങ്ങളിൽനിന്നു ധാന്യത്തേയും ആഭരണങ്ങളേയും വീവധത്തേയും (ഉപയുക്തവ്യവസ്ഥയെ) ആസാരത്തേയും (സംഗ്രഹം) കൊണ്ടുവരുന്നവൻ പ്രയാസമുള്ളതോ, പുല്ലും വിറകും വെള്ളവും ലഭിക്കാത്തതോ, അവിടുത്തെതോ (അപരിചിതം), അധികം അകന്നതോ, അന്യമടുക്കാരായ നിവാസികളോടുകൂടിയതോ, സൈന്യങ്ങളെ വ്യാപാരം ചെയ്യിക്കുവാൻ പററിയ ഭൂമിയില്ലാത്തതോ

* വിജിഗ്രീഷുവിനു ലഭിക്കുന്ന ലാഭം അധികമാകുന്നപക്ഷം സന്ധിയെ അനുജിക്കുകയും വിക്രമം പ്രവൃത്തിക്കുന്നതുമായ സമരം.

രഹസ്യ

ഷാർഡ് ഇബ്നു

ഏഴാമധികരണം

ആയ ദേശത്തേക്കു പരൻ യാനംചെയ്യേണ്ടിവരും; ഞാൻ ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമായ ദേശത്തേക്കാണ് പോവുക” എന്നു വിജിഗീഷു വിചാരിക്കുന്നപക്ഷം, ഈ കാരണവിശേഷത്തിങ്കൽ പരിപണിതദേശമായ സന്ധിയെച്ചെയ്യണം.

കാലവ്യവസ്ഥ ചെയ്താൽ “അതിവഷ്ടമോ അത്യുഷ്ണമോ അതീശീതമോ ഉള്ളതോ, അധികമായ വ്യാധികളുണ്ടാകുന്നതോ, ആഹാരോപഭോഗപദാർത്ഥങ്ങൾ കിട്ടുവാൻ പ്രയാസമുള്ളതോ, സൈന്യങ്ങളുടെ വ്യാഘാമത്തിന്നു തടസ്ഥമുള്ളതോ, കാൽസാധനങ്ങൾക്കു് അപര്യാപ്തമോ ആയ കാലത്തോ തന്നെക്കാൾ അധികമായ കാലത്തേക്കോ പരൻ പ്രവൃത്തി ചെയ്യേണ്ടിവരും; എന്നിങ്ങു് അതിൽനിന്നു വിപരീതമായിരിക്കും” എന്നു വിജിഗീഷു വിചാരിക്കുന്നതായാൽ, ആ കാരണവിശേഷത്തിങ്കൽ പരിപണിതകാലമായ സന്ധിയെച്ചെയ്യണം.

കാലവ്യവസ്ഥ ചെയ്താൽ “പ്രത്യാദേശമോ, പ്രകൃതികോപമുള്ളവാക്കുന്നതോ, ദീർഘകാലത്തേക്കു നീണ്ടനിൽക്കുന്നതോ, അധികം ജനനാശവും ധനനാശവും വരുന്നതോ, അല്പമോ, ഭാവിയിൽ അനന്തമുണ്ടാക്കുന്നതോ, തൽക്കാലത്തേക്കുതന്നെ അനന്തമകരമോ, അധർമ്മമോ, മധ്യമോദാസീനന്മാർക്കു വിരുദ്ധമോ, മിത്രത്തിന്നു ദോഷം വരുത്തുന്നതോ ആയ കാലം പരന്നു ചെയ്യേണ്ടിവരും; എന്നിങ്ങു് ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമായിരിക്കും” എന്നു വിജിഗീഷു വിചാരിക്കുന്നപക്ഷം, ആ കാരണവിശേഷത്തിങ്കൽ പരിപണിതാർത്ഥമായ സന്ധിയെച്ചെയ്യണം.

ഇപ്രകാരം ദേശകാലങ്ങളെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയും കാലകാലങ്ങളെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയും, ദേശകാലങ്ങളെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയും, ദേശകാലകാലങ്ങളെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയും സന്ധി ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ആയതു്കൊ

കുറിപ്പ്

മ.മ.മ.—മ.മ.പ്രകരണങ്ങൾ

ആറാം അധ്യായം

ഈ പരിപണിതസന്ധി ഏഴുപ്രകാരമാകുന്നു. ൧. പരിപണിതസന്ധി ചെയ്യുമ്പോൾ മുൻപുതന്നെ തന്റെ കർമ്മങ്ങൾ ആരംഭിച്ച് അവസാനം വരെ നടത്തുകയും, പരന്റെ കർമ്മങ്ങളിൽ വിക്രമം പ്രവൃത്തിച്ച് ഉപപാതം വരുത്തുകയും വേണം.

വ്യസനവും തപരയും (ബലപാഠം) അവമാനവും ആലസ്യവുമുള്ളവനോ അജ്ഞനോ ആയിരിക്കുന്ന ശത്രുവിനെ വഞ്ചിക്കുവാൻ വിചാരിക്കുന്ന വ്യാജിശീഷ ഭേശമോ കാലമോ കാര്യമോ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്താതെ “നമ്മൾ രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ സന്ധിചെയ്യുന്നു” എന്നിങ്ങനെ വാക്കുകൊണ്ടു മാത്രം പറയുകയും, സന്ധിയെ വിശേഷിച്ച് പരൻ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുമ്പോൾ മരിച്ചു കണ്ടുപിടിച്ച അവനെ പ്രാഹരിക്കുകയും ചെയ്യണം. ഇതാണ് അപരിപണിതസന്ധി (യാതൊരു വ്യവസ്ഥയും ചെയ്യാതെ സന്ധി) ഈ സന്ധി ചെയ്യാൻ:—

സംമന്തനാദി സംമന്തൻ

തന്നിൽച്ചെയ്തു വിഗ്രഹം

നേട്ട തദന്യന്തൻ ഭൂമി

പക്ഷം മേറിച്ചു ബുദ്ധിമാൻ.

സന്ധിയുടെ ധർമ്മങ്ങൾ അകൃതചികീഷ്, കൃതശ്ലേഷണം, കൃതവിട്ടുഷണം, അപശീർണ്ണത്വം എന്നിവയും വിക്രമത്തിന്റെ ധർമ്മങ്ങൾ പ്രകാശയുദ്ധം, കൂടയുദ്ധം, തൃപ്പീഠയുദ്ധം എന്നിവയുമാകുന്നു. ഇങ്ങനെ സന്ധിവിക്രമങ്ങൾ.

* ഭേശം, കാലം, കാര്യം എന്നിവയിൽ ഭാരോന്നിത വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള സന്ധികൾ മൂന്നും ഭേശകാലങ്ങൾ, കാലകാര്യങ്ങൾ, ഭേശകാര്യങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ ഇവയെക്കൂടും വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള മൂന്നും, മൂന്നു കൂടിയും വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതൊന്നും എന്നിങ്ങനെ പരിപണിതസന്ധി ഏഴുവിധം.

പുതുതായി ഒരു സന്ധി ചെയ്യുമ്പോൾ സാമാന്യരായ സാമാജികന്മാർക്കുണ്ടാകാറുള്ള പഴയ പാരമ്പര്യം ചെയ്യുകയും, സമഹീനജ്ഞാതന്മാരെ അവരുടെ ബലമനുസരിച്ച് സ്ഥിതിചെയ്യിക്കുകയുമാണ് അക്രമികൾ.

സന്ധി ചെയ്യുകയെന്നത് പ്രിയവും ഹിതവുമായ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് അതിനെ ഇരുപക്ഷങ്ങളിൽനിന്നും രക്ഷിക്കുകയും, പറഞ്ഞുറപ്പിച്ചതുപോലെയുള്ള നിബന്ധനയെ അനുവർത്തിക്കുകയും, ശത്രുവിന്റെ ഉപജാപം നിമിത്തം സന്ധി ഭേദിച്ചുപോകാതെ രക്ഷിക്കുകയുമാണ് കൃതദ്രോഷം.

പരന്റെ ദുഷ്ടന്മാരെക്കൊണ്ട് വഞ്ചന പ്രവൃത്തിപ്പിച്ച പരൻ അപസന്ദേയനാണ് (സന്ധിചെയ്യാൻ അനർഹനാണ്) എന്നു സ്ഥാപിച്ച സന്ധിയെ അതിക്രമിച്ചു നടക്കുന്നതാണ് കൃതവിദ്വേഷം.

ദോഷം നിമിത്തം വിജിഗീഷുവിൽനിന്നു തെറ്റിപ്പോയ ഭൃത്യനോടോ മിത്രത്തോടോ വീണ്ടും സന്ധിചെയ്യുന്നതാണ് അവാശീണ്ണക്രിയ.

അതിങ്കൽ (അവാശീണ്ണക്രിയയിങ്കൽ) ഗതാഗതൻ (വിജിഗീഷുവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയി തിരികെ വന്നവൻ) നാലുവിധത്തിലുണ്ട്. കാരണമുണ്ടായിട്ടു പോകയും വരികയും ചെയ്തവൻ, അതിന്നു വിപരീതൻ (കാരണംകൂടാതെ പോകയും വരികയും ചെയ്തവൻ), കാരണമുണ്ടായിട്ടു പോയി കാരണംകൂടാതെ തിരികെ വന്നവൻ, അതിന്നു വിപരീതൻ (കാരണംകൂടാതെ പോയി കാരണമുണ്ടായിട്ടു തിരികെ വന്നവൻ) എന്നിങ്ങനെയുമാണു നാലുവിധം.

സ്വാമിയുടെ ദോഷം കാരണം സ്വാമിയെ വിട്ടു പോകയും സ്വാമിയുടെ ഗുണം കാരണം തിരികെ വരികയും

കുറിപ്പ്

മ.മ.മ., മ.മ.വ. പ്രകരണങ്ങൾ

ആറാം അധ്യായം

യും ചെയ്തവനും, പരന്റെ ഇണം കാരണം സ്വാമിയെ വിട്ടുപോകയും പരന്റെ ദോഷം കാരണം തിരികെ വരികയും ചെയ്തവനുമായ കാരണഗതാഗതൻ; അവൻ സന്ധിയെ അടിക്കുന്നവനാകുന്നു.

സ്വന്തം ദോഷംകൊണ്ടു സ്വാമിയെ വിട്ടുപോയി പരനെ സേവിക്കുകയും, സ്വദോഷംകൊണ്ടുതന്നെ പരനെ വിട്ടുപോവുകയും ചെയ്തവനായ അകാരണഗതാഗതൻ. അവൻ രണ്ടു പേരുടേയും ഇണയെ ഉപേക്ഷിച്ചു കാരണകൂടാതെ മടങ്ങിവന്നവനാകയാൽ ചഞ്ചലബുദ്ധിയും അസന്ധ്യയുമാകുന്നു.

സ്വാമിയുടെ ദോഷംകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടുപോയി സ്വന്തം ദോഷത്താൽ പരജ്ഞാനിനും തെറ്റിപ്പോന്നവൻ കാരണമുണ്ടായിട്ടു പോയി കാരണകൂടാതെ വന്നവനാകുന്നു. അവനെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ ശങ്കിക്കണം:— “ഇവൻ പരനാൽ പ്രേരിതനായിട്ടോ അല്ലെങ്കിൽ സ്വന്തം ബുദ്ധിദോഷംകൊണ്ടോ എന്നെ ഗോഹിപ്പാനുദ്ദേശിച്ചു വന്നതായിരിക്കുമോ? അഥവാ പരനെ ഉദ്യോഗിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടവനെ എന്നെ അമിതമായി വിചാരിച്ചിട്ടു തനിക്കും പ്രതിഫലം ഭവിക്കുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു വന്നതായിരിക്കുമോ? അതല്ലെങ്കിൽ പരൻ എന്നെ ഉദ്യോഗിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതായിത്തന്നെ എന്നെപ്പറ്റി സ്നേഹം തോന്നുകയാൽ അവനെ പരിത്യജിച്ചുവന്നതായിരിക്കുമോ?” ഇങ്ങനെ ശങ്കിച്ചു അവൻ കല്യാണബുദ്ധിയോടെന്നറിവുന്നപക്ഷം അവനെപ്പറ്റിക്കണം. അന്യഥാ ബുദ്ധിയോടെന്നു കാണുന്നതായാൽ അകറ്റിപ്പാർപ്പിക്കുകയും വേണം.

സ്വദോഷം നിമിത്തം സ്വാമിയെ വിട്ടുപോയി പരന്റെ ദോഷം നിമിത്തം വീണ്ടും വന്നവൻ കാരണം കൂടാതെ പോയി കാരണമുണ്ടായിട്ടു വന്നവനാകുന്നു. അവ

ഷാഫ് ഇബ്നു

ഏഴാമധികരണം

നെപ്പറ്റി ഇപ്രകാരം സംശയിക്കണം:—“ഇവൻ എനിക്കു പരന്റെ മരിക്കേണ്ട പൂരിപ്പിച്ചുതരുമോ? ഇവൻ ഇവിടെ വസിക്കുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കുമോ? ഇവന്റെ ആളുകൾക്കു പരസമീപത്തിൽ വസിക്കുന്നതിൽ പ്രീതിയില്ലായിരിക്കുമോ? ഇവൻ എന്റെ മിത്രങ്ങളോടു സന്ധിചെയ്യുകയോ, ശത്രുക്കളോടു യിഗ്രമിക്കുകയോ, ചുരുങ്ങിയ കൂരനോ ആയ പരനിൽനിന്നോ പരനുമായി സന്ധിചെയ്ത മറ്റൊരാളിൽനിന്നോ ഭീതനാകുകയോ ചെയ്തിരിക്കുമോ?” ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചു ‘ആഗതന്റെ ബുദ്ധിയെ ശരിയാക്കി’ അതിന്നനുസരിച്ച് അവനോടു പ്രവൃത്തിക്കണം.

കൃതപ്രണാശം (ചെയ്ത പ്രവൃത്തി നശിച്ചുപോവുക), ശക്തിഹാനി, വിദ്യാപണ്യതപം (വിദ്യയെ വിലക്കു വിൽക്കുന്ന സ്വഭാവം), ആശാനിച്ഛേദം (ഇച്ഛാഭംഗം), ദേശലോലം (ദേശസഞ്ചാരത്തിലുള്ള താൽപര്യം), അവിശ്വാസം, ബലവാനോടുള്ള വിരോധം എന്നിവയിലുണ്ടാകുന്ന പരിത്യാഗസ്ഥാനം (സ്ഥാമിയെ വിട്ടുപോവാനുള്ള കാരണം) എന്ന ആ ചാതുന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഭയം, അപൂർണ്ണത (പൂർണ്ണതെന്തെങ്കിലുമില്ലായ്മ), അമർഷം എന്നിവയാണ് കാരണമെന്നു കരുതിച്ചിരുന്നതും.

തന്നോടപകാരം പ്രവൃത്തിച്ചു പോയവൻ തിരികെ വന്നാൽ അവനെ ഉപേക്ഷിക്കണം. പരനോടപകാരം പ്രവൃത്തിച്ചവനാണെങ്കിൽ അവൻ സന്ധ്യയനാകുന്നു. രണ്ടുപക്ഷം അപകാരംചെയ്തവൻ തക്കയിത്യാസമാണ്. ശേഷം പൂർണ്ണവത്.

സന്ധിചെയ്തവൻ പാടില്ലാത്ത ഒരുവനുമായി സന്ധിചെയ്യുമ്പോൾ അവനെ തന്റെ പ്രഭാവത്തെ കാണിച്ചാൽ സാധിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ വേണ്ടുന്ന പ്രതിവിധി ചെയ്യണം.

അരിപക്ഷീയനായോരു
ഗതാഗതനെയുഴിപൻ
ചാവോളം ഭൂമിയിൽ നിൽക്കി-
ക്കൽചെയ്തിട്ടു പോന്നൊരു;

പരക്കൽ വിശ്വമിട്ടിട്ടു,
സൈന്യകൾക്കൽ നിൽക്കിട്ടു,
അമിതാകാശികനാരിൽ
പ്രത്യന്തത്തിങ്കലാ വിട്ടു;

പണ്യംചെയ്തിട്ടിട്ടു ശത്രു-
രാജ്യത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥമായ്
പരന്നായ് സന്ധിചെയ്തെന്ന
ഭോഷം ലോഭിച്ചു കൊന്നിട്ടു;

അഥവാ കൊന്നിട്ടു ഗ്രന്ഥം
ഭാവിയിൽക്കൾ വരൻ.
വധം ഭാവിയിലിട്ടിട്ടു-
നെന്നുണ്ടാൽ വധിച്ചിട്ടു.

അരിയിങ്കന്നാഗമിച്ചോൻ
സഭാഷൻ ശത്രുസംഗ്രഹൻ
സപ്തസംവാസസാധനം-
കൊണ്ടു നിത്യയോദ്ധൻ.

അത്തിക്കായ് തിന്നിട്ടും പ്രാ-
പ്തപുഷ്പത്തിന്നെന്നപോൽ
നിത്യോദോഗം ജനിപ്പിക്ക-
മവൻ വീണ്ടും യോദ്ധൻ.

പ്രകാരമുദ്ധരം ഭേദം-
കാലം ചെലവിട്ടുതന്ന പോൽ;

ഭീഷണം, കൊള്ള, സമ്മദ്ദം
 പ്രമാദവ്യസനങ്ങളിൽ,
 സ്ഥാനംമാറി രണംചെയ്യും-
 യെന്നേവം കൂടയുദ്ധമാം;
 തുഷ്ടീംയുദ്ധം യോഗഗ്രന്ഥം-
 ഭേദഭിരേണ മാറണം.

കൊടിയുതൽ അർത്ഥശ്രദ്ധയിൽ, ഷാഡ്ഗുണ്യമെന്ന
 ഏഴാമധികരണത്തിൽ, സംഹിതപ്രയാണികം—
 പരിപണിതപരിപണിതപണ്ഡിതസന്ധികൾ
 എന്ന ആരാമയുദ്ധം.

ഏഴാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റിപ്പതിമൂന്നാം പ്രകരണം

ദൈധീഭാവത്തിലുള്ള സന്ധിവിക്രമങ്ങൾ.

വിജിഗീഷു മണ്ടാമത്തെ പ്രകൃതിയെ താഴെ പറയും
 പ്രകാരം ഉപഗ്രഹിക്കണം (തന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചേ
 രണം):—

സാമന്തനായ ഒരു രാജാവിനെ ഉപഗ്രഹിച്ചു അവ
 നോടുമുടിച്ചേൺ മറെറായ സാമന്തന്റെ നേരെ യാനം
 ചെയ്യണം. സാമന്തനെ ഉപഗ്രഹിച്ചാൽ “ഇവൻ എ
 ന്റെ പാർഷ്ണിയെ ഗ്രഹിക്കുകയില്ല; പാർഷ്ണിഗ്രാഹനെ
 വരണം ചെയ്യും; എന്റെ യാതവ്യന്റെ പക്ഷത്തിൽ
 ചേരുകയില്ല; ഇവനെ ഉപഗ്രഹിക്കാത്താൽ എനിക്ക്
 ബലവാന്മാരോടെതിർക്കേണ്ടിവരും; ഇവൻ എന്റെ വീ
 വധത്തേയും ആസാരത്തേയും പ്രവൃത്തിപ്പിക്കും; പരന്തേ
 തിനെ നിരോധിക്കും; വളരെ അപരയങ്ങൾ വര

ഒരുമുറപ്പിപ്പതിച്ചുനന്നം പ്രകരണം ഏഴാം അധ്യായം

വാനിടയുള്ള എന്റെ മാർഗ്ഗത്തിലുള്ള കണ്ടുകണ്ടാൻ
ഇവൻ മറ്റിക്കും; ഒറ്റങ്ങളിലും അടവിക്കളിച്ചുള്ള അ
പസരണസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇവൻ എന്റെ 'സൈന്യത്തോ
ടുമിടി സഞ്ചരിക്കും; എന്റെ യാത്രയ്ക്കു് ഇവൻ സാഹി
പ്പാൻ വയ്യാത്ത ദോഷത്തിലോ സന്ധിയിലോ ഏല്പു്
ത്തും; എന്റെ കയ്യിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ലാഭംലം ലഭിച്ചിട്ടു
ഇവൻ അന്യശത്രുക്കളെ എന്റെ പേരിൽ വിശ്വസിച്ചി
ക്കുകയും ചെയ്യും." എന്നു വിജിഗീഷുവിന്നു വിശ്വാസം
തോന്നുന്നതായാൽ വിജിഗീഷു ദൈധ്യീഭാവത്തെ അവലം
ബിച്ചു' (ഒരുപനോടു യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുകയും മറ്റൊ
രുവനോടു സന്ധിചെയ്യുകയും ചെയ്തിട്ടു) സാമന്തന്മാരിൽ
ഒരുവന്റെ കയ്യിൽനിന്നു കോശഭാഗംകൊണ്ടു സൈന്യ
ത്തേയോ സൈന്യഭാഗംകൊണ്ടു കോശത്തേയോ സമ്പാദി
ക്കുവാൻ ശ്രമിക്കണം.

ഇങ്ങനെ സാമന്തന്മാരിൽനിന്നു കോശഭണ്ഡം-അർദ്ധം ല
ഭിക്കേണമെന്നിച്ഛിക്കുന്ന വിജിഗീഷു അവരിൽവച്ചു ത
ന്നേക്കാൾ ജ്യായാനായിട്ടുള്ളവനോടു് അവന്നു് അധികമാ
യ അംശം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞും, സമനായിട്ടുള്ളവ
നോടു സമമായ അംശം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞും, ഹീന
നായിട്ടുള്ളവനോടു് ഹീനമായ അംശം കൊടുക്കാമെന്നു പ
റഞ്ഞും സന്ധിചെയ്യുന്നതു സമസന്ധിയാകുന്നു. ഇതിന്നു
നേരെ വിപരീതമായിട്ടുള്ളതു വിഷമസന്ധി. അവയിൽ
(സമസന്ധിയിലും വിഷമസന്ധിയിലും) വിജിഗീഷുവിന്നു
വിശേഷലാഭമുണ്ടാകുവാൻതക്ക വ്യവസ്ഥചെയ്യുന്നതു അ
തിസന്ധി.

വ്യസനിയോ, അപായസ്ഥാനങ്ങളിൽ ആസക്തനോ,
അനന്തർത്തിലകപ്പെട്ടവനോ ആയ ജ്യായാനോടു, ഹീന
നായവൻ ബലസമമായ (അവൻ സാഹായ്യത്തിന്നയ
ക്കുന്ന സൈന്യത്തിന്റെ തോന്നനുസരിച്ചുള്ള) ലാഭംകൊടു

ക്കുമെന്നു പണനം ചെയ്തു. അതിന്നുശേഷം അവന്നു പകാരം ചെയ്യാൻ താൻ ശക്തനാണെന്നിൽ വിശ്വസം ചെയ്തു; ശക്തനല്ലാത്തപക്ഷം സമ്പ്രിയെത്തന്നെ ചെയ്യണം.

മേൽപ്രകാരമിരിക്കുന്ന (വ്യസനാദികളുള്ള) ഹീനനായവൻ തന്റെ ഹീനമായ ശക്തിയേയും പ്രതാപത്തെയും പൂരണംചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടിയോ, സംഭാവ്യമായ (മതിക്കത്തക്ക) അത്മം ലഭിക്കുന്നതിനായിപ്പുറപ്പെട്ട ഹീനൻ തന്റെ മൂലസ്ഥാനത്തെയും പാർശ്വീയേയും രക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയൊ തന്നെക്കാൾ ജ്യായായ ഒരുവനോടു ബലസമത്തേക്കാൾ അവിത്തതായ ലാഭം കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെയ്തു. അങ്ങനെ പറഞ്ഞുനിശ്ചയിച്ചതിനുശേഷം അവൻ കല്യാണബുദ്ധിയാണെന്നു കാണുന്നപക്ഷം ജ്യായാൻ അവനെസ്സഹായിച്ചു; അല്ലാത്തപക്ഷം വിക്രമത്തെ പ്രയോഗിക്കണം.

വ്യസനം വന്നിട്ടുള്ളവനോ, പ്രകൃതികോപം സംഭവിച്ചവനോ, അനർത്ഥമടുത്തവനോ ആയിട്ടുള്ള ജ്യായാനോടു ഒറ്റുങ്ങളുടേയും മിത്രങ്ങളുടേയും സമ്പത്തികൊണ്ടു ദ്രവ്യമായിരിക്കുന്ന ഒരു ഹീനൻ അല്പം അകലെയുള്ള ഒരു ശത്രുവിന്റെ നേരെ യാഗംചെയ്യാൻ പുറപ്പെടുമ്പോഴോ, യുദ്ധംകൂടാതെതന്നെ തീർച്ചയായും ജയലാഭം സിദ്ധിക്കുമെന്നു കാണുമ്പോഴോ ബലസമത്തേക്കാൾ കുറഞ്ഞ ലാഭം കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെയ്തു. അങ്ങനെ പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചതിനുശേഷം ആ ജ്യായാൻ അപകാരംചെയ്യുന്നതിന്നു സമർത്ഥനാണെന്നിൽ അവനോടു വിക്രമിച്ചു; അല്ലാത്തപക്ഷം സമ്പ്രിയെ അനുഷ്ഠിക്കുകയും വേണം.

പ്രകൃതികോപമാ വ്യസനമോ ഇല്ലാത്തവനായ ജ്യായാൻ, നല്ലവണ്ണം ആലോചിക്കാതെ യുദ്ധം ആരംഭിച്ച തന്റെ ശത്രുവിന്നു പിന്നെയും ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ വരുത്തണമെന്നുഭ്രമിക്കുമ്പോഴോ, തന്റെ ദുഷ്ടസൈന്യത്തെ

ഒരുതൂറിപ്പതിമൂന്നാം പ്രകരണം ഏഴാം അധ്യായം

സ്വദേശത്തുനിന്നു പ്രവാസനംചെയ്യേണമെന്നിച്ഛിക്കുമ്പോഴോ, പരന്റെ ദൃഷ്ടിസൈന്യത്തെ സ്വദേശത്തേക്കു കൊണ്ടുവരേണമെന്നിച്ഛിക്കുമ്പോഴോ, പീഡനീയനോ ഉച്ഛേദനീയനോ ആയ തന്റെ ശത്രുവിനെ ഹീനനായവനെക്കൊണ്ടു പീഡിപ്പിക്കേണമെന്നിച്ഛിക്കുമ്പോഴോ, കല്യാണബുദ്ധിയാകനിമിത്തം സന്ധിപ്രധാനൻ (സന്ധിയാണു നല്ലതെന്നു വിചാരിക്കുന്നവൻ) ആയിരിക്കുമ്പോഴോ, ഹീനമായ (ബലസമത്തെക്കാൾക്കുറഞ്ഞ) ലാഭത്തേയും സ്വീകരിക്കണം. കല്യാണബുദ്ധിയായ ഹീനനോടു കൂടി ചേൺ ജ്യായാൻ അത്ഥത്തെ ലഭിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കണം; അവൻ കല്യാണബുദ്ധിയല്ലാത്തപക്ഷം വിക്രമിക്കുകയും വേണം.

ഇപ്രകാരത്തെന്ന സമനായിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷു സമനായിട്ടുള്ളവനേയും അതിസന്ധാനം ചെയ്തയോ, അനുഗ്രഹിക്കുകയോ ചെയ്യണം. എങ്ങനെയെന്നാൽ:—പരസൈന്യത്തെ എതിർത്തുനില്ക്കത്തക്ക ശക്തിയുള്ളവനോ, തന്റെ മിത്രത്തിന്റെ ആടവികന്മാരെ പ്രതിയോധിപ്പാൻ സമർത്ഥനോ, ശത്രുവിന്റെ വിദ്വേഹങ്ങളെ (ശൈലഗുഹാദി സ്ഥാനങ്ങളെ) ഉപദേശിച്ചു തരുന്നവനോ ആയ സമനോടു സമനായിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷു മേൽപ്പറഞ്ഞ കാഷ്ടങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയോ, തന്റെ മൂലസ്ഥാനത്തിന്റെയോ പാഷ്ഠിയുടേയോ രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടിയോ ബലസമമായ ലാഭം കൊടുക്കുമെന്നു പണനംചെയ്തു. കല്യാണബുദ്ധിയായൊന്നെങ്കിൽ പണിതൻ അവനെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും, അല്ലാത്തപക്ഷം അവന്റെ നേരെ വിക്രമിക്കുകയും ചെയ്യണം.

വ്യസനവും പ്രകൃതികോപവുമുണ്ടായിട്ടുള്ളവനോ അനേകം വിരോധികളുള്ളവനോ ആയ സമനോടു, അന്യന്റെ കയ്യിൽനിന്നു സാഹായ്യം ലഭിക്കുന്നവനും സമനായിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷു സമബലത്തെക്കാൾ ഹീനമായ

ലാഭം കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം പണിതൻ അപനപകാരം ചെയ്യാൻ സമർത്ഥനാണെന്നിൽ വിക്രമിക്കുകയും, അല്ലാത്തപക്ഷം സന്ധിചെയ്തുകൊടുക്കുകയും വേണം.

അപ്രകാരമിരിക്കുന്ന (വ്യസനവും പ്രകൃതികോപവും മുഖ്യം) വനം തന്റെ കാർത്യങ്ങൾക്കു സാമന്തന്മാരെ ആശ്രയിക്കേണ്ടവനും സൈന്യങ്ങളെ സമ്പാദിക്കേണ്ട ആവശ്യമുള്ളവനുമായ സമൻ സമനായിരിക്കുന്നവനോടു ബലസമത്തെക്കാർക്കുപിഞ്ഞതായ ലാഭം കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെയ്തു. ഇതിന്നുശേഷം അവൻ കല്യാണബുദ്ധിയാണെന്നിൽ പണിതൻ അപനെ അനുഗ്രഹിക്കുകയും, അല്ലാത്തപക്ഷം വിക്രമിക്കുകയും ചെയ്യണം.

വ്യസനവും പ്രകൃതികോപമുഖ്യമായിട്ടുള്ള ജ്യാമാനോഭോ, ഹീനനോഭോ, സമനോഭോ അപനെ അഭിഹ്നിപ്പാനുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, അവൻ പേണ്ടതുപോലെ ആരംഭിച്ചതും തീർച്ചയായും ജയം നേടുന്നതുമായ കർമ്മത്തെ ഉപഹരിപ്പാനുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, അവൻ യാത്രചെയ്യുമ്പോൾ അവന്റെ മൂലസ്ഥാനത്ത് ആക്രമണം നടത്തണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, അവന്റെ യാത്രയുടെ കയ്യിൽനിന്നു വളരെ ലാഭം കിട്ടുമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ ആയിട്ടുള്ള ഒരുവൻ ആദ്യം പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചതിനെക്കാൾ കൂടുതലായ ലാഭത്തെ യാചിച്ചു. അപ്രകാരം വീണ്ടും യാചിക്കപ്പെട്ടവൻ ഭൂലക്ഷ്മിയായ ശത്രുവിന്റെ ഭക്തനായ സുഹൃത്തുബലത്തെയോ ആഭിചിന്തനെയോ അവന്റെ (യാചിക്കുന്നവന്റെ) സൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു മറ്റിപ്പിക്കുവാനുദ്ദേശിക്കുകയോ അവന്റെ സൈന്യത്തെ അത്യന്തവിപ്രകൃഷ്ടമായ മാർഗ്ഗത്തിലോ കാലത്തിലോ പെടുത്തി ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തു നശിപ്പിക്കണമെന്നുദ്ദേശിക്കുകയോ താൻ പരബലംകൊണ്ടു ബുദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചതിന്നു

ശേഷം ആ പരമന ഉച്ഛേദിക്കുവാനുദ്ദേശിക്കുകയോ പരമൻറെ സൈന്യത്തെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവാനുദ്ദേശിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നപക്ഷം സ്വസ്ഥരക്ഷസ്സുവേണ്ടി അവൻ യാചിക്കുന്നതായ ലാഭത്തെ ചീണ്ടും കൊടുക്കണം.

ജായാനായിട്ടുള്ളവൻ ഹീനനെന്നതന്റെ യാതൊരു നോട്ടത്തിൽപറഞ്ഞു വ്യാജേന തന്റെ കീഴിൽ വരുത്തുവാനോ പരമന ഉച്ഛേദിച്ചുകഴിഞ്ഞതിനുശേഷം അവനേയും ഉച്ഛേദിക്കുവാനോ അവനു മഹത്തായ ദാനം നൽകിയിട്ടു പിന്നീടതു പ്രശ്നമെന്നും ചെയ്യാനോ ഉദ്ദേശിക്കുന്നപക്ഷം ബലസമത്തേക്കാൾക്കുവിഞ്ഞതായ ലാഭം കൊടുക്കുവാൻ പണനം ചെയ്യൂ. പണിതൻ അവൻ അപകാരം ചെയ്യാൻ സമർത്ഥനാണെങ്കിൽ വിക്രമിക്കുകയും, അല്ലാത്തപക്ഷം സമ്പിചെയ്യും വേണം. അതല്ലെങ്കിൽ പണിതൻ പണനം ചെയ്തവന്റെ യാതൊരു സമ്പി ചെയ്ത സ്ഥിതിചെയ്യുകയോ, പണനം ചെയ്തവനു ഭൂഷ്യ സൈന്യത്തേയോ അമിത്രസൈന്യത്തേയോ ആദവിക സൈന്യത്തേയോ സാഹായ്യത്തിനയച്ചുകൊടുക്കുകയോ ചെയ്യൂ.

വ്യസനവും പ്രകൃതികോപവുമുള്ളവായിട്ടുള്ള ജായാൻ ഹീനനോടു ബലസമമായ ലാഭം കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെയ്യൂ. പണിതൻ അവൻ അപകാരം ചെയ്യാൻ സമർത്ഥനാണെങ്കിൽ വിക്രമിക്കുകയും, അല്ലാത്തപക്ഷം സമ്പിചെയ്യും വേണം.

മേൽപ്രകാരമുള്ള (വ്യസനവും പ്രകൃതികോപവുമുള്ളവായിട്ടുള്ള) ഹീനനോടു ജായാൻ ബലസമത്തേക്കാൾ കുറഞ്ഞതായ ലാഭം കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെയ്യൂ. പണിതൻ അവന്നപകാരം ചെയ്യാൻ സമർത്ഥനാണെങ്കിൽ വിക്രമിക്കുകയും, അല്ലാത്തപക്ഷം സമ്പിചെയ്യും വേണം.

അരിവു മുനിലേ ഹേതു
പണിതൻ പണമാനനും;
പിന്നെച്ചിന്തിച്ചെവിടെയോ
ദ്രേയസ്സുണ്ടു ഗ്രമിച്ചിട്ടു.

കൊടിയുടൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ഔഡ്ഗുണ്യമെന്ന
ഏകാമധികരണത്തിൽ, ഏകാമധികരണത്തിലുള്ള
സന്ധിവികാരങ്ങൾ എന്ന ഏകാമധ്യായം.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനിന്നും പതിനഞ്ചും പ്രകരണങ്ങൾ.
യാതവ്യവൃത്തി, അനുഗ്രാഹ്യമിത്രവിശേഷങ്ങൾ.

അഭിയാസ്വമാനൻ (ആക്രമിക്കപ്പെടുവാൻ പോകുന്ന
വൻ) ആയിരിക്കുന്ന യാതവ്യൻ താനും സന്ധിചെയ്യുവാ
നോ തന്റെ ശത്രു ചെയ്യുന്ന സന്ധിയെ വിഹ്നിപ്പാ
നോ ഉദ്ദേശിക്കുമ്പോൾ, ശത്രുവിന്റെ സാമവായികന്മാരി
ലൊരുവനോടു തനിക്കു സാഹായ്യം ചെയ്താൽ തനിക്കു
കിട്ടുന്ന ലാഭത്തിൽ ഇരട്ടി കൊടുക്കാമെന്നു പണനം ചെ
യ്ക്കും. അങ്ങനെ പണനംചെയ്യുന്നവൻ അപ്രകാരം ചെ
യ്യാഞ്ഞാൽ വരാ ചൂന്ന സൈന്യനാശം, ധനനാശം, പ്രവാ
സം, പ്രത്യാവായം (സന്ധിപ്രലോപനം), പരോപകാരം
(പരപക്ഷത്തിൽ നിന്നാലുള്ള ഉപകാരം), ശരീരപീഡ എ
ന്നിവയെ വഴ്ത്തിച്ചു പറഞ്ഞുയരിപ്പിക്കണം. പണിതൻ അതു
സമ്മതിച്ചു പറഞ്ഞാൽ താൻ കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞ
അർത്ഥം കൊടുത്ത് അവനെ തന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചേർക്കു
മ്പോ, അല്ലാത്തപക്ഷം അവനും മറ്റു സാമവായികന്മാ
രും തമ്മിൽ വൈരം ജനിപ്പിച്ചു അവനെ കൂട്ടത്തിൽനി
ന്നു തെറ്റിക്കുകയോ ചെയ്ക്കും.

നല്ലവണ്ണം ആലോചന ചെയ്യാതെ യുദ്ധകർമ്മം ആരംഭിച്ച ഒരുവനും പിന്നെയും ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ വരുത്തേണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, നല്ലവണ്ണം ആലോചന ചെയ്ത് ആരംഭിച്ചതായ യാത്രയിലെ ഫലസിദ്ധിയെ പ്രതിഫന്നിക്കേണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, യാത്രാകാലത്ത് അപരന്റെ മൂലസ്ഥാനത്തിങ്കൽ ആക്രമണം നടത്തേണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, ഇപ്പോൾ സന്ധിചെയ്ത് പിന്നീട് അധികമായ ലാഭത്തെ യാചിക്കേണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനോ, അർത്ഥക്രമീകൃതവനോ, അവിശ്വസ്തനോ ആയിട്ടുള്ളവൻ തൽക്കാലം യാത്രവ്യനോടു സന്ധിചെയ്യുമ്പോൾ അല്പമായ ലാഭത്തെ മാത്രമേ ഇച്ഛിക്കാവൂ; ഭാവിയിൽ അധികമായ ലാഭത്തെ ഇച്ഛിക്കുകയുമാകാം.

താനിപ്പോൾ ചെയ്യുന്ന സന്ധിമൂലം തന്റെ മിത്രത്തിന് ഉപകാരം വരുമെന്നോ, ശത്രുവിന്നു നാശം വരുമെന്നോ, അർത്ഥാനുബന്ധം (മേൽക്കുമേൽ അർത്ഥലാഭം) ഉണ്ടാകുമെന്നോ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നവനും ഇപ്പോൾ താൻ ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതിന്നു മേലിൽ പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യിക്കാമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നവനും തൽക്കാലം അന്യൻ തരാമെന്നു പറയുന്ന മഹത്തായ ലാഭത്തെ വിട്ട ഭാവിയിൽ ലഭിക്കുന്ന അല്പമായ ലാഭത്തെ ഇച്ഛിക്കണം.

ദുഷ്ടനാലോ അമിത്രനാലോ മൂലോച്ഛേദം വരുത്തുവാനിച്ഛിക്കുന്ന ജ്യായാനാലോ വിഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട ഒരുവനെ രക്ഷിക്കേണമെന്നോ, താനിപ്പോൾ ചെയ്യുന്നതുപോലെയുള്ള ഉപകാരം ഭാവിയിൽ മറാവുന്നതെങ്കിലും തനിക്ക് ചെയ്യിക്കേണമെന്നോ ഇച്ഛിക്കുന്നവനും സംബന്ധം പേക്കിയുമായിട്ടുള്ളവൻ തൽക്കാലവും ഭാവിയിലും യാതൊരു ലാഭത്തെയും ഇച്ഛിക്കരുത്.

സന്ധിചെയ്തിട്ട് അതിനെ അതിക്രമിക്കേണമെന്നിച്ഛിക്കുന്നവനും, ശത്രുവിന്റെ പ്രകൃതികൾക്കു കർന്നമോ

മിത്രാമിത്രന്മാർ തമ്മിൽ ചെയ്ത സന്ധിക്കു വിദ്യോഷണമോ വരുത്തേണമെന്നിച്ഛിക്കുന്നവനും, ശത്രുവിന്റെ ആക്രമണത്തെ ശങ്കിക്കുന്നവനും അപ്രാപ്തമോ (അവധി ഉടാത്തതു) അധികമോ ഒരു ലാഭത്തെ യാചിക്കണം. അപ്രകാരം യാചിക്കുന്നവനോടു മറുവൻ തൽക്കാലവും ഭാവിയിലും ഒരു ക്രമത്തെ നിർണ്ണയിക്കണം. ഇതു മുൻപു പറഞ്ഞ സന്ധികളിലും വേണ്ടതാണ്. *

അരിയും വിജിഗീഷുവും അന്താഃശുഭ്രുടെ മിത്രത്തെ അനുഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ ശക്യാരംഭി, കല്യാരംഭി, ഭവ്യാര ഭി, സ്ഥിരകർമ്മാവ്, അനുരക്തപ്രകൃതി എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർ വിശേഷം കല്പിക്കണം. ശക്യാരംഭിയായവൻ തന്റെ ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന കർമ്മം മാത്രമേ ആരംഭിക്കുകയുള്ളൂ. കല്യാരംഭിയായവൻ നിദ്ദോഷമായ കർമ്മം മാത്രമേ ആരംഭിക്കുകയുള്ളൂ. ഭവ്യാരംഭിയായവൻ ശുഭഫലപ്രദമായ കർമ്മമേ ആരംഭിക്കുകയുള്ളൂ. സ്ഥിരകർമ്മാവായിട്ടുള്ളവൻ ആരംഭിച്ച കർമ്മം മുഴുവിക്കാതെ വിരമിക്കുകയില്ല. അനുരക്തപ്രകൃതിയായവൻ സാഹായ്യത്തിന്നു ധാരാളം ആളുകളുള്ളവനാകയാൽ അല്പമായ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടും കാർഷ്യത്തെ സാധിച്ചിടും. ഇപ്രകാരമുള്ളവരെസ്സഹായിച്ചാൽ അവർ കൃതാർത്ഥരായിട്ടു സഹായിച്ചവന്ന് അനായാസേന വളരെ ഉപകരിക്കും. ഇപ്പറഞ്ഞതിന്നു വിപരീതമായിട്ടുള്ളവർ അനുഗ്രഹ്യരല്ല.

അവർ (അരിയോ വിജിഗീഷുവോ) ഒരൊരിക്കലും അനുഗ്രഹം (സാഹായ്യം) ചെയ്യുമ്പോൾ അവരിൽവെച്ച് ആരാണോ മിത്രത്തെയോ (മിത്രഗുണങ്ങളുള്ളവൻ) മിത്രതരനെയോ (മിത്രഗുണങ്ങൾ അധികമുള്ളവൻ) അനുഗ്രഹിക്കുന്നത് അവൻ മറുവനെ അതിസന്ധാനംചെയ്യുന്നു

* ഇത്രയും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു തടവുവൃത്തി അവസാനിച്ചു.

(തോല്പിക്കുന്നു). എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മിത്രത്തെ അനുഗ്രഹിച്ചവൻ ആ മിത്രത്തിങ്കൽനിന്നു ആത്മവൃദ്ധിയെ ലഭിക്കും *. അന്യന്നാകട്ടെ (അമിത്രത്തെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നവൻ) ക്ഷയം, വ്യയം, പ്രവാസം, പരോപകാരം (ശത്രുവിനുപകാരം) എന്നിവയാണു കിട്ടുക. എന്നുതന്നെയല്ല, ശത്രുവായിട്ടുള്ളവൻ കാര്യം കഴിഞ്ഞാൽ ശത്രുത്വത്തെത്തന്നെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്യും.

അരിയോ വിജിഗീഷുവോ മധ്യമൻ' അനുഗ്രഹം ചെയ്യുമ്പോൾ അപരിത്വച്ഛ്' ആരാണോ മിത്രമായിട്ടുള്ള മധ്യമനേയോ മിത്രതരനായിട്ടുള്ള മദ്ധ്യമനേയോ അനുഗ്രഹിക്കുന്നത് അവൻ മറുവനെ തോല്പിക്കുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, മിത്രത്തെ അനുഗ്രഹിച്ചവൻ ആ മിത്രത്തിങ്കൽനിന്നു' ആത്മവൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. അന്യന്നാകട്ടെ ക്ഷയം, വ്യയം, പ്രവാസം, പരോപകാരം എന്നിവയാണു കിട്ടുക. അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട മധ്യമൻ വിജ്ഞാനായിത്തീർന്നാൽ ശത്രു വിജിഗീഷുവിനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, മധ്യമൻ വിജ്ഞാനയാൽ തന്നോടൊത്തു പ്രയത്നം ചെയ്തു തെറ്റി സന്ധി ചെയ്ത ഒരു മധ്യമശത്രുവിനെയാണു തനിക്കു കിട്ടുന്നത്.

ഇപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു തന്നെ ഉദാസീനനെ അനുഗ്രഹിക്കുന്ന കാര്യവും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

മധ്യമോദാസീനനാഷ്ഠ വലാംശത്തെ (ഏതാനും സൈന്യത്തെ) സാഹായ്യത്തിനയച്ചുകൊടുക്കുമ്പോൾ ആരാണോ ശൈത്യമുള്ളതും അസ്പ്രശിക്കു സിദ്ധിച്ചതും ഭവസഹവും അനുരാഗമുള്ളതുമായ സൈന്യത്തെ അയച്ചുകൊടുക്കുന്നത് അവൻ അതിസന്ധാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നു (വഞ്ചി

* മിത്രത്തിങ്കൽനിന്നു ആത്മവൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുക എന്ന പാഠത്തെക്കൊണ്ടു മിത്രതരങ്കൽനിന്നു അധികമായ വൃദ്ധി സിദ്ധിക്കുമെന്നു ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

ക്കപ്പെടുന്നു); തദപിചരീതമായ സൈന്യത്തെ അയച്ചു കൊടുക്കുന്നവൻ മറാവനെയും അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു.

യാതൊരു കാര്യത്തിങ്കൽ സൈന്യത്തെ സാഹായ്യത്തിനയച്ചാൽ ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട കാര്യത്തേയും വേറെ ചില കാര്യങ്ങളെക്കൂടിയും സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നുവോ ആ കാര്യത്തിൽ മൌലസൈന്യം, ഭൂതസൈന്യം, ശ്രേണീ സൈന്യം, മിത്രസൈന്യം, ആടവികസൈന്യം എന്നിവയിലൊന്നിനെ അതിദൂരമല്ലാത്ത ദേശത്തേക്കും അതിദീർഘമല്ലാത്ത കാലത്തേക്കും അയച്ചുകൊടുക്കുന്നതാണ്. ദൂരസ്ഥലത്തേക്കോ ദീർഘകാലത്തേക്കോ അമിത്രസൈന്യത്തേയോ ആടവികസൈന്യത്തേയോ മാത്രമേ അയയ്ക്കാവൂ.

ആരെക്കുറിച്ച് “ഇവൻ കാര്യം സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ എന്റെ സൈന്യത്തെ പിടിച്ചടക്കും; അല്ലെങ്കിൽ അമിത്രഭൂമിയിലോ അടവിയിലോ അഭൂമിയിലോ അകാലത്തിങ്കലോ സൈന്യത്തെപ്പാറ്റിക്കും; അഥവാ സൈന്യത്തെ ഫലഹീനമാക്കിത്തീർക്കും” എന്നു ശങ്ക തോന്നുന്നുവോ അവനോടു സൈന്യങ്ങളെ അന്യകാര്യത്തിൽ ഏല്പിക്കുതിരിക്കയാണെന്നു വ്യാജം പറയുകയും, അവനെസ്സഹായിക്കാതിരിക്കയും ചെയ്യണം. അവൻ തീർച്ചയായും അനുഗ്രഹീതവുനാണെന്നു വന്നാൽ തൽക്കാലത്തേക്കു മാത്രം ഉപയോഗിക്കത്തക്ക സൈന്യത്തെ അയച്ചുകൊടുക്കണം. അവൻ യുദ്ധസമാപ്തി വരെ ആ സൈന്യത്തെ തന്റെ അധീനതയിൽ പാർപ്പിച്ചു യുദ്ധത്തിന്നുപയോഗിക്കുകയും, സൈന്യവ്യസനങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുകയും വേണം. കാര്യം കഴിഞ്ഞാലുടനെ എന്തെങ്കിലുമൊരു കാരണം പറഞ്ഞു സൈന്യത്തെ അവന്റെ അധീനതയിൽനിന്നു തിരികെ വരുത്തുകയും വേണം. അഥവാ അവന്നു ദൃഷ്ട്യസൈന്യത്തേയോ അമിത്രസൈന്യത്തേയോ ആടവികസൈന്യത്തേ

രൂപം

ഒരുറ്ററിപ്പതിനാറാം പ്രകരണം   ഒമ്പതാം അധ്യായം

യോ മാത്രം അയച്ചുകൊടുക്കുകയോ യാതവ്യന്മാരായിട്ടു
സ്ഥിചെയ്ത് അവനെ വഞ്ചിക്കുകയോ ചെയ്യണം.

സന്ധിചെയ്തു ലാഭസൗമ്യം,
വൈഷമ്യത്തിങ്കൽ വിക്രമം;
സമഹീനചിരിച്ചുമാ -
ഷ്ടീവിധം സന്ധിവിക്രമം.

കോടിയുടേതും അർദ്ധശതത്തിൽ, കോഡ് മുണ്ഡമെന്ന
ഘോരധികരണത്തിൽ, യാതവ്യവൃത്തി - അനുഗ്രഹം
മിത്രചിരേഷ്ടം എന്ന യുക്തമാധ്യായം.

ഒമ്പതാം അധ്യായം.

ഒരുറ്ററിപ്പതിനാറാം പ്രകരണം.

മിത്രഹിരണ്യഭൂമികൾ സന്ധികൾ.

മിത്രസന്ധി, ഹിരണ്യസന്ധി.

സംഹിതപ്രയാണത്തിങ്കൽ മിത്രലാഭം, ഹിരണ്യലാ
ഭം, ഭൂമിലാഭം എന്നിവയിൽവെച്ചു പിൻപു പിൻപു പറ
യപ്പെട്ട ലാഭമാണ് അധികം നല്ലതു്. എന്തുകൊണ്ടെ
ന്നാൽ, മിത്രവും ഹിരണ്യവും ഭൂമിലാഭത്തിൽനിന്ന് ഉ
ണ്ടാകുന്നു; മിത്രം ഹിരണ്യലാഭത്തിൽനിന്നും ഉണ്ടാകുന്നു.
യാതൊരു ലാഭം സിദ്ധമായാൽ ശേഷമുള്ളവയിലേതിനെ
വെങ്കിലും സാധിച്ചിട്ടുണ്ടാവാൻ ആലാഭമാണ് ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടു
ള്ളതു്.

“അങ്ങണ്ണം എനിക്കും കൂടി മിത്രത്തെ ലഭിക്കാം” എ
ന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സന്ധി സമസന്ധി; “അങ്ങണ്ണം മിത്രം”

എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സന്ധി വിഷമസന്ധി; അവ രണ്ടിലും വിശേഷലാഭം ലഭിക്കുന്നതായാൽ അതിസന്ധി *

സമസന്ധിയിൽ ആരാണോ സമ്പന്നമായ (ഉണ വത്തായ) മിത്രത്തെയോ, ഒരു മിത്രത്തെ അവന്റെ ആപ ദ്രശയിലോ ലഭിക്കുന്നത് അവൻ അതിസന്ധനാമെ യ്യുന്നു. പുതുക്കപ്പെടുന്നതും; ആപത്താലം ദൈവമാദ്യ ത്തിന്നു സ്വൈര്യമുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്നത്.

മിത്രമുൾക്കൊള്ളുന്ന പദവും നിത്യവും വശ്യമല്ലാത്തതു മായിരിക്കുന്ന മിത്രമോ, അതോ അനിത്യവും വശ്യവുമാ ന്നായിരിക്കുന്ന മിത്രമോ അധികം നല്ലത എന്ന ചിന്തയി ക്കൽ “നിത്യവും വശ്യമല്ലാത്തതുമായ മിത്രമാണു അധികം നല്ലതു; അങ്ങനെയുള്ള മിത്രം ഉപകാരം ചെയ്തില്ലെങ്കി ലും അപകാരം ചെയ്തയില്ല” എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭി പ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ, അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൌ ടിലൂതം. വശ്യമായിട്ടുള്ള അനിത്യമിത്രമാണ് അധികം നല്ലതു. ഒരുവൻ എത്രത്തോളം കാലം ഉപകാരം ചെ യ്യുന്നുവോ അത്രത്തോളം കാലമേ അവൻ മിത്രമാകൂള്ളൂ. ഉപകാരമാണല്ലോ മിത്രത്തിന്റെ ലക്ഷണം.

വശ്യങ്ങളായ രണ്ടു മിത്രങ്ങളിൽ പരമം മഹാഭോഗമാ യ (മഹത്തായ ഉപകാരം ചെയ്യുന്ന) അനിത്യമിത്രമോ,

* ഈ സന്ധിയും സമസന്ധി, വിഷമസന്ധി, അതിസന്ധി എ ന്നിങ്ങനെ ഭേദിക്കുന്നു. രണ്ടു പേരുകൾ മിത്രത്തെ ലഭിക്കുവാനോ, ഹിരണ്യത്തെ ലഭിക്കുവാനോ, ഭൂമിയെ ലഭിക്കുവാനോ നിശ്ചയിച്ചു ചെയ്യുന്ന സന്ധി സമസന്ധി. ഒരാൾക്കു മിത്രവും മറ്റൊരാൾക്കു ഭൂമി യും, ഒരാൾക്കു ഹിരണ്യവും മറ്റൊരാൾക്കു ഭൂമിയും, ഒരാൾക്കു ഹിര ണ്ഡവും മറ്റൊരാൾക്കു മിത്രവും എന്നിങ്ങനെ ഇരുവർക്കും മിന്നമയ ലാഭം നിശ്ചയിച്ചു ചെയ്യുന്ന സന്ധി വിഷമസന്ധി. രണ്ടു പേരിലും ഒരാൾക്കു വിശിഷ്ടമായ ലാഭം ലഭിക്കുന്നത് അതിസന്ധി. അങ്ങനെയു ള്ള വിശേഷലാഭം എങ്ങനെയുള്ള മിത്രാഭികളെ കിട്ടിയവരാണ് ഉണ്ടാ വുക എന്ന് അനന്തരഗ്രന്ഥംകൊണ്ടു നിരൂപണം ചെയ്യുന്നു.

ഓരോറ്റിപ്പതിനാറാം പ്രകരണം   വൈതാം അധ്യായം

അതോ അപ്പോലോയ നിയമിതമോ അധികം ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുള്ളതു' എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ "മഹാഭോഗമായ അനിത്യമിത്രമാണ് അധികം നല്ലതു'; മഹാഭോഗമായ അനിത്യമിത്രം അപ്പോലോകോണ്ട മഹത്തായ ഉപകാരം ചെയ്തുകൊണ്ടു വലിയ വ്യയസ്ഥാനങ്ങൾക്കു (ചെലവിടേണ്ട കാരണങ്ങൾക്കു) പ്രതികാരം ചെയ്യുന്നതാണ്" എന്നു ആ ചാതുർന്ദർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കേശവമതം അപ്പോലോയ നിയമിതമാണ് അധികം ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുള്ളതു'. മഹാഭോഗമായിട്ടുള്ള അനിത്യമിത്രം ഉപകാരം ചെയ്യേണ്ടിവരുമെന്ന ഭയത്താൽ മിത്രത്തിൽനിന്നു വിട്ടുപോകയോ, ഉപകാരം ചെയ്തതിനുശേഷം അതിനെ പ്രത്യാഹരിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയോ ചെയ്യും. അപ്പോലോയായിട്ടുള്ള നിയമിതമാകട്ടെ ഇടവിടാതെ അപ്പമായ ഉപകാരം ചെയ്തുകൊണ്ടു വളരെ കാലത്താൽ വലിയ ഉപകാരം ചെയ്യും.

ഗുരുസമുത്തമായ (പട്ടെടുപ്പിച്ചെടുത്തവർ കാലതാമസമുള്ള) വലിയ മിത്രമോ, അതോ ലഘുസമുത്തമായ അപ്പമിത്രമോ അധികം നല്ലതു' എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ "ഗുരുസമുത്തമായ വലിയ മിത്രമാണ് പ്രതാപകരമായിരിക്കുക; അങ്ങനെയുള്ള മിത്രം എപ്പോൾ പുറപ്പെടുന്നുവോ അപ്പോൾത്തന്നെ കാർത്തുക്കൾക്കുവേണ്ടിയിരിക്കും" എന്നു ആചാതുർന്ദർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കേശവമതം. ലഘുസമുത്തമായ അപ്പമിത്രമാണ് അധികം നല്ലതു'. ലഘുസമുത്തമായ അപ്പമിത്രം കാർത്തുക്കൾക്കുവേണ്ടി അതിക്രമിക്കുകയില്ല; ദൈവമുഖ്യം കാരണം ആ മിത്രത്തെ യഥേഷ്ടം ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും. മറ്റേ മിത്രമാകട്ടെ പ്രകൃഷ്ടമേവ (വലിയ ഭൂമിയുടെ സ്വാമ്യമുള്ളതു) ആകയാൽ യഥേഷ്ടഭോഗ്യമായി ഭവിക്കുകയില്ല.

വിഷ്ണുസൈന്യം (സൈന്യങ്ങളെ അനേകസ്ഥലങ്ങളിൽ അയച്ചിട്ടുള്ളത്) ആയ മിത്രമോ, അതോ അവശ്യസൈന്യം (വശ്യമല്ലാത്ത സൈന്യങ്ങളോടുകൂടിയത്) ആയ മിത്രമോ അധികം നല്ലത് എന്ന ചിന്തയിൽ “വിഷ്ണുസൈന്യമായ മിത്രത്തിന്റെ സൈന്യം വശ്യമായതുകൊണ്ട് അതിനെ എടുപ്പത്തിൽ പ്രതിസംഹരിക്കാൻ (സന്നദ്ധമാക്കുവാൻ) സാധിക്കും” എന്ന ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൌടില്യമതം. അവശ്യസൈന്യമായ മിത്രമാണ് അധികം ഉത്തമം. അവശ്യമായ സൈന്യത്തെ സാമാധികളായ ഉപായങ്ങളെക്കൊണ്ട് വശ്യമാക്കിത്തീർക്കുവാൻ സാധിക്കും; വിഷ്ണുസൈന്യമായ സൈന്യമാകട്ടെ കാല്പ്യോപതമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെ എടുപ്പത്തിൽ പ്രതിസംഹരിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല.

പുരുഷഭോഗം (ആളെക്കൊണ്ടുപകരിക്കുന്നത്) ആയ മിത്രമോ, അതോ ഹിരണ്യഭോഗമായ മിത്രമോ അധികം നല്ലത് എന്ന ചിന്തയിൽ “പുരുഷഭോഗമായ മിത്രമാണ് അധികം നല്ലത്”; പുരുഷഭോഗമിത്രം ശത്രുക്കളിൽ പ്രതാപത്തെ പ്രകടിക്കും; ആ മിത്രം എപ്പോൾ തെങ്ങിവരുമ്പോ അപ്പോൾത്തന്നെ കാൽപ്പോ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും” എന്ന ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൌടില്യമതം. ഹിരണ്യഭോഗമായ മിത്രമാണ് അധികം നല്ലത്. ഹിരണ്യം കയ്യിലുണ്ടാകുന്നത് എപ്പോഴും ഉപയോഗമുള്ളതാണ്. സൈന്യത്തെക്കൊണ്ടുള്ള ഉപയോഗം ചിലപ്പോൾ മാത്രമേയുള്ളൂ. ഹിരണ്യംകൊണ്ട് സൈന്യത്തെ മാത്രമല്ല എല്ലാ അഭീഷ്ടങ്ങളേയും സമ്പാദിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഹിരണ്യഭോഗമായ മിത്രമോ, അതോ ഭൂമിഭോഗമായ മിത്രമോ അധികം നല്ലത് എന്ന ചിന്തയിൽ “ഹി

ഒരുരൂഢിപ്പതിനാറാം പ്രകരണം   വെപ്രതാം അധ്യായം

രണ്ടും അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും കൊണ്ടുപോകാൻ പറ്റുന്ന ഒരു വസ്തുവകയാൽ ഹിരണ്യഭോഗമായ മിത്രം എല്ലാ വ്യയങ്ങളിലും പ്രതീകാരംചെയ്യാൻ മതിയായിട്ടുള്ളതാണ്" എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൌടില്യമതം. മിത്രവും ഹിരണ്യവും ഭൂമിലാഭത്തിങ്കൽനിന്നാണുണ്ടാകുന്നതെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ഭൂമിഭോഗമായിട്ടുള്ള മിത്രമാണ് അധികം നല്ലത്.

പുരുഷഭോഗമിത്രത്തിന്റെ ലാഭത്തിൽ പുരുഷഭോഗം (ആളുകളോടുകൊണ്ടുള്ള ഉപകാരം) തുല്യമാണെന്നിരിക്കിലും വിക്രമം, ക്ലേശസഹതപം, സ്നേഹം, സുബ്ധസൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടുമുള്ള സാഹായ്യം എന്നിവയോടുകൂടിയ മിത്രം അങ്ങനെയല്ലാത്ത പുരുഷഭോഗമിത്രങ്ങളുടെ വസ്തുതയിൽനിന്നു വിശേഷമുള്ളതാണ്.

ഹിരണ്യഭോഗമിത്രത്തിന്റെ ലാഭത്തിൽ ഹിരണ്യഭോഗം (ഹിരണ്യംകൊണ്ടുള്ള ഉപകാരം) തുല്യമാണെന്നിരിക്കിലും ആവശ്യപ്പെടുടത്താളും അത്ഥം കൊടുക്കുന്നവനായിരിക്കുക, ധാരാളം ധനമുള്ളവനായിരിക്കുക, അപ്പമായ പ്രയാസംകൊണ്ടു കാൽക്കും സാധിക്കുന്നവനായിരിക്കുക, നിത്യോപകാരിയായിരിക്കുക എന്നിവയൊന്നു വിശേഷം.

ഇക്കാര്യത്തിൽ (മിത്രലാഭസാധിയിൽ) ഇതും ചിന്തനീയമാണ്:—

നിത്യം, വശ്യം, ലഘുത്വം,
പിതൃപൈതൃമാഹം, മഹൽ,
അഭൈപ്ര്യ, മീയാദഗുണ—
മൊത്ത മിത്രം വിശിഷ്ടമാം.
ആരത്ഥമൊന്യ സ്നേഹത്താൽ
ചെല്ലിതന്യോന്യരക്ഷണം.

പൂർണ്ണവൃത്തസംബന്ധം -
മാ മിത്രം നിത്യമായിട്ടും;

സർവ്വഭോഗം ചിത്രഭോഗം
മഹാഭോഗമിങ്ങനെ
വശ്യമിത്രം ത്രിവിധമാം;
മുപകാരത്തിനാലുമേ

ഏകതോഭോഗി, ഉഭയം
ഭോഗിയും, സർവ്വഭോഗിയും
എന്നു മുമ്മട്ടിലായ്ത്തന്നെ
വശ്യമിത്രമുടാഹൃതം. *

നൽകാതെയോ നൽകിയിട്ടോ
ശത്രുവിൽപ്പാപ്പ് ഹിംസയാൽ
ദുഷ്ടാവീണ്ഡമാമിത്രം
നിത്യാവശ്യമുടാഹൃതം;

ലഘുവ്യസനനായിട്ട്
രിപുവാൽ വിമുഹീതനായ്
സ്വപ്നാത്മം സമ്പിമെയ്യും
മിത്രം വശ്യാഗ്രൂപം § മതം.

* വശ്യമിത്രം, ഭോഗം (ഉപഭോഗ്യവസ്തു)കൾക്കും ഉപകാരകർക്കും മുമ്പായിരിക്കണം. സർവ്വഭോഗം=കൈസന്യസനാദികളായ സർവ്വവസ്തുക്കളേക്കൊണ്ടും ഉപകരിക്കുന്നത്. ചിത്രഭോഗം=രസാദികളായ നാനാവസ്തുക്കളേക്കൊണ്ടുപകരിക്കുന്നത്. മഹാഭോഗം=കൈസന്യസനാദികളൊക്കെയും ഉപകരിക്കുന്നത്. ഏകതോഭോഗി=ശത്രുവിനോടു മാത്രം എതിർക്കുന്നത്. ഉഭയഭോഗി=ശത്രുവിനോടും അവന്റെ ബന്ധുവിനോടും എതിർക്കുന്നത്. സർവ്വഭോഗി=ശത്രുവിനെപ്പോലെയല്ല സകലരോടും എതിർക്കുന്നത്.

§ വശ്യാഗ്രൂപം=വശ്യാനിമൃഗം, (വശ്യവും അനിമൃഗവുമാകുന്നു)

കുമാർ

ഒരുനൂറ്റിപ്പതിനാറാം പ്രകരണം

വെതാം അധ്യായം

അത്മാനന്ദങ്ങളിൽ ഭാഗ-
 ഭാക്കായ് നിത്യോപകാരിയായ്
 വികാരം ദൈവ്യവും വിദ്യ
 മിത്രന്നാൻ മിത്രഭാവിയാം;
 മിത്രപത്താൽ ഗുവൻ ശത്രു-
 സംഗ്രഹംകൊണ്ടു ചഞ്ചലൻ
 രണ്ടാളിലുമുദാസീന-
 നായാലുഭയഭാവിയാം;
 വിജിഗീഷുപരിയെന്നാലും
 മിത്രമന്ദലി † യാകയാൻ
 അശക്തനപകാരത്തി-
 ലെന്നാലനപകാരിയാം;
 പരപ്രിയൻ സ സംരക്ഷ്യൻ
 പൂജ്യസംബന്ധിയാകയാൻ
 ഇമ്മട്ടതകിടം മിത്രം
 ശത്രുസാധാരണം സ്മൃതം;
 ഭൂഭൂമിസ്ഥിതം തുഷ്ട-
 മലസം ബലസംയുതം
 ഉദാസീനാഖ്യമാം മിത്രം
 വ്യസനത്താൽ വിമാനിതം;
 അരിനേതാക്കൾതൻ വൃദ്ധി-
 യനുവർത്തിച്ചശക്തിയാൻ
 അഭിഷ്ടനായ് രണ്ടുപക്ഷം
 വാദ്യോന്മുഖഭാവിയാം;

---

† അന്ദലി=ശത്രുവിനെയും വിജിഗീഷുവിനെയും മൃത്യുഞ്ജയ
 കൈപ്പറ്റു ഭർപ്പുവനായിട്ടുള്ളവൻ.

ഹേതുവെന്തേ, തന്നെ വിട്ടു
 ഹേതുക്കൂടാതെ പിന്നെയും
 വന്ന മിത്രത്തെയുൾക്കൊൾവേൻ
 തഴുകീടുന്നു മൃത്യുവെ.

വേഗത്തിൽക്കിട്ടുന്ന അല്പമായ ലാഭമോ, അതോ ചി
 രകാലംകൊണ്ടു കിട്ടുന്ന മഹത്തായ ലാഭമോ അധികം ന
 ല്ലതു' എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ "വേഗത്തിൽ കിട്ടുന്ന അല്പലാഭം
 കാര്യഭേദംകാലങ്ങൾക്കനുസരിച്ചിരുന്നാൽ അതാണ് ശ്രേ
 ഷ്ഠം" എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എ
 ന്നാൽ, അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൊടിലുമതം. ചിരകാ
 ലംകൊണ്ടു കിട്ടുന്നതായാലും വിനിപാതം (പ്രതിബന്ധം)
 കൂടാതെ ലഭിക്കുന്നതും ബീജമെന്നപോലെ ഭാവിയിൽ അ
 ധികാഘവത്തെ നൽകുന്നതുമായ മഹത്തായ ലാഭമാണ്
 അധികം ശ്രേഷ്ഠം; ഇതിന്നു വിപരീതമായിരുന്നാൽ മുൻപ
 ദത്തെതു' (ആചാര്യപ്രോക്തം) തന്നെയാണ് നല്ലതു'.

ഏവം നോക്കിക്കണ്ടു ലാഭേ
 ലാഭാംശേ വാ ഇണോദയം
 സാമവായികരായ'സന്ധി-
 ചെയ്തു പോവൂ നിജാത്മമായ'.

കൊടിലുരൻ അയ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷാഡ് ഇബ്രാഹിം
 ഏഴാമധികരണത്തിൽ, മിത്രചിരഞ്ചൂരികർസന്ധി
 തിൽ, മിത്രസന്ധി—ചിരഞ്ചൂസന്ധി
 എന്ന ഭവതാമയം.

ചത്തരം അധ്യായം.

ഭൂമിസ്ഥി.

“അങ്ങയും ഞാനും കൂടി സ്ഥിതിചെയ്ത ഭൂമിയെസ്സു സ്ഥിതിക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞു ചെയ്യുന്ന സ്ഥിതി ഭൂമിസ്ഥിയാവാം. ഈ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന അരിവിമിശ്രിപ്പുകളിൽ പച്ച ആക്കാനോ ഫലം ലഭിപ്പാനടുത്തും സ്ഥാനവും (ഗുണസ്ഥാനം) ആയ ഭൂമി ലഭിക്കുന്നത് അവൻ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു.

സ്ഥാനമായ ഭൂമിയുടെ ലാഭം രണ്ടുപേരും തുല്യമാണെന്നു വരുമ്പോൾ അവരിൽ പച്ച ആക്കാനോ ബലവാനായ ശത്രുവിനെ ആക്രമിച്ചു ഭൂമിയെസ്സുസ്ഥിതിക്കുന്നത് അവൻ മററുവനെ തോല്പിക്കുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അപ്പോൾ അവനു ഭൂമിലാഭത്താടു കൂടിത്തന്ന ശത്രുക്കൾനാലും പ്രതാപവും കൂടി കൈവരുന്നു. ദുർബ്ബലന്റെ കയ്യിൽ നിന്നു ഭൂമി ലഭിക്കുന്നതിൽ സൗകര്യം അധികമുണ്ടെന്നുള്ളതു സത്യംതന്നെ. പക്ഷെ, അങ്ങനെയുള്ള ഭൂമിലാഭവും വാസ്തവത്തിൽ ദുർബ്ബലമാണ്. എന്നതന്നെയല്ല, ദുർബ്ബലനായ അവന്റെ സാമന്തൻ അതേവരെ തനിക്കു മിത്രമായിരുന്നതുപോലി ഇപ്പോൾ ശത്രുത്വത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

രണ്ടു ശത്രുക്കളും തുല്യബലമുള്ളവരാണെങ്കിൽ അവരിൽ പച്ച സ്ഥിതിനായ (ദുർഗ്ഗാദികളാൽ സംരക്ഷിതനായ) ശത്രുവിനെ ഉച്ഛേദിച്ചു ഭൂമിയെസ്സുസ്ഥിതിക്കുന്നതോ അവൻ മററുവനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ദുർഗ്ഗം പിടിച്ചുകൊള്ള എന്നതു സ്വഭൂമിയെ രക്ഷിപ്പാനും ശത്രുവിനെയും ആക്രമിക്കുന്നതും പ്രതിഷേധിപ്പാനും ഉതകുന്നതാണല്ലോ.

ചലനായ . (ദുഷ്ടാഭിനന്ദനക്ഷയില്ലാത്ത) ശത്രുവിങ്കൽ നിന്നു ഭൂമി കിട്ടുന്നതു രണ്ടു പേക്കും തുല്യമായിരിക്കുമ്പോൾ ദുഷ്ടനായ സാമന്തനോടു കൂടിയ ശത്രുവിങ്കൽനിന്നു കിട്ടുന്നതാണു് വിശേഷം. സാമന്തൻ ദുഷ്ടനായിത്തന്നാൽ ആ ഭൂമിക്കു വേഗത്തിൽ യോഗക്ഷേമങ്ങളെ വലിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കും. ബലവാനായ സാമന്തനോടു കൂടിയ ഭൂമി ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമാണെന്നു മാത്രമല്ല, വളരെ അർത്ഥനാശവും സൈന്യനാശവും വരുത്തുന്നതുമായിരിക്കും.

സമ്പന്നവും നിത്യശത്രുവിനോടു കൂടിയതുമായ ഭൂമി കിട്ടുന്നതോ, അതോ മന്ദഗുണവും അനിത്യശത്രുവിനോടു കൂടിയതുമായ ഭൂമി കിട്ടുന്നതോ അധികം നല്ലതു് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ “സമ്പന്നവും നിത്യശത്രുവുള്ളതുമായ ഭൂമിയാണു് നല്ലതു്”; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സമ്പന്നമായ ഭൂമി കോശത്തേയും സൈന്യത്തേയും സ്ഥാപിക്കുവാൻ ഉപകരിക്കും; കോശദണ്ഡങ്ങൾ ശത്രുനിവാരണത്തിന്നും ഉപകരിക്കും” എന്നാണു് ആചാര്യന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു് കൌടില്യമതം. നിത്യശത്രുവിനോടു കൂടിയ ഭൂമി കിട്ടിയാൽ വലുതായ ശത്രുലാഭമാണു് സിദ്ധിക്കുക. നിത്യനായിട്ടുള്ള ഒരു ശത്രു ഉപകാരം ചെയ്താലും അപകാരം ചെയ്താലും ശത്രുവായിത്തന്നെയായിരിക്കും. അനിത്യനായ ശത്രുവാകട്ടെ ഉപകാരം ചെയ്തതായാ അപകാരം ചെയ്യാതിരിക്കുമോ ചെയ്താൽ ശാന്തനാകും. യാതൊരു ഭൂമിയുടെ പ്രത്യന്തപ്രദേശങ്ങളിൽ അാനകം കോട്ടകളുണ്ടാകയും അധയിൽ ഇടവിടാതെ ചോരഗണങ്ങളുടേയും മറ്റു നാരുടേയും ആടവികന്മാരുടേയും ഉപദ്രവ്യങ്ങളായിരിക്കയും ചെയ്യുമോ ആ ഭൂമി നിത്യശത്രുവുള്ളതാണെന്നും, ഇതിന്നു വിപരീതമായിട്ടുള്ള ഭൂമി അനിത്യശത്രുവിനോടു കൂടിയതാണെന്നും അറിയേണ്ടതാണു്.

സമീപത്തിങ്കലായിട്ടു അപ്പമായ ഭൂമി ലഭിക്കുന്നതോ, അതോ ദൂരസ്ഥലത്തിങ്കൽ മഹത്തായ ഭൂമി കിട്ടുന്നതോ ഏതാണ് അധികം നല്ലതു എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ അടുത്തായിട്ടു അപ്പമായ ഭൂമി കിട്ടുന്നതാണ് ശ്രേഷ്ഠം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അതിൽ പോകുവാനും അതിനെ രക്ഷിപ്പാനും ആ പത്തുകളിൽനിന്നു നിവാരണം ചെയ്യാനും എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കും. ദൂരസ്ഥിതമായ ഭൂമി ഇതിൽനിന്നു നേരെ വിപരീതമാകുന്നു.

അടുത്തുള്ളതും അകലത്തുള്ളതുമായ ഭൂമികളിൽവെച്ചും ദണ്ഡധാരണ (സൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഭരിക്കേണ്ടതു്) മായിട്ടുള്ളതോ ആനധാരണ (തന്നെത്താൻ ഭരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതു്) മായിട്ടുള്ളതോ അധികം നല്ലതു എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ ആനധാരണമായിട്ടുള്ള ഭൂമിയാണ് ശ്രേഷ്ഠം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ആനധാരണമായ ഭൂമിയെ അതിൽനിന്നു തന്നെയുണ്ടാകുന്ന കോശദണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഭരിക്കുവാൻ സാധിക്കും; ദണ്ഡധാരണമായിട്ടുള്ളതു് സൈന്യങ്ങളുടെ താവളമാക്കേണ്ടതാകയാൽ ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമാണ്.

അജ്ഞനായ ശത്രുവിൽനിന്നോ, അതോ പ്രാജ്ഞനായ ശത്രുവിൽനിന്നോ ഭൂമി ലഭിക്കുന്നതു് അധികം ശ്രേഷ്ഠം എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ അജ്ഞനായവന്റെ കയ്യിൽനിന്നു കിട്ടുന്നതാണ് അധികം നല്ലതു്. അജ്ഞന്റെ കയ്യിൽനിന്നു ഭൂമി സമ്പാദിച്ചാനും സമ്പാദിച്ചാലതു രക്ഷിപ്പാനും എളുപ്പമുണ്ടെന്നു മാത്രമല്ല, ശത്രു അതിനെ പ്രത്യാദാനം ചെയ്തുകൊടുക്കില്ല. പ്രാജ്ഞന്റെ കയ്യിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ഭൂമിയിലെ ജനങ്ങൾ സാമീപസ്ഥമുള്ളവരായിരിക്കുന്നതിനാൽ അവന്റെ കയ്യിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ഭൂമി ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമാണ്.

പീഡനീയനായ ശത്രുവിങ്കൽനിന്നോ, അതോ ഉ

ക്ഷേദനീയനായ ശത്രുവിങ്കൽനിന്നോ ഭൂമി ലഭിക്കുന്നത് അധികം നല്ലതു് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ ഉക്ഷേദനീയങ്കൽനിന്നു ലഭിക്കുന്നതാണു ശ്രേഷ്ഠം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഉക്ഷേദനീയനായ ശത്രുവിന്നു അപാശ്രയം (ദുർഗ്ഗമിത്രാഭിയായ ആശ്രയം) ഇല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്നാലും ദുർബ്ബലമായിരിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുന്നതിനാൽ അയാൻ നമുക്കു മിക്കപ്പെടുമ്പോൾ കോശത്തെയും സൈന്യത്തെയും എടുത്തു ഓടിപ്പോകുവാൻ ഭാഗിക്കുകയും, അപ്പോൾ പ്രകൃതികളാൽ തൃക്കിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. പീഡനീയനാകട്ടേ ദുർഗ്ഗമിത്രപ്രതിസ്തണ്ഡൻ (ദുർഗ്ഗമിത്രങ്ങളാൽ നിവാരിതൻ) ആകയാൽ അങ്ങനെ ചെയ്തുകൊള്ളുക.

ദുർഗ്ഗപ്രതിസ്തണ്ഡന്മാരായ രണ്ടു ശത്രുക്കളിൽ പച്ച സ്ഥലദുർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്നവങ്കൽനിന്നോ, അതോ നദീദുർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്നവങ്കൽനിന്നോ ഭൂമിലാഭം ശ്രേഷ്ഠതരം എന്ന ചിന്തയ്ക്കൽ സ്ഥലദുർഗ്ഗീയന്റെ കയ്യിൽനിന്നുള്ള ഭൂമിലാഭമാണു് അധികം നല്ലതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സ്ഥലദുർഗ്ഗത്തെ എളുപ്പത്തിൽ രോധിക്കുവാനും മട്ടിക്കുവാനും കൊള്ളിച്ചെടുവാനും സാധിക്കുന്നതും, അതിൽനിന്നു ശത്രുവിന്നു മാറിപ്പോകുവാൻ പ്രയാസമുള്ളതുമാണു്. നദീദുർഗ്ഗമാകട്ടെ സ്ഥലദുർഗ്ഗത്തെക്കാൾ ഇരട്ടി ക്ലേശമുണ്ടാക്കുന്നതും, ശത്രുവിന്നു കടിക്കുവാനുള്ള പെള്ളവും ഉപജീവനപദാർത്ഥങ്ങളും നൽകി ജീവിതസൗകര്യമുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നതുമാകുന്നു.

നദീദുർഗ്ഗീയനും പച്ചതദുർഗ്ഗീയനുമായ രണ്ടു ശത്രുക്കളിൽ പച്ച നദീദുർഗ്ഗീയന്റെ കയ്യിൽനിന്നു ഭൂമി കിട്ടുന്നതാണു് അധികം നല്ലതു്. നദീദുർഗ്ഗത്തെ ആനകൾ, സൂര്യസംക്രമങ്ങൾ (സൂര്യോദയത്തിനുള്ളിലായ പാലങ്ങൾ), സേതുബന്ധങ്ങൾ, തോണികൾ എന്നിവ മുഖേന ആക്രമിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതും, നദിയുടെ ആഴം അസ്ഥിരമായിട്ടുള്ളതും, അതിലെ വെള്ളം വാർത്തുകളുവാൻ സാധിക്കുന്നതു

ഒരുതരം വിചിത്രതയോടുകൂടിയ പ്രകാരം പത്താം അദ്ധ്യായം

മാണ്. പട്ടുതട്ടിപ്പോകട്ടെ നല്ലവണ്ണം രക്ഷയോടു കൂടിയതും, രോധിക്കുവാൻ പ്രയാസമുള്ളതും, അതിലേക്കു കയറിയെത്തുവാൻ ഞ്ഞെക്കുമുള്ളതുമാകുന്നു. അതിൽ ഒരു ഭാഗം ഭഗനായാലും സർപ്പവധം സംഭവിക്കുകയില്ല. വലിയ അപകാരം ചെയ്യുന്നവരുടെ മേൽ കല്ലുകൊണ്ടോ മരം കൊണ്ടോ പ്രഹരിപ്പാനും പട്ടുതട്ടിപ്പോകുന്നതിലുള്ളവർക്കും സൗകര്യമുണ്ട്.

നിമ്നയോധികൾ (താഴ്ന്നഭാഗത്തുനിന്നു പൊങ്ങുന്നവർ), സ്ഥലയോധികൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ശത്രുക്കളിൽ വെച്ചു നിമ്നയോധികളിൽനിന്നുള്ള ഭൂമിലാഭമാണ് അധികം ശ്രേഷ്ഠം. നിമ്നയോധികൾക്കു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിൽ ദേശകാലോപരോധം ഉണ്ട്. സ്ഥലയോധികളാകട്ടെ എല്ലാദേശങ്ങളിലും എല്ലാകാലങ്ങളിലും യുദ്ധംചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നവരാണ്.

ഖനകന്മാർ (കിടങ്ങുതൂണു അതിൽനിന്നു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവർ), ആകാശയോധികൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ശത്രുക്കളിൽവെച്ചു ഖനകന്മാരിൽനിന്നുള്ള ഭൂമിലാഭമാണ് ശ്രേഷ്ഠതരം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഖനകന്മാർക്കു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ഖാതയും ശസ്ത്രവും ആവശ്യമാകുന്നു; ആകാശയോധികൾക്കൊക്കട്ടെ ശസ്ത്രത്തിന്റെ മാത്രമേ അപേക്ഷയുള്ളൂ.

ഇത്തരക്കാരിൽ നിന്നുട്ടി
നേടീടും ശാസ്ത്രകോവിദൻ
മെച്ചം സംഹിതരെക്കാളും
പരരെക്കാളുമാന്റിടും.

കൊടിയുടൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, കാര്യഗുണമെന്ന
ഏകാധികാരത്തിൽ, മിത്രമിരുന്നെഴുകുകൾസന്ധി
യിൽ, ഭൂമിസന്ധി എന്ന പത്താമദ്ധ്യായം.

പതിനൊന്നാം അധ്യായം.

അനവസിതസന്ധി.

“അങ്ങയും ഞാനും കൂടി സന്ധിചെയ്തു ഗുരുഭൂമിയിൽ നിവേശം ചെയ്യുക” എന്നു പറഞ്ഞു ചെയ്യുന്ന സന്ധി അനവസിതസന്ധിയാകുന്നു. ഈ സന്ധി ചെയ്യുന്ന അരിവിജിഗീഷുക്കളിൽവെച്ചു ആരാണോ ഫലം ലഭിച്ചിരുന്നതും ഗുണസമ്പന്നവുമായ ഭൂമിയെ നിവേശിപ്പിക്കുന്നത് അവൻ മറ്റാവനെ അതിസന്ധാനംചെയ്യുന്നു.

അപ്രകാരമുള്ള ഭൂമികളിൽവെച്ചും സ്ഥലം (മഴകൊണ്ടുമാത്രം വെള്ളംകിട്ടുന്ന ഭൂമി) ലഭിക്കുന്നതോ, അതോ ഒരു ദകം (നദീതടാകാദികളിൽനിന്നു വെള്ളം കിട്ടുന്ന ഭൂമി) ലഭിക്കുന്നതോ അധികം നല്ലതു എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ മഹത്തായ സ്ഥലത്തേക്കാൾ അല്പമായ ഒരുദകമാണ് അധികം ശ്രേഷ്ഠം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഒരുദകത്തിങ്കൽ ഫലങ്ങൾ എല്ലാകാലങ്ങളിലുമുണ്ടാവുകയും ഫലാൽപത്തി നിശ്ചിതമായിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. സ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചും, പൂച്ചുവാവങ്ങളും അപരവാവങ്ങളുമായ സസ്യങ്ങൾ വിളയുന്നതും അല്പമായ വഷം ഉണ്ടായാൽ മതിയാകുന്നതും തടസ്ഥമില്ലാത്തതുമായ സ്ഥലമാണ് ശ്രേഷ്ഠം.

ഒരുദകങ്ങളായ രണ്ടു ഭൂമികളിൽവെച്ചും ധാന്യവാപം (ധാന്യങ്ങൾ വിതയ്ക്കുവാനുള്ള) അധാന്യവാപത്തെക്കാളധികം നല്ലതാകുന്നു. ധാന്യവാപവും അധാന്യവാപവുമായ രണ്ടു ഭൂമികളിൽവെച്ചു ഒന്ന് അപ്പമേയ്യുള്ളൂ, മറ്റേതു വളരെയുണ്ട് എന്നിരിക്കിൽ അല്പമായ ധാന്യകാന്ത (ധാന്യങ്ങൾക്കു പാറുന്ന ഭൂമി) തേക്കാൾ മഹത്തായ അധാന്യകാന്തമാണ് അധികം നല്ലതു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സ്ഥലം വളരെയുണ്ടെങ്കിൽ പറമ്പിൽ വളരുന്നവ

ഒരുതരം പ്രകടനം പതിന്നൊന്നാം അധ്യായം

യം പാടത്തുണ്ടാകുന്നവയുമായ പലതരം ഓഷധികൾ ഉണ്ടാകും; സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാചുര്യത്താൽ ദുർഗ്ഗാദികളായ കർമ്മങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്യാം. ഭൂമിയുടെ ഗുണങ്ങൾ പ്രകൃതിമൂലമാണല്ലോ ഉണ്ടാകുന്നത്.

ഖനികോഗം (ഖനികളാകുന്ന അനുഭവത്തോടുകൂടിയതു്), ധാത്യോഗം (ധാത്യമാകുന്ന അനുഭവത്തോടുകൂടിയതു്) എന്നിങ്ങനെയുള്ള രണ്ടു ഭൂമികളിൽപച്ച ഖനികോഗം കോശത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാണ്; ധാത്യോഗമാകട്ടെ കോശത്തെയും കോഷാഗാരത്തെയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു. ദുർഗ്ഗാദികളായ കർമ്മങ്ങളുടെ ആരംഭങ്ങൾക്കു മൂലകാരണം ധാത്യമാണ്. എന്നാൽ, മഹത്തുക്കളായ പദാർത്ഥങ്ങൾ വിളയുന്നതും അവയ്ക്കു ധാരാളം വിപ്രനയുണ്ടാകുന്നതുമായ ഖനികോഗമാണെങ്കിൽ അതാണധികം നല്ലതു്.

ഭൂവ്യവനമുള്ള ഭൂമി, ഹസ്തിവനമുള്ള ഭൂമി എന്നിവയിൽപച്ച “ഭൂവ്യവനമുള്ളതായ ഭൂമി എല്ലാ കർമ്മങ്ങൾക്കും കാരണവും മഹത്തായ ധനം സഞ്ചയിക്കുവാനുതകുന്നതുമാണ്; ഹസ്തിവനമുള്ള ഭൂമി ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമാണ്” എന്നു് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു് കൌടില്യമതം. അനേകം ഭൂവ്യവനങ്ങൾ പലേ ഭൂമികളിൽ വെച്ചുപിടിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കും; ഹസ്തിവനം അങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല. ശത്രുസൈന്യങ്ങളെ വധിക്കുന്ന കാതുത്തിൽ പ്രധാനമായി വേണ്ടതു് ഹസ്തികളാണെന്നും.

ജലമാഗ്ഗങ്ങളോടുകൂടിയതും സ്ഥലമാഗ്ഗങ്ങളോടുകൂടിയതുമായ രണ്ടു ഭൂമികളിൽപച്ച, ആ മാഗ്ഗങ്ങൾ അനിത്യങ്ങളായിരിക്കുന്നപക്ഷം ജലമാഗ്ഗങ്ങളോടുകൂടിയ ഭൂമിയും, നിത്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന പക്ഷം സ്ഥലമാഗ്ഗങ്ങളോടുകൂടിയ ഭൂമിയുമാണധികം നല്ലതു്.

ഭിന്നമനുഷ്യമായ (ജനങ്ങൾ ഇടവിട്ട താമസിക്കുന്ന) ഭൂമിയോ, അതോ ശ്രേണീമനുഷ്യമായ (ജനങ്ങൾ കൂട്ടമായിപ്പാർക്കുന്ന) ഭൂമിയോ അധികം നല്ലത് എന്ന ചിന്തയിൽ ഭിന്നമനുഷ്യഭൂമിയാണധികം ശ്രേഷ്ഠം. ഭിന്നമനുഷ്യമായ ഭൂമിയെ കീഴടക്കി വസ്തുവാൻ പ്രയാസമില്ല. അതിലെ ആളുകളെ അന്യന്മാർ ഭേദിപ്പിക്കുവാൻ പ്രയാസമാണെന്നും. എന്നാൽ അതിന് ആപത്തു വരുമ്പോൾ സഹിപ്പാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നൊരു ദോഷവുമുണ്ട്. ശ്രേണീമനുഷ്യഭൂമി ഇതിൽനിന്നു നേരെ വിപരീതമാണ്. പക്ഷേ, അതു പ്രകൃതികോപമുണ്ടാകുമ്പോൾ വലിയ ദോഷത്തിനു കാരണമാകും.

ചതുർവർണ്ണങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, എല്ലാ കർമ്മങ്ങൾക്കും ഉപയോഗപ്പെടുന്നതാകുകൊണ്ട് അവരവണ്ണപ്രായ (ഭൂവിപക്ഷം താഴ്ന്ന ജാതിക്കാരോടുകൂടിയത്) മായ ഭൂമിയാണു അധികം നല്ലത്. കൃഷി നൂർച്ച പ്രചാരമുള്ളതും, നിശ്ചിതഫലവുമായാൽ കർഷണവതിയായ ഭൂമി അങ്ങനെയല്ലാത്ത ഭൂമിയേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു. കൃഷിക്കും മറ്റു പ്രവൃത്തികൾക്കും പ്രയോജനപ്പെടുന്നതാകുകൊണ്ട്, ഗോരക്ഷകന്മാർ പാർക്കുന്ന ഭൂമി അങ്ങനെയല്ലാത്ത ഭൂമിയേക്കാൾ നല്ലതാകുന്നു. പണ്യനിമയംകൊണ്ടും ജ്ഞാനംകൊണ്ടും ഉപകരിക്കുന്നതാകുകൊണ്ട് ധനികന്മാരായ കച്ചവടക്കാർ ധാരാളമുള്ളതായ ഭൂമി അങ്ങനെയല്ലാത്ത ഭൂമിയേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

ഭൂമിക്കുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ഗുണങ്ങളിൽവെച്ചു അപാശ്രയം (രക്ഷ) ആണ് അധികം വലിയ ഗുണം. അതിൽവെച്ചു ഭക്താപാശ്രയ (കേന്ദ്രയാകുന്ന രക്ഷയോടുകൂടിയതു)മായ ഭൂമിയോ, അതോ പുരുഷാപാശ്രയമായ (ആളുകളാകുന്ന രക്ഷയോടുകൂടിയത്) ഭൂമിയോ അധികം നല്ലതെന്ന ചിന്തയിൽ പുരുഷാപാശ്രയമാണ് അധികം ശ്രേഷ്ഠം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനിടയിലായിട്ടുള്ളതാണ് പതിനൊന്നാം നൂറ്റാണ്ടും

എന്നുകൊണ്ടെന്നാൽ, പുരുഷവർണ്ണമായ രാജ്യമേ രാജ്യമാകുകയുള്ളൂ. പുരുഷവർണ്ണമായ ഭൂമിയിൽനിന്നു വന്നുവരുന്ന പട്ടാളത്തിൽനിന്നെന്നപോലെ, എന്തൊരു വസ്തുവാണ് കറുത്തവർണ്ണത്തിൽനിന്നുവരുന്നത്?

വലിയ ജനനാശവും ധനനാശവും സഹിച്ച ഒരുവൻ നിവേശിപ്പിച്ച ഭൂമിയേ കൈവശമാക്കിയിട്ടുള്ളതായ രാജാവ് മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ ഭൂമിയടവു, അരാജകീയതയും, നിരസാഹനം, അപകടനം (അസഹായം), അന്യായവൃത്തിയും, വ്യസനിയും, ദൈവപ്രമാണനും, യാതൊരു നിയമവും (ആചാരവ്യവസ്ഥയും) എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തിക്കുവന്നവൻ) യോ ആയ ഒരു രാജാവിനോടു് അതു വാങ്ങുവാൻ പണനം ചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ വലിയ ജനനാശവും ധനനാശവും സഹിച്ച നിവേശിപ്പിക്കേണ്ടതായ ഭൂമിയിൽ ഭൂമിയടവായിട്ടുള്ള രാജാവിനോടു് (രാജവംശത്തിൽ) നിവേശംചെയ്താൽ അവൻ തന്റെ സഹനംകൂടായ (സമാനമായിട്ടുള്ള) പ്രകൃതികളോടുകൂടി ജനനാശവും ധനനാശവും കാരണം നാശത്തെ പ്രാപിക്കും. ബലവാനാണെങ്കിലും അരാജകീയമായ ഒരുവനാണെങ്കിൽ അങ്ങനെയുള്ള ഭൂമിയിൽ നിവേശംചെയ്തതെങ്കിൽ അവന്റെ സഹനംകൂടായ പ്രകൃതികൾ ജനനാശത്തെയും ധനനാശത്തെയും ഭയപ്പെട്ടു അവനെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകും. നിരസാഹനമായ ഒരുവനാണെങ്കിൽ നിവേശം ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ അവൻ ദണ്ഡവൻ (സൈന്യസഹിതൻ) ആണെങ്കിലും ദണ്ഡത്തെ പ്രയോഗിക്കാത്തതു കാരണം സൈന്യനാശവും ധനനാശവും കൊണ്ടു തന്റെ സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി നശിച്ചുപോകും. അപകടനായ ഒരുവൻ ധനനാശം കേൾക്കേണ്ടതെങ്കിൽ യാതൊരുവനെങ്കിലും സൈന്യത്തെയും ധനനാശവും വരുമ്പോൾ സഹായിച്ചാണല്ലോയെന്നാൽ ഒരുവനിൽനിന്നും അവനു സഹായം ലഭിക്കുകയില്ല. അന്യായവൃത്തിയായിട്ടുള്ളവ

നെ അവൻ മുൻപു നിവേശംചെയ്ത ഭൂമിയിൽനിന്നുതന്നെ ഓടിക്കുവാൻ സാധിക്കും; പിന്നെയങ്ങനെ അവൻ ഒരു ഭൂമിയെ നിവേശിപ്പിക്കും? അന്ത്യാവൃത്തിയുടെ സ്ഥിതി പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു തന്നെ വ്യസനിയായിട്ടുള്ളവന്റെ അവസ്ഥയും പറയപ്പെട്ടു. ദൈവപ്രമാണനായിട്ടുള്ളവൻ പുരുഷപ്രയത്നഹീനനോ, ആരംഭശൂന്യനോ, കർമ്മാരംഭങ്ങൾക്കു നാശം നേരിട്ടവനോ ആയിട്ടു വിനാശമടയും. യൽ കിഞ്ചനകാരിയായിരിക്കുന്നവൻ യാതൊരു വസ്തുവും സമ്പാദിക്കുവാൻ ശക്തനാകയില്ല. അവൻ ഇപ്പറഞ്ഞവരെല്ലാവരിലും വെച്ച് ഏറ്റവുമധികം ദോഷയാനാകുന്നു.

“യൽകിഞ്ചനകാരിയായ ശത്രു ചിലപ്പോൾ വിജിഗീഷുവിന്റെ ചരിദം കണ്ടുപിടിച്ചു പ്രഹരിച്ചേക്കും” എന്നു് ആ ചാതുർമാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ, “അവൻ വിജിഗീഷുവിന്റെ ചരിദത്തെയെന്നപോലെ വിനാശത്തേയും പ്രാപിക്കും” എന്നാണു് കെഴുതപ്പെട്ടത്. *

മേൽപ്രകാരമുള്ള ക്രോതാക്കന്മാരെ ലഭിക്കാതിരിക്കുന്നപക്ഷം മുകളിൽ പാർശ്വഗ്രാഹോപഗ്രഹത്തിൽ പറയുവാൻ പോകുന്ന വിധിയനുസരിച്ചു ഭൂമിയെ അവസ്ഥാപനം ചെയ്യണം—ഇങ്ങനെ അഭിഹിതസൂചി(വാക്കാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന സൂചി).

ബലയാനായ ഒരു രാജാവ് ഗുണവത്തോ കാലാന്തരത്തിൽ മടക്കിയെടുപ്പാൻ കഴിയുന്നതോ ആയ ഒരു ഭൂമിയെ വിലയ്ക്കു തരുവാനാവശ്യപ്പെട്ടാൽ ഒരു സൂചി നിശ്ചി

---

* യൽകിഞ്ചനകാരിയെ നിസ്സാരനെന്നു കരുതി വിജിഗീഷു അഗതിക്കുവേണ്ടിയുള്ളതുകൊണ്ടു് അവൻ വിജിഗീഷുവിന്റെ ചരിദം കണ്ടെത്തുമെന്നു ആചാര്യരുടെയും പക്ഷേ അവൻ ബഹുജ്ഞാനകയാൽ വിജിഗീഷുവിന്നു നിഷ്പ്രയാസം അവനെ നശിപ്പിച്ചാൽ കഴിയുമെന്നു കരുതിയൊരുതും.

ഉപമ

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനിന്നും പ്രകരണം പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം
 യിച്ഛിതവേഷം കൊടുക്കുവാൻ—ഇതു അനിഭൂതസന്ധി
 (അവിശ്വസന്ധി.)

സമനായിട്ടുള്ള ഒരു രാജാവ് തന്റെ ഭൂമിയെ വില
 യ്ക്കു തരണമെന്നു യാചിച്ചാൽ “ഈ ഭൂമി എനിക്കു തിരി
 കെ പിടിച്ചുകൊടുവാനോ വശ്യമാക്കുവാനോ സാധിക്ക
 മോ? ഈ ഭൂമി മുഖന പ്രതിസംബന്ധം പ്രാപിച്ചിട്ട് ഈ
 ശത്രു എനിക്കു വശ്യനായിത്തീർക്കുമോ? ഈ ഭൂമി വിൽക്ക
 ന്നതുകൊണ്ട് എനിക്കു കാർയ്യസാമർത്ഥ്യത്തിന്നു മതിയായ
 മിത്രവാദമോ ഹിരണ്യവാദമോ സിദ്ധിക്കുമോ?” എന്നു ന
 ല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചു, തക്കതായ കാരണം കാണുന്നതാ
 യാൽ കൊടുക്കണം.

ഇതിനെക്കൊണ്ടുതന്നെ തന്നെക്കാരും ഹീനനായ
 ഒരു ശ്രേതാദു ഭൂമിയെ യാചിച്ചാൽ ചെയ്യേണ്ടതും പറ
 ഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഏവം മിത്രഹിരണ്യങ്ങൾ
 ശൂന്യാശൂന്യധരിതീയം
 ലഭിക്കുമോർ കൂട്ടുകാരെ
 തേരാപ്പിച്ചീടുന്നു ശാസ്ത്രവിൽ.

കെടിച്ചുതൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, അർദ്ധശാസ്ത്രമെന്ന
 ഏകാധികാരത്തിൽ, മിത്രഹിരണ്യഭൂമികൾ സന്ധി
 യിൽ, അനവസരിക്കുസന്ധി എന്ന
 പതിനൊന്നാമധ്യായം.

പന്ത്രണ്ടാം അധ്യായം.

കർമ്മസന്ധി.

“അങ്ങനെയും ഏതാനും കൂടി സന്ധിചെയ്തു ഭൂതന്റിമ്മി
 പ്പിക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞു ചെയ്യുന്ന സന്ധിയാണു് കർമ്മ.

ഷാഫ് ഗുണ്യം

ഏഴാമധികരണം

സന്ധി. ഈ സന്ധി ചെയ്യുന്ന അരിവിജിഗീഷുകളിൽ വച്ചു' ആരാണോ ദൈവത്താൽത്തന്നെ കോട്ടപോലെ ഭഗ്നമാക്കിത്തീർക്കപ്പെട്ടതും ശത്രുക്കൾക്കു കളപ്പാൻ സാധിക്കാത്തതും അപ്പുവ്യയത്താൽ പണിതീർക്കാവുന്നതുമാൗ ഭഗ്നത്തെ നിർമ്മിക്കുന്നത് അവൻ മറവനെ അതിസമ്പന്നം ചെയ്യുന്നു.

അവയിൽവച്ചും സ്ഥലഭഗ്നം, നദീഭഗ്നം, പർവ്വതഭഗ്നം എന്നിവയിൽ പിൻപുപിൻപു പറയപ്പെട്ടവ അധികമധികം ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

ആഹാരോത്സാദകം (വെള്ളം തിരിച്ചു കൊണ്ടുവരേണ്ടതു്), സഹോദകം എന്നിങ്ങനെയുള്ള രണ്ടു സേതുബന്ധങ്ങളിൽവച്ചു സഹോദകമായിട്ടുള്ളതാണ് അധികം നല്ലതു്. സഹോദകങ്ങളായ രണ്ടു സേതുബന്ധങ്ങളിൽവച്ചു അധികം ഹാപന്ധമാനത്തെ (വിത്തുവിതയ്ക്കുന്ന ഭൂമിയെ) നനയ്ക്കുവാനതകുന്നതാണ് അധികം നല്ലതു്.

ഔവ്രവനങ്ങളിൽവച്ചു സാമവത്തായ ഔവ്രങ്ങളുള്ള അടവികളോടു കൂടിയതും നദീമാതൃകവുമായ ഔവ്രവനത്തെ ആരാണോ ജനപദാന്തത്തിങ്കൽ വച്ചുപിടിപ്പിക്കുന്നതു് അവൻ മറവനെ അതിസമ്പന്നം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, നദീമാതൃകമായിട്ടുള്ള ഔവ്രവനം സുഖോപജീവ്യവും ആപത്തുണ്ടാകുന്ന കാലത്തു രക്ഷാസ്ഥാനവുമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ.

ഹസ്തിവനങ്ങളിൽവച്ചും പൂർവതയുള്ള അനേകം മൃഗങ്ങളോടുകൂടിയതും ഉറപ്പുകുറഞ്ഞ പ്രതിവേശങ്ങളോടു (അയൽഭൂമികളോടു) കൂടിയതും അനന്തങ്ങളായ അപക്വേശങ്ങളോടു (പ്രവേശനിശ്ശമസ്ഥാനങ്ങളോടു) കൂടിയതുമായ ഹസ്തിവനത്തെ ജനപദാന്തത്തിങ്കൽ നിർമ്മിക്കുന്നതു് ആരാണോ അവൻ മറവനെ അതിസമ്പന്നംചെയ്യുന്നു.

“ശൂരതയില്ലാത്ത വളരെ ഗജങ്ങളോടുകൂടിയതും ഈ

തെന്തറിപ്പതിനാറാം പ്രകരണം പന്ത്രണ്ടാം അദ്ധ്യായം

രതയുള്ള അപ്പം ഗജങ്ങളോടുകൂടിയതുമായ രണ്ടു ഹസ്തിവ
നങ്ങളിൽപെട്ട ശൂരതയുള്ള അപ്പം ഗജങ്ങളോടു കൂടിയതാ
ണ് അധികം ശ്രേഷ്ഠം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ശൂരത
യുള്ള ഗജങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചാണു് യുദ്ധം സ്ഥിതിചെയ്യു
ന്നതു്. ശൂരതയുള്ള അപ്പം ഗജങ്ങൾ അശൂരരായ വള
രെ സൈന്യങ്ങളെ ഭംജിക്കും. ശൂരതയില്ലാത്ത വളരെ
ഗജങ്ങൾ തോറ്റു പിന്തിരിഞ്ഞിട്ടു സ്വസൈന്യങ്ങൾക്കു ത
ന്നെ നാശംവരുത്തുകയാണു് ചെയ്യുക” എന്നു് ആചാർ
ന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാ
ണു് കൌടില്യമതം. ശൂരത കുറഞ്ഞ വളരെ ഗജങ്ങൾ
ഉണ്ടാകുന്നതാണു് അധികം നല്ലതു്. അവയെ സൈന്യ
ങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ നിർത്തിയാൽ അവ അനേകം പണി
കൾ ചെയ്തും, കൂട്ടത്തിലുള്ള മറ്റു ഗജങ്ങൾക്കു് ഉപകാ
രം ചെയ്തും, യുദ്ധത്തിൽ പരമാർക്കു് ആക്രമിക്കപ്പെടു
വാൻ കഴിയാതിരിക്കുകയും ഭൗങ്കരങ്ങളായിരിക്കയും ചെ
യ്യും. കണ്ഠങ്ങളായ വളരെ ഹസ്തികളുണ്ടെങ്കിൽ അവയ്ക്കു
വിനയകർമ്മംകൊണ്ടു് ശൌക്യം ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കുവാനും സാ
ധിക്കും. എന്നാൽ ശൂരതയുള്ള അപ്പം ഗജങ്ങൾക്കു എണ്ണ
ത്തിൽ ആധിക്യം വരുത്തുവാൻ സാധിക്കുന്നതുമല്ല.

ഖനികളിൽപെട്ടു വിഖയേറിയ വളരെപ്പദാർത്ഥങ്ങളു
ള്ളതും ഭഗ്ഗ്വതമല്ലാത്ത മാർഗ്ഗത്തോടുകൂടിയതും അപ്പവ്യയം
കൊണ്ടു നിർമ്മിക്കാവുന്നതുമായ ഖനിയെ ആരാണോ ക
ഴിപ്പിക്കുന്നതു അവൻ മറുവനെ അതിസന്ധാനം ചെ
യ്യുന്നു.

അതിൽപെട്ടു “വഖിയ സാരവസ്തുക്കളുള്ളതും അല്പ
വുമായ ഖനിയോ, അല്പസാരവും മഹത്തുമായ ഖനിയോ
അധികം നല്ലതു്” എന്നു ചിന്തിക്കുമ്പോൾ മഹാസാരവും
അല്പവുമായ ഖനിയാണു ശ്രേഷ്ഠം. വളം, മണി, മുത്തു,
പവിഴം, സ്വർണം, വെള്ളി എന്നീ സാരവസ്തുക്കൾ അല്പ

മായാലും അപ്പസാരമായ പ്രഭുതദ്രവ്യങ്ങളെ മൂല്യാധിക്യം കൊണ്ടു വിഴുങ്ങുന്നതാണ്” എന്ന് ആചാർയന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കെഴിയിച്ചത്. മഹാസാരമായ വസ്തുക്കൾ വിലയ്ക്കു വാങ്ങുവാൻ വളരെക്കാലം കൂടുമ്പോൾ അപ്പം വല്ലവരും മാത്രമേ ഉണ്ടാകയുള്ളൂ. അപ്പസാരമായ വസ്തു വാങ്ങുവാനാകട്ടെ എല്ലാപ്പോഴും വളരെ ആളുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കും.

ഇതിനേപ്പറ്റത്തുകൊണ്ടുതന്നെ വണിക്രമത്തെക്കുറിച്ചും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. വണിക്രമങ്ങളിൽ വെച്ച് “ജലമാഗ്നം സ്ഥലമാഗ്നം ചുംകുടിയായാൽ ജലമാഗ്നമാണ് അധികം നല്ലത്. ജലമാഗ്നം അപ്പവ്യയംകൊണ്ടു സംരക്ഷിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതും പണ്യവസ്തുക്കളിൽനിന്നു അനല്പമായ ലാഭം ഉണ്ടാകുന്നതുമാണ്” എന്ന് ആചാർയന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കെഴിയിച്ചത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഗതാഗതത്തിന്നു പ്രതിബന്ധം വരാവുന്നതും എല്ലാ കാലത്തും നിലനിൽക്കാത്തതും വലുതായ ഭയത്തിന്നു കാരണവും പ്രതീകാരമില്ലാത്തതുമാണ് ജലമാഗ്നം; ഇതിന്നു നേരെ വിപരീതമാണു സ്ഥലമാഗ്നം.

ജലമാഗ്നത്തിങ്കലാകട്ടെ കൂലപഥം (കരയോരത്തുള്ള യുള്ള വഴി), സംയാനപഥം (ജലമധ്യമാഗ്നം) എന്നിവയിൽവെച്ചു കൂലപഥം വളരെ പണ്യവസ്തുക്കളെ തൊട്ടു കിടക്കുന്നതാകയാൽ അധികം ശ്രേഷ്ഠമാണ്. ഇതുപോലെതന്നെ എല്ലാപ്പോഴും ഗതാഗതത്തിന്നുപകരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും സഹിപ്പാൻ വയ്യാത്ത ആപത്തുകൾക്കു കാരണമാകാത്തതുകൊണ്ടും നദീപഥം ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

സ്ഥലമാഗ്നത്തിൽവെച്ചും “ഹൈമവതം (ഉത്തരാപഥം) ഒഴിഞ്ഞുപോകത്തക്കവിധം മേഖലയാണ്; എന്തുകൊ

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനിന്നും പ്രകരണം പത്രങ്ങൾ അധ്യായം

ഞെന്നാൽ അവിടെ ആനകൾ, കുതിരകൾ, ഗന്ധവ്യങ്ങൾ, ദന്തങ്ങൾ, അജിനം, വെള്ളി, സ്വർണം മുതലായി ഏറ്റവും വിലപിടിപ്പിച്ച പണ്യവസ്തുക്കൾ ഉണ്ടാകുകൊണ്ടുതന്നെ" എന്നു ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കെഴുതിയത്. കബളവും അജിനവും കുതിരകളുമൊഴിച്ചു ശംഖം, വളം, മണി, മുത്തു, സ്വർണം തുടങ്ങിയുള്ള പണ്യവസ്തുക്കൾ ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ ധാരാളമായിട്ടുണ്ട്. ദക്ഷിണാപഥത്തിൽവെച്ചു വളരെ ഖനികളോടു സംബന്ധമുള്ളതും വിലപിടിപ്പിച്ച പണ്യവസ്തുക്കളോടുകൂടിയതും ഗതാഗതത്തിനു പ്രതിബന്ധമില്ലാത്തതും അധാരനം കുറഞ്ഞതുമായ വണിക്യമം അധികം ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

അഥവാ ഫലിദ്വയങ്ങളുള്ളതും അവ വാങ്ങുവാൻ ആളുകൾ സുഖഭമായിട്ടുള്ളതുമായ മാഗ്നം അധികം ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റത്തുകൊണ്ടുതന്നെ കിഴക്കൻ ദിക്കിലേക്കുള്ളതും പടിഞ്ഞാറൻ ദിക്കിലേക്കുള്ളതുമായ വണിക്യമങ്ങളേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

വണിക്യമങ്ങളിൽവെച്ചു ചക്രപഥവും (വണ്ടിവഴി), പാദപഥവും കൂടിയായാൽ വിപുലാരംഭം (ബഹുവ്യവഹാരോപയോഗി) ആയതുകൊണ്ടു ചക്രപഥമാണ് ശ്രേഷ്ഠം. മില ദേശങ്ങളിലും മില കാലങ്ങളിലും ഖരോഷ്ടപഥം (കഴുതകളുടേയും ഒട്ടകങ്ങളുടേയും മാഗ്നം) മാണ് അധികം നല്ലതെന്നും വരും. ഇവയെപ്പറ്റത്തുകൊണ്ടു അംബഥമവും (ഉഴുവഴി) പറയപ്പെട്ടു.

ക്ഷയം നേതാവിനരിതൻ
വൃദ്ധി; വൃദ്ധി.വിപര്യയ;
കർമ്മാഭയം തുല്യമായി
വന്നാൽ സ്ഥാനം പ്രകീർത്തിതം

ആയമല്പം വൃന്ദം ഭൂരി-
യെന്നാകിൽ ക്ഷയമാമത്;
മറിച്ചായാൽ വൃദ്ധി; മണ്ടം
സമമായ് വരികൾ സ്ഥിതി.

അപ്രവൃന്ദായാസമന-
പ്പോദയം കർമ്മമെങ്കിലോ
ദുസ്താദിയിലതാം ശ്രേഷ്ഠ,-
മെന്നേവം കർമ്മസന്ധികൾ.

കൊച്ചിപ്പുറം അദ്ധ്യക്ഷത്തിൽ, ഷാഡ്ഗുണ്യമെന്ന
ഏകാമധികരണത്തിൽ, മിത്രാധിപത്യാഭികർമ്മസന്ധി
യിൽ, കർമ്മസന്ധി എന്ന പന്ത്രണ്ടാമത്യാം.

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റിപ്പതിനേഴാം പ്രകരണം.

പാർഷ്ണിഗ്രാഹചിന്ത.

അരിവിജിഗീഷുക്കൾ, പരന്മാരോടു യുദ്ധംചെയ്തു
കൊണ്ടിരിക്കുന്ന താന്താങ്ങളുടെ ശത്രുക്കളുടെ പാർഷ്ണിയെ
ദരേസമയത്തു ഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ (താന്താങ്ങളുടെ ശത്രുക്ക
ളെ അവരുടെ പിൻഭാഗത്തുണ്ടെ എതിർക്കുമ്പോൾ) ആരാ
ണോ അധികം ശക്തിയുള്ളവന്റെ പാർഷ്ണിയെ ഗ്രഹിക്ക
ുന്നത് അവൻ മററവനെ അതിസമ്പന്നം ചെയ്യുന്നു. എ
ന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ശക്തിസമ്പന്നനായിട്ടുള്ളവൻ തന്റെ
മുൻപിലുള്ള ശത്രുവിനെ ഉച്ഛേദിച്ചതിന്നുശേഷം പാർഷ്ണി
ഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കുമെന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. ഹീനശ
ക്തിയായിട്ടുള്ളവൻ ലാഭമൊന്നും ലഭിക്കാത്തവനാകയാൽ
പാർഷ്ണിഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കുകയില്ല. *

* അരിവിജിഗീഷുക്കൾ പാർഷ്ണിഗ്രാഹന്മാരായി വരുമ്പോഴത്തെ
കൺവുക്കണ് ഇതിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്.

തെന്തൊരുപിന്നിനേഴാം പ്രകരണം പതിമൂന്നാമധ്യായം

രണ്ടുപക്ഷം ശക്തി സമമായിരിക്കുമ്പോൾ ആരാണോ വിപുലാരംഭനായവന്റെ (വളരെ ഉപകരണങ്ങളോടു കൂടിയവന്റെ) പാർഷ്വിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നത് അവൻ മററവനെ അതിസമ്പന്നം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ വിപുലാരംഭനായിട്ടുള്ളവൻ ശത്രുവിനെ ഉച്ഛേദിച്ചതിന്നു ശേഷം പാർഷ്വീഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കുമെന്നതുകൊണ്ടു തന്നെ. അല്ലാരംഭനാകട്ടെ സകലചക്രൻ (പ്രതിബദ്ധങ്ങളായ സൈന്യങ്ങളോടുകൂടിയവൻ) ആകയാൽ പാർഷ്വീഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കുകയില്ല.

രണ്ടുപേരും സമമായ ആരംഭത്തോടുകൂടിയവരായിരിക്കുമ്പോൾ ആരാണോ സർവ്വസന്ദോഹത്തോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടവന്റെ പാർഷ്വിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നത് അവൻ മററവനെ അതിസമ്പന്നം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഹൃസ്വമൂലൻ (മുഖസ്ഥാനത്തിന്റെ രക്ഷയ്ക്കു സൈന്യങ്ങളില്ലാത്തവൻ) ആയ ശത്രുവിനെ എളുപ്പത്തിൽ ജയിക്കുവാൻ സാധിക്കും. സൈന്യങ്ങളിൽ ഒരു ഭാഗത്തെ മാത്രം കൂട്ടിയുദ്ധത്തിന്നു പോയവൻ തന്റെ പിൻഭാഗത്തേക്കു പോണ്ട രക്ഷകൾ ചെയ്ത പനാകയാൽ അവനെ ജയിക്കുവാൻ പ്രയാസമായിരിക്കും.

സൈന്യങ്ങളെ കൂട്ടുന്ന വിഷയത്തിലും രണ്ടുപക്ഷം സാമ്യമുള്ള പക്ഷം ആരാണോ ചലനായ ശത്രുവിന്നു നേരെ പ്രയാണം ചെയ്തവന്റെ പാർഷ്വിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നത് അവൻ മററവനെ അതിസമ്പന്നം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ചലശത്രുവിന്നു നേരെ യാനം ചെയ്തവൻ നിഷ്പ്രയാസം ജയം പ്രാപിച്ചിട്ടു പാർഷ്വീഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കും; സ്ഥിതശത്രുവിന്നു നേരെ പോയവൻ അതു ചെയ്തുകയില്ല. അപ്പൻ ശത്രുവിന്റെ ദുർഗ്ഗത്താൽ തടയപ്പെടും അവിടെനിന്നു മടങ്ങി പാർഷ്വീഗ്രാഹന്റെ ദോരിട്ടു തിരിയുമ്പോൾ അവനെ അവഗ്രഹിക്കും.

ഇവനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ മുകളിൽപ്പറഞ്ഞ പാർഷ്ണിഗ്രാഹനമാരുടെ സ്ഥിതിയും പറയപ്പെട്ടു. *

രണ്ടു ശത്രുക്കളും സമന്മാരായിരിക്കുമ്പോൾ അവരിൽവെച്ചു ധാർമ്മികനായവനോടെതിരിടുന്ന ശത്രുവിന്റെ പാർഷ്ണിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നതാരോ അവൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ധാർമ്മികനോടെതിരിടുന്നവൻ സ്വന്തം ജനങ്ങളുടെപാലും ദേഷ്യത്തിന്നു പാത്രമാകും; അധാർമ്മികനോടെതിരിടുന്നവനാകട്ടെ എല്ലാവരും പ്രിയനായിരിക്കും.

ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ മൂലഹരൻ, താദാത്ഥികൻ, കടയ്ക്കൻ എന്നിവരോടെതിരിടുന്നവരുടെ പാർഷ്ണിഗ്രാഹണത്തെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ഈ ഹേതുക്കൾ സ്വന്തം മിത്രത്തോടെതിരിടുന്നവരുടെ പാർഷ്ണിഗ്രാഹണത്തിലും സമമാകുന്നു.

മിത്രത്തോടെതിരിക്കുന്നവനോടുവൻ, ശത്രുവിനോടെതിരിക്കുന്നവനോടുവൻ എന്നിവരിൽവെച്ച് മിത്രത്തോടെതിരിക്കുന്നവന്റെ പാർഷ്ണിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നതാരോ അവൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

* സ്ഥിരശത്രുവിനോടെതിരിടുന്നവന്റെ പാർഷ്ണിഗ്രാഹണമേപ്പോലെയെന്നതാണ് ശക്തി കാത്തുവൻ, അല്ലാതെ, യുദ്ധം ഭയപ്പെടുന്നതും കൂടീപ്പോയവൻ എന്നിവരുടെ പാർഷ്ണിഗ്രാഹണമെന്നു സാരം.

ഏ മൂലഹരനോടെതിരിക്കുവൻ, താദാത്ഥികനോടെതിരിക്കുവൻ എന്നിവരിൽവെച്ചു ആദ്യം പറഞ്ഞവന്റെ പാർഷ്ണിഗ്രാഹണം, താദാത്ഥികനോടെതിരിക്കുവൻ, കടയ്ക്കനോടെതിരിക്കുവൻ എന്നിവരിൽവെച്ചു രണ്ടാമതു പറഞ്ഞവന്റെ പാർഷ്ണിഗ്രാഹണം ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നതു സാരം. മൂലഹരതാദാത്ഥികന്മാരിൽ മൂലഹരനെയും, താദാത്ഥികകടയ്ക്കന്മാരിൽ കടയ്ക്കനെയും എളുപ്പത്തിൽ ജയിപ്പാൻ കഴിയുന്നതുവകുപ്പ് അവരോടെതിരിക്കുവൻ അവയോടേതെന്നു തന്നെ ടി പാർഷ്ണിഗ്രാഹണമെന്നു ഉദ്ദേശിക്കുവാനിടയുണ്ടു്,

തെൻ

തെന്ററിപ്പതിനേഴാം പ്രകരണം പതിമൂന്നാമധ്യായം

മിത്രത്തോടെതിരുന്നവൻ മിത്രവുമായി അനായാസേന സന്ധിച്ചെഴുത്ത് പാർപ്പിഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കും. മിത്രത്തോടു സന്ധിച്ചെഴുതുന്നത് എളുപ്പമാണ്; ശത്രുവിനോടങ്ങനെയല്ല.

മിത്രത്തെ നശിപ്പിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടവനൊരുവൻ, ശത്രുവിനെ നശിപ്പിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടവനൊരുവൻ എന്നിവരിൽവെച്ചുശത്രുവിനെ നശിപ്പിപ്പാൻപുറപ്പെട്ടവന്റെ പാർപ്പിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നതാകയാൽ അവൻ അപരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ശത്രുവിനെ ഉച്ഛേദിക്കുന്നവൻ മിത്രസാഹായ്യത്താൽ ജയം സമ്പാദിച്ചു പാർപ്പിഗ്രാഹനെ ഉച്ഛേദിക്കും; സ്വപക്ഷോപമാലിയായ മറ്റവനാകട്ടെ അതിന്നു ശക്തനാകയില്ല.

അവർ (മിത്രത്തെ നശിപ്പിപ്പാനും ശത്രുവിനെ നശിപ്പിപ്പാനും പുറപ്പെട്ടവർ) ലാഭമൊന്നും കിട്ടാതെ മടങ്ങുമ്പോൾ അവരിൽവെച്ചു യാതൊരുവന്റെ ശത്രു മറ്റൊരാളെ ലാഭത്തിൽനിന്നു വേർപെട്ടവനായോ അധികം ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ നേരിട്ടവനായോ ഭവിക്കുന്നുവോ അവന്റെ പാർപ്പിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നവൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു ലാഭം സമ്പാദിച്ചിട്ടു മടങ്ങുമ്പോൾ അവരിൽവെച്ചു ആരുടെ ശത്രു ലാഭകൊണ്ടും ശക്തികൊണ്ടും ഹീനനാണോ അവന്റെ പാർപ്പിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നവൻ മറ്റവനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. അഥവാ, യാതൊരുവന്റെ യാതൊരുവന്റെ ശത്രുവിനോടു വിഗ്രഹിപ്പാനും അപകാരംചെയ്യാനും സമർത്ഥനാണോ അവന്റെ പാർപ്പിയെ ഗ്രഹിക്കുന്നവൻ മറ്റവനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യും.

പാർപ്പിഗ്രാഹനാരായ രണ്ടു പേരിൽവെച്ച് ആർ ആരംഭിച്ചുകാലം നടത്തുവാൻ കെല്പുള്ള സൈന്യങ്ങളെ അധികം കൂടെക്കൊണ്ടുപോകയും, സ്ഥിതശത്രു (ദുർഭാഗികളാൽ സംരക്ഷിതൻ). ചായിരിക്കയും, യാതൊരുവന്റെ പാർപ്പത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നുവോ അവൻ അ

പ്രകാരമല്ലാത്തവനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. പാശ്ചാത്യർ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ യാതൊരുവനോടു ചേർന്നു വിചിത്രീകരിക്കാൻ മൂലസ്ഥാനത്തെ ആക്രമിക്കുമല്ലോ. പിന്നിൽ നിൽക്കുന്നവനാകട്ടെ, മൂലസ്ഥാനത്തെ ബാധിക്കാൻ സൗകര്യമുണ്ടാകയില്ല.

പാർഷ്വഗ്രാഹികൾ മൂന്നുതരം
ശത്രുമേഘാനിരോധകർ—
സാമന്തൻ, പുഷ്പതോയായി,
പാശ്ചാത്യർക്കും തമര.
അരിനേതാക്കൾ നടുവിൽ—
പ്പെട്ട ഭയപ്പെടുന്നവൻ
അന്തർവീ, ബലവാന്മാരെ
ദുഷ്ടവ്യവസാരിയാം.

അരിവിചിത്രീകരിക്കും മധ്യമനായ ഒരുവനെ ജയിപ്പാനിച്ഛിച്ച മധ്യമന്റെ പാർഷ്വഗ്രാഹികളോടും ആരാണോ ലബ്ധലാഭനായിട്ടു വരുന്ന മധ്യമനെ അവന്റെ മിത്രത്തിൽനിന്നു തെറ്റിക്കുകയും ശത്രുവുമായിത്തീർന്നു ചെയ്ത അവനെ മിത്രമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് അവൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. ശത്രുവാണെങ്കിലും ഉപകാരം ചെയ്യുന്നവനാണെങ്കിൽ സന്ധ്യയെന്നാണ്; എന്നാൽ മിത്രപക്ഷത്തിൽനിന്നു തെറ്റിയ മിത്രത്തോടു സന്ധി ചെയ്യാൻ പാടില്ല. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ഉദാസീനനെ ഗ്രഹിക്കേണ്ടതിനെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

“പാർഷ്വഗ്രാഹണം, അഭിയാനം (മുൻഭാഗത്തുള്ള ആക്രമണം) എന്നിവ ചെയ്യുമ്പോൾ മന്ത്രയുദ്ധം * ചെയ്യാം

* യുദ്ധരംഗത്തിൽത്തന്നെ ശത്രുവിനെക്കൊണ്ടു പ്രതികരിക്കുന്ന വ്യായാമയുദ്ധവും, ഇവയെക്കൂടിച്ചേർത്തുകൊണ്ടു ശത്രുവിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്ന മന്ത്രയുദ്ധവുമാകുന്നു.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനിന്നുപ്രകാരം പതിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ലാണ് വൃദ്ധി സിദ്ധിക്കുക. പൗരായാമയുദ്ധം ചെയ്യുമ്പോൾ ജനക്ഷയവും ധനക്ഷയവും നിമിത്തം രണ്ടുപേക്കും വൃദ്ധി ലഭിക്കുകയില്ല. ജയിച്ചവൻ ജയം കൈവന്നാലും സൈന്യവും കോശവും ക്ഷയിക്കുകയാൽ പരാജിതനെപ്പോലെ തന്നെയാകും എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു, എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൗടില്യമതം. എത്ര കൊണ്ടെന്നാൽ, എത്ര വലുതായ ജനനാശവും ധനനാശവും സാഹിച്ചിട്ടും ശത്രുവിനെ നശിപ്പിക്കുന്നതു സ്വീഹണീയമാകുന്നു.

ജനനാശവും ധനനാശവും രണ്ടുപേക്കും തുല്യമാണെന്നിരിക്കുമ്പോൾ ആരാണ് പൂർവ്വാഭ്യർത്ഥിച്ച യുദ്ധത്തിൽ വെച്ചു തന്റെ ഔഷ്ണസൈന്യത്തെ കൊല്ലിച്ചു, നിശ്ശല്യനായിത്തീർന്നിട്ടു വശ്യമായ സൈന്യത്തോടു കൂടി പിൻഭാഗത്തുകെ ചെന്നു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നത് അപൻ അന്യനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. രണ്ടുപേരും തങ്ങളുടെ ഔഷ്ണസൈന്യത്തെ പൂർവാഭ്യർത്ഥത്തിൽ നിർത്തി വധിപ്പിക്കുന്നതിൽ ഒരുപോലെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നപക്ഷം അപരിൽ വെച്ച് ആരോണോ എണ്ണത്തിലും ശക്തിയിലും ഔഷ്ണത്വത്തിലും മികച്ചു നിൽക്കുന്ന ഔഷ്ണസൈന്യത്തെക്കൊല്ലിക്കുന്നത് അപൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് അമിതസൈന്യത്തേയും ആഭവികസൈന്യത്തേയും കൊല്ലിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

നേതാ പാർഷ്ണിഗ്രാഹനായ്ത്താ-
നഭിയോക്ത നിഖണ്ഡതാൻ
യാതപ്യനായ്ത്താൻ തീരുന്ധോരം-
ചെയ്യേണ്ട നീതിയേവമാം:-

സ്വമിത്രത്തോടെതിക്കുന്ന
ശത്രുവിൻ പാർഷ്ണി തേടിട്ടു
ആക്രമമാക്രമനെന്നെന്റ
കിരണാൽപ്പൊയതിച്ചുതാൻ;

അഭിയോക്തൃനിലയ്ക്കുവോ-

ഉകരൂ പുഷ്പശൃംഗവെ

ആകൃന്ദനാൽ, പുഷ്പശൃംഗ-

മിത്രമാകൃന്ദനബന്ധവാൽ;

മുൻഭാഗത്താകുമീപ്പിപ്പു

മിത്രമൈയമിമിത്രമായ്

അരിതൻ മിത്രമിത്രത്തെ-

യകരൂ മിത്രബന്ധവാൽ;

അഭിയോഗിപ്പോൻ പാർഷ്ണി

പിടിപ്പിപ്പു സഞ്ചന്ധവാൽ

ആകൃന്ദനൈയകരിപ്പു

മിത്രമിത്രത്തിനാലുമേ;

മിത്രപ്രകൃതിസ്ഥത്തോ-

ടൊത്തെയും രാജമണ്ഡലം

പിന്നിലും മുന്നിലും നേതാ-

വീവിധത്തിലിരുന്നിട്ടു;

വസിപ്പിപ്പു മണ്ഡലത്തിൽ

നിത്യവും ശ്രദ്ധകൃതരെ

മാറാർത്ഥൻ കൂറുകാരൻ താ-

നെന്നു തോന്നിച്ചു ശ്രദ്ധനായ്;

അസംവൃതനു കാർഷ്ണർ

വിശേഷാൽക്കയ്യിൽവന്നതും

അസംശയം നശിച്ചീടും

കടലിൽ കിന്നനൈകപോൽ.

കകാടിലുകൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷാഡ്ഗുണ്യമെന്ന

ഏഴാമധികരണത്തിൽ, പാർഷ്ണിഗ്രന്ഥവിന്ദ എന്ന

പതിപ്പുനകര്യമുണ്ടു്

പതിന്നാലാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനെട്ടാം പ്രകരണം.

ഹീനശക്തിപൂരണം.

പലരുടേതി സാമവായികന്മാരായിട്ടേപ്പോൾ തന്റെ നേരെ യുദ്ധത്തിന്നു വന്നാലുപോൾ വിജിഗീഷു അവരിൽ പ്രധാനഭൂതനാമോ അവനോടു ഇങ്ങനെ പറവു:— “അങ്ങനോടു ഞാൻ സമ്പിചെയ്യാം; അങ്ങയ്ക്കു ഞാൻ ഇത്ര ഹീരണ്യം തരികയും മിത്രമായിരിക്കയും ചെയ്യാം; എന്നിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന വൃദ്ധി അങ്ങയ്ക്കു ദധിഗുണമായിരിക്കും; അങ്ങൻ്റെ ആത്മാവിന്നു സംഭവിക്കുന്ന ക്ഷയത്തെ സഹിച്ചുകൊണ്ടു് മിത്രങ്ങളെന്നഭിനയിക്കുന്ന ശത്രുക്കളെ വധിപ്പിക്കരുതു്; ഈ സാമവായികന്മാർ വൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചുവന്നാൽ അങ്ങയെത്തന്നെ ധിക്കരിക്കും.”

അഥവാ സാമവായികന്മാരിൽ പ്രധാനഭൂതനോടു ഇങ്ങനെ ഭേദപ്രയനത്തെപ്പറവു:— “അങ്ങോടു യാതൊരുപകാരവും ചെയ്യാത്ത എന്റെ നേരെ ഇവർ ഒത്തൊരുമിച്ചു യുദ്ധത്തിന്നു വന്നതുപോലെ അങ്ങയെയും ഇവർ ബലം ശേഖരിച്ചു സപ്തസ്ഥിനാമായിട്ടോ, അങ്ങയ്ക്കു വ്യസനം വരുമ്പോഴോ ആക്രമിച്ചേക്കും. ബലം എന്നതാണു് മനുഷ്യന്റെ മനസ്സിനെ വികാരപ്പെടുത്തുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് അങ്ങനേ ഇവരുമായിട്ടുള്ള കൂട്ടുകെട്ടു കൈവിട്ടുകളയണം.”

ഭേദപ്രയോഗം നിമിത്തം സാമവായികന്മാർ പരസ്പരം ഭേദിച്ചാൽ അവരിൽ പ്രധാനനെ ഉപഗ്രഹിച്ചു ഹീനന്മാരിൽ വിക്രമിപ്പിക്കുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ ഹീനന്മാരെ അനുഗ്രഹം നൽകി വശീകരിച്ചു പ്രധാനന്റെ പേരിൽ വിക്രമിപ്പിക്കുകയോ എങ്ങനെ ചെയ്യാലാണ്. നല്ലതെന്നു വെച്ചാൽ അങ്ങനെ ചെയ്യവു. അതല്ലാത്തപക്ഷം സാമ

വായികന്മാരിൽ ചിലർക്കു മറ്റുള്ളവരോടു വൈരമുണ്ടാക്കി തീർത്തു അവരെ തമ്മിൽത്തമ്മിൽ തെറ്റിച്ചു.

അഥവാ സാമവായികന്മാരിൽ പ്രധാനന് അധികമായ ധനം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു ഉപജാപം ചെയ്തു പ്രധാനനെക്കൊണ്ടു മറ്റുള്ളവരുമായി ഒരു സന്ധി ചെയ്യിച്ചു. സന്ധി ചെയ്തതിനുശേഷം ഉഭയവേതനന്മാരായ ബ്രഹ്മപുരുഷന്മാർ പ്രധാനനുള്ള ധനലാഭം മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ അധികമാണെന്നു കാട്ടിക്കൊടുത്തു സാമവായികന്മാരോടു “നിങ്ങൾ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടു” എന്നു പറഞ്ഞു അവരെ ഭേദിച്ചിട്ടു. അവർ ഭേദിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ താനും സന്ധിയെ ദൃഷ്ടിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം ഉഭയവേതനന്മാർ അവരോടു വീണ്ടും “ഇതാ കാർത്തും ഞങ്ങൾ കാട്ടിത്തന്നതുപോലെ തന്നെ വന്നിരിക്കുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞു പിന്നെയും ഭേദിപ്പിച്ചു. ഭേദിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ സാമവായികന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും ഉപഗ്രഹിച്ചു യുക്തംപോലെ പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്തു.

സാമവായികന്മാരിൽ പ്രധാനനായിട്ടൊരാളില്ലാത്ത പക്ഷം അവരിൽ പച്ച ഉത്സാഹയിതാവ്, സ്ഥിരകർമ്മാവ്, അനുരക്തപ്രകൃതി, ലോഭത്താലോ ഭയത്താലോ സമവായത്തിൽപ്പെടുന്നവൻ, വിജിഗ്രീഷ്ടവിൽനിന്നു ഭയപ്പെട്ടവൻ, രാജ്യപ്രതിസംബന്ധൻ (രാജ്യസംബന്ധി), മിത്രം, ചലശത്രു എന്നിവരിൽ പിൻപു പിൻപു പറയപ്പെട്ടവരെ ഭേദപ്രയോഗം ചെയ്തു സാധിച്ചിട്ടു. ഉത്സാഹയിതാവിനെ ആത്മാർപ്പണംകൊണ്ടും, സ്ഥിരകർമ്മാവിനെ സാമപൂർവ്വമായ പ്രണിപാതംകൊണ്ടും, അനുരക്തപ്രകൃതിയെ കന്യകാദാനാദാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും, ലുബ്ധനെ ദ്രവിഗുണാശം കൊടുക്കാമെന്ന പ്രതിജ്ഞകൊണ്ടും, ഇവരിൽനിന്നു (സാമവായികന്മാരിൽനിന്നു) ഭയപ്പെട്ടവനെ കോശദണ്ഡഭാനം

ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനിടയിൽ പ്രകാശം പതിന്നാലാമദ്ധ്യായം

കൊണ്ടും, തന്നിൽനിന്നു ഭയപ്പെട്ടവനെ വിശ്വാസത്തിന്നു ജാഗ്രതയാക്കുന്നതുകൊണ്ടും, രാജ്യപ്രതിസംബന്ധനെ ചെങ്കുട്ടിപ്പാപ്പാക്കുകൊണ്ടും, മിത്രത്തെ രണ്ടുപേർ പ്രിയഹിതങ്ങളായ വാക്കുകളെ പറയുക ഉപകാരയന്തെ വിട്ടുകൊടുക്കുക എന്നിവകൊണ്ടും, ചെങ്കുട്ടിപ്പാപ്പാക്കുക അപകാരം ചെയ്യുന്നതിനും ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതിനുമുള്ള വിശ്വാസ്യതയെക്കൊണ്ടുമാണ് സാധിച്ചിരിക്കുന്നത്. അല്ലെങ്കിൽ, ആർ എന്തു ചെയ്താൽ സാമവാചികന്മാരിൽനിന്നു തെറ്റിപ്പിരിയുമോ അവനെ അതു ചെയ്തു സാധിച്ചിട്ടു. അഥവാ, ആപത്ത് പ്രതീകാരത്തിൽ പറയുവാൻ പോകുന്ന പ്രകാരമുള്ള സാമഗ്രാന്തരഭേദഭയങ്ങളെക്കൊണ്ടു സാധിച്ചിട്ടു.

തന്നിൽ സംഭവിച്ചിട്ടുള്ള വ്യസനത്തിന്നു പ്രതിവിധി ചെയ്യാൻ ബദ്ധപ്പെടുന്ന ഒരു രാജാവു തന്നെ ധനം കൊണ്ടും സൈന്യം കൊണ്ടും ഇന്നു ദേശത്ത് ഇന്നു കാലത്ത് ഇന്നു കാലത്തിൽ സഹായിക്കേണമെന്ന നിശ്ചയത്തോടുകൂടിയ ഒരു സന്ധി സാമവാചികന്മാരോടുകൂടി ചെയ്തു. സന്ധി ചെയ്തതിന്നുശേഷം ഹിന്ദുക്കളായ തന്റെ ശക്തിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷഹീനനായിട്ടുള്ളവൻ ബന്ധുവിരുദ്ധങ്ങളെ പക്ഷമാക്കിത്തള്ളുകയോ, ശത്രുക്കൾക്ക് ആക്രമിക്കാൻ കഴിയാത്തതായ ഭക്തിയെ നിർമ്മിക്കുകയോ ചെയ്തു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭക്തിയോടും മിത്രങ്ങളോടും സംരക്ഷിതനായിട്ടുള്ളവൻ സ്വപക്ഷക്കരുടെയും പരപക്ഷക്കരുടെയും പൂജയ്ക്കു പാത്രമായി ഭവിക്കുമെന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. മനുശക്തിഹീനനായിട്ടുള്ളവൻ പ്രാജ്ഞന്മാരായ പുരുഷന്മാരെ അതാതധികാരങ്ങളിൽ അധികമായിട്ടു നിയോഗിക്കുകയോ, വിദ്യാവൃദ്ധന്മാരുമായി സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുകയോ ചെയ്തു. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ കാലതാമസം കൂടാതെ തന്നെ ശ്രേയസ്സിനെ പ്രാപിക്കും. പ്രഭാവ

ഹീനൻ (പ്രഭാവം=കാശഭണ്ഡാൽപത്തി ഇല്ലാത്തവൻ) ആയിരിക്കുന്നവൻ പ്രകൃതികൾക്കു യോഗക്ഷേമങ്ങളെ കൈവരുത്തുന്നതിൽ യത്നം ചെയ്യൂ. ജനപദമാണ് എല്ലാ കർമ്മങ്ങൾക്കും കാരണമായിട്ടുള്ളത്; കർമ്മങ്ങളിൽനിന്നാണ് പ്രഭാവം കൈവരുന്നതും. പ്രഭാവത്തിന്നു സ്ഥാനമായിട്ടുള്ളതും തനിക്കു ആപത്തു വരുമ്പോൾ രക്ഷാ സ്ഥാനമായിട്ടുള്ളതും ഭഗ്ഗമാകുന്നു. സേതുബന്ധമാണ് സന്ധ്യങ്ങളുടെ ഉൽപ്പത്തിക്കു കാരണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സേതുവാപങ്ങളിൽ (ചിറയിൽനിന്നു വെള്ളം തിരിച്ചു നനയ്ക്കുന്ന വയലുകളിൽ) വഷ്ഠുണംകൊണ്ടുണ്ടാകാകുന്ന ഗുണം നിത്യാനുവൃത്തമായിട്ടുണ്ടാകുമല്ലോ. വണിക്സമമാണ് ശത്രുക്കളെ വഞ്ചിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, വണിക്സമമാണല്ലോ സൈന്യങ്ങളേയും ഗ്രൂപ്പുപുരുഷന്മാരേയും കൊണ്ടുപോകുന്നതിന്നും ആയുധങ്ങൾ, ആവരണങ്ങൾ, യാനങ്ങൾ, വാഹനങ്ങൾ എന്നിവയുടെ ക്രയവിക്രയവ്യവഹാരത്തിന്നും പ്രവേശനിഷ്ഠിതങ്ങൾക്കും ഉപകരിക്കുന്നത്. ഖനിയാണ് യുദ്ധോപകരണങ്ങളുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനം. ദ്രവ്യവനമാണ് ഭഗ്ഗകർമ്മങ്ങളുടേയും യാനം, രഥം എന്നിവയുടേയും കാരണം. ഹസ്തിവനം ഗജങ്ങളുടേയും, വ്രജം പശുക്കൾ, കുതിരകൾ, കഴുതകൾ, ഒട്ടകങ്ങൾ എന്നിവയുടേയും യോനിയാകുന്നു. ഇപ്പറഞ്ഞ ഉപകരണങ്ങൾ സ്വന്തമായിട്ടില്ലാത്ത രാജാവു് അവയെ ബന്ധുമിത്രങ്ങളുടെ കയ്യിൽനിന്നു സമ്പാദിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഉത്സാഹശക്തിയില്ലാത്തവൻ ശ്രേണികൾ, വീരപുരുഷന്മാർ, ചോരഗണങ്ങൾ, ആടവികന്മാർ, മേച്ചുജാതിക്കാർ എന്നിവരേയും പരാപകാരികളായ ഗ്രൂപ്പുപുരുഷന്മാരേയും കിട്ടാമുന്നേടത്തോളം ശ്രദ്ധരിക്കുകയും വേണം. അഥവാ ശത്രുവുമായി സന്ധിചെയ്തു് ആബലീയസത്തിൽ പരായ്വിധമുള്ള പ്രതീകാരത്തെ പരന്മാരിൽ പ്രയോഗിക്കണം.

തർക്ക

മൗനം, മൗനം പ്രകരണങ്ങൾ പതിനഞ്ചാം അദ്ധ്യായം

പക്ഷം, മന്ത്രം, ബലം, ഉപദേശം
മിഥ്യൻ തികവീചിധം
സമ്പാദിച്ചു പുറപ്പെട്ടു-
പോവു പറഞ്ഞാൽ കേൾക്കാൻ..

കൊച്ചിപ്പൻ അമ്മശ്ശാണിൽ, കോട് മന്ത്രിയെന്ന
ഏഴാമധികരണത്തിൽ, മീനശക്തിപുരണമെന്ന
പതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം.

പതിനഞ്ചാം അദ്ധ്യായം

ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനുള്ളിലും ഇരുപതും പ്രകരണങ്ങൾ.

ബലവാനോടു വിഗ്രഹിച്ച് ഉപദേശത്തിനുള്ള
പേരുകൾ, ദണ്ഡോപനതവൃത്തം.

മുഖ്യമായ ഒരു രാജാവിന് ബലവാനായ ഒരു രാജാവിനാൽ അഭിഷേകനാകുമ്പോൾ ആ അഭിഷേകിക്കുന്നവനെക്കാളധികം ബലമുള്ളവനും അവനെ മന്ത്രശക്തികൊണ്ടു വഞ്ചിപ്പാൻ സാധിക്കാത്തവനുമായ മറ്റൊരു രാജാവിനെ ആശ്രയിക്കണം. ബലവും മന്ത്രശക്തിയും തുല്യമായിട്ടുള്ള അനേകം പേരുണ്ടെങ്കിൽ അമാത്യാദിസമ്പത്തും പൂജാസംയോഗവുമുള്ളവനെ ആശ്രയിക്കണം.

അഭിഷേകാവിനെക്കാളധികം ബലമുള്ള ഒരുവനെ കാണാത്തപക്ഷം ബലവാനായ അഭിഷേകാവിന്റെ സമബലനാരോ തത്തുല്യമായ സൈന്യസംഖ്യയോടു കൂടിയവരോ ആയ അനേകം പേരോടു യോജിച്ച്, അവരെ മന്ത്രപ്രഭാവശക്തികളെക്കൊണ്ടു ശത്രു വഞ്ചിക്കാതിരിക്കുന്ന കാലത്തോളം സ്ഥിതിചെയ്യണം. മന്ത്രപ്രഭാവശക്തികൾ തുല്യമായിട്ടുള്ള അനേകം പേരുണ്ടെങ്കിൽ അവരിൽവെച്ചു വിപുലാർജ്ജനായിട്ടുള്ളവനെ ആശ്രയിക്കണം.

സമബലനായ രാജാക്കന്മാരുടെ അഭാവത്തിൽ ഹീനബലനായ ശൂചികളും ഉത്സാഹികളും ബലവാനായ അഭിധോക്താവിന്റെ പ്രത്യനീകനാഭമായ രാജാക്കന്മാരോടു യോജിച്ച് അപര അഭിധോക്താവും മന്ത്രപ്രഭാവോത്സാഹശക്തികളെക്കൊണ്ടു വഞ്ചിക്കാതിരിക്കുന്നേടത്തോളംകാലം സ്ഥിതിചെയ്യണം. തുല്യമായ ഉത്സാഹശക്തിയോടുകൂടിയ അനേകം പേരുള്ളപ്പോൾ അവിടെ ആരെ ആശ്രയിച്ചാലായെന്നു തന്നെ യുദ്ധയാഗ്രമായിട്ടുള്ള ഭൂമി കിട്ടുക അപര ആശ്രയിക്കുന്നതാണ് വിശേഷം. തുല്യവ്യഭാമിയോടു കൂടിയ അനേകം പേരുണ്ടെങ്കിൽ ആരെ ആശ്രയിച്ചാൽ തന്നെ യുദ്ധയാഗ്രമായ കാലം ലഭിക്കുമോ അപര ആശ്രയിക്കുന്നതാണ് വിശേഷം. തുല്യദേശകാലനായ അനേകം പേരുണ്ടെങ്കിൽ ആക്കാനോ കതിരുകളും ആയുധങ്ങളും ആചരണങ്ങളും അധികമുള്ളതു് അപര ആശ്രയിക്കുന്നതാണ് വിശേഷം.

സഹായമായിട്ട് ആരേയും ആശ്രയിപ്പാൻ ലഭിക്കാത്തപക്ഷം, യാതൊരു ഭക്തിയിലിരുന്നാൽ ശത്രു എത്രയധികം സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി വന്നാലും ചോരും പുല്ലും വിറകും ചെളിയും തടുപ്പാൻ ശക്തനാകാതെ ധനനാശവും സൈന്യനാശവും വന്ന് പരവശനാകുമോ അങ്ങനെയുള്ള ഭക്തിത്തെ ആശ്രയിക്കണം. അപ്രകാരമുള്ള ഭക്തിക്കൾ അനേകമുള്ള പക്ഷം നിമയവും (ഉപയുക്തവ്യയങ്ങളുടെ സംഭരണം) അപസാരവും (അപസരണമാർഗ്ഗം) ഉള്ളതായ ഭക്തിത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതാണ് വിശേഷം. നിമയാപസാരങ്ങളോടുകൂടിയ മനുഷ്യഭക്തിത്തെ വേണം ആശ്രയിക്കുവാനെന്നാണ് കൌടില്യമതം.

താഴെ പറയുന്ന കാരണങ്ങളുള്ളപ്പോൾ ഭക്തിത്തെ ആശ്രയിച്ച സ്ഥിതിചെയ്യാവുന്നതാണ്:— “പാർഷ്ണിഗ്രഹനേയോ ആസാരനേയോ മധ്യമനേയോ ഉദാസീനനേ

കേൾ

മിഥൻ-ഓ, മിഥൻ-ഓ പുകരണങ്ങൾ പതിനഞ്ചാമധ്യായം

യോ ഞാൻ ശത്രുവിനോടു യുദ്ധത്തിന്നിറക്കുന്നുണ്ട്; സാ
 മന്യൻ, ആടവികൻ, തൽക്കലീനൻ(അവന്റെ വംശ്യൻ),
 അവരുടെ എന്തിനിലെത്താവുന്നതൊക്കെ ശത്രുവു
 ന്റെ രാജ്യത്തെ അപഹരിപ്പിക്കുകയോ അവന്റെ വധിപ്പിക്കു
 യോ ചെയ്യുന്നുണ്ട്; ശത്രുവിന്റെ കൃത്യപക്ഷത്തെ ഉപഗ്ര
 ഹിച്ച് അവന്റെ ദുഷ്ടതിലോ രാജ്യത്തിലോ സ്ഥാപി
 തത്തിലോ ഞാൻ പ്രകൃതികോപമുളവാക്കുന്നുണ്ട്; ശത്രു ആ
 സന്നായി വരുമ്പോൾ ശത്രുഗാരിസങ്ങളെ പ്രയാഗി
 മ്പോ ഒഴുപനിഷദിക്കുകയോ പ്രയാഗം ചെയ്തോ അ
 വനെ ഞാൻ ഹനിക്കുന്നുണ്ട്; സ്വയമായോ അന്യൻ മു
 ഖേനയോ യോഗപ്രയാഗം ചെയ്ത ശത്രുവിനു ഞാൻ ക്ഷ
 യവ്യയങ്ങളെ വരുത്തുന്നുണ്ട്; ക്ഷയംകൊണ്ടും വ്യയംകൊ
 ണ്ടും പ്രവാസംകൊണ്ടും പരവശമായ അവന്റെ മിത്രവ
 ്യ്ക്കത്തിലോ സൈന്യത്തിലോ ഞാൻ ഉപജാപത്തെ പ്രയോ
 ഗിക്കുന്നുണ്ട്; ശത്രുവിന്റെ ആവശ്യത്തിനു സ്വദേശത്തു
 നിന്നു കൊണ്ടുവരുന്ന ആഹാരപദാർത്ഥങ്ങളേയും സുഗന്ധ
 സൈന്യങ്ങളേയും പുല്ലു വിറക് മുതലായവയേയും തട
 ണ്ണൽചെയ്തു അവന്റെ സ്ഥാപനത്തിൽ ഞാൻ പീ
 ഡയെ ജനിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്; ഞാൻ ശത്രുവിനു കീഴടങ്ങി വ
 ല്ല രസ്യവും ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തു പിന്നെ സമുസൈന്യങ്ങ
 ലോടും കൂടിച്ച് അവനെ ആക്രമിക്കുന്നുണ്ട്; ശത്രുവി
 ന്റെ ഉത്സാഹത്തെ പ്രതിഹതിച്ച് അവനുമായി യഥേ
 ഷ്ടം ഞാൻ സന്ധിചെയ്യുന്നുണ്ട്; എന്റെ നേരെ ശത്രു
 അഭിയോഗം ചെയ്യുമ്പോൾ എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നും
 അവന്റെ നേരെ സാമന്തന്മാർ കോപിച്ചു പുറപ്പെടും;
 മിത്രസൈന്യങ്ങളില്ലാതായിത്തീർന്ന ശത്രുവിന്റെ മൂലസ്ഥാ
 നത്തെ ഞാൻ എന്റെ മിത്രസൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടും ആ
 ടവികസൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഉച്ഛേദിക്കുന്നുണ്ട്; ഇവി
 കെ ഇരുന്നുകൊണ്ടു തന്നെ ഞാൻ മഹത്തായ ദേശത്തി

ന്റെ യോഗക്ഷേമങ്ങളെ പരിപാലിക്കുന്നുണ്ട്; സപന്തകാ
 ത്വത്തിനായും മിത്രകാത്വത്തിനായും പല സ്ഥലങ്ങളിലേ
 ക്കും അയച്ചിട്ടുള്ള സൈന്യങ്ങളെ ഞാൻ ഇവിടെയിരുന്നും
 കൊണ്ടുതന്നെ ഒരുക്കിയിൽ ആ സൈന്യങ്ങൾ ശത്രുവി
 ന് അസഹ്യമായിത്തീരും; നിന്മയുദ്ധത്തിലും ഖരതയുദ്ധത്തി
 ലും രാത്രിയുദ്ധത്തിലും വൈദഗ്ദ്ധ്യമുള്ള എന്റെ സൈന്യം
 അടുത്ത ശത്രു യുദ്ധകർമ്മത്തിന്നു പുറപ്പെടുമ്പോൾ ചഴിയിൽ
 വെച്ച് അവനെ പീഡിപ്പിക്കും; അനുകൂലമല്ലാത്ത ദേശത്തി
 ലും കാലത്തിലും ശത്രു ഇവിടെ വന്നാൽ അവന്നു വലുതാ
 യ സൈന്യനാശവും ധനനാശവും സംഭവിക്കും; ഇവിടെ
 അനേകം ദുർഗ്ഗങ്ങളും അടവുകളും അപസരണസ്ഥാനങ്ങളു
 മുള്ളതുകൊണ്ടു ശത്രുവിന്നു വലിയ ധനനാശവും സൈന്യ
 നാശവും സഹിച്ചാലല്ലാതെ ഇവിടെ വരുവാൻ സധിക്ക
 നതല്ല; പരിചയമില്ലാത്തവർ വന്നാൽ പലതരം വ്യാധി
 കൾ പിടിപെടുന്നതും സൈന്യങ്ങളെ വ്യാധാമം ചെയ്തി
 പ്പാൻ തക്കതായ സ്ഥലങ്ങളില്ലാത്തതുമായ ഈ പ്രദേശത്തു
 ആപൽക്കാലത്തിങ്കൽ മാത്രമേ ശത്രു വന്നെത്തുകയുള്ളൂ;
 വന്നെത്തിയാൽപ്പിന്നെ ഇവിടെനിന്നു തിരികെ പോകുന്ന
 തുമല്ല” എന്നിങ്ങനെ വിചാരിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ്
 ദുർഗ്ഗത്തെ ആശ്രയിക്കേണ്ടതു്.

“മേൽപ്പറഞ്ഞ കാരണങ്ങളില്ലാതിരിക്കുകയോ ശത്രു
 വിന്നു സൈന്യപ്രാബല്യമുണ്ടായിരിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ
 വിജിഗീഷു ദുർഗ്ഗത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു പോകേണ്ടതാണ്. അത
 ഐക്യത്തിൽ അഗ്നിയിൽ പാററയെന്നപോലെ ശത്രുവിൽ പ്ര
 വേശിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ജീവനെ വിലവ
 ള്ളാതെ യുദ്ധംചെയ്താൽ ശത്രുജയമോ ആത്മനാശമോ മ
 ണ്ടിലൊന്നു സംഭവിക്കുമെന്നു നിശ്ചയമാണ്” എന്നു ആ
 ചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു
 കൌടില്യമതം. താനും ശത്രുവും തമ്മിൽ സന്ധിചെയ്യുന്ന

മൺ... പ്രകരണങ്ങൾ പതിനഞ്ചാമധ്യായം

തിന്ന തക്കതായ വഴിയുണ്ടാക്കി സന്ധി ചെയ്യുകയാണ് ഇങ്ങനെയുള്ള സന്ദർഭത്തിൽ ചെയ്യേണ്ടത്. സന്ധി ചെയ്താൽ യാതൊരു മാറ്റവുമില്ലെന്നു വന്നാൽ വിക്രമം പ്രയോഗിച്ച സിദ്ധി കൈവരുത്തുവാനോ, അപസരണം ചെയ്യാനോ ശ്രമിക്കണം.

ശത്രു സന്ധിയു നാണുന്നു തോന്നുന്നപക്ഷം അവന്റെ അടുക്കൽ ഭൂതനെ അയയ്ക്കുകയോ, ശത്രു ഇങ്ങോട്ട് ഭൂതനെ അയച്ചാൽ ആ ഭൂതനെ അർത്ഥമാനങ്ങൾ നൽകി സൽക്കരിച്ചു ഇങ്ങനെ പറുകയോ ചെയ്യണം:—“ഇതാ ഈ സമ്മാനം * രാജാവിന്നുള്ളതാണ്; ഇത് രാജ്ഞിയുടേയും രാജകുമാരന്മാരുടേയും വചനപ്രകാരം രാജ്ഞിക്കും രാജകുമാരന്മാർക്കും ഉള്ളതാണ്; എന്റെ ഈ രാജ്യവും ഞാനും എല്ലാം അങ്ങയ്ക്കായി അർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.”

മേൽപ്രകാരം ചെയ്തു ശത്രുവിങ്കൽനിന്നു രക്ഷ സമ്പാദിച്ചാൽ പിന്നെ അപേക്ഷാ ഭൂതൻ സ്വാമിയോടെന്നപോലെ പെരുമാറേണ്ടതാണ്. കോട്ട മുതലായവ പണിയിക്കുക, ആവാഹവിവാഹങ്ങൾ (കന്യകാദാനങ്ങൾ) ചെയ്തുകൊടുക്കുക, പുത്രനെ യുവരാജാവാക്കിത്തീർക്കുക, കിരീടം വാങ്ങുക, ആനകളെപ്പിടിക്കുക, സത്രയാത്ര ചെയ്തുകൊടുക്കുക, വിഹാരശമനം ചെയ്തുകൊടുക്കുക എന്നിവ സ്വാമിയോടേ അനുവാദം വാങ്ങിയിട്ടേ ചെയ്യാവൂ. തന്റെ രാജ്യത്തുള്ള പ്രകൃതികളോടു സന്ധിചെയ്യുക, തന്നെ വിട്ടുപോ

---

* “പണ്യാശാഭം എന്നാണ് ഇതിനു മൂലം. പണ്യാശാഭത്തിലുള്ള വിശിഷ്ടതയെയാണ് അർത്ഥമാകാം. പണ്യാശാഭം വിശിഷ്ടതയെപ്പോലെ കാണുകയാൽ കാഴ്ചകാരന്മാർക്കു തമ്മിൽ അഭേദം കല്പിച്ച് വ്യവഹരിക്കേണ്ടല്ലോ.

ഷാഡ്ഗുണ്യം

ഏഴാമധികരണ

യിട്ട പിന്നെയും വന്നു ചേർന്നവരെ ദണ്ഡിക്കുക എന്നു തുടങ്ങിയതെല്ലാം അനുവാദമുണ്ടെങ്കിലേ ചെയ്യാവൂ. തന്റെ രാജ്യത്തുള്ള പൗരജാനപദന്മാർ ഭുഷ്മന്മാരാണെങ്കിൽ ന്യായവൃത്തിയായ മറെറാരു ഭൂമി തരുവാൻ സ്വാമിയോടു യാചിക്കണം. അഥവാ സ്വദേശവാസികളായ ഭുഷ്മജനങ്ങളോടു ദ്രാഷ്ടരോടെ നമ്പോലെ പ്രതീകാരം ചെയ്യണം. തന്റെ മിത്രം തന്നിക്കു ഉചിതമായ ഒരു ഭൂമിയെ ദാനം ചെയ്യുന്നതായാൽ അതു സ്വീകരിക്കരുതു്. തന്റെ മന്ത്രി, പുരോഹിതൻ, സേനാപതി, യുദ്ധരാജാവു് എന്നിവരിലാരുടെങ്കിലും സ്വാമി കാണെ സന്ദർശിക്കുവാൻ പാടില്ല. സ്വാമിക്കു തന്റെ ശക്തിപോലെ ഉപകാരം നൽകണം. ദേവതാപൂജ, സ്വസ്തിവാചനം എന്നിവയിൽ സ്വാമിക്കു ശുഭം പ്രാപ്തിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ആശീർവ്വകളെ പറയണം. എല്ലാവരോടും താൻ സ്വാമിക്കു ആത്മാർപ്പണം ചെയ്തവെന്നു പറയുകയും, സ്വാമിയുടെ ഗുണങ്ങളെ കീർത്തിക്കുകയും വേണം.

ബലമേറും സ്വാമിസംബ-
ന്ധികളെസ്സേവചെ-
തദ്രപിഷ്ഠരായു് വിരോധിച്ചും
വർത്തിച്ചു ദണ്ഡസംഹ്രിതനു.

കൊഴിപ്പുറൻ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷാഡ്ഗുണ്യമെന്ന ഏഴാമധികരണത്തിൽ, ബലവാനോടു വിഗ്രഹിച്ചു് ഉപദേശ്യത്തിനുള്ള മേൽക്കൂൾ—ദണ്ഡോപനയവൃത്തം എന്ന പതിനഞ്ചാക്ഷരധാരം.

പതിനാറാം അധ്യായം.

ഒരു ദുരവിതപാതയാണാം പ്രകരണം.

ദണ്ഡോപനായിവൃത്തം *

സന്ധിപ്രകാരം ഹിരണ്യം കൊടുക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടു പിന്നെ അതു കൊടുക്കാതെ തനിക്കു വെറുപ്പുണ്ടാക്കിത്തീർത്ത ഒരു ശത്രുവിനെ ജയിക്കുവാനിച്ഛിക്കുന്ന ബലവാനായ വിജിഗീഷു, ആ ശത്രുവിനോടു യുദ്ധത്തിന്നു ഏതു വഴിക്കു പോയാൽ തന്റെ സൈന്യങ്ങൾക്കു സ്വന്തം ഭൂമിയിൽക്കൂടെ യാത്രചെയ്യാനും ജീതുസുഖമാവവിധം വത്തിക്കുവാനും സാധിക്കുകയും, ശത്രുവിന്നു ദുഷ്ടവും അപസരണസ്ഥാനവും സുഹൃൽബലവുമില്ലാതെ വരികയും, തനിക്കു പാർശ്വഗ്രാഹന്റെ ബാധയില്ലാതെ വരികയും ചെയ്യുമോ ആ വഴിക്കു യാത്രചെയ്യണം. ഇതിന്നു വിപരീതമായിരിക്കുമ്പോൾ തക്കതായ പ്രതികാരങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുവേണം യാത്രചെയ്യാൻ.

ദുസ്സുഖനാരായ ശത്രുക്കളെ സാമദാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും, ബലവാനാരായവരെ ഭേദദണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടും കീഴഴാത്തുക്കണം. തന്റെ അനന്തരതം (അനന്തരദേശത്തുള്ളവർ; ശത്രുക്കൾ) ഏകാന്തരതം (തദനന്തരദേശത്തുള്ളവർ; മിത്രങ്ങൾ) ആയിട്ടുള്ള പ്രകൃതികളെ ഉപായങ്ങളുടെ നിരയാഗം (ഒന്നിന്റെ മാത്രം പ്രയോഗം), വികല്പം (ഏതെങ്കിലും രണ്ടിന്റെ പ്രയോഗം), സമുച്ഛയം (എല്ലാറ്റിന്റെയും പ്രയോഗം) എന്നിവകൊണ്ടു തന്റെ വശത്തു വരുത്തണം.

സാമദാനഭേദദണ്ഡങ്ങളിൽവെച്ചു സാമത്തെ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതു് ഗ്രാമങ്ങളേയും അരണ്യജീവികളേയും പ്ര

* ദണ്ഡോപനായി=ശത്രുവിനെ ബലംകൊണ്ടു പിടിച്ചുകൊണ്ടു വരുന്നവൻ; അങ്ങനെയുള്ളവന്റെ കർമ്മവും ദണ്ഡോപനായിവൃത്തം.

ജത്തേയും വണിക്യമത്തേയും പാലിക്കാമെന്നും തന്നാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടവരും തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയവരും തന്നിപ്പകാരം ചെയ്തവരുമായിട്ടുള്ളവരെ തിരഞ്ഞുപിടിച്ചു കൊടുക്കാമെന്നും പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തിട്ടാണ് വേണ്ടത്. ഭൂമിദാനം, ഭവ്യദാനം, കന്യാദാനം, അയേദാനം എന്നിവയെച്ചെയ്തിട്ടാണ് ദാനം പ്രയോഗിക്കേണ്ടത്. സാമന്തൻ, ആഭ്യർത്ഥകൻ, തൽക്ഷീനൻ, അപരജ്ഞൻ എന്നിവരിലാരിയെങ്കിലും വശീകരിച്ചു അവരെക്കൊണ്ടു കോശത്തേയോ സൈന്യത്തേയോ ഭൂമിയേയോ ദായത്തേയോ യാചിപ്പിക്കുകയാണ് ദേദപ്രയാഗം. പ്രകാശയുദ്ധം, കൂടയുദ്ധം, തൃഷ്ണയുദ്ധം എന്നിവകൊണ്ടും മുകളിൽ പറയുവാൻ പോകുന്ന ഒറ്റലംഭോപായങ്ങൾ (കോട്ടപിടിക്കുവാനുള്ള ഉപായങ്ങൾ)കൊണ്ടും ശത്രുവിനെ പ്രഹരിക്കുകയാണ് ദണ്ഡപ്രയോഗം.

മേൽപ്രകാരം സാമാദികളെക്കൊണ്ടു കീഴിലാക്കപ്പെട്ടവരിൽ ഉത്സാഹവാന്മാരായവരെ ദണ്ഡോപകാരികൾ (സൈന്യംകൊണ്ടു ഉപകരിക്കുന്നവർ) തരയിട്ടു നിർത്തണം. സ്വപ്രഭാവം (കോശസ്വത്തു്) ഉള്ളവരെ കോശംകൊണ്ടുപകരിക്കുന്നവരായിട്ടും, പ്രജ്ഞ (മന്ത്രശക്തി)യുള്ളവരെ ഭൂമികൊണ്ടുപകരിക്കുന്നവരായിട്ടും നിർത്തണം.

മേൽപ്രകാരം ഉപകാരികളായിത്തീർന്നവരിൽവെച്ചു യാതൊരുവൻ പണ്യപത്തനത്തിൽനിന്നും ഗ്രാമത്തിൽനിന്നും ഖനിയിൽനിന്നുമുണ്ടാകുന്ന രത്നങ്ങൾകൊണ്ടും സാരകപ്യപദാർത്ഥങ്ങൾകൊണ്ടും, ഭവ്യവനത്തിൽനിന്നും ഹസ്തിവനത്തിൽനിന്നും വൃജത്തിൽനിന്നുമുണ്ടാകുന്ന ഔനവാഹനങ്ങളെക്കൊണ്ടും വളരെ ഉപകാരംചെയ്യുന്നവോ അവൻ ചിത്രഭോഗമായ (പലവിധത്തിൽ ഉപയോഗമുള്ള) മിത്രമാകുന്നു. യാതൊരുവൻ സൈന്യത്തെക്കൊണ്ടും കോശത്തെക്കൊണ്ടും മഹത്തായ ഉപകാരം ചെയ്യുന്നവോ അ

ഒരുതരം വിപരീതമാണെന്നും പ്രകാരം പരിനാമധ്യായം

വൻ മാമാഭോഗമായ മിത്രമാകുന്നു. യാതൊരുവൻ സൈന്യത്തെയും കോശത്തെയും ഭൂമിയേയും നൽകി ഉപകരിക്കുന്നുവോ അവൻ സർവ്വഭോഗമായ മിത്രമത്രേ. യാതൊരുവൻ ശത്രുവിനെ മാത്രം പ്രതികരിക്കുന്നുവോ അവൻ ഏകതോഭോഗി (ഒരിടത്തു മാത്രം ഉപകാരം ചെയ്യുന്നത്) യായ മിത്രമാകുന്നു. യാതൊരുവൻ ശത്രുവിനേയും ആസാരനേയും (ശത്രുമിത്രം) പ്രതികരിക്കുന്നുവോ അവൻ ഉഭയതോഭോഗിയായ മിത്രമത്രേ. യാതൊരുവൻ ശത്രുവിനേയും അവന്റെ മിത്രത്തെയും പ്രതിവേശനെയും (പാശ്ചാത്യർ ലുളു ശത്രു) ആടവിക്കനേയും എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിൽ വെച്ചും പ്രതികരിക്കുന്നുവോ അവൻ സർവ്വതോഭോഗിയായ മിത്രമാകുന്നു.

പാർഷ്വഗ്രാഹൻ, ആടവികൻ, ശത്രുഭുവൻ (ശത്രുവിന്റെ അമാത്യാദി), ശത്രു എന്നിവരിലൊരെയെങ്കിലും ഭൂമിദാനംകൊണ്ടു വശീകരിക്കേണ്ടതായി വന്നാൽ ഗുണം കുറഞ്ഞ ഭൂമി കൊടുത്തു അവനെ ഉപഗ്രഹിക്കണം. ദുർഗ്ഗസ്ഥനായ ശത്രുവിനെ അവന്റെ ദേശത്തോടു സംബന്ധിക്കാത്ത ഭൂമി കൊടുത്തും, ആടവികനെ ഉപയോഗയോഗ്യമായ വസ്തുക്കളുണ്ടാകാത്ത ഭൂമി കൊടുത്തും തൽക്ഷീനനെ കാലാന്തരത്തിൽ മടക്കിയെടുക്കാവുന്ന ഭൂമി കൊടുത്തും, ശത്രുവിനാൽ ഉപരുദ്ധനായിരിക്കുന്നവനെ ശത്രുവിന്റെ കയ്യിൽനിന്നു ബലാൽക്കാരേണ പിടിമെടുത്ത ഭൂമി കൊടുത്തും, ക്രോണീസൈന്യത്തെ നിത്യശത്രുവിനോടു കൂടിയ ഭൂമി കൊടുത്തും, സംഹതബലത്തെ (സംഘമായിച്ചേർന്ന സൈന്യത്തെ) ബലവാനായ സാമന്തനോടു കൂടിയ ഭൂമി കൊടുത്തും, യുദ്ധത്തിൽ പ്രതിലോമാചരണം ചെയ്തവനെ നിത്യശത്രുവിനോടും ബലവാനായ സാമന്തനോടും കൂടിയ ഭൂമി കൊടുത്തും, യുദ്ധോത്സാഹമുള്ളവനെ സൈന്യവ്യായാമത്തിന്നു സൗകര്യമില്ലാത്ത ഭൂ

മി കൊടുത്തു , ശത്രുപക്ഷീയനെ ഫലപ്രസൂതമായ ഭൂമി കൊടുത്തും, അപവാഹിതൻ (നാട്ടിൽനിന്നു നീക്കപ്പെട്ടവൻ) ആയവനെ കൾനം ചെയ്തപ്പോൾ ഭൂമി കൊടുത്തും, ഗതപ്രകൃതഗതനെ വലിയ സൈന്യനാശം ധനവ്യയവും ചെയ്ത നിവേശിപ്പിക്കേണ്ടതായ ഭൂമി കൊടുത്തും, പ്രത്യുപസൃതൻ (നാടു വിട്ടുപോയവൻ) ആയവനെ ദുർഗ്ഗാഭിരക്ഷയില്ലാത്ത ഭൂമി കൊടുത്തും, ഒരു ഭൂമിയുടെ ഉഭയസ്ഥാനായിരുന്നവനെ പരാധിവാസത്തിന്നു പറ്റാത്ത ഭൂമി കൊടുത്തും ഉപഗ്രഹിക്കേണ്ടതാണ്.

ഇങ്ങനെ ഉപഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവരിൽ വെച്ചു വലിയ ഉപകാരം ചെയ്യാവനേയും നിർദ്വീകാരനായിട്ടുള്ളവനേയും അഭ്യർത്ഥനയിൽത്തന്നെ അനുവദിക്കണം; പ്രതികൂലമായി പ്രവൃത്തിച്ചവനെ ഉപാശ്വദണ്ഡംകൊണ്ടു സാധിപ്പിക്കണം; ഉപകാരം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനെ ശക്തിയനുസരിച്ചുപകാരം ചെയ്തു സന്തോഷിപ്പിക്കണം. എല്ലാവരേയും അവരുടെ പ്രയത്നത്തിന്നു തക്ക അർത്ഥമാനങ്ങളെ കൊടുത്തും വ്യസനകാലങ്ങളിൽ അനുഗ്രഹം നൽകിയും മാനിക്കണം. സൗഖ്യമായി തന്നെക്കാണാൻ വന്നവർക്കു യഥേഷ്ടം കാണാൻ സൗകര്യം വരുത്തുകയും അവർ ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രതിവിധാനം ചെയ്തുകൊടുക്കുകയും വേണം. പരിഭവം (അനാദരം), ഉപഹാസം (ദോഷവചനം), നിന്ദ, അതിവാദം (അതിസ്തുതി) എന്നിവ ദണ്ഡോപനതന്മാരോടു ചെയ്യരുത്. അപകട ഭയസ്ഥാനങ്ങളിൽ അഭയം നൽകുകയും പിതാവിനെപ്പോലെ സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യണം. ദണ്ഡോപനതനായിട്ടുള്ള ആരെങ്കിലും തനിക്ക് അപകാരം ചെയ്താൽ അവന്റെ ദോഷം നാട്ടിൽ ഘോഷിച്ച് അവനെ പ്രകാശമായിട്ടു ഹനിപ്പിക്കണം. അതുകൊണ്ടു മറ്റുള്ള ദണ്ഡോപനതന്മാർക്ക് ഉദ്ദേശം ജനിക്കുമെന്നു ശങ്കയുള്ളപ്പോൾ ദാണ്ടകർമ്മികത്തിൽ

ഒരുമുറ്റിരുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം പതിനാറാമധ്യായം

പറഞ്ഞ വിധിയനുസരിച്ചു ഭണ്ഡിക്കണം. അങ്ങനെ ഭണ്ഡിക്കപ്പെട്ടവന്റെ ഭൂമിയേയോ ഭൂപ്രങ്ങളേയോ പുത്രനോ ഭായ്യയേയോ അപഹരിക്കരുത്. അവന്റെ കലശലുള്ളവരെക്കൊന്നെ സ്വസ്വസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുത്തണം. തനിക്കുവേണ്ടി ചെല്ല യുദ്ധകർമ്മങ്ങളിൽവെച്ചു മരിച്ചുപോയവന്റെ പുത്രനെ രാജ്യത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുകയും വേണം. ഇങ്ങനെ അനുഷ്ഠിച്ചാൽ ദണ്ഡോപനതന്മാർ ദണ്ഡോപനായിരായ രാജാവിനെ മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രപൗത്രന്മാരേയും അനുസരിച്ചു നടക്കും.

ആർ ദണ്ഡോപനതന്മാരെ കൊല്ലുകയോ ബന്ധിക്കുകയോ അവരുടെ ഭൂമിയേയും ഭൂപ്രത്തേയും ഭായ്യാപുത്രന്മാരേയും അപഹരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നുവോ അവന്റെ നേരെ രാജമണ്ഡലം കലശലായി വെറുക്കുകയും അവനെ നശിപ്പിക്കുവാൻ ഉത്സാഹിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നുതന്നെയല്ല, അവന്റെ അമാത്യന്മാർ സ്വഭൂമികളിൽ വ്യാപൃതന്മാരായിരുന്നതുപോയി സ്വാമിയെ ഭയപ്പെട്ട രാജമണ്ഡലത്തെ ആശ്രയിക്കും. അതല്ലെങ്കിൽ അവർതന്നെ രാജ്യം അപഹരിക്കുകയോ സ്വാമിയുടെ ജീവനെ അപായപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യും.

സാമംകൊണ്ടുപാലിക്കിൽ
സ്വഭൂമികളിൽ വാണവർ
സേവിക്കുമരചൻതന്നെ-
പുത്രപൗത്രരെയും തഥാ.

കേരളീയന്മാർ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷാസ്ത്രമെന്ന
ഏകധികരണത്തിൽ, ദണ്ഡോപനയായിവൃത്തം
എന്ന പതിനാറാമധ്യായം.

പതിനേഴാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനുള്ളിൽ ഇരുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണങ്ങൾ.

സമ്പ്രദായം, സമ്പ്രദായം.

ശമം, സമ്പ്രദായം, സമാധി എന്നീ പദങ്ങൾക്കു ഒരേ അർത്ഥമാണ്. രാജാക്കന്മാർ തമ്മിൽത്തമ്മിൽ ചെയ്യുന്ന വിശ്വാസനിയമമാണ് ശമവും സമ്പ്രദായവും സമാധിയും.

“സത്യം ചെയ്യുക, ശപഥം ചെയ്യുക എന്നിവ ചില സമ്പ്രദായം (അസ്ഥിരസമ്പ്രദായം) യും പ്രതിഭൂ (ജാതുകാരനെ കൊടുക്കുക), പ്രതിഗ്രഹം (ഈടുകാരനെ കൊടുക്കുക) എന്നിവ സ്ഥാപനസമ്പ്രദായമാണ്” എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൗടില്യമതം. സത്യമോ ശപഥമോ ചെയ്യുന്നതു പരലോകത്തിലും ഇഹലോകത്തിലും സ്ഥാപനമായിട്ടുള്ള സമ്പ്രദായമാകുന്നു. പ്രതിഭൂവിനേയോ പ്രതിഗ്രഹത്തേയോ കൊടുക്കുന്നതാകട്ടെ ഇഹലോകത്തേക്കുമാത്രം വേണ്ടിയുള്ളതാകുന്നു; അതു ബലത്തിന്റെ അപകടങ്ങളുള്ളതുമാണ്.

സത്യസമ്പ്രദായമായ പണ്ടത്തെ രാജാക്കന്മാർ “നമ്മളിവരും തമ്മിൽ സമ്പ്രദായം ചെയ്യുന്നു” എന്ന സത്യവചനംകൊണ്ടാണ് സമ്പ്രദായം ചെയ്തിരുന്നത്. അതിനെ അതിക്രമിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ അഗ്നി, ജലം, സീത (ഉഴുവുചാലു), പ്രാകാരലോഷ്ടം (മതിലിന്മേലേ മണൽ), ഹസ്തിസ്തം, അശ്വപുഷ്പം, രഥോപസ്ഥം (ഭക്തർക്കു), ശരണം, ബീജം (വിത്തു), ഗന്ധകവും, രസം, സ്വപ്നം, ഹിരണ്യം (സ്വപ്നനാഭ്യം) എന്നിവയെത്തൊട്ടു ശപഥം ചെയ്തിരുന്നു. അവയെത്തൊട്ടു ശപഥം ചെയ്താൽ ശപഥം തെറ്റി നടക്കുന്നവനെ അപഹരിക്കുകയും ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നായിരുന്നു അവരുടെ വിശ്വാസം.

ശപഥത്തെ അതിക്രമിക്കാതിരിക്കുന്നതിന്നു മഹാനാ

കുറിപ്പ്

൧൨൨-൦, ൧൨൩-൦ പ്രകരണങ്ങൾ പതിനേഴാമദ്ധ്യായം

രായ തപസ്വികളായോ മുഖ്യന്മാരായ അമാത്യാദികളേയോ പ്രാതിഭാവ്യബന്ധം (ജാത്യം കെട്ടുക) ചെയ്യുന്നതിനെയാണ് പ്രതിഭൂ എന്നു പറയുന്നത്. ഇതു ചെയ്യുമ്പോൾ ആരാണോ പരനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിന്നു സമർത്ഥനായ ജാത്യക്കാരെ ഖടിക്കുന്നത് അവൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു; ഇതിന്നു വിപരീതമായിട്ടുള്ളവൻ അതിസന്ധിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.

ശപഥത്തിന്റെ വിശ്വാസത്തിനുവേണ്ടി ബന്ധുക്കളേയോ മിത്രങ്ങളേയോ ഈടുവയ്ക്കുന്നതാണ് പ്രതിഗ്രഹം. അതു ചെയ്യുമ്പോൾ ആരാണോ തനിക്കു ദൃഷ്ടനായിട്ടുള്ള അമാത്യന്മാരോ ദൃഷ്ടനായിട്ടുള്ള പുത്രനേയോ ഇടയായി കൊടുക്കുന്നത് അവൻ മറുവനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. ഇതിന്നു വിപരീതമായവൻ അതിസന്ധിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, പ്രതിഗ്രഹം വാങ്ങിയിട്ടുള്ളല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷുവിന്റെ ഛർദ്ദങ്ങളിൽ പ്രതിഗ്രഹനിരപേക്ഷനായ ശത്രു പ്രഹരിക്കുമെന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ.

മക്കളെ ഈടനൽകിച്ചെയ്യുന്ന സന്ധിയിൽ കന്യകയേയും പുത്രനേയും ഈടയായിക്കൊടുക്കുന്നതിൽ കന്യകയെ കൊടുക്കുന്നവൻ ഇതരനെ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, കന്യക സ്വദത്ത ദായത്തിന്നവകാശമില്ലാത്തവളും പരന്മാരുടെതന്നെ പ്രയോജനത്തിനായി കൊണ്ടുള്ളിവളും ക്ലേശത്തിന്നു കാരണവുമാകുന്നു. ഇതിന്നു വിപരീതമാണ് പുത്രൻ. രണ്ടു പുത്രന്മാരിൽവെച്ചും അത്രനോ, പ്രാജ്ഞനോ, പൂരാനോ, അസ്രാത്മാസം ചെയ്തവനോ, ഏകപുത്രനോ ആയിട്ടുള്ളവനെ ഈടുകൊടുക്കുന്നതാരോ അവൻ അതിസന്ധിക്കപ്പെടുന്നു; തദവിപരീതനായിട്ടുള്ളവൻ അതിസന്ധാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. വിജാതിയിൽ ജനിച്ച പുത്രൻ ദായദനായ സന്താനം ഇല്ലാത്ത

പ്രാജ്ഞാ

ഏകാമധികരണം

തുകൊണ്ട് അവനാണ് ജാത്യനായ പുത്രനെക്കാളധികം ഈടുവശ്ശാൻ പറിയവൻ. പ്രാജ്ഞനല്ലാത്തവൻ മന്ത്രശക്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവനെ ഈടുകൊടുക്കുന്നതാണ് പ്രാജ്ഞനായവനെക്കൊടുക്കുന്നതിനെക്കാൾ നല്ലത്. ശൂരനല്ലാത്തവൻ ഉത്സാഹശക്തിയില്ലായ്മയാൽ അവനെ ഈടുകൊടുക്കുന്നതാണ് ശൂരനെക്കൊടുക്കുന്നതിനെക്കാൾ നല്ലത്. അസ്രുശിഷ്യലഭിക്കാത്തവൻ പ്രഹർതവ്യസ്വസ്തു (പ്രഹരിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടുന്ന ഗുണങ്ങൾ) ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് അങ്ങനെയുള്ളവനെ ഈടുകൊടുക്കുന്നതാണ് കൃതാസ്രനായവനെ കൊടുക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഭേദം. അനേകം പുത്രന്മാരുള്ളവൻ ഈടുകൊടുക്കുന്ന പുത്രനിൽ നിരപേക്ഷനായതുകൊണ്ട് അനേകപുത്രന്മാരിലൊരാളെ കൊടുക്കുന്നത് ഏകപുത്രനെക്കൊടുക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഭേദമാകുന്നു.

ജാത്യൻ, പ്രാജ്ഞൻ എന്നിവരിൽവെച്ച് ജാത്യൻ അപ്രാജ്ഞനായാലും അവൻ ഐശ്വര്യപ്രകൃതി (രാജ്യം മുതലായവ) ഉണ്ടായിരിക്കും; പ്രാജ്ഞൻ അജാത്യനാണെങ്കിലും അവൻ മന്ത്രാധികാരവും ഉണ്ടായിരിക്കും. എന്നാൽ ജാത്യനായിട്ടുള്ളവൻ പൂജസംയോഗം ചെയ്താൽ മന്ത്രാധികാരവിഷയത്തിലും പ്രാജ്ഞനെ തോല്പിക്കുന്നതാണ്. പ്രാജ്ഞൻ, ശൂരൻ എന്നിവരിൽവെച്ച് പ്രാജ്ഞൻ അശൂരനാണെങ്കിലും മതികമയോഗം (മന്ത്രാധികാരം) അവനുണ്ടായിരിക്കും; ശൂരൻ അപ്രാജ്ഞനാണെങ്കിലും അവൻ വിക്രമാധികാരവും ഉണ്ടായിരിക്കും. എന്നാൽ വ്യാധൻ ആനയെ ജയിക്കുന്നതുപോലെ പ്രാജ്ഞനായിട്ടുള്ളവൻ വിക്രമാധികാരത്തിലും ശൂരനെ തോല്പിക്കും. ശൂരൻ, കൃതാസ്രൻ എന്നിവരിൽവെച്ച് ശൂരൻ അകൃതാസ്രനാണെങ്കിലും വിക്രമോത്സാഹം അവനുണ്ടായിരിക്കും; കൃതാസ്രൻ അശൂരനാണെങ്കിലും ലക്ഷ്യലോഭാധികാരം (ലക്ഷ്യം പിഴക്കാതെ ആ

൧൨൨-ം, ൧൨൩-ം പ്രകരണങ്ങൾ പരിന്ദോമധ്യായം

യുധം പ്രായോഗിക്കൽ) അചന്നങ്ങളായിരിക്കും. എന്നാൽ സ്ഥിരതയും കൈവശവും അചയാനവും ഉണ്ടായാൽ ലക്ഷ്യലോധികാരത്തിലും ശൂരൻ കൃതാസ്രനെ തോല്പിക്കും *.

വളരെ പുത്രന്മാരുള്ള ഒരുവൻ, ഏകപുത്രനായിട്ടുള്ള ഒരുവൻ എന്നിവരിൽപ്പോലും ബഹുപുത്രനായിട്ടുള്ളവൻ ഒരു പുത്രനെക്കൊടുത്താലും ശേഷം പുത്രന്മാരുള്ളതുകൊണ്ടു ഭൂപ്രസാധിത സന്ധിയെ അതിക്രമിച്ചു നടക്കും; ഇതരൻ (ഏകപുത്രൻ) അതു ചെയ്യയില്ല. എല്ലാ പുത്രന്മാരേയും അപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് സന്ധി ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ അതു ചെയ്യുന്നവൻ പുത്രഫലം (പിന്നേയും പുത്രാൽപാദനത്തിനുള്ള ശക്തി) ഉണ്ടാകുന്നതുകൊണ്ടാണ് വിശേഷം കല്പിക്കേണ്ടതു്. പുത്രഫലം സമമായിട്ടുള്ള രണ്ടു പേരിൽപ്പോലും ശക്തനായ പുത്രനെ ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നതിന്നു ശക്തിയുള്ളവനാണ് വിശേഷം; ശക്തനായ പുത്രനെ ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സാമർത്ഥ്യവും തുല്യമാണെന്നിരിക്കിൽ കാലതാമസം കൂടാതെ പുത്രാൽപാദനത്തിന്നു ശക്തിയുള്ളവനാണ് വിശേഷം. ശക്തിമാനായ ഒരു പുത്രൻ മാത്രമുണ്ടായിരിക്കുകയും പുത്രാൽപാദനശക്തി നശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളവൻ തന്നെത്തന്നെ ആധാനം ചെയ്യണം; തന്റെ ഏകപുത്രനെ കൊടുക്കരുതു്.

ഇഴുകുകൊടുത്ത രാജാവു് തനിക്കു ശക്തി വർദ്ധിച്ചു കൊണ്ടു വന്നാൽ സമാധിയെ (ഇങ്ങായി കൊടുത്തവനെ) മോചിപ്പിച്ചു. കുമാരന്റെ ആസന്നത്വമായി കാരുക്കളുടേയും ശിപ്പികളുടേയും വേഷം ധരിച്ച് പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്

* അതുകൊണ്ടു് അത്യന്തം, ശൂരൻ, കൃതാസ്രൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ള പുത്രന്മാരിൽപ്പോലും അല്പമെങ്കിലും പാരമ്പര്യമുള്ളവരാണ് ഗുണമായി കരുതേണ്ടതും, അങ്ങനെയുള്ള പുത്രന്മാരെ കൊടുക്കുന്നവൻ ശുഭിരത്നമാകുന്നു സാരം.

യുവതന്ന സത്രികൾ അപന്റെ വാസസ്ഥലത്തു രാത്രിയിൽ ശ്രദ്ധമായി തുരങ്കം കുഴിച്ചുണ്ടാക്കി അതിൽക്കൂടെ കമാരനെ അപഹരിച്ചു. നടൻ, നർത്തകൻ, ഗായനൻ, വാദകൻ, വാഗ്ജീവനൻ, കവീലവൻ, പ്ലവകൻ, സൈങ്കിൻ (ആകാശഗതിയെക്കാട്ടുന്നവൻ) എന്നിവരുടെ വേഷം ധരിച്ച ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാരെ മുൻപുതന്നെ ശത്രുവിന്റെ സമീപത്തിൽ അയച്ചു അവനെ സേവിപ്പിച്ചു. അവർ പരമ്പരയായിട്ട രാജകുമാരനെയും സേവിച്ചു. അവർക്കു സമയനിയമം കൂടാതെ തന്റെ അടുക്കൽ വരുവാനും താമസിപ്പാനും പോകുവാനുമുള്ള സൗകര്യം കമാരൻ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയും, പിന്നെ അവരുടെ വേഷം ധരിച്ചുകൊണ്ടു രാത്രിയിൽ പരസമീപത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു പോരികയും ചെയ്തു. ഇതിനെപ്പറ്റത്തുകൊണ്ടുതന്നെ വേഷാശ്രീയെന്നോ ഭാഗ്യയെന്നോ നടിച്ച് വേഷച്ഛന്നനായി പോരേണ്ടതിനെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. മേൽ പറഞ്ഞ നടനർത്തകാദികളുടെ രൂപവേല (വാദ്യപ്പെട്ടി) യോ ഭാഗ്യഘോഷ (പണ്ടപ്പെട്ടി) യോ ഏതെങ്കിലും കൊണ്ടു അവയെ ചുമക്കുന്നവനെന്ന നാട്യത്തിലും പുറത്തുപോരാം.

സുദൻ, ആരാളികൻ, സ്താപകൻ, സംവാഹകൻ, ആസ്തരകൻ, കല്പകൻ (ഷരകൻ), പ്രസാധകൻ, ഉദകപരിചാരകൻ എന്നിവരുടെ വേഷത്തിൽ പെരുമാറുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ ദ്രവ്യം, വസ്ത്രം, പണ്ടപ്പെട്ടി, ശയ്യ, ആസനം എന്നിവ പുറത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ അവയിൽ ഒളിപ്പിച്ച് രാജകുമാരനെ കൊണ്ടുപോരികയോ, കമാരൻ ഒരു പരിചാരകനെന്ന വ്യാജേന അരൂപവേലയിൽ (ആളെക്കണ്ടാലറിയാത്ത ഇരുട്ടസമയത്തു) എന്തെങ്കിലും ഒരു വസ്തു കയ്യിലെടുത്തുകൊണ്ടു പുറത്തു പോരികയോ, നിശോപഹാരം (രാത്രിയിൽ ഭൂതബലി ചെയ്യാനുള്ള ഉപകരണം) കയ്യിലെടുത്തു തുരങ്കംവഴിയായി പോരികയോ,

൧൨൨-൦, ൧൨൩-൦ പ്രകരണങ്ങൾ പരിന്ദോമധ്യായം

ജലാശയത്തിൽ ധന്യങ്ങളാകാം * ആശ്രയിച്ചു പുറത്തു പോരികയോ ചെയ്തു. അഥവാ വൈദ്യകവൃത്തിയുണ്ടെന്നാൽ രക്ഷിപുരുഷന്മാർ പകുത്താവും ഫലവും വിട്ടുവരുത്തുവാനുണ്ടെന്നു വരുത്തി പെരുമാറ്റം അവയിൽ വിഷം ചേർത്തു രക്ഷികളെ മയക്കി കമാരനെ നിർമ്മിച്ചിരിക്കുകയോ ദേവപുരുഷ, ശാലം, പ്രവചനം എന്നീ സന്ദർഭങ്ങളിൽ കമാരൻ മദനശാലം ചേർത്ത അന്നപാനരസങ്ങളെക്കൊടുത്തു രക്ഷികളെ മയക്കിയോ, പ്രോത്സാഹനം (ധനം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ) നൽകി മോഹിപ്പിച്ചോ പുറത്തുപോരികയോ ചെയ്യേണ്ടതാണ്.

അഥവാ, നാഗരികന്റേതോ കശീലവന്റേതോ വൈദ്യന്റേതോ ആപ്തപ്രകടനം വേഷധരിച്ച ശുശ്രൂഷയാൽ രാത്രിയിൽ പനിക്രമങ്ങളെ തീവച്ചുകുതിപ്പു. രക്ഷിപുരുഷന്മാരിലാക്കേണ്ടിട്ടുമാ വൈദ്യകവൃത്തിയുണ്ടെന്നോ പണ്യസംസ്ഥനയായ (പ്രാദേശികശാലയെ) തീവച്ചുകുതിപ്പു. ഏ. അഥവാ കമാരൻ, തന്നെ ആരെങ്കിലും തിരഞ്ഞുവരുവാൻ ഇടയാക്കാനിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി താൻ വസിക്കുന്ന ഘാതത്തിൽ മറ്റൊരു ശരീരത്തെ നിക്ഷേപിച്ചു സ്വഗൃഹത്തെ തീവച്ചു കുതിച്ചു സ്വാധീതമാക്കി (ഭിന്നിഭാവം) ഖാതസുരം (ഓവ്) അന്നിപയിലൂടെ പുറത്തു പോകയോ, പുല്ലു ചുമക്കുന്നവന്റേതോ വെള്ളം ചുമക്കുന്നവന്റേതോ ഭാഷണം ചുമക്കുന്നവന്റേതോ വേഷധരിച്ച രാത്രിയിൽപുറത്തു പോകയോ, മുഖമുഖമിരിക്കുന്നവന്റേതോ ചുമക്കുന്നവന്റേതോ പുറത്തുപോകയോ പോകുമ്പോൾ അവരുടെ

* വാക്കുകളോടൊന്നു = ജലാശയത്തിലുള്ള സഞ്ചാരം. ഇതിനെപ്പറ്റി മുകളിൽ ഉദ്ധരണപരമായതിനെക്കുറിച്ച് പഠിക്കുക.

§ ഗ്രാമം കയറ്റുമ്പോൾ ഉണ്ടാകാവുന്ന ജനസമ്മുട്ടത്തിൽ കമാരൻ ഓടിപ്പോകേണ്ടതാണ് അത്പരം.

കൂട്ടത്തിൽക്കൂടി അവരുടെ വേഷം ധരിച്ച് രാത്രിയിൽ പോകുകയോ, വിരൂപനായവന്റെയോ രോഗിയുടെയോ അരണ്യചരന്റെയോ വേഷത്തിൽ നിർദ്ദമിക്കുകയോ, ഗ്രഹപുരുഷന്മാർ ഒരു മുതലടമത്തെ കൊണ്ടുപോകുന്ന നാട്ടുത്തിൽ അവനെ കൊണ്ടുപോകുകയോ, മറ്റു വല്ലവരും ശവം കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ കുമാരൻ സ്രീകൃപം ധരിച്ച് അതിന്റെ പിന്നാലെ പോകുകയോ ചെയ്തു. തിരഞ്ഞുകൊണ്ടു നടക്കുന്ന രക്ഷികൾ ചോദിക്കുമ്പോൾ വനചരവൃത്തന്മാർ ഒരു വഴിക്കു പോകുന്ന കുമാരനെ മറ്റൊരു വഴിക്കു പോകുന്നതായി പറയും കുമാരൻ വേറെ ഒരു വഴിക്കു പോകയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ കുമാരൻ വണ്ടികളുംകൊണ്ടു പോകുന്നവരുടെ കൂട്ടത്തിൽക്കൂടി ആത്മാവിനെ മറച്ച് നിർദ്ദമിച്ചു. തിരഞ്ഞു വരുന്നവർ അടുത്തെത്തിയാൽ കുമാരൻ വല്ലഭത്തും ഒളിക്കുകയോ, അതിന്നു തരം കിട്ടാത്തപക്ഷം വിഷം കുലമ്പിയ ഹിരണ്യമോ ഭക്ഷ്യപദാർത്ഥമോ വഴിയുടെ ഇരുവശങ്ങളിലും ഇട്ട് വേറെ ഒരു വഴിയിൽക്കൂടെ പോകുകയോ ചെയ്തു. തിരഞ്ഞു വരുന്നവർ കണ്ടെത്തിപ്പിടി ചുവങ്കിൽ കുമാരൻ സാമാദികളായ ഉപായങ്ങളെക്കൊണ്ട് അവനെ വഞ്ചിക്കുകയോ, വിഷം ചേർത്തതായ പാമിഭോജനം കൊടുത്തു മോഹിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തു.

മുൻപറഞ്ഞ വാരുണഘോഷം, അഗ്നിദാഹം എന്നിവയിൽ അനൃശരീരത്തെ നിഷേധിച്ച് കുമാരൻ രക്ഷപ്പെട്ടു പോന്നതിന്നു ശേഷം വിജിഗീഷു അവനെ ഇങ്ങനെയി വാങ്ങിയിരുന്ന ശത്രുവിനോടു “എന്റെ പുത്രൻ നിന്നാൽ കൊല്ലപ്പെട്ടു” എന്ന കാരണം പറഞ്ഞു എതിർക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഗ്രഹശസ്ത്രങ്ങളാൽ രക്ഷി-

ജനത്തെക്കൊന്നു രാത്രിയിൽ

ശീശുപാതികളാം ചാരം
രൊത്തു പോവൂ കമാർകൻ.

കേശഭിജ്ഞൻ അയ്യപ്പസ്തമി, അയ്യപ്പസ്തമി
ഏകാദശികരണത്തിൽ, സന്ധികൾ—സന്ധികൾക്കും
എന്ന പതിനെട്ടാമധ്യായം.

പതിനെട്ടാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടുപതിനാലുമുതൽ ഇരുപത്താറുതുടി
പ്രകരണങ്ങൾ.

മധ്യമചരിതം, ഉദാസീന ചരിതം, മണ്ഡല ചരിതം.

മധ്യമൻ താനും തന്റെ മൂന്നാമത്തേയും നാലാമത്തേയും പ്രകൃതികളും അന്നുതലപ്രകൃതികളും (അന്നുതലകാരികൾ) രണ്ടാമത്തേയും നാലാമത്തേയും ആറാമത്തേയും പ്രകൃതികൾ വികൃതികളും (പ്രതികളകാരികൾ) ആകുന്നു *. അവരണ്ടിനേയും മധ്യമൻ അന്നുഗ്രഹിക്കുമെങ്കിൽ വിജിഗീഷു മധ്യമനെക്കുറിച്ച് അന്നുതലവൃത്തിയായിരിക്കും; അന്നുഗ്രഹിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ വിജിഗീഷു പ്രകൃത്യനുഭവം (തന്റെ പ്രകൃതികൾക്കു മാത്രം അന്നുതലവൻ) ആയിരിക്കും.

മധ്യമൻ വിജിഗീഷുവിന്റെ മിത്രമായിരുന്ന മിത്രത്തെ നിഗ്രഹിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടാൽ വിജിഗീഷു തന്റെയും മിത്രത്തിന്റെയും മിത്രങ്ങളെ ഉത്സാഹിപ്പിക്കുകയും മധ്യമന്റെ മിത്രങ്ങളെ അവനിൽനിന്നു കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു തന്റെ മിത്രത്തെ രക്ഷിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ “ഈ മധ്യമൻ വല്ലാതെ വളിച്ചുവശായിരിക്കുന്നു. ഇവൻ ന

* പ്രകൃതികളെപ്പറ്റി മണ്ഡലത്തോടൊന്നിനെ ആറാമധികരണത്തിൽ രണ്ടാമധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതു നോക്കുക.

മ്മളെയെല്ലാം നശിപ്പിക്കുവാനാണ് പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ആകയാൽ നമ്മളെല്ലാവരും കൂടി യോജിച്ച് ഇവന്റെ യാത്രയെ പ്രതിഹരിക്കണം” എന്നു പറഞ്ഞു രാജമണ്ഡലത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണം. അപ്പോൾ രാജമണ്ഡലം തന്നെ സഹായിക്കുമെങ്കിൽ വിജിഗീഷു മധ്യമനെ അമർത്തി തന്റെ ശക്തിയെ വലിപ്പിക്കണം; തന്നെ സഹായിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലാകട്ടെ സൈന്യംമോണ്ടും ധനംകൊണ്ടും തന്റെ മിത്രത്തെ സഹായിച്ചു, മധ്യമനെ ദേവിക്കു നവരായും പരസ്തരം സഹായിക്കുന്നവരായുമുള്ളവരോ മധ്യമദേവികളായ വളരെ പേരിൽ ഒരുവനെ അനുകൂലിപ്പിച്ചാൽ വളരെപ്പേർ അനുകൂലിക്കുമെന്ന നിലയിലുള്ളവരോ മധ്യമദേവികളാണെന്നെങ്കിലും പരസ്തരശക്തി നിമിത്തം ഒരുങ്ങിപ്പുറപ്പെടാത്തുള്ളവരോ ആയിരിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരിൽ പ്രധാനമായ ഒരുവനെയോ തന്റെ രാജ്യത്തിനടുത്ത ഒരുവനെയോ സാമദാന്തങ്ങളെക്കൊണ്ടു സ്വാധീനിക്കണം. അങ്ങനെ സ്വാധീനിച്ചാൽ രണ്ടാമത്തൊരു രാജാവു കൂടി സ്വാധീനമാക്കിൽ വിജിഗീഷുവിന്റെ ശക്തി ദ്വിഗുണമായും, മൂന്നാമത്തൊരുവൻ കൂടി സ്വാധീനമായെങ്കിൽ ത്രിഗുണമായും ഭവിക്കും. ഇപ്രകാരം ശക്തി സമ്പാദിച്ചു വിജിഗീഷു മധ്യമനെ അബഗ്രഹിക്കണം. ഇതു ചെയ്യുന്നതിൽ ദേശകാലങ്ങൾ അനുകൂലമല്ലാത്തപക്ഷം മധ്യമനുമായി സന്ധിച്ചെത്തു മിത്രത്തെ സഹായിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ മധ്യമന്റെ വിരോധികളായിട്ടുള്ള ഭൂഷ്യന്തമായി കർമ്മസ്ഥിയെ ചെയ്യണം.

തന്റെ കൾനീയനായ (ശക്തിയെ ക്ഷയിപ്പിക്കേണ്ടുന്ന) മിത്രത്തെ മധ്യമൻ ദോഷിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടാൽ വിജിഗീഷു “ഞാൻ നിന്നെ രക്ഷിക്കാം” എന്നു പറഞ്ഞു, ആ മിത്രം കൾശിതനാകുന്നതുവരെ താമസിക്കുകയും, കൾശിതനായിക്കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അവനെ രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യു

ണം. ഉദ്യോഗസ്ഥനായ മിത്രത്തെ മധ്യമൻ ദോഹിപ്പാൻ പുറപ്പെടുമ്പോഴും ആ മിത്രം കശിതനായിക്കഴിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം വിജിഗീഷു അവനെ രക്ഷിക്കണം. രക്ഷിക്കാതിരിക്കുന്നപക്ഷം മധ്യമനു വൃദ്ധി ഭവിക്കുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടുണ്ടുതാനും. വിജിഗീഷുവിന്റെ രക്ഷിപ്പാൻ സാധിക്കാതെ അവൻ മധ്യമനാൽ ഉദ്യോഗിക്കപ്പെടുവാൻ വിജിഗീഷു അവനു ഭൂമിയെ ദാനംചെയ്തു അവനെ തന്റെ വശത്തിൽ നിർത്തണം. ഇങ്ങനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ അവൻ ശത്രുപക്ഷത്തിൽ ചേരുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടുണ്ടുതാനും. മേൽ പറഞ്ഞ കശിതനെയും ഉദ്യോഗസ്ഥനെയും മിത്രങ്ങൾ മധ്യമനെ സഹായിക്കുന്നവരായിരിക്കുന്നപക്ഷം മധ്യമനായി വിജിഗീഷു പുരുഷാൻതസന്ധിയെ ചെയ്യണം. അവരുടെ മിത്രങ്ങൾ വിജിഗീഷുവിനെ ദോഹിക്കുന്നതിന്നു ശക്തിയുള്ളവരാണെങ്കിലും വിജിഗീഷു മധ്യമനോടു സന്ധിചെയ്യണം.

മധ്യമൻ തന്റെ ശത്രുവിനെ ദോഹിപ്പാൻ പുറപ്പെടുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ വിജിഗീഷു മധ്യമനോടു സന്ധിചെയ്യണം. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ സ്വാർത്ഥം സാധിക്കുകയും മധ്യമനു പ്രിയമാകയും ചെയ്യും.

മധ്യമൻ സ്വന്തം മിത്രഭാവിയാ മിത്രത്തെ ദോഹിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടാൽ വിജിഗീഷു അവനോടു പുരുഷാൻതര സന്ധിചെയ്യണം. അവനു് അവപക്ഷയുള്ളപക്ഷം “മിത്രത്തെ ഉദ്യോഗിക്കുന്നതു ശരിയല്ല” എന്നു പറഞ്ഞു മധ്യമനെ അതിൽനിന്നു വിലക്കുകയാ, “രാജമണ്ഡലംതന്നെ സ്വപക്ഷപധം കാരണം ഇവന്റെ നേരെ കോപിക്കട്ടെ” എന്നുവെച്ചു ഉദ്യോഗിക്കുകയാ ചെയ്യണം. മധ്യമൻ തന്റെ ശത്രുവിനെ ദോഹിപ്പാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ വിജിഗീഷു ധനംകൊണ്ടും സൈന്യംകൊണ്ടും ഗ്രഹമായി ആ ശത്രുവിനെ സഹായിക്കണം. ഉദാസീനനെ മധ്യമൻ

ദോഷിക്കാൻ പുറപ്പെടുമ്പോൾ മധ്യമനം ഉദാസീനനും തമ്മിൽ ഭേദിക്കട്ടെ എന്നു വിചാരിച്ചു' മധ്യമോദാസീനന്മാരിൽപച്ച' ആരാണോ രാജമണ്ഡലത്തിന്നധികം ഇഷ്ടനായിട്ടുള്ളതു അവന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചേരേണ്ടതാണ്.

മധ്യമചരിതത്തെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ ഉദാസീനചരിതവും പറയപ്പെട്ടു. വിശേഷിച്ചു, ഉദാസീനൻ മധ്യമനെ ദോഷിപ്പാൻ പുറപ്പെടുമ്പോൾ അവരിൽ ആരുടെ പക്ഷത്തിൽ ചേർന്നാൽ തന്റെ ശത്രുവിന്ന് ദോഹവും മിത്രത്തിന്നുപകാരവും വരുമോ ആ ആളുടെ പക്ഷത്തിൽ ചേർന്നു സഹായിക്കണം. മധ്യമോദാസീനന്മാരിൽ ആരെയാണോ തനിക്കു സൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു സഹായിപ്പാൻ ലഭിക്കുക അവനെ സഹായിക്കുകയുമാകാം.

മേൽപ്പറഞ്ഞപ്രകാരം മധ്യമോദാസീനന്മാരിൽ വർത്തിച്ചുകൊണ്ടു' വിജിഗീഷു തന്റെ ശക്തിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും, ശത്രുവിന്റെ ശക്തിയെ കുറയിട്ടിരിക്കുകയും, തന്റെ മിത്രത്തെ ഉപഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യണം.

വിജിഗീഷുവിന്റെ സാമന്തരാജ്യക്കാക്കല്ലാം ശത്രുതപം തുല്യമാണെന്നിരിക്കിലും അനാസാവാൻ (അജിതേന്ദ്രിയൻ), നിത്യാപകാരി, ശത്രു (അകാരണവിരോധി), ശത്രുസഹിതൻ (ശത്രുസഹായൻ), പാർഷ്ണിഗ്രാഹൻ, വ്യസനി, യാതാചൂൻ, തനിക്കു ച്യവനം വരുമ്പോൾ ആക്രമിക്കുന്നവൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർ അരിഭാവികൾ (ശത്രുവിന്റെ നിലയിൽ വർത്തിക്കുന്നവർ) ആയ ശത്രുക്കളാകുന്നു. ഏകാത്മാഭിപ്രയാതൻ (വിജിഗീഷുവുമായി സന്ധി ചെയ്തു അവന്റെ കാര്യത്തിനായിത്തന്നെ അന്യസ്ഥലത്തേക്കു പോയവൻ), പൃഥ്വീത്മാഭിപ്രയാതൻ (വിജിഗീഷു ഒരു ലാഭം കരുതിപ്പോയപ്പോൾ മറ്റൊരു ലാഭം കരുതിപ്പോയവൻ), സംഭ്രയയാത്രികൻ, സംഹിതപ്രയാണികൻ, സ്വാത്മാഭിപ്രയാതൻ (വിജിഗീഷുവിന്റെ കാൽക്കും സാധി

പ്പാൻ പോയവൻ), സാമന്തമാധികൻ, കോശം കൊടുത്തു ദണ്ഡത്തെയും ദണ്ഡം കൊടുത്തു കോശത്തെയും വാങ്ങുന്നവൻ, അധയെ വിൽക്കുന്നവൻ, ദൈവധീഭാവികൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർ മിത്രഭാവികൾ (മിത്രമാണെന്നു ഭയപ്പെടുന്നവർ) ആയ ശത്രുക്കളാകുന്നു. ബലവാനെ ഭയപ്പെട്ടവനോ അന്തർദ്വൈത പ്രതിവേദനോ ആയ സാമന്തൻ, ബലവാനായവന്റെ പാർഷ്വഗ്രാഹൻ, തന്നത്താൻ കീഴടക്കിയവനോ പ്രതാപംകൊണ്ടു കീഴടക്കപ്പെട്ടവനോ ആയ ദണ്ഡോപനതൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർ ഭൂതൃഭാവികൾ (ഭൂതൃന്മാരെല്ലാം ഭാവിക്കുന്ന ശത്രുക്കൾ) ആയ സാമന്തന്മാരാകുന്നു. ഈ സാമന്തന്മാരെപ്പറ്റത്തക്കതൊന്നൊന്നു ഭൂമ്യേകാന്തരരേയും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ഏതു മിത്രം ശത്രുവേൽക്കെ-
ത്താനുമായ് സന്ധിചെയ്യുമോ
അവന്നരിയെ വെണ്ണീടാൻ
തക്ക സാഹായ്യമേകിട്ടു;

ശത്രുവേ വെണ്ണവൻ തന്റെ
വശ്യനല്ലാതെ പോവിതോ
സാമന്തനെകാന്തരന്മാരെ-
ഭവനോടിടിച്ചിട്ടു;

തൽഭൂമിയെ ഹരിച്ചിപ്പു
തൽകലീനാവരജലരാൽ,
സാഹ്യാർത്ഥിയും വശ്യനുമായ്-
നില്പാൻ വേണ്ടതു് ചെയ്തിട്ടു;

അതികൾതിനായ് തന്നെ-
തൂണുണ്ണാതരിഗാമിയായ്
വാദ്യോനെ വൃദ്ധീകര്യങ്ങൾ
വരാതമ്മട്ടു നിർത്തിട്ടു;

അർത്ഥാർത്ഥമായ് ചലം മിത്രം
താനുമായ് സന്ധിചെയ്യുകിൽ
അവൻ ചലിക്കാത്തവിധം
തീർത്തു ചലനമേതുവെ;

ശത്രുസാമാന്യനായ് നില്ക്കും
ശരമിത്രത്തെയുഴിപൻ
അവനായ് വേർപെടുത്തീട്ടു
കൊൽവു, ശത്രുവെയും പുനഃ;

വിരോധിപ്പിട്ടു സാമന്ത-
രോടുദാസീനനേയവൻ
വിഗ്രഹത്താൽ തപ്തനാവോ-
ളപകാരവുമേകിട്ടു;

ദൈവബലത്താൽ ശത്രുവിനെ
വിജിഗീഷുവിനേയുമേ
സേവിപ്പോന്നെസ്സഹായിച്ചു
പരനിൽച്ചേർന്നിടാവിധം;

അല്ലെങ്കിലവിഭേദനിന്നും
മാറി, യന്ത്രനെ മുന്നമേ
ദണ്ഡാനുഗ്രാഹിയായ് വെച്ചാ-
രന്യഭൂമിയിൽ നിർത്തിട്ടു;

എവൻ ദോഷികുലപത്തിൽ -
തുണയ്ക്കും ശക്തനെങ്കിലും
അവനേയണയെച്ചേർത്തു
വിശ്വസിപ്പിച്ചു കൊന്നിട്ടു;

മിത്രത്തിൻ വ്യസനത്തിങ്ക-
ലുത്ഥാനംചെയ്തു ശത്രുവെ

ശ്രീമ

മൗൽ—മൗൽ പ്രകരണങ്ങൾ പതിനെട്ടാമദ്ധ്യായം

വ്യസനച്ചോദനംചെയ്ത
മിത്രത്താലേ ജയിച്ചിട്ടു;
അരിവ്യാപത്തിനാൽ പൊങ്ങി
മിത്രം തന്നെ വെറുക്കുകിൽ
അരിതൻ വ്യസനം തീർത്തി-
ട്ടുവനെന്നൊക്കെണ്ടാതു കിട്ടു;
വൃദ്ധിഷ്ടയസ്ഥിതികളും
കർന്നോർപ്പേടനങ്ങളും
ഉപായങ്ങളുമീവണ്ണം
ചെയ്തു ശാസ്ത്രജ്ഞനാം നൂപൻ;
ഏവം പരസ്പരാപേക്ഷം
ഷാഡ്ഗുണം നോക്കിടുന്നവൻ
കളിപ്പു ബുദ്ധിനിഗള-
ബദ്ധരായുള്ള ഭൂപരാൽ.

കൊടിച്ചാൻ അത്ശാസ്ത്രത്തിൽ, ഷാഡ്ഗുണമെന്ന
ഏഴാമധികരണത്തിൽ, മധ്യമധിരം—ഉദാസീനധിരം—
മണലധിരം എന്ന പതിനെട്ടാമദ്ധ്യായം.

ഷാഡ്ഗുണം ഏഴാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

വ്യസനാധികാരികൾ. എട്ടാമധികരണം

ഒന്നാം അധ്യായം.

തന്ത്രാദിപഞ്ചതന്ത്രം പ്രകാരം.

പ്രകൃതിവ്യസനചക്രം.

തന്നിടം ശത്രുവിന്നും ഒരേ സമയത്തു വ്യസനം സംഭവിച്ചാൽ താതവ്യന്റെ നേക്കു യാനംചെയ്തയോ വേണ്ടതു്, അതോ അവനെത്തടുത്തുനിന്നു സ്വരക്ഷ ചെയ്തയോ വേണ്ടതു് എന്ന് ആലോചിക്കുകയാണു വ്യസനചിന്ത.

ദൈവവും മാനുഷവുമായ പ്രകൃതിവ്യസനം അനന്യം (ദുർദ്വിധി), അപനന്യം എന്നിവകൊണ്ടാണു സംഭവിക്കുന്നതു്. വ്യസനമെന്നാൽ ഗുണപ്രാതിഘോമ്യം, ഗുണാഭാവം, പ്രദോഷം (പ്രകടമായ ദോഷം), പ്രസംഗം (സ്രീമൂലയാദി പ്രസക്തി), പീഡ എന്നിവയാണു്.

സ്വാമി വ്യസനം, അമാത്രി വ്യസനം, ജനപദവ്യസനം, ദുർദ്വ്യസനം, കോശവ്യസനം, ദണ്ഡവ്യസനം, മിത്രവ്യസനം എന്നിവയിൽ പെട്ടു് ആദ്യമാദ്യം പറയപ്പെട്ടതിന്നാണു് അധികമധികം ഗൗരവമെന്നു് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു ഭാരദ്വാജന്റെ പക്ഷം. സ്വാമ്യമാത്രിവ്യസനങ്ങളിൽ പെട്ടു് അമാത്രിവ്യസനത്തിന്നാണു് അധികം ഗൗരവം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മന്ത്രം, മന്ത്രത്തിന്റെ ഫലസിദ്ധി, കർമ്മാനുഷ്ഠാനം, ഭരതവ്യയങ്ങൾ, സൈന്യപ്രണയനം, ശത്രുവിന്റെയും ആടവികന്റെയും പ്രതിഷേധം, രാജ്യരക്ഷണം, വ്യസനത്തി

ന്റെ പ്രതിവിധാനം, രാജകുമാരരക്ഷണം, രാജകുമാരന്മാരുടെ അഭിഷേകം എന്നിവയെല്ലാം അമാത്യന്മാർക്കധീനമായിട്ടാണ് ഇരിക്കുന്നത്. അമാത്യന്മാരുടെ അഭാവത്തിൽ അവർക്കും അഭാവം വരികയും, ചിറകു മുറിഞ്ഞ പക്ഷിക്കണപോലെ രാജാവിനു ചേഷ്ടാഹാനി വരികയും ചെയ്യും. അമാത്യവ്യസനങ്ങളിൽ ശത്രുക്കളുടെ ഭേദപ്രയോഗങ്ങൾ ആസന്നമായി വരികയും, അമാത്യന്മാർ രാജാവിന്റെ പ്രാണനോടടുത്തു പെരുമാറുന്നവരാകയാൽ അവരുടെ വൈഗുണ്യംനിമിത്തം രാജാവിനു പ്രാണാപായംതന്നെ സംഭവിക്കുകയും ചെയ്യും.

അപ്രകാരമല്ലെന്നാണു കൌടില്യന്റെ പക്ഷം. മന്ത്രിപുരോഹിതാദികളായ ഭൃത്യവർഗ്ഗത്തെ നിശ്ചയിക്കുക, അധ്യക്ഷപ്രചാരത്തെ നടത്തിക്കുക, പുരുഷവ്യസനത്തിലും ഭവ്യവ്യസനത്തിലും പ്രകൃതിവ്യസനത്തിലും പ്രതിവിധിയെടുക്കുക, ഏധനം (പ്രകൃതികളുടെ വർദ്ധനം) ചെയ്തുകൊണ്ടുവരികയും അമാത്യന്മാർ വ്യസനികളാകുമ്പോൾ വ്യസനഹീനന്മാരായ മറ്റുള്ളവരെ തൽസ്ഥാനത്തു രാജാവിനു നിരയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പൂജ്യന്മാരെ പൂജിക്കുന്നതിലും ഭൃത്യന്മാരെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിലും രാജാവ് എല്ലാത്തരത്തിലും അവഹിതനായിരിക്കും. സ്വാമി ഗുണസമ്പന്നനായിത്തീർന്നാൽ തന്റെ സമ്പത്തുകളെക്കൊണ്ടു പ്രകൃതികളേയും ഗുണസമ്പത്തുള്ളവരാക്കിത്തീർക്കും. പ്രകൃതികൾ അഭിവൃദ്ധിയിലും പ്രമാദത്തിലും സ്വാമിയെ ആശ്രയിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സ്വാമിയുടെ ശീലമന്തോ അതായിരിക്കും അവരുടേയും ശീലം. പ്രകൃതികളുടെ കൂടസ്ഥൻ സ്വാമിയാണല്ലോ.

അമാത്യജനപദവ്യസനങ്ങളിൽവെച്ചു ജനപദവ്യസനത്തിനാണു ഗൌരവമധികമെന്നു വിശദമാക്കുവാൻ. കോശം, ദണ്ഡം, കുപ്പം, വിഷ്ണി (കർമ്മകരവർഗ്ഗം), വാഹനം,

നിവയങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം ജനപദത്തിൽനിന്നാണു പുറപ്പെടുന്നത്. ജനപദത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ അപരം അഭാവം വരും. സ്വാമ്യമാത്രമാക്കി, അനന്തര * (അധ്യവഹിതം) മായിട്ടുള്ളതുമാണല്ലോ ജനപദം.

അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൌടില്യമതം. ജനപദത്തിന്റെ കർമ്മസിദ്ധികൾ, ജനങ്ങളുടെ യോഗക്ഷേമങ്ങളെ തങ്ങളിൽനിന്നും ശത്രുക്കളിൽനിന്നും രക്ഷിക്കൽ, വ്യസനപ്രതീകാരം, ശൂന്യസ്ഥാനങ്ങളെ നിവേശിപ്പിക്കുകയും വാർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തും, സൈന്യങ്ങളെ ശേഖരിക്കുക, കരം പിരിക്കുക, ജനാനുഗ്രഹം ചെയ്തും എന്നിങ്ങനെയുള്ള എല്ലാ ആരംഭങ്ങളും അമാത്യനെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നവയാണ്.

ജനപദദ്യുത്യാസനങ്ങളിൽവെച്ചു ദ്യുത്യാസനത്തിനാണു ഗൌരവമധികമെന്നു പരാശരശിഷ്യന്മാർ. ദ്യുത്യാലാണല്ലോ കോശദണ്ഡങ്ങളുടെ ഉൽപ്പത്തി. ആപത്തിങ്കൽ ജനപദത്തിന്റെ രക്ഷാസ്ഥാനവും ദ്യുത്യാമാണ്. ദ്യുത്യാവാസികളായ പൌരന്മാർ ജനപദന്മാരെക്കാളധികം ശക്തിയുള്ളവരും, ആപത്തിങ്കൽ രാജാവിന്നു നിത്യസ്ഥായന്മാരുമാകുന്നു. ജനപദന്മാരാകട്ടെ അമിത്രസാധാരണന്മാർ (ശത്രുവിങ്കലും സമാനന്മാർ) ആയിരിക്കും.

അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൌടില്യമതം. ജനപദമാണു ദ്യുത്യാ, കോശം, ദണ്ഡം, സേതു, വാത്സ (കൃഷിപശുപാലനവാണിജ്യങ്ങൾ) എന്നിവയുടെ ആരംഭങ്ങൾക്കൊക്കെയും മൂലമായിട്ടുള്ളത്. ശൈത്യവും സൈമത്യവും ഭാഷ്യവും ബാഹുല്യവും (സംഖ്യാധിക്യം) ജനപദന്മാരിലാണ് ഉള്ളത്. പശുതന്തിങ്കിലോ അന്തർദ്വീപത്തിങ്കലോ ഉള്ള

* വിശാഖക്ഷപക്ഷത്തിൽ സ്വാമി, അമാത്യൻ, ജനപദം ഇത്യാദിയാതിട്ടാണു പ്രകൃതികളുടെ കൂടും.

ഭഗ്ഗ്ങ്ങളിൽ ജനാധിവാസമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവയിൽ ആരും താമസിക്കാറില്ല. കഷ്ടകാലമായ ദേശത്തിൽ ഭഗ്ഗ്വ്യസനവും ആയുധീയന്മാരധികമായ ജനപദത്തിൽ ജനപദവ്യസനവും ഗുരുതരമാകുന്നു.

ഭഗ്ഗ്കോശവ്യസനങ്ങളിൽവെച്ചു കോശവ്യസനമാണ് ഗുരുതരമെന്നു പിശുനൻ. കോശമാണു ഭഗ്ഗ്ത്തിന്റെ പ്രതി സംസ്കാരത്തിനും രക്ഷണത്തിനും മൂലമായിട്ടുള്ളത്; ഭഗ്ഗ്ം കോശംകൊണ്ടു ശത്രുക്കളുടെ ഭേദപ്രയോഗത്തിൽപ്പെടുകയും ചെയ്യും. ജനപദത്തെയും മിത്രങ്ങളെയും ശത്രുക്കളേയും ഒരുക്കുക, ദേശാന്തരത്തിങ്കലുള്ളവരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, സൈന്യബലവ്യവഹാരം നടത്തുക എന്നിവയും കോശത്തെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നത്. വ്യസനം വരുമ്പോൾ കോശത്തെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോകുവാൻ സാധിക്കും; ഭഗ്ഗ്ത്തെ അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ കഴികയില്ല.

അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൌടീകൃതം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭഗ്ഗ്ത്തിൽ അർപ്പിച്ചിട്ടാണു കോശത്തെയും ദണ്ഡത്തെയും രക്ഷിക്കേണ്ടത്. തുഷ്ണീര്യലം, സ്വപക്ഷനിഗ്രഹം, സൈന്യബലവ്യവഹാരം, മിത്രസൈന്യസ്വീകാരം, പരസൈന്യത്തിന്റെയും ആടവികന്റെയും പ്രതിഷേധം എന്നിവയും ഭഗ്ഗ്ത്തെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നത്. ഭഗ്ഗ്മില്ലെങ്കിൽ കോശം ശത്രുക്കളുടെയായിത്തീരും. നല്ല ഭഗ്ഗ്മുള്ളവർ ഉച്ഛേദം വരാതിരിക്കുന്നതു കാണുന്നുണ്ടല്ലോ.

കോശദണ്ഡവ്യസനങ്ങളിൽവെച്ചു ദണ്ഡവ്യസനം (സൈന്യവ്യസനം) തിന്നറാണധികം ഗൗരവമെന്നു കൌടീകൃതം. മിത്രങ്ങളെയും ശത്രുക്കളെയും ഒരുക്കുക, പരദണ്ഡത്തെ ഉത്സാഹിപ്പിക്കുക, സ്വദണ്ഡത്തെ സ്വീകരിക്കുക എന്നിവയെല്ലാം ദണ്ഡത്തെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നത്. ദണ്ഡത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ കോശത്തിന്നു വിനാ

ശം നിശ്ചയമാണ്. കോശത്തിന്റെ അഭാവത്തിലും കപ്യമോ ഭൂമിയോ കൊടുത്തോ ശത്രുവിന്റെ ഭൂമി എടുക്കുവാനനുവദിച്ചൊ സൈന്യത്തെ സ്വരൂപിക്കുവാൻ സാധിക്കും. ദണ്ഡപരന്നാവനാൽ കോശവും ശേഖരിക്കുവാൻ ശക്തമാണ്. സ്വാമിയുടെ ആസന്നവർത്തിനായതു കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്നു ദണ്ഡം അമാത്യനെപ്പോലെയാകുന്നു.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു കൗടീല്യമതം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ദണ്ഡത്തിന്നു മൂലമായിട്ടുള്ളതു കോശമാകുന്നു. കോശത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ ദണ്ഡം ശത്രുവിനെ പ്രാപിക്കുകയോ, സ്വാമിയെ ഹനിക്കുകയോ ചെയ്യും കോശം സർവ്വകാർത്താരംഭങ്ങളെയും നിർവ്വഹിക്കുന്നതും ധർമ്മകാമങ്ങളുടെ ഹേതുവുമാകുന്നു. ദേശം, കാലം, കാർത്തം എന്നിവയുടെ ഭേദമനുസരിച്ചു കോശദണ്ഡങ്ങളിലേതെങ്കിലുമൊന്നു പ്രമാണമായി ഭവിക്കും. ലബ്ധമായ കോശത്തെ പാലിക്കുക മാത്രമാണ് ദണ്ഡംകൊണ്ടു സാധിക്കുന്നത്; കോശമാകട്ടെ കോശശതയും ദണ്ഡശതയും പാലിക്കുന്നതാകുന്നു. സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും പ്രയോജനം കോശമാകുകൊണ്ടു കോശവ്യസനത്തിന്നുതന്നെയാണു് ഗൗരവമധികം.

ദണ്ഡമിത്രവ്യസനങ്ങളിൽവെച്ചു മിത്രവ്യസനമാണു ഗുരുതരമെന്നു വാതവ്യാധി പറയുന്നു. വേതനം കൊടുത്തു പോറ്റാത്തേയും ദേശാന്തരത്തിലിരുന്നും മിത്രം കർമ്മത്തെച്ചെയ്യയും പാർഷ്ണിഗ്രാഹൻ, ആസാദൻ, അമിത്രൻ, ആടവികൻ എന്നിവരെ തടുക്കുകയും കോശവും സൈന്യവും ഭൂമിയും നൽകി ഉപകരിക്കയും വ്യസനത്തിങ്കൽ സാഹായ്യത്തിന്നെത്തുകയും ചെയ്യുമല്ലോ.

അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൗടീല്യമതം. ദണ്ഡമുള്ളവന്നു മാത്രമേ, മിത്രം മൈത്രിയോടെ വർത്തിക്കുകയോ ശ

ത്ര മിത്രമായിച്ചമയുകയും ചെയ്തുള്ളൂ. ദണ്ഡമിത്രങ്ങൾക്കു രണ്ടിന്നും തുല്യമായിട്ടുള്ള കായ്ക്കത്തിൽ ഏതിന്നാണോ വലാധികൃവും യുദ്ധോചിതമായ ഭേദകാലങ്ങളുടെ ലാഭവുമുള്ളത് അതിന്നു വിശേഷം കല്പിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ, പെട്ടെന്നു വ്യയത്തിന്നു പോകേണ്ടിവരുമ്പോഴും ശത്രുക്കോപമോ ആടവികകോപമോ ആർജ്ജനരകോപമോ വരുമ്പോഴും മിത്രത്തെ കിട്ടുകയില്ല. വിജിഗീഷുവിന്നും ശത്രുവിന്നും ഏകകാലത്തു വ്യസനം വരികയും ശത്രുവിന്നു വൃദ്ധി വരികയും ചെയ്യുന്നതായാൽ അവരിലാരിൽനിന്നാണോ ധനം കിട്ടുക അവനോടു ചേർന്നിട്ടായിരിക്കും മിത്രത്തിന്റെ സ്ഥിതി. — ഇങ്ങനെ പ്രകൃതിവ്യസനങ്ങളുടെ സമ്പ്രദായം (ഗുരുലാലുതപനിഷ്ഠം) പറയപ്പെട്ടു.

പ്രകൃത്യവയവങ്ങൾക്കു
ഭവിക്കും വ്യസനങ്ങളിൽ
ബഹുതപം ഭക്തിയും പിന്നെ -
ശ്ലക്കിയും കായ്ക്കസാധകം.
വ്യസനം രണ്ടാൾക്കുമൊക്കിൽ
ഭേദം വൃദ്ധിപ്പയങ്ങളാൽ
ശേഷപ്രകൃതിസാൽഗുണ്യം
പരന്നില്ലെന്നിരിക്കെങ്കിൽ,
പ്രധാനന്താൻ തദന്യന്താ -
നൊന്നിന്റെ വ്യസനത്തിനാൽ
ശേഷപ്രകൃതികൾക്കുണ്ടാം
നാശമെന്നാലതാം ഗുരു.

കൈലാസൻ അയ്യപ്പസ്വാമിയിൽ, വ്യസനാധികാരികമെന്ന
ഏട്ടാമധികരണത്തിൽ, പ്രകൃതിവ്യസനവർഗ്ഗമെന്ന
ഒന്നാമദ്ധ്യായം.

രണ്ടാം അധ്യായം

തെറ്ററിതപത്തൊട്ടാം പ്രകരണം
രാജരാജ്യങ്ങളുടെ പുസ്തനചിന്ത.

പ്രകൃതികളെന്നാൽ ചുരുക്കത്തിൽ രാജാവും രാജ്യവും മാകുന്നു.

രാജാവിന്റെ വ്യസനം ആഭ്യന്തരമോ ബാഹ്യമോ ആയ കോപമത്രേ. അവയിൽ വെച്ച് ആഭ്യന്തരകോപം അഹിഭയമാകയാൽ ബാഹ്യകോപത്തേക്കാൾ ഗുരുതരമാണ്. അന്തഃകോപത്തിൽ വെച്ച് ആഭ്യന്തരനായ അമാത്യന്റെ കോപം അധികം ഗുരുതരമാകുന്നു. ആയതുകൊണ്ട് കോശത്തിന്റെയും സൈന്യത്തിന്റെയും അധികാരത്തെ രാജാവും തന്റെ അധീനതയിൽത്തന്നെ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം.

“ദൈവരാജ്യം (രണ്ടു രാജാക്കന്മാരുടെ ഭരണം) വൈരാജ്യം (വിദേശീയരാജാവിന്റെ ഭരണം) എന്നിവയിൽ വെച്ച് ദൈവരാജ്യം രണ്ടു രാജാക്കന്മാരുടെയും പക്ഷക്കാർ തമ്മിലുള്ള രാഗദോഷങ്ങൾ കാരണമോ പരസ്പരസംഘർഷത്താലോ നശിച്ചുപോകും. വൈരാജ്യമാകട്ടെ, പ്രജകളുടെ അഭിപ്രായമറിഞ്ഞ് ഭരിക്കുന്നതാകയാൽ യഥാസ്ഥിതിമാകുംവണ്ണം അന്യന്മാരാൽ നടത്തപ്പെടുന്നു” എന്ന് ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ, അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കേഴ്ത്തിപ്പറയൽ. അച്ഛനും മകനുമോ ഭ്രാതൃവും അനുജനുമോ തമ്മിൽ തർക്കിക്കുന്നതിനാലാണല്ലോ ദൈവരാജ്യം ഉണ്ടാകുന്നത്. അത് ഏകയോഗക്ഷമമാകയാൽ അമാത്യന്മാർ വിചാരിച്ചാൽ ഒതുക്കിക്കൊണ്ടുപോകുവാൻ സാധിക്കും. വൈരാജ്യത്തിങ്കലാകട്ടെ രാജാവു പരൻ ജീവിച്ചിരിക്കേ അവന്റെ രാജ്യം ബലാൽകാരേണു പിടിച്ചടക്കിയിട്ടു പിന്നെ ‘ഇതെന്റെയല്ല’ എന്ന വിചാ

രജരാജപുട്രി രാജ്യത്തെ കൾപ്പിക്കുകയോ ഐശ്വര്യത്തെ അപവാഹനം ചെയ്തയോ രാജ്യത്തെ ഒരു പണ്യവസ്തുവാക്കിത്തീക്കുകയോ വിരക്തമായിച്ചമഞ്ഞാൽ ഉപേക്ഷിച്ചു പോകയോ ചെയ്യും.

രാജാവ് അന്ധനാകുന്നതോ ചലിതശാസ്ത്രനാകുന്നതോ ഭേദം എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ, “ശാസ്ത്രചക്ഷുസ്സില്ലായ്മയാൽ അന്ധനായി, യൽകിഞ്ചനകാരി (അസമീക്ഷ്യകാരി) യായി, ദൃഢാഭിനിവേശത്തോടുകൂടിയവനായി, പരന്മാർ പറയുന്നതുപോലെ പ്രവൃത്തിക്കുന്നവനായ രാജാവ് അന്യായകർമ്മംകൊണ്ടു രാജ്യത്തെ നശിപ്പിക്കും. ചലിതശാസ്ത്രനാകട്ടേ ശാസ്ത്രത്തിൽനിന്നു ബുദ്ധി വ്യതിചലിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ അന്ധനയിക്കുവാൻ (സാമംകൊണ്ടു സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ) സാധിക്കും” എന്നു ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ, അങ്ങനെയല്ലെന്നാണു കൌടില്യമതം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അന്ധനായ രാജാവിനെ അമാത്യഗുണംകൊണ്ട് ഏതു കാര്യാത്തിൽ വേണമോ അതിൽ ഉറപ്പിച്ചുനില്പാൻ സാധിക്കും; ചലിതശാസ്ത്രനാകട്ടേ ശാസ്ത്രവിരുദ്ധമായ കർമ്മങ്ങളിൽ അഭിനിവിഷ്ഠബുദ്ധിയാകയാൽ അന്യായകർമ്മം ചെയ്തു രാജ്യത്തെയും ആത്മാവിനെയും നശിപ്പിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും.

വ്യാധിതനായ രാജാവോ നവീനനായ രാജാവോ ഭേദം എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ, “വ്യാധിതനായവൻ അമാത്യമുഖമായ രാജ്യനാശത്തെയോ രാജ്യമുഖമായ പ്രാണനാശത്തെയോ പ്രാപിക്കും; നവീനനാകട്ടേ സ്വധർമ്മനുഷ്ഠനും, അനുഗ്രഹപരിഹാരങ്ങൾ, ദാനമാനങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ പ്രകൃതിരഞ്ജകങ്ങളായ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തും കൊണ്ടിരിക്കും” എന്നു ആചാര്യന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ, അപ്രകാരമല്ലെന്നാണു കൌടില്യമതം. വ്യാധിതനായ രാജാവ് രാജകൃത്യങ്ങളെ പരിവൃപോലെ

തീരുമാനം

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിലെത്തോളം പ്രകരണം

രണ്ടാമധ്യായം

നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കും. നവീനനാകട്ടേ, “എന്റെ ബലത്താൽ സമ്പാദിക്കപ്പെട്ടതാണ് ഈ രാജ്യം; ഇതെന്റെ സ്വന്തമാണ്” എന്നു വിചാരിച്ചു യാതൊരു തടസ്സവും കൂടാതെ സേപ്തപോലെ നടക്കും. അല്ലെങ്കിൽ, സാമ്രാജ്യം പരാധീനനാക്കപ്പെട്ട് രാജ്യവിനാശത്തെ സഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. പ്രകൃതികളിൽ രൂപമുഖനല്ലായ്മയാൽ അദ്ദേഹത്തെ എളുപ്പത്തിൽ ഉച്ഛേദിക്കുവാനും സാധിക്കും.

എന്നാൽ, വ്യാധിതനായ രാജാവിന്റെ കാതൽിൽ പാപരോഗി (കാഷ്ടാദിരോഗി) യും അപാപരോഗിയുമെന്നു വിശേഷമുണ്ട്. നവീനന്റെ കാതൽിലും അഭിജാതനെന്നും അനഭിജാതനെന്നും വിശേഷമുണ്ട്.

ഭഞ്ചനക്കൊന്നിലും അഭിജാതനായിട്ടുള്ള രാജാവോ, അനഭിജാതനെന്നൊക്കിലും ബലവാനായിട്ടുള്ള രാജാവോ ഭേദം എന്നു ചിന്തയിൽ, “അഭിജാതനാണെന്നൊക്കിലും ഭഞ്ചനക്കൊന്നിൽ ദൈവവ്യക്തികൾ കാരണം പ്രജകൾ വളരെ പണിപ്പെട്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപജാപത്തെ അംഗീകരിക്കുകയും; അഭിജാതനല്ലെന്നൊക്കിലും ബലവാനാണെന്നൊക്കിൽ ബലം കാരണം എളുപ്പത്തിൽ ജനങ്ങൾ അധീനരാകും” എന്ന് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ, അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൈകൊള്ളേണ്ടതും. ഭഞ്ചനക്കൊന്നിലും അഭിജാതനായിട്ടുള്ളവനെ പ്രകൃതികൾ സ്വയമേവ ചെന്ന് ആശ്രയിക്കും കാരണം, ജാത്യനായിട്ടുള്ളവനെയാണ് ഐശ്വര്യപ്രകൃതി അനുവർത്തിക്കുക എന്നതുതന്നെ. ബലവാനെന്നൊക്കിലും അഭിജാതനല്ലാത്തവന്റെ ഉപജാപത്തെ പ്രകൃതികൾ അനുസരിക്കുകയില്ല. കാരണം, സ്നേഹമുള്ളതല്ല സമഗ്രതയുള്ളതല്ല എന്നതുതന്നെ.

കൃഷിചെയ്യുന്നവന്റെ സമ്പത്തുകളുടെ നാശം മുഷിപ്പിച്ചു (വിട്ടു വിതയ്ക്കാതിരിക്കുക) തേക്കോളധികം ചീത്തയാ

രൂപം

വ്യസനാധികാരികം

എട്ടാമധികരണം

കുന്നു. കാരണം, സമ്പ്രദായം നശിക്കുമ്പോൾ കഷ്ടതകൾ
പ്രയത്നം നശിക്കുന്നു എന്നതുതന്നെ. അപ്പോഴാണ് അതിവൃ
ഷ്ടിയെക്കുറിച്ചുകൊണ്ട് ചിന്തയുണ്ടാകുന്നു. കാരണം, വൃഷ്ടിയി
ല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ ജീവിപ്പാൻകൂടി ഉപായമില്ലെന്നതു
തന്നെ.

ഇതപ്രകൃതികൾക്കുണ്ടാകും
വ്യസനേ തൽബലാബദ്ധം
പാരമ്പര്യക്രമത്താലേ
യാനസ്ഥാനൈകകാരണം. *

കേരളീയർക്കും അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, വ്യസനാധികാരികരെന്ന
എട്ടാമധികരണത്തിൽ, രാജരാജ്യങ്ങളുടെ
വ്യസനവിന്ത എന്ന രണ്ടാമദ്ധ്യായം.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം

ഒരുനൂറ്റാണ്ടുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം.

പുരുഷവ്യസനവർഗ്ഗം.

വിദ്യാവിനയമില്ലായ്മയാണു് പുരുഷവ്യസനങ്ങൾക്കു
പേരു. അവിനീതനായ പുരുഷൻ വ്യസനദോഷങ്ങളെ
കാണുകയില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു് ആ വ്യസനദോഷങ്ങ
ളെ ഉപദേശിക്കാം:—

കോപത്താലുള്ള വ്യസനങ്ങൾ മൂന്നുകൂട്ടം; കാമത്താ
ലുള്ളവ നാലുകൂട്ടം. അവയിൽവെച്ചു കോപമാണു് ഇത്തര

* വിജിഗീഷുവിനും ശത്രുവിനും പ്രകൃതിവ്യസനമുണ്ടാകുമ്പോൾ
വിജിഗീഷുവിന്റേതെന്നു ബലം കാണുന്നതിനാൽ യാതൊരു, മറിയാ
താൽ സ്ഥാനവും അനുഷ്ഠാനമൊന്നുമില്ലാത്ത സ്വഭാവം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിനുപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം മൂന്നാമദ്ധ്യായം

രമായിട്ടുള്ളത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, കോപം സർപ്പരി
ലും പ്രവൃത്തിക്കും; പ്രായേണ കോപവശഗന്മാരായ രാജാ
ക്കന്മാർ പ്രകൃതികോപങ്ങൾ കാരണം വധിക്കപ്പെട്ടതായി
കേട്ടിട്ടുണ്ട്. കാമവശഗന്മാരായവരാകട്ടേ സൈന്യനാശ
വും ധനനാശവും കാരണം ശത്രുക്കളിലും വൃദ്ധികളിലും
വധിക്കപ്പെട്ടതായിട്ടാണു് കേട്ടിട്ടുള്ളതു്.

അപ്രകാരമല്ലെന്നു ഭരതപാണ്ഡൻ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ:—കോപം സർപ്പതന്മാരുടെ ആചാരമാണു്. വൈരനിർമ്മാതനും, അപമാനത്തിന്റെ നിവാഹനം, ആ
ക്രോധശക്തിയുടെ ഒരു ഭാഗം എന്നിവ കോപത്താലാണു് സി
ദ്ധിക്കുന്നതു്. പാപത്തെ പ്രതിഷേധിക്കുന്നതിന്നു കോ
പം എപ്പോഴും ആവശ്യവുമാകുന്നു. കാമം സുഖസി
ദ്ധിയുടെ മേതുമാണു്. സാന്തപം, ഭാനശീലം, സമ്പ്രിയ
ത്വം (സൗമ്യത) എന്നിവ കാമത്താൽ സിദ്ധിക്കുന്നു. പ്ര
വൃത്തി ചെയ്തവന്നു് അതിന്റെ ഫലമനുഭവിക്കുന്നതിൽ
കാമത്തെ ആശ്രയിക്കാനുതകുന്നതുകയല്ല.

അതന്തന്നെയല്ലെന്നാണു് കൌടില്യമതം. കോപം
ദോഷവൃത്തയ്യും ശത്രുലാഭത്തേയും ദുഃഖാസംഗത്തേയും ജ
നിപ്പിക്കും. കാമം പരിഭവത്തെ (അപമാനപ്രാപ്തി) യും
ദ്രവ്യനാശത്തേയും മോഹത്താൽ, മൂതുകളിക്കാൽ, നാ
യാട്ടുകാൽ, ഗായകന്മാർ, വാദകന്മാർ എന്നിങ്ങനെയുള്ള
ജനതന്മൂലങ്ങളുമായി കൂട്ടുകെട്ടിനേയും ജനിപ്പിക്കും. അ
വയിൽ പച്ച (കാമജമായ) പരിഭവത്തേക്കാൾ (കോപജ
മായ) ദോഷവൃത്തയ്ക്കു ഗൗരവമധികമുണ്ടു്. പരിഭവിക്ക
പ്പെട്ടവനെ സ്വജനങ്ങളും പരജനങ്ങളും അഭിമതാക്കുക
യേയുള്ളു; ദോഷവൃത്തയായവനെയാകട്ടേ ഉച്ഛേദിക്കുകതന്നെ
ചെയ്യും. (കാമജമായ) ദ്രവ്യനാശത്തേക്കാൾ (കോപജ
മായ) ശത്രുലാഭത്തിന്നു ഗൗരവം കൂടും. ദ്രവ്യനാശം
കോശത്തെ മാത്രമേ ബാധിക്കയുള്ളു; ശത്രുലാഭം പ്രാണ

നെത്തന്നെ ബാധിക്കും. (കാമജമായ) അനന്തസംയോഗത്തെക്കാൾ (കോപജമായ) ദുഃഖസംയോഗത്തിന്നു ഗൗരവം കൂടും. അനന്തസംയോഗം കുറച്ചുനേരമെങ്കിലും പ്രീതിയെജ്ജനീപ്പിക്കും; ദുഃഖസംയോഗമാകട്ടേ ദീർഘകാലത്തേക്കു ക്ലേശത്തെമാത്രം ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കും. അതുകൊണ്ടു കോപത്തിന്നു കാമത്തെക്കാൾ ഗൗരവം കൂടും.

വാക്യാനുഷ്ഠാനം, അർത്ഥഭൂഷണം, ദണ്ഡപാഠനുഷ്ഠാനം എന്നിവയാണു കോപജമായ മൂന്നു കൂട്ടം. വാക്യാനുഷ്ഠാനം, അർത്ഥഭൂഷണം എന്നിവയിൽവെച്ചു വാക്യാനുഷ്ഠാനമാണു ഗുരുതരമെന്നു വിശാലാക്ഷൻ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, തേജസ്വിയാ യ ഒരുവനോടു പരമമായ വാക്കു പറഞ്ഞാൽ തേജസ്സ് (അധീഷ്ഠപാദികളെസ്സഹിക്കാത്ത സ്വഭാവം) ജപലിച്ചു, അവൻ വക്താവിന്റെ നേക്കു തട്ടിക്കയറും. ദുർവ്വചനമാകുന്ന ശബ്ദം ഹൃദയത്തിൽ തറച്ചാൽ തേജസ്സിനെ ദീപിപ്പിക്കുകയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ഉപതപിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.

അപ്രകാരമല്ലെന്നാണ് കൌടീല്യമതം. അർത്ഥം കൊടുത്തു മാനിച്ചാൽ വാക്ശബ്ദം ഹൃദയത്തുപോകും. അർത്ഥഭൂഷണമാകട്ടെ ഉപജീവനത്തെത്തന്നെ ഇല്ലായ്മചെയ്യുന്നതാണ്. അർത്ഥത്തെ കൊടുക്കാതിരിക്കുക, ആദാനം ചെയ്യുക, നശിപ്പിക്കുക, ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നിവയാണു ശ്ലോ അർത്ഥഭൂഷണം.

അർത്ഥഭൂഷണം, ദണ്ഡപാഠനുഷ്ഠാനം, എന്നിവയിൽവെച്ചു അർത്ഥഭൂഷണമാണു ഗുരുതരമെന്നു പരാശരശിഷ്യന്മാർ. അർത്ഥമാണ് ധർമ്മകാമങ്ങൾക്കു മൂലം; അർത്ഥത്തോടുകൂടി കൈട്ടിയിട്ടാണു ലോകംതന്നെ നിലനിൽക്കുന്നതു്. അങ്ങനെയുള്ള അർത്ഥത്തിന്റെ ഉപപാഠം മറ്റൊരിന്നെക്കാൾ ഗുരുതരമാണ്.

അപ്രകാരമല്ലെന്നു കൌടീല്യമതം. എത്രവളരെ അ

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിലെത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം മൂന്നാമധ്യായം

തം കിട്ടിയൊലും, ഒരാളും ശരീരവിനാശത്തെ ഇഷ്ടിക്കുകയില്ല; നേരമറീച്ച്, അന്യന്മാരുടെ കയ്യിൽനിന്നു ഭണ്ഡപാതഷ്ട്രമൽക്കുന്നതിനു പകരം അത്മനാശത്തെയാണു് ഇഷ്ടപ്പെടുക—ഇങ്ങനെ കോപജനമായ മൂന്നു കൂട്ടം.

കാമജനമായ നാലുകൂട്ടമാകട്ടെ നായാട്ടു്, ചൂത്, സ്രീസേവ, മദ്യപാനം എന്നിവയൊക്കുന്നു. അവയിൽ നായാട്ടു്, ചൂത് എന്നിവയിൽ പച്ച നായാട്ടിനാണധികം ഗൌരവമെന്നു പിശുനൻ. നായാട്ടിൽ ചോരന്മാർ, ശത്രുക്കൾ, ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾ, കാട്ടുതീ, മാഴ്സ്സലനം എന്നിവയിൽനിന്നുള്ള ഭയവും ദിഗ്ഭയവും ക്ഷുൽപിപാസകളും പ്രാണഭയവും ഉണ്ടാകുന്നു. ചൂതിലാകട്ടെ അക്ഷവിദ്വാൻ ജയിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. ഉദാഹരണം ജയസേനനും ദുര്യോധനനും.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു കൌടീല്യമതം. പൂതാടുന്ന ഇരുവരിലൊരുവന്നു പരാജയം വരുമെന്നു നല്ലവ്യധിഷ്ഠിതന്മാർ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ചൂതൽ ജയിച്ചുകിട്ടിയ ദുര്യോധനനെ ആമിഷമാണു അതു വൈരത്തെ ജനിപ്പിക്കും; സത്തായ അത്മം അതിൽ ദുരുപയോഗപ്പെടും; അസത്തായിട്ടുള്ളതു സമ്പാദിക്കും; ലബ്ധമായ അത്മം അനുഭവിക്കാതെ നശിക്കും; മലമുത്രധാരണംകൊണ്ടും ക്ഷുത്തമൂതലായവകൊണ്ടും വ്യാധി പിടിപെടുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ ചൂതിൽ വളരെ ദോഷങ്ങളുണ്ട്. നായാട്ടിലാകട്ടെ വ്യാധാമം, കഫപിത്തമേദഃസേദങ്ങളുടെ നാശം, ഇളകുന്നതും ഇളകാത്തതുമായ ദോഹത്തിൽ ലക്ഷ്യപരമായും, കോപത്തിലും ഭയത്തിലുമുള്ള ചേഷ്ടകളിൽനിന്നു മൃഗങ്ങളുടെ ചിത്തജ്ഞാനം എന്നിങ്ങനെ പല ഗുണങ്ങളുമുണ്ട്; നായാട്ടിനുള്ള യാനം അനിവൃതവുമാകുന്നു.

ചൂത്, സ്രീസേവ എന്നിവയിൽ പച്ച പൂതാണു് അധികം വലിയ വ്യസനമെന്നു കൌണപദന്തൻ. എതു

കൊണ്ടെന്നാൽ:—മൂതാട്ടക്കാരൻ രാത്രിയിൽ വിളക്കുവെച്ചും, അമ്മ മരിച്ചാൽക്കൂടിയും ഇടവീടാതെ കളിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും; സങ്കടത്തിൽപ്പെട്ടിരിക്കുമ്പോൾ വല്ലതും ചോദിച്ചാൽ കോപിക്കുകയും ചെയ്യും. സ്ത്രീവ്യസനത്തിങ്കലാകട്ടെ സ്തനാലങ്കാരങ്ങളെന്നസ്ഥലങ്ങളിൽ വെച്ചു ധർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചോദിക്കുവാൻ കഴിവുണ്ട്; ആ സ്ത്രീയെ രാജഹരിതത്തിൽ നിന്നുപോന്നാ, ഉപാപാപങ്ങളെ കൊണ്ടോ വ്യാധികൊണ്ടോ വ്യാധിപ്പെട്ടിരിക്കയാ ദേശാന്തരത്തേക്കു നയിക്കുകയോ ചെയ്യാനോ സാധിക്കുന്നതുമാണ്.

അപ്രകാരമല്ലെന്നു കൊടിലുതരം ചൂതിൽ, വാഴപ്പട്ട വാഴുവിനെ വീണ്ടെടുക്കുവാൻ സാധിക്കും; സ്ത്രീവ്യസനത്തിൽ വീണ്ടെടുക്കത്തക്കതായിട്ടൊന്നില്ലെന്നു തന്നെയല്ല, രാജാവിനെ കാണാൻ കഴിയാത്തു, കാൽപ്പാളിൽ അനുസാഹം, കാലാതിക്രമണത്താൽ അനന്തപ്രാപ്തിയും ധർമ്മലാപവും, തന്ത്രത്തിൽ (സംഭരണരണത്തിൽ) ദൈവവും എന്നിവ വരികയും മദ്യപാനദാഹം അനുബന്ധിച്ചു വരികയും ചെയ്യും.

‘‘സ്ത്രീപാനവ്യസനങ്ങളിൽ വെച്ചു’’ സ്ത്രീവ്യസനമാണു് മേലെ എന്നു വാതവ്യാധി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ:—സ്ത്രീകളിൽ അന്തഃകലാപത്തിൽ ബാലിശ്യം (മൂർഖത) ഉണ്ടെന്നു നിശ്ചയിക്കുന്നിടയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പാനത്തിങ്കലാകട്ടെ ശബ്ദാദികളായ ഇന്ദ്രിയവിഷയങ്ങളെ ഉപഭൂജിക്കുക, പ്രീതിദാനംചെയ്യുക, പരിജനങ്ങളെ സൽക്കരിക്കുക, പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തതിനാലുണ്ടായ ശ്രമം തീർക്കുക എന്നിവ സിദ്ധിക്കും.

അപ്രകാരമല്ലെന്നു കൊടിലുതരം. ‘‘സ്ത്രീവ്യസനം’’ അകത്തുള്ള പണിമാരിലാണെന്നിൽ സന്താനാൽപത്തിയും ആത്മരക്ഷണവും ഭവിക്കും. പുറത്തുള്ളവരിലാണെന്നു

അന്തർവിരുദ്ധതാവാതം പ്രകരണം മൂന്നാമധ്യായം

ജിൽ ഇതിന്നു വിപരീതമാണ്; അഗമ്യകളായ സ്രീകളിലായാൽ സർവ്വനാശം സംഭവിക്കും. പാറാച്ചുസനത്തിങ്കലാകട്ടെ അതു രണ്ടും നേരിടും. പാറാച്ചുസനൻ ഗുണങ്ങൾ സംജ്ഞാനാശം, ഉപത്തനല്ലാതിരിക്കത്തന്നെ ഉത്തതപം, മരിക്കാത്തതന്നെ പ്രേതതപം, കൈരീനാദഗ്നം (അർദ്ധനഗ്നം), ശൂന്യം പ്രാണവും പ്രാണവും മിത്രവും നശിക്കുക, സജ്ജനവിരഹം, അനന്തസുഖോഗം, അർത്ഥനാശകളായ വീണാഗാനകലാലക്ഷ്യത്തിൽ അതിപ്രസക്തി എന്നിവയാകുന്നു.

മൂന്ന്, മദ്യം എന്നിവയിൽ ചുറ്റുമുതലായവയും അനന്തകരമെന്നു ചിലരുടെ പക്ഷം. മൂതുകളിൽ, പ്രാണികളിലായാലും, അലേതനങ്ങളിലായാലും പണനിമിത്തമായിട്ട് ഓരോ കഷ്ടതയും ജന്മോപരാജയം രണ്ടിലൊന്നു വരുന്നതുകൊണ്ടു രണ്ടു പക്ഷമായ് തിരിഞ്ഞിട്ടുള്ള പ്രകൃതികാലത്തെ അതു ജനിച്ചിരിക്കും. വിശേഷിച്ചു സംഘങ്ങൾക്കും സംഘധർമ്മികളായ രാജകുലങ്ങൾക്കുമിടയിൽ ചുറ്റുമിടത്തായിട്ടു ഭേദവും അതു കാണുന്നമായി വിനാശവും നേരിടുകയും ചെയ്യും. അസജ്ജനങ്ങളെ പൂജിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതായ വ്യസനം വന്നാൽ സ്വഭേദഭരണത്തിൽ ദൈവമൂലവും നേരിടുന്നതുകൊണ്ടു്. അതാണ് എല്ലാവ്യസനങ്ങളിലുപച്ചു് ഏറ്റവുമധികം പാപമായിട്ടുള്ളതു് *.

അസർവ്വജ്ഞാഹതു കാമം,
കോപം സന്നിഗ്രഹാത്മകം;
ദോഷമേറ്റുകയാൽ രണ്ടു-
മത്യന്തം വ്യസനം മതം.

* ഇതു മതം അപ്രതിഷ്ഠിക്കായുള്ളതുകൊണ്ടു് മകരപ്പിള്ള അനന്തകരമെന്നു് വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നതാണ്.

തീവ്രവൃ

വ്യസനാധികാരികൾ

എട്ടാമധികരണം

അതിനാൽജീവനായ് ഹൃദയം -
സേവിയായ് വശിയം ബുധൻ
ഒഴിച്ചു ഭവകരമാം
കോപകാമങ്ങൾ മുഖഹരം.

കേരളീയരുടെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, വ്യസനാധികാരികളെ
ന്ന മൂന്നാമധികരണത്തിൽ, പരമവ്യസന
വർഗ്ഗത്തെ മൂന്നാമധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

ഒരുതരമുള്ളതും മറ്റൊരുതരമുള്ളതും പ്രകരണങ്ങൾ.

പീഡനവർഗ്ഗം, സ്തംഭനവർഗ്ഗം, കോശസംഗവർഗ്ഗം.

അഗ്നി, ജലം, വ്യാധി, ഭൂമി, മരകം എന്നിവ
ദൈവത്തോടുള്ള പീഡനമാകുന്നു.

“അഗ്നിജലങ്ങളിൽവെച്ച് അഗ്നിപീഡനം അപ്രതിവി
ധേയവും എല്ലാ വസ്തുക്കളേയും ദഹിക്കുന്നതുമാണ്; ജല
പീഡനമാകട്ടെ ശമിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതും അതി
ന്റെ ബാധയെ തരണംചെയ്യാൻ കഴിയുന്നതുമാണ്”
എന്ന് ആചാര്യന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്നു കരുതിപ്പോകരുത്.
എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അഗ്നി ഒരു ഗ്രാമത്തേയോ അല്ല
ഗ്രാമത്തേയോ മാത്രമേ ദഹിക്കുകയുള്ളൂ; ജലവേഗമാകട്ടേ
ഗ്രാമശതങ്ങളിൽ പ്രവഹിക്കുന്നതാണ്.

“വ്യാധിഭൂമിങ്ങളിൽവെച്ച് മരണത്താലും രോഗ
ത്താലും പരിചാരകന്മാർ ഇല്ലാതായി പ്രയത്നത്തിന്നുപ
രോധം വരികയാൽ വ്യാധി, സ്വപ്ന കർമ്മങ്ങളേയും ഉപഹ
നിക്കും; ഭൂമിജലമാകട്ടെ കർമ്മാപഹാതം വരുത്താത്തതും
ഹിരണ്യമായും പശുക്കളായുമുള്ള കരത്തെ പ്രതിഹതിക്കും

തെവൻ

൧൩൦—൧൩൨ പ്രകരണങ്ങൾ

നാലാമദ്ധ്യായം

ത്തുമാണ്” എന്നു ആചാര്യന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്ന് കൌടില്യമതം. വൃദ്ധി, രാജൈകദേശത്തെ മാത്രം പീഡിക്കുന്നതും പ്രതിവിധിയേയാമാണ്; ഭൂമിക്ഷമാകട്ടെ സർവ്വദേശപീഡനവും പ്രാണികൾക്കു ജീവിപ്പാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാതാക്കുന്നതുമാണ്. ഇതിനെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടു മരകത്തേയും പഠത്തുകഴിഞ്ഞു.

“ക്ഷുദ്രമുഖ്യേഷയങ്ങളിൽ വച്ചു ക്ഷുദ്രജനങ്ങളുടെ ക്ഷയം സൂക്ഷ്മങ്ങളുടേയും യോഗക്ഷേമങ്ങളെ കെട്ടുകയും മുഖ്യക്ഷയമാകട്ടെ കർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിന്നു വിപ്ലവം വരുത്തുകയേയുള്ളൂ” എന്നു ആചാര്യന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്ന് കൌടില്യമതം. ക്ഷുദ്രജനങ്ങൾക്കു സംഖ്യാബാഹുല്യമുള്ളതുകൊണ്ടു ക്ഷുദ്രക്ഷയത്തിന്നു പ്രതിവിധി ചെല്ലാൻ കഴിയും; മുഖ്യക്ഷയം അങ്ങനെയല്ല. അനേകസ്ഥാനവും ജനങ്ങളിലൊരുവൻ സത്ത പ്രജ്ഞകളധികമുണ്ടാകയാലും ക്ഷുദ്രജനങ്ങൾക്കു ശ്രയമാകയാലും മുഖ്യനായിട്ടുണ്ടെന്നും വരും, ഇല്ലെന്നും വരും.

“സ്വചക്രപരചക്രങ്ങളിൽ വച്ചു സ്വചക്രം അതിരുകവിഞ്ഞ ദണ്ഡകരങ്ങൾ ചുമത്തി പീഡിപ്പിക്കും, അതിനെ നിവാരണം ചെയ്യാൻ സാധിക്കയുമില്ല; പരചക്രത്തെയൊക്കട്ടെ പ്രതിയോധിക്കുവാൻ ശക്തമാണ്, അപസരണമോ സന്ധിയോ ചെയ്തു ആത്മാവിനെ മോചിക്കുവാനും സാധിക്കും” എന്നു ആചാര്യന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്ന് കൌടില്യമതം. പ്രകൃതിപുരുഷന്മാരിൽ മുഖ്യന്മാരായവരെ ബന്ധിക്കുകയോ നിഗ്രഹിക്കുകയോ ചെയ്താൽ സ്വചക്രപീഡനത്തെ തടുക്കുവാൻ സാധിക്കും, അത് ഏകദേശത്തെ മാത്രമേ പീഡിക്കയുമുള്ളൂ. പരചക്രമാകട്ടെ കൊള്ളയും കൊലയും തീവൃന്ധും ദേശലപംസനവും അപവാഹനവും ചെയ്യുന്നതാകയാൽ സർവ്വദേശപീഡനമാകുന്നു.

“പ്രകൃതിവിവാദം (പ്രകൃതികൾ തമ്മിലുള്ള തർക്കം), രാജവിവാദം (രാജാക്കന്മാർ തമ്മിലുള്ള തർക്കം) എന്നിവയിൽപെട്ട പ്രകൃതിവിവാദം പ്രകൃതികളെ തമ്മിൽ ഭേദിപ്പിക്കുന്നതായാൽ ശത്രുക്കളുടെ അഭിരോധങ്ങൾക്കിടവരുത്തും; രാജവിവാദമാകട്ടെ പ്രകൃതികൾക്കു ദ്വിഗുണമായ ഭക്തവേതനവും കരമിളവും ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്” എന്ന് ആചാര്യന്മാർ. അപ്രകാരമല്ലെന്നു കൊടികച്ചമതം. പ്രകൃതിവിവാദത്തെ മുഖ്യന്മാരുടെ ഉപഗ്രഹണം, കലഹകാരങ്ങളുടെ നിവാരണം എന്നിവ മുഖ്യന തീർക്കുവാൻ സാധിക്കും, തമ്മിൽത്തമ്മിൽ വാദിക്കുന്ന പ്രകൃതികൾ പരസ്പരസ്തംഭകാരണം ഒരു വിധത്തിൽ ഉപകാരമാണ് ചെയ്യുന്നതും; രാജവിവാദമാകട്ടെ പ്രകൃതികൾക്കു പീഡനവും ഉഷ്ണേദനവും വരുവാനിടയാക്കുന്നതും ഇരട്ടി അധ്വാനം ചെയ്താൽ മാത്രം തീർക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതുമാണ്.

“ദേശവിഹാരം (ദേശവാസികളുടെ ക്രീഡ), രാജവിഹാരം (രാജാവിന്റെ ക്രീഡ) എന്നിവയിൽപെട്ട ദേശവിഹാരം ത്രികാലങ്ങളിലും കർമ്മഫലങ്ങൾക്കു നാശമുളവാക്കും; രാജവിഹാരമാകട്ടെ കാരുക്കൾ, ശിപ്പികൾ, കശീലവന്മാർ, വാഗ്ജീവനന്മാർ, വേഗ്രകൾ, വൈദേഹകന്മാർ എന്നിവക്ക് ഉപകാരത്തെളിയും” എന്ന് ആചാര്യന്മാർ. അപ്രകാരമല്ലെന്നു കൊടികച്ചമതം. ദേശവിഹാരം, പ്രവൃത്തിചെയ്തിട്ടുള്ള ശ്രമം തീർക്കുവാൻ വേണ്ടി കറച്ച സമയത്തെ മാത്രമേ അപഹരിക്കുകയുള്ളൂ; അങ്ങനെ ചെയ്തതിനുശേഷം പിന്നേയും പ്രവൃത്തികളിൽ ഉത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. രാജവിഹാരമാകട്ടേ രാജാവു സ്വയമായും സേവകന്മാർ മുഖേനയും നാട്ടിലെ ധനം തന്നത്താൻ എടുക്കുക, യാചിച്ചു വാങ്ങുക, പണ്ഡാഗാരകാര്യങ്ങളിൽ പ്രതിബന്ധം വരുത്തുക എന്നിവ ചെയ്തു ദേശത്തെ പീഡിപ്പിക്കും.

“സുഭഗ(രാജാവിന്റെ ഇഷ്ടഭാർത്ത്യ), രാജകുമാരൻ എന്നിവരിൽവെച്ചു കുമാരൻ ക്രീഡാസൗകന്യയാൽ സ്വയമായും സേവകന്മാർ മുഖനായും നാട്ടിലെ ധനം തന്നത്താൻ എടുക്കുക, യാചിച്ചു വാങ്ങുക, പണ്ഡിതന്മാരോടുള്ളിൽ പ്രതിബദ്ധം വരുത്തുക എന്നിവയെല്ലാം ദേശത്തെ പീഡിപ്പിക്കും; സുഭഗയാകട്ടെ വിദ്യാസഭാഗംകൊണ്ടു പീഡിപ്പിക്കും” എന്നു ആചാര്യന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്നു കരുതില്ല. കമാരനെ മന്ത്രിമാർക്കും പുരോഹിതന്മാർക്കും വാരണമെല്ലാൻ സാധിക്കും; സുഭഗയെയാകട്ടെ ചാലിശതയും അനന്തമൃജനങ്ങളുടെ കൂട്ടുകെട്ടും കാരണം വാരണമെല്ലാൻ സാധിക്കുകയില്ല.

“ശ്രേണി, മുഖ്യൻ എന്നിവരിൽവെച്ചു ശ്രേണി ജനബാഹുല്യം കാരണം നിഷ്പ്രതിബദ്ധമായി സ്ത്രേയസാഹസങ്ങൾ ചെയ്തു ദേശത്തെ പീഡിപ്പിക്കും; മുഖ്യനാകട്ടെ കാർഷ്വവിദ്യയും അനുഗ്രഹവിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തു പീഡിപ്പിക്കും” എന്നു ആചാര്യന്മാർ അപ്രകാരമല്ലെന്നു കരുതില്ല. ശ്രേണി മുഖ്യന്മാരായും രാജാവിന്റേയും ശീലവൃത്തിയുടെ സമാനങ്ങളാകയാൽ ശ്രേണിയെ എല്ലാപ്പത്തിൽ വ്യാപത്തിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കും; ശ്രേണീമുഖ്യന്മാരെയോ അംഗങ്ങളിൽ മിലനരായാ പ്രഗ്രഹിച്ചാലും ശ്രേണീപീഡനത്തെ തെക്കുവാൻ കഴിയും. മുഖ്യനാകട്ടെ സ്തംഭയുക്ത (പിൻബലമുള്ളവൻ) നാകയാൽ അന്യന്മാരുടെ പ്രാപ്തനേയും ഉപദ്രവത്തെയും അപഹരിച്ചു ദേശത്തെ പീഡിപ്പിക്കും.

“സന്നിധാതാവു, സമാഹർത്താവു എന്നിവരിൽവെച്ചു സന്നിധാതാവു, കൃതകർമ്മങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടനും, അന്യരും (പ്രിയയിടക) എന്നിവയെക്കൊണ്ടു പീഡിപ്പിക്കും; സമാഹർത്താവായാകട്ടെ കരണാധിഷ്ഠിത (സംഖ്യായകാടിസ്ഥാനിതൻ) നാകയാൽ ക്ലൃപ്തമായ ഫലത്തെ മാത്രം ഉപഭൂജിച്ചുകൊണ്ടു

ജോലിചെയ്യും” എന്നു ആചാതുന്മാർ. നുങ്ങനെയല്ലെന്നു കൌടില്യമതം. സന്നിധാതാവ് അന്യന്മാർ കൊണ്ടുവന്ന കോശപ്രവേശ്യമായ വാസ്തുവിനെ വാങ്ങുകയേ ചെയ്യുന്നുള്ളൂ; സമാഹർത്താവായ ആദ്യം തന്നിക്കുവേണ്ട അർത്ഥം പിരിച്ചെടുത്തിട്ടു പിന്നെയേ രാജാർത്ഥത്തെ പിരിക്കുകയുള്ളൂ; പിരിച്ചതിനെത്തന്നെ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. പരധനം പിരിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ തന്നത്താൻ പ്രമാണമാക്കി പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യും.

“അന്തപാലൻ, വൈദേഹകൻ എന്നിവരിൽവെച്ചു അന്തപാലൻ താൻതന്നെ ചോരന്മാരെക്കൊണ്ടുപറമിപ്പിച്ചും രാജദേയത്തെ അത്യാദാനം ചെയ്തും വണിക്രമത്തെ പീഡിപ്പിക്കും; വൈദേഹകന്മാരാകട്ടെ പണ്യപ്രതി പണ്യപദാർത്ഥങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഉപകാരംകൊണ്ടും വണിക്രമത്തെ അലങ്കരിക്കും” എന്നു ആചാതുന്മാർ. അങ്ങനെയാല്ലെന്നു കൌടില്യമതം. അന്തപാലൻ ധാരാളം പണ്യവസ്തുക്കൾ കടത്തിക്കൊണ്ടു വരുന്നതിന്നു സഹായിച്ചു വണിക്രമത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കും; വൈദേഹകന്മാരാകട്ടെ ഒത്തൊരുമിച്ചു പദാർത്ഥങ്ങളുടെ വില താഴ്ത്തുകയുമുണ്ടാകയും ചെയ്തു ഒരു പണത്തിൽ ഏകപണ്യവും ഒരു കടലിൽ ഏകകുടുംബവും മറ്റും ലാഭമെടുത്തു ജീവിക്കുന്നു.

അഭിജാതനാൽ (തൽകുലീനനാൽ) ഉപതപ്യയായ ഭൂമിയോ, പശുവൃജങ്ങൾ അധികമുള്ള ഭൂമിയോ ഒഴിപ്പിച്ചെടുപ്പാൻ അധികം നല്ലത് എന്ന ചിന്തയിങ്കൽ, “അഭിജാതോപതപ്യയായ ഭൂമി ഫലസമൃദ്ധയാണെന്നിപ്പോൾ ആയുധീയന്മാരെക്കൊണ്ടുപകരിക്കുന്നതാകയാൽ വ്യസനാബാധഭയത്തിങ്കൽ അതിനെ ഒഴിപ്പിക്കുന്നതു യോഗ്യമാകയില്ല; പശുവൃജങ്ങളധികമുള്ള ഭൂമിയാകട്ടെ കൃഷിയോഗ്യമാകയാൽ മോചിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്”. വിവിതവും കൃഷിനിഷ്പവും കൂടിയായാൽ കൃഷിനിവൃത്തിനാണുടല്ലും ഗൌര

വമധികം” എന്നു ആചാർയന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്നു കൌടില്യമതം. അഭിജാതോപത്ഥയായ ഭൂമി അതിമഹത്തായ ഉപകാരത്തെച്ചെയ്യുന്നതാണെന്നിടും വൃശ്ചസനാബായത്തെ യേപ്പെട്ട മോചിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്; പശുപ്രജോപത്ഥയായ ഭൂമിയാകട്ടേ കോശവും വാഹനങ്ങളും നൽകി ഉപകരിക്കുന്നതാകയാൽ, സസ്യവാപത്തിന്നുപരോധം വരുന്ന സംഗതിയിലൊഴിച്ചു, അതിനെ മോചിപ്പിക്കുവാൻ പാടില്ല.

“പ്രതിരോധകൻ, ആടവികൻ എന്നിവരിൽവെച്ചു പ്രതിരോധകന്മാർ രാത്രിയിങ്കൽ ഒളിച്ചു നടക്കുന്നവരും ശരീരത്തെ ആക്രമിക്കുന്നവരും നിത്യദ്രോഹികളും നൂറായിരം അപഹരിക്കുന്നവരും പ്രധാനന്മാരെ കോപിപ്പിക്കുന്നവരുമാകുന്നു. ആടവികന്മാരാകട്ടേ വിപ്രകൃഷ്ടന്മാരും പ്രത്യന്തതിലുള്ള വനങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവരും വെളിവിൽ കാണത്തക്കവിധം പെരുമാറുന്നവരും ഏതാനും ചിലരെ മാത്രം ഹനിക്കുന്നവരുമാണ്” എന്നു ആചാർയന്മാർ. അങ്ങനെയല്ലെന്നു കൌടില്യമതം. പ്രതിരോധകന്മാർ പ്രമത്തന്റെ മുതൽ മാത്രമേ അപഹരിക്കുകയുള്ളൂ; അവർ അല്ലന്മാരും കുണ്ഠന്മാരും എളുപ്പത്തിൽ അറിവാനും പിടിപ്പാനും കഴിയുന്നവരുമാണ്. ആടവികന്മാരാകട്ടെ, സ്വഭേദശസ്ഥന്മാരും അനല്പന്മാരും വിക്രാന്തന്മാരുമാണ്. പ്രകാശമായി യുദ്ധംചെയ്തും അപഹരിക്കുകയും ദേശങ്ങളെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവർ രാജാക്കന്മാരെപ്പോലെ തന്നെയാണ്.

മൃഗവനം, ഹസ്തീവനം എന്നിവയിൽവെച്ചു മൃഗങ്ങൾ എണ്ണത്തിൽ അധികവും ധാരാളം മാംസക്കൊണ്ടും ചർമ്മം കൊണ്ടും ഉപകരിക്കുന്നവയും അല്പാഹാരത്തോടും അധികം ക്ലേശത്തോടും കൂടിയവയും എളുപ്പത്തിൽ പിടിച്ചൊതുക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നവയുമാണ്; ഹസ്തീകൾ ഇതിൽനി

തൻ

വ്യസനാധികാരികം

എട്ടാമധികരണം

ന്നു വിപരീതമത്രെ. പിടിക്കുന്ന ഹസ്തികൾ ഭൃഷ്ടരാണെങ്കിൽ ദേശവിനാശം വരുത്തുകയും ചെയ്യും.

സ്വസ്ഥാനീയത്തിൽ ചെയ്യുന്നതും പരസ്ഥാനീയത്തിൽ ചെയ്യുന്നതുമായ ഉപകാരങ്ങളിൽ വെച്ചു സ്വസ്ഥാനീയോപകാരം ജാനപദന്മാർക്കു ധാന്യപശുഹിരണ്യകുപ്യങ്ങളുതകുന്നതും ആപത്തിങ്കൽ ആത്മധാരണത്തിന്നുപയോഗപ്പെടുന്നതുമാണ്; ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമാണു പരസ്ഥാനീയോപകാരം—ഇങ്ങനെ പീഡനങ്ങൾ.

മുഖ്യന്മാരാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന സ്തംഭനം (രാജകാർഷ്ട്യപരോധം) ആഭ്യന്തരവും, മിത്രത്താലും ആടവികനാലും ചെയ്യപ്പെടുന്ന സ്തംഭനം ബാഹ്യവുമാകുന്നു—ഇങ്ങനെ സ്തംഭനവർഗ്ഗം.

ബാഹ്യാഭ്യന്തരങ്ങളായ സ്തംഭനങ്ങളെക്കൊണ്ടും മൂൻ പറഞ്ഞ പീഡനങ്ങളെക്കൊണ്ടും രാജകരം പീഡിതമായി മുഖ്യന്മാർ വക്കൽ പററായിപ്പോകുന്നതും, കരമിളവു കാരണം പിരിയാതെ പോകുന്നതും, ചിന്നിച്ചിതരിക്കിക്കുന്നതും, കൂടുതൽകുറവായി പിരിക്കുന്നതും, സാമന്താടവികന്മാർ അപഹരിക്കുന്നതുമാണു കോശസംഗ്രഹം.

പീഡനങ്ങൾ വരാജ്ഞാനം

വരികിൽത്തടയാനുമേ

വൃദ്ധ്യർത്ഥം സ്തംഭസംഗ്രഹം

വരാജ്ഞാനം മുതിന്നിട്ടു.

കോലിബ്രന്തം അമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, വ്യസനാധികാരികരണ

എട്ടാമധികരണത്തിൽ, പീഡനവർഗ്ഗം—സ്തംഭനവർഗ്ഗം—

കോശസംഗ്രഹവർഗ്ഗം എന്നു നാലാമദ്ധ്യായം.

അഞ്ചാം അധ്യായം

ഒരുനൂറ്റിമുപ്പത്തിമൂന്നും മുപ്പത്തിനാലും പ്രകരണങ്ങൾ.

ബലവ്യസനവർഗ്ഗം, മിത്രവ്യസനവർഗ്ഗം.

ബലവ്യസനങ്ങൾ (സൈന്യവ്യസനങ്ങൾ) ഏവയെ
 നാൽ:—അമാനിതം (മാനിക്കപ്പെടാത്തതു), വിമാനിതം
 (അവമാനിക്കപ്പെട്ടതു), അഭൂതം (ഭരിക്കപ്പെടാത്തതു), വ്യാ
 ധിതം, നവാഗതം, ദൂരയാതം, പരിശുദ്ധതം (തളിർത്തു)
 പരിക്ഷീണം (നാശംവന്നതു), പ്രതിഹതം (തടയപ്പെട്ട
 തു), ഹതാഗ്രവേഗം (അഗ്രജലത്തിൽ ഹനിക്കപ്പെട്ടതു),
 അതുതുപ്രാപ്തം (അകാലത്തിൽ പ്രാപ്തം), അഭൂമിപ്രാപ്തം
 (അനുചിതഭൂമിയിൽ പ്രാപ്തം), ആശാനിർദ്ദേഹി (ഇച്ഛാ
 ഭോഗത്താൽ അസന്തുഷ്ടം), പരിസ്പർശം (മുഖ്യഹീനം) കള
 ത്രഗർഹി (ഭാഷ്യമാരെപ്പുലർത്തുവാൻ കഴിയാതെ അവരെ നി
 ങ്കിക്കുന്നതു), അനുശ്ശലം, കപിതമൂലം (കപിതമായ മൂല
 സൈന്യത്തോടുകൂടിയതു), ഭിന്നഗർഭം (ഉൾച്ചീറ്റം സംഭവി
 ച്ചതു), അപസ്മരം (ഒരു രാജ്യത്തിൽ തോറ്റുവന്നതു), അ
 തിക്ഷിപ്തം (അനേകസ്ഥലങ്ങളിൽ തോറ്റുവന്നതു), ഉപ
 നിവിഷ്ടം (അടുക്കൽത്തന്നെ നിറുത്തപ്പെട്ടതു), സമാപ്തം
 (ശത്രുവിനോടുകൂടി ഒരേ സ്ഥാനത്തിൽ പ്രാപ്തം), ഉപത
 ഷം, പരിക്ഷിപ്തം (എല്ലാകത്തും തടുക്കപ്പെട്ടതു), മരിന്നധാ
 ന്വപുരുഷവീര്യം (ധാന്യവും ആളുകളും വീര്യവും തടുക്ക
 പ്പെട്ടതു), സ്വപിക്ഷിപ്തം (തന്റെ രാജ്യത്തു പല സ്ഥലങ്ങ
 ലിലും അയയ്ക്കപ്പെട്ടതു), മിത്രവിക്ഷിപ്തം (മിത്രത്തിന്റെ കീ
 ഴിൽ അയയ്ക്കപ്പെട്ടതു), ദൃഷ്ടവൃക്ഷം (ദൃഷ്ടരോടു കലന്നതു),
 ദുഷ്ടപാർഷ്ണിഗ്രാഹം (ദുഷ്ടനായ പാർഷ്ണിഗ്രാഹനോടുകൂടിയ
 തു), ശൂന്യമൂലം (മൂലരക്ഷയ്ക്കു സൈന്യങ്ങളില്ലാത്തതു), അ
 സ്വാമിസംഹതം (സ്വാമിയാൽ അനധിഷ്ഠിതം), ഭിന്നകൂടം
 (സമുസൈന്യാധ്യക്ഷനില്ലാത്തതു), അസ്ഥം (ശത്രുക്കളു
 ടെ സ്ഥിതിയറിയാത്തതു), എന്നിങ്ങനെയുള്ള സ്ഥിതിക
 ളാകുന്നു.

അവയിൽ അമാനിതം, വിമാനിതം എന്നിവയിൽ വെച്ചു അമാനിതമായ സൈന്യം അത്ഥം കൊടുത്തു മാനി ച്ചാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; വിമാനിതമാകട്ടെ ഉള്ളിൽ കോ പുള്ളിതാകയാൽ അതു ചെയ്തയില്ല. ഘട്ടം, വ്യാധിതം എന്നിവയിൽവെച്ചു അടുത്തായ സൈന്യം തൽക്കാലം ത ക്കതായ വേതനം കൊടുത്താൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; വ്യാധി തമാകട്ടെ കർമ്മമല്ലാത്തതാൽ അതു ചെയ്തയില്ല. ന വാഗതം, ഭൂതായാതം എന്നിവയിൽവെച്ചു നവാഗതമായ സൈന്യം മറുജാതിയിൽനിന്നു ഭേദസ്ഥിതി മനസ്സിലാ ക്കിയാൽ അന്യന്മാരോടു കൂടിക്കലരതെ യുദ്ധം ചെയ്യും; ഭൂതായാതമാകട്ടെ ദീർഘമാർദ്ദശ്വരം കാരണം അതു ചെ യ്തയില്ല. പരിശ്രാന്തം, പരിഷ്ണിണം എന്നിവയിൽ വെച്ചു പരിശ്രാന്തമായ സൈന്യം സ്നാനഭോജനനിദികളെ ചെയ്തു വിശ്രമം ലഭിച്ചാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; പരിഷ്ണി ണമാകട്ടെ മറെറായ യുദ്ധത്തിൽ യുഗ്ദ്ധപുരുഷന്മാർ നശിച്ചതു കാരണം അതു ചെയ്തയില്ല. പ്രതിഹതം, ഹതാഗ്രവേഗം എന്നിവയിൽവെച്ചു പ്രതിഹതമായ സൈ ന്യം അഗ്രപാതത്തിൽ ഭഗമായതുകൊണ്ടു പ്രവീരപു രുഷന്മാരെ സാഹായ്യത്തിന്നു കൊടുത്താൽ യുദ്ധം ചെ യ്യും; ഹതാഗ്രവേഗമാകട്ടെ അഗ്രപാതത്തിൽ പ്രവീരപുരു ഷന്മാർ കൊല്ലപ്പെട്ടതു കാരണം അതു ചെയ്തയില്ല. അ നുതപ്രാപ്തം, അഭൂമിപ്രാപ്തം എന്നിവയിൽവെച്ചു അനുതപ്രാപ്തമായ സൈന്യം ആ ജ്ഞവിഭേദ പരറിഞ്ഞ യുഗ്ദ്ധ ശസ്ത്രാധാരണങ്ങളെക്കൊടുത്താൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; അഭൂമി പ്രാപ്തമാകട്ടെ പ്രസരണവ്യാധാമന്ദം പ്രതിരോധിക്കു പ്പെടുക കാരണം അതു ചെയ്തയില്ല. ആശാനിരൂപി, പ രിസൂക്ഷം എന്നിവയിൽവെച്ചു ആശാനിരൂപിയായ സൈ ന്യം ആശിച്ചതു കിട്ടിയാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; പരിസൂക്ഷമാ കട്ടെ മുഖ്യന്മാർ വിട്ടുപോയതാകയാൽ അതു ചെയ്തയില്ല.

കുളത്രഗർഹി, അന്തശ്ശുദ്ധ്യം എന്നിവയിൽപച്ച കുളത്രഗർഹി
 യായ സൈന്യം കുളത്രങ്ങളെ ഉചിതസ്ഥാനങ്ങളിലിരുത്തി
 രക്ഷിച്ചാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; അന്തശ്ശുദ്ധ്യമാകട്ടേ അന്തർ
 ഗതിക്കൽ ശത്രുവിനോടു കൂടിയതാകയാൽ അതു ചെയ്തയി
 ല്ല. കുപിതമൂലം, ഭിന്നഗർഭം എന്നിവയിൽപച്ച കുപിത
 മൂലമായ സൈന്യം സാമാരികളെക്കൊണ്ടു മൂലാകാപം തീ
 ത്താൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; ഭിന്നഗർഭമാകട്ടേ തമ്മിൽത്തമ്മിൽ
 ഭേദിച്ചതാകകൊണ്ടു അതു ചെയ്തയില്ല. അപസ്മരം,
 അതിക്ഷിപ്തം എന്നിവയിൽപച്ച അപസ്മരമായ സൈ
 ന്യം ഒരു രാജ്യത്തിൽമാത്രം തോറ്റതാകയാൽ മന്ത്രം (ശി
 ക്ഷാവിശേഷം) കൊണ്ടും വ്യാധാമംകൊണ്ടും രക്ഷാസ്ഥാ
 നത്തിന്റെയും മിത്രത്തിന്റെയും ആശ്രയം ലഭിച്ച ശക്തി
 സമ്പാദിച്ചാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; അതിക്ഷിപ്തമാകട്ടേ അ
 നേകരാജ്യങ്ങളിൽ തോറ്റതാകയാൽ അനേകം അപായ
 ങ്ങളെ ഭയപ്പെട്ടു അതു ചെയ്തയില്ല. ഉപനിവിഷ്ടം, സമാ
 പ്തം എന്നിവയിൽപച്ച ഉപനിവിഷ്ടമായ സൈന്യം യാ
 നസ്ഥാനങ്ങൾ മാറിയാൽ ശത്രുവിനോടു യുദ്ധം ചെയ്യും;
 സമാപ്തമാകട്ടേ ശത്രുവിന്റേറതിൽനിന്നു അഭിന്നമായ
 യാനസ്ഥാനങ്ങളോടുകൂടിയതാകയാൽ അതു ചെയ്തയില്ല.
 ഉപതലം, പരിക്ഷിപ്തം എന്നിവയിൽപച്ച ഉപതലമാ
 യ സൈന്യം അന്യഭാഗത്തുതേ നിഷ്ക്രമിച്ചു ഉപഭോധിച്ചു
 വനോടെതിക്കും; പരിക്ഷിപ്തമാകട്ടേ സർവ്വഭാഗങ്ങളിലും
 പ്രതിരോധിക്കപ്പെട്ടതാകയാൽ അതു ചെയ്തയില്ല. മരി
 ന്നധാന്യം, മരിന്നപുരുഷപീഡം എന്നിവയിൽപച്ച
 മരിന്നധാന്യമായ സൈന്യം അന്യസ്ഥലത്തുനിന്നു ധാന്യം
 കൊണ്ടുവന്നിട്ടോ ജംഗമസ്ഥാവരങ്ങളെക്കൊണ്ടു ആഹാ
 രം നിർവ്വഹിച്ചോ യുദ്ധം ചെയ്യും; മരിന്നപുരുഷപീഡ
 മാകട്ടേ അനഭിസാരം (അസഹായം) ആകയാൽ അതു
 ചെയ്തയില്ല. സ്വചിക്ഷിപ്തം, മിത്രവിക്ഷിപ്തം എന്നിവ

കൻവ

വ്യസനാധികാരികഃ

എട്ടാമധികരണം

യിൽവെച്ചു സ്വവിക്കുപിപ്ലമായ സൈന്യം സ്വഭൂമിയിൽത്തന്നെ ചിതറിയതുകയാൽ ആപത്തു വരുമ്പോൾ സ്വഭൂപിച്ചു കൊണ്ടുവരുവതൻ സാധിക്കും; മിത്രവിഷിപ്ലമാകട്ടേ ദേശകാലങ്ങളുടെ വിപ്രകടം കാരണം അങ്ങനെ ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നതല്ല. ഭൂഷ്യയുക്തം, ഭൂഷ്യാപാർഷ്ണിഗ്രാഹനം എന്നിവയിൽവെച്ചു ഭൂഷ്യയുക്തമായ സൈന്യം ആപ്തപുരുഷന്മാരുടെ മേൽനോട്ടത്തിലും മറ്റു ഭൂഷ്യരോടു ചേരുന്നതായാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; ഭൂഷ്യാപാർഷ്ണിഗ്രാഹനമാകട്ടേ പിൻഭാഗത്തുണ്ടുള്ള ആക്രമണത്തെ യേശ്വേട്ടിട്ട് അതു ചെയ്തയില്ല. പ്രസ്തുതം, അസ്വാമിസംഹതം എന്നിവയിൽ വെച്ചു പ്രസ്തുതമായ സൈന്യം ജാനപദന്മാരാൽ കൃതരക്ഷമായാൽ സർവ്വസന്ദോഹത്തോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്യും. അസ്വാമിസംഹതമാകട്ടേ രാജാവോ സേനാപതിയോ ഇല്ലാത്തതു കാരണം അതു ചെയ്തയില്ല. ഭിന്നകൂടം, അന്ധം എന്നിവയിൽവെച്ചു ഭിന്നകൂടമായ സൈന്യം അന്യനാൽ അധിഷ്ഠിതമായാൽ യുദ്ധം ചെയ്യും; അന്ധമാകട്ടേ ഉപദേഷ്ടാവില്ലാത്തതുകയാൽ അതു ചെയ്തയില്ല.

ദോഷംതീർക്ക, ബലംചേർക്ക,
സ്ഥാനം മാറുവീട്ടിനക്കുക,
ബലവത്സന്ധിയിവതാൻ
ബലവ്യസനവാരണം;

വ്യസനത്തിൽ സ്വസൈന്യത്തെ
ക്കാലം മാറ്റാരിൽനിന്നു താൻ,
അരിസൈന്യത്തെ രസ്യത്തിൽ
പ്രഹരിച്ചു സഭോതമിതൻ; *

---

* ഇത്രയുംകൊണ്ടു ബലവ്യസനവർഗ്ഗം കഴിഞ്ഞു. അനന്തരം നാലുകൊണ്ടു മിത്രവ്യസനവർഗ്ഗത്തെയാണു് പഠയ്ക്കുന്നതു്.

അഭിയാതൻ തനിച്ചായ്ത്താ-
നന്യരായ് കൂട്ടുചേൻ താൻ,
പരിത്യാക്തൻ ശക്തിഹാസി-
ലോഭവിത്താൻമനാവശാൽ,

വിതീതൻ രണമധ്യത്തി-
ലഭിയോഗിച്ചിടുമ്പൊഴോ
ദൈധര്യഭാവത്തിലോ യാന-
മന്യനായ് ചെമ്പിടുമ്പൊഴോ,

വേറെത്താൻ ചേർത്താൻ പോമ്പോര-
വിശ്വസിപ്പിച്ചു വഞ്ചിതൻ,
വ്യസനത്തിൽ ഭൗലസ്യാ-
നാദരണാലമോഷിതൻ,

സ്വഭൂമിയിങ്കന്നു തുല്യൻ,
സമീപാൽ ഭീതനായ് ഗതൻ,
പരിച്ഛേദ നൽകിദാതയോ
നൽകിയോ താനനാദൃതൻ,

സ്വയം പരമുഖത്താൽത്താൻ
ധനമത്യാഹാരിതൻ,
പരനേ വെന്നു പിന്നേയ്-
മതിഭാരേ നിയോജിതൻ,

അശക്തപ്രേഷിതൻ, പിന്നെ
പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടു വിരോധിതൻ—
കണ്ഠാധമീദരം മൃതം
സാധിച്ചാലും ചെറുത്തിടും;

പ്രയത്നം ചെയ്തുചെന്നാലും
പ്രമാദത്താൽ വിമാനിതൻ,

അമാനിതൻ തുല്യമായി,-
ബുദ്ധിയിക്കുന്നു വാരിതൻ,
മിത്രോപാലാതസത്രസ്തൻ,
ശങ്കിതൻ ശത്രുസന്ധിയാൻ,
ഭൃഷ്യഭേദിതനീമിത്രം
സാദ്ധ്യം, സൈമിത്വവുമാന്റിടും;

ആകയാലുള്ള വാക്കൊല്ലാ
ദോഷം മിത്രോപാലാതകം,
ഉള്ള വായാൻ ദോഷാലാതി-
മണത്താൽത്തീർത്തു പണ്ണണം;

എക്കാരണത്താൽ പ്രകൃതി-
വ്യസനം സംഭവിക്കുമോ,
മടിച്ചാതക്കാരണത്തിൽ
മുനം ചെയ്ത വ്യപ്രതികൃതം.

കൊടിയുടൻ അമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, വ്യസനാധികാരികരെന്ന
എട്ടാമധികരണത്തിൽ, ബലവ്യസനവർഗ്ഗം—
മിത്രവ്യസനാർഗ്ഗം എന്ന
അദ്ധ്യായം.

വ്യസനാധികാരികം എട്ടാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

അഭിയാസ്യർക്കു മും. ഒരു താമധികരണം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

ഒരു ആനയും ചുട്ട അരിയും ചുട്ട താളിരയും പ്രകാശനം.

ശക്തിദ്രവകാലബലാബലങ്ങളാണിത്, യാത്രാകാലങ്ങൾ.

ചിജിതീ:യു തന്റെയും ശത്രുവിന്റെയും ശക്തി, ദേശം, കാലം, യാത്രാകാലം, ബലസമത്വമാനകാലം (പടയോട്ടങ്ങളുടെ സമയം), പാശ്ചാത്തോഷം, ദീനം, വ്യയം, ലാഭം, ആപത്തു എന്നിവയുടെ ബലാബലം അറിഞ്ഞു താൻ ശത്രുവിനെക്കാളധികം ബലവാനാണെങ്കിൽ യുദ്ധത്തിനു യാതൊരുതടവുമില്ല; അങ്ങനെയല്ലാത്തപക്ഷം ആസന്നമവലംബിക്കണം.

“ഉത്സാഹപ്രഭാവരക്ഷിക്കുവാനായിട്ട് ഉത്സാഹമാണു് അധികം പ്രശസ്തം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ശൂന്യം ചെലവാനും അരോഗനും കൃതാശ്രയമായ രാജാവ് സ്വന്തസമ്പത്തുതൊഴും സഹായമാക്കി തനിച്ചുതന്ന പ്രഭാവമറിയിക്കുവാൻ രാജാവ് തന്നെ ജയിക്കാൻ ശക്തനാകും; കാരണം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൈന്യം ചെറുതാണെങ്കിലും തേജസ്സിന്റെ മഹിമയാൽ കാൽക്കീഴായി ഭവിക്കുമെന്നതുതന്നെ. നിത്യോപനായവനാകട്ടെ ഏറെയും പ്രഭാവശാലിയാണെങ്കിലും വികൃതത്തിലേപ്പെട്ടവനാൽ നശിച്ചുപോകും” എന്നു് ആചാര്യന്മാർ.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു തെളിയിച്ചു. പ്രഭാവവാനായ രാജാ, ഉത്തരവാനായ രാജാവിനെ, അതിലധികം ബലമുള്ള മറ്റൊരു രാജാവിന്റെ സഹായം സ്വന്തമാക്കുകയോ പ്രചീനമായ പട്ടണങ്ങളെ മേൽക്കയോ

ധനം കൊടുത്തു വാങ്ങുകയോ ചെയ്തിട്ടു തന്റെ പ്രഭാവത്താൽത്തന്നെ ജയിക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൈന്യം പ്രഭാവമേറിയ ഹയഗജരഥോപകരണങ്ങളോടു കൂടിയതായിട്ട് എല്ലാടത്തും തടവുകൂടാതെ സഞ്ചരിക്കയും ചെയ്യും. സ്പ്രീകളും ബാലന്മാരും മുടന്തന്മാരും അന്ധന്മാരായ രാജാക്കന്മാർ കൂടിയും പ്രഭാവശാലികളാകുകൊണ്ടു് ഉത്സാഹവാന്മാരായ പടയാളികളെ സഹായിക്കുകയും വാങ്ങുകയും ചെയ്തു പൂമിവിടെ ജയിക്കുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്.

“പ്രഭാവമന്ത്രശക്തികളിൽവെച്ചു പ്രഭാവമാണു് മേലെ. മന്ത്രശക്തി തികഞ്ഞവനെങ്കിലും പ്രഭാവമില്ലാത്തവൻ നിഷ്പലമന്ത്രനായിത്തീരും; അപന്റെ നിശ്ചിതമായ മന്ത്രകർമ്മത്തെ, മഴയ്ക്കില്ലായ്മ ഗർഭമമായ ധാന്യത്തെ എന്നുപോലെ, പ്രഭാവമില്ലായ്മ കെടുത്തുകളയും” എന്നു ആചാര്യന്മാർ.

അങ്ങനെയല്ലെന്നു കൌടില്യമതം. മന്ത്രശക്തിയാണു് അധികം പ്രശസ്തം. ബുദ്ധിയും ശാസ്ത്രാഭിമാന കണ്ണുകളുള്ള രാജാവു് അല്പമായ പ്രയത്നം ചെയ്താലും മന്ത്രമനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനും ഉത്സാഹശക്തിയും പ്രഭാവശക്തിയും ധാരാളമുള്ള പരന്മാരെ സാമാല്യപായങ്ങളെക്കൊണ്ടു യോഗം (ഗ്രന്ധപുരുഷപ്രയോഗം), ഉപനിഷത്തു് (വിഷാഗ്യാദിപ്രയോഗം) എന്നിവകൊണ്ടും വഞ്ചിക്കുന്നതിനും ശക്തനാകും. ഇങ്ങനെ ഉത്സാഹം, പ്രഭാവം, മന്ത്രം എന്നീ ശക്തികളിൽ ഉത്തരോത്തരമായിപ്പറഞ്ഞ ശക്തി അധികമുള്ള രാജാവു് അങ്ങനെയല്ലാത്ത ശത്രുവിനെ അതിശ്വന്ധാനംചെയ്യുന്നു.

ദേശമെന്നാൽ പൂമിവി. അതിൽ വടക്കു ഹിമാലയൻറയും തെക്കു സമുദ്രത്തിന്റെയും നടുക്കു കിടക്കുന്നതും വിഖ്യാതത്തിൽ ആയിരം യോജന വിസ്താരമുള്ളതുമായ ഭൂമി ചക്രവർത്തിക്കേതും (ചക്രവർത്തികൾ വാഴുന്ന ഭൂമി) ആ

കുന്നു. അതിലെ ദേശങ്ങൾക്കു ആരണ്യം, ഗ്രാമം, പാർവ്വതം, ഔദകം, ഔരമം (സ്ഥലപ്രായം), സമം, വിഷമം എന്നിങ്ങനെ ഭേദങ്ങൾ. അവിയിൽ വിജിഗീഷു, തന്റെ സൈന്യങ്ങൾക്കു 'എങ്ങനെയായാൽ ജയം ലഭിക്കുമോ' അങ്ങനെയുള്ള കർമ്മത്തെച്ചെയ്യണം. എവിടെ തനിക്കു സൈന്യങ്ങളെ വ്യായാമം ചെയ്യിപ്പാൻ തക്ക ഭൂമി ഉണ്ടോ കയ്യും ശത്രുവിന്നു അതില്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുമോ അതു' ഉത്തമദേശം; തദപിപരീതമായതു' അധമദേശം; സാധാരണമായിട്ടുള്ളതു' മധ്യമദേശം.

കാലമെന്നാൽ ശീതം, ഉഷ്ണം, വഷം എന്നിവയത്രെ. അതിന്നു രാത്രി, പകൽ, പക്ഷഃ, മാസം, ഋതു, അയനം, സംവത്സരം, യുഗം എന്നിങ്ങനെ ഭേദങ്ങൾ. അവയിൽ വിജിഗീഷു എങ്ങനെയായാൽ തന്റെ സൈന്യങ്ങൾക്കു ജയം വരുമോ അങ്ങനെയുള്ള കർമ്മത്തെ ചെയ്യണം. ഏതുകാലത്തിൽ തനിക്കു സൈന്യങ്ങളെ വ്യായാമം ചെയ്യിപ്പാൻ സൗകര്യമുണ്ടാകയും ശത്രുവിന്നു' അതില്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുമോ ആ കാലം ഉത്തമം; വിപരീതം അധമം; സാധാരണം മധ്യമം.

ശക്തി, ദേശം, കാലം എന്നിവയിൽ പച്ച ശക്തിയാണു് മേലെ എന്നു് ആചാര്യന്മാർ. ശക്തിയുള്ളവൻ നിസ്സമ്പദ്യത്തോടുകൂടിയ ദേശത്തിന്നും ശീതോഷ്ണവർഷങ്ങളുള്ള കാലത്തിന്നും തന്നെ പ്രതിവിധി ചെയ്യാൻ ശക്തനാകും. ദേശമാണു് മേലെ എന്നു മറുചിലർ. സ്ഥലത്തിൽ പച്ചായാൽ ശാപ' മുതലായപ്പിടിക്കും; ജലത്തിൽ വെച്ചാണെങ്കിൽ മുതല ശാപിനെ പിടിക്കും. കാലമാണു് മേലെ എന്നു വേറെ ചിലർ. പകൽ കാക്ക മുങ്ങയെക്കൊല്ലും; രാത്രിയിലാണെങ്കിൽ മുങ്ങ കാക്കയെക്കൊല്ലും.

അപ്രകാരമല്ലെന്നു കെരകീല്യപക്ഷം. എന്തുതുകാണെനാൽ, ശക്തിദേശകാലങ്ങൾ ഒന്നിന്നൊന്നു സഹായമാ

യിട്ടുള്ളവയാകുന്നു. അപധാരാളമുള്ളവൻ തന്റെ സൈന്യങ്ങളിൽ മുന്നിലൊരു ഭാഗത്തെയോ നാലിലൊരു ഭാഗത്തെയോ മൂലസ്ഥാനത്തിങ്കലും പാർപ്പിയിരിക്കലും ജനപദാന്തത്തിങ്കലും അരബ്രെത്തിലും രാജസ്ഥാനിരത്തി, കാര്യം സാധിക്കുന്നതിന്നു മതിയായ കോശഭണ്ഡങ്ങളേയും എടുത്തു, പഴയ ധാന്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞും പുതിയ ധാന്യങ്ങൾ എടുക്കുന്നതെയുമിരിക്കുന്നവനും ദുർഗ്ഗത്തെ സംസ്കരിച്ചിട്ടില്ലാത്തവനായ ശത്രുവിന്റെ നേരെ, അവന്റെ വാഷികമായ സമ്പ്രദായം ഹൈമനമായ മുഷ്ടി(വിത്തു വിതയ്ക്കൽ) യേയും ഉപഹനിപ്പാൻവേണ്ടി, മാർഗ്ഗശീർഷമാസത്തിങ്കൽ യാത്ര ചെയ്യുന്നു; ഹൈമനമായ സമ്പ്രദായം വാസന്തികമായ മുഷ്ടിയേയും ഹനിപ്പാൻ ചൈത്രമാസത്തിങ്കൽ യാത്രചെയ്യുന്നു; പുല്ലം വിറവിം വെള്ളവും ക്ഷയിച്ചും ദുർഗ്ഗസംസ്കാരം ചെയ്യാത്തതുമുള്ള ശത്രുവിന്റെ നേരെ, അഹന്റെ വാസന്തികസമ്പ്രദായം വാഷികമുഷ്ടിയേയും ഹനിപ്പാൻ ജൈഷ്ഠമാസത്തിങ്കലും യാത്രചെയ്യുന്നു; ഉഷ്ണമറിയം പുല്ലം വിറവിം വെള്ളവും കുറഞ്ഞുമിരിക്കുന്ന ദേശത്തിലേക്കു ഹൈമനത്തിങ്കൽ യാനം ചെയ്യുന്നു; മന്തുകൊണ്ടു മുടിയും അഗാധമായ നിമ്നപ്രദേശങ്ങളേറിയം പുല്ലുകളും മരങ്ങളും തിങ്ങിയുമിരിക്കുന്ന ദേശത്തേക്കു ഗ്രീഷ്മത്തിങ്കൽ യാനംചെയ്യുന്നു; സ്ഥനൈസന്യങ്ങൾക്കു വ്യായാമസൈനകർമ്മമുള്ളതും ശത്രുസൈന്യങ്ങൾക്കു അതില്ലാത്തതുമായ ദേശത്തേക്കു വഷ്ഠകാലത്തിങ്കലും യാനം ചെയ്യുന്നു. മാർഗ്ഗശീർഷമാസത്തിന്റെയും തൈഷമാസത്തിന്റെയുമിടയിലാണ് ദീർഘകാലയാത്ര ചെയ്യേണ്ടതു്; ചൈത്രമാസത്തിന്റെയും വൈശാഖത്തിന്റെയുമിടയിലാണ് മധ്യകാലയാത്ര ചെയ്യേണ്ടതു്; ശത്രുരാജ്യസമീപത്തിൽ ചെല്ലുവാഴ്ചേയ്ക്കുതന്ന ഇടം വരുന്ന സംഗതിയിൽ ജൈഷ്ഠമാസത്തിന്റെയും ആഷാഢമാസത്തിന്റെയുമിടയിൽ ഹ്രസ്വകാല

യാത്രയേയും ചെയ്യണം. ശത്രുവിന്റെ വ്യസനത്തിങ്കൽ ഇപ്പറഞ്ഞ മൂന്നുകാലങ്ങളും നോക്കാതെ നാലാമതൊരു യാത്രയാണു ചെയ്യേണ്ടതു്. വ്യസനാഭിയാനത്തെപ്പറ്റി വിശദമായപ്രകരണത്തിൽ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

പ്രായാണ ആചാര്യന്മാർ ശത്രുവിന്റെ വ്യസനത്തിങ്കൽ യാനം ചെയ്യാനുമെന്നുപദേശിക്കുന്നു. എന്നാൽ വ്യസനങ്ങൾ അനിശ്ചിതങ്ങളാകയാൽ തനിക്ക് ശക്തി വലിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ യാനം ചെയ്യാനുമെന്നാണു് കൌടില്യമതം. അഥവാ, ഏപ്പോൾ യാനം ചെയ്താൽ ശത്രുവിനെ കൾണം ചെയ്യാനോ ഉച്ഛേദനം ചെയ്യാനോ സാധിക്കുമോ അപ്പോൾ യാനം ചെയ്യണം.

അത്യുഷ്ണകൊണ്ടു ക്ഷീണമായ കാലത്തിങ്കൽ ഹസ്തിസൈന്യങ്ങളെ അധികമായി ചേർക്കാതെ യാനം ചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഹസ്തികൾ ഉള്ളിൽ സേദമുള്ളവയാകയാൽ ഉഷ്ണകാലത്തിങ്കൽ അവയ്ക്കു കഷ്ടരോഗം പിടിപെടുകയും, വെള്ളത്തിൽ കുളിസ്സാതെയും വെള്ളം കുടിക്കാതെയുമിതന്നാൽ അന്യദ്രാഹം മൂലം അന്യമതപം ബാധിക്കയും ചെയ്യും. അതുകൊണ്ടു ധാരാളം വെള്ളമുള്ള ദേശത്തിലും വഷ്കാലത്തും മാത്രമേ ഹസ്തിസൈന്യങ്ങളെ അധികം ചേർത്തു യാത്രചെയ്യാവൂ. ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമായ ദേശകാലങ്ങളിൽ കഴുതകളും ഒട്ടകങ്ങളും കുതിരകളുമധികമുള്ള സൈന്യത്തെ ചേർത്തു യാനം ചെയ്യണം. മഴയും ചളിയും കുറഞ്ഞു മതപ്രായമായിട്ടുള്ള ദേശത്തേയ്ക്കു വഷ്കാലത്തു് ചതുരംഗസൈന്യങ്ങളോടുകൂടിയ യാത്ര ചെയ്യണം. വഴിയുടെ സമതപം, വിഷമതപം, നിമ്നതപം, ഹ്രസ്വതപം, ദീർഘതപം എന്നിവ നോക്കി അതിന്റെ സ്ഥിതിയനുസരിച്ചു യാത്രയെ തീർപ്പെടുത്തുകയും വേണം.

സ്താന

അഭിയാസ്യൽകർമ്മം

വ്യവതാമധികരണം

കാർത്യത്തിന്റെ ലാഭ്യത്വത്താൽ
 ഹൃസ്വമാം യാത്രയൊക്കെയും
 ഗുരുത്വത്താൽ ദീർഘവുമാം;
 വശേഷം പാപ്പ്സുനാട്ടിലാം.

കേഴപ്പിച്ചുതന്ന അയ്യപ്പശാസ്ത്രത്തിൽ, അഭിയാസ്യൽകർമ്മത്തെ
 വ്യവതാമധികരണത്തിൽ, ശക്തിദേശകാലബലാബല
 അറന്നം—യാത്രാകാലങ്ങൾ എന്നു മനസ്സിലാക്കും.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടുപോഴേക്കു മുതൽ മുപ്പത്തൊമ്പതു കൂടി
 പ്രകരണങ്ങൾ.

ബലോപാദാനകാലങ്ങൾ, സന്നാഹഗുണങ്ങൾ,
 പ്രതിബലകർമ്മം

മൗലസൈന്യം, ഭൂതസൈന്യം, ശ്രേണീസൈ
 ന്യം, മിത്രസൈന്യം, അമിത്രസൈന്യം, അടവീസൈന്യം
 എന്നിവയുടെ സമുദാനകാലങ്ങൾ (ഉപാദാനകാലങ്ങൾ)
 എങ്ങനെയെന്നാൽ:—

മൗലസൈന്യം മൂലരക്ഷണത്തിന്നു വേണ്ടതിലധിക
 മായിരിക്കുക, ആവശ്യത്തിലധികമുണ്ടാകുന്നത് അവർ മൂ
 ലത്തിങ്കൽ വികാരം ജനിപ്പിക്കുമെന്നിരിക്കുക, ശത്രു ഭക്തി
 കൂടിയ വളരെ മൗലബലങ്ങളോടോ സാരബലങ്ങളോ
 ഓരോ ചേർന്നവനാകയാൽ അവനോടു അലാപനിച്ച യുദ്ധം
 ചെയ്യുണ്ടതായിരിക്കുക, വളരെ വഴിയകലം പോയി ദീ
 ഘ്വകാലം യുദ്ധം ചെയ്യുണ്ടതിനാൽ വരാവുന്ന ക്ഷയവ്യ
 യങ്ങളെത്താങ്ങുവാൻ മൗലസൈന്യം തന്നെ വേണമെ
 ന്നരിക്കുക, ശത്രുവിന്റെ പേരിൽ ഭക്തിയുള്ള വളരെ

പേരാടിക്കപ്പെടുമ്പോൾ ഭൂതകാലികളായ അന്യസൈന്യങ്ങൾ അറബൻ ഉപജാപത്തിൽപ്പെടുമെന്നു അവിശ്വാസം തോന്നുക, മറ്റുള്ള സൂപ്പ് സൈന്യങ്ങൾക്കും ബലക്ഷയം നേരിടുക എന്നീ കാരണങ്ങളുള്ളപ്പോൾ മെലസൈന്യത്തെ ഉപാദാനംചെയ്യേണ്ടുന്ന കാലമാകുന്നു.

ഭൂതകസൈന്യം അധികമായും മെലസൈന്യം അല്പമായുമിരിക്കുക, ശത്രുവിന്റെ മെലസൈന്യം അല്പമായും വിരക്തമായുമിരിക്കുക, ശത്രുവിന്റെ ഭൂതകസൈന്യം അല്പമായോ ദുർബ്ബലമായോ ഇരിക്കുക, അധികം വ്യാധാമം ആവശ്യമില്ലാത്ത മന്ത്രയുദ്ധം ചെയ്യേണ്ടതായിരിക്കുക, ദേശവും കാലവും ഹൃസ്വമായും അധികം ക്ഷയവ്യയങ്ങൾ വരാത്തതായുമിരിക്കുക, തന്റെ സൈന്യം അന്യരോടു അധികം ഇട പഴക്കാത്തതും ഉപജാപത്തിൽപ്പെടാത്തതും വിശ്വസിക്കത്തക്കതുമായിരിക്കുക, ശത്രുവിന്റെ പ്രസാരം (ഉപകരണം കൊണ്ടുവരുന്നത്) അധികം തടുക്കേണ്ടതായിട്ടില്ലാതിരിക്കുക എന്നീ സംഗതികളിൽ ഭൂതകസൈന്യത്തെ ഉപാദാനംചെയ്യേണ്ട കാലമാകുന്നു.

തനിക്കു ശ്രേണീസൈന്യം വളരെയുണ്ടാകയാൽ മൂലരക്ഷയിലും യുദ്ധയാത്രയിലും എപ്പോഴും മതിയാകുമെന്നിരിക്കുക, ഹൃസ്വമായ യാത്രയായിരിക്കുക, ശത്രു ശ്രേണീബലപ്രധാനനോ മന്ത്രയുദ്ധം വ്യാധാമയുദ്ധം ചെയ്യാനിഷ്ടിക്കുന്നവനോ ദണ്ഡസൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു പോർചെയ്യുന്നവനോ ആയിരിക്കുക എന്നീ സംഗതികളിൽ ശ്രേണീസൈന്യത്തെ ഉപാദാനംചെയ്യേണ്ട കാലമാകുന്നു.

തനിക്കു മിത്രസൈന്യം വളരെയുണ്ടാകയാൽ മൂലരക്ഷയിലും യാത്രയിലും എപ്പോഴും മതിയാകുമെന്നിരിക്കുക, യാത്ര അല്പമായും മന്ത്രയുദ്ധത്തെക്കാളധികം വ്യാധാമയുദ്ധം ആവശ്യമായുമിരിക്കുക, ആദ്യം മിത്രസൈന്യം

തെക്കൊണ്ടു ശത്രുവിന്റെ ആടവികസൈന്യത്തേയോ നഗരവികസൈന്യത്തേയോ മിത്രസൈന്യത്തേയോ യുദ്ധം ചെയ്തിട്ടു പിന്നെ വേണം സ്വസൈന്യത്തെക്കൊണ്ടു യുദ്ധം ചെയ്യിപ്പാനെന്നിരിക്കുക, തന്റെ കാര്യം മിത്രസാധാരണമായിട്ടിരിക്കുക, തന്റെ കാര്യസിദ്ധി മിത്രത്തിന്നധീനമാണെന്നിരിക്കുക, തന്റെ മിത്രം അടുത്തുള്ളവനും അനുഗ്രാഹ്യനാണെന്നിരിക്കുക, മിത്രത്തിന്റെ അതിമാത്രമായ സൈന്യശക്തിയെ കറുത്തുണ്ടതായിരിക്കുക എന്നീ സംഗതികളിൽ മിത്രസൈന്യത്തെ ഉപാദാനം ചെയ്യേണ്ട കാലമാകുന്നു.

തന്നിക്കു ശത്രുസൈന്യം (ശത്രുവിനെ യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചു കീഴടക്കപ്പെട്ട സൈന്യം) വളരെ ഉണ്ടാകയാൽ പരന്റെ നഗരത്തേയോ അടവിയേയോ ശത്രുസൈന്യത്തെക്കൊണ്ടു 'ആകുമിപ്പിക്കാമെന്നും അതിൽവെച്ചു രണ്ടുകൂട്ടരിൽ ആർ തോറ്റാലും, നായും പന്നിയും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധത്തിൽ ചണ്ഡാലനെന്നപോലെ തന്നിക്കു ജയമാണെന്നും തോന്നുക, തന്റെ മിത്രസൈന്യത്തിലും ആടവികസൈന്യത്തിലും കണ്ടുകുന്ദായിട്ടുള്ളവരെ മദ്ദിക്കുന്നതിന്നു ശത്രുസൈന്യത്തെച്ചേർന്നതു' ആവശ്യമാണെന്നു തോന്നുക, ശത്രുസൈന്യം അതിയായിട്ടു വർദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ കോപിമുപ്പക്കുമെന്നുള്ള ഭയത്താൽ അതിനെ ഏല്പാഴ് തന്റെ അടുക്കൽ വസിപ്പിക്കേണമെന്നും തന്നിക്കു 'ആയുന്ദരകോപത്തെ ഭയപ്പെടുവാനില്ലെന്നും തോന്നുക എന്നീ സംഗതികളിലും, ഈ ശത്രുയുദ്ധം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം മറ്റൊരു യുദ്ധത്തിന്നു കാലം വരുമെന്നു തോന്നുന്ന സംഗതിയിലും അമിത്രസൈന്യത്തെ ഉപാദാനം ചെയ്യേണ്ട കാലമാകുന്നു.

ഇതിനെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു 'ആടവികസൈന്യത്തെ ഉപാദാനം ചെയ്യേണ്ട കാലവും പറയപ്പെട്ടു. വിശേഷിച്ചു ആടവികസൈന്യം യാത്രയിൽ വഴികാണിപ്പാൻ മ

തിയായതാണെന്നോ, ശത്രുഭൂമിയിൽ യുദ്ധം ചെയ്യാൻ പഠിപ്പതാണെന്നോ, ശത്രുവിനോടു യുദ്ധത്തിന്നുമുൻപുതന്നെ പ്രതികൂലമാണെന്നോ, ശത്രു അഭിപ്രായപ്രധാനനാകയാൽ “കൂവളക്കായ കൊണ്ടു കൂവളക്കായ” ഉടയ്ക്കുന്നതുപോലെ” അഥവാ ആഭാസികനെന്നു തെളിക്കാണ്ടമർക്കണമെന്നോ, ശത്രുവിന്റെ പ്രസാരം അധികമായി രോധിക്കേണ്ടതില്ലെന്നോ തോന്നുന്ന സംഗതിയിൽ അഭിപ്രായത്തെ ഉപാദാനമെടുത്തു കാലമാകുന്നു.

നായകനോടു കൂടാതെയും, അനേകജാതിക്കാരായും, പദാർത്ഥങ്ങളും പദാർത്ഥത്തെയും കൊള്ളിച്ചെയ്യുവാൻ ഒരുങ്ങിയും യാതൊരു ദൈവവും പുറപ്പെടുന്നുവാ അതു” ഔത്സാഹികനെന്നുമാത്രം അതൽപച്ചു ചെയലും ശമ്പളവും വാങ്ങി ശത്രുരാജ്യത്തു കൊള്ളിച്ചെയ്യും രാജാജ്ഞപ്രകാരമുള്ള ഔദ്യോഗിക ചെയ്യയും ചെയ്യുന്ന സൈന്യം ശത്രുക്കൾക്കു ഭേദമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു; ഭേദവും ജാതിയും വിദ്യയും തുല്യമായ കൂടുതലും ഉണ്ടായിട്ടു വേദവ്യാപാരമഹത്തായമുള്ള സൈന്യം അഭേദവുമാകുന്നു—ഇങ്ങനെ ബാലപാദാനകാലം.

മേൽപ്പറഞ്ഞ സൈന്യങ്ങളിൽ പച്ചു’ അമിതസൈന്യത്തിന്നും അഭിപ്രായസമ്പത്തന്നും ക്ഷമപ്രവൃത്തികളും വിപ്ലവപ്രമാ (ശത്രുരാജ്യത്തിന്നു കൊള്ളിച്ചെയ്യുകയെന്ന വാഗ്ദാനം) വേതനമായിട്ടു കല്പിക്കുന്നു.

അമിതസൈന്യം ബലമുള്ളപ്പോൾ അപനോടു യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടു വാനാണെന്ന ശത്രുസൈന്യത്തെ തർക്കാലം കൊണ്ടുപോകാതെ അപഗ്രഹിച്ചു നശിക്കുകയോ, അന്യസ്ഥിതിക്കുവെക്കുകയോ, നിശ്ചയപ്രകാരമുള്ള ഫലം കൊടുക്കാതിരിക്കുകയോ, പല സ്ഥിതികളിലുമായയച്ചു ചിന്നിച്ചിതാക്കുകയോ, കാലം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം യഥാസ്ഥാനത്തുവെക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു. ശത്രുവിന്റെ മേൽപ്പ

കാരമുള്ള ബലസമുദാനത്തെ വിമുക്തപ്പെടുത്തുകയും, തന്മൂലം തീവ്ര സമ്പന്നമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

മേൽപ്പറഞ്ഞ സൈന്യങ്ങളിൽ ആദ്യമാദ്യം പറയപ്പെട്ട സമ്പന്നം ചെയ്യിക്കുന്നതിന്നു് അധികമായി നല്ലതാകുന്നു. മേൽപറഞ്ഞ സമുദാനം സ്വന്തം സ്ഥാനത്തെ ശ്രേയസ്സിനെ ആശ്രയിച്ചും നിത്യസൽക്കാരമനുഭവിച്ചുമിരിക്കുന്നതാകയാൽ അതു ഭൂതസൈന്യത്തെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു; എല്ലാഘോഷം അധ്യവഹിതമായിട്ടിരിക്കുന്നതും പേഗത്തിൽ തെളിപ്പാറപ്പടുന്നതും വശ്യവുമായിട്ടുള്ള ഭൂതസൈന്യം ശ്രേണീസൈന്യത്തെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു; സ്വദേശവും ഏകാധിപത്യവും വശ്യമായിരിക്കുന്നതും സംഘർഷത്തിലും അമർഷത്തിലും ജയത്തിലും പരാജയത്തിലും സ്ഥായിയായി വത്തിക്കുന്നതുമായ ശ്രേണീസൈന്യം മിത്രസൈന്യത്തെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു. കാരണം, ശ്രേണീസൈന്യം ദേശകാലഭേദമന്യെ സഹായിക്കുമെന്നതു തന്നെ; മിത്രസൈന്യം ഏകാധിപത്യകർമ്മങ്ങൾ അമിത്രസൈന്യത്തെക്കാളും ശ്രേഷ്ഠമാണ്. ആയുധനായ നായകനാൽ നയിക്കപ്പെടുന്ന അമിത്രസൈന്യം അടവീട് സൈന്യത്തെക്കാൾ മേലായാണ്. 'അതു രണ്ടും (അമിത്രസൈന്യവും അടവീട് സൈന്യവും) ശത്രുരാജ്യത്തു കൊള്ളിച്ചെയ്യുന്നതിൽ മാത്രമേ ഉപയോഗിക്കപ്പെടാവൂ. കൊള്ളിയല്ലാത്ത മറ്റൊരു കാര്യത്തിന്നോ തന്റെ വ്യസനകാലത്തിങ്കലോ ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടാൽ അപയവിക്കാറുണ്ട് അഥിയം നേരിടുന്നതാണ്'.

ബ്രാഹ്മണശത്രുക്കളോടുള്ള സൈന്യങ്ങളിൽ വെച്ചു വീഴ്ചാധികൃത്താൽ ആദ്യമാദ്യം പറയാപ്പെട്ട പൗരസമ്പന്നം ചെയ്യിക്കുവാൻ അധികമായി നല്ലതാണെന്നു് ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നു. അങ്ങനെയല്ലെന്നു കൌടില്യമതം. ബ്രാഹ്മണസൈന്യത്തെ നമസ്കാരംകൊണ്ടു ശത്രു വശീകരിക്കേണ്ട. ആയുധവിദ്യയിൽ അഭ്യസനം സിദ്ധിച്ച ക്ഷത്രി

യസൈസന്യാമാ, വീരപുരുഷന്മാരെയുള്ള വൈശ്വദേവ
സൈന്യാമാ ആണ് ശ്രേഷ്ഠം.

അതുകൊണ്ട് “ശത്രുവിന്റെ സൈന്യം ഇന്നവിധ
മുള്ളതാണ്, അതിന്നിന്നതാണ് പ്രതിബദ്ധം” എന്നു നല്ല
വണ്ണം അറിഞ്ഞിട്ടുപണം ബലസമുദാനം ചെയ്യുവാൻ.
ഹസ്തികൾ, ചന്ദ്രങ്ങൾ, ശക്തർ (??), കന്യങ്ങൾ,
പ്രാസങ്ങൾ, മാടകങ്ങൾ (തികണ്ടകങ്ങൾ), ദാണക്കൾ,
ശല്യങ്ങൾ എന്നിവ ധാരാളമുള്ളതായ സൈന്യം ഹസ്തി
സൈന്യത്തിന്നു പ്രതിസൈന്യമാകും. അതുതന്നെ കല്ല
കൾ, ലഹരികൾ (കുറുപ്പികൾ), ആവരണങ്ങൾ,
തോട്ടികൾ, കലാഹണികൾ എന്നിവ ധാരാളമുള്ളതാ
യാൽ രഥസൈന്യത്തിന്നു പ്രതിസൈന്യമാകും. അശ്വ
സൈന്യത്തിന്നും അതുതന്നെയാണു പ്രതിസൈന്യം. വ
ർഷാധികമായ ആനകൾ, അപ്പകാരത്തന്നെയുള്ള കുതി
രകൾ, കവചത്താഴുകിയ രഥങ്ങൾ, ആവരണധാരിക
ളായ കാലാർപ്പകൾ എന്നിവയാണു ചതുരംഗസൈന്യ
ത്തിന്റെ പ്രതിസൈന്യം.

ഏവം സ്വസൈന്യവിഭവം
നോക്കിയശാന്തരൂപമായ്
ചെയ്തു സൈന്യസമുത്ഥാനം
പരസൈനികവാരണം.

കൗടീല്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അഭിയാന്യക്കർക്കെന്ന
ഭയങ്കര ചികരണത്തിൽ, ബലോപദാനകാലങ്ങൾ—
സന്നാഹഗുണങ്ങൾ— പ്രതിബദ്ധകർമ്മം എന്ന രണ്ടാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ഒരുറ്റററിനാട്ടും നാപ്പത്തെത്താനും പ്രകരണങ്ങൾ.

പശ്ചാൽകോപചിന്ത, ബാഹ്യാഭ്യന്തരപ്രകൃതികോപ
പ്രതീകാരം.

അപ്പമായ പശ്ചാൽകോപം (പാർഷ്വീപീഡ), മഹ
ത്തായ പുരസ്കാലാഭം (മുൻഭാഗത്തു ശത്രുവിൽനിന്നുള്ള ലാ
ഭം) എന്നിവയിൽ പെട്ട് അപ്പമായ പശ്ചാൽകോപമാണു
ഗുരുതരം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ:— പ്രയാതനായ വിജി
ഗീഷ്വിനുള്ള അപ്പമായ പശ്ചാൽകോപത്തെ ഓശ്വതം
ശത്രുക്കളും ആടാകിന്മാരും എല്ലാടത്തും വെടിപ്പിക്കും. പ്ര
കൃതികോപവും അതിനെ വെടിപ്പിക്കും. അങ്ങനെ വരു
മ്പോൾ പുരോഭാഗത്തിൽ കിട്ടിയ മഹത്തായ ലാഭത്തെ ഭൂ
ത്വമിത്രനാശവും ധനനാശവും ഗ്രസിച്ചുകളയും. ആക
യാൽ ആയിരത്തിലൊരൾ പുരസ്കാലാഭവും ആറിലൊരൾ
പശ്ചാൽകോപവും ഒരുപോലെയാണെന്നു കരുതിയാ
നുംചെയ്യാതിരിക്കണം. സൂചീമുഖങ്ങളാണെന്നർത്ഥം *
എന്നാണല്ലോ ലോകാക്ഷതി.

പശ്ചാൽകോപമുള്ളപ്പോൾ താൻ യാനം ചെയ്യാതെ
സാമദാനഭേദഭയങ്ങളെ പ്രഘോഷിക്കുകയും, പുരസ്കാലാ
ഭത്തിനായി സേനാപതിയോടോ കമാന്ററോടോ സൈന്യ
ത്തോടു കൂടി അയസ്സുകയും ചെയ്യണം. ബലവാനും പ
ശ്ചാൽകോപത്തെ തെക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥനായിട്ടുള്ള രാ
ജാവ് പുരസ്കാലാഭം സ്വീകരിക്കുന്നതിന്നു താൻതന്നെ യാ
നം ചെയ്യാം. ആഭ്യന്തരകോപത്തിന്റെ ശങ്കയുണ്ടെ
ങ്കിൽ, ആരെക്കുറിച്ചാണോ ശങ്കയുള്ളത് അവരെ തന്റെ
കൂടെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു പോകുവാൻ. ബാഹ്യാകോപ

* സൂചീമുഖങ്ങൾ = സൂചിപ്പോലെ കൃശമുഖങ്ങൾ. ആരംഭത്തിൽ
ചെറുതായിരിക്കുന്നവ എന്നു സാരം.

ത്തിന്റെ ശങ്കയുണ്ടെങ്കിൽ അവരുടെ (ബാഹ്യകോപമുഖ
വാക്കുന്ന രാഷ്ട്രമുഖ്യാദികളുടെ) ഭാഷാപുത്രന്മാരെ ആഭ്യ
ന്തരന്മാരുടെ (അമാത്യാദികളുടെ) മേൽനോട്ടത്തിൽ എ
ല്പിച്ചും, രാജ്യസ്ത്രമായ സ്ഥാനീയത്തെക്കുറിച്ചാൽ അ
നേകം മുഖ്യന്മാരുടെ കീഴിൽ അനേകസമ്പ്രദർശങ്ങളെ
നിറുത്തിയും യാനംചെയ്തോ, അഥവാ യാനം ചെയ്താ
തിരിക്കയോ വേണം. അഭ്യന്തരകോപം ബാഹ്യകോ
പത്തെക്കാളധികം ചീത്തയാണെന്നു മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടു
ണ്ടല്ലോ.

മന്ത്രി, പൂരാഹിതൻ, സേനാപതി, യുവരാജാവ്
എന്നിവരിലൊരുവന്റെ കോപമാണ് അഭ്യന്തരകോപം.
അതിനെ തൽക്കാരണമായ സ്വഭാവത്തെ തൃജിക്കുക
യോ പരശക്തിയെ അപരാധത്തിന്നനുസരിച്ചു ഭണ്ഡിക്കു
കയോ ചെയ്തു ശമിപ്പിക്കണം. എന്നാൽ, പൂരാഹിതൻ
മഹത്തായ അപരാധം ചെയ്താലും അദ്ദേഹത്തെ സംരോ
ധിക്കുകയോ അവസ്ഥാപണം (നാടകത്തുക) ചെയ്തോ
മാത്രം ചെയ്യാവൂ. യുവരാജാവിനു സംരാധനമോ,
ഗുണവാനായ മറ്റൊരു പുത്രജ്ജപക്ഷം നിഗ്രഹംതന്നെ
യോ ഭണ്ഡമേകാം. ഇവരെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുതന്നെ മ
ന്ത്രിയുടേയും സേനാപതിയുടേയും കാര്യം പറഞ്ഞു ക
ഴിഞ്ഞു.

പുത്രനോ ഭ്രാതാവോ സ്വകുലീനനായ മറ്റൊരുവ
നോ രാജ്യം പിടിച്ചടക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതായാൽ അവ
നെ ഉത്സാഹം (സേനാപതിയായോ മറ്റൊരു നിയമിച്ചു
പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ) കൊണ്ട് സാധിപ്പിക്കണം. പ്രോ
ത്സാഹിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയാത്തപക്ഷം, ശത്രുവിനോടു സ
ന്ധിചെയ്യുന്നതിനെ ഭയപ്പെട്ട്, പിടിച്ചടക്കിയത് അനു
ഭവിപ്പാൻ അനുവദിച്ചോ സന്ധിചെയ്തോ സാധിപ്പിക്കു
ന്നു. തദ്വിധന്മാരായ അന്യന്മാർക്കു ഭൂമി ദാനംചെയ്ത്

അവൻ വിശ്വാസം വരുത്തുകയും വേണം. അഥവാ അ
വനാടുള്ള സ്വയംഗ്രാഹസൈന്യത്തെയോ | സമന്ത
സൈന്യത്തെയോ ആടവികസൈന്യത്തെയോ പാഭൂമി
യെ പിടിച്ചുക്കുടാനയയ്ക്കുകയും പിന്നീട് 'അവരോട്'
(സൈന്യങ്ങളോടു) വിശ്വാമുഖവാക്കി അവനെ പഞ്ചിക്കു
കയും ചെയ്യണം. അഥവാ അവരുടെ പടിക്കുവാൻ
ള്ളതോ പരഗ്രാമത്തെ പിടിക്കുവാൻള്ളതോ ആയ ഉപാ
യം പ്രവൃത്തിക്കണം. 5. ഇതുകൊണ്ടു മന്ത്രിസേനാപതിക
ളുടെ കാര്യാലം പൂർത്തമാകട്ടെ.

മന്ത്രി മുതലായവർ (മന്ത്രിയും പുരാഹിതനും സേ
നാപതിയും യുദ്ധാചാര്യവും) ഒഴിച്ചുള്ള അന്തരമാത്യന്മാരി
ലൊരുവന്റെ കോപമാണ് അന്തരമാത്യകോപം. അതി
ങ്കലും മേൽപ്പറഞ്ഞ ഉപായങ്ങളെ ഒഴുചിത്വംപോലെ പ്ര
യോഗിക്കണം.

രാജ്യമുഖ്യൻ, അന്തപാലൻ, ആടവികൻ, ദുഷ്ടാ
പനതൻ എന്നിവരിലൊരുവന്റെ കോപം ബാഹ്യകോ
പം. അതിനെ, അവരെങ്ങനെ തമ്മിൽതമ്മിൽ വിശ്ര
മിപ്പിച്ചു ശമിപ്പിക്കണം. അവർ ഉറപ്പുള്ള ഭക്തിയിൽ
സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായാൽ അവരുടെ സാമന്തൻ, ആടവി
കൻ, തൽകലീനാവതലൻ എന്നിവരിലൊരുവനെക്കൊ
ണ്ട് അവഗ്രഹിപ്പിക്കണം. അഥവാ ശത്രുവിനെ ആശ്ര
യിക്കാതിരിക്കത്തക്കവിധം തന്റെ മിത്രത്തെക്കൊണ്ട് ഉ
പഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാം. ശത്രുവിനെ ആശ്രയി
പ്പാൻ ഭാവിക്കുന്നതായാൽ സുഗ്രി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു ഭേ

|| സ്വയംഗ്രാഹസൈന്യം അവനവൻ പിടിക്കുന്നത് അവന
വൻ എടുക്കുക എന്ന നിശ്ചയത്തിനാൽ യുദ്ധം ചെയ്യുന്ന ഒരു ന്യായം.

5. അവരുടെ പിടിക്കുവാനുള്ള ഉപായം ദന്നമധികരണ
ത്തിൽ പതിനൊട്ടാമദ്ധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പരഗ്രാമം പിടി
പ്പാനുള്ള ഉപായം മുകളിൽ പറയുന്നതുമാണ്.

ദിപ്പിച്ചു:— “ഇവൻ നിന്നെ ഗ്രൂപപുരുഷനെന്നു കരുതി സ്വന്തം സ്വാമിയിൽത്തന്നെ വിക്രമിപ്പിക്കും. കാൽക്കും സാധിച്ചാൽ പിന്നെ അമിതമാനദയോ ആടുകയാൽത്തന്നെയോ നേരെ നിന്നെ സൈന്യസമതനായി അയയ്ക്കുകയോ, കൃഷ്ണപ്രവാസത്തിൽ ഏർപ്പെടുത്തുകയോ, ഭാർഗവകൃഷ്ണമാതാദേവർപെടുത്തി ജനപദാനുജ്ഞയിൽ പാർപ്പിക്കുകയോ, വിദ്യയും അഭിജ്ഞാനശാസ്ത്രം നിന്നെ സ്വന്തം സ്വാമിക്കുതന്നെ ചിന്തിക്കുകയോ, നിന്നെ ഇഴുകുകയോ സന്ധിചെയ്തു നിന്റെ സ്വാമിയെത്തന്നെ പ്രസാദിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യും. അതുകൊണ്ട് അദ്വൈതത്തിന്റെ ഉൽകൃഷ്ടമിത്രത്തെ ആശ്രയിക്കുകയാണു നല്ലതു”. അവൻ ഇതു സമ്മതിച്ചാൽ അഭിമതങ്ങളായ അർത്ഥങ്ങൾ കൊടുത്തു അവനെ മാറിക്കൊണ്ടു. സമ്മതിക്കാതിരുന്നാൽ ആരെയാണോ അവൻ ആശ്രയിപ്പാൻ പോകുന്നതു അവനെ “ആശ്രയിപ്പാൻ വരുന്ന ഇവൻ ശത്രുവിന്റെ ഗ്രൂപപുരുഷനാണു” എന്നു പറഞ്ഞു ഭേദിപ്പിച്ചു. അഭിമതങ്ങൾ സന്തോഷം (ചാരന്മാർ വക്കൽനിന്നു കണ്ടുപിടിച്ച കൃഷ്ണപുരുഷൻ) വഴിക്കാ ഗ്രൂപപുരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടോ സത്വ അവനെ കൊല്ലിക്കുകയോ, അവന്റെ അനുയായികളായ വീരപുരുഷന്മാരെ അപരിഷ്കൃതരായിക്കൊടുത്തു ആചാരികളോ ചെയ്യണം. അനുയായികൾ അവന്റെ പ്രണിധികളാണെന്നാൽ സത്വ ശത്രുവിനെ ഭേദിപ്പിക്കണം *. ഇങ്ങനെയൊന്നവരുടെ കോപത്തിൽനിന്നു. ഇപ്പറഞ്ഞ ബാഹ്യോക്തന്മാർകാപങ്ങളെ വിജിഗീഷുശത്രുവിന്നുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുകയും, തനിക്കുള്ളതിനെ ശമിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണം.

* ആശ്രയിപ്പാൻ വരുന്നവന്റെ അനുയായികൾ വിജിഗീഷുവിനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ഗ്രൂപപുരുഷന്മാരെത്തന്നെ പറഞ്ഞു ശത്രുവിനെ ഭേദിപ്പിക്കണമെന്നു സാരം.

ആർക്കോപചരണാക്കുന്നതിന്നും ശമിപ്പിക്കുന്നതിന്നും ശക്തനാണോ അവനിൽ ഉപജാപം ചെയ്യണം. ആർ സത്യസന്ധനും കർമ്മം ചെയ്യുന്നതിന്നും ഫലസിദ്ധിയിൽ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിന്നും ആപത്തിൽ രക്ഷിക്കുന്നതിന്നും ശക്തനാണോ അവനിൽ പ്രതിജാപവും (ഉപജാപമനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കാൻ സമ്മതിക്കൽ) ചെയ്യണം. അവൻ കല്യാണബുദ്ധിയോ, അതോ ശരണോ എന്നു തർക്കിക്കുകയും വേണം.

ശരണായ ബാഹ്യൻ അഭ്യന്തരനെ ഉപജാപം ചെയ്യുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശം ഇങ്ങനെയായിരിക്കും:— “ഇവൻ സ്വാമിയെക്കൊണ്ട് എന്നെ വാഴിക്കുമെങ്കിൽ എനിക്കു ശത്രുവധവും ഭൂമിലാഭവുംമെന്ന രണ്ടു ലാഭം കൈവരും; ശത്രു ഇവനെയാണു്” എന്നതെങ്കിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടവന്റെ ബന്ധുക്കളും തുല്യദാഷ്ടണ്യത്താൽ ഉദപിഗതാവരതമായി വലിയൊരു കൃത്യപക്ഷത്തെ എനിക്കു കിട്ടും; കൊല്ലപ്പെട്ടവനെപ്പോലെത്തന്നെ മാറ്റുള്ളവരിലും ശത്രുവിന്നു ശങ്കയുണ്ടാകും; അപ്പോൾ എനിക്കു് അഭിചൂഷണശാസനങ്ങൾ മുഖേന ശത്രുവന്റെ മറ്റു ചില മുഖ്യന്മാരെയും കൊല്ലിപ്പാൻ സാധിക്കും.”

ശരണായ അഭ്യന്തരൻ ബാഹ്യനെ ഉപജാപം ചെയ്യുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശം ഇതായിരിക്കും:— “ഞാൻ ഇവന്റെ കോശം ഹരിക്കുകയോ, സൈന്യത്തെ ഹനിക്കുകയോ, ഭക്ഷണായ സ്വാമിയെ ഇവനെക്കൊണ്ടു കൊല്ലിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. സ്വാമി വധത്തിന്നു സമ്മതിച്ചാൽ ആദ്യം അമിത്രാടവികന്മാരിൽ വിക്രിമിച്ചിച്ച് ഇവന്റെ സൈന്യത്തെ സ്തബ്ധമാക്കി സ്വാമിയോടുള്ള വൈരത്തെ ശ്രദ്ധമാക്കി ഇവനെ എനിക്കു വിധേയനാക്കുന്നതും, ആ വഴിക്കു സ്വാമിയെത്തന്നെ പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നതുമാണു്. അഥവാ വിധേയനായിത്തീർന്ന ഈ ബാഹ്യന്റെ രാജ്യം ഗ്രഹിക്കുകയോ ബാഹ്യനെ ബന്ധിച്ചു് ബാഹ്യഭൂമിയേയും സ്വാമി

നൂറാമത്

ഒരുതൂറിനാപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം   നാലാമധ്യായം

ഭൂമിയേയും രണ്ടും ഗ്രഹിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അഥവാ, വിരുദ്ധനായ മറെറാരുവനെ ആവാഹിച്ചു' അവനുമായി വിശ്വസിച്ചിച്ച് ഈ ബാഹ്യനെ കൊല്ലിക്കുകയോ ശൂന്യമായ ഇവന്റെ മൃഗസ്ഥാനത്തെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു കയോ ചെയ്യുന്നുണ്ട്."

കല്യാണബുദ്ധിയായവനാകട്ടെ സഹജീവിയാക്കിപ്പാനാഗ്രഹിച്ചു' ഹിതകാർത്ഥത്തിൽ മാത്രമേ ഉപജാപം ചെയ്തുള്ളൂ. കല്യാണബുദ്ധിയോടു സമ്പന്നി ചെയ്തതും, ശരണെ "അങ്ങനെ ചെയ്യാം" എന്നു പറഞ്ഞു വശപ്പെടുത്തി വഞ്ചിക്കുകയും ചെയ്യണം. ഇങ്ങനെയാണവരോടു ചെയ്യേണ്ടതു്.

പരർ പരരായ്, നിജർ നിജരായ്,
നിജർ പരരായ്, നൈജരായ് പരന്മാരും,
താൻ പരതം നൈജതമായ്
മേരാതേകളെ കാക്കണം വിഭാഗം.

കൊടിയുടൻ അർത്ഥശ്രുതിൽ, അഭിയാസ്യതകൾക്കെ
ന്ന വെക്കാരുകൾക്കുതരിൽ, പശ്ചാത്തകോപവിന-
യാശ്ചാശ്ചന്തരപ്രകൃതികോപപ്രതികരണം എന്ന
മൂന്നാമധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം

ഒരുതൂറിനാപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം.

ക്ഷയവ്യയലാഭവിപരിമൾം *

ക്ഷയമെന്നാൽ വാഹനങ്ങളുടെയും ആളുകളുടെയും നാശം; വ്യയമെന്നാൽ ഹിരണ്യത്തിന്റെയും ധാന്യത്തിന്റെയും

* ക്ഷയം, വ്യയം, ലാഭം എന്നിവയുടെ ഗുണലക്ഷ്യവിവരണം.

യും നാശം. ഋയവും വ്യയവും തട്ടിക്കിഴിച്ചു ലാഭമുണ്ടാകുമെന്നു കാണുന്നപക്ഷം യാനം ചെയ്യണം.

ആദായം, പ്രത്യാദായം, പ്രസാദകം, പ്രകാപകം, ഗ്രസപകാലം, തനുഷ്ടായം, അപ്രവൃതം, മഹത്ത്വം, വൃദ്ധ്യായം, കല്യാണം, ധർമ്മം, പുരാണം എന്നിങ്ങനെയിരിക്കുകയാണു് ലാഭസമ്പത്ത് (ലാഭജ്ഞാണങ്ങൾ)

എളുപ്പത്തിൽ സമ്പാദിപ്പാനും രക്ഷിപ്പാനും സാധിക്കുന്നതും പരമാർക്കം മടക്കിയെടുപ്പാൻ അശക്യമായതായ് ആദായം; തദപിപരീതമായതു പ്രത്യാദായം. അതിനെ സ്വീകരിക്കുകയോ അനുഭവിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ വിനാശത്തെ പ്രാപിക്കും. എന്നാൽ, “പ്രത്യാദായത്തെ സ്വീകരിച്ചാൽ ശത്രുവിന്റെ കോശത്തെയും സൈന്യസമൂഹത്തെയും രക്ഷാവിധാനങ്ങളെയും ഞാൻ ഋയിപ്പിച്ചേക്കാം; ശത്രുവിന്റെ ഖനി, ദ്രവ്യവനം, ഹസ്തിവനം, സേതുബന്ധം, വണിക്ലീമം എന്നിവയെ സാരമെടുത്തു ഋയിപ്പിച്ചേക്കാം; ശത്രുവിന്റെ പ്രകൃതികളെ കശിപ്പിക്കുവാൻ ആവാഹനം ചെയ്ത് അമ്പന്റെ ദ്രവ്യങ്ങളനുഭവിക്കുമാറാക്കി സന്തോഷിപ്പിക്കുകയോചെയ്തേക്കാം; ആ സ്ഥിതിയിലായ പ്രകൃതികളെ ശത്രു പ്രതിയോഗം ചെയ്തു കോപിപ്പിക്കും; ശത്രുവിനെ ഞാൻ തദപിരോധിയുടെ കയ്യിൽ പണയമാക്കിത്തീർത്തേക്കാം; അമ്പന്റെ സ്ഥാനത്ത് എന്റെ മിത്രത്തെയോ അവതലനെയോ സ്ഥാപിച്ചേക്കാം. ഇവിടെയിരുന്നാകൊണ്ടു എന്റെ മിത്രത്തിന്നു ദേശത്തിന്നോ ചോരന്മാരിൽനിന്നും ശത്രുക്കളിൽനിന്നുമുള്ള പീഡയ്ക്കു നിവാരണം ചെയ്തേക്കാം; അമ്പന്റെ മിത്രത്തെയോ ആശ്രയത്തെയോ ഞാൻ വിരോധിപ്പിച്ചേക്കാം; അങ്ങനെ ചെയ്താൽ ശത്രുവിന്റെ മിത്രം അപനോദ ചെറുത്ത് അമ്പന്റെ സ്ഥാനത്തു തൽകലീനനായ അന്യനെ സ്ഥാപിക്കും; അപ്പോളുവനെ സൽക്കരിച്ചു ഞാൻ ഭൂമിദാനം ചെയ്തേക്കാം; എന്നാലവൻ എ

നമസ്

ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനാലുത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം   നാലാമധ്യായം

നോട്ട സമ്പിചെയ്ത് എന്റെ സ്ഥിരമിത്രമായിബുധിക്കും" എന്നു തോന്നുന്ന പക്ഷം പ്രത്യാഭേതമായ ലാഭത്തെയും സ്വീകരിക്കാം. ഇങ്ങനെ ആഭയപ്രത്യാഭയങ്ങൾ പറയപ്പെട്ടു.

അധാർമ്മികനായവനിൽ നിന്നു ധാർമ്മികനായവനു കിട്ടുന്ന ലാഭം സ്വജനങ്ങളെയും പരജനങ്ങളെയും പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നതാകയാൽ പ്രസാദകമായി ഭവിക്കും; തദ്വിപരീതമായ ലാഭം അവരെ കോപിപ്പിക്കുന്നതാകയാൽ പ്രകോപകാകമാകും. മന്ത്രിമാരുടെ ഉപദേശംകൊണ്ടു ലാഭം ലഭിക്കാതിരിക്കുന്നതായാൽ "ഇവൻ നമ്മെ ക്ഷണവ്യയങ്ങളിൽ കൊണ്ടുചാടിച്ചു" എന്നു സ്വാമിക്കു കോപമുളവാക്കും. ദ്രോഹരായ മന്ത്രിമാരെ ആദരിക്കാതെകണ്ടു ലാഭം കിട്ടുന്നതായാൽ "സിദ്ധകാച്ചുനായ ഇവൻ നമ്മെ നശിപ്പിക്കും" എന്നിങ്ങനെ അവർക്കു കോപം ഭവിക്കും. ഇതിന്നു വിപരീതമായി കിട്ടുന്ന ലാഭം പ്രസാദകമാകും. ഇങ്ങനെ പ്രസാദകവും കോപകവും പറയപ്പെട്ടു.

ധാനം ചെയ്യുമ്പോഴുതന്നെ സാദ്ധ്യമായ ലാഭം ഹസ്വകാലം; മന്ത്രസാദ്ധ്യമായ ലാഭം തനുഷ്ഠയം (ക്ഷയം കുറഞ്ഞതു്); ചോറുമാത്രം ചെലവു ചെയ്തു കിട്ടുന്ന ലാഭം അപ്പവ്യയം; തൽക്കാലംതന്നെ ധാരാളമായി കിട്ടുന്ന ലാഭം മഹത്ത്വം; ഭാവിയിൽ മറ്റൊരു ലാഭത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായ ലാഭം വൃദ്ധ്യദയം; ബാധകൂടാതെ കിട്ടുന്ന ലാഭം കല്പം; പ്രശസ്തമായ വിധം സമ്പാദിച്ചതായ ലാഭം ധർമ്മം; സാമവായികനാൽ പങ്കുവെക്കാതെ കിട്ടിയ ലാഭം പുരോഗം (മുമ്പിൽ വന്നതു്).

രണ്ടു ലാഭങ്ങൾ തുല്യങ്ങളായിരിക്കുമ്പോൾ ദേശകാലങ്ങളെയും, ശക്ത്വപായങ്ങളെയും, പ്രിയാപ്രിയതകളേയും, വേഗാവേഗങ്ങളേയും, സാമീപ്യവിപ്രകാശങ്ങളേയും, തൽക്കാലവും ഭാവിയിലുമുള്ള ഗുണങ്ങളെയും, സാരസാരത

ബന്ധനാധികരണം എന്നിവയെയും, ബന്ധനാധികരണങ്ങളും നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചു എതിർന്നാണോ അധികം ഗുണമുള്ളത് ആ ലാഭത്തെ സ്വീകരിക്കണം.

കാമം, കോപം, ഭയം, കാമബുദ്ധി, ലാഭം, അനാർത്ഥം, മാനം, സാമോക്തം (ഭാഷിണം), പരലോകം, ചിന്ത, ദാർശനികം, അത്യാഗ്രഹം, ദൈവം, അസൂയ, കയ്യിൽ കിട്ടിയതിനെപ്പറ്റി അനാദരം, ദുരഭിമാനം, അവിശ്വാസം, ഭയം, അനികാരം (പരമൻ പേരിൽ തിരസ്കാരം തോന്നാത്ത), ശീതാശ്ലേഷങ്ങളെ പൊറുക്കാൻ വയ്യാത്ത, നല്ല നാളം പക്ഷം നോക്കുന്ന സ്വഭാവം എന്നിവ ലാഭത്തിന്നു വിഘ്നങ്ങളാകുന്നു.

നഷ്ടരൂപമെന്താണിത്
ബാലനാഥം ലഭിച്ചിട്ടാ;
അർത്ഥത്തിനർത്ഥം നഷ്ടം,
താരതമ്യത്തിലെന്താണിത്?
ധനം കൂടാതെ യത്നം
ചെല്ലാതെ ലഭിച്ചാ ധനം;
ഗജം പ്രതിഗജത്താൽപ്പോലും
ലഭ്യമാർത്ഥത്തിനാൽ വരും.

കൈലാശ്വരൻ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അഭിയാസ്യർക്കർമ്മം
ന്നു ബന്ധനാധികരണത്തിൽ, ക്ഷയവ്യയബാധവിചി
കൾ എന്നു നാലുവിധം.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

ബന്ധനാധികരണത്തിന്നു പ്രകാരം.

ബാഹ്യോദ്യമപരതതകൾ.

സമ്പന്നൻ മുതലായവയെ വേണ്ടതുപോലെയാക്കി
പ്രയോഗിക്കാൻ അപരനായ; അതിൽനിന്നു ആപത്തുകൾ

ഒരുതരം നാലുതരം പ്രകാരം അഞ്ചാമധ്യായം

ഉണ്ടാകുന്നു. ബാഹ്യന്മാരിൽനിന്നു അഭ്യന്തരന്മാരുടെ പ്രതിജ്ഞാപാത്താടുകൂടിയുണ്ടാകുന്നത്, അഭ്യന്തരന്മാരിൽനിന്നു ബാഹ്യന്മാരുടെ പ്രതിജ്ഞാപാത്താടുകൂടിയുണ്ടാകുന്നത്, ബാഹ്യന്മാരിൽനിന്നു ബാഹ്യന്മാരുടെതന്നെ പ്രതിജ്ഞാപാത്താടുകൂടിയുണ്ടാകുന്നത്, അഭ്യന്തരന്മാരിൽനിന്നു അഭ്യന്തരന്മാരുടെതന്നെ പ്രതിജ്ഞാപാത്താടുകൂടിയുണ്ടാകുന്നത് എന്നിവയാണ് ആപത്തുകൾ.

ബാഹ്യന്മാർ അഭ്യന്തരന്മാരെയാ അഭ്യന്തരന്മാർ ബാഹ്യന്മാരെയാ ഉപജപിക്കുന്നതിനാലുണ്ടാകുന്ന ആപത്തിൽ രണ്ടുപരിലുംവെച്ച് പ്രതിജ്ഞാപിതാവിനെ (ഉപജാപമനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിപ്പാനേൽക്കുന്നവനെ) തെക്കുന്നതാണ് നല്ലത്. എങ്കിലും അങ്ങനാൽ പ്രതിജ്ഞാപിതാക്കളുടെ വ്യാജങ്ങൾ എടുപ്പത്തിൽ ഗ്രഹിപ്പാൻ കഴിയും; ഉപജപിതാക്കളുടെ അങ്ങനെയല്ല. പ്രതിജ്ഞാപിതാക്കൾ തെങ്ങിയാൽപ്പിന്നെ മറ്റുള്ളവരിൽ ഉപജാപം പ്രയോഗിപ്പാൻ ഉപജപിതാക്കളെക്കൊണ്ടു സാധിക്കില്ല. ബാഹ്യന്മാർ അഭ്യന്തരന്മാരെയാ അഭ്യന്തരന്മാർ അവരെയാ ഉപജാപം ചെയ്യുന്നതിന്നു വളരെ പ്രയാസമുണ്ട്. അതു ചെയ്താൽ തന്റെ മഹത്തായ പ്രവൃത്തിയെ നാശവും പരന്മാർക്കു അർത്ഥശൂന്യവും തന്നിടും അനന്തരം ലാഭവും സംഭവിക്കും.

അഭ്യന്തരന്മാർ പ്രതിജ്ഞാപം ചെയ്യുന്നതായാൽ അവരെ തെക്കുവാൻ സാമദാനങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കണം. സ്ഥാനമാനങ്ങളെ നൽകുകയാണു സാമം; അനുഗ്രഹപരിഹാരങ്ങളെ ചെല്ലയോ കർമ്മങ്ങളിൽ ഏറ്റെടുത്തുകയോ ആണു ദാനം. ബാഹ്യന്മാർ പ്രതിജ്ഞാപം ചെയ്യുന്നതായാൽ അവരെ തെക്കുവാൻ ഭേദഭണ്ഡങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കണം. ബാഹ്യന്മാരുടെ മിത്രങ്ങളെന്നഭിനയിക്കുന്ന സത്രികൾ അവരോടു ഇങ്ങനെ ചാരം പറവു:—“ഈ രാ

ജാവ' നിങ്ങളെ കൃഷ്ണവൃണനന്മാരായ ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാരെക്കൊണ്ടു വഞ്ചിക്കുവാനാണിച്ഛിക്കുന്നത്, മനസ്സിലാക്കുവിൻ". കൃഷ്ണന്മാരിൽ കൃഷ്ണവൃണനന്മാരായ ചാരന്മാരെ പ്രയോഗിക്കുകയും, അവർ കൃഷ്ണന്മാരെ ബാഹ്യന്മാരോടോ ബാഹ്യന്മാരെ കൃഷ്ണന്മാരോടോ ഭേദിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ കൃഷ്ണന്മാരുടെ ഉള്ളിൽ കടന്നുകൂടി തീർണ്ണന്മാർ അവരെ ശത്രുവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഹനിക്കുകയോ, ബാഹ്യന്മാരെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി കൊല്ലിക്കുകയോ ചെയ്തു.

ബാഹ്യന്മാർ ബാഹ്യന്മാരെയോ അഭ്യന്തരന്മാർ അഭ്യന്തരന്മാരെയോ ഉപജാപം ചെയ്ക്കുതിനാലുണ്ടാകുന്ന ഏകാന്തഃശാഗമായ ആപത്തിൽ ഉപജപിതാവിനെ ഒരുക്കുന്നതാണ്യഥാ നല്ലതു്. ദോഷത്തെ ശോധനം ചെയ്താൽ കൃഷ്ണന്മാർ ഉണ്ടാകയില്ലല്ലോ. കൃഷ്ണന്മാരെ ശോധനം ചെയ്താൽ ദോഷം പിന്നെ മറന്നതായെങ്കിലും ഭംഗിപ്പിക്കും. അതുകൊണ്ടു് ബാഹ്യന്മാരായ ഉപജപിതാക്കളിൽ ഭേദഭണ്ഡങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കണം. അവരുടെ മിത്രങ്ങളെ നന്ദിനയിക്കുന്ന സത്രികർ "ഈ രാജാവു് നിങ്ങളെ വശപ്പെടുത്തുവാനാണിച്ഛിക്കുന്നത്. ഇദ്ദേഹത്തോടു നിങ്ങൾ വിഹ്വഹീതരാകീടുവേണം വർത്തിപ്പാറെന്നു ധരിക്കുക" എന്നു പറയും; തീർണ്ണന്മാർ പ്രതിജപിതാവിന്റെ ദൂതന്മാരിലും സൈന്യങ്ങളിലും അനുപ്രവേശിച്ചു് അവരുടെ മരിക്കൽ ഉള്ളിൽ ശത്രുവിഷാദികളെക്കൊണ്ടു പ്രഹരിപ്പൂ; പിന്നെ സത്രികർ പ്രതിജപിതാവിനെ അഭിശംസിക്കുക (കുറച്ചെടുത്തുക)യും ചെയ്തു.

അഭ്യന്തരന്മാർ അഭ്യന്തരന്മാരെ ഉപജാപം ചെയ്യുമ്പോഴും അഹങ്കാരപാലെയുള്ള ഉപാധത്തെ പ്രയോഗിക്കണം. അവരിൽ, സത്തുഷ്ടനെന്നു നടിച്ചും വാസ്തവത്തിൽ സന്തോഷിക്കാതെയുമോ തടിപരീതമായോ സാമം പ്ര

നവം

തെന്തറിനാലു തിമിന്നാം പ്രകരണം   അഞ്ചാമധ്യായം

യോഗിപ്പു. അവരുടെ ശൗചത്തെയും സാമത്യത്തെയും കാരണമായിപ്പറഞ്ഞാ വ്യസനാഭ്യുദയങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചോ പ്രതിപുഷിക്കുകയെന്ന നിലയിൽ ദാനം പ്രയോഗിപ്പു; മിത്രവൃഞ്ജനനായ ശ്രദ്ധപുരുഷൻ “നിങ്ങളുടെ ഉള്ളറിവാൻവേണ്ടി രാജാവു നിങ്ങളെ പരീക്ഷിക്കും. ഉള്ള അഭ്രഹത്തോടു പറയണം” എന്നു പറകയാ, “ഇന്നിന്നവർ നിങ്ങളെപ്പറ്റി രാജാവിന്റെ മുമ്പിൽ ഉപജാപം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്” എന്നു പറഞ്ഞു് അവരെ തമ്മിൽതമ്മിൽ ഭേദിപ്പിക്കുകയോ ആകുന്ന ഭേദം പ്രയോഗിപ്പു; ദാസ്യകർമ്മികത്തിൽ പറഞ്ഞ ദാസ്യം പ്രയോഗിപ്പു.

ഇപ്പറഞ്ഞ നാലാപത്തുകളിലുംവെച്ചു് ആഭ്യന്തരമായിട്ടുള്ളതിനെത്തന്നെയാണു് ആദ്യം തീർക്കേണ്ടതു്. അഭ്യന്തരകോപം അഹിഭയമാകയാൽ ബാഹ്യകോപത്തെക്കാളധികം ചീത്തയാണെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ.

ഈയാപത്തുകളിൽ പൂർവ്വം
പൂർവ്വം ചൊന്നതു ലാഘവിയാം;
ബലവൽകൃതയെന്നാകിൽ
ഗുപ്തി, ലാഘവി മറിച്ചുമാം.

കൊടിലുറേറു അയ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, അഭിയാസ്യകർമ്മത്തെ
ന്നയ്യതാമധികരണത്തിൽ, ബാഹ്യാഭ്യന്തരപ
ത്തുകൾ എന്ന അഞ്ചാമധ്യായം.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

തെന്തറിനാപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം.

ഭൂഷ്യശത്രുസംയുക്താപത്തുകൾ

ഭൂഷ്യന്മാരിൽനിന്നു മാത്രമുണ്ടായവയും ശത്രുക്കളിൽ നിന്നു മാത്രമുണ്ടായവയുമെന്ന രണ്ടു വിധം ആപത്തുകൾ ശുദ്ധകൾ (കുലപ്പില്ലാത്തവ) ആകുന്നു.

ഭൂഷ്യശുദ്ധനായ ആപത്തിൽ പെരുന്നാരിലോ ജാന പദന്മാരിലോ ദണ്ഡമൊഴികെയുള്ള ഉപായങ്ങളെ പ്രായാഗിച്ചു. ദണ്ഡം മഹാജനങ്ങളിൽ പ്രയാഗിച്ചാൽ പ്രയാസമാണു; പ്രയാഗിച്ചാലും അത് ഉദ്ദേശിച്ച കാര്യം സാധിച്ചിരിക്കുകയില്ല; മറ്റു പല അനന്തരവും ഉണ്ടാക്കിത്തീക്കുകയും ചെയ്യും. അവരുടെ മുഖ്യന്മാരിലാകട്ടെ, ദാണ്ടകന്മാരിൽ പഠഞ്ഞതുപോലെ പ്രവൃത്തിക്കണം.

ശത്രുശുദ്ധനായ ആപത്തിൽ ശത്രു, അവന്റെ പ്രധാനൻ (മന്ത്രി), കാർത്യൻ (അമാത്യൻ), പ്രധാനകാർത്യന്മാർ രണ്ടുപേരും എന്നിവർ സംബന്ധിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ക്രമത്തിൽ സാമാളികളെക്കൊണ്ടു് സിദ്ധി (പ്രതീകാരം) ചെയ്യണം. പ്രധാനന്റെ സിദ്ധി സാമിയെ ആശ്രയിച്ചും, യത്തന്റെ (കാർത്യന്റെ) സിദ്ധി മന്ത്രികളെ ആശ്രയിച്ചും, പ്രധാനകാർത്യന്മാരിരുവരും കൂടിയതിന്റെ സിദ്ധി സാമിപ്രധാനന്മാർ രണ്ടുപേരെയും ആശ്രയിച്ചു മരിക്കുന്നു. *

---

* ശത്രുപ്രയുക്താപത്തിൽ സാരം, പ്രധാനപ്രയുക്താപത്തിൽ ജാനം, കാർത്യപ്രയുക്താപത്തിൽ ദണ്ഡം, ഉപയുക്താപത്തിൽ ദണ്ഡം എന്നിവ പ്രത്യേകിക്കണം. പ്രധാനങ്ങളെ പ്രതീകാരം സാമിയിലും, കാർത്യങ്ങളെ പ്രധാനത്തിലും, പ്രധാനകാർത്യന്മാർക്കിരവേക്കും കൂടിയുള്ള സാമിപ്രധാനന്മാർക്കിരവേക്കും കൂടിയും പ്രത്യേകിക്കണം; എങ്ങ

ഒരുനൂറ്റിനാല്പത്തിനാലാം പ്രകരണം ആനാമധ്യായം

ദൃഷ്ട്യം അദൃഷ്ട്യം കൂടിച്ചേർന്നുണ്ടാകുന്ന ആപത്തു' ആമിശ്രമാകുന്നു. ആമിശ്രാപത്തിൽ അദൃഷ്ട്യനിലാണ് പ്രതിവിധി ചെയ്യേണ്ടതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ആലംബനമില്ലെന്നു ചെന്നാൽ ആലംബിക്കുന്നവനും ഉണ്ടാകയില്ല.

മിത്രവും ശത്രുവും കൂടിച്ചേർന്നുണ്ടാകുന്ന ആപത്തു പരമിശ്രം (ശത്രുമിശ്രം). പരമിശ്രാപത്തിന്നു മിത്രത്തിലാണ് പ്രതിവിധി പ്രയോഗിക്കേണ്ടതു്. മിത്രം മുഖേനയാൽ പ്രതിവിധി എടുപ്പത്തിൽ ചെയ്യാൻ കഴിയും; ശത്രുവഴിക്കായാൽ അങ്ങനെയല്ല.

മിത്രം സന്ധിയെ ഇച്ഛിക്കാത്തപക്ഷം വീണ്ടും വീണ്ടും ഉപജാപം ചെയ്തു സത്രികളെക്കൊണ്ടു മിത്രത്തെ അമിതജ്വലനം ഭേദിച്ചു വശത്താക്കണം. മിത്രം, അമിതം എന്നീ ക്രമത്തിലുള്ള രാജസംഘത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ നിൽക്കുന്നതാരോ അവനെ വശീകരിക്കണം. അന്നത്തിൽ നിൽക്കുന്നവൻ വശഗനായാൽ മധ്യസ്ഥായികൾ തമ്മിൽത്തമ്മിൽ ഭേദിക്കുന്നതാണ്. ഇതുപോലെ മധ്യത്തിൽ നിൽക്കുന്നവനെ വശപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യാം. മധ്യസ്ഥായി വശഗനായാൽ അന്നസ്ഥായികൾ യോജിപ്പിക്കുകയില്ല. എങ്ങനെ ചെയ്യാലാണോ മിത്രശത്രുക്കൾക്കു് ആശ്രയഭേദം വരിക അങ്ങനെയുള്ള ഉപായങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കണം.

ധാർമ്മികനായവനെ, അവന്റെ ജാതിയേയും കുലത്തേയും ശൂത്രത്തേയും വൃത്തത്തേയും പററി സ്തുതിക്കുകയോ അവന്റെയും തന്റെയും പൂർവ്വമാർഗ്ഗങ്ങളായിരുന്ന സംബന്ധത്തേയും അവർ ത്രികാലങ്ങളിലും ചെയ്തിരുന്ന ഉപകാരത്തേയും അപകാരഭാവത്തേയും പ്രസ്താവിക്കുകയോ ചെയ്തു സാമംകൊണ്ടു സമാധാനിപ്പിച്ചു. ഉത്സാഹം ക്ഷയിച്ചവൻ, വിഗ്രഹംകൊണ്ടു ക്ഷീണിച്ചവൻ, ഉപായം മുട്ടി

യവൻ, ക്ഷയവ്യയങ്ങളും പ്രവാസവും കാരണം സന്തപ്തനായവൻ, ശൌചധാനായ അനുനെ മിത്രമായി ലഭിച്ചാ നിഷ്ഠിക്കുന്നവൻ, അനുജൽനിന്നു ശങ്കിക്കുന്നവൻ, മൈത്രിയെ സുപ്രധാനമായിക്കരുതുന്നവൻ, കല്യാണബുദ്ധിയായവൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവരെ സാമംകൊണ്ടു സാധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

ലുപ്തനോ ക്ഷീണനോ ആയവനെ തപസ്വികൾ, മുഖ്യമാർ എന്നിവരെ അപസ്ഥാപനംചെയ്തു (ഉറപ്പായി കൊടുത്തു) ദാനംകൊണ്ടു സാധിപ്പിക്കണം. ദാനം അത്യാപിധമാകുന്നു. ദേയവി:സ്കം (തരേണ്ടതിനെ വിട്ടുകൊടുക്കുക), ധനീതാനുവർത്തനം (മുൻപു ദാനംചെയ്തതിനെ അനുവർത്തിക്കുക), ആത്മപ്രതിദാനം (വാങ്ങിയതിനെ തിരിച്ചുകൊടുക്കുക), സ്വദ്രവ്യത്തെ പുതുതായി ദാനംചെയ്യുക, പരദ്രവ്യങ്ങളിൽ സ്വയംഗ്രാഹപ്രദാനം (ബലാൽക്കാരേണ പിടിച്ചെടുക്കുവാനനുവദിക്കുക) എന്നിങ്ങനെയൊണ് ദാനകർമ്മം.

തമ്മിൽ തമ്മിൽ ദേവഷരണയോ വൈരശരണയോ മിഹരണശരണയോ ഉള്ളവരെ അപായിലേക്കെങ്കിലും ഒന്നു ചെല്ലാം, ഭീരുധായവനെ പ്രതിഹരിക്കുമെന്നു ഭയപ്പെടുത്തിയോ, “നിന്നോടു സന്ധിചെയ്തിട്ടുള്ള ഇവൻ നിന്നിൽ അഭിരോധം പ്രവൃത്തിക്കും. ഇവന്റെ മിത്രം മറെറൊരു സന്ധി ചെയ്യാനായി അയയ്ക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ സന്ധിയിൽ നിന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല” എന്നു പറഞ്ഞോ ഭേദിപ്പിക്കണം. ആക്കു സ്വദ്രവ്യത്തിൽനിന്നോ അന്യദ്രവ്യത്തിൽനിന്നോ രത്നാദികളും പണ്യദ്രവ്യങ്ങളും വരുന്നതോ അപസ്ഥാപനം അപയെല്ലാം യാതവ്യജൽനിന്നു (വിജിഗീഷുവിന്റെ ശത്രുവിൽനിന്നു) വന്നവയാണെന്നു സത്രികൾ നാട്ടിൽ പ്രസിദ്ധമാക്കിപ്പു. ഈ വ്യാജവൃത്താന്തം പരന്നു കഴിഞ്ഞാൽ, അഭിവൃക്കമുഖന “ഇതാ ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു

പണ്ടും അല്ലെങ്കിൽ പണ്യാഗാരം അയച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ ശത്രുവിന്നു സാഹായ്യകാരികളായ സാമവായികന്മാരുടെ നേരെ യുദ്ധത്തിന്നാരുണകയോ അഥവാ അവിടെ നിന്നു അപസരിക്കുകയോ ചെയ്യാലും. അചരിയലൊന്നു ചെയ്തതിന്നുമേൽ പണശേഷം (നിശ്ചിതസംഖ്യയുടെ ബാക്കി) എത്തിച്ചുകൊള്ളാം എന്നൊരു കൂലഭവം അയച്ചു. അതിന്നുശേഷം സത്രികൾ ഈ എഴുത്തു വിജിഗീഷുവിന്റെ ശത്രുവിനാൽ അയയ്ക്കപ്പെടുത്താണെന്നു സാമവായികന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു അവരെക്കൊണ്ട് എഴുത്തു പിടിച്ചുപറ്റിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ, ശത്രുവിന്റെ വകയെന്നു പ്രഖ്യാതമായ ഒരു പണ്യവായ്ക്കു ആത്മരീയാതെക്കണ്ട് വിജിഗീഷുവിന്റെ കയ്യിൽ എത്തണം; അതിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വൈദ്യഹകവൃജനന്മാർ ശത്രുവിന്റെ മുഖനാരിൽ വിക്രയം ചെയ്തിട്ടു. പിന്നെ സത്രികൾ “ഇതാ ഇന്ന പണ്യവായും ശത്രു അയച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നു പരന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ മഹാപരാധന്മാരായ അമാത്യന്മാരെ അർത്ഥാനന്ദങ്ങളെക്കൊണ്ടു വശീകരിച്ചു ശത്രുവിഷാന്നികളോടുകൂടി ശത്രുവിങ്കൽ പ്രണിധാനം ചെയ്തു. പിന്നെ ഒരുമാത്യനെ സ്വസ്ഥീപത്തുനിന്നു തള്ളി ശത്രുവിന്റെ അടുക്കൽ അയയ്ക്കുകയും അവന്റെ ഭാർയാപുത്രന്മാരെ ഉപഗ്രഹിച്ചു രാജാവ് രാത്രിയിൽ അമാത്യനെക്കൊല്ലിച്ചു എന്നു പ്രസിദ്ധമാക്കിക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം ആദ്യം നീക്കംചെയ്യപ്പെട്ട അമാത്യൻ ശേഷമുള്ള അമാത്യന്മാരേയും ഓരോരുത്തരെയായി ശത്രുവിന്റെ മുമ്പിൽ വരുത്തു. പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യുമെങ്കിൽ അവരെ പിടിപ്പിക്കരുത്; ചെയ്യാൻ കഴിവില്ലെങ്കിൽ പിടിപ്പിക്കണം. ശത്രുവിന്റെ വിശ്വസ്തതയിലിരിക്കുന്ന അമാത്യൻ അവന്റെ മുഖങ്കൽനിന്നു ആത്മാവിനെ രക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്നു പറയൂ. അനന്തരം

രം അമൃതം നൽകിപ്പിക്കുവാനായി മുഖ്യം അയച്ചതായ ശത്രുവിന്റെ കൂടലും ഉഭയപേതനൻ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ ഉത്സാഹശക്തിയുള്ള ഒരൊക്കെ “അവന്റെ രാജ്യം പിടിക്കുക; നാം രമ്മിയുള്ള സന്ധി മുൻപാണുപാലെ തന്നെയിരിക്കും” എന്ന് ഒരു കൂടെലും അയക്കുകയും പിന്നെ സത്രികൾ ആയതു മറ്റുള്ളവരിൽ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ സത്രികൾ മറ്റു സാമവായികന്മാരിൽ മൈത്രിയെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു സാമവായികന്റെ സ്വസ്ഥവാദത്തെയോ വീരധർമ്മത്തെയോ സാമന്തബലത്തെയോ ഹനിക്കുകയും അവനെ “നിന്നെ ഇവർ നൽകിപ്പിക്കുവാനാണ് നോക്കുന്നത” എന്ന് ഉപജാപം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അതുമല്ലെങ്കിൽ സാമവായികന്മാരിൽ ഒരുവന്റെ ഒരു വീരപുരുഷനോ ആനയോ കുതിരയോ തനിയെ മുതിപ്പെടുക്കയോ ഗ്രാസപുരുഷന്മാരാൽ കൊല്ലപ്പെടുകയോ അപഹരിക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടു സത്രികൾ അതു സാമവായികന്മാർ തന്നെ കൊലചെയ്യതാണെന്നു പറയുക. പിന്നെ ആ വധാപരായം ആരോപിക്കപ്പെട്ടവന് “ഇനിയും ചെയ്യുക; അതിന്നുമേൽ പണശേഷം തന്നെ കൊള്ളാം” എന്നു കൂടെലും അയക്കുകയും അതിനെ ഉഭയപേതനന്മാരായ ചാരന്മാർ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ വകപ്രയോഗങ്ങളെക്കൊണ്ട് സാമവായികന്മാർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ ഭിന്നന്മാരാകുമ്പോൾ വിജിഗീഷു അവരിലൊരാളെ വശപ്പെടുത്തണം. ഇതിനെപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ട് സേനാപതി, കമാരൻ, ഭണ്ഡചാരികൾ (സേനാനായകന്മാർ) എന്നിവരിൽ ചെറുത്തുനിൽക്കുന്ന ഭേദനാധികാരം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. സാമവായികരണത്തിൽ പറയുന്നതായ ഭേദനത്തെയും പ്രയോഗിക്കാവുന്നതാണ്—ഇങ്ങനെ ഭേദകർമ്മം.

തീർണ്ണനോ (എറ്റവും അമർച്ചയുള്ളവൻ) വിക്രമിയോ

ഒരു ആറിനാപ്പത്തിനാലാം പ്രകരണം ആരാമധാര്യം

വ്യസനിനോ ആയ ഒരു സ്ഥിതശത്രുവിനെ (ഭക്തിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ശത്രുവിനെ) ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ ഒത്തൊരുമിച്ചോ, സൗകര്യമനുസരിച്ച് അവരിൽ ഒരുവൻ തനിമോ ശത്രുഗ്നിവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിഗ്രഹിച്ചു. തീർന്നതായ ഒരു ശ്രദ്ധപുരുഷന്റെ ശത്രുഗ്നിവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു എല്ലാവരും കൂടി ഉപദേശിച്ചതായ കർമ്മത്തെയും അതിലും മേലൊരു കർമ്മത്തെയും ചെയ്യാൻ ശക്തനാകുന്നതാണ്— ഇങ്ങനെ ഉപായമതുച്ഛം (ഉപായങ്ങൾ നോക്കുക).

മേൽപ്പറഞ്ഞ ഉപായങ്ങളിൽ മുൻപുപറഞ്ഞു പിൻപുപറഞ്ഞിട്ടുള്ളതെന്തെല്ലാം അപേക്ഷിച്ചു ലഭിക്കുകയും എങ്ങനെയെന്നാൽ:—സാമം ഏകഗുണം; ദാനം സാമസഹിതമാകയാൽ ദഹിതവും, ദേദം സാമദാനപുച്ഛമാകയാൽ ത്രിഗുണവും, ദണ്ഡം സാമദാനദേദപുച്ഛമാകയാൽ ചതുർഗുണമാകുന്നു.

വിജിഗീഷുവിനോട് അഭിപ്രായത്തിന്നൊരുങ്ങി വെളിച്ചമില്ലാത്ത മിത്രാമിത്രന്മാരിൽ വെളിച്ചമുള്ള ഉപായപ്രയോഗമാണ് മേൽപ്പറഞ്ഞത്. അവർ ഒരുങ്ങി വെളിച്ചമുള്ള സമസ്തഭൂമികളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോഴും ഈ ഉപായങ്ങളെത്തന്നെ പ്രയോഗിക്കണം. വിശേഷിച്ചു, സമസ്തഭൂമികളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അവരിൽ ഒരുവന്റെ അടുക്കൽ വിജിഗീഷു മറ്റുള്ളവരിലൊരാൾ വിവര്യരായ രണ്ടാളികളോടുകൂടി ഭൂതമുഖ്യന്മാരെ പലപ്പോഴും അയച്ചു. അവർ അവനെ സന്ധിച്ചെത്തുന്നതിലോ പരഹിതമെടുക്കുന്നതിലോ ഏല്പിക്കുന്നതിലോ ശ്രമിച്ചു. അതിന്നു സമ്മതിക്കാത്തപക്ഷം അവർ “നാം തമ്മിൽ സന്ധിച്ചെത്തുകയില്ല” എന്നു കളപാശ്ചര്യവും ആ വിവരം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ മറ്റുള്ള മിത്രാമിത്രന്മാരിൽ പരത്തി “നിങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിലുള്ള ഈ രാജാവ് ഭയപ്പെടുന്നു” എന്നു ഭോധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ അവരിൽ ആർക്കു ആരെ

ക്കുറിച്ചു ഭയമോ ചൈരമോ ദേവന്മോ ഉണ്ടോ അവനെ “ഇവൻ നിന്റെ ശത്രുവിനോടു സന്ധിചെയ്യുന്നു; നിന്നെ ഇവൻ തീർച്ചയായും വഞ്ചിക്കും; അതിനാൽ അതിവേഗത്തിൽ വിജിഗീഷ്യവിനോടു സന്ധിചെയ്തു ഇവനെ നിഗ്രഹിപ്പാൻ യത്നിക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞു മറുവരിൽ നിന്നു ഭേദിപ്പിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ കന്യാകാദാ.നാദാനങ്ങളെ കൊണ്ടു സംബന്ധമുളവാക്കി മുൻപു അസംയക്തന്മാരായിരുന്നവരെ മറുജീവരിൽനിന്നു ഭേദിപ്പിച്ചു. സാമന്തൻ, ആടവികൻ, തൽക്കലീനൻ, അപരജൻ എന്നിവരെ കൊണ്ടു അവരുടെ രാജ്യത്തെയോ വണിക്ലാപങ്ങളെയോ വ്രജങ്ങളെയോ അടവിക്കളയോ സഹായസൈന്യത്തെയോ നശിപ്പിക്കുകയും, പരസ്പരാപാദ്രയരായ ജാതിസംഘങ്ങൾ അവരെ ചരിദാ നോക്കി പ്രഹരിക്കുകയും, ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ അവരെ അഗ്നിവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു വധിക്കുകയും ചെയ്തു.

പരമിശ്രവിപത്തിൽ
വിതംസഗീല * തുല്യമായ
യോഗത്താൽ വിശ്വസിപ്പിച്ചു
കൊൽപ പരദര, നൽകിയും.

കൊടിയുടെ അയംശാസ്യത്തിൽ, അഭിയാസ്യത്കമംകെന്ന
വൈതാമധികരണത്തിൽ, ദൃഷ്ടശത്രുസംയക്തപതുക്കം
എന്ന ആദായഗ്രന്ഥം.

---

* വിതംസമെന്നാൽ പക്ഷികളുടെ ചിത്രത്തോടുകൂടിയ ആപ്തമാണെന്നു. ഗീലം കെട്ടും. ഇവയെക്കൊണ്ടു ശുദ്ധമായി പക്ഷികളെ പിടിക്കുന്നതുപോലെ ചെയ്യണമെന്നു സാരം.

ഏഴാം അധ്യായം

ഒരുനൂറ്റിനാലുത്തഞ്ചും നാലുതൊറും പ്രകരണങ്ങൾ.

അനന്തനാഥസംശയമുക്താപത്തുകൾ,

അവയുടെ ഉപായവികൃതിയിലിരിക്കും.

കാമം തുടങ്ങിയുള്ള ഉത്പേദം (ദോഷം) അത്യന്തര പ്രകൃതികളെ കോപിപ്പിക്കും; അപനയം ബാഹ്യപ്രകൃതി കളേയും കോപിപ്പിക്കും. അതു രണ്ടും (കാമാദിയും അപനയവും) അസുരന്മാർ ചേർന്നു വൃത്തിയാക്കുന്നു. അവയായ ലുണ്ടായ സ്വജനവികാരമാകുന്ന കോപം ശത്രുക്കൾക്കു വൃത്തിവരുവാൻ കാരണങ്ങളുള്ളപ്പോൾ ആപദതമം, അനന്തം, സംശയം എന്നിവയായിപ്പരിണമിക്കുന്നു.

യാതൊരതമം തന്റെ കയ്യിൽ എത്താതെകണ്ടു ശത്രുവിനു വൃത്തിയെച്ചെയ്യയോ, കയ്യിൽക്കിട്ടിയാൽത്തന്നെ പരന്മാർക്കു വീണ്ടെടുക്കത്തക്കതാകയോ, സ്വാഭാദിക്കുന്ന സ്വയംതു് അതിയായ ഷയവ്യയങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നുവോ അതു് ആപദതമം. എങ്ങനെയെന്നാൽ:—സാമന്തന്മാർക്കു് ആമിഷമായിട്ടുള്ള ലാഭം, സാമന്തന്മാരുടെ വ്യസനത്തിൽക്കിട്ടിയ ലാഭം, സ്വതന്ത്രതയിൽ കിട്ടേണ്ടതും ശത്രുപ്രാർത്ഥിതമായ ലാഭം, പശ്ചാത്തകോപത്താലോ പാർശ്വഗ്രാഹനാലോ ബാധിതമായ പുരസ്കാരലാഭം, മിത്രോച്ഛേദത്താലോ സന്ധിബാഹനത്താലോ രാജമണ്ഡലത്തിന്നു വിരുദ്ധമായ ലാഭം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ലാഭം ആപദതമമാകുന്നു.

സ്വജനത്തിങ്കൽനിന്നോ പരങ്കൽനിന്നോ ഉള്ള ഭയോൽപത്തി അനന്തം.

അവയിൽ ചതു് “അന്തർമാ അല്ലയോ” എന്നും, “അനന്തമോ അല്ലയോ” എന്നും, “അന്തമോ അനന്ത

മോ" എന്നും, "അനന്തമോ അന്തമോ" എന്നും സംശയമുളവാക്കുന്നതു സംശയം.

ശത്രുവിന്റെ മിത്രത്തെ ആവാഹിക്കുന്നത് അന്തമോ അല്ലയോ എന്ന സംശയം. ശത്രുസൈന്യത്തെ അന്തമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ആവാഹിക്കുന്നത് അനന്തമോ അല്ലയോ എന്ന സംശയം. ബലവാനായ സാമന്തനോടു കൂടിയ ഭൂമിയെ ആദാനം ചെയ്യുന്നത് അന്തമോ അനന്തമോ എന്ന സംശയം. ജ്യായാനോടു കൂടിച്ചേരുന്നോ ചെയ്യുന്നത് അനന്തമോ അന്തമോ എന്ന സംശയം. അവയിൽ വെച്ചു് അന്തസംശയത്തെ (അന്തമാത്രവിഷയവും അനന്തസ്സർവ്വമില്ലാത്തതുമായ സംശയത്തെ) അംഗീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

അന്തമാനുബന്ധം (പിന്നീടു അന്തമുളവാക്കുന്നത്) ആയ അന്തം, അനുബന്ധമൊന്നുമില്ലാത്തതായ അന്തം, അനന്തമാനുബന്ധം (പിന്നീടു അനന്തത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്) ആയ അന്തം, അന്തമാനുബന്ധമായ അന്തം, അനുബന്ധമൊന്നുമില്ലാത്ത അനന്തം, അനന്തമാനുബന്ധമായ അനന്തം ഇങ്ങനെ അനുബന്ധരൂപം.

ശത്രുവിനെ ഉച്ഛേദിച്ചു പാർക്കുന്നവനെയും ഉച്ഛേദിക്കുന്നത് അന്തമാനുബന്ധമായ അന്തം; ഉദാസീനനോടു ധനം വാങ്ങി അവന്നു സൈന്യസാഹായ്യം ചെയ്യുന്നത് അനുബന്ധമില്ലാത്തതായ അന്തം; ശത്രുവിന്നു് അന്തരൂപേദനം (അന്തർനാശനം) ചെയ്യുന്നത് അനന്തമാനുബന്ധമായ അന്തം; ശത്രുവിന്റെ പ്രതിവേഷണം ധനം കൊണ്ടും സൈന്യംകൊണ്ടും ഉപകരിക്കുന്നത് അന്തമാനുബന്ധമായ അനന്തം; ശക്തിഹീനനായിട്ടുള്ളവനെ ധനാദികളെക്കൊണ്ടു പ്രോത്സാഹിച്ചിട്ടു പിന്നീടതിൽനിന്നു പിന്തിരിക്കുന്നത് അനുബന്ധരഹിതമായ അനന്തം; ശക്തിയേറിയവനെ പറഞ്ഞു പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടു പിന്നീടു

പിന്തിരിക്കുന്നത് അനന്തമാണ്വെന്നു മായ അനന്തം. ഇവയിൽ മുൻപു മുൻപു പാഞ്ഞവ പിൻപുപിൻപു പറഞ്ഞവയേക്കാൾ അംഗീകരിക്കുന്നതിന്നു കൊള്ളാത്തവയാണ്—ഇങ്ങനെ കാർഷ്വരസ്ഥാപനം.

നാലുഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും ഒരു സമയത്തു് ഉണ്ടാകുന്ന അന്തർമാൽപത്തി സമന്തതാത്മയായ ആപത്താകുന്നു; അതുതന്നെ പാർഷ്വഗ്രാഹനാൽ വിരോധിക്കപ്പെട്ടതാകിൽ സമന്തതാത്മസംശയയാകും. അവ രണ്ടിലും മിത്രം (പുരസ്കാരിതം), ആകുഷൻ (പുഷ്പമിത്രം) എന്നിവ രോട്ട സന്ധിചെയ്തതായാ സിദ്ധി. നാലുഭാഗത്തും ശതങ്ങളിൽനിന്നുള്ള ഭംഗമാൽപത്തി സമന്തതാത്മയായ ആപത്തു്; അതുതന്നെ മിത്രത്താൽ വിരോധിതമാകിൽ സമന്തതാത്മസംശയയാകും. അവ രണ്ടിലും ചലശതവിനോടും ആകുഷനോടും സന്ധിചെയ്തതായാ സിദ്ധി. പരമിഗ്രാഹത്തിങ്കൽ പറയപ്പെട്ട പ്രതീകാരവും ഇവയിൽ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

രണ്ടുഭാഗത്തുനിന്നും ലാഭം വരുന്നതു് ഉഭയതാത്മയായ ആപത്താകുന്നു. അതിങ്കലും സമന്തതാത്മമാൽപത്തിങ്കലും ഏതു ഭാഗത്തുനിന്നു കിട്ടുന്ന അന്തർമാണോ ലാഭഗുണങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നത് ആ അന്തർമാ സമ്പാദിക്കുന്നതിന്നു പോകണം. ലാഭേണം തുല്യമാണെങ്കിൽ അവയിൽ ഏതർത്ഥമാണോ പ്രധാനവും സന്നിക്തവും കാലാതിക്രമത്തെസ്സഹിക്കാത്തതും അപ്പോഴായാകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്നതുമായിരിക്കുന്നത് ആ അന്തർമാ സമ്പാദിപ്പാൻ പോകണം.

രണ്ടുഭാഗത്തുനിന്നും അനന്തം വരുന്നതു ഉഭയതാത്മയായ ആപത്തു്. അതിങ്കലും സമന്തതാത്മമാൽപത്തിങ്കലും മിത്രങ്ങളിൽനിന്നു പ്രതിക്രിയയെച്ചെയ്യണം. മിത്രങ്ങളില്ലാത്തപക്ഷം പ്രകൃതികളിൽവെച്ചു് അധികം ചെലവാത്തതോ അതിനെക്കൊടുത്തു് ഏകതാത്മമാൽപത്തി

നെ തീർക്കണം; പ്രകൃതികളിൽ പട്ടു പ്രശസ്തരായിട്ടുള്ള
തിന്നെക്കൊത്തും ഉഭയഭാഗാദർശനത്തിനെ തീർക്കണം;
സമന്തതാനന്മയായ ആപത്തിനെ തന്റെ മൂലസ്ഥാനം
തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു തീർക്കണം. ഒന്നുകൊണ്ടും ആ
പത്തു തീർക്കാൻ കഴിയാത്തപക്ഷം സർവ്വമുപേക്ഷിച്ചു രാ
ജ്യംവിട്ടു പോകണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ജീവിച്ചിരി
ക്കുന്നവനു പിന്നെയും രാജ്യപ്രാപ്തി വരുന്നതായി കണ്ടി
ട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണം സുയാത്രണം (നാളം) ഉഭയനന്മ
തന്നെ.

ഒരു ഭാഗത്തുനിന്നു ലാഭവും മറുഭാഗത്തുനിന്നു രാജ്യാ
ഭിമർദ്ദം (രാജ്യക്രമണം) വരുന്നതു് ഉഭയഭാഗാദർശന
നന്മയായ ആപത്തു്; അതിൽ കിട്ടുന്ന അനന്മ അനന്മനി
വാരണത്തിനുകൂടി മതിയാകുമെങ്കിൽ അനന്മയെ സമ്പാ
ദിപ്പാൻ യാതൊന്നും ചെയ്യണം. ആദ്യത്തെപക്ഷം രാജ്യാഭി
മർദ്ദത്തെ വാരണം ചെയ്യണം. ഇതുകൊണ്ടു് സമന്തതോ
ർത്ഥാനന്മയായ ആപത്തിനേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ഒരു ഭാഗത്തുനിന്നു അനന്മയും മറുഭാഗത്തുനിന്നു അ
നന്മസംശയവും വരുന്നതു് ഉഭയഭാഗാദർശനനന്മസംശയയാ
യ ആപത്തു്. ഇതിൽ ആദ്യം അനന്മയെ പ്രതിവി
ധി ചെയ്യണം. പിന്നീടുവരണം അനന്മസംശയത്തെ സാ
ധിപ്പിക്കാൻ. ഇതുകൊണ്ടു് സമന്തതാനന്മനന്മസംശയ
യായ ആപത്തിനേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ഒരു ഭാഗത്തുനിന്നു അനന്മയും മറുഭാഗത്തുനിന്നു അന
ന്മസംശയവും വരുന്നതു് ഉഭയഭാഗാദർശനനന്മസംശയയാ
യ ആപത്തു്. ഇതുകൊണ്ടു് സമന്തതാനന്മനന്മസംശയ
യായ ആപത്തും പറയപ്പെട്ടു. ഇതിൽ മുൻപു മുൻപു പറഞ്ഞ
പ്രകൃതികളെ ആദ്യമാദ്യം അനന്മസംശയത്തിൽനിന്നു മോ
ചിപ്പാൻ യത്നിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, മിത്രം അ
നന്മസംശയത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് സൈന്യം അ

തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ചും, സൈന്യം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത് കോശം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ചും ഭേദമാകുന്നു. എല്ലാം പ്രകൃതികളേയും അനന്തം സംശയത്തിൽനിന്നും മോചിപ്പാൻ സാധിക്കാത്തപക്ഷം പ്രകൃതിയവയങ്ങളെ മോചിപ്പാൻ യത്നിക്കണം. അതിൽ പുരുഷപ്രകൃതികളിൽ വെച്ചു എണ്ണത്തിൽ അധികമുള്ളവരും സ്റ്റേറ്റ് മുഖ്യവരും തീർന്നുപോകുമ്പോഴൊഴികെയുള്ളവരുമായവരെയും, ദ്രവ്യപ്രകൃതികളിൽവെച്ചു വിലയിരുത്തലും ഉപകാരമേറിയവയിലുള്ളവയെന്നും ആദ്യം മോചിക്കണം. ലഘുക്കളായ ദ്രവ്യപ്രകൃതികളെ സസ്തി, ആസനം, ദൈവധീഭാവം എന്നിവയിലൊന്നുകൊണ്ടും ഇതക്കൂലായവയെ തദ്വിപരീതമായവ (വിഗ്രഹയാനസമാഹൃതങ്ങൾ) കൊണ്ടും മോചിക്കണം. ക്ഷയസ്ഥാനവൃദ്ധികളിൽവെച്ചു മേൽപ്പാട്ടു മേൽപ്പാട്ടുള്ളവയെ ലഭിപ്പാൻ ശ്രമിക്കണം. ഭാവിയിൽ ഇണം വരുമെന്നു കാണുന്നപക്ഷം ക്ഷയരോഗികളെ ഇതിന്നു വിപരീതമായി ലഭിക്കുന്നതിന്നും ശ്രമിക്കാം. ഇങ്ങനെ ദേശാവസ്ഥാവനം. ഇതുകൊണ്ടു യുദ്ധയാത്രയുടെ ആദിമധ്യാഹ്നങ്ങളിൽ അത്മാനന്തം സംശയങ്ങൾ വരുന്നതിനെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

യാത്രയുടെ ആദിയിൽ അത്മാനന്തം സംശയങ്ങൾ നിരന്തരമായിട്ടുണ്ടാകാപുന്നതുകൊണ്ട് അവയിൽവെച്ച് പാർശ്വഗ്രാഹനെയും ആസാരനെയും പ്രതിഹരിക്കുന്നതിലും ക്ഷയം, വ്യയം, പ്രവാസം, പ്രത്യാഭേയം (ശത്രുവിനാൽ അപഹരിക്കപ്പെട്ടതും വീണ്ടെടുക്കേണ്ടതുമായ ഭൂമി മുതലായതു്), മൃഗരക്ഷണം എന്നിവയിലും ഉപയോഗപ്പെടുന്ന താകയാൽ അത്ഥമാണ് സന്യാസിക്കുവാൻ അധികം നല്ലതു്. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ സ്വഭൂമിസ്ഥിതനായ വിജിഗീഷുവിന് അനന്തവും സംശയവും സാധ്യമായിരിക്കും. ഇതു

അഭിയാസ്യത്വകരം

വൈതാമധികരണം

കൊണ്ട് യാത്രാമധ്യത്തിൽ അനന്തരം സംശയങ്ങൾ വരുന്നതിനെക്കുറിച്ചും പറയുകയുണ്ടു.

യാത്രയുടെ അവസാനത്തിലാകട്ടെ കർന്നീയനോ ഉല്പേദനീയനോ ആയ ശത്രുവിനെ കർന്നവെങ്കിലോ ഉല്പേദിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ട് അത്ഭുതം നേടുന്നതാണ് അധികം നല്ലത്; അല്ലാതെ അനന്തരസംശയങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നതു നല്ലതല്ല. കാരണം ശത്രുവിന്റെ ബാധ വരുമെന്നുള്ള ഭയംതന്നെ. സാമന്താധികാരികൾ പച്ച അപ്രധാനനായവനാകട്ടെ പ്രതിബന്ധമുണ്ടാകാതെ എങ്ങാട്ടെങ്കിലും പോകാനുള്ളതുകൊണ്ട് യാത്രയുടെ മദ്ധ്യത്തിലോ അവസാനത്തിലോ ഉണ്ടാകുന്ന അനന്തരസംശയങ്ങൾ പ്രതിവിധിയായിരിക്കും.

അത്ഭുതം, ധർമ്മം, കാമം എന്നിങ്ങനെ അത്ഭുതവിദ്യ (അത്ഭുതങ്ങൾ മൂന്നുതരം). അതിൽ പച്ച ആദ്യമാദ്യം പറയപ്പെട്ടതു ഉപലഭിക്കുവാൻ അധികം നല്ലതാകുന്നു. അനന്തരം, അധർമ്മം, ശോകം എന്നിങ്ങനെ അനന്തരവിദ്യ. അതിൽ പച്ച ആദ്യമാദ്യം പറയപ്പെട്ടതു അധികമധികം പ്രതിവിധിയായിരിക്കുന്നു. അത്ഭുതം അനന്തരം, ധർമ്മം അധർമ്മം, കാമം ശോകം എന്നിങ്ങനെ സംശയവിദ്യ. അതിൽ ഓരോ വിദ്യയിലും രണ്ടാമതു പറഞ്ഞതിന്നു പ്രതിവിധിയെങ്കിലും ആദ്യം പറഞ്ഞതു ഉപലഭിക്കുവാൻ നല്ലതാകുന്നു. ഇങ്ങനെ കാലാവസ്ഥാനി. ഇപ്രകാരം ആപത്തുകൾ പറയപ്പെട്ടു.

മേൽപ്പറഞ്ഞ ആപത്തുകളുടെ സിദ്ധി (പ്രതിവിധി) എങ്ങനെയാണെന്ന്:— പുത്രന്മാരിലും ഭാര്യക്കുളിലും ബന്ധുക്കളിലും സാമന്തങ്ങളെക്കൊണ്ടും, പൗരന്മാരിലും ജനപദന്മാരിലും സൈന്യമുഖ്യന്മാരിലും ദാനദാതാക്കളെക്കൊണ്ടും, സാമന്തന്മാരിലും ആഭിമാനന്മാരിലും ഭേദ

ബന്ധങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള സിദ്ധിയാണ് അനുരൂപമായിട്ടുള്ളത്. ഇത് അനുബാധ (അനുബോധമുള്ളവരിൽ ചെയ്യേണ്ടത്) യായ സിദ്ധിയാണ്. അതിന്നു വിപരീതമായ സംഗതിയിൽ പ്രതിഘാതമായ സിദ്ധിചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. മിത്രങ്ങളിലും ശത്രുക്കളിലും ധ്യാമിശ്രയായ സിദ്ധിയെ ചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഉപായങ്ങൾ പരസ്പരസാധകങ്ങളാകുകയാണെന്നും.

ശക്തിമാനായ (കൃദ്ധാദികളാകയാൽ കൃത്യമാണെന്നു ശക്തിപ്പെടുന്ന) ശത്രുവിന്റെ അമാത്യാന്മാരിൽ സാമം പ്രയാഗിച്ചാൽ അതും, ദൃഷ്ടമായ ശത്രുവിന്റെ അമാത്യാന്മാരിൽ ദാനം പ്രയാഗിച്ചാൽ അതും, സംഘാതങ്ങളിൽ (സന്ധിചെയ്യുവരിൽ) ഭേദം പ്രയാഗിച്ചാൽ അതും, ശക്തിമാന്മാരിൽ ദണ്ഡം പ്രയാഗിച്ചാൽ അതും ശേഷം ഉപായങ്ങളുടെ പ്രയാഗത്തെ പ്രതിഷേധിക്കും.

ആപത്തുകളുടെ ഗുരുലഘുത്വമനുസരിച്ച് ഉപായങ്ങളുടെ പ്രയാഗത്തിൽ നിഃയാഗമാ, വികല്പമാ, സമുച്ചയമാ അപലംബിക്കണം. “ഇന്നു ഉപായംകൊണ്ടുതന്നെ, മറെറൊന്നുകൊണ്ടല്ല” എന്നുള്ളതു നിഃയാഗം; “ഇന്നു ഉപായംകൊണ്ടോ മറെറൊരുപായംകൊണ്ടോ” എന്നുള്ളതു വികല്പം; “ഇന്നതുകൊണ്ടും ഇന്നതുകൊണ്ടും” എന്നുള്ളതു സമുച്ചയം. ഇവ ഓരോന്നായിത്തീരിഞ്ഞിട്ടു നാലും, മുട്ടുന്നായിച്ചേർന്നിട്ടു നാലും, ഇരണ്ടായിച്ചേർന്നിട്ടു ആറും, നാലും ചേർന്നിട്ട് ഒന്നും എന്നിങ്ങനെ എല്ലാംകൂടി

---

* പുത്രാദികൾ പ്രതികൂലവൃത്തികളായിരിക്കുന്നപക്ഷം ഇപ്പറഞ്ഞ ക്രമം തെറ്റിയും ഉപായങ്ങളെ യഥോചിതം പ്രയോഗിക്കേണ്ട സഭാരം.

നവം

അഭിയാസ്യർക്കമ്മം

ഭവതാമധികരണം

ഉപായങ്ങൾ പതിനഞ്ച് * ഇങ്ങനെതന്നെ പ്രതിലോമമായിട്ടും പതിനഞ്ച്. ഇവയിൽ ചുട്ടു ഒരുപായം കൊണ്ടുള്ള സിദ്ധി ഏകസിദ്ധി; രണ്ടുപായങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ളതു ദ്വിസിദ്ധി; മൂന്നുപായങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ളതു ത്രിസിദ്ധി; നാലു കൊണ്ടും കൂടിയുള്ളതു ചതുസ്സിദ്ധി അതും ധർമ്മത്തിന്നു മൂലമാകുകൊണ്ടും കാമഫലമാകുകൊണ്ടും ധർമ്മമകാമപ്രാപ്തിയെ സാധിപ്പിക്കത്തക്കതായിട്ടുള്ള അർത്ഥസിദ്ധി യാതൊന്നാ അതു സർവാർത്ഥസിദ്ധി. ഇങ്ങനെ സിദ്ധികൾ.

ദൈവത്തിങ്കൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ആപത്തുകൾ അഗ്നി, ജലം, വ്യോധി, പ്രമാരം (കൂട്ടത്തോടെയുള്ള മരണം), വിദവം (രാജ്യത്തിൽനിന്നുള്ള പലായനം), ദുരിക്ഷം, ആസൂരിയായ സൂഷ്മി (എലി മുതലായവയുടെ അത്യാൽപത്തി) എന്നിവയത്രെ. അവയ്ക്കു ദേവബ്രാഹ്മണനമസ്കാരത്താൽ പ്രതീകാരം വരും.

അപൂഷ്മി, യതിയാം പൂഷ്മി -

യാസൂരീസൂഷ്മിയെന്നിവ

ശമിക്കുമാമർപ്പണകം

സിദ്ധകർമ്മമിവറിനാൽ

കൗടില്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, അഭിയാസ്യർക്കമ്മെന്ന

ഭവതാമധികരണത്തിൽ, അർത്ഥാനന്ദസംശയയുക്ത

പത്തുകൾ - അവയുടെ ഉപായവികല്പസിദ്ധി

കൾ എന്ന ഏകമധ്യായം.

അഭിയാസ്യർക്കമ്മം ഭവതാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

* സംഭവം, ഭാഗം, ഭേദം, ഭണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ ഓരോരോരായതിനാലും സംഭവാനഭേദങ്ങൾ, സംഭവാനഭണ്ഡങ്ങൾ, സംഭവഭേദഭണ്ഡങ്ങൾ, ഭാഗഭേദഭണ്ഡങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ മുതലുണ്ടകൂടി നാല്; സംഭവാനങ്ങൾ, സംഭവഭേദങ്ങൾ, സംഭവഭണ്ഡങ്ങൾ, ഭാഗഭേദങ്ങൾ, ഭാഗഭണ്ഡങ്ങൾ, ഭേദഭണ്ഡങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ ഇതുമുണ്ടകൂടി ആറ്; നാലുംകൂടി മനസ്സ്; എന്നു ചിന്തിക്കേണ്ട വിധം.

സാംഗ്രാമികം. പത്താമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

ഒത്തുററിനാപ്പത്തേഴാം പ്രകരണം.

സ്തംഭാധാരവിനിവേശം *

വാ. പുരാസ്ത്രപ്രകാരം പ്രശസ്തമായിട്ടുള്ള വാ.പു.വിൽ (ഭൂമിയിൽ) നായകൻ (സേനാപതി), വടികി (തച്ചൻ), മൊഹൂർത്തികൻ എന്നിവർ ചേർന്ന് സ്തംഭാധാരം പണിയിക്കണം. അതു വൃത്തമായോ, ദീർഘമായോ, ചതുരശ്രമായോ, ഭൂസ്ഥിതിയാനുസരിച്ച് മറുവിധത്തിലായോ ഇരിക്കണം. നാലു ദ്വാരങ്ങളോടും ആറു വഴികളോടും ഒമ്പതു വണ്ഡങ്ങളോടും കൂടിയതുമായിരിക്കണം. ശത്രുക്കളോ അധികകാലത്തെ താമസമോ ഉള്ളപക്ഷം കിടന്നും വെട്ടും മതിലും ഗോപുരവും അട്ടാലകാലുമുള്ളതായിട്ടുവേണം സ്തംഭാധാരം നിർമ്മിക്കുവാൻ.

മധ്യമത്തിന്റെ (വാസ്തുശുഭയത്തിന്റെ) വടക്കുള്ള നവഭാഗത്തിൽ ഏകദേശം നീളവും അതിൽ പകുതി വിസ്താരവുമുള്ളതായിട്ടു രാജവാസ്തുവിവേശവും (രാജാവിന്നിരിപ്പാനുള്ള സ്ഥാനം) അതിന്റെ പടിഞ്ഞാറു ഭാഗത്തു് അന്തഃപുരവും സ്ഥാപിക്കണം. അന്തഃപുരസമീപത്തിൽ അന്തർവ്യാകുലസെന്തത്തിന്റെ നിവേശസ്ഥാനമായിരിക്കണം. രാജവാസ്തുക്കത്തിന്റെ പുരഭാഗത്തിൽ ഉപസ്ഥാനവും (രാജാവിനെ കരഞ്ഞാൻ വരുന്നവർക്കിരിപ്പാനുള്ളസ്ഥാനം) ദക്ഷിണഭാഗത്തു കോശഗൃഹം, ശാസനഗൃഹം (ശാസനവേ

* സ്തംഭാധാരമെന്നാൽ പടവീഴ് (വൃക്കളടിയുടെ അടുത്തു ഭരണസ്ഥങ്ങളെക്കുറിച്ച് പാർവ്വതയുടെ ഗ്രന്ഥം.)

ഖകന്മാർ പണിനടത്തുന്ന സ്ഥാനം), കാൽക്കരണം (വ്യവഹാരദൾനസ്ഥാനം) എന്നിവയും വാമഭാഗത്തു് രാജവാഹനങ്ങളായ ഹസ്തശ്ചരമങ്ങളുടെ സ്ഥാനപ്രമാണിരിക്കുന്നു. അതിന്നു പുറത്തു് ആഭയനസ്സുവീതം ഇടവിട്ടു ശകുന്തലരക്ഷപം (വണ്ടികളുടെ ചുറ്റ), മേമീപ്രതതിപരിക്ഷേപം (മുളളളള വൃക്ഷശാഖകളെക്കൊണ്ടുള്ള ചുറ്റ), സുരപരിക്ഷേപം (തുണകളുടെ ചുറ്റ), സാലപരിക്ഷേപം (മതിൽച്ചുറ്റ) എന്നിങ്ങനെ നാലു പരിക്ഷേപങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു. ഒന്നാമത്തെ ചുറ്റിനുള്ളിൽ പൂരഭാഗത്തു് മന്ത്രിപുരോഹിതന്മാരുടെ ഇരിപ്പിടവും ദക്ഷിണഭാഗത്തു് കോഷാഗാരം, മഹാനസം എന്നിവയും വാമഭാഗത്തു് കപ്യാഗാരം, ആയുധാഗാരം എന്നിവയുമായിരിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ ചുറ്റിൽ മെലങ്ങളും ഭൂതങ്ങളുമായ സൈന്യങ്ങളുടേയും കുതിരകൾ, തേരകൾ എന്നിവയുടേയും സേനാപതിയുടേയും സ്ഥാനമായിരിക്കുന്നു. മൂന്നാമത്തെ ചുറ്റിൽ ആനകൾ, ശ്രേണീസൈന്യങ്ങൾ, പ്രശസ്താവ് എന്നിവരുടെ സ്ഥാനം. നാലാമത്തെ ചുറ്റിൽ സ്വസ്വനേതാക്കന്മാരാൽ അധിഷ്ഠിതമായ വിഷ്ണി (കർമ്മകരവസ്ത്രം), നായകൻ, മിത്രസൈന്യം, അമിത്രസൈന്യം, ശരഭീസൈന്യം എന്നിവയുടെ സ്ഥാനം. മഹാപഥത്തിന്റെ (രാജമാർഗ്ഗത്തിന്റെ) സമീപത്തു് കച്ച ചടക്കാരുടേയും വേശ്യകളുടേയും സ്ഥാനമായിരിക്കുന്നു. എല്ലാറ്റിന്നും പുറത്തായിട്ടു് ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ ആഗമത്തെ കൊട്ടിയറിയിക്കുവാൻ ഉള്ള തൂക്കുവാദ്യങ്ങളാലും അഗ്നിനെ ജ്വലിപ്പിച്ചുവെക്കുവാൻ ഉള്ള അഗ്നിയോടും കൂടി ലുസ്സുകന്മാർ (വ്യാധന്മാർ), ശപഥണികൾ (നായ്ക്കളെ സൂക്ഷിക്കുന്നവർ) എന്നിവരും ശ്രദ്ധയായ രക്ഷിജനങ്ങളും താമസിക്കുന്നു.

ശത്രുക്കളുടെ ആപാതത്തിൽ (ആഗമനമാർഗ്ഗത്തിൽ) കൂടുകൂടുകയും, അപപാതങ്ങൾ (ശ്രദ്ധാഗർഭങ്ങൾ), കണ്ട

നികരം (ആണിതറച്ച പലകകൾ) എന്നിവയെ സ്ഥാപിക്കണം. * അഷ്ടാദശവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ആരംഭകന്മാരെ മാറ്റി കൊണ്ടിരിക്കുക, ദിവായാമം (ദിവാനുജ്ഞാനിയം) എന്നിവയും ഏല്പിക്കണം. വിവാദം, സമാപനം, സമാജം (സഭകൾ), മറ്റും എന്നിവയിൽനിന്നു സൈന്യങ്ങളെ വാരണംചെയ്യും മുദ്രയെ (അകത്തു കടക്കുന്നതിനും പുറത്തു പോകുന്നതിനും കൊടുക്കുന്ന രാജകീയമുദ്ര) സൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യണം. സേനാനീറ്റത്തും (സേനാപതിയുടെ നടപടി) സേനാപതി ആയുധീയനാകുന്തൽക്കുന്ന ശാസനവും ശൂന്യപാലൻ (അന്തപാലൻ) ഉററുനോക്കുകയും ചെയ്യണം.

തമിഴും കർമ്മകരതും

മായ് പ്രശാസ്താപ്യ മുന്നമേ
പോയിച്ചെയ്തവു മാറ്റുരക്ക
ജലനിർമ്മാണകർമ്മവും.

കേരളീയന്മാർ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, സംഗ്രാമികരെന്ന പരമമധികാരത്തിൽ, സ്വസ്ഥാവാനിവേശം
എന്ന ഒന്നാമധ്യായം.

രണ്ടാം അധ്യായം.

ഒരുത്തറിനാപ്പത്തെട്ടും നാപ്പത്തൊമ്പതും പ്രകരണങ്ങൾ.

സ്വസ്ഥാവാരപ്രയാണം, ബലാധ്വസനാവസ്ഥ
കാലരക്ഷണം.

വഴിയിലെ ഗ്രാമങ്ങളിലും അരണ്യങ്ങളിലും കിട്ടാത്ത പൂപ്പ്, വിരക്, വെള്ളം എന്നിവയനുസരിച്ച് അദ്ധ്യ-

* അഷ്ടാദശവർഗ്ഗങ്ങൾ—പരിന്തെട്ടു വർഗ്ഗങ്ങൾ. മോലസൈന്യം, ഭയസൈന്യം, ഭ്രാന്തസൈന്യം, മിത്രസൈന്യം, അമിത്രസൈന്യം,

നിവേശങ്ങളെ (വഴിതെറ്റലുകളെ) യും അവയിലെ സ്ഥാനാധിപനാകാലങ്ങളെയും മുൻകൂട്ടി പരിഗണിച്ചിട്ടുവെന്നും യാത്രപുറപ്പെട്ടുവാൻ. ആവശ്യമുള്ളതിലിരട്ടി ഭക്ഷ്യപദാർത്ഥങ്ങളും ഉപകരണങ്ങളും കൂടെ കൊണ്ടുപോകണം. അതിന്നു കഴിവില്ലെങ്കിൽ അവ സൈന്യങ്ങളുടെ കയ്യിൽ ഏല്പിക്കുകയോ, അന്തരങ്ങളിൽ (ഇടകളിൽ) ശേഖരിക്കുകയോ ചെയ്യണം.

മുമ്പിൽ നായകൻ, മധ്യത്തിൽ കളത്രവും സ്വാമിയും, പാർപ്പങ്ങളിൽ കതിരുകളും ബാഹ്യസാധനങ്ങൾ (അംഗരക്ഷകന്മാർ), ചക്രവാതങ്ങളിൽ (വൃഹത്തിന്റെ അറ്റങ്ങളിൽ) ആനകൾ, സുലാഗങ്ങളിലും പ്രസരവുമുൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് യാത്രയുടെ ക്രമം. വനത്തിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ഉപജീവനവും പ്രസാരം; സ്വദേശത്തുനിന്നു കൊണ്ടുവരുന്ന ഉപജീവനവും വീവധം; മിത്രസൈന്യം ആസാരം.

സ്വഭൂമിയിലൂടെ യാത്രചെയ്യണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സ്വഭൂമിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവർ അഭൂമിഋണാകം (അനന്തഗുണഭൂമിയിൽ നിൽക്കുന്നവർ) പ്രതിലോമന്മാരായിരിക്കും. ദിവസം ഒരു യോജനവീതമുള്ള ഗതി അധമ; നൂറുയോജന മധ്യമ; രണ്ടു യോജന ഉത്തമ. ഇത്ര യോജനവീതമാണ് ഗതി എന്നു മുൻകൂട്ടി സംഭാവനം ചെയ്യണം. സേനയുടെ പിൻഭാഗത്തു സേനാപതി യഥാക്രമം യാത്രചെയ്യണം.

മുമ്പിൽ അഭ്യന്തരാതിന്റെ (ആക്രമണം) ശങ്കയുള്ളപ്പോൾ മകരവൃഹമായും, പിന്നിൽ ശങ്കയുള്ളപ്പോൾ ശകടവൃഹമായും, പാർപ്പങ്ങളിൽ ശങ്കയുള്ളപ്പോൾ വള

അഭ്യന്തരസൈന്യം എന്നിങ്ങനെ ആരവിധമുള്ള സൈന്യങ്ങൾക്ക് രാജാക്കന്മാരും പട്ടികൾ, സേനാപതി, നായകൻ എന്നു മുഖ്യം നേതാക്കന്മാർ ഉണ്ടാകയാൽ ആകെ പരിനെട്ടു വസ്തുതകൾ.

നൂർമ്പ

മദ്യം—മദ്യം പ്രകരണങ്ങൾ

രണ്ടാമദ്ധ്യായം

വ്യവസ്ഥയും, ചുറ്റും ശങ്കുവെക്കുന്നതും സർവ്വതോമുഖമായും, വഴിയിൽ രണ്ടായിത്തീർന്നുവെക്കുന്നതും ഏകാകിയെന്നതിൽ (ഏകമാർഗ്ഗത്തിൽ) സൂചിപ്പിക്കുന്നതും യാനം ചെയ്യുന്നു. *

ആശയകാരിയും സമ്പന്നനായിരുന്ന പാർഷ്വതി ഗ്രാഹകന്റെയും ആനന്ദന്റെയും മധ്യസ്ഥന്റെയും ഉദാസീനന്റെയും പീഡനത്തിന്നു പ്രതിവിധി ചെയ്യുന്നതിനായിരിക്കുക, സങ്കടം (വിഷമം) ആയ വഴി നേരായാക്കുന്നതായിരിക്കുക, കോശമാ സൈന്യമാ മിത്രമിത്രാടവീ സൈന്യം നല്ല വിഷ്ണുയോ യുദ്ധയോഗ്യമായ കാലമാ വരുന്നതു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതിരിക്കുക, ശത്രുവിനോടു ചെയ്യപ്പെട്ട ദുഷ്കർമ്മത്തിന്നും ധാന്യാദിസഞ്ചയത്തിന്നും രക്ഷകൾക്കും ക്ഷയവും അപരന്റെ ക്രീതസൈന്യത്തിന്നും മിത്രസൈന്യത്തിന്നും വെറുപ്പുണ്ടാകുമെന്നിരിക്കുക, ഉപജാപിതാക്കൾ (ശത്രുവിന്റെ നേരെ പുറപ്പെടുവാൻ ഉപജാപം ചെയ്യുന്നവർ) അധികം ധൂതിപ്പെടുത്താതിരിക്കുക, കുറച്ചു താമസിച്ച് ശത്രു സ്വാഭാവികമായി നിരോധനമെന്നിരിക്കുക എന്നീ കാരണങ്ങളാലാണ് പത്രക്കെ യാനം ചെയ്യണം; വിപരീതമായ സംഗതിയിൽ വേഗത്തിൽ യാനം ചെയ്യണം.

ആനകൾ, സ്തംഭസംക്രമങ്ങൾ (തൂണുകളിൽനിന്നു കയറി പാലങ്ങൾ), ചിറകൾ, തോണികൾ, കാഷ്ടസംക്രമങ്ങൾ (കുട്ടിക്കെട്ടിയ മരത്തടികൾ), മുളകുട്ടങ്ങൾ, അലാബുക്കൾ (ചുരങ്ങുകൾ), ചർമ്മകരന്ധങ്ങൾ (തോൽക്കൊണ്ടു കെട്ടിയ പാത്രങ്ങൾ), ലെകൾ, പൊങ്ങുതടികൾ, ചങ്ങാടങ്ങൾ, കയറുകൾ എന്നിവയെക്കൊണ്ടു വെള്ളങ്ങളെ തരണം ചെയ്യണം. തീർത്ഥത്തിൽ (കടവിൽ) ശത്രു

---

* ഈ വ്യവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് ഈ അധികരണത്തിലെ അന്തികായത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതാണ്.

വിന്റെ നിരോധമുള്ളപക്ഷം ആനകളോടും കുതിരകളോടും കൂടി വേറെ ഒരു ഭാഗത്തുണ്ടെ രാത്രിയിൽ വെള്ളം കുടന്നു സത്രത്തെ (ഗ്രാമസഞ്ചാരസ്ഥാനത്തെ) അപലംബിപ്പണം. വെള്ളം കിട്ടാത്ത പ്രദേശത്തുകേ യാത്രചെയ്യുമ്പോൾ അങ്ങനെയുള്ള വഴിയുടെ പ്രമാണമാനുസരിച്ചു വേണ്ടതായ വെള്ളം വണ്ടികളിലും ചതുപ്പടങ്ങളുടെ പുറത്തുമായി ചുമച്ചിട്ടു കൊണ്ടുപോകയും വേണം. *

ദീർഘമായ കാന്താരത്താടു കൂടി യാത്രാ വെള്ളം കിട്ടാത്തതാ പൂലും വിറകും വെള്ള ചുമിപ്പാത്തതാ ആയ കൃഷ്ണമാറ്റത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുമ്പോഴും അഭിയാഗത്താൽ പ്രസ്താനം (ജീപ്പിംഗ്) ആയിരിക്കുമ്പോഴും, ക്ഷുൽപിപാസകളാലും മാർദ്ദവേദത്താലും തളന്നിരിക്കുമ്പോഴും, അഗാധമായ ചലിയും വെള്ളമുള്ള നദികളാ ഗുഹകളോ മലകളോ കയറുകയുമിറങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുമ്പോഴും, ഏകായനമാറ്റത്തിലോ ശൈലവിഷമമായ വഴിയിലോ സങ്കടമാറ്റത്തിലോ പെട്ട തിക്കിത്തിരക്കുമ്പോഴും, നിവേശത്തിലിരിക്കുമ്പോഴും, യാത്രപുറപ്പെടുമ്പോഴും, സന്നാഹം (ആവരണാദികൾ) ഇല്ലാതിരിക്കുമ്പോഴും, ഭോജനം ചെയ്യുമ്പോഴും, ദീർഘമായ യാത്രകൊണ്ടു തളന്നിരിക്കുമ്പോഴും, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോഴും, വ്യാധികൊണ്ടോ മരകംകൊണ്ടോ ഭുജിക്കുകൊണ്ടോ പീഡിതമായിരിക്കുമ്പോഴും, കാലാലുക്കൾക്കോ കുതിരകൾക്കോ ഗജങ്ങൾക്കോ വ്യാധി പിടിചെട്ടിരിക്കുമ്പോഴും, അരചിതഭൂമിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോഴും, വെലവുസന്നങ്ങളുള്ളപ്പോഴും സ്വസൈന്യത്തെ സവിശേഷം രക്ഷിക്കണം; പരസൈന്യത്തെ ഈ വക കാലങ്ങളിൽ അഭിഹനിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ശത്രു തന്റെ സേനയാടുകൂടി ഏകായനമാറ്റത്തുണ്ടെ

* ഇങ്ങനെ സ്തംഭസംവാദപ്രകാരം.

നർത്ക

മരിമ—മരിവ പ്രകരണങ്ങൾ

മൂന്നാമധ്യായം

പോകുമ്പോൾ ആ സേനയേയും ഗ്രാസ (ഗജാഭികോജ്യം) തെയും ആഹാരത്തെയും ശയ്യാസ്നരണത്തെയും അഗ്നി നിധാന (അടുപ്പ്) തെയും ധ്വജത്തെയും ആയുധത്തെയും എണ്ണിനോക്കി ശത്രുബലത്തെ അറിയണം. തന്റെ സംഗതിയിൽ അപയെ ഗോപനംചെയ്യും വേണം.

നദീപുതുക്കുങ്ങൾ

§ സാപസാരപ്രതിഗ്രഹം

സ്വഭൂമിയിൽത്താൻ പിൻനിർത്തി-

ചെയ്തു യുദ്ധം നിവേശും.

കൊടിലുണ്ട് അർശസ്ത്രത്തിൽ, സാംഗാമികരണ പത്താമധികരണത്തിൽ, സ്തംഭാവാരപ്രയാണം—ബലവ്യസനം വസ്ത്രകാലരക്ഷണം എന്ന രണ്ടാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റയ്ക്കു മുതൽ അഞ്ചുനൂറ്റാണ്ടു കൂടി പ്രകരണങ്ങൾ.

കൂടയുദ്ധവികല്പങ്ങൾ, സ്വസൈന്യാത്സാഹനം,

സ്വബലാനുബലവ്യാധോഗം.

ശത്രുവിനെക്കാൾ സൈന്യശക്തിയേറിയും തക്കവിധത്തിൽ ഉപജാപം ചെയ്തും ഋതുവിനു തക്കവണ്ണമുള്ള പ്രതിവിധി ചെയ്തുമിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷു സ്വഭൂമിയിൽ (സ്വയോഗ്രമായ ഭേദത്തിൽ) പ്രകാശയുദ്ധം ചെയ്യാൻ പുറപ്പെടണം; ഇതിൽനിന്നു വിപരീതമായിട്ടുള്ളവൻ കൂടയുദ്ധത്തിന്നു മൊരുങ്ങണം.

ബലവ്യസനമുള്ളപ്പോഴും അവസ്ഥാനുകാലങ്ങളിലുമാ,

§ അപസാരം=തോൽക്കുമ്പോൾ ഓടി രക്ഷപ്പെടാനുള്ള സ്ഥാനം; പ്രതിഗ്രഹം=പരക്കെ സന്യതെ പിടിച്ചുനുള്ള സ്ഥാനം.

ആർആ

സംഗ്രാമികൾ

പത്താമധികരണം

താൻ സ്വഭൂമിയിലും പരൻ അഭൂമിയിലും സ്ഥിതിചെയ്യു ന്നോഴോ വിജിഗീഷു ശത്രുവിനെ അഭിഹ്വനിപ്പൂ; സ്വഭൂമി സ്ഥിതനായ ശത്രുവിനെ അവന്റെ പ്രകൃതികളെ സ്വാധീനിപ്പോ, ദൃഷ്ടാമിത്രാടവീബലങ്ങൾ മുഖന തനിക്കു തോലു വേിച്ചതായിത്തോന്നിച്ച് വിഭൂമിയിൽ പ്രാപിപ്പിപ്പോ അഭിഹ്വനിപ്പൂ; സംഹതമായി നിൽക്കുന്ന ശത്രുനെ സമ്പന്നത്തെ ഗജങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഭേദിപ്പിച്ചു. തനിക്കു തോലു പിന്നഞ്ഞതായിലുരിച്ചു ശത്രുനെസമ്പന്നം ഭേദിച്ചു മിന്നിച്ചിതറിയാൽ അതിനെ വിജിഗീഷുവിന്റെ സൈന്യം ഭേദിക്കാതെ പ്രതിനിവർത്തിച്ചു ഹനിപ്പൂ; മുൻഭാഗത്തു അഭിഹ്വനിപ്പതിനാൽ ഇളകി പിൻഭാഗത്തെ പരസൈന്യത്തെ തന്റെ ആനകളെക്കൊണ്ടും കുതിരകളെക്കൊണ്ടും പുഷ്പാഗതത് അഭിഹ്വനിപ്പൂ; പുഷ്പാഗതത് അഭിഹ്വനിപ്പതിനാൽ ഇളകി വിമുഖമായിത്തീർന്ന പരസൈന്യത്തെ തന്റെ സാരസൈന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു മുൻഭാഗത്തു അഭിഹ്വനിപ്പൂ; ഇവയെക്കൊണ്ടു പാശ്ചാത്യർ ചുറ്റു അഭിഹ്വതങ്ങളേയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ശത്രുപാദത്തിൽ എവിടെയാണോ ദൃഷ്ട്യയും ശക്തികുറഞ്ഞവരായ സൈന്യങ്ങളുള്ളതു് അവിടെ അഭിഹ്വനിപ്പൂ. മുൻഭാഗത്തു വിഷമഭൂമിയാണെങ്കിൽ പുഷ്പത്തിലും, പുഷ്പത്തിൽ വിഷമഭൂമിയാണെങ്കിൽ മുൻഭാഗത്തും, ഒരു പാശ്ചാത്യർ വിഷമഭൂമിയാണെങ്കിൽ മറ്റുപാശ്ചാത്യർ അഭിഹ്വനിപ്പൂ.

ആദ്യം ട്രഷ്യൂസെന്റുണ്ടെങ്കെങ്കാണ്ടും അതിനുസെന്റുണ്ടെങ്കെങ്കാണ്ടും അടപീസെന്റുണ്ടെങ്കെങ്കാണ്ടും യുദ്ധം ചെയ്തിച്ചിട്ട്, ശത്രു ശ്രാന്തനായെന്നു കണ്ടാൽ വിജിഗീഷു അശ്രാന്തനായിട്ട് അപനെ അഭിഹനിപ്പു. അഥവാ ട്രഷ്യൂസെന്റുമുഖേന തനിക്കു തോല്പു പിണഞ്ഞതായി തോന്നിച്ച് “നാം ജയിച്ചു” എന്നു വിശ്വസിച്ച ശത്രുവിനെ അവിശ്വസനായ വിജിഗീഷു സത്രത്തെ ശ്രദ്ധസഞ്ചാര

സ്ഥാനത്തെ) ആശ്രയിച്ച് അഭിഹ്വനിപ്പു. വണിക്സംഘങ്ങളേയും വ്രജങ്ങളേയും സ്കന്ദാചാരങ്ങളേയും വഴിപാടിലെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിൽ പരമാർത്ഥത കൊള്ളുകൊണ്ട് പ്രമത്തനായിട്ടുള്ള ശത്രുവിനെ വിജിഗീഷു അപ്രമത്തനായിട്ട് അഭിഹ്വനിപ്പു. അഥവാ ശക്തികരത്തെ സൈനികരെക്കൊണ്ട് ശക്തികൂടിയ സൈനികരെ മറച്ചുനിറുത്തി പരസൈന്യത്തിലുൾപ്പെട്ട ശത്രുവിന്റെ വീരന്മാരെ ഹനിപ്പു. ഗോഗ്രഹണം ചെയ്താ ശപഥങ്ങളെ വധിച്ചോ ശത്രുപക്ഷത്തിലെ വീരന്മാരെ ആകർഷിച്ചു വിജിഗീഷു സമുച്ചന്നനായിരുന്ന അഭിഹ്വനിക്കുകയും ചെയ്തു.

രാത്രിയിൽ ശത്രുസൈന്യങ്ങളെ അവാസ്തനം (ആക്രമണം) ചെയ്തുകൊണ്ടിപ്പിച്ച് പകൽ അർദ്ധ നിദ്രാജ്ഞരായി കിടന്നുറങ്ങുമ്പോൾ അഭിഹ്വനിപ്പു. രാത്രിയിൽ കാൽക്കു ചർമ്മകാശം (തോൽപ്പട്ട) കെട്ടിയ ഗജങ്ങളെ കൊണ്ടു സെതപ്പികം (സൂക്ഷ്മധം) ചെയ്തിപ്പു. പൂർവ്വപ്രണാതിലുള്ള സന്നാഹംകൊണ്ടു തളിന്നിരിക്കുന്ന ശത്രുസൈന്യത്തെ അപരാഹ്ണത്തിൽ അഭിഹ്വനിപ്പു. ഉണക്കിയ തോൽകൊണ്ടു വൃത്തശക്തര (വൃത്താകാരമായ കല്ല്) യുടെ ആക്രമണത്തിലുള്ള ഉണ്ടകൾ ഉള്ളിൽ നിറച്ചുണ്ടാക്കിയ സഞ്ചികൾ “വിറളി”യുള്ള ഗോക്കുളഭേദം മഹിഷങ്ങളുടേയും ഒട്ടകങ്ങളുടേയും കഴുത്തിൽക്കെട്ടിവിട്ടു ശത്രുവിന്റെ ആനകളേയും കുതിരകളേയും ചെറുപ്പിച്ച് അണിമുറിപ്പോടിക്കുകയും വിജിഗീഷുവിന്റെ സൈന്യം ഭേദിക്കാതെ നിന്നു ശത്രുസൈന്യത്തെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു. സൂര്യനോ കൊടുങ്കാറ്റിന്നോ അഭിമുഖമായി നിൽക്കുമ്പോൾ സൂര്യസൈന്യത്തേയും അഭിഹ്വനിപ്പു.

ധാനപനം (മരുഭൂമി), വനം (വനഭൂമി), സങ്കടപ്രദേശം, ചേറ്റു, പച്ചതറ, കണ്ടുപ്രദേശം, വാണമപ്രദേശം, തോണി, ഗോവ്രജം, ശങ്കുവൃഹം, മഞ്ഞു, ഇതുകളെ രാത്രി

എന്നിവയത്രെ സത്രങ്ങൾ. ഇവയും മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രഹരണകാലങ്ങളും കൂടയുദ്ധത്തിനു വേണ്ടിയാകുന്നു. [ഇങ്ങനെ കൂടയുദ്ധവികല്പങ്ങൾ.]

ഇന്ന സ്ഥലത്തു് ഇന്ന സമയത്തു യുദ്ധം തുടങ്ങുക എന്ന നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള യുദ്ധമാണ് ധർമ്മയുദ്ധം. അതിന്നു പുറപ്പെടുന്ന വിജിഗീഷു തന്റെ സൈന്യത്തെ വിളിച്ചുകൂട്ടി ഇങ്ങനെ പറവു:—“എന്റെ ലാഭം നിങ്ങളുടേതിനോടു തുല്യമാണ്; നിങ്ങളോടുകൂടി അനുഭവിക്കേണ്ടതാണ് ഈ രാജ്യം. ആകയാൽ എന്നാൽ നിദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട ശത്രുവിനെ നിങ്ങൾ അഭിഹവിക്കണം.” തന്റെ മന്ത്രിപരോഹിതന്മാരെക്കൊണ്ടും യോധന്മാരെ ഇങ്ങനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു:—“വേദങ്ങളിൽ ദക്ഷിണാസമാപ്തി കഴിഞ്ഞ യജ്ഞങ്ങളുടെ അപട്ടമങ്ങളിൽ യുദ്ധത്തിൽ മരണം പ്രാപിച്ച ശൂരന്മാരുടെ ഗതിയേതോ ആ ഗതി അങ്ങയ്ക്കു ഭവിക്കും” എന്നു ശ്രവിക്കപ്പെടുന്നു. ഈ വിഷയത്തിൽ പ്രമാണമായി രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളും ഉണ്ട്—

നേടുന്നു നാകൈഷികളേവ യജ്ഞം-
തപോമഹാദാനവഴിക്കു വിപ്രർ
കവിച്ചുപോമായവയെ ക്ഷണത്തിൽ
പ്രാണൻ സുയുദ്ധത്തിൽ വിടുന്ന ശൂരർ.
ജലം നിറച്ചൊരു നവം ശരവം
സമന്ത്രസംസ്കാരയുതം കശാപ്യം
കിട്ടാതവൻ വീഴ്ത്തി നാരകത്തി-
ലാർ ഭരണപിണ്ഡത്തിനു യുദ്ധമേൽക്കാ”

കാർത്താതികന്മാർ തുടങ്ങിയുള്ള വർഗ്ഗം തങ്ങളുടെ സർവ്വജ്ഞതയേയും ദൈവദർശനത്തേയും ഉൽഖോഷിച്ചുകൊണ്ടു് വൃഹാഗ്നങ്ങളെ പുകഴ്ത്തി പറഞ്ഞു സ്വപക്ഷത്തെ ഉദ്ധർപ്പിക്കുന്നതായും, പരപക്ഷത്തെ ഉദ്ദേഹനം ചെയ്തും

യും ചെയ്തു. യുദ്ധത്തിന്റെ തലേദിവസം വിജിഗീഷ ഉപവാസം ചെയ്ത് തന്റെ ആയുധങ്ങളുടേയും വാഹനങ്ങളുടേയും അരികുള്ള ശരിക്കുകയും, അഥ്യമന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഹോമം ചെയ്തും, ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ട് വിജയപ്രദങ്ങളും സ.പ്ര.പ്രദങ്ങളുമായ ആശീസ്സുകളെ പറയിക്കുകയും, ബ്രാഹ്മണക്കായിക്കൊണ്ട് ആത്മാവിനെ അർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശരയുവും അഭ്യാസവും ചി-ശമാഹാരവും സ്വാമി ഭക്തിയുമുള്ളവരും അത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിത്യസന്തതനാരുമായ സൈനികന്മാരെ സേനാഗർഭം (മധ്യസൈന്യം) ആക്കിച്ചെയ്തു. രാജാവിനോടു പിതൃപുത്രഭാഗ്യ സംബന്ധമുള്ളവരും രാജരാജസ്തരായി ആയുധമെടുത്തവരുമായവരുടെ സൈന്യത്തെ ധ്വജം (രാജസംബന്ധിയായെന്നതിന്റെ ചിഹ്നം) കൂടാതെ രാജാവിന്റെ അരികുള്ള മുണ്ഡാനീക * മാക്കി നിർത്തു. രാജവാഹനം ഹസ്തിയോ, അശ്വങ്ങൾ അധികമുള്ളവരും രഥോ ആയിരിക്കണം; ഏതു വാഹനമെന്നോ സൈന്യത്തിൽ അധികമുള്ളതു്, ഏതിന്റെ പുറത്തു കയറുവാനെന്നോ രാജാവിന്നധികം അഭ്യാസമുള്ളതു് ആ വാഹനത്തിന്റെ പുറത്തു കയറുകയുമാകാം. രാജവേഷധാരിയായ ഒരു പുരുഷനെ വ്യൂഹത്തിന്റെ ശീരസ്സിൽ നിർത്തുകയും ചെയ്തു.

സുതന്മാർ, മാഗധന്മാർ എന്നിവർ ശൂരന്മാർക്കു സ്വപ്നവും ഭീരുക്കൾക്കു അസ്വപ്നവും (നരകം) ഭവിക്കുമെന്നു വർണ്ണിക്കുകയും യോധന്മാരുടെ ജാതി, സംഘം, കലം, കർമ്മം, വൃത്തം എന്നിവയെ വൃത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. പുരോഹിതന്മാർ ശത്രുജയാർത്ഥമുള്ള കൃത്യാഭിചാരം തുടങ്ങി

* മുണ്ഡമെന്നാൽ ശീരസ്സ്; ശീരസ്സുപോലെ പ്രധാനമായിട്ടുള്ള സൈന്യം മുണ്ഡാനീകം.

യതായി അചരയെ പുരുഷനാർ രാജാവിനോടു പറവു. സത്രി, തച്ചൻ, മെഴുത്തുകൻ എന്നിവർ സ്വകർമ്മങ്ങൾക്കു സിദ്ധിയും ശത്രുക്കർക്കു അസിദ്ധിയും സംഭവിക്കുന്നതായി രാജാവിനോടു പറവു.

സേനാപതി സൈന്യങ്ങളെ അർത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടുപൂജിച്ചു ഇങ്ങനെ പറവു:—“രാജാവിനെ (ശത്രുവിനെ) കൊന്നാൽ നൂറായിരം; സേനാപതിയേയും കുമാരനേയും കൊന്നാൽ അയ്യതിനായിരം; പ്രവീരന്മാരിൽപച്ച മുഖ്യനായവനെ കൊന്നാൽ പതിനായിരം; ആനയേയോ രഥത്തേയോ വധിച്ചാൽ അയ്യായിരം; കുതിരയെക്കൊന്നാൽ ആയിരം; കാലാൾപ്പടയിലെ മുഖ്യനെക്കൊന്നാൽ നൂറുപണം; ഒരുത്തന്റെ തലയെടുത്തുകൊണ്ടുവന്നാൽ ഇരുപതു പണം. ഇതിനുപുറമെ അവർക്കുള്ള ഭോഗം (ചെലവും ശമ്പളവും) ഇരട്ടിച്ചുകൊടുക്കുന്നതും, അവരവർ പിടിപ്പെടുക്കുന്നതിനെ അവരവർ എടുത്തുകൊൾവാൻ അനുവദിക്കുന്നതുമാണ്.” ഈ ആജ്ഞയെ ദശവർഗ്ഗാധിപതികൾ സൈനികന്മാരുടെ ഇടയിൽ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ചികിത്സകന്മാർ ശസ്ത്രങ്ങളും യന്ത്രങ്ങളും മരുന്നുകളും എണ്ണയും വസ്ത്രവും കയ്യിലെടുത്തും, സ്ത്രീകൾ അന്നപാനോപകരണങ്ങളേന്തിയും, പുരുഷന്മാർ ഉല്പാദനം വരത്തക്ക വാക്കുകൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പുഷ്പഭാഗത്തിങ്കൽ സ്ഥിതി ചെയ്തു. [ഇങ്ങനെ സ്വസൈന്യോത്സാഹനം].

സൈന്യങ്ങളെ തെക്കോട്ടു മുഖമാകാതെയും സൂര്യൻ പൂർവ്വത്തിലാകമാറും കാറ്റിന്നനുക്രമമായും സ്വഭൂമിയിൽ വൃഹന്നം ചെയ്തു. പരഭൂമിവൃഹത്തിങ്കൽ അശ്വങ്ങളെ ഓടിക്കുകയും ചെയ്തു. എവിടെ അധികനേരം നിൽക്കുകയോ പൊട്ടുന്നനവെ ഓടുകയോ വേണ്ടതായും നിൽ

നമിത

നമിത—നമിത പ്രകരണങ്ങൾ

മുനാമധ്യായം

കുവാൻ സ്ഥലസൗകര്യം കുറവായിരിക്കുന്നവോ അവിടെ അധികനേരം നിൽക്കുകയോ പൊടുന്നനവെ ഓടുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ ശത്രുവിനാൽ ജയിക്കപ്പെടും. ഇതിന്നു വിപരീതമായിട്ടു നിൽക്കുകയും ഓടുകയും ചെയ്യുന്നവൻ ജയിക്കും.

സമഭൂമി, വിഷമഭൂമി, വ്യാമിശ്രഭൂമി എന്നിങ്ങനെ മൂന്നുപിളം പാശ്ചാത്യഭൂമി പിൽപിളമുള്ള ഭൂമിയെ അറിയേണ്ടതാണ്. സമഭൂമിയിൽ ദണ്ഡവൃഹങ്ങളും മണ്ഡലവൃഹങ്ങളും, വിഷമഭൂമിയിൽ ഭോഗവൃഹങ്ങളും അസംഹതവൃഹങ്ങളും, വ്യാമിശ്രഭൂമിയിൽ വിഷമവൃഹങ്ങളും ചമപ്പു.

ശത്രു തന്നെക്കാരും ബലാമറിയവനെങ്കിൽ അവനെ ഭഞ്ജിച്ചിട്ട് സന്ധിചെയ്യാൻ അപേക്ഷിച്ചു. സമബലനായിട്ടുള്ള ശത്രു ഇങ്ങോട്ടു യാചിച്ചാൽ അവനോടു സന്ധിചെയ്യൂ; ബലം കുറഞ്ഞവനെ പിന്നെയും അഭിഹരിക്കയും ചെയ്യൂ. എന്നാൽ, ബലം കുറഞ്ഞവനെങ്കിലും സമഭൂമിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനോ ജീവനിൽ കൊതിയില്ലാത്തവനോ ആയവനെ അഭിഹരിക്കരുത്.

തോറ്റു വീണ്ടുമെതിർന്നോൻ,

ജീവിതത്തിൽ നിരാശനും

അധാർത്ഥ്യരാകുമതിനാൽ

പീഡിപ്പിക്കല്ല ഭഗവനെ.

കോടിലൂടെ അർദ്ധശതാബ്ദത്തിൽ, സംഗ്രാമികരെന്ന

പത്താമധികാണത്തിൽ, കൃഷ്ണലോകത്തിൽ—

സ്വഭവസത്യോത്സാഹനം — സ്വബലാസ്ത്ര

ബലവ്യാപാരം എന്ന മുനാമധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

ഒരുനൂററു ജ്ഞാതികളും അജ്ഞാതിനാലും പ്രകരണങ്ങൾ.

യുദ്ധഭൂമികൾ, പത്തുശാഖാമഹസ്തികൾക്കുമാകുന്നു.

പത്തു, അഷ്ടം, രാമം, ഹസ്തി എന്നിവയ്ക്കു യുദ്ധത്തിലും നിവേശത്തിലും സ്വഭൂമി (അനുജ്ഞാഭൂമി) അത്യന്തം പ്രേഷിതമാകുന്നു.

മതാർക്കം, വനാർക്കം, നിർവ്വപ്രദേശം, സ്ഥലം എന്നിവയിൽ ചിലപ്പോൾ കിടങ്ങിൽ ചിലപ്പോൾ ആകാശത്തു ചിലപ്പോൾ പക്ഷികൾ രാത്രിയിലോ യുദ്ധം ചെയ്ത ശീലമായ പക്ഷികളാകാം പുഴ, മല, അനുപാ (ജലപ്രാപ്തഭൂമി), കായൽ എന്നിവ സമീപിച്ച ഭേദങ്ങളിൽ പരിചയിച്ച ആനകൾക്കും കുതിരകൾക്കും താമസങ്ങൾ പരിചയിച്ച തരത്തിലുള്ള യുദ്ധഭൂമികളും കാലങ്ങളുമാണ് ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ളതു്.

നിരപ്പും ഉറപ്പും വെട്ടുപ്പുറമുള്ളതും പിളർപ്പില്ലാത്തതും ചതുരങ്ങളും കളവുകളും മണ്ണിൽ പൂതാത്തതും അച്ചുതണ്ടിന്നു തടസ്സം വരുത്താത്തതും മരങ്ങളും വളളിക്കെട്ടുകളും വളളികളും കുററികളും നെൽക്കണ്ടങ്ങളും കൃഷികളും മൺപുറുകളും മണലും ചേറും വൃശ്ചഭൂമിയും വിളളലുമില്ലാത്തതുമായ സ്ഥലം രഥഭൂമി; ആനകൾക്കും കുതിരകൾക്കും ആളുകൾക്കും നിരപ്പുള്ളതോ ഇല്ലാത്തതോ ആയ ഭൂമികൾ യുദ്ധത്തിങ്കലും നിവേശത്തിങ്കലും ഹിതമാകുന്നു; അങ്ങനെയുള്ള കല്ലുകളും വൃക്ഷങ്ങളും എഴുപ്പത്തിൽ ചാടിക്കടക്കാവുന്ന കൃഷികളുമുള്ളതും വിളളൽ കുറഞ്ഞതുമായ ഭൂമി അശ്വഭൂമി; തടിച്ച കുററികളും കല്ലുകളും മരങ്ങളും വളളികളും മൺപുറുകളും വളളിക്കെട്ടുകളുമുള്ള സ്ഥലം പദാതിഭൂമി; കടന്നുപോകുവാൻ പ്രയാസമില്ലാത്ത കുന്നുകളോടും നിമ്നസ്ഥലങ്ങളോടും വിഷമപ്രദേശങ്ങളോടും തകർന്നുവാൻ കഴിയുന്ന മരങ്ങളോടും മുറിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്ന വളളി

കളോടും കൂടിയും ചേരും വളവും വിളിച്ചുമില്ലാതെയുമിരിക്കുന്ന സ്ഥലം ഹസ്തിഭൂമി.

മുളിച്ചാത്തതും അധികം വിഷമമല്ലാത്തതും പ്രത്യാസാര (പിൻതിരിയുവാൻമുള്ള ഇടം) മുളിച്ചതുമായ ഭൂമി പദാതികൾക്കു വിശേഷം; അതിലിരട്ടി പ്രത്യാസാരമുള്ളതും ചേരും വെള്ളവും വഴുക്കും ചേൽക്കല്ലുമില്ലാത്തതുമായ ഭൂമി അശുപങ്ങൾക്കു വിശേഷം; പൊടിയും ചളിയും വെള്ളവും നമുപ്പുല്ലിന്റെയും ശരപ്പുല്ലിന്റെയും കററികളുമുള്ളതും ഞെരിഞ്ഞിലില്ലാത്തതും വലിയ മരങ്ങളുടെ കൊമ്പുകളെക്കൊണ്ടു തടസ്ഥമില്ലാത്തതുമായ ഭൂമി ഹസ്തികൾക്കു വിശേഷം; ജലാശയങ്ങളോടും വിശ്രമസ്ഥാനങ്ങളോടും കൂടിയതും പിളപ്പില്ലാത്തതും നെൽക്കണ്ടത്തോടു കൂടാത്തതും തിരിക്കുവാൻ സൗകര്യമുള്ളതുമായ ഭൂമി മരങ്ങൾക്കു വിശേഷം.

ഇങ്ങനെ എല്ലാ സേനകൾക്കും വേണ്ട ഭൂമി പറയപ്പെട്ടു. ഇതുകൊണ്ടു സൈന്യങ്ങളുടെയെല്ലാം നിവേശനവും യുദ്ധങ്ങളും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ഭൂമി, വാസം, വനം ഇവ ശോധനചെയ്ത, വിഷമപ്രദേശത്തോ വെള്ളമുള്ള സ്ഥലത്തോ കടവത്തോ കാരവും സൂര്യരശ്മിയും എതിരായി വരാത്ത സ്ഥലത്തോ ആദ്യത്തെ സ്ഥാനം പിടിക്കുക, വീവധത്തെയും ആസാരത്തെയും ഹനിക്കുകയോ രക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്ത, സൈന്യത്തെ പരിശോധിക്കുകയും ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത, പ്രസാമവൃദ്ധി, പാശ്ചരക്ഷണം, ശത്രുസനയെ ആദ്യം പ്രഹരിക്കുകയും വ്യാവേശനം (വിഷക്ഷാഭണം) ചെയ്തതും വേധിക്കുകയും ചെയ്ത, ആശുപസിപ്പിക്കുക, സൈനികരെ പിടിക്കുകയും വിട്ടുചിരക്കുകയും ചെയ്ത, പരമാർഗ്ഗത്തെ പിൻതുടരുക, കോശത്തെയും കഥാരനെയും ഹരിക്കുക, ശത്രുസനയെ ജഹ്വനത്തിലും കോടിയിലും അഭിഹനിക്കുക, ബലം ക

നൂതൻ

സാംഗ്രാമികം

പഞ്ചാമധികരണം

റഞ്ഞവരെ അനുസരിക്കുക, ഓടുന്നവരെ പിൻതുടരുക, ചിന്നിച്ചിതറിയ സേനയെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുക എന്നിവ അശക്തകർമ്മങ്ങൾ.

മുൻഭോഗത്തെതിരിക്കുക, അസംസ്കൃതങ്ങളായ വഴിയും വാസസ്ഥാനവും കടവും നേരെയാക്കുക, പാശ്ചാത്താപമുണ്ടാക്കുക, ചെങ്കുത്തായമിറങ്ങിക്കൊടുക്കുക, സ്ഥാനവും ഗമനവും അപരമനയും ചെയ്തുകൊണ്ട്, വിഷമസ്ഥലത്തും സംബാധസ്ഥലത്തും പ്രവേശിക്കുക, തീ വയ്ക്കുകയും കെടുത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട്, ഏകാംഗവിജയം (ഒരേ സേനാംഗംകൊണ്ടു ജയിക്കുക), ഭിന്നങ്ങളായ സൈന്യങ്ങളെ സംഗ്രഹിക്കുക, അഭിന്നങ്ങളായവയെ ഭേദിക്കുക, വ്യസനത്തിൽ രക്ഷിക്കുക, അഭിപ്രായം ചെയ്തുകൊണ്ട്, ഭയപ്പെടുത്തുക, ഗ്രാസനം ചെയ്തുകൊണ്ട്, സൈന്യത്തിന് ഔദാത്യം (മഹത്വം) വരുത്തുക, പിടിക്കുക, വിടുവിക്കുക, മതിലും ഗോപുരവും അട്ടാലകവും പിളർക്കുക, കോശത്തെ മുറുക്കുക എന്നിവ ഹസ്തികർമ്മങ്ങൾ.

സ്വസൈന്യത്തെ രക്ഷിക്കുക, ചതുരംഗസേനയുടെ ആക്രമണത്തെ തടയുക, യുദ്ധത്തിൽ ഗ്രാഹിക്കുകയും മോചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട്, ഭിന്നസ്ഥാനം, അഭിന്നഭേദനം, ഗ്രാസനം, ഔദാത്യം എന്നിവ ചെയ്തുകൊണ്ട്, ഭയങ്കരമായ ഘോരമൃഗങ്ങളാക്കുക എന്നിവ രഥകർമ്മങ്ങൾ.

ഏല്പാ ദേശങ്ങളിലും കാലങ്ങളിലും ആയുധം വഹിക്കുക, യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ട് എന്നിവ പദാതികർമ്മങ്ങൾ.

ശിബിരം (സേനാനിവേശം), മാർഗ്ഗം, സേതു, കിണർ, തീർത്ഥം (കടവ്) എന്നിവയുടെ ശോധനകർമ്മം (ശുചീകരണം) യന്ത്രങ്ങൾ, ആയുധങ്ങൾ, ആവരണങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ, ഗ്രാസം എന്നിവയെ വഹിക്കുക, യുദ്ധഭൂമിയിൽനിന്നു ആയുധങ്ങളെയും ആവരണങ്ങളേയും പ്രതിവിധനാഭയം (പരക്കേറാവരെ) നീക്കംചെയ്തുകൊണ്ട് എന്നിവ വിഷ്ണുകർമ്മങ്ങൾ (കർമ്മകരന്മാരുടെ പണികൾ).

ഹയം കിറഞ്ഞാൽ കൂട്ടത്തിൽ—
 ചേപ്പു ഭൂപൻ വൃഷങ്ങളെ
 ഗജം കിറഞ്ഞാലുറംബുറംഗ
 ചിരവൃശകളെത്തളം.

കേരളീയന്റെ അയ്യപ്പസ്തോത്രം, സാംഗ്രാമികകേരണ
 പഞ്ചമധികരണത്തിൽ, യുദ്ധഭൂമികൾ—പ
 ആശ്ചര്യമഹസ്വികളെത്തളം എന്ന
 നാലാമധ്യായം.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

ഒരുപ്രകാരത്തിൽ മുതൽ അയ്യപ്പസ്തോത്രം പ്രകരണങ്ങൾ.
 ബലാഗ്രത്താൽ പഞ്ചകഷോരസ്തോത്രം ഹവിഭാഗം *
 സാരമൽഗുണലവിഭാഗം, പഞ്ചശാലമഹസ്വിയുദ്ധങ്ങൾ.

സ്തോത്രം വാചത്തിൽനിന്നു അയ്യപ്പസ്തോത്രം ധനുസ്സുകൾ
 യാത്രയാ, ഭൂസ്ഥിതിയനുസരിച്ചോ യുദ്ധസ്ഥലമേല്പട്ടതി
 യുദ്ധം ആരംഭിച്ചു. മുഖ്യന്മാരെ വിഭാഗിച്ച സേനയെ ശ
 രൂപപ്പെടുത്താൻ കാണാൻ കഴിയാത്തവിധം നിറുത്തി സേ
 നാപതിയും നായകനുംകൂടി വൃഹന്നം (അണിനിറുത്തുക)
 ചെയ്തു.

ഓരോ ശരം (പതിന്നാലുംഗുണം) ഇടവിട്ടു പതിയേ
 യും, മുഖ്യന്നം ശരം ഇടവിട്ടു അശേഷത്തെയും, അയ്യപ്പസ്തോത്രം ശരം
 ഇടവിട്ടു രഥത്തെയും ഹസ്തിയെയും നിറുത്തു; ഇപ്പറഞ്ഞ

* അയ്യപ്പസ്തോത്രം സേനയെ നിറുത്തിയതിൽ മുഖ്യന്മാരുടെയും
 അന്യരും പക്ഷങ്ങൾ; അതിനകത്തുള്ള കക്ഷങ്ങൾ; നടുവിലത്തെ
 ഉഭയം; ബലം; സേനാസംഖ്യ.

തിന്റെ ദിഗ്വിജയമാ ത്രിഗുണമോ ഇടവിട്ടും അവയെ നിറുത്താവുന്നതാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ യഥാസുഖമായും തിരക്കുകൂടാതെയും നിന്നു യുദ്ധം ചെയ്യും.

അഞ്ച് അരങ്ങി ഒരു ധനുസ്സ്; ഓരോ ധനുസ്സ് അകലംവിട്ട ധനുവിനെ (വില്ലാളിയെ) നിറുത്തു. മുക്കുനാ ധനുസ്സുകലംവിട്ട് അശുപത്തെയും, അയ്യഞ്ച ധനുസ്സുകലംവിട്ട് രഥത്തേയും ഹസ്തിയെയും നിറുത്തു. പക്ഷം, കക്ഷം, ഉരസ്സും എന്നിവയ്ക്കു തമ്മിൽ അനീകസന്ധി (സൈന്യാന്തരാളം) അഞ്ചു ധനുസ്സുചീതമായിരിക്കണം.

ശത്രുസൈന്യത്തിലെ ഓരോ അശുപത്തിന്നു മുക്കുനാമോ രഥത്തിന്നും ഹസ്തിക്കും പതിനഞ്ചും വീതം പുരുഷന്മാരും അയ്യഞ്ച അശുപങ്ങളും പ്രതിയോദ്ധാക്കൾ (എതിർത്തു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവർ) ഉണ്ടായിരിക്കണം. സഭസൈന്യത്തിലെ അശുപം, രഥം, ഹസ്തി എന്നിവയ്ക്ക് അത്രതന്നെ (അയ്യഞ്ചവീതം) പാദഗോപന്മാരും (പിൻകാക്കുന്നവർ) ഉണ്ടായിരിക്കണം.

മുക്കുനാലേഖനം മൂന്നുകൂടം (വെട്ടു) രഥങ്ങളെ ഉരസ്സുമാറിട്ടു നിറുത്തു. അത്രതന്നെ രഥങ്ങൾ ഈരണ്ടു പുറങ്ങളിലും കക്ഷമായും പക്ഷമായും സ്ഥാപിപ്പൂ. ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ ഒരു രാജാവിന്റെ നാപ്പത്തഞ്ചു രഥങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും; ഇരുനൂറ്റിരുപത്തഞ്ച് അശുപങ്ങളും അറുനൂറ്റൊമ്പത്തഞ്ച് പുരുഷന്മാരും പ്രതിയോദ്ധാക്കളായുണ്ടായിരിക്കും; അശുപങ്ങളുടേയും രഥങ്ങളുടേയും ഹസ്തികളുടേയും പാദഗോപന്മാരായും അത്രതന്നെ പുരുഷന്മാരുണ്ടായിരിക്കും.

ഇങ്ങിനെയാണ് സമച്ഛേദം. ഇതിൽ ഈരണ്ടു രഥങ്ങൾ വീതം കൂടുതലായി ഇരുപത്തൊന്നു രഥമാകുന്നതു

വരെ കൂട്ടിയത് ഓരോ (റെറ) ആയിട്ട് പത്തു സമവൃ
ഹപ്രകൃതികൾ വരും *

പക്ഷത്തിലും കക്ഷത്തിലും ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സേനാം
ഗങ്ങളുടെ സംഖ്യ വിഷമമായിരുന്നെങ്കിൽ വിഷമവൃഹം.
അതിലും ഇരുപത്തൊന്നു രഥം തികയുമ്പോളും ഈരണ്ടു ര
ഥംവീതം വലുപ്പം കൂട്ടിട്ട് ഓരോളായ പത്തു വിഷമവൃഹ
പ്രകൃതികൾ ഭവിക്കും.

മേൽപ്രകാരം വൃഹനം ചെയ്തു ശേഷമുള്ള സൈന്യ
ത്തെ ആവാപമാക്കി നിറുത്തണം. വൃഹനം കഴിഞ്ഞു
ശേഷമുള്ള രഥങ്ങളെ കൂന്നായി ഭാഗിച്ചു രണ്ടു ഭാഗങ്ങളെ
അംഗങ്ങളിൽ (മൂന്നിലും പിന്നിലുമുള്ള കോടികളിൽ) ആ
വാപം ചെയ്തു; ശേഷം ഒരുഭാഗത്തെ ഉൾപ്പെട്ടായി സ്ഥാ
പിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ രഥങ്ങളെ ആവാപം
ചെയ്യുന്നത്; എത്ര രഥങ്ങൾ വൃഹനം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ
അതിൽ മൂന്നിലൊരംശം പറവായിട്ടേ പാടുള്ളൂ. ഇതുകൊ
ണ്ടു ഹസ്തികളുടേയും അശ്വങ്ങളുടേയും ആവാപവും പറ
യപ്പെട്ടു. എത്ര സൈന്യത്തെ ആവാപം ചെയ്താൽ അശ്വ
ങ്ങൾക്കും രഥങ്ങൾക്കും ഹസ്തികൾക്കും യഥാർത്ഥമായ
തിൽ സംഭാവം വരികയില്ലെന്നു അത്ര സൈന്യത്തെ ആ
വാപം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

ആവാപമെന്നാൽ ദണ്ഡോപലം (അവശിഷ്ട
സൈന്യത്തെ വൃഹത്തിൽ പ്രദക്ഷിപ്പിച്ച് വൃഹസൈന്യ
ത്തെ പെരുക്കുക) ആകുന്നു; പത്തികളെമാത്രം പ്രദക്ഷിപ്പി

---

* മുമ്പുനോട്ടത്തിൽ ഈരണ്ടു കൂടുകയായി കൂട്ടിയത് അഷ്ട
വീകം, ഏഴുവീകം, യേതുവീകം, പതിനേഴുവീകം, പതിമൂന്നുവീ
കം, പതിനഞ്ചുവീകം, പതിനേഴുവീകം, പത്തൊമ്പതുവീകം, ഇരുപ
തൊന്നുവീകം എന്നിങ്ങനെ വർദ്ധിപ്പിച്ചിട്ട് യേതുവീകവും വർദ്ധിപ്പി
ക്കുകയെന്ന് മേലുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് ഓരോപ്പട്ട പത്തു സമവൃ
ഹങ്ങൾ വരുന്നതു സംഭവം.

നൂതന

സാംഗ്രാമികം

പത്താമധികർണം

മൃ ബാഹുലം വരുത്തു നതു പ്രത്യാവാപ-; ഒരു സേനാംഗത്തെ മാത്രം പ്രദക്ഷിപ്പിച്ചുള്ള ബാഹുലം അന്യാവാപ-; ഭുഷ്യരായിട്ടുള്ളവരെ പ്രദക്ഷിപ്പിച്ച ബാഹുലം വരുത്തുന്നതു അത്യാവാപം. പരസൈന്യത്തിലുള്ള ആവാപത്തിന്റെ നാലിരട്ടി മുതൽ എട്ടിരട്ടിവരെ വിഭാവനസരിച്ചു സ്വസൈന്യങ്ങളിൽ ആവാപം ചെയ്യേണ്ടതാണ്.

രഥാപ്തഹത്തെപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് 'ഹസ്തിവ്യൂഹത്തേയും പര ആകഴിഞ്ഞു. ഹസ്തിഭംഗശാപങ്ങളെ വ്യാമിശ്രമാക്കിയിട്ടും വ്യൂഹനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുമ്പോൾ ചക്രാന്തങ്ങളിൽ (പക്ഷങ്ങളിൽ) ഹസ്തികൾ, പാശങ്ങളിൽ (കക്ഷങ്ങളിൽ) മുഖ്യങ്ങളായ അശ്വങ്ങൾ, ഉരസ്സത്തിൽ ഭംഗങ്ങൾ എന്തിങ്ങനെയാണു' ക്രമം. ഹസ്തികളെ ഉരസ്സത്തിലും, രഥങ്ങളെ കക്ഷങ്ങളിലും, അശ്വങ്ങളെ പക്ഷങ്ങളിലും സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വ്യൂഹം മധ്യഭേദി; തദപിപരീതമായിട്ടുള്ളതു' അന്തർഭേദി.

ഹസ്തികൾ മാത്രമായുള്ള വ്യൂഹം ശുദ്ധം. ശുദ്ധ ഹസ്തിവ്യൂഹത്തിൽ സാന്നാഹൃതളായ (രൂഢാഭ്യാനം ചെയ്ത) ഹസ്തികളെ ഉരസ്സത്തിലും, പൈപാഹൃതളായിട്ടുള്ളവയെ ജഘനത്തിലും (കക്ഷങ്ങളിൽ), വ്യാളങ്ങളെ (ഭൃഷ്ണമുണ്ടുള്ള) ഭോടികളിലും (പക്ഷങ്ങളിൽ) സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്. ശുദ്ധമായ അശ്വാപ്തഹത്തിൽ വർമ്മധാരികളായ അശ്വങ്ങളെ ഉരസ്സത്തിലും, വർമ്മില്ലാത്തവയെ കക്ഷപക്ഷങ്ങളിലും സ്ഥാപിക്കണം. ശുദ്ധമായ പത്തിവ്യൂഹത്തിൽ പുരോഭാഗത്തിൽ (പക്ഷങ്ങളിൽ) ക്വചലധാരികളേയും, പുഷ്പങ്ങളിൽ ധനമികളേയും നിറുത്തണം. ഇങ്ങനെ ശുദ്ധവ്യൂഹങ്ങൾ.

പക്ഷങ്ങളിൽ പത്തികളും പാശങ്ങളിൽ അശ്വങ്ങളുമാകയാ, പുഷ്പത്തിൽ ഹസ്തികളും പുരോഭാഗത്തിൽ ഭംഗങ്ങളുമാകയാ, അല്ലെങ്കിൽ ശത്രുവ്യൂഹത്തിന്റെ സ്ഥിതിയെ

നസരിച്ചു ഭേദപ്പെടുത്തിയോ ദൃഢഗണ്ഡലവിഭാഗം (രണ്ടു സേനാംഗങ്ങളെ ചേർത്തുള്ള മിശ്രാപ്തം) ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ഇതുകൊണ്ടു മൂന്നു സേനാംഗങ്ങളെ ചേർത്തുള്ള മിശ്രാപ്തവും പറയപ്പെട്ടു. [ഇങ്ങനെ ബലാഗ്രത്താൽ പക്ഷകക്ഷോഭസ്യാപ്തവിഭാഗം]

ദണ്ഡസമ്പത്തു് * ഉണ്ടായിരിക്കുകയാണ് പദാതികളുടെ സാരബലതപം. ഹസ്തികരംകും അശ്വങ്ങൾക്കുമാകട്ടെ വിശേഷമുണ്ട്. കലം, ഭാതി, സത്തപം (ദൈവ്യം), വയഃസ്ഥിത (യൗവനം), പ്രാണം (ദേഹബലം), ദേഹത്തിന്റെ വലുപ്പം, പേഗം, തേജസ്സ് (പരാക്രമം), ശിപ്പം (അക്യാസം), സ്വൈര്യം, ഉദഗ്രത (തലയെടുപ്പ്), വിധേയതപം, സുലാഭണതപം, സുചക്ഷുതതപം എന്നിവയാലാണ് അവയ്ക്കു സാരബലതപം പരിഗണിക്കുന്നത്. 5

പതി, അമ്പ, മരം, ഹസ്തി എന്നിവയിൽവെച്ചു സാരബലമായിട്ടുള്ളവയുടെ മുന്നിലൊരു ഭാഗം ഉരസ്സുത്തിലും, ശേഷം രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ രണ്ടു പുറത്തുള്ള കക്ഷത്തിലും പാദങ്ങളിലും സ്ഥാപിക്കണം. അനുസാരം (സാരബലത്തക്കാരം ഇന്നും കുറഞ്ഞത്) ആയ പത്മശ്ചരമ ഹസ്തികളെ അനുലാമമായിട്ടു (സാരബലത്തിന്റെ പിന്നിലായിട്ടു) സ്ഥാപിക്കണം. തൃതീയസാരം (മൂന്നാമതരം) ആയവയെ പ്രതിലാമമായിട്ടും (സാരബലത്തിന്റെ മുൻപിൽ) സ്ഥാപിക്കണം. ഹസ്തിയായ (എല്ലാറ്റിലും ഇന്നും കുറഞ്ഞ) ദൈവസ്യത്തെയാകട്ടെ തൃതീയസാരത്തിന്റെയും

* ദണ്ഡസമ്പത്തിനെക്കുറിച്ച് ആരാമധികരണം നോക്കുമ്പോൾ തന്റെ “പിതൃപരാമർശം” ഇതുപോലെ പഠിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

5 ഇവിടെ മരങ്ങളുടെ സാരബലതപം പറയപ്പെട്ടിട്ടില്ല. അതു നേതാവിന്റെയും അശ്വങ്ങളുടെയും അവസ്ഥാപരമായതായിരിക്കുന്നതിനാൽ പത്മശ്ചരമങ്ങളിൽനിന്നു പഠിക്കേണ്ടതെന്നു ഉക്തമായി.

സ്മൃതം

സാംഗ്രാമികം

പഞ്ചാമധികരണം

മുൻപിൽ സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങനെ എല്ലാവിധം സൈന്യങ്ങളുടേയും ഉപായഗതെ ഉദ്ധരിക്കണം.

ഫലിതസൈന്യത്തെ അഗ്രങ്ങളിൽ നിർത്തുന്നതായാൽ ശത്രുസേനയുടെ പ്രഥമവേഗം ഹോമിക്കപ്പെടുകയും, സാരബലത്തെ അഗ്രത്തിൽ നിർത്തി അനുസാരത്തെ കോടികളിൽ നിർത്തുകയും, ജാലനത്തിൽ തുരീയ സാരത്തെയും മധ്യത്തിൽ മല്ലിബലത്തെയും നിർത്തുകയും ചെയ്യുന്ന വ്യൂഹം സഹിഷ്ണു (പരാവ്യഹത്തെ താങ്ങുവാൻ കെല്പുള്ളത്) ആകുന്നു.

വ്യൂഹത്തെ സ്ഥാപിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ പക്ഷങ്ങളിലും കക്ഷങ്ങളിലും ഉരസ്തൽവുമുള്ള സൈന്യങ്ങളിൽ ഒന്നിനെക്കൊണ്ടോ രണ്ടിനെക്കൊണ്ടോ പ്രവരിക്കുകയും, ശേഷമുള്ളവയെക്കൊണ്ടു പ്രതിഗ്രഹിക്കുക (പരപ്രഹരം തട്ടുകയും) യും ചെയ്യണം. പരസൈന്യങ്ങളിൽ ബലം കുറഞ്ഞതോ, ഹസ്ത്യാശ്വങ്ങൾ കുറഞ്ഞതോ, ദ്രുതരായ അമാത്യാന്മാരോടുകൂടിയോ, ഉപജാപം ചെയ്യപ്പെട്ടോ ഇരിക്കുന്നതോ ആ സൈന്യത്തെ പ്രമുഖമായ സാരബലംകൊണ്ട് അഭിഹ്വനിച്ചു; ശത്രുസൈന്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവുമധികം സാരപത്തായിട്ടുള്ളതോ അതിനെ അതിലിരട്ടി സാരമുള്ള സൈന്യത്തെക്കൊണ്ട് അഭിഹ്വനിച്ചു; സപരസൈന്യങ്ങളിൽ ഏതംഗമാണോ അല്പസാരമായിരിക്കുന്നത് അതിനെ വളരെ എണ്ണം ചേർത്തു വലിപ്പിച്ചു. ഏതു ഭാഗത്തു പരസൈന്യങ്ങളിൽ ബലം കുറവായോ ഭയമുള്ളതായോ തോന്നുന്നുവോ അതിന്നടുത്തു സപരസൈന്യത്തെ വ്യൂഹനം ചെയ്തു.

അഭിസ്മൃതം (നേരിട്ടോടുക), പരിസ്മൃതം (പട്ടംചുറ്റി ആക്രമിക്കുക), അതിസ്മൃതം (അന്നിമുറിപ്പോടുക), അപസ്മൃതം (മുൻപോട്ടു ഓടിയ വഴിക്കുതന്നെ പിന്നാക്കം ഓടുക), ഉന്മത്ത്വാപധാനം (ശത്രുബലത്തെ ഭഞ്ജിച്ചു) ഒരമിച്ചു

മേന്മ നിൽക്കുക), വലയം (മറ്റു സൈനികരുടെ ചുറ്റും നിൽക്കുക), ഗോമുതിക (ഗോമുതംപോലെയുള്ള വകുപ്പായി പ്രവർത്തിക്കുക), മണ്ഡലം (ശത്രുവെന്തുമ്പോൾ ഒരംശത്തെ ഭേദിച്ചു അതിനെ വളർത്തുന്നതിൽക്കുക), പ്രകീർത്തിക (എല്ലാ ഗതിഭേദങ്ങളിലും കൂടി ചിത്രമിരിക്കുക), വ്യവസ്ഥാപനം (അപസാരം ചെയ്തതിനുശേഷം പിന്നെയും എഴുതുക), അനുവാദം (സ്വയംസന്നദ്ധതയോടെ അനുസരിച്ചു നിൽക്കുക), ഭരണങ്ങളായ സ്വയംസന്നദ്ധതയോടെ മുന്നിലും പാശ്ചാത്യങ്ങളിലും പിന്നിലും ഓടി അവയെ രക്ഷിക്കുക, ഭഗവാനുപാസന (ഭഗവാനെ പരസൈനത്തിന്റെ പിന്നാലെ ഓടുക) എന്നിവയാണു് അപരവർത്തനങ്ങൾ.

മേൽപ്പറഞ്ഞവയിൽ പ്രകീർത്തികയൊഴികെയുള്ള എല്ലാം ചെയ്യുക, പത്മശാലാശാസ്ത്രങ്ങളാകുന്ന ചതുരംഗങ്ങളെ വ്യസ്തങ്ങളായോ സമസ്തങ്ങളായോ ഹനിക്കുക, പക്ഷകോശാശാസ്ത്രങ്ങളെ ഭരണനാശം ചെയ്യുക, അപകടം (രസ്യത്തിൽ ആക്രമണം) ചെയ്യുക, സൈന്യം (സൂക്ഷ്മവധം) എന്നിവ ഹനിക്കുക.

മേൽപ്പറഞ്ഞവയിൽ ഉന്നതമായധാരണമൊഴികെയുള്ളതെല്ലാം ചെയ്യുക, സ്വഭൂമിയിൽ വെച്ചു് അഭിമുഖം (നേരിട്ടെതിർക്കൽ) ചെയ്യുക, അപമാനം (ശത്രുവിനെ ആക്രമിച്ചു് പിന്തിരിയൽ) ചെയ്യുക, സ്ഥിരവർദ്ധന (അധികനേരം നിന്നിട്ടുള്ള വർദ്ധന) ചെയ്യുക എന്നിവ രഹസ്യങ്ങളാണ്.

സുപ്രഭാതങ്ങളിലും സന്ധ്യകാലങ്ങളിലും ശത്രുവിനെ പ്രഹരിക്കുക, ഉപാഹ്വയം ചെയ്യുക എന്നിവ പരീക്ഷിക്കുക.

ഓരോന്നും യുദ്ധമായും
ചമച്ചു പൂഹമീധിയം
ചതുരംഗങ്ങൾതൻ വൃദ്ധി
തുല്യമായ് വന്നിടം വിധം.

ഇരുനൂറ്റു ധനുസ്സോളം
മുൻപെ.നാൽ നിന്നിട്ടു തുപൻ
ഭിന്നസൈന്യവൃഹനാത്മം;
സൈന്യം കൂടാതെതിരികൊലാ.

കോടിയുൾക്കൊണ്ട അർദ്ധശതത്തിൽ, സംഗ്രാമികരെന്ന
പത്താമധികരണത്തിൽ, ബലാഗ്രന്താൽ പക്ഷ
കക്ഷോഭസ്തവ്യമവിഭാഗം—സംഭവമു
ബലവിഭാഗം — പത്തുപരമമസ്തി
യുദ്ധങ്ങൾ എന്ന അഞ്ചാമധ്യായം.

ആറാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റുത്തൊട്ടു അഞ്ചുത്തൊമ്പതും പ്രകരണങ്ങൾ.

ഭണ്ഡഭാരമണ്ഡലാസംഹതി വൃഹവൃഹനം,
അതിന്നു പ്രതിവൃഹസ്ഥാപനം.

പക്ഷങ്ങൾ രണ്ടും, ഉരസ്സും, പ്രതിഗ്രഹവും (സൈ
ന്യപുഷ്പം) ആയിട്ടാണ് ശുക്ലമുതമായ വൃഹവിഭാഗം.
പക്ഷങ്ങൾ രണ്ടും, കക്ഷങ്ങൾ രണ്ടും, ഉരസ്സും, പ്രതിഗ്ര
ഹവുമായിട്ടാകുന്നു ബൃഹസ്സതിനുമുതമായ വൃഹവിഭാ
ഗം. രണ്ടുതരങ്ങളിലും, പക്ഷകക്ഷോരസ്യസൈന്യങ്ങളെ
വിഭാഗിച്ചുകൊണ്ടു ഭണ്ഡവൃഹം, ഭോഗവൃഹം, മണ്ഡല
വൃഹം, അസംഹതവൃഹം എന്നിങ്ങനെ പ്രകൃതിവൃഹ
ങ്ങൾ നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നു. അവയിൽവെച്ചു സൈന്യങ്ങളെ
ല്ലാം വിഭജിക്കൽ നിൽക്കുന്നതായ വൃഹം ഭണ്ഡം (ഭ
ണ്ഡം=പടിപോലെ ആകൃതിയുള്ളതു്); എല്ലാ സൈന്യങ്ങ
ളും ഒന്നിനൊന്നു പിന്നിലായി നിൽക്കുന്നതു ഭോഗം (ഭോ
ഗം=പാമ്പിന്റെ ഉടൽ പോലെ ആകൃതിയുള്ളതു്); എല്ലാ
ഭോഗങ്ങളിലേക്കും അഭിമുഖമാകുമാറു നിൽക്കുന്നതു മണ്ഡ

ലം (മണ്ഡലം = വൃത്തം പോലെ ആകൃതിയുള്ളത്); സൈന്യങ്ങൾ ഒന്നിനോടൊന്നു തൊടാതെ പെച്ചുറയായി നിൽക്കുന്നത് അസംഹതം (മുടിക്കലരാത്തത്) *

പക്ഷങ്ങളിലും കഷ്ടങ്ങളിലും ഉരസ്സത്തിലും സമമായ സൈന്യസംഖ്യയാടുകൂടി വർത്തിക്കുന്ന വ്യൂഹം ഭണ്ഡം. അതു കഷ്ടാഭിക്താനം (കഷ്ടങ്ങളെക്കൊണ്ടു മൂന്നാട്ട് ആക്രമിക്കുന്നത്) ആയിരുന്നാൽ പ്രദരഃ; അതുതന്നെ രണ്ടു പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടും പ്രതികാന്ത (വിന്നാട്ടു വഴിഞ്ഞത്) മാകിക് ദ്രവകഃ; അതുതന്നെ രണ്ടു പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടും അതിക്താനം (അധികം കടന്നു നിൽക്കുന്നത്) ആയിരുന്നാൽ അസഹ്യം; രണ്ടു പക്ഷങ്ങളെയും ഇളക്കാതെ നിറുത്തി ഉരസ്സംകൊണ്ടു ആക്രമിക്കുന്നതായിരുന്നാൽ ശ്ലേണം. ഇപ്പറഞ്ഞ നാലു വ്യൂഹങ്ങളും മേൽക്കുറണിച്ചതിന്നു വിപരീതമായി സ്ഥിതിചെയ്താൽ ചാപം, ചാപകുഷ്ഠി, പ്രതിഷ്ഠ, സുപ്രതിഷ്ഠ എന്നീ പേരുകളുള്ള വ്യൂഹങ്ങളാകും. വില്ലുപോലെ വളഞ്ഞ പക്ഷങ്ങളാടുകൂടിയതു സഞ്ജയം. അതുതന്നെ ഉരസ്സംകൊണ്ടു മൂന്നാട്ടാക്രമിക്കുന്നതായിരുന്നാൽ വിജയം; പക്ഷങ്ങളുടെ കണ്ഠസ്ഥാനം സ്ഥൂലമായിരുന്നാൽ സ്ഥൂലകണ്ഠം; വിജയത്തേക്കാൾ പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഇരട്ടി സ്ഥൂലമായിട്ടുള്ളതു വിശാലവി

* ഇതു ശുക്രബുദ്ധസ്ഥിതികളുടെ മതപ്രകാരമുള്ള ചക്ഷണമാണ്. ഇതിലൊന്നു സ്വമതപ്രകാരമുള്ള ചക്ഷണമാണെന്നറിയേണ്ടതാകുന്നു.

§ പ്രദരത്തിന് വിപരീതം ചാപം; ഇതു കക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു പിന്നോട്ടു വഴിഞ്ഞതായിരിക്കും. ദ്രവകത്തിന്നു ചാപം ലഘുപക്ഷം; ഇതു രണ്ടു പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടും മൂന്നാട്ടു ആക്രമിക്കുന്നതായിരിക്കും. അസഹ്യത്തിന്നു വിപരീതം ഉതിഷ്ഠം; ഇതു രണ്ടു പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടും പിന്നോട്ടു വഴിഞ്ഞതായിരിക്കും. ശ്ലേണത്തിന്നു വിപരീതം സുപ്രതിഷ്ഠം; ഇതു ഉരസ്സംകൊണ്ടു പക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടും ആക്രമിക്കുന്നതായിരിക്കും.

ജയം; കഷ്ടങ്ങളേയും ഉരസ്സത്തേയും കവിഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന പക്ഷങ്ങളോടുകൂടിയിരുന്നാൽ ചമുടുവം; ഇതുതന്നെ വിപരീതമായിരുന്നാൽ ത്യാജാസ്ഥം; ഭണ്ഡാപ്തഹത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തിൽ ഉൾപെടുവമായ രാജി (സൈന്യപംക്തി) യോടുകൂടിയതു സൂചി; രണ്ടു ഭണ്ഡാപ്തഹങ്ങൾ ചേർന്നുള്ളതു വലയം; നാലു ഭണ്ഡാപ്തഹങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്നതു ഭജ്ജയം.—ഇങ്ങനെ ഭണ്ഡാപ്തഹങ്ങൾ.

പക്ഷങ്ങളിലും കക്ഷങ്ങളിലും ഉരസ്സത്തിലും സൈന്യങ്ങൾ സമമല്ലാതെ വർത്തിക്കുന്നതു ഭോഗവ്യഹാരം അതു് സമുപസാരി (സമുപപാലെ ഏകാകാരമായിട്ടുള്ളതു്), ഗോമുതിക (ഗോമുതംപോലെ ഭിന്നാകാരമായിട്ടുള്ളതു്) എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു വിധം. ഈ ഭോഗവ്യഹത്തിൽ ഉരസ്സത്തെ ഇരട്ടുപരിയായും പക്ഷങ്ങളെ ഭണ്ഡാകാരമായും വിനിവേശിച്ചാൽ ശകടം; അതിന്നു വിപരീതം (ഉരസ്സം ഏകഭണ്ഡാകാരവും പക്ഷങ്ങൾ ഇരട്ടയുമായുള്ളതു്) മകരം; ശകടവ്യൂഹം തന്നെ ഹസ്തശരംഗങ്ങളാടിക്കലർന്നിരുന്നാൽ പാരിപതന്തകം—ഇങ്ങനെ ഭോഗവ്യഹങ്ങൾ.

പക്ഷങ്ങളും കക്ഷങ്ങളും ഉരസ്സവും ഏകീഭവിച്ചിരുന്നാൽ (മുൻപൊന്ന അനീകസന്ധിയോടുകൂടാതിരുന്നാൽ) മണ്ഡലവ്യൂഹമാകും. അതു സമുത്തോമുഖം (നാലുദിക്കുകളിലേക്കും മുഖത്തോടുകൂടിയതു്) ആയിരുന്നാൽ സമുത്തോമുഖം; അഷ്ടാനീകം (രണ്ടുരസ്സങ്ങളും നാലു പക്ഷങ്ങളും രണ്ടു കക്ഷങ്ങളും എന്നിങ്ങനെ എട്ടു് അനീകങ്ങളോടുകൂടിയതു്) ആയിരുന്നാൽ ഭജ്ജയം.—ഇങ്ങനെ മണ്ഡലവ്യൂഹങ്ങൾ.

പക്ഷങ്ങളും കക്ഷങ്ങളും ഉരസ്സവും കൂടിക്കലരാതെ വേറിട്ടനിൽക്കുന്നതു് അസംചതവ്യൂഹം. അതിൽ അഞ്ചുനീകങ്ങളും (പക്ഷങ്ങൾ രണ്ടും, കക്ഷങ്ങൾ രണ്ടും, ഉരസ്സവും) വളത്തിന്റെ ആകൃതിയിൽ സ്ഥാപിച്ചാൽ വളം;

ഗോധരൂടെ (ഉടുമ്പിന്റെ) ആകൃതിയിൽ സ്ഥാപിച്ചാൽ ഗോധ; നാലനീക്കങ്ങൾ (ഉരസ്സും, പ്രതിഗ്രാഹം എന്നിവയെ) ഉദ്യാനത്തിന്റെ ആകൃതിയിൽ സ്ഥാപിച്ചാൽ ഉദ്യാനകം; കാകപദത്തിന്റെ (കാക്കക്കാലിന്റെ) ആകൃതിയിൽ സ്ഥാപിച്ചാൽ കാകപദി; മൂന്നനീക്കങ്ങൾ (പാദങ്ങൾ, പ്രതിഗ്രാഹമോ ഉരസ്സുമോ രണ്ടിലൊന്നു എന്നിവയെ) അർദ്ധചന്ദ്രാകാരമായി സ്ഥാപിച്ചാൽ അർദ്ധചന്ദ്രകം; കഷ്ടകശ്ശിഗൃഹരൂടെ ആകൃതിയിൽ സ്ഥാപിച്ചാൽ കഷ്ടകശ്ശിഗൃഹം—ഇങ്ങനെ അസംഖ്യതവ്യവസ്ഥകൾ.

രഥങ്ങളെ ഉരസ്സുതലിലും ഹസ്തികളെ കഷ്ടകശ്ശിഗൃഹം അശ്വങ്ങളെ പൃഷ്ഠത്തിലും സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വ്യവസ്ഥ അരിഷ്ടം; പത്തികൾ, അശ്വങ്ങൾ, രഥങ്ങൾ, ഹസ്തികൾ എന്നിവയെ ഒന്നിനൊന്നു പിന്നിലായി സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വ്യവസ്ഥ അചലം; ഹസ്തികൾ, അശ്വങ്ങൾ, രഥങ്ങൾ, പത്തികൾ എന്നിവയെ ഒന്നിനൊന്നു പിന്നിലായി സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വ്യവസ്ഥ അപ്രതിഹതം. [ഇങ്ങനെ ദൈവഭോഗമണ്ഡലാസനവ്യവസ്ഥകൾ.]

മേൽപ്പറഞ്ഞ വ്യവസ്ഥകളിൽ പ്രദത്തെ ദൈവകോശം, ദൈവകത്തെ അന്ധാലയംകൊണ്ടും, ശ്വേതത്തെ ചാപംകൊണ്ടും, പ്രതിഹതത്തെ നൂപ്രതിഹതംകൊണ്ടും, സഞ്ജയത്തെ ചിജയംകൊണ്ടും, സ്വർഗ്ഗകർമ്മത്തെ വിശാലചിജയംകൊണ്ടും, പാരിപത്യംകൊണ്ടും സുതോദരംകൊണ്ടും പ്രതിഹതിക്കേണ്ടതാണ്. ദുർജയംകൊണ്ടും എല്ലാ വ്യവസ്ഥകളെയും പ്രതിവൃദ്ധനംചെയ്യും.

പത്തികൾ, അശ്വങ്ങൾ, രഥങ്ങൾ, ഹസ്തികൾ എന്നിവയിൽ മുൻപു മുൻപു പറഞ്ഞവയെ പിൻപുപിൻപു പറഞ്ഞവയെക്കൊണ്ടു പ്രതിഹതിക്കണം. അംഗങ്ങൾ കുറവായിട്ടുള്ള ദൈവന്യത്തെ അധികമംഗങ്ങളാക്കുകയെന്നു കരുതുന്നവർക്കൊണ്ടും പ്രതിഹതിക്കണം.

പത്താമധികരണം * പതിനായിട്ടുള്ള ഒരു പൻ പടി കണന്നും, പത്തു പടികൾക്കു നേതായ ഒരു പൻ സേ നാപതിയെന്നും, പത്തു സേനാപതികൾക്കു നേതായ ഒരു പൻ നായകനെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. അ പൻ (നായ കൻ) കൂടിച്ചേർന്നു നിൽക്കുന്ന സേനാംഗങ്ങളെ വിഭജിക്കു ന്നതിലും, വിഭജിച്ചുനിൽക്കുന്നവരെ ഒരുമിച്ചു ചേർക്കുന്ന തിലും, നിൽക്കുന്നതിലും, നടക്കുന്നതിലും, പിൻതിരിക്കു ന്നതിലും, പ്രവർത്തിക്കുന്നതിലും, വ്യുഹാംഗങ്ങൾക്കു് ആ പ ശ്രദ്ധയായിട്ടുള്ള സംരക്ഷകർ (സങ്കേതങ്ങൾ) തുല്യരോഷങ്ങളെക്കൊണ്ടും ധ്വജപതാകകളെക്കൊണ്ടും വ്യവസ്ഥപ്പെടു ത്തുകയും വേണം.

തന്റെയും പരന്റെയും വ്യുഹങ്ങൾ സമമായിരിക്കുമ്പോൾ ദേശം, കാലം, സാരം എന്നിവയനുസരിച്ച് സിദ്ധി (ജയം) കൈവരുന്നതാണ്.

യന്ത്രങ്ങളെ പരിചരിക്കു
യോഗം, തീർപ്പുപ്രയാഗം,
മായ, ദൈവാലിസംയോഗം,
മാനക്കോപ്പാൻ ചങ്ങികൾ,

* ഇവിടെ അംഗങ്ങളെന്നതിന്നു വ്യുഹത്തിൽ പ്രധാനഭൂതങ്ങളായ രഥങ്ങളും ഹസ്തികളും അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കണം. പത്തു രഥങ്ങൾക്കും പത്തു ഹസ്തികൾക്കും പതിനാണ് പടികണന്നു സാരം. പത്തുകൾക്കും അംഗങ്ങളും പറയാതെ തന്നെ അറിയാവുന്നതാകുന്നു. ഓരോ രഥത്തിന്നും ഹസ്തിക്കും ദ്വയാംഗാലികളായിട്ടു അഞ്ചും പാദഗോപന്മാരായിട്ടു് അഞ്ചുംകൂടി പതിപ്പുതലങ്ങൾ വീതം വരുന്നതിനാൽ പത്തുരഥങ്ങൾക്കു നൂറുതലങ്ങൾ അർത്ഥസിദ്ധങ്ങളാകുന്നു. ഇതു പേരല്ല ഓരോ അംഗത്തിന്നു മൂന്നു പുറത്തായികളും മൂന്നു പാദഗോപന്മാരും വരുന്നതിനാൽ നൂറുതലങ്ങൾക്ക് അറുനൂറു പത്തുകൾ അർത്ഥശാൽ കിട്ടുന്നുള്ളു്. ആകയാൽ നൂറുതലങ്ങളോടും അറുനൂറു പത്തുകൾക്കോടും കൂടിയ പത്തു രഥങ്ങളോടോ ഹസ്തികളോടോ നേതാവാണ് പടികണന്നു ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാണ്.

ഭൃഷ്യപ്രകാപം, ഗോയുഗം,
സ്തന്ധാപരം കൊളുത്തലും,
പാഷകാഭാഭിഖാതങ്ങൾ,
കൃതനാർവഴി ഭേദനം,

“കൊളുത്തീ കോട്ട, കരുതീ,
കുലുൻ കോപിച്ചു, കാടനം
ശത്രുവാ പ്രാപ്ത”നിത്യകരി-
യിവനാൽ ചെപ്പു ഭീഷണം;

ഏകനെക്കൊല്ല, മിശ്ശനം
വരം വില്ലാജിതൻ ശരം
പ്രാജ്ഞപ്രദിപ്തയാം ബുദ്ധി
കൊല്ലം ഗർഭസ്ഥരേയമേ.

കൊടികളെന്താ അത്ഭുതത്തിൽ, സാംഗ്രാമികമെന്ന
പത്താമധികരണത്തിൽ, ഡെമോഗമണ്ഡലം
ഹതവ്യഹാപ്തം—അതിന്നു പ്രതിപ്തം
ഹസ്താപനം എന്ന ആരാമധ്യായം.

സാംഗ്രാമികം പത്താമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

സംഘവൃത്തം. പതിനൊന്നാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം

ഒരു ദൂരദൂരപര്യം അറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണങ്ങൾ

ദേവദാസാദാനങ്ങൾ, ഉപാധിദണ്ഡം.

സംഘത്തെ (യോഗനന്ദ) സഹായമായിക്കിട്ടുന്നത് സൈന്യത്തേയും മിത്രത്തേയും കിട്ടുന്നതിനെക്കുറിച്ചും ഉത്തമമാണ്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സംഘങ്ങൾ യോഗബലമുള്ളവയായതുകൊണ്ട് ശത്രുക്കൾക്കു അജയ്യങ്ങളാകുമല്ലോ. തന്നോടു വിരോധം കൂടാതെ വർത്തിക്കുന്ന സംഘങ്ങളെ സാമദാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും, വിരോധത്തോടെ വർത്തിക്കുന്നവയെ ദേവദണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടും വിജിഗീഷു സ്വായത്തമാക്കണം.

കാംബോജദേശത്തും സുരാഷ്ട്രദേശത്തുമുള്ള ക്ഷത്രിയ സംഘങ്ങൾ മുതലായവ വാർത്ത (കൃഷിപശുപാലനാചാരി ജ്യങ്ങൾ) കൊണ്ടും ആയുധ്യുത്തികൊണ്ടും ജീവിപ്പിക്കുന്നവരാകുന്നു. ലിച്ഛിവികർ, വൃന്ദികർ, മല്ലികർ, മദകർ, കുകർ, കുന്ദക്കർ, പാണ്ഡോലർ മുതലായവരുടെ സംഘങ്ങളാകട്ടെ രാജാക്കന്മാരെന്ന് പേരോടുകൂടെ ജീവിക്കുന്നവരെ.

മേൽപ്പറഞ്ഞ എല്ലാ സംഘങ്ങളുടേയും അടുത്തു പെരുമാറിയുംകൊണ്ട് സത്രികൾ സ്ഥിതിപെടുത്തും. അവർ തമ്മിൽതമ്മിൽ ന്യൂനമോ (ദോഷവചനം) ദോഷമോ വൈരമോ മറ്റു കലഹകാരണങ്ങളും ഉള്ളതായിക്കണ്ടാൽ അതിലൊരുവനിൽ “ഇന്നു ആൾ അങ്ങനെ നിന്ദിക്കുന്നു” എന്നിങ്ങനെ ക്രമപ്രാപ്തമായ ദേവത്തെ പ്രായശ്ചിപ്പു. രണ്ടുകൂടക്കും തമ്മിൽ രോഷം ജനിച്ചാൽ ആചാര

കൃത്യജ്ഞനന്മാർ (ആചാര്യവേഷധാരികളായ സത്രികൾ) വിദ്യ, ശില്പം, ഭൂതം, വൈഹാരികം (കായികോത്സാസം) എന്നീ വിഷയങ്ങളിൽ ബാലന്മാർ തമ്മിൽ കലഹമുണ്ടാക്കിത്തീർപ്പു. തീർണ്ണന്മാർ വേശ്യാഗൃഹങ്ങളിലോ മദ്യശാലകളിലോ പെരുമാറുമുള്ള സംഘത്തിലെ മുഖ്യപുരുഷന്മാർക്കിടയിലും പ്രതിലോമപ്രശംസകൾ (എതിരാളിയെ ഞ്ഞാഹിക്കൽ) വഴിയായോ, അവരുടെ കൃത്യപക്ഷങ്ങളെ വശപ്പെടുത്തിയോ കലഹമുൽപ്പാദിപ്പിച്ചു. ഹീനച്ഛൂനികന്മാർ (താഴ്ന്നസ്ഥിതിയിലുള്ളവർ) ആയ ക:മാരന്മാരെ (സംഘത്തിൽ മുഖ്യന്മാരുടെ താഴെയുള്ളവരെ) വിശിഷ്ടച്ഛൂനികന്മാ (ഉയർന്ന സ്ഥിതിയിലുള്ളവർ) മെന്നു പുകഴ്ത്തിപ്പറഞ്ഞു ഉത്സാഹിച്ചു. എന്നിട്ട് വിശിഷ്ടന്മാരായവർ ഹീനന്മാരുമായി ഏകപാത്രവും (പന്തിലോജനം) വിവാഹവും ചെയ്യുന്നതിനെ തടുക്കുകയും, ഹീനന്മാരായവരെ വിശിഷ്ടന്മാരായി പന്തിലോജനവും വിവാഹവും ചെയ്യുന്നതിൽ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്രകാരംതന്നെ കലം കൊണ്ടോ പെരുന്തുകൊണ്ടോ സ്ഥാനഭേദംകൊണ്ടോ താഴ്ന്നിരിക്കുന്നവരെ ഉയർന്നവരോടു തുല്യനില കിട്ടുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. സംഘക്കാർ തമ്മിലുള്ളതും ഒരു പ്രകാരത്തിൽ തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടതുമായ വ്യവഹാരത്തെ പ്രതിലോമപക്ഷത്തിലേക്കു് അനുകൂലമായി സമർത്ഥിച്ചു. സംഘക്കാർക്കു തമ്മിൽ വിവാദകാരണമുണ്ടാകുമ്പോൾ തീർണ്ണന്മാർ ഒരുവന്റെ ദ്രവ്യത്തെയോ പശുക്കളെയോ ആളുകളെയോ രാത്രിയിൽ കൊല്ലുകയും, ആ വഴിക്ക് അവർ തമ്മിൽ കലഹങ്ങളുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പറഞ്ഞ എല്ലാ കലഹസ്ഥാനങ്ങളിലും രാജാവും ധനംകൊണ്ടും ആളെക്കൊണ്ടും ഹീനപക്ഷത്തെ സഹായിച്ച് പ്രതിപക്ഷവധത്തിന്നു പ്രേരിപ്പിക്കണം. സംഘത്തിൽനിന്നു ഭേദിച്ചവരെ മറ്റെന്തെങ്കിലും കൊണ്ടുപോകയോ, ഭേദിച്ചുപോന്ന എല്ലാവരേയും ഒരേദേശത്തിൽ നിവേശം ചെയ്

‘‘ശിഷ്യ’’ അയ്യഞ്ച ഹൃദയം പരിചെയ്ത പരിചയം കൃഷി ചെയ്യാവുന്നവിധം ഭൂമി തിരിച്ചുകൊടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു. എല്ലാവരും കൂടി ഒരു സ്ഥലത്തിരുന്നാൽ അവർ ആയുധധാരണത്തന്നെ സമർത്ഥന്മാരാകും. അവർ പിന്നെ മുൻപത്തെ സമ്പ്രദായത്തിൽ സംഘമായിത്തീർന്നാൽ അത്യാവൃതം (ദണ്ഡം) കല്പിക്കുകയും വേണം.

രാജശാസ്ത്രമുള്ള സംഘങ്ങൾ അവരുടേതായോ അവർക്കുവേണ്ടിയോ ഇരിക്കുന്നവരും തുണവാനായ കല്പനകൾ രാജപുത്രനെന്ന നിലയിൽ സ്ഥാപിച്ചു. അവർ രാജാക്കന്മാരുടേതായവനെന്നു കാണാത്തവർക്കു മുതലായവർക്കു സംഘങ്ങളിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. ‘‘ഇന്നു രാജാവിന്റെ പുത്രൻ അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗ്യവത് ആയ ഇവന്റെ കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സ്വയംഭരണ പ്രവർത്തിക്കുവിൻ’’ എന്നിങ്ങനെ ശാസ്ത്രപരമായ സംഘമുഖ്യന്മാരോടു ഭേദവചനം പറയും, അവരതു സമ്മതിച്ചാൽ കൃത്യപ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിന്നു വേണ്ടി അർത്ഥത്തെയും സൈന്യത്തെയും അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യും. വിക്രമാവസരത്തിൽ മറ്റു പ്രധാനാർക്കു കല്പിക്കേണ്ടതും ചരിച്ച സത്രികൾ പുത്രൻപദവയോ വിധാമന്മാരോ മരണമോ കാരണമായിപ്പറ്റുന്നവനെക്കുറിച്ചു (മംഗളാർത്ഥമായ പാനീയം) എന്ന നിലയിൽ മരണസംഭവത്തെ അനുകരണം ചെയ്യുകയും വിതരണം ചെയ്യും. ചൈത്രം, ദൈവതദാഹം, രാജാസ്ഥാനം എന്നിവയിൽ സത്രികൾ സമയകാലം (സംഘമുഖ്യനോടു ശത്രു ചെയ്യുന്ന സാധികൾ) തിന്നുള്ള നിഷേധപരമായിട്ട് ഹിരണ്യത്തോടും അഭിഷേകനുമുദ്രയാടുംകൂടിയ സമസ്തജനങ്ങളെ സംഘിക്കാൻ കാണത്തക്കവിധം പ്രകാശിപ്പിച്ചു. സംഘങ്ങൾ കണ്ടു പോകുന്നവർ ‘‘രാജാവിന്റെ വകയാണിവ’’ എന്നു പറയും ചെയ്യും. അതിനുശേഷം അപസ്തംബം (ആകൃമണം)

ചെയ്തിപ്പു. സംഘക്കാരെ കയ്യിൽനിന്നും വാഹനമോ ഹിരണ്യമോ ക്ഷീപ്തമായ കാലത്തിന്നുശേഷം മടക്കിക്കൊടുക്കാമെന്ന നിശ്ചയത്തിനേൽ വാങ്ങുകയും, ആ ദ്രാഗ്രം പ്രഖ്യാത (പ്രകാശം) മായ്ക്കു സഖമുഖ്യാന നൽകുകയും, സംഘക്കാർ അതു ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ “അതു മുഖ്യാന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്” എന്നു പറകയും ചെയ്തു. * ഇതുകൊണ്ടു സ്കന്ദവാദത്തിലും ആകാദികനിയിലും പ്രാബാഗികേണമെന്നു ഭേദവും പറയപ്പെട്ടു. [ഇങ്ങനെ ഭേദോപാദാനങ്ങൾ].

ആത്മസംഭാവിതനായ (താൻ യോഗ്യനാണെന്ന ഹങ്കാരമുള്ള) സംഘമുഖ്യപുത്രനെ സത്രി “അങ്ങനെ ഇന്ന രാജാവിന്റെ † പുത്രനാണ്. ശത്രുക്കളാൽ ഇവിടെ പാർപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ്” എന്നു പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു. അവൻ അതു വിശ്വസിച്ചു സമ്മതിച്ചാൽ രാജാവ് അവനെ ധനവും സൈന്യവും കൊടുത്തു വശത്താക്കി സംഘക്കാരിൽ വിക്രമിച്ചിപ്പു; ഉദ്ദേശിച്ച കാര്യം സാധിച്ചാൽ അവനെയും ഹനിച്ചിപ്പു. അഥവാ, സംഘമുഖ്യന്മാരുടെ അടുക്കൽ പ്രാണികളായി നിറുത്തപ്പെട്ടു വേശ്യാപോഷകന്മാർ, പ്ലവകന്മാർ, നടുന്മാർ, നന്മകന്മാർ, സൗഭികന്മാർ എന്നിവർ ഏറ്റവും ആപത്തുണ്ടായും യൗവനമുള്ള സ്ത്രീകളെ കാട്ടി സംഘമുഖ്യന്മാർക്കു ഉന്മാദം ജനിപ്പിച്ചു. പല സംഘമുഖ്യന്മാർക്കും അവളിൽ കാമമുച്ചവായാൽ അവരിൽ ഒരുവന്റെ അടുക്കൽ ചെല്ലാമെന്നു ചിന്താസം ജനിപ്പിച്ചു മറെറൊരുവന്റെ അടുക്കൽ ചെല്ലുകയോ മറെറൊരുവൻ അവളെ ബലാൽക്കാരമെന്ന പാടിപ്പുകൊണ്ടുപോകയോ ചെയ്തതു കാരണം അവർക്കു തമ്മിൽ കലഹമുൽപാദിച്ചിപ്പു.

* ഇതു വക ഉപായങ്ങളെക്കൊണ്ട് സംഘമുഖ്യനും സംഘക്കാർക്കും തമ്മിൽ ഭേദിക്കമെന്നു ഉപാധമുണ്ടാകുന്നു.

† വിജിഗീഷുവിനേം

കലാപരമായതായാൽ തീർന്നുവാൻ തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തി ചെയ്തതും, “കാമകനായ ഇവൻ പ്രതികാമകനാൽ ഇപ്രകാരം കൊല്ലപ്പെട്ടു” എന്നു പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം നിശ്ചയം തൊരിട്ടിട്ടും മുഖ്യൻ അതു സഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായാൽ സ്ത്രീ അവന്റെ അടുക്കൽ “ഇതാ ഇന്നു മുഖ്യൻ അങ്ങയിൽ കാമമുള്ളവളായ എന്നെ ഉപദേശിക്കുന്നു. അവൻ ജീവനോടെയിരിക്കുമ്പോൾ ഞാനിവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുകയല്ല” എന്നു പറഞ്ഞ് അവനെക്കൊണ്ടു മറുപടി വധിച്ചു. ബലാൽക്കാരണമെന്നു നോക്കിയാൽ അപഹരിക്കപ്പെട്ടാൽ അങ്ങനെ അപഹരിച്ചവനെ രാത്രിയിൽ ഉപപന്നന്തത്തിൽവെച്ചോ ക്രിസ്തുമഹത്തിൽ വെച്ചോ തീർന്നുവെക്കേണ്ട കൊല്ലിക്കുകയോ താൻതന്നെ വിഷം കൊടുത്തു കൊല്ലുകയോ ചെയ്തു. പിന്നെ “ഇവൻ എന്റെ പ്രിയനെക്കൊന്നു” എന്നു പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ സ്ത്രീയിൽ ജാതകാമനായ മുഖ്യനെ സിദ്ധിച്ചുവന്നതായ സത്രി വിഷം കലർത്തിയ വശികരണരേഷധർമ്മം കൊടുത്തു വെച്ചിച്ച് ഒളിച്ചുപോകയും, അവൻ പോയതിന്നുശേഷം സത്രികൾ ശത്രുക്കളുടെ പ്രയാഗമാണെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ ‘ഗ്രന്ഥാജീവകളായ വിധവമാരോ യോഗസ്ത്രീകളോ സംഘമുഖ്യന്മാരുടെ അടുക്കൽ ഭാര്യ സംബന്ധിച്ചോ നിഷേധം സംബന്ധിച്ചോ വിവാദം കൊണ്ടുവന്നു’ അവരെ വ്യാമോഹിപ്പിച്ചു. കൌശികസ്ത്രീകൾ, നന്തകികൾ, ഗായനമാർ എന്നിവർക്കും ഇതു ചെയ്യാവുന്നതാണ്. രാത്രിസമാഗമത്തിന്നു സമ്മതിച്ചപ്രകാരം മുഖ്യന്മാർ ഗ്രന്ഥാജങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അവരെ തീർന്നുവാൻ ഹനിക്കുകയോ പിടിച്ചു കൊട്ടിക്കൊണ്ടുപോകയോ ചെയ്തു. അഥവാ, സ്ത്രീലോലപനായ സംഘമുഖ്യനോടു സത്രി “ഈ ഗ്രാമത്തിൽ ഒരു ദരിദ്രപുരുഷനെ അവർക്കുവെച്ചിട്ടുപോയിരിക്കുന്നു. അവന്റെ

ഭാത്യ രാജാധിയാണു്; അവളെ പരിഗ്രഹിച്ചുകൊൾക” എന്നു പറവു. പരിഗ്രഹിച്ചിട്ടു് അമാസം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഭൃഷ്യനായ സിദ്ധവൃഷ്ണനാൻ സംഘമുഖ്യന്മാരുടെ മധ്യത്തിൽപച്ചു് “ഇവൻ എന്റെ മുഖ്യഭാത്യയോ സുഷമയോ സോദരിയോ പുത്രിയോ ആയവളെ ബലാൽക്കാരേണ പിടിച്ചു് ഉപഭുജിക്കുന്നു” എന്നു് ആവലാതി പറവു. അവനെ സംഘം ശിക്ഷിച്ചുവെങ്കിൽ രാജാവു് അവനെ വശപ്പെടുത്തി വിശദാധികളായ സംഘക്കാരിൽ വിക്രിമിച്ചിപ്പു. ശിക്ഷിച്ചില്ലെങ്കിൽ ആ സിദ്ധവൃഷ്ണനെ രക്തിയിൽ തീർന്നുമാർ നിഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം മറ്റു സിദ്ധവൃഷ്ണന്മാർ “ഈ മുഖ്യൻ ബ്രാഹ്മണഹന്താവും ബ്രാഹ്മണീജാരണമാണു്” എന്നു് അധിഷ്ഠേപിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ, കാർത്താവികവേഷധാരിയായ സത്രിയെ മുഖ്യനു വിവാഹം കഴിച്ചുകൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട ഒരു കന്യകയെക്കുറിച്ചു മറ്റൊരു മുഖ്യനോടു് “ഇവന്റെ കന്യക രാജപത്നിയും രാജാവിനെ പ്രസവിക്കുന്നവളുമായിരിക്കും. അങ്ങനെ സർവ്വസ്വവും കൊടുത്താ ബലാൽക്കാരം ചെയ്താ അവളെ പരിഗ്രഹിക്കുക” എന്നു ധരിപ്പിച്ചു. മുഖ്യൻ ശ്രമിച്ചിട്ടു കന്യകയെ ലഭിക്കാത്തപക്ഷം അവന്റെ നേരെ മറുപക്ഷക്കാരനെ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചു; ലഭിച്ചുവെങ്കിലാകട്ടെ കലഹം തനിയേ ഉണ്ടാകിക്കൊള്ളും. അഥവാ, ഭിക്ഷുകി പ്രിയഭാത്യനായ ഒരു മുഖ്യനോടു് “ഇന്ന മുഖ്യൻ യൌവനത്താൽ ദുഷ്കനായിട്ടു് അങ്ങയുടെ ഭാത്യയുടെ അടുത്തുലക്കെ എന്നെ അയച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഭയപ്പെട്ടു് എഴുത്തും ആഭരണവും വാങ്ങി ഇവിടെ വന്നു. അങ്ങയുടെ ഭാത്യ നിദ്രാശയമാണു്; ഇതിന്നദ്ദേഹത്തോടു് ഗ്രവ്യമായിട്ടു പ്രതിക്രിയ ചെയ്യണം എന്നിക്കും ഇതിൽ വലിയ താൽപര്യമുണ്ടു്” എന്നു പറവു.

മേൽപ്പറഞ്ഞാധിപമുഖ്യനും മറ്റുമായ കലഹസ്വരം

നൂതനം

മനോ—മനമ പ്രകരണങ്ങൾ

ഒന്നാമധ്യായം

നങ്ങൾ തന്റേയ ഉണ്ടാകരുതോ തീർന്നുനാരാൽ കലഹം ഉണ്ടാക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്താൽ രാജാവ് ധനംകൊണ്ടും സൈന്യംകൊണ്ടും ഹീനപക്ഷത്തെ സഹായിച്ച് വിജയനാരായവരിൽ വിക്രമിപ്പിക്കുകയോ, അവരെ നാട്ടിൽ നിന്നു പുറത്താക്കുകയോ ചെയ്യണം. ഇപ്രകാരം വിജിഗീഷു സംഘങ്ങളിൽ ഏകരാജനായിട്ടു വർത്തിക്കണം. സംഘങ്ങളും ഈ ഏകരാജജ്ഞതനിന്നുണ്ടാകുന്ന മേൽപ്രകാരമുള്ള അതിസമ്പന്നങ്ങളിൽനിന്ന് ആത്മരഹിതരായിത്തീർക്കണം.

സംഘങ്ങളിൽ സംഘമുഖ്യൻ
പ്രിയനായ് ന്യായവൃത്തിയായ്
ദാന്തനായിഷ്ഠനായ് വാഴ്വു
സർവ്വചിത്താനുവർത്തിയായ്.

കേരളീയരുടെ അർദ്ധശാസ്ത്രത്തിൽ, സംഘവൃത്തമെന്ന പരിഭാഷയാലറിയുന്നതിൽ, മേലോപദേശങ്ങൾ—
ഉപദേശങ്ങൾ എന്ന ഒന്നാമധ്യായം.

സംഘവൃത്തം പരിഭാഷയാലറിയുന്നതിൽ കഴിഞ്ഞു.

ആഖലീയസം * പന്ത്രണ്ടാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാറുപതിരണ്ടാം പ്രകരണം.

ഋതകർമ്മങ്ങൾ.

ഖലമേരിയ ശത്രുവിനാൽ അഭിഷയാഗിക്കപ്പെട്ട ദി
ബ്ബലൻ എല്ലാ കാർത്തികത്തിലും അമ്പന്ന കീഴടങ്ങി വേതസധ
ർമ്മത്തെ ടി ആശ്രയിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്യണം.

ആർ ഖലമേരിയവനെ നമസ്കരിക്കുന്നുവോ അ
വൻ ഇന്ദ്രനെയാണ് നമസ്കരിക്കുന്നതെന്നു രേദപാജ
ശിഷ്യന്മാർ പറയുന്നു. വിശാലാഷ്ടനാകട്ടെ “സർവ്വസൈ
ന്യസന്ദോഹത്താടു കൂടി യുദ്ധമെല്ലായ്ക്കാണ് വേണ്ടതു്. എ
തുകൊണ്ടെന്നാൽ, പരാക്രമം വ്യസനത്തെ ഇല്ലായ്മച
െയ്യും. അതു് ഷത്രിയന്റെ സ്വധർമ്മമാണ്. യുദ്ധത്തിൽ
ജയമോ പരാജയമോ വെച്ചുകൊള്ളട്ടെ” എന്നഭിപ്രായ
പ്പെടുന്നു.

അങ്ങനെയല്ലെന്നാണ് കൌടില്യമതം. എല്ലാ കാ
ർത്തികത്തിലും അനുപ്രണതനായിരിക്കുന്നവൻ കൂടെയെങ്കിലും
(ആറുവക്കത്തെ ആട്ടു്) എന്നപോലെ ജീവിതത്തിൽ നി
രാശനായി വസിക്കും. അപ്പസൈന്യനായവൻ യുദ്ധമെ

---

* ആഖലീയസം = ആഖലീയാനെ (ഖലംകൊത്തവനെ) സംഖ
സിച്ച്; അവന്റെ കൃത്യം.

ടി വേതസമെന്നാൽ ആറുവക്കത്തി; അതിന്റെ ധർമ്മം വേത
സധർമ്മം. ആറുവക്കത്തി ആറാറിൽ പ്രവാഹംവരുമ്പോൾ മലകൾക്കീ
ടവള്ളത്തിൽ മുങ്ങുകയാണ് പതിവു്. അതുപോലെ ശത്രുവിനെ നശ
ിപ്പിച്ചു വശീകരണമത്രേ വേതസധർമ്മം.

ജ്ഞാൽ പ്പുവം (തരണസാധനം; കപ്പൽ മുതലായതു്) ഇല്ലാത്ത പാർ സമുദ്രത്തിലിറങ്ങിയാലെ നന്നായിപ്പോകും. അതുതന്നെ ബലം കറഞ്ഞ പാർ ശത്രുവിനെക്കാൾ ബലംകൂടിയ മറ്റൊരു രാജാവിനെ ആശ്രയിച്ചോ, ശത്രുവിന്നു ഭേദിപ്പാൻ കഴിയാത്ത ഒറ്റത്തെ ആശ്രയിച്ചോ പ്രവൃത്തിക്കണം.

ധർമ്മവിജയി, ലോഭവിജയി, അസുരവിജയി എന്നിങ്ങനെ മൂന്നുവിധമാണു് അഭിയാഷ്ടാക്കന്മാർ. അവരിൽ വെച്ചു ധർമ്മവിജയി കേവലം അഭ്യുപപത്തി (ആത്മാർപ്പണം) കൊണ്ടുതന്നെ സന്തോഷിക്കും; അങ്ങനെയുള്ള പനെ ശത്രുക്കളെ നിവാരണത്തിന്നായിട്ടുകൂടി അഭ്യുപപദിക്കണം. ലോഭവിജയി ഭൂമിയേയും ദ്രവ്യത്തേയും ഹരിച്ചാൽ മാത്രമേ സന്തോഷിക്കുകയുള്ളൂ; അവനെ അത്ഥമാനംകൊണ്ടു് ആവർത്തിക്കണം. അസുരവിജയിയാകട്ടെ ഭൂമിയേയും ദ്രവ്യത്തേയും ഭാര്യാപുത്രന്മാരേയും പ്രാണനേയുംകൂടി അപഹരിക്കുന്നതുതന്നെ തൃപ്തനാകയുള്ളൂ; അവനെ ഭൂമിയും ദ്രവ്യവും കൊടുത്തു വശീകരിച്ചു് താൻ അവന്നു ഗ്രാഹനജ്ഞാതാധിപം സ്ഥിതിചെയ്തുകൊണ്ടു് പ്രതിഷ്ഠിയചെയ്യണം.

അവരിലൊരാൾ അഭിയാഗത്തിന്നു പുറപ്പെട്ട സ്വേദം ഒഴുലനായിട്ടുള്ളവൻ സന്ധിചെയ്തോ, മന്ത്രയുദ്ധംചെയ്തോ, കൂടയുദ്ധംചെയ്തോ തടുപ്പു. അവന്റെ ശത്രു പക്ഷത്തെ സാമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും സ്വപക്ഷത്തെ (അമാത്യാദികളെ) ഭേദഭണ്ഡങ്ങളെക്കൊണ്ടും പ്രതിയോധിച്ചു; ഒറ്റം, രാജ്യം, സ്വസ്ഥാവാരം എന്നിവയെ ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ ശത്രുവിഷാഗ്നികളെക്കൊണ്ടും സാധിച്ചിപ്പു. അവന്റെ പിൻഭാഗത്തു് എല്ലാഭയം ആക്രമിച്ചു; ആഭാധികന്മാരെക്കൊണ്ടു് അവന്റെ രാജ്യത്തെ ഹനിപ്പിക്കയോ തൽകലീനനെന്നൊക്കോണ്ടോ അവയുടനെക്കൊണ്ടോ അപഹരിപ്പിക്കയോ ചെയ്തു.

എൻ

ഒരു നൂറാറുപത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം

ഒന്നാമധ്യായം

ഈ ചക അപകാരങ്ങൾ ചെയ്തതിന്നശേഷം സന്ധിപറയാൻ ഭൂതനെ അയച്ചു. അപകാരമൊന്നും ചെയ്യാതെയും സന്ധിപ്പെച്ചുവതിന്നു വിരോധമില്ല. സന്ധിയെ സാമതിക്കാതെ ശത്രു ആകുമിക്കുന്നതായാൽ സന്ധിപറഞ്ഞതിന്നാക്കാൾ നാലിലൊന്നധികമായ കോശഭണ്ഡങ്ങളെ കൊടുക്കാമെന്നു അധികം കാലത്തേക്കു കൊടുക്കാമെന്നോ പറയാതെ സന്ധിയെ യാചിച്ചു. ശത്രു ഭണ്ഡസന്ധിയെ വാലിക്കുന്നതായാൽ ശൈത്യം കുറഞ്ഞതോ, ശൈത്യമുള്ളതെങ്കിലും ഗതം കലന്നതോ ആയ ആനകളെയും കുതിരകളെയും കൊടുപ്പു. പുരുഷസന്ധിയെ യാചിക്കുന്നതായാൽ ഭൂഷ്യന്റെ സന്യതയോ അമിത്രസൈന്യത്തെയോ അടവീടൈന്യത്തെയോ ഭോഗപുരുഷന്മാരാൽ (ഗ്രഹപുരുഷന്മാരാൽ) അധിഷ്ഠിതമാക്കി ദാനംചെയ്തു. എങ്ങനെ ചെയ്താൽ രാജാപദം (ഭൂഷ്യാദിബലത്തിന്നും ശത്രുവിന്നും) നാശം പരുമോ അങ്ങനെ ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ, അപമാനിക്കപ്പെട്ടാൽ വികാരം പ്രാപിക്കുന്ന തീർപ്പിന്റെ സന്യതയോ, വ്യവനത്തിങ്കൽ അപകാരം ചെയ്യുന്ന അനരമമായ മൗലാഭിസന്യതയോ അപന്നം കൊടുപ്പു. കോശസന്ധിയെ യാചിക്കുന്നതായാൽ, ആരു വില്ക്കുവാംബുവാൻ വരാത്തതായ സാരവ്യുത്തയോ യുദ്ധയോഗ്യമല്ലാത്ത കുപ്രഭവ്യുത്തയോ കൊടുപ്പു. ഭൂമിസന്ധിയെ യാചിക്കുന്നതായാൽ, പിന്നീടു വീണ്ടെടുപ്പാൻ കഴിയുന്നതോ നിത്യശത്രു പിടനാടുക്കുകിയതോ അപാത്രയമിപ്പാത്തതോ വളരെ ക്ഷയച്ചുയങ്ങൾ സഹിച്ചു നിവേശിപ്പിക്കേണ്ടതോ ആയ ഭൂമിയെ അപന്നം കൊടുപ്പു. ബലീയാനായ ശത്രുവിന്നുടു രാജധാനിയൊഴികെയുള്ള സമുപധ്യം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞും സന്ധിയെ യാചിച്ചു.

ബലാലന്യൻ ഹരിക്കുന്ന

ധനം സന്ധിയിൽ നൽകിപ്പു

സ്മരണം

ആത്മലീയസം

പന്ത്രണ്ടാമധികരണം

കാഴ്ച ദേഹം ധനംവിട്ടും

കനിവോ നരപര ധനം?

കൈവിട്ടതും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ആത്മലീയസമെന്ന
പന്ത്രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ഉപകർഷണം—
സന്ധിയാലോചനം എന്ന കൺമദ്ധ്യായം.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

ഒരു ആനന്ദപതിമൂന്നാം പ്രകരണം.

മന്ത്രമുദ്ധരം.

ശത്രുസന്ധിചെല്ലാൻ വഴിപ്പെടുത്തപ്പെടും അവ
നോക്കിക്കൊണ്ടു പറയുക:— “അരിഷ്ടധർമ്മത്തിന്നധീനരായി
ട്ട് ഇന്ന ഇന്ന രാജാക്കന്മാർ നശിച്ചുപോകുന്നുണ്ടായിട്ടു
ണ്ടു്. അന്നാ നവാനന്ദരായ അന്തർദ്ദേശമാർഗ്ഗത്തെ അന്യ
ന്താ അന്യഗമിക്കരുതു്. ധർമ്മത്തെയും അർത്ഥത്തെയും ആ
ലോചിച്ചുനോക്കു. അങ്ങയ്ക്കു സാധാരണയും അധർമ്മ
ത്തെയും അർത്ഥത്തിൽ കൈത്തെയും ഉപദേശിക്കുന്നവർ മിത്ര
ങ്ങളെന്നു നോക്കുന്ന പശുക്കളാണു്. ജീവനെ ഗണിക്കാ
ത്തവരായ ഹൃദയന്മാരോടു യുദ്ധംചെയ്യുന്നതു സാധാരണ; ഇ
രുപക്ഷങ്ങളിലും ജനനാശം വരുത്തിത്തുടങ്ങുന്നതു് അധർമ്മം;
കാണപ്പെട്ട അർത്ഥത്തെയും കാര്യപ്പെടാത്ത മിത്രത്തെയും
തൃപ്തിക്കുന്നതു് അർത്ഥാർത്ഥം; മിത്രവാനായ ആ രാജാ
വു് ഇന്നിയും ഈ അർത്ഥം (അന്യന്നു സ്വീകരിക്കാത്ത ഈ
സന്ധിദ്രവ്യം) കൊണ്ടു് എല്ലാ ഭാഗത്തുനിന്നും അങ്ങയോ
ടാക്രമിക്കുന്ന മിത്രങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. അദ്ദേഹ
ത്തെ മധ്യമോദാസീനന്മാരോ രാജമണ്ഡലംപോലെയോ പരാത്യജി
പ്പിച്ചിട്ടു; അങ്ങന്നുവെട്ടു അവരൻ തൃപ്തിപ്പെട്ടിരിക്ക

ന്നു. അവരിപ്പോൾ അങ്ങനെയുദ്ധത്തിന്നൊരുങ്ങുന്നതിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. അവൻ ഇനിയും വലിയ ധനനാശവും സൈന്യനാശവും വരുത്തുവാനാണ് നോക്കേണ്ടത്. അതുകൊണ്ട് അങ്ങനെയൊരു മിത്രത്തിൽനിന്നു ഭേദിക്കുക. എന്നാൽ നമുക്കു പരിശുക്തമൂലനായ അവനെ എളുപ്പത്തിൽ ഉല്പേദിക്കുവാൻ കഴിയും. അങ്ങനെയൊരു മിത്രങ്ങളെ നമുക്കു നേടുന്ന ശത്രുക്കൾക്കു ചെവി കൊടുക്കരുത്. യഥാർത്ഥമിത്രങ്ങളെ വെറുപ്പിക്കരുത്. ശത്രുക്കൾക്കു ശ്രേയസ്സു വരുത്തിത്തീക്കരുത്. പ്രാണസംശയത്തിലും അനന്തരത്തിലും ചെന്നുചാടുകയുമാരുത്. ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിട്ട് അവനു സന്ധിദ്രവ്യം കൊടുപ്പു.

എന്നിട്ടും അവൻ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുകതന്നെ ചെയ്യുന്നതായാൽ സംഘവൃത്തത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലെയും യോഗവാമനത്തിൽ പറയാൻ പോകുന്നതുപോലേയും അവന്റെ പ്രകൃതികൾക്കിടയിൽ കോപമുണ്ടാക്കിത്തീപ്പു. അവന്റെ അടുക്കൽ തീക്ഷ്ണന്മാരേയും രസദന്മാരേയും പ്രണിധാനം ചെയ്തു; ആത്മരക്ഷിതകപ്രകരണത്തിൽ രക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതായി പറഞ്ഞ വാക്കുകളിൽ തീക്ഷ്ണന്മാരേയും രസദന്മാരേയും പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു.

വേശ്യാപോഷകന്മാർ അതിയായ രൂപഗുണവും യൗവനവുമുള്ള സ്ത്രീകളെക്കൊണ്ട് ശത്രുവിന്റെ സേനാമുഖ്യന്മാർക്ക് ഉന്മാദം ജനിപ്പിച്ചു. ഒരേ സ്ത്രീയിൽ രണ്ടോ അതിലധികമോ മുഖ്യന്മാർക്കു കാമം ജനിച്ചാൽ അവർക്കു മുമ്പിൽ തീക്ഷ്ണന്മാർ കലഹങ്ങളെ ഉൽപാദിപ്പിച്ചു. കലഹത്തിൽ തോറ്റ കക്ഷിയെ മറ്റൊരിടത്തേക്കോടിച്ചോകുന്നതിലോ സ്വാമിക്കു (വിജിഗീഷുവിന്നു) യാത്രാസാഹായ്യം നൽകുന്നതിലോ ഉദ്യമിച്ചിടുകയും ചെയ്തു. അഥവാ, കാമവശഗന്മാരായ മുഖ്യന്മാരെ വശീകരണശേഷ്യങ്ങളെ

ക്കൊണ്ടു' പഞ്ചിപ്പാൻ വേണ്ടി സിദ്ധവൃഷ്ണനന്മാർ മുഖ്യ ന്മാരിൽ വിഷം പ്രയാഗിച്ചു.

വൈദ്യേഹകവൃഷ്ണനൻ സുഭഗയായ ശത്രുരാജമഹി ഷിയുടെ ആസന്നപരിചാരികയെ കാമോപദോഹത്തിന്നാ യി ധാരാളം ധനംകൊടുത്തിട്ടു പിന്നെ ഗമിക്കാതെ പരി ത്വജിച്ചു. പിന്നെ ആ വൈദ്യേഹകവൃഷ്ണന്റെ പരി ചാരകനെന്ന് നടിക്കുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷന്റെ ഉപദേശപ്ര കാരം സിദ്ധവൃഷ്ണൻ "ഇതു വൈദ്യേഹകന്റെ ശരീര ത്തിൽ പ്രക്ഷേപിക്കുക" എന്നു പറഞ്ഞു വശീകരണേഷ ധം കൊടുപ്പു. അതുകൊണ്ടു കാര്യം സാധിച്ചാൽ സുഭഗ യായ രാജമഹിഷിക്കും "ഇതു രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രക്ഷേപിക്കുക" എന്നു പറഞ്ഞു വശീകരണേഷധം കൊ ടുപ്പു. ആ ഷേഷധത്തിൽ വിഷംചേർത്തു രാജാവിനെ ഹ നിക്കുകയും ചെയ്തു.

കാത്താനതികവൃഷ്ണനൻ പല ലക്ഷണങ്ങളും പറ ണ്തു വിശ്വാസം വരുത്തിയതിന്നുശേഷം മഹാമാത്രനോടു് "അങ്ങയ്ക്കു രാജാവാകുന്നതിനുള്ള ലക്ഷണങ്ങൾ ഉണ്ടു്" എ ന്നു പറവു. ആ മഹാമാത്രന്റെ ഭാർയ്യയാടു ഭിക്ഷുകി "ഭ വതി രാജപതിയും രാജമാതാവുമായി ഭവിക്കും" എന്നും പറവു. ആ മഹാമാത്രന്റെ ഒരു ഭാർയ്യയായി വർത്തിക്കു ന്ന ശ്രദ്ധസ്രീ അദ്ദേഹത്തോടു് "രാജാവു് എന്നെ തന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽ അവരോധിക്കുവാൻ പോകുന്നു. ഇതാ അങ്ങയുടെ അടുക്കലക്കു ദൈവത്തും ആരേണവും പരി വ്രാജിക കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു" എന്നു പറവു. അഥവാ മഹാമാത്രന്റെ സുഭഗനെന്നോ ആരാജികനെന്നോ നടി ച്ചു വർത്തിക്കുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷൻ വിഷം പ്രയാഗിക്കുന്നതി ന്നു രാജാവിന്റെ ക്ഷണയുണ്ടെന്നും അതിലേക്കു ധാരാളം ധനം തന്നിട്ടുണ്ടെന്നും വൈദ്യേഹകവൃഷ്ണനനോടു പറവു. വൈദ്യേഹകവൃഷ്ണനൻ അവന്റെ കയ്യിൽ വിഷംകൊടു

നൂറു

ഒരു ആററുപത്തിമൂന്നാം പ്രകരണം

நளமய்யாரு.

ത്തിട്ടുണ്ടെന്നും അതുകൊണ്ടു കാര്യം സംധിക്കുമെന്നും മഹാ
മാത്രനെ ധരിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഒന്നോ രണ്ടോ മൂന്നോ ഉ
പാഘങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ച ശത്രുവിന്റെ ഓരോ മഹാമാത്ര
രായും അറയ്ക്കന്റെ സ്വാമിയോടു വിക്രമിക്കുന്നതിനോ
സ്വാമിയെ ഉദ്ദേശിച്ചുപോകുന്നതിനോ ഉദ്യോഗിച്ചിട്ടു.

ശബരിമലയിലെ ഭക്തങ്ങളിൽ ശൂന്യപാലന്റെ (രാജാവിനെപ്പോലെയുള്ള) അടുത്ത പെരുമാറ്റം സമീപം പെരുമാറ്റം നോക്കിയിട്ടുള്ള ഒരു കാര്യം “ശൂന്യപാലൻ യോഗാശാസ്ത്രം അധികരണമാക്കി ‘രാജാ’ ആവട്ടെ’ എന്നായിരുന്നു; ജീവനോടെ വരുമോ ഇല്ലയോ എന്നു സംശയമാണ്; നിങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തണമെന്നു സമീപിക്കുകയും ശബരിമലയിലെ അടുത്ത പെരുമാറ്റം പരക്കെ അത് എല്ലാവരുടെ ഇടയിലും പരക്കെ അറിയാൻ തീർത്താൽ രാത്രിയിൽ പെരുമാറ്റം എല്ലാവരുടെയും ഇടയിലും കൊള്ളിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നും അറിയിച്ചു. “ശൂന്യപാലന്റെ അടുത്ത കേട്ടു നടക്കത്തോടെ” ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതാണ്” എന്നു പറയും ചെയ്തു. ശൂന്യപാലന്റെ സമീപങ്ങളിൽ രക്തപുരണ്ടു ആയുധങ്ങളും ധനകാര്യങ്ങൾ കൈമാറ്റം ചെയ്യുകയും വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ സമീപം “ശൂന്യപാലൻ കൊല്ലുകയും കൊള്ളുകയും തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു” എന്നും പ്രസിദ്ധമാക്കി.

ഇപ്രകാരംതന്നെ ജനപദനാമ സമാഹരണത്തിൽ നിന്നും ഭേദിപ്പിച്ചു. സമാഹരണത്തിന്റെ കീഴിലുള്ള ആളുകളെ മേൽപ്രകാരം രാത്രിയിൽ തീർപ്പുനാൾ കൊല്ലുകയും “അധർമ്മം ചെയ്ത” ജനപദത്തെ ദ്രോഹിക്കുന്നവർ ഇങ്ങനെയാണ് ചെയ്യുക” എന്നു പറയും ചെയ്തു.

മേൽപ്രകാരം ശുശ്രൂഷാലയങ്ങൾ സമാഹർത്താവി
 ഞ്റയും പേരിൽ അപരധം പരന്നുകഴിഞ്ഞാൽ പ്രകൃതി

നവുൾ

ആഖ്യായിയസം

പന്ത്രണ്ടാമധികരണം

കോപമുളവാക്കി അവരെ കൊല്ലിക്കുകയും, അവരുടെ സ്ഥാനത്തു അവരുടെ കലത്തിലുള്ളവാനു അവരുദ്ധനോ ആയ മറ്റൊരാളെനെ നിറുവശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

അന്തഃപുരം, പുരദപാരം,

മധ്യധാന്യഗൃഹങ്ങളും

ചുട്ട, രക്ഷികളെക്കൊന്നു

നാട്ടാരിൽക്കുറുമററിയു.

കൊടിയുടേതും അയ്യപ്പസ്ത്രീകൾ, ആഖ്യായിയസമെന്ന പന്ത്രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, ദൂതകർമ്മത്തിൽ വാക്യവുമാം—

കുറുമുഖം എന്ന രണ്ടാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാറുപത്തിനാലും അറുപത്തഞ്ചും പ്രകരണങ്ങൾ.

സേനാമുഖ്യവധം, മണ്ഡലപ്രോത്സാഹനം.

ശത്രുരാജാവിന്റെയും രാജസേവകന്മാരുടേയും അടുത്തു ചെരുമുറുന്ന സത്രികൾ തങ്ങളുടെ മിത്രങ്ങളെന്ന നിലയിൽ വർത്തിക്കുന്നവരുടെ അടുക്കൽ സൈന്യാഹ്വാനിപ്പാസം കാരണം “രാജാപ്പു” പന്തൂശപരമഹസ്തിസനകളിലെ മുഖ്യന്മാരുടെ പേരിൽ കോപിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നു പറയു. ഈ പ്രവാദം എല്ലാടത്തും പരന്നുകഴിഞ്ഞാൽ, തീർന്നാൽ രാത്രിസഞ്ചാരത്തിന്നു വേണ്ട പ്രതീകാരമെല്ലാം ചെയ്തുപച്ച മുഖ്യന്മാരുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽച്ചെന്ന് “സ്വാമി കല്പനയായിരിക്കുന്നു, ഞങ്ങളാക്കൊരുമിച്ചു പുറപ്പെടുക” എന്നു പറയു. പുറപ്പെട്ടുപോയവോൾ അവരെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു. “സ്വാമിയുടെ കല്പനയാണിത്” എന്ന് സത്രികൾ ആസന്നവർത്തികളോടു പറയു. സ്വാമി

യാൽ നാട്ടിൽനിന്നു നീക്കപ്പെട്ടവരെ സംബന്ധിച്ച “ഇതാ ഇതു ഞങ്ങൾ മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണ്; ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ കൊതിയുള്ളവൻ ഇവിടം വിട്ടു പോകണം” എന്നും സത്രികൾ പറയു.

ആഷ്' രാജാവും യാചിക്കപ്പെട്ട അത്ഥത്തെ കൊടുക്കാതിരിക്കുന്നുവോ അവരോടു സത്രികൾ “രാജാവും ശൂന്യപാലനോടു ‘ഇന്നിന്നവർ എന്നോടു യാചിച്ചാൻ പാടില്ലാത്തതായ അത്ഥത്തെ യാചിക്കുന്നു; ഞാനതു കൊടുക്കുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവർ ശത്രുവിനോടു സന്ധിചെയ്തതും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അവരെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടതു ചെയ്യുക’ എന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നു പറയു. അതിന്നുശേഷം അവരേയും മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്തു. ആഷ്' രാജാവും യാചിതമായ അത്ഥത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നുവോ അവരോടു സത്രികൾ “രാജാവും ശൂന്യപാലനോടു ‘ഇന്നിന്നവർ എന്നോടു’ അയാൾക്കുവേണ്ട അത്ഥത്തെ യാചിക്കുന്നു. ഞാനവർക്കു വിശ്വാസം വരുവാൻ വേണ്ടി അതു കൊടുക്കുകയും ചെയ്യും. അവരിപ്പോൾ ശത്രുപക്ഷത്തിൽ ചേർന്നിരിക്കുമാണ്. അവരെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതിന്നു ശ്രമിക്കണം’ എന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നു പറയു. പിന്നെ മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്തു. ആർ യാചിക്കാവുന്നതായ അത്ഥത്തെ യാചിക്കാതിരിക്കുന്നുവോ അവരോടു സത്രികൾ “രാജാവും ശൂന്യപാലനോടു ‘ഇന്നിന്നവർ എന്നോടു യാചിച്ചവരായ അത്ഥത്തെ യാചിക്കുന്നില്ല. അതിന്നു കാരണം സ്വദോഷശങ്കയല്ലാതെ മറെറാന്നല്ല. അവരെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതിന്നു പ്രയത്നിക്കുക’ എന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു” എന്നു പറയു. പിന്നെ മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ കാരണം ചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ട് എല്ലാ കൃത്യപക്ഷത്തിങ്കലും വേണ്ട കർമ്മവും പറയപ്പെട്ടു.

ശത്രുരാജാവിനെ അഭ്യർത്ഥത്തിന്റെ അടുത്തു പെരു

മാറുന്ന സത്രി “അങ്ങയുടെ ഇന്നിന്ന മഹാമാത്രനാർ ശത്രുവിന്റെ ആളുകളോടു സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്” എന്നു ഗ്രഹിച്ചിട്ടു. അതു് ബോദ്ധ്യമാവാൻ വിജിഗീഷുവിന്റെ ശാസനഹരമായ ഭൂഷ്യന്മാരെക്കാണിച്ചു് “ഇതാ ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞതു്” എന്നു പറയുകയും ചെയ്തു.

സേനാമുഖ്യന്മാരേയും പ്രകൃതിപുരുഷന്മാരേയും ഭൂമിയോ ഹിരണ്യമോ കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു പ്രലോഭിപ്പിച്ചു് സ്വന്തം ആളുകളിൽ വിക്രമിച്ചിട്ടുടയാ അപവാഹനം ചെയ്തൊരു ചെയ്തു. സമീപത്തിലോ ഭൂതത്തിലോ അപരജനായ് വസിക്കുന്ന ശത്രുരാജപുത്രനെ സത്രിമുഖ്യനെ “യുവരാജാവിനെക്കാളധികം ആത്മസമ്പന്നുള്ള പുത്രനാണെന്നു്. എങ്കിലും അന്തർത്തിൽ (അവരുദ്ധൻ) ആക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാണെന്നുപേക്ഷ ചെയ്യുന്നതു്? വിക്രമം പ്രയോഗിച്ചു രാജ്യം കൈവശമാക്കുക. അല്ലാത്തപക്ഷം യുവരാജാച്ചു് അങ്ങയെ നശിപ്പിക്കും” എന്നിങ്ങനെ ഭേദിച്ചിട്ടു. ഇപ്രകാരം തന്നെ തൽക്ഷീനനോ അപരജനോ ആയവനെ ഹിരണ്യം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു പ്രലോഭിപ്പിച്ചു് “ഇവന്റെ അന്തസ്സെന്യത്തേയോ പ്രത്യന്തസൈന്യത്തേയോ അന്യസൈന്യത്തേയോ തകർക്ക” എന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചു. ആടവികന്മാരെ അർത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു വശീകരിച്ചു് രാജ്യത്തെ ഹനിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. [ഇങ്ങനെ സേനാമുഖ്യവധം]

ശത്രുവിന്റെ പാഷ്ട്കിഗ്രാഹനാടു് “ഈ രാജാച്ചു്” എന്നെ ഉച്ഛേദിച്ചതിനുശേഷം അങ്ങയേയും ഉച്ഛേദിക്കും; ഇവന്റെ പാഷ്ട്കിയിൽ ആക്രമിക്കുക. അങ്ങയുടെ നേരെ തിരിയുമ്പോൾ ഞാനിവന്റെ പാഷ്ട്കിയിൽ ആക്രമിച്ചു കൊള്ളാം” എന്നു പറവു. അവന്റെ മിത്രങ്ങളോടു് “ഞാൻ നിങ്ങളെക്കൊല്ലാമൊരു സേതു; ഞാൻ പിളർന്നുപോ

യാൽ ഈ രാജാവു നിങ്ങളെയൊക്കെയും മുക്കിക്കളയും. അതിനാൽ നമ്മളെല്ലാവരും ഒത്തുചേർന്ന് ഇവന്റെ യാത്രയെ തടയുക" എന്നു പറവു. ശത്രുവിനോടു സന്ധിചെയ്തവരോ ചെയ്യാത്തവരോ ആയ എല്ലാ സാമവായികന്മാരോടും "ഈ രാജാവു എന്നെ ഉച്ഛേദിച്ചതിനുശേഷം നിങ്ങളുടെ നേരെ യുദ്ധം ചെയ്യുമെന്നു മനസ്സിലാക്കുക; എന്നെ സ്സഹായിക്കുന്നതാണ് നിങ്ങൾക്കധികം നല്ലതു" എന്നും സന്ദേശിച്ചു.

മധ്യമോദാസീനരിലും
സന്ദേശിച്ചു നിജാപ്പണം
ഏറ്റുമുട്ടിയ മാററാനെ
മാററി മോചനമേകുവാൻ.

കൊടിയുണ്ടൻ അയ്മശാസ്ത്രത്തിൽ, ആചാര്യസമേതന
പരമജാലധികാരത്തിൽ, സേനാമുഖ്യവധം—മണ്ഡ
ലപ്രഭാത്സാഹനം എന്ന മൂന്നാലധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാറുപത്താറും അറുപത്തേഴും പ്രകരണങ്ങൾ.

ശത്രുാഗ്നിരസപ്രണിധികൾ, വീവധാസാര
പ്രസാരവധം.

ശത്രുവിന്റെ ഭക്തികളിൽ വൈദേഹകവ്യജ്ഞനന്മാരായും, ഗ്രാമങ്ങളിൽ മഹാപതിവൃജ്ഞനന്മാരായും, ദേശസന്ധികളിൽ ഗോരക്ഷകവ്യജ്ഞനന്മാരും താപസവൃജ്ഞനന്മാരുമായും വർത്തിക്കുന്ന ഗുരവപുരുഷന്മാർ സാമന്തൻ, ആടവികൻ, തൽകലീനൻ, അവരുദ്ധൻ എന്നിവരുടെ അടുക്കൽ ആവശ്യമായ വസ്തുക്കളോടുകൂടി ആളുകളെ അയച്ചു "ഈ രാജ്യത്തെ അപഹരിക്കുക" എന്നിങ്ങനെ സന്ദേശി

പ്പു. അവരുടെ പ്രാപുരുഷന്മാർ ഭക്തിയിൽ വന്നാൽ അത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു സർക്കരിച്ചു പ്രകൃതികൾക്കിടയിലുള്ള മരിയങ്ങളെ കാട്ടിക്കൊടുക്കുകയും, ആ മരിയങ്ങളിൽ അവരോടൊരുമിച്ചു പ്രവരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശത്രുവിന്റെ സ്ഥാപനത്തിൽ ശൈശ്വത്തിന്റെ വേഷം ധരിച്ചു വർത്തിക്കുന്ന സത്രീ അഭിത്യക്തൻ (വധ്യൻ) ആയ ഒരുവനെ പുത്രനെന്ന നിലയ്ക്കു സ്ഥാപിക്കുകയും ആ ക്രമണകാലത്തിങ്കൽ അവനെ വിഷംകൊണ്ടു കൊല്ലുകയും ചെയ്തു നൈഷദ്ധനികം (മൃതന്റെ തൃപ്തിക്കായിക്കൊണ്ടുള്ളതു്) എന്ന നിലയിൽ മദനരസം ചേർത്ത അനുകരണം മദ്യകംഭങ്ങൾ വിതരണംചെയ്തു. ആദ്യം ഒരു ദിവസം കേവലം ശുദ്ധമാ, മരണത്തിന്നുവേണ്ട മാത്രയുടെ നാലിലൊരംശം വിഷംചേർത്തതാ ആയ മദ്യം കൊടുക്കുകയും അതിന്നുമേൽ വിഷയകരമായ മദ്യം നൽകുകയും ചെയ്തു. സൈന്യമുഖ്യന്മാർ ആദ്യം ശുദ്ധമദ്യം കൊടുത്തു് മദം ജനിപ്പിക്കുകയും, മത്തരായതിന്നുശേഷം വിഷംചേർത്ത മദ്യം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. സൈന്യമുഖ്യന്റെ വേഷം ധരിച്ചിരിക്കുന്ന സത്രീയും അഭിത്യക്തനായ ഒരുവനെ പുത്രനാക്കി സ്ഥാപിച്ചു മേൽപ്രകാരം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

പക്ഷമാംഗികന്മാർ, ദൈനികന്മാർ, ശൈശ്വതികന്മാർ, ആപൂപികന്മാർ എന്നിവരുടെ വേഷത്തോടെ പെരുമാറുന്ന സത്രീകൾ വിശേഷപ്പെട്ട ചില വസ്തുക്കൾ വിൽക്കുവാൻവേണ്ടുന്ന, വില ചുരുക്കമാണെന്നും, പിന്നീടു തന്നാൽ മതിയെന്നും ഘോഷിച്ചു ശത്രുവിന്റെ ജനങ്ങളെ വിളിച്ചുകൂട്ടുകയും, അവർ വന്നു തിരക്കുകൂട്ടുമ്പോൾ ആവക പണയങ്ങളെ വിഷംകലർത്തി കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. മദ്യം, പാൽ, തൈര്, നൈ, എണ്ണ എന്നിവ അവ വിൽക്കുന്നവരുടെ കയ്യിൽനിന്നു വാങ്ങി സ്ത്രീകളോ കുട്ടികളോ

വിഷയങ്ങളായ തനട്ടിന പാത്രങ്ങളിൽ പകരുകയും, പിന്നീട് “ഇന്നു വില്പനാ നാളിൽ ഉടുത്താലോ തരമെങ്കിലേ വേണ്ടൂ” എന്നു പറഞ്ഞു. അപരനെ പാത്രങ്ങളിലേക്കു തന്നെ ഒഴിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ അപരനെ വൈദ്യേകവ്യജ്ഞാനവാർ വികൃത ചെണ്ണാണെന്നു നിലയിൽ വാങ്ങുകയും, ശത്രുവിന്റെ ആനുകൂല്യം കർത്താക്കളുള്ള തീറാലിലും പുറം പുറം അപരനെ ആവുന്നവരായ ചാരന്മാർ അവ കലനാശിക്കാക്കുകയും ചെയ്തു. കർമ്മകരനാണെന്ന നിലയ്ക്കു, പെരുമാറ്റം നല്ലപുരുഷനായും വിഷംവേല പറ്റാ ചെയ്യാം കൊടുപ്പു. വളരെക്കാലമായി ശത്രുവേദനാടിടപട്ടു പഴക്കിയ ഗോവാണിഷകന്മാർ ആകൃതനാവാസരങ്ങളിൽ ശത്രുവേദനാക്കു ഭയം ജനിക്കത്തക്കവിധം ഗോക്കര, ആടുകര, ഒരിന്റാടുകര എന്നിവയുടെ കൂട്ടങ്ങളെ വിസ്മയിപ്പിച്ചു. അശ്വപാലാഃഘോഷമനിഷങ്ങളെ ചിത്തക്കനാപരനെ വേദനാശിൻ വരത്തക്കുന്ന ശത്രുപുരുഷന്മാർ ഭയങ്ങളായ തോലിക്കളെ ചുറ്റുമതി (ചിത്തം *) യുടെ രക്തം കണ്ണിൽ എഴുതിച്ചു വിസ്മയിപ്പിച്ചു. ലുബ്ധകവ്യജ്ഞാനവാർ ഉടുക്കളിൽനിന്നു ഘോഷങ്ങളേയും, സപ്തഗ്രാഹന്മാർ ഉഗ്രവിഷയങ്ങളെ സൂപ്പങ്ങളേയും, ഹസ്തിജീവികൾ ഗജങ്ങളേയും അടിച്ചുവെച്ചു. അഗ്നിജീവികൾ അഗ്നിയേയും പ്രയോഗിച്ചു. ശത്രുപുരുഷന്മാർ ശത്രുവിന്റെ പത്തുശ്വരഗന്ധികളെ പിൻഭാഗത്തുനിന്നു അഭിഹനിക്കുകയും, സേനാമുഖ്യന്മാരുടെ വാസഗ്രഹങ്ങളെ തീവണ്ണകയും ചെയ്തു. വിജിതീയവിന്റെ ഭൃത്യന്മാരോ അമിതന്മാരോ ആകാദികന്മാരോ എന്ന നിലയ്ക്കു ശത്രുവിന്റെ അടുക്കൽ പെരുമാറ്റം നല്ലപുരുഷന്മാർ ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ പുഷ്പത്തിൽ ആകൃതിക്കുകയും, അപസ്സനം ചെയ്തും, പ്രതിഗ്രഹിക്കയും, വനത്തിൽ ശത്രുന്മാരായി വാഴുന്ന

* ഏറ്റവും വിഷമത്തിൽ കഴിഞ്ഞു എങ്കിലും എന്തെങ്കിലും പരിഹാരങ്ങൾ.

ചാരന്മാർ ശത്രുരാജ്യത്തിന്റെ പ്രത്യുത്തരങ്ങളിൽക്കൂടുന്ന നാശം വരുത്തുകയും ചെയ്തു. [ഇങ്ങനെ ശത്രുരാജ്യത്തെ പ്രണയിക്കുക]

ഗുഹപുരുഷന്മാർ ശത്രുവിനുവേണ്ടി കൊണ്ടുപോകുന്ന വീരവധം ആസാരവും പ്രസാരവും ഏകായനത്തിൽ (റെയ്യിവഴിയിൽ) വെച്ചു നിരോധിച്ചു. രാത്രിയുദ്ധത്തിൽ സങ്കേതം നിശ്ചയിച്ചു വളരെ പെരുമ്പറകൾ കൊട്ടി “ഇതാ പ്രവേശിച്ചുകഴിഞ്ഞു, രാജ്യം ലഭിച്ചു” എന്നു വിളിച്ചു പറയുക. അഥവാ, ശത്രുരാജാവിന്റെ വാസസ്ഥാനത്തു കടന്നുചെന്ന് സജ്ജങ്ങളിൽ വെച്ചു രാജാവിനെ ഹനിച്ചു. ശത്രു നാനാഭാഗങ്ങളിലേക്കും പോകുമ്പോൾ ദേവന്മാരോ ആടുകൾക്കോ സൈന്യമുഖ്യന്മാരോ ആയവർ സത്രങ്ങളിലോ കുറിക്കാടുകളിലോ ഒളിച്ചിരുന്ന് അവനെ ഹനിച്ചു. ലുബ്ധകവേഷധാരികൾ തുലയമായ ആക്രമണങ്ങളിൽ ഗുഹയുദ്ധം ചെയ്തു ശത്രുവിനെ നിഗ്രഹിച്ചു. കല്ലുകൾക്കു കുറിക്കുകയും അധികമുള്ള സ്ഥലത്തോ, വഴിക്കലോ ഉള്ളിൽ വെള്ളിമാ ഉള്ള സ്ഥലത്തോ വെച്ച് ഏകായനസഞ്ചാരത്തിൽ സമഭൂമിബലത്താൽ ശത്രുവിനെ ഹനിച്ചു. അഥവാ നദിയിലോ സാഗ്ഗിയിലോ തടാകത്തിലോ ഉള്ള സേതുബന്ധം വെട്ടിത്തുറന്നു ജലപ്രവാഹമുണ്ടാക്കി ശത്രുവിനെ ആഘാതനം ചെയ്തു. ധാനപനഭൂമിയിലോ വനഭൂമിയിലോ നിമ്നഭൂമിയിലോ ഇരിക്കുന്ന ശത്രുവിനെ വിഷയുക്തമായ പുകയോ തീയോ പ്രയോഗിച്ചു ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു. ശത്രു സങ്കടസ്ഥാനത്തിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ അഗ്നികൊണ്ടും, ധാനപനഭൂമിയിലിരിക്കുമ്പോൾ പൂമുകൊണ്ടും, നിധിഗൃഹത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോൾ വിഷംകൊണ്ടും, ജലത്തിൽ മുങ്ങിയിരിക്കുമ്പോൾ ആരപ്പിടിച്ച് മുതലകൾ ഉദകചരണങ്ങൾ എന്നിവയെക്കൊണ്ടും തീണ്ണാൽ നിഗ്രഹിച്ചു. തീക്കൊളുത്തിയ ഘൃഹത്തിൽനിന്ന് ഓടിച്ചുപോകുമ്പോൾ,

നന്ദിമ

മനഃപ്രസാദം പ്രകരണങ്ങൾ

അഞ്ചാമധ്യായം

യോഗാധാരമനയോഗങ്ങൾ,
 മറ്റു യോഗത്തിലൊന്നുതാൻ
 ചെല്ലു വെളിച്ചം പരന്നു-
 പൂർണ്ണം ചെയ്തിയ ഭൂമിയിൽ.

കേരളീയന്റെ അത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ആഞ്ചലീയ നന്ദിമ
 ൨. ആഞ്ചലീയകരണത്തിൽ, ശബ്ദഗാനീരസരൂപിണി
 യികൾ വിവരണപ്രസരവധം എന്ന
 നാലാമധ്യായം.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

തെന്തൊരുപത്തു മുതൽ ൧൦൦ പതുതിട്ട പ്രകരണങ്ങൾ.
 യോഗാതിസന്ധാനം, ദണ്ഡാതിസന്ധാനം, ഏകവിജയം.

ദേവപുരുഷ, ഉത്സവം എന്നിവയിൽ ഭക്തിവശാൽ ശബ്ദം
 യുഗിന്നു പോകുവാൻ ഉള്ള പൂജ്യസ്ഥാനങ്ങൾ വളരെവേണ്ടാ
 കും. അധികപ്പെട്ട് അവനെക്കാലുവാൻ ഉള്ള ഉപായ
 ണ്ടും പ്രയോഗിക്കണം.

ശബ്ദദേവതയെക്കുറിച്ച് പ്രവർത്തിച്ചാൽ യന്ത്രത്തോടു
 ഘടിപ്പിച്ച ഭിത്തിയിൽ ശ്രദ്ധമായി വെച്ചിട്ടുള്ള കല്ല് യന്ത്ര
 മയച്ചു അവന്റെ തലയിൽ പതിപ്പിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ
 മുകളിലെ നിലയിൽനിന്നു കല്ലുകളും ആയുധങ്ങളുമോ, ബന്ധത്തിൽനിന്നു വേർപെടുത്തിയ വാതിലോ, ഭിത്തിയിൽ
 അല്ലഭാഗം മാത്രം ബന്ധിച്ചു വെച്ചിട്ടുള്ള പരിവേഷമാ തല
 യിൽ വീഴൂ. ദേവവിഗ്രഹത്തിൽ ധരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ആയു
 ധങ്ങളും അവന്റെ തലയിൽ പതിപ്പിച്ചു. ശബ്ദ നിർമ്മാ
 കയും ഇരിക്കുകയും നടക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഭൂമികളിൽ ചാ
 ണകംകൊണ്ടു മെഴുകുന്നതിലോ ഗന്ധമലം തളിക്കുന്നതി

ലോ വിഷം കലർത്തി പ്രയോഗിച്ചു. അഥവാ ദേവാലയത്തിൽനിന്നു പ്രസാദമായിക്കൊടുക്കുന്ന പൂക്കളിലും ചൊടിയിലും വിഷം പ്രയോഗിക്കുകയാ, ഗന്ധവ്യതിരിക്തമായി കലർത്തിയ തീക്ഷ്ണമായ പുക ഏല്പിക്കുകയോ ചെയ്തു. ശത്രു കിടക്കുന്നതിന്റെയോ ഇരിക്കുന്നതിന്റെയോ ചുവട്ടിൽ ഗ്രൂപമായിത്തുരന്നു കഴിയുണ്ടാക്കി അതിൽ ശുദ്ധങ്ങൾ തറച്ചു ശയനാസനങ്ങളെ യന്ത്രകീലങ്ങളാൽ ഘടിപ്പിച്ചു യന്ത്രമോഷണംചെയ്തു അപനെ അതിൽ പതിപ്പിച്ചു. ശത്രു ആസനവതയിയായിരിക്കാവ അപന്റെ ജന്മപദത്തിൽനിന്നോ ഭൃത്തിൽനിന്നോ അവതലനായ ആളെ അപനയിക്കുകയും, അപനെ പ്രത്യാദയമായ ശത്രുഭൂമിയിലേക്കു അയക്കുകയും ചെയ്തു. ഏകശാസനയിലിരിക്കുന്ന ശത്രുരാജ്യത്തെ ശൈലഭൃഗ്ഗം, വനഭൃഗ്ഗം, നദീഭൃഗ്ഗം എന്നിവയിലോ അടവീച്ചവഹിതങ്ങളായ സ്ഥലങ്ങളിലോ ശത്രുവിന്റെ പുത്രന്റെയോ ഭ്രാതാവിന്റെയോ വാഴ്ചയിൽ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഉപദായത്തിനുള്ള മേതുക്കൾ ദാസാപനതവൃത്തത്തിൽ * പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ശത്രുഭൂമിയിൽനിന്നു ഒരു യോജന അകലത്തുള്ളപ്പോൾ പുല്ലും വിറകും തീയിട്ടുകരിപ്പു; ജലങ്ങളെ വിഷംചേർത്തു ദഹിപ്പിക്കുകയും സേതു പിളന്നു വാതുകളുകയും ചെയ്തു. ശത്രുവിന്റെ ബഹിർമാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടുകൂപ്പങ്ങളും പരനഗ്നങ്ങളും കണ്ടുകിനികളും (മുളളതറച്ച ഇരുമ്പുവാറുകൾ) സ്ഥാപിച്ചു. ശത്രു ഇരിക്കുന്നതിന്റെ ചുവട്ടിൽ ബഹുമുഖങ്ങളാകുകയായ തുരങ്കങ്ങളാക്കി അതിൽക്കൂടെ ധാന്യസഞ്ചയങ്ങളും മുഖ്യനാഭരയമോ ശത്രുവിനെത്തന്നെയോ അഭിഹരിച്ചു. ശത്രുവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട തുരങ്കത്തിന്നടുത്തു ചെങ്കിട്ടം കാണുവാളും

* അംഗീകൃതം ഏകാമധികരണം പതിനഞ്ചാമധ്യായം നോ

താഴ്ന്നു അടിയിൽ കിടങ്ങുകഴിക്കുകയും, എവിടെയെല്ലാമാണ് കഴിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നറിവാൻ വേണ്ടി ശങ്കുവെച്ച സ്ഥാനങ്ങളിൽ മതിലിന്നു ചുറ്റുമുള്ള കിണറിന്റെ അടുക്കൽ കഴിഞ്ഞ കിടങ്ങുകളോ ഓട്ടുപാത്രങ്ങളോ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ശത്രുവിന്റെ തുരങ്കമാർഗ്ഗം കണ്ടെത്തിയാൽ അതിനെതിരായിട്ടു മറ്റൊരു തുരങ്കം ഉണ്ടാക്കിക്കുകയോ, ശത്രുവിന്റെ തുരങ്കം മദ്ധ്യത്തിൽ പച്ച വെട്ടിക്കുറുന്ന് അതിൽ വിഷധൂമംമാ ഇലംമാ നിറയ്ക്കുകയോ ചെയ്തു.

മുഖ്യമായ വിജിഗീഷു തന്റെ ഭൃത്യന്മാർക്ക് വേണ്ടുന്ന രണ്ടെല്ലാം ചെയ്ത് മൂലസ്ഥാനത്തു (സ്ഥാനീയത്തിൽ) പുത്രനെ ഇരുത്തി ശത്രുവിന്നു പ്രതിലോമമായിട്ടുള്ള ദിക്കിലേക്കു പ്രയാണം ചെയ്തു. ഏതു വഴിക്കു പോയാൽ തന്റെ മിത്രങ്ങളും ബന്ധുക്കളും ആടവികന്മാരുമായോ ശത്രുവിന്റെ അമിത്രന്മാരും ശക്തിയുള്ള ഭൃത്യന്മാരുമായോ സംസർഗ്ഗത്തിന്നിടവരുമോ, ഏതു വഴിക്കു പോയാൽ ശത്രുവിനെ മിത്രങ്ങളോടു ചേർപ്പെടുത്തുവാനോ അവന്റെ പാർഷ്വലിയെ ഗ്രഹിക്കുവാനോ രാജ്യത്തെ ഹരിപ്പിക്കുവാനോ വീരധാസാരപ്രസാരങ്ങളെ വാരണം ചെയ്യാനോ സാധിക്കുമോ, ഏതു വഴിക്കു പോയാൽ ആഘാതം (ചൂതുകളിക്കാൻ) എന്നുപോലെ കപടപ്രയോഗംകൊണ്ടു ശത്രുവിനെ പ്രഹരിപ്പാൻ കഴിയുമോ, ഏതു വഴിക്കു പോയാൽ തന്റെ രാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കുകയും മൂലസ്ഥാനത്തെ വലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോ, ഏതു വഴിക്കു പോയാൽ ശത്രുവിനോടു തനിക്കു ഹിതമായിട്ടുള്ള സമ്പന്നമാകാൻ സാധിക്കുമോ അങ്ങനെയുള്ള വഴിക്കു ചേണം പ്രയാണം ചെയ്യാൻ.

വിജിഗീഷു തന്റെ സഹപ്രസ്ഥാനികൾ (സഹായികൾ) മുഖ്യമായ ശത്രുവിന്നു “അങ്ങയുടെ ശത്രുവായ ഇന്നവൻ ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവനെ അങ്ങയ്ക്കു പണ്യമായിത്തരികയോ ഹനിക്കുകയോ എന്താണ്” ചെ

യേശുണ്ടെന്നുപദേശിച്ചു അതിന്നു വേണ്ടുന്ന ഹിരണ്യത്തേയോ അന്തസ്സാരമുള്ള സൈന്യത്തേയോ അയച്ചുതരിക; എന്നാൽ ഇവനെ ബന്ധിച്ചു അങ്ങയ്ക്കു എല്പിച്ചുതരികയോ കൊല്ലുകയോ ചെയ്യാം" എന്നു സന്ദേശമയപ്പിക്കുകയും, അതു സമ്മതിച്ചു അവൻ ഹിരണ്യത്തേയോ സൈന്യത്തേയോ അയച്ചുതന്നാൽ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ വിജിഗീഷുവിന്നു സഹായിയായിട്ടുള്ള അന്തപാലൻ തന്റെ ദുർഗ്ഗത്തെ സമർപ്പിക്കുക എന്ന വ്യാജന ഏതാനും സൈന്യങ്ങളെ കൊണ്ടുപോയി ശത്രുവിനെ വിശ്വസിപ്പിച്ചു നിഗ്രഹിച്ചു. അഥവാ ഏകസ്ഥനാരായിത്തീർന്നു സ്വാമിഭാവഹികളായി വർത്തിക്കുന്ന ജനപദനിവാസികളെ നിഗ്രഹിക്കുവാൻ വേണ്ടി അമിതസൈന്യത്തെ കൊണ്ടുവരികയും ആ സൈന്യത്താൽ അവരുലമായ പ്രദേശത്തേയ്ക്കു ശത്രുവിനെക്കൊണ്ടുവന്നു വിശ്വസിപ്പിച്ചു നിഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ, ശത്രുവിന്റെ മിത്രമെന്ന നിലയിൽ വർത്തിക്കുന്ന ഗുഹപുരുഷൻ ബാഹ്യദേശസ്ഥനായ ഒരുവനു "ഈ ദുർഗ്ഗത്തിൽ ധാന്യസ്റ്റേഹക്ഷാരലവണങ്ങൾ ശേഖരിച്ചിരുന്നതു തീർന്നിരിക്കുന്നു. അവ ഇന്നസ്ഥലത്തും സമയത്തും ഇനി വന്നുചേരും. വരുമ്പോൾ അവ പിടിച്ചുകൊൾക" എന്നു സന്ദേശിച്ചു. പിന്നെ വിജിഗീഷുവിന്റെ പക്ഷക്കാരായ ഭൂജാമിത്രാചികന്മാരോ മറ്റുചല്ല അഭിത്യക്തപുരുഷന്മാരോ നിശ്ചിതമായ സ്ഥലത്തും സമയത്തും വിഷംകലർത്തിയ ധാന്യസ്റ്റേഹക്ഷാരലവണങ്ങൾ ദുർഗ്ഗത്തിലേക്കു പ്രവേശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ടു എല്ലാവിധം വീര്യങ്ങളേയും ഭാഗ്യങ്ങളേയും പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ശത്രുവിനോടു സന്ധിച്ചെയ്തു സന്ധിപ്രകാരം കൊടുക്കേണ്ടുന്ന ഹിരണ്യത്തിൽ ഏതാനും ഭാഗം കൊടുക്കുകയും, ശേഷംഭാഗം താമസിച്ച്കൊണ്ടു കൊടുത്തു പോരികയും

ചെയ്തു. പിന്നെ ശത്രുവിന്റെ രക്ഷാവിധാനങ്ങളെ ക്ഷയിപ്പിക്കുകയും, അഗ്നിവിഷശത്രുക്കളെക്കൊണ്ട് പ്രാമരികളായും ചെയ്തു. ഹിരണ്യം വാങ്ങുന്നവരായ ശത്രുവിന്റെ സേവകന്മാരെ കോഴിക്കൊട്ടത്തു വശീകരിക്കുകയും ചെയ്താൻ.

ശത്രുവിനെ നിവാരണംചെയ്യാൻ ഒരു വിധത്തിലും കഴിവില്ലെന്നു വന്നാൽ വിജിഗീഷു അവന്നു തന്റെ ദുർഗ്ഗം വിട്ടുകൊടുത്തു തുരങ്കം പഴിയാതെയോ, പ്രാകാരത്തെ ഭേദിച്ചു പഴുതുണ്ടാക്കി അതിൽക്കൂടെയോ നിർത്തിപ്പു. അഥവാ ശത്രുവിനോടു രാത്രിയിൽ യുദ്ധം ചെയ്തും ജയിച്ചാൽ അവിടെ സ്ഥിതി ചെയ്തും ചെയ്തു. ജയിച്ചില്ലെങ്കിൽ പാർപ്പം (വക്രിമാർഗ്ഗം) അവലംബിച്ചു അപസരിപ്പു. എങ്ങനെയെന്നാൽ:—പാഷണ്ഡനെന്ന വ്യാജന അപ്പുമാത്രം പരിവാരങ്ങളാടു കൂടി നിർത്തിപ്പു; ശവം കൊണ്ടുപോവുക എന്ന നിലയ്ക്കു ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാരാൽ നയിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു; സ്ത്രീവേഷം ധരിച്ചു ഒരു ശവത്തെ അനുഗമിച്ചു. ദേവപുഷ്പ, ശ്രാദ്ധം, പ്രവചനം എന്നിവയിൽ ദുർഗ്ഗവാസികൾക്കു വിഷംചേർത്ത അന്നപാനങ്ങൾ കൊടുക്കുകയും ശത്രുവിന്റെ ദൃഷ്ട്യമെന്നു നടിക്കുന്ന ചാരന്മാർ മുഖന അവരെ ഉപജാപം ചെയ്തും ചെയ്തു ശ്രദ്ധയെ ന്യൂനായിച്ചെന്ന് ശത്രുവിനെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശത്രു തന്റെ ദുർഗ്ഗത്തെ ആക്രമിച്ചാൽ ധാരാളം ആഹാരസാധനങ്ങളോടുകൂടി ദേവാലയത്തിന്നുള്ളിൽച്ചെന്ന് ദേവപ്രതിമയുടെ പഴുതിൽക്കടന്ന് ഒളിച്ചിരിപ്പു; അല്ലെങ്കിൽ ശ്രദ്ധയാസത്തിന്നു പഴുതുളള ഭിത്തിയേയോ, ദേവപ്രതിമയോടുകൂടിയ നിലവറയേയോ ആശ്രയിപ്പു. എന്നിട്ട്, ശത്രുവിന്നു തന്നെപ്പറ്റിയുള്ള സ്മരണ വിട്ടതിന്നുശേഷം രാത്രിയിൽ തുരങ്കം പഴിയാതെ രാജഗൃഹത്തിൽക്കടന്ന് ശത്രു ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ അവനെ ഹനിച്ചു. അഥവാ,

നൂൽനൂ

ആബലീയസം

പന്ത്രണ്ടാമധികരണം

ശ്രദ്ധമായി നന്ത്രത്തോടു ചേർന്നിട്ടുള്ള രാജാവിന്റെ ഇരിപ്പിടത്തെ നന്ത്രവിശേഷം ചെയ്ത് കീഴ്പോട്ടു പതിപ്പിച്ചു. അഥവാ മുൻപുതന്നെ വിഷാഗ്നികൊണ്ടു ജപവിപ്പിച്ചാൽ തക്കവിധം ഭരണധാരാപം ചെയ്തതോ അരക്കുകൊണ്ടു പണിചെയ്തതോ ആയ ഗുഹത്തിൽ ശത്രു കിടന്നുറങ്ങുമ്പോൾ ആ ഗുഹം തീർച്ചയ്ക്കു അവനെ നിഗ്രഹിച്ചു. ഉദ്യോഗത്തിലോ മറ്റു വിഹാരസ്ഥാനങ്ങളിലോ ക്രീഡയിൽ ഏർപ്പെട്ട ശത്രു അനവധിതനായിരിക്കുമ്പോൾ തീർത്താൽ ചുവട്ടിലുള്ള നിലവരക്കുണ്ടിൽനിന്നു തുരങ്കംവഴിക്കു ശ്രദ്ധഭിത്തിയിലൂടെ പ്രവേശിച്ച് അവനെ ഹനിച്ചു. അഥവാ ശ്രദ്ധപ്രണിഹിതനായ മനുഷ്യൻ വിഷംകൊണ്ടു ഹനിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ നിത്യമായ സ്ഥലത്തു ശത്രു കിടന്നുറങ്ങുമ്പോൾ ശ്രദ്ധശ്രീകൾ അവന്റെ മേൽ സുപ്തവിഷാഗ്നിയുടമങ്ങളെ പ്രക്ഷേപിച്ചു. ശത്രു അന്തഃപുരസ്ഥനായിരിക്കുമ്പോൾ അന്തഃപുരത്തിൽ ശ്രദ്ധമായിക്കടന്നുചെന്നു അപ്പോൾ ചെയ്യാൻ സാധ്യമായിത്തോന്നുന്ന അപകാരമെല്ലാം പ്രയാഗിച്ചു ശ്രദ്ധമായിട്ടുതന്നെ അവിടെനിന്നു അപഗമിക്കുകയും, അന്തഃപുരത്തിലുള്ള പ്രണിധികളുടെ സ്വജനമാണു താനെന്നു തോന്നിക്കുകയും ചെയ്യുവു.

ദാസ്ഥരായം ഷണ്ഡരായം

വാഴ്ചനാസ്ഥചാരരെ

വിളിച്ചു തുളുമ്പാഷ്ടതാൽ

മുടിപ്പു ശത്രുശേഷരെ.

കുടാഭിപ്രായം അന്തഃശാസ്ത്രത്തിൽ, ആബലീയസംകരണ

പന്ത്രണ്ടാമധികരണത്തിൽ, യോഗാതിസന്ധാനം—

ഭണ്ഡാതിസന്ധാനം—എകവിമയം എന്ന

അദ്ധ്യായം.

ആബലീയസം പന്ത്രണ്ടാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

കുറ്റലംഭോപായം. പതിമൂന്നാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

ശത്രുന്ദരന്റെ പത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

ഉ പ ജ ധ പ മ.

ശത്രുവിന്റെ ഗ്രാമത്തെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നുവരിക
ന്ന വിജിഗീഷ, താൻ സ്വപ്നം ദൈവതസാക്ഷാൽ
കാരം സിദ്ധിച്ചവനുമാണെന്നു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു സ്വ
പക്ഷത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും, പരപക്ഷത്തെ ഭയ
പ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

സ്വപ്നത്തെ പ്രഖ്യാപനമാവിതു:—മുഖ്യന്മാരുടെ ഗൃഹ
ങ്ങളിലെ ഗൃഹസ്തന്മാരും ചാരമുഖന അറിഞ്ഞു
അവരെ അധികാരത്തിൽനിന്നു നീക്കം ചെയ്യുക; കണ്ടുക
ശോധനത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ള നപസ്കന്മാർ മുഖേ
ന ഇന്നിന്നവർ രാജദേവം ചെയ്യുന്നവരാണെന്നറി
ഞ്ഞു പ്രകാശിപ്പിക്കുക; അന്യരാൽ അഭ്യർത്ഥിച്ചു സംസ
ർശിച്ചിട്ടുള്ളിലെ (ഗുണഗീതവാദ്യങ്ങളിലെ) സൂചനകൾ
കൊണ്ടു രാജസന്നിധിയിൽ ഉപായനമായി കൊണ്ടുവരു
വാൻപോകുന്ന വസ്തുക്കളെ മുൻകൂട്ടിപ്പറയുക; വിദേശങ്ങ
ളിലെ വർത്തമാനം അന്നേദിവസംതന്നെ ഗൃഹകുപോതം
(വളത്തുപ്രാവ്) മുഖേന കിട്ടിയ മുദ്രാലേഖ്യംകൊണ്ടറി
ഞ്ഞു പറയുക.

ദൈവതസാക്ഷാൽകാരത്തിന്റെ പ്രഖ്യാപനം എങ്ങ
നെയെന്നാൽ:—അഗ്നിഗാരത്തിലുള്ള ദൈവതപ്രതിമയു
ടെ മരിച്ചതിൽ തുരങ്കംവഴിയായിക്കടന്നു അഗ്നിദൈവതയാ
ണെന്നു നടിച്ചു വർത്തിക്കുന്ന ഗ്രൂപപുരുഷന്മാരോടു സംഭാ

നന്ദ

ഭക്തലംഭോപായം

പതിമൂന്നാമധികരണം

ഷണം ചെയ്തതും അവരെ പൂജിക്കുകയും ചെയ്തു; നാഗദേവതയുടേതും വരുണന്റെയും വേഷം ധരിച്ചു ജലത്തിൽ നിന്നു പൊങ്ങിവന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷനാരോടു സംഭാഷണം ചെയ്തതും അവരെ പൂജിക്കുകയും ചെയ്തു; രാത്രിയിൽ വെള്ളത്തിനുള്ളിൽ മുദ്രവച്ചതായ വാലുകാടുകാശത്തിൽ (മണലാക്കിയ പെട്ടിയിൽ) തിരികുത്തിച്ചു വെച്ച ദീപമാലയെ കാണിക്കുക; ഒഴുകുന്ന വെള്ളത്തിൽ കല്ലുകെട്ടിത്താഴ്ത്തി ഉറപ്പിച്ചു പൊങ്ങുതടിയിനേൽ ഒഴുകിപ്പോകാതെ ഇരിക്കുക; ഉദകവസ്ത്രീ (ഉള്ളിൽ വെള്ളം കടക്കാത്ത വസ്ത്രം)കൊണ്ടോ ജരായു (ഗർഭപത്രി) കൊണ്ടോ തലയും മൂക്കുംകൂടി മൂടിക്കെട്ടി പുഷ്പതന്ത്രവും (പുളിമാനിന്റെ കടൽ), ക്ഷീര (ഞെങ്ങ്)ത്തിന്റെയും മുതലയുടേയും ശംഠമാര (നീർക്കരങ്ങ്)ത്തന്റേയും ഉദ (നീർപ്പുച്ച) ത്തിന്റേയും വസകളും കൂടി ഞറാവത്തിച്ചു കാച്ചിയ തൈലം മൂക്കിലൊഴിച്ചു വെള്ളത്തിൽ കിടക്കുക; ഇതുകൊണ്ട് അനേകദിവസങ്ങൾ വെള്ളത്തിൽ സഞ്ചരിക്കാം. ഇങ്ങനെ ഉദകചരണങ്ങൾ. ഈ ഉദകചരണങ്ങൾ വഴിയാറി വരുണന്റേയും നാഗകന്യകമാരുടേയും വാക്കു പറയുകയും അവരോടു സംഭാഷണം ചെയ്തതും ചെയ്തു; കോപം സംഭവിക്കുമ്പോൾ വായ്ക്കൽനിന്നു തീയും പുകയും പുറപ്പെടുവിക്കുക.

വിജിഗീഷുചിനുള്ള സർപ്പങ്ങളെപ്പും ദൈവതസാക്ഷാൽക്കാരവും കാത്താണികന്മാർ, നൈമിത്തികന്മാർ, മെരുപ്പത്തികന്മാർ, പൗരോണികന്മാർ, ഷണ്ണികന്മാർ എന്നിവരായി വർത്തിക്കുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷനാരു അവർക്കു സഹായമായിട്ടുള്ളവരും അവയെ കണ്ടറിഞ്ഞവരും സ്വവിഷയത്തിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. ദൈവതങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമാകുകയും ദിവ്യങ്ങളായ കോശങ്ങളേയും സേനകളേയും നൽകുകയും ചെയ്തതായി പരവിഷയത്തിലും പ്രസിദ്ധമാക്കിപ്പു. ദൈവതപ്രശ്നം, നിമിത്തം, കാരകരോദനം, അംഗവിദ്യ (അം

നൂറ്

ഒരു ദിവസം പത്തൊന്നാം പ്രകരണം

ഒന്നാമധ്യായം

ഗണ്ഡർഗ്ഗംകൊണ്ടു തുടങ്ങിയ ഒരു അറിവാനുള്ള വിദ്യ), സപ്തം, മുതലായവയും പക്ഷികളുടെയും ശബ്ദങ്ങൾ എന്തിനായി വിജിഗീഷുവിന്നു ജ്ഞാനം ശത്രുവിന്നു അപജയവും വരുമെന്നു കണ്ടതായും അവർ പറയു. ശത്രുവിന്റെ അനാജനത്തിൽ ആകാശത്തുനിന്നു ഭാഷാശബ്ദങ്ങളോടുകൂടി ഉൽക (കൊള്ളിപ്പിൻ) ചാടുന്നതും അവർ കാണിപ്പു.

ശത്രുവിന്റെ മുഖ്യധാരോട് അന്യരായ മിത്രങ്ങളെ നന്നാക്കുന്ന ഭൂതവ്യഞ്ജനങ്ങൾ വിജിഗീഷുവിന്റെ സൽക്കാരത്തെ പുകഴ്ത്തിപ്പറയു. വിജിഗീഷു സ്വപക്ഷത്തിന്നു ബലംവരുത്തുകയും പരപക്ഷത്തെ പ്രതിഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലുണ്ടാകുന്ന യോഗക്ഷമങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമാത്യന്മാരും സൈനികന്മാരും സമമായി അനുഭവിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, അദ്ദേഹം അവരെ വ്യസനത്തിലും അഭ്യുദയത്തിലും നോക്കുകയും മക്കളുദ്യോഗല സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നും അവർ പറയു.

മുമ്പു പറയപ്പെട്ട പ്രകാരം പരന്റെ പക്ഷക്കാരെ അവനിൽനിന്നു ഭേദിപ്പിപ്പു. ഇനിയും പറയാം. എങ്ങനെ എന്നാൽ:— കർമ്മശലന്മാരായവരെ ഒരു സാധാരണ കഴുതയോടും, സൈനികന്മാരെ ചുരൽവടിയോടും ശാഖാഹനന (മരക്കൊമ്പിന്റെ വാറ്) തോടും, ഭീതന്മാരായവരെ ആറുവഴക്കത്തെ ആടിനോടും, അവമാനിക്കപ്പെട്ടവരെ ഇടിത്തീമഴയോടും, ആശാഭംഗം വന്നവരെ കാഴ്ചക്കുതായ വിഭവം (വഞ്ചി) ഇരിമ്പുണ്ടു ഇന്ദ്രജാലമോലം എന്നിവയോടും, സമ്മാനമില്ലാത്തവരെ ഭട്ടാലക്കാര (ഇഷ്ടമില്ലാത്ത സ്ത്രീക്കു കൊടുക്കുന്ന ആഭരണം) തോടും, ഉപഹിതന്മാരെ വ്യാഖ്യാനമർത്തോടും മുതുകിട (മരണക്കെണ്ണി) തോടും, യുവാപകാരികളായവരെ പീലൂഷ ഫലം കരക (ആലിപ്പഴം) ഉഷ്ണ (തിക്കുമ്പലമായ ഒരനു

ദുർഗ്ഗലംഭോപായം

പതിമൂന്നാമധികരണം

ഷഡം) എന്നിവ തിന്നുന്നതിനോടും കഴുത്തുപ്പാൽ കലക്കുന്നതിനോടും ഉപമിച്ചു പറഞ്ഞു ഭേദിച്ചിട്ടു. *

ഭേദനത്തിന്നു വഴിച്ചെടുത്ത അവരെ അർത്ഥമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടു സൽക്കരിച്ചു. ദ്രാഗ്ദ്ധം ഭക്തവും (ഭക്ത്യവസ്തു) കൊടുത്താൽ വഴിപ്പെടുന്നവർ അവയെ ദാനം ചെയ്തു. അവയെ സ്വീകരിക്കാത്തവർ സ്ത്രീകളുടേയും ബാലന്മാരുടേയും ആഭരണങ്ങൾ സമ്മാനിച്ചു.

ഭിക്ഷുപീഡ, ചോരപീഡ, ആടവികപീഡ എന്നിവയുണ്ടാകുമ്പോൾ സത്രികൾ ശത്രുവിന്റെ പൗരജാനപദന്മാരെ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു “നമുക്കു ഇന്നു രാജാവിനോടു അനുഗ്രഹം യാചിക്കാം; ഇവിടെനിന്നു ഒരനുഗ്രഹവും കിട്ടില്ല; അതുകൊണ്ടു മറ്റൊരാൾക്കു പോവുക” എന്നു പറവു.

അതിന്നു സമ്മതിച്ചെന്നാൽ
ദ്രാഗ്ദ്ധാന്യഗ്രഹങ്ങളെ
നൽകിസ്സാഹായ്യമേകേണ—
മുപജാപമിതളുതം.

കൗടീല്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ദുർഗ്ഗലംഭോപായമെന്ന പതിമൂന്നാമധികരണത്തിൽ, ഉപജാപമെന്ന ഒന്നാമധ്യായം.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റൊഴുപ്പത്തിരണ്ടാം പ്രകരണം.

യോഗവാരണം.

മുഖ്യനോ ജടീലനോ ആയ ഒരു ഗ്രൂഡപുരുഷൻ, താൻ പൂർത്തസ്ഥായിൽ പാർക്കുന്നവനും നാനൂറുവയസ്സു

* ഇങ്ങനെ ദുഷ്ടാന്തപ്പെടുത്തിപ്പറഞ്ഞാൽ അവർ ശത്രുവിനെ വിട്ടുപോകമെന്നു ധാരണം.

ചെന്നവനുമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, ഇടിലന്മാരായ അന്നവധി ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ശത്രുവിന്റെ നഗരസമീപത്തിൽ ചെന്നു പാർപ്പിച്ചിട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ ഫലമൂലങ്ങളെ ഉപഹാരമായി കൊണ്ടുപോയിക്കൊടുത്തു. അമാത്യന്മാരെയും രാജാവിനേയും, ഭഗവാനെ വന്നു കാണുവാൻ ഘണിച്ചു. രാജാവു വന്നു കണ്ടാൽ ഭഗവാൻ പൂർവ്വരാജാക്കന്മാരുടെ രാജ്യത്തെയും ചിഹ്നങ്ങളെയും പഠിപ്പിച്ചു. പിന്നെ, “നൂറു നൂറു വർഷങ്ങൾ തികയുമ്പോൾ ഞാൻ അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു വീണ്ടും ബാലനായി ഭവിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ ഇവിടെ അങ്ങയുടെ സമീപത്തുവെച്ചു നാലാമത്തെ അഗ്നിപ്രവേശം അനുഷ്ഠിച്ചാൽ പോകുന്നു. അങ്ങനെയോ എനിക്കു തീർച്ചയായും മാനുസം” എന്നു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചാൽ “ഏഴു ദിവസം അങ്ങനെയോ ഭാർഗവേയ്യ! ഇവിടെ അഗ്നിപ്രവേശത്തിന്റെ ക്രിയകളെ കണ്ടുകൊണ്ടു പ്രവഹിക്കുന്ന (പ്രീതിഭോജനം) തേങ്ങാപ്പഴം താമസിക്കണം” എന്നു പറഞ്ഞു. അങ്ങനെ ചെന്നു വന്നിരിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ അവസ്ഥ നിശ്ചയിച്ചു (നിശ്ചയിച്ചു).

മുഖ്യനോ ഇടിലനോ ആയ ഒരു ഗുഹപുരുഷൻ സ്ഥാനികന്റെ (നിധിദർശകന്റെ) വേഷം ധരിച്ചു ഇടിലന്മാരായ അനേകം ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി, സപ്തർഷിമാർ പൂരിയ ഒരു മുളവടിയിൽ സപ്തർഷിമാർ (സപ്തർഷിമാർ) യോ രക്ഷത്തിൽ നന്നായി വെട്ടുകൊണ്ടു ചുറ്റി, ചിതൽ കയറുന്നതിനായി മൺപുറത്ത് നിക്ഷേപിച്ചു. പിന്നെ സത്രി “സിദ്ധനായ ഇദ്ദേഹം പുഷ്പിച്ചിരിക്കുന്ന നിധിയെ അറിവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു” എന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. രാജാവു ചോദിച്ചാൽ അദ്ദേഹം “അതു ശരിയാണ്” എന്നു പറഞ്ഞു. അഭിജ്ഞാനമായിട്ട് അതു (മൺപുറത്ത് നിക്ഷേപിച്ചിട്ടുള്ള മുളവടി) കാട്ടിക്കൊടുത്തു. അഥവാ പു

ററിനുള്ളിൽ വളരെ സ്വസ്ഥ്നം നിഷേധിച്ചു അതു കാട്ടി കൈക്കൂപ്പു. എന്നിട്ട് “നാഗങ്ങളാൽ രക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതാണ് ഈ നിധി. നാഗങ്ങളെ ആരാധിച്ചാൽ ഇതെടുക്കുവാൻ കഴിവും” എന്നു പറവു. രാജാവു അതു സമ്മതിച്ചാൽ “ഏഴു ദിവസം” എന്നു തുടങ്ങി മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്തു. *

അഥവാ, രാത്രിയിൽ തന്റെ ദേഹത്തിൽ തേജനാഗിയെ ങ്കി ജപിച്ചിട്ടുകൊണ്ടു ഏകാന്തത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഒരുസ്ഥാനികാഗ്യാജനന്റെ അടുക്കലേക്കു സത്രികൾ രാജാവിനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നു “ഇദ്ദേഹം സാമേധികനായ(ഭാവിസമൃദ്ധിയെ കാണുന്ന) ഒരു സിദ്ധനാണ്” എന്നു പറവു. അദ്ദേഹത്തോടു രാജാവു യാതൊരത്ഥത്തെ യാചിക്കുന്നുവോ അതു സാധിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നോറ “ഏഴു ദിവസം” എന്നു തുടങ്ങി മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്തു.

അല്ലെങ്കിൽ, സിദ്ധവൃജനൻ രാജാവിനെ ജംഭുകവിദ്യകൾ (ഇന്ദ്രജാലവിദ്യകൾ) കൊണ്ടു പ്രലോഭിപ്പിപ്പു. അദ്ദേഹത്തോടു രാജാവു— ശേഷം മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ.

അഥവാ, സിദ്ധവൃജനൻ അഭ്യർത്ഥിയായ ഒരു ദേശപരദേശതയെ ആശ്രയിച്ചുകൂടി, പലേ കർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു പ്രകൃതിദുഖ്യന്മാരെ (അമാത്യാദികളെ) അവിടേക്കു പ

* ഏഴുദിവസം അവിടെ കടംബസമേതം വന്നു താമസിച്ചു നാഗരായന കാഞ്ചാൻ പറകയും, അങ്ങനെ താമസിക്കുമ്പോൾ ഹനിക്കയും ചെയ്യുന്നതെന്നു സാരം.

‡ ഒരതരം ദൗഷധംകൊണ്ടു ദേഹത്തിൽ കത്തുന്നതായി തോന്നിക്കുന്ന അഗ്നി. ഇതിനെ ദൗപനിഷദികംധികരണം രണ്ടാമദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിക്കും.

ലഭ്യോഃ സന്നിധാനം ചെയ്യിക്കയും, ക്രമത്തിൽ രാജാവിനേയും വരുത്തി വഞ്ചിക്കുകയും ചെയ്തു.

അപ്പോഴിൽ, ജലത്തിന്റെ അന്തരഭാഗത്തിൽ വസിക്കുകയും സ്വപ്നമെഴുതി (നാഗപ്രതിമ)ത്തോടു സംബന്ധിച്ചു തുരങ്കത്തിലൂടെയും നിലവറക്കണ്ടിലൂടെയും അപസരണം ചെയ്തും ചെയ്യുന്ന ജടിലവേഷധാരിയായ ശ്രീപുരുഷനെ വരുത്തുന്നതെന്നും നാഗരാജാവെന്നോ പറഞ്ഞു സത്രികൾ രാജാവിന്നു കാട്ടിക്കൊടുപ്പു. അദ്ദേഹത്തോടു രാജാവ്—ശേഷം മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ. *

അഥവാ, ജനപദാന്തത്തിൽ പാർന്ന സിദ്ധവൃന്ദനൻ ശത്രുവിനെ വിദ്യാബലത്താൽ വരുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു രാജാവിനെ ശത്രുക്കൾക്കിടയിൽ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം അതു സമ്മതിച്ചാൽ പ്രതിമയുണ്ടാക്കി നിത്യമായ സ്ഥലത്തു ശത്രുവിനെ ആവാഹിച്ചു' രാജാവിനെ കൊൽവു. †

വൈദികവൃന്ദനരായ ശ്രീപുരുഷന്മാർ അശ്വങ്ങളെ വിൽക്കുവാൻ കൊണ്ടുവന്നു, ബോധിച്ചതിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുവാൻവേണ്ടി രാജാവിനെ വരുത്തുകയും, അശ്വപരീക്ഷയിൽ സക്കനായിരിക്കുമ്പോഴോ അശ്വങ്ങളുടെ തിരക്കിൽപ്പെടുത്തിയോ അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലുകയും അശ്വങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

നഗരസമീപത്തിങ്കലുള്ള ഒരു പൂജ്യവൃക്ഷത്തിൽ രാത്രിയിൽ തീർത്ഥന്മാർ കയറിയിരുന്നു കടങ്ങളിൽ നാളികളോ (നെൽച്ചുണ്ടി) വിഭവങ്ങളോ (നറുങ്ങ്) ഇടുപുകച്ചുകൊണ്ടു "രാജാവിന്റെയോ മുഖ്യന്മാരുടേയോ

* അമരന്തരയ്മത്തെ അടിക്കുന്നവരോ അതു സംഭവിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നോ മുൻപറഞ്ഞ പ്രകാരം വഞ്ചിക്കുന്നവരോ സാരം.

† ഇതിൽ അഥർവ്വശത്രുവിനെത്തന്നെ ശൂലമായി വരുത്തിയിരിക്കുന്നവരോ ഉൾപ്പെടും.

മാംസങ്ങളെ ഞങ്ങൾ തിന്നുവാനൊരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു പുഷ്യയെ ചെപ്പുകൊള്ളട്ടേ" എന്ന് അപ്പു കരുതായി പറവു; അതിനെ നൈമിത്തികന്മാരുടേയും മൗഢ്യത്തികന്മാരുടേയും വേഷത്തിൽ പെരുമാറുന്ന ശ്രദ്ധ പുരുഷന്മാർ പ്രസിദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ, പുണ്യമായ കയത്തിലോ തടാകമധ്യത്തിലോ രാത്രിയിൽ തേജനതൈലം പുരട്ടി നാഗരൂപികളെന്ന നിലയിൽ സ്ഥിതിചെയ്ത് ഇരുമ്പുകൊണ്ടുള്ള വേലി, ഉലയ്ക്കു മുതലായ ആയുധങ്ങളെ തമ്മിലടിച്ചുകൊണ്ടു മേൽപ്രകാരം പറവു. അല്ലെങ്കിൽ ജ്വരമയം (കരടിത്തോൽ) കൊണ്ടുള്ള കഞ്ചകം ധരിച്ചു തീരും പുറം പുറം പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടു രക്ഷസ്സുകളുടെ രൂപംകൊണ്ടു നഗരത്തിന്നു മുന്നവട്ടം അപ്രദക്ഷിണം ചെയ്ത് ശാപം കരയുന്നതിന്റെയോ കറുക്കൻ ഓരിയിടുന്നതിന്റെയോ ഇടയിൽ മേൽപ്രകാരം പറവു. അല്ലെങ്കിൽ ബലിക്കല്ലിനെയോ ദേവതാപ്രതിമയെയോ തേജനതൈലംകൊണ്ടോ അഭിഷേചത്താൽ മൂടപ്പെട്ട അഗ്നി കൊണ്ടോ രാത്രിയിൽ ജ്വലിപ്പിച്ചു മേൽപ്രകാരം പറവു. അതിനെ മറ്റുള്ളവർ പ്രസിദ്ധമാക്കിത്തീർപ്പു. അഥവാ അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നവർ ദേവതാപ്രതിമകളിൽ രക്തം പകർന്നു കലശലായ രക്തംപൊഴിച്ചിൽ ഉണ്ടാക്കിത്തീർപ്പു. ദേവവിഗ്രഹത്തിൽനിന്നുള്ള രക്തസ്രാവം യുദ്ധത്തിൽ പരാജയത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായി മറ്റുള്ളവർ പറയും ചെയ്തു. വാപുടിവസങ്ങളിലെ രാത്രികളിൽ ശുശാന്തമുഖത്തിൽ ചിതയിൽ ഉരൽപടാഗം കടിച്ചുതിന്ന മനുഷ്യശരീരങ്ങളെ കാണിക്കയും, പിന്നെ രക്ഷസരൂപം ധരിച്ച ശ്രദ്ധപുരുഷൻ മനുഷ്യനെ ബലിതരവാൻ യാചിക്കയും, ഇതു കാണുവാൻ ശുരവാദിയോ മറ്റോ ആയ ആരെങ്കിലും വന്നാൽ അവനെ മറ്റുള്ളവർ, രക്ഷസ്സുകൾ കൊന്നു താണെന്നു തോന്നുമാറ്, ഇരിമ്പുലയ്ക്കുകൾകൊണ്ടു അടിച്ചു

കൊല്ലുകയും, ആ അതുതന്നെ അതു കണ്ടവരോ സത്രികളോ രാജാവിനെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ നൈമിത്തുകാലം മെഴുത്തുകാരനായി നടക്കുന്ന സത്രികൾ അതിന്നു പ്രായശ്ചിത്തം വാഗ്ദാനം ചെയ്തും, “പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യാത്തവരും രാജാവിനും രാജ്യത്തിനും പലിയ അനന്ധം വരും” എന്നു പറകയും, രാജാവ് അതു സമ്മതിച്ചാൽ “ഈ ഭൂമിയിൽത്തന്നെ ഭാരതത്തിനും ഏകദേശം രാജാവു താൻതന്നെ ബലിമന്ത്രാഹാരമെടുത്തു അനുഷ്ഠിക്കണം” എന്നു പറകയും ചെയ്തു. അതിന്നുശേഷം മുൻപു പറഞ്ഞതുപോലെ. *

മേൽപ്പറഞ്ഞ യോഗങ്ങളെ വിജിഗീഷു മറുജീവകം ഉപദേശമായ തീരുവാൻവേണ്ടി സ്വയമായി പ്രയോഗിച്ചു കാണിക്കുകയും, അയാളുള്ള പ്രതിവിധികൾ വെളിയും ചെയ്തു. പിന്നെ വേണം ഇവ ശത്രുവിൽ പ്രയോഗിക്കുവാൻ. യോഗദശനങ്ങൾക്കു പ്രതീകാരം ചെയ്യുവാൻവേണ്ടിയെന്നു പറഞ്ഞു കോശാഭിസംഹാരണം (പ്രജകളിൽനിന്നു ധനം പിരിക്കൽ) ചെയ്തുകൊണ്ടും.

ആനകളെക്കുറിച്ചു വിശേഷാൽ താൽപര്യമുള്ള ശത്രുവിനെ ഹസ്തിവനപാലന്മാർ ലക്ഷണമുക്തമായ ഒരു ഹസ്തിയെ കാട്ടി പ്രലോഭിപ്പിച്ചു. പ്രലോഭനത്തിൽപ്പെട്ടതിനുശേഷം ഗഹനമോ, ഒരാൾക്കു മാത്രം നടക്കാവുന്ന വഴിയുള്ളതോ ആയ ഹസ്തിവനത്തിലേക്ക് അദ്ദേഹത്തെ വെച്ചുകൊണ്ടു പോയി കൊല്ലുകയോ ബന്ദിച്ചു കൊണ്ടു പോകുകയോ ചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ടു മൃഗയാലോചനായ ശത്രുവിൽ ചെയ്യേണ്ടതെന്തെന്നും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ദ്രവ്യത്തിലും സ്ത്രീകളിലും അത്യന്തലോലുപനായ ശ

* ബലിമന്ത്രാഹാരമെടുത്തു അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ മീക്ഷണന്മാർ രാജാവിനെ ശുദ്ധമായി നിശ്ചയിക്കണമെന്നു സാരം.

തുവിനെ ധനികമാതം പരമേന്ദ്രപയരവനങ്ങളുള്ളവരും വിധവകളുമായ സ്ത്രീകളെ, ഭാരാദക്കൽനിന്നു കിട്ടേണ്ടതായ നിഷേധത്തെക്കുറിച്ച് വ്യവഹരിക്കുവാനെന്ന നിലയിൽ വരുത്തിക്കാണിച്ചു സത്രികൾ പ്രാലാഭിച്ചിപ്പു. എന്തിട്ട രാത്രിയിൽ ശ്രദ്ധസമാഗമാവസരത്തിൽ വേഷച്ഛന്നനായ ശ്രദ്ധപുരുഷനാർ ശസ്ത്രവിഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

സിദ്ധന്മാർ, പ്രവൃത്തിന്മാർ, ചൈത്ര്യങ്ങൾ, സ്തുപങ്ങൾ, ദേവപ്രതിമകൾ എന്നിവയിൽ കൂടക്കൂടെ പോകപതിച്ചുള്ള ശത്രുവിനെ അന്ധയുടെ ചുവട്ടിൽ നിലവറവഴിയായൊ തുരക്കും വഴിയായോ ശ്രദ്ധഭിത്തി വഴിയായോ പ്രവേശിച്ചു തീർത്താൻ നിഗ്രഹിച്ചു.

രാജാവുതതു ദേശത്തി-
ലേതു കാഴ്ചകൾ കാണിയാ,
വിഹാരം സലിലക്രീഡ-
യിവയെങ്ങെങ്ങു ചെയ്തിതോ,
ചാലു കരിതൊട്ട കൃത്യങ്ങൾ
യന്ത്രപ്രവഹണങ്ങളും
പ്രസ്ഥം മരണം രോഗം
പ്രീതിശോകഭയങ്ങളും

സ്വജനാത്സവമിത്യാദൈ
ബുദ്ധിവിട്ടെങ്ങിരിപ്പിതോ,
രക്ഷിഹീനനതായെങ്ങ
ഭിട്ടിനും ജനസങ്കലം

വിപ്രസ്ഥാനം വഹിതീപ്തം
വിജനം വാ ഗമിപ്പിതോ,
വ്യാസരണമാലുങ്ങൾ
തഥാ ശയ്യാസനങ്ങളും

മദ്യപാനം ഭോജനവും
മിവയെങ്ങെങ്ങു ചെമ്പിരോ
പ്രഹരിക്കേണമെങ്ങു
തീർന്നു തൻകൂട്ടരെത്തുറാൻ.
എപ്പോഴും താൻ പ്രവേശിച്ചു
മാറ്റാറിൽ ചൂന്നുകാരണാൽ
അപ്പോഴും നിശ്ചയിച്ചി-
തെന്നേയും യോഗധാമനും.

കൊടിയൊന്നും അതർശാസ്യത്തിൽ, ദുഷ്ടംഭാവമെന്ന
പതിമൂന്നാലുകൾക്കെത്തിൽ, യോഗധാമനെന്ന
മൂന്നാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനുപുറകുനിൽ പ്രകരണം.
അപസർപ്പപ്രണിധി.

വിജിഗീഷു തന്നിക്ക വിശേഷമായ ഒരു ശ്രേണീമുഖ്യനെ എങ്ങനെയൊരു കാരണം പറഞ്ഞു ദേശത്തിൽ നിന്നു നീക്കം ചെയ്തു. അവൻ ശത്രുവിനെ തൽപക്ഷീയനെന്നു പറഞ്ഞു ചെന്നാശ്രയിച്ചു സ്വദേശത്തിൽ നിന്നു സാഹായ്യകാരികളായ ജനങ്ങളെ ശേഖരിച്ചുകൊടുത്തു. ഇങ്ങനെ വളരെ അപസർപ്പന്മാരെ സമ്പാദിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ശത്രുവിനെ സമ്മതിപ്പിച്ചു സ്വാമിയുടെ (വിജിഗീഷുവിന്റെ) ദൃഷ്ടിബലമായ ഗ്രാമത്തേയോ, ഹസ്തശാലയും കറവായും ദൃഷ്ടിരായ അമാത്യാന്മാരോടുകൂടിയുചേർന്ന സൈന്യത്തേയോ, ആക്രമണത്തോ ഹരിച്ചു ശത്രുവിനെയെടുത്തു. ശത്രുവിന്റെ ജനപദത്തിൽ

എകദേശം:ത്തെയോ, ഗ്രേണീസൈന്യത്തെയോ, അടവീ സൈന്യത്തെയോ സാഹായ്യദാനത്തിനായി താൻ സംശ്രയിക്കുകയും, അദ്ദേഹം തനിക്കു വിശ്വാസമുണ്ടാകാത്ത അവരെ തന്റെ സ്വാമിക്ക് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ സാഹായ്യസമ്പന്നനായതിനുശേഷം വിജിഗീഷു ശത്രുവിന്റെ പേരിൽ തന്റെ ഹസ്തികളെ ബന്ധിച്ചു എന്നോ അടവിയെ ഹനിച്ചു എന്നോ മറ്റൊരു കാരണം ചുമത്തി അവനെ ശിക്ഷിച്ചു. ആകുമ്പോൾ ഇതുകൊണ്ട് അമാത്യന്മാരേയും ആടവികന്മാരേയും അപസംഗ്നന്മാരായിട്ടുള്ള നന്മിനെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ശത്രുവിനോടു സന്ധി ചെയ്തു മൈത്രിയെ അഭിനയിച്ചിട്ട് വിജിഗീഷു അമാത്യന്മാരെ ധിക്കരിച്ചുകൊണ്ടു വന്നിട്ടു. അങ്ങനെയുള്ള അമാത്യന്മാർ ആ ശത്രുവിന് “ഞങ്ങളുടെ സ്വാമിയെ പ്രസാദിപ്പിച്ചാലും” എന്നു കൃത്യമായ സന്ദേശിച്ചു. അതുപ്രകാരം ശത്രു കൃത്യമായി പറഞ്ഞ യുദ്ധം ആ കൃത്യനോടു വിജിഗീഷു “നിന്റെ സ്വാമി എന്ന അമാത്യന്മാരുമായി കേൾപ്പിക്കുന്നു; ഇനിമേലിൽ നീ ഇവിടെ വരരുത്” എന്നിങ്ങനെ നിനിച്ചുകൊണ്ടു പറയു. പിന്നെ ധിക്കൃതന്മാരായ അമാത്യന്മാരിലൊരുവനെ രാജ്യത്തിൽനിന്നു നീക്കം ചെയ്തു. അവൻ ശത്രുവിനെ ചെന്നാശ്രയിച്ചു അപസംഗ്നന്മാരായി നിയോഗിക്കപ്പെട്ടവരോ അപരാധന്മാരോ കൃഷ്ണന്മാരോ ആയ ശക്തികളെ ആളുകളേയോ ഉഭയഘാതകന്മാരായ സ്നേഹന്മാർ, ആടവികന്മാർ എന്നിവരേയോ ഉപഹാരമായിക്കൊണ്ടു ചെന്ന് ശത്രുവിനു സമർപ്പിച്ചു. ശത്രുവിന്റെ വിശ്വാസത്തിനു താൻ പാത്രമായിത്തീർന്നാൽ അവന്റെ അന്തപാലനയോ ആടവികനേയോ സൈനികനേയോ പറ്റി “ഇവനും ഇവനും അങ്ങയുടെ ശത്രുവിനോടു കൂട്ടുകെട്ടുള്ളവരാണ്” എന്നു പറഞ്ഞു ശത്രുവിന്റെ വീരപുരുഷന്മാർക്കു

നാശം വരുത്തിത്തീർപ്പു. പിന്നെ അഭിത്യക്തന്മാരിൽനിന്നു കണ്ടുപിടിച്ച കൂടലേഖ്യങ്ങൾ കാണിച്ചു അവരെ ഹനിപ്പിക്കയും ചെയ്തു.

സൈന്യത്തെ ഭാനും ചെയ്യാമെന്നു വ്യാജം പറഞ്ഞ ശത്രുവിനെ ഉദ്യോഗിപ്പിക്കുകയും ആ വഴിക്കു നിഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ, ശത്രുവിന്റെ കൃത്യപക്ഷങ്ങളെ വശീകരിച്ചു അവന്റെ ശത്രുവായിട്ടുള്ള രാജാവിനെക്കൊണ്ടു നന്ദിക്കപകാരം ചെയ്യിച്ചു ആ രാജാവിനോടു യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുകയും, പിന്നെ ശത്രുവിന്നു “ഇതാ അങ്ങയുടെ വെരി എന്നു ഭ്രാന്തിക്കുന്നു; ആകയാൽ അങ്ങനും എന്നെ സഹായിക്കണം. നമ്മൾ രണ്ടുപേരും കൂടിച്ചേരും” അപനെ ഹനിക്കുക. ഭൂമിയോ ഹിരണ്യമോ കിട്ടുന്നതിൽ അങ്ങയ്ക്കു സമഭാഗം തരാം” എന്നു സന്ദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. അതു സമ്മതിച്ചു വന്നാൽ അവനെ സൽക്കരിച്ചു ഗുരുമായ ആചാര്യനും വഴിക്കോ പ്രകാശയുദ്ധം വഴിക്കോ ശത്രുവിനെക്കൊണ്ടു വധിപ്പിച്ചു. അഥവാ ശത്രുവിനെ വിശ്വസിച്ചു ഭൂമിഭാനമെന്നോ പുത്രഭിക്ഷേകമെന്നോ രക്ഷാവിധാനമെന്നോ വ്യാജം പറഞ്ഞു വരുത്തി ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. അതിന്നു വഴിപ്പെടാതിരിക്കുന്ന ശത്രുവിനെ ഉപാഹ്വദനയ്ക്കൊണ്ടു ഹനിപ്പു. സാഹായ്യമാവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ സൈന്യത്തെ അയച്ചുതരികയും താൻ വരാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ശത്രുവിനെ അവന്റെ ശത്രുവിനെക്കൊണ്ടു ഹനിപ്പിച്ചു. രണ്ടുപേരുംകൂടി ഒരു ശത്രുവിന്റെ നേക്കു പോകേണ്ടതിരിക്കുമ്പോൾ, ശത്രുവിജിഗീഷുവിനോടു ചേരാതെ താനും സൈന്യവുമായി ചേരിട്ടു ഗമിക്കുന്നതായാൽ അപനെ മൂന്നിലും പിന്നിലും പീഡിപ്പിച്ചു ഹനിപ്പിച്ചു. വിജിഗീഷുവിന്റെ പേരിൽ വിശ്വാസമില്ലായ്മയാൽ വിജിഗീഷുവിനെക്കൂട്ടാതെ താൻ മാത്രമായി യാത്രയുടെ നേരെ പോകുവാനോ അവന്റെ

രാജ്യത്തിൽ ഒരു ഭാഗം പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ശത്രുവിനെ അവന്റെ ചൈതന്യമേറിയതോ താൻതന്നെ സർവ്വസന്ദോഹത്തോടു കൂടിച്ചെന്നു ഹനിച്ചു. അഥവാ വൈരിയുടെ അടുക്കൽച്ചെന്നു ശത്രു യുദ്ധം തുടങ്ങുവാൻ സൈന്യങ്ങളെ അയച്ച് അവന്റെ മൂലസ്ഥാനത്തെ അപഹരിച്ചു.

ശത്രുവിന്റെ ഭൂമി ഭാഗിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നു മിത്രത്തോടോ, മിത്രത്തിന്റെ ഭൂമി ഭാഗിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നു ശത്രുവിനോടോ പണനം ചെയ്തു. എന്നിട്ടു മിത്രം ശത്രു ഭൂമിയെ ലഭിച്ചാൽ ഉത്സാഹിക്കുമ്പോൾ ആ മിത്രത്തെ കൊണ്ടു തനിക്കു വിരോധം ചെയ്യിക്കുകയും ആ കാരണത്താൽ അവനോടു അഭിയോഗത്തിന്നു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ എല്ലാ യോഗങ്ങളും മുൻപറഞ്ഞതു പോലെതന്നെ. ശത്രു മിത്രത്തിന്റെ ഭൂമിയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു മോഹിച്ച് സാഹായ്യമാവശ്യപ്പെട്ടാൽ അതു സമ്മതിച്ച് അവന്നു സഹായമായി സൈന്യത്തെക്കൊടുക്കുകയും, പിന്നെ അവൻ മിത്രത്തോടുകൂടിക്കുമ്പോൾ അവനെ വഞ്ചിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ, യുദ്ധമുണ്ടായാൽ വേണ്ടുന്ന പ്രതിവിധികൾ ചെയ്തു, താൻ വ്യസനത്തിൽ പെട്ടതായി മിത്രമേറിയ കാണിച്ച്, ശത്രുവിനെ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചു തന്റെ നേരെ ആക്രമിപ്പിച്ചു. പിന്നെ തന്നെ മിത്രവുമ്പേന്ന് അവനെ ഹനിക്കുകയോ ജീവനോടെ പിടിച്ചു രാജ്യം വെട്ടിക്കയറ്റം ചെയ്തു. മിത്രമേറിയ പ്രേരിപ്പിച്ചിട്ടും ശത്രു അഗ്രാഹ്യദേശത്തിരിക്കുന്നതായാൽ അവന്റെ മൂലസ്ഥാനം സാമന്താദികളെക്കൊണ്ടു ഹരിപ്പിക്കുകയും, സൈന്യത്തെക്കൊണ്ടുതന്നെ രക്ഷിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചാൽ ആ സൈന്യത്തെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു. മിത്രവും ശത്രുവും തമ്മിൽ ഭേദിക്കാത്തപക്ഷം അവരിലൊരുവനോടു ചേർന്നു മററവന്റെ ഭൂമി പിടിക്കുന്നതിന്നു രണ്ടു

ഒരു ആദർശപാത്രത്തിനും പ്രകരണം മൂന്നാമധ്യായം

പേരും പണനം ചെയ്തു. പിന്നെ മിത്രവൃന്ദങ്ങളുടേതായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായ ആയ ഗുഹപുരുഷന്മാർ അവരിലൊരാളെന്റെ കൂടെയെന്ന നിലയിൽ മറവുവന്നാൽ “ഇതാ ഇന്ന രാജാവ്” (വിജിഗീഷ) ശത്രുവുമായി സന്ധിചെയ്ത് അങ്ങയുടെ രാജ്യം പിടിച്ചാണുസാധിക്കുന്നത് എന്നു സന്ദേശിച്ചു. അതുകൊണ്ടു രണ്ടു പേരിലൊരാളെ ശങ്കയും ഭയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെയായി തന്നെത്തന്നെ പുറപ്പെട്ടാൽ മേൽപ്രകാരം ചെയ്തു.

അഥവാ, വിജിഗീഷ തന്റെ ഭൃത്യത്തിലോ രാജ്യത്തിലോ സൈന്യത്തിലോ ഉള്ള മുഖ്യന്മാരെ, അവർ കൃത്യപക്ഷത്തെ സ്വീകരിക്കണമെന്ന കാരണം പ്രസിദ്ധമാക്കി, രാജ്യത്തിൽനിന്നു നീക്കം ചെയ്തു. അവർ ശത്രുവിനെ ചെന്നാശ്രയിച്ചു, യുദ്ധമാ ഭൃത്യനിരോധനമോ വ്യസനങ്ങളോ വരുമ്പോൾ ശത്രുവിനെ വഞ്ചിക്കുകയോ, സ്വവർഗ്ഗക്കാരിൽനിന്നു ഭേദിക്കുകയോ, കൂടലേഖനങ്ങൾ മുഖേന ഭേദത്തിന്നു വഴിപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ, നായാട്ടുകാരെന്ന വ്യാജന പെരുമാറ്റം ഗുഹപുരുഷന്മാർ ശത്രുനഗരത്തിന്റെ ദ്വാരത്തിൽ മാംസവിക്രയം ചെയ്തു ദ്വാരപാലന്മാരെ ആശ്രയിച്ചുകൊണ്ടു വന്നിട്ടു. അവർ രണ്ടു മൂന്നു പ്രാവശ്യം ചോരന്മാരുടെ വരവിനെ സ്വാമിയോടറിയിച്ചു സ്വാമിയുടെ വിശ്വാസത്തിന്നു പാത്രമായതിന്നുശേഷം, ചോരന്മാർ ഗ്രാമത്തിൽ കൊള്ള ചെയ്യുന്നതിനെ തടയുന്നതിന്നും നഗരത്തിൽ ആക്രമിക്കുന്നതിനെ തടയുന്നതിന്നുമായി സ്വാമിയുടെ സൈന്യത്തെ രണ്ടായിത്തിരിച്ചു “ചോരന്മാർ അടുത്തുകഴിഞ്ഞു. വല്ലാത്ത തിരക്കായിരിക്കുന്നു. ധാരാളം സൈന്യങ്ങൾ വരുന്നു” എന്നു പറയുക. ഒരു സൈന്യവിഭാഗത്തെ ഗ്രാമത്തിൽ കൊള്ളചെയ്യുന്നതിനെ തടയുന്നതായ്, മറ്റൊരു സൈന്യവിഭാഗത്തെയും കൂട്ടി രാത്രിയിൽ ഭൃത്യദ്വാരത്തിൽ

വന്നു “ചോരന്മാരെ കൊന്നുകഴിഞ്ഞു. സൈന്യങ്ങൾ പോയ കാര്യം സാധിച്ചു” ഇതാ വന്നിരിക്കുന്നു. വാതിൽ തുറക്കുക” എന്നു വിളിച്ചുപറവു. അഥവാ മുസ്തതന്നെ അവിടെ പ്രണിഹിതരായ ചോരന്മാർ വാതിൽ തുറന്നുകൊടുപ്പു. പിന്നെ അവരോടുകൂടി ഭഗ്ഗത്തെ ആക്രമിപ്പു.

കാതക്കൾ, ശിപ്രികൾ, പാഷണ്ഡന്മാർ, കശീചവന്മാർ, വൈദ്യവകന്മാർ എന്നിവരുടെ വേഷത്തോടുകൂടിയ ആയുധീന്ദ്രന്മാരായ ഗ്രൂപ്പുതന്ത്രന്മാരെ വിജിഗീഷു ശത്രുഭഗ്ഗത്തിൽ വസിപ്പിപ്പു. അവർക്കു വേണ്ട ആയുധങ്ങളെയും ആവരണങ്ങളെയും ഗ്രഹപതിവൃത്തന്മാർ വിതരണപുഷ്പാധാന്യമോ പണ്യമോ കൊണ്ടുപോകുന്ന വണ്ടികളിലൂടെയോ ദേവതാലാപങ്ങളോ പ്രതിമകളോ കൊണ്ടുപോകുന്നതോടുകൂടിയോ അടുപ്പിച്ചുകൊടുപ്പു. എന്നിട്ട് തദ്വൃത്തന്മാർ (കാതശിപ്പുരാദിവേഷധാരികൾ), പ്രമത്തരായിരിക്കുന്നവരെ വധിക്കുന്നതും, ബലാൽക്കാരേണ ആക്രമിച്ചു പിടിക്കുന്നതും നേരിട്ടു പ്രഹരിക്കുന്നതുമായ ഒരു സൈന്യം പൂഷ്പാഗത്തുള്ള വരുന്നതായി രംഖനാദത്തോടും ഭന്ദുഭിന്ദുത്തോടുകൂടി ഭഗ്ഗവാസികളെ അറിയിപ്പു. പിന്നെ പ്രാകാരപാരയുഃ അട്ടാലകവും തുറന്നുകൊടുക്കുകയോ സൈന്യത്തെ ഭേദിപ്പിക്കുകയോ വധിക്കുകയോ ചെയ്തു. അഥവാ സാർവ്വഗണവാസികൾ (കൂട്ടമായി വസിക്കുന്ന വാസികൾ), ആതിഥാഹികന്മാർ (യാത്രിക സംഘങ്ങൾ), കന്യകയെ കൊണ്ടുപോകുന്നവർ, കതിരക്കച്ചവടക്കാർ, ഉപകരണഹാരകന്മാർ, ധാന്യം വിൽക്കുകയും ചാങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നവർ, പ്രവ്രജിതന്മാർ എന്നിവരുടെ വേഷം ധരിച്ച ഗ്രൂപ്പുതന്ത്രന്മാർ മുഖന ശത്രുവിന്റെ ഭഗ്ഗത്തിലേക്കു സൈന്യത്തെ കടത്തിക്കുകയോ വിശ്വാസത്തിനായി സ്വന്ദിച്ചെടുക്കുകയോ ചെയ്തു. ഇ

ക്രമം

ഭരതദർശനപരിവർത്തനം പ്രകാരം   മൂന്നാമധ്യായം

അന്നെ രാജാപസപ്പന്മാർ (രാജാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള അപസപ്പന്മാർ.)

ഇവരും, കണ്ടകുശാധനത്തിൽ പറയപ്പെട്ടവരുമായ അപസപ്പന്മാരെ അടവികളിൽ പ്രയോഗിച്ചു. ശത്രുരാജ്യത്തു് അടവീടമീപത്തിലുള്ള ഗോവ്രജത്തെയോ വണിക്യംഘൃതത്തെയോ അപസപ്പന്മാർ ചോരന്മാരെക്കൊണ്ടു ഹരിപ്പിച്ചു. അഥവാ, മുൻകൂട്ടി ഏല്പാടുചെയ്തു് അന്നപാനങ്ങളിൽ മദനരസം ചേർത്തു മാറിപ്പോകയും അതുകൊണ്ടു വികാരം വരുന്ന സമയത്തു ഗോപാലകന്മാരുടേയും വൈദ്യദഹകന്മാരുടേയും ചോരന്മാരുടേയും വേഷത്തിലുള്ള ശ്രദ്ധപുരുഷന്മാർ ഗോവ്രജത്തെ കവരുകയും ചെയ്തു. അല്ലെങ്കിൽ, സങ്കല്പണന്റെ (ബലഭരണന മദ്യപ്രിയദേവതയുടെ) ഭക്തനും മുണ്ഡനെന്നോ ജടീലനെന്നോ നടിച്ചു വന്തിക്കുന്നവനുമായ ശ്രദ്ധപുരുഷൻ മദനരസം ചേർത്ത പ്രീതിഭോജനം നൽകി വഞ്ചിക്കയും, അതിന്നുശേഷം അവന്നും ചെങ്കയും ചെയ്തു. അഥവാ, ശൌണ്ഡികവൃജനൻ ദേവകാർയ്യം, പ്രേതകാർയ്യം, ഉത്സവം, സമാജം എന്നിവയിൽച്ച മദനരസം ചേർത്തതായ മദ്യം ഉപായനമായിക്കൊടുത്തു് ആടവികന്മാരെ വഞ്ചിച്ചു അവന്നും ചെയ്തു.

ഗ്രാമംഘാതത്തിനേൽക്കുമ്പോൾ

പ്രതിപീഡിച്ച കാടരെ

ഹനിച്ചീടേണമീവണ്ണം

ചൊന്നേൻ ചോരാപസപ്പനെ.

കൊടിലുടൻ അയ്യംശസ്ത്രത്തിൽ, മുട്ടുചംഭോപായമെന്ന

പതിമൂന്നാമധികാരത്തിൽ, അപസപ്പപ്രതിധി

എന്ന മൂന്നാമധ്യായം.

നാലാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റാണ്ടുപത്തിനാലും എഴുപത്തും പ്രകരണങ്ങൾ.

പദ്യപാസനകൾ, അദ്ധ്യായം.

കൾനം (കോശഭാഷാജ്ഞം വരുത്തുക) ചെങ്കുതിന്ന ശേഷം പേണം പദ്യപാസനകൾ (ശത്രുവിന്റെ കോട്ട വളയുക) ചെയ്യാൻ. അപ്പോഴും ജനപദത്തെ മുവിതന്ന വിധംതന്നെ ഭയംകൂടാതെയിരുന്നതന്നും. ജനപദം ദേഷാഭിച്ഛ് ലഹളയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടാൽ, വിജിഗീഷു അതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുവാൻ വിചാരിക്കാത്തപക്ഷം, അനുഗ്രഹപരിഹാരങ്ങൾ നൽകി കൊടുക്കണം. ജനങ്ങളെ ദൈവ ഭൂമിയിലായി വസിപ്പിച്ചിട്ട് അതിൽനിന്നകന്നതായ ഭൂമിയിൽ വെച്ചു വേണം മുഖം ചെയ്യാൻ. ജനങ്ങൾ ധാരാളമില്ലാത്തതായ ഒരു ദേശം ജനപദമാ രാജ്യമാ ആകയില്ലെന്നു ഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കാൻ അഭിപ്രായം. ജനപദമാർ എതിർക്കുകയാണു ചെയ്താൽ വിജിഗീഷു അവരുടെ മുഷ്ടി (ബീജവാപം), സമ്പൂർണ്ണ എന്നിവയെയും വീചയപ്രസാരങ്ങളേയും ഹനിപ്പൂ.

പ്രസാരവീചയങ്ങളും,
മുഷ്ടിസമ്പൂർണ്ണവിനാശനം,
വമനം, ഗുഹവധവും
പ്രകൃതിക്ഷയഹേതുവാം.

വിജിഗീഷു എപ്പോൾ “എന്റെ സൈന്യത്തിന്നു ധാരാളം ഗുണവത്തായ ധാന്യവും കപ്പലുകളും തന്ത്രങ്ങളും ശത്രുവരണങ്ങളും കർമ്മകരമായ കയറുകളുമുണ്ടു്, കാലവും അനുകൂലമാണു്; ശത്രുവിന്നാകട്ടെ കാലം നല്ലതല്ല, വ്യാധികളും ഭീഷണിയും ധാന്യാഭിനിമയങ്ങൾക്കും രക്ഷകൾക്കും ഭയവും ഭീതിസൈന്യങ്ങളുടേയും മാത്രസൈന്യങ്ങളുടേയുമിടയിൽ നിർദ്വേദവും ഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്” എന്നു വിചാരിക്കുന്നുവോ അപ്പോൾ പദ്യപാസനകൾ ചെയ്യണം.

തന്റെ സ്വസ്ഥാവസ്ഥയിന്നും വീചധാരാസ്ഥാവസ്ഥയ്ക്കും മാറ്റത്തിന്നും വേണ്ട രക്ഷചെയ്യ, ഭക്തിയെ (സ്വസ്ഥാവസ്ഥയെ) ചുറ്റും കിടന്നും മതിലും പണിയിച്ചുറപ്പിച്ചു, ശത്രുവിന്റെ കിടന്നുകളിലെ വെള്ളം ഭക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ചോർത്തുകൊണ്ടോ കിടന്നുകളെ വെള്ളംകൊണ്ടു നിറയ്ക്കുകയോ ചെയ്തിട്ട്, തുരങ്കവും ബലാധിക (ഭൂഗർഭത്തിലൂടെ സൈന്യങ്ങൾക്കു കടപ്പാനുള്ള വഴിയും) നിർമ്മിച്ചു കടന്നു ശത്രുവിന്റെ വലുപ്പാവസ്ഥയെ പിടിച്ചു. ഭാരമായ (പിടിച്ചുള്ള) ഭാഗത്തെ ഗുളംകൊണ്ടും കണ്ടുകിടന്നുള്ള ഭാഗത്തെ മണ്ണുകൊണ്ടും മൂടുകയും, വലിയ രാജാവിധാനമുള്ളതിനെ യന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു തകർക്കുകയും, ദ്വാരത്തിൽനിന്നു തടസ്ഥങ്ങൾ നീക്കി അപരങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രവർത്തിക്കുകയും, ഭക്തിസ്ഥനായ ശത്രുവിന്റെ വികൃതമാക്കിയിട്ടുള്ള ഉപായങ്ങളുടെ നിരോധനം വികലമായോ സമുച്ചയമായോ പ്രയോഗിച്ചു ജയം ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശ്വേതം (പരുത്തു), കാക്ക, നാപ്പായ് (വിഷ്ണിരം), ഭാസം, ശുക്ലം (തത്ത), ശാരിക (മൈന), ഉലൂകം (കൃമൻ), കപോതം (മാടപ്രാവ്) എന്നിവയെപ്പിടിച്ച് അമ്പയുടെ വാലുകളിൽ അഗ്നിയോഗങ്ങൾ (തീപിടിപ്പിക്കുന്ന ഔഷധയോഗങ്ങൾ) വച്ചുകെട്ടി ശത്രുവിന്റെ ഭക്തിയെപ്പറ്റി ലേഖന വിസ്തരിക്കുകയോ, അകലത്തുള്ള സ്വസ്ഥാവസ്ഥയിൽനിന്നു ഉന്നതങ്ങളായ ധർമ്മങ്ങളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വിദ്വാന്മാർക്കും രക്ഷാപുരുഷന്മാരോ മാനുഷാഗ്നികൊണ്ടു ശത്രുഭക്തിയെ തീയിട്ടു കത്തിക്കുകയോ ചെയ്തു. ശത്രുവിന്റെ അന്തഃപരമ്പരയായും ഭക്തിപരമ്പരയായുമിരിക്കുന്ന വിജിഗീഷുവിന്റെ ശുദ്ധപുരുഷന്മാർ കീറികളുടയും വാനരന്മാരുടേയും പൂച്ചകളുടേയും ശപാക്കളുടേയും വാലുകളിൽ അഗ്നിയോഗങ്ങളെ വച്ചുകെട്ടി ധാന്യാദിനിധയങ്ങളും രക്ഷാസാമഗ്രികളും വച്ചിട്ടുള്ള ഘോരങ്ങളിലേക്ക്

അവയെ വിസർജ്ജിച്ചു. ഉണങ്ങിയ മത്സ്യങ്ങളുടെ ഉദരത്തിലോ ഉണങ്ങിയ മാംസത്തിനുള്ളിലോ അഗ്നിയോഗത്തെ പ്രദക്ഷിപ്പിച്ചു കാക്കകൾക്കു തീനാനായി ഇടുകൊടുത്തു പക്ഷികൾ മുഖന അവയെ ഭക്തത്തിന്റെ മുക്കുലിലേക്കു കടത്തിച്ചു.

സരളം, ദേവദാരു, പൂതിതൂണും, ഗുൽമല, ശ്രീവേഷ്ടകം (തീരുവട്ടപ്പുഴ), സജ്ജരസം (ചെഞ്ചലു), ലാഷ (അരക്ക) എന്നിവയും കഴുത, ഒട്ടകം, ആട്ട്, കിറിയാട് എന്നിവയുടെ ചാണകവും കൂടിയരച്ചണക്കിയ ഗുളികകൾ അഗ്നിധാരണം (ഉള്ളിൽ അഗ്നിയെ ധരിക്കുന്നത്) ആകുന്നു. പ്രിയാളമുണ്ണും, അവൽഗുരുമഷി, മധുച്ഛിഷ്ടം (മെഴു) കതിരയുടേയും കഴുതയുടേയും ഒട്ടകത്തിന്റേയും പശുവിന്റേയും ചാണകം എന്നിവ ദക്ഷപ്രായ (ഏറിയാൻ പററിയ) അഗ്നിയോഗമാകുന്നു. അഗ്നിവർണ്ണമാകമാറ് വരുന്ന പൊടിപ്പു സൂക്ഷ്മലോഹമുണ്ണും, കുംഭി സീസം രൂപം എന്നിവയുടെ മുണ്ണും, വേളിൻപൂവ്, പ്ലാശിൻപൂവ്, തലരോമംകത്തിച്ച മഷി, എണ്ണ, മധുച്ഛിഷ്ടം, ഗീവാഷ്ടകം എന്നിവ കൂടിയ യോഗവും അഗ്നിയോഗമത്രെ. അവ അരച്ചുതച്ച ശണം, രൂപ, സീസം എന്നിവയുടെ പൊടിയും ചേർത്ത നാരുകൊണ്ടു കെട്ടിയ ബാണം വിശ്വാസഘാതി (വിശ്വസിപ്പിച്ചുകൊല്ലുന്നത്) ആകുന്നു. ഇങ്ങനെ അഗ്നിയോഗങ്ങൾ. വേറെ വികൃമിപ്പാനൊരു വഴിയുള്ളപ്പോൾ അഗ്നിയെ പ്രയോഗിക്കരുത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അഗ്നിവിശ്വസിപ്പാൻ വയ്യാത്തതും, ദൈവപീഡനവും അസംഖ്യം പ്രാണികൾക്കും ധാന്യങ്ങൾക്കും പശുക്കൾക്കും ഹിരണ്യത്തിനും കിപ്യവ്യുപ്പങ്ങൾക്കും ദക്ഷയംവതത്തുന്നതുമാകുന്നു. ധാന്യാദി നിമയങ്ങൾ ക്ഷയിച്ചിട്ടുള്ള രാജ്യം ലഭിച്ചാൽക്കൂടിയും അത് ദക്ഷയത്തിന്നു കാരണമാകയേളില്ല. ഇങ്ങനെ പത്ത്പാസനകൾ.

എപ്പോൾ “എനിക്ക്” എല്ലാ സന്നാഹങ്ങളും ഉപകരണങ്ങളും കർമ്മകരമായതും തികഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ശത്രുവാകട്ടെ വ്യംധിതനോ ഉപധകളിൽ വിരുദ്ധനാണെന്നു തെളിഞ്ഞ പ്രകൃതികളോടു (അമാത്യാദികളോടു) കൂടി വരുന്ന ഭക്തിസംസ്കാരവും ധാന്യാദിസഞ്ചയനവും ചെയ്യാത്തവനോ ആസാരം (സ്വാതന്ത്ര്യബലം) ഇല്ലാത്തവനോ ഉണ്ടെങ്കിലും മിത്രങ്ങളോടു സന്ധിചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവനോ ആണ്” എന്നു വിജിഗീഷുവിനു തോന്നുന്നുവോ അപ്പോൾ അവമദ്കാലം (യുദ്ധംതുടങ്ങേണ്ട കാലം) ആകുന്നു.

സ്വഭൂത അഗ്നിഭയം ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ഉണ്ടാക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്ത, പ്രധാനം, കാഴ്ച, സൈന്യഭരണം എന്നിവയിൽ ജനങ്ങൾ വ്യാപൃതരായിരിക്കുക, മദ്യപന്മാർ തമ്മിൽ കലഹമുണ്ടാകിരിക്കുക, നിരന്തരയുദ്ധത്താൽ സൈന്യങ്ങൾ ക്ഷീണിച്ചും വളരെയൊളകൾ പതക്കേറ്റും മരിച്ചുപോകുക, ജനങ്ങൾ ഉറക്കമൊഴിച്ചു തളന്നുറങ്ങുക, കലശലായ മഴക്കാറോ പെള്ളപ്പൊക്കമോ മഞ്ഞോ ഉണ്ടാവുക എന്നിവയുള്ളപ്പോഴാണ് വമദ്ം ചെയ്യേണ്ടതു്. സ്കന്ധം വാരംവിട്ടു വനത്തിൽ ശ്രവണത്തിനിട്ട് ശത്രു പുറത്തു വരുന്ന സമയത്തു ചെന്നു ഹനിക്കുകയുമാകാം.

സന്തോഷനാടു (പര്യുപാസനംകൊണ്ടു നിരോധിക്കപ്പെട്ടവനോടു) അവന്റെ മിത്രമായൊ മിത്രസൈന്യമുവന്നായെ വർത്തിക്കുന്ന വിജിഗീഷുവിന്റെ ശ്രവപുരുഷൻ മൈത്രി സമ്പാദിച്ചു് അഭിത്യക്തൻ (വദ്ധ്യൻ) ആയ ഭൂതൻ മുഖേന “അങ്ങയ്ക്കു് ഇന്നു ചരിഭമുണ്ട്; ഇന്നു പർവ്വതങ്ങൾ നാശം; ഇന്നിന്നുവർ അങ്ങയെ രോധിക്കുന്നവന്റെ കൃത്യപക്ഷക്കാരാണ്” എന്നു സന്ദേശിച്ചു. ആ ഭൂതൻ പ്രതിഭൂതവും (മറുവടി) വാങ്ങി മടങ്ങിപ്പോകുമ്പോൾ വിജിഗീഷു പിടിച്ചു് കുററും ആരോപിച്ചു കൊല്ലുകയും, ശത്രുവിനെ ആക്രമിക്കുന്നതിൽനിന്നു വിരമിക്കയും ചെയ്തു. പിന്നെ ആ മിത്രവൃണ്ണനനോ മിത്രസൈന്യമുവ്വണ്ണന

മൃത്യു

ദിഗ്ഗംഭോപായം

പതിമൂന്നാമധികരണം

നോ ആയുവൻ സംതലനോടു “എന്നെ സഹായിപ്പാൻ വരിക; ഏന്നോടുകൂടിച്ചേൺ സംരോദ്ധാവിനെ അകറ്റുക” എന്നു സന്ദേശിച്ചു. അതു സമ്മതിച്ചു പുറപ്പെട്ടാൽ വിജിഗീഷു മുന്നിലും പിന്നിലും പീഡനംചെയ്തു അവനെ കൊല്ലുകയോ, ജീവനോടെ പിടിച്ചു രാജ്യം വെട്ടിക്കുകയോ, അവന്റെ നഗരത്തെ മദ്ദിക്കുകയോ, സാരബലത്തെ വാമനംചെയ്തു (പുറത്തുപന്തത്തി) ഹനിക്കുകയോചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ടു ദുഃഖാപനതന്മാർ, ആടവികന്മാർ എന്നിവർ മുഖന ചെയ്യുണ്ടുതും പഠത്തകഴിഞ്ഞു.

ദുഃഖാപനതൻ, ആടവികൻ എന്നിവരിലൊരുവൻ സംതലനോടു “ഈ സംരോദ്ധാവിനെ വ്യാധിതനാണ്; പാർഷ്വഗ്രാഹനാൽ അഭിരുക്തനാണ്; ഇവനു മറ്റൊരു ചരിഭം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു; ഇവൻ ഇവിടംവിട്ടു അന്യഭൂമിയിലേക്കു പോകുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്” എന്നു സന്ദേശിച്ചു. സംതലൻ അതു വിശ്വസിച്ചു എന്നു കണ്ടാൽ സംരോദ്ധാവിനു ന്യായാവാദം കൊള്ളിവച്ചു അതിൽനിന്നു പോകയും, പിന്നെ മേൽപ്പറഞ്ഞപ്രകാരം അനുഷ്ഠിക്കയും ചെയ്തു. അഥവാ, വിഷം ചേർത്തവയായ പണ്യവസ്തുക്കൾ അയച്ചു കൊടുത്ത് അതുകൊണ്ടു സംതലനെ വഞ്ചിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ മിത്രസൈനികമുഖ്യനെന്ന വ്യാജേന വർത്തിക്കുന്ന ഗ്രൂപ്പുപുരുഷൻ സംതലനോടു “ഞാൻ ആദ്യം ചെന്നു സംരോദ്ധാവിനെ അഭിഹവിക്കാം; അപ്പോഴേക്കു” അവനെ അഭിഹവിക്കുവാൻ അങ്ങും പുറത്തേക്കു വരണം” എന്നു ഒതുക്കുന്ന സന്ദേശിക്കയും, അവനതു സമ്മതിച്ചാൽ വിജിഗീഷു മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ പ്രവൃത്തിക്കയും ചെയ്തു. അഥവാ, വിജിഗീഷുവിന്റെ ഗ്രൂപ്പുപുരുഷന്മാർ ശത്രുവിന്റെ മിത്രമോ ബന്ധുവോ ആണെന്നു വ്യാജം പറഞ്ഞു കള്ളമുദ്രയോടുകൂടി കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽക്കടന്ന് അവനെ ബലാൽക്കാരേണ അഭിഗ്രഹിച്ചു. അല്ലെങ്കിൽ മിത്രസൈന്യമു

പുൻ എന്ന വ്യാജേന വത്തിക്കുന്നവൻ സംതലുന്ന് “ഇന്ന സ്ഥലത്ത് ഇന്ന സമയത്തു ഞാൻ സംരോധാവിന്റെ സ്ഥാപാരത്തെ അഭിഹനിക്കുന്നതാണ്; അപ്പോൾ അങ്ങനും വന്നു യുദ്ധം ചെയ്യണം” എന്നു സന്ദേശിക്കുകയും, അവൻ അതു വിശ്വസിച്ചാൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ സ്ഥാപാരത്തെ അഭിഹനിക്കുന്ന ലഹള കളവായിക്കാട്ടിക്കൊടുക്കുകയും, രാത്രിയിൽ ഭക്തിയിൽനിന്നു പുറത്തു വരുമ്പോൾ അവനെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു.

അഥവാ “സംതലന്റെ നേരെ വിക്രിമിച്ചു” അവന്റെ ഭ്രമി പിടിച്ചുകൊണ്ടു എന്നു പറഞ്ഞു മിത്രത്തെ പുറപ്പെടുവിക്കുകയോ ആടവികനെ ഉത്സാഹിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തു. വിക്രിമിക്കുമ്പോൾ അവനെ പ്രകൃതികൾ മുഖേനയോ ഭൂഷാമുഖനെ പാട്ടിൽപ്പിടിച്ചോ കൊല്ലിക്കുകയോ, താൻതന്നെ വിഷംകൊടുത്തു കൊല്ലുകയോ ചെയ്തു. പിന്നെ പരമാർ മിത്രമെന്ന നിലയിൽ പെരുമാറുന്ന ശ്രദ്ധപുരുഷൻ “ഇവൻ എന്റെ മിത്രമാകുന്നു” എന്നു വക്രിമിച്ചാനിച്ഛിക്കുന്ന ശത്രുവിനോടു പറയും, വാശപസ്സനായ്ത്തീനിട്ട് അവന്റെ പ്രവീരപുരുഷന്മാരെ ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ വിജിഗീഷു ശത്രുവിനോടു സന്ധിച്ചെഴുത്ത് അവനെ ഒരു ജനപദത്തിൽ നിവേശിപ്പിക്കുകയും, നിവൃത്തിയായ ആ ജനപദത്തെ ശ്രദ്ധമായി ഹനിക്കുകയും ചെയ്തു. അഥവാ തന്റെ ഭൂഷാടവികന്മാരിൽ അപകാരം പ്രവൃത്തിപ്പിച്ചു അവരോടൊന്നിച്ച് വന്നായി ശത്രുക്കൾ സമ്പന്നന്മാർ ഒരു ഭാഗത്തെ അയപ്പിക്കുകയും, ആ അവസരത്തിൽ ശത്രുക്കളെ കയ്യേറ്റിപ്പിടിക്കുകയും ചെയ്തു. വിജിഗീഷുവാനാൽ അത്ഥമാനങ്ങളും ബഹുമതിചിഹ്നങ്ങളും നൽകി മാനിക്കപ്പെടുന്ന ശത്രുവിന്റെ ഭൂഷാമാർ, അമിത്രന്മാർ, ആടവികന്മാർ, ഭോഷുന്മാർ, പ്രത്യുപന്യതന്മാർ (പരകൽനിന്നു വിട്ടുപോ

ന്ന് പിന്നെ അമ്പനെ പ്രാപിച്ചവർ) എന്നിവർ ശത്രുഭക്തനെ അവസ്ഥനം ചെയ്തു.

ശത്രുവിന്റെ ഭക്തനെയോ സ്വസ്ഥപാരത്തെയോ അവസ്ഥനം ചെയ്തു പിടിച്ചാൽ പരക്കേറു വീണവർ, ഭയപ്പെട്ടു പിന്തിരിഞ്ഞവർ, ആപത്തിൽപ്പെട്ടവർ, തലമുടി അഴിച്ചിട്ടവർ, ആയുധം വെച്ചവർ, ഭയക്കൊണ്ടു വിരൂപനാരായൺ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവർക്കും യുദ്ധം ചെയ്യാതെ കീഴടങ്ങിയവർക്കും അഭയം നൽകണം. ശത്രുഭക്തം പിടിച്ചാൽ ശത്രുപക്ഷക്കാരായവരെ പരീക്ഷിച്ചു നീക്കമെടുക്കുകയും പുറത്തും ഉപാശ്ശദണ്ഡവും മറ്റു പ്രതീകാരങ്ങളും ചെയ്തിട്ടുവേണം ഭക്തനിന്നുള്ളിൽ പ്രവേശിപ്പാൻ.

മേൽപ്രകാരം വിജിഗീഷു ആദ്യം അമിത്രന്റെ (ശത്രുവിന്റെ) ഭൂമിയെപ്പിടിച്ചിട്ട് പിന്നെ മധ്യമന്റെ ഭൂമിയെ പിടിച്ചാൽ ശ്രമിക്കുകയും, അതും സാധിച്ചാൽ പിന്നെ ഉദാസീനന്റെ ഭൂമിയെ പിടിച്ചാൽ സാധിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെയാണ് പൃഥ്വിയിലെ ജയിക്കുന്നതിനുള്ള നോമ്പത്തെ മാറ്റം. മദ്ധ്യമോദാസീനന്മാരില്ലാത്തപക്ഷം തന്റെ ഗുണാധിക്യംകൊണ്ടു അരിപ്രകൃതികളെ തന്നിൽ അനുരഞ്ജിപ്പിക്കുകയും അതിന്നുശേഷം തദനന്തരപ്രകൃതികളെ സാധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതാണ് രണ്ടാമത്തെ മാറ്റം. മണ്ഡലം (രാജമണ്ഡലം) ഇല്ലാതിരുന്നാൽ ശത്രുവിനെക്കൊണ്ടു മിത്രത്തെയോ മിത്രത്തേക്കൊണ്ടു ശത്രുവിനെയോ മുന്നിലും പിന്നിലും പീഡിപ്പിച്ച് അവരുടെ രാജ്യങ്ങളെ സ്വന്തമാക്കി. ഇതാണ് മൂന്നാമത്തെ മാറ്റം. എളുപ്പത്തിൽ ജയിക്കാവുന്ന ഒരു സാമന്തനെ ആദ്യം ജയിക്കുക; അതുകൊണ്ടു ശക്തി ഇരട്ടിച്ചാൽ രണ്ടാമത്തെ സാമന്തനെ ജയിക്കുക; ആ വഴിക്കു ശക്തി ത്രിഗുണമായാൽ മൂന്നാമത്തെവനെ ജയിക്കുക—ഇതാണ് പൃഥ്വിയിലെ ജയിക്കുന്നതിനുള്ള നാലാമത്തെ മാറ്റം.

കവചം

ഒരു നൂറുറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം

അഞ്ചാമധ്യായം

ജയിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ചണ്ഡാശ്രമവിഭാഗത്തോടുകൂടിയ
പുരിയിലെ സ്വയംമന്ത്രസരിച്ച പരിപാലിക്കണം.

ഉപജാപാപസ്പർശം,
വാമനം, പത്മപാസനം,
അവമദ്യം മുതലായവം
ഭക്തിപ്രദനേഹമുപാസനം.

കേരളീയർക്ക് അർച്ചനാസൂത്രീൽ, ശ്ലോകോപദേശമെന്ന
പതിമൂന്നാമധികരണത്തിൽ, പത്മപാസനകർമ്മം—
അവമദ്യം എന്ന താലാലയുദ്ധം.

അഞ്ചാം അധ്യായം.

ഒരു നൂറുറുപത്തൊന്നാം പ്രകരണം.

ലബ്ധപ്രശമനം.

വിജിഗീഷുവിന്റെ സമുത്ഥാനം അഭിമുഖമായത്,
ഗ്രാമം മുതലായതു' എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു വിധവും അഭ്യേഹ
ത്തിന്റെ ലാഭം (രാജ്യലാഭം) നവം (പുതുതായി സ്ഥാപി
ച്ചതു'), ഭൂതപൂജം (മുമ്പു തന്റെ വകയായിരുന്നതു; ശത്രു
വിൽനിന്നു വീണ്ടെടുത്തതു'), പിത്രം (പിതാവിൽനിന്നു
വന്നതു') എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു വിധവുമാകുന്നു.

നവമായ ഒരു രാജ്യം ലഭിച്ചാൽ പരന്റെ (ആ രാ
ജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നവന്റെ) ദോഷങ്ങളെ തന്റെ ഗുണങ്ങളെ
ക്കൊണ്ടും, ഗുണങ്ങളെ അതിലിരട്ടിയായ ഗുണങ്ങളെ
ക്കൊണ്ടും മറയ്ക്കുകയും സ്വയംമന്ത്രാജ്ഞാനം, കർമ്മങ്ങളിൽ
അനുഗ്രഹപരിഹാരങ്ങൾ, ദാനമാനങ്ങൾ എന്നിവ വഴി
യായി പ്രജകൾക്കു പ്രിയഹിതങ്ങളായ കാര്യങ്ങളെ അനു
ഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യണം.

കൃത്യപക്ഷത്തെ (ശത്രുവിന്റെ വിരോധികളെ) മുമ്പു പറഞ്ഞുവെച്ച പ്രകാരമുള്ളതെല്ലാം കൊടുത്തു് ഉപഗ്രഹിക്കണം; അവരിൽ തനിക്കുവേണ്ടി പ്രയാസം ചെയ്തവർ നിശ്ചയിച്ചതിൽ കൂടുതൽ കൊടുക്കുകയും വേണം. പറഞ്ഞ വാക്കിനെ വിസംവദിക്കുന്നവൻ സ്വജനങ്ങൾക്കും പരജനങ്ങൾക്കും അവിശ്വാസ്യനായിത്തീർക്കും. പ്രകൃതികൾക്കു വിരുദ്ധമായ ആചാരത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നവനും അവിശ്വാസ്യനായിത്തീരും. അതുകൊണ്ടു രാജാവ് പ്രകൃതികളുടെ ശീലം, വേഷം, ഭാഷ, ആചാരം എന്നിവയെ താനും അനുസരിക്കണം. ദേശത്തിലെ ദൈവതങ്ങൾ, സമാജങ്ങൾ, ഉത്സവങ്ങൾ, വിഹാരങ്ങൾ എന്നിവയിൽ പ്രകൃതികൾക്കുള്ള വിശ്വാസത്തെ അനുവർത്തിക്കുകയും വേണം.

ദേശമുഖ്യന്മാർ, ഗ്രാമമുഖ്യന്മാർ, ജാതിമുഖ്യന്മാർ, സംഘമുഖ്യന്മാർ എന്നിവരുടെ അടുക്കൽ സത്രികൾ അവരോടു പരൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള അപകാരത്തേയും, സ്വാമിയുടെ മഹാശയത്വത്തേയും, അദ്വൈതത്തിന്നവരുടെ പേരിലുള്ള വാത്സല്യത്തേയും, അവർക്കിപ്പോഴുള്ള സ്വാമിസൽക്കാരത്തേയും വീണ്ടും വീണ്ടും കാട്ടിക്കൊടുക്കണം. സ്വാമി അവരെ സമുചിതങ്ങളായ രാജഭോഗവും കരമൊഴിവും രക്ഷാവിധാനവും നിശ്ചയിച്ചു തൃപ്തരാക്കി ഭരിക്കുകയും ചെയ്യണം. എല്ലാ ദേവതമാരേയും എല്ലാ ആശ്രമികളേയും പൂജിക്കുകയും, വിദ്യാശുഭനന്ദം വാക്യശുഭനന്ദം ധർമ്മശുഭനന്ദമായ ആളുകൾക്കു ഭൂമിയും ദ്രവ്യവും ദാനംചെയ്തുകൊടുക്കുകയും കരമൊഴിയു കല്പിക്കുകയും ചെയ്യണം. ബന്ധനസ്ഥനാരായ എല്ലാവരേയും വിടുകയും, ദീനരും അനാഥരും വ്യാധിതരുമായവർക്ക് അനുഗ്രഹം നൽകുകയും വേണം. ചാതുർമാസ്യങ്ങളിൽ (നന്നാലുമാസം കൂടുമ്പോൾ) അര മാസം കാലവും, പെരുന്നൂറുനാൾക്കുതോറും നന്നാലു ദി

വസവും, രാജാവിന്റെ ജനനത്തുടനീളം ദേശനാശ
 തുടനീളം (രാജ്യം പിടിച്ചടക്കിയ നാളതും) ഓരോ ദി
 വസവും അപ്രാതം (പ്രാണിവധനിഷേധം) ഏല്പിക്കു
 ണം. യോനികൾ (ഗർഭധാരണശക്തിയുള്ളവ), ബാല
 നാർ (പിഞ്ചുകുട്ടികൾ) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ജീവികളു
 ടെ വധത്തേയും പുണ്യപാപാലാതത്തേയും (ബീജശക്തി
 യെ നശിപ്പിക്കുക; ഉടയ്ക്കുക) നിരോധിക്കണം. യാ
 തൊരു ചരിതം (നടവഴി) കോശത്തിനും സൈന്യത്തി
 നും ഹാനിവാർത്തയുണ്ടാകും അധർമ്മവും ആകുലവും അ
 തിനെ നിറുത്തൽ ചെയ്ത ധർമ്മമായ നടപ്പിനെ സ്ഥാപി
 ക്കണം. ചോരപ്രകൃതികൾക്കും (ജാത്യാചോരന്മാരായവർ)
 മേൽജാതിക്കാർക്കും പലപ്പോഴും സ്ഥാനവിപത്യാസം (ദാ
 സസ്ഥലം മാറ്റുക) കല്പിക്കുകയും, അവർ ഒന്നിച്ചുചേർ
 പാക്കുന്നതിനെ നിരോധിക്കുകയും വേണം. പരന്നാൽ ഉപ
 ജാപം ചെയ്യപ്പെട്ട മുട്ടുമുഖന്മാർ, രാജ്യമുഖന്മാർ, ദണ്ഡ
 മുഖന്മാർ, മന്ത്രിപുരോഹിതാദികൾ എന്നിവരെ ശത്രുരാ
 ജ്യത്തിന്റെ പ്രത്യയഭേദങ്ങളിൽ ഒരാൾക്കൊരാൾ താമ
 സിപ്പിക്കണം. അപകാരം ചെയ്താൽ ശക്തന്മാരും സ്വാമി
 വിനാശത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി വസിക്കുന്നവരുമായവരെ ഉ
 പാഹുദണ്ഡം ചെയ്തു ശമിപ്പിക്കണം. പരന്നാൽ ബന്ധ
 നത്തിൽ വയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്ന സ്വദേശീയരെ അപവാഹിത
 സ്ഥാനങ്ങളിൽ (പിരിച്ച സ്ഥാനങ്ങളിൽ) സ്ഥാപിക്ക
 യും വേണം.

അവന്റെ (ശത്രുവിന്റെ) കയ്യിലുള്ള അഭിജാത
 നായ ഒരുവൻ പ്രത്യാഭേദയായ ഭൂമിയെ പ്രത്യാഭാസം
 ചെയ്യാനോ പീഡിപ്പിക്കുവാനോ ശക്തനായിട്ട് പ്രത്യന്താ
 ടവികളിൽ പാക്കുന്നവർക്കിടയിൽ അവന്ന്, തനിക്കവൻ എത്ര
 കോശദണ്ഡങ്ങളെ ദാനം ചെയ്താൽ പൊരജാനപദന്മാർ
 അവനോടു കോപിക്കുമോ അത്ര കോശദണ്ഡങ്ങളെ ദാനം

ചെയ്യേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, ഗുണഹീനയായ ഭൂമിയോ ഗുണവതിയായ ഭൂമിയുടെ നാലിലൊരംശമോ കൊടുക്കണം. പൌരജാനപദാമാർ കോപിച്ചാൽ അവരെക്കൊണ്ട് അപനെ ഹനിപ്പിക്കണം. പ്രകൃതികൾ അപനെ അധിക്ഷേപിക്കുന്നതായാൽ അവനെ നാടുകടത്തുകയോ, അപായകരമായ ഭേദശക്തികൾ പാളിക്കയോ ചെയ്യണം.

ഭൂതപൂർവ്വമായ രാജ്യത്തെ ശത്രുവിൽനിന്നു പിടിച്ചടക്കിയാൽ, മുഖ്യ ഏതൊരു പ്രകൃതിഭോഷണാലാണോ അതു കൈവിട്ടുപോയത് ആ പ്രകൃതിഭോഷണത്തെ മറയ്ക്കുകയും ഇപ്പോൾ ഏതൊരു ഗുണത്താലാണോ അതു തിരികെക്കിട്ടിയത് ആ ഗുണത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യണം.

പിത്രമായ രാജ്യം ലഭിച്ചാൽ പിതാവിനുണ്ടായിരുന്ന ഭോഷങ്ങളെ മറയ്ക്കുകയും, ഗുണങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ധർമ്മചാരം തുടങ്ങിപ്പൂ,
നടത്തിപ്പൂ പരൈ: കൃതം;
അധർമ്മത്തെത്തുടങ്ങൊല്ലാ,
നിഷേധിപ്പൂ പരൈ: കൃതം.

കൌടീല്യരത്നം അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ദിഗ്ഗംഭോപായമെന്ന പതിമൂന്നാമധികരണത്തിൽ, ചണ്ഡപ്രശ്നനെന്ന അദ്ധ്യായം.

ദിഗ്ഗംഭോപായം പതിമൂന്നാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

ജപനിഷദികം. പതിനാലാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റൊഴുപ്പത്തേഴാം പ്രകരണം.

പരമഹാതപ്രയാഗം.

ചാതുർവ്വർണ്യത്തിന്റെ രാഷ്ട്രവേളി ജപനിഷദി കത്തെ (മന്ത്രരഷ്ട്രധരോഗത്തെ) അധർമ്മിഷ്ഠന്മാരായവരിൽ പ്രയോഗിക്കണം.

മേൽജാതിക്കാരും സമ്മതന്മാരായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ദേശവും വേഷവും ശില്പവും കലയും വിശ്വാസ്യമായ വിധം മാറി കണ്ണന്മാർ, വാമനന്മാർ, കിരാതന്മാർ, മൂകന്മാർ, ബധിരന്മാർ, ജഡന്മാർ, അന്ധന്മാർ എന്നിവരുടെ വേഷം ധരിച്ച ശത്രുക്കളുടെ ശരീരങ്ങളിലും അവരുപയോഗിക്കുന്ന വസ്തുക്കളിലും കാളകൂടം മുതലായുള്ള വിഷവസ്തുക്കൾ പ്രയോഗിച്ചു. ശത്രുരാജാവിന്റെ ക്രീഡാപദാർത്ഥങ്ങൾ, ഭൂഷണങ്ങൾ എന്നിവയുടെ നിധാനങ്ങളിലും ഉദ്യാപദാർത്ഥങ്ങളിലും ഗുഹപുരുഷന്മാർ ശസ്ത്രത്തെ നിധാനംചെയ്തു; സത്രാജീവികൾ (സത്രികൾ), രാത്രിചാരികൾ, അഗ്നിജീവികൾ എന്നിവർ അഗ്നിയേയും നിധാനംചെയ്തു.

ചിത്രകേകം (ചിത്രവർണ്ണമായ തവള), കൌരേധിന്ദ്രകം (മലമൃഗങ്ങൾ വിഷമായിട്ടുള്ള ഒരു പുഴ്), കൃകണം (കുമിവിശേഷം), പഞ്ചകുഷ്മങ്ങൾ (കൊട്ടത്തിന്റെ തൊലിയും ഇലയും പൂവും കായും വേരും), ശതപഥി (തേള)

* വിഷവസ്തുക്കൾ മരണാർത്ഥികൾക്ക് പതിനേഴാമദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എന്നിവയുടെ ചുറ്റും; ഉച്ചിടിംഗം (ഒരുതരം കുമി), കംബളി (കമ്പിളിപ്പഴ), ശതകന്ദം, ഇച്ഛം, കൃകലാസം (ഓരൂ) എന്നിവയുടെ ചുറ്റും; ഘ്രാഹഗൗളിക (പല്ലി), അന്ധാഹികം (കരുടിപ്പാമ്പ്), കൃകണകം, പൂതികീടം (ഭൃഗ്വന്ധമുള്ള ഒരു ജാതി കീടം), ഗോമാരിക എന്നിവയുടെ ചുറ്റും—ഈ ചുറ്റുങ്ങളും ജ്യോതകരസം (ചേരൻ പശു), അവൽഗുഹാരസം (കാർക്കോകിലിൻ രസം) എന്നിവയോടു ചേർത്താൽ സദ്യഃപ്രാണഹരം (പൊടുന്നനെയെ പ്രാണനെ നശിപ്പിക്കുന്നത്) ആകുന്നു; ഈ ചുറ്റുങ്ങളുടെ ധൃമവും സദ്യഃപ്രാണഹരമാകുന്നു. മേൽപ്പറഞ്ഞ കീടങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിനെ കൃഷ്ണസർപ്പം, പ്രിയംഗു എന്നിവയോടു കൂടി ചുട്ടുപൊടിച്ചു പൊടി ദേഹത്തെ ശോഷിപ്പിക്കും; അതിന്റെ സംയോഗം (കൃഷ്ണസർപ്പപ്രിയംഗുക്കളോടുകൂടിയ യോഗം) സദ്യഃപ്രാണഹരമാകയും ചെയ്യും. ധാമഗ്ഗവം, (ആനപ്പീച്ചിൽ) യാതുധാനം എന്നീ ഔഷധികളുടെ വേരും ജ്യോതകപുഷ്പത്തിന്റെ (ചേരൻപൂവിന്റെ) ചുറ്റുവുംകൂടി ചേർത്തായ യോഗം അര മാസംകൊണ്ടു പ്രാണനെ ഹരിക്കുന്നതാകുന്നു. വ്യാഘാതകമൂലം (കൊന്നയുടെ വേര്), ജ്യോതകപുഷ്പചുറ്റും എന്നിവയോടുകൂടിയ കീടയോഗം ഒരു മാസംകൊണ്ടു പ്രാണനെ ഹരിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇതു മനുഷ്യക്ക് കലാമാത്ര (അല്പമാത്രം) പും, കഴുതകൾക്കും കുതിരകൾക്കും അതിലിരട്ടിയും, ആനകൾക്കും ഒട്ടകങ്ങൾക്കും നാലിരട്ടിയുമാണ് പ്രയോഗിക്കേണ്ടതു്.

ശതകർദ്ദം, ഉച്ചിടിംഗം, കരവീരം, കടുതുംബി (പേച്ചുര), മത്സ്യം എന്നിവയുടെ ഓടിയീൽ മദനം (മലങ്കാരക്ക) കോഴുവം (വരക്) എന്നിവയുടെ ഉമിയോ ഹസ്തികർദ്ദം, പലാശം എന്നിവയുടെ പലാലാമോ ചേർത്തു പുകയ്ക്കുന്നതായ ധൃമം കാറ്റാത്തു പറപ്പിച്ചാൽ നടക്കുമ്പോൾ അതേ റാവൻ മരിക്കും. പൂതികീടം, മത്സ്യം, കടുതുംബി (പേച്ചു

ര), ശതകർമ്മം, ഇഷ്ടം, ഇന്ദ്രഗോപപ്പദം എന്നിവയുടെ ചുറ്റും; പൂരികീടം, ക്ഷുദ്ര (കണ്ടകാരി), അരാളം (ചെഞ്ചലം), ഹേമം (ഉരുത്തി), വിദാരി എന്നിവയുടെ ചുറ്റും; ഈ ചുറ്റും ബന്ധുതംഗമുചുറ്റും (ആടിന്റെ കൊമ്പും കുളമ്പും ചുട്ടുപൊടിച്ചുചുറ്റും)ത്തോടുകൂടി പുകച്ചാൽ ആ പുക ഏൽക്കുന്നവർ അന്ധന്മാരായിത്തീർക്കും. പൂതികരണപത്രം (തൃപൽപ്പൂമ്പ്), ഹരിതാലം, മനശ്ശില (മനഃയാല) ഇഞ്ച (കുന്നിക്കുരു), രക്തകാപ്പാസപലാലം (ചുവന്ന പരുത്തിയുടെ കുരുവിന്റെ ഉമി) എന്നിവയും ആസ്ത്യാടം (ചുവന്ന എരുക്ക്), കാചം, ഗോശുക്രമം (ചാണകനീർ) എന്നിവയും കൂടി അരച്ചുണക്കി പൊടിച്ചു പൊടികൊണ്ടു പുകയ്ക്കുന്നതും അന്ധീകരണമാകുന്നു. സപ്പിനിമോകം (പാമ്പിന്റെ വള), പശുവിന്റെയും കരിമ്പുടയുടെയും ചാണകം, അന്ധാഹികത്തിന്റെ ശിരസ്സ് എന്നിവയുടെ ധൂമവും അന്ധീകരണമാകുന്നു.

പാരായണം (മാടപ്രായം), പ്ലവകം, ത്രുവ്യാദം (കഴു), ആന, മനുഷ്യൻ, പനി എന്നിവയുടെ മലമൂത്രങ്ങളും കാസീസം, ഹിംഗു (കായം), യവതുഷകണതണ്ഡുലം (യവത്തിന്റെ മുതയരിയും തവിടും) എന്നിവയും കാപ്പാസഞ്ചീജം (പരുത്തിക്കൊട്ട), കുടജഞ്ചീജം (കുടകപ്പാലയരി), കോശാതകീഞ്ചീജം (പുട്ടൽപ്പീരക്കുരു) എന്നിവയും ഗോമൂത്രിക, ഭാണഡി (ത്രികോലക്കൊന്ന) എന്നിവയുടെ വേരും നിംബം (വേപ്പ്), ശിശു (മുരിങ്ങ), ഹണിജം (മണിക്കണ്ടകം), കാഷീഞ്ചം (മുരിങ്ങയുടെ ഭേദം), പീലകം (ഉരു) എന്നിവയുടെ ഇലയും സപ്പിംശഫരി എന്നിവയുടെ ചർമ്മവും ഹസ്തിനഖതംഗമുറ്റും (ആനയുടെ നഖവും കൊമ്പും ചുട്ടുപൊടിച്ചു പൊടി) എന്നീ യോഗങ്ങളിൽ ഓരോന്നും മദനം, കോദുലം എന്നിവയുടെ ഉമിയോ ഹസ്തികർണ്ണം,

പലാശം എന്നിവയുടെ പൊടിയോ കൂട്ടി പുകച്ചു പുക എവിടെ വ്യാപിക്കുന്നുവോ അവിടെയുള്ളവരെ ഹനിക്കും.

കാളി, കഷ്യം, നഡപ്പുല്ല്, ശതാവരി എന്നിവയുടെ വേരോ സപ്പം, പ്രചലാകം (മയിൽപ്പീലി), എന്നിവയുടെ പൊടിയോ മേൽച്ചൊന്ന കല്ലമനുസരിച്ചോ അരച്ചുണക്കിപ്പൊടിച്ചോ, യുദ്ധത്തിന്നിറങ്ങി ആക്രമിക്കുന്ന ബഹളത്തിൽ തങ്ങളുടെ കണ്ണുകൾക്കു തേജനോദകത്താൽ രക്ഷ ചെയ്തിട്ടു പൂമമായി പ്രയോഗിച്ചാൽ സർവ്വപ്രാണികളുടേയും നേത്രങ്ങളെ ഹനിക്കുന്നതാകുന്നു.

ശാരിക, കപോതം, ബകം (കൊററി), വലാക (വെള്ളിൽപ്പക്ഷി) എന്നിവയുടെ പുരീഷം, അക്ഷഷീരം (എരുക്കിന്റെ പാല്), അക്ഷീക്ഷീരം (താന്നിയുടെ രസം), പീലുകക്ഷീരം (ഉകയുടെ രസം), സ്തംഹീക്ഷീരം (കള്ളിപ്പാല്) എന്നിവ കൂട്ടിയരച്ച് അഞ്ചനം ചെയ്യുന്നത് അന്ധീകരണമാകുന്നു; ഇതു വെള്ളത്തിൽ കലക്കിയാൽ വെള്ളത്തെ ദുഷിപ്പിക്കയും ചെയ്യും.

യവം, ശാലി (നെല്ല്) എന്നിവയുടെ വേര്, മടനഫലം, ജാതീപത്രം (പിച്ചുകത്തിന്റെ ഇല), നരമൂത്രം എന്നിവ പ്പുഷം (അത്തി), വിഭാരി (മുതുക) എന്നിവയുടെ വേരുമേന്തോ മുസ്ത (ഒരു തരം വിഷ്ണുഷഡി), ഉദംബരം (അത്തി), മടനം, കോദുവം എന്നിവയുടെ കഷായം മേന്തോ ഹസ്തികണ്ഠം, പലാശം എന്നിവയുടെ കഷായം ചേർത്താ പ്രയോഗിക്കുന്നതു മദനയോഗം (മദം ജനിപ്പിക്കുന്ന യോഗം) ആകുന്നു. ഗ്രാഹി, ഗൌതമവൃക്ഷം കണ്ടകാരം, മയൂരപതി (മയിലോശിക) എന്നിവ; ഗുഞ്ജ, ലാംഗലി (മേത്തോന്നിക്കിഴങ്ങ്) വിഷമൂലിക, ഇ-ഗുദി (ഓട) എന്നിവ; കരവീരം, അക്ഷപീലുകം, അക്ം (എരുക്ക്) മൃഗമാരണി എന്നിവ — ഇവയിലേതെങ്കിലും ഒരു യോഗം മടനം, കോദുവം എന്നിവയുടെ കഷായം ചേ

തോറോ ഹസ്തികുന്ന്കം, പലാശം എന്നിവയുടെ കഷായം ചേർത്താ പ്രയോഗിക്കുന്നതും മദനയോഗമാകുന്നു. ഇപ്പറഞ്ഞ (യവകം മുതലായിട്ടുള്ള) ഏല്യാ യോഗങ്ങളും പുല്ലിലും വിറകിലും വെള്ളത്തിലും പ്രയോഗിച്ചാൽ അവിടെ ദുഷിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

കൃകലാസം, ഗുഹഗൌളിക, അന്ധാഹിക എന്നിവയുടെ കണ്ഡരകൾ (അരമ്പുകൾ) ചുട്ടുപൊടിച്ച് തായ പൊടിക്കൊണ്ടുള്ള പൂമം നേത്രവധത്തേയും ഉന്മാദത്തേയും ജനിപ്പിക്കും. കൃകലാസം, ഗുഹഗൌളിക എന്നിവയെക്കൊണ്ടുള്ള പൂമയോഗം കഷയത്തെ ഉണ്ടാക്കും; അതുതന്നെ ചിത്രഭേദത്തിന്റെ ആരോഗ്യം (കുടൽ) മധുരം കൂടി ചേർത്ത പ്രയോഗിച്ചാൽ പ്രമേഹത്തെ ജനിപ്പിക്കും; മനുഷ്യരകം ചേർത്ത പ്രയോഗിച്ചാൽ ഷയരോഗത്തെയും ജനിപ്പിക്കും. ഓഷീവിഷം (ഔഷധപ്രയോഗത്താൽ ചീത്തയായ കഷയം വിഷം), മദനത്തിന്റെയും കോളവത്തിന്റെയും ചൂഷണം എന്നിവ ചേർത്ത പ്രയോഗിച്ചാൽ ഉപജിഹ്വക (ജിഹ്വാസ്തംഭം) എന്ന രോഗത്തെ ജനിപ്പിക്കും. മാതൃവാഹകം (പാഷിഭേദം), അഞ്ജലികാരം (ഔഷധഭേദം), പ്രമലാകം (മയിൽപ്പീലി), ഭേദാക്ഷി (തവളയുടെ കണ്ണ്), പീല എന്നിവ കൂടിയ യോഗം വിഷുചികയെ ജനിപ്പിക്കും. പഞ്ചകഷയം, കൌഞ്ചിനൃകം, രാജവൃക്ഷപുഷ്പം (കൊന്നപ്പൂവ്), മധു എന്നിവ കൂടിയ യോഗം ജവരത്തെ ജനിപ്പിക്കും. ഭാസം (പക്ഷിഭേദം), നകലം എന്നിവയുടെ ജിഹ്വയും ഗ്രന്ഥികയും (തിപ്പലിവേര) കൂടി കഴിഞ്ഞാലിഖരച്ച പ്രയോഗിച്ചാൽ ഒരു മാസംകൊണ്ടോ അതോ മാസംകൊണ്ടോ മൂകത്വത്തേയും വെധിരതയേയും ജനിപ്പിക്കും. ഇതു മനുഷ്യർക്കു കലാമാത്രം എന്നു മുതലായി മനുഷ്യ പാണ്ഡിത്യമുള്ള മാത്രയിലാണ് പ്രയോഗിക്കേണ്ട

ത്' *. മേൽപ്പറഞ്ഞ യോഗങ്ങളിലെല്ലാം ഔഷധങ്ങൾ കൊത്തിനൂറുക്കി കപാമമാക്കുകയും, പ്രാണികളെ ചൂണ്ണമാക്കുകയുമാണു ചെയ്യേണ്ടത്. അല്ലെങ്കിൽ എല്ലാവരിനേയും കപാമമാക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ല. കപാമമാക്കിയാൽ വീഴും അധികമായിരിക്കും. ഇങ്ങനെ യോഗസമ്പത്തു'.

ശാലുലി, വിദാരി എന്നിവയുടെ ധാന്യംകൊണ്ടുണ്ടാക്കി മൂലം, വത്സനാഭം എന്നിവ ചേർത്തു ചൂച്ചുണ്ടുവരുകയും തേച്ചുണക്കിയുണ്ടാക്കിയ ബാണം ആരുടെ മേൽ കൊള്ളുന്നുവോ അയാൻ ആ ബാണത്താൽ വാലുനായാട്ടു പേറെ പത്താളുകളെ കടിക്കും; ആ കടിയേറാൻ ആ പത്തു പേരും വേറെ പതിപ്പത്തു പേരെ കടിക്കും. ഭല്ലാതകം, യാതുധാനം, അപാമാഗ്നം (ചെറുകടലാടി), ബാണം (കൊഴിഞ്ഞിൽ) എന്നിവയുടെ പുഷ്പങ്ങളും ഏലം, കാഷ്ഠി, ഇല്ലിപ്പ, ഹാലാഹലം എന്നിവയുടെ കഷായവും ആട്ടിൻറെയും മനുഷ്യൻറെയും രക്തവും ചേർന്നിട്ടുള്ള യോഗവും ദംശയോഗം (കടിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള യോഗം) ആകുന്നു. മേൽപ്പറഞ്ഞവ അംഗരണം ചീതം എടുത്തു സകതു (മലർപ്പൊടി), പിണ്ഡാകം (പിണ്ണാക്ക) എന്നിവയും ചേർത്ത് വെള്ളത്തിൽ കലക്കിയാൽ നൂറു വാൽപ്പാടു നീളമുള്ള ജലാശയത്തിലെ ജലത്തെ മുഴുവൻ ഭക്ഷിപ്പിക്കും. ഈ യോഗത്തെ വാഴ്ത്തുകയോ തൊടുകയോ ചെയ്താൽ ജലാശയത്തിലുള്ള എല്ലാ മത്സ്യങ്ങളും വിഷമായി ഭവിക്കും. ആ ജലാശയത്തിലെ ജലത്തെ ആൻ കടിക്കുകയോ തൊടുകയോ ചെയ്യുന്നുവോ അപനേയും വാഷം ബാധിക്കും. ഭൂമിയിൽ കുഴിച്ചിട്ട ഉഷ്ണികയിൽ (പിടാവിൽ) ഗോധ (ഒരു

* മനുഷ്യക്കു കലാമാത്രം (അല്ലമാത്രം), കഴുകുകൾക്കും കകിരകൾക്കും അതിചിരട്ടി, ആനകൾക്കും ഒട്ടകങ്ങൾക്കും നാലിരട്ടി എന്നു സ്വരണം.

തരം ജലജന്തു) യെ ചൂവന്ന കടുകും വെളുത്ത കടുകും കൂട്ടി
മൂന്നുപക്ഷം കാലം ഇട്ടു സൂക്ഷിക്കുക; പിന്നീടു വെച്ചുനാ
യ പുരുഷനെക്കൊണ്ട് അതിനെ എടുപ്പിക്കുക. എന്നാൽ
എടുക്കുന്നവൻ അതിനെ കാണുന്നതിനോടു കൂടിത്തന്നെ
മരിക്കും. ഈ പ്രയാഗത്തിൽ ഗോധയെപ്പോലെ കൃഷ്ണ
സർപ്പത്തെയും ഉപദയാഗിക്കാവുന്നതാണ്.

ഇടിവെട്ടേററു വെന്തു കരിഞ്ഞ മരത്തിന്മേൽ ജപാല
കൂടാതെ നിൽക്കുന്ന തീ എടുത്ത് ഇടിവെട്ടിയ മരത്തി
ന്റെ വിറകു കൂടികത്തിച്ചു കാത്തിക നക്ഷത്രത്തിലോ ഭര
ണി നക്ഷത്രത്തിലോ രൗദ്രമായ (തമ്രൻ ദ്രോണയായിട്ടുള്ള)
ഹോമവിധാനമനുസരിച്ചു ഹോമിക്കപ്പെട്ടതായ അഗ്നി
ഏതു വസ്തുക്കളിലെങ്കിലും പ്രദയാഗിക്കപ്പെട്ടാൽ പ്രതിവി
ധിയില്ലാത്തവിധം അതിനെ ദഹിപ്പിക്കും.

കർമ്മാഗ്നിയെടുത്തിട്ടു
ഹോമിപ്പു മരക്കിടത്തിനാൽ;
സുരയാലേ ശൗണ്ഡികാഗ്നി;
ഘൃതത്താലാമസാഗ്നിയും;
മാലൃത്താലകപത്മഗ്നി;
കടുകാൽ കിലകാഗ്നിയും;
സുതികാവഹി ദധിയാൽ;
അരിയാലാഹിതാഗ്നിയും;
ചണ്ഡാലാഗ്നിയെ മാംസത്താൽ;
ചിതാഗ്നിയെ മനുഷ്യാനാൽ;
ഏവം ഹോമിച്ചു തീയെല്ലാം
ചേർത്തട്ടിൻവസകൊണ്ടുമേ
മനുഷ്യപ്രാപകംകൊണ്ടും
കൊന്നുമേലേരിക്കൊണ്ടുമേ

വേദാമിപ്പിതഗനിമന്ത്രത്താ-

ലത്തീയപ്രതികാരമാം.

ശത്രുക്കൾക്കു നോക്കീടിൽ

നേത്രമോഹനമായിട്ടു.

മന്ത്രം:—അഭിതെ നമസ്സേ; അനമതെ നമസ്സേ;
സരസ്വതി നമസ്സേ; ദേവ സവിതന്നമസ്സേ. അഗ്നയെ
സ്വാഹാ; സോമായ സ്വാഹാ; ഭൂഃ സ്വാഹാ; ഭുവഃ
സ്വാഹാ.

കൊടിയുടേതും അയ്യംശാസ്ത്രത്തിൽ, ഭരണനീഷദികരണം
പതിന്നാലാമധികരണത്തിൽ, പരയോമപ്രയോഗമെന്ന
ഒന്നാമതായതും.

രണ്ടാം അധ്യായം.

ഒരുനൂറ്റൊഴുപത്തൊട്ടാം പ്രകരണം.

പ്രലംഭനം—അതുതാൽപാദനം.

ശിരീഷം (നെന്മേനിവാക), ഉദ്ദംബരം, ശമി എന്നിവയുടെ മൂന്നും നൈമിഷത്തു സേവിക്കുന്നത് അര മാസംകാലത്തേക്കുള്ള ക്ഷുദ്യോഗം (വിശപ്പില്ലാത്താവാനുള്ള യോഗം) ആകുന്നു. കശേരു, ഉൽപലം എന്നിവയുടെ കിഴങ്ങും കരിമ്പിന്റെ വേരും ബിസയും (താമരപളയം) കറുകയും കൂട്ടി പാലിലോ പ്ലതമണ്ഡത്തിലോ (നെന്തിന്റെ തെളി) ചേർത്തു സേവിക്കുന്നത് ഒരു മാസത്തേക്കുള്ള ക്ഷുദ്യോഗമാകുന്നു. ഉഴുന്ന്, യവം, മുതിര, ദളാലർ എന്നിവയുടെ പൊടി പാലിലും നെന്തിലും ചേർത്താ വല്ലീഷ്വരീരവും നെയ്യും സമം ചേർത്താ സാഖം, പുണ്ണിപണ്ണി (മുച്ചിഖ) എന്നിവയുടെ വേരരച്ചു കൽക്കം പാലിൽ ചേർത്താ

ഈ വേദകൊണ്ട് സിദ്ധമായ പാൽ തേനും നെയ്യും ചേർത്തോ ഭക്ഷിച്ചാൽ തൈമാസം കാലം ഉപവസിക്കാം. (ഭക്ഷണം കൂടാതിരിക്കാം.)

വെളുത്ത ആട്ടിന്റെ മൂത്രത്തിൽ ഏഴു ദിവസം ഇടുവച്ച കടകിൽനിന്നെടുത്ത എണ്ണ കടകാലാബ്ധിയിൽ (ചുരങ്ങയിൽ) തൈമാസമോ അരമാസമോ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ച് ആ എണ്ണ പ്രയാഗിച്ചാൽ ചതുഷ്പദങ്ങളും ദപിപദങ്ങളുമായ ജീവികൾക്കു വൈരൂപ്യം വരും. ഏഴുദിവസം മോരായ വചും മാത്രം ഭക്ഷിപ്പാൻ കൊടുത്തു സൂക്ഷിച്ച വെളുത്ത കഴുതയുടെ ലണ്ഡവും (ചാണകം) യവവും കൂട്ടി കാച്ചിയ ഗൌരസംസ്ഥലൈലവും (വെളുത്ത കടകിന്റെ എണ്ണ) വൈരൂപ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കും.

അവയിൽ (വെളുത്ത ആട്, വെളുത്ത കഴുത എന്നിവയിൽ) ഒന്നിന്റെ മൂത്രവും ചാണകനീരും ചേർത്തു കാച്ചിയ കടകെണ്ണ അർക്കുലം, പതം എന്നിവയുടെ പൊടിയും ചേർത്തു പ്രയാഗിച്ചാൽ ദേഹം വെളുക്കും. വെളുത്ത കോഴി, അജഗരം (പെരുമ്പാമ്പ്) എന്നിവയുടെ മലം ചേർത്തു പ്രയാഗിക്കുന്നതും ശ്വേതീകരണം (ദേഹത്തെ വെളുപ്പിക്കുന്നത്) ആകുന്നു. വെളുത്ത ആട്ടിന്റെ മൂത്രത്തിൽ ഏഴുദിവസം ഇടുവച്ച വെളുത്ത കടകം, മോര്, എരുക്കിൻപാല്, ഉപ്പ്, ധാന്യം എന്നിവയും കൂട്ടി യോജിപ്പിച്ച് ഒരു പക്ഷം സൂക്ഷിച്ചതിനുശേഷം പ്രയാഗിച്ചാൽ ദേഹം വെളുക്കും. വജ്രിയിൽനിന്നു പേർപെടാത്ത ചുരങ്ങയിൽ അരമാസം കാലം വെച്ചു സൂക്ഷിച്ച നാഗരം (ചുക്ക്) വെളുത്ത കടകു കൂട്ടിയരച്ച് പ്രയാഗിച്ചാൽ രോമങ്ങൾ വെളുക്കും.

ചുരങ്ങ, പൂരിയാം കീടം,
വെളുത്ത ഗുഹഗൌളിയും

അരച്ചതേച്ചാൽ കേശങ്ങൾ

ശംഖംപോലെ വെളുത്തിടും.

ചാണകവും തിന്ദുകും, അരിഷ്ടം (വേപ്പ്) എന്നിവയുടെ തൊലിയും കൂട്ടിയരച്ചതു മേൽ തേച്ച് അതിന്നുമേൽ ജ്യോതകരസം പുരട്ടിയാൽ ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ കഷ്ടരോഗം പിടിപെടും. കൃഷ്ണസപ്പത്തിന്റെ വായിലൊറ്റു ഹഗൌളികയുടെ വായിലോ ഏഴടിവസം ഇടുവച്ചു ഇഞ്ച (കുന്നിക്കരു) അരച്ചതേച്ചാൽ കഷ്ടം പിടിക്കും. ശുക്രത്തിന്റെ പിത്തം, അണ്ഡരസം (മുട്ടകയിലെ രസം) എന്നിവ കൂട്ടി മേൽ തേക്കുന്നതും കഷ്ടത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്ന യോഗമാകുന്നു. പ്രിയായുക്തർക്കുംകൊണ്ടുള്ള കഷായം സേവിക്കുകയാണ് ആ കഷ്ടത്തിനുള്ള പ്രതിവിധി.

കക്കടി, കോശാതകി, ശതാവരി എന്നിവയുടെ വേരുമേൽ അത്രഹാരം ഭക്ഷിച്ചാൽ ഒരു മാസംകൊണ്ടു ദേഹം ഗൌരവസ്നാനമാകും.

വടത്തിന്റെ (പേരാൽ) കഷായം പകുന്ന് കുളിച്ചു സഹചരത്തിന്റെ (കരിങ്കുരുഞ്ഞി) കൽക്കം മേൽ തേച്ചാൽ ഒരു മാസംകൊണ്ടു ദേഹം കൃഷ്ണവസ്നാനമാകും. ശകനം (ഗുഡം), കംഗു (പ്രിയംഗു), തൈലം എന്നിവ മേൽ അരിതാലം, മനയോല എന്നിവ അരച്ചതേച്ചാൽ ദേഹം കറുക്കും.

ഖദ്യോതമൂർന്ന് (മിന്നാമിനുങ്ങിന്റെ പൊടി) കട്ട കെണ്ണയും ചേർത്തു പ്രയോഗിച്ചാൽ രാത്രിയിൽ ജപാലയെ പുറപ്പെടുവിക്കും. ഖദ്യോതം, ഗണ്ഡൂപദം (ഞാഞ്ഞൂല) എന്നിവയുടെ മൂർ്നമോ സമുദ്രജന്തുക്കൾ, ഭംഗം (കലിംഗ പക്ഷി), കപാലം (തലയോട്ട്) എന്നിവയുടെ മൂർ്നമോ ഖദിരം (കരിങ്ങാലി), കർ്നികാരം എന്നിവയുടെ പുഷ്പമൂർ്നമോ ശകനം, കംഗു, തൈലം എന്നിവയോടുകൂടി

യ തേജനമുഹമ്മദ് വേപ്പിൻതൊലി മുട്ട കരിയും തവളയുടെ വസയും കൂട്ടി ദേഹത്തിൽ പൂരിയാൽ ദേഹത്തിങ്കൽ അഗ്നിയെ ജ്വലിപ്പിക്കും. വേപ്പിൻതൊലി, വളകും, കടലി (കടലിവാഴക്കിഴങ്ങ്), എള്ള എന്നിവ അമച്ചു കൽക്കം ദേഹത്തിൽ തേച്ചാൽ അതിൽ അഗ്നി ജ്വലിക്കും. പീലൂചിന്റെ തൊലി മുട്ട മഷി പിണ്ഡമാക്കി ഉള്ളിൽ കയ്യിൽ പുരട്ടിയാൽ അതിൽ അഗ്നി ജ്വലിക്കും. തവളയുടെ വസ ദേഹത്തിൽ പുരട്ടിയാൽ ദേഹത്തിൽനിന്നു അഗ്നി ജ്വലിക്കും. പീലൂചിന്റെ തൊലി മുട്ടകൾ ദേഹത്തിൽ തേച്ചു ദർവേരും മാങ്ങയങ്ങിയുടെ എണ്ണയും ചേർത്തു പുരട്ടുകയോ സമുദ്രമണ്ഡുകീടമനം (കടൽനര), സജ്ജരസം (ചെഞ്ചലും) എന്നിവയുടെ പൊടി പൂശുകയോ ചെയ്താൽ ദേഹത്തിൽനിന്നു അഗ്നി ജ്വലിക്കും. തവളയുടെ വസചേർത്തു കറുക്കിയ പാഴ്വാ കച്ചീരം(ഞെട്ട്) മുതലായവയുടെ വസ സമചേർത്തു കാച്ചിയ തൈലമാ ദേഹത്തിൽ പുരട്ടിയാൽ അതൽനിന്നു അഗ്നി ജ്വലിക്കും. ഈ തൈലം തേച്ചു മേലെ തവളയുടെ വസപുരട്ടിയാൽ ദേഹത്തിൽ അഗ്നി ജ്വലിക്കും. വേണമൂലം (മുളവേര), ശൈവലം (കുളഞ്ചങ്ങി) എന്നിവ അമച്ചുതേച്ചു അതിന്നു മേലെ തവളയുടെ വസ പുരട്ടിയാൽ ദേഹത്തിൽനിന്നു അഗ്നി ജ്വലിക്കും. വേപ്പിൻതൊലി, പ്രതിബല, വഞ്ചുളം, വളകും, കടലീമൂലം എന്നിവ കൽക്കമായി തവളയുടെ വസ ചേർത്തു കാച്ചിയ തൈലം കാലടികളിൽ പുരട്ടിയാൽ തീക്കനലാൽക്കൂടെ നശിക്കും.

ഉപോടകം, പ്രതിബല,
വഞ്ചുളം, പാദാഭ്രകം
ഇവതൻ വേർ കല്പമായും
മണ്ഡുകവസ ചേർത്തുമ
എണ്ണ കാച്ചിക്കാലടികൾ
കഴിപ്പിട്ടു പുരട്ടുകിൽ

കനൽച്ചാത്തിൽച്ചരിച്ചിടാം

പുഷ്പരാശിയിലെമ്പോൽ.

ഹംസം, ഔരഞ്ചം, മയൂരം എന്നിവയുടേയൊ വെള്ളത്തിനേപേ നീയെന്ന വലിയ പക്ഷികളുടേയൊ പുഷ്പങ്ങളിൽ രാത്രിയിൽ നളിനീപിക (നളപ്പല്ലകൊണ്ടുള്ള ചുട്ട്) കത്തിച്ചുവെച്ചു കെട്ടിവിട്ടാൽ ഉൽക്കാദഗ്ദ്ധന (കൊള്ളിമീൻ കാണിക്കുക) മാകും.

വൈദ്യതന്ത്രം (ഇടിവെട്ടിയ മരത്തിന്റെ വെണ്ണീര്) അഗ്നിയെ ശമിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

സ്രീയുടെ ആത്മവത്തിലിട്ടുവെച്ചു ഉഴുന്നു, തവളയുടെ വസന്തോട്ട സമ്മിശ്രമായ വ്രജകലീമൂലം എന്നിവ തീയെ റിയുന്ന ചുല്ലിയിൽ (അടുപ്പിൽ) ഇട്ടാൽ ആ അടുപ്പത്ത് പാകം ചെയ്യുന്ന വസ്തുക്കൾ വേവുകയില്ല; ചുല്ലീശോധനം (അടുപ്പവാരി വെടുപ്പാക്കുക) ആണ് അതെന്നു പ്രതീകാരം.

പീലൂമരം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മണി, സുവർച്ചലാമൂലം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഗ്രന്ഥി (ഉണ്ട), സുതഗ്രന്ഥി (രൂൽപ്പന്ത്) എന്നിവയിലൊന്നു ഉള്ളിൽ തീയാക്കി ശീലക്കണ്ണണം കൊണ്ടു കെട്ടി വായിൽ വെച്ചാൽ വായിൽനിന്നു തീയും പുകയും പുറപ്പെടുവിക്കാം.

കുശം, ആമ്രഫലം (മാങ്ങയണ്ടി) ഇവയിൽനിന്നെടുത്ത എണ്ണ തീയിലൊഴിച്ചാൽ ആ തീ മഴയത്തും കാറ്റത്തും ജപലക്കും സമുദ്രോന്മനം (കടൽനര) എണ്ണപുരട്ടി കത്തിച്ചു വെള്ളത്തിലിട്ടാൽ അതു വെള്ളത്താൽ നീന്തിക്കൊണ്ടു ജപലിക്കും. കരങ്ങിന്റെ അസ്ഥികളിൽ കല്ലാപ്പവേണ (കരിങ്ങാലിമുള) കൊണ്ടു കടഞ്ഞുണ്ടാക്കിയ അഗ്നി വെള്ളം തട്ടിയാൽ കെടുകയില്ല; വെള്ളം പകർന്നാൽ കത്തുകയും ചെയ്യും. ആയുധം പ്രയാഗ്വിഷ്ണു പൂജത്തന്ത്രം ലേഹനിയോ കൊല്ലപ്പെട്ട ഒരു പുരുഷന്റെ ഏടന്തോ വാരിഭാഗത്തുള്ള പർശുകാസ്ഥിയിൽ (വാരിയെല്ലിൽ) കല്ലാ

ഏകദേശംകൊണ്ടു കടന്നുതന്നിരുന്ന അഗ്നികൊണ്ടോ സൂര്യനോ പുരുഷന്റെയും അസ്ഥികളിൽ മനുഷ്യന്റെ പർവ്വതകാമ്പികൊണ്ടു കടന്നുതന്നിരുന്ന അഗ്നികൊണ്ടോ എവിടെ മൂന്നുപ്രാവശ്യം അപ്രദക്ഷിണമായി ഉഴിയുന്നുവോ അതിന്റെ മറ്റൊരഗ്നി ജ്വലിക്കുകയില്ല.

ചുട്ടുനരീ, വാണരീടം,
വാണരീടമിവനിനെ
അശ്വമൃഗം ചേർത്തു
തേച്ചാൽ ചങ്ങലയനിടും.

അയസ്സാരം, പാഷാണം എന്നിവയിൽ ക്ഷിപ്രം, ദർദ്രം (തവള), വാണരീടം എന്നിവയുടെ വസ തേച്ചു അതുകൊണ്ടു തൊട്ടാലും ചങ്ങല അറുപോകും.

കങ്കം, ഭാസം എന്നിവയുടെ പാശ്ചാത്യം (വാരി) ഉൽപലവും (ഒരുതരം മത്സ്യം) വെള്ളവും കൂട്ടിവെച്ചു ദാരുഗർഭം (പന്നിയുടെ ഗർഭം) ചതുഷ്പദങ്ങളുടേയും ദ്വിപദങ്ങളുടേയും പാദങ്ങളിൽ തേക്കുകയോ, ഒട്ടകത്തിന്റെ തോൽ കൊണ്ടുള്ള ചെരിപ്പുകളിൽ കുമ്പളിന്റെയും കഴുകന്റെയും വസകൾ പുരട്ടി പേരാലിലകൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞു അപകാലിലിടുകയോ ചെയ്താൽ അയസ്സതു യോജനദൂരം തെളിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കാം. ശ്വേതം, കങ്കം, കാക്ക, കഴുകൻ, ഹംസം, ക്രൗഞ്ചം, വീചിരല്ലം എന്നീ പക്ഷികളുടെ മഷയോ രേതസ്സോ മേൽപ്രകാരം പുരട്ടിയാൽ നൂറുയോജന നടക്കാം. സിംഹം, വ്യാലും, ദപീപി, കാക്ക, കുമ്പളി എന്നിവയുടെ മഷയും രേതസ്സുമോ സർപ്പവർണ്ണങ്ങളിലുള്ള സ്ത്രീകളുടെ ഗർഭപതനങ്ങളെ (ചാവുകുട്ടികൾ) ഉഷ്ണികയിൽ (ഒരുതരം മൺപാത്രം) അഭിഷേചനംചെയ്താൽ മരച്ചുപോയ ശിശുക്കളെ ശ്മശാനത്തിൽ അഭിഷേചനംചെയ്താൽ എടുത്തതായ മേദസ്സോ മേൽപ്രകാരം ഉപയോഗിച്ചാൽ നൂറുയോജന ദൂരം തെളിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കാം.

൭൩൮

ഒരു പനീഷതികം

പതിന്നാലാമധികരണം

അ ഇളതാൽപാതവഴിയാം

യുദോഗം പരനേകിട്ടു

ആരാജ്യാർത്ഥം; രണ്ടുപക്ഷം

കോപമെന്നതു തുല്യമാം.

കേരളീയന്മാർ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ഒരു പനീഷതികമെന്ന

പതിന്നാലാമധികരണത്തിൽ, പ്രധാനം—അച്ചു

തോഷചാരണം എന്ന രണ്ടാമധ്യായം.

മൂന്നാം അധ്യായം.

ദൈവേഷജ്യമന്ത്രപ്രയോഗം.

മാജ്ജാരൻ, ഒട്ടകം, വൃകം, വരോഹം, ശാപാവിത്ത് (മുളുൻ), വാമുഖി, നപ്ലാവ്, കാക്ക, കുമൻ, രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന മറ്റു ജീവികൾ എന്നിവയിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ അതിലധികമോ ജന്തുക്കളുടെ വലത്തു കണ്ണുകളും എടുത്തു കണ്ണുകളും എടുത്തു വേദോപദേശ രണ്ടുവിധം ചൂഷ്ണങ്ങളുണ്ടാക്കുക. അതിൽ എടുത്ത കണ്ണുകളുടെ പൊടി വലത്തു കണ്ണിലും, വലത്തു കണ്ണുകളുടെ പൊടി എടുത്ത കണ്ണിലും എഴുതിയാൽ രാത്രിയിൽ ഇരുട്ടത്തു കണ്ണു കാണും.

ഏകരഥകം, വരോഹാക്ഷി,

ഖദ്യോരതം, കാളശാരിഖ,

നേത്രത്തിലെഴുതിക്കൊണ്ടാൽ

കാണം രൂപങ്ങൾ രാത്രിയിൽ.

മൂന്നുദിവസം ഉപവസിച്ച്, പുനഃനക്ഷത്രത്തിൽ ആയുധംകൊണ്ടു കൊല്ലുകയും ശുദ്ധത്തിന്മേലാറുകൾക്കു ചെല്ലപ്പെട്ട ഒരു പുരുഷന്റെ തലയോട്ടിൽ മണ്ണുപരത്തി, അതിൽ യവം പാവി ആട്ടിൻപാൽകൊണ്ടു നന്നാക്കുക, ആ

തെൻ

ഒരുതരദൈവത്തെപ്പറ്റി പ്രകരണം

മൂന്നാമധ്യായം

യവത്തിന്റെ മുളകൾകൊണ്ടു മാലകെട്ടി ധരിച്ചാൽ നഷ്ടച്ചായാത്രപൻ (ചായയും രൂപവും നശിച്ചവൻ; അന്യന്മാർക്കു കാണാൻ കഴിയാത്തവൻ) ആയിട്ടു സഞ്ചരിക്കും; മൂന്നുദിവസം ഉപവസിച്ചിട്ട്, പുയംനാൾകൊണ്ട് ശുദ്ധ്വ്, മാർജ്ജാരൻ, ലുമൻ, വാഹുലി എന്നിവയുടെ വലത്തുകണ്ണുകളും എടത്തുകണ്ണുകളും എടുത്തു രണ്ടുവക ചുണ്ണാണ്ടിങ്ങാക്കുക. ആ ചുണ്ണാണ്ടുകൊണ്ടു യഥാസ്ഥം (വലത്തുകണ്ണിന്റെ പൊടികൊണ്ടു വലത്തുകണ്ണും എടത്തു കണ്ണിന്റെ പൊടികൊണ്ടു എടത്തുകണ്ണും) കണ്ണെഴുതിയാൽ നഷ്ടച്ചായാത്രപനായിട്ടു സഞ്ചരിക്കും; മൂന്നുദിവസം ഉപവസിച്ചിട്ട്, പുയം നാൾകൊണ്ടു പുരുഷനെ എയ്ക്കുകൊന്ന ബാണംകൊണ്ടു അഞ്ജനശലാകയും അഞ്ജനപാത്രവും ഉണ്ടാക്കുക. മേൽപ്പറഞ്ഞ ഏതെങ്കിലുമൊരക്ഷിച്ചുണ്ണും ആ പാത്രത്തിലാക്കിവെച്ചു കണ്ണെഴുതിയാൽ നഷ്ടച്ചായാത്രപനായിട്ടു സഞ്ചരിക്കും; മൂന്നുദിവസം ഉപവസിച്ചിട്ട്, പുയം നാൾകൊണ്ടു, കാരീരുമ്പിനാൽ അഞ്ജനപാത്രവും ശലാകയുണ്ടാക്കുക. പിന്നെ, രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ജന്തുക്കളുടെ തലയോട്ടിൽ അഞ്ജനം നിറച്ചു 'അത' ഒരു സ്രീശവത്തിന്റെ യോനിയിൽ കടത്തി ഭവിക്കുക. ആ അഞ്ജനം പുയംനാളിൽ എടുത്തു മേൽപ്പറഞ്ഞ അഞ്ജനപാത്രത്തിലാക്കുക. അതു മുൻപൊന്ന ശലാകകൊണ്ടെടുത്തു കണ്ണിലെഴുതിയാൽ നഷ്ടച്ചായാത്രപനായിട്ടു സഞ്ചരിക്കും; എവിടെ ആചിതാഗ്നിയായ ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ ശവം ഭവിക്കിച്ചതോ ഭവിക്കുന്നതോ ആയിക്കൊണ്ടു വേദം അവിടെയിരുന്നു മൂന്നുദിവസം ഉപവസിച്ചിട്ട്, പുയം നക്ഷത്രത്തിൽ തന്നിയേ മരിച്ച ഒരുവന്റെ ശവത്തിന്മേലെ ചുട്ടുപുടവകൊണ്ടു പ്രാസവും (മൂട) ഉണ്ടാക്കി അതിൽ ചിതാഭസ്മം നിറച്ചു 'അതു ദേഹത്തിന്മേൽ കെട്ടിയാൽ നഷ്ടച്ചായാത്രപനായി സഞ്ചരിക്കും; ബ്രാഹ്മണന്റെ പ്രേ

കുറിപ്പ്

ഔപന്ധിഷ്ഠികം

പതിന്നാലുമധികരണം

തകാശ്വത്തിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്നതായ ഗോവിന്റെ അസ്ഥി
യും മലയാളം എടുത്തുപൊക്കിപ്പൊക്കി ഒരു പാമ്പിന്റെ
ഉറയിൽ നിറച്ച് ആ ഉറ ദേഹത്തിൽ കെട്ടിയാൽ പശു
ക്കൾ ആശ്ചര്യമായിത്തീർക്കും; പാമ്പുകൾ മരിച്ച
ഒരുവന്റെ ശവം ചുട്ട ഭസ്മം പ്രപലകത്തിന്റെ (മയിൽ)
തോൽകൊണ്ടുള്ള ഉലയിൽ നിറച്ച് ആ ഉറ ദേഹത്തിൽ കെ
ട്ടിയാൽ എല്ലാഭാഗങ്ങളും ആശ്ചര്യമായിത്തീർക്കും; കൂ
മൻ, വാഗ്ദലി എന്നിവയുടെ വാലും പുറീഷയും അനപ
സ്ഥിയും കൂട്ടി പൊക്കിപ്പൊക്കി പാമ്പിന്റെ ഉറയ്ക്കകത്തു
നിറച്ച് ആ ഉറ ദേഹത്തിൽ കെട്ടിയാൽ പക്ഷികൾ ആശ്ച
ര്യമായിത്തീർക്കും—ഇങ്ങനെ അനേകമാണായോഗങ്ങൾ
(മറഞ്ഞു നടക്കുന്നതിനുള്ള യോഗങ്ങൾ) എട്ടാകുന്നു.

(മുദ്ര)

ബലിം ചൈവരോചനംവന്ദനം ശതമായഞ്ച ശംഖരം
 ഭണ്ഡീരപാകം നരകം നികുംഭം കുംഭമുച ച
 ദേവലം നാരദംവന്ദനേ വന്ദനേ സാമുദ്ഗ്നിനാലവം
 ഏതേഷാമരയോഗന കൃതം തേ സാപനം മഹൽ
 യഥാ സ്വപന്ത്യജരാരഃ സ്വപത്വപി ചതുഖലാഃ
 തഥാ സ്വപന്തു പുഷ്പാ യേച ഗ്രാമ കതുഖലാഃ
 ഭണ്ഡകാനാം സഹസ്രേണ രഥേനമിശേതനച
 ഇമം ഘൃതം പ്രവേഷ്യാമി തുഷ്ണിമാസതു ഭാണ്ഡകാഃ
 നമസ്തപാച മനേവ ബധപാ തുനകാചലകാഃ
 യേ ദേവാദേവലാകോഷ മാന്ദഷോഷച ബ്രാഹ്മണാഃ
 അധ്യയനപാരഗാസ്ത്രിലാ യേചൈകലാസതാപസാഃ
 ഏതഭ്യഃ സർവ്വസിദ്ധേഭ്യഃ കൃതാൻത സാപനം മഹൽ
 അതിഗച്ഛതിച മയ്യപഗച്ഛന്തു സംഹതാഃ
 അഭിരേ പലിരേ മനേവ സാഹാ.

ഒക്ത

ഒരുനൂറ്റാണ്ടിലെത്തോളം പ്രകരണം

മൂന്നാമധ്യായം

ഇതിന്റെ പ്രയോഗം:— മൂന്നു ദിവസം ഉപവസിച്ച്, പുനഃ നാളോടു ചേർന്നു കൂട്ടിയുൾക്കിയിൽ മണ്ഡാലസ്രീയുടെ കയ്യിൽനിന്നു ബിലവാലയേഖനം (എലിയുടെ കഷണം) വിലയ്ക്കു വാങ്ങുക. അതും കുറെ ഉഴുനും കൂടി ഒരു കൊട്ടയിലാക്കി അസങ്കീർണ്ണമായ ആദരനത്തിൽ (ശുശ്രൂഷണത്തിൽ) കഴിച്ചിടുക. രണ്ടാമത്തെ ചതുർത്ഥിദിവസം അതു വാങ്ങിയെടുത്തു കുമാരിയെക്കൊണ്ടുറപ്പിച്ചു ഗുളികയുണ്ടാക്കിക്കുക. അതിൽനിന്ന് ഒരു ഗുളിക ഈ മന്ത്രം ജപിച്ചു എവിടെ എറിയുന്നുവോ അവിടെയുള്ള എല്ലാ ജീവികളും നിദ്രയിൽ ലയിക്കും. മേൽപ്പറഞ്ഞ വിധിയനുസരിച്ചുതന്നെ ശാചിത്തിന്റെ ശല്യകം (മുള്ളന്റെ മുള്ളി) കറുത്തതു മൂന്നും ചെളുത്തതു മൂന്നും വേറെവേറെ ശുശ്രൂഷണത്തിൽ കഴിച്ചിടുക. രണ്ടാമത്തെ ചതുർത്ഥിയിൽ എടുത്ത് അതു ശുശ്രൂഷണത്തോടുകൂടി ഈ മന്ത്രം ജപിച്ചു എവിടെ ഇടുന്നുവോ അവിടെയുള്ള എല്ലാ ജീവികളും നിദ്രയിൽ ലയിക്കും.

(മന്ത്രം)

സുവർണ്ണപുഷ്പീം ബ്രഹ്മാണീം ബ്രഹ്മാണൈകശലാപജം
സർവാശ്വദേവതാപന്ദ്രേ വന്ദേ സർവാശ്വതാപസാൻ
വശംമേബ്രാഹ്മണായാതു ഭൂമിപാലാശ്വക്കുത്രിയാഃ
വശം വൈശ്വാശ്വ ശുദ്ധാശ്വ വശതാംനാതുഃസസഭാ
സ്വാഹാ. അമിലേ കിമിലേ വസുജാതേ പ്രയോഗേ
ഫക്കേ വയുരോപ വിഹാലേ ദന്തകടകേ സ്വാഹാ.
സുഖം സ്വപന്തേ ശുനകം യേ ച ഗ്രാമേ കരൂഹലാഃ
ശാഖിധശ്ശുപ്തകം ചൈതൽ ത്രിശേഷതം ബ്രഹ്മനിർമ്മിതം
പ്രസുപ്താസ്സുവ്സിലാഹി ഏതത്തേ സ്വാപനം കൃതം (ഹാ.
യവൽ ഗ്രാമസ്യ സീമാന്തഃ സൂക്തസ്പാദഗമനാദിതിസ്വാ

ഇതിന്റെ പ്രയോഗം:— മുള്ളന്റെ മുള്ളുകൾ ചെളുത്തതു മൂന്നെണ്ണം എടുത്തു ശുശ്രൂഷണത്തിൽ കഴിച്ചിട്ട് ഏഴു ദി

വസം ഉപവസിച്ച്, കൃഷ്ണചതുർശി ദിവസം, അഗ്നിയിൽ ഈ മന്ത്രംകൊണ്ടു നൂറെറട്ടു കരിങ്ങാലിച്ഛമതകൾ ഹോമിച്ചു" തേൻകൊണ്ടും നൈകൊണ്ടും ആഹുതി ചെയ്യുക. എന്നിട്ട് മേൽപ്പറഞ്ഞ മുളകളിലൊന്നു ഈ മന്ത്രം ജപിച്ചു ഗ്രാമദപാരത്തിലോ ഗുഹദപാരത്തിലോ കുഴിച്ചിട്ടാൽ അവിടെയുള്ള സുവ്വജീവികളും നിദ്രയിൽ ലയിക്കും.

(മന്ത്രം)

ബലിംവൈരോചനം വന്ദേശതമായഞ്ചശംബരം
നികംഭം നരകം കുംഭം തന്തുക്ലാ മഹാസുരം
അമാലവം പ്രമീലഞ്ച മന്ധോലുകം ഖട്വാദംബലം
കൃഷ്ണകം സോപചാരഞ്ച പൌലോമീഞ്ച യശസിനീം
അഭിമന്ത്രയ്യഗ്രഹ്ണാമി സിദ്ധാർത്ഥം ശവശാരികാം
ജയന്തു ജയതിചനമഃ ശലകഭൂതഭൃഃ സ്വാഹാ.
സുഖം സ്വപന്തു ശുനകായേചഗ്രാമേ കതുഹലാഃ
സുഖം സ്വപന്തു സിദ്ധാർത്ഥായമർത്ഥം മാഗ്ധ്യമാഹേ
യാവദസ്തമയാദദയാ യാവദർത്ഥം ഫലം മമ.
ഇതി സ്വാഹാ.

ഇതിന്റെ പ്രയോഗം:— നാലു ഭോജനകാലം ഉപവസിച്ച് കൃഷ്ണചതുർശി ദിവസം അസങ്കീർണ്ണമായ ശുശ്രൂണത്തിൽ ബലിചെയ്തു ഈ മന്ത്രംകൊണ്ടു ശവശാരിക (ശവത്തിന്റെ കുടൽമാല) എടുത്തു പോരൂപോട്ടലികയിൽ (ശീലകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പാചയിൽ) കെട്ടിച്ച് അതിന്റെ മധ്യത്തിൽ മുളയുടെ മുളയും തറച്ച് ഈ മന്ത്രം ചൊല്ലി എവിടെ കുഴിച്ചിടുന്നുവോ അവിടെയുള്ള എല്ലാ ജീവികളും നിദ്രയിൽ ലയിക്കും.

(മന്ത്രം)

ഉപൈമി ശരണഞ്ചാഗ്നിംഭൈ പതാനി ദിശോദശ
ഉപയാന്തു ച സർവാണി വശതാം യാതു മേ സദാ.
സ്വാഹാ.

ഇതിന്റെ പ്രായോഗികം— മൂന്നു ദിവസം ഉപവസി
ച്ചിട്ടു പുയം നക്ഷത്രത്തിൽ ശങ്കരകരം (കല്ലുകൾ *)
എടുത്തു തേനും നെയ്യും കൂട്ടി അഗ്നിയിൽ ഇരുപത്തൊ
ന്നുത ഹോമിച്ചു ഗന്ധമാലുങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ചു ഭൂമി
യിൽ കുഴിച്ചിടുക. രണ്ടാമത്തെ പുയംനക്ഷത്രത്തിൽ എ
ടുത്തു ' ഓരോ ശങ്കരകൊണ്ടു' ഈ മന്ത്രം ജപിച്ചു ചാതി
ലിന്മേൽ മുട്ടുക. നാലു ശങ്കരകൾ കുഴിയുന്നതിന്നു
ള്ളിൽ വാതിൽ തുറക്കും. നാലു ഭോജനകാലം ഉപ
വസിച്ചിട്ടു കൃഷ്ണചതുർത്ഥിയിൽ ഭഗവതൃഷ്ണന്റെ (ചന്ദ്ര
ന്റെ മരിച്ചവന്റെ) അസ്ഥികൊണ്ടു് ഒരു കാളയുടെ
സപര്യപമുണ്ടാക്കുകയും ഈ മന്ത്രംകൊണ്ടു് അതിനെ അ
ഭിമന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ രണ്ടു കാളകളെ പൂ
ട്ടിയ കാളവണ്ടി അവിടെ കൊണ്ടുവരപ്പെടും. അതിന്നുശേഷം
ആകാശത്തുളള സഞ്ചരിക്കാം.

സദാ രവിരവി: സഗണ്ഡപരിപ്ലാതിസ്യും ഭണാതി
ചണ്ഡാലീ കുംഭീതുംബകടുകസാരീലഃസനാതീ ഭഗോസി
സഹാഹ—ഈ മന്ത്രം താലോൽപ്പാടനവും (വാതലിന്റെ
താഴ്ന്നു തുറപ്പിക്കുന്നതു) പ്രസ്താപനവും (ഉറക്കിടുന്നതു)
ആകുന്നു.

മൂന്നു ദിവസം ഉപവസിച്ചിട്ടു പുയം നക്ഷത്രത്തിൽ
ശത്രുക്കൊണ്ടു പ്രഹരിച്ചും ശുഭത്തിന്നേലേറ്റിയോ കൊ
ല്ലപ്പെട്ട ഒരു പുരുഷന്റെ തലയോട്ടിൽ മണ്ണിട്ടു തുവരവി
ത്തു പാചി വെളിച്ചംകൊണ്ടു നന്നാക്കുക. അതു മുളച്ചുണ്ടാ
യാൽ 'പുയം നാളിലെടുത്തു' അതുകൊണ്ടൊരു ചെറിയ ക
യറുണ്ടാക്കുക. ആ കയറു കലായറപ്പെട്ട വില്ലുകളുടേ
യും യന്ത്രങ്ങളുടേയും മുനയിൽവെച്ചു മേലിലാൽ വില്ലുകളു
ടെ ഞാണുകളും യന്ത്രങ്ങളും മുറിഞ്ഞുപോകും.

* വിശേഷിതകൾ എന്ന് ഒരു വ്യക്തിയുടെ കാണ്മാനാഴ്ച.

നീർപ്പാമ്പിന്റെ ഉറയെ സ്രീയുടേയോ പുരുഷന്റെയോ ഉച്ഛ്വാസമുതലിച്ച് (ശ്വാസവായുവിനോടു സംബന്ധിച്ച മണ്ണു) കൊണ്ടു നിറയ്ക്കുക. അതു മൂക്കിന്നു നേരെയോ മുഖത്തിന്നു നേരെയോ കാട്ടിയാൽ മൂക്കും വായും ബന്ധിപ്പെടും.

വരാഹത്തിന്റെ വസ്ത്രീ (മുത്രസ്സഞ്ചി) ഉച്ഛ്വാസമുതലിക്കൊണ്ടു നിറച്ചു വാനരന്റെ തെരുമ്പുകൊണ്ടു കെട്ടി ഭോഹത്തിൽ സ്പർശിച്ചാൽ ആനാഹം (വയറുവീപ്പ്) ഉണ്ടാകും.

കൃഷ്ണചതുർശിയിൽ ശസ്ത്രംകൊണ്ടു കൊല്ലപ്പെട്ട കവിലനിറമായ പശുവിന്റെ പിത്തം, കൊന്നമരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ശത്രുപ്രതിമയുടെ കണ്ണിലെഴുതുക. ശത്രു അന്ധനായിത്തീരുക.

നാലു ഭോജനകാലം ഉപവസിച്ചു കൃഷ്ണചതുർശിയിൽ സ്ഥലിചെയ്തു ശുദ്ധത്തിന്മേലേറിക്കൊന്ന പുരുഷന്റെ അസ്ഥികൊണ്ടു കീലകങ്ങൾ (തൂണികൾ) ഉണ്ടാക്കിക്കുക അവയിലൊന്നു ശത്രുവിന്റെ മൂത്രത്തിലോ പുരീഷത്തിലോ സ്ഥാപിച്ചാൽ ആനാഹത്തെ ജനിപ്പിക്കും; പാദം വയ്ക്കുന്നിടത്തോ ആസനത്തിന്റെ മുമ്പട്ടിലോ സ്ഥാപിച്ചാൽ അവൻ ക്ഷയം പിടിച്ചു മരിക്കും; ആപണത്തിലോ കൃഷിനിഖത്തിലോ ഘ്രാണത്തിലോ സ്ഥാപിച്ചാൽ വൃത്തി മുട്ടുന്നിപ്പോകും. ഈ വിധിയനുസരിച്ചു ഇടി തട്ടി വെന്ത മരംകൊണ്ടും ആണികളുണ്ടാക്കി പ്രയോഗിക്കാം.

വടക്കോട്ടു പടന്നു പുനന്നവം (തമിഴാമ), നിംബം (വേപ്പിൻതൊലി), കാകമധു (കാക്കത്തൊണ്ടി), വാനരരോമം, മനുഷ്യാസ്ഥി ഇവ ശവവസ്ത്രംകൊണ്ടു കെട്ടി ആരുടെ ഘ്രാണത്തിൽ കുഴിച്ചിടുകയോ ആരെ അറച്ചു കുടിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നോ അവൻ പുത്രന്മാരോടും ഭാര്യയോടും ധനത്തോടുംകൂടി മൂന്നുപക്ഷത്തിലധികം ജീവിച്ചിരിക്കയില്ല.

ല്ല; വടക്കോട്ടു പടർന്നു പുനർനവം, നീംബം, ക്രാമഡു, സ്വയംഗുപ്ത (നാഷ്ണൽ), മനുഷ്യാസ്ഥി എന്നിവ ആരുടെ കാലടിയിൽ ചുവട്ടിലോ ഘടം, സേന, ഗ്രാമം, നഗരം എന്നിവയുടെ ദ്വാരത്തിലോ കഴിച്ചിട്ടുണ്ടോ അവൻ പുത്രന്മാരോടും ഭാര്യയോടും ധനത്തോടുംകൂടി മൂന്നുപക്ഷത്തിലധികം ജീവപ്രാരിക്കയില്ല; ആട്, വാനാർ, മാജ്ജാരൻ, നെൽ (കീരി), ബ്രാഹ്മണൻ, ശപാകന്മാർ (വെഡാലന്മാർ), കാക്ക, കുമ്പൻ എന്നിവയുടെ രോമങ്ങളോടുകൂടി ഒരുവന്റെ വിഷ്ണു (പുരീഷം) ചുറ്റണം ചെയ്താൽ അവൻ പൊടുന്നനെയെ മരിച്ചുപോകും. പ്രേതനിർമ്മാലിക (ശവനിർമ്മാലം), കീടം, കീരിരോമം, തേളിന്റെയും വണ്ടിന്റെയും പാമ്പിന്റെയും രോമം എന്നിവ ആരുടെ കാലടി ചുവട്ടിൽ കഴിച്ചിട്ടുണ്ടോ അവൻ, അതവിടെനിന്നു നീക്കം ചെയ്യാതിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം, അപൂർവ്വൻ (മനുഷ്യാകൃതിയില്ലാത്തവൻ) ആയി ഭവിക്കും.

മൂന്നു ദിവസം ഉപവസിച്ച് പുനഃനാളിൽ ശത്രുക്കളോടു കൂടെയോ പൂജാക്കുന്നവർക്കോ കൊല്ലപ്പെട്ട പുരുഷന്റെ തലയോട്ടിൽ മണ്ണിട്ടു കുന്നിക്കൽ പാടി വെള്ളംകൊണ്ടു നന്നാക്കുക. അതു മുഴുച്ചുണ്ടായാൽ പുനഃജന്മംകൂടിയ അമാവാസിയിലോ പൗർണ്ണമാസിയിലോ ആ കുന്നിവള്ളികൾ പരിച്ഛിന്ധിച്ചു അതുകൊണ്ടു മണ്ഡലികൾ (തെരികൾ) ഉണ്ടാക്കുക. അവയിൽ അന്നപാനപാത്രങ്ങൾ വച്ചാൽ ആ അന്നപാനങ്ങൾ എടുത്താൽ കുറയുകയില്ല.

രാത്രിയിൽ വല്ല പ്രേക്ഷകളും (കാഴ്ചകൾ) ഉണ്ടായാൽ അതിലെ വിജ്ഞാന്റെ തീയിൽ ഒരു ചെരുവിന്റെ മുഖകരം അരിഞ്ഞെടുത്തു ദഹിപ്പിക്കുക. ദഹിച്ചാൽ അതു കാളമുത്രത്തിലോ പുരുഷന്റെ ഉള്ളിൽ തേക്കുക. ആ കടം ഗ്രാമത്തിന്നു ചുറ്റും അപ്രദക്ഷിണമായി ഉഴുത്തു അതിൽ വെണ്ണയാക്കിയാൽ ആ ഗ്രാമത്തിലുള്ള

ഒന്നു

ജപനീഷികം

പുതിന്നാലാമധികരണം

എല്ലാ പട്ടക്കളിൽനിന്നും കിട്ടുന്ന വെണ്ണയെല്ലാം ആ കി
ടത്തിൽ വരും.

പുയത്തോടുകൂടിയ കൃഷ്ണചതുർത്തിയിൽ ഒരു പേപ്പട്ടി
യുടെ യോനിയിൽ ഒരിരുമ്പുദ്ര കടത്തുക; അതു തന്നിയേ
വീണാൽ എടുക്കുക. ആ മുദ്ര കാട്ടി പൂജിക്കുമ്പോൾ നീൽ
ക്കുന്ന കാക്കളെ വിളിച്ചാൽ അവ അടുത്തു വരും.

മരണം മറ്റു ചും ചേർന്നു
യോഗങ്ങൾ, യോഗമായകൾ
ഇവയാൽ പറയെക്കൊൽവൂ,
പാലിപ്പു സ്വജനത്തെയും.

കൊഴിപ്പുറം അയ്യപ്പസ്വാമിയിൽ, ജപനീഷികമെന്ന
പതിന്നാലാമധികരണത്തിൽ, പ്രചാരത്തിൽ, കൈ
ക്കുരുളത്തു പ്രയോഗമെന്ന മൂന്നാമതായം.

നാലാം അദ്ധ്യായം.

ഒരുരൂററുപോത്താമ്പതാം പ്രകരണം.

സ്വബോധാപാലാതപ്രതീകാരം.

സ്വപക്ഷത്തിൽ ശത്രുവിനാൽ ചെയ്യപ്പെട്ട ഭൂഷിവി
ഷത്തിന്റെയും ഗരത്തിന്റെയും പ്രതീകാരമാവിതു :—
ശ്ലോകാതകം (നറുവരി), കപിത്തം (വിളാർമരം), ദന്തി
(നാഗദന്തി), ദന്തശരം (ചെറുനാരകം), ഗോളി (ഞെരി
ഞ്ഞിൽ), ശിരീഷം, പാകലി (പൂച്ചാതിരി), ബല(കുറുന്തോ
ളി), സ്ത്രോനാകം(പലകപ്പച്ചാതി), പുനർവ, ശേഷി(വെ
ളുത്ത ശംഖപ്പച്ചം), വരണം (നീർമാതളം), എന്നിവയു
ടെ കഷായവും മന്ദനം, സാലാപ്പുകീലോഹിതം (പെൺ
കുറുക്കന്റെ രക്തം) എന്നിവയും ചേർത്തു തേക്കുമ്പോൾ

തെരുവൊഴിപത്തൊമ്പതാം പ്രകരണം നാലാമധ്യായം

കൊണ്ടു ഇവ്വം കഴുകുകയാണു രാജദോഷകളായ സ്രീകരംകും സേനകരംകും വിഷപ്രതീകാരം.

പുഷതം (പുളിപ്പിച്ചി), നകുലം (കീരി), നീലകണ്ഠം (മയിൽ), ഗോധ (ഉടുമ്പ്) എന്നിവയുടെ പിത്തംചേർത്ത മഷീരാജി (കരി) ചുണ്ണാമ്പും സിന്ദുവാരിതം (കരുണെച്ചി), വരണം, വാരണി (കുറുക), തണ്ഡുലീയകം (ഒരുതരം ചീര), ശതപാത്രം (മുളയുടെ ആണ്ടാൻ), പിഞ്ചയീതകം (മലങ്കാര) എന്നീ യോഗവും മദനദോഷത്തെ കളയുന്നതാകുന്നു; സുഗാലവിന, മദനം (മലങ്കാര), സിന്ദുവാരിതം, വരണം, വാരണചല്ലി (അത്തിത്തിപ്പി) എന്നിവയിലൊന്നിന്റെയോ എല്ലാം കൂടിയതിന്റെയോ കഷായം പാൽ ചേർത്തു കുടിക്കുന്നതും മദനദോഷഹരമാകുന്നു.

ദൈശ്യം (കുമിഴ്), പുതി (ആചർത്താലി) എന്നിവ കൂട്ടി കാച്ചിയ തൈലംകൊണ്ടു നസ്യം ചെയ്യുന്നതു ഉന്മാദഹരമാകുന്നു.

പ്രിയംഗു (ഓഴൽപ്പൂവ്), നക്കമാലം (ഉണ്ടിൻ തൊലി) എന്നിവയുടെ യോഗം കഷ്ടഹരം; കഷ്ടം (കൊട്ടം), ലോധ്യം (പാച്ചോറ്റിത്തൊലി) എന്നീ യോഗം പാകത്തെയും ശോഷത്തെ (ക്ഷയത്തെയും) ഹനിക്കും; കരംഫലം (കുമിഴ്), ദ്രവണി (എലിച്ചെടി), വിളംഗം (വിഴാലരി) എന്നിവയുടെ ചുണ്ണാണ്ടൊടു നസ്യം ചെയ്യുന്നതു ശിരോരോഗഹരം; പ്രിയംഗു, മഞ്ജിഷ്ഠ (മഞ്ചട്ടി), തഗരം, ലാഷ (കോലരക്ക), രസം (നറമ്പശ), മധുകം (എരട്ടിമധുരം), ഹരിദ്ര (മരമഞ്ഞൾ), ദണ്ഡമം (തേൻ) ഈ ശേഖരം രജ്ജുബന്ധംകൊണ്ടോ ജലമജ്ജനംകൊണ്ടോ വിഷംകൊണ്ടോ അടികൊണ്ടോ വീഴുകൊണ്ടോ സംഭവത്തില്ലാത്തവയ്ക്ക് വീണ്ടും സംഭവത്തെ ഉണ്ടാക്കും.

മേൽച്ചൊന്ന് (പ്രിയംഗു മുതലായ) പ്രതീകാരോഷ ധങ്ങളുടെ മാത്ര മനുഷ്യക്ക് ദൈവവും (പതിനാറു മാഷകം), ഗോകുടംകും കുതിരകുടംകും അതിലിരട്ടിയും, ആന കുടംകും ഒട്ടകുടംകും നാലിരട്ടിയുമാകുന്നു.

ഈ ദൈവങ്ങളുടെ മണി (ഗുളിക) ഉള്ളിൽ സ്വർണ്ണത്തോടു കൂടിയതായി പ്രയോഗിച്ചാൽ സർവ്വവിഷഹരമാകുന്നു. ജീവന്തി (അടപതിയൻ), ശേഷ (വെളുത്ത ശേഷപ്പുപ്പം), മുഷുകം (മുളമ്പിലാവ്), പൂപ്പവനാക (കണവീരത്തിനേലെ ഇത്തിക്കണ്ണി), അഷ്ടീബത്തിൽ (മുരിങ്ങമേൽ) ഉണ്ടായ അശുതഥം (അരയാൽ) എന്നിവകൊണ്ടുള്ള ഗുളികയും സർവ്വവിഷഹരമാണ്. എന്നുതന്നെയല്ല,

അവ വാദ്യങ്ങളിൽത്തേച്ചും

ലാശ്ലബ്ധം വിഷനാശനം;

കൊടിയും കൂറയുമിവ

തേച്ചുകാണുന്നതും തഥാ.

തനിക്കും തൻ സേനകൾക്കും

പ്രതീകാരമിവററിനാൽ

ചെയ്തു, ശത്രുക്കളിൽച്ചെയ്തു

വിഷധുമാംബുദ്രിഷണം.

കൌടില്യന്റെ അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, ദൈവനിഷേധികരണ പതിന്നാലാമധികരണത്തിൽ, സ്വദൈവദൈവവൈരുദ്ധ്യം എന്ന നാലാമധ്യം.

ദൈവനിഷേധികം പതിന്നാലാമധികരണം കഴിഞ്ഞു.

തന്ത്രയുക്തി. പതിനഞ്ചാമധികരണം.

ഒന്നാം അധ്യായം.

ഒരുതരത്തെ പ്രകരണം.

തന്ത്രയുക്തികൾ.

അർത്ഥമെന്നാൽ മനുഷ്യരുടെ വൃത്തി; മനുഷ്യവതിയായ ഭൂമി എന്നർത്ഥം. അങ്ങനെയുള്ള പൃഥ്വിയിന്റെ ലബ്ധിക്കും പാലനത്തിനും ഉപായമായിട്ടുള്ള ശാസ്ത്രം അർത്ഥശാസ്ത്രം.

അതു മുപ്പത്തിയെട്ടു യുക്തികളോടു കൂടിയതാകുന്നു. അധികരണം, വിധാനം, യോഗം, പദാർത്ഥം, ഹേതുത്വം, ഉദ്ദേശം, നിർദ്ദേശം, ഉപദേശം, അപദേശം, അതിദേശം, പ്രദേശം, ഉപമാനം, അർത്ഥാപത്തി, സംശയം, പ്രസംഗം, വിപര്യയം, വാക്യശേഷം, അനുമാനം, വ്യാഖ്യാനം, നിവൃത്തി, നിദർശനം, അപവാക്യം, സ്വസംജ്ഞ, പൂർവ്വപക്ഷം, ഉത്തരപക്ഷം, ഏകാന്തം, അനാഗതാവേക്ഷണം, അതിക്രാന്താവേക്ഷണം, നിയോഗം, വികല്പം, സമുച്ചയം, ഉപാധ്യം എന്നിങ്ങനെ.

അതൊരർത്ഥത്തെ അധികരിച്ചു പറയപ്പെടുന്നുവോ അതധികരണം. “പൃഥ്വിയിന്റെ ലബ്ധിയെപ്പറ്റിയും പാലനത്തെപ്പറ്റിയും ഏതെല്ലാം അർത്ഥശാസ്ത്രങ്ങൾ പൂർവ്വം ചാർച്ചന്മാർ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടോ അതെല്ലാം ചുരുക്കി എടുത്തിട്ടാണ് ഈ അർത്ഥശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം മിക്കതും നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്” എന്ന്. ൧.

ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രകരണാൻവർത്തി വിധാനം. “വി

തന്ത്രയുകൾ

പതിനഞ്ചാമധികരണം

ദ്വാസമുദേശം, വൃദ്ധസംയോഗം, ഇന്ദ്രിയജയം, അമാത്യാൽ പണി ഇത്യാദി.” ൨.

വാക്യയോജനയാണ് യോഗം. “ചതുർണ്ണാഗ്രമം ലോകം” എന്ന്. ൩.

ഒരു പദംകൊണ്ടുവസാനിക്കുന്ന അർത്ഥം പദാർത്ഥം. “മൂലഹരൻ” എന്നു പദം. “ആർ പിതൃപിതാമഹപ്രാപ്തമായ അർത്ഥത്തെ അന്യായമായി ഭക്ഷിക്കുന്നുവോ അവൻ മൂലഹരൻ” എന്നർത്ഥം. ൪.

അർത്ഥസാധകമായ ചേതു ഹേതുപർത്ഥം. “ധർമ്മവും കാമവും അർത്ഥത്തെ ആസ്പദിച്ചുള്ളവയാകയാൽ” എന്ന്. ൫

സമാസവാക്യം (സംക്ഷേപവാക്യം) ഉദേശം. “വിദ്വാവിനയകാരണമായിട്ടുള്ളതു ഇന്ദ്രിയജയമാകുന്നു” എന്ന്. ൬

വ്യാസവാക്യം (വിസ്തൃതവാക്യം) നിദ്ദേശം. “ഇന്ദ്രിയജയമെന്നാൽ കണ്ഠം, തപസ്സ്, ചക്ഷുസ്സ്, ജിഹ്വ, ശ്രോണം എന്നീ പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം എന്നീ വിഷയങ്ങളിൽ അവിപ്രതിപത്തിയാകുന്നു” എന്ന്. ൭.

ഇന്നപ്രകാരം വർത്തിക്കണമെന്നത് ഉപദേശം. “ധർമ്മാർത്ഥങ്ങൾക്കു വിരോധം വരാത്ത വിധത്തിൽ വേദനം കാമത്തെ സേവിക്കുവാൻ. കമേമേ വേണ്ടെന്നുവെച്ചു കേവലം സുഖരഹിതനായിരിക്കുവാനും പാടില്ല” എന്ന്. ൮.

ഇന്നപ്രകാരം ഇന്ന ആൾ പറയുന്നു എന്നത് അപദേശം. “മന്ത്രിപരിഷത്തിൽ പന്ത്രണ്ടുമാത്യാമാരെ നിശ്ചയിക്കേണമെന്നു മനുശിഷ്യന്മാർ; പതിനാറു പേരെയാണു വേണ്ടതെന്നു ബുദ്ധസ്തതിശിഷ്യന്മാർ; ഇരുപതു പേർ വേ

൨. അധി 1 അധ്യായം 1; ൩. അധി 1 അധ്യായം 4; ൪. അധി 2 അധ്യായം 9; ൫. അധി 1 അധ്യായം 7; ൬. അധി 1 അധ്യായം 6; ൭. അധി 1 അധ്യായം 6; ൮. അധി 1 അധ്യായം 7.

നം. അധി 1 അധ്യായം 15; ൧൦. അധി 3 അധ്യായം 16; ൧൧. അധി 7 അധ്യായം 14; ൧൨. അധി 2 അധ്യായം 1; ൧൩. അധി 5 അധ്യായം 4; ൧൪. അധി 7 അധ്യായം 5.

മനോരാത്ര പ്രകരണത്തോടു സമാനമായ അർത്ഥം പ്രസംഗം. “അവൻ കൃഷിപ്പണിക്കായിക്കൊടുത്ത ഭൂമിയിൽ മേൽപ്രകാരം ചെയ്തു. മത.

പ്രതിലോമം (വിപരീതം) കൊണ്ടു സാധിക്കുന്നതു റിപത്ത്യം. “ഇതിന്റെ വൈപരീത്യം അതുഷ്ടനാശാലത്തെ ലക്ഷണമാകുന്നു” എന്നു. മന്ത്ര.

യാതൊന്നുകൂടിയുണ്ടായാലവാക്യം പരിസമാപിക്കുവുള്ളവെന്നു വരുന്നതോ അതു വാക്യശേഷം. “മരിക്കുവാനു എന്നപോലെ രാജാവിന്നു ചേഷ്ടാഹാനി വരികയും ചെയ്യും. * ” എന്നു. ഇതിൽ പക്ഷിക്ക് എന്നു വാക്യശേഷം. മറു.

പ്രതിഷേധിക്കപ്പെടാത്ത പരവാക്യം അനന്തരം. “പക്ഷങ്ങൾ രണ്ടും ഉരസ്സവും പ്രതിഗ്രഹവും എന്നിങ്ങനെ യാതൊ ശുക്തസമ്മതമായ വ്യുഹവിഭാഗം” എന്നു. മദ്ധ്യ.

അതിശയേനയുള്ള വസ്തുത വ്യാഖ്യാനം. “വിശേഷിച്ചു സംഘങ്ങൾക്കും സംഘധർമ്മികളായ രാജകുലങ്ങൾക്കു മാത്രയിൽ ചുരു നിമിത്തമായിട്ടു ഭേദവും അതു കാരണമായി വിനാശവും നേരിടുകയും ചെയ്യും. അസജ്ജനങ്ങളെ പൂജിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതായ വ്യസനം വന്നാൽ സ്വദേശഭരണത്തിൽ ദൈർഘ്യവും നേരിടുന്നതുകൊണ്ട് അതാണ് എല്ലാവ്യസനങ്ങളിലും വെച്ച് ഏറ്റവും മധികം പാപമായിട്ടുള്ളതു്” എന്നു. മന്ത്ര.

ഗുണത്തിൽനിന്നുള്ള ശബ്ദനിഷ്പത്തി നിവൃത്തിനം. “വ്യ

* ഭൂസ്വത വാക്യത്തിന്റെ പരിഭാഷ അർത്ഥസ്ഫുടതയ്ക്കു വേണ്ടി ‘ചിരക ഭൂമിത്തേ പക്ഷിജനപോലെയു രാജാവിന്നു ചേഷ്ടാഹാനി വരികയും ചെയ്യും’ എന്നാണു ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്.

മത. അധി 1 അധ്യായ 11; മന്ത്ര അധി 1 അധ്യായ 16; മദ്ധ്യ. അധി 8 അധ്യായ 1; മദ്ധ്യ. അധി 10 അധ്യായ 6; മന്ത്ര. അധി 8 അധ്യായ 8.

സ്വരൂപം ശ്രേയസ ഇതി വ്യസനം" (ശ്രേയസ്സിൽനിന്ന് അകറ്റുന്നതു വ്യസനം). ൨൦

ദുഷ്ടാനുഭവത്തോടുകൂടിയ ദുഷ്ടാനുഭവം നിദ്രണം. "ജ്ഞാനം നായിട്ടുള്ളവനോടു വിഗ്രഹിച്ചാൽ ഹസ്തിയോടു പാദമുഖം ചെയ്യുന്നതുപോലെയാകും". ൨൧

അഭിപ്രായത്തെ (ഉത്സർഗ്ഗവിധിയെ) വ്യപകരണം (നിവാരണം) ചെയ്യുന്നത് അപചയം. "ശത്രുസൈന്യത്തെ എപ്പോഴും തന്റെ അടുക്കൽത്തന്നെ വസിപ്പിക്കണം. എന്നാൽ ഇതു ആഭ്യന്തരകോപത്തിന്റെ ശക്തിയിൽനിന്നൊഴിച്ചു മാത്രം" എന്ന്. ൨൨

മറ്റു ആചാര്യന്മാരാൽ അസംജ്ഞിതം (അസങ്കുതിതം) ആയ ശബ്ദം സ്വസംജ്ഞ. അപരന ഭൂമിനന്തര (അനന്തരഭൂമിയിൽപ്പെട്ടതു) ഒന്നാമത്തെ പ്രകൃതി, ഭൂമുകാന്തര രണ്ടാമത്തെ പ്രകൃതി. ൨൩

പ്രതിഷേധവുമായ വാക്യം പൂർവ്വപക്ഷം. "സ്വാമ്യമാത്യവ്യസനങ്ങളിൽപ്പച്ച് അമാത്യവ്യസനത്തിന്നാണ് അധികം ഗൌരവം" എന്ന്. ൨൪

അതിന്റെ (പൂർവ്വപക്ഷത്തിന്റെ) നിർണ്ണയനവാക്യം ഉത്തരപക്ഷം. "സ്വാമിയെ ആശ്രയിക്കുന്നതുകൊണ്ട്..... പ്രകൃതികളുടെ കൂടസ്ഥിൻ സ്വാമിയാണല്ലോ" എന്ന്. ൨൫

എല്ലാവരിലും ആയത്തം (അധീനം) ആയത് ഏകാന്തം. "ആകയാൽ അദ്വൈതം ഉത്ഥാനം ചെയ്യണം". ൨൬

മേൽ ഇന്നപ്രകാരം പറയപ്പെടും എന്നത് അനാഗതാവേഷണം. "തുലാപ്രതിമാനം പെരുതവാല്യുഷ്പ്രകരണത്തിൽ പറയുന്നതാണ്". ൨൭

൨൦. അധി 8 അധ്യം 1; ൨൧. അധി 7 അധ്യം 8; ൨൨. അധി 9 അധ്യം 2; ൨൩. അധി 6 അധ്യം 2; ൨൪. അധി 8 അധ്യം 1; ൨൫. അധി 8 അധ്യം 1; ൨൬. അധി 1 അധ്യം 18; ൨൭. അധി 2 അധ്യം 18.

മുൻപിൽ ഇന്നപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട് എന്നത് അതിക്രാന്താവേഷണം. “ഭഗ്വസമ്പത്തു മുൻപു പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്”. ൨൮

ഇന്നവിധം ചെയ്യണം, മറിച്ചുചെയ്യരുത് എന്നതു നിര്യോഗം. “ആകയാൽ ധർമ്മമതംവും മാത്രമേ അവസരമുണ്ടാവൂ; അധർമ്മമതംവും ഉപദേശിക്കരുത്”. ൨൯

ഇന്നവനോ ഇന്നവനോ എന്നതു വികല്പം. “ധർമ്മിഷ്ഠവിവാഹങ്ങളിൽ ജനിച്ച പുത്രന്മാരോ..... പുത്രിമാരോ” ൩൦

ഇന്നതും ഇന്നതും കൂടി എന്നതു സമുച്ചയം. “സ്വയംജാതനായ ഔരസപുത്രൻ പിതാവിന്റെയും ബന്ധുക്കളുടെയും ദായാദൻ ആകുന്നു”. ൩൧

ഇന്നവിധമെന്നു പറയപ്പെടാത്തത് ഉപഹ്യം. “ഈ വക സംഗതികളിൽ കശലന്മാരായ ധർമ്മന്മാർ ദാതാവിന്നും പ്രതിഗ്രഹീതാവിന്നും ദോഷം വരാത്തവിധത്തിൽ അനുശയത്തെക്കല്പിക്കണം”. ൩൨

ഏവമിശ്ശാസ്യമിച്ചൊന്ന
തന്ത്രയുക്തികളൊത്തതായ്
ചൊല്ലീടിനേനിഹപരം -
യോഗക്ഷേമാർത്ഥമായി ഞാൻ;
ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളെയീ -
ശ്ശാസ്യം കാത്തു നടത്തിട്ടും
അധർമ്മാനർത്ഥവിദ്വേഷം -
ങ്ങളെയോ നിഹനിച്ചിട്ടും;

ആർ ശാസ്ത്രം, ശാസ്ത്രമുണ്ണും
നന്ദരാജഗഭൃമിയും
അമർത്താലുലരിച്ചി-
തദ്ദൃഹം തീർത്താണിതു'.

കെഴുതിയതും അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ, തന്ത്രയുക്തി എന്ന
പതിനഞ്ചാമധികാരത്തിൽ, തന്ത്രയുക്തികൾ
എന്ന ഒന്നാമധ്യായം.

തന്ത്രയുക്തി എന്ന പതിനഞ്ചാമധികാരണം കഴിഞ്ഞു.

കെഴുതിയതും അർത്ഥശാസ്ത്രം സമാപ്തം.

ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഭാഷ്യകാര-
ന്മാർ ഭിന്നിച്ചു കാണയാൽ
സ്വയം തീർത്താൻ വിഷ്ണുപുത്രൻ
സൂത്രത്തോടൊത്തു ഭാഷ്യവും.

